
ПОД НАЈВИШОМ ЗАШТИТОМ
Њ. В. КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.
ТЕЖАК
ОСНОВАН 1869. ГОДИНЕ
ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СРПСКОГ
ПОЉОПРИВ. ДРУШТВА

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претлата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

У току месеца јануара 1927. г. слаћемо „Тежак" свима досадашњим претплатницима, па их молимо, да претплату одмах, а најдаље до краја јануара обнове, да им не бисмо обустављали даље слање листа.

Они претплатници, који не желе, да лист примају од нове године, моле се да бројеве врате до краја јануара.

Чланови Подружина треба члански улог да положе Подружини у току јануара; а ако се у том времену не упишу за чланове, нека нам врате све бројеве, које дотле буду примили.

Друштво ће отворити рачун код Поштанске Штедионице, то сваки може претплату положити и код најближе поште, од које ће добити и признаницу.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

У новој години.

Прошла, 1926. година, у погледу жетвених приноса била је у нашој Држави просечно узев добра, а местимично и врло добра.

И ако су пролеће и лето били врло кишни, те су поједини водоплавни крајеви јако оштећени поплавама, а у другим је влажно време ометало жетву стрних усева и косидбу ливада, ипак је принос од стрних усева и ливада био просечно добар и врло добар.

Лепа сунчана јесен помогла је, да се кукуруз отргне и добро узри, а то је исти случај и са виновом лозом, тако да је мимо очекивања, каквоћа грожђа, односно каквоћа добивеног вина врло добра, мада је принос због киша за време цветања лозе и заметања плода и због криптогамских болести био за $^1/_4$ до $^1/_3$ мањи од прошлогодишњег.

Добар принос од ратарских усева и ливадарства обезбеђује исхрану стоке и напредак сточарства, које је такође у добром стању, и ако му

је због поплава и других киша претила опасност од оскудице сточне хране и разних заразних болести.

Али је продужавање лепог времена, без кише, до у позну јесен, било од рђавих последица у многим крајевима, где се земља не обрађује још како треба, где се одмах после скидања стрних усева земља не угари, плитко изоре, где се јесење орање не изводи редовно и мало дубље, у опште где је земља још недовољно разрађена. У тим крајевима због дуготрајне суше, било је немогуће извршити јесење орање запечене земље и сејање пшенице, док је то у другим напреднијим крајевима наше Отаџбине, где се земља приређује како треба, истина мало отежало посао, али га није омело. Срећом неколако киша, последњих дана јесени, омогућиле су да се и ако доста доцкан, изврши орање земље и сејање пшенице, тако да је и у тим крајевима одређена површина земљишта за пшеницу готово сва засејана, а оно што је остало, моћи ће се засејати јаром пшеницом, ако се семе благовремено набави.*)

Ако се овоме дода и то, да је у воћарским крајевима воће одлично понело, нарочито шљиве и јабуке, наше две најважније врсте воћа, онда се заиста прошла 1926. година може сматрати за просечно добру пољопривредну годину, а за оцедније крајеве, који више пате од суше но од кише и за врло добру годину.

*) Српско Пољопривредно Друштво предузело је коране да за оне своје чланове, који му се јаве, набави потребну количину пролећне пшенице.

Што се тиче цена пољопривредних производа оне су се после извесног колебања за време жетве и бербе и тежње за падањем, у последње време нешто поправиле и усталиле, ако не на оној висини, на којој би у ствари требале да буду, оно су бар сношљиве. Нарочито ваља нагласити, да је воће, а узимамо у обзир нарочито шљиву и јабуку, и поред велике родности имало просечну добру цену, јер је потражња из иностранства била јача, а и произвођачи су томе доста допринели приређивањем изложаба воћа и организовањем непосредне продаје воћа у великим потрошачким средиштима. Ова релативно добра цена воћа донела је добре приходе правим воћарским крајевима, а оним крајевима, где воће није главни извор прихода, него само једна узгредна зарада, дало је један неочекивани и добродошли вишак прихода.

Прошла година била је добра и у погледу учвршћивања вредности динара. После многих промена на ниже и на више у ранијим годинама, после сталне поправке и дизања динара до данашње вредности у претпрошлој години, динар је у прлошлој години ту вредност задржао са незнатним променама.

Ово усталивање динара за трговину је од великог значаја и оно би у једној оваквој доброј пољопривредној години у нашој претежно пољопривредној држави било јак подстрек за развијање привреде, али је то у ствари било само донекле због многих тешкоћа и сметња.

ПОДЛИСТАК

Пољопривреда Северне Америке.

Северна Америка по своме природном богатству, по начину обраде и искоришћавању земље и њених производа, може се с правом рећи, да заузима једно од првих места у свету.

Северна Америка према статистици од 1920. године имала је 955.676.546 екера зиратне земље (један екер раван једном дану орања код нас), која представља разне поседе (фарме). Мочарни предели готово сви су снабдевени дренажама и вештачким сушењем, а предели пак, који су због оскудице у води, били искључени из биљне културе, вештачким наводнавањем доведени су у стање, да могу давати обилну биљну производњу. Као доказ рационалног обрађивања земље у Северним Сједињеним Државама примера ради да наведемо, да је према статистици званичној из 1920. године тим вештачким путем доведено 567,982.301 екер земље у стање, да пружи најбољи терен за биљну производњу и пољопривредно искоришћавање.

Према статистици, коју је издала Федерална Трговачка Комора Северне Америке, вредност обрађеног земљишта износи 108 билиона долара. Агрикултурно богатство износи 18% од целокупне суме народног богатства.

С обзиром на каквоћу и количину ми ћемо овде изложити редом пољопривредне производе, који успевају у Северној Америци. Један од најважнијих и првих пољопривредних производа Северне Америке јесте *кукуруз*. Порекло кукуруза јесте Америка. Индијанци, староседеоци Америке, познавали су и обрађивали кукуруз још пре открића Америке. Христофор Колумбо је први донео кукуруз из Америке у Европу и тек од тада тамо је почело гајење кукуруза. Први долазак енглеских исељеника у државе Месанусет и Виргиније, затекао је Индијанце, где се баве обрадом кукуруза и од њега справљају разне врсте јела. Индијанци су их научили обрађивању кукуруза.

По свршетку грађанског рата гајење кукуруза почело је нагло да се шири према западу, благодарећи великом доласку исељеника у те крајеве Северне Америке.

Извоз кукуруза брзо је растао. Данас Северна Америка представља пијацу, која даје три четвртине од целокупне жетве кукурузне у свету. Кукуруз је, с погледом на каквоћу и количину први и најглавнији производ америчке пољопривреде. Интересантно је напоменути, да је Северна Америка 1924. године дала једну количину куку-

За многе су те сметње толике и такве, да оне по њиховом мишљењу проузрокују код нас једну озбиљну привредну кризу. Ми пак сматрамо, да постоје озбиљне тешкоће за развој наше привреде, али више код појединаца, местимично, те се за привредну кризу у нашој земљи може рећи, да није општа.

О томе стању наше привреде или о привредној кризи у нашој земљи писано је толико много, изналажени су многобројни узроци и предлагане најразноврсније мере за њено уклањање, тако да о томе у појединостима нећемо писати, нити за то имато места у овом чланку. Нарочито нећемо говорити о оним узроцима и оним мерама, чије отклањање и примена није у власти нас свију, особито пољопривредника. Али како су неки од тих узрока и мера за њихово отклањање у нашем домашају како ће пољопривредник на њих и у овој новој 1927. години често наилазити и на њих се спотицати, то ћемо само о њима рећи неку реч.

Привредну кризу, после дугогодишњих и тешких ратова, после не само нерада и нестварања него и уништавања муком стечених тековина, после одузимања од привреде највећег дела и највреднијих и најснажнијих радних руку, осетиле су раније или доцније, све земље, не само оне које су ратовале, него и оне, које су од рата користи имале. Није дакле, чудно, што је наша земља после толиких ратовања и пустошења њу донекле осетила и осећа је. Али срећом ми као привредна земља ту кризу можемо лакше преболети и дочекати боље стање. Многе друге земље, да су поднеле оно, што смо ми поднели, никада се не би дигле. Једном речју, ова криза може да омете напредак наше земље, али никако да јој загрози опстанак.

Ко данас код нас осећа највише тешкоћа у животу? Сви друштвени слојеви мање-више подједнако, али обично свугде пролази боље онај, који је способнији, спремнији за живот, који познаје добро свој посао. Зато се и пољопривредник, бавећи се једним послом, који је не само физички тежак, него захтева и много знања и искуства, *мора за што добро спремити и сам лично и науčити нечем бољем, вишем и своје наследнике, мушке и женске, шиљући их у пољопривредне и домаћичке школе.*

Уместо, што после дугих и тешких ратова, за време којих се није ништа привређивало, сваки жели неку олакшицу у послу, *морамо напротив сви заједнички увећаним радом гледаши, да по могућству надокнадимо изгубљено време,* које иначе не чека, него гази неспремне и нередне.

Муком стечени новчак не смемо неразумно трошити на непотребне ствари, него разумним располагањем и улагањем у привредне сврхе гледати да га умножимо. Сетимо се дана, после тешке окупације, кад наша деца ни довољно хлеба нису имали, па се излазило на крај. Ако би само један део од непотребних ствари, које данас у времену „привредне кризе" и старо и младо и у селу и у вароши носи и захтева упо-

---

руза, која је прелазила више од $2\frac{1}{2}$ милиона бушела (један бушел раван је 32 литара), док је Европа у истом времену дала нешто више од 500,000.000 бушела, а Африка још нешто мање. Те исте године засађено је било у Северној Америци кукурузом око 105,000.000 екера. Вредност целокупне жетве те године износила је око 2.400,000.000 долара.

Предели, у којима се кукуруз највише гаји и најбоље успева, називају се кукурузним појасевима. Ти кукурузни појасеви простиру се од југозапада Охио до југо-источног дела Сут-Дакота, а одатле на југ уз реку Мисури.

Источни део Северне Америке био је раније сав под мочаром и скоро без икакве биљне производње. Савршеним техничким средствима, рационалном културом, Американци су успели, да од тих и таквих мочари, исушивањем, створе најбољу земљу за гајање кукуруза. Кукуруз се такође обрађује и у другим крајевима Северне Америке. Државе: Мисури, Јова, Нехраска по квалићи и количини кукуруза премашују далеко остале државе. Средњи постотак приноса кукуруза по екеру, у пределима слабијим за културу његову као на пример у каменитом Новом Енгланду, од прилике је 42-43 бушела: држава Јова 28, држава Небраска 22, а држава Мисури 26. Средњи постотак опште кукурузне жетве у Северној Америци износи по екеру 28 бушли.

У највећем делу тих кукурузних појасева кукуруз расте и сазрева од 150 – 180 дана. Пољопривредни стручњаци, разним хемијским и техничким средствима, успевају да жетву кукурузну добију у најкраћем времену. До сада се успело да се жетва кукуруза, благодарећи поднебљу и тим вештачким средствима, скида после 99 дана.

За време светског рата пољопривредним посједницима (фармерима) кукуруз је донео велике, баснословне приходе, али 1920. и 1921. потражњавање и потрошња кукуруза била је много мања, тако да су посједници, уместо добити, немогавши покрити своје трошкове, имали губитке. У последње време цене су се мало поправиле, али, по њиховом мишљењу ни издалека не задовољавају. Средња цена кукурузу по екеру у години 1919. била је око 38 долара; у 1921. била је долара 12·50, а у 19·4. просечна вредност износила је долара 22.91 по екеру.

Гајење кукуруза, његова експлоатација, била је од давних времена једна од најјачих и највећих економских чињеница Северне Америке, те није чудо, што је његово опадање уздрмало цео привредни економски свет оне године.

требили на корисније сврхе: на оснивање задружних или акционарских предузећа, са малим улозима, и то за прераду наших пољопривредних сировина шећерне репе, пшенице, грожђа, воћа, за подизање заједничких магацина за чување ових производа и др. — сигурно би осетно све кренуло на боље.

Највећу штедњу морамо сви спроводити, нарочито се нико не сме олако задуживати, као раније, јер цена новцу све више расте и за сваки динар данас узет на зајам, после извесног времена поред интереса у ствари плаћамо и његову повећану вредност. Али се штедња на првом месту данас намеће пољопривреднику, кад његови производи много брже и јаче јефтињају него што појефтињују друге трговачке ствари, које он купује.

За свој позив морамо имати не само смисла и знања него и *добре воље* и *велике љубави*. А како воља и љубав за послом долази само, ако је посао користан и приносан, то нам прва брига мора бити *да својим производима осигурамо продају и добру цену*. То пак можемо постићи, нарочито за пољопривредне производе, изградњом сеоских, среских, обласних и државних друмова, проширивањем железничке мреже, повећавањем пловног парка и добрим трговачким уговорима. На извођењу ових послова морамо сви заједнички радити и то или непосредно ми сами, у колико то од нас зависи, или посредно преко позваних за то, не тражећи од њих много личних услуга, него више рада на општем добру, од кога ћемо сви имати користи. Не може се ни од кога тражити да ради само за опште ствари, али се од сваког члана друштва мора тражити да на њима сарађује, мање или више, према својим способностима и свом позиву. Шта би вредело једном селу да сви домаћини у њему имају довољно плодне земље и много производа са ње, ако се не би удружили да заједнички направе добар сеоски пут до најближег друма или до железничке пруге?

Мора се ширити смисао за задругарство, који иначе није стран нашем народу, јер смо доскора имали по селима велике задружне поредице, напредне у сваком погледу. Удружени моћи ћемо смањивати производне трошкове нашим производима и лакше долазити до великих потрошачких места и из њих набављати, што нам је потребно.

У овом правцу ради и *Српско Пољопривредно Друштво у Београду*, које у многим нашим напредним селима има своје *Подружине*, преко којих пружа члановима разноврсне користи: путем штампаних пољопривредних поука у *„Тежаку“*, *„Пољопривредном календару“*, или у засебним књижицама; путем јавних предавања, приређивања изложаба, снабдевања за готово и на почек потребним справама и материјалом итд. итд. У интересу је свих чланова Друштва и Подружина да раде на оснивању нових Подружина у местима, где их још нема, јер ће тиме себи користити и Друштву пружити више средстава зарад и развијање делатности. *Бож. Ђ. Ранковић*

Други пољопривредни артикал Северне Америке, не мање важан, јесте *пшеница*. Пшеница се највише сеје и експлоатише у долини Црвене реке у држави Минесоти, у Северној Дакоти. По постотку производње пшенице долазе ове државе:

Кансас	16.2%	Илиноас	5,7%
Норт Дакота	9.2%	Мисури	4.3%
Небраска	7.5%	Охио	3.6%
Вашингтон	6.9%	Монтана	3.5%
Оклахома	6.0%	Идахо	3.4%

Пшеница се обрађује у Северној Америци у толикој количини, да се поред потпуног подмирења домаћих потреба, она извози у великим количинама у Европу, Јужну Америку и Јапан.

Кромпир као пољопривредни артикал, много се гаји по целој Северној Америци. Нема нарочитих крајева, где би се само обрађивао кромпир или пак био у претежној количини над осталим пољопривредним производима. Кромпир успева у великим количинама. Сваки засађен екер земље даје 109 6 бишла.

Пиринач се гаји у државама: Луисиану, Тексасу, Калифорнији и Аркансасу.

Пиринџана поља заузимају простор у Северној Америци око 1 337.000 екера. Средња годишња жетва пиринча даје америчанским пијацама и иностранству око 53.710.000 бишла.

Култура *памука* заузима такође једно од видних места у пољопривредној индустрији Северне Америке. С погледом на производњу, прераду и извоз памука, Северна Америка долази на другом месту на целом свету. Једина је Енглеска, која је у култури памука премаша.

Памук се култивише у јужном делу Северне Америке, на име у држави Алабама, Георгију и Тексасу. Најбоља врста памука, која се на светским тржиштима продаје под именом „египатски“ култивише се и успева у држави Аризона.

Главни мануфактурни центри где се памук прерађује, јесу: Нови Енгланд, Северна и Јужна Каролина, Георгиа и Алабама. Према проценту производње и експлоатације памука долазе ове државе;

Текас	27.0%	С. Каролина	9.9%
Мисисипи	10.2%	Алабама	7.3%
Аркансас	10.0%	Оклахома	6.0%
Георгиа	9.9%	Тенесе	3.8%
Н. Каролина	9.8%	Луисиана	3.4%

Дуван. Дуван се сади на простору од 1,894.400 екера. Годишња берба дувана у Северној Америци износи 1.50₂,06₄.000 фунти.

(Свршиће се)

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: У атару земунском, а нарочито око винограда, подигнуте су живе ограде од неког растиња, које у Шумадији нисам видео нигде да расте. Као ограда ово растиње је изврсно. Како му не знам имена, а ни како се производи, то сам слободан умолити Српско Пољопривредно Друштво, да се разгледа приложена граничица поменутог растиња и преко листа „Тежак" објасни, како се зове и како се изводи, да ли резницама, или из семена и објашњење: како се припрема семе за сетву, а како резнице.

27. Октобра 1926. год. Земун, Новоградска бр 17.

Петар М. Павловић, капетан, ратни инвалид.

Одговор: То је **драча или чалија**. Са ова два имена зове се један врло трновити шиб, који се и по латинском назива двојако: Paliurus spina christi и Paliurus aculeatus. *Дрча* или *чалија* пореклом је из топлијих приморских крајева. Пренета је к нама не намерно већ у саобраћају нешто са стоком и товарима а нешто и људима припијена читавим границама уз аљине онако исто, као што је пренета и бела боца (бело трње) и др. Врло је жилава и истрајна. Од ње се подиже таква *жива ограда*, која је непролазна и за стоку и за човека, особито ако се остави ониска и ако се бар двапут преко лета шиша и оваго и са стране. Ова ограда може се подизати или сађењем једногодишњих младица или сеј њем семена у два реда по банку луж шанца око имања. За ово не треба никаквог особитог припремања ни земљишта ни семена. Може се сејати и цео плод са љуском само нешто дубље да има довољно влаге за клијање. У овом случају ни заливање му није потребно. Сеје се или с јесени, чим семе сазри и у овом случају посејано ниче идућег пролећа, или се сеје с пролећа и онда ниче после годину дана. Не подноси влажно и стално мокро земљиште.

Сем живе ограде, *чалија* је неупотребљива за што друго. Шта више и као жива ограда врло је досадна, јер једном засађена брзо се шири и осваја обрађено земљиште тако, да је се тешко курталисати и најнапжљивијим требљењем. Стога није за препоруку ни за живу ограду садити је око пољског и скупоценог имања без велике невоље, ако се иначе не би могло помоћи и каквом другом кориснијом оградом.

Јов. М. Јекић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Трбушни тиф.

Ове јесени у свима нашим крајевима почео се јављати трбушни тиф. Сигурно, да су и поплаве допринеле, да се он почео чешће јављати. Али врућица је и иначе стална болест код нас због извесних мана у нашем животу. Највећа мана, која утиче на ширење ове боласти, налази се у рђавом одстрањењу изметина и мокраће. Велика мана наших насеља, нарочито села, је у недостатку нужника. По селу се врши нужда у дворишту, воћњаку, башти. И болесници тако избацују своје изметине. А те изметине садрже у себи многобројне клице трбушног тифа. Муве падају на те изметине и разносе клице по околини загађујући храну. Живина и домаће животиње разносе такође те изметине и могу загадити бунаре. Једном речи, кад се те изметине, заражене тифусним клицама, налазе слободне по земљи, има врло много могућности, да дође до зараживања здравих људи.

Због тога је врло важно, да свака кућа има нужник, добро осигуран, да до изметина не могу доспети муве и друге животиње, а удаљен од бунара, да не могу клице оденом жицом загадити пијаћу воду.

Али врло је важно учинити и једну другу ствар.

За време рата, на солунском фронту, међу војском готово и није било врућице, благодарећи редовним пелцовањима за све време, док смо тамо били. Сви војници се тога врло добро сећају.

Да се сачувамо од обољења, треба то исто чинити и сад, нарочито кад се појави тифус у нашем месту. Пелцовање заштићује наше тело од обољења за неколико месеца, најмање 6—8. Због тога је потребно обновити га. У нашим приликама, где има врло много начина и путева за заражење, пелцовање представља најсигурнију заштиту. Дешава се врло ретко, да се и пелцовани разболе од трбушног тифа, али обично врло лако преболе.

Наш свет избегава ово пелцовање. Често лекари морају да траже помоћ полиције, да се свет натера на једну меру, која њему највеће користи доноси. Највише се избегава пелцовање због тога, што се деси у извесним случајевима, да пелцовани добије ватру после тога. Овај страх је и неоправдан и неразуман. Баш ти, који добију ватру услед пелцовања, кад би оболели, имали би врло тешку болест, јер она ватра сама доказује, да је њихово тело јако наклоњено обољењу од тифа. Баш они, као што се види, треба да се увек пелцују, да би се сачували од тешке болести.

Напосслетку: Зар је боље лежати неколико недеља од врућице, бити у смртној опасности, после прележане болести бити слаб и изнурен неколико других недеља, онеспособити за сваки рад, па чак и умрети — него претрпети ватру услед пелцовања, која траје највише један или два дана?

Ко разумно размишља и просуђује, никад неће избегавати пелцовање, кад се појави опасност од трбушног тифа, него ће га чак и тражити. У нашој земљи ово пелцовање је потпуно

бесплатно и врше га сви лекари у државној служби. Општине, где се појави ова болест, треба одмах да зову среског лекара, да пељује становништво. Тако ће се најсигурније заштитити од штете и несреће.

Др. Сић. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ

Једна тридесетогодишњица. — Наш сарадник, путни наставник виноградарства у Бару (црногорско приморје) *Иво Калуђеровић* прославља 8. овог месеца тридесетогодишњицу свог књижевног пољопривредног рада и делања на унапређењу нашега села. Први његови књижевни рад одштампан је у нашем „Тежаку“ у 15. броју од 14. априла 1896. године. под насловом: „Болест винове лозе: пепео или маћа (пљесан — OidiumTuckeri)“. Од тога доба г. Калуђеровић је сарађивао на многим нашим пољопривредним листовима. Честитамо г. Калуђеровићу ово славље и желимо, да још много година истраје на овом корисном раду!

Радови у јануару. — *На дому и двору.* — Свођење рачуна за прошлу годину и инвентарисање имовине. Састављање плана за обраду земље за нову годину. Спремају се поруке (за семе, справе, саднице, лозу и др.) ради извршења овог плана. Прегледање локала (просторија) и материјала; извршити потребне оправке. Где се и зими врше, наставља се вршидба. Чисти се и треби се (решета се и тријерише) жито и остало зрневље. Ново жито се лопата и кукуруз се претура. Продаја: жита, сламе, сена, кромпира. Прегледање и оправка трапова и утрапљених плодова у подруму; издвајање и одбацивање покварених плодова, да би се спречило даље кварење здравих. Прегледање туршије и мењање пресола, где то буде потребно; прегледање и осталог смока и укуваних плодова у остави, и паљење сумпора у одајама, где се залегла плесан (буђ). Рад у казаници. Рад на плетарству, резбарству и осталом ручном раду. Поправка справа. Читати поучне књиге.

Око стоке и живине — Пратити температуру (на термометру) у стајама за стоку, нарочито где је млада стока (телад и јунад, ждребад, јагњад и прасад), па где је потребно поправљати затворе (врата и прозоре) ради утопљавања. Гојење (товљење) одлучене стоке: волова, крава и оваца (нарочито овнова — шкопаца). Смањивање (редукција) оброка радној стоци, која не ради теже послове. Мотрити на правилно храњење музара (спремање сечке, крижање репе и т. д.). Почиње јагњење. По лепом времену изгон крупне стоке напоље, а овце могу пробавити на паши и по стрњикама од 10 часова до 16 часова. Мркање оваца за летње јагњење. — У живинарнику, где живина ноћу борави, подастирати више сламе или стајског гноја, ради одржавања топлоте. Прозоре и врата добро затварати.

На њиви и ливади. — Поправљање јаркова и разора за отицање воде са засејаних површина и ливада. Провођење нових планова за одводњавање и наводњавање. Извожење и растурање стајског гноја (ђубрета) на парцеле, које треба гнојити. Сабирање камења и крчење трња и шипрага по њивама и ливадама. Кошење сите и папради, који могу да замене сламу за простирање стоци. Оправка старих путева и грађење нових. Неговање (кресање) живе ограде и оправка плотова. Вађење морске репе (топинамбура, чичоке) према потреби за храњење стоке.

У градини (повртњаку) — Риљање и подубљивање (риголовање) незасејаних парцела. Изношење и растурање стајског и вештачког гноја на парцеле, које треба да се гноје. Припремање потребног материјала за оснивање топлих леја; оправка оквира и прозора за то, и спремање заклона од ветра. Постављање топлих леја, сејање семена од одабраних раних сората за топле леје (ротквица, грашка, цветног купуса — карфиола, пасуља, краставаца, кромпира, салате, келераба, тиквица, бостана).

У воћњаку и расаднику. — Кад време буде блажије, предузима се резање (кресање) воћака. Кречење стабала кречним млеком. Риљање око воћака, ради утамањивања инсеката (и њихових ларва) прикривених у земљи. Скидање гусеничних гнезда и утамањивање јаја и чаура осталих инсеката. Гнојење воћака. Риљање у воћном растилу и семеништу и мешање са гнојем и осоком. Набавка и припремање потребног воћног семена. Сеча сувих воћака.

У винограду и подруму. — (пивници, клети). Изношење гноја и слагање овога на четвртасте гомиле покрај винограда. Чишћење и оправљање јаркова и јама за заустављање земље. Оправка зидова и поравњивање изложаних заравњака (тераса). Оправка ограде и путева. Дубоко риљање за нове садове. Порука потребне лозе за подлогу и вијоке (калеме) ради калемљења. Скупљање материјала (маховине, струготине, песка) ради стратификовања, и оправка сандука за то. Прегледање и оправка просторија за калемљење и стратификовање. Дубоко риљање у припоришту и по потреби мешање са згорелим гнојем. — Чешће прегледање младог вина. Доливање. Разливање старог вина у боце (бутеље, флаше), али само кад је време напољу суво и ведро. Затварање и брижљиво утопљавање подрума због јаких мразева. За уништавање плесни и других шкодљивих гљивица (које изазивају болести винске) палити сумпор у подруму сваке суботе у вече, па недељом не улазити у подрум. Одржавати потребну чистоту у подруму и брисати чешће бурад и остале подрумске судове. Празна бурад задимити сумпором, па окренути их с врањем доле, преме поду.

ДОПИС

Курс из подрумарства у Жупи

Господин Министар Пољопривреде и Вода решењем од 8. јуна о. г. Бр. 2 439/V отворио је кредит од 2.000 динара срезу жупском ради одржања курса из подрумарства.

Пошто срез жупски нема свој расадник, јер је уступљен ново подигнутој Специјалној Виноградарској Школи, то је срески пољ. референт према наређењу Жупаније крушевачке области од 15. јула ПБр. 658 ступио у споразум са управником школе г. Миланом Марсићем, да се овај курс одржи у Школи, јер она има и локала за становање курсиста и подрумарских справа и алата.

Курс је одржан од 16. до 24. октобра о. г. На курсу је било 7 младића. Сви су били из среза жупског. Наставници су били г. г. Милан Марсић, управитељ школе, Коста Ивковић срески пољ. референт, Милорад Алексић, учитељ пољопривреде и Владимир Верега, приправник.

На дан 24. октобра положили испит, и то: Витомир Ћалић, из Тржаца, Момчило Иричанин, из Дашнице, Миодраг Петровић из Суботице, Милосав Ђорић, из Доњ. Злогиња, Милан Шароњић, из Гаревине, Радосав Попадић, из Ржанице и Миленко Цветковић, из Горњег Ступња.

Успех врло добар.

Сви су награђени са пољопривредним алатима и пољопривредним књигама, а нарочито књигом *„Винарство"* од Бож. Ђ. Ранковића.

К. Ивковић.

ЗАПИСНИК

51. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 15. децембра 1926. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић, п. председник Др Т. Митровић и чланови: С. Ратковић, Б. Станисављевић, Д. Спремић, А. Рашковић, Д. Николић, Б. Ранковић, Н. Петровић и В. Матић.

Председавао председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

746) 49. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

747) 50. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

748) 49. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

Прочитана су мишљења финансијског одбора, па је одлучено:

749) да се прими стање касе на дан 1. о. м., које показује;

примање	дин.	4,676.197.59
издавање	„	2,391.243.85
остатак	„	2,284.953.74
депозити	„	111 321.41
свега	„	2,396.275.15

с тим да финансијски одбор регулише исплате с обзиром на Друштвени пословник.

750) да се усвоји мишљење и исплати рачун предузимача Ј. Пешића за оправке зграда у суми од 14.000 динара.

751) да се усвоји мишљење и привремено исплати 51 долар Х. Хелмину за ручни млин.

752) да се усвоји мишљење и уступи штампање Тежака за 1927.-г. штампарији Драг. Грегорића за 2.500 дин. од броја, као најјевтинијем понуђачу.

III

753) Саслушана су мишљења Набављачког Одбора о понудама Планшона и Буркеа за рафију, „Зорке" за плави камен, Ф. К. Аничића за косе, фабрике џакова за џакове и А. Ларатџедера за семе детелине, па је одлучено: да се придруже стечају.

754) По понуди Држав. Добра „Беље" одлучено је: да се тражи понуда за: јару пшеницу, гледич, багрем, луцерку и црвену детелину.

V

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

755) да се набаве књиге за Друштвену библиотеку по предлогу.

756) да се скицна плаката за стечаје за напредније начине рада упути Књижевном Одбору.

V

Прочитани су извештаји Одбора за Друштвену изложбу, да је одлучено:

757) да се усвоје награде излагачима у справама, алату и др., како су предложене у 10. записнику Одбора.

758) да се усвоје награде излагачима у похвалницама, како су предложене 11. у записнику Одбора, и

759) да се усвоје предлози и извештај о изложби, како су предложени у 12. записнику Одбора стим, да финансијски део прегледа финансијски Одбор и поднесе извештај.

VI

760) По молби Подружине из Алексинца, да јој се прими натраг материјал, који не може да распрода и по саслушању мишљења заст. инспектора за подружине одлучено је: да се материјал прими натраг о трошку подружине и само ако је у исправном стању.

VII

761) По писму Мин. Поште и Телеграфа о ограничењу повластице за бесплатну поштарину одлучено је: да се поново моли Министарство, да повластицу не ограничава, а дотле поштарину плаћати.

VIII

762) По предлогу г. А. Рашковића, члана Управног Одбора, одлучено је: да ужи и специјални Одбори воде записнике о раду.

IX

Саопштења и предлози:

763) По акту Пољопривредне Огледне и Контролне Станице из Топчидера, да се приликом куповине вештачких ђубрива траже од ливераната једнакост робе, одлучено је: да се предмет упути Набављачком Одбору.

Са овим је седница закључена.

Српско Пољопривредно Друштво увело је своје чековне уплатнице код Поштанске Штедионице наше Краљевине, *које носе број 50350*. По овима ће се у будуће као код Поштанске Штедионице и њених филијала тако и *код свију пошта* у Краљевини вршити уплата и исплата за рачун Српског Пољопривредног Друштва и других интересената.

Скреће се пажња Подружинама, члановима Друштва и Подружина, осталим пољопривредницима и свима онима, који долазе у пословну везу са Друштвом, да *све новчане пошиљке предају најближим поштама*, по Друштвеним чековним уплатницама бр. 5 350, којих ће бити код Друштва и сваке Подружине. На случај да ових Друштвених уплатница не могу добити *сва и се може послужити општом чековном уплатницом бр. 50001*, којих има *свака пошта* у Краљевини, и износ новца по њој предати.

Уплатнице треба читко попунити, а на попуњени — *средњем делу уплатнице* — ставити адресу: Српском. Пољопривредном Друштву Београд — Немањина ул. бр. 11, и написати објашњење на име чега се новац шаље Објашњење је безусловно потребно написати, како се не би без овога отварала излишна преписка и задоцњење порубине.

Благајник,
Мил. Т. Марковић

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по навештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 22. до 27. — ДЕЦЕМБРА 1926. ГОД.

Пољопривредни, воћарски и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара		динара		количина	дин.	динара		динара		количина	дин.
	од	до	од	до			од	до	од	до		
Пшеница	265	270	260	265	2000	267	270	287	—	285	—	1300 287 292
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— — —
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	195 —
Овас	160	165	157	165	—	—	—	—	—	—	300	170 —
Кукуруз	140	162	135	159	2800	128	145	—	—	—	5550	132 150
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	115 —
Пасуљ	155	165	—	—	—	—	—	—	—	—	200	155 167
Маст	—	—	—	—	—	—	—	1800	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	320	760	310	740	700	342	470	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Орасци	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —

Терменских закључака кукуруза за I, II, III, IV, и V. 1927. год. било је у Београду: 58 вагона по цени од 140—157 дин., а у Новом Саду 55 вагона по 132-150 дин.

Стечај за инспектора за Подружине

Српском Пољопривредном Друштву потребан је инспектор за Подружине, за које место могу подносити молбе само они: који су свршили неку пољопривредну школу и имају праксе, који познају администрацију и прилике на селу и који имају подобности за дужност народног пољопривредног учитеља.

Пречество имају они, који су сарађивали на Друштвеним и Подружинским пословима.

Уз молбу треба приложити пречне потребних докумената и опис свога живота од школе до сада.

Плата са додатцима је до 30.000.— динара годишње.

Молбе се примају до 1. фебруара 1927. године, које упућивати на:

Српско Пољопривредно Друштво Београд, Немањина ул. 11.

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости свс домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ" А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке*.

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати годишност, младунче ће се боље развити, пуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више кланге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време. да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашта фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног Дистола као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*".

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ"
51.26-10 фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

Купујте само најбоље **Лозе и воћке**, калемљене на издржљивим подлогама, сигурно ожиљење, ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
ЦЕНОВНИК ТРАЖИТЕ, шаље се БЕСПЛАТНО.
Адреса:
Миша Ђорђевић, лозар, власник лозног расадника НОВИ САД, пошт. фах 133 (Бачка). (Стовариште: Кисачка улица бр. 106). 49, 10—5

Бр 2. БЕОГРАД, 9. ЈАНУАР 1927. ГОД. Год. LIV

„Пољопр. друга

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а на иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Приљежни рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

У тону месеца јануара 1927. г. слаћемо „Тежак" свима досадашњим претплатницима, па их молимо, да претплату одмах, а најдаље до краја јануара обнове, да им не бисмо обустављали даље слање листа.

Они претплатници, који не желе, да лист примају од нове године, моле се да бројеве врате до краја јануара.

Чланови Подружина треба члански улог да положе Подружини у тону јануара; а ако се у том времену не упишу за чланове, нека нам врате све бројеве, које дотле буду примили.

Друштво ће отворити рачун код Поштанске Штедионице, те свани може претплату положити и код најближе поште, од које ће добити и признаницу.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

О извозу воћа.

Главна сезона извоза воћа у овој години је већ свршена. Местимично се још налазе извесне количине, али оне су намењене више за потрошњу у земљи. У вези чланка — „Извозницима воћа", (Тежак број 44. од 1926. год.) изнећемо извесне чињенице, које су потпомогле, да у прошлој години цена јабуци буде мимо све досадање — највећа.

Овогодишња изложба воћа у дому Српског Пољопривредног Друштва и начин како је приређена и рекламирана пре отварања, у домаћим и страним листовима, изазвала је већу заинтересованост но обично. Ова изложба као и изложба у Трстенику заинтересовале су странце, у првом реду трговце. Заинтересованост нарочито мађарских и немачких трговаца посебно, била је од користи за произвођача. И ако је цена свима осталим продуктима доста пала, према досадањим годинама, јабука је достигла невероватно високу цену. Произвођач ју је продавао и по 3.20 дин. по килограму, По тачном извештају од неколико

главних наших домаћих извозника воћа, и трговци су у овој години имали лепу зараду, изузетну према досадањим годинама. Признају и сами, да је поред осталих околности, изложба учинила огромну помоћ произвођачима, стварајући заинтересованост код купца и потрошача.

Мада нисам посвећен трговини, у овој години сам се изузетно заинтересовао, долазећи посебно у додир са једним извозником веће количине воћа, који ради за неколико најјачих фирми у Немачкој, и он признаје: да је ове године изложба дала и једну прегледну слику, где, каквих и којих сората има, те су се многи купци бацили у оне крајеве, који су до сада мање били познати.

Тачно је и то, да је у овој години и мањак воћа у појединим државама, које су извозиле воће на исте пијаце, где и наша држава (као Италија), те је и то помогло, да је тражња била већа, а и цена тако добра. Али је сигурно и то, да је наша сенабија — будимка, од свију осталих сората најомиљенија трговачка јабука и да немачки трговци њу искључиво траже, па је она подигла цену и осталим сортама. Ово потврђују и трговци воћем.

Пошто је „Тежак" искључиво намењен пољопривредницима, добро је напоменути извесне недостатке, који чине, да наш произвођач не искористи повољно време продаје и не проће онако, како би могао проћи.

Пратећи у овој години цене свих производа на берзи, тражњу и понуду, нигде се није нашла цена и понуда за јабуке. Што чини огромну штету произвођачу. Свакако би било дужно, да се Министарство Пољопривреде и Вода за ово заинтересује исто тако као и Министарство Трговине. Одмах по изложби цена се почела нагло пети. Знало се, да ће се, и знатно попети. Само произвођачи то нису знали. Као задругар извесних задруга, заинтересовао сам се и за Качуличку Воћарску Задругу. Дао сам препоруку извознику. Он није ни мислио много о цени, колико о количини, коју је желео одмах узети. Док је он пријавио своје потраживање, задруга је већ извршила закључак са другим за 30 вагона и изгубила је равних 510.000 динара. Овде није кривица до задруге, јер по тачном извештају, нису ни од куда могли бити обавештени, каква је цена. Гл. Савез у овој години, није јој дао позајмицу, те је морала са продајом своје робе пожурити.

Квалитативан и квантитативан успех у воћарству је потпуно постигнут. Али произвођачу још само недостаје организација за повољну продају. Ово се може ублажити, ако се у воћарским крајевима убрза оснивање воћарских задруга, потпомогне кредитирање за време сезоне и буде само продаја произвођача преко задруге и ако се произвођач — задруга, — благовремено обавести о тражњи страних тржишта као и о годишњем роду извозног воћа оних држава, које нам конкуришу на светском тржишту.

Мил. Д. Милошевић

ПОДЛИСТАК

Пољопривреда Северне Америке.

(Свршетак)

Шећерна трска. Гаји се у државама Луизини и Тексасу.

Шећерна репа гаји се такође, и према постотку њеног гајења, долазе ове државе:

Колорадо	28.9%	Мишиган	12.0%
Калифорнија	16.8%	Небраска	10.3%
Утах	15.3%	Идахо	5.6%

И ако се шећерна трска и репа марљиво гаје, и ако се у ту сврху употребљавају најсавршеније методе пољопривредне науке, ипак Северна Америка достиже, да тек у пола подмирује своје потребе у шећеру, а другу половину подмирује увозом из Кубе.

При завршетку, напоменућемо да у Америци успевају и други пољопривредни производи, које нисмо овде набројали, из разлога што смо водили рачуна само о онима, који по својој квалоћи и количини одскачу од других.

ВОЋАРСТВО

За Северну Америку може се, без претеривања, казати да је природа према њој била више него издашна. Има крајева, који се могу назвати светском баштом, где се у свако доба године рађају разни плодови. Северна Америка пет пута више добија у експлоатацији свога воћа, него што јој дају њени многобројни рудници.

Благодарећи рационалном експлоатисању воћњака, благодарећи хигијенском и лепом паковању и најзад, благодарећи савршеним саобраћајним средствима како сувим и воденим, тако и ваздушним, Северна Америка успева, да поред задовољења својих потрошача свежег и конзервисаног воћа још и извезе у Европу које свежег, које прерађеног воћа, више од 50,000.000 долара.

Важнији воћарски крајеви, који се нарочито истичу било каквоћом било количином произведеног воћа, су ови:

Богати расадници јабука налазе се у речној долини Ход (Ход Ривер Вани).

Поморанџе се саде и успевају у Флориди и Калифорнији. Чувени расадници воћарски налазе се у Пасадени, Калифорнији, 10 миља од вароши Сан Франциско.

Велики лозни расадници налазе се у Грсат Лакес, Калифорнији и источном делу Северне Америке.

ИЗ СТОЧАРСТВА

Тиролска стока за запат.

Под тиролском стоком разуме се сва она стока, која се налази у области Тирола. Ова област налази се у данашњој аустријској републици, а граничи се са западне стране Форарлбергом, а са источне Салцбургом и Корушком. Тирол је посве планинско место, у њему су Алпи, те је по природи својој поглавито одређен за сточарство. Клима је влажна, водени талози обични, те је и порast биљака, нарочито на алписким ливадама и пашњацима, веома бујан.

Сл. 1. Горњо-инталски бик. Стар 2½ год.

Сточарство предратне Аустро-Угарске империје почело је напредовати тек од средине прошлог столећа, кад се дошло до уверења, да дотадањи рад на унапређењу сточарства није извођен са планом. У прво време мислило се, да ће се њихово сточарство моћи унапредити увожењем што више страних раса. Као последица тога појавило се многоструко укрштање раса, добио се разноврсни производ, а многи домаћи запати уништени су. У већини области, нарочито у великим и напреднијим газдинствима, налазиле су се стране расе, нарачито швајцарске, мрка швицка и сименталска раса, које су ударile темељ за стварање многих нових раса у аустро-угар-

Сл. 2. Доњо-инталска раса (берниски штит). Јунац стар 1 год.

Државе Калифорнија и Георгиа дају изванредну врсту бресака. Калифорнија даје три пута већи род у бресквама од државе Георгиа.

Осталих плодова има и гаје се махом у државама Калифорнии и Флорида, као и на другим местима Северне Америке, али с погледом на каквоћу и количину ти остали делови Северне Америке не престављају неке нарочите воћарске центре.

СТОЧАРСТВО

Западни део Северне Америке, с погледом на земљиште и поднебље служи у главном за гајење стоке и то поглавито рогате марве, која служи за исхрану и извоз.

Читави крајеви, непрегледне утрине, које прелазе по неколико десетина хиљада квадратних метара, а које припадају државама и општинама, дају се на бесплатну и слободну попашу приватним сопственицима и одгајивачима стоке. На тај начин државе олакшавају и помажу подизање и одржавање сточарства.

Рогата марва од расе и она одређена за млечну индустрију подиже се специјално на великим приватним пољопривредним поседима (фарме) а за млечну индустрију и потрошњу њених производа, највише у државама: Њујорку, Висконсину и Менесоту.

Овце се такође гаје како за месо тако и за вуну. Најбоља врста оваца по свом руну, т. з. мерине, тове се у југоисточном крају Охио и на југозападном крају државе Пенсилваније.

Свиње се гаје по целој Северној Америци, али највише у т. з. кукурузним појасевима. По броју гајења свиња Северна Америка долази на треће место у свету. Половина потрошње америчког становништва у месу и његовим производима долази на свињетину.

Коњарство такође гаји се на западу, али с погледом на све јачу употребу мотора за превозна средства као и за пољопривредне сврхе коњска се снага све ређе виђа у употреби.

Коњи од расе подижу се у држави Кентуцку Тамо се налазе велики одгајивачи коња за трке, у у опште за подизање коња за луксузну употребу.

Бројно стање стоке у 1921. години, у Северној Америци, било је следеће:

коња	20,183.000	оваца	45,000.000
мазги	4,999.000	свиња	66,649.000
рогате марве	. . .		66,191.000

Чикаго, Омаха, Кансас, Цити, Форт Ворт убрајају се у највеће светске кланице Уређене по најсавршенијим методама данашње културе и хи-

ској царевини пре рата Мрка швицка раса створила је читаву групу тако званих сиво-мрких говеда, док је сименталска створила такође групу шарених говеда.

Стварно напредовање предратног аустријског сточарства отпочело је онда, кад је земља, по угледу на Немачку и Швајцарску, подељена у сточарске области. За сваку област предвиђала се нарочита раса, било да се домаће расе поправљају, било да се до њих дође оплемењивањем

Сл. 3. Бик пинцауерске расе, сйар 4 год.

мрком швицком или сименталском расом, било да се ове последње две гаје у чистој крви.

Да би се рад на унапређењу сточарства кретао одређеним правцем, издани су сточарски закони за целу земљу, који у првом реду регулишу држање бикова. Набавка бикова остављена је општинама, али ове нису биле у стању, да их држе у сопственом газдинству. Одабирање бикова за приплод прегледом, вршено је веома строго. Најстрожији преглед бикова, како у земљи одгајених тако и са стране доведених, вршио се у Форарлбергу, где се гаји монтафонска раса. Оцењивање

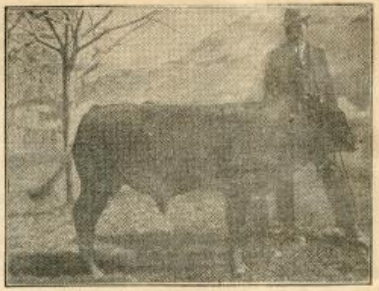

Сл. 4. Туксерска раса. Јунац сйар 1 год

бикова вршено је мерењем развијености тела и давањем оцена, чији је најмањи збир био пропи-

---

гијене. Клање стоке као и прерада меса — конзервирање — врши се под сталним надзором државних санитетских органа.

Северна Америка је главна пијаца за свакодневни експорт свих врста стоке, нарочито за извоз у Европу.

ШУМАРСТВО

У Северној Америци под шумом се налази 463,000.000 екера земље, што чини једну петину њеног целокупног пространства. Тај шумски простор подељен је на пет области. Годишња сеча шуме и њен природни уништај износи 26.000,000.000 кубних фута (један кубни фут 28.3153 дециметара кубних).

Годишња употреба дрвета и прерада његова износи 240.000,000.00 кубних фита. Од те количине долази за гориво више од 110,000,000 квадратних метара, а остало се троши на прерађевине дрварске индустрије.

Држава располаже са 149 шумских комплекса, који су њена својина. У тај број улазе и шумски комплекси државни на Аљаски и Порта Рико. Ти се државни шумски комплекси експлоатишу за народне потребе од стране државних органа, било непосредно или посредно, давањем концесија. Одржавање тих државних шума стаје годишњи буџет Северне Америке 4,000.000 долара. Из државних шума исечено је у 1921. год. 833,164.000 фита.

Поред експлоатације, елементарних непогода, природног изумирања шуме и њених појасева, врло се често дешава у Северној Америци, да пожари униште читаве комплексе шума. Због тога су државе и појединци, поред предузимања потребних и нужних мера ради заштите и ограничавања пожара, створили нарочито одељење за осигурање шума са т. зв. шумском резервом за покривање штета проузрокованим пожаром и за пошумљавање. Из те резерве исплаћују се и расходи учињени за шумску полицију. Примера ради, навешћемо, да је недавно у Америци у једној години било око 34.000 пожара, који су према званичној процени износили више од 200,000.000 долара штете.

Главни центар за прераду дрвета у Северној Америци је држава Мишиган, која се простире на северном делу територије Сједињених Држава са површином од 57.480 кв. миља и са бројем становника преко 3.668.412. Дрвена индустрија и њена прерађевина у Мишигану задовољавају више од једне четвртине целокупних потреба Северне Америке.

Б. Станисављевић

сан. Поред података о пореклу и способностима, грла испод прописаног збира оцена избацивана су из запата.

За држање бикова осниване су станице за бикове или задруге за држање бикова, којима је давана извесна помоћ државних или самоуправних установа.

Унапређењу сточарства много су допринеле изложбе са додељивањем награда. Награде се имају додељивати за грла само званично признатих одгајивачких правца, јер се тежило стварању већих, затворених одгајивачких области. У Форарлбергу награђивала су се грла само монтафонске расе, у Салцбургу само пинцгауерске. Поред тога награде су додељиване запатима појединих одгајивача.

Доста велике заслуге за унапређење сточарства у земљи приписују се сточарским задругама и удруженима сточара, која су јако раширена у Форарлбергу и Тиролу. Где се нису могле основати одмах ове заједнице, уређивани су најпре запати појединих пољопривредника, па су тек доцније од ових оснивана удружења запатничке стоке.

Пореклопише књиге уведене су свуда по сточарским заједницама, па чак и тамо, где само постоје запати појединих одгајивача. Ради добијања података о појединим грлима, сем њиховог порекла и грађе тела, вршена су пробна мужења стоке, с обзиром на утрошак хране.

Поред свих ових мера за унапређење сточарства, нарочита је пажња обраћена Алпима и њиховој поправци, као основној и полазној мери за унапређење сточарства. Без добре исхране, било сеном или пашом, не могу се створити расе, од којих се тражи добра млечност и добра гојазност. У томе је много учинила и настава за алписко-планинско газдовање, у нарочитим школама, где се сваке године држе курсеви за сточаре.

Овакав рад предратне Аустро-Угарске државе довео је до врло добрих резултата, који се огледају у данашњим расама говеда аустријске републике. Нарочито после рата, малена Аустрија морала је обратити сву пажњу својим расама говеда, које су у иностранству већ стекле извесан глас, нарочито монтафонска и панцгавска раса. Одгајивањем добрих запатних грла, чија је вредност доста велика, у чисто сточарским областима, као што је Тирол, њихови ће одгајивачи имати много већих добити, него од гајења житарица, на чији је увоз из иностранства Аустрија иначе упућена.

Да би иностранству приказали своје расе стоке, тиролски зимаљски културни савет у Инсбруку издао је веома лепу збирку слика стоке, на немачком језику, у виду дописних карата, врло поучног карактера. У тој збирци моћи ће наши одгајивачи видети, које све расе стоке има у Тиролу, и запазиће све спољне одлике појединих раса. Ово је важно за набавку појединих тиролских раса. У збирци има веома лепих слика горњо-инталске расе говеда, доњо-инталског говечета (бернски тип), пинцгауерског говечета, туксерског говечета, норишког теглећег коња, тиролских оваца и коза. Даље има снимака стоке на паши по тиролским Алпима. (Види сл. 1, 2, 3 и 4).

Др. Т. Митровић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Приликом једног доласка у Улцињ добио сам питање од неких грађана да ли би се у њиховој околини могла гајити *coja* (s. hispida Jap) и како. Пошто нисам имао при руци довољно података, част ми је молити Друштво, да их изволи изнети преко „Тежака", како би се за то питање заинтересовао шири круг пољопривредника.

С поштовањем
Иво Калуђеровић
путни наставник за виноградарство у Бару

Одговор: Идеја града Улциња о гајењу соје је потпуно на свом месту, како за уљарске тако и друге сврхе. Али мишљења смо, да су прво преко потребни савесни огледи и анализа. Српско Пољопривредно Друштво ће Вам набавити за ту сврху по пет килограма ранијих сората из Француске, Италије и ранијих и познијих сората из Јапана. У овој години спроведите огледе и анализе. На основу добивених података употребити сорту, која се као најбоља покаже и спровести даље њено гајење.

Ради потребне оријентације, дајемо у следећем најнужније податке о употреби и условима успевања и гајењу.

Соја се гаји у Јапану и Кини већ хиљадама година и једна је од оних пет биљака, којима је одавано нарочито поштовање. Знатно доцније је пренета у Индију, а тек у 18. веку у Европу.

У својој домовини се употребљава за справљање људске хране, чак и посластица, сама за себе или у мешавини са пшеницом или јечмом, пиринчем и т. д., за производњу уља за јело и гориво. Троп из уљаних цедница се употребљава за ђубрење, али и за тесто и пециво. Слама и истрешене махуне служе као сточна храна Исклијале клице преко зиме употребљавају се у људској исхрани као поврће.

У Европи се највише употребљава за производњу уља за гориво и сапун. За исхрану људи се нешто јаче употребљавала тек за време светског рата. У ту сврху се употребљава као и пасуљ. Покушавало се у Француској и са справљањем хлеба, нарочито за болеснике од шећерне болести. Данас се у Немачкој већ справљају разне израђевине од ње.

Троп из цедница — уљани колачи се у великој мери употребљавају као сточна храна. У

Америци се поред употребе зрелог зрна много употребљава зелена маса за справљање сена. По кушаји са овим су чињени и у Француској.

Соја има необично много сората. Има и таквих сората, које се могу гајити и у целој Средњој Европи изузимајући узвишења преко 500 м. Има их раних и позних. Има данас ранијих сората, које са сигурношћу сазревају у Средњој Европи. У Француској, Италији, па и у Аустрији и Немачкој је тежња да се култура ове биљке прошири. У Северној Америци је захватила велике просторије само на неколико година по увођењу у културу. Тамо је донета почетком 19. века.

Дужина вегетације је код разних сората различита. Она се креће од 88, па до 168 дана. Клијање почиње на 8°С. Температуру од — 0—0,°5С може још да поднесе, — 2°С је без условно униште. Дакле мање је осетљива од пасуља. Ако је нешто већа топлота, може да поднесе и већу влагу. У Јапану добија 100—110 см. талога годишње. Половина ове количине припада летњим месецима.

Лакше земље, које се и лакше загревају, могу се употребити за соју врло добро. Врло добре су и лапорњаче и лакше иловаче, али и кречуше, само ако имају довољно влаге. У топлијој клими може се соја гајити и на јако хумозним земљама, па чак тресетњачама. Може се гајити више пута једно за другим на истој земљи. У плодореду иначе заузима оно исто место, које и пасуљ.

Соју треба ђубрити као и пасуљ. За ђубрење пасуља видети: „Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом од М. Ђ. Николића. Добро је новине засејати бактеријама (видети исту књигу). Сејати треба као и пасуљ. По хектару је потребно семена 60—80 кгр., кад је врстачна сетва на 30 - 40 см. Ако је у оцацима 45—50 см. у квадрату, онда сваки оцак добије по 2—3 семена. Семе треба покрити за 3—5 см. Ако се сеје ради зелене масе, треба је посејати врстачно на 20—30 см. За ово је потребно 120 - 160 кгр. по хектару. Нега, прашење, загртање и т. д. као и код пасуља. Берба је као и код чучавца.

У нашим крајевима се може очекивати принос од 15—30 товара по хектару и 14—32 товара сламе. Зелене масе се може очекивати 150—300 товара, сена 50—80 товара по хектару.

М. Ђ. Николић.

БЕЛЕШКЕ

Изјаве саучешћа. — Нашег друга и редовног члана Српског Пољопривредног Друштва г. Милоја Нешића, пољопр. секретара Београдске Области и његову породицу задесила је тешка жалост. Његова добра ћерка Десанка у добу најлепше своје младости, у добу, кад је требала највише да овесели своје родитеље, браћу и рођаке преминула је 28., а сахрањена 29. ов. мца. уз огромно учешће пријатеља и познаника и звуке војне музике.

И другог нашег друга и члана Управног Одбора г. Александра Рашковића, Управника Краљевих Пољопривредних Добара, задесила је жалост. Његова добра и племенита мајка Негослава преминула је 29. ов. мца. у 73. години свога живота.

Осећајући бол наших другова за овим тешким губитцима, ми њихови другови окупљени око Пољопривредног Друштва и Друштвених Подружина, узимамо искрено учешћа у њиховој жалости.

С.

Питомац за даље усавршавање. Наш млади сарадник и стручњак за биљне паразитске штеточине г. Dr. Павле Вукасовић изабран је за питомца Рокфелеровог фонда ради усавршавања у паразитологији (науци о паразитима). Он ће у том циљу провести годину дана на страни, радећи поглавито на људској паразитологији, али као пољопривредни паразитолог он неће изгубити из вида ни свој досадашњи стручни рад, те ће од његовог усавршавања имати несумњиво користи људство као и пољопривреда. Радиће пет до шест месеца у Паризу, а после у Лондону, па и у Хамбургу. Ми се радујемо, што се нашем вредном и одличном сараднику дала прилика за даље усавршавање, а нарочито што је тај избор пао на њега што му ми и свесрдно честитамо.

Прва пољопривредна Подружина у Црној Гори. — У циљу унапређења пољске привреде, села и сеоског живота основана је у Бривској Гори — Улцињ — Црна Гора прва пољопривредна подружина за општину штојско — зогајску (Улцињ).

Нарочито су радили и допринели њеном оснивању г. г. Иво Калуђеровић, путни наставник за виноградарство и народни учитељ Велимир Дрецун, који су на скупу објаснили пољопривредницима важност пољопривредних подружина за побољшање прилика сељака, те се том приликом уписало 35 њих за чланове ове подружине.

Изабрани су у Управни одбор за председника г. Илија Вучелић, за п. председника г. Анто Никић, за секретара учитељ г. Дрецун, а за чланове г. г. Милун Дедић, Рако Поповић, и Симо Вукчевић. Надзорни одбор: за председника г. Новица Јовановић, а за члана г. Блажо Рашовић.

Ову ново-основану Пољопривредну Подружину примило је Српско Пољопривредно Друштво у свој састав од 1. јануара 1927. г.

Желели би да се примеру г. г. Калуђеровића и Дрецуна угледају и остали пољопривредници и пријатељи пољске привреде, те да и они у својим местима оснивају подружине и удружују пољопривреднике за заједнички рад за унапређење пољопривреде у својим крајевима.

Н.

Воћке и лоза на продају. — Један од првих среских воћних расадника у нашој држави, који је после рата почео рад на својој обнови и потпуно га извео, био је расадник среза жичког у Краљеву, захваљујући увиђавности среског Одбора, који није жалио средстава и усталаштву среског економа г. Јована Живадиновића, који није жалио труда. Такав рад показао је и добар успех, јер данас тај расадник, поред тога што подмирује велику потражњу воћака из свог среза, може да прода и ван среза до 6000 комада јабуковог садница од колачарке, будимке, маљенке и каблarke и до 1000 кајсија и то до 1000 комада по 6 динара од комада, а преко 1000 комада по 5 динара. Паковање по рачуну т. ј. у балама око 1·50 динар од комада, а паковање у вагону са претоваром у Крушевцу по 0.50 од комада. За сваку поруџбину треба послати $^1/_3$ вредности у напред.

Поред тога расадник продаје ван среза и до 40000 комада јабуковог дивљачица II класе по 100 динара 1000 комада, а исте даје и у замену по 3 за једну крушкову или дуњеву дивљачицу; продаје и до 1000 комада садница софоре и јавора по 4 динара комад и 15000 зрелих калемова винове лозе I кл. од рајнског ризлинга на рипарији порталису и то по 1.20 дин. комад.

Ценовник винове лозе, воћака и других производа из државних лозних и воћних расадника за 1926/27. годину. — Одељење за виноградарство и воћарство Министарства Пољопривреде и Вода одштампало је овај ценовник, у коме заинтересовани поред цена калемова, резница и прпорака винове лозе, калемова и дивљачица разног воћа, садница разног украсног шибља и дрвећа и где се шта може набавити, могу наћи и кратко, али потпуно упутство о чувању, сађењу и нези лозе и воћака.

Ценовник се може добити бесплатно код државних среских економа и управника државних расадника или од Одељења за Виноградарство и Воћарство Министарства Пољопривреде и Вода у Београду и то из руке, ко се лично јави, или преко Општинског Суда, ко се јави тим установама обичним писмом без икакве таксе.

ЗАПИСНИК

52. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 22 децембра 1926. год. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић п. председник Др. Т. Митровић и чланови: С. Партонић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, С. Ратковић, Д. Спремић, Д. Николић, В. Матић и Б. Раиковић.

Председавао председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

764) 51. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

765) 50. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: а) да се и у идућој години моле Тетис бесплатно питомцима њиха пољопривредних школа; б) да се пошаље на приказ уреднику Господарског Листа Календар и новија друштвена издања; в) да се купи једна књига „Аграрни Проблем Југославије" и г) да се Гласник С. П. Д. штампа по предлогу, с тим да се означи да је то I свеска.

II

Саслушана су мишљења Финансијског Одбора, па је одлучено:

766) да се од подружине из Сарајева тражи да дуг измири у року од месец дана, у противном да се тражи наплата судским путем;

767) да се пошаље претплата на Пољопр. Гласник за о. г. стим, да се пише да у будуће шаљу само један примерак у замену за тежак.

768) да се пошаље подружини у Приједору да настане и робу распрода, а ако не може, онда да је врати о своме трошку.

769) да се роба у комисион узима само по одлуци Управног Одбора;

770) да књиговодство изведе стање дуговања Подружинских, и

771) да финансијски Одбор да мишљење о штампању изложбеног прегледа и о стању позиције на изложбе.

III

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

772) да се набави 1000 малих и 500 великих џакова од фабрике из Младеновца;

773) да се одбије понуда Бека и Ком. за канап, и

774) да се за идућу годину набави 500 Нехвиловех и 100 Ковина прскалица, а Вермореловe да се не набављају, пошто је Друштво имало тешкоће у овој години, при испоруци истих.

IV

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

775) да се прими знању извршена поруџбина књига за Друштвену библиотеку, и да се накнадно још поруче књиге по предлозима чланова Управе.

776) да питање о приказивању филмова из америчке пољопривреде, поново Одбор поручи.

V

777) Саслушан је извештај зас. инспектора за Подружине о упутству, које је добио од Друштвеног адвоката за рочиште против Подружине из Голубца, па је усвојено пуномоћје и одлучено: да ва рочиште понесе и тужби придружи оригинални извештај Друштвеног изасланика г. Ј. Стојановића о прегледу и испитању рада те Подружине. По свршеном рочишту извештај да врати.

VI

778) По молби Дечијег сиротишта из Биља у Банији одлучено је: да им се поклони 10 Земљорадничких Читанка и један комплет Тежака.

VII

Саопштења и предлози:

779) Прочитано је писмо Управе Двора, које гласи:

Београд, 18-XII-1926. год.

Господине,

Пријатно дирнут топлом честитком о Дану Рођења, Њ. В. Краљ благоволео је наредити да се изјави искрена захвалност.

Министар Двора,
Јанковић, ср.

Господину Павлу Т. Тодоровићу, Председнику Срп Пољопр. Друштва. Београд.

Поздравни телеграм гласио је:

Његовом Величанству Краљу Александру I. Београд.

Свом Највишем Заштитнику Српско Пољопривредно Друштво најсрдачније честита Дан Рођења и кличе: Живео!

Председник,
Павле Т. Тодоровић, ср.

Са овим је седница закључена.

Српско Пољопривредно Друштво увело је своје чековне уплатнице код Поштанске Штедионице ваше Краљевине, *које носе број 50350*. По овима ће се у будуће како код Поштанске Штедионице и њених филијала, тако и *код свију пошта у Краљевини* вршити уплата и исплата за рачун Српског Пољопривредног Друштва и других интересената.

Скреће се пажња Подружинама, члановима Друштва и Подружина, осталим пољопривредницима и свима онима, који дођоше у пословну везу са Друштвом, да *све ноћчане пошиљке предају најближим поштама*, по Друштвеним чековним уплатницама бр. 50350, којих ће бити код Друштва и сваке Подружине. На случај да ових Друштвених уплатница не могу добити *свака се може послужити општом чековном уплатницом бр. 50001*, којих има *свака пошта* у Краљевини, и износ новца по њој предати.

Уплатнице треба читко попунити, а на полеђини — *средњем делу уплатнице* — ставити адресу: Српском. Пољопривредном Друштву Београд — Немањина ул. бр. 11, и написати објашњење на ime чега се новац шаље Објашњење је безусловно потребно написати, како се не би без овога отварала излишна преписка и задоцњене порубине.

Благајник,
Мил. Т. Марковић

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 28. XII. до 3. I. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни, ветеринарски и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		искључено		понуда		тражња		искључено	
	динара						динара					
	од	до	од	до	количина	дин.	од	до	од	до	количина	дин.
Пшеница	265	270	260	265	5500	60	265	290	292	285	290	1000	285	291
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	160	165	157	165	200	170	—	—	—	—	—	300	160	—
Кукуруз	142	—	140	—	1000	150	—	—	—	—	—	3300	135	200
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	115	—
Пасуљ	155	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	320	760	310	740	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Тражите и читајте
„ПОУКЕ О ЂУБРЕЊУ“

Стечај за инспектора за Подружине

Српском Пољопривредном Друштву потребан је инспектор за Подружине, за које место могу поднositи молбе само они: који су свршили неку пољопривредну школу и имају праксе, који познају администрацију и прилике на селу и који имају подобности за дужност народног пољопривредног учитеља.

Првенство имају они, који су сарађивали на Друштвеним и Подружинским пословима.

Уз молбу треба приложити пресис потребних докумената и опис свога живота од школе до сада.

Плата са додацима је до 30.000.— динара годишње.

Молбе се примају до 1. фебруара 1927. године, које упућивати на:

Српско Пољопривредно Друштво Београд, Немањина ул. 11.

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бремењитости стоке*.

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати *здравост, младунче ће се боље развити*, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашта фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
51.26-10 фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

ТРАЖИТЕ
ПОЉОПРИВРЕДНИ КАЛЕНДАР
за 1927. годину.
ЦЕНА 10 ДИНАРА.

Штампарија „Драг. Грегорића“ — Страхињића Бана 93 — Телефон 8-39 — Београд

Бр 3. БЕОГРАД, 16. ЈАНУАРА 1927. ГОД. Год. LIV

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

У току месеца јануара 1927. г. слаћемо „Тежак“ свима досадашњим претплатницима, па их молимо, да претплату одмах, а најдаље до краја јануара обнове, да им не бисмо обустављали даље слање листа.

Они претплатници, који не желе, да лист примају од нове године, моле се да бројеве врате до краја јануара.

Чланови Подружина треба члански улог да положе Подружини у току јануара; а ако се у том времену не упишу за чланове, нека нам врате све бројеве, које дотле буду примили.

Друштво ће отворити рачун код Поштанске Штедионице, те сваки може претплату положити и код најближе поште, од које ће добити и признаницу.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

Бројно стање ученика по пољопривредним школама.

Познато је, да у земљи има 3 средње, 13 нижих и 9 специјалних пољопривредних школа и кад би се рекло, да је овогодишњи број свих ђака од прилике преко 1000, на први поглед, оптимистички би се гледало на будућност наше омладине са села. Али, кад се узме у обзир, да од тог укупног броја ђака на средње школе долази 335 ђака, а на ниже и специјалне школе свега и само 692, дакле на сваку средњу школу 100, а на нижу само 30 ђака, онда се надлежни чиниоци морају забринути: „па шта ћемо са толиким бројем школованих пољопривредника“. Док видимо препуне средње пољопривредне школе, дотле извесне ниже или специјалне зврје празне или имају врло мали број ђака. А још када се томе дода број пријављених ђака у средњим пољопривредним школама нпр.: Ваљево 170, Крижевци 80, Марибор 70, а од којих су многи морали бити одбијени, било зато што нису све услове за пријем испуњавали,

или зато што су били прекобројни, и ако се узме у обзир да је у ниже и специјалне примано све, што се пријавило, па је опет оскудица, збиља мора се питати: чему то води, шта треба предузети и претрести начине, да се том злу стане на пут.

Зашто се јављао велики број ђака за средње школе? Први и најглавнији разлог је тај, што су врата затворена онима са нижом школом за ступање у државну службу а друго што се и код нас, као и у осталом свету осетила жеља за даљим школовањем, за стварањем школоване сиротиње. Сваки граби, да се исшколује, бар до средње стручне школе, а после ће већ преко разних канала лакше да се утисне између својих бољих другова и горих са вишом школом. Затим а то нарочито важи за ђаке, који су свршили 4 разреда гимназије, многима је онемогућено даље школовање у V разреду са новим прописима о средњој школској настави и, што нису могли ући у друге стручне школе. И за дивно чудо, да се највећи број јављао баш тих, који нису могли школовање у гимназији да наставе. И још једну, повољну по њих, околност треба гледати у дарежљивости код давања помоћи, стипендија. Ипак је најјефтиније школовање у пољопривредним школама, рачунају они, који мисле да их Држава треба да издржава и врло радо дају обавезу, ма каква им се тражила унапред, сигурни, да ће се већ наћи могућност за њено избегавање.

Ето зато ми имамо код 3 средње пољопривредне школе укупно 335 ђака, а само 692 њих код 22 ниже и специјалне. С обзиром на тип средњих школа: 1 винодељско-воћарска, а друге две сточарско-ратарске и обрнуто, ја мислим, да не само што не треба више ни једна средња пољопривредна школа, него да би се чак њихов број могао свести и на две. А те две школе онда уредити у сваком погледу. Поднећи им зграде, у којима све оскуђевају, дати им лабораторијуме и кабинете за све гране у потпуности; једном речју онај кредит, што би се трошио на ону трећу у целости дати на подизање задржаних. Јер, шта ће се данас-сутра, када свака школа излиферује по 20—30 свршених ђака? Где ће се они сместити, кад ни данас нема празних места?! А уз то ограничити број пријема ученика, јер сада се, чини ми се, толико прима као да смо у почетку оснивања пољопривредне службе и као да стоје многа празна места без кандидата. Не треба, мислим, још томе додати да у земљи има и 2 факултета и да свршени њихови ђаци не могу наћи службу у својој струци.

А зашто се тако мали број ђака јавља у нижим и специјалним пољопривредним школама? Овде би се могло навести маса узрока и опет не би сви били тачни. Нити је тачно, да у срезу нема кандидата, како су извештавали поједини пољопривредни референти, јер их има који нису ни стигли да по једном бар обиђу срез због недовољног кредита за путовање, или слабог схватања своје дужности; нити је баш узрок у самом трајању школе од 2 године, јер им се ту

ПОДЛИСТАК

Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години.

Од свога оснивања у 1910. год. Београдска Трговачка Комора отпочела је свој рад тек од 1919. год., јер јој прво балкански ратови, а после светски рат, нису дозвољавали, да на миру ради на срећивању и унапређењу наше трговине. Врло тешке финансијске прилике, у којима се налазила и у којима се сада налази Комора, нису јој допуштале да задовољи своје насушне потребе, у које долази и извештај о њеном раду. И тек у прошлој години, Комора је успела да штампа свој први извештај о раду у 1925. год. Ма да се Београдска Трговачка Комора оградила, да овај извештај није ни онако детаљан ни онако документован, какав би по њеном нахођењу требао бити, он ипак представља једну врло интересантну књигу, један читав зборник мука и невоља Комориних, непрестану али часну борбу са пољуљаним послератним моралом и у трговини, као и у нашем општем социјалном животу. У томе интересантном Коморином извештају лежи њено старање, да наша трговина остане на достојној висини, да иностранство има у њу пуно поверење, да се поведе наша трговина оним путем, који ће бити најкориснији и по државу и по народ. У оваквоме раду неоспорно да Београдској Трговачкој Комори припада врло велика заслуга за отклањање свега нездравога и недозвољенога што се било увукло и у трговину, и то јој, мора се признати, служи на част.

За Београдску Трговачку Комору веома је похвално, што је поред скромних финансијских средстава успела да публикује извештај о своме раду у 1925. год., јер је наша јавност сасвим необавештена о ономе, шта она ради, чиме се све бави, шта је до сада урадила и у чему је све имала успеха.

У овоме, као што раније поменух, веома интересантном извештају о раду, комора износи своју статистику администрације, из које се види, да је рад Коморин веома разгранат и у сталном напредовању, јер је њен деловодни протокол 1910. год. имао свега 9120 нумера, а 1925. год. 13783 нумера. Износећи даље своје финансијско стање, Комора се тужи, да су јој приходи, и поред великог рада, недовољни за живот и рад, што се збиља види из суме прикупљеног прireза, која је у 1925. год. износила цигло 17.766.22 дин., док је Загребачка Комора за исту годину добила од прireза 2,320.432.92 дин.

баш пружала прилика да по свршеној школи — од само 2 године — могу ићи у средње пољопривредне школе, па не може да се узме ни то, да је узрок, што је сељаку тешко дати радну снагу; нити је ово, нити је оно, а број ђака је тако мали. На ово последње одговорио би само тиме, да пољопривредне станице имају већи број ђака само зато, што је по закону дужност општина да ој младиће упуте. И док пољопривредне станице — она у Зајечару и Пожаревцу — као практичне школе могу добавити ученике, многе од школа не могу имати ни најпотребнији број, а једна није добила *ни двојицу*. За то се морам и овде позвати на што хитнију потребу доношења закона о обавезном школовању. О самом законском пројекту осврнућу се у засебном чланку. Ја бих овде навео, да је још један од узрока слабог одзива и тај, што су се скоро све школе ограничиле само на наставу у кругу школском, а наставници врло ретко излазе у оближња села, да држе предавања, да код сељака обављају опите, да им створе идеју о потреби школовања своје деце. А наводиме, да тако мислим што видим да је одзив у крајевима где се на то пази као у Словеначкој нпр. много већи, него у подручју др. школа. Треба створити могућности, да наше пољопривредне школе буду познате свима, да су приступачне, да сељаци и кад само ту сврате имају шта да виде. Нека се повремено у школи држе краћи течајеви и за одрасле, да се они упознају са школом и тако ће од једног до другог брже бити пренето знање о потреби школовања. Али, и ту морам рећи, да се треба ограничити са оснивањем нових пољопривредних школа, јер ни ове постојеће нису на завидном положају и скоро све крпаре са зградама, справама, доброј стоци и др. потребама. Ретко која школа да има и збирке као што треба, а кад се зна шта значе та помоћна учила за пољопривредне школе, свакоме је јасно да једном треба чврстом руком спречити даље стварање недоношчади код пољопривредних школа. Ето у томе бих пре нашао главни разлог слабом одзиву младића, а све остале пре бих сматрао као споредне и често пута згодне за изговор.

Да се томе стане на пут треба: 1) пре свега, закон о обавезном школовању, 2) коренито преуређење свих школа — снабдевање свиме што им треба према типу, који им је одређен, 3) држање краћих течајева и за одрасле и, што би ушло под тач. 1 одређивање школских подручја и најзад 4) престати са подизањем нових школа, све док се већи део постојећих не подигне на здраве ноге, на места која им припадају у једној пољопривредној земљи као што је наша.*)

Инг. агр. Мир. Аврамовић.

*) Износимо радо овај чланак због интересантних података, с напоменом да се са неким изнетим гледиштима у свему не слажемо. Уредништво.

Прирезна стопа од 2% веома је ниска и више него недовољна за издржавање Београдске Трговачке Коморе, док је за друге Коморе у нашој Држави прирезна стопа несравњено већа; за Сарајевску Комору прирез је износио за 1925. г. 9%, а за Загребечку 13%. Финансијским законом за 1926-27. год. повећана је стопа прireза највише од 8% од суме основног непосредног пореза свих трговачких, односно индустријских протоколисаних радња, али њену висину одређује Министар Финансија за Индустријске и Трговачке Коморе у Србији и Црној Гори.

Поред слабих финансија, Београдска Трговачка Комора није ослобођена поштарине за своје многобројне пошиљке, већ плаћа пуну поштанску таксу, док су остале коморе у другим крајевима ослобођене поштарине. Све молбе коморине, да се ослободи поштарине, остале су узалудне, и тако је она у једном изузетном тешком положају, остављена да ради под много тежим приликама, него остале коморе.

У томе извештају Београдске Трговачке Коморе налази се и преглед трговине у 1925. год., у коме се нарочито осврће на привредну кризу у нашој Држави, која нас је задесила у 1925. год. Привредну кризу Комора не сматра изванредном и необичном појавом у привредном животу народа; она представља нагли или већи поремећај између понуде и тражње и повлачи за собом низ неугодних последица. Наша је привредна криза у великој мери саставни део светске привредне кризе. Наша привредна криза изазвала је поремећај и у унутрашњој и у спољашњој трговини, што је документовано и бројним подацима. Јер док је у 1924. год. у целој Краљевини било 106 стечајева, у 1925. год. било их је 348.

У спољној трговини наступа такође поремећај. Однос вредности извоза према вредности увоза био је:

1922 год.	57.29%
1923 „	96.86%
1924 „	116.02%
1925 „	101.73%

У погледу трговинског биланса, 1925. год. једва је активна. Поређењем увоза и извоза за 1924. и 1925. г., у извештају је јасно приказано, да је увоз порастао у количинама за 30%, а у вредности за 6% у 1925. год., док је извоз у 1925. год. у количинама порастао за 12%, али је у вредности опао за 7%. Према томе, док је увоз порастао и по количинама и по вредности, извоз је порастао по количинама и то знатно мање него увоз, док је по вредности опао. Бројни податци увоза и извоза открили су интересантан случај, да у јуну 1925. год. и увоз и извоз знатно опадају,

ИЗ ВОЋАРСТВА

О ђубрењу воћака стајским и вештачким ђубретом.

Овогодишња изложба воћа и воћних прерађевина, приређена приликом Славе Српског Пољопривредног Друштва, на којој је било заиредно крупних и сунчаним утицајем дивно обојених плодова, дала ми је повода да напишем ово неколико речи из искуства у корист наших воћара.

Посматрајући изложене дивне плодове од разних врста воћа, мислио сам: шта би тек наша Домовина могла производити од воћа, кад би наш земљорадник своје воћке-воћњаке рационално окопавао и ђубрио и то поред стајског још и вештачким.

У овим мислима видео сам воћњаке и поједине старе воћке, негде на брду, како већ један човечији век расту и плодове дају, *а нико земљу око њих ашовом никад није преријао или будаком окопавао, без чиниће, шако, да се киша и снежна вода услед шврдоће земље и нагиба положаја брзо одлије, а дрво са природном влагом се и не окористи.*

О ђубрењу ших воћака сопственици и не мисле. Ако желимо, да наше воћке крупније и правилно развијене плодове дају, онда их треба ђубрити, хранити, односно њима вратити у земљу сличне материје, које су оне приликом стварања дрвета, лишћа и плодова из земље исцрпиле.

Наш земљорадник већ давно из искуства зна, ако пођубри своју њиву, ма за који усев, да исти још у првој години и већи принос даје, али многи још не верују — или у опште не мисле на то, да то исто бива и код воћака, ако их рационално ђубримо.

Све врсте воћа треба у року 3 до 4 год. једанпут добро нађубрити, било трошним, сагорелим стајским ђубретом, компостом, осоком, мокраћом, у води разређеном људском измети, крвљу са клапице и др. или вештачким ђубретом, које *садржи креча, азота, калија и фосфора.*

Приликом ђубрења треба бацити на један квадратни метар земљине површине 1, 5кгр. стајског ђубрета, или 3 кгр. компоста, или 2—3 литра разблажене људске измети, осоке, мокраће и др., што чини на четвртину хектара 37,5 мет. цен. — товара — стајског ђубрета, или 12,5 кола, рачунајући по три товара у кола, или 50—80 хектолитара течног ђубрета.

Од вештачког ђубрета потребно је за један квадратни метар површине испод дрвета: *креча 20 грама, калија 15 грама, азота 7,5 грама, фосфора 5 грама.* Ова количина хранљиве материје налази се: у 22 грама негашеног креча; у 37,5 грама калијеве соли; у 37,5 грама амонијум сулфата, или у 35 грама чилске шалитре; у 27,5 грама супер-фосфата, или у 30 грама томасове згуре.

На четвртину хектара површине потребно би онда било: креча 55, калија 94 (40%), азота у амонијум-сулфату 94, фосфора у супер-фосфату 69, а у томасовој згури 75 кгр.

Наведене цифре служе нам као мерило за ђубрење наших воћака стајским и вештачким ђубретом, али постоји и то, да се наведена количина ђубрета може смањити, ако је земља плодна, или повећати, ако је слаба, истрошена и посна.

Да видимо, како дејствују поједине врсте ђубрета, приликом ђубрења воћа:

1. Креч. — Скоро све врсте наших воћака да би се боље развиле, траже већу количину креча, а креч када се сједини са калиумом, ствара у воћци издржљиво чврсто дрво, дејствује да воћке правилно прецветају, да плодови мање опадају и да се шећер у плодовима процентуално повећава.

Највише креча траже: трешње, брескве, кајсије, бадем, шљиве и јабуке. Ако има у земљи, где расту, довољно креча, оне остају здраве и родне до границе њиховог живота.

Крушке и ораси подносе земљу са мањом количином креча, али ако су крушке окалемљене на дуњи, онда већ траже кречну земљу.

2. Калије. — Воћкама је калије толико потребан, као и креч. Калије дејствује на пораст појединих делова воћних дрвета. Воћке постају чврсте и издржљиве према ветру, мразу и др. елементарним непогодама, а дејствује и на правилан развитак самих плодова.

Јабуке и све врсте коштичавог воћа, траже повише калија; крушке успевају са мањом количином, јер оне пуштају своје жиле дубоко у земљине слојеве, где увек још калија има.

3. *Азот.* — Азот дејствује на пораст бујних и дугачких летораста; ствара дрво, велико лишће са мрко зеленом бојом, дејствује на пораст развијање и крупноћу плодова, али дејствује рђаво на укус и издржљивост тих плодова.

Давање сувише азота проузрокује болест на самом дрвету, на лишћу и на плодовима, на пример: рак, смолоточину, монилу и др.

4. *Фосфор.* — Фосфор је у мањој количини нашим воћкама потребан. Он дејствује на стварање цветних пупољака и врењу плодова, он је потребан за образовање семена. Коштичава воћа траже више фосфора, но јабучаста.

(Свршиће се)

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Туберкулоза на селу.

Јектика је јако распрострањена у нашем народу. Према приближним рачунима у нашој земљи умире сваке године око 50 хиљада људи од ње, а болује 350 хиљада, до пола милиона.

И што је најгоре, наше је село веома заражено туберкулозом. Нема ни једног села у нашој држави, где нема ове опасне болештине, а има пуно примера, где је читаве домове ова страшна болест искоренила. Нарочито је после рата узела велика маха и постаје највећа неман, која прети да нам упропасти народ.

Међутим начин и услови живота, како живи наш народ, тако су повољни, да никаква тешкоћа не би била, да се ова болест готово сасвим искорени, нарочито са села. Али за ово је потребно у првом реду, да је сељак свестан свих опасности, које носи у себи ова болест, и просвећен, да се бори против ње.

Један велики број заблуда, застарелих погледа, празноверица треба одбацити из живота, па ће се избацити туберкулоза из дома. Ми ћемо се још навраћати на ово питање, те ћемо овом приликом изнети само једну врло важну чињеницу, која утиче на ширење јектике на селу.

Најглавнији помагач у ширењу туберкулозе је недовољан и пренасељен стан. Код нас на селу, баш и кад има у кући више соба, цела породица живи и спава само у једној соби. И одрасли и деца сви су заједно не само у једној малој соби, него врло често и на заједничкој постељи, а много пута чак нема у кући ни заједничке постеље, него се спава на земљи.

И ништа лакше него у оваквим односима, да се прошири јектика. Нека само један из куће оболи, па се болест за најкраће време разнесе на све редом. Сваки лекар би знао да наведе многобројне примере ове врсте.

Али уз ово зло иду и друга. И лети се врло ретко ветре станови у нашим селима. Зими се прозори затворе, зашушкају и тако рећи потпуно залепе, само да не продре зима унутра. Бојимо се зиме, а кварења ваздуха се не плашимо, него чим неко отвори врата, вичемо, да их што пре затвара, да се не назебе. Међутим баш је кваран ваздух највећи непријатељ наш, баш он стере постељу туберкулози. Па не квари се тај ваздух само од дисања, него и због тога, што су и на село у собе продрле ластрене (плехане) пећи, или штедњаци, што се ту суши обућа, пелене дечије, прљаве чарапе и одело и т.д. И зато је у таквој соби, кад уђете с поља са свежег зимског ваздуха, загушљиво, тешко се дише, нешто заудара. Поведе вас у несвест. И треба вам времена, док се навикнете.

А лек је од овога прост. Кућа треба, да је сува, под од дасака. Сваки укућан треба да има своју постељу, а њих треба разместити у суседне собе. На свако чељаде треба да пада у спаваћој соби бар 20 – 30 кубних метара ваздуха. Ове собе треба што чешће ветрити. Лети је најбоље по цео дан и ноћ да су отворене. Тек кад врло јако стегне зима, могу се прозори затворити, али и онда што чешће ветрити. Ластрене пећи у спаваћим собама су велико зло. Оне су јевтине, али скупе штете наносе. Међутим још јевтиније је за сељака, да озида пећ у спаваћој соби.

У случају, да имамо у кући болесника од ове болести или сумњивог на њу, треба га сасвим издвојити у засебну собу. У тој соби не смеју здрави боравити, ако желе да сачувају своје здравље. Али о томе други пут.

Др. Сп. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ

Правилник о увозу и промету средстава за уништавање биљних штеточина и средстава за дезинфекцију семена против биљних болести. — У циљу контролисања борбе против биљних штеточина и болести Господин Министар Пољопривреде и Вода на предлог Одељења за Ратарство изволео је прописати под горњим насловом Правилник, који је одштампан у 294. броју „Службених Новина“. Овим се правилником дозвољава увоз оним средствима за уништавање биљних штеточина и дезинфекцију семена против биљних болести, за које Министарство Пољопривреде и Вода изда специјално одобрење, а забрањује се увоз и промет лековима са непознатим саставом. Без накнадних одобрења дозвољава се увоз: плавог камена, ако садржи најмање 98,5% бакреног сулфата; сублимираног сумпора најмање 48° финоће по Chancel-y; самлевеног сумпора 70° финоће, сумпора најмање 90° финоће, сво по Chancel-y и сумпора у шипкама; производа дестилације минералних уља (Dendrin, Carbocrimp, Carbolineum итд.), ако не садрже отровних састојака и зелене галице, ако садржи најмање 98,5% сулфата гвожђа. Увоз патентираних средстава дозвољава се после контроле тих средстава.

Анализе ових средстава врше се у Огледним и Контролним Станицама као и огледи о њиховом дејству, ако за примену дотичног средства у станици има објекта. Резултати анализе и огледа достављају се *Савету за фунгиците и инсекшиците*, који ће за ту сврху изабрати Министарство од стручњака.

Средства израђена код нас пуштаће се у промет по нарочитом решењу Министарства.

Даље се у правилнику прописује, како треба да је паковање стредстава, којима је одрбрен унутрашњи промет, затим како треба узимати пробе за анализу и на крају казне, ко се огреши о овај правилник.

Изложба вина у Иваньковцима*) — Винарска Задруга „Јерузалемчан“ у Иваньковцима у Словеначкој приредила је 9. децембра 1926. год. *други виђски сајам* и *изложбу* вина из виногорја ормошко — љутомерског. За изложбу се пријавило 86 виноградара са 195 узорака вина од

* По извештају г. И. Забалника.

1921. до 1926. год., од којих је на време стигло 178 узорака и било изложено.

Вина су оцењена од једне нарочите комисије. Већина узорака, 92 на броју, били су мешавина разних сората, а 86 од издвојених сората. Узрок је томе, што мањи виногредари услед малог овогодишњег рода винограда нису могли издвајати по сортима оно мало добивеног грожђа. Али је ипак каквоћа вина била добра, што се види по оценама.

Само два узорка вина били су искључени са изложбе због бући, што показује напредак у припремању винских судова. Исто тако само су два примерка била под сумњом, да у њима има родних хибрида, што такође показује, да наши виногредари почињу увиђати, колику штету наносе себи, мешајући са добрим домаћим сортама грожђа и ђаве родне хибриде, као изабелу, отело, хербемонот и др.

Без доброга грожђа нема доброга вина, исто тако као и што без веште прераде грожђа нема постојаног вина.

Комисија је ценила вина са оценама од 0 до 6 и сва вина, која су добила оцене: 6, 5 и 4 одликована су, а њих је било свега 76. Највише награда добило је вино од мускатног силванца и ризлинга.

У главном може се рећи, да је изложба врло успела и да су од ње виногредари имали двоструке користи, прво што су добро продали вина, а друго што су се могли научити, шта значи добро вино, шта се највише тражи и најбоље плаћа, па према томе да се управљају у будућности. Успех ове изложбе такође је постакао виногредаре из других места, да приступе организовању изложаба својих вина.

РАД ПОДРУЖИНА С. П. ДРУШТВА:

Овогодишња пољопривредна изложба у Трстенику.

Ово је била прва пољопривредна изложба у овом месту и овом крају. Било је потребно заинтересовати наш пољопривредни свет и грађанство. Тога ради Српско Пољопривредно Друштво послало је још 29. августа свог члана Управног Одбора г. А. Рашковића, да у договору са тамошњом подружином учини све шта треба, како би ова прва изложба била што вернији представник оних грана тога краја, које су програмом изложбе предвиђене. Агитациона организација је спроведена једним врло лепим планом. Договорима је присуствовало око 80 виђенијих пољопривредника из целог среза. Најлепши пример за овај договор дала је среска скупштина, присуствујући и сама томе договору. У приређивачки одбор је ушло 70 лица, тако да је било у њему заступљено свако село овога среза. Овако образован одбор предузео је одмах агитациони рад.

Изложба је трајала три дана и то од 17., па до 19. октобра.

На изложби је узело учешћа 1242 излагача.

Било је изложено 2644 предмета и то: грожђа 321; старог вина 61; ракије 26; разног воћа 1418; воћних прерађевина 180 и поврћа 638.

Према одлуци оцењивачког суда награђено је 232 излагача разним пољопривредним справама. Прву награду, пресу за грожђе, добио је г. Стеван Ђурић, пољопривредник из Медвеђе, свршени ђак пољопривредне школе у Краљеву.

Приређивање ове изложбе потпомогло је:

Мин. Пољопр. и Вода	са	15.000 дин.
Срп. Пољопр. Друштво	са	10.000 „
Крушевачки Окр. Одб.	са	3.000 „
Трстенички нов. заводи	са	2.400 „
	Свега	30.400 дин.

Интересовање за изложбу било небично јако. Ово најбоље потврђује број посетилаца. За сва три дана изложбу је посетило укупно 6700 лица.

За време изложбе одржао је и једно предавање изасланик Српског Пољопривредног Друштва г. М. Николић.

Изложба је у свему успела. После изложбе учестала су потраживања воћа са стране, те је и цена била знатно скочила на тамошњем тржишту. Због овога се подружина носи мишљу да идуће године 1927. приреди општу пољопривредну изложбу.

Ваља напоменути и неке појединости из уређивања и свечаног отварања изложбе.

Изложба је отворена уз пуцњаву прангија и звуке државне химне од стране једне домаће месне музике. После кратког обреда Богослужења, на коме су чинодејствовали прота трстенички г. Р. Лазаревић и парох трстенички г. Николај, поздравио је присутне кратким говором директор изложбе г. Пера Стојадиновић и представио изасланство Српског Пољопривредног Друштва г. Пају Тодоровића, председника Српског Пољопривредног Друштва и чланове управе г. г. А. Рашковића и М. Николића. Председник Српског Пољопривредног Друштва у једном обимном говору изнео је значај и важност пољопривредних изложаба, њихов циљ и резултат и по свршеном говору огласио да је изложба отворена.

Изложба је била врло лепо уређена. Предмети су били уређени по групама. Било је заузето више од половине просторија простране трстеничке основне школе. Било је учешћа и од стране женске раденичке школе и домаћичке школе ратне сирочади из Врњачке Бање. Г-ђи Магдаленићки као председници ове хумане установе припада свако признање.

Око уређивања ове изложбе као и за њен успех имају нарочитих заслуга г. г. Петар Стојадиновић, Александар Рашковић, Милош Трифуновић, Петар Сикић. Живота Петковић, Мирослав Егатић, ученице трстеничке раденичке школе и школе за домаће газдинство ратне сироч ди из Врњачке Бање и др.

По отварању изложбе изасланство је користило прилику и обишло неке истакнутије пољопривреднике овога краја, разгледало њихова домаћинства и дало им потребне савете и упуте и то у Богдању, Медвеђи и Врњцима. Надати се да ће прва изложба после ове бити још више на добро овога краја. Давно су потргани виногради Љутице Богдана у његовом Богдању. Давно су нестали његови воћњаци. Прича о томе историја, народна епопеја и оно још мало преосталих градских зидина над Богдањем. Али су зато потомци оних, што падоше поред деветоро браће и старога Југа на истом месту подигли нове „Богданове винограде“.

Мислимо, да су готово достојни старих. Али не само ту, већ је тако дуж целе те падине преко Медвеђе чак до Крушевца. Све су то данас грозни виногради исто тако као и некада. А доле дуж Мораве многобројне парцеле лозних калемова као да онима горе довикују, ево нас и ми ћемо скоро. И дух Љутице Богдана биће сигурно задовољан радом потомака својих себара. Али садашњост тражи још нешто. Тражи да се све то и пласира.

Ми желимо трстеничкој пољопривредној подружини сваки даљи успех како у раду на производњи, тако још и више на пласирању.

М. Ђ. Николић.

ЗАПИСНИК

53 седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 29. децембра 1926. год. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић, п. председник Др. Т. Митровић и чланови: Б. Бошковић Д. Спремић, С. Партовић, Н. Петровић, С. Ратковић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић и А. Рашковић.

Председавао председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

780) 52. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

781) 51. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и одобрава одлуку, да се пошаље претплата на лист „Revue de Viticulture“.

II

Саслушана су мишљења Финансијског Одбора, па је одлучено:

782) да се исплати рачун за штампање Прегледа изложених предмета на Друштвеној изложби.

783) да се усвоји извештај о стању позиције на припремање изложба стим, да се изда у име награде за рад око Друштвене изложбе: г. М. Стојановићу 300 дин., г. П. Петковићу 300 дин. и г. В. Буриану 200 динара, а члановима Управе, који су радили на припремању и уређењу изложбе, да се изјави писмена захвалност. Са овом одлуком има се сматрати, де је питање о изложбама потпуно ликвидирано.

III

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

784) да се по понуди Д. Тркуље за плугове Венцки тражи, да се плугови предходно комисијски оцене стим, да трошак он поднесе, па после оцене да се донесе одлука.

785) да се од фирме Бровиковски и Ком. тражи детаљисана понуда за семе сточне репе, са мустрама.

786) да се у будуће при набавкама вештачких ђубрива поступа по предлогу Пољопр. Контролне и Огледне Станице из Топчидера и од продаваца тражи обавеза процентуалне једнакости робе. Такође да се пошаљу на анализу вештачка ђубрива, која Друштво има у магацину и да се при продаји јамчи проценат.

787) да се одбије понуда Верморела и Арија за ручне прскалице, пошто не интересује Друштво.

788) да се одбије понуда Бајера за сириште, пошто Друштво продаје сириште „Каштел“.

IV

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

789) да се за Друштвену библиотеку набаве књиге још само по предлозима чланова Управног Одбора, остале предлоге имати у виду и набавку извршити, кад буде средстава.

790) да се завршни рачун изложбе у Аранђеловцу упути Финансијском Одбору.

791) да се понова позову секретари сточарске секције, да што пре позову секцију ради израде стечајева по сточарској грани.

V

792) По саслушању мишљења заст. инспектора за Подружине, одлучено је: да се прими натраг од Подружине из Госпођинаца, једна дрљача и један крућач, о њеном трошку, и како са њима нису радили и у исправном су стању.

VI

Саопштена и предлози:

793) Председник саопштава, да је ишао код Маршала Двора Њ. В. Краља, и да му је предао Календаре за Њ. В. Краља и Краљицу и Њ. В. Кнеза Павла. Такође је дао један Календар маршалу. Одбор прима знању.

794) По прочитању извештаја чланова комисије за попис робе г. г.: Б. Станисављевића и Н. Петровића, одлучено је:

а) да се одобри расход 403 вентил. гума за прскалице и 178 гума за тегле, пошто су се здравиле и нису за употребу;

б) да се књиге дају у комисион са 20% рабата и то: исправним и савесним економима и учитељима, као и познатим књижарама;

в) да се свима Календарима за раније године смањи цена на 3 динара;

г) да књиговођа изведе вредност и проценат растура за сваки артикал и да мишљење о растуру код великих трговина.

д) да се члановима који су извршили попис призна дневница за десет дана по 60 динара дневно.

795) Председник саопштава да је овог часа добио извештај, да је члану Управе г. А. Рашковићу умрла мајка, и моли чланове да јој одаду пошту устајањем и са Бог да је прости.

Са овим је седница закључена.

Српско Пољопривредно Друштво увело је своје чековне уплатнице код Поштанске Штедионице наше Краљевине, *које носе број 50350*. По овима ће се у будуће како код Поштанске Штедионице и њених филијала, тако и *код свију пошта* у Краљевини вршити уплата и исплата за рачун Српског Пољопривредног Друштва и других интересената.

Скреће се пажња Подружинама, члановима Друштва и Подружина, осталим пољопривредницима и свима онима, који долазе у пословну везу са Друштвом, да *све новчане пошиљке предају најближим поштама*, по Друштвеним чековним уплатницама бр. 50350, којих ће бити код Друштва и сваке Подружине. На случај да оних Друштвених уплатница не могу добити *сваки ће може послужити општом чековном уплатницом бр. 50001*, којих има *свака пошта* у Краљевини, и износ новца по њој предати.

Уплатнице треба читко попунити, а на поленини — *средњем делу уплатнице* — ставити адресу: Српском Пољопривредном Друштву Београд — Немањина ул. бр. 11, и написати објашњење на име чега се новац шаље. Објашњење је безусловно потребно написати, како се не би без овога отварала излишна преписка и задоцњење порубине.

Благајник,
Мил. Т. Марковић

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 4. до 10. I. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни, класни и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		искључено		понуда		тражња		искључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до			од	до	од	до		
Пшеница	262	270	260	265	4000	265	—	—	—	—	500	287
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	175
Овас	165	160	167	—	—	—	—	—	—	—	200	160
Кукуруз	138	143	135	142	—	—	—	—	—	—	1600	136
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	110
Пасуљ	155	165	155	—	500	158	—	—	—	—	200	150
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	1700
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	360	760	325	740	100	360	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орасн	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

За месец I. II, III, IV, и V т. г. продато кукуруза у Београду 25 вагона по дин. 140—157.— а у Новом Саду 13 вагона по дин. 154—158.—

Ратна штета од 354—355.— дин.

Стечај за инспектора за Подружине

Српском Пољопривредном Друштву потребан је инспектор за Подружине, за које место могу подносити молбе само они: који су свршили неку пољопривредну школу и имају праксе, који познају администрацију и прилике на селу и који имају подобности за дужност народног пољопривредног учитеља.

Првенство имају они, који су сарађивали на Друштвеним и Подружинским пословима.

Уз молбу треба приложити препис потребних докумената и опис свога живота од школе до сада.

Плата са додатцима је до 30.000.— динара годишње.

Молбе се примају до 1. фебруара 1927. године, које упућивати на:

Српско Пољопривредно Друштво Београд, Немањина ул. II.

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке*.

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати **гојазност, младунче** ће се боље развити, **вуна** ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашта фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

51.26-10

ТРАЖИТЕ

ПОЉОПРИВРЕДНИ КАЛЕНДАР

за 1927. годину.

ЦЕНА 10 ДИНАРА.

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93 — Телефон 8-39 — Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Даље слање „Тежака" обуставићемо свима прошлогодишњим претплатницима, који нису положили претплату за ову годину. Стога се моле читаоци, да претплату обнове или нам врате послате им бројеве „Тежака" у овој години.

Ово исто важи и за чланове Подружина, који досад нису положили Подружини члански улог.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

Међународни пољопривредни Конгрес у Риму

Међународна пољопривредна комисија, која је састављена из по неколико делегата од сваке државе, а у којој је и наша држава представљена са 4 своја делегата*), основана је још 1889. г. иницијативом великог француског државника Ж. Мелина.

Њој је задатак да проучава разна пољопривредна питања поглавито приређивањем међународних пољопривредних конгреса у разним државама.

У прошлој години основана је при међународној пољопривредној комисији и једна специјална секција под именом *Међународна конференција пољопривредних удружења***) са задатком да испитује сва питања, која се тичу опште политике пољопривредних удружења и њихових односа са другим међународним јавним или приватним организацијама.

Последњи конгрес, који је приредила међународна пољопривредна комисија, одржан је у прошлој години у Варшави. Том приликом решено је

*) Ти су делегати г.г. Ј. Жујовић, професор Универзитета, А. Угреновић, проф. Пољопривредног Факултета у Загребу, Dr. В. Стојковић, начелник Министарства Пољопривреде и Dr. С. Уљански, проф. Пољопривредног Факултета из Загреба.

**) Види чланак „Међународно удруживање пољопривредника и т.д." у Бр. 50. Тежака од прошле године.

да се у овој години одржи по реду 13. Међународни пољопривредни конгрес у Италији и он ће се одржати у Риму под високом заштитом Њ. В. Краља Италије и под почасним председништвом председника италијанске владе. На том конгресу расправљаће се, као што се то из ниже наведеног програма може уочити и питања, која је истакла међународна конференција пољопривредних удружења, а која се односе на пољопривредна удружења и њихову акцију и њихово гледиште на будућу велику економску конференцију, коју приређује Друштво народа — и чисто техничка питања из разних грана пољске привреде.

Није ни потребно нарочито наглашавати, да и наши стручњаци треба да узму учешћа у том конгресу не само ради познанства са најодличнијим стручњацима целога света, него и ради ближе везе са представницима разних, пољопривредних удружења, а у циљу бољег оријентисања и за домаћу и за међународну пољопривредну акцију, чији значај из године у годину постаје све већи и већи.

Програм конгреса у Риму обухвата расправу општих питања и саопштења и то овим редом:

1. Секција. **Међународна конференција пољопривред. удружења.**

I. Опште питање. Стање пољопривреде и акција пољопривредних удружења.

II. Опште питање. Гледиште пољопривредних удружења на Економску Конференцију у Женеви.

2. Секција. Пољопривреда и пољопривредна индустрија.

Опште питање. Производња цереалија с економског и социјалног гледишта.

САОПШТЕЊА.

а) Производња пићних биљака у жарким и сувим земљама и брдовитим зонама;

б) шећерна репа у јужним земљама;

в) виноградарство и нова испитивања на подизању винограда пропалих од филоксере — новости у борби против животињских и биљних паразита;

г) производња дудова-нове оријентације у тој грани;

д) воћарство — нове врсте — проблем производње; борба против болести биљака; продаја;

ђ) новости у повртарству;

е) Енологија — нове методе у винарству — задружни подруми — разне употребе грожђа;

ж) производња свилобуба — нове расе — патологија свилобуба.

3. Секција.

Опште питање. Проблем светске производње меса и млека с економског и социјалног гледишта.

САОПШТЕЊА.

а) Резултати аклиматизације раса, различитих врста домаћих животиња;

б) криза пићних биљака и сточне исхране;

в) разно.

4. Секција. **Просвета, кооперација, организација рада у пољопривреди.**

Опште питање. Научна организација рада у пољопривреди.

САОПШТЕЊА.

а) подизање моралног, техничког и материјалног нивоа пољопривредних радника;

б) развијања пољопривредне кооперације (набављачких, произвођачких, продавачких и т.д.);

в) организација пољопривредника у разним земљама;

г) путна настава у пољопривреди.

5. Секција. **Агрогеологија и климатологија.**

САОПШТЕЊА.

а) амелиорације хидротехничке и пољопривредне — питања барске грознице (маларије) — исушивања и наводњавања — расољавање земље — помоћ од стране државе;

ПОДЛИСТАК

Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години.

— Наставак —

Од извозних артикала највише су подбацили у 1925. год. према 1924. год.: пшеница, пшенично брашно, стока, месо, дрво, коже, руде и т. д.

Ове наше узроке кризе у нашој трговини, Комора је врло тачно протумачила. У томе своме тумачењу Комора полази од европског рата, који је у великој мери пољуљао из основа цео друштвени живот и који је у Србији проузроковао велику пустош. Све је требало набављати. Наш свет није могао задовољити ни најосновније своје потребе. Он је из рата изишао жељан свега.

С једне стране пустош, коју је требало попунити, а с друге жеља за свим и свачим, неминовно су изазвали велики полет у нашој трговини. Роба се довозила у великим количинама, меродавни су фаворизирали увоз у циљу обнове земље. А свет је грабио робу. Послови су ишли одлично, па и зарада је била добра. Са иоле умешности долазило се релативно лако до новца. Услед тога, сасвим природно, многи су похитали у трговину, који иначе никад нису ни помишљали, да се баве тим послом. Коморино настојање, да се ово спречи, оотало је без жељеног успеха.

Последица овога била је, знатно умножавање трговачких радња. Као што се види из приложене статистике трговачких радња, за које је Комора дала дозволу, број трговачких радња на селу, био је 1919. год. 152, а 1925. год. тај број износио је 1022; по варошицама и варошима 1919. г. било је 1398 трговачких радња, 1925. г. 2526; у Београду 1919. г. 1078, а 1925 год. Комора је издала дозволе за 711 трговачких радња.

Саме ове појаве, вели комора у своме извештају, претерано велики број трговачких радња и одсуство стручног образовања код великог броја послератних трговаца, неминовно би изазвале извесне поремећаје у нашој трговини. Овоме нездравом стању долазе још неке појаве, које га још више погоршавају.

Ту долази засићеност потрошача робом, опадање тражње, док понуда робе остаје иста, па чак и расте.

Али у најжешће појаве наше привредне кризе долази велики пад цена пољопривредних производа.

— Свршиће се —

б) енološka istraživanja u službi poljoprivrede, međunarodna koordinacija između njih;

в) nove pomoći hemije i bakteriologije zemlje u rešenju problema povećanja poljoprivredne proizvodnje;

г) nova sredstva rada i đubrenja zemlje (krečenje pomoću mašina i eksplozivna — nova koncesa đubriva — zelena đubriva).

6. Sekcija. **Ženska sekcija.**

а) Ženska seoska organizacija;

б) domaćinske ženske seoske škole;

в) razvijanje seoskog života.

Konferencije.

I. Kolektivni odnosi u radu kod italijanske poljoprivrede.

II. Korist i plan rada, koji se odnose na jednu sentezu glavnih odluka od međunarodnog značaja, koje su izložene prilikom prošlog Međunarodnog Poljoprivrednog Kongresa. Ušićen put primenama tih odluka u raznim državama. Zaključak tih odluka. Njihova veza sa izveštajima i odlukama idućih kongresa.

Ekskurzije.

1. Rimsko polje.
2. Venecija — Lombardija — Emilija.
3. Put. — Napulj.

Definitivan program biće publikovan zasebno.

Za opšta pitanja već su određeni predavači.

Što se pak tiče saopštenja, njih može podneti svako stručno lice, član kongresa. Ta saopštenja treba predati Odboru za organizaciju kongresa u Rimu najdalje do 31. marta 1927. god.

Neće se primati saopštenja, koja se odnose na šumarstvo, maslinarstvo, poljoprivredni kredit i pšenicu, pošto su pitanja iz tih grana bila već raspravljana na ranijim kongresima.

Članovi kongresa plaćaju po 40 italijanskih lira i imaju prava da prisustvuju sednicama kongresa i da dobiju izveštaje.

Lica, koja bi htela da podnesu kongresu saopštenja po napred izloženim pitanjima, umoljavaju se da ih predhodno, a najdalje do 20. marta dostave članovima Međunarodne Poljoprivredne Komisije g. g. Aleksandru Ugreновићу, Dr. С. Ulmanskom profesorima Poljoprivrednog Fakultета u Zagrebu ili g. Dr. V. Stojkoviću, načelniku Ministarstva Poljoprivrede, koji će ih pregledati i zatim dostaviti Odboru za priređivanje kongresa u Rimu.

Dr. Vel. N. Stojković.

ИЗ ВОЋАРСТВА

О ђубрењу воћака стајским и вештачким ђубретом.

— Свршетак —

Из предњег се лако види, коју врсту вештачког ђубрета треба дати, ради повољног успеха и пораста наших воћака, а и ради плодности.

Пре ђубрења воћака треба претходно траву уништити и земљу око стабла преријати или прекопати толико, колико обим саме круне показује, т. ј. ако воћке у равници стоје (сл. 5.)

Код воћака на странама, са малим нагибом, треба приликом риљања или окопавања начинити чиније водоравно тако, да се кишна и снежна во-

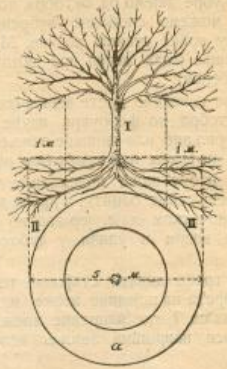

Сл. 5. Како треба старе воћке ђубрити: I. Воћка II. Сатне жиле. а — кружни прстен испод воћке, у чијим границама треба ђубрити воћку.

да не одлије, већ кроз земљу до воћкиног корена и жилица стиже. Код воћака сађених на земљишту, са нагибом треба што шире чиније удесити (сл. 6.)

Из искуства се зна, да све врсте дрвећа, па и наше воћке, примају храну помоћу својих жилица и да се ове жиле и жилице удаљују од главног корена толико, колико се круна од стабла раширила. Према томе излишно је бацити, ма коју врсту ђубрета само око стабла, већ удаљено према обиму круне (сл. 5).

Сл. 6. Како треба удесити земљу код воћака на стрмом положају, приликом ђубрења.

Стајско ђубре и компост (мешанац) затрпамо риљањем на један аршов или подкопавамо будаком

или мотиком, одмах чим га растуримо, а воћке можемо с њима ђубрити, почевши од октобра, до марта месеца идуће године.

Течно ђубре дајемо од октобра до маја идуће године, али можемо слободно ђубрење и продужити, ако су воћке сувише родиле. Ми онда прекинемо ђубрење један месец пре потпуног зрења плода (пре бербе).

Све горе наведене врсте вештачког ђубрета, треба од октобра до фебруара идуће године на оранице, на риљање или окопане земље подједнако разбацати и мотиком или грабуљом подкопавати.

Азотно ђубре ваља поделити у два дела, и један део преко зиме бацити, а други део на крају априла или почетком маја, јер азотно ђубре лако се раствара водом и улази у дубоке земљине слојеве.

Колико треба давати стајског, течног и вештачког ђубрета на поједине воћке, може се лако израчунати из сл. 7, где нацртане мреже показују, колико износи површина земље, испод воћкине круне.

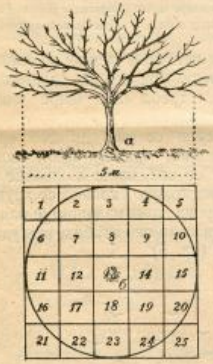

Сл. 7. Како се проналзи површина земљишта и потребна количина ђубрета за једну воћку: *а*, воћка *б*, кв. *м*.

У Швајцарској и то у опитном заводу за воће, винову лозу и градинарство у Веденсвилу вршио је опите са ђубрењем воћака професор Милер-Тургау, који у извештајима за 1924. годину између осталог тврди: ако наше воћке оскуђевају у *азоту*, онда се одмах смањује принос и на лишћу се појави жутило-хлороза; оскудица у *фосфору* није чинила видно дело на воћкама, али је давање фосфора неродним воћкама стварало родне пупољке за наредну годину; оскудица у *калију* такође је смањила принос у плодовима и на лишћу се појавила јака хлороза; немање креча у земљи, чини, да прецветани цветови, а и ситни плодови нагло опадају и услед тога воћке постају неродне, нарочито код коштичавог воћа.

Воћкама на земљама, у којима много креча има, креч се као ђубре у опште не даје.

Да би наше воћке заиста дале очекивани принос, потребно је влаге, односно кишних или снежних талога, или ако је могуће вршити вештачко заливање — наводњавање, али сувишна влага проузрокује код свих врста воћака неродност, жутило, рак, смолоточину, трулеж и чини да се воћна дрвета прерано осуше.

А. Мајеровић.

БЕЛЕШКЕ.

Извештај о стању усева у Краљевини С. Х. С. од 1—31. децембра 1926. — *Опште стање* засејаних озимих усева просечно је *добро*.

Атмосферске прилике Прва половина месеца децембра била је скоро у свима областима више-мање кишовита. Већих снегова и мразева није било. У другој половини овог месеце било је већих атмосферских промена. Кише је било мало, а снег је падао у већем делу наше Краљевине (области: ужичка, бихаћска, врбаска, зетска, мостарска, сарајевска, скопска, љубљанска, загребачка, травничка, сплитска, рашка, подунавска, пожаревачка, осјечка, дубровачка, мариборска, моравска, ваљевска, косовска, београдска, нишка). Осим снегова и местимичних киша у току друге половине децембра месеца било је мразева и ветровитих дана.

Пољски радови. Скоро у читавом овом месецу било је време неповољно за обављање пољских радова. У колико је време дозвољавало, настављени су радови, који нису довршени у прошлом месецу. Највише су се обављали ови радови: риголовање земљишта за садњу винограда, чишћење воћака од маховине, извожење стајског ђубрета на њиве, крушење кукуруза, зимски ручни радови и т. д. Од штеточина на воћкама запажене су крвава и штитаста ваш у областима: врбаској, подунавској, скопској; у областима београдској и љубљанској опажени су у незнатној мери пољски мишеви, који су прошле године у неким областима причинили велику штету усевима.

Стока се налази у добром стању. Хране има довољно. Од заразних болести запажене су местимично ове: свињска куга (области врбаска, љубљанска, шумадијска, бихаћска, дубровачка, пажаревачка, сплитска), антракс (београдска, ваљевска и сарајевска), овче оспе (сплитска, дубровачка, бихаћска и мостарска), метиљ (сплитска, рашка, пожаревачка, осјечка, бихаћска, загребачка, шумадијска, мостарска, косовска и нишка) и колера живине (шумадијска и пожаревачка).

Из Одељења за Ратарство — Министарства Пољопривреде и Вода — К. Бр. 842 од 10.-I-1927 г.

Извлачење обвезница ратне штете и исплата купона. — 15.-ог. овог месеца извр-

шено је треће амортизационо вучење ренте за ратну штету. Извучене су ове серије: 359, 362, 416, 494, 532, 536, 607, 635, 654, 698, 1039, 1050, 1212, 1455, 1483, 1522, 1725, 1774, 1845, 3328, 3508, 3662, 3727, 3779, 3820, 3841, 3924, 3974.

Пошто ће вероватно у многим овим извученим серијама бити бројева обвезница, које су већ раније исплаћене, то ће се на место ових обвезница, а у колико њихов укупан број износи 1000 (т. ј. колико комада чине једну серију), извршити накнадно извлачење још онолико серија, колико буде целих серија. Та накнадна вучења извршиће се 21., односно 24. овог месеца.

15. ог. овог месеца извршиће се извлачење обвезница на згодитке, а по потреби накнадна извлачења извршиће се 21. и 23. фебруара 1927. год. Ово извлачење вршиће се по серијама и бројевима. Неће играти на згодитке оне обвезнице, које су амортизоване вучењем од 15., односно 21. и 24. овог месеца. Згодитака има 188 и то један од 500 000 дин., 2 од 250.000 дин. итд. у укупној суми од 3,500.000 динара.

Од 1. фебруара пак исплаћиваће се купони за 1927. годину.

Ненаплаћени купони и извучени згодитци застаревају за годину дана, а ненаплаћене амортизоване обвезнице за пет година.

Доносимо ово у циљу обавештења наших читалаца, јер сматрамо да још многи од њих имају сачуване обвезнице ратне штете, с напоменом, да смо у истом циљу почели доносити при крају „*Прегледа* цена пољопривредних производа“ и кретање вредности ових обвезница на Београдској Берзи.

КЊИЖЕВНОСТ

Stanko Ožanić, **Malo Vinogradarstvo**. 1926. Страна 144. Са сликама. Цена 25 динара

Примили смо за приказ у *Тежаку* књигу под горњим насловом, штампану латиницом. Са садржином њеном хоћемо да упознамо и наше читаоце.

Писац г. Станко Ожанић је један од најстаријих виноградарских стручњака, који је не само пратио, него и руководио обнављање виноградарства у већем делу Далмације. Зато је, у главноме, садржина овог малог виноградарства и намењена виноградарству далматинском, у коме су прикупљене поуке из искуства, стечених у виноградарској пракси у Далмацији, поред општих поука из науке о виноградарству. Г. Ожанића делатност на пракси виноградарској потиче још из предратног доба, па је с неким малим прекидом настављена и после рата. Пре рата вршио је једну од истакнутијих дужности виноградарског стручњака. С њим управо и отпочиње ширн огледи са разним америчким подлогама на далматинском терену, и описи резултата, добивених тим огледима, сачињавали су део општег државног рада на обнављању винограда пређашње монархије, нарочито на изналажењу подесних америчких подлога за поједина земљишта и виноградарске крајеве монархије. И ти резултати служили су као воћа у даљем раду на пракси. Отуда, и ако су у самој Далмацији биле у огледу неких 40 врста (ваљда и сората?) американских подлога, ипак се пракса зауставила на 4 *врсте*.

Да се до овог „Малог Виноградарства“ дође писац како у предговору, наводи, био је „потакнут са више страна, да своја опажања о обнови винограда, описана у разним чланцима и иним саставцима, прикупи и „објелодани“ у књижици.“ Да би се одазвао томе, он је у овој књижици испустио „сва тумачења што се задиру у пусту теорију“ и „којешта друго што се налази у појединој књизи о виноградарству, а без чега виноградар практичар може да буде“. Мало ниже у истом предговору писац наводи, „да у свему и по свему највећу важност полажем на добру и темељиту радњу основану на познавању природних закона“.... дакле, ипак „задире“ у „пусту теорију“....

„Мало Виноградарство“ — доиста има особину једне практичне ручне књиге. Оно излаже у *уводу* један кратак историјски поглед винове лозе и развића виноградарства у свету, па и у нас; и после једног прегледа америчких подлога, огледаних нарочито у Далмацији, и домаћих сората лозе за вино и „зобање“, прелази се на опис оснивања винограда и свих радова, које обухвата припрема земље, и матаријала за сађење винограда, затим и сађење. После се описују редом радње око одгајивања „пања“ (чокота) и облика овога. Затим се излажу годишње радње у винограду: резидба, окопавање и остали летњи радови око лозе. Овоме следује одељак о гнојењу (ђубрењу) са описом важнијих хранива лозе, и „умјетних“ (вештачких) и употреба ових. И последњи је одељак о болестима и „штетницима“ (штеточинама) винове лозе и начинима сузбијања ових. Завршетак чини „Трајност наврнуте (окаламљене) лозе“, с погледом на чињенице, које имају удела у трајашности калемљених винограда, и одржавању родности њихових.

У књизи је, дакле, изложено прегледно све, што је потребно за праксу виноградарску. Она може да буде поуздани воћа у свима радовима око подизања, неговања и одржавања винограда, на разним земљиштима, положајима, и покрајинским приликама. Мада се се имају у виду у првом реду далматинске прилике, ипак књига, по својем практичном излагању и довољној потпуности, може да буде од користи и виноградарима изван Далмације. Дело је рађено од правог стручњака, те по томе, има првенство. Само да у слогу нема прилично провинцијализама, а то се има замерити писцу готову у свима његовим на-

писима, била би лако за читање у свима крајевима са српско-хрватским наречјем. Ми смо слободни посумњати, да су поједини изрази чак разумљиви и за далматинске сељаке, чији је говор правилан и чист народни. Неколико оваквих наводимо: „Винова лоза *гоји* се данас на површини“ и тд. Винова лоза не може да се гоји, она се *гоји*. Сваке године *обрезало*; а треба *орезивало*. Поред речи *„крчење“* требало је употребити и реч *„ријање“* (риголање), јер се прва реч употребљава вероватно само у Приморју. „Стара виноградишта“ зову се и *парлози*. „Кључић“ зове се и *резница*, а „коренак“ — *приорак*. „Лозе за причувy“ — *лозе за резерву*. „Обилато сочи,“ — *обилато сузи*. „Избој.“ „Младица“ — уместо *ластара* (код лозе) а *летораста* (код воћака). „Главогоја“, — *одгајивање у главу*. „Кратки рез“ зове се може бити и „чеп“ или „брк“, али у пракси је познат израз *„резник“*. „Попикач“ је (стр. 71) *лук*, а „гребеница“ (стр. 73) је *положница*. „Прекраћивање летораста“ је: *скраћивање ластара*. „Билина“ је *биљка*. „Растопина модре галице и вапна“ — *Расивор плавог камена и вапна (креча)* опште познат као „бордовска чорба.“ „Завијача“ (стр. 122) познат и као *цигараш*....

— — Ђ.

РАД ПОДРУЖИНА С. П. ДРУШТВА:

Пољопривредна изложба у Плављу.

И ако удаљено од јачих центара културних, у срцу Санџака, без јачих модерних комуникација, Плавље је дочекало лепо организовану и прву пољопривредну изложбу, у циљу унапређења пољопривреде и економског подизања земљорадника целога Санџака. Ову изложбу приредила је српска пољопривредна Подружина у Плављу, уз помоћ и сарадњу Српског Пољопривредног Друштва у Београду, у дане 17. и 18. октобра прошле године.

На овој изложби узели су учешћа пољопривредници из вароши Плавља и срезова плављанског и бољаничког у довољном броју. Она је била подељена на два дела: први део изложбених предмета: сточних производа, ратарских и повртарских усева, разног воћа, пчеларски производи и живина, смештени су били у просторијама начелства округа плављанског, а стока у дворишту суседне приватне зграде, подељена по врстама и у привременим боксовима. Ова је изложба потпуно успела.

Организацију целог овог посла: припремање конзервативних земљорадника овога краја да учествују са стоком и пољ. производима на њој, агитацију у народу и код там. чиновника, уређење и декорисање изложбе, извели су марљиви чланови среске пољ. подружине у Плављу. Нарочито су се у овоме одликовали: председник подружине г. Шиљак и секретар — благајник подружине г. Ђенисијевић, звани „Ђидо“, на које је, цело бреме, за све време рада, било свађено, а на које су се и сви излагали обраћали за потребна упуства.

Изложбу је отворио свечано 17. октобра пр. године у 9 часова председник подружине г. Шиљак и краћим, а лепим говором објаснио је присутнима циљ и важност оваквих изложаба, захваливши се излагачима, што су се свесрдно одазвали позиву среске подружине у Плављу и узели учешћа са својим предметима. На крају је дао реч изасланику С. П. Д. г. Бори Станисављевићу, члану управе С. П. Д., који је објаснио присутнима рад Српског Пољ. Друштва у Београду, у вези са пословима његових пољ. подружина у унутрашњости за све време од када оно постоји. Нарочито је истакао потребу прирећивања пољ. изложаба. Затим се захвалио председнику, секретару—благајнику и члановима пољ. подружине у Плављу, као и другим саучесницима, који су припомогли да изложба успе у сваком погледу. Одмах по отварању изложбе дозвољен је бесплатан приступ публике у изложбене просторије, а оцењивачки судови, састављени из 2 члана подружине и 1 изасланика Срп. Пољ. Друштва, отпочели су оцену изложених предмета и стоке и о томе записнички поделу награде извршили.

Изложбу су затворила иста лица, која су изложбу и отворила говорима, а чланови оцењивачког суда прочитали су награђене излагаче и са каквом су наградама награђени.

По затварању изложбе, већи број чланова Среске Пољ. Подружине приредили су изасланицима Срп. Пољ. Друштва заједничку вечеру, на којој су пале већи број прикладних здравица. Сутрадан, исти чланови, којима су се придружили још неки љубитељи пољске привреде, из вароша Плавља учинили су излет до манастира Св. Тројице и на позив вреднога старешине њеног, који је и изврстан пољопривредник, сви су остали на ручку и тек пред вечер вратили су се у град. *Бош. Бошковић*

ЗАПИСНИК

1. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 4. јануара 1927. год. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић и чланови: Б. Станисављевић, С. Партонић, Д. Спремић, А. Рашковић, С. Ратковић, Б. Ранковић, Н. Петровић, Б. Бошковић и Д. Николић,

Председавао Председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

1) 53. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

2) 1. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуку: да се у будуће откупљују књиге само у партијама и највише по 100 ком. са 20% попуста тако, да кад прва партија буде скоро распродата, да се може узети друга партија без поновне одлуке. Затим је усвојен предлог, да се откупи по 100 књига са 20% попуста „Расе оваца у Србији“ без клише-а од Др. Т. Митровића; „Свињска куга, црни пришт и метиљ“ од Др. А. Вуковића и „Винарство“ од Б. Ранковића.

II

Саслушана су мишљења Финансијског Одбора, па је одлучено:

3) да се прима завршни изложбени рачун Подружине из Аранђеловца стим, да се остатак у справама и алату од 4396 дин. сматра као Друштвена својина и ако што прода, има новац Друштву да пошаље.

4) да се тражи од Подружина, да у року од месец дана исплате Друштву своје дугове, а после тога рока, да се тражи наплата судским путем.

5) да се заст. Инспектора за Подружине г. Н. Стаменковићу исплати рачун за одлазак у В. Градиште на рочиште Голубачке Подружине и да Књиговодство поднесе извештај о осталом дуговању те Подружине, па да се наплата тражи судским путем

6) да се штампање прве свеске Гласника уступи Штампарији „Уједињење“ А. Д. као најјевтинијем понуђачу.

7) да се усвоји биланс за 1926. г. са рачуном изравњања и рачуном добитка и губитка, који показује чисту зараду 212,422.09 динара.

III

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

8) да се набави 10.000 кгр. мухара од Држав. Добра „Беље“.

9) да се од Пожарев. Окр. Савеза Земљорад. Задруга тражи повољнија понуда за плугове и дрљаче, са мустрама.

IV

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

10) да се исплати 200 дин. г. Ј. Ђенисијевићу, држав. економу из Плевља, за одражана предавања.

11) да се пише Ц. Карапанџи, да оснује Подружину, и да се извести, да се Друштво не бави продајом животних намирница.

12) да се одбије молба Подружине из Аранђеловца за повраћај једног саконог плуга.

13) да се извести А. Прелић, да се по стечају за јабучаре могу такмичити само чисти садови.

14) да инспектор за Подружине изради у споразуму са књиговођом образац биланса за Подружине.

15) да се изврши набавка књига за Друштвену библиотеку, по предлозима чланова Управе.

V

Саслушана су мишљења заст. Инспектора за Подружине, па је одлучено:

16) да се приме у састав новооснованe Подружине у Ковачици (Банат) и Грабовцу (ср. трстенички), пошто су испуниле услове.

17) да по жалбама чланова Кумановске Подружине извиди неправилности члан Управе г. Б. Бошковић, по могућству приликом службеног путовања, а о дану његовог доласка известити председника Надзорног Одбора.

VI

18) По мишљењу Књиговође о расходу растура одлучено је: да се растур расходује стим, да се у будуће не може одобравати растур робе, која се прима и продаје на комаде, већ се за сваки случај има тражити комисијски преглед.

VII

19) По прочитању правила за Књижевни фонд проте г. Д. Грујића, одлучено је: да се упуте на мишљење Књижевном Одбору.

VIII

Саопштења и предлози:

20) По писму дирекције „Путник“ да враћа 90 ком. непродатих легитимација, Одбор одлучује: да се са овим сматра то питање ликвидирано.

21) Члан Управе г. Б. Бошковић реферише о изложби у Плевљу, која је веома успела и на којој су се нарочито истакли оделења сточарства, ратарства, прерађевина и воћарства. Заслуга за овако успелу изложбу припада г. г. С. Шиљку, председнику, Ј. Ђенисијевићу, секретару и осталим члановима приређивачког Одбора. Раније није могао о овој изложби да реферише, пошто је био стално на путу. Одбор прима извештај знању с молбом, да г. Бошковић напише о томе извештај ради штампања у Тежаку.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Књига које продаје Српско Пољопривредно Друштво:

		Дин
V пољоприв. поука:	Гајење усева од П. и Б. Тодоровића	10.—
VI „ „	Гајење раног поврћа од Др. Ђ. Радића	15.—
IX „ „	Домаћа шљива	10.—
X „ „	Гајење пасуља и сочива од М. Лукићевића	10.—
XI „ „	Гајење пиварског јечма од Др. Ђ. Радића	10.—
XV „ „	Болести и штеточине од Н. Ранојевића	10.—
Земљорадничке коморе од Др. Б. Марковића		5.—
Зимски тежаков рад од Д. Лапчевића		3.—
Одломци из аграрне политике од М. Грковића		5.—
Споменица 50 год. С. П. Д.		5.—
Пољска полиција у Србији од Д. Лапчевића		2.50
Дечији пољопривредни Клубови од Др. В. Стојковића		2.—
Мара живинарка превод с руског		2.—
Поуке о пољоприв. газдовању од М. Ђурића		10.—
Млекарство од А. Г. Јовановића		10.—
Домаће конзерв. воћа и поврћа стерилисањем од Др. В. Стојковића		3.—
„ „ „ „ сушењем „ „ „		12.—
Једна практична сушница од Др. В. Стојковића		3.—
Типови пољоприв. производње у Јужној Србији од П. Т. Тодоровића		2.50
Наша стара пољопривреда од Д. Лапчевића		8.—
Подизање врбе за плетарство од Д. Лапчевића		3.—
Путна пољоприв. настава у Италији од Др. В. Стојковића		8.—
Предлози С. П. Д. за закључак трговин. уговора		3.—
Подизање живинарника од А. Г. Јовановића		2.—
Конзервисање јаја од А. Г. Јовановића		1.—
Пчеларство од Јов. П. Јовановића		12.—
Погодна кошница од Јов. П. Јовановића		10.—
Пољоприв. Коморе од Др. Стојковића и Др. Тодоровића		7.—
Шумарство од Благ. Д. Тодоровића		15.—
Извештај о пољоприв. окр. Ужичког. од Јовановића и Обрадовића		12.—
Земљомерство од Љ. Малетића		10.—
Хипологија од Цветковића и Павловића		50.—
Прерада безалкохол. пића од Љ. Петковића		10.—
Кромпир у домаћој употреби од М. Зечевића		10.—
Упут за поткивање стоке од М. Митровића		10.—
Пшеница и раж од М. Николића		10.—
Земљиште дрино—сав.морав. области од А. Стебута		20.—
Подизање луцеришта од Д. Ђатића		4.—
Пољска привреда у народним пословицама од Др. Влајинца		55.—
Како се добија добро вино од Б. Ранковића		5.—
Употреба калијум-метабисулфата од Б. Бошковића		2.—
Земљорадникова читанка од Р. Вулића		5.—
Успомене из живота од П. Т. Тодоровића		10.—
Поуке о ђубрењу од М. Николића		10.—
Ливадске траве од Т. Локота		7.—
Грожђани мољци од П. Вукасовића		3.—
Напредна чехословачка од Д. Лапчевића		15.—
За народну исхрану од Д. Лапчевића		5.—
Пољопривредна хемија од А. Јовановића		5.—
Радна стока у привреди од Др. Влајинца		5.—
Бактерије и болести (латиницом) од Др. Вуковића		25.—
Аграрно питање у Совјетској Русији од Уральског		30.—
Привредне зграде од Несторовића		80.—
Прскање и запрашивање лозе од Ранковића и Петровића		2.—
Грађа за проучавање стоке у Србији од Гавриловића		15.—
Криптогамске болести жита од Ранојевића		15.—
Преглед изложених продмета и излагача на изложби С.П.Д. 1926 г.		10.—
Заразне болести домаћих животиња од Др. К. Кондића		20.—
Израда качкаваља од А. Г. Јовановића		2.—
Снажење земље		5.—
Плуг основно оруђе за обраду земље		5.—
Наводњавање од Милошевића		5.—
Трговина свежим воћем од М. Савића		10.—
Садашње стање амер. подлога од П. Т. Тодоровића		5.—
Дадан—блатова кошница од Б. Мићића		4.—
Винарство за школе и народ од Б. Ранковића		30.—
Воће и поврће—чување и прерада од М. Милорадовића		5.—
Воћке у воће од Благ. Д. Тодоровића		60.—
Јагодичасто воће од П. С. Петковића		5.—
Широмер од И. Бошњака		10.—
Расе оваца у Србији од Др. Т. Митровића		7.—
Берба и прерада шљива од Др. В. Стојковића		15.—
Комплети Тежака за ран. год. и то: 1899, 1903, 4, 10, 13, 22.		

24, 25, и 26. годину . . . по . . . . . 20·—
Пољопривредни календари за раније год. и то: 1920, 1, 2, 3, 4, 5, и 25. по . . . . . 3·—
Пољопривредни календар за 1927. годину . . . . . 10.—

Књижарима, препродавцима и свакоме ко наручи књига најмање за 100 динара, одобравамо 20% попуста, а на мање суме не дајемо никакав попуст. Новац за књиге шаље се у напред, а наш поштански чек бр. 50.350 шаљемо на захтев бесплатно. Експедицију вршимо о нашем трошку.

Да би се што више корисних књига увело у народ, Друштво је одлучило, да сва своја издања даје државним економима, свештеницима, учитељима, агилним члановима и познатим књижарама у комисиону продају, под условом да узимају само оне књиге, које ће сугурно у току године продати; да се обрачун врши на крају сваког месеца, а да се узета количина књига има исплатити на крају календарске године. За евентуалне трошкове и труд око распродаје дајемо 20% попуста.

Стечај за инспектора за Подружине

Српском Пољопривредном Друштву потребан је инспектор за Подружине, за које место могу подносити молбе само они: који су свршили неку пољопривредну школу и имају праксе, који познају администрацију и прилике на селу и који имају подобности за дужност народног пољопривредног учитеља.

Првенство имају они, који су сарађивали на Друштвеним и Подружинским пословима.

Уз молбу треба приложити препис потребних докумената и опис свога живота од школе до сада.

Плата са додатцима је до 30.000.— динара годишње.

Молбе се примају до 1. фебруара 1927. године, које упућивати на:

Српско Пољопривредно Друштво Београд, Немањина ул. II.

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност, младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашта фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*“.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

51.26-10

Српско Пољопривредно Друштво увело је своје чековне уплатнице код Поштанске Штедионице наше Краљевине, *које носе број 50350*. По овима ће се у будуће како код Поштанске Штедионице и њених филијала, тако и *код свију пошта* у Краљевини вршити уплата и исплата за рачун Српског Пољопривредног Друштва и других интересаната.

Скреће се пажња Подружинама, члановима Друштва и Подружина, осталим пољопривредницима и свима онима, који долазе у пословну везу са Друштвом, да *све новчане пошиљке предају најближим поштама*, по Друштвеним чековним уплатницама бр. 50350, којих ће бити код Друштва и сваке Подружине. На случај да ових Друштвених уплатница не могу добити, *сваки се може послужити општом чековном уплатницом бр. 50001*, којих има *свака пошта* у Краљевини, и износ новца по њој предати.

Уплатнице треба читко попунити, а на полеђини — *средњем делу уплатнице* — ставити адресу: Српском Пољопривредном Друштву Београд — Немањина ул. бр. 11, и написати објашњење на име чега се новац шаље. Објашњење је безусловно потребно написати, како се не би без овога отварала излишна преписка и задоцњене поруџбине.

Благајник,
Мил. Т. Марковић

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 11. до 17. I. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни, шлински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	265	270	260	265	—	—	—	295	—	287	292	1900	285	291
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	150	225	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	175	—	160	175	150	175	—	—	—	162	—	400	160	165
Кукуруз	138	150	135	148	13600	138	150	140	—	138	—	1950	137	148
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	115	120
Пасуљ	155	170	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	360	760	330	740	850	450	750	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

У Новом Саду продат је 31 вагон кукуруза за фебруар, март, април, и мај тек. год.

Ратна штета 342 дин.

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93 — Телефон 8-39 — Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 30350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

† Dr. Јован Цвијић,

Редован Професор Београдског Универзитета, Председник Срп. Крал. Академије Наука у Београду.

Изненада и сасвим неочекивано задесио је наш народ један огроман губитак, јер нам је 16. ов. м. у пет часова изјутра преминуо Јован Цвијић, велики научник светског гласа, неуморни национални радник, који је цео свој живот посветио науци, народу и отаџбини. И Српско Пољопривредно Друштво, бележећи овај велики губитак, одужује се са особитим поштовањем успомени свог неумрлог почасног члана Јована Цвијића, у знак захвалности за његова велика дела, која оставља своме народу.

Dr. Јован Цвијић рођен је 29. септембра 1865. г. у Лозници, у угледној трговачкој породици. Основну школу учио је у Лозници, а гимназију у Лозници, Шапцу и Београду. Велику Школу у Београду, коју је завршио 1888. год. и то математичко-природњачки одсек. Од 1889. до 1892 год. студирао је на Бечком Универзитету и тамо положио докторат из географије и геологије. 1893. постављен је за професора Велике Школе, а 1894. основао је географски завод. 1902. год. изабран је за професора физичке географије на Прашком Универзитету, али се захвалио на тој почасти. Школске

председник етнографског одбора наше делегације на Конференцији Мира, 1919.-20. школске год. поново изабран за ректора Универзитета.

Рад Јована Цвијића је двојак, научни и национални. Кад се прегледа његов научни рад, човек се мора задивити, јер треба бити вредан на Цвијићев начин, па написати све оно, што је покојни Цвијић написао. И све што је написано, написано је тако прецизно, тачно, а уз то и течно, да нема ничега сувишног, ничега што би се могло изоставити. Цвијићева дела носе њему својствену карактеристику, да кад се жели направити какав извод из његових радова, да се не може ништа скратити, већ се мора од речи до речи узети, изразити само онако, како је писац учинио. Али што је најглавније, за своје многобројне радове, Цвијићу је био потребан огроман сирови материјал, који се морао скупљати на лицу места. И он је путовао ради својих проучавања, путовао је од 1888 до 1925. год., дакле тридесет и осам година. Та су путовања често била и опасна, као оно по Рили у Бугарској, и врло напорна. За овако сразмеран кратак век од 62 год., као што је Цвијићев био, учинити оволика путовања и савлађивати оволике планинске масиве, као што је Цвијић чинио, збиља је несхватљиво и могуће само духом великом Цвијићу. Он је путовао по крушу у Кучају и источној Србији, Крањској, Истри, Херцеговини, Црној Гори, Бугарској, Босни, Македонији и Грчкој.

Национални рад Цвијићев састојао се у томе, што је на својим путовањима дошао у ближи додир са нашим народом, упознавао његов живот, рад, обичаје и навике. Својом проницљивошћу, која му је попут Рентгенових зракова обасјавала душу нашег народа, он је испитивао и њене добре и рђаве стране, те је постао најбољи познавалац и нашег народа.

И у научном и у националном раду Цвијић заузима прво место у нас, он представља једног великана своје врсте.

Сем великих научњачких способности, Цвијић је првокласан организаторски дух, неуморан радник до последњег даха и необично продуктиван. Његови многобројни радови на нашем, немачком и француском језику, који су му разнели глас научника широм целог света, сведоче о томе, а сем њих, Цвијићева продуктивност огледа се још и у томе, што је створио нарочиту школу, са сопственим правцима и методама у научном раду.

Смрћу Јована Цвијића много је изгубила наша наука, наш Универзитет, наш цео народ и држава, јер он је био наш понос и дика, он је наш Универзитет стављао у исти ред са страним много старијим универзитетима.

Слава и хвала Јовану Цвијићу и лака му земља!!

Д-р. Т. Митровић.

ПОДЛИСТАК

Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години.

— Свршетак —

Према индексу цена пољопривредних производа, које је доносио наш угледни лист „Привредни Преглед“, цена пољопривредних производа пала је у децембру 1925. год. за 30%, према ценама тих производа у децембру 1924. год. Код стоке и сточних производа пад цена је 28%, воћа и прерађевина преко 20%, док је укупан просечан индекс пао са 23%, а индекс цена индустријских производа сл. 16%. Пошто су цене пољопривредних производа пале много више него индустријских, то су приходи наших најширих потрошачких слојева знатно смањени, па услед тога и њихова набављачка моћ. Пад цена пољопривредних производа догодио се у целом свету, услед добре жетве у 1925. год. и појаве Русије на светским тржиштима.

Да се привредна криза развије у овом степену, много кривице има и до меродавних фактора, који су о привреди најмање водили рачуна или вних прихода. Привредно законодавство и маса привредних проблема остали су нерешени.

Нагломе избијању кризе допринеле су много и друге околности, као: ступање на снагу опште царинске тарифе, без саслушања мишљења комора и у врло незгодном тренутку; нагло пуњење магацина робом, која је купована на кредит по 18% до 30% камате, док је тражња знатно опала и т. д.

Све ово напред речено, битне су одлике привреде 1925. год. и главни узроци привредне кризе, коју та година доноси нашој трговини.

У извештају Коморином изнесен је преглед увоза и извоза 1925. и 1924. год.; учешће иностранства у нашој спољној трговини; неке карактеристике унутрашње трговине у Коморином подручју; одобрења издатих од Коморе за поједине гране трговине.

У своме даљем врло интересантном извештају, Комора износи свој труд и старање, да се наша привреда одбрани од разних сметњи и опасности и да се упути најправилнијим правцем. Рад је Коморин био врло обилан у решавању врло важних привредних питања, како она унутрашње трговине, тако и законодавства. Комора је поклањала много пажње и царинским питањима,

Осврт на нашу потоњу изложбу воћа, поврћа, грожђа и њихових прерађевина

Српско Пољопривредно Друштво, верно ранијим одлукама и традицији, приредило је и приликом прошлогодишње своје Крсне Славе изложбу. Како су по дојакошњем схватању изложбе приликом Славе специјалне и готово редовно земаљске, то је и ова изложба имала исти значај и у програм јој стављено: воће, поврће и грожђе и њихове прерађевине. Ова је изложба приређена у изложбеним павиљонима Друштвеним, те је могла бити и ширег обима. А њен циљ је био као и дотадашњих: проучавање стања пољопривреде у земљи, приказивање резултата практичне пољопривреде и појачање производње животних намирница. А да би се појачао инструктивни значај изложбе, одржана су у току трајања изложбе и три практична пољопривредна предавања у дворници Друштвеног Дома.

Описи и оцене о овој изложби били су скоро у свима дневним листовима београдским, а било је већ напомена и у Тежаку. Али како у неким новинама стање изложбе и начин приређивања није довољно правилно оцењен, то је потребан један овакав осврт на ову изложбу.

Који је год имао прилике посматрати савремене изложбе, које се приређују у нашој држави, под разним именима, па и у туђим државама, могао је на потоњој изложби утврдити двоје: да је она по сређености одвајала од досадашњих изложаба, и да се, по целој својој конструкцији, изједначила са савременим изложбама. Њен декоративни део је био сасвим на свом месту и он је доликовао њеној сређености. И обичан посматрач могао је то да умотри, а интересовани су могли бити задовољни, што имају пред собом један преглед, који им олакшава обавештење и лако добивање потребних података. Тој потреби је послужио и штампани каталог под насловом *Преглед*, који је садржавао имена излагача, назив изложених предмета с тачним означењем осталих података, који за то иду. На тај начин је ова изложба потпуно одговорила захтевима, који се стављају једној савременој изложби.

Из овога каталога сазнаје се и простанство учешћа, које излази из оквира једне покрајинске изложбе, јер поред области Северне Србије (ужичке, крушевачке, подунавске, пожаревачке, подринске, тимочке, нишке, шумадијске, београдске, моравске и ваљевске) налазимо и области Јужне Србије и Црне Горе (брегалничку, вранъску, рашку, битољску, косовску, зетску, скопску) области Босне и Херцеговине (сарајевску, туланску, врбаску мостарску), једну област Далмације (сплитску) и једну област Словеначке (мариборску). И поред по једних произвођача, налазе се као излагачи: самоуправне установе — сресци расадници *у великом броју*, државне установе — ниже пољопривредне школе и државни

згодно решених питања Опште Царинске Тарифе. Саобраћајна питања, која представљају једно болно место у нашем државном апарату, задавала су Комори много брига, и она се трудила свим силама, да се правилно реши, нарочито трговачка страна саобраћаја. Комора признаје јавно неуспех своје акције по саобраћајним питањима, јер су узроци његови ван домашаја њеног. Они се поглавито састоје у буџетским тешкоћама и недовољном броју стручног особља, на што комора скреће пажњу меродавним факторима.

Од свих питања, којих се комора дотицала и у чијем је решавању учествовала, најважније и најосетљивије за нашу трговину, јесте питање пореза, прireза и т. д. У тим великим дажбинама, који оптерећују и појединца и целокупну привреду, комора бројним подацима утврђује **преоптерећност наших привредника разним дажбинама**, о чему извештава Министра Финансија. На III редовном Конгресу наших привредних комора и организација, одржаном 19 и 20. септембра у Београду, донесена је ова важна одлука:

„Неједнакост у пореском оптерећењу, која је основана у различности наслеђених пореских система, повећана је нагомилавањем прireза и увођењем нових пореза. Стопе државних пореза достигле су такву висину, да представљају несношљив терет."

Поред свих ових многобројних питања, Комора је посветила доста велику пажњу и питањима социалне политике, и разним другим питањима, која стоје у тесној вези са нашом унутрашњом и спољном трговином.

Из свега досада изнесеног види се, да је Београдска Трговачка Комора неуморно радила на свима оним питањима, која се односе било на спољну било на унутрашњу трговину, а која су многобројна и разнородна, што је за похвалу и што јој служи на част. У решењу свих тих питања Комора је била руковођена интересима наше привреде, Државе и народа, што је достојно сваке хвале. Желети је само, да меродавни фактори помогну боље и обилније Београдску Трговачку Комору у извршењу њених задаћа, нарочито у ово доба опште кризе.

Др. Т. Мишровић

Оглашујте у „Т Е Ж А К У!"

лозни и воћни расадници, па земљорадничке задруге, виноградарске задруге, Дворска економија у Топчидеру, Манастир Јошаница (код Јагодине), један женски клуб за конзервисање воћа и поврћа (у Јагодини) и фабрика конзерава (у Крагујевцу). Имена излагача измешана су тако, да поред Рада Јевтовића налазимо Хасана Инајетовића и Буру Скрибара (Зворник), Рајка Танасковића и Мустајбег Суџерчића (Горажда) и многе друге. Укупно излагача било је: *940* са *3063* изложених предмета (објеката).

По групама дало је изложених предмета:

1.) *Свежег воћа* (јабука, крушака, дуња, мушмула, калиники (нарова), смокава, ораха, лешника, бадема, кестена и маслина) *1788.*

2.) *Поврћа* (купуса, кеља, келераба, карфиола, граха (пасуља), грашка, сочива, кромпира, лука и др.) *623.*

3.) *Грожђа* (белог, црног, за вино и за јело) *94.*

4.) *Прерађевина од воћа* (сувих шљива, сувих крушака, јабука, пекмеза, јабуковача, компота, воћних сокова и слатка) *259.*

5.) *Прерађевина од поврћа* (конзерви) *71.*

6.) *Прерађевина од грожђа* (вино, коњак) *121.*

Као што се већ на први поглед могло видети, највећи простор на изложби заузело је било воће, а међу овим нарочито је красило оделење јабука. Њих је било *1124* предмета. После ових биле су: крушке у 325 предмета и дуње у 161 предмету, а за овим ораси у 112 предмета. Кестена је било 7 предмета и сви су се одликовали изванредном крупноћом, која превазилази и „мароне“ (италијанске). За воће је година била изванредно повољна и ми прошлу годину можемо збиља назвати *воћном годином*. Не само по обилатости рода, него и по савршенству облика (форме) и типних особина. Домаће сорте постигле су своје највеће савршенство и испољиле су наше право воћно богатство. Домаћи као и страни посетиоци могли су у овима да познају воћну оригиналност и продуктивност наше земље, која у томе погледу може да се мери са Калифорнијом, с том разликом, што је воће ове последње земље у погледу сората унесено са стране, док је наше саморасло, одгајено под нашим небом и од руке наших пољопривредника. Па и стране сорте, које су унесене у нашу земљу приватним путем или кроз канале државних и самоуправних установа, такође су се приказале у пуном свом изразу, понеке чак и у бољем, но што су оригиналне, те потврђују: да им може бити места и поред домаћих сората и да их допуњују. Па и трговини биће оне драге, јер као познатије на страним тржиштима могу крчити пута и нашима као мање познатим.

Међу домаћим сортама нарочито се наметале погледу посетиоца својом многобројношћу и живописним руменилом *Колачарка* (колачара, котуУпоредно с њом красила је ову оделење и *Будимка* (сенабија, ужичка јабука). С овима као главније сорте су биле: *Була* (ђулабија), *Краљица* (прозвана и маљенка), Бедрика, Стрекња, Кабларка (бела колачарка) и остале редом. Јужносрпске *Тешовке* услед неродности било је, нажалост, овога пута вело мало. Од страних сората, које су добро примљене у народу, видно су место заузимале: *Кожарка, Златна Пармењка*, Восковача, *Лепоцвешка*, (бел-флер, названа и дуњица), Маљенка (ребрача), Канадка и др.. Оне су већ добиле „право грађанства“, и било их је у изврсним примерцима. Међу крушкама у највећем броју се и на овој изложби јавља *Аранка* (лончара), најраспрострањенија наша зимска крушка, а поред ове и *Твардаја*, а у мањем броју *Воденџаџи* и Такуше, све сорте употребљиве, нажалост, само за ограничену домаћу потрошњу, а по оцени стручњака, не могу поднети као трговинско воће, за извоз, јер за то немају потребних особина, (ни по укусу ни по издржљивости). Зато и изненађује један напис у органу наших трговаца, којим се чине неумесне замерке, што нарочито арапка није довољно истакнута. Радећи за тржиште, народ се окреће препоручљивим страним сортама: *Калуђерки, Диловој Воденачки* и осталим Воденачама (масларкама), којих је било и на изложби у великом броју и с потпуним њиховим карактерним особинама.

Од *дуња* и на овој изложби претежно су место заузеле: Врањска Дуња (крушкастог облика) и Лесковачка Дуња (јабучастог облика). Прва је, како изгледа, свакојако због тога што достиже необично велику крупноћу и тежину, постала веома популарна; и на овој изложби постигле су рекорд у тежини, јер је било примерака од 1.5 кгр. тежине. Па и друге — лесковачке — постигле су крупноћу као ретко досада. Ове наше дуње су доиста наш специјалитет, и као такве су ушле и у каталоге чувених страних воћних расадника. Штета је само, што се извозна трговина наша не интересује довољно с овом нашом врстом воћа, па и уколико се купује, начин извоза није без прекора, те не стиже исправно на тржишта.

Ораси су и на овој изложби показали, како обилујемо не само одабраним сортама, него и добром трговинском робом. Нарочито се истицали примерци с меком љуском, названи: папирни и мекушци свакојако расад среских и државних (школских) воћних расадника. Размножавање ових треба појачати, јер се овај род у страном свету претпоставља и више цени. Лешника, и ако је било добрих сората, како изгледа још је мала производња. Као трговинском предмету веће вредности свакојако треба производњу појачати. Срески расадници већом производњом садница могу понајпре да потпомогну и ту производњу.

Мушмуле су изненадиле својом крупноћом, — свакојако и то као резултат производње ра-

ИЗ ВОЋАРСТВА.

Последице дуге и топле јесени.

Од како је наступио период сушних година, после 1923. ова 1926. год. била је најнезгоднија за воћке, нарочито оне, које су осетљиве од мраза, а то су: шљива пожегача, бресква и кајсија. Због јесење топлоте, ове је године вегетација — пораст биљака продужена више но икада, а на појединим местима до Св. Николе, кад је наступио нагли преокрет у топлоти, прво снег, а после и доста јак мраз. Код појединих биљака за време ове продужене топлоте наступило је и поновно ластарење, а калемови на спавајуће окце на појединим местима изластарили су и достигли пораст и преко 15 см. И ако је пре снега било неколико јачих слана, оне нису могле зауставити то кретање, а ни штете није било на листу, јер је пре подне била обично магла, која се губила, пошто сунце огреје, те је и лишће вршило своју радњу и даље и остало увек свеже. Овакав биљни живот, у другој а позној периоди изазвао је развијање и даље множење оних дрвенастих ћелица, које се у то време обично више не развијају, те услед недовољне топлоте нису могле довољно очврснати. А такво доцкан развијено ткиво изложено је пропадању од јачег мраза.

Због сличне овакве јесење вегетације биљака и у 1923. години пропали су велики воћарски простори. Исушили су се цели воћњаци појединаца, који су били у најбољим својим годинама за принос, а нарочито у равницама и брдским крајевима, који су окренути југу и југоистоку, они су *измрзли*. Више су страдале оне шљиве, које су калемљене на џенарици, јер су биле бујније.

Свако тумачење: да су шљивари пропали због разних болести, нетачно је. Сушење, па и у самом корену, последица је промрзлости биљних ћелица, недовољно очврслих. И жиле бочне на корену, ближе површини земље, биле су у истом стању. За пример овоме, може послужити и то, што се и редовних година дешава често, да се стабло код шљива осуши с оне стране, која је окренута сунцу. Исти узрок доноси исте последице, па ће по својој прилици тако бити и у овој години. Кад воћка пропадне и осуши се или се почне сушити, тек ће се онда појавити гљивице и штеточине, на које се онда сваљује кривица за сушење.

Шљива је главни извор прихода једног дела нашег народа и о њој се мора повести рачуна много више, но што се обично води, ово тим пре, кад она није тако дуговечна, а ново подизање не иде тако брзо. Оно кошта. Кад се већ подигне, остаје воћару да поклони доста незнатну пажњу, па да буде сигуран у тај свој скупоцени капитал.

Једини је спас да се воћка сачува, нарочито шљива пожегача, као најосетљивија, да се никада не изостави кречење у јесен, но не само стабла него и круне, у колико се то може учинити. Поред тога, када су године као у 1923. и ова, — да је јесен дуга и продужује јачу вегетацију, онда је неопходно потребно покрити земљу испод круне кровином, а најбоље је плевом, или ма чим. Кречење, не само што дејствује против болести, штеточина и маховине, чини једну важнију услугу: спасава воћку да не промрзне. Познато је, да бела боја од себе одбија сунчане топле зраке, па ће тиме смањити и јесењу бујнију вегетацију, а у исто време задржати бржи и непосредни утицај мраза на спроводне судове и младе нездрвењене ћелије. Кровина — плева, такође успорава и спречава утицај топлоте и мраза на подземни део биљке — корен — жиле, те омогућава, да се ћелије здрвене, чим се прекине вегетација — кретање сокова. Да је ово све тачно, изнећу овај случај:

У 1923. години извршено је кречење једног дела воћњака по уобичајеном начину. Извршено је растурање кровине око шљива, окречених и неокречених али не око свих.

Шљиве, које нису биле окречене, а и кровином заштићене, исушиле су се све, а ни једним знаком нису показале живота ни у жилама, јер ни један изданак из земље није избио идуће, па ни друге године. Код окречених и кровином заштићених било је обратно; сачувано је око 80%. У овом случају гране су се прилично осушиле, али не све, и нове су избиле, те се круна обновила. Не би се ни оне можда осушиле, да су окречене боље, а у колико се нису могле окречити, због граница, да су бар попрскане са кречом. Код воћака које нису биле окречене, а земља је испод њихове круне била покривена кровином, избили су изданци из жила у идућој години.

Шљиве старије од 30 година мање подлежу мразу у оваквим приликама, због дебље и чврше спољне — плутасте коре, која штити спроводне судове и ћелије, док млађа дрвета имају тању кору и лакше подлегну мразу.

Ово се све може рећи и за сушење винове лозе, калемљене на дивљој америчкој подлози. Кол лозе је вегетација још јача и дужа, а сазревање спорије — теже, те она пре и промрзне, ако се не загрне.

Многи воћари и виногредари, који на време нису предузели поменуте мере за спасавање нарочито млађих шљивара и винограда, имаће можда прилике да ова запажања провере на своју штету, ма да желимо да их то мимоиђе.

Мил. Д. Мијаковић.

БЕЛЕШКЕ

Изјава саучешћа. — Поводом смрти Др. Јована Цвијића, Професора Универзитета Управни Одбор Друштва послао је његовој супрузи телеграм ове садржине:

Поштована Госпођо,

Молимо Вас да примите и наше искрено саучешће поводом смрти Вашег супруга Др. Јована Цвијића, Почасног Члана Српског Пољопривредног Друштва.

Својим радом покојни Цвијић задужио је и српску пољопривреду, јер је он својим научним истраживањима припомогао, да се боље познају и проуче економске прилике наше земље, нарочито у Јужној Србији.

С одличним поштовањем,

Секретар, *М. В. Дамњановић с. р.* *Председник,* *П. Т. Тодоровић с. р.*

Ради знања. — На напис „После једне изложбе“, који је изашао у Политици од 18. новембра 1926. год. Друштво је послало Политици одговор на изнете нетачности. Међутим Уредништво Политике није хтело да штампа наш одговор и тиме је потврдило да признаје нетачност свога написа, а тачност нашег одговора.

О овоме се обавештавају читаоци Тежака и чланови Друштва.

Српско Пољопривредно Друштво.

Чачанска Пољопривредна Подружина доставила је Друштву телеграм ове садржине:

Чланови Чачанске Подружине са своје обилно посећене годишње скупштине поздрављају Управу своје централе.

Председник,
Поповић с. р.

Радови у фебруару. — *На дому и двору.* — Прегледање, оправка и набавка ратарских справа, алата и прибора. Прегледање трапова, и отварање по лепом и благом времену ради проветравања. Лопатање жита и превртање кукуруза Пробирање кромпира за семе. Зимска вршидба се довршује. Прегледање сењака и камара, и скупљање што је растурено, а избацивање трулога на гомилу гноја „мешанца“ (компоста). Кречење зидова у сточним стајама. Набавка гнојива. Продаја хране, која претиче.

Око стоке и живине. — Настављају се радови од јануара. Кобиле се ждребе и обратити већу пажњу на њих и ждребад. Издвајање непотребних и неупотребљивих мршавих грла за продају. Продаја товљеника. — Живина почиње носити. Спремити јој угодна места за ношење и обезбедити је од узнемирења. Налагање јаја у машине за извођење пилића (инкубаторе) и пажљиво одржавати потребну температуру, и вршити остале послове око машина. Живина се испушта на даље проходање, кад год време допушта. Стаје у подне отварањем врата и прозора ветрити.

На њиви и ливади. — Настављају се радови из јануара. Приступа се орању на оцедним местима и за ране пролетње усеве. Угарење за кукуруз и репу. Мрчу се и блокшћи [illegible] лакшим земљама, сејати: грашак (пољски), грахорица, боб (пољски, где се сеје за стоку), пролетњи овас, мак, па и јарица (пшеница). Расађује се морска репа. Дрљање озимица (само по сувој земљи). Плевљење ових и избацивање корова. — На ливадама се такође настављају радови из прошлог месеца. Извози се осока и заливају се с њом ливаде (нарочито кад је на њима још снег, или после кише) и то најбоље на саоницама или двоколицама. Чупају се некорисни корови, нарочито мразовац. Разгрћу се кртичњаци и мравињаци, као и балега од стоке. — Превршују се и режу врбе за добивање витака за плетарство и везивање.

У градини. — Живљи рад на риљању. Скупљање корова и спаљивање. Спремање обичних леја за сејање и сађење градинарских усева. Земља у лејама треба да је уситњена за 10 см. дубине. Сејање: грашка, боба, спанаћа, першуна, паштрњака, салате и сађење лука белог и црног; прво сејање карота (кратких мркава — шаргарепа), заједно са ротквицама за рану потрошњу (холандска). Сејање семена у леје расаднице за расад: кеља и купуса за рану потрошњу, цветног купуза (карфиола), широколисте салате, паприка, патлиџана. Ако време допусти могу се, при крају месеца, садити и кромпири (Маржолен и Виктор), па наместити на кућице ових четвртасте оквире са прозором ради покривања за случај да време заладни и због мразева. Прирема се земља за шпаргле. Расађују се јагоде. Чисте се и прерађују стари јагодњаци.

У воћњаку и расаднику. — Ваде се из растила саднице за расађивање, пакују и продају. Саднице, које су задржане за расађивање, урове се косо положене у меку земљу. Размеравање и копање јама за сађење воћних садница. Довршавање резања јабучастих воћака, трешања и шљива. Чишћење воћака од гусеничних гнезда. Чишћење стабала од маховине и лишаја, и крчење; уклањати изданке (адвентивне).

У семеништу припремати земљу за леје. Стратификовати воћно семе у влажном песку. Прошлогодишње младице (из семеништа) расађују се у растилу на већа растојања, ради калемљења; слабије се при расађивању ниже срезују, да би ојачале. Припремају се вијоке (калемгранчице), везују по сортама и утрапљују на склонитом месту у расаднику.

У винограду и подруму. — Наставља се дубоко риљање за нове садове. Риљевине се поравњују (планирају) и размеравају за сађење. Копају се јамаћи за сађење. Подоштравају се притке. Оправља се жица и диречићи у виноградима, где ови замењују притке. Набавља се лоза за подлоге и вијоке (домаћа). — У подруму спремају се судови за претакање. Чисте се и крече зидови.

На пчеланику. — Чувати кошнице од мишева и осталих непријатеља. Слабе народе прихрањи-

Код свилобуба. — Чување јаја свилобуба, која треба да су изложена утицају зимске хладноће. Ријављање за дудов расадник, гнојење дудова.

Накнадно извлачење обвезница ренте за ратну штету. — 21. јануара извршено је накнадно жучење једне целе серије од 1000 комада обвезница државне ренте за ратну штету, пошто је на првом извлачењу од 15. јануара, о коме смо донели белешку у прошлом броју „Тежака“, било извучено 1225 комада обвезница већ раније амортизованих по чл. 3. закона о ратној штети.

На овом накнадном вучењу амортизована је серија 4246.

Нов велики каталог српско-хрватске књижевности и листова биће за 15 дана готов. Исти садржи на 20 штампаних табака (320 страница) све српско-хрватске књиге и часописе. Каталог се може добити по цени од 8 динара (новац унапред послати) код издавачке књижарнице *„Напредак“* у Београду.

Семе од дивљег воћа на продају. — Државни економ среза драгачевског у Гучи г. Чедомир Симовић прикупио је ове године већу количину семена од дивљег воћа и од тог му је остало непродато око 60 кгр. семена од дивљих јабука и 5 кгр. семена дивљих крушака. И овај остатак продаје по цени коштања.

КЊИЖЕВНОСТ.

Пољопривредни Гласник. — Изашао је из штампе 2. број за ову годину овог одлично уређеног пољопривредног листа, који је почео излазити пре пуних 6 година, по најтежем времену за стицање читалаца, па је ипак успео да их прикупи у знатном броју међу напредним пољопривредницима у свима крајевима наше Велике Отаџбине.

Лист излази двапута месечно. Претплата за друштва, општине и школе за целу годину 160, за остале 130 динара. Уредништво листа је у *Новом Саду, Сремска улица бр. 8. Уредник Др. Емил Поповић — Пеција.*

ЗАПИСНИК

2. седнице Управног Одбора С. П. Д. државе 12. јануара 1927. год. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић, п. председник Др. Т. Митровић, чланови: Б. Станисављевић, Д. Спремић, А. Рашковић, С. Ратковић, С. Партонић, Д. Николић, Б. Бошковић и Н. Петровић и гост К. Јовановић, редовни члан.

Председавао Председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

22) 1. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

23) 2. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II.

24) По мишљењу Финансијског Одбора, да треба дин. око изложбе у 1925. г., пошто је то била Друштвена изложба, Одбор усваја предлог стим, да се та сума унесе у буџет као позиција, „исплата рачуна из ранијих година“.

III.

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

25) да се поручи од фирме Е. Бире из Марсеља 100 бала рафије „прима Мајунга“

26) да се поручи од фирме Браћа Теше из Кроненберга воћарске тестерице и то: 400 ком. бр. 4 и 200 ком. број 9.

27) да се одбију понуде Кунде и син за тестерице и Ђераси и Комп. за прскалице.

IV.

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

28) да се одбије молба М. Костића, председника Голубачке Подружине, којом моли да га Друштво ослободи плаћања трошкова по пресуди В. Градишћанског Првостепеног Суда, по тужби Друштва за дуг Подружински.

29) да се г. Грујићу, проф. Н. Пољ. Школе из Бања Луке исплати 200 динара за одржана предавања.

30) да се препоручи г. Г. Ђукановићу, ср. економу из Косјерића, да Подружину одржи на оној висини, на којој је и раније била, јер је његова кривица, што у Косјеринима није приређена изложба у прошлој години, ма да је Друштво дало 5000 дин. помоћ.

V.

31) По молби Сточне Станице из Ливна, коју је упутила преко Мин. Пољоприв. и Вода, да се оцени сир Трапист, који она израђује. Одбор, пошто је сир прегледао и опробао, одлучује: да се замоли П. председник г. Др. Т. Митровић, да сир стручно прегледа и поднесе Одбору извештај.

VI.

32) По питању давања напојнице о Новој Години службеницима поште и железнице, одлучено је: да се изда 300 дин. и 15 неукоричених Календара.

VII.

33) Прочитан је одговор Мин. Пољопривреде и Вода, који гласи: „По израженој жељи те управе писмом од 13 I. 1926. г. под Бр. 32. и указаној потреби, а према величини буџетских средстава, ово одељење је у тој години својим установама, државним ергелама стављало у дужност гајење приплодних грла живине и у ту сврху доделило им извесне своте новца. За остале државне пољопривредне установе, ово одељење није било у могућности одвојити какву своту у томе циљу, јер, као што је напред поменуто, за то није имало буџетске могућности. О предњем се Управа овим извештава, ради даљег управљања, у њеноме, раду“. Одбор прима предње знању с тим, да се замоли Министарство за извештај: које се расе живине и у којој установи гаје, као и да се овај одговор саопшти Секцији за Сточарство.

VIII.

Саопштења и предлози:

34) По писму Главног Одбора Народ. Радикалне Странке, да Друштво делегира једног члана у Одбор за подизање споменика у Београду Н. Пашићу, Одбор одлучује: да делегат буде Председник г. П. Т. Тодоровић.

35) Председник саопштава, да је скицу за заглавље Тежака израдио живописац г. Н. Милојевић и да му треба одредити honorar. Такође моли, да се одобри исплата клише-а за ово заглавље. Одбор одлучује: да се г. Милојевићу плати скица 1500 дин. стим, да оригинал задржи, а клише да се плати по рачуну 370.50 динара.

36) Председник моли Уже Одборе, да израде извештаје о своме раду у пр. г. и предаду их секретару, ради

37) Председник моли чланове, који су чиновници у Мин. Пољопр. и Вода, да покрену питање о приређивању винског сајма у Београду. Одбор усваја предлог.

38. П. председник предлаже, да се ове године приреди у Друштвеном дворишту Сајам пољопривредних справа. Одбор одлучује: да се предлог изнесе на идућу седницу.

39) П. председник износи да се Тежак рђаво штампа. Слике су нејасне, остају шписеви и хартија не одговара условима, па моли да Књижевни Одбор стави примедбу штампарији. Одбор усваја предлог.

40) П. председник изјављује, да не може да прода Друштву своју књигу „Расе оваца у Србији“ са 20% попуста, пошто је дао цену стварну. Одлучено: да се упути Књижевном Одбору на мишљење.

41) Члан г. Д. Николић предлаже, да се наспе и поравна двориште. Одлучено: да се предлог изнесе на идућу седницу. Са овим је седница закључена.

СТЕЧАЈ

Код Управе Српско Православних Патријаршких Добара у Даљу има се попунити место **књиговође**.

Плата је књиговође у готовом годишње дин. 2.400.— (две хиљаде четири стотине), лични и породични додаци српских народних црквених чиновника, стан у нарави. Депутат годишње: 8 (осам) хвати тврдих дрва, 12 мтц. жита, 10 мтц. кукуруза, 300 литара вина, једно угојено свињче и 2 литра млека дневно.

На ово место могу компетовати она лица, која су вешта у господарском књиговодству, а првенство имају они, који су свршили средњу господарску школу са господарском праксом.

Рок стечаја је до 1. априла 1927. г. по новом.

Касније приспеле молбе неће се у обзир узети.

Управа Српско Православних
Патријаршких Добара у Даљу.

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производи „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лећењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунће ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* стоћари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“*.

Сва упуства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.26-10

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА

које израђује **Franz Nechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.

ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—1

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 18. до 25. I. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	265	270	260	265	8100	265	270	—	—	290	295	3950	287	297
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	225	—	—	—	—	—	—	220	—	200	210	—
Овас	175	—	160	175	—	—	—	175	—	170	—	700	170	173
Кукуруз	150	158	145	158	25750	147	162	—	—	150	157	6700	145	157
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	—	—	—	1000	120	—	127	—	—	—	600	118	127
Пасуљ	150	170	160	16[illegible]	300	140	145	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	360	750	330	740	300	465	620	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 346—352 дин.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 40 дин. — Чланови и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50150.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Осврт на нашу потоњу изложбу воћа, поврћа, грожђа и њихових прерађевина

(Свршетак)

Грожђе носи печат новије културе. Поред домаћих сората: Прокупца, Смедеревке, Дренка, Динке, Багрине, велики је број одомаћених страних сората: Рајнског Ризлинга, Беле Малаге, Хамбуршке тамњанике, Адакалке и др.. Разуме се, да ни све сорте ни у својим облицима нису могле бити заступљене, нарочито оне са меком кожмурицом, а такве су махом винске сорте, јер нити је време нити начин преноса за то погодан био.

Уколико је од послатих предмета могло да се издвоји за изложбу, *поврће* је било престављено врло повољно. И код овога, поред сталних домаћих врста и сората падају јако у очи одомаћене стране врсте и сорте, што показује напредак. То се нарочито потврђује код купуса, кромпира, мркава, цветног купуса (карфиола) и келерабе. Навећи простор заузео је наш пасуљ (грах), код кога се збиља могла чинити права студија (научно проучавање). Како далеко иза њега заостаје: грашак и сочиво, мада би и они били веома приносна производња, јер се потрошња не задовољава домаћом производњом. Лука белог и црног било је изврсних примерака, нарочито белог са необичном крупноћом, који заслужује да му се гајење прошири. Но, код поврћа, изузев варива, тежња је била да се прикажу примери и необичне крупноће, па и код оних, код којих крупноћа не значи и најбоље. У том погледу најбоље је држати се средине, па бирати средње крупноће, јер ова и најбоље обележава особине сорте.

Код *прерађеног воћа* прво место заузимају: *суве шљиве*. Оне су великим делом изложене биле у опреми за извоз. Како по броју тако и по каквоћи потпуно су задовољавале и само једно површно посматрање могло је да наће друкчије стање. Напротив, ова је изложба показала и нешто више но све досадашње. Тако међу сувим шљивама биле су поред многобројних примерака *Српске шљиве*, (познате и под именом пожегаче и мађарке), Босанка, (вероватно динка?), Чокешин-

ка, Којдићева, Талијанка. Скоро код сваког је предмета забележен и број комада у ½ кр., тако да је интересованима, нарочито трговцима, пружена била најбоља прилика за упоређивање и остала обавештења, која су потребна трговини.

После сувих шљива јавиле су се више но досада и добро осушене суве крушке и суве јабуке, као суве такуше (већим делом), суве колачаре, — прве нарочито важне, те да се покаже један изврсан начин искоришћавања те крушке и за ширу трговину.

Једна појава, која је такође падала у очи, била је већи број прерађеног воћа у компоте и др. као производа кућевне привреде и фабричке. Свакојако једна пријатна појава, јер се проширују границе употребе воћа, а и оставе за зиму тако потребне сваком дому. У истом смислу важна је и појава конзерава од поврћа, која се такође јаче опажала. Овај напредак је свакојако последица акције, коју потпомаже Срп. Пољопривредно Друштво и Подружине путем јавних практичних предавања.

Производња пекмеза имала је такође замашан удео. Осим пекмеза од шљива, као обичнијег, било је и пекмеза од јабука (Фоча), крушака и осталог воћа. Још велика производња ракије — шљивовице у нас била је заступљена у знатном броју предмета. А крајеви наши у Јужној Србији, који поред афијона производе доста маковог семена, изложили су неколико примерака доброг маковог уља (шарагана), и из Црне Горе (Бара) послато је и маслиново уље. Очишћени пиринач из Јужне Србије придружен је поврћу, те је прилика била да се оцени и његова квалкоћа. Производња јабуковаче налази се у нас, према малом броју изложених предмета, још на слабим ногама.

Али изложено вино не само бројно но и по савременој опреми показује поуздан напредак. Било је старијих вина од 1923. године па до овогодњих: обичних, стоних и ликерских. Скоро сви чувенији виноградарски крајеви, са обновљеним и старим виноградима, били су заступљени. Ту су се састала вина крајинска, нишка, пиротска, шумадијска, жупска и јеличка са призренским, брегаличким, херцеговачким, далматинским, сремским и банатским. Био је и један изузетак — вино од 50 година некада чувеног књажевачког (тимочког) вина! И ту је стручњак могао наћи за себе довољно грађе за упоређивање....

Било би на реду да наведемо и оне произволе, који су се нарочито одликовали и крајеве, које су заступали; али би то много проширило овај напис. Преглед тај видеће се из записника оцењивачког суда, који ће бити одштампан у прилогу у идућем броју Тежака.

Ми бисмо могли завршити овај осврт с овим закључком:

1. Изложба је ова у већој потпуности но иједна досада показала савремени степен производње воћа, поврћа и грожђа и њихових прерађевина.

2. Изложба је ова обухватила већи круг производње наше државе, већи но иједна досада, те се из тога види и колики је круг делања Срп. Пољопривредног Друштва.

3. Према учешћу на изложби, ова је изложба, може се рећи, била достојна смотра на првом месту рада народног, па онда рада пољопривредних установа и организација.

Изложба је одговорила својој намени, да послужи као место за проучавање стања пољопривреде у земљи, приказивање резултата практичне пољопривреде и појачање производње животних намирница. Она је, доиста, показала обим производње у свима овим правцима, она је показала и видне напретке, као резултате културног и привредног рада Друштва и свих чиниоца, који делају на унапређењу пољопривреде у земљи.

А да изложба доиста буде огледало тог здруженог рада, има се захвалити доброј организацији – прибирања предмета за изложбу. У току прошле године приређене су у земљи неколике локалне и регионалне изложбе, опште и специјалне: воћа, поврћа, грожђа и њихових прерађевина, и на тима је извршена смотра предмета, које треба издвојити и за изложбу Друштвену.

Пољопривредне Подружине и државни економи су органи Друштвени, на које се Друштво ослања — у свима пословима свога делања, па су они и у овој прилици најревносније и најсавесније вршили своју дужност одабирања и бележења потребних података за све изложбене предмете по обрасцима, који су им разаслати. А да своју дужност они, и остали сарадници, извршe како треба, послужила су им и упутства у *Правилнику о приређивању изложаба Срп. Пољопривредног Друштва и Пољопривредних Подружина*, који је Друштво израдило у минулој (1926) години, и који садржи све прописе рада и реда у приређивању изложба на савременим основама.

И мада је, дакле, у приређивање ове изложбе унето пуно стручног знања и савремено искуство, ипак се нашао један члан Срп. Пољопривредног Друштва, да једним написом у јавности огласи изложбу „неуспелом“, саветујући „шведски метод“, који, ако би се изводио онако, *како га он разуме*, био би савршено неостварљив. Свакојако право је било, да га је он предложио Друштву редовним путем, па да се ту оцени, те би на тај начин, по нашем нахођењу, вероватно постигао већи успех, него излажењем у јавности са онако некритичким мотивима.

П. Т. Тодоровић.

ИЗ РАТАРСТВА

Соја — пасуљ

У 2. броју Тежака од 9./1. 1927. год. пало је питање о соји—пасуљу, на које је г. М. Ђ. Николић и одговорио, и то потпуно стварно.

Како сам у Срему гајио соја—пасуљ кроз пуних пет година и осим тога ову ствар проучавао, то сам се нашао побуђен, да и ја о овоме предмету изнесем неколико речи из тих својих проучавања.

Од многобројних сората соја—пасуља (ја сам вршио огледе са 14 сората) нису биле све подесне за гајење у Срему. јер су неке дозревале или касно, или никако. Но било је сората, које су и код нас у Срему дозревале месеца августа и могле још сасвим нормално бити сређене, осушене и овршене. Особито се одликовала једна сорта с доста крупним семеном смеђе боје, која је и много родила и рано дозревала. На једноме сам струку налазио и по 400 семенака. Осим ове смеђе била је и једна сорта сумпорасте боје, још крупнијега семена, која је сигурно дозревала, али је њен принос био мањи — износио је око 14 до 20 мц по хектару, док је смеђа сорта давала и до 30 мц по хектару.

Разне сорте соје врло су се међу собом разликовале и по величини и боји семена, као и по трајању вегетације и величини биљака. Имао сам сората, које су нарасле једва ½ м. високе, и сората, које су прешле 1½ м. висине. Све ситносемене сорте биле су код мене позне и расле су високе, док су крупносемене сорте расле ниско и биле ране.

С јармом од сојиног семена одгајивали смо младу стоку, и ова се храна показала најодличнија. Сојину сламу с маунама трошиле су овце, такође с добрим успехом. Вршио сам и огледе с храњењем зеленом сојом. Њу су од првога маха радо јели сви родови стоке, нарочито коњи. Напослетку покушао сам од сојиног семена припремити вариво за себе. Семе се морало врло дуго кувати. Вариво је имало укус више на сочиво, него на пасуљ и било је добро. Наравно ово је ствар укуса, коме се треба привикнути.

У допуну начина сејања, наводим да сам увек имао најбоље резултате, кад сам сејао по пет семенака у оџак.

Надаље упозорујем још на то, да соја—пасуљ, гајен у Европи, *није сабирач азота, већ потрошач азота*, и то због тога, што у нашој земљи нема оне одлике и бактерија, које живе у симбиози са сојом. Ја никада на корењу соје нисам нашао оних квржица, као на корењу осталих наших биљака лептирњача. Зато соја—пасуљ захтева и подноси врло јаку земљу. Сматрам, да би требало набавити ових сојиних бактерија и настанити их у нашој земљи, и држим, да топлији крајеви, као што је и крај око Улциња пружају за успех више изгледа, него Срем.

Ја у опште верујем, да би соја—пасуљ могао врло добро успевати у нашим јужним крајевима. А како је соја—пасуљ једна биљка, коју Европа увози у знатним количинама из далеких прекоморских крајева (увозимо је и ми, и то још скупље, у облику зејтина за јело), и како надаље Северна Европа због климатских прилика неће никада моћи соју гајити са успехом, то би соја—пасуљ могао за нас да постане један врло важан извозни артикал, у коме би били без конкуренције.

Ја сам подузео кораке, да за своје опите набавим семена соја—пасуља од светске фирме Henry Vilmorin & Cº, Paris 1er 4 Quai de la Megisserie, па ћу те огледе извести на овдашњем школском имању. Но већи успех показао би се сигурно од гајења соје на југу. Ево за то неколико података о средњим месечним температурама у правој постојбини соје, као и у Срему и у Скадру.

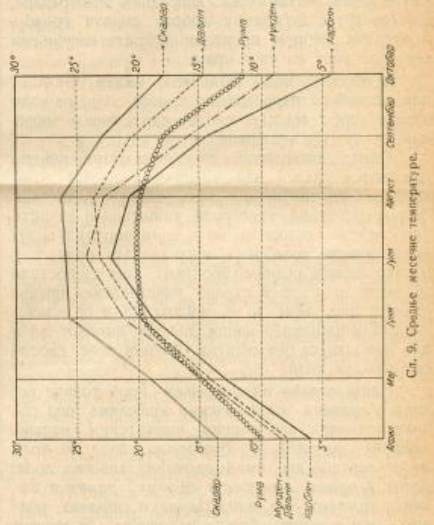

Из предње таблице види се, да код нас у Срему пролеће почиње, раније, него у Мандурији, а јесен да дуже траје. Само су опет топлији месеци јули и август, него код нас. Скадар је у опште много топлији од Мандурије, па мислим, да би у сличноме поднебљу соја—пасуљ успевао потпуно сигурно, само би га требало сејати рано барем у исто време, када и кукуруз.

И наши меродавни требали би да опитима с гајењем соја—пасуља посвете лепу пажњу.

Константин Поповић,
Директор Више Пољопривредне Школе у Шапцу

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА

Од којих сората винове лозе, да подижемо винограде?

У прошлом чланку „Где да подижемо винограде?" видели смо, под којим се климатским и земљишним условима могу подизати виногради, али смо напоменули, да квалитета и количина рода у винограду поред тих услова зависи врло много и од *сорте грожђа*.

И заиста, може један крај имати најбоље услове за успешно гајење винограда, па ипак давати рђаво грожђе, односно вино, ако у том крају преовлађују рђаве сорте винове лозе, као што су непосредно родни хибриди или и неке домаће сорте, које много роде, али је род рђаве квалитете. За ово, на велику штету, имамо примера у нашим најбољим нашим виноградским крајевима, које нећемо помињати из разлога, што у њима ипак има и један знатан број напредних виноградара, који се труде да помоћу добрих сората грожђа и његовом добром прерадом поврате изгубљени лепи глас вину из свог краја.

И обратно, може један крај имати неповољније услове за напредовање винове лозе, па ипак давати добро грожђе, ако су сорте винове лозе, које се ту гаје пробране за тај крај.

Одмах да нагласимо, да у овом чланку нећемо говорити о дивљој или америчкој виновој лози, која је у употреби код нас, одкад су појавом филоксере стари виногради уништени и да исто тако нећемо говорити ни о оним сортама полудивље винове лозе, које могу давати рода, т. ј. о тако званим родним хибридима, који су постали за многе и наше и стране виноградске крајеве највеће зло, веће и од филоксере и од пламењаче. Говорићемо о нашој *домаћој виновој лози* или као што се она општим именом зове *европска винова лоза*.

Наша домаћа лоза гајењем кроз толике векове, у разним виноградским крајевима, под разним условима земљишним, климатским, најразличитије негована и обрађивана, дала је врло многе сорте. Тако имамо домаћих винових лоза: *белих* и *црних, винских* и *стоних, раних* и *позних, домаћих или одомаћених* и *страних*, родних и мање родних, бољих и лошијих, са многим сортама, које чине прелаз између правих белих и црних, винских и стоних, раних и позних.

Кад смо утврдили да земљишне и климатске прилике нашег имања дозвољавају гајење винове лозе, треба да приступимо избору сората. Али као што рекосмо, број њихов је врло велики и неупућеном човеку тешко је снаћи се при избору. То је и циљ овоме чланку, да за тај избор да неке упуте.

Пре свега морамо бити на чисто, да ли хоћемо од винограда принос или га подижемо за лично уживање. Ако хоћемо виноград за принос, морамо се ограничити само на неколико одабраних сората, док се у винограду за уживање не ограничава број сората, напротив сопственик обично жели да је број сората што већи. *Прави виногрдски крајеви*, који дају чувена вина, обично *имају једну једину сорту винове лозе*, од које се та вина добијају, *или* што је чешће, *највише две до три сорте, од којих једна сасвим преовлађује* и она даје главне особине вину, а она друга или оне две друге дају неке споредније особине обично боју. Али све те сорте треба, да сазревају приближно у исто време.

У томе погледу и неки наши најчувенији виноградарски крајеви дају врло леп пример. Тако у *Жупи* готово и нема других сората сем *прокупца* (каменичарка, рскавац). Како је црно вино од прокупца оporo, јер има много танина, то се мора дуже чувати, да остари, па да тек буде добро за пиће. Стога би можда било пробитачније, да се уз прокупац гаји још која друга сорта мање опора, н. пр. скадарка, или нека друга, како би вино стигло раније за пиће и за продају, да нису по среди и неки други разлози, који Жупљане руководе, до се у главном држе прокупца. Међу овим разлозима је најглавнији тај, што се прокупац као доста позна сорта, са тврдом покожицом може дуже задржати на гиљи, па тада брати и као касно грожђе продавати за јело по доброј цени, јер и ако је винска сорта, ипак је радо једу многи потрошачи, који су на њ навикли.

Вељкова Крајина са *скадарком* као главном винском сортом и нешто са зачинком и са прокупцем, као споредним сортама, које дају боју и танин, такође је леп пример за то, да многе сорте не чине вино чувеним.

Околина Смедерева са својом смедеревком за јело већ је готово код нас освојила све пијаце, а продире и на стране. Чим се смедеревка на нашим главним пијацама појави, готово све остале сорте долазе у други ред.

За ово исто имамо много примера и на страни, јер готово сва вина светског гласа потичу од једне сорте, било саме било као главне у мешавини са још једном или две. Тако се бургундско вино добија само од једне сорте, од пино-а, сотерниско вино од 75% совињона, 20% семијона, 5% једне тамњанике и т. д.

Даље при избору сората за подизање винограда за ренту, принос, морамо прорачунати, да ли је, с обзиром на удаљеност тржишта и на његову моћ и врсту потрошње, за нас боље да гајимо чисто стоно грожђе: рано, средње или позно или пак винске сорте, па да продајемо вино, или ћемо, као Смедерево и донекле Жупа, задржати се на сортама, које се могу употребити за једно и друго. За то се не може дати неко одређено правило, ту се поступа према приликама, али се ипак може рећи да виногрдарски крајеви, најближи великом тржишту или на згодним ме-

стима за саобраћај, нарочито водом, треба да производе пре стоне, него винске сорте, као н. пр. Смедерево, које је близу Београда и уз то на Дунаву, којим се грожђе може превозити не само до оближњих тржишта, него и на страна.

Крајеви блиски великим местима потрошње имају у опште то преимућство да већину својих пољопривредних производа могу уновчити по доброј цени у непрерађеном стању: као свеже млеко, месо, воће, грожђе, док су удаљенији крајеви принуђени да те производе и прераде, па ипак немају онолико чисте добити, колико први.

Било да се решимо за стоне или винске сорте или оне, које се могу употребити за једно и друго, морамо знати које се сорте више траже на пијаци и боље уновчују, да ли ране или позне, беле или црне, па њих и изабрати. Није свеједно, ако ми производимо црна вина, а потрошачи више траже бело или обратно.

На избор сората винове лозе, поред укуса потрошача утиче и њихова куповна моћ. За наше потрошаче, који су у већини средњег имовног стања, не можемо производити најфиније сорте грожђа за јело или за вино, јер оне обично мање и роде, захтевају више неге и издатака, него се морамо задржати на обичним домаћим сортама, које добро роде, тако да на количини извлачимо добит. У овоме се не сме ићи у крајност, т. ј. и при производњи веће количине вина, мора се гледати на каквоћу његову, јер ваља имати на уму да вино није неопходно потребна животна намирница да се мора пити, па било добро или рђаво на укусу. Напротив без њега се може, а троши се стога, што је у умерено количини пријатно и здраво пиће, па кад више није такво, т. ј. чим је непријатног укуса, онда га више нико неће! Уз то морамо имати на уму и то, да ако имамо све друге добре услове за напредовање винове лозе, никако немамо рачуна гајити обичне сорте. Ако се добрим земљишним и климатским условима за напредовање винове лозе придруже и пробране, фине сорте, можемо бити сигурни да ћемо наћи увек добре купце, ако не на оближњим, тржиштима, оно на другим даљим, па и странима. Засад обично добро и најбоље пролазе у свима нашим виноградским крајевима они виногради, који се ограничавају на производњу бољих сората. Они су најмање изложени винској кризи. Они могу увек наћи купца за свој добар производ.

При избору сората за виноград мора се, дакле пазити, да ли ће наш производ наћи добру прођу. Пијаца не сме бити презасићена једним производом, јер чим дође до тога, не само да немамо никакве користи од рада, него се трпе и осетне штете.

Морамо такође имати на уму и то, да ако према свима чињеницама, које смо изнели, наш избор падне на неку сорту или на неке сорте, које се не гаје у нашем крају, несмемо се одмах упустити, да на велико подижемо винограде од таквих, у дотичном месту неопробаних сората, па макар да све говори у прилог томе. Морамо, дакле, са таквим сортама вршити огледе у мањем обиму, па ако се покажу добре у нашем крају, можемо их и у већем броју размножавати. И при овим огледима мора се гледати на вероватноћу, т. ј. да ли има изгледа, да ће према земљишним и климатским приликама те стране сорте моћи успевати код нас.

Тако на пр. једну позну сорту, којој је за потпуно развиће и сазревање потребно више топлоте и више сунчаних дана, несмемо пренети у хладнији крај, где ту топлоту не може добити. Смедеревка на пр. по својој доброј прођи, као стоно грожђе, мами произвођаче и у крајевима далеко од Смедерева, да покушају, да је производе, али она у нашим северњим крајевима не може дозрети, док у јужнијим као на пр. у Кавадару, према вршеним огледима, даје врло добре резултате. Исто тако нема смисла ни потребе из северних крајева преносити у јужне неку рану сорту за вино, на пр. португизац, јер од тога не би имали никакве користи.

Не можемо исто тамо пренети из једног суљег краја у влажнији крај, сорте које лако подлежу трулењу, као на пр. скадарку, јер се она у у том влажном крају не би могла одржати до потпуног зрења, него би иструлила.

Познато је такође, да беле сорте винове лозе дају боље грожђе на земљама беличастим, у опште отвореније боје док су за земље затвореније боје боље црне сорте.

При уношењу нових сората винове лозе морамо, дакле, водити рачуна о земљишту и поднебљу, па и онда садити их у мањем броју и тек пошто се покажу добре, ширити их у већем броју. Тако је на пр. утврђено, прво по државним лозним расадницима да неке стране добре сорте могу успевати лепо у северној Србији, као на пр. рајнски ризлинг, семијон и совињон, разне шасле и т. д. и оне су мало по мало ушле и у народ, одомаћиле се или се одомаћују.

Ето, на шта, би све имали обратити пажњу при избору винове лозе за подизање винограда.

И све то морамо у толико пре узети у обзир, што подизање винограда стаје скупо, и што се то подизање врши не само за једну годину, него за читав низ година и деценија; те се једном учињена погрешка лако не исправља, него обично остаје, све док траје и виноград.

Бож. Ђ. Ранковић

ОГЛАШУЈТЕ у „ТЕЖАКУ“

који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке куће по свима крајевима наше Отаџбине.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

ГРИП.

Ову болест запамтили смо добро из 1918. године. Многи наши војници, који су прошли све невоље рата и дугог изгнанства, платили су животом од ове подмукле болести, кад је пораз непријатеља био већ готова ствар, кад је повратак кућама био тако близак.

Од те године, ова болест се залегла, изгледа, много више него пре рата и сваке године болује доста света од ње, а доста их и главом плати.

Грип или инфлуенца почиње разнолико. Некад са великом ватром, која брзо достигне 39, па и 40 степени. Јављају се болови у мишицама, листовима, крстима и леђима. Кијавица, главобоља, болови грлу и у прсима и кашаљ такође се придружују. Болесник се осећа врло тешко и мора да легне. Придружују се томе запаљење плућа или плућне марамице. Из носа тече с времена на време крв. Јављају се болови у живцима, а може да дође и до запаљења живаца и поремећаја у живцима за кретање. У неким случајевима може да дође и до цревног грипа. Болесник добије проливе, а некад и жутицу.

Али може се јавити и дрикције. Болесник је сасвим лак. Има кијавицу, можда крајнике и гребање у грлу, кашље. Обично се мисли, да је то назеб, па се нико и не чува. Али после неколико дана може да се болест погорша, те да дође и до запаљења плућа.

Од извесног времена јако су учестала ова обољења, јер се ова болест врло брзо шири. Најглавнији пут за ширење грипа је капљицама, које избацује болесник од ове болести, а које су пуне заразних клица. Ако удишемо те капљице, уносимо у себе и заразне клице, те добијемо болест.

И баш због тога што има пуно лаких болесника, који раде свој посао и мешају се са здравима и преноси се лако ова болест. Њоме се можемо заразити у кавани, општинској судници, на железници, на трамвају, у школи, на слави и заветини, свугде где се налази више људи.

Заштита од ове болести састоји се у очвршћењу тела. Још од детињства треба се трљати хладном водом, преко лета се сунчати, избегавати претопљавање одећом и сувише загрејане просторије, навикавати се на свеж ваздух, што више ветрити стан, а нарочито собе за спавање. Даља мера се стастоји у одржавању уста и носа у чистоћи и здравом стању. Уста, грло и нос треба свакодневно чистити и испирати.

У случају да нам неко оболи, па и од лаког грипа, треба га метнути у постељу, у засебној соби, где неће улазити друга чељад, нарочито деца. Боље је одмах лећи у постељу, па у њој остати неколико дана, него на ногама навући неку тежу болест или место боловања од 4—5 дана, боловати неколико недеља, па чак навући и неку тежу болест, као на пр. јектику

Ако болест траје дуже, ако је теже природе, треба што пре тражити лекарску помоћ и савет.

Једно треба имати на уму: Грип је подмукла и опака болест. Она је каткад у почетку врло лака, па се ипак може свршити врло кобно због тога не треба бити лакомислен.

Др. Ст. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ.

Изјава саучешћа. — Нашег друга, редовног члана Српског Пољопривредног Друштва и сарадника „Тежака“ г. Марка—Машу Тодоровића, економа из Смед. Паланке, задесила је велика несрећа. За 14 месеци умрле су му три кћери и то: Слобода—Цица ученица IV раз. основне школе, Вера—Верица, ученица III разреда основне школе и пре неки дан и најстарија кћи Дара, а истог дана и мати Инђија.

Нашем другу Марку изјављујемо искрено саучешће у његовој превеликој тузи. *Н.*

160 годишња прослава Кметијске Дружбе у Љубљани. — Братско словеначко пољопривредно друштво — *Kmetijska Družba* у Љубљани по одлуци на последњем збору друштвеном прославиће у овој години 160 годишњицу своју и с прославом приредиће се покрајинска изложба, те да се покаже, колики је напредак учињен у том часу код словеначких пољопривредника — kmetijstva.

Изложба (rastava) ће се приредити у септембру о. г. У ту сврху позвате су све подружине Дружбине да прикупљају предмете за изложбу, како би изложба била одиста покрајинска и одговарала прослави Дружбе, која је својим деловањем стекла огромне заслуге за цео пољопривредни напредак словеначког сељака. Изложба треба да буде таква, да *дâ* и побуде за нов напредак.

Нова Виноградарска Задруга. — Виногради села Гњилана код Пирота, у близини Државног Лозног Расадника, у децембру месецу основали су уз припомоћ тамошњих пољопривредних чиновника Виноградарску (Винарску) Задругу са 870 удела од по 100 дин.

Циљ је Задрузи подизање модерног подрума и савремена прерада грожђа и нега вина. Задруга ће околини служити за потстрек и узор боље прераде грожђа и дати један одређени тип пиротском вину.

Поменуто село посеђује у области најбоље виноградске положаје. Земља је лака песковита иловача са кречњаком у доњим слојевима. Положај окренут југу, а од севера заклоњен високим брегом камена кречњака — „белавом“. У виноградима преовлађује *пловдина*, која у једнакој сразмери са *прокупцем*, даје изврсно лако „питко“ бело вино, нешто мало рубинасто обојено, са 10—12 Малигана.

Желимо подузетницима срећан почетак.

М. П. Вид.

Гљивица, која проузрокује трулење патлиџана преноша се семеном, јер у њему презими. — Одавно се сумња, да се гљивица, која проузрокује трулење рода и стабла код патлиџана, преноша семеном. Стручњак Massée је установио да мицелиум, ткиво, ове гљивице заиста презими у семену. Он је нашао, да на зараженом семену постоје једна приметне пегице. Опитима је утврдио, да овакво семе тешко клија, а кад клија на биљци је нашао Macrosporium Solani — гљивичне знаке у црнкастим пругама. По микроскопском прегледу семена са пегама, нашао је разне количине мицелиума од горе поменуте гљивице. Кад овакво семе почне да клија, ако је више гљивиних мицелиума, клица угине, јер је гљивице сатру, а када је мицелиума у семену мање, гљивица се у ткиву биљке развија и зарази целу биљку и род.

Мицелиум ове опасне гљивице врло је отпоран. Massée је оставио микроскопне исечке семена на суво место, и када их је после 3 месеца овлажио, мицелиуми су се даље развијали. Према предњем, једини је начин за сузбијање ове опасне болести патлиџана, ако семе са заражене биљке не употребљујемо, па ма оно добили и из рода на изглед здравог, са семеном без пегица. *А. Ж.*

Исправка. — На страни 36 бр. 5 Тежака у другом ступцу и 11. реду одозго уместо „Маљенка" треба да буде *Малинка.*

ЗАПИСНИК

3. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 18. јануара 1927. г. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић и председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Д. Спремић, Б. Бошковић, С. Партовић, С. Ратковић, Б. Станисављевић и Д. Николић.

Председавао Председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

42) 2. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

43) 3. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник стим: да се Д. Лапчевићу врате рукописи са потребним објашњењем; да се прими знању извјза г. Др Т. Митровића о повлачењу понуде за откуп његове књиге, и да се обнови претплата на све листове, који су примани у прошлој години.

II.

44) Председник моли, да пре дневног реда учини помен великом научнику Др. Јовану Цвијићу, кога је смрт утрабила 16. ов. мца. Покојни Цвијић својим научним радовима не само да је задужио нашу земљу, проучивши је географски, геолошки и етнографски, него је својим радовима задивио и остали свет. Осим тога проучавао је народ и насеља, и својим научним истраживањима допринео је, да се привре економске прилике наше земље, ради чега је био изабран за почасног члана Друштва. У име Друштва изјавио је његовој госпођи саучешће, које гласи: „Молимо Вас да примите и наше искрено саучешће поводом смрти Вашег супруга Др. Јована Цвијића, почасног члана Српског Пољопривредног Друштва. Својим радом покојни Цвијић задужио је и српску пољопривреду, јер је он својим научним истраживањима допринео, да се познају и проуче економске прилике наше земље, нарочито у Јужној Србији". Моли Одбор да пок. Цвијићу ода почаст. Одбор устајањем одаје почаст са: Бог да му душу прости. Вечна му намет и Слава му! У исто време одлучује: да п. председник г. Др. Т. Митровић напише некролог за Тежак.

III

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

45) да по понуди фирме Гомон за пољопр. филмове да мишљење Одбор за извршење програма рада.

46) да се одговори Кметијској Дружби, да ће известити, кад се буду поручивале Верморелове прскалице.

47) да се набави од Севера и Ком. 10.000 кгр. луцерке и 2.500 кгр. црвене детелине, а од В. Тепли-а 10.000 пролетње грехорице и 2000 кгр. сточне репе.

IV.

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

48) да се препоручи Подружини из Владимираца, да од државе тражи наплату пропалог новца на пошти.

49 да се Клуб за конзервисање воћа и поврћа из Јагодине прими у састав Друштва стим, да носи назив „Женска Подружина Српског Пољопривредног Друштва за конзервисање воћа и поврћа".

V

50) Заст. инспектори за Подружине саопштава поздравни телеграм, који је примљен са годишњег збора Чачанске Подружине. Одбор прима честитку знању са: Живели и одлучује да се честитка штампа у Тежаку.

VI.

51) По питању приређивања сајма пољопр. справа у Друштвеном дворишту и павиљону, П. председник образлаже свој предлог, што би се од такве изложбе или смотре имало користи, јер би видели новије изуме на томе пољу, а осим тога имало би користи и Друштво, давањем просторија под закуп. Ово не би била изложба са наградама и према томе Друштво не би чинило никакве материјалне жртве. Тај је предлог учинио по жељи неких посетилаца прошлогодишње Друштвене изложбе, и мисли да би се ова смотра справа могла приредити у априлу о. г. Одбор усваја предлог начелно стим, да се на ову смотру не могу позивати иностране фабрике због оскудице у простору, и да је за приређивање смотре најподеснije време о Друштвеној Слави. Одбор за извршење програма рада, да изради нацрт за ову смотру и да предложи Одбор за претрес овога питања.

VII.

52) По питању насипања дворишта члан г. Д. Николић образлаже предлог, што је земљиште ровито и што је о прошлогодишњој изложби тај посао извршен привремено. Одбор одлучује: да се насипање шљунком одложи до новог буџета, а сад да се замоли Општина за њезин да се земљиште поравни стим, да ће Друштво сносити трошкове.

VIII.

53) Прочитано је писмо Мин. Пољопр. и Вода, којим саопштава, да је Мин. Саобраћаја одбило предлог, да Друштво добије 50% попуста на железницама за своје пошиљке. Одбор прима предње знању.

54) Члан г. С. Партонић предлаже, да се дају на распродају књиге уредним платишама, јер је штета да леже у магацину. Одбор усваја предлог, стим да се једним расписом понуде књиге у комисион Обл. пољопр. референтима и школама, а Подружинама, да се препоручи да један део кредита узимају у књигама.

55) Члан г. В. Бошковић моли за објашњење, шта је са издавањем Пољопривредног Речника, од кога је требала прва свеска да изађе у пошлој години. Уредник г. Др. Т. Митровић одговара, да још није добио све рукописе, али да ће настати, да прва свеска изађе у фебруару о. г.

Са овим је седница закључена.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.

Тражите свуда и искоришћавајте само ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—1

Купујте само најбоље **Лозе и воћке**, калем лозе на издржљивим подлогама, снажно ожиљене, ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
ЦЕНОВНИК ТРАЖИТЕ, шаље се БЕСПЛАТНО.
Адреса:

Миша Ђорђевић, лозар, власник лозног расадника НОВИ САД, пошт. фах 133 (Бачка), (Стовариште: Кисачка улица бр. 106). 40, 10—7

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младуче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног Дистола као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*“.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

51,23-15

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Hechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—2

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 25. до 31. I. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни, ловачки и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	265	270	265	—	4.000	285 265	305	307	300	—	3850	295 310
Раж	180	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	223	225	—	— —	—	—	—	—	100	240 —
Овас	—	—	165	175	—	— —	—	—	170	—	—	— —
Кукуруз	153	167	150	167	1900	152 167	155	160	165	—	5000	151 180
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	700	116 133
Пасуљ	150	170	145	160	2800	142 160	—	—	—	—	—	— —
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	360	740	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	380	440	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Орасн	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Слама	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	50	137 —

Ратна штета 354—355 дин.

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50.150.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Здравствене Станице по селима.

Корачамо ипак напред, истина полагано, али напредујемо.

Здравствено стање нашег народа није ни најмање славно. Оболи сваке године од заразних болести око 50.000 људи, а умре десетина хиљада. Само од туберкулозе умре годишње око 50.000 душа, а болује близу пола милиона. Од венеричних болести сигурно болује око четврт милиона. Од маларије болује у најмању руку око 800.000. Од дечијих болести у првим годинама умре око 70.000.

То су милијарде штете за народ

Поправити се може ово зло. Само треба дуго година истрајног рада. И још више потребна је сарадња целога народа на овом послу. Без моје, без заједничког рада народа и свих пријатеља народних, а у првом реду лекара, није могуће отргнути се од тешких жртава, које наносе болести нашем народу.

После рата подигло је Министарство Народ-

чија је задаћа да послуже народу у овој борби против болести. Те установе раде бесплатно. Оне излазе и у села и истражују болеснике и сузбијају болести. Али овај рад није потпун, јер на селу не постоји никаква установа, која ће бити стална веза између тих установа у градовима и народа.

Због тога се почело у 1925. год. са подизањем нарочитих здравствених станица по селима. Ове здравствене станице имају народна купатила, читаоницу и књижницу за народ. Оне имају апарате и средства за дезинфекцију. У њима се отварају домаћичке школе, одржавају нарочити курсеви, предавања и обавештења о чувању здравља. Лекар долази у те станице и у амбуланти указује помоћ болеснима, даје потребне савете. Ове станице имају нарочито обучену сестру, која стално обилази село, води надзор над здрављем својих сугрђана, поучава матере у нези и исхрани одојчади и мале деце, поучава их у одржавању здравља, изналази оболеле од народних болести нарочито туберкулозе, маларије и заразних болести, па их приводи лекару и поучава их, како ће

своје укућане. Једном речи ове станице треба да постану најужа спона између лекара и народа.

Министарство Народног Здравља потпомаже села у подизању ових установа. Тражи се од општине, да жртвује нешто: земљиште, грађу и материјал да подизање зграде, нешто новца. Министарство даје и у новцу и у материјалу, купатило и остало уређење. Али на тај начин добије општина установу, која ће бдети над здрављем народним, која ће у прво време спречити несрећу, која ће подизати здравствено стање села.

Зато је потребно, да све општине што пре приступе овом важном послу.

Др. Стев. З. Иванић

ИЗ РАТАРСТВА

О гајењу раног крмпира у башти и на њиви.

По слабим количинама на појединим варошким пијацама и бакалским радњама, по великој цени, која данас у половини зиме влада, јасно се види, какве приходе може донети крмпир вредном пољопривреднику, ако што раније изађе на тржиште са својим производом.

За гајење раног крмпира најважнији је рад избор семена од опробаних раних сората. У нашој држави најпознатији је, а и најомиљенији *рани ружичасти* крмпир. Од овога су раније, али стране сорте: Bovce, Јулска лепота, Снежни цвет, Царска круна и рани Victor. Све су ово опробане стране ране сорте и могу се набавити од баштована у Новом Саду, Сомбору, Бачком Петровом селу и Ст. Футогу.

Од колике је важности избор семена, од исто толике је важности и доба, када ово треба да се посади. Рани крмпир треба да је до *20. марша* у земљи. Земљиште било у башти, било у њиви, треба да је у јесен поорано. У пролеће, чим се може на њиву наићи, треба по хектару расути 300 кгр. суперфосфата и ово плитко заорати. Ако земљиште није 2—3 год. ђубрено стајским ђубретом, онда је потребно и калијево ђубре и то 200—250 кгр. по хектару. Ђубреном земљишту стајским ђубретом ово не треба. Да би принос крмпира што више повећали, добро је дати му и нешто азота. За ово је најподеснија чилска шалитра и то 80—100 кгр. по хектару. Она се баца пре првог прашења. При расипању треба пазити да шалитра не пада на младу биљку. Прашењем се ђубре затрпа. Овде напомињем, да вештачко ђубре, а нарочито последње, напредак крмпира убрза најмање са 2 недеље. Још брзи развој раног крмпира постиже се стратификацијом семена. Ово се ради крајем фебруара. За стратификацију направе се 1 м. дуги, 25 см. широки и 10 см. дубоки сандуци од дасака дебелих ½ цола. На дно сандука стави се влажан песак, па на овај сложи семе. Ради правилнијег клијања, сан-

ПОДЛИСТАК

Значај пољопривредних пописа

Међународни Пољопр. Институт у Риму предложио је свима државама, да у 1930. год. изврше општи пољопр. попис и то по једном једнообразном плану, како би се могли саставити упоредни прегледи за главне пољопривредне производе свих држава у свету. И наша је се држава, као чланица Института, одазвала овом позиву, што ће несумњиво бити од великог значаја, јер ће се путем овог општег пописа први пут утврдити право стање у нашој целокупној пољопривреди и расветлити многи важни проблеми.

Како овај општи пољопривредни попис има значаја и за ширу јавност, нарочито за наше пољопривреднике, који ће и сами на њему сарађивати, то у преводу доносимо следећи чланак под горњим насловом, који је М. П. Институт доставио свима државама.

Попис је што и инвентарисање. Пољопривредни попис је инвентар продукције, продуктивних површина, стоке, пољопривредне радне снаге, механичких снага, сточног рада, као и других важних чињеница, које служе за искоришћавање пољопривредних добара и које имају утицаја на процене. Богатство, напредак и благостање сваке земље зависи највише од развоја и разумног искоришћавања природних богатстава, међу којима је најважнија земља са својим бољим производима и стоком, а затим од развоја трговине и од законодавства. На све ове погодбе народног благостања има великог утицаја тачно познавање производње и потрошње пољопривредних производа у току више година, тачно и благовремено познавање савремених прилика у пољопривреди као и предвиђање понуда и потражња пољопривредних производа.

Истина је, да се највећи број људи не интересује непосредно за чињенице народног напретка и за статистике, које се на исте односе, али се сваки грађанин интересује непосредно и живо за цене, које прима као произвођач или које има да плаћа као потрошач, за храну, одевање, огрев, намештај и за друге потребе, као што се такође живо и непосредно интересује за куповну моћ својих прихода, као и за напредак и куповну моћ лица, са којима је удружен или са којима има пословних веза. Цене, за које је сваки грађанин непосредно заинтересован, подложене су великим утицајима месечних и годишњих статистика, које показује садања и будућа стања као и однос између расположивих средстава и вероватне потражње.

дуци се оставе на склоњена топлија места, понајбоље на степенице подрума или ако је повећа кујна, у кујну. До половине марта кромпир добије од 5 до 6 см. велике клице и онда се под мотику сади. При сађењу треба пазити, да се не поломе клице и да иситњена земља дође поврх клица бар са 2—3 прста дебљине.

Од овако посађеног раног кромпира већ у првој половини јула имамо рода у изобиљу. Овако се ради при сађењу кромпира по баштама.

У планинским крајевима, на њиви, већа количина кромпира може се гајити само на јужним странама и на растреситом земљишту. На тежем глинастом тлу кромпир не успева, али ако га морамо и на таквом земљишту да гајимо, у том случају пођубримо њиву стајским ђубретом, а од вештачког ђубрета употребимо само половину. Многи ће се чудити зашто препоручујем ђубрење стајским ђубретом. Ово чиним зато, што кромпир успева и задовољавајући принос даје само у земљишту, које је растресито и које садржи лако употребљиву биљну храну. Односно ђубрења стајским ђубретом утврђено је, да ово кромпиру више користи, када је дато за прелусев. Ако то није учињено и кромпир се сади у земљу, која је свеже ђубрена, онда употребљујемо што зрелије говеђе стајско ђубре. Од стручњака је утврђено, да кромпир добивен са њиве, која је пред исти ђубрена, садржи мање штирка.

Ђубрење стајским ђубретом, врши се пре јесењег орања. Када је ово пропуштено, онда је добро ђубре изнети и на орање расути у зиму. Мраз и зимска влага растворе најдрагоценији састав ђубрета, једнако га раздели и у орницу спере, и кромпир се лако снабдева овим по развој потребним храњивим састојцима. А да би се са ђубрењем под сам усев ублажило смањење скроба-штирка, ђубримо сад преко зиме са мањом количином стајског ђубрета. Са оваквим радом дату мању количину хране надокнадимо као што сам већ поменуо са половином напред препрепорученим вештачким ђубретом.

Сем стајског ђубрета за кромпир је врло корисно и зелено ђубрење, само што ово не могу сад препоручити, јер се зелено ђубрење врши по скидању озимних усева пшенице и ражи. Пољопривредници Бачке и Баната по жетви пшенице и ражи посеју граорицу и ову у јесен заору. Неки опет посеју са пшеницом црвену детелину и ову с јесени заору. Зелено ђубре увек допуњују вештачким ђубретима, а нарочито са 160—200 кгр. калијеве соли. Употреба 40% калијеве соли нарочито важи за песковита земљишта. Од каквог је значаја зелено ђубрење, види се, када гајимо кромпир на разораном луциришту. Не треба нам нарочита година, па ћемо ипак добити 10 и 15 пута бољи род, него на другом посном у азоту оскудном земљишту. И из овог се примера види, да кромпиру треба разрађено, дубоко и ђубровито земљиште.

За гајење кромпира на њиви могу препоручити још неке одличне сорте као: Eldorado и одлични шкотски Up-to-date. Ове се сорте могу набавити у околини Темишвара, Жомбоља и Арада.

А. Жорж.

ИЗ ЖИВИНАРСТВА

Одабирање носиља и петлова за приплод.

Постоје више начина одабирања грла за приплод*). Од свију најбољи је и најсигурнији начин помоћу аутоматских гнезда. Али, како је за аутоматска гнезда потребан већи капитал, доста радне снаге и времена за надгледање, то се трагало за једним простијим начином.

Познато је, да се код крава врши одабирање, односно распознавање добрих млекуља помоћу спољних ознака, па се и у живинарству томе тежило. Захваљујући тридесетогодишњем труду живинара Hogan-a, ми се у одабирању живине можемо послужити *спољним ознакама*.

Код одабирања носиља по спољним ознакама ићи ћемо једним редом. Посматраћемо: главу, трбух, облик тела, доба митарења, пигментацију, ранозрелост и темперамент.

1. Глава: — фина, узана, са јасним цртама женске главе. По стању главе ми познајемо здравље, снагу, старост и телесну грађу.

2. Трбух. — Познато је, да се добре носиље одликују великом прождрљивошћу и да за стварање великог броја јаја потребују велике количине хране. Из тога, као природна последица излази, да се добра носиља мора одликовати и велик. м, пространим стомаком, јер је у њему потребан простор за смештај органа за варење хране, као и органа за стварање јаја.

Како се за време ношње јајњак у носиље повећава, као и јајаводни канал, кроз који јаја пролазе, то је потребно, да је стомак у могућности, да се према потреби прошири и повећа. Ради овога, кожа као и унутрашња ткива морају бити растегљиви, те зато долази у обзир и испитивање растегљивости-еластичности коже на трбушном делу.

Величина, односно дубина или дужина трбуха може се оценити помоћу прстију мерењем простора, који се подразумева између краја кобилице (Сл 10 D) и седњачних костију А В (зад-

Сл. 10. Карличне и задњег дела кости са кобилицом.

*) Види Пољопривредни Календар за 1926. год.

њег краја карличних костију — Сл. 10). Како се то мереље врши, као и како се кокош подухвата левом, а мери десном руком, то нам приложене Сл. 11 и 12 показују. Ако овај простор мери четири и више прста, онда је то знак добре носке, а ако је само три и мање прста, онда је то рђава носиља. (Запазити, да број прстију зависи и од ширине, односно дебљине прстију о н о г а, к о ј и мери).

Сл. 11. Једна рђава носиља, чија је дужина трбуха жала.

Овај је размак врло важан, јер у колико је већи, у толико органи за варење чине мањи притисак на органе за н о ш њ у, који слободно могу да функционишу, одн. обављају свој рад око стварања јаја. Код изванредно истакнутих носиља овај размак износи 12 — 15 см. Поред тога, ако се на овом делу налазе финија, мекша и растегљивија ткива и месо, у толико ће јаче растезање и проширење трбуха бити, услед чега ће сви унутрашњи органи боље и корисније делати. Зато и кажемо: добре носиље показују мекан и растегљив стомак, као што је виме у добре краве млекуље.

Сл. 12. Једна добра носиља, чија је дужина трбуха велика.

Како јаје пролази кроз задњи отвор, зв. клоака, то ће и ширина задњег, исподтртичног дела доћи у обзир мереља.

Да би боље разумели даље разлагање, потребно је, да се са неколико речи осврнемо и на костур задњег карличног дела. Костур кокошке завршава се карличним костима (Сл. 10.) С обе стране карлица се завршава танким и витим седњачним костима. (Сл. 10 А и В). Ове се вите кости налазе испод тртице у десно и у лево и како између њих има јаје да прође, то су ове кости код добре носиље веома танке и еластичне, витке, а њихов размак у доба ношње веома велики. Размак између ових костију код добрих носиља у доба ношње износи три до четири прста, а код рђавих или оних, које не носе, мање и од два прста.

Сл. 13. Једна рђава носиља, чија је ширина карлице само 1 прст.

У колико је ношња обилнија и у колико су јаја крупнија, у толико су и карличне кости раздаљеније и ширина овог дела већа. (Код изванредних носиља крупних ј а ја овај размак прелази и преко 6 см). Мереље овог међупростора (ширине карлице) врши се како Сл. 13, 14 и 15 показују. Још очитију разлику између добре и рђаве носиље видимо на сл. 16 и 17, где су носиље очупане и где су поменуте ознаке видније и упадљивије, него ли код живе неочупане кокошке.

Сл. 14. Једна добра носиља, чија је карлица шира од три прста.

3. Облик тела. — Добра носиља приближава се више мање великој лопти са јасно одвојеним стомаком (који Американци с правом називају торбом за јаја); леђа су кратка и више заобљена но права; прса су према осталом делу тела доста узана, а трбух са задњим делом широк, пространи и дубок. Посматрана позади добра носиља има раздаљене ноге са пространим међупростором, попуњеним задњим делом трбуха.

(Свршиће се)

БЕЛЕШКЕ

III Међународни сајам у Познању (у Пољској, одржаће се од 1 до 8. маја ове године). Цене за места на изложби су као и прошле године и то од 1 m²: а) за обично место 25, б) за место на углу 30 и в) за повлашћено место 35 злота.

За ближа обавештења обратити се на конзуларно одељење Пољског Посланства у Београду.

Поздрав С. П. Друштву. — Чланови Нишке окружне Пољопривредне Подружине сакупљени данас на редовном Годишњем Збору ради оцене рада Подружине за минулу годину поздрављају Српско Пољопривредно Друштво са извештајем, да ће Подружина и даље неуморно сарађивати на извођењу многоструких Друштвених задатака.

У име Збора Председник,
Цвешановић ср.

Смрзнуте јабуке — могу се повратити и добити првобитни укус и свежину, ако се потопе у хладну воду, оставе тако 30 до 40 минута прекривене водом за 2—3 см., па се потом извађе, избришу сувим утирачем и оставе да се провену.

М. Ј. К.

Награде Српског Пољопривредног Друштва одличним ученицима средњих и нижих пољопривредних школа у 1926. години.

Награђени су по једном „Верморелом“ прскалицом, у вредности од 500 динара, ови ученици:

1.) Костадин Костић, из Славиње, среза царибродског, области нишке, ученик средње пољопривредне школе у Ваљеву;

2.) Пуниша Кнежевић, из Жупе, области зетске, ученик средње пољопривредне школе у Крижевцима и

3.) Михајло Вујовић, из Зминице, области Зетске, ученик средње пољопривредне школе у Марибору.

Награђени су по једним калемарским и воћарским ножем, воћарским маказама, воћарском тестером, па и књигама: Ливадске траве, Поуке о ђубрењу, Домаће конзервисање воћа и поврћа, Пољопривредним Календаром за 1926. год. и XV пољопривредном поуком, у укупној вредности од 200 динара, ови ученици:

1.) Марко Минић, из Купаца, среза расинског, области крушевачке, ученик ниже пољопривредне школе у Алексинцу;

2.) Миша Кнежевић, из Вељина, области приморско-крајишке, ученик ниже пољопривредне школе у Крижевцима;

3.) Теодор Рикерта, из Бијељине, — Босна, ученик Градинарско-Цвећарске школе у Новом Саду;

4.) Серафим Михаиловић, из Штимља, среза неродимског, области косовске, ученик ниже пољопривредне школе у Бутмиру-Илица;

5.) Антон Јелен, из Шт. Илја, среза словенградец, ученик ниже пољопривредне школе у Св. Јурају;

6.) Жарко Ђуковић, из Сарајева, области сарајевске, ученик ниже пољопривредне школе у Бања-Луци;

7.) Иван Врбанчић, из Р. домерја, Љутомер у Словенији, ученик ниже пољопривредне школе на Грму-Ново Место;

8.) Десимир Иванишевић, ученик ниже пољопривредне школе у Бутмиру-Илица;

9.) Тома М. Пауновић, из Лазаревца, среза колубарског, ученик ниже пољопривредне школе у Шапцу;

10.) Александар Гарчевић, из Пећи, области зетске, ученик ниже пољопривредне школе у Ади-Бачка;

11.) Вукојица Баријић, из Мачковца, ср. расинског, ученик ниже пољопривредне школе у Краљеву; и

12.) Петар Ђурђевић, из Дражња, ср. грочанског, ученик ниже пољопривредне школе у Вршцу.

Н.

КЊИЖЕВНОСТ

Kupovanje konja, написао Dr. Милан Криштоф, са 69 слика у тексту, од 71 штампане стране, величине 20|14 см., у издању књижаре Ст. Кугли, Загреб. Написана латиницом.

За ову књигу може се слободно рећи, да је, изузев неколико грешака, прва књига у нашој пољопривредној књижевности, која на веома прост начин даје драгоцене савете нашим пољопривредницима у куповини коња. Купити доброг коња, који ће служити искључиво за пољопривредне послове, није лака ствар. Често се дешава, да купац настрада том куповином и претрпи велике губитке.

Књигом „Куповање коња“ тежи се томе, да се читаоци обаве се о свима манама и недостатцима, који чине коња неупотребљивим. У првом одељку споменуте књиге говори се о одређивању старости коња по зубима. Пошто је употреба коња за разне сврхе ограничена њиховом старошћу, то ће се сваки купац трудити, да купи коња у оно доба старости, када се он налази у пуној снази, за које се време његово држање, с обзиром на отправљени посао, најбоље исплаћује. Одређивање старости пропраћено је и одговарајућим сликама зуба, тако да се врло лако може научити оцењивање старости. У току даљег излагања писац износи све преваре и случајеве, који се могу десити при куповању коња, нарочито од цигана. Из многих оправданих разлога, писац препоручује купцима, да начелно не купују коње од препродаваца и цигана, већ од одгајивача непосредно.

У другом одељку говори се о заразним бо-

закон предвиђе, да продавац мора примити коња натраг, ако се у законски предвиђеном року покажу те болести и мане код купљеног коња. У те болести и мане спадају: носна и кожна сакагаја, сипљивост, слепило итд. овакве законске одредбе важе за пречанске крајеве, како писац вели. Наш грађански закон за Србију и Црну Гору нема тих нарочитих одредаба, већ предвиђа општа правила о куповини и продаји.

У трећем одељку говори се о спољним коњским манама и њиховом значењу. Лепим сликама објашњене су све мане подробно и начини, помоћу којих се могу познати, да их читаоци могу лако уочити. Ово је и најважнији одељак књиге, те читаоци треба да га пажљиво прочитају, јер од правилно развијених појединих делова коњског тела зависи развијање радне снаге и способност за рад. Ово нарочито важи за ноге, јер кад су ноге под маном, радна способност коња јако слаби. При куповини коња ваља до ситнице испитати задњи део тела, сапи и задње ноге, пошто у њима лежи машина за кретање коња. Коњ ће моћи добро да оре, добро да вуче, добро и брзо да каса, ако су му и предње ноге без мане, а нарочито задње. Због тога треба добро утувити и запазити све оне мане на појединим деловима тела, на које писац и сликама указује.

У четвртом одељку писац се дотиче незгодних и непријатних мана у владању коња, у које долазе: уједање и бацање ногама, опирање поткивању, не дозвољавање чишћења и тимарења, плашљивост и т. д. Ове мане, ако су развијене у великом степену, могу бити опасне по живот човека.

У петом одељку говори се о лепоти и правилној грађи коњског тела, које је различито развијено код различитих раса и сходно начину употребе коња. Друкчији је склоп товарног коња, друкчији теглећег, друкчији јахаћег и најзад тркачког и касачког коња. Према томе је и њихова лепота, која долази од склада и сразмере развијености појединих делова тела. У овом одељку изнесени су правилно развијени делови тела, као и неправилне развијености.

Најзад у последњем одељку књиге говори се о општем прегледу коња, помоћу којега се добија суд и о развијености појединих делова тела и о правилности кретања, што је врло важно за купца.

Нашим пољопривредницима, нарочито онима, који знају читати латиницу, књига се може препоручити, јер у њој има врло поучних ствари, како за купце коња за рад, тако и за одгајиваче. Увек треба имати на уму наше народне пословице: да човек учи, док је жив и да онолико вреди, колико зна. Сем тога што ће наши пољопривредници обогатити своје стручно знање, они ће се овом књигом сачувати и од непотребних губитака, чија се висина управља према приликама.

Д-р. Т. М.

НЕКРОЛОГ

† Бохуслав Скалицки

директор Кметијске школе у Грму (Ново Место).

Врсан пољопривредни стручњак браће Словенаца који је преко тридесет година делао на пољопривредном практичном и литерарном пољу, Бохуслав Скалицки, потоњи директор ниже пољопривредне — кметијске — школе у Грму код Новог Места, преминуо је 9. децембра пр. г. у Кандији код Новог Места.

Покојни Скалицки је био родом Чех; али службом доведен у Словеначку, он је толико радио и тако се сродио с народом, у чијој је средини живео, да је Словеначку сматрао као своју другу отаџбину. Но, од уједињења наше данашње велике државе Скалицки је своје деловање проширио, и видимо га као литерарног сарадника и изван круга свог првашњег деловања. Његово јако стручно знање и широко искуство искористиће он и у хрватској као и српској пољопривредној књижевности, и његови радови примани су радо и читани с пажњом, јер су и садржином и начином изражавања привлачили интересовање и обиловали науком. У почетку као стручни радник на пољопривреди у опште, а наскоро по томе као виноградарски стручњак, Скалицки је својом широком и добро организованом делатношћу стекао велике заслуге за обнављање и унапређење виноградарства и уношење напредног знања и рада у производњу вина — винарство. Његово деловање у овом правцу нарочито је успешно било у Јужној Словеначкој, званој Белокранској. Ту је он оснивао прве расаднике лозе и подизао винограде калемљеном лозом. Својом предузимљивошћу постигао је, да се у исто време подигне под његовим руковођењем узорни подрум за неговање вина, први у тадањој Аустрији. У расадницима и у подруму приређивао је многобројне курсеве — течаје — од младића а и зрелијих људи, те је народ не само брзо обновио винограде, него је научио и производити боља и здрава вина, те на тај начин привући већу пажњу и стећи глас своме вину. Што је потребно нарочито истаћи, покојни Скалицки је ту своју дужност вршио с таквим родољубљем, свесно и несебично као да је радио у средини, где је прво угледао света. При посети установа, којима је руковао, стручњак је у пок. Скалицком видео једног ретког одушевљеног прегаоца, и могао понети утисак о једном човеку, који је савршен у стручној спреми и раду, који врши.

У Пољопривредним Календарима за 1925., 1926. и 1927. годину било је од покојног Скалицког неколико савремених и врло поучних чланака из виноградарства и винарства, а и *Тежак* га је бројао међу својим сарадницима.

Као директор школе у Грму пок. Скалицки је минуле године прославио четрдесетогодишњицу исте школе и судбина је хтела да три недеље

после те прославе заврши животом. Колико је својом тридесетогодишњом службом, од које двадесетогодишњом као *виноградарски надзорник*, стекао заслуга и захвалности, доказ је, што су му на погреб дошли многи његови поштоваоци из далека, те да овом неуморном и добром човеку одаду последњу пошту.

Покојни Скалицки имао је титулу „пољопривредног саветника,“ а приликом потоње школске прославе одликован је *орденом* Св Саве IV реда, који му је лично предао тадашњи министар пољопривреде г. И. Пуцељ.

Пок. Скалицки имао је 54 године, најбоље доба, кад се може радити после обилато стечених искустава. Зато наша пољопривредна браћа словеначка много жале велики губитак свога заслужног пољопривредног првака.

Придружујемо се и ми тој жалости и нека му је миран починак у нашој слободној и уједињеној држави и вечан му помен!...

— — Ђ.

ЗАПИСНИК

4. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 25. јануара 1927. год у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: Председник П. Т. Тодоровић и чланови: Б. Станисављевић, С. Партонић, А. Рашковић, С. Ратковић, Д. Спремић, Б. Ранковић и Д. Николић.

Председавао Председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. Н. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

56) 3. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник;

57) 4. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник као и одлуку о коричењу Тежака по стим, да се укориче и деловодни протоколи за 1925. и 1926. г. и записници седница Управног Одбора за 1926. годину.

58) 1. седнице Редакционог Одбора за Пољопр. Речник. Одбор прима прочитани записник, као и одлуку да се тражи понуда од штампарије Привредни Преглед за штампање Речника.

II.

59) По мишљењу финансијског Одбора одлучено је: да се набави 12 столица за Управни Одбор и 1 писаћи сто за Председника. Куповину да изврши финансијски Одбор.

III.

Саслушана су мишљења Набављачког одбора, па је одлучено:

60) да се набави од А. Ебеншпангера 100 бала рафије Іа Іа Мајунга франко Љубљана.

61) да се од Држав. Добра „Косанчић“ тражи мустра јаре пшенице, па ако буде добра, да се набави 10.000 кгр.

62) да се набави од Д. Руђера из Болоње 10.000 кгр. луцерке и 2.500 кгр. црвене детелине, пошто је Север и

IV.

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

63) да се замоли Мин. Пољопр. и Вода, да упути плетара из Ниже Пољопр. Школе у Шапцу, да одржи плетарски курс код Подружине у Ваљеву, на трошак Друштва и Подружине.

64) да се од Подружине из Аранђеловца прими натраг о њеном трошку један плуг, ако је исправан и ако није са њим рађено. Расписом, а и преко Тежака, да се препоручи Подружинама, да поручују само оно, зашта имају купаца, јер се у будуће неће примати ништа натраг.

65) Да се пише Подружини из Сарајева, да позове стару Управу, да у року од 2 месеца ликвидира мањак и дуг дужника, у противном, да ће се тражити наплата судским путем. О овоме известити и г. Др. А. Вуковића као бив. председника, да са новом управом регулише ту ствар. Што се тиче премештаја Подружине из Сарајева у погодније место, то је њена ствар, а Друштво је мишљења, да је најподесније место Бутмир. Робу, коју Подружина има, нека се постара, да је што пре распрода, па новац пошаље на одужење, а оно што не може да прода, нека врати о свом трошку, осим ђубрива која дати Н. Пољопр. Школи у Бутмиру, у комисион.

66) да се члану г. Д. Николићу упути на мишљење молба Подружине из Силбаша о прибављању цене шећерне репе.

67) да се Подружини из Крушевца пошаље једна повеља за г. Алексу Неготинца, кога је изабрала за свога почасног члана.

V.

Саопштења и предлози:

68) Прочитан је позив на забаву фонда за потпомагање сиромашних студената Београдског Университета. Одбор прима знању.

69) Прочитан је позив Београд. Университета на Св. Савску прославу. Одлучено да на прославу иду председник г. П. Т. Тодоровић и члан г. Д. Николић.

70) Прочитано је писмо Мин. Пољопр. и Вода, да нема кредита за Друштвеног члана сталне Међунар. Пољопр. Комисије у Риму. Одбор прима знању.

71) Прочитано је писмо Међународног Пољоп. Института из Рима, којим извештава да Међународна Конференција Пољопр. Друштава није њена установа и да нема никакве везе са њим, већ да се његова установа назива: „Међународна Стална Комисија Пољопр. Друштва“, чији је члан и Срп. Пољоприв. Друштво. Одбор прима знању.

72) Уредник Гласника подноси писмо штампарије Уједињење, којим моли за 3000 дин. аконто штампања Гласника, са мишљењем да се аконтација може дати, пошто има већ 4 табака сложена. Одбор одобрава аконтацију.

Са овим је седница закључена.

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“

који се штампа у 10.00 примерака и залази у најнапредније сељачке куће по свима крајевима наше Отаџбине.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Тражите свуда и искоришћавајте
само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—2

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*“.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.2 -16

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Nechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара - Београд. 12—3

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 1. до 7. II. ТЕК. ГОД.

Пољопри вредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	260	270	265	—	4000	259	260	305	307	300	—	1400	300	305
Раж	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—		225	—	—	—	—	—	—	—	100	240	—
Овас	—	—	175	180	—	—	—	—	—		—	200	180	—
Кукуруз	165	175	150	160	11000	162	186	160	170	155	160	7850	160	170
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	119	—
Пасуљ	150	170	150	160		150	160	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	350	740	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	380	440	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Славина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 343—345 дин.

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд

Списак награђених лица

на Изложби Српског Пољопривредног Друштва која је одржана од 12—14. новембра 1926 год. Награђени су:

За јабуке првом наградом, која се састоји из 1 плуга за воћњаке, 1 пољопривр. календара за 1927. годину и 1 књиге „Поуке о ђубрењу,“ ова лица:

1). Коце Глигоровић, из Криве паланке за јабуке тетовке; 2) Драгољуб Ракић из Краљева, ср. алексиначког за јабуке будимке, и 3.) Милутин Спремић, из Ступнице, ср. јадран. за јабуке колачарке.

За јабуке другом наградом, која се састоји из 1 маказе, 1 воћ. тестерица, 1 „калем нож“, 1 „маказе за ограду, 1 „воћ. нож“, 1 „четка за маховину“, 1 маказе за гусенице, 1 „пољопр. календар за 1927. год и 1 „књига берба шљива“, и 1 књига поуке о ђубрењу, ова лица:

1). Тихомир Николић из Чачка, за јабуке колачарке, 2). Александар Васић из Д. Крчина, ср. темнић., за јабуке колачарке, и 3) Драгутин Вилотијевић, из Обајгоре, ср. рачанског за јабуке рајковаче.

За јабуке трећом наградом, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 калем нож, 1 воћ. нож, 1 маказе за гусенице, 1 четка за маховину, 1 пољопривредни календар за 1927 год. 1 књига поуке о ђубрењу, 1 књига конзервисање сушењем и 1 књига практична сушница, ова лица:

1). Драга Аранђеловић, из Јагодине за јабуке лепоцветке; 2). Мирко Костић, из Трнаве, ср. трнавског, за јабуке колачарке; 3) Милош Драгићевић, из Севојне, ср. ужичког, за јабуке колачарке; 4) Александар Јовановић из Медвеђе, ср. трстеничког, за јабуке лепоцветке; 5). Будимир Нешовић, из Лознице, ср. трнавског, за јабуке будимке; 6). Арсеније Недић, из Пласкавца, ср. јасеничког за јабуке ђулабије; 7). Брана Обрадовић, из Чачка, за јабуке кабларке; 8). Милутин Спремић, из Ступнице, ср. јадранског за јабуке будимке; и, 9). Милош Смиљанић, из Равња, ср. ужичког за јабуке тврдокорке.

За јабуке четвртом наградом, која се састоји из: 1 калем. нож, 1 воћ. маказе, 1 четка за маховину, 1 књига поуке о ђубрењу, 1 књига практична сушница и 1 књига употреба кали-метабисулфита, ова лица:

1) Брана Обрадовић, из Чачка, за јабуке лепи боскот; 2) Радивоје Томашевић, из Чачка, за јабуке будимке; 3) Љубисав Гавриловић, из Миоковца, ср. љубић. за јабуке будимке; 4) Јован Михаиловић, из Петровца, ср. крагујевачког, за јабуке лепи боскот; 5) Никола Милојевић из Београда, за јабуке канадска р.; 6) Рајко Танасковић из Горажде, ср. чајничког, за јабуке лепоцветка; 7) Илија Милојевић, из Јелашнице, ср. тимочког за јабуке буковке; 8) Александар Бабовић, из Грабовца ср. трстенич. за јабуке колачарке; 9) Иванка М. Трифуновић из Трстеника за јабуке канадска р.; 10) Новица Илић из Дубља, ср. трстенич. за јабуке колачарке; 11) Милан Живановић из Липиновића, ср. рађевски за јабуке колачарке; 12) Алекстандар Николић, из Радаља, ср. рађевски за јабуке колачарке; 13) Ђорђе Антић из Винораче, ср. беличког за јабуке блехајмова; 14) Ахмет Алитовић из Охрида, за јабуке голема карапаша; 15) Ахмет Алитовић из Охрида за јабуке карапаша; 16) Михаило Трнавац из Савојне ср. ужичког за јабуке колачарке; 17) Михаило Трнавац из Савојне ср. ужичког за јабуке лепи боскот; 18) Милош Смиљанић из Равња, ср. ужичког за јабуке кадумане; 19) Ђура Костић из Трнаве, ср. трнавског, за јабуке кожарке; 20) Божо Полић, из Каменице, ср. ужичког, за јабуке краљица; 21) Јеленко Шибалић, из Горјана, ср. ужичког, за јабуке кадумане; 22) Михаило Р. Вујовић из Трнаве, ср. трнавског за јабуке парменке; 23) Будимир Нешовић из Лознице, ср. трнавског, за јабуке кабларке; 24) Живко Бугарчић из Кулиновца, ср. трнавсог, за јабукке будимке; 25) Живан Јовановић, из Каменице, ср. подгорског, за јабуке будимке; 26) Аранђел Симоновић из Сопотнице, ср. алексиначког за јабуке парменке; 27) Осман Хаџи Реџеп из Охрида за јабуке малинке; 28) Љубомир Поповић из Тршића, ср. зворничког за јабуке колачарке;, 29) Љубомир Поповић, из Тршића, ср. зворничког за јабуке парменке; 30) Арсеније Недић, из Пласкавца, ср. јасеничког за јабуке будимке; 31) Милан Бошковић, из Трбушана, ср. љубићског за јабуке колачарке; 32) Димитрије Ивановић, из Лознице, ср. трнавског за јабуке лепоцветке; 33) Јовица Царевић из Горачића, ср. драгачевског за јабуке краљевке; 34) Милорад Булија, из Вича, ср. драгачевског, за јабуке лепи боскот; 35) Ђура Николић из Гугља ср. пожешког за јабуке парменке; 36) Ђура Николић, из Гугља, ср. пожешког за јабуке блехајмове; 37) Мехо Џеба, из Џиндића, ср. фочанског за јабуке канадска р.; 38) Ранко Вилотијевић из Вишеова, ср. рачанског, за јабуке колачарке.

За јабуке петом наградом, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 калем. нож, 1 четка за маховину и 1 књиге поуке о ђубрењу, ова лица:

1) Милош Хаџић из Б. Баште, ср. рачанског за јабуке лепи боскот; 2) Јордан Петровић из Зрновца, ср. кочанског за јабуке тетовка; 3) Илија Милојевић из Јелашнице, ср. тимочког за јабуке колачарке; 4) Стојан Грујичић из Церове, ср. рађевског, за јабуке колачарке; 5) Христа Стојановић, из Сејнице, ср. власотинач. за јабуке сарајка; 6) Радован Савић, из Ивањице, ср. моравичког, за јабуке будимке; 7) Смаја Афизказић из Фоче, ср. фочанског за јабуке лепоцветке; 8) Кадри Али Сант из Охрида за јабуке карапаша; 9) Радомир Јездић из Отња ср. ужичког за јабуке колачарке; 10) Божа Полић, из Каменице ср. ужичког за јабуке шаренике; 11) Обрад Ристивојевић, из Врагочаница, ср. подгорског, за јабуке лепоцветке; 12) Ибрахим Мустафовић из Криве Паланке, за јабуке демирке; 13) Миливоје Ивковић, из Слатине, ср. левачког, за јабуке будимке; 14) Олга Новаковић из В. Поповића, ср. деспотовачког за јабуке будимке; 15) Илија Трпевић, из Тетова, ср. Д. Полошког, за јабуке босјанке; 16) Љубомир Протић, из Трнаве, ср. трнавског, за јабуке стрекње; 18) Аранђел Симоновић из Сопотнице, ср. алексиначког, за јабуке (непозната); 19) Миленко Мијовић, из Вендеч ср. Таковског за јабуке блехајмове; 20) Лука Стојановић, из Јаинца, ср. врачарског, за јабуке лесковка; 21) Димитрије Ивановић, из Лознице, ср. Трнавског, за јабуке буидмке; 22) Велимир Тороман из Горевнице, ср. љубићског, за јабуке кабларке; 23) Милован Б. Ћосић, из Паковраћа, ср. трнавског, за јабуке тиквачке; 24) Милутин Бунарџић, из Дедевца, ср. жичког, за јабуке восковаче; 25) Слободан Давидовић из Пирота, ср. нишавски, за јабуке харбертове; 26) Новица Минић из Александровца ср. жупског за јабуке колачарке; 27) Сава Минић из Александровца, ср. жупског за јабуке будимке; 28) Мић Милошевић, и з3. Пошт, ср. Ариљског за јабуке будимке; 29) Добривоје Протић, из Гуче, ср. драгачевског за јабуке будимке; 30) Милутин Ристовић, из Видова, ср. љубићског за јабуке будимке; 31) Десимир Д. Ђорђевић, из Трбушана ср. љубићског за јабуке будимке; 32) Спасоје Лишанин, из Лазца, ср. трнавског за јабуке будимке;33) Јеленко Ракић, из врбице, ср. тимочког за јабуке колачарке; 34) Никола Николић из Врбице, ср. тимочког за јабуке колачарке; 35) Н. Н, из Пирота, ср. нишавског за јабуке (непозната).

За крушке првом наградом, која се састоји из 1 лак обртача (планет), 1 маказе за ограду, 1 четка за махов

ну, 1 пољопривредни календар за 1927. год. 1 књига пчука о ћубрењу и 1 књига земљорадникова читанка, ова лица:

1) Јанча Петковић, из Алакинца, ср. масуричког, за крушке калуђерке.

За крушке другом наградом, која се састоји из 1 вођ. ножа, 1 калем. ножа, 1 вођ. маказе, 1 вођ. тестера, 1 четка за маховину, 1 маказе за гусенице и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

)1 Али Сант Алитовић из Охрида, за крушке тиранке; 2) Кадри Али Сант из Охрида, за крушке тиранке; 3) Осман Хаџи Рецеп из Охрида, за крушке калуђерке, и 4) Н. Н. из Пирота, ср. нишавског, за крушке дилова воденчача.

За крушке трећом наградом, која се састоји из: 1 вођ. маказе, 1 калем нож. 1 четка за маховину, 1 пољопривредкалендар за 1927. год. и 1 књига о ћубрењу, ова лица:

1) Стеван Милошевић, из Власотинца, ср. власотин. за крушке калуђерке; 2) Анђа Магдаленић, из Врњаца, ср. трстеничког за крушке калуђерке; 3) Амет Алитовић, из Охрида, за крушке екскрке; 5) Димитрије Ценић, из Криве Паланке, за крушке какичке; 6) Осман Хаџи Рецеп. из Охрида. за крушке зимска декантчињка; 7) Милутин Бунарџић, из Деденца, ср. жичког. за крушке дилова воденчача: 9) Осман Хаџи Рецеп, из Охрида, за крушке екшкутн; 10) Александар Васић, из Д. Крчина, ср. темнићског, за крушке какичке.

За крушке четвртом наградом, која се састоји из 1 калем. ножа, 1 вођ. маказе, 1 пољопривр. календар за 1927 год. 1 књига пуке о ћубрењу и 1 књига земљорадникова читанка, ова лица:

1) Петар Стојадиновић, из Трстеника, ср. трстенич. за крушке калуђерке; 2) Амет Алитовић, из Охрида, за крушке, ешши-кути; 3) Али Сант Аметовић, из Охрида, за крушке, кајкушке; 4) Груја Антонијевић, из Блазнаве, ср. јасеничког, за крушке калуђерке; 5) Косара Николић, из Бегаљице, ср. левачког, за крушке жутарке; 6) Трпко Исаиловић, из Тетова, ср. Доњо Полошког, за крушке поломке; 7) Љубомир Срећковић, из Ресника, ср. крагујевач. за крушке калуђерке; 8) Милован Михаиловић, из Ступлина, ср. трстенич. за крушке аранке; 9) Душан Вукомановић, из Д. Сабанте, ср. крагујевач. за крушке калуђерке; 10) Арсеније Недић, из Пласкавца. ср. јасеничког за крушке калуђерке; 11) Алекса Цветковић из Враништа, ср. нишког, за крушке калуђерке; 12) Михаило Поповић, из Лесковца, ср. Лесковач. за крушке калуђерке.

За дуње првом наградом, која се састоји из: 1 пресе за воће, 1 пољопривр. календара за 1927. год. 1 књига пуке о ћубрењу, 1 књига берба шљива, 1 књига јагодичасто воће, и 1 књига земљорадникова читанка, ова лица:

1) Али Сант Алитовић, из Охрида, за оридске дуње.

За дуње другом наградом, која се састоји из: 1 вођ. ожа, 1 калем. ножа, 1 вођ. маказе, 1 вођ. тестере. и 1 књига пуке о ћубрењу ова лица:

1) Љуба Марковић, из Крупња, ср. рађевског за дуње; 2) Рада Павловић, из Жиљаца, ср. копаоничког, за лескозачке дуње; 3) Мита Станковић, из Врање, ср. пчињског за врањске дуње. и 4) Лазар Савковић, из Иванче, ср. грозданског за врањске дуње.

За дуње трећом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 вођ. маказе, 1 четке за маховину, 1 пољопр. календар за 1927 г. и 1 књиге пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Стојан Јанковић, из Дадинца, ср. власотинач. за дуње; 2) Сгаамт Милосављевић, из Богаљница, ср. деспотовач. за лесковачке дуње; 3) Михаило Вујовић, из Трнаве, ср. Трнавсокг, за врањске дуње; 4) Стеван Дуњеровић, из Баландова, за домаће дуње; 5) Милева Ј. Ивановић, из Бошњана, ср. лепеничког за домаће дуње; 6) Стојан Марјановић, из Праскавче, ср. ражањског, за врањске дуње; и 7) Димитрије Ђорђевић из Трбушана, ср. љубићског за лескованке дуње.

За мушмуле првом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 вођ. маказе, 1 четка за маховину, 1 пољопривр. календар за 1927 год. и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Владимир Ђорђевић, из. М. Мокрог Луга, ср. врачарског за домаће мушмуле.

За мушмуле другом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа 1 вођ. маказе, 1 четка за маховину и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Јордан Тошић, из Пирота за домаће мушмуле.

За мушмуле трећом наградом, која се састоји из: 1 вођ. ножа, и 1 књиге пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Осман Јусеиновић из Прешева, ср. прешевског за домаће мушмуле; и 2) Н. Н. из Варварина, ср. темнићког за домаће мушмуле.

За орахе другом наградом, која се састоји из: 1 вођ. маказе, 1 калем. нож. 1 маказе за гусеницу, 1 вођ. нож и 1 књига пуке о ћубрењу ова лица:

1) Благоје Јанковић, из Дадинца ср. власотиначког за домаћи орах; 2) Величко Николић, из Алакинца, ср. масуричког за домаћи орах.

За орахе трећом наградом, која се састоји из: 1 вођ. маказе, 1 калем. нож. 1 четка за маховину, 1 пољопривр. календар за 1927. год. и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

)1 Драга Аранђеловић, из Загодине за домаћи ситни меки орах; 2) Божидар Нешић, из В. Села, ср. пожаревачког, за домаћи орах; 3) Благоје Ђ. Павловић, из Сићева, ср. нишког, за домаћи орах; 4) Перса, кћи М. Манчића, из Држине, ср. нишавског за домаћи орах; 5) Спасоје Јаковљевић из Београда за округли крупни орах; 6) Милан Трајковић, из Божевца, ср. Гиљанског за домаћи орах, и 7) Ђуро Николић, из Гугља, ср. пожешког, за ситни домаћи орах.

За орахе четвртом наградом, која се састоји из: 1 вођ. маказе, 1. четка за маховину, и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Данс Николић, из Зрновца, ср. кочанског за домаћи орах; 2) Божидар Танасковић, из Срећке, ср. шар-планинског, за домаћи орах; 3) Драга Аранђеловић, из Загодине, за домаћи меки орах; 4) Марко Машић, из Косојева, ср. зворничког, за домаћи орах; 5) Љубомир Протић, из Трнаве, ср. Трнавског, за домаћи орах; 6) Никола Гојковић, из Калуђерице, ср. врачарског за домаћи орах; 7) Милка Ж. Н. Тирића, из Петровца, ср. нишавског, за домаћи орах; 8) Станислав Радосављевић, из Послона, ср. Ражањског, за домаћи орах; 9) Стојан Јанковић, из Кормана, ср. моравског, за доамћи ситни меки орах, и 10) Живко Бугарчић, из Кулиновца, ср. трнавског, за орах будимци.

За лешнике првом наградом, која се састоји из: 1 калем ножа, 1 вођ. маказе, 1 четка за маховину, 1 пољопр. календар за 1927 год. и 1 књигом пуке о ћубрењу ова лица:

1) Драгутин Вилотијевић, из Обајгоре, ср. рачанског за лешњике, и 2) Н. Н. из Н. за лешнике.

За кестен првом наградом, која се састоји из: 1 калем ножа и 1 вођ. маказе, ова лица:

)1 Тројан Митић, из Зрновца, ср. кочанског за кестен; 2) Тоша Грбић, из Призрена, за кестен, 3) Риста Васиљевић, из Доброша, ср. Д. Полошког, за кестен; и 4) Благоје Каревић, из Расмена, ср. поречког, за кестен.

За суве шљиве првом наградом, која се састоји из: 1 лаки плуг за орање шљивара, 1 пољопривр. календар за 1927 год. и 1 књига пуке о ћубрењу, ова лица:

1) Михаило Перишић из Гуштера, ср. зворничког за суве шљиве, и 2) Радојица Борисављевић из Мајдана, ср. таковског за суве шљиве.

За суве шљиве другом наградом, која се састоји из: 1 пресе за воће, ова лица:

1) Тодор Деспотовић, из Шљивова, ср. рађевског за суве шљиве, и 2) Богосав Костић из Трнаве, ср. трнавског за суве шљиве.

За суве шљиве трећом наградом, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 маказе за гусенице, 1 калем. нож, и 1 књига пауке о ђубрењу, ова лица:

1) Божа Полић, из Каменице, ср. ужичког, за суве шљиве; 2) Живко Крунић из Кравице, ср. ужичког, за суве шљиве; 3) Љубомир Предојевић, из Чумића, ср. крагујевачког, за суве шљиве; 5) Љубомир Поповић из Трешића, обл. подринске за суве шљиве; 5) Добросав Јанковић из Јабланице, ср. таковског, за суве шљиве; 6) Милован Јаковљевић, и з Бруснице, ср. таковског, за суве шљиве; Божидар Хаџић, из Јабланице, ср. таковског, за суве шљиве; 8) Добросав Јанковић из Мајдана, ср. таковског, за суве шљиве; 9) Кузман Урошевић, из Д. Трепче, ср. Љубићског, за суве шљиве; 10) Ђура Николић, из Гугља, ср. пожешког, за суве шљиве; 11) Милутин Спремић, из Ступнице, ср. јадранског за суве шљиве; 12) Милутин Спремић, из Ступнице, ср. јадранског, за суве шљиве, и 13) Ив. М. Солдатовић, из Шапца, за суве шљиве.

За суве шљиве четвртом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 четка за маховину и 1 књига паука о ђубрењу, ова лица:

1) Ђорђе Недељковић, из Шљивова, ср. рађевског, за суве шљиве; 2) Ненад Марја[illegible], из Пауна, ср. колубарског, за суве шљиве; 3) Весели Павловић, из Јабланице, ср. таковског, за суве шљиве; 4) Будимир Мијатовић, из Љубићице, ср. таковског, за суве шљиве; 5) Милорад Хаџић, из Јекалице, ср. качерског, за суве шљиве; и 6) Милутин Шутић из Паковраћа, ср. тршавског, за суве шљиве.

За суве крушке првом наградом, која се састоји из: 1 маказе за гусенице, 1 калем. нож, 1 воћ. маказе, и 1 пољопривр. календар за 1927. год., ова лица:

1) Халим Пашовић, из Фоче, ср. фочанског, за суве крушке.

За суве крушке другом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 четке за маховину, и 1 пољопривредни календар за 1927. год. ова лица:

1) Цвијо Цвијовић, из Каменице, ср. ужичког, за суве крушке.

За суве јабуке првом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 четке за маховину, и 1. пољопривр. календар за 1927 год. ова лица:

1) Драгутин Живановић, из Томања, ср. рађевског, за суве јабуке, и 2) Жика Вићентић из Костора, ср. рађевског, за суве јабуке.

За сувке првом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 четке за маховину и 1 пољопривр. календара за 1927. год. ова лица:

1) Марко Ружић из Рушња, ср. врачарског, за сувке; и 2) Српска Земљорад. Задруга, из Јагодње, ср. Бенковац – Сплит за сувке.

За бадем првом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа и 1 воћ. маказе, ова лица:

1) Српска Земљорад. Задруга из Јагодње, ср. Бенковац код Сплита за бадем; 2) Срп. Земљорад. Задруга из Јагодње, ср. Бенковац окд Сплита за бадем; 3) Срп. Земљорад. Задруга из Јагодње, ср. Бенковац код Сплита за бадем и 4) Јордан Тошић, из Пирота, ср. нишавског, за бадем.

За прерађевине од воћа и поврћа првом наградом, која се састоји из: 1 пресе за воће, 10 тегли од 1 л. 4 тегле од 2 литра л. 1 књига конзервисање воћа и поврћа сушењем, 1 књига конзервисање воћа и поврћа стерилисањем и 1 књига практична сушница ова лица:

1) Милован Милорадовић, пенз. из Јагодине, за колекцију прерађевина; 2) Г-ђа Мара А. Рашковић, из Београда, за колекцију прерађевина; 3) Г-ђа Милица Ж. Топаловић, из Београда, за колекцију прерађевина, и 4) Г-ђа Јулка Д. Спремић, из Београда, за колекцију прерађевина.

За прерађевине од воћа и поврћа четвртом наградом, која се састоји из: тегле с поклопцима, ова лица:

1) Миодраг Давидовић, из Београда, за прерађевине; 2) Миодраг Давидовић, из Београда, за прерађевине; 3) Миодраг Давидовић, из Београда, за прерађевине; и 4) Божа Јовановић, из Раче, лепеничка, за прерађевине.

За пекмез другом наградом, која се састоји из: 1 калем нож, 1 воћ. нож, 1 воћ. маказе, 1 воћ. тестера, 1 маказе з гусеницу, 1 књига берба шљива, 1 књига конзервисање во ћа и поврћа сушењем, и 1 књига конзервисање воћа и по врћа, стерилисањем, ова лица:

1) Милиноје Цветановић из Бољевца, ср. рађевског, з пекмез од воћа; и 2) Станко Грујанић, из Шљивова, ср рађевског, за пекмез од воћа.

За пекмез трећом наградом, која се састоји из: 1 ка лем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 четке за маховину, и 1 књиг берба шљива, ова лица:

1) Јаков Томић, из Белотића, ср. рађевског, за пек мез од воћа; 2) Илија Николић, из Бољевца, ср. рађевског за пекмез од воћа; 3) Цветко Антонић, из Врбића, ср. ра ђевског, за пекмез од воћа; 4) Сава Стокић, из Томања, ср рађевског, за пекмез од воћа; 5) Цветко Ђорђић из Красаве ср. рађевског, за пекмез од воћа, и 6) Јелица Којић и Крупља, ср. рађевског, за пекмез од воћа.

За пекмез четвртом наградом, која се састоји из: књиге берба шљива, 1 књиге конзервисање воћа и поврћ сушењем, 1 књиге наука о газдовању, 1 књиге конзервисањ воћа и поврћа стерилисањем, 1 књиге јагодичасто воће, књиге пауке о ђубрењу, и 1 књиге земљорадникова читанк ова лица:

1) Велимир Тодоровић, из Лозанице, ср. моравског, з пекмез од воћа; 2) Александар Васић, из Д. Крчина, ср темнићског, за пекмез од воћа; 3) Г-ђа Јулка Д. Спремић из Београда, за пекмез од воћа; 4) Светозар Секулић, и Томања ср. рађевског, за пекмез од воћа; и 5) Цветко Ан тонић, из Врбића, ср. рађевског, за пекемз од воћа.

За сок од малине првом наградом, која се састоји из 1 књиге берба шљива, 1 књига конзервисање воћа и по врћа сушењем, 1 књига конзервисање воћа и поврћа стери лисањем, 1 књига јагодичасто воће, 1 књига пауке о ђу брењу, 1 књига наука о газдовању, и 1 књига земљорадни кова читанка, ова лица:

За ракију првом наградом, која се састоји из: 1 гра за ракију, 1 воћ. маказе, 1 воћ. нож, 1 калем. нож, 1 четк за маховину, 1 књига берба шљива, 1 књига конзервиса ње воћа и поврћа сушењем и 1 књига практична сушниц ова лица:

1) Милорад Марковић, из Свилеува, ср. пос. тампан ског, за ракију.

За ракију другом наградом, која се састоји из: 1 калем нож, 1 воћ. маказе, 1 књига берба шљива, 1 пољопривр календар за 1927 год. 1 књига конзервисање воћа и повр ћа сушењем, и 1 књига конзервисање воћа и поврћа сте рилисањем, ова лица:

1) Милорад Хаџић, из Јабланице, ср. таковског, за ра кију; 2) Димитрије Марковић, из Г. Милановца, ср. тако ског, за ракију.

За ракију трећом наградом, која се састоји из: 1 ка лем. ножа, 1 књиге берба шљива, 1 књиге конзервисање воћ и поврћа сушењем, и 1 књиге практична сушница, ова лица

1) Михаило Стаменковић, из Ноарине, ср. моравског за ракију; 2) Миленко Месаровић, г. Шаторње, ср. јасенич ког, за ракију; 3) Томаш Балетић из Радовишта, за ракију 4) Стојан Јанковић, из Кормана, ср. моравског, за раки ју; 5) Велимир Васовић из Дучаловића, ср. драгачевског за ракију; 6) Живко Бугарчић, из Кулиновића, ср. тршав ског за ракију; 7) Јовица М. Царевић, из Горачића, ср Драгачевског, за ракију; 8) Каравиља уд. Манчића, из Др жиће, ср. нишавског, за ракију, и 9) Ђура Николић, и Гугља, ср. пожешког, за ракију.

За уље — зељтин првом наградом, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 књиге берба шљива, 1 књиге конзервисање воћа и поврћа сушењем и 1 књиге практична сушница ова лица:

1) Митар Иличковић из Ст. Бара — Црна Гора за уље,
2) Рама Булагиперовић из Ст. Бара — Црна Гора, за уље,
3) Никола Вучинић, из Ст. Бара — Црна Гора за уље, и
4) Тодор Наковић, из Кочана, ср. кочанског за уље.

Премијом за пасуљ, која се састоји из: 1. баштенске врстачне сејалице, 1 калем, нож, 1 пољопривр. календар за 1927. г. и 1 књиге пауке о ђубрењу, ово лице:

1) Милутин Павловић, из Мириједа, ср. врачарског, за пасуљ.

Премијом за пасуљ, која се састоји из: 1. баштенске врстачне сејалице ово лице:

2) Милован Милорадовић, из Јагодине, за пасуљ.

Премијом за пасуљ, која се састоји из: 1. лак прашач (планет) и 1. воћ. нож ово лице:

3) Сретен Петровић, из Мириједа, среза врачарског, за пасуљ.

Првом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1. лаког прашача (планет) ово лице:

4) Божа Јовановић, из Раче, среза лепеничког, за пасуљ.

Другом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1. пресе за воће, ово лице:

5) Милован Алексић, из Жучковца, ср. Соко бањског, за пасуљ.

Трећом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1. пресе за воће, ово лице:

6) Христа Станојевић, из Сјенице, ср. владотиначког, за пасуљ.

Четвртом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем-нож, 1 воћ. нож, 1 воћ. маказе, 1 маказе за гусенице, 1 четке за маховину, 1 књига берба шљива, 1 пољопривр. календар за 1927 год. и 1 књига пауке о ђубрењу, ово лице:

7) Јосо Нарић, из Љуња, ср. плевљанског за пасуљ.

Петом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. нож, 1 воћ. нож, 1 воћ. маказе, 1 књига VI. пољ. пауке, 1 пољопривр. календар за 1927 год, 1 књига пасуљ и грах, 1 књига земљорадникова читанка, 1 књига јагодичасто воће, 1 књига пауке о ђубрењу, и 1 књига пољопривр. газдовања ово лице:

8) Никола Николић, из врбице, ср. тимочког, за пасуљ.

Шестом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. нож, 1 воћ. маказе, 1 воћ. нож. 1 књ. VI. пољ пауке 1 пољопривр. календар за 1927 г. 1 књига пасуљ и грах, 1 књига земљорадникова читанка, и 1 књига јагодичасто воће, ово лице:

9) Спира Петровић, из Д. Вртогоша, ср. пчињског, за пасуљ.

Седмом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. нож, 1 воћ. маказе, 1 књигом VI. пољске пауке, и 1 пољопривр. календаром за 1927 год. ово лице:

10) Мирко Терзић, из Љуња ср. плевљанског, за пасуљ.

Осмом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. нож, 1 воћ. нож, 1 воћ. маказе, 1 књигом VI пољ. пауке, 1 књ. X. пољ. пауке, 1 пољ. календаром за 1927. год. 1 књ. пољопривр. газдовање, 1 књ. земљорад. читанка, и 1 књ. јагодичасто воће, ово лице:

11) Драгољуб Радеиковић из Жучковца, ср. С. Бањског за пасуљ.

Деветом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. нож, 1 воћ. маказе, 1 књиге VI. пољ. пауке, 1 књ. X. пољ. пауке, 1. пољопривр. календар за 1927. год. и 1 књ. земљорадникова читанка, ово лице:

12) Стеван Милетић, из Жучковца, ср. С. Бањског, за пасуљ.

Десетом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 кал. нож. и 1 књ. VI пољ. пауке, ово лице:

13) Н. Н. из Жучковца, ср. С. Бањског, за пасуљ.

Једанаестом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ, маказе, и 1 пољопривредним календаром за 1927 год. ово лице:

14) Слободан Шиљак, из Илиног брда, ср. плевљанског, за пасуљ.

Дванаестом наградом за пасуљ, која се састоји из: 1 калем. ножа и 1 воћ. маказе, ово лице:

15) Слободан Шиљак, из Илиног брда, ср. плевљанског, за пасуљ.

Првом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 воћ. ножа, 1 воћ. маказе, 1 воћ, тестерица, 1 књ. VI. пољ. пауке 1 књ. пауке о ђубрењу и 1 књ. пољопривр. газдовања Дворска Економија из Топчидера.

Другом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ, маказе, 1 воћ. ножа, 1 књ. VI. пољ пауке 1 пољопривр. календар за 1927 год. 1 књ. пасуљ и грах 1 књ. земљорад. читанка, и 1. књ. јагодичасто воће ово лице:

2) Стојан Јанковић из Кормана, ср. моравског, за кромпир.

Трећом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа 1 воћ. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. пауке и 1 пољопривр. календар за 1927 г. ово лице:

3) Драгутин Јанковић, из Пешчанице, ср. моравског, за кромпир.

Четвртом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. пауке, 1 кња X. пољ. пауке, 1 пољ. календар за 1927 год. 1 књ. пољопривредно газдовање, 1 књ. земљорадничка читанка, и 1 књ. јагодичасто воће ово лице:

4) Милош Живановић, из Куомдража, ср. врачарског, за кромпир.

Петом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. пауке, 1 књ. X. пољ. пауке, 1 пољопривр. календар за 1927 г. и 1 књ. земљорад. читанка, ово лице:

5) Н. Н. из Сарајева, за кромпир.

Шестом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 калем. нож, и 1 књ. VI. пољопривр. пауке ово лице:

6) Вукоман Обрадовић, из Читлука, ср. Митровачки Косово, за кромпир.

Седмом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, и 1. пољопр. календар за 1927 год. ово лице:

7) Бора Павловић, из Прњиловице, ср. Моравског, за кромпир.

Осмом наградом за кромпир, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, ово лице:

8, Ђорђе Миљковић, из Јанића, ср. врачарског, за кромпир.

Први наградом за црни лук, која се састоји из: 1 воћ. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. пауке, 1 књ. календар за 1927 год. и 1 калем нож ово лице: Дворска Економија из Топчидера.

Другом наградом за црни лук, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ, ножа, 1 књ. VI. пољ. пауке, 1 књ. X. пољске пауке, 1 пољопр. календар за 1927 год. 1 књ пољопривр. газдовање, 1 књ. земљор. читанка, и 1 књ. јагодичасто воће, ово лице:

2) Радивоје Томашевић, из Чачка, за црни лук.

Трећом наградом за црни лук, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ, маказе, 1 књ. VI. пољопривр. пауке, 1 књ. X. пољске пауке, 1 пољопривредни календар за 1927 год. и 1 књ. земљорадникова читанка, ово лице:

3) Јован Димић, из Јанића, ср. врачарског, за црни лук.

Четвртом наградом за црни лук, која се састоји из: 1 вол. маказе, 1. кал. ножа, и 1 књиге пољопр. поуке, ово лице 4) Милорад Јовановић, из Јаинца, ср. врачарског за црни лук.

Петом наградом за црни лук, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољопривр. календар за 1927 год. лице: чије се име и презиме и место становања није омгло прочитати и означено је под Н. Н.

Шестом наградом за црни лук, која се састоји из: 1 1 калем. ножа, и 1 вол. маказама, ово лице:

6) Петар Ивановић, из Лознице, ср. тршавског, за црни лук.

Првом наградом за арпаџик, која се састоји из: 1 вол. маказе, 1 калем. ножа, и 1 књ. VI. пољ. поуке, ово лице:

1). Драгутин Јанковић, из Пешчанице, ср. моравског, за арпаџик.

Другом наградом за арпаџик, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољ. календаром за 1927 год. ово лице:

2) Илија Пауновић, из Ритопека, ср. грочанског, за арпаџик.

Трећом наградом за арпаџик, која се састоји из 1 калем. ножа и 1 вол. маказе, ово лице:

3) Сава Милосављевић, из Ритопека, ср. грочанског, за арпаџик.

Првом наградом за бели лук, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољ. календар за 1927 год. ова лица:

1) Петко Кујунџић, из Призрена за бели лук; 2) Срета Николић из Јаинца, ср. врачарског за бели лук.

Другом наградом за бели лук, која се састоји из: 1 калем. ножа и 1 вол. маказе, ова лица:

1) Рад. Димић, из Јаинца, ср. врачарског, за бели лук; 2) Н. Н. из Н. за бели лук.

Првом наградом за прази лук, која се састоји из: 1 вол. маказе, 1 калем. нож и 1 књ. VI. пољ. поуке, ово лице:

1) Божидар Адуковић из Јаинца, ср. врачарског за празилук.

Другом наградом за прази лук, која се састоји из: 1 1 кал. ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољопривр. календар за 1927 год. ово лице:

2) Мухарем Шабановић из Пристине, за прази лук.

Трећом наградом за прази лук, која се састоји из: 1 кал. ножа и 1 вол. маказе, Михајло Стаменковић, из Нозрице, среза Моравског, за прази лук.

Првом наградом за купус, која се састоји из: 1 вол. ножа, 1 калем. ножа, 1 вол. маказе за гусеницу 1 вол. маказе, 1 четка за маховину, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, и 1 пољ. календар за 1927 год. Борђе Миљковић, из Јаинца, ср. врачарског.

Другом наградом за купус, која се састоји из: 1 вол. ножа, 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, 1 маказе за гусеницу, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1 књига поуке о ђубрењу, 1 пољ. календар за 1927 год. и 1 књ. земљор. читанка, Владимир Зуневић, из Жача, ср. источког.

Трећом наградом за купус, која се састоји из: 1 вол. ножа, 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, 1 маказе за гусеницу, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, и 1 књ. земљорад. читанка Благоје Ивановић, из Кумодража, среза врачарског.

Четвртом наградом за купус, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 вол. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1 пољ. календар за 1927 год. 1 књига поуке о газдовању, 1 књ. земљор. читанка, и 1 књ. јагодич. воће: Пера Николић, из Јаинца, среза врачарског.

Петом наградом за купус, која се састоји из: 1 вол. маказе, 1 калем. ножа, и 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1. пољ. календар за 1927 год. и 1 књ. земљорадникова читанка, Љуба Николић, из Јаинца, среза врачарског.

Шестом наградом за купус, која се састоји из: 1 вол маказе, 1 калем. ножа, и 1. књ. VI. пољ. поуке Радојица Петровић, из Рушња, среза врачарског.

Седмом наградом за купус, која се састоји из: 1 калем ножа, 1 вол, маказе, и 1 пољ. календара за 1927 год. Лука Стојановић, из Рушња, ср. врачарског.

Осмом наградом за купус, која се састоји из: 1 калем ножа, и 1 вол, маказе: Тадија Рајић, из Београда и Н. Н. из Н.

Првом наградом за мркву, која се састоји из: 1. вол ножа, 1 кал. ножа, 1. вол. маказе, 1 вол. тестерица, 1. четка за маховину, 1 књ. поуке о ђубрењу и 1 пољ. календа за 1927. год. Антоније Антонијевић, економ из Смедерев

Другом наградом за мркву, која се састоји из: 1. вол ножа, 1 калем. ножа, 1 вол. маказе, 1 вол. тестера, 1 књ поуке о ђубрењу и 1. пољопривр. календар за 1927. го Милован Милорадовић, из Јагодине.

Трећом наградом за мркву, која се састоји из: 1 вол ножа, 1. вол. маказе, 1 калем. ножа, 1 четке за маховину 1. књ. земљорадникова читанка, и 1 књ. јагодичасто воће Милован Милорадовић, из Јагодине.

Четвртом наградом за мркву, која се састоји из: кал. ножа, 1 вол. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 пољопр календар за 1927 год. 1 књ. пољопривр. газдовање, 1 кн земљорад. читанка, и 1 књ. јагодичасто воће Станисав Р досављевић, из послона среза ражањског.

Петом наградом за мркву, која се састоји из: 1 ка ножа, 1 вол. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пол поуке, 1 пољ. календар за 1927 и 1 књ. земљор. читанк Ђорђе Миљковић, из Јаинца ср. врачарског.

Шестом наградом за мркву, која се састоји из: 1 к лем. ножа, 1 вол. маказе, 1 књ. пољопр. поуке VI. Сма Љуца, из Плевља, ср. плевљанског.

Седмом наградом за мркву, која се састоји из: 1 кале ножа, 1 вол. маказе, и 1. пољопр. календар за 1927 го Ђорђе Антић, из Винораче, среза Београчког.

Осмом наградом за мркву, која се састоји из: 1 ка лем. ножа, и 1 вол. маказе Драгутин Јанковић, из Пешч нице, среза моравског.

Првом наградом за першун, која се састоји из: 1 ка ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољопр. календар за 1927 год. Бо Адуковић, из Јаинца, среза врачарског.

Другом наградом за першун, која се састоји из: 1 ка ножа, 1 вол. маказе, Милутин Павловић, из Миријева, с за врачарског.

Првом наградом за целер, која се састоји из: 1 кале ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољопривр. календар за 1927 го Трифун Рањеловић, из Прњиловице, ср. моравског.

Другом наградом за целер, која се састоји из: 1 ка ножа, и 1 вол. маказе Богољуб Беочанин, из Станьева, жупског.

Првом наградом за пашкинат, која се састоји из: 1 ка ножа, 1 вол. маказе, и 1 пољ. календар за 1927 год. Обр Миленковић, из Алексинца.

Трећом наградом за пашкинат, која се састоји из: 1 ка ножа, и 1 вол. маказе, Игњатије Котлајић, из Истока, Источког.

Првом наградом за цвекле, која се састоји из: 1 ка ножа, 1 вол. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. по поуке, 1 пољ. календаром за 1927 год. 1 књ. пољопр. газд вање, 1 књ. земљорад. читанка, и 1 књ. јагодичасто во Љуба Николић, из Јаинца, ср. врачарског.

Другом наградом за цвекле, која се састоји из: 1 во маказе, 1 кал. ножа, 1 књ. VI. пољ. поке, 1 књ. X. пољ. уке, 1 пољ. календар за 1927 год. и 1 књига земљора читанка, Дворска Економија из Топчидера.

Трећом наградом за цвекле, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 кал. ножа, и 1 књ. VI. пољ. поуке Н. Н.

Четвртом наградом за цвекле, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, и 1 пољ. календара из 1927. год. Светозар Јовановић, из Јанића, ср. врачарског.

Петом наградом за цвекле, која се састоји из: 1 кал. ножа, и 1 воћ. маказе Ђорђе Миљковић, из Јанића, ср. врачарског.

Првом наградом за ротквe, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 кал. ножа, и 1 пољопр. календаром за 1927 год. Божа Ајдуковић, из Јанића ср. врачарског.

Другом наградом за ротквe, која се састоји из: 1 кал. ножа, и 1 воћ. маказе Сретен Т. Николић, из Јанића, ср. врачарског.

Првом наградом за црвени патлиџан, која се састоји из: 1 калем. ножа, и 1 воћ. маказе, Велимир Васовић, из Дучаловића, ср. Драгачевског.

Првом наградом за плави патлиџан, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, и 1 пољопр. календаром за 1927. г. Коле Кавтановић, из Штипа.

Другом наградом за плави патлиџан, која се састоји из: 1 кал. ножа, и 1 воћ. маказе Јоса Маневић, из Св. Николе, ср. Овче пољског.

Првом наградом за паприку, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, и 1 пољ. календаром за 1927 год. Обрад Миладиновић, из Житковца, ср. моравског и Јован Јанковић, из Охрида.

Другом наградом за паприку, која се састоји из: 1 кал. ножа, и 1 воћ. маказе: Милутин Николић, из Паковраћа, ср. тријавског, и Обрад Миладиновић, из Житковца, ср. моравског.

Првом наградом за лубенице, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, 1 пољ. календар за 1927, и 1 књ. поуке о ђубрењу Земљор. Задруга за унапређење пиринча из Кочана, ср. кочанског.

Другом наградом за лубенице, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, и 1 пољ. календаром за 1927 год. Вукадин Шеварлић, из Прељине, ср. љубићског.

Првом наградом за диње, која се састоји из: 1 калем. ножа, и 1 воћ. маказе, Земљорад. Задруга за унапређење пиринча из Кочана, ср. кочанског.

Првом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 воћ. ножа, 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, 1 маказе за гусенице, и 1 четке за маховину, Љубомир Пацић, из Брсуника, среза крајинског.

Другом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 воћ. ножа, 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 пољопр. календаром за 9217 год. и 1 књ. земљорадничка читанка, Милан Живковић, из Забрђе, ср. млавског.

Трећом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1 пољ. календар за 1927 г. 1 књ. поуке о газдовању, 1 књ. земљорад. читанка, и 1 књ. јагодичасто воће Н. Н.

Четвртом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 воћ. маказе, 1 калем. ножа, и 1 књ. VI. пољ. поуке Дворска Економија из Топчидера.

Петом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе и 1 пољ. календара за 1927 год. Светозар Јовановић, из Јанића, ср. врачарског; Михаило Николић, из Паковраћа, ср. тријавског, и Милан Ђурђић, из Раче, ср. лепеничког.

Шестом наградом за бундеве, која се састоји из: 1 калем. ножа, и 1 воћ. маказе Драга Аранђеловић, из Јагодине, и Н. Н. из Н.

Првом наградом за тикве, која се састоји из: 1 калем. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1 књ. поуке о газдовању, 1 књ. земљорад. читанка, и 1 књ. јагодичасто воће Дворска Економија из Топчидера.

Другом наградом за тикве, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе, 1 књ. VI. пољ. поуке, 1 књ. X. пољ. поуке, 1 пољ. календаром за 1927 г. и 1 књ. земљорад. читанка, Миодраг Давидовић, из Београда.

Трећом наградом за тикве, која се састоји из: 1 маказе за шишање оваца, 1 калем. ножа, и 1 књ. VI. пољ. поуке Миодраг Давидовић, из Београда.

Четвртом наградом за тикве, која се састоји из: 1 кал. ножа, 1 воћ. маказе и 1 пољопр. календаром за 1927 год. Никола Г. Поповић, из Александровца, (Жупа).

Петом наградом за тикве, која се састоји из: 1 кал. ножа и 1 воћ. маказе, Љуба Николић, из Јанића, ср. врачарског.

Првом наградом за грожђе, која се састоји из: 1 мулуче за грожђе, Тодор Николић, из Смедерева.

Другом наградом за грожђе, која се састоји из: 1 прскалице за виноград, 1 књ. подрумарство, и 1 пољопр. календаром за 1927 год. Милан Живановић, из Кумодража, ср. врачарског, и Илија Панић, из Ритопека, ср. грочанског.

Трећом наградом за грожђе, која се састоји из: 1 запрашивач, 1 књ. подрумарство, и 1 пољопр. календар за 1927 г. Антоније Антонијевић, из Смедерева, Стојан Стојановић, из Власотинаца и Каравилка уд. М. Манчића из Дрсине, ср. нишавског.

Четвртом наградом за грожђе, која се састоји из колекције виноградарског алата, књ. подрумарства и 1 пољопр. календара за 1927 год. Панча К. Поповић, из Гиљана, Спира Стаменковић, из Далинца, ср. власотиначког, Стеван Јанковић, из Власотинца, Атанас Тричковић, из Валандова и Христа Стојановић, из Сејнице, ср. власотиначког.

Првом наградом за вино, која се састоји из: 1 пресе за грожђе, 1 књ. подрумарство, и 1 пољопр. календаром за 1927 год. Јордан Тошић из Пирота.

Другом наградом за вино, која се састоји из: 1 прскалице за виноград, и 1 књ. подрумарство. Живојин Пауновић, из Неготина (Крај.) и Стеван и Мирко Ковачић из Мостара.

Трећом наградом за вино, која се састоји из: 1 ебулиоскопа, и 1 књ. подрумарство: Петар Живковић из Кладова, Методије Димитријевић из Радовишта и Драгољуб Димитријевић, из Ниша.

Четвртом наградом за вино, која се састоји из: колекције виноградарског алата, 1 књ. подрумарства, и 1 пољ. календаром за 1927 год. Крста Манчић, из Држине, ср. нишавског. Илија Цветковић, из Миријева, ср. врачарског, Велисав Јовановић, из Ратаја, ср. жупског, Јулијана Анђелковић, из Неготина (Крај.), Миленко Месаровић из Г. Шаторње, ср. јасеничког, и Јован Плезер из Беле Цркве.

Крај. *Н. Стаменковић*

I. ЦЕНОВНИК

Књига које продаје Српско Пољопривредно Друштво:

		Дин.
V пољоприв. поука:	Гајење усева од П. и Б. Тодоровића	7.—
IX „ „	Гајење раног поврћа од Др. Ђ. Радића	10.—
IX „ „	Домаћа шљива	15.—
X „ „	Гајење пасуља и сочива од М. Лукићевића	10.—
XI „ „	Гајење пиварског јечма од Др. Ђ. Радића	10.—
XV „ „	Болести и штеточине од Н. Рановојевића	10.—
Земљорадничке коморе од Др. Бр. Марковића		5.—
Зимски тежачки рад од Д. Лапчевића		3.—
Одломци из аграрне политике од М. Грковића		5.—
Сименица 30 год. С. П. Д.		5.—
Пољска полиција у Србији од Д. Лапчевића		2.50
Дечији пољопривредни клубови од Др. В. Стојковића		7.—
Чара живинарка превод с руског		3.—
Пчеле о пољоприв. газдовању од М. Бурића		10.—
Идентство од А. Г. Јовановића		10.—
Домаће воће, воћа и поврћа стерилисањем од Др В. Стојковића		3.—
„ „ „ „ „ сушењем „		12.—
Једна практична сушница од Др. В. Стојковића		3.—
Типови пољоприв. прод. у Јужној Србији од П. Т. Тодоровић		2.50
Наша стара пољопривреда од Д. Лапчевића		8.—
Подизање врбе за плетарство од Д. Лапчевића		3.—
Путна полиција, наставна у Италији од Др. В. Стојковића		8.—
Предлози С. П. Д. за закључак трговин. уговора		3.—
Пчеларење живинарника од А. Г. Јовановића		2.—
Конзервисање јаја од А. Г. Јовановића		1.—
Пчеларство од Јов. П. Јовановића		12.—
Погодна кошница од Јов П. Јовановића		10.—
Пољоприв. Комо:е од Др. Стојковића и Др. Тодоровића		7.—
Шљиварство од Благ. Д. Тодоровића		15.—
Извештај пољоприв. окр. Ужичког од Јовановића и Обрадовића		12.—
Земљоделство од Љ. Мијатића		10.—
Хмелогија од Цветковића и Павловића		30.—
Прерада безалкол. пића од Љ. Петковића		10.—
Кромпир у домаћој употреби од М. Зечевића		10.—
Улуг за потхрањење стоке од М. Митровића		10.—
Пшеница и раж. М. Николића		10.—
Земљиште дрво-сад. морар. области од А. Стебута		20.—
Подизање луцеришта од Ђ. Батића		4.—
Пољска привреда у народним пословима од Др. Влајића		55.—
Како се добија добро вино од Б. Ранковића		5.—
Употреба калцијум-метабисулфата од Б. Јошковића		2.—
Земљорадникова читаоница од Р. Вуловића		3.—
Успомене из живота од П. Т. Тодоровића		10.—
Поуке о ђубрењу од М. Николића		10.—

		Дин.
	Ливадене траве од Т. Лозота	7.—
	Грожђани мољци од П. Вукосављ а	3.—
	Напредна чехословачка од Д. Лапчевића	15.—
	За народну кућарну од Д. Лапчевића	5.—
	Пољопривредна хемија од А. Јовановића	5.—
	Радна стока у привреди од Др. Влајића	5.—
	Бактерије и болести (заразном) од Др. Вуковића	25.—
	Аграрно питање у Совјетској Русији од Уралског	30.—
	Привредне зграде од Несторовића (са 500) цртежа	80.—
	Прскање и запрашивање воће од Рашковића и Петровића	2.—
	Грађа за проучавање стоке у Србији од Гавриловића	15.—
	Криптогамске болести жита од Рановојевића	15.—
	Преглед радова, предмета и излагача на изложби С. П. Д. 1925 г.	10.—
	Заразне болести домаћих животиња од Др. К. Кондића	20.—
	Израда качкавала од А. Г. Јовановића	2.—
	Сналажење земље	5.—
	Плуг основно оруђе за обраду земље	5.—
	Наводњавање од Милошевића	5.—
	Трговина свежим воћем од М. Савића	10.—
	Садашње стање амер. подлога од П. Т. Тодоровића	5.—
	Далан—балтова кошница од Б. Матића	4.—
	Виварство за школе и народ од Б. Рашковића	30.—
	Воће и поврће чување и прерада од М. Милорадовића	6.—
	Воће и воће од Благ. Д. Тодоровића	60.—
	Загодичасто воће од П. С. Петковића	5.—
	Шпромер од И Бошњака	10.—
	Расе оваца у Србији од Др. Т. Митровића	7.—
	Берба и прерада шљива од Др. В. Стојковића	15.—
	Свињска куга од Др. А. Вуковића	6.—
	Комплети Тежака за ран. год. и то: 1899, 1903, 4 10, 13. 22. 4, 25, и 26. годину . . . по	20.—
	Пољопривредни календар за разне год. и то: 1920, 1. 2. 3, 5, и 26. по	3.—
	Пољопривредни календар за 1927. годину	10.—

К књижарама препродавцима и свакоме ко наручи књига највише за 100 динара, одобравамо 20% по пусту, а на мање суме не дајемо никакав попуст. *Новац за књиге шаље се унапред*, а наш поштански чек бр. 50.3 шаљемо на захтев бесплатно. Експедицију вршимо о нашем трошку.

Да би се што више корисних књига умело у народ, Друштво одлучило, да сво своја издања даје државним економима, свештеницима учитељима, агилним члановима и познатим књижарима у *комисиону пр дају*, под условом да узимају само оне књиге које ће сигурно у току г дине продати: да се обрачун врши на крају сваког месеца, а да се увек количина књига има налазити на крају календарске године. За евентуал трошкове и труд око распродаје дајемо 20% попуста.

II. ЦЕНОВНИК

Справа, алата, семена и др. материјала у магацину Српског Пољопривредног Друштва.

I. Винарске и вино радарске потребе:

	динара
Азбест за бистрење вина — — —

ожења за кресање воњака „Солигген"	— — — —	ком.
„ „ „ „ „Кунде"	— — — —	„
лакаље за орезивање воњака и лозе	— — — —	„
„ „ „ „ „ „ „ купе	— — — —	„
„ „ „ скидање гусен. гнезда	— — — —	„
обирске тестерице	— — — — — — — —	„
елачне четке за скидање чаконине	— — — —	„
езервни федери за макаде	— — — — — —	„

III. Ратарске справе:

Сиков плуг No 4 (са 1 точком)	— — — — —	„
„ „ „ 6	— — — — —	„
„ „ обртач No W 5 са 1 т.	— — — —	„
„ „ „ „ „ 5 са колеч.	— — — —	„
Дрљача сакова дводелна — тежа	— — — —	„
„ троделна — лакша	— — — —	„
Копачица сакова	— — — — — —	„
„ „ Еберхартова	— — — — —	„
Плугован „Рајленд" а ла Сак (са 1 т.)	— — — —	„
„ „ „ „ „ „ No. 6	— — — —	„
Сејалице за кукуруз од 2 р.	— — — — —	„
„ за жито од 11 р.	— — — — —	„
Сејалице за жито од 13 р.	— — — — —	„
Резервни табани за Саков плуг	— — — —	„
„ плазови за „ „	— — — —	„
„ шрафови за разник Сак плуг	— — — —	„
„ „ за даску „ „	— — — —	„
„ цртала „ „	— — — —	„
„ рвонице No. 6 и 5 (Е 6)	— — — —	„
„ рвонице No 7 и за обртаче W 5	— — —	„
„ плици (пар)	— — — — — —	„
„ кључеви	— — — — — — —	„
Резервне даске No 6	— — — — — —	„

IV. Справе за вршидбу и чишћење жита и справе за припремање сточне хране:

Витлове за вршалице	— — — — — —	„
Грејери Мајеровн — на зупч. No. 1 а 1½	— — — —	„
„ „ „ на „ „ „ 1½	— — — —	„
Ветрењаче домаће — са 8 сита	— — — —	„
„ Хофхер — Шранц са 12 сит.	— — — —	„
Крушчић „Кике" за 1 клип	— — — — —	„
Сецкалице за сточну храну средње	— — — —	„
„ „ „ „ „ веће	— — — —	„
Резервни ножеви за сецкалицу „Церес" и „Јанц"		„
Ручне вршалице	— — — — — — —	„
Сточне вршалице (са витлом и самотр)	— — — —	„
Ручне крушаче	— — — — — — — —	„

V. Семе и материјал:

Семе ст. репе (црвене и жуте)	— — — — — —	„
Семе проса (ситне проје)	— — — — — —	„
„ „ „	— — — — — —	„
„ „ „	— — — — — —	„
„ „ „	— — — — — —	„

Плави камен „Монтекатина"	— — — — — — —	„
Сумпор у праху	— — — — — — — —	„
Дистол за лечење метиљаве стоке	— — — — — —	гр.
Сирилше у боци од	— — — — — — — —	1 л.
„ „ „	— — — — — — — —	½ л.

VI. Разне потребе:

Макаде за шишање овица	— — — — — — — —	ком.
Трокарја за говеда	— — — — — — — —	„
Сонде за жито	— — — — — — — — —	„
Ков са косе чаканац и бибица	— — — — —	пар
Брусеви за косе од природ. камена	— — — — —	ком.
Маказа за вешачење (клупе око 2½ кгр.	— — —	„
Лакмусова хартија (1 књижица)	— — — — —	„
Мотор за нафту од 6 Н. Р.	— — — — — —	„
Преса за сено — већа за мотор	— — — — —	„
„ „ „ мања за „	— — — — —	„
Резервне колече за Сиков плуг No. 7	— — — —	„
Калц цијанамид — само на 100 кгр.	— — — — —	„
Патент тегле за конзервисање од 1 л	— — — —	„
„ „ за „ „ 1 л.	— — — —	„
Тегле за мед — и клопаи на шраф — од 1 кгр.	— — — —	„
„ „ „ „ на „ од ½ „	— — — —	„
„ од мајолике са металним поклопцем	— — — —	„
Резервне гуме за тегле од 1 и 2 л.	— — — — —	„

	40.—	
	50.—	
	25.—	
	60.—	
	30.—	
	30.—	
	20.—	
	3.—	
	500.—	
	800.—	
	800.—	
	8.0—	
	750.—	
	000,—	
	600.—	
	600.—	
	480.—	
	650.—	
	900.—	
	4.000.—	
	4.500.—	
	10.—	
	20.—	
	3.—	
	30.—	
	30.—	
	25.—	
	80.—	
	.—	
	80.—	
	1.500.—	
	2.50 .—	
	3.100,—	
	4.00.—	
	7.600.—	
	1.100.—	
	1.500.	
	1.10.—	
	80.—	
	2. 00.—	
	8.000.—	
	120.—	
	20.—	
	4.—	
	22.—	
	22.—	

НАПОМЕНА: Друштво је закључило прскалице, плави камен, рафиј семе луцерке и црвене детелине, мудара грахорице и пшенице-јарице, сене ће добити м ца фебруара и почетком марта.

Због дост високих цена и оскудице у капиталу, све су набавк извршене у ограниченом количинама, те се неће моћи Подружницама ј ћи сваи пр-бележе потребе својих чланова и учине поруџбине за наступајућу сезону

Нарочито скрећемо пажњу на *прскалице*, од којих ћемо имати 3 система (оригинал Вермерел,; Нехилова патент „Аустрија" и Домаћ фабрикат за које треба још сада слати калару по 300 дин. д комада ће ће се и експедиција вршити по реду пријава.

Препоручујемо члановима да поруџбине грожђу и воће преко своје Подружа а. У местима где нема П Подружине набавке вршите и ск најбољег Државног Економа

При по. уџбини увек означити најближу дру жу, односно ме дународну и народску *станицу* Ин егзатн порудбе ценешом, јер се у таквим случајевима дешавају, врло често, грешке код имена и количи што после стиже излишну преписку и експедиција ваш ње.

Подружине, које узимају справе и др на *кредит*, треба за убрат пажњу на потребе својих чланова и да траже само оно што ће *сигурно*, току сезоне, *продати* јер се узети материјал неће натраг примати.

Поруџбине имена 10 кгр. не примити, јер се немогу извршити, ве се ма исте обратити Подружницама и Држ. Економима.

Друштво може и друге, у овом ценовнику не омењуте, справе, сем алат итд. на траж ње набавити.

Подружине и Чланови имају 5% попуста

Бр. 8. БЕОГРАД, 20. ФЕБРУАРА 1927. ГОД. Год. LIV

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 40 дин. — Ваши и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50150.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Чађа на шљивовим стаблима.

Ова се болест све јаче шири последњих неколико година у нашим најважнијим шљиварским крајевима. И ако се за времена не подузму све мере, да се она спречи, пропашће и наши шљивари исто онако, како су у своје време пропали наши виногради од филоксере.

Заражена воћка изгледа чађава, као да је неко под њом палио сламу. Ову чађу проузрокује једна врста гљивица, које се по томе и зову: *чађа или чађава роса*. Чађаве гљивице саме по себи *нису много опасне и шкодљиве* стаблу на коме су се раширле, јер оне своју храну не црпе из заражене воћке. Оне се хране и живе од слатких изметина вашију, а ове ваши у великој и врло опасној мери сисају сокове из нападнутога стабла. *Ваши су дакле главни и прави узрочник заразе, а чађава роса само је њихов прашилац.* Тамо, где се види чађава роса, ваши су већ у велико вршиле своје разорно дејство. Па препусти ли им се без икакве неге и одбране овако заражено стабло, то је више но сигурно, да ће га оне за кратко време толико исисати, да се мора осушити.

Одбрана од чађаве росе лежи дакле у сузбијању вашију.

Шљивине ваши јесу ситни инсекти из рода стеница. Оне имају јако развијено рилце за сисање. Највише су без крила, но има их и крилатих. Мужјаци су ретки и увек крилати, а женки је много, и оне могу да буду с крилима или без крила. Женке без крила не могу много да се крећу и да мењају своје место, док крилате женке и мужјаци могу да прелећу са зараженога стабла на незаражено. Бескрилне женке легу огроман број јајашаца, једна женка може да излеже чак и до 2000 јајашаца, и што је још најважније, оне могу да легу јајашаца, ако и нису оплођене од мужјака, па да се и из тих неоплођених јајашаца испиле живе ваши. На овај се начин преко лета, у неколико генерација, излеже огроман број вашију. Пред јесен се обично излеже једно поколење крилатих вашију, мужјака и женки, које се паре и селе, па овакве оплођене женке легу зимска јајашца, из којих с пролећа поново почиње размножавање.

Бескрилне ваши, како је споменуто, не могу много да се крећу. Оне заривају своје рилце у зелену гранчицу све до лике и сисају сок, излучујући при том неку слатку течност-*медљику*. Ова медљика пада по лишћу и гранама и на њој се онда настањује гљивица чађе, коју смо раније споменули. Исто тако и мрави, оса, пчеле и други инсекти иду и наваљују много на оваква стабла, да скупљају и односе ту слатку течност.

Ваши, да би себе заштитиле од спољних непогода, кише и студени, излучују већ у старости од једне недеље дана некакву воштану материју, ком себе превуку, па онда изгледају на гранчицама као некакве бобице. Ако овакву бобицу одвалимо с гранчице, остаје на кори, на месту, где је ваш била, бела мрља.

Кад не би било ове воштане превлаке, не би ваши тако лако одолевале спољашњим и погодама. За голе ваши у првој недељи њихове старости довољна је само једна киша, па да их многе униште. Али кад су ове једанпут обучене у свој штит, не шкоди њима ни киша, ни студен, већ само љута и јака средства, као што је: карболинеум, петролеум, и т. д. Према томе, лако је таманити младе ваши у првој недељи њихове старости, а тешко се тамане ваши са штитом и њихова јаја.

Где су се већ залегле ваши са штитом, а тако је свуда тамо, где су дрва чађава, ту се још највише може воћкама помоћи у рано пролеће, пре него што воћка олиста и процвета, јер се дотле могу употребљавати и јача средства. Кад је воћка већ олистала, морају се бирати блажија средства, па је и њихово дејство слабије.

Прионимо зато послу спасавања наших шљива с пролећа, и настављамо започети посао и преко лета, док све ваши не затремо.

Пре самога тамањења вашију ваља на воћкама извршити још ове послове:

1. Окресати све сувишне и заражене гране и проредити круне. Круне наших шљива и онако су обично одвише густе.

2. Очистити стабла и све гране од маховине и од старе и обамрле коре.

3. Све одрезане гране и гранчице, као и остругану маховину и кору покупити и спалити.

4. Око стабла у величини круне земљу прекопати и по могућности пре тога је нађубрити.

Пошто је ово извршено, приступа се *прскању воћке* и неким средством, које ће утаманати ваши и њихова јаја.

За пролетње прскање, т. ј. *пре него дрво олиста и процвета*, најбоља су ова средства: *Воћни карболинеум* (има га под разним именима, као Дендрин, Карбокримп, и т. д.) и *петролеум* (гас).

За прскање преко лета, т. ј. *кад је воћка у лисшу*, препоручују се ова средства: *Дувански раствор, шширин* (или обична ракија) и *обична чиста вода и сапуница*.

ПОДЛИСТАК

Значај пољопривредних пописа.

(Наставак)

Али потпуност, тачност и вредност годишњих и месечних статистика зависи у знатној мери од повремених пописа.

У свакој земљи понуда намирница и сировина зависи од њихове производње у самој земљи и од њиховог увоза и извоза. Производња пак, зависи од искоришћавања и разумног уређења земље у вези са климом и саставом земљишта, од стања у домаћој индустрији и од цена страних производа, који могу да конкуришу домаћој производњи. Да би се, дакле, унапредила и развила пољопривредна производња, као и производња шума и стоке, потребно је пре свега да лица, која управљају државним установама, као што су Министарство Пољопривреде, пољопр. огледне станице, техничке школе, приватне и полуприватне организације (пољопр. удружења, задруге и т. д.), имају на расположењу тачне и веродостојне статистике о површинама одређеним за пољопривредну производњу, за одгајивање стоке и за шуме; затим да познају бројно стање различитих врста стоке и годишњу производњу култура у току једног периода година, да би се одредило да ли производња расте или опада, у којим се крајевима ове промене дешавају и због чега. Са овим подацима државни органи и сви они, који се налазе на челу пољопр. удружења, могу да израде један програм, који би имао да важи за дужи низ година, а у циљу побољшања и систематског развоја пољопривреде, стоке и шума у дотичној земљи. Ако таква обавештења недостају, немогуће је да се створи тачна слика о једној тако важној и пространој радиности, као што је пољопривреда, те рад државних органа може да постане штетан, уместо да буде користан. *Тачност схватања и рада оних, који се баве пољопривредом, зависи од шачности и верности повремених и пољопривредних годишњих статистика.* Производња и цене намирница и сировина у једној земљи, зависе од тачног познавања и правилног схватања оних, који се тим питањима баве.

Повремени пописи не показују само пољопривредне изворе једне земље у извесном времену, већ они омогућују да се утврде напредовања или опадања, која се дешавају у пољопривреди између два узастопна пописа; они пружају такође податке о развоју пољопр. индустрије и служе као основа за утврђивање годишњих статистика и месечних извештаја о пољопр. производњи, који имају непосредног утицаја на цене. (Наставиће се)

Употребљавали ми ма које од ових средстава, главно је, да се раствор направи тачно, да не буде ни сувише љут, јер би нашкодио воћки, а ни одвише благ, јер не би таманио ваши. Зато ћу за напред споменута соедства овде навести, како и чиме их треба мешати и разблаживати.

Карболинеум (Дендрин, Карбокримп, за прскање у пролеће: На 1 литар карболинеума налива се полагано чиста вода или разблажено кречно млеко (загашени креч) тако, да се направи свега 15 до 20 литара течности. Ако пупољци нису још набрекли, узима се за прскање јачи раствор (онај на 15 литара), док се касније сме употребљавати само слабији раствор (онај на 20 литара или још слабији). Прскај што раније, али не прскај, ако је у изгледу мраз или киша.

Петролеум. На 1 литар петролеума (гаса) нали 1 литар вруће сапунице (скувај у води $^1/_2$ килограма простог сапуна), па ово мешај каквом метлицом, да се све размути у млечну течност. Пре употребе разблажи млечну течност с млаком водом, да свега буде 50 литара, па тиме прскај. И овде пази, да не прскаш, ако је у изгледу мраз или киша, а исто тако пази, да не прскаш по јакој сунчаној светлости, али прскај што раније у пролеће.

Дувански расол, раствор или џеј. На 1 килограм дуванског раствора наспи неколико литара сапунице, што си је направио од 1 килограма простог сапуна, ово добро измешај и онда све разблажи на 100 литара течности. Овим раствором прскај воћке преко лета више пута, кад год приметиш, да су се излегле нове ваши. Особито прскај по сувом времену.

Шпирит. На 1 литар простог шпирита за гориво (или 4 до 5 литара обичне ракије) наспи неколико литара сапунице од 1 килограма простог сапуна, па све разблажи још водом на 100 литара течности. Употребљавај исто као и течност од дуванског расола.

Обична чиста вода, у којој је растопљен комад простог сапуна, такође тамани ваши, али само док су голе. Ако у то доба пада киша, не треба ни прскати, а ако је суша, корисна је и оваква вода, но боље је, да јој се примеша дуванског расола или шпирита.

Сва напред споменута средства добра су за тамањење вашију, али само у томе случају, ако се употребљавају правилно и у право време. Употребљавати треба оно средство, које се има и које је најјефтиније. Да се попрска једно осредње стабло, потребно је око 5 литара течности. Интересантно је још, да се барем од прилике израчуна, колики је трошак за материјал за прскање једнога стабла.

Ако се за темељ рачунања узму ове цене:

за 1 килограм карболинеума . . 10 дин.
за 1 килограм петролеума . . 8 до 10 дин.
за 1 литар шпирита . . . . 30 дин.
за 1 килограм сапуна . . . . 16 дин.
за 1 килограм негашеног креча $^1/_2$ дин.,

то на темељу ових цена стаје један литар за прскање зготовљене течности оволико:

карболинеум без креча . . 50 до 60 пара.
карболинеум с кречом . . 55 до 73 паре.
раствор петролеума . . . 32 паре,
раствор дуванског расола . 30 пара,
раствор шпирита . . . . 46 пара, или

за једно стабло пет пута толико.

Према томе излази да су најјефтинија средства петролеум и дувански расол, а како су ова средства и врло добра, *што ја препоручујем, да се за зимско прскање употребљава највише петролеум, а за летње дувански раствор.*

Ова су средства пољопривреднику и најприступачнија, јер петролеума има у сваком сеоском дућану, а дуванског расола може се наручити и добити у сваком монополском стоваришту дувана. Монополска Управа требала би да нарочито води рачуна о крајевима, где је шљива заражена, па да увек ставља на расположење довољне количине дуванског расола.

Има још једна ствар, која је врло важна за успех овога посла, а та је: *добра прскалица.*

Најбоље прскалице јесу т. зв. *воћне прскалице* с дугачком цеви, помоћу које радник ради са земље и достиже и највише гранчице на крупни воћке. Посао са земље лакши је и бржи, бољи и јефтинији. Зато на овом месту препоручујем, да наши воћари у невиноградским крајевима набаве овакве воћне прскалице, које су додуше нешто скупље, али раде брже, па се више домаћина може послужити једном заједничком справом.

У виноградским крајевима могу се употребити и обичне *виноградске прскалице.* Ко већ има оваку, не мора куповати нову за воћке, само треба купити продужну цев за прскање воћа*.) Ако немамо продужне цеви, рад са виноградском прскалицом тежи је, јер се радник мора попети на мердевине или на кола. Најбоље је, да се на колима удеси висока скела, на којој стоји радник, који прска, па се кола превлаче около воћке и од воћке до воћке.

Ко нема ни виноградске прскалице може радити и с четком за кречење натакнутом на дугачку држаљку. Но овакав рад је лошији, осим тога спор и троши се много материјала.

Зато се без прскалице не може добро провести сузбијање чађаве росе, односно вашију.

Напред сам изложио све оно, што мислим да треба да знају сви они пољопривредници, чији су шљиваци данас заражени, али и они, чији су шљиваци још незаражени, јер и њих сигурно чека ис-

*) Може се набавити код Српског Пољопривредног Друштва

та судбина, ако своје воћке не буду боље неговали, него до сад. Боље је и лакше једно зло за времена отклонити, него ли лечити га.

К. Поповић,
директор ниже пољопривредне школе у Шапцу.

ИЗ ЖИВИНАРСТВА

Одабирање носиља и петлова за приплод.

— Свршетак —

4. *Доба митарења.* — Митарење, одн. годишње мењање перја код кокошака, протеже се од месеца јула до краја новембра, а траје шест до дванаест недеља.

Сл. 15. Једна одлична носка, чија је карлица широка 4 прста

Код митарења је запажено: 1) да кокоши, које *рано митаре, (јули — септембар)*, проведу дуже време у митарењу (7—12 недеља); да за време зиме такве носиље не носе или само по које јаје; да почињу са обилном ношњом тек у пролеће, онда кад има јаја у изобиљу и јефтино; 2) да кокоши, које *доцкан митаре* (*октобар, новембар*) проводе краће време у митарењу, 5—7 недеља; да носе и за време самог митарења, дакле, онда, кад има мало јаја и кад су наскупља. Код доцног митарења перја, као да она одједном сва поиспадају, изузев перја са главе. — Добре носиље доцкан митаре.

5. *Пигментација*, одн. сно обојеност тела. — Запажено је, а нарочито код раса са жутим ногама, да у *доба ношње* жута боја постепено слабибледи. Ово блеђење жуте боја у толико је јаче, у колико су боље носке, а примећује се овим редом: ноздрве, лице, око очију, заушке, кљун и ноге. Код лаких раса ово блеђење боје је јаче, док код тешких и крупних раса ово се блеђење често и не примети.

6. Ранозрелост, односно рана ношња. — Кокице, које прво пронесу, боље су носиље и дужи период носе, док оне, које доцкан пронесу, рано и са ношњом престану. Дакле, боље ће бити као носиље оне кокице, које пронесу у 5—7. месецу од оних, које пронесу у 7—9. месецу старости.

7. Темпераменат. — Живахна, вредна и питома добра носка на ногама је од ранога јутра до „мрклога“ мрака. Она прва напушта легала, а последња иде на спавање и одмор. Шета поносна и весела увеселавајући двориште јасним и звучним какотањем.

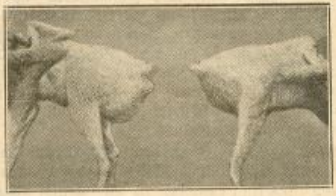

Сл. 16. Лево добра, а десно рђава носка.

Дакле, из свога запата *избацити* сваку ону кокош, која се као рђава носиља познаје по овим ознакама: ако је слабуњава, невесела, лења и трома или на супрот томе дивља, љута и опака, — ако је, како се каже „чавтара“, која кад се ухвати и „очи оће да ископа“; која митари рано и споро (у месецу јулу, августу и почетком септембра); чија је клоака мала, стиснута, сува и жута; код којих су ноге, кљун, заушке... јако жуте боје;

Сл. 17. Лево рђава, а десно добра носиља.

чије је тело узано, а нарочито у леђном делу, не показујући довољно дубине; код којих је кожа дебела, тврда или груба, а кости јаке, тешке и дебеле; које показују петловску (мушку) главу са малом, правом и смежураном кресломе, боје плаве до модрикасте; чији је кљун дугачак и ушиљен „као у гаврана“, а лопари велики и раздаљени, показујући између се „браду“ (пера испод кљуна); које имају на ногама оструге, као у петла и на-

послетку, чији је стомак тврд и мален („припијен уз леђа") и где дужина стомака износи мање од 3, а ширина карлице мање од 2 прста.

За запат *задржаши* носиље са овим ознакама: које су доброг здравља, веселе, снажне, окретне, вредне, прождрљиве; чије је митарење наступило нагло и траје кратко време, а обавља се у месецу октобру, па и новембру; код које је трбух велики, пространи, мекан и растегљив; чија је клоака велика, округла, бела и влажна; где је жута боја нешто изблед ла (нарочито код раса са жутим ногама за време ношње у месеце јули и август); код којих је тело пространо, а кожа мекана, еластична, растегљива; чија глава јасно одаје женски пол, а узана је са јасним цртама и где је кресла велика и пресавијена (ако је то одлика расе) са јасно црвеном као крв бојом; које имају танке, фине, и сближене лопаре, црвене боје; које имају мали или средње велики кљун; које се одликују великим, пространим и меканим трбухом, великом а влажном клоаком, боје беле; са дужином трбуха од четири и више прста, а ширином од три и више прста.

Одабирање петлова врши се као и код кокошака и ту долазе у обзир ознаке стомака и карличних костију само у мањој мери но у кокошака.

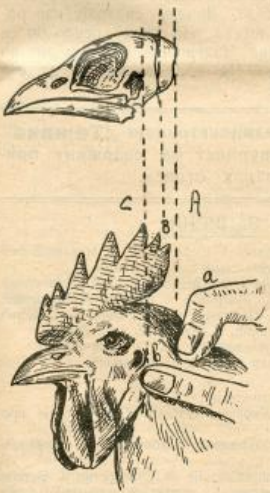

Сл. 18. Горе костур главе, доле глава петла са делом врата. Ако се задња линија лобање зауставља до границе С, онда рђав петао, ако до границе В, онда осредњи, а ако се лобања зауставља на линији А, онда је то добар петао.

Пре свега петлови треба да произилазе од добрих и осведочених носиља.

Hogan-ов начин издвајања добрих петлова за приплод заснива се на избочењу задњег делалобање. Стављајући палац позади главе на месту где се лобања састаје са вратом (Сл. 18*а*), а кажипрст на место заушке, као што је на слици означено (Сл. 18 *в*), избочење које је учињено од задњег краја лобање, може се измерити. Ако је палац (*а*) у истој линији са кажипрстом и близу један другог (рецимо у правцу тачкасте линије Сл. 18 В), онда такве петлове избацити из приплода. Али, ако је палац приметно иза кажипрста, онда је такав петао добар за приплод.

Ingr. agr. **Драг Ј. Грујић**, *проф.*

БЕЛЕШКЕ

Рад на унапређењу воћарства. — После рата осећала се у свима крајевима наше Отаџбине велика потреба за облагорођењем воћних садницима, јер су многи воћњаци за време дугогодишњих ратова били напуштени и упропашћени, а у неким крајевима, као у Ј. Србији, већи део становништва нарочито српског, није ни имао воћњака. Међутим одгајених воћних садница није било ни по државним, ни по самоуправним, а ни по приватним расадницима.

Министарство Пољопривреде и Одељење за Виногрздарство и Воћарство-предузело је у своје време мере, да се та потреба подмири обнављањем државних и самоуправних расадника и потпомажући и приватне произвођаче и досада је обновило већи број старих расадника и основило доста нових.

Да би се произвела добра воћна садница, готова за сађење на стално место, треба да прође више година, најмање три. Зато до сада производња ни у државним нити у самоуправним расадницима није била довољна, да подмири потражњу. У последње време Министарство је ипак успело да произ дњу знатно повећа.

Производња воћних младица и нешто дрвећа, шибља и четинара била је у току 1925. год. 2,109.280 ком. а у 1926. год. повећала се на 3,474.988 ком. Дакле вишак производње у 1926. год. био је на 1,365.70 ком.

Срески воћни расадници имају сада за продају воћних младица изван срезова око 200.000 ком.

Да би се у току ове године све државне и самоуправне пољопривредне установе подмириле са воћним семеном и младицама, поред набавке из својих буџетских средстава, Министарство им је бесплатно доделило за пролетњу сетву и сађење ове године и то:

1.) Воћног семена од дивљих јабука, крушака и џанарика 297 кграма. Семе је набављено из додељене помоћи Државе Класне Лутрије, а преко пољопривредног референта туланске области г. Љубомира Стјепановића, нашег познатог воћарског стручњака. Семе је чисто, здраво и клијаво. И прошлих двеју година г. Стјепановић је успео да прикупи, са средствима, које му је Министарство дало, близу 500 кгр. семена од дивљег воћа. Он је у Бјељини уз помоћ Министарства организовао и једну сталну станицу за прикупљање воћног семена.

2.) Воћних младица-дивљачица од јабука, крушака, џанарика и др. за сађење у воћна растила као подлоге за калемљење 160.000 ком. Младице су издате бесплатно из државних расадника.

Воћно семе као и младице издате су већим делом ср. расадницима у Ј. Србији и самоуправним (среским и општинским) у обастима Босне и Херцеговине, који су у оснивању, како би се убрзала производња воћних садница.

Кад се узме у обзир, да су поред овога сами државни и срески расадници, према својим културним плановима у току 1926. год. засадили знатне количине воћних младица и резервисали за сађење током пролећа ове године још веће количине, онда се може очекивати, да ће ускоро производња воћних садница бити толико обилна, да ће се известан број моћи употребити за сађење поред државних и самоуправних путева, железничких пруга, па и по општинским утринама.

Свој ценовник воћака (и лозе) Министарство доставља свакоме бесплатно.

Извештај о стању усева у Краљевини С. Х. С. од 1.—31. јануара 1927. – *Опште стање* засејаних озимих усева је *грло добро* (области: бачка, подунавска, подринска, шумадијска, косовска, скопска, ужичка, тузланска); између *врло добро и добро* (области: мариборска, крушевачка, сплитска, травничка; *добро* (области: приморско—крајишка, загребачка, осјечка, сремска, ваљевска, врањска, брегалничка, сарајевска, мостарска); између *добро и слабо* (област рашка).

Атмосферске прилике. Месец јануар био је у погледу атмосферских прилика јако промењљив. Снега је било мање но у прошлом месецу. Већином се снег задржао по планинама, док је у равницама падала слаба или средња киша. У области сплитској било је јачих киша у току читавог месеца јануара. Мразева је било у областима: ваљевској, мостарској, сарајевској, брегалничкој, шумадијској, подунавској и тимочкој. Због малог броја ведрих дана јачих мразева није било, да би штетно утицали на усеве. Поплава и других елементарних непогода није било. Ветар кошава, који је био неколико дана у неким крајевима (области: подунавска, београдска, бачка и сремска), није веће штете починио.

Пољски радови. У овом месецу као и у прошлом нису могли бити с успехом обављани пољски радови. Већином, радови су се обављали у кући и воћњацима. У колико је лепо време дозвољавало, вршили су се ови радови: извожење и растурање стајског ђубрета по њивама, риголовање земљишта за садњу винограда, чишћење од маховине и лишаја, и кречење воћака, скидање гусеничних гнезда, чишћење јаркова и др. У сплитској области довршена је берба маслина, која је била испод осредњег приноса. У целој области добило се 27 000 хл. уља.

Од штеточина на воћкама запажена је крвава ваш (области: шумадијска, врбаска и подунавска). На виновој лози примећена је филоксера (области: мостарска и сплитска) и хлороза (сплитска).

Стока се у опште налази у добром стању. Хране има довољно. Запажено је да стока много побољева од метиља (области: ваљевска, мостарска, загребачка, бихаћска, шумадијска, рашка, сплитска, врбаска, врањска, нишка, травничка и осечка). Осим метиља местимично јављају се и ове болести: свињска куга (ваљевска, врбавска, травничка и нишка област), оспе (мостарска, сплитска и травничка), колера живине (битољска, шумадијска, врбаска и подунавска) као и друге болести у незнатној мери.

Из Одељења за Ратарство – Министарства Пољопривреде и Вода К. Бр. 4980/III од 9. фебруара 1927. год.

Исправка. У бр. 6. *Тежака* од ове год., а на страни 43 у реду првом одоздо уместо „вероватно динка?) треба да буде вероватно *Дринка*". У северном крају Босне, близу вароши *Брчко*, разликују се два варијетета шљива пожегача: *Савка* и *Дринка*. *Прва* је вероватно из предела Посавине, а *друга* из предела Подриња. Обично су оба ова варијетета помешана у воћњацима („шљивицима"), али добри познаваоци једне и друге шљиве познају их по дрвету. Већином су по воћњацима Савке, а Дринке се одвајају по својој ношњи, по мало пирамидастом облику круне и беличастој кори дебла. Дринку сматрају као ранију и бољег квалитета. По свему рекло би се да ће то бити наша Чокешинка, јер је и она по месту из Подриња. На стручњацима је да ово поређење провере.

Уредништво и администрација „Тежака" не прима одговорност за садржину приватних огласа.

ЗАПИСНИК

5. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 2. фебруара 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: Председник П. Т. Тодоровић, и. председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Б. Станисављевић, С. Партовић, С. Ратковић, Д. Спремић, Н. Петровић, Д. Николић, Б. Ранковић и В. Матић.

Председавао Председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамљановић.

I.

Прочитани су записници:

73) 4. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

74) 5. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

75) 1. и 2. седнице Секције за Сточарство и Ветеринарство. Одбор прима знању прочитане записнике с тим, да ће се одлука донети, кад Секција заврши рад.

II.

76) Председник саопштава, да је са чланом Управе г. Д. Николићем посетио Св. Савску прославу на Универзитету. Прослава је била врло свечана, нарочито је био интересантан говор ректора о напретку Универзитета у минулој години с обзиром на развитак појединих факултета. Свима је било мило да чују, како Универзитет напредује, али нама пољопривредницима било је најмилије, да чујемо

о напретку Пољопривр. факултета. Из говора ректорског чули смо, да је Пољопривредни факултет основао неколико нових института, а надамо се, да ћемо имати задовољства, да у скоро чујемо, да је добио и потребно земљиште са зградама, које је неопходно потребно ради очигледне наставе студентима. Одбор прима извештај знању.

III.

Саслушана су мишљења финансијског Одбора, па је одлучено:

77) да се прими знању набавка столова и једног писаћег стола за Управни Одбор и Председника.

78) да се штампање рукописа г. В. Радовановића „Гајење конопље и лана за домаћу употребу" уступи штампарији Св. Сава, најповољнијем понуђачу с тим, да се штампа у 3000 примерака.

79) да се по питању пропалог новца на пошти Владимирачке Подружине потражи савет од Друштвеног адвоката.

IV.

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

80) да се набави 10.000 кгр. сумпорног праха од Друштва Монтекатини из Милана.

81) да се узме у комисион 2 косачице и 2 жетелице од Контека и Ко.

82) да се од понуђача за семе багрема и гледича траже накнадне понуде, пошто су цене једнаке с тим, да плаћања буду по пријему, пошто се испита клијавост.

V.

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

83) да се Народној и Универзитетској Библиотеци пошаље по један комплет Тежака, од којих Друштво има више од једног примерка.

84) да се од Министарства Пољопривреде и Вода тражи обавештење о пољопривредном кредиту.

85) да се економу среза кратовског изда 100 динара за одржано предавање.

86) да се Д. Грујићу изда 200 дин. за одржана предавања.

87) да се замоли г. Ц. Гроздановић, да прегледа рад Подружине у Прокупљу, коме признати дневницу по 100 динара и подвоз железницом.

VI.

88) По извештају заст. инспектора за Подружине, да су извесни економи подвели рачуне за утрошени материјал око паковања предмета за Друштвену изложбу, одлучено је: да рачуне прегледа финансијски Одбор, па затим да се исплате.

VII.

89) По питању избора Инспектора за Подружине одлучено је: да секретар спреми за идућу седницу извод из молби кандидата.

VIII.

90) По понуди Штампарије Привредни Преглед и мишљења финансијског Одбора за штампање Пољоприв. Речника, одлучено је: да се понуда одбије.

IX.

Саопштења и предлози:

91) Прочитано је писмо Браће Радојловића, којим извештавају, да је фабрика Франц Нехвиле поклонила Друштву 5 прскалица са жељом, да се употребе за награде виноградара из Јужне Србије на друштвеним изложбама. Одбор прима поклон знању са захвалношћу с тим, да се г. Ф. Нехвилу изјави писмена захвалност.

92) Прочитан је извештај г. Др. Мигровића о анализи сира траписта, који израђује Држав. Сточ. Станица у Ливну. Одбор прима извештај знању с тим, да се достави у препису Мин. Пољ. и Вода.

93) Прочитан је поздравни телеграм Нишке Подружине са Годишњег Збора. Одбор прима знању.

94) Прочитан је позив Јадранске Страже на забаву. Одбор прима знању.

95) Члан г. Б. Ранковић саопштава, да се воде трговински преговори са Француском и да би добро било, да се упути једна представка, да се не смањује увозна царина на вино. Одбор усваја предлог с тим да се представка упути Мин. Пољопривреде и Вода и Мин. Трговине и Индустрије.

Са овим је седница закључена.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 8. до 14. II. ТЕК. ГОД.

Пољопр. предмети, млински и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара		динара		количина	дин.	динара		динара		количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	—	276	—	265	700	264 276	300	310	300	305	1550	300 305
Раж	180	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	150	200 —
Овас	—	—	175	180	—	— —	—	—	—	—	100	180 —
Кукуруз	160	175	150	160	3300	160 188	165	175	155	160	10100	160 175
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	100	365 —
Мекиње	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	500	120 —
Пасуљ	150	165	150	160	500	— 160	—	—	—	—	500	152 —
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	350	720	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	38	410	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Орасн	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Слапина	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 339—340 дин.

Виногради!

Тражите бесплатан ценовник

ожиљених калемоза из Лозног Расадника

инж. агронома **Аћима Банковића и Младена Стојљковића**

Смед. Паланка

9, 2—1

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Тражите свуда и искоришћавајте само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—3

Племените воћке

у свим врстама у већим количинама продаје
Властелинство Гладнош
7, 2—1 *Пошта БЕШКА. Срем.*

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производа „КАШТЕЛ" А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол"*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ"
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.26-17

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Nechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—4

ОГЛАС

Потребује ми један стручњак виноградар и пчелар, ма био практичар, само честит човек, јавити се, ради споразума, на адресу:
Драгутина Ђорђића
Гуњаци, пошта Пецка

5, 1—1

АРБОРИН

Ванредно средство за затирање штеточина на садном дрвећу, даје најфинији калем-восак, лепак за гусенице и друге сличне производе за кућу, башту и стају, добија се код

ХЕМОТЕХНА д.с.о.о.
Љубљана, Местни трг 10.

Захтевајте проспекте и упуте за употребу. 8, 4—1

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник
А. АНТОНИЈЕВИЋА,
економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **прпорака** ужиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Рипарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1; 2. **воћне саднице**: кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—1

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Сп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, П. Т. Тодоровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Две најбоље сорте јабука.

Рат је изменио границе многих држава. Та измена, извршена ратом, повукла је измену и у трговачким пословима свих држава, а наше државе нарочито.

Предратна наша Краљевина (пре турског рата) била је упућена за трговину са сировином на север. Један извесни изузетак био је са стоком, која је извожена и ка југу преко Солуна, обично са најбољом пијацом у Африци, у Александрији; то је нарочито било за време нашег царинског рата са Аустро-Угарском. На основу трговачких услова и привреда се је развијала и тражила ослонац у својој рентабилности. Тај правац пољопривредног развијања није поремећен проширењем у данашњу нашу велику Државу, већ је још потстакнут, отварањем оних пијаца, које су раније биле затворене или затваране, кад су год наши противници зажелели. Створена је могућност, да се трговина повољно развије на све стране света, а понајбоље ка северу и југу. Но ширењем државе, добили смо крајеве са врло неједнаким земљишњим и климатским условима, те то изискује опрезнији рад но пре рата, нарочито за воћарство. Тога ради, изнећу овде нека своја запажања и мишљења о двема од наших најбољих сората јабука за трговину: код будимке (сенабије) и тетовке.

Будимка — сенабија најповољније успева у областима рашкој, ужичкој, шумадијској — једним делом и крушевачкој-жупској-једним делом, где је квалитативно и квантитативно боља но у осталим пределима наше државе. У пределима, где она успева, клима је хладнија, оштрија. *Због такве климе и меснатог део развија се збијеније, а и сам спољни омотач меснатог дела је мање порозан — поре су много уже, а и покривене боље пепељавим прашком.* Њено сазревање довршава се тек по брању, и ако се она готово најпозније и бере; у колико је топлота нижа, у толико је и сазревање спорије.

Све ове особине су потребне, да би се воће могло сачувати што дуже при превозу, на што трговац највише и рачуна. Код будимке не игра улогу ни укус њен, колико њена издржљивост, која је као најглавнији услов.

Будимка се гаји на простору између 43° 30' до 44° степена северне географске ширине, а на

надморској висини од 12 до 1000—1200 м. и њено је развијање у том пределу најподесније. Па и према клими, у којој се развија, може послужити за извоз само у оном правцу, где је топлота слична или нижа. Покушаји за извоз на југ-југ-исток пијаце, потврдили су ово, т. ј. она се је могла више дана чувати само до 41° северне ширине, т. ј. до Београда; свако даље транспортовање било је опасно и она је пропадала не за броју дана но за број часова. Транспортовање ка северу било је обратно; њена трајаштност била је дужа и надужа од свију осталих сората. Према овоме се види, да се она сме кретати ка југу само за 2° и нешто више, а ка северу и преко 10° т. ј. она може ка северу издржати и даље од 55°, но обично су то последње пијаце, до којих она допире.

Тетовка, као трговачка сорта, негује се највише у околини Тетова, на 42° северне географске ширине а 21. степен источне дужине, на висини обично до 800 м. У том пределу клима је другачија, доста топлија, а и особине издржљивости веће су него код Сенабије. И код ње је спољна кошуљица чврша т. ј мање порознија но и код Сенабије; месо јој је такође чврсто, њена кошуљица, омотач изгледа је стакленасто-рожнат, због чега је отпорнија према топлоти и утицају гљивица. Њена издржљивост при транспорту подигла јој је цену и раније године, а сада још и више. За време Турске Царевине, њена је пијаца била, а и сада је обично Цариград и један део Мале Азије, затим Египат—Александрија и Каиро, на 30° северне географске ширине, а између 20° и 30° источне дужине. Што значи: да она издржи промену топлоте преко 12° земљишне ширине т. ј. за толико се сме транспортовати ка југу у топлије пределе. По рату, нарочито од 1922. г., па досад, трговачка је се страна посветила тој сорти много више но чак и Сенабији, а само и искључиво због њене издржљивости, упућујући је према пијацама, које оскудевају у сировини јабучастог воћа.

Као што је назначено главну улогу код обе сорте јабука игра чврстина састава меса и покожице, затим клима, у којој се обе развијају и доба сазревања.

Овоме треба додати један услов, па да оне могу имати горњи састав својих делова, а то је: кречњак, кога у тим пределима има у довољној количини у земљи. Ове се сорте могу неговати и у другим пределима наше земље, али ће увек подбацити у вредности, у издржљивости и родности према пределима назначеним за њих.

Развијање пољопривреде у земљи треба вршити према развоју трговине, па да се може постићи жељени циљ. Према томе и воћарство се у будуће има кретати у том правцу. Ради тога налаже се подизање и неговање јабучара од ових двеју сората; с тога у оним пределима, где оне најбоље успевају, искључити сувишан број других сората; другим местима оставити сорте, које се ту повољно развијају, да подмирују унутрашњу потрошњу и у неколико послуже извозу уз горње две назначене. Има сората по укусу и много бољих, али не одговарају условима за трговину као си-

---

ПОДЛИСТАК

Значај пољопривредних пописа.

(Наставак)

Пописи се не могу вршити сваке године, због трошкова и времена, које захтевају. Потребно је, дакле, да се усвоје што подеснији методи за годишња прикупљања података о пољопривредној производњи и производњи стоке. Системи процењивања, ма да су усвојени у многим земљама, непотпуниji су и нетачниji од повремених пописа, који се врше сваке 5., 10. или 15. године. Већина система процењивања заснована је на подацима из претходне године или на средњем стању за претходни период од 5 или 10 година. С тога се једна погрешка у процењивању обрађених површина и стања стоке може понављати или се шта више увећавати у току наредних година и бити узрок великих одступања. *Отуда потреба повременог пописа, да би се проверила тачност предходних процењивања и да би се имала поуздана основа и полазна тачка за нове врсте процењивања.* Постоји узајамна зависност између пописа и годишњих статистика, због чега је обоје неопходно. Пописи служе за основу и проверавање годишњих статистика, које попуњавају празнину између година пописа и пружају текућа обавештења од врло велике трговачке, економске и непосредне важности. Годишње статистике, које се повремено проверавају пописима, од велике су користи и од велике важности за разне сврхе, међу којима су најзначајније ове:

1) *Да послуже као основа за програме производње.* Статистички податци о површинама и производњи омогућују пољопривредницима да упознају чињенице производње и развој пољопривреде. Без статистичких података о прошлој и садашњој производњи, било би немогуће израдити разуман план рада у пољопривреди, него би се давало места погрешкама, које могу да изазову час периоде сувишне производње и малих цена за произвођаче, час опет периоде недовољне производње и превеликих цена за потрошаче.

2) *Да послуже као основе програмима за распоред и продају производа.* Веродостојни податци о висини производње пре жетве и у времену жетве, омогућавају произвођачима, као и продавцима и купцима, да израде разумне програме за расподелу производње. Помоћу таквих података могу се предузети на време мере за прилагођавање вагона и других превозних средстава. Целокупан огроман механизам, који се бави прерадом и распоређивањем пољопр. производа (мли-

рове; оне би одлично послужиле само за прераду, за што ће се, а сви су изгледи, трговачка страна и побринути.

Другом приликом проговориће се о још једној нашој домаћој сорти, која не изостаје од двеју назначених, а која је укуснија, крупнија и издржљивија и она се провлачи у трговини са будимком боље, но колачарка, која је после сенабије и стрење препоручена.

Мил. Т. Митровић

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Клицоноше.

Дуго времена није било јасно научницима, како се одржавају заразне клице, изван зараженог болесника.

Док болесник болује од неке заразне болести, клице њене задржавају се у болеснику. Ту се размножавају, па их болесник избацује са разним лучевинама и изметинама из свога тела. Болесник од туберкулозе избацује клице ове болести са испљувцима; болесник од дифтерије, шарлаха, мраса, великих богиња, грипа, такође кашљући избацује клице болести. Болесник од трбушног тифа, срдобоље, колере, избацује заразне клице у измету. Тифусне клице луче болесници и мокраћом. У гноју се налазе изазивачи гнојења.

Али кад се ове клице нађу изван тела оболелог, оне не могу у слободној природи стално да се одржавају, јер су навикнуте да живе готованским животом. У слободној природи оне се држе дуже или краће време, па изумру. Тек откриће клицоноша објаснило нам је, како се ове клице одржавају у време, кад нема оболелих. Нису сви људи подједнако примчиви за заразне болести. Има и таквих људи, који не оболе, и ако се заразне клице уселе у њихов организам. То су клицоноше. Они су отпорни према изазивачима заразних болести, код њих не могу ови изазивачи да изазову оболење, али то не значи, да клице, које се крију у тим људима нису опасне за околину. Баш на против ове клицоноше су најопасније за своју околину. Они стално избацују заразне клице из свога тела и на тај начин шире могућност заразе међу здравима, који нису отпорни према дотичној болести. Они су опаснији од болесника, јер за болесника се зна, па се може и чувати, ако је човек разуман. А за клицоношу нико незна.

Помоћу клицоноша се нарочито шире колера, срдобоља, трбушни тиф, шарлах, мрасе, гушобоља, велики кашаљ, заушњаци, заразно запаљење мозга и т. д. За дечије болести су клицоноше старији. Али постоји могућност, да су за људске болести клицоноше домаће животиње. Кад се шири нека болест, расте и број клицоноша, који омогућавају све јаче и јаче ширење болести. Клицоноше нарочито постају у околини болесника. Они укућани, који се непрестано налазе око болесника, најпре постају клицоношама, те преносе болест даље. Ето и због тога је потребно из-

---

нови, елеватори, машине за одвајање семена, фабрике шећера, сместишта итд.) може боље да функционише, ако се унапред израде програми за рад на основу званичних процењивања о производњи пољопр. култура и о стоци.

Са таквим проценама за целу земљу и задружна пољопр. удружења могу успешније израдити коначне програме за систематску продају својих производа.

3) *Да послуже као основа за припремање финансијских представа за потребе производње и продаје.* За пољопр. производњу и производњу стоке у једној земљи потребни су огромни капитали за куповину семена, ђубрива, пољопр. машина и других разноврсних снабдевања као и радне снаге. Исто важи код продаје и распоређивања жетвених сувишака. С тога трговци и банке често треба да припреме унапред новац произвођачима и разним установама, које купују од пољопривредника и исплаћују их.

4) *Да послуже као мерило за куповну моћ.* Куповна моћ сеоског становништва зависи у главном од сувишка производње, због чега податци о жетви и стоци могу да дају приближно мерило садање и будуће куповне моћи.

5) *Да послуже као мерило за рад фабрикантима и продавцима фабричких производа.* Познавање куповне моћи необично је корисно фабрикантима и посредницима, јер им омогућује да процене вероватну потражњу и да регулишу и израде програме производње и продаје, што представља велику економију за земљу.

6) *Да спречавају лажне вести.* Поуздани званични ститистички податци о пољопр. производњи и о стоци, који се издају повремено, спречавају и потискују извештаје и публикације, које би поједина заинтересована лица могла да растурају у циљу да обману публику и да је на тај начин искористе. Пошто су званичне статистичке публикације израђене од лица, која нису заинтересована, то се може веровати у њихову тачност и поузданост. Сам факат, да се званични статистички податци публикују редовно и у одређено време и да се у великој количини растурају, чини, да оне сузбијају неосноване вести.

7) *Да спречавају неповољне спекулације.* Спекулација је, изван оне дозвољене, која је у вези са трговином, противна интересима публике, јер она врло често проузрокује претерано велике цене и тиме спречава продају разних производа.

(Наставиће се)

двојити заразног болесника од здравих и не припуштати у његову собу никога осим нудиље, која се бави негом његовом.

Али кад завлада нека редња, потребно је пронаћи клицоноше, да би се спречило даље ширење заразе. За овај посао постоје у нашој земљи нарочите установе: бактериолошке станице. Потребно је само захтевати у оваквим случајевима од среског лекара, да извести станицу и позове је да сузбије редњу.

То је међутим дужност сваког грађанина.

Др. Ст. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ

Нов члан утемељач. — Г. Пера Стојадиновић, трговац, пољопривредник из Трстеника, ценећи рад Српског Пољопривредног Друштва на унапређењу пољопривреде, уписао се за члана утемељача, положивши Друштвеној каси 200 дин.

Г. Стојадиновић је и овом приликом доказао, колико му лежи на срцу унапређење наше пољопривреде — Хвала му!

Н.

Курс за обуку сеоских младића из Ј. Србије из пољопривредног задругарства.— Да би потпомогао што брже и успешније развиће земљорадничких, а нарочито кредитних задруга у Јужној Србији, којих корисних установа скоро и нема у тим крајевима, Господин Министар Пољопривреде и Вода, у споразуму са Главним Савезом Српских Земљорадничких Задруга у Београду, одлучио је, да се и ове године одржи један задружно-пољопривредни курс младића из тих крајева. На тај курс, који је трећи по реду, позват је из сваког среза у Јужној Србији по један младић. Младићи треба да су писмени, да су земљорадници, синови добрих домаћина или и сами добри домаћини и т. д., те како би по повратку са курса, са више успеха могли ширити задружне идеје и бити оснивачи земљорадничких, а нарочито кредитних задруга у својим местима. Избор ових младића вршиће државни срески економи у дотичним срезовима. Курс ће почети 1. марта и трајати најдаље до 20 маја, т. г.

Радови у марту. *На дому и двору.* — Прегледање житница и утамањивање жишка затварањем пукотина и рупа, или замазивање ових катраном и карболинеумом. Семена за сејање брижљиво пречистити и натапати у растворе противу главнице, најобичније у раствору *плавог камена* (на хектолитар 100 — воде 1 килограм камена). — По свршетку рада у казаници очисти казане и апарате.

Око стоке и живине. — Повећати оброке стоци за рад. Обраћати пажњу на распасивање кобила. Забрана паше по ливадама и детелиштима. Старати се о бољој храни за јагњад, која се зими јагње, да би саврела за клање. Одбијати прасад, па штројити ону, коју не треба остављати за запат. — Живина пробавља дуже време напољу, и ношење јаја се повећава. Насађивати живину.

На њиви и ливади. — Дрљање озимица. Растура се по овима, ако је усев слаб и проређен, чилска шалитра. Старија детелишта (и луцеришта) се гипсују (растура се прашак од гипса — садре); наредичава места потсејати. Продужује се обрађивање и припремање земље. Износи се гној на њиве за пролетњу сејидбу. Сеје се: јарица, пролетњи овас, пролетњи јечам грашак, грахорица, сочиво (лећа), детелина, луцерка и грахорка (еспарзета), мак, лан, женетрга (цикорија за кафу), њивска мрква и дуван (у лејама расадницама). Саде се: кромпир, морска репа (топинамбур), и хмељ за оснивање хмељаника. Окопава се озима олајна репица.

Спрема се земљиште за нове ливаде. Дрљају се ливаде обичном — но боље ливадском — дрљачом. Сакупља се маховина и избацује. — Сађење врба за плетарство и везивање земље по влажним местима (око јаркова).

У градини. — Припремање земље и сетва: у *лејама*, ротквица и мркава, раних купуса, раних келераба и цветног купуса; а напољу (у одељењима): боба, грашка, спанаћа, кисељака, мркава, першуна, ротквица, целера; саде се и лукови, кромшири, шпаргла и расађује се рани купус и кељ. Раније посејани спанаћ стиже за потрошњу као и раније посађени лукови. Изводе (семењаче) купуса, кеља, мркава и т. д. изнети из трапова и посадити на сунчана места у градини. — Чисте се јагодњаци и расађују јагоде.

У воћњаку и расаднику. — Завршује се орезивање воћака. Обрађивање земље око воћака и прављење чинија. Завршује се скидање гусеничних гнезда. Истражује се на воћкама црвена (крвава) ваш (нарочито на јабукама), и предузима се употреба средстава за утамањивање (петролеумска маст ради замазивања пукотина). Сађење воћних садница и оснивање нових воћњака. Уза сваку садницу у воћњаку треба да буде притка, за коју се садница привеже да се не клати. У Расаднику: калемљење (присађивање, цепљење, наврtање) „спајањем" и „на припој" (и по старијем начину „у процеп"). Орезати прошлогодишње окуланте.

У винограду и подруму. — Одгртање винограда, који су у јесен загрнути. Кад се земља просуши, откопава се око чокота до побочних жила и засецају се, равно до чокота горње жиле (подгушњаци), нарочито оне које избијају из вијоке (изнад спојног места). Љуштење испуцане коре и убијање инсеката и ларва испод ове. Прање чокота раствором зелене галице у циљу сузбијања црњевине (антракнозе). Празна места у винограду попунити калемљеним положницама од прошле године. Калемљење „на стал-

ном месту“ у новим садовима у којима је дивља лоза (спајање, процеп). Резидба чокота. Побијање притака и привезивање лукова за жице. Растурање вештачког гноја. Прва копња. — Калемљење „из руке“ и стратификовање лозе. Прпорење резница и калемова. Сађење риљевина прпорцима или калемовима. — У подруму, пролетње претакање. Проветравање подрума. Испитивати нова вина и лечити преврнута. Уједињавање вина („купажа“). Разливање у боце.

На пчеланику. — Преглед кошница топлих дана. Прихрањивање. Чишћење кошница. Удруживање.

Кад свилобуба. — Чување јаја свилобуба. Не спречавати утицај зимске хладноће. Сузбијати влагу ваздуха. Температура не сме прећи 12° Ц. Припрема одаја за лежење јаја и гајење свилобуба. Сађење дудових садница.

Повлашћен превоз воћних садница и лозе на бродовима „Јадранске Пловидбе“. — Министарство Пољопривреде и Вода-Оделење за Виноградарство и Воћарство-издејствовало је преко Министарства Саобраћаја *за све пошиљке пакета воћних садница и винове лозе,* које се шаљу из државних лозних и воћних расадника у Чибачи код Дубровника и Соколуши код Биограда на мору прека бродова Друштва „Јадранске Пловидбе“, а намењене су обнови и унапређењу виноградарства и воћарства нашег приморја, *да се класифицирају по I разреду.* Пошиљке треба да су снабдевене уверењем дотичног расадника о пореклу и намени, да би се осујетила свака злоупотреба. Ове пошиљке имају првенство и на брзим паробродима. За све друге отпреме ове врсте важе досадашњи прописи и тарифе.

Нове жељезничке пруге у нашој држави. — Нове пруге, које је железничка конференција, о којој је била реч у бр. 47. *Тежака* пр. год., предложила Господину Министру Саобраћаја ове су:

1) *Нормалног колосека*: Београд-Панчево са мостом на Дунаву; Крагујевац-Краљево Рашка-Митровица; Београд-Обреновац-Шабац-Бијељина-Тузла-Бања Лука; Тузла-Сарајево-Мостар-Метковић са огранцима Мостар-Имотски-Сплит и Сарајево-Међеђа-Увац-Бијело Поље-Котор; Прокупље Приштина-Пећ; Пећ-Андријевица-Матошево или Митровица-Рожај-Равна Река (како студије буду показале); Копривница-Вараждин; Београд-Батајница дупли колосек и Батајница-Рума један колосек; Лапово-В. Плана дупли колосек; Суња-Цапраг дупли колосек; Скопље-Тетово-Гостивар-Кичево-Прилеп-Битољ са краком Кичево-Охрид; Забрежје-Лајковац; Кочевје-Сушачка пруга (Брод-Моравице или Врбаско како је најрационалније; Кочевје-Стража; Пожаревац-Мајданпек-Милошева Кула-Прахово са огранцима на Градиште и Д. Милановац; Рашка-Сјеница-Увац; Куманово-Крива Паланка са везом на Кратово; Зајечар-Ресава-Марковац; Бихаћ-Книн долином Бутишнице; Шид-Бачка Паланка са мостом; Свети Јанж-Севница; Прилеп-Велес; Марковац-Ваљево-Тузла; Рогатец-Крапина; Крушевац-Краљево, даље до Међеђе доцније; Славонски Шамац-Завидовић (веза са Тузла-Сарајево); Обреновац-Забрежје-Бољевац са мостом на Сави; Ковин-Смедерево са мостом на Дунаву; Стари Бечеј-Нови Бечеј са мостом преко Тисе; Самош-Орловат; Костајница-Глина; Бијељина-Славон. Рача са мостом на Сави; Бела Црква-Ковин-Панчево уз Дунав; Пађење-Бенковац-Биоград на мору са везом на Нови Град; веза Сушачке линије се Бакром и Краљевицом и продужење до Сења; Бихаћ-Плитвице-Врховине Оточац-Краљевица; Крапина-Голубовец; Гарешница-Банова Јаруга; Грубишно Поље-Кончаница; Бихаћ-Корана-Карловац; Брежице-Ново Место; Прагерско-Рогашка Слатина; Черномељ-Сушачка пруга; Кавадар-Св. Ђорђе; Куманово-Св. Никола-Штип Радовиште-Струмица; Удово-Струмица; Кочане-Царево Село-Берово; Битољ-Ресан-Охрид-Струга; Варош Врање поред Гиљана-Урошевац-Призрен-Ђаковица до везе Приштина-Пећ; Крушевац-Туларе до везе Прокупље-Приштина; Нашице-Винковци; Сплит Метковић-Котор; Бијељина-Брчко-Дубица, кад сд укаже потреба дуплирања колосека Дубица-Винковци-Инђија; Пирот-Власотинци-Лесковац-Лебане-Подујево; Младеновац-Топола-Крагујевац.

2) **Узаног колосека** (76. см.): Бргуле (Обреновац)-Лозница Зворник-Тузла; Прахово-Зајечар; Петровац-Жагубица-Зајечар; Устипрача-Фоча-Гацко-Билеће-Требиње са огранком Билеће-Никшић-Подгорица-Вир Пазар-Бар; веза бањалучких шумских железница за прибинићску и травничку пругу; Гацко-Невесиње-Столац-Чапљина; Бугојно-Прозор-Рама; Прозор-Жупањац-Ржано-Сињска пруга; Врхпоље-Бања Лука-Бос. Градишка; Книн-Шибеник; Книн-Врљика-Сињ; Метковић-Плоче; Немачки Св. Хуберт-Кикинда; Гламоч-Ливно до везе са пругом Прозор-Сплит.

Грађење ових пруга подељено је у *два периода.* И тако

1) *У први период* грађења ушле су следеће нормалне пруге: Крагујевац-Краљево-Рашка-Митровица; Београд-Обреновац-Шабац-Тузла-Бања Лука; Копривница-Вараждин; Лапово-В. Плана дупли колосек; Суња-Цапраг дупли колосек; Скопље Тетово-Гостивар-Кичево-Прилеп-Битољ са краком Кичево-Охрид; Битољ-Ресан Охрид-Струга; Прилеп-Велес; Рогатец-Крапина; Струмица-Удово; Београд-Панчево са мостом на Дунаву; Тузла-Сарајево-Мостар-Метковић са огранцима Мостар-Имотски-Сплит и Сарајево-Међеђа-Увац-Бијело Поље-Подгорица-Котор; Приштина-Пећ-Матошево или Митровица-Рожај-Равна Река; Рашка-Нови Пазар-Сјеница-Увац; Куманово-Крива Паланка са краком на Кратово; Св. Јанж-Севница; Кочевје-Сушачка пруга; Зајечар-Ресава-Марковац; Марковац-Ваљево-Тузла; Београд-Батајница дупли колосек и Батајница-Рума нова пруга једног колосека; Бихаћ-

Књи; Смедерево-Ковин са мостом на Дунаву; Лајковац-Обреновац-Забрежје-Бољевац са мостом на Сави; Крушевац-Краљево, доцније Мећеље; Младеновац-Топола-Крагујевац; Бачка Паланка-Шид са мостом на Дунаву; Стари Бечеј-Нови Бечеј са мостом на Тиси; Славон. Шамац-Добој-Завидовић са мостом на Сави; Пожаревац-Мајданпек-Прахово Метковић-Плоче; Устипрача-Фоча-Гацко-Требиње са огранком Билеће-Никшић-Подгорица-Вир Пазар; Бугојно-Прозор-Жупањац-Сињска пруга; Прахово-Зајечар; Књи Шибеник

2) *У други период* грађења ушле су све остал- пруге нармалног колосека, које су напред наведене, као и све *остале* пруге уског колосека, које су такође напред наведене.

— — Ђ

КЊИЖЕВНОСТ

Поучник о гајењу лана од К. Поповића, директора Ниже Пољопривредне школе у Шапцу. Издање Министарства Пољопривреде и Вода, у редакцији Мил. Ђ. Ђурића, начелника Министарства Пољопривреде и Вода.

У овој корисној књижици на 40 страница износи се лаким и разумљивим језиком све, што је у главном потребно знати о гајењу лана.

Књижицу може добити бесплатно сваки, ко се овим питањем интересује, ако се обрати на Министарство Пољопривреде и Вода — Одељењу за Ратарство.

ДОПИС

Мој први успех

Сељачко сам дете по рођењу. Свршио сам занат и почео сам тећи каријеру у војсци. Служио сам 20 год.; у рату онеспособљен и постао сам пензионер — инвалид.

Ове године почео сам први пут земљу обрађивати. Ја сам лакле пољопривредни рекрут. Па и ако нисам имао учитеља у практичном раду, благодарећи стручним уџбеницима, ове године имао сам лепог успеха. Имао сам по неког радника, али сам већином сам радио. Истина засејао сам два и по хектара луцерке, где сам најмање рада уложио, а само на пола хектара се ао сам ратарске и повртарске усеве. Успех мога рада зависио је од многих услова, али мени изгледа да је томе успеху највише допринело то, што сам радио по упутствима: за ратарство „Гајење кукуруза" од Др. Мил Влајинца професора универзитета; „Гајење детелине-Луцерке" од Ћатића, екон. и за повртарство: О земљоделству од Др. Ђ. Радића, бив. упр. ратарске школе.

Благодарећи писцима пољопривредних књига и упутстава, земљу може сваки боље обрађивати и економију водити. Али за ово треба имати воље, стрпљења и истрајности. Ово је потврдио и Изасланик Њ. Вел. Краља на пољопривредној изложби у дому Срп. Пољоприв. Друштва, кад му је директор изложбе г. Мита Ђ. Николић показао главице холандског првеног купуса, које сам ја одгајио и које су добиле премију, г. Изасланик је рекао: „Само воља, разумевање и истрајност, — и успех је ту".

Наш лист „Тежак" пре свих осталих листова и књига, треба сваки дом да прима, јер је то лист, који учи напредном обрађивању земље и све што нам мајка земља даје. Од не мање је важности Пољопривредни Календар, који се добија уз лист „Тежак". Један врло опширан упут о пољопривреди изашао је у Пољопривредном календару за 1921. год. кога је средио за штампу г. Др. Вељa Стојковић, начелник Минист. Пољопр. и Вода и њим сам се као цепним уџбеником врло радо користио и успео много чега научити из свих грана пољске привреде *)

Српско Пољопривредно Друштво има своју књижницу о пољопривредном раду и газдовању. И што је главно, ове су књиге знатно јефтиније од осталих. Имамо и за воћарство врло леп уџбеник, „Воћке и воће" од г. Блаже Тодоровића, начелн. Минист. Пољопр. и Вода, која је насушна потреба сваког нашег тежака, који се бави воћарством, а њих је много, јер је воћарство једна од главних грана наше пољопривреде. По овоме упутству—уџбенику вршио сам у овој години воћарске радове, који су ми лепо непредовали.

Мој први успех у пољопривреди награђен је и материјално и морално. Поред свих расхода, за ову годину са ових 3 и по хектара добило се 25.000 динара. А на изложби добио сам премију за производњу купуса.

Задовољство је земљу радити а земља не тражи молитву већ мотику — вели народ. А ја бих додао, што незнаш — питај, и речи изасланика на овогодишњој изложби: „Воља, разумевање и истрајност".

21.-XII.-1926.
Београд.

Т. И. Рајић.

ЗАПИСНИК

6. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 8. фебруара 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник П. Т. Тодоровић, п. председник Др. Т. Митровић и чланови: Б. Станасављевић, С. Партонић, С. Ратковић, А. Рашковић, Д. Николић, Н. Петровић, Б. Ранковић, В. Магић и Д. Спремић.

Председавао председник г. П. Т. Тодоровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић

I.

Прочитани су записници:

96) 5. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

97) 6. седнице књиженог Одбора. Одбор прима прочитани записник и одобрава одлуку да се откупи од г.

*) Овај Календар, као и др. из ранијих година, може се добити од С. П. Друштва по сниженој цени од 3 дин. по комаду.

Др. Т. Митровића 100 књига „Расе оваца у Србији" по 20 дин. са 20% попуста.

98) З. седнице Секције за Сточарство и Ветеринарство. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке за расписивање стечаја за напредније начине рада стим: да скицу за стаје израде заједнички Секција за сточарство и ветеринарство и секција Инжињерско-Техничка и Технолошка; да се у стечају за уједначене запате назначе расе које се могу такмичити, и да се израде нова стечаји за живинарство, млекарство, свиларство и по нахођењу за гајење питомих зечева.

II.

Прочитана су мишљења Финансијског Одбора, па је одлучено:

99) да се сума од дин. 1848- за исплату рачуна за експедицију предмета за Друштвену изложбу унесе у буџет за 1927. г. на позицију „невиђлашени рачуни за раније године".

III.

Прочитана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

100) да се од „Косанчића" не узима јара пшеница пошто не одговара условима, већ да се пита Беље и тражи мустра.

101) да се не учествује на лицитацији за глатку жицу.

IV.

Саслушана су мишљења Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

102) да Подружина у Бугојну позове по четврти пут скупштину и одржи је са онолико чланова колико дође;

103) да се извести Подружина у Ваљеву, да је тражи плетар:

104) да се срески економ из Бруса упути на Тежак где је писано о гајењу риба;

105) да се од П. Јаниковића из Смедеревске Паланке тражи да измири дуг Подружински, у противном да се тражи наплата судским путем:

106) да се препоручи Подружинама да узму учешћа на Лијонској изложби они излагачи који су на Друштвеној изложби добили прве награде.

107) да се по молби Подружине из Силбаша прикупе цене шећерне репе код наших фабрика и у Чехословачкој.

108) да се замоли пољопривредни референт из Ужица да се приликом службеног пута у Косјерић упути среског економа у раду и да му препоручи да не дозволи да његовом кривицом Подружина ликвидира.

V.

109) Приступљено је избору Инспектора за Подружине на основи расписаног стечаја, па је за Инспектора изабран г. Борисав Нешић са 30.000 динара годишње приналежности без права на стан. г. Нешић је изабран са већином од девет гласова један се уздржао од гласања, а један је био против.

VI.

110) По питању одређивања дана за годишњи збор одлучено је: да се збор одржи у недељу 27. марта 1927. г. у Београду.

VII.

Саопштење и предлози:

111) По молби фирме Гестетнер да пред управним Одбором покаже рад са својим апаратом за умножавање, одлучено је: да се понуда одбије.

Са овим је седница закључена.

Тражите књигу: Винарство!

Имам на продају већу количину свих врста воћних младица. Цене су умерене.

Марко Тодоровић, економ
Смедеревска Паланка.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

ОД 15. до 22. II. ТЕК. ГОД.

Пољопривредни производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара		динара		количина	дин.	динара		динара		количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	295	275	292	297	—	— —	305	310	300	302	1000	302 — 300
Раж	—	—	—	180	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Овас	—	—	175	185	—	— —	—	—	—	—	200	— 185
Кукуруз	160	175	155	172	28200	192 — 191	160	185	—	197	16000	197 — 185
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	400	370 420
Мекиње	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	500	— 155
Пасуљ	155	165	150	160	—	— —	—	—	—	—	400	125 160
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Супе шљиве	350	700	320	430	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	380	410	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Ораси	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 336 дин.

Виноградари!

Тражите бесплатан ценовник
ожиљених калемова из Лозног Расадника
инж. агронома **Аћима Банковића и Младена Стојиљковића**
Смед. Паланка

9, 2—2

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је најбоље сириште на свету.
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Тражите свуда и искоришћавајте само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.
4 10—4

Племените воћке
у свим врстама у већим количинама продаје
Властелинстео Гладнош
7, 2—2 *Пошта БЕШКА, Срем.*

СТОЧАРИ!
Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек
ДИСТОЛ
који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење сроке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати својност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје њихову гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног Дистола као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“.*

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
51,26-18 фабрика хем. фармац. производа А. Д Карловац

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ
патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Hechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—5

Купујте само најбоље *Лозе и воћке*, калемљене на издржљивим подлогама, снажно ожиљене. ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
ЦЕНОВНИК ТРАЖИТЕ, шаље се БЕСПЛАТНО.
Адреса:
Миша Ђорђевић, лозар. власник лозног расадника НОВИ САД, пошт. фах 133 (Бачка). (Стовариште: Кисачка улица бр. 106). 40, 10—8

АРБОРИН
Ванредно средство за затирање штеточина на садном дрвећу, даје најфинији калем-восак, лепак за гусенице и друге сличне производе за кућу, башту и стају, добија се код
ХЕМОТЕХНА д.с.о.о.
Љубљана, Местни трг 10.
Захтевајте проспекте и упуте за употребу. 8, 4—2

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник
А. АНТОНИЈЕВИЋА,
економа — Смедерево
ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:
1. **прпорака** ужиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Ришарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Гаинзен. Н. 1.; 2. **воћне садинице:** кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.
— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —
6, 10—2

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, п.председник, Др. Т. Митровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

† Павле Т. Тодоровић-Ђаковчић

У недељу 27 фебруара у 11½ часова пре подне испустио је своју племениту душу Павле Т. Тодоровић-Ђаковчић, Начелник Министарства Пољопривреде и Вода у пензији и Председник Српског Пољопривредног Друштва, у 74. години живота. Тога истог дана, 27. фебруара сазвана је из почасти свечана седница Управног Одбора и чланова Друштва, на којој су изнесене заслуге покојникове и на којој је одлучено, да се председник испрати до вечне му куће са свима оним почастима, које му припадају и према положају и према заслугама, стеченим за нашу пољопривреду. У знак жалости на Друштвеном Дому истакнута је црна застава, а и Министарство Пољопривреде и Вода учинило је то исто.

Погреб је био 28. пр. месеца у 2½ часа по подне. Спровод се кренуо од покојникове куће, Браће Недића ул. бр. 23. улицама: Браће Недића, Крунском, Београдском Краља Милана, Милоша Великог до Вазнесенске Цркве, у којој је било опело. Ковчег са посмртним остатцима изнели су из стана покојниковог његови сродници, у цркву су га унели чланови Управног Одбора Српског Пољопривредног Друштва, а из цркве изнели ови исти са чиновницима Министарства Пољопривреде. У име Свете Цркве опростио се у цркви са покојником Њ. С. Патријарх Димитрије, који је добро познавао пок. Председника и био добар пријатељ с њим. У име Министарства Пољопривреде, пред црквом опростио се са покојним Председником уважени

г. Др. Велимир Стојковић, начелник Министарства Пољопривреде и Вода, искрени пријатељ Председникова и Друштва, у коме је до ситница изнесен живот и рад пок. Председника, на чему и овом приликом велика хвала г. Др. Стојковићу од стране Друштва. Друштво је са своје стране у знак поштовања и захвалности купило један венац од природног цвећа, са натписом: „Своме Председнику, Српско Пољопривредно Друштво". Други венац дала је Нишка Пољопривредна Подружина. Одличја Председникова носила су два чиновника Друштва.

Величанствени спровод, у коме су учествовали: Министар Унутрашњих Дела г. Божа Максимовић, Министар Пољопривреде и Вода на расположењу г. Иван Пуцељ, Чехословачки Посланик г. Шеба, отправник послова (за пољопривреду) г. Хохолоучек и многи други виђени грађани, пријатељи, познаници и поштоваоци покојникови, био је доказ свих заслуга покојног Председника за његов дугогодишњи рад на пољопривреди. На гробљу су скинули ковчег чланови Управног Одбора Друштва, и пошто је пок. Председник достојно испраћен до вечне му куће, на самом гробу, пре но што су посмртни остатци пок. Председника спуштени у хладну раку, на дирљив начин, последње збогом казао му је подпредседник Српског Пољопривредног Друштва, Др. Танасије Митровић, речима:

Ожалошћена породице и многобројни поштоваоци.

Мени је пала у део веома тешка дужност, да се на последњем растанку, пре но што ће трошно тело бити предано матери земљи, опростим у име Српског Пољопривредног Друштва, са његовим дојучерашњим председником, пок. Павлом Т. Тодоровићем-Ђаковчићем.

Тежак губитак, који је задесио породицу нашег бившег председника његовом смрћу, осетиће и наша пољопривреда, а највише Српско Пољопривредно Друштво, у коме је покојник све до јуче, од пре пола столећа, тачније речено од пре 46 год. врло активно радио.

Тај рад у нашем Пољопривредном Друштву огледа се прво у књижевном правцу, о чему сведоче многе пољопривредне поуке, које је Друштво публиковало, даље у уређивању Пољопривредног Календара и Тежака, као и у безбројним чланцима, публикованим у поменутим Друштвеним листовима. Цео књижевни рад покојника, ако није била каква расправа или његови здрави погледи на унапређење наше пољопривреде, био је поука нашем народу из разних грана пољопривреде, којима се тежило, да се наши пољопривредници упуте оним путем, који би их на најбољи начин довео до благостања. У томе раду огледа се велика љубав покојника према нашем народу, и то стручно васпитање нашег народа, уздиже личност пок. Павла Тодоровића у ред наших великих националиста, чије ће име остати нараштајима у успомени за вечита времена. Даљи рад врлог нам покојника, састојао се у томе, што је у сваком тренутку гледао да се наше Пољопривредно Друштво што боље развије, да напредује брзим корацима, и да се уздигне до оне висине, коју су му наменули његови оснивачи: Др. Милован Спасић, Чеда Мијатовић, Крста Петровић, Коста Црногорац, Јосиф Панчић, Сергије Станковић, Милан Миловук, Арса Ристић, Фрања Вшетечки, Чедомир Поповић и Алекса Стојковић, од којих је у животу још само г. Чеда Мијатовић.

Сви смо ми сведоци покојникових мисли и речи, да Српско Пољопривредно Друштво има да служи на добро и напредак наше пољопривреде и наших пољопривредника, да га треба сматрати ни више ни мање него као неку светињу, која је изнад данашњег схватања обичног Друштва, изнад свега личног и партијског. Томе узвишеном задатку Српског Пољопривредног Друштва, наш бивши председник прилагодио је свој рад у њему кроз непуних пет деценија, нарочито када је од својих другова, пријатеља и познаника, био почаствован местом подпредседника и председника.

У раду са Управним Одбором Друштва пок. председник из своје скромности није ни у једном тренутку истицао свој председнички положај, него се трудио, да се све ствари решавају у пуној сагласности и слози, пријатељски и колегијално, како то доликује Друштву. Међу својим друговима и колегама, драги нам покојник представљао је личност врло великог искуства и стручне спреме, што је служило на част и струци и Друштву. И ако је био благ, по природи својој тих и миран, као председник Друштва захтевао је од друштвених чиновника и служитеља, да сваки од њих врши тачно свој посао, и да редовни послови не застану ни за један тренутак.

Колико се покојни нам председник интересовао Друштвом и колико му је оно лежало на срцу, види се по томе, што све до самог последњег часа није престао да ради и да мисли на Друштво. И ако су му лекари у последње време саветовали, да мирно лежи у постељи и да се не креће по хладном времену, он није могао издржати, него је три пута одлазио у Друштво и отправљао посао. Чак је донео и лек да пије у Друштву, јер по пропису лекара лек је требало узимати у подне, а он се тада налазио у Друштву. Хтео је да послуша савет лекара, да редовно узима лек, али није могао оставити Друштво, чиме је прекршио и лекарски савет и навољивање своје породице да не излази. То га је бацило у постељу и његов прилично оро-

ниу организам почео се губити. Када више није могао излазити из постеље, цео га је Управни Одбор обишао и он се тешко болестан распитивао за Друштво, нарочито пошто се налази пред годишњим зборм и рекао: „Много ме брине извештај, који треба да се поднесе Збору, молим вас да добро испадне". Интересовао се и Пољопривредним Речником, који је његовим заузимањем продужен, а који се сада налази у штампи, и у коме ни његова сарадња није изостала. Хтео је да види коректуру, коју сам имао код себе случајно, али није могао.

Ма да смо сви много изгубили у нашем добром и непрежаљеном председнику Павлу Т. Тодоровићу, ипак нека је утеха његовој до срца ојађеној породици та, што је смрт неумољиви природни процес, коме сви подлежимо, што је покојник имао сразмерно дуг век, што је за то време врло много урадио и тиме оставио каснијим поколењима трајан спомен, како треба радити за отаџбину и за свој народ.

На данашњи дан, када нашег доброг и непрежаљеног председника нема више међу живима, ја се са нарочитим поштовањем клањам његовој сени у име Одбора Српског Пољопривредног Друштва, у име његових многобројних Подружина и чланова, и узвикујем у њихово и своје име: Хвала ти од свег срца, наш драги и добри председниче, на свему ономе, што си нам оставио и што си урадио, нека ти је лака земља, коју си толико волео и за коју си толико урадио, и нека ти благи Бог подари рајско насеље!!!

Слава ти и хвала!

Др. Т. Митровић,
подпредседник С. П. Друштва.

Изјаве саучешћа достављене С. П. Друштву поводом смрти Друштвеног Председника Паје Т. Тодоровића.

Српском Пољопривредном Друштву.

Дубоко потрешени вешћу из Београда, да је преминуо велики организатор и неуморни пионир за унапређење целокупне пољске привреде Паја Тодоровић, дугогодишњи члан и председник тога Друштва, хитам да у име чланове Нишке Окружне Пољопривредне Подружине изразим Друштву искрено саучешће за тако велики и ненакнадни губитак. Покојниковој сени клањају се сви пољопривредници, а нарочито његови сарадници. Нека је мир пепелу његовом и нека му је лака српска земља, коју је покојник својим радом тако много задужио.

Ниш. Председник,
Дим. Цвешановић.

Српском Пољопривредном Друштву.

Друштву и породици почившег чика Паје изјављујемо најдубље саучешће у губитку председника и великог привредног књижевника као и родитеља.

Председник Подружине,
Лазаревац. *Милован Лазаревић.*
Чланови:
Срећен Живојиновић
Александар Иванковић

Српском Пољопривредном Друштву.

Другови, учествујем с вама заједно у тузи за умрлим председником Пајом

Вића Радовановић

Паланка С.

Српском Пољопривредном Друштву.

Најискреније саучешће за изгубљеним уваженим председником Тодововићем

Београд. *Месаровић*, хотелијер

Српском Пољопривредном Друштву.

Молимо примите и изјавите у наше име дубоко саучешће породици покојнога председника Друштва Павла Тодоровића.

Спасоје Пешић са породицом, Бошко Бошковић, Нилола Петровић.

Скопље.

Српском Пољопривредном Друштву.

Изјављујемо вам наше саучешће у преголемој и дубокој тузи, која је задесила вас и цео наш привредни народ смрћу вашег дугогодишњег председника Тодоровића нашег одличног националног привредног раденика и организатора наших ратара-земљорадника. Вечан му спомен. Савез Банатских Српских Земљорадничких Задруга.

В. Бечкерек.

Српском Пољопривредном Друштву.

У име чланова чачанске Пољопривредне Подружине, њеног Управног и Надзорног Одбора и многобројних пријатеља овога краја изјављујемо Друштву саучешће у жалости за изгубљеним председником Пајом Тодоровићем

Председник Поповић, секретар Нешић

Чачак.

Српском Пољопривредном Друштву.

Примите искрено саучешће за председником Тодоровићем.

Подружина Стари Бечеј.

Српском Пољопривредном Друштву.

Управа среске Пољопривредне Подружине у Плевљу најоданије и најискреније саучествује

у жалости за преминулим председником, чији ће губитак дуго времена осећати Друштво. Слава му и вечни помен.

Председник Шиљак, секретар Ђенисијевић.

Плевље.

Српском Пољопривредном Друштву

Вест о смрти Паје Тодоровића, доајена бораца за рационалну привреду и економски препород нашега народа тешко нас је ганула. Будите уверени да дубоко жалимо за изгубљеним учитељем свих нас у буђењу свести код народа у напреднијим пољским радовима.

За Ваљевску Подружину председник *Селенић*.

Ваљево.

Српском Пољопривредном Друштву

Са искреним саучешћем прикључујемо се жалости приликом губитка нашег многоуваженог председника.

Сента. *Сава Вујић* председник Подружине

Српском Пољопривредном Друштву

Пољопривредна Подружина среза жупског са великим болом извављује саучешће за умрлим председником Друштва и великим пољопривредним ветераном Пајом Тодоровићем.

Александровац. Председник *Марсић*.

Српском Пољопривредном Друштву

За преминулим председником примите наше саучешће

Варварин. *Младеновић, Матејић*.

Српском Пољопривредном Друштву

Изјављујемо наше саучешће за добрим, узоритим и неуморним председником Друштва Павлом Тодоровићем. Шабачка Подружина

Шабац. Председник *Лукић*, Благајник *Поповић*.

Српском Пољопривредном Друштву

Поводом смрти заслужног председника Друштва и неуморног пољопривредног стручњака примите и саучешће наставничког колегијума ове школе.

Директор *Јовановић*, наставници: *Никешић, Николић, Божовић, Ђорђевић, рачуновођа Душић*.

Ваљево.

Српском Пољопривредном Друштву

Пољопривредна Подружина осећајући огроман губитак дубоко жали смрт нашег врлог председника и шаље искрено саучешће Друштву породици и пријатељима.

Аранђеловац. Председник *Петровић*.

Пољопривредно Друштво — Београд

Поводом смрти вашег заслужног председника Паје Тодоровића, примите изјаву искреног саучешћа. Његове заслуге и братско осећање према нашем народу, осигуравају му трајну успомену у Чехословачкој.

Прага. Земљоделска Једнота посланик *Прокупек* Председник.

ИЗ СТОЧАРСТВА

Опасност од метиља и начини да се сузбије и лечи.

После свињске куге, која је у многим крајевима наше државе направила пустош и уништила читаве запате свиња, сада нам прети озбиљна опасност од метиља код говеди, оваца и коза. Изгледа, да су наши сточари осуђени, да стално војују са по неким злом. Таман се мало примире и прибраше од оне прве напасти код свиња, кад, ето, сада им грози нов и готово исто толико опасан непријатељ за говеда, овце и козе.

Метиљ и метиљавост су нешто мало познати у нашем народу, поглавито код оваца. Има места, где се ова болест јавља готово сваке године редовно. Само што у обичним годинама метиљ има више месни значај и његово је дејство ограничено на мали број грла. Међутим прошлогодишње јаке кише и незапамћене поплаве допринеле су, поред осталих недаћа, да се метиљ нагло распространио и захватио готово све покрајине наше државе. Са свих страна допиру гласови о многобројним угињавањима и оболењима стоке од метиља. У неким крајевима пољопривредницима је већ досада пропала сва стока, а у другим је скоро сва метиљава и пропашће највећим делом, јер је метиљ готово сигурна смрт. Штета, коју су претрпели наши пољопривредници, пење се на неколико стотина милиона. А шта ће тек бити, када настану топлији пролећни дани и када метиљ буде показао сву своју разорну моћ? То ће нам показати блиски дани. Ово нам је дало повода, да нашим пољопривредницима изнесемо и прикажемо: шта је метиљ и метиљавост и како се ова болест сузбија и лечи.

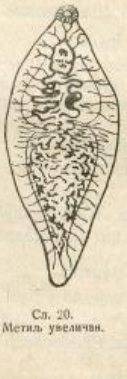

Сл. 20.
Метиљ увеличан.

Метиљавост је болест, коју проузрокује метиљ. Метиљ је једна врста пљоснатих црва, који достиже до 3 милиметра дужине. Одрастао метиљ има изглед врбовог листа (види сл. 20). Његово најзгодније склониште је јетра код говеди и оваца. У жучним каналима тога органа метиљ најрадије живи, развија се и носи необично велика јаја. Ова се помоћу жучи преносе у црева, одакле се

са изметом избацују на ђубре или на траву по ливадама и пашњацима. Избацивање јаја врши се највише од фебруара до јула месеца. Избачена јаја треба да доспу у влажна места или где има стајаће воде, да би могла да наставе своје даље развијање. Тако обично и бива, када је киша и поплавна година. Метиљава говеда и овце пасу на влажној или мочварној ливади и ту са изметом избацују огромне количине јаја. Сва та јаја не могу потпуно да се развију. Ако падну на суво земљиште, излежење не може да са изврши и она обично пропадну. Ако, међутим, падну тамо, где има довољно влаге и топлоте, излежење се врши брзо. Преко зиме је излежење је немогуће, због недовољне топлоте и стога сва јаја пропадну. Пролеће и лето су најповољније доба за излежење јаја, јер поред влаге има и довољно топлоте. Крајем лета и у јесен излежење се теже врши, јер се земља осуши. Али ако за време лета често падају јаке кише, као у прошлој години, потоци и реке се изливају и плаве ливаде и пашњаке и тако их стално влаже, онда се болест шири.

Дакле, када има довољно влаге и топлоте, из јаја се излегу веома ситни, влакнасти зачеци метиља, који могу да живе само у води (види сл. 21 и 22). Они пливају по води у свима правцима помоћу влакана. Ако у том пливању не нађу никакв

Сл. 21.
1 јаје метиља, 2 стварање зачетка, 3 право јаје после излежења.

Сл. 22.
Зачетак метиља.

вог пужића, где би могли да се склоне, онда они угину. Ако пак наиђу на неког пужића, онда се увуку у његово тело и као паразити продру до плућа, где наставе сво је даље развијање. Ових пужића има свуда по влажним и мочварним местима. И плућима пужића метиљав зачетак се преобрази и добије нов облик (види сл. 23 и 24). После неког времена напушта плућа и прелази у

Сл. 23.
Пуж метиља увеличан

Сл. 24.
Преображај зачетка метиља у пужу.

јетру пужића, где поново мења свој облик (види сл. 25). Те промене трају неколико недеља. Овим разним променама од једног метиљавог зачетка умножи се близу хиљаде нових јединки. Ове излазе из пужића, који их је дотле хранио и заклањао и настањују се у води. Ту по води пливају неко време, докле се не дочепају какве траве. На овој се обично залепе на доњој страни листа, до саме земље, и ту се учауре. Овако учурени на трави млади метиљи изгледају као ситна зрнца прашине или песка. Они ту чекају моменат, када ће их говеда или овце унети са травом у органе за варење.

Сл. 24а.
Преображај зачетка метиља у пужу.

Сл. 25.
Младја метиљ способан да зарази

Ако су ливаде покошене, сено осушено и сакупљено, млади метиљи убрзо изумру. Због тога се метиљавост готово никад не виђа на стоци, која се храни у стаји или у тору. Али ако се стока истерује на пашу и ако се метељи унесу живи са храном у желудац, онда се настављa њихово коло развитка. Из црева они доспу до јетре и у овој се настане у жучним каналима. Ту у јетри расту постепено и од младих метиља, који се при уласку у организам стоке једва виде голим оком, убрзо достигну 1, 2, па и 3 милиметра дужине.

Млада грла, телад и јагњад највише су нападнута од метиља. Старија су грла знатно отпорнија, али и њих метиљ не штеди. Ипак је код ових број метиља обично много мањи.

За време кишних и водоплавних година ширење метиља је огромно. То је и разумљиво, јер су тада испуњена три битна услова за његово развијање, а то су: вода, пужићи и јаја од метиља. Изгледа, да је јесен у таквим годинама најподеснije доба за размножавање и ширење заразе. То се објашњава тиме, што су у јесен ливаде и пашњаци већ огољени, те је стока принуђена да тражи остатке зелене хране и стога руби траву до самог корена. Пошто се млади метиљи обично залепе на листовима траве при земљи, то их у то доба стока обично и поједе. Штете од влажних година не опажају се одмах, већ идућег пролећа.

Знаци болести. Метљивост се јавља у три различита периода. Први период почиње од тренутка уношења младог метиља у органе за варење, а затим у јетру. Тај период одговара, од прилике, последњим данима лета и захвата целу јесен (јули до октобра и новембра). У то доба ретко се јављају узнемирујући знаци. Изузетак

може да се деси у току врло влажних година, као што је била прошла, у ком случају опасни знаци заразе могу да избију чак и у јулу месецу. Иначе, при крају лета, говеда и овце подносе лако прве нападе метиља. Потребна је врло велика обазривост и добро извежбано око, па да се примети нека тромост, млитавост и слабост код метиљавих грла стоке. Јер докле је апетит добар, промена општег стања здравља, под дејством метиља, је спора и постепена. Да би се уверили, да ли има метиља код стоке, треба, приликом клања оваца у јесен, обратити нарочиту пажњу на јетру. Пажљивим прегледом јетре при сечењу, може да се види, да ли има метиља или не. Ако га има, врло је вероватно да су и остале овце заражене, пошто иду заједно на пашу. Иначе угињавања у првом периоду су изузетна.

За време другог периода болести (децембар и јануар) метиљава грла показују нарочите знаке: веома су малокрвна, те им слузокоже уста и носа побледе, нагло слабе у снази, тромa су и млитава, апетит им је неуредан и јаче осећају жеђ. Код оваца вуна изгуби масноћу, постане груба и почиње по мало да опада. На тај начин руно се проређује, праменови се лако чупају, а влакна постану сува и ломљива. Код говеди длака се обично накостреши и постане груба. Овај други период одликује се нарочито врло јаком малокрвношћу метиљавих грла и брзим замарањем при ходу. Случајеви угињавања су доста ретки.

Трећи и завршни период почиње око фебруара месеца. Он одговара поступном напредовању метиљавости, коју ништа не може да заустави. Метиљава грла нагло мршаве, мало једу и пићаво пробављају храну. Тада се код њих обично појављују отоци на очним капцима, под гушом, вратом, а кад-кад на трбуху и на ногама. У исто доба појављује се и јак пролив, да још више погорша то и иначе узнемирујуће стање. Смрт наступа од велике изнурености. Оболела грла угињавају без болова и грчева, услед изванредне малокрвности. Када одпочну угињавања, нарочито у кишним годинама, када болест пустоши у читавим покрајинама, онда се дешавају дирљиви призори и настаје права жалост код пољопривредника, јер су губици огромни. Истина, сва метиљава грла не угину. Ако су добро негована и храњена, она могу да се одрже у том метиљавом стању у току више месеци.

(Свршиће се)

ЗАПИСНИК

7. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 16. фебруара 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: Председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Б. Станисављевић, С. Партонић, Н. Петровић, Д. Спремић и С. Ратковић.

Председавао Председник г. Др. Т. Митровић.
Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитали су записници:

112) 6. седнице Управног одбора. Одбор усваја прочитани записник;

113) 7. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник с тим а) да се од г. М. Дуњића откупи 100 књига „Наука о газдовању" по 25 дин. са 20% попуста; б) да Књижевни Одбор предложи цену Гласника С. П. Д. као и коме да се поклони по 1 примерак и в) да се одобрава хонорисање додатка Тежаку бр. 7.

II.

Саслушана су мишљења Финансијског Одбора, па је одлучено:

114) да се прима стање касе на дан 31. јануара о. г. које показује остатак 1.562.776·52 динара.

115) да се штампање рачунских књига и признаница за Подружине уступи Штампарији Прив. Преглед, као повољнијем понуђачу.

116) да се на подлози хартија од вредности узме позајмица од Поштанске Штедионице, до 300.000·— дин.

III.

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

117) да продајна цена прскаљца буде: „Верморел" 570·— дин. „Аустрија" 500 — дин. и „Ковина" 450·— дин. са 5% попуста за чланове Друштва и Подружина.

118) да се од Т. Владисављевића као повољнијег понуђача набави семе гледича и багрена.

119) да се набави од Монтекатини 6 вагона плавог камена с тим да се 2 вагона одмах испоруче.

IV.

Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

120) да се Подружини из Аранђеловца, остави у својину материјал, који јој је претекао од изложбе;

121) да се Ч. Милић извести, да може добити справе и др. материјал на поклон, само ако се такмичи по расписаним стечајевима и ако одређена комисија нађе да награду заслужује;

122) да се Б. Павловићу исплати 150·— дин. награде за одржано предавање.

123) да се Подружини из Сурдулице последњи пут продужи рок за измирење дуга, још два месеца;

124) да се Подружини из Дебра такође последњи пут продужи рок за измирење дуга, до 31. јула о. г.

V.

Саслушана су мишљења заст. Инспектора за Подружине, па је одлучено:

125) да се Подружини из Чачка одобри кредит од 50.000.— дин.;

126) да се Подружина из Каменице Ваљев. прими у састав, пошто је испунила све услове.

VI.

127) по молби Земљор. Кредитне Задруге из Рушња да Друштво набави италијански плави камен, пошто немачки не ваља, јер су се о томе уверили прошле године, одлучено је: да се задруга извести, да Друштво не набавља други плави камен осим италијанског.

VII.

128) По питању допуве чл. 32. Пословника одлучено је да се упути на мишљење Одбору за извршење програма рада.

VIII.

Саопштења и предлози:

129) Прочитано је писмо г. Б. Нешића, којим изве-

штава да му је саопштен избор за Инспектора за Подружине. Одбор прима знању.

130) Прочитан је извештај члана Управе г. С. Ратковића да је приликом држања предавања у ср. млавском 12. о. м извршио преглед рада Подружине у Петровцу, код које је нашао све у реду. Подружина врши успешан утицај на унапређење пољопривреде у целом срезу и све више прикупља у своје коло тамошње земљораднике. У допуну овог свог извештаја, г. Ратковић саопштава, да су на његово предавање 15. о. м. у Црљенцу дошли председник и неколико чланова Управе Подружине из Куле и известили да су одржали Годишњу Скупштину и постигли споразум са месном Земљорад. Задругом, да заједнички раде на извођењу својих задатака, пошто су им и циљеви исти. У исто време изјавили су жељу да и Друштво ради споразумно са Гл. Савезом Срп. Земљор. Задруга. Одбор прима предње знању и изјављује захвалност г. Ратковићу.

131) Прочитан је телеграм Пољ. Подружине из Крупња, којим шаље Друштву поздрав са прве своје славе Три Јерарха. Одбор прима поздрав знању стим, да се штампа у Тежаку.

132) Члан Управе г. Д. Спремић предлаже да се Подружинама да право, да шаљу на Друштвени Збор изасланике према броју чланова, с правом гласа и моли да се у том слислу унесе допуна у Правилима и Пословнику. Одбор одлучује; да се предлог упути на мишљење Одбору за извршење програма рада.

Са овим је седница закључена.

НА ЗНАЊЕ!

Српско Пољоприв. Друшто је добило *прскалице* праве „*Вермолер*“ и продаје их по Дин. 570. ком.
патент „*Аустрија*“ по „ 500. „
„*Вермолер*“ домаћа израда „ 450. „

Ове се цене подразумевају франко Друштвени магацин у Београду, а за експедицију поштом или возом (лађом) шаље се још динара 10. — по комаду.

Набавка прскалица извршена је у ограниченом броју, те се препоручује члановима и Подружинама, да се благовремено снабду са потребним бројем истих. Сем Подружина, које имају отворен кредит, сви остали треба да шаљу новац *унапред*, јер се пошиљке доплатом, за извесно време, не могу вршити. Друштво ће сваком слати своју чековну уплатницу, ко му се за исту обрати. Новац се може положити и код сваке поште на наш чековни рачун Бр. 50.350, са означењем, на *средњем* делу уплатнице, зашто се новац шаље.

Разашиљање прскалица вршиће се по реду пријаве.

Пољопривредне Подружине и чланови њихови и друштвени имају 5% попуста од горе означених цена, те при слању новца овај попуст увек треба да обрачунају.

1—4

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 22 — II — до 28 — II — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	267	275	262	273	300	265	—	305	308	305	—	1600	302	308
Раж	—	—	—	180	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	205		—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	250
Овас	—	—	175	185	100	190	190	—	—		—	—	185	187/50
Кукуруз	167	175	160	175	10600	165	190	165	175	165	168	10800	162	185
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	115	132	—	—	300	—	140	150	—	140	—	100	141	—
Пасуљ	150	165	145	160	—	—	—	—	—	—	—	100	—	165
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	350	700	320	435	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	380	410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета од 338 до 340 дин.

Дневна продукција 3000 комада цигаља са „Рапид“ ручном пресом израђују 3 радника од чисте земље (без додавања воде)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

УШТЕДА ВРЕМЕНА И НОВЦА

ДУГОТРАЈНА ГАРАНЦИЈА

„Рапид“ Агентурна и Комисиона Радња Ген. Заступство пат. „Рапид“ ручних преса за цигље — Велики Бечкерек, Обала Принцезе Јелене 4. Заступства у свима већим местима. Од кратког времена налазе се више стотина комада у раду. 11, 6—1

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Тражите свуда и искоришћавајте само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—5

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:
Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигурни успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.26-10

ПРАВЕ
НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ
патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Hechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—6

Купујте само најбоље **Лозе и воћке**, калемљене на издржљивим подлогама, снажно ожиљене, ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
ЦЕНОВНИК ТРАЖИТЕ, шаље се БЕСПЛАТНО.
Адреса:
Миша Ђорђевић, лозар, власник лозног расадника НОВИ САД, пошт. фах 133 (Бачка), (Стовариште: Кисачка улица бр. 10б). 49, 10—9

АРБОРИН

Ванредно средство за затирање штеточина на садном дрвећу, даје најфинији калем-восак, лепак за гусенице и друге сличне производе за кућу, башту и стају, добија се код

ХЕМОТЕХНА д.с.о.о.
Љубљана, Местни трг 10.

Захтевајте проспекте и упуте за употребу. 8, 4—3

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник
А. АНТОНИЈЕВИЋА,
економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **прлорака** ужиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Ришарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1; 2. **воћне саднице:** кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6. 10—3

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 40 дин. — Баци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, п.председник, Др. Т. Митровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

53. РЕДОВНИ ГОДИШЊИ ЗБОР
СРПСКОГ ПОЉОПРИВЕДНОГ ДРУШТВА

одржаће се на основи чл. 36., 37. и 38. Друштвених правила, 27. марта 1927. г. у друштвеном Дому у Београду, са овим дневним редом:

1. Председник или његов заменик отвара збор;
2. Подноси се извештај о раду Друштвене Управе, годишњи рачун о приходу и расходу и извештај о стању целокупне друштвене имовине;
3. Председник подноси на решење писмене предлоге Друштвене Управе, Подружина и појединих чланова, који су поднети Управи најмање на 15 дана пре збора;
4. Подноси се на одобрење буџет прихода и расхода за текућу годину, која почиње 1. јануара;
5. Решава се о измени и допуни правила и пословника;
6. Бирају се чланови Управног Одбора;
7. Бирају се чланови редовни и почасни.

Што се од овог дневног реда не сврши на дан збора, продужиће се сутрадан.

Право гласа на збору имају редовни чланови и по један изасланик сваке подружине (чл. 11 правила).

Позивају се редовни чланови, да на овај збор дођу, а Подружине да упуте своје изасланике са потребним пуномоћијима.

Посетиоцима збора одобрен је подвоз у пола цене на држ. железницама од 25—29. марта о. г., по решењу Генералне Дирекције Држ. Железница Г.Д.Бр. 13 789 од 4. марта о. г., стога карте сачувати и за повратак.

Бр. 2550
4. марта 1927.
Београд.

Председник,
Др. Т. Митровић, с. р.

Секретар,
М. В. Дамњановић, с. р.

ИЗ СТОЧАРСТВА.

Опасност од метиља и начини да се сузбије и лечи.

(Свршетак)

Око марта и априла метиљи остављају своје склониште у јетри. Носећи жучним током они прелазе у црева, одакле су са изметом избачени напоље. Тада наступа тако звана периода опорављења и постепеног оздрављења метиљаве стоке. Оздрављење није никад потпуно, већ делимично. јер метиљи нису сви потпуно очишћени.

Угињавања од метиљавости могу у извесним случајевима да се убрзају и умноже, када се овој придруже и друге болести. Тада се ова неман претвори у праву несрећу за крај, где се такви случајеви појаве. Тако се на метиљавост могу да накалеме разне болести, које проузрокују микроби и у том случају смрт наступа врло брзо.

Разорно дејство метиља. Повреде, које проузрокује метиљ у телу говечета или овце и начин његовог живота, разликују се према добу развитка метиља и према јачини заразе. У првом периоду метиљавости, млади метиљи обично изазивају запаљење јетре, коме се кад-кад придружи и лакше запаљење трбушне марамице.

За време другог периода, који одговара рашћењу младих метиља у јетри, оболења и болови се убламују у извесној мери, сем случаја, када се накалеме друге заразне болести. Како су метиљи смештени у жучним каналима јетре, разумљиво је, да их они својим рашћењем проширују. Број метиља у јетри је различит, што зависи од начина и јачине заразе. Неки пут има их мало, док има случајева, када су жучни канали просто набијени. Због овога су жучни канали у стању хроничног запаљења, које чини да се ткива јетре измене, а делом и потпуно пропадну. У овом другом периоду метиљи проузрокују велике промене и кварења, не само у јетри, већ и у целом организму метиљавог грла. Те промене долазе од присуства метиља у жучним каналима, што омета правилан рад јетре, а затим и стога, што се метиљи стално хране крвљу. Због овога метиљаво грло нагло мршави и постаје малокрвно, а често добије и жутицу.

У трећем периоду оболења су веома јака, а општи знаци метиљавости сасвим уочљиви. Када је зараза лакша, метиљи се настане у жучним каналима јетре и ту врше разорно дејство својим присуством и сисањем крви. Али када је зараза јака, број метиља је огроман, тако да сви не могу да се сместе у жучним каналима. У таквим случајевима они проваљују жучне канале, јетрину ткива, па чак и крвне судове. Јетра тада изгледа као да је избушена дрмљијама од олова. Када се догоде такве озледе, онда јетра и оболелих грла не може више да ради и њихови су дани избројани. У том случају никакво лечење више не помаже.

Како да сачувамо стоку од метиља. Из предњег излагања видели смо, да су за развијање и ширење метиља неопходно потребна три услова: влага, пужићи и јаја од метиља. Према томе потребно је, да се ови услови, било у целини, или бар делимично уклоне, па да се спречи ширење метиља. Ово се може постићи на више начина.

Треба исушивати влажна, подводна и мочварна места на ливадама и пашњацима. Пужеви, који служе за склониште и размножавање мети-

ПОДЛИСТАК

Значај пољопривредних пописа

(Свршетак)

Штетна спекулација одржава се услед неизвесности и необавештености публике. Дакле, у колико званични статистички податци о пољопр. производњи и стоци отклањају неизвесност, спречава се спекулација у циљу, да обмане публику и да утиче на цене.

8) *Да стабилизирају цене.* Чињеница, да повремене званичне статистич. публикације теже, да отклоне штетну спекулацију, има за последицу, да умањи неизвесност и несигурност и омогући утврђивање цена на постојанијој и сигурнијој основи.

9) *Да стабилизирају количине производње.* Поуздане и повременим пописима проверене месечне и годишње статистике тиме, што служе за оцену производње и потрошње, што пружају тачна обавештења произвођачима и публици, што отклањају или умањују спекулацију и стабилизирају цене, пружају такође најбоље јемство за одржавање довољне количине производа. Ово је потребно како у време рата тако и у време мира. Напротив, када се производња не ослања на статистичким податцима, излаже се овим случајевима или недовољној производњи, што изазива претеране цене или сувишној производњи, што опет изазива сувише ниске цене, што је од штете за произвођаче.

10) *Да у личу на утврђивање цена.* Цене које произвођачи примају и потроша и плаћају зависе у првом реду од светске понуде и потражње. С обзиром да светска потражња остаје вишемање стална, може се рећи да је главна чињеница, која одређује цену разних пољопр. производа, количина, којом се располаже или ће се располагати или обадвоје у исто време. Најбоља је мера за то статистика производње, потрошње и резерви, које повремено објављују поједине државе. Чим ове статистике означе или повећавање или смањивање пољопр. производа, извршује се скоро истовремено равнотежа цена на свима важнијим светским тржиштима. Ова равнотежа цена је постала једна од врло значајних чињеница за народну и међународну економију, јер, чим статистике покажу сразмерно малу производњу, пове-

љавих зачетака, не могу да живе и да се множе тамо, где је земљиште суво.

За време кишних и водоплавних година није упутно, да се говеда и овце истерују на пашу на влажне и поплављене ливаде и пашњаке, када прође лето и настане јесен. У том времену стока се може напасати на њивама и пољима, са којих су дигнути усеви, пошто тамо има много мање опасности од заразе.

Поплављена или влажна места на ливадама и пашњацима, која се обично налазе покрај потока, река, јаркова или бара, треба посипати негашеним кречом у времену од маја до септембра месеца. Креч уништи не само зачетке метиља, већ и пужиће, који служе за склониште и даље развијање ових. Ако се овако ради на једном месту у току 2 до 3 године метиљ ишчезне потпуно.

Најзад треба дезинфиковати кречом ђубре, које се добива од метиљаве стоке.

Лечење метиља. Када се примети, да је стока оболела од метиља, тр ба без одлагања предузети лечење. Срећом данас постоје сигурна средства, помоћу којих се може брзо и сигурно уништити метиљ код метиљавих грла. Само ово лечење треба да се предузме на време, пре него што болест ухвати маха и изнури метиљаво грло до потпуне изнемоглости. Поред разних лекова, који се добивају са стране, ми имамо и један извр стан домаћи лек, звани *дистол*, који израђује у нашој држави фабрика „Каштел“ у Карловцу и који се може добити у свима апотекама и код С. П. Друштва.

Најбоље је, да се лечење стоке дистолом предузме крајем јесени или почетком зиме. То је обично време, када се стока повлачи са паше у стаје за зимовање и када прелази са зелене на суву храну. Ако се лечење предузме у том времену, сви ће метиљи бити уништени дистолом и стока ће се одржати у добром стању. Међутим, ако се пусти, да стока сасвим омршави и да добије отоке по телу, онда она једва може да издржи лечење, па јој према томе и лекови много не помажу.

Код оваца и коза лечење траје 2, а код говеди 4 дана. Стоци, која је јако ослабила и пати од пролива, као и сасвим младим овцама и козама, лекове треба давати у току 4 дана, у место 2. У овом случају, место целе даје се половина одређене дневне количине дистола, да би лакше издржале лечење.

Пре него што се предузме лечење, стока треба да гладује око 12 часова. Да би се ово постигло, најбоље је да се дневна количина дистола даје стоци у 8 часова пре подне, а да се у очи тога дана не даје никаква храна после 8 часова у вече. Дистол има веома јако дејство и за неколико дана уништи све метиље у јетри. У току лечења и неколико дана после тога, стоку ваља хранити са сувом и јаком храном. Напомиње се, да за 2 до 3 дана, после лечења дистолом, стока нешто слабије једе и добије пролив. Но од тога се не треба бојати, јер ускоро посла тога почиње поново добро да једе, пролив престане, приметно добије у тежини, длака и вуна поново израсту тамо, где су опале, слузокоже добијају своју природну црвену боју; стока је уопште живахнија и потпуно оздрави.

Количина дистола, која се даје метиљавим грлима, одређује се према њиховој живој тежини. У колико је метиљаво грло теже на кантару, у

њавање цена тежи аутоматски да смањи потрошњу, те да сачува расположиве резерве, што утиче на повећавање производње. Обратно, када статистике покажу сразмерно велику понуду, опадање цена, које из тога произлази, тежи аутоматски да повећа потрошњу и да смањи производњу. Ова важна одлика, коју имају цене на трговину, потрошњу и производњу пољопр. производа и стоке и велики утицај, који врше међународне статистике о производњи и ценама, показује да је од највеће потребе, да се међународне статистике о производњи поставе на једнообразну основу за све земље.

11) *Да послуже као основа законодавству.* Може се рећи да је најзначајнија и најважнија улога пописа и годишњих статистика у томе, што могу да помогну доношењу закона за развој пољопривреде и народног благостања. Без ове сигурне основе државници и јавни радници не би имали тачно познавање основних чињеница за економске програме и законе, те би то имало штетних последица за народну и међународну економију.

У свима земљама, које су вршиле пољопр. пописе редовно или нередовно, увидела се важност истих. Само број тих земаља је сразмерно мали а уз то повремени пописи су вршени у различитим размацима и по различитим методама.

Према податцима Међународног Пољопр. Института од 200 земаља (подразумевајући ту и колоније) само су 37 од њих вршиле пољопр. пописе у току последњих 25 година. Површина тих земаља представља нешто мало мање од половине укупне површине и од прилике 30% од укупног становништва у свету.

Из тог разлога и с обзиром на важност повремених пописа, М. П. Институт је предложио, да се у 1930. год. изврши пољопривредни попис у свима државама по једнообразном плану, како би се могле саставити упоредни прегледи за главне пољопривредне производе свих држава на свету.

Са франц.

В. Величковић

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“

који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке куће по свима крајевима наше Отаџбине.

толико је потребна већа количина дистола. Лек дистол је затворен у нарочитим кесицама, које се зову капсуле. Ове се капсуле мећу стоци у уста у прописаном броју и времену, а према тежини сваког појединог грла. За израчунавање количине лека, који се има давати, постоји нарочита таблица. По тој таблици ево како се даје дистол:

1.) *Говеда:* до 50 кила добијају: 2 говеће капсуле, подељене на 4 дана;
од 50 до 100 кила добијају: 4 говеће капсуле, подељене на 4 дана;
од 400 до 450 кила добијају 18 гов. капсула, подељених на 4 дана;
од 450 до 500 кила добијају: 20 гов. капсула, подељених на 4 дана;

Дакле, на сваких 50 килограма живе тежине за говеда треба додати 2 говеће капсуле.

2.) *Овце и козе* до 20 кила добијају: свега 2 овчије капусле на 2 дана;
од 20 до 25 кила добијају: свега 3 овче капсуле на 2 дана;
од 25 до 35 кила добијају: свега 4 овче капсуле на 2 дана;
од 35 до 45 кила добијају: свега 5 овчих капсула на 2 дана;
од 45 до 55 кила добијају: свега 6 овчих капсула на 2 дана.

Цене дистола су ове: капсуле за овце 3.50 динара, а за говеда 11.50 динара по комаду. Када се узму у обзир тежина у килограмима и цена капсула, онда се може лако израчунати, колико је потребно новаца, па да се спасе једно метиљаво грло. Просечно се може узети, да се за једну овцу од 25 до 35 килограма тежине потроши за дистол око 14 динара, а за средње говече од 350 до 400 килограма око 184 динара. Ако се узме, да једна овца од 25 до 35 килограма тежине вреди око 200 до 300 динара, а говече од 350 до 400 килограма око 2000 до 3000 динара, онда је очигледно, да је у интересу самих пољопривредника, да предузимају лечење стоке, чим примете знаке метељавости.

Др Бож. С. Попадић

ИЗ ГРАДИНАРСТВА

Производите ране усеве.

Време је, да се отпочне припремати шта треба за сејање и неговање раних усева: паприке, патлиџана, краставаца, диња, лубеница, и т. д. Овде неће бити речи о топлим лејама, о којима је много писано и за чије одржавање треба поред знања и доста новаца, већ само о производњи раног расада на прост и јевтин начин, у маломе.

Готово сваки пољопривредник има по које грло домаће стоке: коња, говече и т. д. — Код нас је уобичајено, да се ђубре од све стоке избацује испред стаје, да ту иструли, па се после неколико година, као сазрело — иструнуло извози, где треба. Када је већ тако уобичајено, и ђубре се не слаже на за то начињено место — ђубриште, онда се ове гомиле, са још несагорелим ђубретом, могу врло лако да искористе за сејање и производњу раног расада.

Да посејано семе добро никне и лепо напредује, морају предходни радови да се изврше на време и како ваља, па зато треба у раду бити тачан и обазрив. Ако гомила избаченог ђубрета није довољно велика, мора се све ђубре на једну гомилу прикупити и што боље нагазити, како би се добро слегло и топлоту одржавати могло. Поврх гомиле ископати рупу потребне дужине и ширине, а 60—80 cm. дубине. У ову наслагати незгорело коњско ђубре (са што више коњске балеге) 30—40 cm., па га добро нагазити, да се што боље слегне, и два три дана по једаред топлом водом добро заливати, како би имало довољно влаге за трулење и стварање потребне топлоте, која је младим биљкама за успевање потребна. Преко ђубрета сипати ситно спремљену земљу помешану са потпуно зг релим ђубретом и ситним речним песком (15—20 cm.), поравнити и поново топлом, водом полити и оставити два до четири дана, да се земља добро загреје.

Сејање намењеног семена има се извршити онако, како се врши у башти. Одредити, где ће се које семе посејати, па ако је потребно и дашчицама обележити; семе р ђномерно поређати поврх земље или у за то спремљене браздице од ½ прста дубине, ситном земљом (мало) покрити и добро топлом водом — помоћу канте с решетком — залити, пазећи да многа вода земљу са семеном не поремети.

Краставце, диње и лубенице најбоље је сејати у мале саксије или љуске од употребљених јаја, у репе или цвекле. (У репе и цвекле извртити рупе, метнути у њих земљу и семе, па земљом покрити, а приликом расађивања биљке расадити са репом или цвеклом, од које биљке врло лепо напредују).

Ако је коме ма из којих разлога незгодно да сеје у леју — расадник, он нека сејање свега семена изврши у сандучићима или саксијама-лонцима и нека ове у направљено место поређа и тако негује.

Посејано семење убрзо по сејању отпочиње да клија — ниче. Зато ваља обратити пажњу на уредно и пажљиво заливање, које се увек врши са млаком водом за време топлих дана обично у подне.

Леја са семењем — биљкама — мора се за време хладних дана и сваке ноћи, пажљиво асурама, шашом и др. покривати преко за то укрштених дрвета, да би се биљке од хладноће сачувати могле.

Младе биљке расађивати, када престане бојазан од хладноће, али ипак и ради св ке сигурности, добро је расађене биљке ноћу покривати. За покривање могу се употребити стари и неупотребљиви судови: лонци, шерпе и т. д., саксије, корпе израђене у виду вршкара трмака. Ове последње, ако се израде у довољној количини, могу корисно да послуже за одбрану расађених биљака од града, а нарочито патлиџана и паприке.

Милисав М. Ђорђевић.

Изјаве саучешћа достављене С. П. Друштву поводом смрти Председника Друштва П. Т. Тодоровића

Посланство Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца
Праг.

Праг, 2. марта 19.7. г.

Српском Пољопривредном Друштву
у Београду

Краљевско Посланство примило је писмо од Чехословачке Пољопривредне Академије у Прагу од 28. фебруара 1927., које гласи:

„Председништво Чехословачке Академије Пољопривредне изражава овим своје дубоко саучешће приликом смрти истакнутог српског пољопривредног стручњака господина Павла Тодоровића-Баковчића, председника најистакнутије одборне српске пољопривредне организације „Српско Пољопривредно Друштво“ у Београду.

Молимо, да Краљевско Посланство изволи тумачити ово саучешће Српском Пољопривредном Друштву у Београду“.

Краљевском Посланству част је доставити предње ради знања

Посланик,
Б. Лазаревић, с. р.

Српском Пољопривредном Друштву

На данашњој заједничкој седници управног и надзорног одбора Српске Пољопривредне Подружине одана је заслужена пошта почившем Павлу Т. Тодоровићу, дугогодишњем Председнику Друштва. Моли се Друштво да прими наше дубоко жаљење за овим великим губитком и да наше саучешће изјави породици покојниковој.

Скопље. Председник, Драгомир Савић.

Српском Пољопривредном Друштву

Приликом губитка нашег дугогодишњег председника, а осведоченог пионира пољопривредне науке и праксе, примите моје искрено саучешће.

Бања Лука. Драгомир Грујић.

Српском Пољопривредном Друштву

Са болом у срцима свих чланова Подружине изражује саучешће за преминулим председником

Трстеничка Пољопривредна Подружина.

Угледној Управи Срп. Пољопривредног Друштва

Молим да изволите примити израз мог дубоког саучешћа приликом смрти Вашег велезаслужног Председника пок. Павла Тодоровића, која ме је искрено ожалостила.

Ова црна вест се је дубоко дојмила свих овдашњих пријатеља милог покојника, који је у Словеначкој уживао симпатије и поштовање.

Част ми је бележити се с одличним поштовањем Петар Ј. Миовић.

Српском Пољопривредном Друштву

Клањам се сени узорног пољопривредника и учитеља пок. Паје Тодоровића. Слава му.

Пирот. Вл. Дановић,
управник лозног расадника.

Српском Пољопривредном Друштву

Управа Пиротске Пољопривредне Подружине изјављује дубоко саучешће за покојним чика Пајом Председником Друштва: Мир пепелу његовом. Хиљадили се овакви за пољопривреду заслужни синови наше велике Отаџбине.

Пирот. У име Подружине
Председник, Војин Ђирковић.

Поздравни телеграм Пољопривредном Друштву. — Пољопривредна Подружина среза рађевског са прве своје славе Св. Тријерарха одаје признање и захвалност Друштву за рад на унапређењу пољске привреде, а са жељом да и даље истраје. **Пољопривредна Подружина у Крупњу.**

Пољопривредни сајам у Будимпешти. — У дане 25., 26. и 27. овог месеца одржаће се у Будимпешти, у Мађарској, тридесет шести вашар и изложба стоке, семења, ратарских и млечних производа.

Посетиоци имају попуста у подвозу и при добијању визе пасоша, зашто се ваља обратити на г. Dr. G. Szilágyi, Београд. Палата Академија.

Извлачење згодитака обвезница ратне штете. — 15-ог фебруара извршено је треће извлачење згодитака лутријске два и по од сто државне ренте за ратну штету.

Извучени су по реду, пре и по подне, ови бројеви:

Сер.	3657	Бр.	155	дин.	250.000	Сер.	3852	Бр.	227	дин.	500'000
„	4107	„	973	„	250'000	„	3830	„	597	„	100'000
„	1653	„	750	„	100'000	„	2081	„	261	„	100'000
„	783	„	112	„	100'000	„	742	„	346	„	100'000
„	3521	„	650	„	50 000	„	2709	„	266	„	50.000
„	3361	„	887	„	50'000	„	903	„	434	„	50'000
„	2015	„	931	„	50'000	„	783	„	145	„	25'000
„	3205	„	345	„	50'000	„	3207	„	758	„	25'000
„	681	„	285	„	50'000	„	2096	„	263	„	25'000
„	1477	„	859	„	50'000	„	3712	„	574	„	25'000
„	2611	„	461	„	50'000	„	1612	„	644	„	25'000
„	2272	„	405	„	50'000	„	2107	„	238	„	25'000
„	1479	„	467	„	25'000	„	2153	„	596	„	25'000
„	4134	„	196	„	25'000	„	772	„	689	„	25'000
„	355	„	395	„	25'000	„	1803	„	127	„	25'000
„	3358	„	312	„	25'000	„	641	„	934	„	25'000
„	1704	„	777	„	25'000	„	2388	„	887	„	25'000
„	4245	„	391	„	25'000	„	94	„	153	„	10'000
„	2483	„	337	„	25'000	„	3796	„	728	„	10'000
„	3862	„	737	„	25'000	„	2725	„	957	„	10'000
„	1817	„	299	„	25'000	„	1761	„	856	„	10'000
„	1106	„	83	„	10'000	„	1695	„	346	„	10'000
„	3137	„	960	„	10'000	„	3975	„	699	„	10.000
„	2561	„	274	„	10'000	„	2576	„	151	„	10'000
„	1295	„	762	„	10'000	„	952	„	426	„	10'000
„	1347	„	754	„	10'000	„	2886	„	945	„	10'000
„	3360	„	11	„	10.000	„	1371	„	125	„	10'000
„	1988	„	771	„	10'000	„	2584	„	62	„	10'000
„	780	„	49	„	10'000	„	1243	„	954	„	10'000
„	211	„	247	„	10'000	„	741	„	121	„	10'000
„	3668	„	88	„	10'000	„	723	„	490	„	10'000
„	1502	„	499	„	10'000	„	3804	„	492	„	10'000
„	3999	„	784	„	10'000	„	1836	„	984	„	10'000
„	2036	„	746	„	10'000	„	2773	„	202	„	10.000
„	1372	„	581	„	10'000	„	3768	„	602	„	10.000
„	1284	„	27	„	10'000	„	1424	„	578	„	10.000

Сер.	34	Бр.	363	дин.	10·000
„	87	„	897	„	10·000
„	3162	„	189	„	10·000
„	1499	„	507	„	10·000
„	830	„	814	„	10·000
„	1794	„	921	„	10·000
„	1679	„	864	„	10·000
„	1788	„	612	„	10·000
„	1136	„	539	„	10·000
„	2319	„	308	„	10·000
„	4190	„	564	„	5·000
„	615	„	323	„	5·000
„	4151	„	374	„	5·000
„	4227	„	525	„	5·000
„	1137	„	645	„	5·000
„	2083	„	999	„	5·000
„	1811	„	501	„	5·000
„	2544	„	153	„	5·000
„	754	„	349	„	5·000
„	4010	„	8	„	5·000
„	360	„	408	„	5·000
„	1538	„	754	„	5·000
„	3059	„	858	„	5·000
„	1579	„	363	„	5·000
„	4299	„	197	„	5·000
„	1010	„	938	„	5·000
„	1053	„	153	„	5·000
„	1085	„	703	„	5·000
„	3329	„	788	„	5·000
„	1302	„	539	„	5·000
„	1301	„	989	„	5·000
„	3771	„	598	„	5·000
„	958	„	795	„	5·000
„	818	„	308	„	5·000
„	3800	„	758	„	5·000
„	3933	„	17	„	5·000
„	3296	„	919	„	5·000
„	4315	„	681	„	5·000
„	3382	„	265	„	5·000
„	2962	„	44	„	5·000
„	733	„	319	„	5·000
„	231	„	4	„	5·000
„	2146	„	833	„	5·000
„	2113	„	460	„	5·000
„	412	„	62	„	5·000
„	2890	„	458	„	5·000
„	1318	„	139	„	5·000
„	1576	„	312	„	5·000
„	739	„	458	„	5·000
„	1079	„	63	„	5·000
„	1507	„	431	„	5·000
„	1986	„	748	„	5·000
„	676	„	479	„	5·000
„	3232	„	560	„	5·000
„	3192	„	997	„	5·000
„	2134	„	737	„	5·000
„	2078	„	89	„	5·000
„	2621	„	973	„	5·000
„	3345	„	526	„	5·000
„	2870	„	904	„	5·000
„	244	„	975	„	5·000
„	679	„	505	„	5·000
„	3846	„	657	„	5·000
„	1058	„	461	„	5·000

Сер.	2298	Бр.	598	дин.	10.000
„	188	„	939	„	10.000
„	1221	„	416	„	10. 00
„	1612	„	371	„	10.000
„	278	„	49	„	10.000
„	3776	„	918	„	10.000
„	2877	„	93	„	5,000
„	4252	„	47	„	5.000
„	4060	„	836	„	5.000
„	1640	„	980	„	5.000
„	988	„	557	„	5.000
„	2929	„	621	„	5.000
„	1033	„	881	„	5.000
„	3428	„	963	„	5.000
„	504	„	240	„	5,000
„	367	„	454	„	5,000
„	1446	„	839	„	5.000
„	1153	„	127	„	5,000
„	899	„	865	„	5,000
„	1233	„	219	„	5,000
„	120	„	371	„	5.000
„	3202	„	522	„	5,000
„	3064	„	863	„	5,000
„	1878	„	224	„	5,000
„	4262	„	749	„	5,000
„	2722	„	194	„	5,000
„	2298	„	947	„	5·000
„	2804	„	585	„	5·000
„	1729	„	679	„	5·000
„	1748	„	917	„	5·000
„	2133	„	482	„	5·000
„	4030	„	258	„	5·000
„	1878	„	190	„	5,000
„	2707	„	738	„	5,000
„	1156	„	715	„	5.000
„	3860	„	877	„	5,000
„	1830	„	622	„	5.000
„	4038	„	719	„	5.000
„	3491	„	903	„	5.000
„	1955	„	549	„	5,000
„	3671	„	427	„	5,000
„	4396	„	594	„	5.000
„	1172	„	825	„	5,000
„	3787	„	231	„	5,000
„	2844	„	75	„	5,000
„	2844	„	532	„	5.000
„	3499	„	955	„	5,000
„	1658	„	966	„	5,000
„	1962	„	452	„	5,000
„	1530	„	168	„	5.000
„	3107	„	501	„	5,000
„	1841	„	166	„	5,000

Накнадно, 21. фебруара извучени су ови бројеви:

Сер.	1812	Бр.	82	дин.	5.000
„	2494	„	182	„	5,000
„	2818	„	147	„	5.000
„	2837	„	13	„	100.000
„	2951	„	892	„	5.000
„	3996	„	596	„	5.000

Српско Пољопривредно Друштво наградило је у 1926. години *за* најбоље израђене *Свето-Савске шемаше четири студента пољопривредног факултета* Београдског универзитета и то: *из свога буџета* двојицу студената по 1000 динара: Владимира Толстоја, за најбоље израђени темат из сточарства, под шифром „Vit“; и г. Сергија Ламејкова, за најбоље израђени темат из ратарства, под шифром „пољопривреда“; *а из фонда Друштвеног доброшвора пок. Фрање Фиштечког* такође двојицу студената по 500 динара и то: г. Војислава А. Пешића, за најбоље израђени темат из културне технике под шифром „Агрикултура“, и г. Србољуба Вукашиновића, за најбоље израђени темат из агрикултурне технике, под шифром „Правда држи земљу и градове“.

У 1927. год., и ако је било опет четири награде као и у 1926. години, награђен је свега један студент пољопривредног факултета Београдског универзитета са 1000 динара из буџета Српског Пољопривредног Друштва, за најбоље израђени Свето-Савски темат из шумарства, под насловом „Храст“ и то: г. Ђорђе И. Васкијевић, студент пољопривреде.

Н. Ст.

ЗАПИСНИК

8. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 24. фебруара 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: П.председник Др. Т. Митровић и чланови: Д. Спремић, А. Рашковић, С. Партонић, С. Ратковић и Б. Станисављевић.

Председавао П.председник г. Др. Т. Митровић

Бележио секретар г. М. В. Дамјановић.

I

133) Прочитан је записник 7. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

134) Саслушано је мишљење финансијског Одбора, да се уступи повез Тежака, деловодног протокола и записника А. Пацановском, пошто је понуда повољна. Одбор усваја мишљење.

III

Саслушана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

135) да се усвоји понуда Севера и Ком. за 1500 кгр. семена еспарзете.

136) да се одбију понуде: Ф. Миколања за кромпир; „Глеба“ за разне справе и Л. Телнера за стубове.

IV

137) Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је исти усвојен.

V

Саслушана су мишљења заст. Инспектора за Подружине, па је одлучено:

138) да се приме у састав новооснован Подружине у Сребрници и В. Дренови, пошто су испуниле све услове.

139) да се одобри кредит Подружинама: у Аранђеловцу 35.000—дин. и у Зеници 7.000.—динара.

VI

140) По питању штампања Годишњег извештаја о раду у 1926. г. одлучено: је да извештај прегледају г. г.: чланови ужих Одбора, па затим г. г.: председник, п.председник и члан Б. Ранковић. За то време да се изради ново клише за наслован лист и прикупе понуде од штампара, па на идућој седници да се одлучи, којој штампарији да се уступи у рад.

VII

141) П. председник саопштава да Књижевни Одбор треба попунити заменицима, пошто су два члана оболела. Одлучено: да заменици буду г. г.: П.председник и члан Б. Станисављевић.

Са овим је седница закључена.

ЗАПИСНИК

СВЕЧАНЕ СЕДНИЦЕ чланова Управе и свих Секција Српског Пољопривредног Друштва, држане 27. фебруара 1927. г. у Друштвеном дому у Београду, поводом смрти председника Павла Т. Тодоровића—Таковчића.

Председавао п. председник г. Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамјановић.

I

П.председник саопштава да је ову ширу седницу сазвао поводом тешког случаја, који је данас у 11½ часова погодио Друштво смрћу уваженог и доброг председника Паје Тодоровића.

Неуморни пољопривредник Паја Тодоровић заклопио је своје очи за навек, мислећи до последњег часа на Српско Пољопривредно Друштво, коме је припадао целог живота. Сви ми врло добро знамо, шта је покојни Паја Тодоровић урадио за напредак пољопривреде, и сви врло добро осећамо, колико много губи пољопривреда његовом смрћу.

Паја Тодоровић је одмах по завршеном школовању почео, да ради у народу и да га упућује у савремени пољопривреди речју и делом. Са колико се љубави и воље посветио томе великом раду, сведоче многобројни његови књижевни радови, који и данас имају велику вредност и служе омладини као уџбеници. Укратко речено Паја Тодоровић био је веома плодан пионир пољопривредни, каквог скоро нећемо имати, и зато је тај губитак тешко погодио нас пољопривреднике и Друштво.

У знак особитог поштовања, п.председник устајањем позива све присутне да узвикну: Слава му и Бог да му душу опрости!

П.председник даље изјављује, да је у свечану седницу на дан смрти председникове сазвао чланове Управног Одбора и остале чланове Друштва ради договора, да сprовод покојног председника и испраћај до вечне му куће испадне што свечаније и достојан свему ономе, што је покојни председник за Друштво урадио.

После опширније дебате, у којој су учествовали скоро сви присутни, износећи заслуге покојног председника за државу, многе генерације млађих пољопривредника, у опште наше пољопривреде, особито Српског Пољопривредног Друштва, у коме је покојни председник радио пуних 46 година, одлучено је: да п. председник са секретаром наручи један венац од природног цвећа, од Мрамовића; друго да се г. Др. В. Стојковић, начел. Мин. Пољоприв. и Вода прими, да у име Министарства одржи говор пред црквом; да се умоли г. Благоје Тодоровић или г. Јован Јекић, као другови покојног председника, пријатељи и сарадници његови, да се једним пригодним говором опросте са њим; да се п. председник Др. Т. Митровић опрости са драгим нам покојником на самом гробу у знак последњег опроштаја у име Друштва, Подружина и чланова; да се у погледу кретања сprовода, п. председник и остали чланови Управе договоре са породицом покојниковом.

Са овим је седница закључена.

Купујте само најбоље **Лозе и воћке**, калемљене на издржљивим подлогама, снажно ожиљене, ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.
ЦЕНОВНИК ТРАЖИТЕ, шаље се БЕСПЛАТНО.
Адреса:

Миша Ђорђевић, лозар, власник лозног расадника НОВИ САД, пошт. фах 133 (Бачка). (Стовариште: Кисачка улица бр. 105). 49, 10—10

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 1 — III — до 7 — III — тек. год.

Пољопривредни, ратарски и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	динара	динара				количина	динара
	од	до	од	до			од	до	од	до		од до
Пшеница	270	278	262	275	—	—	305	308	302	307 50	1550	305 308
Раж	—	—	—	180	—	—	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	205	—	—	—	—	—	193	—	—	100	230 230
Овас	—	—	180	185	—	—	—	195	—	—	100	192 193
Кукуруз	176	173	165	171	600	164	170	160	165	165	178	9650 160 183
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1550	125 165
Пасуљ	150	165	147	160	100	—	285	—	175	—	400	147 17
Маст	115	132	—	—	—	—	—	—	—	—	100	1850 —
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сува шљива	310	680	320	435	—	—	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	380	410	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Орасн	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 341.50 342.

Дневна продукција 3000 комада цигља са „Рапид“ ручном пресом израђују 3 радника од чисте земље (без додавања воде)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

УШТЕДА ВРЕМЕНА И НОВЦА

ДУГОГОДИШЊА ГАРАНЦИЈА

„Рапид“ Агентурна и Комисиона Радња Ген. Заступство пат. „Рапид“ ручних преса за цигље — Велики Бечкерек, Обала Принцезе Јелене 4. Заступства у свима већим местима. Од кратког времена налазе се више стотина комада у раду. 11. 6—2

НА ЗНАЊЕ!

Српско Пољоприв. Друштo је добило *прскалице* праве „*Верморел*“ и продаје их по Дин. 570. ком.
патент „*Аустрија*“ по „ 500. „
Верморел“ домаћа израда „ 450. „

Ове се цене подразумевају франко Друштвени магацин у Београду, а за експедицију поштом или возом (лађом) шаље се још динара 10.— по комаду.

Набавка прскалица извршена је у ограниченом броју, те се препоручује члановима и Подружинама, да се благовремено снабду са потребним бројем истих. Сем Подружина, које имају отворен кредит, сви остали треба да шаљу новац *унапред*, јер се пошиљке доплатом, за извесно време, не могу вршити. Друштво ће сваком слати своју чековну уплатницу, ко му се за исту обрати. Новац се може положити и код сваке поште на наш чековни рачун Бр. 50.350. са означењем, на *средњем* делу уплатнице, зашто се новац шаље.

Разашиљање прскалица вршиће се по реду пријаве.

Пољопривредне Подружине и чланови њихови и друштвени имају 5% попуста од горе означених цена, те при слању новца овај попуст увек треба да обрачунају. 2—4

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*“.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.26-20

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе

НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.

Гражите свуда и искоришћавајте само

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—6

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА

које израђује **Franz Nechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.

ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Севезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—7

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник

А. АНТОНИЈЕВИЋА,

економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **прпорака** ужиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Рипарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1.; 2. **воћне садинце**: кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—4

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Бр. 12. БЕОГРАД. 20. МАРТА 1927. ГОД. Год. LIV

ПОД НАЈВИШОМ ЗАШТИТОМ
Њ. В. КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.
ТЕЖАК
ОСНОВАН 1869 ГОДИНЕ
ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СРПСКОГ
ПОЉОПРИВ. ДРУШТВА

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, п.председник, Др. Т. Митровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

53. РЕДОВНИ ГОДИШЊИ ЗБОР
СРПСКОГ ПОЉОПРИВЕДНОГ ДРУШТВА

одржаће се на основи чл. 36., 37. и 38. Друштвених правила, 27. марта 1927. г. у друштвеном Дому у Београду, са овим дневним редом:

1. Председник или његов заменик отвара збор;
2. Подноси се извештај о раду Друштвене Управе, годишњи рачун о приходу и расходу и извештај о стању целокупне друштвене имовине;
3. Председник подноси на решење писмене предлоге Друштвене Управе, Подружина и појединих чланова, који су поднети Управи најмање на 15 дана пре збора;
4. Подноси се на одобрење буџет прихода и расхода за текућу годину, која почиње 1. јануара
5. Решава се о измени и допуни правила и пословника;
6. Бирају се чланови Управног Одбора;
7. Бирају се чланови редовни и почасн

Што се од овог дневног реда не сврши на дан збора, продужиће се сутрадан.

Право гласа на збору имају редовни чл.нови и по један изасланик сваке подружине (чл. 11 правила)

Позивају се редовни чланови, да на ај збор дођу, а Подружине да упуте своје изасланике са потребним пуномоћијима.

Посетиоцима збора одобрен је подвоз у пола цене на држ. железницама од 25—29. марта о. г. по решењу Генералне Дирекције Држ. Железница Г.Д.Бр. 13.789 од 4. марта о. г., стога карте сачуватн и за повратак.

Бр. 2550

4. марта 1927.
Београд.

Секретар,
М. В. Дамњановић, с. р.

Ппредседник,
Др. Т. Митровић, с. р.

ИЗ РАТАРСТВА

О важности њивског гајења кромпира

Једна биљка, која се код нас недовољно производи и сади на малим површинама, јесте кромпир. Према данашњим потребама и времену било би корисно, да се његово гајење прошири. Ту потребу увидело је и Српско Пољопривредно Друштво, па је још у 1921. год. расписало стечај за једну књигу, у којој би се говорило о њивском гајењу кромпира.

Кромпир се код нас у кујни мало употребљава. Он се може разноврсно припремити, а врло је укусна и здрава храна. Кромпир може да замени хлеб, доста је хранљив и лако сварљив. Куван, ољуштен кромпир, може се мешати са пшеничним брашном при мешењу хлеба. У многим нашим крајевима исхрана сеоског становништва је рђава и једнолика, а повишавањем гајења кромпира, варива и поврћа, могла би се поправити.

Исто тако важно место треба да заузима кромпир при храњењу стоке. Кромпир радо једе сва домаћа стока, а добар је нарочито за краве музаре и свиње. Још је бољи, кад се скува, помеша са кукурузном јармом и направи каша. Овом кашом се врло добро гоје говеда, свиње и живина.

Њивско гајење кромпира рентанбилан је посао. Јер кромпир поред кућевне потрошње и употребе за људску и сточну храну трговачки је артикал и његова продаја не зависи само од ближњих потрошачких пијаца, већ се може транспортовати, нарочито у крајеве, где има железничког саобраћаја. Јер се кромпир употребљава и у индустрији. А кромпир може дати већи принос и приход по хектару него пшеница и кукуруз. Овај рачун то нам јасно показује:

На једном хектару јаке земље роди код нас у добру руку пшеница 1500—2000 кгр., а кромпир роди 15—20000 кгр. Кад се уновчи сва пшеница по доброј цени 250 дин. од 100 кгр., износи свега: 3750—5000 динара; а кад се уновчи сав кромпир по ниској цени 50 дин. 100 кгр., износи свега: 7500—10000 динара. Разлика је дакле велика, па и кад се дода пшеници вредност сламе, а кромпиру већи рад.

Кромпиру је добра страна и та: што не зависи много од времена, јер и сушних година даје добре приносе.

Љубомир В. Милетић,
пољопр. из Мирашевца, Рача—Краг.

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА

Попуњавање празних места у винограду

Ако се посађени калемови лозе не приме сви прве или најдаље друге године, онда они примљени одрасту и ојачају, па гуше оне, који се доцније

ПОДЛИСТАК

Огромни успех пчеларски.

Читаоцима „Тежака“ већ је познато, како се сада иде за тим, да се тежиште нашег пчеларења са цветних ливада, (којих ретко где више и има, а на којима се до скоро једино пчеларило), *пренесе на медоносно шибље и дрвеће и воће*, од којега се добива меда и много више и много бољег (н.пр. багреновац, липовац, од вреска итд.), а где нпр. једна добра липа у цвету има више појединих цветића од велике ливаде. Осем тога овакво медоносно шибље и дрвеће може да се засађује свуда у близини пчеланика, док су ливаде далеко од насеља, те су често неприступачне највећем делу пчела. Даље, ливаде се данас косе, чим стану цветати, да би се за исхрану стоке добило сено са најхранивљијим соковима, али због тога не остане ништа пчелама итд.

Сада је Министарство Пољопривреде и Вода коначно усвојило *други* мој предлог, од петнаест, колико сам их поднео 1925. године у великом извештају о медоносном шибљу и дрвећу у Босни Херцеговини и на Јадрану*), — и поступило по њему. Под Бр. 55.220-IV, од 29. децембра 1926. год. *разаслало је оно распис свим осталим Министарствима у Краљевини, молећи их, да и она притекну у помоћ народном пчеларењу на тај начин, што ће упутити расписе и својим подручним установама,* **да необрађена своја земљишта пошуме медоносним шибљем и дрвећем.**

На овај прост начин, ако само буде разумевања и усталаштва, понићи ће, кроз неколико гогина, широм наше Богом благословене Краљевине, хиљадама и хиљадама пчеларских засада, гајића и гајева, из којих ће вредне пчелице наших разборитих пчелара збирати свакогодишње стотинама милијона килограма најлепшега меда и скупоценог воска, у вредности од више, не милијона, него милијарди динара! —

Ни мало није ово претерано! Један мали површан рачун показаће нам, да ово није ни претераност ни обмана, већ сушта стварност.

Узмимо за основицу основне школе, од којих имамо тачно бројно стање.

У нашој Краљевини има сада 7.208 *основних школа*, са толико исто школских дворишта. Кад се сад сва та дворишта засаде, или ако су већ засађена, кад се допуне *медоносним шибљем и дрвећем*, добиће се преко 7000 пчеларских гајића и гајева. — Приближно овом броју биће *иркава и манастира* у нашој пространој Краљевини,

*) Штампаном у „Гласнику Мин. Пољопривреде и Вода“ св. за јун 1926., стр. 89—124.

ради попуњавања празних места саде, ма како били однеговани и здрави. То исто бива и када се старији виноград попуњава готовим калемовима. У оба случаја доцније посађени калемови ради попуњавања празних места у винограду или се и не приме, или баш и ако се приме, они не напредују, а убрзо и угину. Ово је добро познато свима виноградарима, који су покушавали да празна места у виноградима, услед непримљеног или доцније угинулог чокоћа, попуњавају готовим калемовима.

За време свога дугогодишњег службовања, попуњавање празних места у винограду препоручивао сам се и сâм вршио на разне начине, али сам се уверио да је најбољи овај:

Сл. 26. Подлога и вијока спремљени за калемљење.

Подлогу, која је по не примљеном посађеном калему, или по угинућу старог чокота махом здрава и има изданака, откопати с пролећа до места, одакле су изданици избили, па је оштрим маказама пажљиво и постепено, од спојног места па на ниже пресећи, пазећи да се не би нагњечила или размрскала, па ако је здрава, извршити поново калемљење на истој подлози овако:

Подлогу водоравно пресећи, као што на слици 26 изгледа, за овим оштрим ножем пресек добро поравнити и тачно на пола процепити. За тим узети раније спремљену калем-гранчицу, од жељене сорте лозе, дебљине коју има подлога, која ће се окалемити, па овај са обе стране клинасто сасећи, као што се види на истој слици. По том добро спремљену калем-гранчицу наместити у процепљену подлогу, пазећи да се кора калем-гранчице потпуно поклопи са кором подлоге, и најзад окалемљену подлогу рафијом преко окалемљеног места чврсто привезати и калем-воском, пажљиво, преко рафије премазити. Да би се калем боље примио, а и сачувао окалемљену подлогу и калем-гранчицу, ваља плутом (запушачем) осигурати и на два места танком жицом увезати. За ово се могу употребити и запушачи од боца већ употребљени, само их ваља за то предходно припремити овако: Оштрим ножем сваки запушач („пампур") уздуж пресећи, па на расеченим странама (изнутра) исећи удубљење у дубини од прилике дебљине калема и наместити једну половину с једне а другу половину с друге стране окалемљене лозе. Онда жицом на два места чврсто везати и калем ситном земљом покрити. (В. сл. 27).

Приликом калемљења треба изданке, ако би их било, посећи до саме подлоге.

чија дворишта (порте) треба овако исто пошумити или допунити. — Знатно већи број од горњега биће дворишта уз *општинске куће* (суднице). — Затим још више и од тога броја биће *гробаља*, те ће и сва ова гробља дати око 10.000 пчеларских гајића и читавих гајева. — Даље, овамо долазе и сеоске *утрине и попаше*, које све, по ивицама и међама својим, могу примити по известан број медоносног шибља и дрвећа. — Затим долазе овде у питање и многобројна *друга надлештва*, среска, окружна, жупанијска, финансијска, грађевинска, судска и др., чија дворишта имају опет да даду неколико хиљада оваквих гајића и гајева пчеларских — Сад треба узети у рачун, колико се силно много може засадити медоносног шибља дуж *железничких пруга*, а колико медоносног дрвећа и воћа поред железничких стражара и станица, где још није оно засађено — то ће бити зацело једно на друго, за двапут и трипут више гајића и гајева него у свим двориштима осн. школа. — Ка свему овоме треба додати дворишта свих надлештава: Министарстава *Правде*, па Војске и Морнарице, па Народног Здравља, Пољопривреде, Грађевина, Шума и Рудника, и др., — која ће надлештва, по броју засађених примерака медоносног шибља и дрвећа, зацело надмашити све засаде школске. — Даље овамо долази у рачун и засађивање дрвећа и шибља медоносног, поред свих *друмова, цеста и путова*, државних и општинских, било воћем или шумским медоносним дрвећем, куда ће се подићи читаве нове шуме. — Доцније ће доћи на ред *вододерине, пустопољине, урвине*, па онда *јавни паркови*, који ће се нови подизати, итд. —

Све ово скупа даће пчеларских малих засада, или гајића и читавих гајева, огромно много, преко 100.000 или чак и 150.000 засада, група и гајића од меденосног шибља и дрвећа.

Мислите ли сада, да је тврђење у почетку претераност?

Да не пропустим поменути у овај рачун овде и *приватне засаде*, који ће уз ове тако-рећи државне и службене, понићи зацело, где више где мање, по свим насељима, где буде пчдлара — а њих ће бити *свуда, свуда!* — по свим двориштима, баштама, по угловима и забаченим местанцима, и свуда и на сваком месту.*)

На овај ће начин наша и иначе лепа и прелепа Краљевина, постати огромна цветна башта, лепша, него ма која краљевина у Европи.

Срет. Аџић, професор.

(Свршиће се)

*) У селу Штрице, на Шарпланини, већ је подигнут један већи приватан пчеларски гај и један још већи, цела страна брда, задружни.

Ако ли пак подлога није здрава и не би се могла окалемити, а има здравих изданака из веће дубине, онда треба откопати и подлогу одсећи до најразвијенијег изданка, па изданак исправити и наместити, где је стари чокот био, земљом га учврстити до потребне дубине, па га, као што је напред речено, окалемити. Али ако је изданак слаб (танак), треба га оставити још коју годину, да ојача, па тек онда калемљење извршити, јер је тада пријем сигурнији и калем бујнијег пораста.

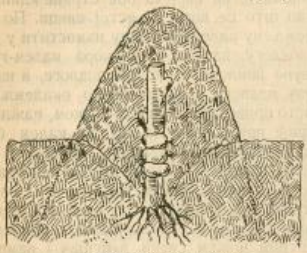

Сл. 27. Окалемљен чокот.

На случај да је подлога сува и да изданака нема, празно место попунити добро развијеном и лепо ужиљеном резницом—пупорком изнржљиве лозе, коју по пријему друге или треће године, у пролеће, на наведени начин окалемити.

Овако окалемљене лозе врло брзо напредују и за 2—3 године, скоро се изједначе са старијим чокотима истог винограда.

Виноградари треба да изврше пробу, ма и са неколико подлога, које им расту по винограду дивље без икакве користи, па ће се о тачности лично уверити.

Милисав М. Ђорђевић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Прошле године имао сам квара на зрелим калемовима, стратификованим у сандуцима: кад су ластари на калемовима већ избили, почели су калемови буђати се и ластари венути.

Владимир Ђорђевић,
из Горње Власе, ср. Нишки.

Одговор: Да се не би јављала буђ на калемовима у сандуцима, треба добро прокувати маховину и струготину, која се употребљава при ређању калемова у сандуцима, нарочито ако је нечиста и од прошле године.

Поред тога при ређању калемова мора се сем струготине и маховине употребити и дрвени угаљ и сумпор.

Дрвени угаљ се истуца, просеје кроз решетку са отворима од $^1/_2$ cm., па све што прође кроз решетку, потопити у чабар са водом. Ситан угаљ падне на дно, а крупнији плива.

На сваки слој од 50 калемова распоређених у сандуку, који је обложен свуд унаоколо маховином, радник баца преко калемова по дну по једну пregршт мешавине влажне струготине и ситног угља, а по врху, али испод спојног места калемова, једну пregршт крупнијег угља, па све запраши сумпорним прашком помоћу мехова.

Кад се овако сандук напуни калемовима, он се положи и пошто се руком или дрветом маховина около калемова добро набије и ње дода још колико треба, и све добро залије водом, калемови се запраше крупним угљем, покрију једним слојем најбоље маховине, па се ова маховина добро поспе сумпорним прашком.

Ако се овако ради, никад се буђ неће појавити на калемовима.

На крају да напоменем да топлоту у стратификали треба подешавати тако, да ластари на калемовима нагло не бујају. Најбољи су калемови они, код којих су при вађењу из сандука ластари сасвим мали, тек избили, а спојно место добро обливено калусом-спојним ткивом. Ако су пак ластари сувише велики, калем се извуче и може се врло лако осушити, па и ако нема буђи на њему. Ово се нарочито дешава, ако је лоза, која је употребљена за калемљење била слаба, тучена градом, ако су калем-гранчице узимате са чокоња, које је страдало од пламењаче — у опште ако лоза услед рђавог сазревања у јесен није добила у свом ткиву довољно резервне хране, помоћу које у пролеће креће — храни се. Ово је најчешће узрок, што се не добија добар проценат примања калемова у сандуцима.

Вож. Ђ. Ранковић

БЕЛЕШКЕ

Изјаве саучешћа, достављене С. П. Друштву поводом смрти председника Друштва П. Т. Тодоровића

Српском Пољопривредном Друштву

У име Посаво-Тамнавске среске Пољопривредне Подружине изјављујем саучешће у губитку нашег старог друга — ветерана поч. господина Павла Тодоровића, који је пуно по столеће и пером и делом, и бригом и књигом допринео, да се наша Србија преобрази и дође у ред напредних и културних држава. Његов дугогодишњи положај као редовног члана и председника Српског Пољопривредног Друштва прокрчио је пут млађим снагама, те да и ови настану, да Српско Пољопривредно Друштво остане и даље на оној висини, на којој га је и покојник, са својим друговима подигао.

Слава и хвала драгом покојнику.

Бог нека га награди за добра дела његова.

3. марта 19..7. г.
Владимирци.

Председник Подружине,
прота, *Милан Јов. Илић.*

Српском Пољопривредном Друштву

У име чланова Подружине примите дубоко саучешће на губитку драгог нам председника Тодоровића.

Сански Мост. Пресједник
Нинко Зоубек.

Секретар,
Јово Илић.

Српском Пољопривредном Друштву — Београд

Поводом смрти Вашег много уваженог председника господина Павла Т. Тодоровића-Ђаковчића, истинског и вредног радника пољопривреде, примите — и породици покојника изразите искрено саучешће наше Подружине.

Ср. Митровица.

Секретар, Председник,
Драгутин Т. Васић. *Живан Кузминац.*

Српском Пољопривредном Друштву — Београд

Сазнали смо данас о великом губитку, који је претрпило не само Српско Пољопривредно Друштво, него уједно и цела српска нација, смрћу много заслужног и незаборављеног г. Паје Тодоровића, чије ће име остати вјечно у историји пољопривредног развитка нашег.

Зато Вам изражавамо наше најискреније саучешће смрћу дугогодишњег председника Српског Пољопривредеог Друштва г. Паје Тодоровића.

Приједор.

Деловоћа, Председник,
Томо Марин. инж. *Тоша Радевић.*

Српском Пољопривредном Друштву — Београд

Из пољопривредног листа „Тежак“ сазнали смо, да је преминуо у недељу 27. фебруара о. г. наш велики пионир за унапређење целокупне пољопривреде у нашој земљи председник Српског Пољопривредног Друштва Паја Т. Тодоровић-Ђаковчић.

У име чланова Ново-Кањишке Подружине изјављујемо Друштву саучешће у жалости приликом губитка многоуваженог председника.

Молим предати саучешће наше његовој породици.

Нова Кањижа. Председник Подружине,
Борис Стефански,
срески економ.

Нов члан утемељач. — Г. Светислав Петровић, управник державног лозног расадника из Кавадара, да би очувао трајан спомен својој покојној кћери Нади, уписао је за члана утемељача Српског Пољопривредног Друштва са улогом од 200 динара.

Друштво благодари г. Петровићу на послатом улогу, а покојној Нади нека је вечни помен.

Н. Ст.

Пролећни велики сајам у Прагу. — У данима од 20. до 27. марта о. г. приређује се у Прагу већ по четрнаести пут Велики Сајам, на коме ће бити заступљена у великом броју чехословачка индустрија и осим тога биће приређено неколико специјалних изложаба, на пр. сајам хотелијера и гостионичара, спортски сајам, радио-сајам, сајам мотоцикла, изложба приштедње у кућанству, американска изложба, бразилиска изложба, рекламни сајам и купалишна и туристичка изложба.

Посетиоцима Великог Прашког Сајма уз показивање велесајамске легитимације нису потребне ни чехословачке ни аустријске визе на пасошу, ако је легитимација снабдевена са округлим печатом чехословачког конзулата. Осим тога дозвољен им је 50% попуст на нашим и чехословачким железницама, како на поласку тако и на повратку, даље 25% попуст на аустријским железницама и на посебну легитимацију 25% попуст на мађарским железницама, као и знатни попусти на јадранским паробродима.

Извештај о стању усева у Краљевини С. Х. С. од 1—28 фебруара 1927. г. — *Опште стање* озимих усева је *врло добро* (области битољска, бихаћска, бачка, крушевачка, ужичка, скопска, рашка, шумадијска); између *врло доброг и доброг* (области мариборска, љубљанска, дубровачка) *добро* (области: загребачка, сплитска, мостарска, врањска, брегалничка, тузланска, тимочка, косовска, нишка, ваљевска, сремска, моравска, врбаска, пожаревачка, сарајевска, осечка, београдска, приморска, крајишка, подринска) *слабо* (област подунавска).

Атмосферске прилике у месецу фебруару биле су јако променљиве, местимично је било снега, али се није дуго задржао. Слабих киша је било готово у свима областима. Мразева је било у овим областима: љубљанској, травничкој, крушевачкој, ужичкој, тимочкој, нишкој, рашкој, моравској. Штете од мразева у већини области није било, изузев скопске и брегалничке, где је прилично оштећен мак. Поплава и других елементарних непогода није било. Кошава је била доста јака (области: подунавска, београдска), али без знатне штете по усев.

Пољски радови. У колико је време дозвољавало, вршени су ови радови: Извожење и растурање стајског ђубрета, риголовање земљишта за садњу винограда, припремање земљишта за сетву пролећних усева, местимична сетва јарих стрнина (области: сплитска, брегалничка, дубровачка), резање и ђубрење винограда (области: сплитска, битољска, мостарска), чишћење воћака и др.

Од штеточина на воћкама запажена је крвава ваш (области: врањска, рашка, ужичка).

Стање стоке је добро. Хране има довољно, али је, у областима, где су биле поплаве, рђаве каквоће. Метиљ код оваца јако је распрострањен (области: бихаћска, сплитска, травничка, врањска, тузланска, нишка, ваљевска, врбаска, осечка, шу-

мадијска, примор-крајишка). Свуда се метиљ успешно сузбија помоћу „Дистола". Осим метиља, местимично се јављају и ове болести: Свињска куга (љубљанска, травничка, врбаска, дубровачка), овче богиње (дубровачка, брегалничка, шумадијска) Местимично има шуге код оваца и колере код пернате живине.

Из Министарства Пољопривреде Бр. 9870 од 11. марта 1927. год.

Међународна Конференција у Риму. — Међународни Институт у Риму приређује 25. априла ове године Међународну конференцију, на којој ће се претресати питање *о гајењу пшенице*: варијетети пшенице, начини гајења, борба против болести и штеточина, трговина са пшеницом, могућности за проширавање гајења пшенице у државама, где се она гаји и повећавање приноса.

На овој Конференцији, поред званичних изасланика појединих држава, могу узети учешћа и други стручњаци уз пријаву и плаћање уписнине од 200 ит. лира. Пријаве за упис могу се добити код Срп. Пољ. Друштва, а њих треба послати пре 31. марта.

КЊИЖЕВНОСТ

Изашла је прва свеска **Гласника Српског Пољопривредног Друштва**, повременог часописа за пољопривредну науку и праксу, под уредништвом Мите Ђ. Николића, са овим садржајем:

Расправе: Мита Ђ Николић: *Један од проблема Јужне Србије;* Др. Божо Тирина: *Кукурузни мољац;* К. Јанчић: *Главница у пшеници;* А. Мајеровић: *Важни подаци о српској шљиви;* Радивоје Жикић: *Да ли је пашка исто толико корисна као и кокошка. Културне расе пашака.*

Чланци: А. Г. Јовановић: *О пореклу качкаваља;* Нико Моровић: *Храњење стоке;* Др. П. Квакан: *Наслеђе пола;* Ј. П. Јовановић: *Пчеларство у Америци и код нас и наша пчеларска криза;* Иво Калуђеровић: *Планика;* Мирко Корић: *Односај пшенице према клими.*

И расправе и чланци исцрпно и темељно обрађују истакнуте теме и пружају и науци и пракси озбиљних података и здравих мисли.

Свеска износи шест штампаних табака и стаје 15 дин. Може се добити код *Српског Пољопривредног Друштва — Београд*, Немањина ул. 11.

ЗАПИСНИК

9. седнице Управног Одбора С.П.Д. одржане 2. марта 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, С. Партонић, С. Ратковић, Д. Спремић и Д. Николић.

Председавао председник г. др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

142) Свечане седнице чланова Управе и Секција и изјаве саучешћа поводом смрти Председника Паје Т. Тодоровића. — Одбор прима знању записник и изјављује особиту захвалност г. др. В. Стојковићу, начелнику Министарства Пољопривреде и Вода, који се одазвао позиву и присуствовао седници, и примио се да се са покојним Председником опрости говором у име Министарства Пољопривреде и Вода. Затим је одлучено: да се по предлогу Управног Одбора и г. др. В. Стојковића упише покојни Председник за добротвора Српског Пољопривредног Друштва; да се изјаве саучешћа штампају у „Тежаку" и да се одобрава издатак од 800.— динара за венац, који је положен на одар покојног председника.

143) 8. седнице Управног Одбора. — Одбор усваја прочитани записник.

II

144) Прочитан је акт и решење Управе Двора Њ. В. Краља, којим се по одобрењу Њ. В. Краља ставља Друштву 10.000 динара, да их употребе за награде излагачима о Друштвеним изложбама у овој години. Одбор, саслушавши читање акта и решења, изјављује особиту захвалност Своме Високом Заштитнику са узвиком: Живео Његово Величанство Краљ и цео Краљевски Дом! У исто време Одбор одлучује: да се предложи годишњем Збору за почасног члана в. д. управника Двора г. Велимир Ђ. Димитријевић, коњички пуковник.

III

145) Прочитан је записник 8. седнице Књижевног Одбора. — Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: да се откупи 100 књига „Вођке и Воће" од Б. Д. Тодоровића по 60— дин. са 20% попуста; да се откупи 20 књига „Наука о храњењу корисних дом. животиња" од Мин. Пољопр. и Вода по 100— дин. са 50% попуста, да се хонорари сарадницима и уреднику Гласника С.П.Д. исплате по предлогу, и да се по једна књига поклони лицима и установама такође по предлогу.

IV

146) Прочитано је писмо финансиског Одбора, па је одлучено: да се штампање извештаја о раду у 1926. г. уступи штампарији С. Раденковића и Брата, као најповољнијем понуђачу.

V

Прочитана су мишљења Набављачког Одбора, па је одлучено:

147) да се набави од Н. Пољоп. Школе из Ћуприје 700 кгр. сирка;

148) да се одбије понуда Ебенштангера за луцерку;

149) да се претходно тражи од г. Д. Тркуље, да пошаље 500— динара на име трошкова за комисијску оцену плуга, који нуди на откуп, па по комисијском мишљењу, да се донесе одлука. Ако г. Тркуља на ово пристане, онда у комисију да уђу г.г.: С. Партонић, Д. Николић и Д. Спремић са дневницом по 100— динара и за запрегу теретоца 200— динара, свега 500— динара.

VI.

Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

150) да се саветује Подружини из К. Митровице, да одустане од оснивања свога расадника, пошто је то скопчано са великим трошковима, и има у месту сремски расадник.

151) да се по предлогу Подружине из Плевља, предложи г. Јован Ђенисијевић, ср. економ, за редовног члана.

152) да се по писму ср. економа из Параћина, о дрљачама, које се налазе у расаднику, тражи извештај од књиговодства, кад су дрљаче дате и на чији рачун;

153) да се по тражењу Подружине из Крушевца, пошаљу две повеље за њене чланове утемељаче и почасне.

154) да се по питању дуговања Сарајевске Подружине, цео предмет поново упути Одбору на понован преглед и мишљење.

VII

Саслушана су мишљења заст. Инспектора за Подружине, па је одлучено:

155) да се приме у састав Подружине у Високом и Калањевцима—Живковцима, пошто су испуниле услове.

156) да се одобри кредит: Подружини из Ваљева 15.000— динара и Подружини из Краљевог Села 9.000— динара са дугом.

VIII

157) По молби г. Драг. Грујића, проф. из Бања Луке, одлучено је: да може држати предавање други дан Збора, пре подне.

IX

158) По молби читаонице из Качаника, одлучено је да се читаоници поклони по једна књига Друштвених издања, од којих има више.

X

Саопштења и предлози:

159) По позиву Мађарског Пољопр. Друштва на изложбу, одлучено је: да се изложба нотира у Тежаку.

160) По питању прегледа Друштвених повеља, одлучено је: да преглед изврши Књижевни Одбор и поднесе извештај.

Са овим је седница закључена.

ЗАПИСНИК

10. седнице Управног Одбора С.П.Д. држане 7. марта 1927. год. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г.г.: п.председник др. Т. Митровић и чланови: В. Матић, Д. Николић, С. Партовић, С. Ратковић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, Д. Спремић и А. Рашковић.

Председавао п.председник г. др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

161) П.председник отвара седницу и позива инспектора, да прочита предлог за измену и допуну чл. 11. и 32. Правила и чл. 32. Пословника. Пошто је инспектор прочитао предлог, то је после дискусије одлучено: да се 53. редовном годишњем Збору поднесе предлог за измену и допуну, а према изјављеној жељи на прошлом Збору, и да предлог гласи:

а) *чл. 11. Правила, допуњује се трећим ставом, који гласи:* а

Ако је редовни члан изасланик Подружине или Савеза, има права да гласа још и као изасланик.

б) *чл. 32. Правила мења се и гласи:*

На редовном годишњем Збору Српског Пољопривредног Друштва, Подружине и Савези биће представљени својим изасланицима. Свака Подружина, која броји до 50 чланова, може за тај циљ опуномоћити једног изасланика, а оне које броје више од 50 чланова, могу опуномоћити на сваких 50 чланова још по једног изасланика с правом гласа. Сваки изасланик гласа само једанпут. Савези могу опуномоћити по једног изасланика с правом гласа.

в) *чл. 32. Пословника допуњује са другим ставом, који гласи:*

Право гласања имају само редовни чланови и изасланици Подружина и Савеза. Ако је изасланик редовни члан, има право да гласа још и као изасланик.

II.

162) Узет је у претрес предлог буџета за 1927. г. па је после дискусије одлучено: да се усвоји по предлогу финансијског Одбора. Такође је одлучено: да се предлог штампа у 400 примерака.

ЦЕНОЗНИК

Пролећних потреба, које се могу добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду:

Семе луцерке (ломбирано)	—	—	35	дин. кгр.
„ црвене детелине (ломбирано)	—	—	30	дин. „
„ сточне репе (црвене и жуте)	—	—	15	„ „
„ грахорице пролеће	—	—	5	„ „
„ мухара — —	—	—	3.50	„ „
„ гледиша — —	—	—	22	„ „
„ еспарсете (стиже ових дана)	—	—	15	„ „
Прскалице оратавалне Вермерел	—	—	570	„ ком.
„ „ патент Аустрија	—	—	500	„ „
„ Систем Вермерел (домаћа израда)	—	—	400	„ „
Запрашивачи торпил —	—	—	400	„ „
„ ручни — —	—	—	70	„ „
Калцијметри Бернардови (са теравијама и теговима)			700	„ „
Ебулиоскопи Мељандови —	—	—	400	„ „
Сејалице дворедне за кукуруз —	—	—	900	„ „
Прашчи и огртачи (Еберхартови и Сакови)	—	—	600	„ „
„ лаки („Планет Јуниор“) погодни за виноград и репу —	—	—	450	„ „
Дрљаче дворедне теже 750. троредне лаке	—	—	900	„ „
Калемарски ножеви „Кунде“ од 10 см.	—	—	35	„ „
„ „ „ од 9½ см.	—	—	30	„ „
„ „ „ Солинген од 10 см.	—	—	30	„ „
Воћарски ножеви „ —	—	—	40	„ „
„ „ Кунде —	—	—	50	„ „
Воћарске тестериште „ —	—	—	30	„ „
„ макаше за орезивање —	—	—	25	„ „
„ „ на „ „Кунде“	—	—	60	„ „
Макаше за орезивање (шишање) живе ограде	—	—	70	„ „
Сумпор у праху за запрашивање винограда	—	—	5	„ кгр
Рафија шировласна бела и дугачка —	—	—	17·50	„ „
Дистол за оице 3,50, дистол за говеда —	—	—	10.50	„ „

Сариште од литра «5 дин., а од ½ литра 25 дин.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За маље пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу новом-лађом ½ вредности у напред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадн. Задруга.* Чланова и Подружине имају 5% попуста од горњих цена. — *Плавин нажеп је поручен и прва ће партија стићи половином априла* Цариња је на њега скинута, те ће му цена бити знатно нижа од прошлогодишње, па се препоручује Подружинама и члановима да своје поруџбине за овај артикал задрже, док се цена не објави у Тежаку.

Подружине које имају от. рачуна, нека поручују само оно што ће сигурно продати, јер се уаете ствари неће натраг примати

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД“ ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

(БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД“ РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ,

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

11, 3—6

НА ЗНАЊЕ!

Српско Пољоприв. Друштo је добило *прскалице* праве „*Верморел*“ и продаје их по Дин. 570. ком.
патент „*Аустрија*“ по „ 500. „
„*Верморел*“ домаћа израда „ 450. „

Ове се цене подразумевају франко Друштвени магацин у Београду, а за експедицију поштом или возом (лађом) шаље се још динара 10. — по комаду.

Разашиљање прскалица вршиће се по реду пријаве.

Пољопривредне Подружине и чланови њихови и друштвени имају 5% попуста од горе означених цена, те при слању новца овај попуст увек треба да обрачунају. 3—4

АРБОРИН

Ванредно средство за затирање штеточина на садном дрвећу, даје најфинији калем-восак, лепак за гусенице и друге сличне производе за кућу, башту и стају, добија се код

ХЕМОТЕХНА д.с.о.о.
Љубљана, Местни трг 10.

Захтевајте проспекте и упуте за употребу. 8, 4—4

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази „*Дистол*“.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“
фабрика хем. фармац. производа А. Д
Карловац

51.26-21

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Тражите свуда и искоришћавајте само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—7

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА
које израђује Franz Hochvil
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд, 12—8

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник
А. АНТОНИЈЕВИЋА,
економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **прпорака** ужиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Рипарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1.; 2. **воћне саднице**: кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—5

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50.850

За С. П. Друштво власник, п.председник, др. Т. Митровић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

53. РЕДОВНИ ГОДИШЊИ ЗБОР
СРПСКОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

одржаће се на основи чл. 36., 37. и 38. Друштвених правила, 27. марта 1927. г. у друштвеном Дому у Београду, са овим дневним редом:

1. Председник или његов заменик отвара збор;
2. Подноси се извештај о раду Друштвене Управе, годишњи рачун о приходу и расходу и извештај о стању целокупне друштвене имовине;
3. Председник подноси на решење писмене предлоге Друштвене Управе, Подружина и појединих чланова, који су поднети Управи најмање на 15 дана пре збора;
4. Подноси се на одобрење буџет прихода и расхода за текућу годину, која почиње 1. јануара
5. Решава се о измени и допуни правила и пословника;
6. Бирају се чланови Управног Одбора;
7. Бирају се чланови редовни и почасни

Што се од овог дневног реда не сврши на дан збора, продужиће се сутрадан.

Право гласа на збору имају редовни чл. нови и по један изасланик сваке подружине (чл. 11 правила).

Позивају се редовни чланови, да на ај збор дођу, а Подружине да упуте своје изасланике са потребним пуномоћјима.

Посетиоцима збора одобрен је подвоз у пола цене на држ. железницама од 25—29. марта о. г. по решењу Генералне Дирекције Држ. Железница Г.Д.Бр. 13.789 од 4. марта о. г., стога карте сачувати и за повратак.

Бр. 2550
4. марта 1927.
Београд.

Председник,
Др. Т. Митровић, с. р.

Секретар,
М. В. Дамњановић, с. р.

Мали рибњаци.

Путовао сам пре и после рата у земље, које су културне и економски развијене, а поред тога пратио сам и рад наших економа — стручњака, па и оних нешколованих, који су прихватили и у дело привели корисне ствари на развитку наше пољопривреде, па и ја сам много од тога привео у дело. Сматрам за дужност, да неке од тих радова препоручим и другим пољопривредницима.

За сада ћу изнети мој рад на *рибарсиву* — рибњацима.

Прошле године подигао сам један рибњак у величини од 15 ари, на своме имању на овај начин: На имању, где сам рибњак подигао, било је више извора, које сам отворио и сједињо тако, да сам добио један поток. Поток сам зајазио на најподеснијем месту, помоћу једног бетонског зида, чија је висина толико велика, да је цео простор, намењен за рибњак под водом за 0,30 - 2 м. Обале пак, за случај бујице и провале облака, обезбедио сам високим земљаним зидовима, са усађеним врбама. Вода улази у рибњак на једном месту, где је отвор толико велики, да само може протећи вода из извора, а на случај бујице и провале облака, вишак воде иде каналима — поред високих земљаних зидова.

Концем марта месеца, кад сам довршио рибњак, купио сам 24 комада шарана, укупне тежине од 22 килограма.

Од тих 24 комада угине ми 6, те је остало живих свега 18.

Доције сам убацио још мноштво ситнијих шарана.

После 8 месеци, пред Св. Николу, на навалињање својих пријатеља, а да бих се и сам уверио, испустио сам воду из рибњака. И прве убачене рибе као и друге биле су много веће, него што сам се надао. Тако прве су мериле 3¼ – 5½ кг., а она ситнија, што је доцније убачена, такође је била три пута већа.

У моме селу, где год има могућности подижу се рибњаци ове врсте, и сад их има преко тридесет, јер су се моји сељаци уверили у велику корист од рибњака.

Могу сваком препоручити, који има услове да подигне рибњак, нека га подиже са убеђењем, да ће од истога имати велике користи, нарочито у селима, која су удаљена од пијаца, на које се доноси свежа риба.

Бетонски зид могао би се заменити и једним земљаним дебелим зидом, који треба засадити врбом, што чешће. Земљу треба мешати са плевом и добро набивати. Ове радове треба учинити од октобра до марта месеца, да би се врба што боље примила.

Рибу у рибњак треба убацивати најдаље концем марта месеца, пошто је у то доба године можемо најлакше пренети.

Живица Ивановић, економ
Голобок (Смед.) Паланка.

Пољопривредници ширите „ТЕЖАК“

ПОДЛИСТАК

Огроман успех пчеларски.

(Свршетак)

Али неће наша Краљевина постати овим само лепа, него ће бити још недогледно више корисна. На милијонима ових засађених медоносних шибова и дрвета — међу којима су многи примерци још и првокласни украс — цветаће целе године билијонима и трилијонима цветића, пуних меднога нектара и цветнога прашка, од чега ће, као што је већ речено, вредне пчелице справљати мед и восак на милијоне и милијоне кила. А вредни ће наши пчелари онда истресати из пчелињега саћа од пролећа до јесени слатки мед. Колико ће то онда подићи народно благостање!

Ово је утолико важније, што се за пчеларење не узима главна радна снага народна, него споредна, иначе неупотребљива за теже послове: старци и бабе, дечаци и девојчице, па и деца.

Знам, да ће многи патриота уздахнути: „*Али, кад ће се све то засадити и одњеговати, и ко ће све то извршити?*“

Разуме се, да овако велико предузеће, као што је ово, неће моћи да буде изведено за једну, или две године, па ни за три и четири. И разуме се, да многи надлежни неће одмах моћи схватити сву огромну важност и замашај овог предузећа за васцели народ, те ће овај распис остати у почетку, на много места, мртво слово на хартији... Али, очајавати не треба! Биће увиђавних људи, који ће отпочети рад одмах, у маломе, можда само пробе ради. Други ће доцније видети од њих, па ће и они. Доћи ће још доцније и нове наредбе. Рад ће кренути брже и обилније. Кад се после 3—4 године укажу прве очигледне користи, онда ће прионути овом послу многи, сви! Пчеларска ће се удружења, и њихове подружине, заузети за остварење овог великог предузећа — и после 6, 8, 10 или 15 година биће ова лепа, пунонаеждна, огромна замисао остварена, на превелику корист васцелога дивнога народа нашега!..

Свима, који сад одмах хтедну отпочети са овим послом, који ће иначе бити дуготрајан, а који засад нису још упућени у новом послу, шта треба и како треба, томе ће сресни економи, и шумари радо давити упутства — засад према мојој књизи „Медоносно Шибље и Дрвеће„ у уздању 1924. год., Министарства Пољопривреде и Вода, или према мојој расправи „Пчеларски Гај“, у „Календару“ Српског Пољопривредног Друштва, за 1925. стр. 159—172, или по мом прошлогоди-

ИЗ ГРАДИНАРСТВА

Гајење рена

Рен за своје добро успевање тражи влажну земљу, али не мокру; у земљи мокрој и тешкој има непријатан укус, доста је воден и зато при презимљавању трули, у сувој земљи слабо или никако и не напредује; у земљи са плитком оранicом корење је кратко.

Пре него што се рен посади, земља се мора добро припремити. Припремање земље за рен врши се овако:

Ископа се шанац 1,20—1.50 ширине, 0.80 – 1.00м. дубине и потребне дужине. Земљу приликом копања одвојити као приликом сађења воћака горњу на једну, а доњу на другу страну. Шанац ваља ископати на месту изложеном сунцу, а никако у хладу, поред ограде и под дрвећем. Пошто се шанац ископа, прво га попунити коњским ђубретом за 20 см. дебљине, преко овога набацати земљу из доњег слоја избачену за 30 см., па је добро нагазити; преко ове нанети за 10 см. добро сагорелог ђубрета, ово нагазити и преко њега посути мало пепела. Шанац, у колико је још не попуњен, попунити са земљом, која је прва избачена, пошто се предходно добро са згорелим ђубретом измеша; добро је нагазити (потабати) и помоћу канапа направити леју, као што се прави за сејање осталих усева

Кад је леја направљена, приступи се сејању, односно сађењу.

Рен се размножава на три начина: семеном, коренчићима и главама.

Размножавање семеном врши се врло ретко, пошто траје дуго; док размножавање са коренчићима и главама иде много брже и увек са бољим успехом.

Семе се сеје у марту у већ припремљену леју, у редове или омашке (на широко). Преко лета плеви се и праши, а кад рен достигне потребну величину, да се може расадити, што бива за 2—3 године, он се ископава и пресађује на раздаљину од 25 см.

Коренчићи и главе саде се у пролеће и у јесен, кад је коме згодније.

За сађење се одаберу најбољи коренчићи, здрави, глатки и без изданака, са којих се оштрим ножем одсеку главе на 4—5 см. и изданци, ако би их било, па се по том исеку, прекрате на 10 -15 см. дужине. За овим се све одвоји и класира – коренчићи по дебљини, а главе по јачини (развијености). Када је и ово урађено приступа се сађењу и то овако:

Мотичицом израдити преко већ спремљене леје браздице по 6 см. дубоке и 25 см. удаљене једна од друге. У ове браздице прво посадити коренчиће по класама, у рупе, које се са садилком праве у растојању од 25 см., тако да сваки коренчић по мало ван земље вири; земљу око коренчића пригњечити, како би се пријем коренчића осигурао. За овим продужити сађење глава, наместајући их у браздице у растојању као и коренчиће, пазећи да буду обрнути како ваља.

Кад је сађење довршено, онда се покрију

шњем трећем предлогу, одштампаном у јунској свесци „Пласника Мин. Пољопривреде и Вода“, стр. 99—102. — Међутим ће скоро о овом питању бити штампано *Упутство*, као засебна књижица, где ће сваки наћи све, што му буде требало.

Теже је од овога питања, питање о *сортирању најглавнијег медоносног шибља и дрвећа*.

Ми данас имамо 3 дрвета и 15 шибова, који могу успевати у нашој Краљевини, а који цветају од пролећа до јесени, стално, медоносним цвећем, без којих не би требало да буде ни један пчеларски засадић или гајић. Осем тога имамо већу количину медоносног шибља и дрвећа, које цвета рано, заједно с дреном, а које је врло важна чињеница за рационално пчеларење, јер помаже одгајивање многобројног пчелињег новог народа, а без којега нема пчелару приноса лети. За овима долазе многобројне воћке, а после њих багрем и липе у мају и јуну, потом, у јулу и августу, келрајтерија и бели павит, а у августу и септембру јапанска софора, која је пуна и препуна цвећем (онда, кад иначе нема цвећа ни на ливадама) од краја јула, кроз цео август и до прве половине септембра; после софоре долази, као завршетак цветне периоде, леп шиб, кариоптерис, који обилно цвета од друге половине септембра, па до краја октобра, о лепој јесени.

На тај начин овако сортирани засади и гајићи медоносног шибља и дрвећа, даваће врло обилну плећију пашу непрекидно од пролећа до јесени, те ће се моћи истресати мед целе пчеларске године, при чему ће се, рационално радећи, добијати од јаких кошница не по 10 и 20 кила, као данас, већ по 40, 50 и 80, па и *преко 100 кила меда*, а то је око 10 пута више, него што се добија данас.

Сортирање медоносног шибља и дрвећа *за најмањи засад* треба удесити овако (не садећи оне биљке од овде именованих, којих већ има у блиској околини, до на 2 километра), и то:

а) *За најранију пчелињу пашу:* дренови, леске, врба, ива, топола јагњеда, магрива, брест, јоха;

б) *за главну пашу летњу:* аморфа, багрен обични, липе беле и црне, псодрени, зановети, жутилице; келрајтерија, софора јапанска;

в) *за јесењу пашу, најдоцнију:* кариоптерис (а од трава: бели босиљак и хељда);

г) *увекцвећни, за све три паше:* два багрена увекцветна и тамарика галска од дрвећа, а шибови најглавнији: бисерка два, спиреје врболисте

ситном земљом браздице са коренчићима и главама, па ако је потребно и залије се.

Ако је сађење извршено у пролеће доцкан, а не би било довољно влаге (кише), леја се мора заливати; семе и коренчићи мање, а главе више и за дуже време, по могућству све док се лишће добро не развије, што би утицало на брзо развијање корења.

Да се добије што дебље и дуже корење, рен се преко лета мора два пута од изданака и жилица чистити. Чишћење се врши овако: Откопати сваки корен за 20 см. и све изданке и жилице поскидати, пазећи да се корен не преломи или ишчупа; по свршеном чишћењу корење ваља ситном земљом поново лепо загрнути.

Рен не треба гајити на једном месту више од 5—6 година. У противном подлеже разним болестима, од чега корење поцрни и постаје неугледно.

Ако се хоће да рен не буде много љут, приликом ђубрења може се додати по мало креча.

Ђубрење рена са свињским ђубретом не треба вршити, пошто му ово пре може шкодити а никако користити.

Милисав М Ђорђевић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Пацови као преносиоци заразних болести.

Међу штеточинама су нарочито значајни пацови. Они наносе врло велике штете привреди, јер се настањују по магацинима и упропашћују велике количине хране. Али и по пољима штете усеве. У стајама разносе сточну храну, па и болести домаћих животиња.

Још пре три хиљаде година стари Египћани су сматрали мачку као свету животињу, јер уништава пацове. Од тога доба човек је покушавао разне начине, да се бори против ових несносних и штетних животиња.

Колико је пацов велики штеточина, најбоље се може видети из овога: У Великој Британији цене годишњу штету од пацова на 15 милиона фунти, у Данској на 0 милиона круна, у Немачкој на 5—6 милиона златних марака, У Америци на 200 милиона долара.

Али нису само ово штете, које ова несносна животиња наноси. И један велики број врло опасних болести може човек добити од пацова. Досад је познато шеснаест група болести човека и домаћих животиња, које пацов може пренети. Овде ћемо набројати важније.

Куга је болест пацова као и човека. За своје брзо ширење поглавито пацовима може благодарити. Ову страшну болест шире пацови, било што загаде својим изметинама и мокраћом животне намирнице, било што пацовске буве усисају у себе с крвљу пацова и кужне клице, па потом заразе човека коме сисају крв.

Једна врста *заразне жутице*, врло тешке болести, такође се преноси преко пацова, који су веома заражени изазивачима те болести. Ове клице избацују пацови са мокраћом, којом загађују пијаћу воду или друге намирнице.

две и бумалдијева једна, живи плот, полигонум белуџистански и др.

Ко има *врло мали простор*, може засадити само ове биљке: 2—4 леске, 1 иву, 2 увекцветна багрена, 1 тамарику галску, 1—2 келрајтерије, 1 софору, што више по ивицама бисерка, и живог плота, а као украс по средини неколико спиреја, нарочито бумалдијеву.

Пчелари могу набавити или произвести именоване биљке, па их поклањати суседима и ближим рођацима, да их они засађују по својим баштама. — *Леп и врло користан најмањи пчеларски гајић може се подићи и од самих бисерака и спиреја, ако се већ не би имало где засадити и 1 келрајтерија и бар 1 софора, или липа.*

Где ће се моћи набавити ово медоносно шибље и дрвеће? — Кроз годину две дана то ће већ ићи лакше, јер ће се овде именоване биљке, и друге неименоване, моћи набављати и из државних пољопривредних установа. Министарство Пољопривреде и Вода усвојило је и мој предлог о овоме,*) те је упутило распис под Бр. 3900-IV, од 1. фебруара ове год., свим својим установама и препоручило им, да *приступе подизању мањих расадника медоносног шибља и дрвећа.* — Док пак не стигну ови расадници, моћи ће се неко медоносно шибље и дрвеће набавити из шумских расадника и из планине, нарочито уз припомоћ среских економа и среских шумара.

Што се ни на овај начин не може добити, добиће се *шачно и поуздано и са добрим жилама, из повлашћеног расадника медоносног шибља и дрвећа, г. Милована Милорадовића, економа у Јагодини.*

У сваком случају за препоруку је одмах сада ма само *отпочети* са остваривањем предњег расписа Министарства Пољопривреде и Вода — али *не садити шта било, већ по избору, оно што је најпотребније и најважније.*

Срет. М. Аџић, професор.

*) Види „Гласник Министарства Пољопривреде и Вода", све

Уредништво и администрација „Тежака" не прима одговорност за садржину приватних огласа.

Трихина је једна глиста, којом се могу заразити свиње и пацови. Ово је врло опасна болест за човека. Мале глисте се учауре као бобице код свиње у мишиће оболелог, па могу да се улегу и у срце, око и т. д.

Пацови могу преносити и крице *паратифа* и *трованја*, што је сасвим разумљиво, кад се зна да пацови живе по каналима и нужницима.

Струп или *фавус* једна врло опасна болест косе, од које се напослетку и оћелави, напада и на пацове, те се може преносити и са пацова на човека.

Једна врста *пантљичаре* такође се може пренети с пацова.

Две врсте праживотиња, које изазивају срдобољу, можемо добити од пацова.

Али пацов може преносити и *беснило*. Даље он може преносити *шап* и *усвобољу* и *свињску кугу*. Напослетку пацови служе и за пренос туберкулозе, нарочито говеђе и кокошиње.

Поред овога има још неколико болести, које се не јављају код нас, али које је у стању да преноси пацов.

Из овог кратког прегледа јасно ће бити да је пацов опасан не само што упропасти велике количине хране, нарочито зрнасте, него и због тога што може да преноси врло опасне болести.

Због тога не треба равнодушно допуштати размножавање ове штеточине, него га треба свима средствима сузбијати.

Др. Ст. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: У моме селу (Боровац, ср. тимочки) прошле године многи зрели калемови, како они упрпорени, тако и они засађени одмах из сандука на стално место, пошто су за све време лета лепо напредовали, пред сазревање ластара почели су се сушити и пропадати, и ако на њима није запажена никаква болест ни штеточине.

ЖИВАН НЕШКОВИЋ
ђак пољопр. школе у Вршцу

Одговор: Како ово питање није било потпуно, то смо га накнадним питањима донекле допунили, и то у овоме: Постотак осушених калемова у јесен био је око 50%. Употребљене подлоге биле су рипарија порталис и рупестрис. Сушили су се калемови код свих виноградара у селу, али највише код једног. Његово је земљиште лака пескуша. Он је добар калемар и радио је и ранијих година са успехом. На калемовима је било жила доста, али после киша нису напредовале. Лето је, као готово свуда код нас, било стално кишно, а после дуго стално лепо време.

Предпостављајући, да је дотични виноградар као стари практичар, извео посао око калемљења стратификовања, прпорења и неге у прпоришту за време лета, правилно и како треба, према свима изгледима калемови су се прошле године код њега осушили из ових разлога:

Пошто је за време лета било довољно и много влаге, ластари су у погодној лакој пескуши бујали нагло, а и жиле су се развијале, само слабије услед многе влаге и због ниске топлоте у слоју стално влажне земље око њих. Што је било резервне хране у ткиву подлоге и вијоке, она је готово сва исцрпљена на пораст ластара.

Затим после дугог периода киша, настало је стално лепо време. Услед тога настала је неједнакост у раду и жила ластара. Жиле нису биле у стању да из земље извуку онолико хранљивих материја и воде, колико је лепо развијеном лишћу било потребно, услед чега је настало спарушивање лишћа, а затим и сушење калемова. Овоме је могло допринети и то, ако вијоке и подлоге нису биле најбоље, т. ј. ако су биле недовољно зреле и услед тога са мало резервне хране.

Што је проценат сушења код неких виноградара био мањи, разлика је, вероватно, у неједнакости каквоће земљишта, у неједнакости лозе, а нарочито због, тога ако су они прпорење или сађење на стално место извршили нешто доцније, што је овом приликом било боље.

Често пута неки произвођачи зрелих калемова, који имају погодности, да прпориште наводњавају у неограниченој количини греше, па врло често и много натапају водом калемове и у место да постигну бољи резултат, они себи наносе штете, као што је то прошле године дошло само по себи услед дугих киша. Јер калемови у прпоришту, да би се примили и добро напредовали, морају поред довољне количине влаге имати и много топлоте, да за кратко време од неколико месеци, док су у прпоришту, могу лепо развити се и добро сазрети. А довољно топлоте не може имати и дати земља, која је стално влажна.

Бож. Ђ. Ранковић

БЕЛЕШКЕ

Ивјаве саучешћа, достављене С. П. Друштву поводом смрти председника Друштва П. Т. Тодоровића.

Српском Пољопривредном Друштву

Ових дана потресла ме је кобна вест, отуда из Београда о смрти чика Паје Тодоровића. Изјављујем Друштву и породици дубоко саучешће у превеликој тузи за изгубљеним председником и родитељем.

Рајац-Неготин-Крајина.

Владимир С. Рајковић, виноградар.

Српском Пољопривредном Друштву

Дубоко ожалошћен, хитам да изразим своје саучешће Српском Пољопривредном Друштву приликом смрти председника његовог г. Паје Тодоровића.

Бог да му душу прости и да му Бог да рајско насеље. Молим да се ово саучешће достави породици покојниковој.

Председник Чифлучке Пољоприв. Подружине,
Драг. Стојиљковић, земљ.

Српском Пољопривредном Друштву

Управа Брезовачке Пољопривредне Подружине изјављује најдубље саучешће за губитком председника Српског Пољопривредног Друштва г. Паје Тодоровића. Слава његовој сени.

У име Брезовачке Подружине Председник,
Василије Арсић, учитељ.

ДОПИС

Годишњи збор Пољопривредне Подружине у Жупи и слава Св. Трифуна.

На дан 30. јануара о. г. Жупска Пољопривредна Подружина у Александровцу одржала је свој редовни годишњи збор. Збор је био добро посећен.

На збору је изабрата нова управа. У њу су ушли: За председника г. Милан Марсић, управник овд. Спец. Винод. Воћ. Школе; за п председника г. Мијаило Костић, школовани економ из Стубла; за секретара г. Коста Ивковић, срески пољопривредни референт; за благајника г. Светолик Величковић, трговац и пољопривредник; за *чланове управног одбора* г. г.: Огњан Луковић, школовани економ и трговац; Александар Богићевић, школовани економ из Дренче; и Велисав Јовановић-Симеуновић, школовани економ из Ратаја; за *чланове надзорног одбора*: г. г. Никита Петровић, занатлија-економ; Мида Стојковић, економ из Ржанице; и Дража Протић-Робић, економ из Тршца.

После избора нове управе извршен је упис чланова, наплата чланског улога и раздати пољопривредни календари.

Збор је одржат у највећем реду.

Збор је на предлог г. Марсића замолио нову управу да предузме кораке преко Српског Пољопривредног Друштва за дејство код надлежних да се забрани увоз страних вина, јер Жупа нема купаца, а вина има доста. Или бар ако се ово не може учинити из каквих пријатељских односа са суседним државама, а оно да се бар подејствује, да се царина на увоз вина не смањује.

На дан 14. ов. м. Св. Трифуна Подружина је као и прошле, тако и ове године заједнички прославила са овд. Спец. Винод. Воћ. школом. Сечење колача и водоосвећење било је у сали ново-подигнутог школског подрума. Овај су обред оба месна свештеника извршили. Света како из вароши тако и из околних села било је врло много. Управник г. Марсић одржао је предавање о ђубрењу винограда. Неколико ђака школе врло су лепо декламовали.

После послужења и разгледања подрумарских справа по просторијама подрума народ се разишао својим кућама потпуно задовољан.

К. Ивковић.

КЊИЖЕВНОСТ

Изашла је из штампе књига **Гајење конопље и лана** од Виће Т. Радовановића у издању Српског Пољопривредног Друштва, као 9. свеска *Тежакове Библиотеке*, на 4 штампана табака са 12 слика у тексту и овим садржајем:

Реч у напред. I *Конопља*: Ботаничке одлике, гајење, жетва, рељење (прерада), спремање куделье за прераду и трговину и принос.

II *О лану*: Одлике лана, гајење, жетва и рељење.

Цена је књизи 5 динара и може се добити од Српског Пољопривредног Друштва у Београду и његових Подружина.

ЗАПИСНИК

11. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 9. марта 1927. г. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: Председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, В. Матић, Д. Николић, Н. Петровић, С. Ратковић и Б. Станисављевић.

Председавао Председник г. Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

163) 9. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

164) 10. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

165) 9. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуку, да се исплати дин. 2 212.50 на име хонорара писцу књиге „Гајење конопље и лана за домаћу употребу", да продајна цена књиге буде 5 дин. и да се поклони по један примерак лицима и установама означеним у предлогу. Што се тиче повеље, такође се усваја мишљење стим, да финансијски одбор позове лиферанта и тражи објашњење: зашто повеље нису израђене као први отисак, по коме је умножавање одобрено и на који начин мисли да ликвидира то питање; па о свему да поднесе извештај Управном Одбору.

165) 4. седнице Секције за Сточарство и Ветеринарство. Одбор прима прочитани записник с тим, да секција разради стечаје за штампу.

167) 1. Конференције свих секција. Одбор усваја записник, као и да се за редовне чланове предложе: по предлогу г. Д. Николића, г. К. Јанчић, суплент Н. Пољ. Школе из Краљева и Милосав Митровић, економ у пенз. из Чачка; по предлогу г. А. Рашковића, г. Петар Стојадиновић, економ из Медвеђе (ср. трстенички), и по предлогу г. С. Ратковића, г. Радивоје Жикић, писар Мин. Пољоприв. и Вода.

II.

168) Прочитан је извештај Финансијског Одбора о извршеном прегледу касе на дан 28. пр. мца., којом је приликом утврђено, да је стање исправно и да показује 1,456.731.11 дин. Одбор прима прочитано стање.

III.

Прочитан је записник Набављачког Одбора, па је одлучено:

169) да се наручи 200 ком. ручних запрашивача од И. Милошевића и Петровића као најповољнијих понуђача.

170) да продајна цена приспелој роби буде: луцерки 35 дин.; црвеној детелини 30 дин.; грахорици 5 дин.; мухару 3.50 дин.; сточној репи 15 дин.; рафији 17.50 дин.

IV.

Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

171) да се набави за школу Врћеновачку 4—5 кгр. семена памука.

172) да се исплати ср. економу из Ужица 151.50 дин. на име трошкова око паковања и експедиције предмета за Друштвену изложбу.

173) да се одговори ср. економу из Ужица, да упути Павла Радуловића из Рибашевине, да поднесе писмену пријаву по стечају за п дизање јабучара.

174) да се још једном позове Подружина из Сарајева, да исплати дуг Друштву, па ако не учини у најкраћем року, да се тражи наплата судом.

V.

Саслушана су мишљења Инспектора за Подружине, па је одлучено:

175) да се одобри кредит Подружинама: у Ваљев. Каменици 6.000 дин.; у Јасиковици 9.000 дин.; у Макцима 10.000 дин.; у Лазаревцу 10 000 дин. са дугом, и Ражњу 10 000 динара.

176) да се штампа у 3.000 примарика преглед стања касе и имовине за пољопр. Подружине и да им се пошаље с препоруком, да сваког месеца шаљу Друштву извештај по истом, јер ће им кредит зависити од тачног слања овог извештаја.

VI.

Саопштења и предлози:

177) Прочитан је извештај да је г. Б. Нешић, инспектор приспео на дужност 4. ов. мца. Одбор прима знању.

178) Прочитано је решење Генерал. Дирекције Држав. Железница, да је одобрен попуст на железницама 50% посетиоцима Друштвеног Збора од 25—29. ов. м. Одбор прима знању.

179) Прочитано је решење Мин. Пољопр. Вода, да је одобрено седам дана одсуства свима члановима Друштва, који желе да дођу на Годишњи Збор. Одбор прима знању.

180) Прочитане су накнадне изјаве саућешћа поводом смрти почив. Председника Паје Тодоровића. Одбор прима знању стим, да се штампају у Тежаку.

181) П.председник извештава, да је примљено писмо од фабрике Каштела, којим моли да се одреди један члан Управе, да присуствује званичним опитима са употребом дистола, на дан 9. о. м. Пошто није било времена да се писмо изнесе пред Управни Одбор, то је опиту он присуствовао. Одбор прима знању.

182) По извештају магационера, да су приспеле прскалице Нехвил и Верморел домаће, одлучено је: да их прегледа Набављачки Одбор и поднесе извештај.

183) Члан г. Н. Петровић моли, да се реши питање повећања хонорара књиговођи. Одбор одлучује: да се хонорар повећа на 1800 динара, рачунајући од 1. јануара о г.

184) П.председник предлаже да Управни одбор у будуће држи седнице у сали, како би особље могло бити боље распоређено по канцеларијама. Одбор усваја предлог стим, да размештај изврши П.председник.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОЗНИК

Пролећних потреба, које се могу добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду:

Семе луцерке (пломбирано)	—	35	дин. кгр.
„ црвене детелине (пломбирано)	—	30	дин. „
„ сточне репе (црвене и жуте)	—	15	„ „
„ грахорице пролећне	—	5	„ „
„ мухара	—	3.50	„ „
„ гледича	—	22	„ „
„ еспарсете (стиже ових дана)	—	15	„ „
Прскалице оригиналне Верморел	—	570	дин. кгр.
„ „ патент Аустрија	—	500	„ „
„ Систем Верморел (домаћа израда)	—	450	„ „
Запрашивачи торпиљ	—	400	„ „
„ ручни	—	70	„ „
Калциметри Бернардови (са теразијама и теговима)		700	„ „
Ебулиоскопи Малигандови	—	400	„ „
Сејалице двореде за кукуруз	—	900	„ „
Прашачи и огртачи (Еберхартови и Сакови)	—	600	„ „
„ лаки („Планет Јуниор“) погодни за виноград и репу	—	450	„ „
Дрљаче дводелне теже 750. троделне лаке	—	900	„ „
Калемарски ножеви „Кунде“ од 10 см.	—	35	„ „
„ „ „ од 9½ см.	—	30	„ „
„ „ Солинген од 10 см.	—	30	„ „
Воћарски ножеви „	—	40	„ „
„ „ Кунде	—	50	„ „
Воћарске тестерице „	—	30	„ „
„ макаве за орезивање	—	25	„ „
„ „ за „ „Кунде“	—	60	„ „
Макаве за орезивање (шишање) живе ограде	—	70	„ „
Сумпор у праху за запрашивање винограда	—	5	„ кгр
Рафија првокласна бела и дугачка	—	17.50	„ „
Дистол за овце 3.50, дистол за говеда	—	10.50	„ капс.

Сириште од литра 45 дин., а од ½ литра 25 дин.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ⅓ вредности у напред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљоради. Задруга.* Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена. — Плави камен је поручен и прва ће партија стићи половином априла, царина је на њега скинута, те ће му цена бити знатно нижа од прошлогодишње, па се препоручује Подружинама и члановима да своје поруџбине за овај артикал задрже, док се цена не објави у Тежаку

Подружине, које имају отв. рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 16 — III — до 23 — III — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	257	257 50	255	275	—	—	—	310	312 50	300	315 50	5050	312 50	312 50
Раж	—	—	180	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	195	205	—	—	—	—	—	250	255	—	—	—	—	—
Овас	190	195	185	190	—	—	—	190	192 50	—	—	—	—	—
Кукуруз	158	170	155	165	4000	162	162 50	161	165	155	160	8400	155	157 50
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	280	282 50
Мекиње	155	—	152 50	—	—	—	—	—	—	—	—	800	140	185
Пасуљ	165	175	155	165	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—		—	—	—	—	—	1775	1900	100	1900	1900
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 344.75 — 345

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА
Са „РАПИД" ручном пресом
ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА
ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ
(БЕЗ ДОДАВАЊА ВОЋЕ)
ИЗВРСНЕ ЦИГЛЕ

Уштеда времена и новца.

Дугогодишња гаранција.

9—11

РАПИД
АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА
ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД" РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.
БЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.
ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА
ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАЛАЗ СЕ ВИШЕ СТОТИНА КОМ. У РАДУ

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ" А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје најпређу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол"*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ"
фабрика хем. фармац. производа А. Д.
Карловац

6—5-22

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ
је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе
НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.
Гражите свуда и искоришћавајте
само
ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—8

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ
патент АУСТРИЈА
које израђује **Franz Nechvil**
Wien, Margaretenstr. 98.
ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:
у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,
Српском Пољопривредном Друштву
и у свима већим гвожђарским трговинама.
Главно заступништво код
ВРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА
Гвожђара — Београд. 12—9

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник
А. АНТОНИЈЕВИЋА,
економа — Смедерево
ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **пупорака** ожиљене америчке лозе Рип. Порталис, Берланд х Ришарија Телеки 8 Б и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1.; 2. **воћне саднице**: кајсија, брескава и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—6

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Баци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Ораховo уље*)

Орахова језгра садржи 63—65% уља. Због ове велике количине уља, орахова језгра се може, као што нам је познато, и да *ужегне*, т. ј. да постане силног и одвратног задаха, неупотребљива за јело. И сам укус орахове језгре зависи од овог уља, што се у њој налази. Разноврсна примена ораха за јело, колаче, слаткише и т. д. долази услед пријатног ораховог укуса.

Велики % уља у ораховој језгри чини, да се из ораха данас добија двојако орахово уље и то: *орахово уље за јело* и *сикативно орахово уље* за техничке циљеве. Оба уља су од врло великог трговачког значаја, те се ваља ближе упознати са њиховим особинама, њиховом применом и техничким методама добијања. Овом упознавању ваља додати и рентабилитет ораховог обделавања код нас, да би се схватила правилно важност ораховог уља у савременом животу.

Према томе наше разматрање ораховог уља има да обухвати:

а) Трговачке врсте и особине ораховог уља;

б) Методе за добијање ораховог уља;

в) Рентабилитет ораховог обделавања код нас; и

г) Могућности добијања ораховог уља код нас.

Овакво наше разматрање добија тим већу важност, што се до данас слабо писало о ораховом уљу, те је оно за многе произвођаче ораха непознато, мада је у трговачком промету сада заузело врло видно место.

А. Трговачке врсте и особине ораховог уља. — У светском трговачком промету познато је орахово уље, јер се у свим бољим уџбеницима за познавање робе налази опис овог уља. Оно се на енглеском језику зове: *Walnut oil, Nut oil.* Немци га зову; *Nussoele, Wallnussoele.* Француски назив за ово уље је: *huile de noix,* а Италијани га зову: *Olio di noce.* Као што се види, орахово уље је познато у међународном трговачком промету због своје важности у примени.

Међународни трговачки промет познаје у главном три врсте ораховог уља и то: *бледожуто орахово уље*, познато под именом *уље за јело.* Затим долизи: *зелено орахово уље*, које је силног задаха, јер је добијено врелим цеђењем, те се примењује за израду меких сапуна. Најзад *сикативно орахово уље* је трећа врста ораховог уља, добијена већином мешавином зеленог ораховог уља са ланеним уљем, услед чега се брзо суши. Оно је одличан сликарски фир-

*) У исто време *одговор* на *питање* г. Ж. Тодоровића, из Томпића.

нис. Мешање са ланеним уљем бива не само због брзине сушења, већ и због продајне цене овог уља, јер се ораховo уље као сликајски најфинији фирнис скупо плаћа, а додатком ланеног уља, ораховo уље знатно појефтињава.

Физичке особине ораховог уља су: Специфична тежина, мерена на температури од 15° С. износи О, 925—О, 926. Стињава се на минус 12° С, т. ј. на тако ниској температури стегне се у густу кашасту масу, која се претвори у чврсту масу тек на минус 27,5° С., услед чега се каже: *тачка мржњења је на минус* 27,5° С. Узима киселоник из ваздуха и брзо се суши на температури од 16-20° С. Ораховo уље за јело је скоро безбојно и бледо жуте, једва приметне боје, пријатног мириса на орах. Суши се брзо и цени као најфинији сликарски безбојан фирнис, којим се премазују скупоцене уметничке слике, рађене у мрсним бојама. Зелено ораховo уље има јасно зелену боју, силан одвратан задах. Суши се такође брзо, а нарочито ако се меша са каранфиловим уљем и ланеним уљем. У таквом случају је врло цењено за састав белих мрсних сликарских боја и ненадмашно је од свих сликарских сикативних уља. Најзад: ораховo уље ма које врсте раствара се у 188 делова хладног етилалкохола (апсолутни алкохол) или у 60 делова врелог етилалкохола.

Хемијске особине ораховог уља су: Чврсти делови ораховог уља или чврсти састојци његови су глицериди лауринске и миристинске киселине. Течни делови пак су састављени из линоленинске киселине са траговима олеинске и изолеинске киселине. Моменеова реакција је таква, да се ово уље загрева за 101° С. помешано са сумпорном киселином. Јодни број је 143. Индекс сапонификације са калијум хидратом је 188,7—197,32. Индекс рефракције 1,4804 и т. д. Најзад. присуство биљних уља као што су: уље памуковог семена, сезамово уље, уље земљаног ораха (кикирики), чини да јодни број опада, те се по овоме и распознаје право и чисто ораховo уље од мешавине с уљима друге врсте. Најчешће се имитира помоћу каранфиловог уља, те је Белијева, Хехнерова и Мичелова реакција у том правцу врло убедљив реагенс за аналитичког хемичара.

Б. Методе за добијање ораховог уља. — Слично добијању осталих уља из уљоносних биљних плодова и ораховo уље се добија из добро зрелих плодова меког ораха ботаничке врсте *Juglans regia L.* Узабрани ораси, ослобођени зеленасте љуске, *морају бити савршено суви.* Тек овако суви ораси, сушени најмање 3—4 месеца, могу бити употребљени за добијање уља. На сушење се обраћа нарочита пажња, *јер уље добијено из свежих и недовољно сувих ораха је мутно и врло се тешко даде избистрити.* Исто тако обраћа се пажња и на љуштење разбијених ораха, јер они морају бити отребљени не само од тврде љуске, већ и од сувих танких љускица, које образују прегради између ораховог језгра. *Присуство ма каквих делова коре или љускице сиваре замућености и мења боју.*

Ако се врши разбијање ораха машински помоћу љуштача специјалне конструкције, онда се разбијени ораси шаљу на решета, да се решетањем издвоји језгра од љуске, при чем снажни млазеви ваздуха, као код ветрењаче, чине да се љускице одувају заједно са ситним мрвицама ораха пост. лих при решетању. Да би се обезбедили да у очишћеним ораховим језгрима нема металних делова (нарочито делови мрежа од којих су решета) пропуштају се језгре преко електромагнетска поља, да се гвоздени и други случајни метални делови задрже.

Очишћене и добро отребљене ораховe језгре иду под *уљарски жрвањ*, те их он изгњечи у уљоносни троп. У недостатку уљарског жрвња

ПОДЛИСТАК

IV редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С.

Имамо пред руци извештај о раду овога конгреса. Од великог су интереса и теме, о којима је дискутовано и многе изнете мисли и закључци дискусија. Сматрамо, да је врло корисно, ако и нашим читаоцима изнесемо у најкраћим потезима извод овога извештаја.

Конгрес је одржан у Београду 11. и 12. септембра пр. г., а саввао га је одбор, у коме су представници Београдске Трговачке Коморе, Београдске Занатске Коморе, Удружења извозника и Централне Индустријске корпорације. Расправљана су ова питања:

Процена нашег извоза за период од 1. септембра 1926. год. до 31. августа 1927. год. и мере, које треба предузети за унапређење нашег извоза;

2. Шумарство, пошумљивање и шумска индустрија;

3. Регулација наших река;

4. Закон о државном рачуноводству — државне набавке.

По тач. 1. предвиђа се извоз у означеном међувремену:

Зрнасте хране	2.000	милион.
воћа	290,50	„
стоке и сточних производа	1 887,65	„
дрва и руда	1.420,50	„
индустријских и занатских произ.,	701,52	„
других важних производа (овде је урачунат и мак, лековито и индустријско биље)	646,1	„
укупно динара	6,946,320	милиона.

Овоме треба дадати и 17% других производа, који се извозе у мањим количинама. Ово износи укупно са предњом цифром 8.200 милиона динара.

Код зрнасте хране највећи део припада кукурузу и то сума од динара 1.100 милиона. Пшеница стоји на другом месту са сумом од динара 700 милиона. Остале цереалије, кромпир, пасуљ и мекиње крећу се од 10 па до 90 милиона.

Код воћа заузимају суве шљиве највећи део и то 200 мил. дин. Остало воће се креће између 1 и 40 милиона.

Највећи део код стоке припада говедарству у суми од 350. мил. дин. Свиње стоје на другом месту са 160 мил. дин. Остале гране сточарства се крећу од 0.3 па до 100 милиона динара.

може се добити орахов уљоносни троп и туцањем орахових језгра у дрвеним ступама. У таквом случају дрвене ступе морају бити безпрекорне чистоће

Добијен уљоносни орахов троп уноси се у марсељску уљарску пресу, да се цеди. Ораховo уље се цеди двојако и то: *хладно и шопило. Хладно цеђење даје бледожуто орахово уље ш зв. хранљиво орахово уље, које је бистро и врло пријатног мириса и укуса на орах.* Марсељска уљарска преса може се заменити са ма каквом уљарском пресом за хладно цеђење.

Међутим, ако се уљоносни орахов троп унесе у уљарску машинску пресу за топло цеђење, па се тако подвргне т. зв. врелом цеђењу, добиће се зелено орахово уље. *Врело цеђење даје сикативно орахово уље, које је зелено жуте боје, бистро, али силног задаха и одвратног укуса.* Машинска преса за топло цеђење може бити ма какве конструкције, но увек применљиве само за врело цеђење.

Обе врсте цеђења захтевају да употребљене пресе буду до савршенства чисте, како би дале орахово уље бистро. Замућеност уља или стварање талога у ораховом уљу бива често код оних случајева цеђења, код којих се није обраћала пажња на чистоћу употребљених делова уљарске пресе.

Најзад, орахово уље се добија само по методи цеђења, а не помоћу екстраховања како се ради код других уљоносних материја.

(Свршиће се) *Панта Аранђеловић,*
професор технологије и поз. робе у Државној Трговачкој Академији у Београду.

БЕЛЕШКЕ

Изјаве саучешћа, достављене С. П. Друштву поводом смрти бив. председника Друштва П. Т. Тодоровића.

Српском Пољопривредном Друштву

Потписано друштво изјављује дубоко сажаљење на тежак губитак Вашег врло поштованог председника г. Паје Тодоровића, великог пријатеља сељачког народа, најбољег познаваоца привредних прилика у држави и пионера напредне пољопривреде.

Марибор, дана 18. марта 1927.

Друштво пољопривредних стручњака за Љубљанску и Мариборску област.

Секретар, Председник,
(*Нечитак потпис*). инж. *Јос. Зиданшек*, ср.

Годишњи збор Српског Пољопривредног Друштва — У недељу 27. пр. месеца одржан је 53. годишњи збор С. П. Друштва у Друштвеном дому у Београду. Збор је био обилно посећен од изасланика подружина и редовних чланова. Збор је текао у најлепшем реду по утврђеном дневном реду. У расправи о раду прошле друштвене управе узело је учешћа више говорника, нарочито из народа, и сви су једнодушно хвалили њен досадашњи рад, износећи уз то и неке врло умесне предлоге о даљем раду друштвеном. Затим је извршен избор Председника и пет чланова управе.

Као нови чланови у управу улазе г. г пред-

Сточарски производи и прерађевине се предвиђају на 1.165,75 мил. дин. У овој суми извоја заузима лавовски део у висини од 600 милиона динара, тако да подбацују цифру укупне извезене живе стоке само за 130 мил. дин. На другом месту стоји месо са 281 мил. дин., трећем качкаваљ са 40 мил. дин. и т. д.

Од других пољопривредних производа и њихових прерађевина предвиђа се:

кудеља и ужарије	134 2	мил. дин.
шећер	12	„ „
меласа	8	„ „
резанци	34	„ „
сирова свила	30	„ „
учињена и рађена кожа	22 5	„ „

Предвиђа се и извоз кречног азота за 70 мил. дин.

Лековито и индустријско биље било је нарочито третирано. Предвиђа се око 90 вагона лековитог биља. Ово је управо једна трећина прошлогодишње количине. Вредност овога утврђена је на 7,15 милиона динара. Овде се поглавито рачуна на Далмацију, Босну и Херцеговину, Хрватску и Банат. Овако знатно мања количина се предвиђа због тешкоћа око скупљања и транспорта. Извоз опијума се предвиђа на 60.000 кгр. у вредности 50 мил. динара. Ради еманципације произвођача и наше трговине опијумом препоручује се, да извозници Јужне Србије на подлози овога артикла као и свилобубе добију обилне извозне кредите од Народне Банке.

Извоз хмеља се рачуна на 290 мил. дин За унапређење ове гране се остаје на одлукама прошлогодишњег конгреса. Констатује се, да се у трговини далматинским сувим вишњама Трст исто онако поваша као и Солун са опијумом. И на једном и другом месту купује се наша боља роба по истој цени као и туђа лошија квалитетом. Ова се меша са нашом и продаје по добрим ценама под именом наше робе.

За дуван се предвиђа извоз око 8 мил. кгр. у вредности око 250 мил. дин. Констатује се, да су изгледи за извоз нашег дувана доста слаби због лошег квалитета, због неуговорног стања наше државе са земљама, које увозе дуван, а и услед промене укуса страних потрошача. Сваким даном се на страним пијацама све више тражи и цени слаб дуван, а не љут као што је наш. Раније је наш дуван баш тражен, зато што је љут.

М. Ђ. Николић.

(Наставиће се)

седник Мирко Миљковић и чланови: Никола Петровић, Милутин Стојановић, Софронije Партонић, Бора Станисављевић и Драгутин Спремић.

Од старих чланова у управи су остали г. г.: председник Др. Танасије Митровић и чланови: Божа Ранковић, Александар Рашковић, Сава Ратковић, Димитрије Николић и Вића Матић.

Ослобођење плавог камена од плаћања увозне царине. — Министарски Савет донео је решење:

1) Да се не наплаћује увозна царина на плави камен; и

2) Да се најмања стопа на пречишћени сумпор и сумпорни цвет, која је до сада била 1·50, снизи на 0·75 дин.

Ово решење важи од 4. марта т. године, када је објављено у „Службеним Новинама", па закључно до 30. јуна ове год. По овоме решењу поступаће се само за ону робу, за коју буду уплаћене царинске дажбине у означеном року, а неће важити за ону робу, за коју царинске дажбине у том року нису уплаћене, па ма таква роба и била оцаринђена код царинарница.

Друга Пољопривредна Подружина У Црној Гори. — Пре кратког времена основана је Прва Пољопривредна Подружина Српског Пољопривредног Друштва у Брвској Гори, среза барског, а сада су потребу за оснивањем оваквих установа увидели и вредни и честити Паштровићи, па су споразумно са нашим заслужним пољопривредним радником г. Ивом Калуђеровићем, путним наставником за виноградарство и воћарство, основали другу Пољопривредну Подружину под називом *„Паштровска Пољопривредна Подружина Српског Пољопривредног Друштва"* са седиштем у Петровцу на мору.

Ова Подружина за сада има 20 чланова, али се надамо, да ће убзо својим радом придобити много већи број чланова, како би могла интензивније радити на унапређење свих пољопривредних грана у своме крају.

Желимо успеха новој Подружини!

Прва женска Пољопривредна Подружина. — По изјављеној жељи женског клуба за конзервисање воћа и поврћа у Јагодини Управни Одбор С. П. Друштва на седници својој од 18. јануара ове год. одлучио је, да се клуб прими у састав Друштва и да носи назив *„Прва женска Пољопривредна Подружина за конзервисање воћа и поврћа Српског Пољопривредног Друштва, у Јагодини."*

Како је ова прва женска Подружина и раније као женски клуб дала врло сјајне резултате, то се с правом надамо, да ће у будуће, као прва женска Подружина Српског Пољопривредног Друштва уз његову припомоћ моћи још успешније делати и послужити за углед и другима.

Борба против болести на виновој лози и противу грожђаног мољца. — Нагло ширење разних болести и штеточина на виновој лози и велике штете, које оне причињавају виноградарима, нагони ове, да предузимају разне мере за одбрану. У овоме се одликују нарочито француски виноградари и њихова многобројна и моћна удружења. Тако је једно од ових расписало у 1925. год. награду за најбоље начине борбе против виноградског црва и најбоља и најјефтинија средства, која би могла заменити плави камен и сумпор у борби против пламењаче и одијума. Резултати нису никако били повољни.

У утакмици око борбе против грожђаног мољца било је много проналазача, али се ниједно од нових средстава није могло довољно проконтролисати и оценити.

Друга утакмица много је интересантнија. Пријављено је безброј нових средстава, под разним звучним називима, од којих је свако по тврђењу проналазача и фабрике било најбоље и способно, да замени било плави камен, било сумпор, било и једно и друго. Али од свега тога, мало је било стварнога. Врло је мали број тих нових препарата показао неки успех у борби против пламењаче и оидијума, док је већина била без дејства. Па и од оног малог броја добрих препарата, ниједан од њих није био бољи од сумпора и плавог камена, и што је најважније, ниједно од тих средстава није било јефтиније.

„Тежак" је у осталом и раније увек скретао пажњу нашим виноградарима на ова нова средства и о њима давао сличан суд, као што су и ове утакмице утврдиле, па и ово доноси у истом циљу, не саветујући им, да ова нова средства одмах употребљују на велико, али такође ни да их сасвим одбаце, него да их, нарочито они који су имућнији, употребљују у мањој мери, вршећи упоређивање, што доводи увек до најсигурнијег закључка.

Практичко обележавање пилића. — Да би могли, да распознајемо пилиће једне од других или поједине групе пилића од различитих насада, ми их обележавамо. Ово се обележавање може извести на два начина: 1) помоћу прстенова и 2) помоћу бушења рупица на кожици, која се налази између прстију. Први начин обележавања је бољи, јер можемо обележити неограничени број пилића, али је овај начин доста скуп. Зато за наше жи-

Сл. 28. Справа за бушење.

винаре препоручујемо обележавање другим простијим и јевтинијим начином. Помоћу овог другог начина можемо обележити до 16 пилића, одн. 16 различитих група пилића и то овако: Помоћу нарочите справице за бушење (Сл. 28, или сличне), отва-

рамо рупице на кожицама између прстију. На којој ће нози и са које стране бити ова рупица зависи и број пилета.

Обележавање помоћу бушења рупица може бити двојако.

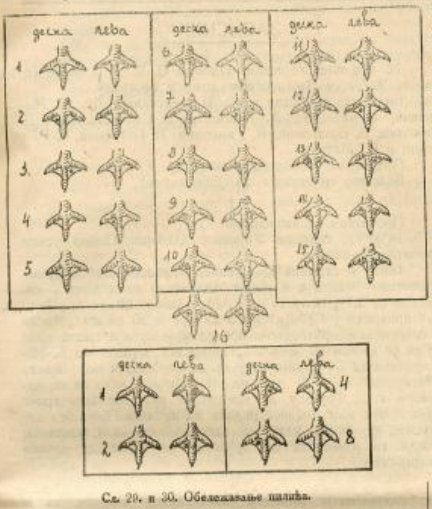

Сл. 29. и 30. Обележавање пилића.

На сл. 29. обележени су бројеви од 1 до 16, а на сл. 30. обележавање је још више упрошћено. Довољно је, да запамтимо обележавање свега четири броја, на основу којих после можемо обележавати до броја 15 путем сабирања наведених бројки. Тако на пр: да добијемо број 3, направићемо једну рупицу на спољној кожици леве ноге, што значи бр. 1 и једну на унутрашњој кожици (леве ноге), која ће означавати број 2. те ћемо сабирањем 1+2 добити бр. 3; да добијемо број 5, направићемо једну рупицу на унутрашњој кожици десне ноге. то је 4 и једну на спољној леве ноге, то је 1, онда 4+1=5; да добијемо број 10, пробушићемо једну рупицу на спољној кожици десне ноге. то је 8, и једну на унутрашњој леве, то је 2, онда 8+2=10; да добијемо број 14, направићемо једну рупицу на спољној кожици десне ноге, то је 8, на унутрашњој десне, то је 4 и на унутрашњој леве, то је 2, онда имамо 8+4+2=14.

Пилићи се обележавају кратко време по извођењу, а кад одрасту, онда се обележе сталним бројем помоћу нумерисаних прстенова, који могу бити од алуминијума или целулоидина.

Дрг.

Пољопривредници ширите „ТЕЖАК“

ДОПИС

ПРИНОС ОД ЛИВАДА.

Ливадарство је по целој нашој држави мање или више занемарено, односно њему се не поклања она пажња, коју заслужује с обзиром на његову велику важност и добру рентабилност.

Наши пољопривредници некако олако занемарују ливаде, а то вероватно и из разлога што ливаде привидно не захтевају онако интензивну негу као све остале културе, односно и с малим, чак и никаквим посебним радом и негом, доносе увек приличан принос.

Један леп изузетак чине овдашњи предели, где земљорадник води рачуна о ливади као о свим осталим културама, а притом захваљујући овдашњем релативно влажном поднебљу, принос са ливада је далеко већи него игде другде.

Занимљиво је видети, како овдашњи земљорадници преко целе зиме возе блато са државног друма, из шанцева и т. д. и сваковрсно сметлиште и отпатке, на ливаду, где направе велике гомиле т. зв. мешанца или компоста.

Доцније овај компост по два до три пута ваљано прераде — прекопају и друге године, т. ј. када је већ добро сазрео, растуре по ливади. При том се много примењују и вештачка ђубрива, посебно томасова згура, коју обично растуре по снегу.

Стога се није чудити, што овдашње ливаде дају по 50 до 70 товара сена и отаве по хектару, а местимице чак и више.

Последица овог напредног рада јесте та, да овдашњи пољопривредници не само да покрију, сопствену потребу за сеном, које иначе врло штедљиво употребљавају (праве сечку са кукурузном сламом, суше лишће од репе и т. д.), него им чак преостаје и за продају.

И ако су овде цене сену врло ниске и уз то се сено мора да довози на мариборску пијацу, те му и то утиче на цену, ипак је његова рентабилност добра.

Навешћу један сопствени оглед, односно пример: Ја сам у прошлој години пођубрио један хектар иначе добре ливаде са 250 кгр. суперфосфата — дин. 238, 150 кгр. кречног азота — дин. 450 и 100 кгр. калијеве соли — дин. 170, дакле свеукупно дин 848; За растурање вешт. ђубрета и повећани рад око косидбе и справљање сена и отаве рачунам дин. 200.

На реченој ливади имао сам 26 товара сена и отаве, више од једнаке ливаде непођубрене, које рачунам уз цену од самих дин. 70 по товару, тако да сам у овом случају имао чисту добит од дин. 812, а притом побољшао сам бусење траве и дејство ђубрења ће се донекле и ове године показати.

Сличне резултате постигао сам и код осталих огледа, а и код разних суседа и познаника,

који се интензивно баве негом и вештачким ђубрењем ливада.

Када се овако повољни резултати постижу овде, где је обиље сена и према томе ниска цена, како се не би постигли у осталим крајевима наше простране државе, где је сено куд и камо скупље, и лакше се продаје, него је то овде случај.

Зато држим, да је ван сумње рентабилност ливада, чак да оне заслужују, да се на њих обрати довољна пажња, јер при правој нези и ђубрењу ливаде дају најсигурнији корист.

Многи чак напредни пољопривредници греше, мислећи да ливаду не треба овако неговати као остале културе, те се већим делом ограничавају на то, да је на пролеће мало подрљају са ливадном браном, и врло ретко а обично и не ђубре, јер мало где се добра нега и ђубрење тако брзо и сигурно исплате као код ливаде.

Један мали оглед у овом правцу, уверије сваког о истинитости моје тврдње и повољне рентабилности ливадарства.

Петар Ј. Миовић,
поседник у Шт. Иљу код Марибора.

НЕКРОЛОГ

† Крстомир Гавровић

У току овога месеца, у обласној болници у Чачку умро је Крстомир Гавровић, из Атенице, среза трнавског, рашке области и сахрањен уз многобројно учешће пријатеља и поштовалаца.

Поред тога што је покојни Гавровић био редован члан чачанске Пољопривредне Подружине и увек био одан раду ове и сличних установа, он је био и члан среске скупштине и самоуправног среског одбора истога среза. И као члан Подружине и као члан среске скупштине и среског одбора, као грађанин и као пољопривредник, покојник је био цењен, уважаван и поштован и за њега се са правом може рећи да је у сваком погледу служио за пример и углед у својој околини.

Ценећи рад покојников на напретку пољске привреде, предложен је од среске власти — економног оделења, а од Министарства Пољопривреде и Вода потврђен његов избор за узор — пример ратара у срезу трнавском.

Крстомир је умро у најбољој физичкој и умној снази — у 36. години живота

Свршио је само основну школу у месту рођења, али је својим неуморним радом, разборитошћу и учешћем у свима пословима свога дома, општине и среза као пољопривредник толико опште спреме имао, да је долазио у ред најотменијих и најнапреднијих сељака, којима Богу хвала околина Чачка обилује.

Чачанска Пољопривредна Подружина у име свију својих чланова овим изјављује саучешће покојниковој породици и сродницима у превеликој тузи и жалости за ненакнадивим губитком, са узвиком „Слава ти Крстомире и вечан помен међу нама“ упућујући топле молитве Господу Богу, да му душу на оном свету рајско насеље подари.

Марта 1927. г. **Бор. Љ Н.**

ЗАПИСНИК

12. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 16. марта 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: П.председник Др. Т. Митровић, и чланови: А. Рашковић, Б. Станисављевић, Д. Николић, Б. Бошковић, Б. Ранковић, Н. Петровић, С. Ратковић и В. Матић.

Председавао П.председник г. Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. Дамљановић.

I.

Прочитани су записници:

185) 11. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

186) 10. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: а) да се узме у комисион са 20% попуста од г. М. Савића 100 књига „Пољска привреда у Србији“ по 5 динара и 20 књига „Мисли о савременом привредном програму у Србији“ по 6 дин.; б) да се набави 20 књига „Привредне зграде“ од Б. Несторовића са 30% попуста; в) да се набави по 1 књига „Ратарство“ II и III део од Л. Обичана, и г. да се одговори г. Д. Грујићу да предавање не може бити првог дана Збора због дневног реда и да не може бити без дискусије, јер би то изазвало негодовање код слушалаца; такође да известити да Друштво не може да набави епидијаскоп.

II.

Прочитан је записник Финансијског Одбора, па је одлучено:

187) да председништво детаљно испита ствар о Друштвеним повељама, које је лиферант испоручио, па да идуће седнице реферише.

III.

Прочитан је записник Набављачког Одбора, па је одлучено:

188) да се набави 150 кгр. сумпора на тракама, од П. Мајовића из Марибора;

189) да се узме у комисион од Хрв. Господар. Друштва из Загреба: 20 Бехерових дрљача, 10 ветрењача „Циклон“ К. В. 1 са 11 сита, и две жетелице Кнотек, по означеним ценама франко наш магацин и при доласку и при повратку.

190) да се узме у комисион једна преса за цигље „Рапид“;

191) да се овлашћује председништво да набави од Б. Тепли-а још 5000 кгр. грахорице под истим условима и цени;

192) да се овлашћује председништво да набави још један вагон луцерке од Р. Давида из Болоње, под истим условима и цени.

IV.

Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

193) да се по предлогу Ваљевске Пољоприв. Подружине предложе за одликовање г. Мин. Пољопр. и Вода г. г.: Н. Савић и Ж. Ђурић.

194) да се по предлогу Трстеничке Пољопр. Подружине предложе за одликовање г. Мин. Пољопр. и Вода, г. г.: П. Стојадиновић, М. Трифуновић, В. Лапчевић, М. Богојевић, В. Катић и С. Ћирић.

195) да се предлог суда општине Г. Буковичке и Ваљев. Пољопр. Подружине, о откланању штетних поступака у трговини и промету сувих шљива, достави Мин. Трговине и Индустрије преко Мин. Пољопр. и Вода.

V.

Саслушана су мишљења инспектора за Подружине, па је одлучено:

196) да се приме у састав Подружине из Звездана Св. Николе, Фојнице и М. Сукубине, пошто су испуниле све услове.

197) да се одобри кредит Подружинама из Влади мираца 15.000 дин.; Високог 10.000 дин.; Чифлука 10.000 дин. са дугом, и Сопота 30.000 динара.

VI.

Саопштења и предлози:

198) Прочитане су изјаве саучешћа поводом смрти П. Т. Тодоровића. Одбор прима знању с тим, да се изјаве штампају у Тежаку.

199) П.председник извештава, да је сазвао Конференцију свих Секција 15. ов. мца., на којој је Др. Ваида из Пеште одржао предавање о метиљу и о лечењу дистолом. Предавање је пропраћено микроскопским показивањем и дејством дистола на метиље у јетри. Предавање је било врло поучно и корисно, нарочито за слушаоце Задружног курса, који су такође били присутни, али одзив Друштвених чланова био је слаб. Такође је на његов захтев, фабрика Каштел поклонила 2 кгр. дистола, који ће се разделити Подружинама, где је најпотребнији. Одбор одобрава поступак.

200) П.председник саопштава, да је Управа Града Београда позвала Друштво по тужби Мин. Социјал. Политике, којом тражи наплату позајмице од 1,875.000 дин. Одбор одлучује: да жали за такав поступак Министарства, јер Друштво ништа не дугује, пошто му је та сума решењем Економско-финансијског Комитета Министара поклоњена за пољопривредни Фонд, о чему је и Мин. Социјал. Политике извештено. Члан управе г. Д. Николић да иде код помоћника Мин. Социјалне Политике и да уложи протест.

201) П.председник саопштава, да у магацину има неко старо семе олајне репице, које више није ни за какву употребу. Осим тога примљен је и један прекрупач, који је поручен од Ланца из Манхајма и који би требало прегледати и опробати. Одбор одлучује: да чланови Управе г. г.: Д. Николић, Б. Станисављевић и А. Рашковић, прегледају семе репице и да се по њиховом мишљењу даље поступи. Затим да прегледају прекрупач и да га пробају у раду, па поднесу извештај.

202) Члан Управе г. Б. Ранковић предлаже, да се Тежак из пр. г. употреби за пропаганду у крајевима, где нема Подружина, и да се поклањањем учитељима, свештеницима и др. виђеним људима утиче на образовање Подружине. Осим тога предлаже, да се за Тежак даје белешка о кретању Подружина. Одбор усваја предлог с тим да се о извршењу стара инспектор за Подружине.

Са овим је седница закључена.

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЂОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

МРКОЊИЋ ГРАД

13. 1—10 БОСНА

Управа Пољопривредне Школе у Краљеву

има довољан број свежих кокошијих јаја за насад белих и јаребичастих талијанки по 1·50 динара комад, плаћено у месту. 1—3

Подружинама С. П. Друштва

Многе Пољопривредне Подружине обраћају се Друштву са захтевом, да им се на кредит — отворен рачун пошаљу разне потребе и ако нису поступиле по чл. 3. тач. е Подружинских Правила, т. ј. нису послале уредне обвезнице, потврђене од надлажне полицијске власти, на износ кредита, који желе добити и који им припада према бројном стању чланова у овој години.

Тако исто многе Подружине нису измириле своја дуговања Друштву из ранијих и прошле године, а врше поруџбине на нов кредит—отворен рачун, што се такође противи пропису последњег става чл. 3. Подружинских Правила.

Друштво се овим обраћа свима својим Подружинама и моли их, да од њега не захтевају радње и поступке, који се противе прописима подружинских и друштвених правила, јер му је немогуће да то чини и поред најбоље воље да изађе у сусрет свима жељама и захтевима својих Подружина. 1—3

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 24. — III — до 30. — III — тек. год.

Пољопр. предмети, класични и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		искључено		понуда		тражња		искључено	
	динара		динара		количина	динара	динара		динара		количина	динара
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	267	277·50	262	275	600	265	270	305	350	300	306	2.950	300	312·50
Раж	—	—	190	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	90	193	185	190	—	—	—	190	—	182	185	—	—	—
Кукуруз	155	307·50	153	155	—	—	—	150	307·50	150	157·50	7400	150	307·50
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	155	—	152	—	—	—	—	—	—	—	—	500	145	302·50
Пасуљ	160	170	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	1900	1900
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орасн	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД“ ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

(БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

Уштеда времена и новца.

Дугогодишња гаранција.

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД“ РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАПАЗ[illegible] СЕ ВИШЕ СТОТИНА НОМ. У РАДУ

11 9—5

СТОЧАРИ!

Многим сточарима познато је, да је најсигурније средство против метиљавости све домаће стоке лек

ДИСТОЛ

који производи домаћа фабрика хемијско-фармацајтских производа „КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

Лечење стоке са *Дистолом* траје и то: код *оваца и коза* 2 дана, код *говеда и бивола* 4 дана. Лечење стоке са *Дистолом* ни најмање не *шкоди млечности и бременитости стоке.*

Дистол се може давати стоци у свако доба године, а најбоље ће се успех у лечењу постићи, ако се стока лечи крајем јесени или почетком зиме; стока ће задржати гојазност; младунче ће се боље развити, вуна ће боље расти и неће опадати, и стока ће дати више млека.

Како се метиљ развија више у годинама, кад има више влаге, то се ове године услед великих киша и поплава метиљ већ много развио и појавио код стоке и нема краја, где нема метиља, те стога сточари предузмите лечење на време, да би сачували вашу скупоцену стоку.

Потпуно сигуран успех лечења са *Дистолом* сточари ће постићи, ако се даје стоци *Дистол* по прописаном упутству у довољној количини и на време, зашто фабрика даје највећу гаранцију.

Чувајте се фалсификата лажног **Дистола** као и других разних имитираних лекова. Тражите само капсуле, на којима се налази *„Дистол“*.

Сва упутства и обавештења даје бесплатно фабрика, и уз сваку количину купљеног *Дистола* тражите упутство о употреби.

Дистол се продаје у свим апотекама и дрогеријама, код којих ћете добити бесплатно штампана упутства.

„КАШТЕЛ“

фабрика хем. фармац. производа А. Д

Карловац

51.26-23

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе

НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.

Тражите свуда и искоришћавајте само

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4 10—9

ПРАВЕ НЕХЕИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА

које израђује Franz Hechvil

Wien, Margaretenstr. 98.

ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,

Српском Пољопривредном Друштву

и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код

БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА

Гвожђара — Београд. 12—10

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник

А. АНТОНИЈЕВИЋА,

економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТО:

1. **пропорака** ожиљене америчке лозе Рип. Портелис, Берланд х Ришарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Ганзен. Н. 1.; 2. **воћне саднице**: кајсија, бресака и бадема и младица крушака; 3. **бели багрем и гледичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мрква** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—7

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Орахово уље

(Свршетак)

В. Рентабилитет ораховог обделавања код нас. — Гајење ораховог дрвета је код нас јако развијено. У свим покрајинама је јако цењено орахово дрво. Један летимичан преглед на статистику ораха даће нам јасну слику овог обделавања. Тако на пр.:

	БРОЈ ОРАХОВОГ ДРВЕТА		
	1920	1921.	1922.
1) Северна Србија	588.744	617.906	654.725
2) Јужна „	68.737	65.505	72.527
3) Хрватска	350.778	491.227	506.216
4) Босна и Херцегов.	31.698	136.689	153.100
5) Војводина	99.852	109.040	122.448
6) Словеначка	184.463	186.514	194.170
7) Далмација	29.559	29.686	30.755
8) Црна Гора	9.913	10.066	11.126
Укупно	1,360.644	1,646.648	1,745.067

Из статистике, што сваке године објављује Министарство Пољопривреде и Вода, видимо да је

1923.	год.	укупно	1,670.292 дрвета
1924.	„	„	1,882.411 „
1925.	„	„	1,940.959 „

По богатству обделавања ораховог дрвета истичу се: Северна Србија, Хрватска и Словеначка, а затим остале покрајине као Војводина, Босна и Херцеговина и др. Стални прираштај у броју дрвета показује да је орахово дрво подесно за трговачку експлоатацију и она је трострука: за продају ораха, као воћке; за продају ораховог уља и за продају трупаца ораховог дрвета.

а) *Рентабилитет продаје ораха, [као воћке* види се јасно из факта, да цена 100 кгр. ораха варира између Дин. 450 –1200. Најнижа цена је била у Битољу (Дин. 450), а највећа у Никшићу (Дин 1200). Не само да је у унутрашњем промету орах на све стране јако тражен, већ је орах као воћка и извознички артикал.

Тако на пр.: 1920. год. извезено је из наше земље за Аустрију, Бугарску, Грчку, Италију, Мађарску, Немачку, Турску и Швајцарску:

а) Ораси нељуштени 1,422.302 кгр. у вредности Дин. 4,182.200.

б) Ораси љуштени 45.518 кгр. у вредности Дин. 238.250.

1921. год. извоз је за исте земље јачи и то:

а) ораси нељуштени 1.876.818 кгр. у вредности Дин. 5,253.679.

б) ораси љуштени 825 кгр. у вредности Дин. 9.360

Просечно се узима, да је наш годишњи извоз око 140 вагона, а то је врло мало. Према броју орахових дрвета и погодности терена наш би годишњи извоз могао да буде бар 1000 вагона, јер суседна држава Румунија годишње извози 1500—2000 вагона нељуштених ораха.

Квалитативно орах са пуном језгром и меком љуском даје најбоље Сврљиг и Књажевац. Из овог краја се извози већином орах за Солун. Извоз је до 30 вагона годишње. Сличног квалитета је орах из околине Бољевца.

Осим ових места у нашој домаћој потрошњи ораха видно учешће имају ова производјачка места: Лозница и Шабац, Брус, Крагујевац, Јагодина, Лесковац (извози врањске орахе за Б. Пешту и Беч) Пирот (извози орахе за Бугарску и Турску), Ниш, Врање, Крива Паланка, Тетово, Гостивар, Охрид, Битољ, Скопље, Пећ, Ђаковица (извози чувене метохијске орахе), Нови Пазар, Сарајево, Фоча (извози орахе за Италију и Француску), Коњиц и Острожац (извози херцеговачке орахе у Италију). Бања Лука (извози босанске орахе у Беч, Трст и Швајцарску), Загреб, Карловац, Вараждин, Љубљана, Шт. Јурје, Целје, Брежице и и Горенско.

б) *Рентабилитет продаје орахового уља* е непознат, јер се уље ове врсте код нас не израђује, али се рентабилитет може посредно да сазна, када се испита могућност добијања овог уља код нас. У завршном одељку овог чланка биће више о овоме говора. Најзад:

в) *Рентабилитет продаје орахових трупаца* је јасан, када се има на уму, да је орахово стабло фине сатинске структуре, те се одлично даје израдити у стругане фурнир листове. Орахови фурнири се врло много цене у столарству. Намештај од масивне ораховине има велику вредност у савременој механичкој обради дрвета, те су орахови трупци жељени трговачки артикал

Статистика производње орахових трупаца за стругарске циљеве код нас се не води, што је огромна штета. Исто тако је и велика штета, што се орахови трупци у статистици воде у рубрици *дрво за грађу*, те се не може да сазна права вредност овакве експлоатације ораховине.

У сваком случају орахово дрво је врло рентабилно дрво и сви су услови, да се оно код нас што више рашири, чему треба да теже сви меродавни фактори.

Г. Могућност добијања орахового уља код нас. – Орахово уље се код нас не ради. Када би се и радило, оно би се радило само у оним крајевима наше Отаџбине, где је ораха у изобиљу. Таква су места: Књажевац, Лесковац, Крива – Паланка, Скопље, Ђаковица, Фоча, Бања Лука, Карловац, Загреб, Вараждин, Целје, Љубљана и Шт. Јурје. Остала места, позната са своје производње ораја, немају толику количину

ПОДЛИСТАК

IV редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С.

(Наставак)

Предлаже се, да Држ. Монопол обучи произвођаче, како се и на који начин гаји дуван у вези са стручним и практичним предавањима, да откуп и процена буду на време и по његовој стварној вредности, а не по неким другим мерилима и да се закључе трговински уговори са земљама, које увозе дуван.

За унапређење извоза жита препоручује се поред других мера и производња доброг семена, државна помоћ приватној иницијативи за ову сврху, оснивање семенарских станица и станица за чишћење и сортирање зрнасте хране, подизање сместишта и инсталација за утовар и истовар.

Код воћарских прерађевина се предвиђа 290,5 мил. динара. Овде је урачунат и шпиритус од 12 мил. дин. и пекмез од 7,5 мил. динара. И овде се препоручују мере: као тржишне комисије за трговину сувим шљивама и пекмезом; смањивање подвознине за етивиране шљиве у сандучићима за 30% према шљивама у џаковима; снижавање подвозних ставова за вино и воће; закључивање трговинских уговора са земљама потрошачима наших производа а нарочито воћа; тражење најминималнијих ставова првенствено за вино па онда свеже и прерађено воће; *да се интензивније ради на подизању и уједначењу сорти код појединих врсти воћа, да би се воћарство умножило, јер су поједини стари воћњаци почели пропадати*; образовање специјалних директних брзих возова за превоз воћа а у сезони извоза.

По другој тачки предлажу се многе мере, које припадају делом Министарству Шума и Рудника као: разграничења у Јужној Србији, решење питања својине, пошумљивање, ревизија дугорочних шумских уговора; делом Министарству Социјалне Политике као: продужење радног времена, ревидирање таблице опасности, децентрализација осигурања, системом разреза омогућење снижења приноса за случај несреће, што скорији избор за окружне уреде и средишни уред за усигурање радника; делом Министарству Саобраћаја као: снижавање тарифе за обло дрво до стругара, ревизија класификације робе, вицинални пруге, које су државна својина и под управом других државних надлештава, ставити под управу Министарства Саобраћаја и т. д.

ораха, да би могла одвојити и известан квантум за производњу ораховог уља.

Познато је да се обично узима да 400 кгр. нељуштених ораха дају 100 кгр. љуштених орахових језгра, из којих се може исцедити 60—65 кгр. ораховог уља.

Ако се узме, да је просечна цена нељуштених ораха $\frac{450+1200}{2}=825$ дин., онда је просечна цена за 100 кгр. љуштених орахових језгра динара 3.300. Кад се зна да се за оволику суму може добити 60 кгр. уља, онда излази да 1 кгр. уља стаје 55 дин.

Међутим у трговачком промету орахово уље се продаје по 120—150 дин. кгр. *Дакле: 2½—3 пута скупље.*

Рентабилитет ораховог уља је врло повољан и даје подстрека, да се и код нас интензивно настане да се оно производи.

Она места, која имају ма какве уљарнице у непосредној близини, као што су: Скопље, Крива—Паланка, Цеље, Љубљана, Загреб, могла би одмах одпочети са производњом овог врло рентабилног уља.

Она пак места, која имају орахових плодова у изобиљу, а немају уљарнице, могла би са мало труда приступити формирању уљарнице набавком љуштача за орах, уљарског жрвња и марсељске уљарске пресе. Упосливши неколико раденика у доба раног пролећа, могла би справљати уље за трговачки промет из добро сувих орахових језгра. Ово нарочито важи за тимочки округ, подрински округ, затим за Фочу, Ђаковицу, Нови Пазар и Лесковац, јер су та места позната као добри одгајивачи меких белих ораха.

Држава пак уз припомоћ приватне иницијативе у својим већим расадницима имала би да обрати велику пажљу на одгајивање орахових садница, па их *бесплатно* раздавати, да се саде и негују на сваком пропланку дуж стаза и путања, те да се тиме удвостручи садањи број дрвета.

На стварање ораховог уља у великим количинама можемо мислити тек тада, када званична статистика забележи да имамо 4 милиона орахових дрвета у свим крајевима наше Отаџбине.

Овом стању треба сви да тежимо, ако нам је стало до тога да се у нашој земљи производи орахово уље у свима својим врстама.

Са рашћењем броја орахових дрвета код нас појачава се промет орахових плодова. Обилност ораха у трговачком промету снижава његову цену, а тиме и производну цену ораховог уља. Јасно је за сваког да снижени трошкови око производње овог уља у ствари појачавају његов рентабилитет. Ово тим пре, што нема изгледа, да ће у нашем трговачком промету, кроз дуги низ година, продојна цена ораховог уља бити испод сто динара.

Према овоме да завршимо: *Код нас се може стварати ово корисно и рентабилна уље; оно се може и треба да ствара што пре.* На посао привредници!..

Панта Аранђеловић,
професор технологије и позн. робе у Државној Трговачкој Академији у Београду.

У интересу подизања извоза израђевина пољопривредне и друге индустрије предлаже се: укидање увозне царине на сировине и полупрера ђевине, којих нема у земљи; ослобођење царина и машинских делова ради модернизирања фабричких постројења; званично царињене робе ослобођене увозне и извозне царине и снижавање манипулационих царинских трошкова; снижавање порезе, такса и самоуправних дажбина, а нарочито укидање пореза на пословни промет; смањивање трошкова око осигурања радника; потпомагање домаће индустрије дугорочним кредитима; кредитирање царине и возарине и т. д.; олакшавање извоза шећера и меласе попустом у возарини и довољним бројем цистерни.

Мада извештај у детаље излаже мисли и идеје појединих говорника и референата, ми ћемо се задовољити, да у најкраћим потезима изнесемо неке, за које мислимо да то треба учинити, а које су из досадашњег излагања не дају уочити, јер су општег карактера.

Констатује се, да су привредници до пре уједињења имали јаког утицаја на државне послове. Видовдански Устав укинуо је право већим варошима, да бирају себи посланике, те трговаца и нема у Народној Скупштини, а верује се, да су и трговци неопходно потребни за рад у скупштини. Ово ће се свакако поправити. У прошлој години се појавио према процени мањак од 1870,6 мил. динара. Овај се мањак појавио код извоза кукуруза, дрва за грађу и брашна. Нарочито се скреће пажња на брашно. У години 1925. увезено је овога за 228,281 мил. дин. Само је из Италије увезено на 173,2 мил. дин. Извезено је пак брашна само за 198,678 мил. дин.

Целокупни наш извоз за последњих седам година т. ј. од уједињења па на овамо износи укупно 34.645,510 мил. динара а увоз 42 296,15 мил. дин. Ово значи, да се у томе међувремену појављује у нашем трговинском билансу пасива од 7.644,605 мил. динира. Ово је једна врло важна чињеница. Дефицит у трговинском билансу може довести до финансијског слома, те место да се вредност динара поправи, може опасти. Треба да се догоди само једна неродна или слабије родна година, ми нећемо имати никаквих резерви; јер све што је зарађено, а то се огледа у извозу, то је и утрошено. Потребно, је да се куповна моћ динара и државни расходи крећу строго у границама извоза. Потребно је потрошити 20% мање, но што је извезено, како би се створила резерва и динар поправио. У години 1924. био је извоз већи од увоза.

Мита Ђ. Николић

(Наставиће се)

Витамини.

Под овим именом разумеју се у савременој науци о исхрани такве материје, које су неопходно потребне за рашћење и развијање организма без поремећаја.

Ове материје се налазе у малим количинама у свежим намирницама за исхрану, али и у тако малим количинама у стању су, да обезбеде организам од поремећаја. Још нису тачно испитани витамини. Познајемо их само по њиховом дејству. Ако уништимо витамине у храни, животиње после извесног времена оболе, па и угину. *Витамини су дакле неопходни за одржање здравља и живота.* Витамине стварају биљке и то поглавито у зеленим деловима својим. Животиње и човек не могу да их стварају, него их узимају с храном.

Према овоме нису довољни за исхрану само: беланчевине, масти, угљени хидрати, (скробови и шећери), соли и вода. Ако у храни недостаје витамина, наступају поремећаји.

До сада су познати ови витамини: A, B, C, D. Обележени су разним латинским словима, јер се разликују у своме дејству на организам. *Витамин A* налази се у некуваном млеку, и то у масти млека. Количина овог витамина зависи од исхране крава. Овог витамина има у рибљем зејтину; богато је њиме све зелено површе, нарочито спанаћ, патлиџани. Мало витамина имају жита. Брашно просејано и хлеб имају врло незнатне количине. Исто тако и кромпир.

Ако се јело јако и дуго кува, ниште се ови састојци.

Овај витамин је неопходно потребан за рашћење. Ако га нема у исхрани, престане рашћење. Поред тога недостатак овог витамина изазива извесна оболења очију, па може довести и до ослепљења. Напослетку недостатак његов смањује способност за размножавање и производњу млека код женки.

Код човека је нарочито потребан одојчади и малој деци.

Витамин B такође је потребан за рашћење. Животиње без овог витамина мршаве, губе апетит, почињу чак и изметине да једу и угину. Птице омршаве, губе у тежини, опада им телесна топлота, добију грчеве и узетост.

Код људи, који се исхрањују поглавито ољуштеним пиринцем као Јапанци и Кинези, јавља се једна болест *бери-бери.*

Овај витамин се налази у великој количини у кромпиру, у зеленом површу, у љускама жита, површа и воћа, у патлиџану. Млеко има такође доста витамина, али количина зависи од исхране стоке. Нарочито много витамина има у квасцу. У месу га нема много.

Витамин C је потребан за правилно напредовање организма. Ако употребљујемо храну, која не садржи овај витамин, јавља се болест *скорбуш*, која је била доста распострањена за време ратова. Овај витамин се налази у млеку, али је зависан од исхране стоке. Налази се у зеленом површу, нарочито у спанаћу и кељу, у кромпиру, у соку од лимуна, јабуке, поморанџе.

Витамин D је потребан да спречи обољење од *рахитиса*, дакле неопходан за исхрану одојчади и мале деце. Налази се нарочито у рибљем зејтину и у осталим намирницама, где се налази витамин A. Нарочито га има много у зеленој салати, докле га има мало у спанаћу.

Овај витамин утиче на правилно искоришћавање и слагање минералних соли у организму, нарочито фосфорних и кречних, које су потребне за развијање и рашћење костију.

Напослетку у последње време описан је и *витамин E*, који је потребан за развијање способности за размножавање.

Из ових излагања јасно излази и потреба за подешавање исхране, нарочито деце. Ако желимо, да нам деца напредују и правилно се развијају, морамо им давати за исхрану оне намирнице, које садрже и довољне количине одговарајућих витамина.

Д-р Ст. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: У моме селу 30% крава има болест крвотопње, т. ј. мокре крвљу, те оваква крава постаје све слабија и слабија док најпосле не подлегне или се прода само што њена кожа вреди. Пошто дотичне болести у суседним селима има највише 5%, то се сељани мога села у чуду питају, шта то може да буде.

МИХАЈЛО ПЕРОВИЋ,
из Врановца, п. Б. Дубица.

Одговор: То је болест позната у народу под именом „крвотопње", „крвопишње", „мутње", која се показује тиме, што оболело марвинче мокри крвљу или како то народ вели, „мути". Сама болест појављује се код говеди, обично старијих од 3 године и много чешће код крава, него код волова. То је болест предела, појединих крајева у којима се стално појављује, док је у другим нема никако. Такав је случај и са Врановцем, где је много има, док је у суседном селу већ има мање.

Главни знак болести јесте крв у мокраћи, која изнурава болесника, изазивајући малокрвност, а наступа услед оболења мокраћне бешике, њеног запаљења, тако, да се код болесног марвинчета могу видети мале ранице на унутрашњој страни бешике, кроз које крв пролази у мокраћу. Тачно шта проузрокује ово запаљење бешике, још се не зна. Нема сумње, да је оно у вези са храном, водом и самим здравственим стањем мар-

винчета, јер је утврђено, да је болест чешћа у крајевима мочварним, подводним, у којима расту барске траве и где је и сено барско и прашњаво.

Према томе борба противу ове болести састоји се у главном у добрим хигијенским условима, поправци подводних ливада, искоришћавајући вештачка ђубрива креч них фосфата, да би се променио квалитет трава.

Само лечење оболелих грла врши се у два правца. С једне стране лечи се малокрвност добром храном употребљавајући при том разна одговарајућа средства, као што је кинкина; с друге стране бори се против крвављења средствима, која га заустављају, као што је ерготин или испирањем мокраћне бешике.

Дакле главно је поправљати хигијенске прилике стоке, нарочито поправљати квалитет хране а за сваки појединачни случај ради лечења обратити се оближњем ветеринару, који ће према самом стању болесника дати упутство за лечење.

Обреновац

Милутин Гец,
срески ветеринар.

БЕЛЕШКЕ

Изјаве саучешћа достављене С. П. Друштву поводом смрти бив. Председника Друштва П. Т. Тодоровића.

Српском Пољопривредном Друштву

Породици пок. Паје Жупањевачка Подружина са 50 чланова у тузи изјављује саучешће, њему као неумрлом жели рајско насеље.

Данашњем Председнику г. Митровићу желимо пут рационалности на том великом С. Х. С. агрикултурном пољу, да послужи примеру пок. Паје за II стелеће двајестог века.

У име Подружине члан, Алекс. Д. Милановић, прошло—годишњи председ. Подружине, председник општине и обласни посланик.

Жупањевци-Драгачево
20-III-927. г.

Српском Пољопривредном Друштву

Дубоко жалим смрт уваженог председника Друштва Паје Тодоровића. Свесрдно помажем одлуку, коју Збор буде донео из велике пажње према заслужном сину драге нам Отаџбине, одличном пољопривредном раднику и драгом покојнику. Нека је слава и вечан помен Паји Тодоровићу.

24-III-927. г.
Дебељача

Младен Ђ. Милошевић, учитељ, секретар Дебељачке Пољопривредне Подружине

Српском Пољопривредном Друштву

Смрћу Председника Паје Тодоровића, претрпело је наше Друштво тежак губитак, који оплакују сви његови искрени поштоваоци и пријатељи Српског Пољопривредног Друштва. У жалости за тешким губитком учествујем и ја са свима овдашњим пољопривредницима.

27-III-927. г.
Н. Сад

С одличним поштовањем
Мита Кнежић, ред. члан С. П. Д.

Сајам у Вуковару. — Дана 28. априла 1927. год. одржаће се у Вуковору сајам (вашар) приплодних бикова чистокрвне и сименталске пасмине и мелеза, који су одгајени на подручју града Вуковара и среза вуковарског. Просечна цена једног бика од 3500 до 7.000 динара.

О једном узроку сушења хибрида. — Неки од добро познатих Сајбелових родних хибрида суше се (нарочито Seibel 5437 и 5450, познатих као сората са пуно боје). Почну да црвене врло рано (крај августа), па се убрзо осуше. Г. Luis Rives утврђује, да је то црвенило лишћа последица једне позне и опште навале перонос поре, која у место да се показује у виду мозаичних мрља, показује се као црвенило после кога настаје сушење. Г. Rives препоручује против овога позно прскање бордовском чорбом.

Стајски ред. — (Како га је издало швајцарско друштво за заштиту животиња).

1. Са животињама се опходи као пријатељ а не као њихов мучитељ.

2. Стаја нек је светла, па и стаја за ситну стоку: козе и свиње.

3. Старај се, да је стаја сува и да је у њој чист ваздух. Од покваренога ваздуха животиње оболе.

4. Кречи и чисти зидове стаје. Тамни гамади.

5. Мисли на то, да је свакој животињи потребна здрава храна и чиста вода за пиће; па и за свиње.

6. Свакодневно чисти и пери јасле и валове (корита), јер ћеш тиме понекој болести избећи.

7. Не пропуштај хранити у исто време. Неправилност у начину живота шкоди животињи као и човеку.

8. Нек су ти млекарски судови свагда чисти и светли. Пре муже опери руке, а свагда и виме.

9. Подај стоци у стаји довољно простора и довољно простирке, да добро може почивати. Не везуј стоку сувише кратко.

10. Старај се, да се стока довољно креће по чистом ваздуху. Ако је стока дуго затворена, шкоди јој здрављу.

11. Старај се да стаја зими не буде хладна и да нема промаје. Ово важи и за кокоши и голубе.

12. Ако које грло оболи, што ћеш најпре при храњењу приметити, онда потражи помоћ благовремено и на правом месту. Клони се врачара и надри-лекара.

13. За запрезање волова се препоручује као најбољи камут, па појединачни постављени гребенски јармови, који су бољи од чеоних јармова, а двојни јарам (какав је код нас у употреби) сматра се за рђав, јер јако мучи животиње.

Савегно је, да сваки пољопривредник овај стајски ред препише и у својој стаји на видном месту држи

А. Г. Ј.

Добијање етил-алкохола од дрвета, а нарочито од винове лозе. — У последње време у Француској се живо проучава питање добијања алкохола, шпиритуса од отпадака винове лозе при орезивању чокоћа. Чак су поједини проналазачи подесних метода тражили и добили своје патенте за тај рад. Постоји један патент за добијање алкохола од скроба из лозе, али је много интересантније проучавање метода за добијање алкохола не само из скроба лозе, већ и од целулозе, дрвета. Тешкоће овог последњег метода су у томе, што дрво треба да буде врло иситњено, по могућству претворено у струготине. За добијање алкохола из струготина од дрвета већ су подигнуте и неке фабрике, које за сад успевају да од 100 кгр. суве струготине добију само 6,5 литара шпиритуса. Ово је питање интересовало поједине истраживаче још пре читавих 100 година.

Потрошња вина од непосредно родних хибрида. — Министарство Пољопривреде и Вода—Одељење за Виноградарство и Воћарство — прикупља мишљења из свију крајева, где се производи вино од непосредно родних хибрида (отело, хербемонт, изабела и др.) да ли би требало законом забранити продају ових вина. Мишљења су разна већином против продаје вина од хибрида са изјавама да је то вино штетно по здравље.

У многим нашим виноградским крајевима, који су раније у недостатку добре лозе садили разне хибриде, сада у велико виногради крче или прекалемљују ову лозу и Министарство их у овом раду помажу бесплатним давањем резница или прпорака од отпорних америчких сората.

КЊИЖЕВНОСТ

Сирарство од Антона Певца, државног млекарског инструктора, издала „Задружна свеза" у Горици 1926. године на словеначком наречју.

Наша пољопривредна књижевност уопште је врло сиромашна, а шта ли би се тек имало рећи за млекарство, о коме ће се у целој пољопривредној књижевности Срба, Хрвата и Словенаца једва наћи неколико књижица, па и те су већим делом поратна издања. Стога се радо поздравља свака новина на пољу млекарске књижевности.

Сирарство од г. А. Певца је у ствари други део његовог целокупног млекарства, чији је први део прошао 1912. под насловом „Млекарство с одељцима о сточарству", обухватајући сточарство, млекарство и масларство, сада излази други део о сирарству, а има да изађу још делови о задружним млекарницама, о пољопривредним и млекарским школама и закључак.

Сирарство садржи у главном ове одељке: у опште о сирарству, па 1. млеко за сир, 2. грејање млека, где се на 8 страна описују разни начини загревања млека при преради, 3. подсиравање, где се говори о хемизму сирења, енцимима, а нарочито опширније о сиришту, његовом постанку, врстама, особинама, справљању природног сиришта и о одређивању количине и јачине сиришта; 4. прерада груде; 5. пресовање; 6 солење; 7. зрење сирева; 8. болести и непријатељи сирева; 9. прописи о справљању разних врста сирева, где су обухваћене готово све важније европске врсте сирева с нарочитим обзиром на италијанске и швајцарске врсте, које су од већег значаја по сирарство словеначких крајева, (горгонцола, бохињски сир, пармезан); говори се и о сиревима, који се справљају из суротке; 10. о привреди у сирарницама: доходак од различитих врста сирева, трговина сиревима, маснога сирева.

У засебним одељцима говори о згуснутом (кондензованом) млеку, о млеку у праху, о справљању млечног шећера, казеина, и о неколиким млечним препаратима (сирни лепак, млечни сапун, галалит), о сиревима у кутијама, који се у последње време све више троше (у Америци "пастеризирани сиреви").

Као што се из предњег прегледа садржаја види, књига представља најпогоднији дело о сирарству, које је досада изашло на језику југословенских племена наше Краљевине, обухватајући 286 страна велике осмине.

Од интереса је поменути одељке о изради качкаваља (caciocavallo) у Италији (стр. 185); о ементалском сиру говори опширно, док о грајеру чини кратку напомену, ма да по моме мишљењу израда грајера код нас заслужује већу пажњу. На страни 224, говори у 6 реди о „српском сиру" — какав је код нас непознат, а о изради „качкаваља" говори недовољно, ма да качкаваљ по вредности у извозу сирева заузима прво место.

Качкаваљ се третира у главном као бугарски сир, ма да је он раширен не само у Бугарској, већ и у целој Северној и Јужној Србији, Војводини, за тим у Грчкој и Румунији. Већ му и само име казује, да је он сир латинско-римског порекла, па је још у доба старих Римљана пренет на Балканско полуострво. Ваљда случајном омашком (стр. 213) наводи се, да је Рокфор у Нормандији, међутим село Рокфор није у Нормандији, већ у департману Aveyron.

Апстрахујући ове примедбе, дело је израђено марљиво и како писац у своме предговору вели — оно је *„плод труда многих година"*.

Књига, израђена у овој опширности с обиљем стручних детаља, погодна је на првом месту за стручне сираре, па онда за остале, који се том граном интересују. Сирарство је најтежа грана у преради млека. Писац лепо примећује: „сирару је потребно обилног теоријског и вишегодишњег практичног знања. За успешан рад је потребно лично опажање и искуство. До циља мораш ићи сам; књига (теорија) је само путоказ. Пракса се мора спојити с теоријом".

Ова је књига за препоруку свакоме, који се сирарством интересује. Цена је 20 лира, а тврдо повезана 23 лире, а у динарима по владајућем курсу. Може се добити у Католичкој књижари у Горици, а и преко других књижара у Италији и у Југославији.

21-I. 1927.

Ваљево **А. Г. Јовановић.**

ЗАПИСНИК

13. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 23. марта 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: П.председник Др. Т. Митровић, и чланови: А. Рашковић, Б. Бошковић, Д. Николић, С. Партовић, Н. Петровић, Б. Ранковић и Б. Станисављевић.

Председавао П.председник г. Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

203) 12. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

204) 11. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II.

205) По реферату Финансијског Одбора, одлучено је: да се исплати члану Управе г. Б. Бошковићу дин. 1.704 по рачуну за два одласка у Куманово.

III.

Прочитан је записник Набављачког Одбора, па је одлучено.

206) да се узме од А. Ебенштангера 4.000 кгр. лучерке и да се овлашћује председништво да узме још 6—10.000 кгр., ако се нађе по истој цени.

207) да се од фирме Ф. Бове узме у комисион 40 плугова модел „Сервус“ и 20 плугова модел „Комет“

208) да се ср. економу из Св. Николе пошаље рачун са признаницом и да се извести, да ће му се тријери експедовати, кад се прими новац.

IV.

Прочитан је записник Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

209) да се 2.000 гр. дистола примљених на поклон од фабрике Каштел разделе бесплатно Подружинама, по учињеном предлогу.

210) да се од председника Рековачке Подружине потражи извештај: зашто је Подружина у ликвидацији и да му се препоручи да као редовни члан Друштва настане, да Подружина обнови рад.

211) да се предлог Обреновачке Подружине о мерама за унапређење сточарства, а нарочито коњарства у њеном подручју, упути на мишљење секцији за сточарство, с тим, да се подружина саветује, да рад развија према својој материјалној и радној снази. Такође јој скренути пажњу да из свога програма изостави оснивање Кола Јахача, које се противи Подружинским Правилима, а и засебна је установа, али чланови Подружине могу бити чланови свих посебних културних установа, па и Кола Јахача, и рад у томе правцу за препоруку је.

V.

Саслушана су мишљења Инспектора за Подружине, па је одлучено:

212) да се одобри кредит Подружинама: у Петровцу 30.000 дин.; у Сарворцима 9.300 дин.; у Арињу 15.000 дин.; у Влашком Долу 14.000 дин. и у Тополи 20.000 дин.

213) да се предлог о искључењу из чланства г. П. Анђелића, који је донет на 23. и 30. седници из пр. г. одложи, док суд не окончи решење полицијске власти о повраћају земљишта Мрчајевачкој Пољопр. Подружини. Од среске власти тражити извештај, да ли је г. Анђелић изјавио благовремено жалбу.

VI.

214) По питању пријема Друштвених повеља, одлучено је: пошто предате повеље не одговарају погодби и не представљају вредност изнесену у наквадној понуди, то тражити од лиферанта да врати 20.000 дин. примљених аконто, а дотле повеље задржати у залогу.

VII.

Саопштења и предлози:

215) Прочитане су изјаве саучешћа поводом смрти председника Паје Т. Тодоровића. Одбор прима знању с тим, да се штампају у Тежаку.

Са овим је седница закључена.

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ

радионица коланих коса

МРКОЊИЋ ГРАД

13,2—10 БОСНА

Управа Пољопривредне Школе у Краљеву

има довољан број свежих кокошијих јаја за насад белих и јаребичастих талијанки по 1·50 динара комад, плаћено у месту. 2—3

Подружинама С. П. Друштва

Многе Пољопривредне Подружине обраћају се Друштву са захтевом, да им се на кредит — отворен рачун пошаљу разне потребе и ако нису поступиле по чл. 3. тач. е Подружинских Правила, т. ј. нису послале уредне обвезнице, потврђене од надлежне полицијске власти, на износ кредита, који желе добити и који им припада према бројном стању чланова у овој години.

Тако исто многе Подружине нису измириле своја дуговања Друштву из ранијих и прошле године а врше поруџбине на нов кредит—отворен рачун, што се такође противи пропису последњег става чл. 3. Подружинских Правила.

Друштво се овим обраћа свима својим Подружинама и моли их, да од њега не захтевају радње и поступке, који се противе прописима Подружинских и друштвених правила, јер му је немогуће да то чини и поред најбоље воље да изађе у сусрет свима жељама и захтевима својих Подружина. 2—3

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД“ ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

(БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

Уштеда времена и новца.

Дугогодишња гаранција.

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД“ РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАЛАЗЕ СЕ ВИШЕ СТОТИНА КОМ. У РАДУ

6—12

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 31. — III — до 6. — IV — тек. год.

Пољопр. предм. извозни и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		искључено		понуда		тражња		искључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	285	285	282	282	—	— —	300	310	295	305	1500	300 310
Раж	—	—	200	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Овас	90	195	185	190	—	— —	—	180	190	100	—	190 —
Кукуруз	163	165	155	162	—	— —	158	16.	155	157	6050	154 163
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	155	—	150	—	—	— —	—	—	—	—	300	— 195
Пасуљ	150	165	145	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Орасн	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 335.50 — 335.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је најбоље сириште на свету.

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ

је много јаче него други фабрикати, па је стога код употребе

НАЈЈЕФТИНИЈЕ СИРИШТЕ.

Тражите свуда и искоришћавајте само

ХАНСЕНОВО СИРИШТЕ.

4. 10—10

ПРАВЕ

НЕХЕИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА

које израђује **Franz Nechvil**

Wien, Margaretenstr. 98.

ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,

Српском Пољопривредном Друштву

и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код

БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА

Гвожђара - Београд, 12—11

Повлашћени Лозни, Воћни и Шумски Расадник

А. АНТОНИЈЕВИЋА,

економа — Смедерево

ИМА НА ПРОДАЈУ ВЕЋЕ КОЛИЧИНЕ ПРОИЗВЕДЕНИХ И ТЕ:

1. **прпорака** оживљене америчке лозе Рип. Портелис, Берланд х Ришарија Телеки 8 В и Арамон х Руп. Гинзен. Н. 1.; 2. **воћне саднице**: кајсија, бресака и бадема и младница крушака; 3. **бели багрем** и **глеђичје** за пошумљавање и живу ограду и 4. **мркву** Париску кратку (карот) и Нантес полу-дугугачку и Першун.

— Ценовник шаље на захтев бесплатно. —

6, 10—8

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50.550.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ДР. СИМА М. ЛОЗАНИЋ

Редовни професор Београдског Универзитета у пенсији.

Нечујно и тихо, пре извесног времена, 24. фебруара ове год., прославио је осамдесетогодишњицу свога живота и рада наш уважени проф. С. Лозанић, познати научник на области хемије, који је поред многих других својих заслуга, нарочито много задужио и нашу пољопривреду, којом се непрекидно интересовао и на коју је примењивао у безброј случајева своју изванредну стручност, о чему сведочи маса публикованих радова, расправа и чланака у стручним часописима и дневним листовима.

Проф. С. Лозанић рођен је 24. фебруара 1847. год. Када је 1853. год. Михаил Рашковић, рударски хемичар, одржао прво предавање из хемије на Београдском Лицеју, који је основан 1838. год. у Крагујевцу, а

Лозанић био је у основној школи. Лицеј је назив за прву велику школу основану код нас, који се по премештању у Београд налазио у старинској кући близу Саборне цркве, у којој су се васпитала глувонема деца, а која је раније била двор кнеза Милоша. Доцније 1863. год. Лицеј је претворен у Велику Школу, а ова 1905. год. у Универзитет. Велика Школа пресељена је доцније у нову зграду нашег великог добротвора Мише Анастасијевића (данашња стара зграда Универзитета). На Велику Школу ступио је проф. Лозанић 1865. год. и то на правне науке. Хемију је слушао код Рашковића, а гране јестаственице код Панчића. По одлично положеним испитима завршио је правни факултет 1868. год. После тога одао се изучавању агрикултурне хемије из

наклоности према овој науци и из чврстог уверења још од тада, да је, како сам каже, *земљорадња основ наше привреде.* Студирао је у Цириху; физику је слушао код Мусона, хемију код Вислиценуса. Доцније је прешао у Берлин и студирао хемију код Хофмана. Ове студије на страни трајале су од 1868. г. до 1872. г. Био је државни питомац са налогом да изучава педагогију, али га је наклоност и љубав према хемији сасвим одвратила од педагогије, чијем изучавању није ни прилазио. По повратку са студија, после смрти Рашковићеве, постављен је за проф. хемије и хемиске технологије на Великој Школи, 7. новембра 1872. год. Од тога времена па све до 1924. год., када је по новом закону пензионисан, дакле 52 год. проф. Лозанић провео је као професор на Великој Школи, доцније на Универзитету.

За ово време више од пола столећа, проф. Лозанић проживео је скоро цео развој хемије у Србији, и у том дугом времену доживео и велике промене у самој науци. Кад је он учио хемију, правило тројно било је једини рачун, којим се та наука служила. Данас, пак, помоћу физике и математике решава хемија питања о бићу материје. Кад је он учио хемију, бактериологија није постојала. А дочекао је да сазна, како та важна наука открива нова сићушна бића и указује на њихову улогу у хемизмима живих створова; како открива најновије лекове, серуме, помоћу којих се лече и сузбијају многе заразне болести. Како сам вели, доживео је основне промене наука. Носио се мишљу, да те промене доучи, али се сетио Панчића, коме су пријатељи савстовали, да свој плодан јестаственички рад не проширује на физиологију и *„да остане при старом“*. Та успомена је и њега уздржала, да у својим старим годинама прибавља нова знања, јер вели да сви треба да имају на уму нашу пословицу: *„на млађима свет остаје“*.

У своме дугом и тешком наставничком послу проф. С. Лозанић морао је да савлађује многе тешкоће, које су се јављале. Када је постављен за професора Велике Школе, прва и велика брига била му је, да уреди хемиски институт, који, кад је он учио, није имао ни седишта за ђаке, него су ови стојали око стола, за којим је Рашковић седео и на коме је вршио огледе. Благодарећи проф. Лозанићу, добио је хемиски институт најсавременије уређење и учила, што је било потребно за предавања, за научни рад професора и вежбања ђака. У томе институту доживео је проф. Лозанић да изведе 52 генерације дипломираних хемичара, који ће својом стручном спремом бити од користи држави и народу, који ће заменити тешколоване, а раније чак и неписмене службенике, како вели сам проф. Лозанић. У овоме непрекидном и дугом раду леже велике заслуге проф. Лозанића, зашто му и држава и ми сви дугујемо велику захвалност.

Многобројни радови проф. Лозанића уздижу га у ред наших научника и неуморних раденика. Он се бавио проучавањем многих наших производа, јер је у време његовог делања у нас било све хемиски непознато. Он је први анализао наше

ПОДЛИСТАК

IV редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С

(Наставак)

Ако би он био само за пет година већи од увоза за 1 милијарду динара, онда би динар достигао своју предратну вредност. Али вредност извоза је опадала према овој години, те се број година попео на 8. Опадање извоза није по количини, већ по вредности. Цене су извезених артикала опале било због валуте земаља, у које се увозе, било веће сопствене производње тих земаља или и конкуренције других произвођача. Неке државе у Европи су предузеле мере за повишавање производње и смањивање расхода. Италија је увела т. з. „житну битку“. Да би појачала свој принос у храни, утрошила је 150 мил. лира, забранила употребу белог брашна и очекује, да ће се увоз хране смањити за ½ т. ј. 80.000 вагона годишње. Хлеб се израђује и продаје у тежини од 200 гр. Забранила је и продају колача, задање луксузних кућа, штампање листова на више од шест страна, повећала радно време, смањила број српских поглаварства и т. д. Сличне мере су завеле и у Француској и Белгији. Немачка је створила Банку чисто за унапређење земљорадње и т. д. Тако се тамо мисли и штеди. Код нас се за сада не мисли озбиљно о штедњи, сем незнатних изузетака, нити је ко у стању да је спроведе.

Сами Министри то нису у стању. Они то могу учинити тек уз сарадњу целе Државе, кад сваки буде разумео своју дужност од најнижих па до највиших и кад се кроз школу буде спровело васпитање омладине у националном духу. Тада ће се тек моћи доћи до сигурног успеха. Кад се завири у наше издатке, тек се тада види, како и колико немилице трошимо. Само за последњих пет година утрошено је у нашој држави:

кафе	за	914.063	милиона динара
угља	„	900.546	„ „
шећера	„	826,115	„ „
пиринча	„	526,281	„ „
масти за јело	„	187,855	„ „
поморанџи, лимуна	„	117,597	„ „
чаја	„	66.101	„ „
урми и смокава	„	42,364	„ „
сувог грожђа	„	39.668	„ „
пудера и мириса	„	31,823	„ „

Само за ових дванаест непотребних артикала

руде, пијаће и минералне воде, фосилно угљевље, метеорите, нашу шећерну репу, наша вина и т.д. У томе раду проф. Лозанић прон шао је три нова минерала: авалит, милошин и александролит.

Личност професора Лозанића значајна је за нашу отаџбину још и због тога, што је он нарочиту пажњу обратио нашој пољопривреди, на чијем је унапређењу радио и као министар и као хемичар толико година и што је један од покретача и оснивача Пољопривред. Факултета у Београду. За време његове управе 1898. год. у Министарству Народне Привреде издано је 12 закона (о државним економима, о пољопривредним станицама, о унапређењу воћарства, о унапређењу сточарства, о уништавању штеточина, о лову, о риболову, о шумама, о помагању домаће радиности, о уређењу Управе Фондова, о телеграфу и телефону и о земљорадничким и занатским задругама). Његови радови о пољопривредним питањима публиковани су у многобројним часописима и листовима, а доста његових чланака публиковано је у Тежаку. За заслуге стечене у пољопривреди Српско Пољопривредно Друштво изабрало га је пре 53 год. за свога редовног члана, 1874. године.

Износећи у своме листу ову забелешку поводом прославе осамдесетогодишњице проф. Лозанића, Српско Пољопривредно Друштво одужује се своме врломе члану у знак захвалности и високог поштовања за све оне услуге, које је преко Друштва и самоме Друштву чинио у циљу унапређења пољопривреде. Ценећи његове велике заслуге за нашу пољопривреду, у знак почасти Друштво га је изабрало за свог почасног члана на своме 53. редовном годишњем збору, 27. марта ове године. Друштво најзад овим честита светлу осамдесетогодишњицу проф. Лозанићу, са жељом да нам седа старина и осведочени велики пријатељ пољопривреде још дуго поживи, на корист и Друштва и нас свију, те да својим рођеним очима угледа дефинитивне успехе и плодове свога дугогодишњег труда и рада.

Др. Т. Митровић.

ШТЕТОЧИНЕ И БОЛЕСТИ КУЛТУРНИХ БИЉАКА

Важније болести и штеточине код хмеља.

1. *Ожеготине на листу.* Велика летња топлота често изазива ову болест на листу. Њу нарочито потпомаже јака промаја, т. ј. ветар у данима јаких жега. Прво се појаве жуте мрље. Ове се у току времена рашире преко целог листа. Лист постепено пожути и изумре — сасуши се. Жута боја прелеће у мрко-жуту и лист се увије. Изумирање лишћа почиње одоздо па навише на једном стаблу. Обично се појављује у јулу. Стварно није никаква болест, већ последица недовољности влаге, те је и безопасна на нормалним земљама и ретко када да има већи утицај на принос на оваквим земљама, али слаби биљку. На неподе-

издато је на страни за тих пет година преко четири милијарде динара. Ово је расипање према ономе, како је у Француској, Белгији и Италији.

Од прошле године се запажа ипак извесан напредак. Требало је да протекне шест година од уједињења, па да се дође до сазнања, да је за једно ново национално господарство, господарски систем, који је у стварању, потребан и један јасно прецизиран програм. Народна привреда је један део организма народног. И као што се овај органски развија, тако се може и народна привреда развити. Стоји се пред фактом, да се погрешке минулих година исправљају и ликвидирају. Али много пута се и ту наилази на тешкоће. И најбоље теорије, често посве правилне, стоје немоћне. Није довољно само дати теорију. Ту је лако рећи много шта. Њихово спровођење наилази често пута чак и на тешкоће психичке природе. Три су стожера наше народне и економске и финансијске санације наше земље. Први је стабилизација динара. Ова је постигнута и мора се водити рачуна, да се по сваку цену и сачува на висини, на којој је данас. Други је буџет. Мислило се можда много и много пута, да је држава свемоћна. Што год држави треба, она има само да изда декрет, напише закон. Али то није тако. И човек и догађаји и историја и држава имају

своју логику. Од ове се логике не може одустати без штете. Код нас су потребе повећаване. Њих је требало и покривати. У таквом стању ствари није се могло питати, да ли ова или она привредна грана могу поднети то. Ни од саме привреде није проучавано. У ресорима Министарства спроводи се највећа штедња, колико је то могуће, ма даје то тешко. На сваком кораку долазе интервенције и диже се бука, тако да се сваки корак тако рећи мора крвљу откупљивати. Треће је стожер питање нашег активног заграничног биланса. Првих 4—5 година пасивног биланса, лакше је издржато због тога, што је биланс плаћања био стварно активан с обзиром на новац, који је притицао из Америке. Данас је Америка затворила врата нашој емиграцији, те ће и тај притицај новца у нашу земљу опадати. Стога се данас мора више но икада настојати, да се одржи активност нашег трговинског биланса. У сваком случају у овом правцу не могу ни доктори ни сама држава много учинити. Ово мора учинити сама привреда. Држава ће сваком снажном покрету радо пружити своју потпору. Потешкоћа има свакако у погледу извозне трговине.

Мита Ђ. Николић

(Наставиће се)

сним земљама може да се догоди, да отпадну и шишарице слично као и код воћака плод. У том се случају и принос смањује. Колико ће се смањити зависи од количине опалих шишарица. Средства су једноставна. Треба избегавати неподесну земљу за хмељаник или ако постоји могућност наводњавања, наводњавати у данима великих жега, ако постоји опасност по лишће и принос.

2. *Жуто лишће.* Исто тако као што прекомерна топлота и суша шкоди лишћу, шкоди му и претерана влага. Прекомерна влага здравице може да изазове жутило на лишћу. То исто може да учини и повреда корена, оскудна исхрана и отежано дисање корена. И оскудица у гвожђу изазива ову појаву на листу. То је права хлороза. Али ово се ретко дешава. Земље, које су подесне за хмељ, обично имају и гвожђа довољно. Да ли је права хлороза или не може се проверити. Треба оболели лист попрскати врло слабим раствором које гвожђане соли на пр. зелене галице. Ако је права хлороза, оболели лист позелени за један до два дана. И медљика може изазвати жутило на листу, па било да она долази од лисних вашиј или да је излучена од самих ћелица. Од медљике нема неке нарочите опасности. Ако жутило долази од влаге из здравице, болести ће нестати, чим се сувишна вода уклони дренирањем. Боље је на таквим земљама не подизати хмељаник. Или ако се то мора или нарочито жели, онда прво дренирати земљу, па онда подићи хмељаник. Ако је оскудица у гвожђу, поћубрити при припремању земље или и доцније. У истини за ову меру ће се ретко имати потребе. Ако је посреди медљика лисних ваши, уклонити ове. О овоме ће бити доцније речи.

3. *Јалоност.* Овда-онда поједине биљке не образују никако шишарице. Мисли се, да је ова појава последица обиља у влази и азоту или још вероватније каква штеточина. Средства су уклањање сувишне влаге, ако то стоји у нашој руци и смањивање количине азота, која се ђубретом даје или и сасвим укидање овога. Или отклонити ово његово штетно дејство ђубрењем суперфосфатом. Применити и пинцирање. Могу се употребити све ове мере и једновремено. Ако је по среди штеточина, пронаћи га и уништити.

4. *Пророле и изувене шишарице.* Обично су ове шишарице са јако изувеним вретеном. Листићи су на њој размакнути, знатно већи и грубљи. Између њих се овде-онде појављују зелени листови, дакле пророла шишарица. Код нормално развијене шишарице ово се никада не појављује. Овакве шишарице убијају квалитет хмеља, те су и нежељене у добром хмељу. Узрок је овој појави велика влага у времену образовања шишарица. Ђу нарочито потпомаже обилно азотно ђубре и засена. Да се избегне што више ова незгода, треба добро одмерати количину азотног ђубрета и дати биљкама довољно светлости и промаје.

5. *Вилина косица* напада често и хмељ, али се она не може толико ширити, да може нанети хмељу какву знатну штету.

6. *Плесан* на лишћу изазивају нарочите гљивице. Месеца јула и ав уста покрије се лишће са обадве стране белом плесни. Ова плесан прелази и на младе изданке и шишарице и њихове петељке. Болест се брзо шири у влажним положајима. Противу ње треба запрашивати сумпором, кад су биљке росне. Запрашивати запрашивачем као и код винове лозе. Препоручује се и прскање 2%-ним раствором натријум бикарбоната. Прскати виноградским прскалицама.

7. *Ирђавина* на листу се појављује крајем јуна и почетком јула. И ову болест изазива нарочита гљивица. Ова се необично брзо шири. У томе је нарочито потпомаже влага. Нема нарочитих средстава за сузбијање болести. Али с обзиром на то што влага потпомаже болест, треба избегавати влажне положаје за гајење хмеља. Препоручује се ипак 1% раствор плавог камена као и код винове лозе. Прскати као и ову, па у колико и ако помогне.

Поред наведених болести, које проузрокују гљивице, има и многих других гљивица, које нападају хмељ, али не проузрокују особиту штету. Противу свију њих може се успешно употребити 1%-ни раствор плавог камена. Као и код винове лозе прскати.

8. И *пауци* и *муве* разне нападају лист. Повређено лишће треба уништити. *Голаћ* брсти лишће, те му тиме причињава штету. Треба га скупљати. То исто вреди и за обичног *пужа*. *Хмељов паук* изазива бакарне ожеготине на листу. Противу овога прскати емулзијом петролеума (види лисне ваши), а с јесени уклањати и уништити лозу и чистити притке, ако су оне у употреби. Топло суво време потпомаже штеточину. Ларва лептира *пауново око* обрсти лишће до самих ребара. Оне живе, док су мале, заједнички у камари. Тада је најлакше уништити их. Али кад се разуђу—размиле, онда остаје само да се скупљају појединачно и ниште или кад прећу у лутку, које су обично на стаблу. Ларве *совица — пошајнице* могу овда онда нанети хмељу велике штете. Оне преко дан обично мирују испод грудава, камења и лишћа прикривене, већином укотурене. Преко ноћи излазе из својих скровишта и брсте лишће. Ваља их уништити при прашењу и копњи, у колико би се на коју наишло, или положити око чокота комаће кромпира, лишће и траву. У ово се оне увлаче. Скупљати их по том и уништити. Лептире хватати нарочим за то направљеним лампама.

(Свршиће се)

Мита Ђ. Николић.

Уредништво и администрација „Тежака" не прима одговорност за садржину приватних огласа.

ИЗ РАТАРСТВА

Кратка упутства о гајењу памука*)

Како се приближује време сејању памука и како је ове године Министарство Пољопривреде и Вода набавило извесну количину оригиналног семена Шмитовог памука, које је одабирањем прилагођено, да може успевати у севернијим деловима наше државе, то ћемо у овоме чланку изнети кратка упутства о гајењу памука.

Ово чинимо и с тога, да би се при огледима могли снаћи и они пољопривредници, који се до сада нису бавили овом културом, а имају намере да врше огледе у овој години. Они пак пољопривредници у Јужној Србији, који су се до сада бавили овим послом, да дођу до тачнијих сазнања, како ће поступати са овим семеном приликом сејидбе и раду у току године, у колико нису са пословима довољно упознати.

Памук је код нас једногодишња биљка. Он најбоље успева на земљиштима, која имају дубоку и доста нађубрену ораницу, а нарочито добро успева на земљиштима са наносом, као и осталим земљиштима, на којима добро успевају стрни усеви, само се мора исто добро припремити, а нарочито у јесен добро узорати, а пре сејања преорати и добро подрљати. Памук се сеје у пролеће у јужним крајевима наше државе од 15. априла до 15. маја, а у севернијим од 20. априла до 1. маја.

Пре сетве семе се мора потопити у топлу воду од 30 до 40 степени Целзијевих и тако оставити 24 сата потопљено. Сејање се врши у редове, ред од реда 60 сантиметара, и кућица од кућице 60 сантиметара у дубини као и кукурузно семе. У сваку кућицу баци се по 8 до 10 семенки. Сеје се више семена због бојазни од позног мраза, и што семе није све потпуно клијаво. На један хектар иде 15 до 20 кгр. семена. Семе при повољним условима изникне све за 7 до 10 дана.

Прашење памука врши се чим су биљке израсле 5 сант. и одмах се потом приступа прорећивању. При прорећивању оставља се у кућицама до 4 биљчице, а остале се одстране; неки стручњаци заступају мишљење, да се остави само једна биљчица. Овај начин, т. ј. кад се оставе четири биљке, има преимућство над оним у толико, што се овде биљке развијају у дубун и сразмерно сниже, просечно око 70 см., више развијају плодоносних гранчица, те према томе дају и више чаура. А ако је појединачна биљка, она израсте преко 1,50 м. висине и разграна се, те даје сразмерно мање плодоносних гранчица, односно чаура; осим тога прети већа опасност од суше код појединачних биљака, пошто бокор од 4 биљке лакше задржи влагу у земљи око корења. Одмах чим се изврши прорећивање, приступа се другом прашењу односно окопавању. Треће прашење врши се пре него што су се биљке почеле јаче гранати, како не би сметале прашењу, и како се радом не би ломиле плодоносне гранчице.

Ако наступи суша и услед тога биљке заостану у порасту, и ако је земљиште сувише растресито — пропусно, може се вршити и наводњавање, ако има за то услова.

Обично и при повољним условима цветање памука почиње после два и по месеца, од како је поникао и траје до позне јесени, докле га слана не омете.

Заметање чаура почиње 10 до 15 дана после првог цветања. Сазревање и пуцање чаура, ако је повољно време, почиње месец дана по заметању. Као и све друге културне биљке, тако исто и памук, нападају разне биљне болести и штеточине, и с тога је потребно за сваки озбиљнији случај обратити се среском пољопривредном референту за упутства у погледу сузбијања.

У порасту биљке памука достигну висину од пола до 1.30 мет., а просечно 70 см.; дебљина стабљике просечно је 1 до 3 см.; на стабљици може бити 12 до 35 чаура, по некад и до 45, а просечно 25 – 30.

Берба памука се мора вршити по лепом и сунчаном времену и може се према времену и сазревању (пуцању чаура) брати сваког дана или сваког другог или трећег, а ако је време влажно, онда треба вршити брање после 10 до 15 дана, јер памук, кад је време влажно, не пуца нити зри, а не сме се на влажном (росном) времену брати; с тога бербу вршити кад роса опадне и памук се потпуно осуши.

Прва берба врши се обично 8 до 10 дана, од како је отпочело сазревање и пуцање (отварање чаура). Друга берба врши се 10—15 по првој, трећа, четврта и пета берба, која је завршна, наилазе једна за другом, ако је време погодно, тако, да се берба у јужним крајевима заврши 20. до 30. октобра. По неке године берба памука може да траје до половине децембра.

Брање памука врши се на њиви са стабљикама исто по прилици, као кад се врши брање грожђа; радник иде кроз редове и вади из чаура памук са жбуња (стабљика) десно и лево и смешта у џачић, који му стоји преко врата обешен.

Обрани памук смешта се на суво промајно место и на лесе. Ако је топло и тихо време, оставља се да се потпуно сасуши на сунцу. Обран и осушен памук заједно са семеном ставља се у продају, и у фабрици се семе одваја од памука.

У случају повољног времења у доба сазревања памука може се добити на једном хектару (10.000 кв. мет.) 200—260 кгр. памука и 400—600 кгр. семена. У сваком случају и према утврђеним огледима памук добивен од селекционираног семена Шмитовог памука даје веће количине памука и са бољим — финијим влакном него домаћи.

*) В. чланке: „Упутство за гајење памука" и „Гајење памука у нашој држави" у „Тежаку" бр. 9. од 1926. год. и бр. 18. и 49. од 1924. год.

Скрећемо пажњу пољопривредницима, нарочито из јужних крајева, да се обрате за семе својим пољопривредним референтима, преко којих ће то семе добити бесплатно.

Н. С. Белобрк.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

О пламењачи на виновој лози.

Питање: Приликом справљања бордовске чорбе за прскање винове лозе, поред осталог, строго смо пазили, да раствор креча сипамо у раствор плавог камена, а никако обратно.

Сада у Пољопривредном Календару за 1927. год. на стр. 77. стоји обратно.

Па како је Пољопривредни Календар за нас једна озбиљна пољопривредна књига, којој ми верујемо, молим Друштво за обавештење.

У Великом Селу Пожаревац 13. II. — 1927. год.

Божидар А. Нешић

Одговор: У Пољопривредном Календару за 1927. год. на стр. 77. истина стоји написано: „...и наливамо полагано у кречно млеко раствор камена..." али то је случајна грешка, јер у истом чланку, напред на стр. 76. стоји: „...Ако нас у томе задржи време, онда треба да метнемо одмах после *додатка креча у плави камен*..."

Да ли ће се сипати кречно млеко у раствор плавог камена или обратно, то је питање већ одмах у почетку било проучено и решено онако, како је досад у пракси и рађено, т. ј *кречно млеко сипа се у раствор плавог камена.*

Поред других разлога, који за овакав рад говоре, има и један прост: у бордовској чорби главни је и најскупљи састојак плави камен; он се тачно одмери, а од кречног млека сипа се само онолико, колико је потребно, да се плави камен неутрализује, засити и да му се онемогући да опали, сагори лишће винове лозе, а да ипак дејствује против пламењаче. Дакле, кречног млека сипа се, колико је потребно, а остатак се остави, па ако и пропадне, није велика штета. А кад би радили обратно, т. ј. у кречно млеко сипали раствор плавог камена, колико је потребно, онда би остатак раствора плавог камена, ако би га било, морали да чувамо до справљања нове чорбе или би морали да већ спремљеној чорби додајемо креча па опет плавог камена.

Много је важније од овога *питање јачине бордовске чорбе.* До скора смо сви и стручњаци и практичари препоручивали, да се за прво прскање узима мање плавог камена, на пр. 1 кгр. или чак су неки узимали и пола кгр. Међутим у новије доба доказано је, да и за прво прскање треба справити јаку бордовску чорбу, па чак и јачу него за остала прскања. На то смо скренули пажњу нашим читаоцима у прошлогодишњем „Тежаку" (бр. 17) у чланку *Пламењача на виновој лози*, из кога доносимо овај одељак:

„Зато је потребно прскати винограде бордовском чорбом редовно, т. ј. да је увек буде на лишћу винове лозе. *Обично се врше 4 прскања*: **прво,** *чим су ласцари избили највише за 10 сантиметара,* **друго** *одмах за њим, чим се гроздићи појаве, а пре цветања, пазећи пришом да се и гроздићи добро попрскају;* **треће** *одмах по цветању, а* **четврто** *прскање пре појаве шарка, пазећи такође при овим прскањима да и грожђе буде добро попрскано.*

То је у редовним годинама, а ако постоје нарочито повољне околности за ширење болести, т. ј. учестале кише при топлом и тихом времену, *онда број прскања треба повећати на 6, 8, па и више.* **Нарочиту пажњу обратити на прва прскања.** *Ако је опасност од пламењаче велика, не треба се бојати прскања бордовском чорбом и за време самог цветања.* Поједини виногради, који су често страдали, иду чак тако далеко да *прскају и за време саме кише*, само ако није плаха, а већ није реткост видети виноградаре *одмах после кише да виноград прскају* и не чекајући, да се лишће провене. Јер готово нема виноградара, који није имао таквих случајева у свом сопственом винограду, да је потпуно спасао од болести један део, који је прскао пред саму кишу или после кише, док је други део винограда онај, који није стигао да попрска пред кишу, или који је прскао доцније после кише, потпуно пропао. Дешава се, да оно што се попрска пре подне **остане** сасвим здраво, а оно, што се остави за после подне, пропадне. *Поред броја прскања, још је веома важна снага при спремању ове болесне* **јачина бордовске чорбе и количина плавог камена,** *јер у томе многи виногради греше, те справљају слабу чорбу и купују рђаве, нешто јефтиније плави камен код несавесних трговаца, у место да га набављају, макар и нешто скупље, од добрих трговаца, или најбоље од Српског Пољопривредног Друштва или Савеза Земљорадничких Задруга.*

Да бордовска чорба буде добра, **треба узети за сва прскања, па и за прво, два килограма доброг плавог камена на сто литара воде, а у случају јаке навале пламењаче чак и три кгр. пл. камена и потребну количину креча.** Креч треба да неутрализује, засити плави камен, т. ј. да чорба, како се то научно каже, буде базна, што се познаје по томе, што црвени лакмусов папир, који се замочи у њу, мало поплави и ту боју листић задржава и кад се опере у води. Није још добра чорба, у којој плав лакмусов папир поцрвени и таквој чорби треба додавати још креча, све док у њој плав лакмусов папир не остане и даље плав или црвени лакмусов папир поплави.

Количина креча зависи од његове чистоће; обично треба 600 до 700 грама скоро печеног креча у праху на сваки килограм плавог камена, **то јест на два килограма плавог камена један и по килограм чистог негашеног креча, а на три кило-**

грама плавог камена два килограма чистог негашеног креча. *Ако се употребљава гашени креч, онда га треба узети два пута више него негашеног.* И поред тога пробати са лакмусовим папиром, који се може купити код Српског Пољопривредног Друштва или у апотеци.

Нарочито 1924. година показала је да на плавом камену не треба штедити, јер ко је то радио, упропастио је потпуно бербу за ту годину. Означена јачина чорбе не треба да плаши виноградаре, јер ако се на 100 литара воде узме тачно 3 кгр. плавог камена и 2 кгр. чистог, негашеног креча, та чорба неће нашкодити младим ластарима, али ће бити довољно јака да пламењачину клицу одмах у зачетку уништи и тако онемогући даље ширење болести.“

Ко се овим питањем више интересује, може наћи података у „*Упутству за сузбијање пламењаче и оидијума*“ од Бож. Ђ. Ранковића и Ник. Ж. Петровића, које је издало Српско Пољопривредно Друштво у Београду. Цена 2 динара.

Бож. Ђ. Ранковић

ЗАПИСНИК

14. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 30. марта 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г: Председник М. Миљковић, Пдредседник Др. Т. Митровић, чланови Управе: Б. Станисављевић, А. Рашковић, Д. Спремић, Б. Ранковић, М. Стојановић, Н. Петровић, С. Партонић и С. Ратковић и гости редовни чланови В. Т. Радовановић и Љуб. Недић.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I.

216) Председник отвара седницу и моли Управу, да се на почетку рада сети покојног бив. председника Паје Т. Тодоровића, који је у овоме Дому дуго радио и да му узвикне Слава му! Одбор прихвата предлог и са: слава му и устајањем одаје пошту покојном бив. председнику Паји Т. Тодоровићу. Затим изјављује захвалност Збору, чијим је поверењем изабран за председника. Моли Одбор да ради сагласно и другарски на корист пољопривреде. Истиче, да је годишњи збор текао у реду и да је лепо вођен и да је извештај Друштва о раду у прошлој години примљен са допадањем. Моли да се по примедбама, које су на Збору пале, поступи у колико им има места. Са надом да ће Управни Одбор и ове године бити активан као и прошле године, поздравља га са: срећан рад! — Одбор прима предње знању и одазва се са живео!

II.

Прочитани су записници:

217) 13. седнице Управног Одбора. — Одбор усваја прочитани записник.

218) седнице Књижевног Одбора. — Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: а) о књижици „Упут за одбрану од свињске куге“ и б) да се у интересу пропаганде и растурања књига, које Друштво има, шаљу ове Подружинама на терет отвореног кредита, о чему претходно известити Подружине расписом.

III.

219) Приступљено је подели чланова Управе на уже Одборе, па је одлучено: да уже Одборе образују:

а) *Књижевни* г.г.: Др. Т. Митровић, Б. Ранковић и Д. Николић; заменик г. М. Миљковић, а референт секретар;

б) *Финансијски* г. г.: М. Стојановић, С. Ратковић и С. Партонић, заменик г. Н. Петровић, а референт благајник;

в) *Набављачки* г. г.: Н. Петровић, Д. Спремић и А. Рашковић; заменик г. Б. Станисављевић, а референт магационар;

г) *За израду и извршење програма рада* г.г.: М. Миљковић, Б. Станисављевић и В. Матић, заменик г. М. Стојановић, а референт инспектор за Подружине.

IV.

220) Саслушана су мишљења Инспектора за Подружине, па је одлучено, да се одобри кредит Подружинама: у Скопљу 11.400 дин.; у Кули 6.000 дин.; у Ковачици 16.000 дин.; у Брезовици (ср. трстенич.) 10.000 дин. са дугом; у Плевљу 40.000 дин. и у Сврљигу 8.000 динара.

V.

221) По молби Народне Читаонице из Мојсиња, за поклон у књигама, одлучено је: да Књижевни Одбор учини предлог.

VI.

222) По питању испитивања справа, које су набављене у пр. г. и дате г. Јованићу, агроному, да их испроба, одлучено је: да се од г. Јованића тражи извештај и повраћај справа.

VII.

Саопштења и предлози:

223) По реферату секретара, да је лиферант Друштвених повеља молио преко телефона, да му се да оригинална повеља и 30 отисака, да учини исправку, одлучено је: да се од лиферанта тражи писмена молба са означењем, шта хоће, па ће се донети одлука.

224) Прочитано је писмо Министра Двора, којим по наређењу Нђ. В. Краља, изјављује захвалност на послатим књигама: „Гласник“ и „Гајење конопље и лана за домаћу употребу“. Одбор прима предње знању са: Живео Краљ!

225) Прочитано је писмо Министра Двора, којим по наређењу Нђ. В. Краља изјављује захвалност чланоивма на поздрав послат са Годишњег Збора. Одбор прима предње знању са: Живео Краљ!

226) Прочитано је писмо Подружине из Плевља, којим шаље Друштву две слике са своје изложбе, да их остави у својим локалима. Одлучено: да се поклон прими са захвалношћу.

227) Прочитане су изјаве саучешћа поводом смрти председника П. Т. Тодоровића. Одбор прима знању с тим, да се штампају у Тежаку.

228) Члан г. Ратковић предлаже, да се постави у стану председника телефон, како би био у сталној вези са Друштвом, као и да му се одсбри да може употребљавати кад је њано време подвозна средства, кад је на службеном послу. Одлучено: да Финансијски Одбор види шта стаје инсталација и да предложи сталан додатак председнику за подвоз.

229) Члан г. М. Стојановић предлаже, да Друштво снабде књижницу првенствено издањима српско—хрватско—словеначким. Одлучено: да Књижевни Одбор сачини списак књига, које би требало набавити и види, како стоји са кредитом.

230) По реферату председника, да се на превоз робе издаје доста велика сума тако, да би Друштво имало рачун да купи теретни аутомобил, који би у слободним часовима служио за пропаганду у околини, одлучено је: да благајник са магационером изведе тачан рачун о годишњем издатку на превоз робе, па да Књижевни Одбор поднесе предлог о раду у овоме правцу. За то време Набављачки Одбор да прибави понуде за аутомобил од 1 тоне, са подацима: јачини мотора, брзини, потрошњи бензина и др., што је од значаја за доношење одлуке.

Са овим је седница закључена.

Пољопривредници ширите „Тежак“

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД" ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

(БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ)

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

Уштеда времена и новца.

Дуготрајна гаранција.

11 9—7

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД" РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАЛАЗЕ СЕ ВИШЕ СТОТИНА КОМ. У РАДУ

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 7. — IV — до 13. — IV — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	2 7	275	265	272/50	—	—	—	295	307	302	307	1550	302	312/50
Раж	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	190	195	185	190	—	—	—	185	—	—	180	100	—	187/50
Кукуруз	160	165	155	162/50	—	—	—	154	165	154	157	11100	154	170
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	185	465
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	135		—	—	1200	135	160
Пасуљ	150	165	145	—	—	—	—	—	—	—	—	250	165	200
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—			
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 337.50 — 340. дин.

ПРАВЕ НЕХВИЛОВЕ ПРСКАЛИЦЕ

патент АУСТРИЈА

које израђује **Franz Nechvil**

Wien, Margaretenstr. 98.

ОД СТРУЧЊАКА ПРИЗНАТЕ КАО НАЈБОЉЕ

Могу се добити:

у Главном Савезу Земљорадничких Задруга, - Београд,

Српском Пољопривредном Друштву

и у свима већим гвожђарским трговинама.

Главно заступништво код

БРАЋЕ П. РАДОЈЛОВИЋА

Гвожђара — Београд. 12—12

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

МРКОЊИЋ ГРАД

13,3—10 БОСНА

Подружинама С. П. Друштва

Многе Пољопривредне Подружине обраћају се Друштву са захтевом, да им се на кредит — отворен рачун пошаљу разне потребе и ако нису поступиле по чл. 3. тач. е Подружинских Правила, т. ј. нису послале уредне обвезнице, потврђене од надлежне полицијске власти, на износ кредита, који желе добити и који им припада према бројном стању чланова у овој години.

Тако исто многе Подружине нису измириле своја дуговања Друштву из ранијих и прошле године а врше поруџбине на нов кредит—отворен рачун, што се такође противи пропису последњег става чл. 3. Подружинских Правила.

Друштво се овим обраћа свима својим Подружинама и моли их, да од њега не захтевају радње и поступке, који се противе прописима подружинских и друштвених правила, јер му је немогуће да то чини и поред најбоље воље да изађе у сусрет свима жељама и захтевима својих Подружина.

3—3

Штампарија Драг. Гроздановића — Сарајевска Бана 93 — Телефон 8-20 — Б...

Бр. 17. БЕОГРАД, 24. АПРИЛА 1927. ГОД. Год. LIV

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже унапред за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Једно напредно село

Још пре минулих ратова, из писања и по сликама у патриотским календарима и новинама, било је у предратној Србији добро познато село Црљенац, у срезу млавском, област пожаревачка.

Још тада су у њему постојале и успешно деларе у испуњавању својих задатака многобројне установе, као што су: кредитна земљорадничка задруга, књижница и читаоница, певачка дружина, стрељачка дружина, друштво за чување народног здравља са ручном апотеком и најнужнијим лековима за прву помоћ, вечерња школа за одраслије неписмене и т. д.

Преко ових удружења и установа, лако је било учитељу, свештенику, економу и др. пријатељима народног напретка искупљати домаћине и одржавати им поучна и корисна предавања, а и уносити многе и многе корисне новине, како за рад и привређивање, тако исто и за бољи и удобнији живот у кући.

Изненадио сам се, када сам ових дана, после 14 година, опет у то село дошао, ради држања предавања по решењу Управе Удружења Државних Економа, видећи, да је село Црљенац не само задржало све предратне напред побројане установе, него их је повећало оснивањем још и набављачке задруге, па чак и позоришта.

Готово већину ових установа смо обишли и са радошћу уверили се, да све стварно раде, а не постоје само на хартији...

Оно, што сваком, ко први пут дође у село, мора пасти у очи, то је, да је оно подељено на улице, које све имају своје бројеве. Тако тамо имате улицу: Краља Петра, Војводе Путника, Војводе Мишића, Пашића, учитељ-Мишину и т. д. Улице су уздигнуте и тако добро насуте, да после највеће кише блата нема.

Сад се приводи крају спрема за подизање једног великог двоспратног дома, у који ће се сместити све напред поменуте установе, а имаће и једну велику салу за разна предавања, позоришта, концерте и др. скупове.

Да је ово једно напредно и културно село, то се одмах може запазити по добрим кућама, а и осталим привредним зградама, а нарочито са доста подигнутим прописним сточним стајама.

Пада у очи, да у овом селу, које има своју

засебну општину, школу и цркву, готово сви пољски послови отпочињу на време и обављају се како треба. Кад отпочне сетва било пролећна или јесења, то „као по команди" цело село изађе на тај посао. Тако је и за жетву, са радовима у виноградима, вршидбом и свима другим важним пољским пословима. У овом селу има највише савремених справа и машина за обраду земље и обављање других пољских послова, а за стоку се увелико гаје пиљне биљке, те је стока напредна а и стрњишта изугарена.

Људи су отресити, паметни, истински домаћини, те је право задовољство наћи се у њиховој средини и са њима водити разговоре о пољским радовима, гајењу и подизању стоке, о животу наших земљорадника и др. питањима, која задиру у интересе пољопривредника.

Да ово село културно одмакне у сваком погледу, има се захвалити највише бившим учитељима у овоме месту г. Миши Огњановићу и његовој супрузи, који су све ове установе и основали, а затим сав свој утицај и труд уложили да те установе буде цењене и завољене као нешто, без чега се једно напредно село не би могло ни замислити. Колико су г. Огњановић и његова госпођа цењени по њихову раду као заслужни за унапређење њихова села, доказ је и то, што су једну међу најбољим улицама назвали улицом учитељ Мише, који и сада, и ако живи у Београду, не престаје давати савете о подизању дома и за све друге послове од општег значаја.

Црљенац је имао срећу, да после г. Мише опет добије једног узор учитеља г. Данила Р. Тривунца и његову госпођу Савку, који су сада учитељи у Скопљу. Они су мудро и знаначки наставили оданде, где су г. Миша и госпођа му стали и тиме су такође овековечили своје бављење у Црљенцу.

Куд и камо би наше опште ствари боље сада стајале, када би имали још више оваквих учитеља Миша и Данила!...

Село Црљенац за свој напредак и слушање корисних савета својих добрих учитеља има да захвали и својим сеоским првацима, који су се утркивали, ко ће пре поједине савете и поуке својих учитеља да послуша.

Сава М Ратковић

ШТЕТОЧИНЕ И БОЛЕСТИ КУЛТУРНИХ БИЉАКА

Важније болести и штеточине код хмеља.

(Свршетак)

9. *Бувач* нарочито напада лист. Свега га избуши. Али напада и на младице, пупољке и шишарицу. Треба га хватати тером премазаном хартијом и томе слично. Најбоље је ово чинити, док стабла нису наведена. Треба тањи картон или томе слично савити у облику великог фишека, изнутра га премазати тером и ставити над

ПОДЛИСТАК

IV редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С

(Наставак)

Поред осталога разлика између курсне вредности динара и његове куповне снаге и радне снаге јесте један од главних разлога потешкоћа нашега извоза. Количина извоза је скочила у првом полугођу, али износ у новцу је мањи и не показује сразмерно већу куповну снагу у земљи, да би тиме поскочила множина радне снаге и множина артикала, који се могу купити, изузев пољопривредне артикле. Наша је тежња, да доведемо у склад међународни курс нашег динара са његовом куповном снагом у погледу свију артикала, те да диспаритет не иде у бескрајност. Што наш извоз по свом новчаном ефекту није толики, колики би требао да буде, разлог је и околност, што извозимо већином сировине и полу-прерађевине. Тежиште наше економне политике треба да иде за тим, да што више прерађујемо наше сировине. За данас још нису искоришћена сва тржишта за наше артикле. Значи да треба настојати, те у трговинским уговорима, који ће се закључити, настати да се осигурају оне пијаце, које већ имамо и придобију оне пијаце, које још немамо. Али да се ово и постигне, потребно је да наша *пољопривреда* и наша производња створе сталне типове, сталне квалитете, да се заведе типична роба, да отпрема робе одговора европским схватањима и укусу, да роба буде чиста и продукција солидна у сваком погледу. Енглеска добија артикле за исхрану из Капа, Канаде и Аустралије. Свакако их може и од нас добијати, јер се тиче $^1/_5$ или $^1/_6$ миља морског пута. Али производи морају бити онакви, какви Енглеској требају. Поред осталих мера потребно је саобразити наш тарифни систем потребама наше привреде. Наше тарифе не треба да су механичке и не зависе од суфицита или дефицита Министарства Саобраћаја. Наш читави саобраћајни систем има да служи нашој привреди, не појединцима, већ великим привредним циљевима. Нити је сама железничка мрежа нити пак речна ни поморска пловидба довољна сама за себе. Све ове имају да сачињавају једну целину. Само је тако могуће добити веће позитивне резултате.

Рад Конгреса је завршен доношењем ове резолуције:

1. Да меродавни фактори поступе по свима предлозима секција за процену извоза; да што пре

биљком, ослањајући једну ивицу на земљу. Добро је средство емулзија петролеума. Њом треба прскати (види лисне ваши).

10. *Хмељова стеница* напада нарочито младо лишће и ластаре. Храни се, сисајући сокове као и скакавци, с том разликом, што скакавци нападају развијеније лишће. Врло су покретљиве и ларве и савршен инсекат. Инсекти лете, а ларве им скачу. Могу утицати врло неповољно на принос. Средства су: скелет од жица, ако су ритке, чистити их с јесени, провлачити кроз пламен или дуже време држати под водом (2—3 недеље) или унети у пару сумпор-угљеника или држати извесно време у нарочитој пећи са довољном температурам, да уништи штеточине, односно јаја. На скакавце дејствује и петролеумска емулзија, те је противу њих треба и употребити.

11. *Лисне ваши* нападају лишће. Оне сишу сокове на наличју листа и стварају на листу испод нападнутог места медљику, а нечистоћу својим скинутим кошуљицама. Чим се ваши појаве треба прскати. Прскање понављати, док се потпуно не униште. За прскање се може употребити више средстава. Сва су ова средства подједнако добра.

а) Екстракт од дувана. На 100 литара воде употребити 2 кгр. екстракта. Воду и екстракт добро измешати Овом мешавином прскати. За прскање употребити обичну виноградску прскалицу. Ако се нема екстракт, скувати дуван за лулу. Употребити довољно дувана, да одвар не буде сувише слаб. Ако је одвар сувише јак, разблажити га водом. Прскати тек пошто се одвар охлади.

б) И одвар од квасије (праве) је добар. 1 и по кгр. иверја (парчади дрвета) кувати у 10 литара воде. Одвар оцедити. 2 и по кгр. сапуна растворити у 10 литара воде. 1 литар одвара квасије помешати са једним литром раствора сапуна. Овој мешавини додати 8 литара воде. Или 5 литара одвара квасије и 5 литара раствора сапуна помешати и додати 40 литара воде. Или још једноставније на смешу од 10 литара одвара квасије и 10 литара раствора сапуна дати 80 литара воде и добро измешати. Колико ће се чега узети, зависи од потребне количине течности. Прскати као и горе.

в) И сам раствор меканог зеленог сапуна, сапун за мазање (Schmierseife — Grünseife) је врло добар. На 100 литара воде употребити 1—до 1 и по кгр. овог сапуна. Боље се дејство постиже, ако се дода бухач (прашак противу бува, уопште инсеката). У том случају справити овако течност за прскање: У 3 литра воде растворити 3 кгр. предњег сапуна; овоме додати 1 и по кгр. прашка бухача; ову мешавину добро измешати и сасути у 100 литара воде. Течност добро промешати. Прскати као и горе.

г) Може се помешати сапун за мазање (Schmierseife) и одвар од дувана, па прскати овом мешавином. Мешавину справити: 1—1 и по кгр. сапуна помешати са 25 литара одвара дувана. Одвар од дувана справити овако: пола кгр. дувана

државне привредне политике са осигураном применом од дужег низа година и да се осигура стална сарадња државних власти са привредним корпорацијама по свима питањима привредне политике.

2. Да: Министарство Шума и Рудника изврши ревизију дугорочних шумских уговора, разграничење шума у Јужној Србији; Министарство Социјалне Политике предузме све мере, које се односе на реформу Закона о Осигурању Радника и његовој заштити, а које су мере наведене у рефератима на Конгресу; Министарство Саобраћаја измени тарифу и предузме мере за поправку саобраћаја, како је наведено у извештају секције; Министарство Финансија измени царинске ставове по предлозима секције; Министарство Грађевина посвети већу пажњу одржавању и оправци државних друмова; Народна Банка обилним директним кредитима омогући лакше финансирање у пословању дрварске индустрије.

3. Препоручује се Краљевској Влади, да и даље посвети свеколику пажњу пошумљавању голети и кршева приморских области, Херцеговине, Црне Горе и Јужне Србије, позивајући што више у томе на сарадњу приватну иницијативу. Конгрес тражи да Влада и Народна Скупштина одобравају у целости кредите, које предлаже Министарство Шума и Рудника у ову сврху, а да Министарство у наредним годинама предвиди довољне кредите за форсирано пошумљивање.

4. Да се што пре оствари законски пројекат Генералне Дирекције Вода о мелиорационим позајмицама; да држава што хитније пружи 60 милиона као дугорочни безкаматни зајам пострадалим водним задругама ради обнове разорених и оштећених објеката; да се у целости поштује постојећи закон о водним задругама и да се одбранбеном систему Војводине обрати нарочита пажња; да се огласе хитним регулација Саве од Загреба до Ругвице, одржање пловности бегејског канала и ушћа Тамиша, чишћење корита Неретве и уређење њене пловности од Метковића до ушћа и за све ово предвиде потребна средства у буџету; да се све гране хидротехничке службе концентришу у једном хомогеном надлештву, т. ј. Генералној Дирекцији Вода у ресору Министарства Пољопривреде и Вода.

5. Да се прописи о државним набавкама што пре подвргну ревизији уз сарадњу привредних кругова и апелује се на државне органе да постојеће прописе примењују у духу Закона са потребним обзиром, пријатељством и љубављу према домаћој привреди.

Мита Ђ. Николић.

(Свршиће се)

за лулу прелити са 25 литара кључале воде. Дуван оставити у води неколико дана. После овога оцедити течност, око 25 литара.

Мешавини сапуна и одвара додати 75 литара обичне воде. На овај начин се добије 100 литара раствора.

Прскати као и горе:

д) Мешавина (емулзија) петролеума и раствора сапуна је такође добра. Мешавину справити: 125 гр. сапуна растворити у 1 литар топле воде; 2 литра петролеума додати овоме топлом раствору и добро измешати. Ову мешавину сасути у 100 литара воде и добро измешати. Прскати као и горе.

12. *Хмељов мољац* напада стабло исто онако као и стабло кукуруза и проса. Убуши се у стабло над чвором. Презими као лутка у њему и то у његовој основици на дну стабла или пак у корену или у близини биљке у земљи. У стаблу га је увек очекивати од месеца јуна па до у јесен. Успешна борба је као и код кукурузног мољца (види Гласник Српског Пољопривредног Друштва од ове године), т. ј. сасецати стабла до земље и ништити и јесења резидба. Резнице такође ништити.

13. *Стоноге* нагризају подземне делове. Ништити их при обради земље и резидби. Хватати комадима кромпира и мркве као и потајнице и ларву скочибубе и ништити.

14. *Скочибуба.* Њена ларва нагриза подземне делове.

Комаде кромпира или мркве положити око чокота под земљом. Ларве се увлаче врло радо у ове. Комаде повадити после извесног времена и ухваћене ларве уништити. Ову радњу понављати, све докле је год потребно. Место тога може се у хмељанику засејати репа или мрква. И једно и друго служи као хваталица. У њих се ларва радије завлачи, но у корен хмеља. На овај начин хмељ остане поштеђен.

15. *Гундељева ларва* напада подземне делове. Треба је скупљати при обради земље и резидби и ништити.

16. *Коноштипи — ровац* нагриза подземне делове. Ништити га при обради земље и резидби и кварити му ходнике.

17. *Хмељова буба.* Ларва нагриза подземне делове стабла. Угризе се и ту учаури. Против ње треба хмељ јаче нагртати или полагати стабло до прве чокоте, покрити земљом, а остали део тек ту навести (положење као и код винове лозе), употребити јесењу резидбу и ништити одсечене делове.

18. *Хмељова коренова пређа.* Њене ларве нагризају подземне делове. Ту се и учауравају, ништити их при копњи и резидби.

Птице, кртице и корњаче су врло корисне у хмељанику. Ради своје исхране оне униште масу инсеката штетних за хмељ. И буба мара је врло корисна, јер (ларва) ништи лисне ваши.

Навели смо најважније болести и штеточине. Поред наведених инсеката има још врло много, који нападају хмељ, али су од мање важности, јер причињавају ретко већу штету.

Опширније о свему овоме наћи ће заинтересовани у књизи „Гајење хмеља" од професора Арсића, која се може добити од С. П. Друштва у Београду. Цена 20 динара.

Мита Ђ. Николић

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Домаће животиње и болести

Домаће животиње болују од многих болести, које се могу пренети и на људе. А нарочито је привреднику сточару потребно да познаје те болести, да би их се сачувао у случају, да му оболи стока од њих. У доцнијим чланцима позабавићемо се опширније појединим важнијим болестима. Овом приликом желимо само, да изнесемо по нешто, што је опште, заједничко за све ове болести.

Све су те болести заразне, изазване нарочитим клицама, које се најлакше преносе са животиње на човека, ако човек дође у непосредни додир са оболелим животињама. *Сакагија*, врло опасна болест коња, преноси се на човека брзо и лако балама, које цуре из носа и уста оболелог коња или гнојем, који се цеди уз проваљених гука и жлезда. *Беснило*, болест паса и других домаћих животиња, преноси се поглавито уједом, али можемо се заразити и слинама, нарочито ако нам обале неко повређено место. *Туберкулоза*, јектика од оболелих крава може се пренети, ако пијемо њихово млеко, недовољно прокувано. Исто тако се може пренети у неким крајевима наше земље (Јужна Србија, Далмација) и *малшеска грозница* употребом козјег млека. *Зли пришт* (прострел, бедреница) преноси се, ако се лечи или дере оболела стока: говеда, овце свиње, коњи. Али може се том болешћу заразити и употребом меса оболеле стоке, прањем и прерадом вуне, длаке и коже. *Шап и уснабоља* преносе се употребом млека шапљиве стоке. Али се могу пренети и непосредним додиром и загађењем руку балама оболелих животиња. *Трихином* се можемо заразити, ако једемо месо оболелих свиња. Исто тако и *пантљичару* ћемо добити, ако се хранимо месом бобичавих свиња или говеда. Али употребом меса болесних телади и прасади могу се преносити на човека и паратифусна обољења. Од паса се можемо заразити једним паразитом, од кога обично обољева јетра — ехинококом. Црвени ветар свиња може се пренети и на човека, нарочито кад се посече при клању, дрању и преради оболелих свиња. *Богиње* говеда такође могу добити људи. Они, који раде око болесне стоке, могу се заразити и разним *клицама гнојења*, од којих оболева стока.

Али ни то није све. У последње време извесни научници тврде, да се код домаћих животиња могу скривати и изазивачи заразних болести, од којих болују само људи, а те животиње не обољевају. Клице тих болести живе и размножавају се у тим животињама, не изазивајући код њих никакве болесне промене, али оне предају те заразне клице здравим људима, који долазе с њима у додир.

Поред тога има и таквих болести, чија природа још није довољно објашњена, али које се са сличним знацима јављају и код људи и код животиња. Тако се и код животиња јавља болест слична грипу, а има и других сличних обољења.

Све ово нас упућује на једно: треба се чувати болесних домаћих животиња. Кад радимо око њих, морамо предузети све мере, да се заштитимо од заражења. О томе ћемо говорити други пут.

Dr. Ст. З. Иванић

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Произвео сам 6 ком. поморанџа из семена. Младице су старе 4 год; па како по стручним књигама нисам нашао, како се калеми поморанџа и кад, као и да ли могу родити некалемљене и где се могу добити калем граничице, то молим за објашњење.

24. фебруара 1927. г. ЉУБИША ЈОВАНОВИЋ, ср. економ из Медење.

Одговор: Наранча се са успехом калеми на приморју у априлу и прве половине маја, а код Вас у мају. Окца за калемљење узимају се од прошлогодишњих граничица.

Калеми се очењем. На окцу, пупу несме остати дрво, као код јабука и крушака, већ се оно мора одстранити тако, да остане само срце.

На једну садницу можете ставити два пупа

Са калемом поступа се исто тако, као и са калемом јесенским код осталог воћа, наиме стабљика се прекрати над уметнутим окцем 25 см. Чим младар из калема нарасте 20 до 25 см., привеже се усправно уз остављени патрљ, да право расте.

Ако се који калем не прими, онда можете калемљење очењем поновити у другој половини августа на спавајуће окце.

Дивље саднице наранче, као и калемљене, можете добити у расаднику агрума „Албина“ Котор, Далмација.

За Ваше крајеве препоручио бих, да набављате већ одгајене саднице у саксијама.

Једна садница наранче, лимуна и мандарина, одгајена у саксији кошта у Котору 50 динара.

Т. Доловски,
ср. економ у Котору.

Пољопривредници ширите „Тежак“

БЕЛЕШКЕ

Фонд Проте Грујића. — Прота г. Димитрије Грујић, парох из Уровице код Јабуковца у Крајини, дао је Српском Пољопривредном Друштву 10.000 динара, да се оснује фонд под његовим именом, из чијег прихода да се награђују пољопривредне књиге. На овај начин г. Димитрије овековечио је своје име и у исто време дао доказа, колико воли пољску привреду и науку.

Н.

Искоришћавање дивљег кестена. — Дивљег кестена има у обиљу свуда по парковима и варошким улицама. Плод је врло богат у скробу (35%), а има доста и шећера у себи. Стога се одавно покушавало, да се из кестења претварањем скроба у шећер, а затим алкохолним врењем, добије шпиритус. Али ово претварање онемогућују неке нарочите горке материје, које се у кестењу налазе. Међутим у последње време у овоме се успело. Од 100 кгр. сувог кестења добија се 23 до 25 литара апсолутног алкохола.

Извештај о стању у пољопривреди у Краљевини С. Х. С. од 1—30. марта 1927. г. — I. *Зрнасто биље*: 1. *пшеница*: између врло добро и добро. По областима стање је било врло добро у областима: љубљанској, ужичкој, туланској, сремској, подринској, тимочкој, врањској, крушевачкој, бихаћској, мариборској, травничкој, скопској, рашкој, шумадијској и бачкој. У осталим областима стање је било добро. 2. *Јечам*: између врло добро и добро. 3. *Раж*: између врло добро и добро. По областима опште стање јечма и ражи било је приближно исто, као што је то назначено за пшеницу 4. *Наполица*: између добро и врло добро. 5. *Овас*: између добро и врло добро.

II. *Маунасто биље*. Опште стање пасуља, грашка, сочива, боба и граорице било је задовољавајуће и просечно између добро и врло добро.

III. *Индустријско биље*. Опште стање лана и конопља било је задовољавајуће и просечно између врло добро и добро.

IV. *Коренасто и кртоласто биље*. Опште стање кромпира, мркве и сточне репе било приближно врло добро.

V. *Баштенско биље*. Опште стање лукова било је врло добро.

VI. *Сточно (пиљно) биље*. Опште стање детелине луцерке било је врло добро.

VII. *Ливаде и пашњаци*. Опште стање било је између врло добро и добро.

VIII. *Виногради и воћњаци*. Опште стање било је врло добро.

Болести и штеточине на културама. Није их било у великој мери, нити су причиниле велике штете. Местимично се била појавила крвава ваш на јабукама и штитаста ваш на шљивама (области: шумадијска, ужичка, рашка, тимочка, подринска и врбаска).

Атмосферске прилике. Биле су веома променљиве. Скоро у свима областима падале су честе кише, али су махом биле слабије и средње јачине. Јаке кише падале су у областима: мариборској, дубровачкој, травничкој, и зетској. Снег је падао у областима: мостарској и травничкој. Град је падао у областима: мостарској.

Слабијих мразева и слана било је у већем броју области. Од елементарних непогода није било много штете.

Пољопривредни радови. У овом месецу за скоро све пољопривредне сезонске радове били су повољни услови. Вршени су у главном ови послови: угарење, чишћење, сађење и ђубрење воћњака, одгртање хмељара и винограда, калемљење и сађење винове лозе и воћака, дрљање озимих усева, припремање земље и сетва пролетњих усева (пшенице, јечма, ражи, овса, кромпира, мрква, стоне и шећерне репе, грашка, граорице, детелине, луцерке и т. д.

Сшање сшоке. У погледу сточне хране стање је било задовољавајуће. Међутим скоро у свима областима било је врло много побољевања код стоке.

Највише су страдале овце и говеда од метиља, свиње од куге и живина од колере. У знатној мери била је такође распрострањена шуга код коња и оваца и богиње код оваца и коза.

Због недовољно енергичних мера за предохрану морталитет код стоке и у току овог месеца био је врло велики. Сточних епидемија великих размера није било.

Из Одељења за Аграрну Политику и Кооперације Министарства Пољопривреде и Вода.

КЊИЖЕВНОСТ

Илустровани пољопривредни речник

Српско Пољопривредно Друштво у Београду узело је на себе, поред многих других задатака, којима је увек крајњи циљ: „за напредак и добро пољопривреде и пољопривредника", и тај, да нашој оскудној пољопривредној књижевности пружи једну књигу, у којој би сваки и прост земљорадник и пољопривредни стручњак, могао наћи сва објашњења и податке, за сваку реч, која га као пољопривредника интересује. Те речи сложене су азбучним редом и ово је I свеска, са речима, које почињу на *А* и *Б*.

Ову прву свеску средио је за штампу Др. Танасије Митровић, доцент Универзитета и подпредседник С. П. Друштва уз сарадњу нарочитог редакционог одбора и великог броја наших угледних књижевних радника.

Сваки напредни земљорадник, сваки школовани пољопривредник треба да има при руци ову књигу. Цена је ове прве свеске 20 динара. Књига има 14 штампаних табака, фине хартије, великог формата. Може се добити од Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Повремене публикације међународног пољоприв. института у Риму за 1927. год.

1. *Revue International d'Agriculture* доноси чланке о напретцима и развоју савремене светске пољопривреде као и статистичке податке о производњи, трговини и ценама главних пољопр. производа. Садржи и општи преглед законодавства, рада Института и библиографске белешке. Овај је рев и неопходан свима, који желе, да прате развој савремене светске пољопривреде.

Излази месечно и има око 130 страна на 8. Штампа се засебно на: француском, италијанском, енглеском, шпањолском и немачком. Претплата стаје 70 лира годишње са додатком од 20 лира за поштарину.

2. *Revue International des Renseignements Agricoles.* Излази месечно на 90 страна. Садржи ове рубрике: општа и тропска агрономија, пољопр. машинство, сточарство, живинарство, млекарска и друге пољопр. индустрије, свилар тво, заштита биљака, статистички преглед, преглед законодавства, белешке, библиографија.

Претплата стаје годишње 50 лира са додатком 15 лира за поштарину.

3. *Revue des Institutions Economiques et Sociales.* Излази месечно на 50 страна. Садржи ове рубрике: кооперације, и удружења, обезбеђења, економско и социјално стање пољопривредника, пореска оптерећења, трговина са пољопр. производима, економија пољопр. установа, преглед законодавства, хроника, библиографија.

Претплата стаје годишње 35 лира као и 10 лира за поштарину.

4. *Bulletin de Statistique Agricole et Commerciale.* Излази сваког месеца и садржи податке о светској пољопр. производњи, засејаним површинама, стањима култура, предвиђањима и резултатима жетве, стању стоке, трговини увоза и извоза главних пољопр. производа, ценама, стању резерви.

Штампа се на француском, италијанском, шпањолском, енглеском.

Претплата на годину стаје 35 лира као и 10 лира за поштарину.

Претплату за поменуте ревије слати на адресу *Institut International d'Agriculture — Rome (X) Italia.*

ДОПИС

Курс у среском расаднику.

У воћном расаднику среза заглавског, области тимочке—Књажевац, одржан је прошле јесени шестодневни курс из подрумарства и прераде воћа и поврћа.

Наставници курса били су г. г. Милоје Суботић, срески пољопривредни референт и управник расадника, и Илија Радевић, помоћник.

Уџбеници за предавање биле су ове књиге: „Винарство" од Божидара Ранковића, начелника Министарства Пољопривреде и Вода и „практично сушење и конзервисање воћа и поврћа" од Др. Велимира Стојковића, начелника Министарства Пољо-привреде и Вода.

Курсисти су били ови младићи:

1. Вукашин Васиљевић, из Доњег Зуничја
2. Веселин Милошевић, из Горњег Зуничја.
3. Боривоје Миливојевић. из Доње Каменице.
3. Драгослав Гавриловић, из Жлне.
5. Лазар Миленковић, из Гор. Зуничја.

Затим су курсисти на свршетку испитани и показали су овај успех: двојица „одличан", двојица „врло добар", и један „добар".

Курсистима је на крају додељена извесна награда у пољопривредним књигама и алату.

Курсисти су научили многе корисне ствари и за многе се заинтересовали, тако да су молили да буду позвани поново, ако се ускоро држи који курс из пољопривреде у срескэм расаднику.

Књажевац — 1927. год. **И. Радевић**

ЗАПИСНИК

15. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 6. априла 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: Председник М. Миљковић, Председник Др. Т. Митровић, и чланови: М. Стојановић, С. Партонић, Н. Петровић, С. Ратковић, Д. Спремић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, А. Рашковић, и Д. Николић.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

230) 14. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

231) 13. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и одлучује: да се на поклон могу давати само Календар и Тежак из ранијих година, о чему магационар да води рачуна, па да то уђе у годишњи извештај. Уз поклон увек слати и списак књига, које Друштво има на продају. Такође одлучује: да се од предложених књига откупи од сваке по 50 комада са уобичајеним попустом.

232) 1. седнице Редакционог Одбора за Пољоприв. Речник. Одбор прима прочитани записник с тим, да се даљи рад на Речнику настави, кад одлучи Управни Одбор.

II.

233) Прочитан је записник 13. седнице Финансијског Одбора. Одбор усваја прочитани записник с тим, да Финансијски Одбор по тач. 5. предложи мере за повећање прихода.

III.

Прочитан је записник 13 седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

234) да се одбију понуде за сириште, сејалице, копачице, сулфарол и косе.

235) да се прими у комисион 5 сточних вршалица, по понуди бр. 4509, и по означеној цени.

IV.

Прочитан је записник 13. седнице Одбора за израду и извршење програма рада, па је одлучено:

236) да се програм рада узме у претрес на идућој

237) да се Подружини у Ковачици одобри учешће на среској сточној изложби с тим, да ће јој Друштво дати помоћ, кад изради програм и распоред изложбе.

238) да се подружина из Петровца извести, да ће добити помоћ за изложбу, кад се изради програм и распоред изложбе.

239) да се замоли ср. економ из Лесковца, да препоручи Д. Јовановићу, да своју краву приведе на прву и најближу изложбу.

V.

240) По мишљењу инспектора за Подружине, одлучено је: да се Подружини из Фојнице одобри кредит од 5.000 динара.

VI.

241) По питању, шта да се ради са легитимацијама од прошлогодишње Друштвене изложбе, одлучено је: да се расходују, пошто нису ни за какву употребу.

242) По предлогу С. Базаревића, да прикаже употребу експлозива у пољопривреди, одлучено је: да се одговори, да ће Друштво послати изасланика, кад буде вршио опите.

243) По молби г. Н. Стаменковића, да се прими за сталног чиновника, одлучено је: да се молба упути Финансијском Одбору на мишљење.

VII.

Саопштења и предлози:

244) Прочитано је писмо г. В. Димитријевића коњич. пуковника, које гласи „Необично дирнут великом почашћу, коју ми је указао Ваш 53. Редовни Годишњи Збор, изабравши ме за свога почасног члана, налазим се побуђен да Вас замолим Господине Председниче, да изјавите Управи моју дубоку захвалност. Моја љубав и наклоност према пољској привреди овом почашћу биће само потенцирана, а моји малим и слабим моћима даће и воље и снаге, те ако је могуће да Вам увек од користи будем. Молим Вас, Господине Председниче, да поред захвалности изволите примити заједно са Управом, уверење и мог особитог поштовања". Одбор прима предње знању са живео.

245) Прочитано је писмо Земљоделске Једноте из Прага, којим извештава, да ће приредити у Прагу пољопривредну изложбу од 14—22. маја о. г. Одбор прима знању.

246) По молби „Типографије", да јој се да оригинална повеља и 30 отисака, да на истима доштампа још 1—2 боје, да би контуре биле јасније, одлучено је: да се тражи, ца писмо потпише и г. Д. Тодоровић, са којим је Друштво закључило погодбу, као и да даду реверс на оригиналну повељу, у коме да означе, да ће у случају штете накнадити за оригинал 10.000 динара.

247) Члан Управе г. Б. Ранковић извештава да је добио писмо од Интернационал. Пољопр. Института из Рима, са којим му траже да у име Срп. Пољопр. Друштва, чији је делегат, поднесе предлоге, који би се на Конгресу Пољопр. Друштва узели у претрес. По његовом мишљењу могао би се поднети предлог, да Друштва буду у међусобној услузи при набавкама пољопривредних потреба. Одбор одлучује: да г. Ранковић види са г. Др. В. Стојковићем, који је владин делегат, да ли би могао у исто време да заступа и интересе Друштва. Чланови да о овоме питању размисле и предлоге учине благовремено, како би се могли доставити Институту најдаље до 15. јула о. г.

Са овим је седница закључена.

СЕМЕ КОНОПЉЕ

4 ДИН. 1 КГР. ПРОДАЈЕ СЕМЕНАРСКА РАДЊА

Тима Владисављевић, Београд

Босанска ул. 30.

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД“ ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

Уштеда времена и новца.

Дуготрајна гаранција.

11 9—7

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД“ РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАЛАЗЕ СЕ ВИШЕ СТОТИНА КОМ. У РАДУ

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 14. — IV — до 19. — IV — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	2 7	2 3	265	270	—	—	—	295	[illegible]	292	[illegible]	500	—	308
Раж	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	190	195	185	190	—	—	—	190	—	185	—	250	185	190
Кукуруз	155	163	155	16[illegible]	—	—	—	155	—	152	156	4950	154	[illegible]
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	465	—	—	—	—	[illegible]	—
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	900	135	[illegible]
Пасуљ	150	165	145	145	—	—	—	—	—	—	—	600	150	167
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—			
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 337.50 — 343.50 дин.

ЦЕНОЗНИК

Справа, алата, семена и др. што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду:

Семе луцерке (пломбирано) — —	40	дин. кгр.
„ црвене детелине (пломбирано) —	30	дин. „
„ сточне репе (црвене и жуте) —	15	„ „
„ пролећне грахорице — —	5	„ „
„ мухара — — — —	3,50	„ „
„ гледича за живу ограду — —	22	„ „
Оргиналне Верморел Прскалице — —	570	„ ком.
„ **Аустрија** „ — —	500	„ „
Верморел домаћа израда — — —	450	„ „
Плави камен „Монтекатини“ гарантовано 99% сулф. бакра	7.30	„ кгр.
Рафија мајунга прима — — —	17.50	„ „
Сумпорни прах „Монтекатини“ у џаковима од 25 и 50 кгр.	5	„ „
Запрашивачи за сумпор-ручни — —	70	„ „
„ „ „ **Верморел** —	400	„ ком.
Сејалице за кукуруз са два реда — —	900	„ „
Прашачи и огртачи (лаки Кумулус и тежи Сах)	600	„ „
Дрљаче дводелне лаке — — —	550	„ „
„ „ тешке — — —	750	„ „
„ троделне — — —	900	„ „
Калемарски ножеви „Кунде“ од 10 см. —	35	„ „
„ „ Солинген — —	30	„ „
Воћарски „ „ — —	40	„ „
„ „ Кунде — —	50	„ „
Воћарске маказе „ — — —	60	„ „
„ „ обичне — — —	25	„ „
Воћарске тестерице с шрафовима на крајевима	30	„ „
Маказе за орезивање (шишање) живе ограде	70	„ „
Дистол за лечење метиљаве стоке: за овце 3.50 за говеда	10.50	„ капс.
Сириште у течности — боца од литра дин. 40. од 1/2 литра	25	„ „
Трокари за говеда — — — —	60	„ ком.
Ков за косе чаканац и бабица — —	15	„ пар
Брусеви за косе од природног камена —	4	„ ком.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом 1/3 вредности у напред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадн. Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отв. рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Управа Пољопривредне Школе у Краљеву

има довољан број свежих кокошијих јаја за насад белих и јаребичастих талијанки по 1·50 динара комад, плаћено у месту.

14 3—3

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

МРКОЊИЋ ГРАД

13,3—10 БОСНА

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Мильковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Значај Пољопривредних Подружина *)

Браћо привредници! Овакав ваш леп одзив и у овој прилици даје уверења, да је свест нашег привредника и земљорадника почела јачати, јер се у оваквом вашем интересовању за науку и установе, које делају, да се и код нас пољопривреда подигне на виши степен, као и код других напредних народа, очигледно види, да наш земљорадник почиње схватати: да се до напретка не може доћи, док се и он сам не постара за лично усавршавање, како би упоредо са развићем савремене пољопривредне науке дошао до умножавања и повећања својих материјалних добара.

Ово његово усавршавање на привредном и економском путу највише помажу пољопривредне и задругарске установе, међу којима прво и најраније место заузима наше Српско Пољопривредно Друштво у Београду. Ко зна докле би се још у нашем народу провлачио дрвен плуг и ралица, као и остале застареле и преживеле справе, као и примитиван начин рада, да нису Пољопривредно Друштво, Министарство Пољопривреде и Вода, Главни Савез Земљорадничких Задруга преко својих установа, наших вредних економа, пољопривредних књига и листова, вредних учитеља, свештеника и других истакнутих пољопривредника, — почели крчити пута ка унапређењу наше привреде.

У том циљу и наша Пољопривредна Подружина, која узгред речено без хвалисања заузима прво место у целој земљи не само бројним станьем њених чланова, већ и својом делатношћу, радила је не само на спровођењу свог задатка, већ и на спровођењу идеја здруживања нашег земљорадника у воћарске, винарске, млекарске, пчеларске и друге задруге, те им тим путем повећала и осигурала њихов иметак, а помогла да се сузбијају оне страховите експлоатације разних спекуланата, који на разне начине збирају главну добит од производа, што су збринути вашим мучним и тешким радом.

Само је желети, да свест и љубав за овим установама што више ојача.

Говорити о плодном раду наше Пољопривредне

*) Говор председника Чачанске Пољопривредне Подружине г. Милоша Поповића, којим је отворио VIII редовну годишњу скупштину чланова те подружине, држану на дан 16.-I.-1927. год.

Подружине, немогуће је, а не одати и у овој прилици пошту првим покретачима за стварање њено, међу које убрајам на прво место нашег уваженог економа у пензији г. Младена Протића и пок. Драгутина Радосављевића, бив. среског економа, који су ову идеју и покренули и у сарадњи са другим оданим пријатељима наше привреде и остварили.

Данашњем успешном раду наше подружине имамо да захвалимо нашим овдашњим економима, а на првом месту обласном пољопривредном референту г. Бори Нешићу, који је душа наше Подружине, и ову истину не сматрајте као хвалисање.

Као што и сами знате, мени се у више махова, као председнику ове подружине, дала прилика, да са овог места о годишњим скупштинама изнесем своје погледе на наш економски и привредни живот и за то у овој прилици нећу се упуштати у понављања, али ипак, водећи рачуна о крајњим циљевима наше привреде, као и стварности садашњице, намене ми се дужношћу, коју заузимам у овој установи, да се укратко осврнем на те циљеве и стварности.

Крајњи би циљ сваког члана друштва био, па и нашег привредника, да им њихов рад и приходи од њега донесу, поред оног што су обавезни дати друштву и држави, бар главне потребе за одржање себе и своје породице и да напори око тога не буду и сувише тешки, те да му живот загорча. Отуда се ми у заједници и преко ових установа и трудимо, да обогаћивањем у знању и искуству појачамо средства ради повећања ваших материјалних добара.

Али сви ти напори узалудни су, ако се од тих доходака замашан део одваја и расипа на *луксуз*, т. ј. оно без чега се може.

Ова напомена важи нарочито за данашње доба, када се већ почиње заборављати за осветљено правило: „да је штедња прави и главни основ течења".

У том погледу потребно је увек имати на уму два економска закона, који чине целину, а ти су: *или више производити но што се троши, или мање трошити но што се производи*", па ће бити повољни резултати.

Прошла су времена, када се могло живети без плана и предрачуна. Данас пак поред тога, мора се водити рачуна и о самој организацији

ПОДЛИСТАК

IV редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С.

(Свршетак)

6. Конгрес тражи, да се не приступа измени у железничким тарифама, већ да се ове из начелних разлога упуте Тарифском Одбору на проучавање и давање мишљења и ако конгрес сматра, да су неке измене, нарочито оне, које се тичу изједначења лучних тарифа, врло корисне за наш извоз.

7. Ставља се у дужност београдским коморама: Трговачкој, Индустријској и Занатској да све реферате и извештаје поднесене овоме конгресу као и ову резолуцију доставе г. г. надлежним Министрима, да се старају о извршењу ове резолуције и да о своме успеху у томе поднесу извештај наредноме конгресу.

На крају овога прегледа да наведемо нека места из завршног говора председника Београдске Трговачке Коморе уваженога Г. Ђорђа П. Радојловића. „Ја сам данас може бити већ два до три пута рекао, а то говорим од увек, а и ви сви, да ми тражимо оно, што је добро по општу ствар. Господо, кад баци човек поглед са овога места и види људе из Дубровника, од Бевељије, из Далмације, Босне и Херцеговине, Словеније Хрватске, Славоније и Војводине, сваком оном, који осећа, а ми сви осећамо за нашу Отаџбину, мора срце од милине да заигра, јер смо ми били први, који смо се сложили и који смо се споразумели. Али наша је дужност поред тога да разумемо и на томе, да се и наши политичари споразумеју, јер они се још нису споразумели. А знате ли зашто? Зато што у скупштини нема привредника или ако их има, сувише их је мало. Наша је дужност да гледамо да у парламент наш уђе што више привредника и кад то буде, ја верујем, да ће се онда и тамо споразумети...

Завршујући овај кратак преглед прошлогодишњег рада конгреса наших комора, чији је значај необично велики по наш економски живот и развитак, ми не можемо, а да не констатујемо са тугом, да највећи део нашег привредног света наш пољопривредник, нема још своје коморе, кроз коју би се и он могао чути исто тако, као што се чују и слушају и као што су се чуле и слушале на овом конгресу заступљене привредне гране. И ми се надамо, да ће и београдске и све друге коморе допринети идеји оснивања пољопривредне коморе у границама својих моћи и учинити да то питање што пре сазри у интересу њих и нас свију, у интересу идеја и мисли, које су се на овом конгресу чуле, те да се употпуне речи поштованог председника Београдске Трговачке Коморе: „Господо, кад човек баци поглед са овог места и види људе из Дубровника, Бевељије, Далмације, Босне и Херцеговине, Словеније, Хрватске, Славоније и Војводине, сваком ономе, који осећа, а ми сви осећамо за нашу Отаџбину, мора срце од милине да заигра....."

Тада можемо поуздано рећи, а нарочито пољопривредник, да је почео наш нови привредни живот са свима својим благодетима.

Мита Ђ. Николић

рада, начину употребе радне снаге, као и надокнади за ту употребу.

Противни поступци могу нам донети краха, што се осећа и истиче у видним бојама у садашњици и као последицу тога имамо страховито задуживање у народу са немилосрдним интересима.

На ову страну и штедњу и наша држава мора обратити што већу пажњу, јер у противном сувишним исцрпљивањем усахнуће приходи, као што усахне и вода у извору и бунару, кад се и сувише црпи.

ИЗ ЖИВИНАРСТВА

За унапређење живинарства.

Данас постоје државни живинарници за размножавање живине у чистим расама у веома ограниченом броју.

Овим расадницима племенитијих раса користи се само најближа околина; а огромна маса народа не зна ни да постоје. А шта јој је ваљда да то и зна, кад су удаљени на стотине километара?! Живина и јаја за приплод не могу се поручиоцима шиљати онако као семење и трговачка роба без осетне штете и напреног коштања.

Поред државних пољских економија и економних установа, има у сваком срезу воћни расадник. Укупно државних и среских економних установа има око 200. Све ове економије имају повољних услова да постану расадници и живинарства. Просечно свака од ових установа може држати за приплод барем по два стабла кокошака у чистој раси, и то би укупно било око 4000 кокошака и 400 петлова, поред пловака и гусака, где и за њих има повољних услова. А овај број приплодне живине није за подцењивање, нити је ово тешко и скупо остварити.

Сваки економ као управник расадника држи у расаднику по известан број приплодних кокошака, већином од домаћега соја. Неумесно би и неразумно било, кад би се управницима расадника забранило држање живине у расадницима за своје домаће потребе, пошто за своју живину о овоме трошку набављају зрнасту храну*.) Само им треба наредити да не држе за приплод домаћи сој, већ једну од племенитијих раса кокошака у чистој крви. Наредбом им прецизирати, колико су дужни најмање и највише стабла држати. Живина мора бити лична својина државних економа, коју они о свом трошку хране. Јаја, пилиће и кокошке могу економи продавати приватнима за приплод пошто хоће и како се погоде, све у своју личну корист. Може давати и у замену од домаћег соја н. пр. 1 за 2. Једном речју оставити им потпуно одрешене руке на слободно расположење, али да морају држати и гајити живину у чистој раси у одређеном им броју, и да су дужни да у годишњим извештајима извештавају надлежне, колико је у току године издато народу јаја, пилића и кокошака за приплод.

А као *државне* расаднике живинарства већега стила задржати само на већим економијама и при пољопривр. школама, где се има више материјалних средстава и особља за тачно вођење рачуна као о државној имовини.

Кад се на оваквом темељу постави унапређење живинарства, успех ће бити несумњив, или далеко бољи него кад би се гајила „државна живина“ и по расадницима лозе и воћака, како је раније покушавано. Тек кад на овај начин државни економи буду имали при руци приплодни материјал, лакше ће им бити да развију јаче деловање и за унапређење живинарства, исто онако као што је случај са лозом и воћним садницама. Лако ће им тада бити да заинтересују учитеље, свештенике, старешине манастира, приватне економе и т. д. Ретко ко од ових да не гаји живину од домаћег соја. Природно је да ће сваки од њих радије гајити добру расу кокошака у чистој крви него шарењило. Има свештеника и учитеља, којима презими и преко стотине приплодних кокошака, а куд би био крај живинарству, кад би сто кокошака од раса било само код једнога свештеника и учитеља?

За релативно кратко време постојало би само у једноме срезу око 30 приватних одгајивача благороднije расе живине — *око 30 приватних расадника живине*. А то је толико колико ваљда данас постоји државних живинарника у целој земљи!

Да се ово постигне, држава би имала да жртвује једном за свагда само неколико десетина хиљада динара око набавке приплодног стабла живине из иностранства, у колико би недовољно било из државних живинарника у земљи. Почетак не мора да буде са 400 већ са 100 стабала. Довољно је оволико, па да се за годину дана добије 1000 стабала приплодне живине.

Милоје Ж. Вучковић,
економ у пензији.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Спавање је здравље.

Радом се замори организам. Замор долази услед тога, што се у ћелицама наших мишића стварају извесне шкодљиве материје. У нашим мишићима се налази једна материја гликоген, која се ствара из шећера и скробова. Приликом рада та се материја претвара у млечну киселину. Чим мишићи престану да раде, ова се киселина

*) Правилником за унапређење виноградарства од 1924. г. прописано је да управник расадника може гајити своју живину, али од расе. Уредништво.

помоћу кисеоника претвара поново у гликоген, а том приликом постаје угљена киселина, коју избацујемо, издишући ваздух.

Нагомилање млечне киселине и угљене киселине, као и још неких других штетних производа, који се стварају у нашем телу за време рада, изазива оно стање, које ми називамо умором. Организам наш употребљује сваки и најмањи одмор, да те штетне материје избаци из себе. Али ако вршимо тежак и дуготрајан рад, тело није у стању, да се за време краћих одмора ослободи тих отровних творевина. За то је потребан један дужи одмор.

Најбољи и најповољнији одмор је сан, крепак и угодан. Али да сан заиста окрепи, ојача и ослободи наше тело од ових штетних материја, потребно је да на њега обратимо што већу пажњу. За спавање треба имати угодно лежиште и припремити се као што треба.

У нас, нарочито на селу, јако се греши у овом погледу. Спава се по поду или на заједничкој постељи, без довољно простирке и доброг покривача. Има их, који обучени у свакодневно одело спавају. За спавање се не бира добра, сува и пространа соба, него се често пута сви укућани смештају за спавање у једној малој, често пута влажној собици. Све ово не само да не доноси сан, који крепи, него баш напротив и тај сан му може да навуче болест. Јер се у таквој соби покварн ваздух од дисања, испарења обуће, одела и тела, те то штети организам и још више нагомилава отрове у њему. Зато се из јутра такви људи осећају тешко, имају главобољу и тек их чист ваздух разгали и окрепи.

Ако хоћемо крепак сан, треба изабрати собу за спавање, окренуту истоку. Врло је шкодљиво ако сви укућани спавају у истој соби. Најбоље је да се бар деца издвоје у засебну собу. Али треба увек имати на уму, да је у спаваћој соби потребно за свако лице најмање 20—40 кубних метара простора.

Прозоре у спаваћим собама треба држати отворене, нарочито лети и докле год дозволи време. У зиму не треба прегрејати собу.

За спавање је од велике важности кревет и постеља. Свако чељаде треба да има засебну постељу. Постеља мора бити уздигнута бар за 30—40 см. од пода. Простирка не треба да буде ни сувише мека ни јако тврда, најбоље је да је гипка, те да се под тежином тела улеже. Покривач не сме бити тежак, нити да гребе и жуљи. Мора бити мек и топао, најбоље ћебе или јорган. Перине нису добре. И постељу и покривач треба препокрити чистим чаршавом, који се мора бар двапут месечно мењати. Исто тако и узглавље несме бити јако тврдо нити сувише високо.

Али за спавање се треба и нарочито спремити. Не лежи у дневном оделу. За спавање треба имати нарочито рубље, које се навлачи пред спавање. Али пре него што се обучемо за спавање, треба се опрати и умити. Руке, врат и лице а често и ноге треба испрати топлом водом и сапуном. Ако се има могућности за купање добро је и окупати се. Али свакако ово треба бар једанпут недељно чинити. Исто тако пред спавање треба очистити и уста и зубе. Трљања груди и леђа хладном водом умирују живце, чвршћају тело и обезбеђују крепак сан.

Пред спавање не треба пушити, пити опојна пића, каву, чај. То може довести до бесанице. Исто тако не треба легати с пуним стомаком.

Чим се легне, треба опружити цело тело, тако се може загрејати постеља.

Напослетку треба знати и колико треба спавати. Новорођенче спава скоро цео дан. Тек после неколико недеља спава нешто мање, али и тада по 15—18 сати. У другој години дете спава 14—15 сати. Од 2.—4. године потребно му је 12—14 сати спавања, у 4.—8. године 11—12, између 8—10 година 10—11, а у 12-14 година 9—10 сати дневно. После тога 8—9 сати. Одраслом човеку је довољно осам сати. Старци се често пута потпуно одморе за 6 сати.

Сан је врло важна животна потреба, али ће потпуно служити здрављу само, ако се разумно спава.

Д-р Ст. З. Иванић

БЕЛЕШКЕ

Кретање и стање Пољопривредних Подружина. — У 1926. години Српско Пољопривредно Друштво је у своме саставу имало 125 пољопривредних подружина са 6238 подружинских чланова. У овој години Друштво до данас има 116 регистрованих подружина, од којих су у овој години ново-основане 14. Број чланова у овој години до сада износи 5480. Како се нове подружине непрекидно оснивају и чланови уписују, изгледи су да ће и број подружина и број њихових чланова бити већи од броја у прошлој години.

Према изложеним 23 подружине из 1926. године нису обновиле и наставиле свој рад у овој години или су рад наставиле, а Друштво нису известиле и поступиле по чл. 3., 6. и 13. подружинских правила, због чега регистровање ових није извршено.

Бор. Љ. Н.

Курсеви за сеоске домаћице. — Управни Одбор Српског Пољопривредног Друштва у седници својој од 13. т. м. одлучио је, да се свима његовим подружинама стави до знања, да ће Друштво врло радо, преко Министарства Пољопривреде и Вода и Министарства Просвете, помоћи намеру сваке Подружине, да се у њеном, или другом погодном месту њене околине приреде и обаве течајеви за сеоске домаћице.

Кад се зна, колико се нерационално и једно-

лико у кућевном домаћинству газдује на селу, онда ће и Подружине и Друштво приређивањем течајева за сеоске домаћице учинити много на просвећивању главних сарадника пољопривредникових — сеоских домаћица. Пријаве за држање ових течајева достављати С. П. Друштву.

Дудово семе. — Централна Свиларска Управа у Новом Саду има на расположењу извесну количину дудовога семена, које ће бесплатно раздавати онима, који јој се за исто буду обратили.

Бр: 1926. Из канцеларије Централне Свиларске Управе у Новом Саду 16. априла 1927. год.

ДОПИС

Вештачка-фалсификована вина*)

Прављење вештачког вина у неким нашим крајевима узело је толико маха, да је то управо постало, права опасност за наше виноградарство. Данас је реткост код једног подрумара, кафеџије и гостионичара, добити чистог природног вина, са његовим природним особинама: укуса и мириса, те услед тога прави и савесни винари, услед тих фалсификата — лажних вина, као једне посве несолидне и непоштене конкуренције, губе вољу и одушевљење за поштен, солидан и озбиљан рад на произвођењу чистих и природних вина, јер они очевидно трпе материјалну штету, без икакве своје кривице, услед тога што су принуђени да продају своје добро вино са малом или никаквом зарадом.

Ми апелујемо на наше меродавне кругове, да изволе о овој ствари врло озбиљно размислити и потребне кораке предузети и нужне одлуке донети.

У Трстенику **Радомир Анђелковић,**
привредник.

ЗАПИСНИК

16. седнице Управног Одбора С.П.Д. држане 13. априла 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник др. Т. Митровић, чланови: М. Стојановић, С. Ратковић, Н. Петровић, С. Партонић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, Д. Николић, Д. Спремић, и А. Рашковић и гост Б. Тирић, члан утемељач.

Председавао председник г. М. Миљковић
Бележио секретар г. М. В. Дамњановић

I

Прочитани су записници:

248) 15. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

249) 14. седнице Књижевног одбора. Одбор прима прочитани записник и поводом покренутог питања о повећању хонорара уреднику „Тежака“ одлучено је: да финансијски Одбор изврши ревизију свих хонорара и поднесе мишљење.

II

250) Прочитан је извештај Финансијског Одбора о прегледу касе на дан 31. пр. месеца. Одбор прима прочитано стање.

III

Прочитан је записник 14. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

251) да се од Управе за Ратну Штету тражи и за обвезнице ратне штете откупи: 500 маказа за гусенице; 500 маказа баштенских; 1000 маказа виноградарских; 2000 ножева калемарских; 1000 ножева баштенских; и 1000 тестерица воћарских.

252) да се плави камен продаје по 7,30 динара; а члановима са 5 од сто попуста, т.ј. по 6,95 дин.

253) да се од Банат. Савеза Срп. Земљорадничких Задруга поручују дрљаче по потреби.

254) да се с обзиром на потребу и велику тражњу откупи од Тепли-а 1000 килограма црвене детелине и 600 кгр. сточне репе, и од Ебеншпангера 500 кгр. црвене детелине и 1500 крг. луцерке с тим да продајна цена буде: детелини 30 динара, луцерки 40 дин. и сточној репи 15 динара.

IV

Прочитан је записник 14. седнице Одбора за израду и извршење програма рада, па је одлучено:

255) да се П. Радуловићу, економу из Рибашевине, дозволи такмичење по стечају групеIII тач. 1 под а, с тим, да се замоли срески економ да води надзор.

256) да се замоли поглавар среза жеглиговског да изврши преглед књига Пољопривредне Подружине у Куманову, па ако има неправилности, да се предузму мере судом.

V

257) Узет је у претрес предлог програма рада за 1927. годину, па је одлучено да гласи:

ПРОГРАМ РАДА

Српског Пољопривредног Друштва
за 1927. годину.

Израђен на основу члана 1. и 2. Друштвених Правила и чл. 9. и 10. Пословника.

I. У васпитно-прапагандистичком правцу.

1. Непосредно преко чланова управе и чиновника својих и посредно преко Подружина, редовних чланова, Тежака и осталих издања Друштвених и откупљених или на распродају примљених поучних књига и брошура Друштво ће давати свима пољопривредницима обавештења и упуте, који од њега буду тражени писмено или усмено.

2. Наставити рад о обнављању анкете о узроцима пољопривредне кризе и предузимање мера за ублажавање и отклањање ове.

3. Ургирати и даље на акцији око оснивања Пољопривредне Коморе и отварања Привредног Савета и настојати да ове институције што пре отпочну корисно дејство.

4. Приређивањем скупова и конгреса Друштво ће настојати, да расправљањем важних пољопривредних питања унесе у шире масе народа што више корисног знања и практичних метода рада и прикупљати податке о начинима и правцима свога рада, како би њима највише користило своме циљу и задатку.

5. Приређивањем изложаба и утакмица и расписивањем разних стечаја Друштво ће се старати да користи сваку повољну прилику да обавља разна предавања и

*) Дајући места овом допису, у стању смо обавестити истовремено наше читаоце, да је у изради пројекта *закона о вину*, који ће стати на пут свима злоупотребама при справљању вина и обезбедити поштени произвођач и потрошач! Што тај закон досада није донет, главни је разлог у томе, што нисмо имали установа, које би могле проучити састав наших природних вина и утврдити да је неко вино фалсификовано. На тим се установама радило и данас их имамо добро опремљених, спремних да поведу борбу за заштиту добрих вина.

Уредништво.

уноси у народ савремене пољопривредне машине, справе, боље расе стоке, разнога семена и пољопривреднога материјала.

6. Друштво ће на изложбама прикупљати податке о изложеним производима, који ће се састојати у ближем опису, по могућству фотографским снимцима и опредељењу рентабилности.

Овај материјал служиће за проучавање наше пољопривреде и стварање подлоге за њено систематско унапређење.

7. Друштво ће расписивати и додељивати разне награде за напредније начине рада и на тај начин давање подстрека појединцима и интензивирати најрентабилнију производњу.

8. Друштво ће из својих сопствених средстава и из помоћи, коју добије из Министарства Пољопривреде и Вода и других установа, приредити више сточарских, ратарских, воћарских, виноградарских и општих изложаба, у разним крајевима наше земље, а по прописима Правилника, у границама могућности. Друштво ће и своје Подружине и морално и материјално помагати у приређивању изложаба. Да се приликом приређивања изложаба, где год је то могуће, заснивају и одржавају продајна одељења за све предмете и врсте стоке на изложби заступљене.

9. Друштво ће као и до сада, преко државних економа, народних учитеља, свештеника, школованих пољопривредника и других пријатеља напретка пољске привреде, радити на оснивању нових Друштвених Подружина, Савеза Подружина, Омладинских Пољопривредних Дружина и приређивању течајева за сеоске домаћице. За сарадњу у овом правцу Друштво ће молити поред Министарства Пољопривреде и Вода и остала ресорна Министарства, да њихови органи Друштво активно помажу у овом важном и корисном послу.

10. У интересу што чвршће везе у рад између Друштва и Подружина и Омладинских Дружина, Друштво ће их преко својих изасланика и чиновника чешће обилазити ради контролисања, давања инструкција за рад, уношења више агилности и љубави према овим установама и њиховом задатку.

11. Друштво ће својом иницијативом или на захтев Подружина и појединих чланова приредити низ популарних јавних практичних пољопривредних предавања и курсева.

12. Друштво ће и у овој години радити на оснивању Омладинских Пољопривредних Дружина и материјално их помагати, а продужиће штампање упутстава за организацију и рад њихов.

13. Друштво ће настати да се ове године уз најближе изложбе, које буде приређивало, неизоставно обаве и изложбе производа рада чланова Омладинских Пољопривредних Дружина и даду награде добрим одгајивачима.

14. Сем Тежака, Пољопривредног Календара и Тежакове Библиотеке, Друштво ће издавати кратке концизне и сезонске поуке из разних пољопривредних грана у виду зидних плаката или брошура. Поред овога прикупљаће се материјал за издавање привременог часописа „Гласника Српског Пољопривредног Друштва".

Друштво ће у свом дому одржавати пољопривредну читаоницу и стараће се да своју библиотеку попуни најпре домаћим, а по том и страним стручним књигама, уџбеницима и другим потребама за демонстративна предавања.

Друштво ће и даље настојати да његове Подружине оснивају своје читаонице и да ове постепено попуњавају популарним књигама из пољопривреде.

15. Друштво ће настати да се сви његови редовни чланови упишу у поједине секције и старати се, да ове израде програме рада за дужи низ година, којим би се ишло поступном и систематском унапређењу појединих пољопривредних грана. У раду на извођењу тих програма радиће се сагласно са Министарством Пољопривреде и Вода.

Поједине секције израдиће и програм за расписивање стечаја.

16. Друштво ће наставити рад на штампању Пољопривредног Речника, који је почео излазити.

17. Друштво ће спремити предлог за установљење фонда под именом бившег председника пок. Паје Т. Тодоровића-Ђаковчића.

II. ПОСЛОВНО - ПОСРЕДНИЧКИ ПРАВАЦ

18. Друштво ће посредовати у набавци стоке у земљи и на страни, пољопривредних машина, справа, алата, семена и материјала, за рачун својих чланова, Друштвених Подружина и Омладинских Пољопривредних Дружина.

19. Друштво ће се старати, да неке новије справе и алате, које поједини чланови препоруче, набави и испита њихову практичну примену.

20. Друштво ће настојавати да се све набавке благовремено изврше и да од свега набављеног у народ одлази само оно, што се покаже као најбоље.

21. Да би располагало што већим капиталом, Друштво ће се постарати да искористи своје обвезнице ратне штете за разне набавке.

22. Друштво ће водити рачуна преко одговорних лица, да поједине организације Друштва сав материјал добијен од њега искористе у најбољем смислу и вршиће строгу контролу над целокупним радом тих организација.

23. Друштво ће од својих Подружина тражити податке о новим справама и материјалу, који би им био потребан, а Друштво ове до сад није набављало, те да се набавка и ових у будуће врши.

24. Друштво ће од својих Подружина и чланова захтевати да га извештавају о неисправности послатог им материјала, паковања и т. д.

25. Друштво ће и даље радити и настојавати на томе, да се сав материјал набављен у иностранству ради унапређења пољопривреде ослободи царине или царини по најнижем ставу, а транспорт целокупног материјала, које Друштво врши железницом или бродовима, обавља на време и у пола одређене тарифе.

26. Друштво ће радити да се производња и селекција разног семена врши у нашој земљи и давање произвођачима подстрека у награђивању најбољих производа и откупа вишка произведеног семена, ако буде одговарало условима за откуп. За постигнуће што видних успеха у овом правцу рада, Друштво ће се обраћати Министарству Пољопривреде и Вода, да извођење овога рада и само предузме, а Друштво обилније помаже.

III. ОСТАЛИ РАДОВИ ДРУШТВА.

27. Друштво ће одржавати везе са досадањим организацијама у земљи и на страни, а ступаће у везу и са новим организацијама пољопривредног карактера.

28. О својој Слави Друштво ће по могућству приредити какву изложбу, популарна предавања или конгрес.

29. Друштво ће и даље предузимати све мере да дође до баштинске тапије на зграде и простор, у којима се сада налази

30. У овој години друштво ће раздати своје повеље свима својим члановима.

31. Друштво ће у току ове године припремати материјал за израду својих одличја—сребрне и златне медаље за заслуге стечене у раду на напретку пољске привреде.

32. Друштво ће се постарати да у току године организује и изведе једну стручну екскурзију, у којој ће

по могућству учествовати чланови Друштва из унутрашњости и Управе. Екскурзија да се изврши у Банији и Срему.

33. Друштво ће настати да у Јужној Србији, Босни и Херцеговини помогне што више приватних пољопривредника, те да се на њиховим имањима створе угледна газдинства, која ће околини њиховој служити за пример и углед. У том циљу Друштво ће помагати приватна лица у разним местима поглавито давањем помоћи у натури (справама, алату, семену и т. д.) а уз помоћ Министарства Пољопривреде и Вода, по нарочитом Правилнику, који ће се израдити.

34. Друштво ће припремити предлог за измену својих правила и установљење Надзорног Одбора.

35. Поред изложеног Друштво ће предузимати и радити и оне послове, који овим програмом нису обухваћени, а који ће донети користи напретку пољске привреде, подизању културног нивоа нашега пољопривредника и постизавању циља и задатка Друштва.

VI

Саслушана су мишљења инспектора за Подружине, па је одлучено:

258) да се приме у састав новооснован Подружине у Рибнику и Лозовику, пошто су испунили услове.

259) да се Подружини у Голобоку одобри кредит од 27000 динара са дугом.

VII

260) По питању избора уредника за Пољоприв. Календар за 1928. годину одлучено је: да претходно Књижевни Одбор са г. г. председником и чланом М. Стојановићем, израде основицу, по којој се има Календар да уреди.

VIII

Саопштења и предлози:

261) Прочитано је писмо „Типографије", којим потврђује да је примила оригиналну повељу ради доштампавања 1—2 боје на израђеним копијама и којим се обавезује да ће оригинал у року од месец дана вратити или ако га оштете или изгубе да ће Друштву платити 10000 динара. Одбор прима изјаву и одлучује: да се повеља изда.

Са овим је седница закључена.

Продаје се парна вршаћа гарнитура

од 6 коњских снага са целокупним прибором, фабрике

Епле и Буксбаум

Радила свега пола сезоне, добро очувана и потпуно исправна. За цену и услове обратити се **Пожаревачкој Земљорадничкој Кредитној Задруги** у Пожаревцу. 1—3

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЂОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

Пај 10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

јално

ЦЕНОЗНИК

Справа, алата, семена и др. што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду:

Оригиналне Верморел Прскалице	—	570	дин. ком.
„ Аустрија „	—	500	„ „
Верморел дозња израда	—	450	„ „
Плави камен „Монтекатини" гарантовано 99% сулф. бакра		7.30	„ кгр.
Рафија мајунга прима	—	17.50	„ „
Сумпорни прах „Монтекатини" у паковима од 25 и 50 кгр.		5	„ „
Запрашивачи за сумпор-ручни	—	70	„ „
„ „ „ Верморел	—	400	„ ком.
Семе луцерке (пломбирано)	—	40	дин. кгр.
„ прквене детелине (пломбирано)	—	30	„ „
„ сточне репе (цвекле и жуте)	—	15	„ „
„ пролетње грахорице	—	5	„ „
„ мухара —	—	3.50	„ „
„ гледича за живу ограду	—	22	„ „
Сејалице за кукуруз са два реда	—	900	„ „
Прашачи и огртачи (лаки Кумулус и тежи Сак)	—	600	„ „
Ларве дводелне лаке	—	550	„ „
„ „ тешке	—	750	„ „
„ троделне	—	900	„ „
Калемарски ножеви „Кунде" од 10 см.	—	35	„ „
„ „ Солинген	—	30	„ „
Воћарски „	—	40	„ „
„ „ Кунде	—	50	„ „
Воћарске маказе „	—	60	„ „
„ обичне	—	25	„ „
Воћарске тестере с' шрафовима на крајевима		30	„ „
Макаре за орезивање (шишање) живе ограде		70	„ „
Дистол за лечење метилаве стоке: за овце 3.50 за говеда		10.50	„ кап.
Сирниште у течности — боца од литра дин. 40 од ½ литра		25	„ „
Трокари за говеда —	—	60	„ ком.
Ков за косе чаканац и бабица	—	15	„ пар
Брусеви за косе од природног камена	—	4	„ ком.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ⅛ вредности у напред. Поштанске пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадн. Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отв. рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ЗЕМЉОРАДНИЦИ!

Ако желите богате жетве, морате употребити вештачка гнојива а на првом месту

ЧИЛСКУ ШАЛИТРУ

која је изврсно вештачко гниво.

Сва штампана обавештења о употреби овога гнојива и поуке о правилном гајењу најглавнијих усева могу се добити бесплатно од:

Подделегације Произвођача Чилске Шалитре Гајев трг. бр. 1. Осијек.

и Делегације Произвођача Чилске Шалитре Поенкарева ул. 35 — Београд. 1—3

ТРАЖИТЕ

Илустровани Пољопривредни Речник

СВЕСКА А—Б. ЦЕНА 20 ДИН.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 20. — IV — до 27. — IV — тек. год.

Пољопр. предм. класични и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	динара		динара				количина	динара	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	267	273	265	270	—	—	—	306	—	302	307	1500	305	308
Раж	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	190	195	185	190	—	—	—	—	—	—	—	100	188	188
Кукуруз	157	162	154	162	—	—	—	154	160	155	—	4250	154	157
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	380	465
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	300	155	157
Пасуљ	155	185	145	150	—	—	—	—	—	—	—	100	150	150
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сена	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Слама	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 336.75 — 337.25 дин.

ДНЕВНА ПРОДУКЦИЈА 3000 КОМАДА ЦИГАЉА

Са „РАПИД" ручном пресом

ИЗРАЂУЈУ 3 РАДНИКА

ОД ЧИСТЕ ЗЕМЉЕ

БЕЗ ДОДАВАЊА ВОДЕ

ИЗВРСНЕ ЦИГЉЕ

Уштеда времена и новца.

Дуготрајна гаранција.

8—11

РАПИД

АГЕНТУРНА И КОМИСИОНА РАДЊА

ГЕН. ЗАСТУПСТВО ПАТ. „РАПИД" РУЧНИХ ПРЕСА ЗА ЦИГЉЕ.

ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК, Обала Принцезе Јелене 4.

ЗАСТУПСТВА У СВИМ ВЕЋИМ ГРАДОВИМА

ОД КРАТКОГ ВРЕМЕНА НАПАЗЕ СЕ ВИШЕ СТОТИНА НОВ. У РАДУ

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА

Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС

Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ" А. Д.
Карловац.

1—10

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93. — Телефон 8-39. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи на штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Професор Др. Јован Улрих Дирст,

почасни члан Српског Пољопривредног Друштва

На редовном 53. годишњем збору Српског Пољопривредног Друштва 27. марта о. г. изабран је једногласно за почасног члана овог Друштва један знаменити научник и пријатељ наше земље и нашег народа, господин професор *Дирст*, из Берна.

Нека ми је допуштено, да, као његов прећашњи асистент, прикажем укратко биографију овог заслужног човека.

Јован Улрих Дирст је редовни професор, директор зоотехн. института на универзитету у Берну (Швајцарска).

Његове студије: Учио је у Келну, Цириху и Паризу. Прво медицину, затим пољопривреду, најзад зоологију и ветерину. Промовисан за доктора 1899. г. у Цириху.

Његова каријера: Асистент хигијенског инст. у Бону, затим 3 год. асистент лабораторије упоредне анатомије при музеју природне историје у Паризу.

Хабилитирао је за доцента зоологије, специјално анатомије и ембриологије, а потом сточарства у Цириху. Године 1908. позван је у Берн за професора сточарства и ветеринарске хигијене на универзитету, где је и данас као директор зоотехничког института.

Његов научни рад: Његови први радови су се односили на *остеологију* специјално на науку о костима домаћих животиња. Његово обилато и широко образовање и велики таленат омогућили су му, да подвргне темељитој критици науку о пореклу говеди и осталих домаћих животиња, на чему су највише радили чувени научници *Ритимајер и Вилкенг*. Он је тако поступно прешао на терен радова *Вилхелма Ру* (— савремена механика развића).

У овом периоду израдио је он поред осталих и ова дела:

На немачком: *„Говеда Вавилоније, Асирије и Мисира"* 1899. Берлин—Цирих.

На француском: *„Белешке о неколиким говедима преисторијским"*, Париз 1900.

На француском: *„Закони механике у развићу лобање шупљорогаца"* (covicornia) — извештај француске Академије Наука. Париз 1903.

На немачком: *„Експерименталне студије о*

морфогенији лобање шупљорогаца“ — извештај друштва за природно-научна испитивања, Цирих 1905.

Даље написао је на немачком језику: *„Историја постања рогова код шупљорогаца,* затим о сличној теми на француском језику у виду извештаја музеума природне историје у Паризу 1902.

Пре кратког времена издао је Дирст једно велико обимно дело о истој теми на немачком језику: *Рог шупљорогаца, његови узроци постанка, расп., развитак и утицај на лобању код рогатих преживара“.*

Сем тога Дирст се је много бавио и питањима из преисторијског доба о пореклу домаћих животиња.

Из овог доба су ова његова дела:

На немачком језику: *„Студије о мисирској овци“.*

На франц. језику: *„Збирка радова о филологији и археологији Мисира“* — Каиро и Париз.

На немачком језику: *„О једној новој преисторијској овци“* (ovis aries Studeri).

На немачком језику: *„Домаће животиње насељеника код Шлосберга...“*

Затим један читав низ дела ове врсте на енглеском језику, издатих у Вашингтону и Лондону.

На немачком језику: *„Нови налази делови субфосилног коња у Швајцарској“.*

На немачком језику: *„Културно-историјске студије о швајцар. говедарству“.*

На немачком језику: *„Културно-историјске студије о швајц. коњарству“.*

На немачком језику *„Студија о наслеђу деформисаних делова болешћу“.*

Затим на француском језику: *„Искуства о наслеђу монструозних појава изазваних вештачки код бића потпуно здравих“* и т. д.

У науку о оцени екстеријера „Дирст је унео нове свеже савремене погледе засноване на најновијим биолошким и физиолошким чињеницама. Он је увео нове модерне методе. Његови радови ове врсте стварају нову епоху на овом пољу као:

На немачком језику: *„Оцена екстеријера коња“.*

„Ручна књига о оцени екстеријера коња“.

„Оцена коња и говечета“ — већа и новија расправа.

„Способљеност говечета и утицај њен на привредну подобност — средство за одабирање“.

ПОДЛИСТАК

Интересантнији податци о кафи

Једна од врло важних културних биљака на свету, чији је плод постао једна од дневних потреба у људском животу, то је кафа — Caffea arabica.

Кафа је омиљено пиће у дому богатога и сиромаха. Кафа је освојила цео свет, њу пију стари људи, младићи, жене, девојке и деца.

Кафа некоме спречава спавање, другога успава; неком отвара апетит, другога чини ситим, или чини да неосећа глад; некога чини веселим, другоме разблажи тешке муке и бриге, освежава човека после великог умора. Лечи нас у многим болестима (стомак, главобољу, грозницу и др. тугана на ранама и против пролива.)

Што је најглавније, црна кафа помешана са млеком, као бела кафа, је данас најефтинија храна, доручак за милионе житеља у свима светским пределима.

Пошто и ми Срби у први ред потрошача кафе улазимо, јер код нас служи кафа поред наведеног још као и *послашица уз цигарешу,* то мислим да је потребно, да и наши читаоци нешто више о кафи знају.

До скора се веровало да је кафа пореклом из Арабије, међутим то није тачно. Кафино порекло је Египат и то Абисинија, где се један читав предео зове „Kaffa“ на српском Кафа.

Отуда је кафа донета у Арабију, Персију, источну и западну Индију, на острво Борнео, Суматру и Јаву, а у 1722. години је пренета у Бразилију — Јужну Америку.

Арапска кафа је најбоља, она се троши у домовини, а код нас из свих осталих крајева, где кафа расте.

Од ове огромне количине кафе, коју сви народи свакодневно троше, производи се половина у Бразилији — Јужној Америци.

Кафа је џбунасто дрво, расте до 10 метара високо, али њу народ подкресује тако, да не буде виша од 1.5 од 2 мет. ради лакшег брања; тражи просечну топлоту од 16° R., а најмању што подноси то је 10° R. Где овог природног услова нема, ту кафа неможе успевати.

Џбунови имају укрштене и раширене гране и увек су зеленим лишћем окићене. Лишће је наспрамно, дугуљасто, јајасто, голо, с лица угасито зелено, с наличја бледо. сл. 32

Сл. 32. Гранчице кафе са плодом.

Бели миришљави цветови, стоје по 3-7 заједно у лисном пазуху и из њих расте двотина боба, која је, кад сазри, црвена као трешња и округласта. У свакој боби има по два рожаста семена, с једне стране пљосната, а с друге испупчена.

Ова рожаста семена су кафа.

Кафа расте само у тропским пределима, око жарког појаса; успева тамо најбоље, где њу сопственици могу од времена на време наводњавати.

(Наставиће се)

„Упоредне методе испитивања на скелетима сисавца“.

У овом делу сточарске науке Дирст је узео у обзир све моменте, који до сада нису били или нису довољно били узимати у оцену као: природне законе земљине теже, разређеност ваздуха, дисање, затим најтачније медицинске методе помоћу анализе крви. Сва та научна испитивања упутио је он једном практичном циљу примењеног сточарства, на име: што тачнијем *сазнању о привредној моћи* (млечности, гојазности, снази), код *говеди нарочито.*

Професор Др. Јохан Улрих Дирст.

То нису сви радови овог великог човека. Овде није споменут ни један чланак научни, ни једна полемика, којих је он имао много. Он је један узор радника, узор научника. Швајцарска са ископинама преисторијске стоке из доба села, подигнутих на колу, пружила му је обилат материјал за његове студије, за његов велики рад.

Његови радови створили су у науци нове путеве и нова поља за рад, а у сточарству *нове видике за нове напрестке.*

Он је један од врло заслужних научника светских, па према томе *човек, коме дугује цео пољопривредни свет.*

У његовом институту у Берну учио је многи Србин. Ту на извору науке напајао се и многи од наших земљака сточарским знањем, да послужи својој домовини и народу. У професору Дирсту они нису налазили само учитеља, већ друга и пријатеља.

Има наше браће (др. Петровић, др. Николић, др. Стојимировић и др.), које је судба упутила да за време катастрофе светске своје студије заврше код овог великог човека у Берну. Они су у њему нашли још нешто више: сродника и брата.

Љубазношћу и предусретљивошћу, којом је овај знаменити и при томе скромни човек сретао, учио и испраћао наше многобројне земљаке, *заслужио је* професор Дирст признање и поштовање и нашег села и нашег народа.

И, кад сам Секцији Пољопр. Друштва 6-ог марта о. г. поднео реферат и предложио да професора Дирста прими за почасног члана Српског Пољопривредног Друштва и предложи га збору, ја сам, надам се, извршио само једну дужност.

А кад је збор Срп. Пољопр. Друштва 27-ог марта о. г. једногласно тај предлог прихватио и изабрао проф. Дирста за почасног члана, он је тиме искупио један дуг наше земљорадничке отаџбине према једном нашем пријатељу, а великом и заслужном пољопривредном научнику, сину племените и напредне Швајцарске.

Уверен сам, да ће ова почаст нашег Пољопривредног Друштва обрадовати проф. Дирста.

Нека му је овај избор срећан!

Живео велики професор Дирст!

20. априла 1927. г.
Београд.

Др. Милош Радосављевић,
економ, нар. посланик из Каменице,
ср. гружанског.

ИЗ СТОЧАРСТВА

Очињци као сточна храна

Од пре неколико месеци, од како сам на раду међу пољопривредницима среза врачарског, запазио сам, да се повећи број занима млекарством. За исхрану крава музара употребљују сено, кукурузовину (шашу), луцерку, тек по неки пут сточну репу, мекиње и јарму од очињака или како они погрешно веле граорну јарму. И сваку количину ове јарме, што млинови у Београду и околини избаце, млекаџије формално разграбе, не питајући за цену. Данас када овај чланак пишем за ујармљене очињке плаћа се од 120 — 150 динара за 100 килограма.

Да би знао, зашто је оваква грабеж за овај отпадак млинарске индустрије поред мекиња, које су јефтиније и боље за исхрану крава музара, упитао сам неколико угледних пољопривредника, какво им је мишљење односно ове сточне хране. Од свих без разлике добио сам неодређени одговор.

На питање да ли су вршили поређење са мекињама било ситним или крупним, веле да нису, али мисле да је јарма боља.

Да би ово питање расветлио узео сам 100 кгр. очињака—граора и са 4 музаре вршио опит. Пет дана сам им давао дневно по 5 кгр. мекиња (крупних), а 5 дана по 5 кгр. јарме, и док су добивале мекиње, давале су дневно 11 лит. а када сам им давао јарму, давале су 8½ лит., млека. Сем овог запазио сам и то, да су ми краве тромије, да мање пију воде, а код једне, која ће се ускоро отелити, да је теле у њој немирно, те сам се побојао да не побаци и зато сам код ове већ трећи дан престао давати јарму.

Предње ме је покренуло, да напишем овај чланак.

Шта су очињци или како околни пољопривредници веле граорна јарма? Ништа друго него лош млински отпадак, који се добива после тријерисања пшенице и ражи пре млевења.

Али да би пољопривредници знали из каквог се све семења састоји овај отпадак, узео сам 100 грама очињака и послао моме школском другу агроному Павлу Hutty у Братиславу, да их он, на опитној станици, где је запослен, испита. По прегледу је установио, да се један кгр. очињака из млина у околини Београда састоји из:

Учмале ситне ражи	401.14	гр.
„ „ пшенице	129.48	„
Плеве	10.17	„
Песка, земље и шљунка	46.08	„
Измети од мишева	3.37	„
Ражуље—главнице у ражи	2.02	„
Семена разне травуљине	407.74	„

Зрна од ражи и пшенице већином су изломљена, а шљунка је било и у величини пасуљице.

У семењу разне травуљине, којег је било преко 40%, понајвише је семе од Polygonium-а (око 249.33 гр.) скоро 25%. Семе ове биљке садржи доста прашка, што је по стоку корисно. Јачу пажњу обраћа на себе кукољ, који је услед отровне садржине права опасност по стоку. Од овог је било 75.6 гр. у 1 кгр. очињака. Сем овог било је семена и од других отровних травуљина као: бунике, млечике и coronilla.

Када се узме отровна количина кукуља, главнице у ражи и ост. травуљина, онда није чудо, да се пољопривредници жале на чешће побачаје код крава, на слабу телад добивену од музара и на друге разне болести, које владају код стоке им. Све ово позитивно долази од употребе т. зв. *граорне јарме*, а не од тога што са кравама обављају поједине пољопривредне послове.

По ботаничкој анализи стручњак Einhorn из Tharanda нашао је да очињци од једног млина у Немачкој садрже семена од 72 разне биљке. Он је испитао храњиву садржину кукоља, па је нашао да један килограм има:

Суве супстанције	*89.2%*
Беланчевине	15.4%
Безазотне материје	59.2 „
Масти (претилен)	5.0 „
Пепела	3.9 „
Несварљиве супстанц.	5.7 „

Из предњег се види, да кукољ има довољно хранљиве садржине, која је и лако сварљива, па ипак није за употребу, јер има и јачу количину отрова и то: један под именом agrostemmin и други под именом githagin. Други је сличан saponin-у. Agrostemmin се налази у љусци и нарочито утиче на мишиће. 10 гр. githagina је довољно једном питомом зецу, па да угине. Ова два отрова код крава штетно утичу на срце, а и на друге делове тела, од чега се укоче и трну. Malapert-Poitier тврди да слабија грла лако и угину, ако се дуже време хране храном, која садржи већу количину кукоља. Отровна садржина кукоља најопаснија је по свиње.

Сем предњег је утврђено и то да млеко, добивено од крава, које су храњене кукољом, штетно утиче на стомак и проузрокује разне болести, а понајвише пролив.

Већина пољопривредника је мишљења, да кад се очињци ујарме и кад се јарма потопи у врелу воду, да кукољ губи отровну садржину. Ово не стоји, и до данас није још ништа учињено од стране стручњака, да се отровна садржина из кукоља одклони.

И зато очињци, пошто увек садрже већу количину кукоља, нису за сточну храну, а најмање за краве музаре. А ако их пољопривредник мора да употребљује, јер има од своје хране односно своје пшенице и ражи, онда нека их даје у мањој количини са другом храном. Само ће тако сачувати своју стоку од разних болести, проузрокованих отровном садржином кукоља, главнице у ражи, бунике и других штетних травуљина.

А. Жорж

ИЗ МАСЛИНАРСТВА

Маслинова мушица[1])

— Dacus oleae Meing. —

Маслинова мушица, која припада фам. Muscidae — прави је бич за наше маслинарство, и њу потоњих година често виђамо и по злу познајемо. Маслинарству на нашим обалама Јадрана прети озбиљна опасност од овог штеточине. Није чудо, што су маслинари забринути ширењем овог наметника, јер је маслина воћка, која богато награђује привредника. По статистици простор под маслинама заузима: у Далмацији до 30.000 ha; у Хрватском Приморју до 400 ha; у Црногор.

[1]) Кратак извод из предавања, држаног на Петровцу (Паштровићи) срез барски — 19 јан. 1927. год.

Приморју 1350 ha — укупно преко 47.000 ha. На овом простору рачуна се да има стабала:

у Далмацији	3.781.008.—
Црној Гори	143.436.—
Хрват. Приморју.	40 000.—
Укупно	3,964.444 стабла.

Имајући, дакле, у виду оволики огроман простор под маслинама, држим, неће бити на одмет, да у кратко говорим о маслиновој мушици, ма да је о њој чешће било речи.

Опис. Она је дуга једва 5 mm., а кад рашири крила до 10 mm. Скоро личи на обичну домаћу муву. Глава је подебља, жуто-наранџасте боје, са великим зеленим очима. На челу има две црне тачкице; врат је смеђе боје, па даље међу крилима неке црне мрљице и по крајевима десног дела трупа, вијају се жућкасте пеге, онакве какве су по ногама и пипцима. Задњи део тела обично је тамно-жуте боје, са неким црним пегама, развијен, облика јајастог и завршава се шиљастим продужењем — где је отвор за ношење јаја. Црвићи су бледо-жуте боје, јајастог облика, од 5—8 mm. дуги и немају ногу.

Начин живота. Маслинова мушица обично се код нас јавља половином јуна, или почетком јула — што зависи од климе — баш у оно доба, кад је и маслинов плод — зрно — прилично одрастао. Кад се мушица изчаури — добије крила — почне да лети и при том се спари са мужјаком, само један пут у свом кратком веку. Након парења 3—5 дана, почне да носи јаја, која врло вешто увуче у младо зрно и иде даље. Рачуна се, да једна оваква мушица може да снесе до 300 јаја, која прилепи на плодове, пошто предходно учини дубљи убод. Према томе, какви су услови за развијање, из ових јаја излегу се, након 4—10 дана, мали црвићи, који одмах почну да гризу месо јагоде и иду дубље, правећи ходнике. Црвићи расту брзо и већ за 30—40 дана почну, да се зачауре. Из чаурице, након 12 дана излети мушица, која потражи мужјака, оплоди се и почне да носи јаја. И тако мушица може дати три покољења (генерације) — бројнија и штетнија једно од другога.

Услови за живот мушице. Број покољења зависи од климе. И мушица и њен црвић може да издржи студен до 5° С. испод нуле; та хладноћа може да задржи развијање штеточина, док преко 5° С. и да га уништи. Ако је била зима снежна и мразовита, а лето сушно, мушица ће мање штете причинити, стога, што не може да нађе на време згодно место, да своје јаје прилепи, и обратно. Наравно, у овом случају, велику услугу чине птице, и други непријатељи мушица, којих има приличан број.

Штета од маслинове мушице толико је велика, да само маслинари могу да оцене — а то су искусили и прошле 1926. г. — на Црногор. Приморју, па и Далмат. обалом.

Борба. Појава маслинове мушице на обалама италијанског и грчког мора, као и обалама нашега Јадрана, толико је заинтересовала стручњаке, да су се најозбиљније позабавили изучавањем њеног живота, а питање тамањења постало је од међународне важности. Борба са маслиновом мушицом данас је сигурна и у томе не треба двоумити. Држ. Пољопр. Оглед. и Контр. Станица у Сплиту заинтересовала се је о маслиновој мушици, те ће и скренути озбиљну пажњу на њену појаву, што ће у велико помоћи нашем маслинару. Кад се буду предузеле мере и борба са мушицом у нашем крају, ресултате ћу доставити преко „Тежака".

На завршетку ових редака, да изнесем још и ово: Приликом мојих студија у 1919. год. по виноградарству и винарству у Тоскани и околини Рима — у Тиволи, скренуо сам пажњу и на маслинарство, и тамо видио, како се између осталог води борба и против поменуте мушице.

Приликом посете Пољопривредне Катедре у Тиволи (Cattedra Ambulante di agricoltura) имао сам прилике, да видим припремање отрова — лека на више начина. И ако лекови нису добили толику практичну вредност — општу употребу, држим неће бити излишно, да у кратко о томе говорим.

а) Узме се један плитки суд — уздуж пресечена канта — лама — и у њу успе воде 100 делова, меласе или меда 65 делова и 3 дела калијева арсеника. Да се смеша боље размазује (да је лепљивија), дода се и два дела глицерина. Канта са овако измешаном смесом обеси се онде, где су најгушћа стабла маслинова. Меласа или мед правлачи мушицу, која пада и лепи се, а арсеник је, као отров, трује.

б) Растворе, који се прави од 100 делова воде, 31 део меда, 3 дела глицерина и 3 дела кал. арсеника — употребљаван је за прскање маслинова стабла и грана, куда ће падати мушица, да слаже своја јаја.

Пробато је узети у место меласе 20 делова глукозе, а у место арсеника 2 дела плавог камена. Потоњи додатци смртно су деловали на неке паразите (чађавицу) и упливисали и на саму вегетацију маслина.

У једном опитном „буљуку" маслина чињен је покушај са смешом од 50 дел. глукозе, 2 дела арсеника, 2 дела борове киселине, 2 дела натријевог бората и 100 делова воде, у коју су умакане руковети лозових брдуна — резница и метлице маслинових гранчица и вешате о стабла и гране појединих маслина. Резултати су били повољни, видело се безброј налепљених мушица. Маслинова мушица има природних непријатеља — паразита (Dinarnus, Eulophus long. и друге), који је сатиру и нама чине знатну услугу.

Маслинари треба да обрате своју пажњу на појаву овог заклетог крвника маслина, те да, ако не могу да употребе лекове, бар, помогну се дру-

гим начином борбе и тиме у неколико осигурају бербу и дођу до ваљаног продукта — уља.

Пошто је борба лековима веома отежана и скупа, праксом је утврђено, да се можемо помоћи:

1. Кад стару кору и гњилеж добро очистимо и оне одпадке спалимо, као и рано отпале сухе маслине сакупимо и спалимо;

2. Кад течајем лета у оно доба, кад се мушица — црв зачаури (од јула до октобра) прекопамо простор испод маслина, где се мушица појавила;

3. Кад све црвљиве маслине редовно сакупљамо и употребимо, а не дадемо, да се црвић учаури;

4. Кад за време бербе сакупљене маслине одмах мељемо — да се здраве и црвљиве не би упалиле и претвориле у „ђубре" — (случај по Улцињским уљарницама бербе 1924-25. год.), јер од таквих маслина уље није за јело;

5. Кад, после прве јесење кише очистимо цео простор испод маслина, да оно зрно, које пада, буде чисто и као такво дође у употребу; и

6. Кад се простор, где се маслине чувају чешће проветрава и добро пази, да се маслине не упале.

Ако се само буде пазило на изложено — ипак, и кад се мушица појавила — опет се неће берба штетовати; већ добити производ употребљив за јело.

Иво М. Калуђеровић

БЕЛЕШКЕ

Један од лепих примера за углед. — Редован члан Српског Пољопривредног Друштва г. Влада Лапчевић, учитељ у селу Рибнику, среза трстеничког и грађани тог села основали су Пољопривредну Подружину у Рибнику, у коју се на дан оснивања уписало 85 редовних чланова.

Подружина је поступила по правилима и примљена у састав Друштва.

У управу Подружине ушли су: као председник г. Лапчевић, председник г. Добросав Рашковић, секретар г. Павле Алексић, и чланови г. г. Станојло Ђенић, Василије Николић, Душан Симић, Миодраг Алексић, Живојин Ђенић и Настас Смиљковић; а у надзорни одбор као председник г. Радослав Степановић и чланови г. г. Милија Ћирић и Мијушко Дубичанин.

Нека је срећан рад г. Лапчевићу и његовим сарадницима, који треба корисно да послужи околини као пример за углед.

Бор. Љ. Н.

КЊИЖЕВНОСТ.

Изашло је из штампе дело: „**Кукуруз**". Употреба, особине, врсте — сорте и гајење, од Мите Ђ. Николића.

Култура кукуруза и сва важнија питања у гајењу ове културне биљке обрађена су до ситница, тако да ће сваки заинтересовани пољопривредник наћи све што му треба у овој књизи. Расправљена су и многа питања, која су до сада вентилирана било путем праксе или литературе. Писац је свуда указивао на грешке и упућивао, како треба да је. Материјал је црпљен из студија и дугогодишње праксе писца, али и из страних извора земаља, где је култура кукуруза од значаја. Стил је лак и разумљив.

Књига износи 10 штампаних табака велике осмине са преко 30 слика у тексту. Стаје 25 дин. Може се добити преко Српског Пољопривредног Друштва, писца и издавачке књижаре Геце Кона.

ДОПИС

Стање воћарства у околини Пећи

Воћарство у околини Пећи није распрострањено онако, како би то требало да буде, јер ова околина може да буде први воћарски крај у нашој земљи, само да је више пажње и рада и очигледног примера.

У овом месту округа метохијског гаје се шљиве у највећој мери, затим јабуке, крушке, дуње, брескве и друге врсте воћа у врло малој мери. Гајење ораха постоји у великој количини на косама, почевши од села Истока, па идући све до Радовца спрам Пећи. Ова је коса окренута југу и ораси напредују добро, али са том маном што нису крупни него врло ситни, а воћари се не старају, да ово побољшају и да бољу сорту нађу, да им даје боље приносе, већ говоре, овакве имамо од пре 1000 година и рађали су нам доста, па су нам и ови добри.

Начин гајења и неге појединих врста воћа у овој околини у опште рећи није никако добар. Не улаже се довољно разумевања и труда, да овакво плодно земљиште метохијских поља, дâ све, што може дати.

Тако на пр. шљиве се засађују изданцима, пошто нема калемљених садница. Засађивање се врши, не пазећи на одстојање, већ без реда, од прилике негде 2 метра, а негде 3 метра, а у ретким случајевима има по 4 метра. Рупе се копају врло плитко највише 20 см., а широке 20—30 см. При сађењу жиле се силом угурају у рупу и претрпају земљом, па се воћка остави даље без икакве неге.

Ништа није боље ни код другог воћа.

У овим крајевима до скоро је владала тама, некултура у сваком погледу, па стога треба настати да се овом иначе вредном народу помогне и укаже правац рада.

Ја сам видео у овом округу тако запуштене воћњаке, да их је жалосно погледати: гране осушене и кржљаве, маховина ухватила стабло, не

приличе воћци већ неком закржљалом шумском дрвету. Са овакве воћке воћар очекује добар род, да га помогне, да може да купи обућу, одећу и и друге намирнице, но узалудно, ако се воћка не држи како ваља, онда се не може од ње какве користи имати.

Корисно је да се у овој околини унапреди воћарство. Ово се може постићи, ако се за воћаре приређују стручна предавања, како практична тако и теоријска, да им се даје помоћ у воћним садницима, у воћарском алату и т. д.

Потребно би било такође, да Министарство Пољопривреде и Вода настане да се што већи број држав. питомаца прими у ниже пољопривредне школе, како би се помоћу школованих свршених привредника могло доћи до добре културе воћарства и других грана пољске привреде.

27. Јануара 1927. год. Исток

Јосиф С. Бановић, економ свога добра.

НЕКРОЛОГ.

† Милисав М. Ђорђевић

27. априла ове године преминуо је, а 28. сахрањен у Варварину, среза темнићског, наш друг Милисав М. Ђорђевић, обласни пољопривредни секретар у пензији и редован члан Српског Пољопривредног Друштва.

Покојни Милисав, као пољопривредни чиновник, служио је дуго година у разним местима, а највише у Варварину и Ражњу, где је био омиљен и цењен од свих пољопривредника, јер им је својим радом и знањем био увек од користи.

Пошто се пок. Милисав повукао на одмор као пензионер, настанио се у Варварину, но и ту није могао седети беспослен, већ је свакодневно сарађивао на Тежаку, дајући белешке и своје опаске стечене у пракси, које су читаоци радо читали.

Бог да прости пок. Милисава и лака му земља била, коју је истински волео. *Н.*

ЗАПИСНИК

17. седнице Управног Одбора С. П. Др. држане 20. априла 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, потпредседник Др. Т. Митровић, чланови: С. Партонић, С. Ратковић, М. Стојановић, А. Рашковић, Д. Спремић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, Н. Петровић и Д. Николић и гост М. Николић, редовни члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележно секретар г. М. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

262) 16. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

раду садржаја за Пољопривредни Календар за 1928. год. Одбор усваја предложени садржај као и одлуке: да уредник буде члан управе г. М. Стојановић; да формат буде као и 1923. г., али по могућству мало дужи; да се штампа гармондом без прореда; да обухвати 20—25 штампаних табака; да се штампа у 15.000 примерака; да се уредник хонорише 250 дин. по штампаном табаку; да се писци хоноришу за оригиналне радове по 1000 дин., за прерађене по 400 дин. и за прештампане по 200 дин. по штампаном табаку; да се одсеком хоноришу: хришћански календар са 800 дин., а муслимански са 200 динара.

264) 15. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: да се откупи 100 књига „Производња и трговина хмеља" по 20 динара са 20%, попуста, и да се г. Ј. Вукићевићу даду на послугу клише-а по 10 дин. од комада стим, да је дужан ново клише да изради, ако које изгуби.

II.

Прочитан је записник 15. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

265) да се исплате изложбени рачуни из пр. г. као и рачун бр. 5123, у износу 1950 динара.

266) да се штампа 100 прегледа месечног стања благајне.

267) да се у будуће исплаћују за Тежак ови хонорари:

уреднику	1000 дин.	месечно
оригинални чланак	1200 „	од шт. таб.
прерађени чланак (свој и туђ)	600 „	„
преведени чланак	500 „	„
подлистак	400—800 „	„
књижев. приказ са критиком	1000 „	„
стручни одговор на питање	1000 „	„
белешка, гласник, допис, извештај, некролог, књиж. оглас.	500 „	„
рецензија књига, но без права на хонорар за штамп. рецензије	20 „	„
рецензија рукописа	отсеком.	

III

Прочитан је записник 25. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

268) да се набавка калциметра изврши, ако буде већа тражња;

269) да се г. С. Јаковљевићу уступи стара плетена жица од ограде, по 5 дин. дужни метар.

270) да се одбије понуда Вајса и Сина.

271) да се уступи Банат. Савезу Срп. Земљорадничких Задруга 5—6000 кгр. плавог камена по 6.90 динара франко друштвени магацин.

272) да се набави од Севера и Ком. 1000 кгр. луцерке по понуђеној цени.

273) да се одбије понуда Алексија Чебељића.

274) да се питање о набавци аутомобила одложи, док финансијски Одбор не поднесе прорачун ренте.

Са овим је седница закључена.

Продаје се парна вршаћа гарнитура

од 6 коњских снага са целокупним прибором, фабрике

Епле и Буксбаум

Радила свега пола сезоне, добро очувана и потпуно исправна. За цену и услове обратити се **Пожаревачкој Земљорадничкој Кредитној Задруги** у Пожаревцу. 2—3

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по навештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 28. — IV — до 3. — V — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	267	276	265	275	—	—	—	305	312	305	310	3000	305	315
Раж	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	90	195	185	190	—	—	—	—	—	—	190	600	[illegible]	192
Кукуруз	155	171	150	170	—	—	—	160	165	155	167	[illegible]	154	178
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	800	155	160
Пасуљ	155	165	150	150	—	—	—	—	—	—	—	300	150	170
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 338 — 338.75 дин.

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЂОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

13,6—10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

ЗЕМЉОРАДНИЦИ!

Ако желите богате жетве, морате употребити вештачка гнојива а на првом месту

ЧИЛСКУ ШАЛИТРУ

која је изврсно вештачко гнојиво.

Сва штампана обавештења о употреби овога гнојива и поуке о правилном гајењу најглавнијих усева могу се добити бесплатно од:

Подделегације Произвођача Чилске Шалитре Гајев трг. бр. 1. Осијек.

и Делегације Произвођача Чилске Шалитре Поенкарева ул. 35 — Београд.

2—3

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА

Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС

Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

2—10

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Баци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5035С.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Справљање киселог млека--јогурта

Пре но што проговоримо коју реч о справљању *киселог млека* или *јогурша*, потребно је објаснити те две речи „кисело млеко“ и „јогурт“, да се не би појавила забуна код читаоца и да се не мисли да су то два различита млечна производа. Реч јогурт турског је порекла (у Турској се зове јогурт, јурт, јаурт), па је преко Бугарске прешла у иностранство, одакле се шири и по нашој земљи, али је она код нас Срба у многим местима остала још од Турака, где се задржала као „огурта или јагурта“, код Влаха само „јагурта“.[1] У самој Турској јогурт означује обично кисело млеко, које се справља од биволског, овчег, па и козјег млека, згуснутог дугим кувањем до на $^3/_4$ или $^1/_2$ првобитне количине, затим расхлађеног на 30°С, после чега се дода маја од раније справљеног киселог млека, а топлота 30° С одржава се 3—4 часа, и после тога времена, млеко се укиселило и тако згуснуло, да се може „*ножем сећи*“ или да се „*може у марами носити*“. Чисто словенски израз за исти млечни производ јесте кисело млеко, и ја не видим оправдања, зашто бисмо узели реч јогурт за млечни производ, који у месту постанка речи, одговара у свему нашем киселом млеку. Као турског порекла, реч јогурт је прилично стара, али је у иностранство продрла тек од 1908. год., када је употреба тога киселог млека ушла у моду, потиснувши употребу *кефира* (кисело-алкохолног млечног пића), који је последњи 1882. год. потиснуо употребу *кумиса* (такође производ као и кефир).[2] У Сирији и Египту јогурт се назива „*леђен*“ или „*лебан*“. Французи га називају „*густо млеко бугарско*“, или „*млеко вечног живота*“. Кисело млеко давно је познато балканским народима, код којих је справљано и употребљавано за јело, пре но што су га почели употребљавати западни народи. Само се мора признати, да су Бугари својом великом пропагандом у иностранству успели да га као своје протуре. Њихови стручњаци проучили су сам ток кишељења млека, утврдили нарочиту врсту клица, које превирањем производе доста велике количине млечне киселине, те је и добила име, „*бугарска бацила*“. Из ових

[1] Сима Тројановић: Старинска српска јела и пића. Београд 1896.

[2] Флајшман: Уџбеник млекарства. Берлин.

разлога иностранство зна за *„јогурш, бугарско кисело млеко“*. Маја јогурта, која са истока одлази на запад, представља згуснуто и на ваздуху сасушено кисело млеко, које се претвори у прашак жућкасте боје, слабо киселог укуса, са свима састојцима као и млеко. У западним земљама постоје нарочите установе и млекарска предузећа за справљање маје за јогурт, која се састоји од нарочитих клица, које производе велике количине млечне киселине и дају јогурту нарочити укус.

Као што смо напред изнели, ми ћемо јогурт звати кисело млеко, и према начину справљања разликоваћемо густо и ретко кисело млеко.

Кисело млеко справља се од пуног млека, крављег и овчег, али у већини случајева справљају га и од делимично посног и сасвим посног млека. Хранљива вредност киселог млека највећа је, ако се оно справља од пуног млека, а најмања је, ако се справља од сасвим посног млека. За кишељење млека служи се мајом, која потиче од раније киселог млека, или чистом маіом у течном стању или прашку, која се мора набавити у иностранству.[3] Течна маја боља је. Само справљање киселог млека врло је просто. Када се жели справити кисело млеко од чисте маје, која ће доцније послужити као маја, онда се ради овако: Узме се један литар посног млека и загрева се 15 минута на 80°C, расхлади се затим на 45°C и дода се 20 до 30 грама течне чисте маје, па се остави да стоји 5—6 часова, по могућству при истој топлоти од 45°C. После овог времена склони се ново добивена маја на какво хладно место и идућег дана може послужити за справљање киселог млека. Да би се из ове маје уклониле грудве груша, препоручује се цеђење кроз често сито, али не од жице, већ од длаке. Ово исто може се урадити и кад се место чисте маје добије кисело млеко, нарочито ако се жеље укиселити веће количине млека.

За справљање киселог млека, одређене количине пресног млека (обичног млека) треба најпре загревати 15 минута на 80°C, затим расхладити не 45°C, па се овако расхлађеном млеку додаје раније спремљена маја и то 2—5% целокупне количина млека, која се хоће покиселити или на 10 литара млека, ½ до ¼ литра маје. Овако покишељено млеко разлива се у судове, у којима се жели да остане или у боце са широким грлићем, па се и у судовима и у боцама загревањем одржава топлота од 45° С за време од 5—6 часова. После овог времена и судови и боце расхладе се на 10—15° С стављањем у хладну воду. Млеко се укиселило, згрушало и готово је за јело, али се обично тек идућег дана једе. Да би се сачувала топлота од 45° С. за све време кишељења, препоручује се или лагано подгревање или омотавање судова лошим

3) „Lacticose“ (млеч) од „Société Heneberg“ у Женеви, Societ de la Maja bulgare Paris, Garnier et Co. Paris 16 Rue Popincourt итд.

ПОДЛИСТАК

Интересантнији податци о кафи

(Свршетак)

Сађена, у редовима, цвета већ у трећој години. Прва берба кафе је у месецу Мају, а друга у Септембру исте године.

Приликом бербе, Арабљани простиру чаршафе испод џбунова и тресу кафино стабло, при чему зреле бобе падају на чаршав. У западнoj и источној Индији народ обере кафу руком, незрелу, чим бобице почрвене, као наше трешње; кафини плодови се онда суше и на нарочитим муљачама кида се месни део боба, као кожи омотач око семена — кафе.

Овако очишћено и осушено кафино семе је кафа, коју ми купујемо, пржимо и трошимо.

Пржење треба у затвореним судовима вршити, да се што више мириса сачува. Приликом пржења не сме већа топлота бити од 160° С.; кафа онда добије лепу мрку боју (браон), јача, укуснија и миришљавија је, приликом кувања; већа топлота (200 С.) чини да поцрни, угљенише и постане неупотребљива.

Кафа садржи у себи поред осталих састојака 2—3% кафеина-отрова, који тако разно дејствује на наше нерве. Пржењем смањује се кафеин на 1—1.5%. Пржену и самлевену кафу треба у затвореном суду чувати, јер у противном мирис лако изветри.

Црну кафу умерено пити не шкоди, но напротив, освежава живце и њихов рад. Сувише пити кафу ствара несаницу и навалу крви у главу. Пунокрвни људи, деца и они који болују од слабости срца и од грознице, не треба да пију црну кафу, а ако ипак пију, онда треба да она буде што слабија.

Египћани су већ у прастара времена кафу за своја уживања и храну употребљавали. Они су кафу пржили, туцали и маслом (путером) мешали; из ове смесе су правиле мале лоптице, које су им служиле за јело, при њиховим далеким путовањима на коњима, — храна која им је давала снаге и издржљивости. (И код нас је био у прошлом веку обичај, да курији-гласници употребљавају „татар кафу“, туцану кафу помешану са мало шећера).

У петнајестом веку су Арабљани почели употребљавати кафу, као пиће, јер су приметили да освежава и ствара несаницу.

Дхабан, главни муфтија из Адена, видео је код Арабљана тај нови обичај, пробао је кафу и кад је осетио њено дејство, пренео је у Аден и наредио дервишима, да пију кафу, да могу више и тачније молитве преко ноћи вршити.

1511. год. видео је турски грађо-начелник Кхаіри-Бег у највећој џамији у Адени, како муфтије и све хоће и дервиши пију кафу у најбољем расположењу, смејању и задовољству. Он их је растерао и строго забранио, да Турци ма где

спроводницима топлоте, најбоље вуненим крпама, изузев боца, које се грејањем морају одржавати на топлоти од 45°С. Овде је важно знати, да ако је топлота нижа од прописане, да у покишељеном млеку могу успевати и друге клице, које се не желе и које могу покварити млеко. Ако је топлота много већа, него што треба, клице млечне киселине могу угинути, те се и овом приликом не добија жељено кисело млеко.

Ако се жели справити густо кисело млеко, како се обично справља код нас и у Турској, онда се млеко укувава до на $^3/_4$ или $^4/_5$ првобитне количине, расхлади на 45° С или мање, да се може држати прст како наш народ каже, па се тада подкисели и остави да кисне. Млеко је тада згрушано, да се може ножем сећи. Овакав начин одомаћен је у Нишу и у Јужној Србији, где се прави одлично кисело млеко. Обично се употребљује пуно овче и кравље млеко.

Ретко кисело млеко, које би одговарало јогурту, како се у иностранству тражи, справља се од пуног или посног млека, али се не укувава, него се кува неколико минута, меша да не загори (у Бугарској) или се само загрева на 80° С и то 15 минута, одмах затим расхлади на 45° С, подкисели и остави да се у року од 5—6 часова згруша, одржавајући топлоту на 45° С. Идућег дана употребљује се за јело. Најподеснији степен киселине је 30 до 35, што се укусом утврђује од практичара. Иначе проценат млечне киселине у киселом млеку креће се од 0·8—1%, а управља се према стајању киселог млека.

У опште речено, кисело млеко различито се справља у различитим земљама и јавља се од густог до лако течног киселог млека, од пуног млека справљано као и од сасвим посног.

Кисело млеко представља врло здраву, освежавајућу и јаку храну, која необично повољно дејствује на орган за варење и својом киселином спречава рад других шкодљивих клица у цревном каналу, суабијајући их у лучењу отрова, који би били штетни по организам, нарочито рад клица трулења. Киселом млеку приписује се продужење живота, особито ако се стално једе у већим количинама (до 1 кгр. дневно), те су му Французи донекле дали с правом назив „млеко вечног живота“. Да у бугарском народу има доста личности старих преко 100 год., Мечников објашњава тај дуги живот раширеном и доста великом употребљавању киселог млека за јело. Кисело млеко једе се уз поврће, говеђину, са хлебом, са шећером или на парчету хлеба намазано, па преливено слатким.

Д-р Т. Митровић

кафу пију. Разрушени су онда сви локали, где се кафа кувала, а који је после ове наредбе ипак кафу пио и био ухваћен, добио је 25 батина по табанама и морао је наопако седећи, на магарцу, кроз најглавније улице јашити.

Ондашњи султан у Кајиру, кад је о томе чуо, огласио је ову наредбу као неважећу и одобрио свима житељима да кафу пију. У 1540. години одомаћио се обичај пити кафу у Сирији и у близини Босфора.

У 1554. год. појавила се кафа и у Цариграду. Ту је кафа већ продавата у нарочитим кафанама. Али и је ту било дошло до забране кафе, јер кафане су биле препуне Турцима, а џамије су биле празне.

1671. године отпочето је пијење кафе у Марсељу, Француској, а мало доцније у самом Паризу у великом обиму, тако да су се пиварске и винарске радње бојале за даљи опстанак.

Доктори и апотекари су радили онда против постојећих кафана, на тај начин, што су кафу назвали „poison lent“, што значи „*отров који споро дејствује*“.

Пруски краљ Фридрих Велики ударио је у 1701. години велику царину на узвоз кафе, јер се бојао да ће Немци престати пити пиво, али и то није помогло, кафа је и тамо свуда као народна храна примљена.

Холанђани, Французи, и Енглези, кад су видели велики потрошак кафе, почели су да у својим колонијама свуда саде кафу. У 1616. год. су Холанђани већ добили из своје колоније Мокха, а у 1690. години са острва Јаве, кафу за продају. Ондашњи холандски краљ, поклонио је француском краљу Лудвику XIV једну биљку кафе у саксији, за ботаничку градину у Паризу. Краљ Лудвик је ову кафину биљку послао у своју колонију, у Мартинику-Америка да се иста тамо расади и од те биљке из саксије добивине су све француске кафине плантаже,-поља на Антилима. У 1718. год. су Холанђани и Енглези такође у својим колонијама у Америци-Јамајка, Куба, Суринам и др. кафу посадили. У 18. веку кафа је посађена у предњој и задњој Индији, на острвима Цејлон и на Филипинима, у централној Америци, Мексику и Бразилији.

Пошто кафа само у тропским пределима успева, а и пренос до нас много кошта, то је доста скупа, зато сиромашни људи траже себи материје (сурогат), који даје кувано слично пиће, као кафа. Код нас народ употребљава: пржену раж, јечам, овас, наут, боб, вучак (Lupinus alba coccineus), жир од храста и букве, салеб и др. Код Чехо-Словака, Немаца, Француза, Словенаца, Хрвата и др. употребљава се место кафе, пржено и млевено корење од женетрге (цигорије), мркве, маслачка, семе од шпаргле, пржене смокве и др.

А. Мајеровић

ИЗ ЖИВИНАРСТВА

Италијанска раса кокошију.

За ову расу можемо рећи, да је најраспрострањенија и најпознатија. Сматра се као најбоља носиља. Средњег је стаса, огромне кресле: управне код петла, а пресавијене код кокошке. Подбрадњаци дугачки, црвени, при дну заокругљени. Подушњаци беле нежно жућкасте боје.

Порекло. Италијанка би требала да поси име Ливурна, италијанског пристаништа, које се налази недалеко од Фиренце у Средоземном Мору, одакле је ова раса и поникла. Ова је раса код Француза позната под именом Легора (Leghorn), јер Енглези Ливурн (Livourne) називају Leghorn. Данашња је италијанка савршенијег облика, него што је у Италији била и то захваљујући Америкацима. Америка је ову расу примила први пут у Њујорк почетком 19-ог века (1835 год.), где је са највећом пажњом претрпела селекционирање најбољих америчких одгајивача и живинара. Она је отуда преко Енглеске пренета Европи много лепшег облика, тежа, као боља носиља и сасвим изграђена. Италијанка је најпостојанија раса без појављивања устука (атавизма).

Главне особине. — Кресла усправна у петла, а пресавијена у кокошке, црвене боје као и лопари. Подушњаци округли и мали, боје беложућкасте. Ноге и прсти жуте боје. Одлична носиља. До сада има 12 одлика талијанске расе: бела, црна, јаребичаста шарено-црна или анкона, жута, сребрнаста и т. д.

Бела одлика. — *Петао* сл. 34. Кљун: јак и доста дугачак, боје беложућкасте или рожасте са жућкасто белим врхом, нешто посавијеним.

Сл. 34. Петао италијанске расе, Бела одлика. Петао стар 10 месеци.

Глава дугачка, а широка правећи велико лежиште за огромну кресту, којом се ова живина одликује. Кресла је са необично меснатом основицом, велика је и боје јасно црвене као крв, својим предњим крајем навлачи се и на сам кљун: зупци су велики и ретко да их има више од 5—6. Лице: исте боје као и кресла, без бора. Лопари: велики, танки, глатки, лепо заобљени и исте боје као и кресла. Заушке испод средње величине, кадифасто беле или жућкасто беле боје; глатки су и без набора, лепо заобљени или у виду зрна пасуља. Врат средње дужине, са

Сл. 35. Кокош талијанске расе — бела одлика.

лепом и обилном гривом. Тело: средње величине, лепа линија кратка и према репу обарена. Прса са предњим делом тела врло развијена и широка; она су приметно одбачена и заобљена.

Крила су велика, високо насађена и добро уз тело припијена. Реп украшен врло лепим срповима и полусрповима, стоји високо, али није веверичиног облика. Са стране репа обилно окриље и абајлије. Батаци дугачки а доста суви (мршави).

Ноге: високе, боје жуте као и четири прста, који су танки са белим или жућкасто-белим нокатима.

Перје потпуно бело без једне мрље. Перје гриве, окриља и абајлија одају нарочити металан сребрнасти одсјај.

Тежина: два и по до три килограма.

Кокошка (сл. 35.) се поред других знакова разликује од петла нарочито пресавијеном кресломи.

Тежина: два до два и по килограма.

На чело свих одлика талијанске расе стављамо белу одлику, из разлога што је она најкрупнија а и боља носиља од осталих.

Јаребичаста одлика, — сл. 36. Ова је кокош добила своје име по боји перја и пилића, који по изношењу јако личе на јаребице.

Јаребичаста италијанка је нешто ситнија од беле, иначе има све особине беле, изузев перја, које је са нарочитом мешавином боја украшено.

Кљун је жуте боје или пропрскан мрким пегама или тракама.

После јаребичасте одлике дошла би црна одлика, која даје веома крупна јаја (70 - 75 гр.),

а затим анкона, која је поред тога и врло лепа живина.

Неправилности. — Као озбиљне неправилности, к је треба избегавати, наводимо: усправљена кресла код кокошке, а пресавијена у петла;

Сл. 36. Петао са својим кокама талијанске расе (шеребичаста одлика)

кресла са израслима са стране; беле пеге по лицу, набори и пеге на заушкама; друга боја ногу јем жуте; реп веверичиног облика; бело перје код саребичасте одлике.

Привредне особине. — Вредност ове расе долази првенствено: од јако развијене моћи ношње, њене одличне раностасости, и ранозрелости, моћи верног понављања у своме подмлатку и отпорности и издржљивости, али зато, усталом као и сва живина, не трпи влагу, нарочито у младо доба.

Способност носива јаја је најразвијенија. Годишња производња селекционираних продуктивних носиља износи између 250—265, док обичних око 200 ком. јаја. Изванредне носиље снесу годишње више и од 300 ком. као што је случај са носиљом проф. Dryden-a, која је у 365 дана снела 303 ком. јаја.

Јаја су средње тежине око 60 гр. (појединачно достижу и 70—80 гр.). Јаја талијанске расе су знатно јевтиније производње из разлога, што је италијанка на првом месту одлична збирачица хране за себе, а затим што ту примљену храну у највећој мери и искорости.

Као једина мана може јој се приписати, што кокош није никаква мати: не разлеже се готово никада.

Месо ове живине је суво. При гојењу маст тешко продире у унутрашњост мишића; месо је жуте боје.

Начин гајења — Од свију добрих носиља ова кокош највише воли слободу. Она се може привикнути и на ограничене и скучене просторе, али зато са умањеним носивом.

Младе пилиће треба добро чувати од росе, влаге и ветрова. Ако се нема средстава, да се пилићи помоћу хране животињског порекла подигну и добро однегују, онда не изводи ни сувише рано, ни сувише доцкан.

Пилићи су веома напредни, врло брзо се одевају и после шесте недеље иду сами у тражњу за храном, што чини велику олакшицу гајењу ове вредне коке. Полна зрелост наступа веома рано и већ по извршеном другом месецу извршити подврјење го полу, као и селекцију грла за приплод.

Добро однеговане кокице почињу да носе пре шестог месеца, у петом или половини шестог месеца са изузетним примерцима, који почињу носити у четвртом месецу.

Да би ова раса и код нас, под нашом климом могла успевати и напредовати, потребно је што чешће обнављање, т. ј. освежавање крви. Одабирати увек у правцу што бољег носива, а затим строго избегавати парење у крвном сродству. Не поступи ли се овако, ова раса дегенерише, даје мање јаја, после 2 – 3 генерације почне да се расквоцава, постаје мање отпорна према болестима и т. д.

Италијанка је у мележењу и укрштању са нашом домаћом живином, мелезима орпингтонке и наше домаће, дала одличне резултате. О предњем сам се уверио у живинарнику г. Христифора Васовића, учитеља, вредног живинара и пчелара из околине Краљева.

Дакле, одабирањем, паметним руковођењем у парењу и освежавању крви, разумним укрштањима са нашом домаћом кокошком, и ми смо постигли неочекиване успехе у погледу носива.

Погрешно је старо веровање, да жуте ноге нису знак добре носиље. Код ове се расе баш то и тражи, јер је то једна од главних ознака ове расе.

Укратко: лепа живина, живог и нервозног темперама нта. ранозрела, отпорна и издржљива, рђава лежиља, а јединствена машина за искоришћавање хране у крупна, многобројна и јевтина јаја. Кљун, ноге и прсти жуте боје; кресла проста и црвена, подушке беле, лопари црвени.

инж. агроном и професор

Драг. Ј. Грујић

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Г. Арс. С. Радивојевић, општ. деловођа из Сибнице, у срезу космајском, области београдске, известио је Срп. Пољопривредно Друштво, да на пчелињаку Светозара Поп-Лазића пчеле у једној кошници ђерзонци нису прошле године израђивале сатове правилно у свакоме раму засебно, већ су окренуле израду саћа уздуж преко свих рамова и саставиле их тако, да се не може вадити један по један рам, већ се могу извадити само сви рамови одједном, па је молио за стручно обавештење преко „Тежака“, као и за упутство о томе, шта и како треба да се ради, па да пчеле израђују нове сатове правилно у сваки поједини рам.

Одговор: Ово неправилно израђивање саћа у ђерзовци код брат-Светозара Поп-Лазића десило се само зато, што је брат-Светозар Поп-Лазић сасвим неук пчелар. За добро, правилно и успешно пчеларење треба имати неко пчеларско знање и умеће.

Пре свега погрешно је, што се та кошница назива *ђерзонка*. Кошнице, које се зову ђерзонке, код нас нема. Та се кошница зове кошница са покретним саћем или кратко *сандучара*. У таквим кошницама се умештају рамови од танких дашчица, које служе за то, да пчеле у свакоме раму или оквиру израде по један сат, те да се сваки појединн рам, са сатом у њему може извадити из кошнице и повратити на своје место. Да би пчеле израдиле сатове у сваки појединн рам, треба радити овако: Испод горње дашчице на свакоме раму, која се дашчица зове *сатоноша*, треба прилепити једно мало парче од старога и празнога саћа, које треба да има троугласти облик. Комадић саћа може се залепити за сатоношу, кад се комадић саћа мало умочи у растопљени восак, па брзо прилепи на сатоношу. При овоме треба пазити, да се комадић не узме од трутовскога саћа са крупним ћелијама, већ од пчелињега саћа са ситним ћелијама. Још треба пазити и на то, да се комадић саћа при лепљењу за сатоношу не окрене наопако, већ треба да стоји онако, као што је стајао у кошници, т. ј. да ћелијице стоје мало усправно.

Ако нема старога празнога саћа, онда треба врхом од ножа или пероreза начинити испод сатоноше уздуж један жљеб, па у жљеб насути растопљеног воска.

Најбоље је да се у сваки празан рам уметне и утврди табла вештачкога саћа, као што данас и раде сви добри пчелари. Онда пчеле израде нове сатове и брже и боље. Вештачко саће може се набавити код Српског Пчеларскога Друштва у Београду (Шумадијска ул. бр. 12). Како се умеће и утврђује вештачко саће у рамове, треба видети код некога оближњега пчелара.

Брату пчелару Светозару Поп-Лазићу треба препоручити, да набави неку добру књигу о пчеларству или упутство за пчеларење са сликама, па ће у њој наћи обавештења и поуке за све радове око пчела. Такве књиге могу се добити код Српскога Пољопривредног Друштва.

Јов П. Јовановић

БЕЛЕШКЕ

Нов члан утемељач Српског Пољ. Друштва — г. Самуел Јакуш, из Бачкога Петровца, ценећи рад Српског Пољопривредног Друштва, уписао се за члана утемељача Срп. Пољ. Друштва, са улогом од 200 динара, коју је суму положио Друштвеној каси.

Продаје се парна вршаћа гарнитура
од 6 коњских снага са целокупним прибором, фабрике
Епле и Буксбаум
Радила свега пола сезоне, добро очувана и потпуно исправна. За цену и услове обратити се Пожаревачкој Земљорадничкој Кредитној Задруги у Пожаревцу. 3—3

Управни Одбор Српског Пољопривредног Друштва на седници својој од 20. априла т. г. донео је одлуку, да се у будуће књижевни радови штампани у „Тежаку“ хоноришу по штампаном табаку овако:

Оригинални чланак	1200 дин.
Прерађени чланак (свој и туђ)	600 „
Преведени чланак	500 „
Подлистак	4-800 „
Књижевни приказ са критиком . .	1000 „
Стручни одговор на питање	1000 „
Белешка, гласник, допис, извештај, некролог, књижевни оглас	500 „

Рецензија књига по 20 дин. од штампаног табака књиге, но без права на хонорар за штампање рецензије. Рецензија рукописа отсеком.

Моле се за сарадњу досадашњи сарадници, као и други пољопривредни писци, нарочито који су чланови Српског Пољопривредног Друштва, а до сада нису сарађивали у „Тежаку“. Чланци треба да су краћи, да могу изаћи у једном броју, да су практичне и поучне пољопривредне садржине и да буду сезонски.

ЗАПИСНИК.

18. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 27. марта 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: Д. Николић, С. Партонић, А. Рашковић, Б. Ранковић, М. Стојановић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, С. Ратковић и Д. Спремић.

Председавао председник Г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

275) 17. седнице Управног Орбора. Одбор усваја прочитани записник.

276) 16. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

277) Прочитан је извештај финансијског Одбора, да је прегледао и оверио рачуне. Одбор прима знању.

III

Прочитан је записник 16. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

278) да се колекција модела воћа продаје по 1500 дин. франко место поручиоца.

279) да на лицитацију ветрењача, која ће се обавити код царинарнице у Загребу, иду чланови Управе г. г. Д. Николић и Н. Петровић и у лицитацији учествују, ако су ветрењаче добре.

280) да продајна цена прекрупача, који је узет као мустра, буде 3000 динара.

281) да се за оправку крова на магацину бр. 2 прикупе понуде, па упуте финансијском Одбору на мишљење.

282) да се од Монтекатини тражи цена за испоруку још 15.000 килограма пиавог камена.

IV

Прочитани су записници 15. и 16. седнице Одбора за израду и извршење програма рада, па је одлучено:

283) да се усвоји подела програма рада на поједине уже Одборе.

284) да се умноже питања, која је поставио Међународ. Пољопр. Институт у Риму и да се упуте члановима Управе на мишљење. Такође да се замоли Мин. Пољопр. и Вода, да Владин делегат заступа и представља и ово Друштво код Института.

285) да по питању шишања младића на пољопривредну праксу у Чехословачку, замоли Мин. Пољопр. и Вода за потребну помоћ.

286) да се одбори Подружини на Руднику приређивање изложбе с тим, да ће је Друштво помоћи, као поступи по правилнику.

V

287) Прочитана су мишљења Инспектора за Подружине, па је одлучено да се одобри кредит Подружинама: у Св. Николи 6.900 дин; у Брвској Гори 6000 дин. и у Рибнику 28.000 дин.

VI

Саопштења и предлози:

288) Прочитано је писмо „типографије", којим нуди повеље за 12.000 дин. јефтиније. Одлучено: да председништво позове Типографију на договор.

289) Члан г. М. Стојановић предлаже, да се за Календар усвоји формат као што је књига „Домаће конзервисање воћа и поврћа сушењем". Такође предлаже да се и за остала издања утврди један формат. Одбор одлучује: да се за Календар усвоји предложени формат, а за остала издања да се тражи мишљење Књижевног Одбора.

290) Секретар реферише да је разговарао са Друштвеним адвокатом о току питања убаштињења. Одбор прима реферат знању.

291) Члан г. С. Партонић реферише, да је разговарао са пољопр. аташе-ом чехословачког Посланства и да му је изјављено да би хтели да нас посете пољопривредници из Чехословачке. Одбор одлучује: да се Председништво о овоме ближе обавести код аташе-а, па затим да се поступа за средства.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОЗНИК

Сорава, алата, семена и др. што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду:

Оригиналне Аустрија Прскалице	—	—	500	„	„
Верморел домаћа израда	—	—	450	„	„
Плави камен „Монтекатини" гарантовано 98% сулф. бакра			7.30	„	кгр.
Рафија мајунга прана	—	—	17.50	„	„
Сумпорни прах „Монтекатини" у паковима од 25 и 50 кгр.			5	„	„
Запрашивачи за сумпор-ручни	—	—	70	„	„
Семе луцерке (пломбирано)	—	—	40	дин.	кгр.
„ првене детелине (пломбирано)	—	—	30	„	„
„ сточне репе (црвене и жуте)	—	—	15	„	„
„ прозелене грахорице	—	—	5	„	„
„ мухара	—	—	3.50	„	„
„ гледича за живу ограду	—	—	22	„	„
Сејалице за кукуруз са два реда	—	—	900	„	„
Прашачи и огртачи (лаки Кумулус и тежи Сак)			600	„	„
Дуљаче дводелне лаке	—	—	550	„	„
„ „ тешке	—	—	750	„	„
„ троделне	—	—	900	„	„
Калемарски ножеви „Кунде" од 10 см.		—	35	„	„
„ „ Солинген	—	—	30	„	„
Воћарски „ „	—	—	40	„	„
„ „ Кунде	—	—	80	„	„
Воћарске маказе „	—	—	60	„	„
„ „ обичне	—	—	25	„	„
Воћарске тестерице с шрафовима на крајевима			30	„	„
Маказе за орезивање (шишање) живе ограде			70	„	„
Дистол за лечење метилазе стоке: за овце 3.50 за говеда			10.50	„	канц.
Сирište у течности — боца од литра дин. 40 од ½ литра			25	„	„
Трокери за говеда	—	—	60	„	ком.
Ков за косе чакалац и бабица	—	—	15	„	пар
Брусеви за косе од природног камена			4	„	ком.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ⅓ вредности у напред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу поједмаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине ирше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадн. Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отв. рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 4. — V — до 10. — V — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	2 7	2 0	2 5	278	—	—	—	31[illegible]	322	310	[illegible]	2850	[illegible]00	[illegible]
Раж	—	—	—	200		—	—	—	—	—	—	100	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220
Овас	190	195	185	190	—	—	—	—	—	193	205	100	—	210
Кукуруз	1 6	173	164	172	—	—	—	[illegible]	170	165	168	17.000	161	194
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—		—	—	160	900	140	[illegible]
Пасуљ	155	165	—	1.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—		—	—	—	—	—		—			—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—		—	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—		—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 338.25 — 338.75 дин.

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

13,7—10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

ЗЕМЉОРАДНИЦИ!

Ако желите богате жетве, морате употребити вештачка гнојива а на првом месту

ЧИЛСКУ ШАЛИТРУ

која је изврсно вештачко гнојиво.

Сва штампана обавештења о употреби овога гнојива и поуке о правилном гајењу најглавнијих усева могу се добити бесплатно од:

Подделегације Произвођача Чилске Шалитре, Гајев трг. бр. 1. Осијек.

и Делегације Произвођача Чилске Шалитре Поенкарева ул. 35 — Београд.

3—3

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА — Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС — Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д. Карловац.

3—10

Бр. 21. БЕОГРАД, 22. МАЈА 1927. ГОД. Год. LIV

ПОД НАЈВИШОМ ЗАШТИТОМ
Њ. В. КРАЉА АЛЕКСАНДРА I.
ТЕЖАК
ОСНОВАН 1869 ГОДИНЕ
ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ
СРПСКОГ
ПОЉОПРИВ. ДРУШТВА

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

ИЗ ВИНОГРАДСТВА

Утицај калемљења на бујност, родност и трајашност винове лозе, као и на каквоћу грожђа

У сезони калемљења винове лозе „на зелено", којим се начином калемљења у Србији у главноме врши попунавање празних места у виноградима а по осталим нашим ваноградским покрајинама подижу и обнављају читави виногради, — сматрамо за потребно, да укратко обавестимо читаоце „Тежака" о дејству калемљења на бујност, родност и трајашност окалемљене лозе, као и на каквоћу њенога грожђа.

Афинитет. — Вијока (калем-гранчица) и подлога, пошто су спојене, чине, на први поглед, засебну јединку; међутим, тачније би било да се сматра, како оне обе сачињавају здружене јединке са подељеним задацима: подлога црпи из земље воду и остале непрерађене хранљиве материје, које су лози потребне, а калем, помоћу свога лишћа, прерађује те материје, те оне као такве служе и за његову исхрану и за изхрану подлоге.

Афинитет је наклоност, сродност, складност, која постоји или треба да постоји између вијоке и подлоге, тако, де пораст, радност и трајашност новога чокота није ниуколико поремећена извођењем калемљења.

Ако између калем лозе и подлоге постоји добра сродност и ако оне једна према другој имају наклоности у животу и порасту, другим речима, ако је афинитет између обе здружене јединке добар, онда ће те здружене јединке напредовати, цео ће чокот бити бујан, родан и дуготрајан. Напротив ако је афинитет рђав, здружене јединке неће напредовати, целокупан чокот ће бити кржљав његова родност слага и нередовна, чокот ће најзад пропасти и осушити се.

Извесне сорте домаће лозе, употребљене за вијоку, у стању су да се веома добро сроде са многим врстама подлоге; за такве сорте каже се, да имају јак афинитет. Друге неке домаће сорте лозе могу се здружити и сродити само са појединим врстама подлоге; за њих се вели да имају слаб афинитет. *Откуда долази та неједнакост у афинитету?*

То је још непознато. Све што се зна то је, *да је афинитет европгких (домаћих) сората*

лове већи према француско-америчким хибридима него ли према чисто америчким сортама лозе, које служе за подлогу. Проценат примања при калемљењу, није знак, да је и афинитет добар. Јер ми знамо на пример, да је одличан проценат примања при калемљењу већине сората домаће лозе са подлогом рипаријом, а са берландијером слаб; међутим, знамо такође, да рипарија има слаб афинитет са домаћим сортама лозе, док берландијери има са тим сортама јак афинитет.

Према томе, доказ и добром афинитету треба истраживати *у потпуности срашћивања спојног места.*

Ако се на пр. посматра окалемљен чокот на рипарији, запазиће се да калем-лоза много брже дебља но подлога и на месту спајања ствара се једно задебљање-кврга, која омета правилно кружење хранљивих сокова, а с тим и развиће чокота. На подлози рупестрису окалемљене домаће сорте лозе имају много мање задебљање, а на подлози берландијери то је задебљање са свим непознато. Најзад, ако се једна домаћа сорта лозе окалеми на другој домаћој сорти лозе у опште се не показује никакво задебљање. Према томе, афинитет домаће лозе за подлоге, које смо навели показује се овако: ако је довољан за рипарију, он је бољи за рупестрис и најбољи за берландијери, а за домаћу лозу потпун.

По спољњем изгледу афинитет се показује у исхраљивању чокоћа, а с тим у вези и у родности и трајашности његовој. Родност је у почетку умеренија, па се са старошћу чокота повећава.

Утицај калемљења на бујност окалемљене лозе испољава се овако:

1) Извесна сорта домаће лозе узета за вијоку и окалемљена на каквој врло бујној подлози, може дати бујнији чокот од чокота, који би она дала да је као некалемљена усађена. Например гаме окалемљен на мудведер X рупестрису № 1202 има бујнији чокот но када је некалемљен.

2) Извесна сорто домаће лозе узета за вијоку и окалемљена на каквој подлози, чија је бујност слаба, може дати мање бујан чокот од чокота, који би она дала, да је некалемљена усађена. Такав је случај код већине сората окалемљених на рипарији.

3) Ако је калем-лоза бујног пораста, она увећава бујност својој подлози, а ако је калемлена слабог пораста, она смањује бујност и јачину својој подлози.

У погледу пораста и бујности, утицај подлоге на калем-лозу је такав, какав би био и утицај самог земљишта, ако би лоза била некалемљена: дзвесна бујна подлога равна је плодном земљишту; извесна подлога, чија је бујност слаба равна је неплодном (посном) земљишту.

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек*)

Ставио сам себи у дужност, да вам овом приликом, ма и у најкраћим потезима, проговорим штогод о меду као храни и као леку за човечији организам, као и да вам изнесем неке напамене, које треба пчелари да имају у виду у циљу добијања што бољег, зрелијег, хранљивијег, слађег, лековитијег и постојанијег меда; који се може одржати више година, а да се не поквари и да не пређе у врење и не ускисне. Ове напомене, колико су потребне за пчеларе као главне произвођаче меда, толико су још потребније и важније за трговце, који купују мед за продају, као и за саме потрошаче, који га узимају за своју домаћу потребу, како би знали: шта је прави природан пчелин мед и какав треба да је, па да буде хранљив и лековит за човечији организам.

На ово ме је предавање покренуло још и то, што сам приметио, да се у трговачком промету виђа незрео мед као и вештачки, који је справљен од филтриране меласе, која је справљена од сирупа шећерне репе или од којечега другог. И такви се шећерни сирупи и сурогати продају под именом природног меда липовца и багреновца. Овакав рад тих шпекуланата за пчеларе је од штете, јер конкурише природном пчелином меду, а штетан је још више и с тога, што се овим сурогатима као лажним медом убија вера код потрошача меда у поштење пчелара.

Поред тога, што овакви шпекуланти наносе пчеларима материјалну и моралну штету, они својим несавесним радом наносе још већу штету потрошачима меда, који такав вештачки мед купују и једу под именом правог пчелиног меда, те тиме наносе штете своме здрављу, кварећи свој стомак са којекаквим шећерним сирупима.

Затим, овакав рад произвођача вештачког меда наноси штете и нашој народној привреди, јер се увозе и продају такви сурогати под именом природног меда на штету наше домаће производње.

Да се пак вештачки мед увози у нашу земљу, види се и из тога, што је 1901. године увезено преко београдске царинарнице око 2,818.730 кгр. разних меласа, које су зачињаване сахарином и есенцијом од меда и тако продаване под именом правог природног пчелиног меда. Колико ли је овог вештачког меда увожено можда и преко других царинарница?

Пре него што пређемо на излагања о хранљивости и лековитости меда, нужно је да се осврнемо на историју меда и да видимо, макар и у најкраћем обиму, какво су појимање и мишљење о меду имали народи најстаријег доба и времена и како су га употребљавали.

Историја меда вели, да је се за мед знало још од пре четири и више хиљада година. Још

*) Из предавања на годишњем збору Чачанске Подружине.

Виноград подигнут на подлози, чија је бујност слабија (нпр. рипарији) доноси више рода, мање страда од реуљавости (ометање цветања), грожђе раније стасава и садржи више шећера од винограда подигнутог на бујној подлози. Зар није исти случај и код винограда подигнутог са некалемљеном лозом на посном и сувом земљишту? И обратно, зар једна бујна подлога (рупестрис ди-лот) не омета родност, олакшава реуљавост и закашњава сазревање грожђа исто онако као и сувише плодно земљиште.

Утицај калемљења на родност. Калем изазива раније родност чокота: тако извесна окалемљена сорта лозе донесе род у трећој, па и другој години по сађењу, док та иста неокалемљена сорта ретко донесе рода пре четврте године. На калемљеној лози има у опште већи број гроздова зрна су крупнија, збијенија, пошто је оплођивање цвета боље. У опште калем много побољшава и повећава родност,

Ову појаву не проузрокује подлога својим утицајем на калем-лозу, нити обратно калем лоза својим утицајем на подлогу, већ њу проузрокује мања или већа потпуност срашћивања спојног места између подлоге и калем лозе, што повећава или смањује афинитет. Дакле, јачи афинитет даје јачу бујност лози и делује у том погледу као и плодно земљиште; слаб афинитет смањује бујност лозе и у том погледу делује као и посно земљиште; грозлови су утолико многобројнији, а сазревање грожђа утолико раније, у колико је афинитет између подлоге и калем-лозе слаб је.

Утицај калемљења на трајаност окалемљене лозе. Ако је афинитет између подлоге и вијоке (калем-лозе) слаб, здружење једнике за кратко време пропадну: тако, ако се окалеми каква сорта домаће лозе на америчкој лози званој витис ротундифолија, срашћивање се изврши, али чокот остане крњлав и убрзо се осуши; слабљење чокота због слабог афинитета у овом случају је веома велико. Напротив, ако је афинитет између подлоге и вијоке добар, онда је трајаност окалемљене лозе велика. Из искуства например знамо да има врло добрих винограда, подигнутих калемљеном лозом на америчкој подлози, који су стари више од тридесет година, чиме можемо бити задовољни.

Пред тога, трајаност окалемљене лозе зависна је и од начина гајења исте и обрађивања и ђубрења винограда: *трајаности окалемљене лозе у главноме зависна је од винограда.* Разумном и вештом резидбом, којом се, ако је „ниска" поправља снага чокота на рачун родности овога и обратно, којом се, ако је „висока", умањује сувишна бујност чокота у корист родности његове, регулише се трајаност чокота и винограда. Затим редовним и рационалним ђубрењем винограда, сузбијањем разних криптогамских болести и уништавањем штетних инсеката, као филоксере, гроздовог мољца, пепелнице, перонаспоре и др. трајаност чокота се повећава.

стари Индијанци употребљавали су мед за многе потребе и разноврсне циљеве. Тако се мед поред домаће потребе за храну и пиће, употребљавао још и за приношење жртава њиховим боговима, а и давао се као поклон пријатељима. Поред тога прва храна новорођеног детета била је мед. Да је се мед код Индијанаца производио у већој количини, сведочи и то, што је био и у трговачком промету.

Стари Египћани употребљавали су мед при преношењу жртава њиховим боговима при разним гозбама као посластицу, а употребљавали су га и за балсамисање лешева.

Из библије видимо, да је се мед ценио и употребљавао за разне потребе још за време Мојсија. Са медом су се чинили поклони у разним наменама. Тако патријарх Јаков послао је на поклон египатском владару мед у знак благонаклоности. Жена пак краља Јеробоама однела је меда пророку Ахији, да би од њеда измолила помоћ за свога болесног сина. Поред тога, мед се је употребљавао и за разне лекове у многим болестима, а употребљавао је се и за справљање пића. Код старих Јевреја мед је био и у трговачком промету и извозио се.

У Палестини још у првим столећима мед је употребљаван за разне потребе, као: прављено је од њега вино, а употребљаван је и као лек од реуматизма, мане срца и рана код људи и животиња, а прављена је од њега и нека врста мириса.

Каогод у Палестини, тако је и у Арабији мед био особито цењен и употребљавао се као храна, а и као лек у многим болестима. У корану пише о пчелама: „Из тела њиховог излази течност, која садржи лек за људе". Једна прича казује, како је неки човек дошао Мухамеду и пожалио му се, да његов брат има велике болове у телу. Мухамед му на то да савет, да његовом брату даје да што више једе меда. По савету Мухамедовом човек је поступио, али после извесног времена дође поново Мухамеду и каже му да мед његовом брату ништа не помаже. Нашто му Мухамед одговори: „Иди и подај му више меда, јер Бог говори истину, а тело твога брата лаже". После овога болесник је једући више меда оздравио. Грчки географ Страбо напомиње, да се мед у Арабији у том добу производио у великој количини.

Исто тако у Вавилону и Асирији био је познат мед поред других потреба и за јело, пиће и лек; а поред тога употребљавао се и за утапање умрлих, што је у Вавилону урађено и са Александром Великим.

Да је у Вавилону и Асирији био познат мед, види се још и и из једне митолошке приче, која казује да су чувену асирску царицу Семирамиду, жену цара Нина која је живела на две хиљаде година пре Христа, одгојевали голубови медом и млеком.

(Наставиће се).

вањем разних штеточина, као и ваљаном обрадом земљишта, постиже се исти циљ. Најбољи доказ за ове јесте знатан број оних винограда, који су стари по двадесет и тридесет година, а налазе се још и сада у добром стању, ма да су подигнути на подлози рипарији, чији афинитет за домаћу лозу није добар.

Утицај калемљења на квалитет грожђа. Зна се, да је калемљена лоза роднија од некалемљене, да даје дакле већу количину грожђа. Из те чињенице што је количина грожђа јача, могао би се извести закључак, да би трсбала да је квалитет вина слабија. И заиста, када су године родне, а гзордови многобројнији и збијенији, онда је потребно више времена и више сунчаних зракова, па да грожђе потпуно сазри, и ако се то не добије, квалитет грожђа и вина мора да буде слабији. Исто тако и у влажним годинама, када се појављују у већем обиму разне криптогамске болести, којих некада (када је гајена некалемљена домаћа лоза) није било, квалитет вина не може бити најбољи.

Иначе, ако су године нормалне и ако грожђе добро сазри, произведено грожђе од окалемљених сората наше домаће лозе ниуколико не уступа по квалитету произведеном грожђу од истих некалемљених сората грожђа. Разуме се, за ово је потребно да су и калемљене и некалемљене лозе усађене на једном и истом земљишту и да су једне и исте старости, а да је њихово грожђе на истом степену зрелости, пошто и подлога има свога утицаја на сазревање грожђа.

С погледом на изнете чињенице а приликом избора подлоге и вијоке за калемљење, односно приликом подизања новог винограда, потребно је придржавати се ових практичних закључка:

Ако се виноград подигне у циљу производње квалитетног вина, тј. ако се за калемљење узима вијока од неке сорте домаће лозе, која служи за производњу квалитетног вина, онда за подлогу првенствено треба изабрати неку врсту или сорту лозе, на којој грожђе раније сазрева, као што су например оне подлоге, које имају особине рипарије. У сличним приликама не узимати за подлогу оне врсте или сорте, које као подлоге утичу на сувишну родност чокота. Дакле у овом случају нипошто не узети за подлогу нпр. мурведер х рупестрис 1202 и њему сличне подлоге; већ сорте домаће лозе за производњу финог вина треба калемити на хибридима рипарија х рупестрис и рипарија х берландијери. С друге стране, при подизању нових винограда, водити рачуна па за вијоке узимари само оне одабране сорте домаће лозе, које у дотичној најближој околини најбоље успевају и које су ту и раније успевале. Например: смедеревка најбоље успева у околини Смедерева, па било као окалемљена било као неокалемљена; багрина у Крајини; прокупац у Жупи; дренкови у околини Струмеце итд. И ако Смедеревку као вијоку употребимо за подизање винограда ма у ком крају изван Смедеревске околине он нам неће дати грожђе таквог квалитета, какав даје у околини Смедерева.

У пределима хладним, где су честе пролећне кише, бујне сорте подлоге као што су винифера х рупестрис, рупестрис ди-Лот, па чак и рипарија х рупестрис № 3309 и 3306, утичу на реуљавост (ометање цвета). Та је појава нарочито знатна на плодним земљама, и ако је лоза усађена на великом одстојању; она се мање запажа на посним земљама, и ако одстојење између чокоња није велико. Најзад, иста појава све је слабија, у колико је чокот старији и може сасвим исчезнути.

Према томе, за такве пределе а и иначе за кречна земљишта боље је користити за подлогу Рипарија и Берландијери 420 А и Рипарија х Берландијери Телеки № 8 В. а за врло кречна земљишта Шасла х Берландијери № 41 В. Б.

Према садањим приликама, винограду треба да је сврха производња квалитетних вина, али да сени квалитет не пренебрегне. То се може постићи разумним избором домаћих сората лозе за вијоку и употребом за подлогу, нарочито на кречним земљама, берландијериних хибрида, које смо поменули, који појачавају родност и убрзавају сазревање грожђа. А за земљишта слабо кречна и некречна употребом, опет подлога које смо навели: рипаријних хибрида, па и рипарије.

Ник. Ж. Петровић

Заразне болести и штетни обичаји

Најважније и најозбиљније болести су заразне или преносне. Оне су важне и због своје опасности по здравље и живот оболелих и због тога, што се лако шире и преносе, те могу велике масе људи, да оболе и страдају од њих. Ове болести су пр. ношљиве, јер имају своје иазиваче. То су жива бића, ситна, голим оком невидљива. Њих избацује болесник за све време болести према природи обољења у испљувцима, изметима, мокраћи, перути и т. д. њима се загађује тело болесника и све оно, што је било у додиру с њим: рубље, постељне ствари, судови, из којих је јео или пио, судови за пљување и вршење нужде, вода за купање, кревет, под и све што се налази у близини његовој. Тим клицама се загађују и руке свих оних, који долазе у додир с болесником и стварима око њега, а нарочито оних, који га дворе и негују

И природно, да се на тај начин најлакше и шире и преносе ове клице на здраве.

Код нашег народа овај начин преношења заразних болести игра најважнију улогу. Постоје извесни веома штетни обичаји на селу, који подпомажу ово ширење.

Кад се неко разболи, не пита се, да ли је болест заразна или не. Сви пријатељи и сродници чак и из суседних села, поврве у посете, сматра

се, да је то нарочити доказ пријатељства, да се болесник посети, да се седи у његовој соби, да се с њим здрави, па чак и пољуби, да се узимају болесна деца у руке, да се чине услуге болеснику. Међутим ово не само да је опасно по посетиоце и њихове укућане, него је досадно и тешко и самом болеснику. Болеснику је потребан највећи мир, њега не треба замарати разговорима и понудама. Али исто тако њему је непријатно и неповољно утичу на његово оздрављење и опорављење и ако се прави тужно лице пред њим, чуди се његовој слабости и сажаљева обољење. То све душевно потреса болесника, па га обесхрабљује. Због свега тога најбоље је не посећивати ни болесника ни његову кућу. Има врло много могућности, да докажемо своје пријатељство и интересовање за болесника, па је излишно служити се баш овим, који је најопаснији за здраве, а најштетније по болесника.

Код болесника не треба да улазе ни укућани, него само оно чељаде, које га негује. Али и оно мора имати могућности да добро испере руке и лице и промени одело пре него што изађе међу здраве.

Алу исту такву опасност представљају и посете на славе, свадбе, сахране и даће по кућама, где има заразних болесника. Врло често су се овако проширили шарлах, велике богиње трбушни и пегави тифус, срдобоља и друге заразе.

У време редње треба избегавати у опште свако посећивање кавана, зборова, заветина, разних скупова. И ако овде долазе само здрави, постоји врло велика могућност, да међу њима има клицоноша (в. бр. 9. Тежака), који сеју клице, те се од њих можемо заразити или их однети својим укућанима.

И с пута не смемо улазити у кућу, љубити укућане, нарочито децу, пре него што се добро не очистимо и не променимо путничко одело.

Има чак случајева, да се путник или намерник прими у кућу на преноћиште, па се пусти с укућанима да ноћи. Овако се у многим крајевима шири пегавац. Свакако да је гостопримство врло лепа особина нашег народа, али гостопримство не сме нанети штете домаћину. Треба примити путника и намерника, ако се има могућности, да се засебно смести. Сутра дан по његовом одласку треба добро очистити, искувати и изветрити све ствари у којима је лежао, а тако и собу добро очистити. Нарочито се треба чувати белих вашију, које преносе пегавац.

Постоји пословица: чувај се, па ће ти и Бог помоћи. Она садржи велику мудрост. Па и поред тога, народ из кога је поникла та пословица слабо се чува. Сваке године од разних заразних болести оболе десетине хиљада лица код нас, а исто тако по неколико хиљада и умре од тих болести. То стаје великих новаца. То су излишни трошкови. Болест није од Бога, него од наше лудости. Велике штете и велике жалости бисмо се могли спасти, кад бисмо се знали и хтели чувати заразних болести.

Д-р Ст. З Иванић

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Запазио сам у мом селу код оваца једну болест, која је и досада уништавала овце, нарочито једногодишњу шиљежад. Знаци болести, које сам приметио, јесу: грло, које је надувано, у почетку посрће у ходу, доцније држи неправилно главу, окреће се у ковитлац и напослетку после дужег времена угине. Молим стручњаке, да ми укажу упутства, како ћу сузбијати и лечити болест.

Живан Мирчић,
Из Сиколе, Салаш—Крајина.

Одговор: То је болест у науци позната под именом сенуроза, коју у народу зову „брљивост — „брљ"*) одкуда и израз „брљива овца". Јавља се најчешће код оваца, нарочито јагњаца, код старијих од 2 године је много ређа, даље могу од исте болести, да оболе, али много ређе и козе и телад.

Ову болест проузрокује зачетак (ларва) од једне врсте пантличаре (пљоснате глисте) која живи у танком цреву код пса. Дакле болест је по своме проузроковачу слична бобичавости код свиња. У цревима паса поред других глиста пантличара живи и пантличара звана сенура. Она је обликом као и све друге пантличаре састављена од мале главе, танког врата и пљоснатог тела у облику пантлике. Дугачка је 40—60 см. На глави има 4 пијавке и до 30 кукица. Као и све пантличаре она се пијавкама и кукицама држи за слузокожу псећег црева и на тај се начин храни. Тело јој је састављено из пљоснатих чланака, који се између главе и трупа једнако обнављају. Сваки тај чланак није ништа друго него једна кеса испуњена јајима. Када јаја сазру, а то бива најпре у последњим, крајњим чланцима, онда они отпадају и са изметом се избацују из псећих црева напоље. Та јаја од пантличаре за своје развијање траже влагу и топлоту — суша и светлост уништавају их. Кад јагањци или овце прогутају та јаја од пантличаре са водом или храном, она доспу у овчија црева и одатле се упију са хранљивим соковима у крв и крвоток их разнесе по целом телу овце. Даље се сад могу развијати само она јаја, која преко крвотока доспу у нервни систем — мозак или кичмену мождину, јер је то њихово погодно земљиште. Сва остала јаја угину. У мозгу или кичменој мождини јаје се развије у зачетак. После 40 дана, тај је зачетак у облику мехурића, величине једне трњине и већ се у њему распознају главице, у облику белих тачкица, а сам је мехурић испуњен течношћу. После 2—3 месеца он је потпуно развијен

*) В. реч брљ у Илустрованом Пољопривредном речнику С. П. Друштва.

и достигао је величину јајета, а често пута и већи — као песница. А оне главице, које су изгледале као беле тачкице, испупољиле су се из зидова мехурића у толико маља од партличара .Ту се даље развијање у овци прекида. Ако сад пас поједе мозак са тим мехуром, свака та глава мехура ухвати се за слузокожу танког црева у пса и израсте у одраслу пантличару са чланцима *Дакле из пантличаре која живи у псећим цревима, јаја њена водом и храном долазе у црева овце, одатле преко крвотока у мозак, где се развијају у мехурић и шај мехурић присуством својим у мозгу проузрокује саму болест.* Код ојагњених оваца могу се јаја крвљу матере пренети и на плод, те се јагње може већ заражено ојагњити.

Дакле, болест проузрокује тај мехурић у мозгу величине једног јајета, (често пута и већи, неки пут их може бити и више), који се развија у мозгу или кичменој мождини. Много чешће у мозгу него у кичменој мождини, а кад је у овој последњој онда увек у кичменој мождини у крстима, пошто је ту мождина најдебља, те највише места има.

Знаци болести разликују се према органу, у коме се мехурић развија — мозгу или кичменој мождини, јер он својим присуством означава обољење самог органа, а оно се показује у ненормалном, поремећеном раду њиховом.

У мозгу изазива у почетку запаљење мозга. Ако је велики број јаја доспео у мозак, смрт наступа у року од месец дана. Ако је мањи број јаја, болесник се бори и болест се протегне 5—6 месеци, и све се више показују прави знаци „брљивости". Животиња постаје жалосна, губи вољу за јело, мршави, постаје подпуно непажљива, наступају поремећаји вида и слуха, не види на једно или обадва ока, поглед јој је уплашен. Затим се показују и знаци поремећаја у кретању и равнотежи, болесник не може да стоји усправно, држи главу у ненормалном положају; неправилно иде, попречи се, често пута гурне на једну страну, запне и гура на чврсте предмете, па се и окреће у круг. Сви ови знаци показују неправилност у прилогу оних радњи, којима код здравог марвин чета руководи мозак и то онај дао мозга, на коме се развија мехурић. Тако, ако се мехурић развија на оном месту мозга, које упрэвља оком, наступиће поремећај у виду болесника и оболело јагње не види добро.

И болест све више изнурава, док не наступи смрт после неколико месеци мучења.

Ако се мехурић развија у кичменој мождини крстију настаје поремећај у њеном раду и наступа постепено узетост задњег дела тела, само је овај облик болести много ређи.

Код угинулих оваца од ове болести, ако се расече лобања, наћиће се у мозгу један или више мехурића, који су болест проузроковали.

Лечење: Из самог описа болести види се, да је врло озбиљна и сигурно се свршава смрћу и да се разумети, да је лечење врло тешко. Једино што би било успешно то је вађење операцијом свих мехурића из лобање, што ветеринар може учинити, али је нерентабилно. *Зато чим се приметне први знаци болести, најбоље је заклати оболело марвинче, док је још у доброј снази, пошто је све месо, осим главе, нешкодљиво и употребљиво за људску исхрану.*

Али ако је лечење оболелих немогуће, *спречавање ширења саме болести може се вршити са сигурним успехом.* Оно се основа на самом познавању узрока болести и његовог преношења.

1. *Не давати псима, да једу главе од животиња оболелих од ове болести, јер се преко њих заражују пантљичаром, која ће опет расturаши јаја и зараживаши овце.* Зато такве главе треба уништавати сагоревањем или дубоким укопавањем.

2. Обратити нарочито пажњу на псе, особито овчарске, и ако имају пантљичару, лечити их од исте, и све оне делове од пантљикаре *уништаваши сагоревањем, или чак и само заражене псе уништаваши.* Да пас носи пантљичару у себи познаје се по томе, што он у своме измету избацује делове исте. А домаћин, чије овце обољевају од „брљивости" нека обрати нарочиту пажњу на пса.

Лечење паса од пантљичара врши се овако: У очи дана, кад се хоће да даје лек, држати пса на лакој храни или му не дати ништа да једе. И онда ујутру, на празан стомак дати му прашак од камале (Pondre de kamala) 2—8 грама према величини пса и то од двапута у размаку од 1 сата. За време лечења држати пса везаног и уверити се, да није у измету избачена и глава од пантљичаре, јер без тога не вреди ништа, пошто ће глава ако је остала, продужити, да производи чланке са јајима. Ако се лечењем не успе, може се поновити сваких 7 дана.

Закључак. Болест је опасна, наноси велике штете, лечење оболелих је безуспешно и треба их одмах у почетку клати, али се ширење болести може на лак начин и са сигурношћу спречавати.

Обреновац **Милутин Гец**
ср. ветеринар

БЕЛЕШКЕ.

О стању у пољопривреди у Краљевини С. Х. С. од 1.—30. априла. — *I. Опште стање годишњих усова* — изражено према шеми: одлично, врло добро, слабо, рђаво — било је овако

1.) *Зрнасто биље*: пшеница и овас: врло добро јечам и раж између врло добро и добро; наполица између врло добро и добро;

2) Махунасто биље: сочиво: врло добро; пасуљ, грашак и грахорица: између врло добро и добро;

3.) Индустријско биље: лан и конопље: врло добро;

4.) Коренасто и крешоласто биље: кромпир мрква и сточна репа: врло добро;

5.) баштенско биље: врло добро;

6. Сточно (крмно) биље: детелина и луцерка: врло добро;

7.) Ливаде и пашњаци: између врло добро и добро;

8.) Виногради и воћњаци: врло добро;

II.) Болести и штеточине на културама Није их било у већој мери нити су причиниле велике штете. Местимично су се биле појавиле; крвава ваш на јабукама, сочна шљивина ваш, пољски мишеви и гусенице;

III.)Атмосферске прилике. Биле су доста промењиве, али је највећим делом време било лепо топло и повољно за усеве и пољске радове. У већини области падале су кише махом слабије и средње јачине. Снег је падао већином са кишом и без штетних последица по усеве и воће. Слабијих мразева, и слана било је у неколико области али без штетних последица. Већих елементарних непогода није било изузев у срезовима: макарском и делоградском, где је олуја нанела веће штете нарочито воћкама и виноградима.

IV Пољопривредни радови. У овом месецу вршени су у главном следећи радови: сетва кукуруза, конопља, лана, шећерне репе, бостана: дрљање и ваљање озимих усева: прашење раних баштенских усева; откривање и орезивање винограда, калемљење воћа и винове лозе побијање притака у винограду и т. д.

V Стање стоке: У погледу сточне хране стање је било задовољавајуће, али је у свима областима било д ста побољев ња и морталитета код стоке. Највише су биле распрострањене следеће болести: метиљ код говеда и оваца, овче богиње, шуга, сакагија, свињска куга, колера код живине.

Из канцеларије Мин. Пољопривреде и Вода.

Практичне и лепе ограде и капије двориштa. — Који није пропутовао села поред Мораве и у моравској равници, тај није видео, какве све капије израђују наши пољопривредници и како украшују своје домове. Ту су разни зидови, тарабе и плотови врло лепо врбовим прућем попletени, а капије — вратнице од дасака, на разне начине израђене и ћерамидом, црепом, плехом или даскама покривене. — Што је лепша ограда, а нарочито капија, тим се укућани више поносе.

Под крововима капије често се виде и голубови, где им је сопственик удесио склоништа и где их нико не узнемирује.

Сматрамо да ће се наши пољопривредници интересовати, какве се капије израђују и код других народа, па им стога износимо слику бр. 32 каквих капија има код Чеха. Пошто се на поменутој слици врло лепо види, како изгледа ограда, а како капија, то за њихово израђивање није потребно никакво објашњење.

Слика 32. Вратнице.

Управни Одбор Српског Пољопривредног Друштва на седници својој од 20. априла т. г. донео је одлуку, да се у будуће књижевни радови штампани у „Тежаку" хоноришу по штампаном табаку овако:

Оригинални чланак	1200 дин.
Прерађени чланак (свој и туђ)	600 „
Преведени чланак	500 „
Подлистак	4-800 „
Књижевни приказ са критиком . .	1000 „
Стручни одговор на питање	1000 „
Белешка, гласник, допис, извештај, некролог, књижевни оглас	500 „

Рецензија књига по 20 дин. од штампаног табака књиге, но без права на хонорар за штампање рецензије. Рецензија рукописа отсекоом.

Моле се за сарадњу досадашњи сарадници, као и други пољопривредни писци, нарочито који су чланови Српског Пољопривредног Друштва, а до сада нису сарађивали у „Тежаку". Чланци треба да су краћи, да могу изаћи у једном броју, да су практичне и поучне пољопривредне садржине и да буду сезонски.

НЕКРОЛОГ.

Љубомир Милановић, из Жупањевца, члан пољопривредне подружине жупањевачке, на Благовест у 8 сати разболео се, а у 6 сати умро је,

Сахрани су учествовали чланови подружине, и многобројни пријатељи.

Бог да му душу прости и рајско му насеље.

15 априла 1927. год
у Жупањевцу ср. Левачки

Алекс. Д. Милановић.
члан подружине, пред.
општине и обл. посланик

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ
радионица кованих коса
13,8—10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 17. — V — до 23. — V — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	270	280	268	278	—	—	—	285	[illegible]	317	3[illegible]0	3150	284	[illegible]
Раж	—	—	200	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	190	193	185	195	—	—	—	—	—	—	210	100	215	215
Кукуруз	166	173	164	172	—	—	—	167	170	165	[illegible]	[illegible]	165	180
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	300	162	170
Пасуљ	155	165	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 338.50 — 339 дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА
Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС
Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

3—10

ЗАПИСНИК

53. Редовног Годишњег Збора Српског Пољопривредног Друштва. држаног 27. марта 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни:

а). г. г. п.председник Др. Танасије Митровић, и чланови Управе: Божидар Ранковић, Сава Ратковић, Никола Петровић, Софроније Партонић, Драг. Спремић, Борислав Станисављевић, Димитрије Николић, Бошко Бошковић, Александар Рашковић и Вида Матић . 11

б) редовних чланова 10

в) изасланика Подружина 3

г) добротвора, утемељача и гостију 4

Збору је председавао п.председник Др. Танасије Митровић.

Бележио секретар Милан В. Дамњановић.

I.

П.председник констатује да има довољан број чланова за рад и на основу чл. 39. Правила, отвара Збор у 9 часова. Пре свега поздравља присутне и благодари им на тако леном одзиву, чиме су доказали да се интересују за Друштво и његов рад.

Осврће се на рад Друштва у прошлој години, који има збор да оцени. Напомиње да је цела прошла година била у општој привредној кризи, а специално пољопривредна криза била је акутна, јер су поред општих и друге чињенице утицале, да се испољи у свој оштрини. Нарочито поплава, која је разорно дејствовала и уништила усеве на великим површинама наших најплоднијих крајева, порушила зграде, подавила стоку, учинила је да ти огромни губитци појачају општу кризу. У таквој години Друштво је имало да води борбу и да отклања последице пољопривредне кризе. Оно је помагало своје чланове давањем бескаматног кредита, нарочито у времену кад се кредит није лако и јефтино налазио. Кредити су давани у материјалу, који је био потребан за производњу. Осим тога, Друштво је притекло у помоћ и приложило 5000 дин. Народном Одбору за помоћ пољанљеним, у коме је Одбору био као представник Друштва пок. председник Паја Т. Тодоровић.

Требала је да се појави општа привредна криза, па да надлежни схвате прави значај пољопривреде за нашу земљу, од које се очекује да подмири све потребе државе. До појаве ове кризе пољопривреди се поклања пажња само толико, у колико је она имала да што више новаца донесе државној каси. Тек после овог скупог искуства опажамо да се о пољопривреди води више рачуна и да се предузимају мере да она напредује.

Ово Друштво, кроз које су прошли наши најврснији људи, учинило је много за напредак наше пољопривреде, и уверени смо, да када се буде писала историја наше пољопривреде, да ће његов рад бити записан златним словима.

Моли Збор, да се пре преласка на дневни ред, упути поздрав Највишем Заштитнику Њ. В. Краљу — Збор једногласно прима предлог са: Живео Краљ!

На поздрав примљен је овај одговор Дворске Канцеларије:

Београд 27. марта 1927. год.

Господине,

Пријатно дирнут родољубивим поздравом, послатог са Збора Српског Пољопривредног Друштва у Београду, Њ. В. Краљ благоволео је наредити да се члановима тога Друштва, изјави његова топла захвалност.

Министар Двора Јанковић с. р.

Господину Др. Танасију Митровићу, П.председнику Српског Пољопривредног Друштва — Београд.

Поздравни телеграм, који је са Збора упућен Њ. В. Краљу гласио је:

Његовом Величанству Краљу Александру I.

Београд.

Чланови Српског Пољопривредног Друштва, сакупљени на 53. Редовном Годишњем Збору, у знак своје оданости поздрављају Ваше Величанство, Свога Највишег Заштитника и кличу: Живео Краљ и цео Краљевски Дом,

П.председник Српског Пољоприв. Друштва
Др. Танасије Митровић с. р.

Затим спомиње болни губитак који је задесио Друштво смрћу председника Паје Т. Тодоровића, који је не-

уморно пуних 46 година радио у Друштву и цео свој век посветио напретку пољопривреде. Његове заслуге и на књижевном пољу, познате су врло добро свима, и он је својим радом стекао име националнога радника. Позива збор да му ода заслужну пошту. — Збор устаје и одаје пошту покојном председнику са: Слава му и лака му земља!

Пре преласка на дневни ред, моли да се изберу три члана за оверу записника и бројање гласова. По овлашћењу Збора кандидује г. г. Драгомира Савића, обл. пољопривредног секретара из Скопља, Михајла Видановића, управника држав. лоз. расадника из Пирота и Александра Васића председника обласне Скупштине и економа из Д. Крчина. Збор усваја кандидацију.

II.

П.председник прелази на 2. тачку дневног реда: читање извештаја о раду Друштвене Управе, годишњи рачун о приходу и расходу и извештај о стању целокупне Друштвене имовине.

Пошто је Збор изјавио жељу да се одмах пређе на дискусију, јер су извештај раније примили и прочитали, то п.председник отвара дискусију о извештају.

Милан Јов. Илић, председник Подружине из Владимираца и редовни члан, говори о ценама роби коју Друштво продаје, нарочито о цени детелине. Мишљења је да Друштво са својим ценама треба да буде конкуренат свима, јер сељак купује само тамо где је јевтиније. Детелина и грахорица, као пићне биљке преко су потребне сељаку, и зато му треба дати могућности да их јефтиније набави, и да одржи своју стоку. Држава све тражи од сељака а недаје тако рећи ништа, зато треба Друштво да им указује помоћ са нижим ценама. Што се тиче осталог рада Управе, са њиме су, мисли сви задовољни, јер сви који седе у управи, искусни су радници. Замера што се за редовне чланове бирају многи па и они, који су тек изашли из школе. Мисли да избор редовних чланова треба вршити према подацима добивеним на лицу места. Ми имамо и нешколованих пољопривредника, који су по своме раду бољи од школованих. Жали што у Друштвеном годишњем извештају није штампан извештај његове Подружине, али зато окривљује његовог секретара, који у записнику његовог годишњег збора није ништа друго записао, осим који су били присутни, и тај господин је редован члан Српског Пољопривредног Друштва, и ако нема никаквих заслуга, и седи поред других редовних чланова, који носе високо заставу Срп. Пољопривредног Друштва.

Ђура Цамоња редован члан из Београда, говори о великом губитку, о смрти председника Паје Тодоровића — Ђаковчића, о коме се п.председник онако лепо изразио. И ако је покојни председник скоро пола века радио на пољској привреди и сав се био посветио напретку земљорадника и земљорадње, наша дневна штампа није нашла за потребно да се осврне на његов рад, и истакне његове заслуге, а пуни новине разним филмским звездама, личностима које најбоље играју шими, чарлстон и фокстрот и др., који за ову државу ништа не учинише нити имају каквих заслуга. Налази да нам је дужност да се одужимо сени пок. Паје Т. Тодоровића и да га задржимо у вечној успомени. То ћемо најбоље учинити тако, ако оснујемо фонд, који ће носити његово име, и из чијег би се прихода давала стипендија оним ђацима који би хтели да своје пољопривредно знање допуне школовањем на страни. Ако се његов предлог усвоји, он ће приложити овом фонду према својој моћи.

Вића Матић, члан Управе, у допуну говора п.председника наводи, да се о пољопривреди може увек доста да говори, и да се опет све не искаже. О пољопривреди сви говоре, али јој мало пажње показују. Ма да се пољопривредници, који плугом отварају груди матере земље, старају да остваре потребе, ипак је све то недовољно. Али овако леп одзив на Збору Српског Пољопривредног Друштва, доказује да се народ интересује за напредак, и да ће у држави исатати боље прилике. Позива присутне да се удружују и да раде преко Српског Пољопривредног Друштва, које је учинило и чини колико може. Напомиње, да Народна Скупштина не поклања довољно пажње пољопривреди зато што мало има представника из редова пољопривредника, који би у ствари првенствено требали у скупштину да уђу. Слаже се са говором и протестом г. Ђ. Цамоње, што се јавност није одазвала и није ништа писала о пок. председнику Паји Тодоровићу, који је цео свој живот посветио пољској привреди. Предлаже да се извештај прими.

Ђока Лазић члан утемељач из Ћуприје, износи да је уочио код нашег народа неколико рђавих црта, које треба отклонити макар и силом. На пример: народ неће да чује о лечењу стоке против метиља, и зато треба предузети принудно лечење, да би се отклонила огромна штета и опасност у губитку стоке. Осим тога, крајеви удаљенији од железничких пруга, некултурни су, и свако их експлоатише. Моли Друштво, да предузме мере да се и такви крајеви подигну и просвете, и да се науче како да живе. Што се тиче говора да наш сељак тражи јевтину робу то је истина, али оно што је јевтино није добро. Зато треба набавити само добру робу, а плави камен увозити по извршеној анализи. Иначе благодари Друштву на досадањем успешном раду.

Драгомир Грујић, редован члан из Бања Луке, наводи да криза долази отуда, што наши пољопривредници не раде напредно већ једностранo. Таква је криза била и у Данској, која је ратарство заменила сточарством, и спасла се кризе. Ма да код нас није још дошло до таквог стања, ипак треба да постепено приступамо оваквој промени, јер нужда закон мења. Да би дошли до напредног сточарства, морамо да обратимо нарочиту пажњу на сејање пићних биљака, зато треба тражити могућности да се даје семе бесплатно. Што се тиче рада Српског Пољопривредног Друштва, оно је доказало својим радом, од колике је велике користи за пољопривреду, а да буде још корисније, треба да утиче на стварање сточних задруга. Из Друштвеног извештаја види се, да је рад био обилан, и стога захваљује Управи на труду. Слаже се са говорницима и такође сажаљева што јавност ништа није рекла поводом смрти нашег пионира, пок. председника Паје Тодоровића и моли да му се одужи Српско Пољопривредно Друштво издањем једног посебног броја Тежака. Такође моли да се усвоји предлог г. Ђ. Цамоње и да се фонд употреби на даље школовање ђака пољопривредних школа, као и да се дају специјалне награде.

Никола Белобрк, редован члан из Београда, наводи, да се из извештаја види, да је програм рада скоро цео извршен, што значи да је управни одбор уложио много труда и рада. Али из извештаја такође се види, да није било довољно одзива од стране сарадника, а нарочито Подружина. Од 125 Подружина свега су 55 поднеле извештаје из којих се види, да су многе радиле како треба, а остале су само животариле. Настаје питање: шта је са оним Подружинама, које нису поднеле извештаје? За ово нема кривице до Управног Одбора, колико до наших стручњака у народу и они су највећи разлог за неактивност Подружина. Даље се из извештаја види да је Друштво чинило питање: која би предавања требало држати у народу, али многи нису одговорили на питање. Моли да се имена тих лица публикују преко Тежака и да се јавно жигошу, нарочито данас, кад се редуцирају многи способни чиновници. Замера што у извештају није детаљно изнето шта је

учињено са убаштињењем, и шта ће се радити на дотичном земљишту, кад се добије убаштињење. Такође се не види, шта је Друштво урадило по тач. 2. програма рада. Моли, да се такви предмети упућују надлежним секцијама.

Сима Шиљак, председник Подружине из Плеша, говори да је Друштво позвало Подружине да упуте делегате, да се упознају са радом Друштва и потрошена Подружина, као и да прегледају магацине. Он је ради тога дошао и разговорио се о потребама своје Подружине. Такође је прегледао магацине и поручио да се Подружини пошаљу плугови обртачи, који су за њеров крај потребни. Са ценом је задовољан, јер су код трговаца много скупи. Но извесне ствари Друштво нема, као на пример: косе, чекиће, кљеште и т. д. Зато моли да Друштво са тим потребама такође кредитира Подружине према њиховим порудбинама, у ком случају не би морало да их набавља и држи у свој магацин. Моли за одлуку, да се плугови дају Подружинама на кредит, а оне да их такође дају на кредит својим члановодима. Такође моли, да се ради на појевтињавању робе, а то би могло бити тако, ако се издејствује попуст у подвозу и ослобођење од царине. У име своје Подружине похваљује рад Друштва и изјављује Управи пуно поверење.

Милутин Стојановић, редовни члан из Београда, говори да смо позвани да оценимо рад Друштвене Управе и да јој дамо разрешницу. Цео рад се да вилети из завршног рачуна, јер он представља кичму. Али ми не можемо да дамо разрешницу, јер смо сад добили извештај и за пола сата не можемо да дамо мишљење. За ово није крива Управа, већ организација, којој недостаје друго тело, а то је Надзорни Одбор, и тек би онда могли да дамо суд. Ма да су Друштвена правила мењана, ова допуна није ушла и зато треба ставити у дужност новој Управи да то учини, јер Финансијски Одбор који постоји није ништа друго но опет Управа. Раније био је и он у Управи, али се тада обртало са хиљадама и дуговима, међутим сад видимо да се ради са милионима и без дуга, а то је заслуга садање Управе, што морамо признати и похвалити, а такође и да пожелимо, да и нова управа тако ради. Изјављује жалост за губитком председника Паје Тодоровића, кога треба записати у анале Српског Пољопривредног Друштва. Предлог г. Џамоње о оснивању фонда под именом пок. председника, добар је, али има и других начина да се покојник задржи у вечној успомени, и то треба решити.

Стојан Аранђеловић, изасланик Подружине из Крушевца, изјављује да нема много да каже и у име Подружине захваљује се Управи на труду и плодном раду. Али, у раду Друштва има и грешака. Тако они су тражили кредит и добили су, и свој дуг исплатили су, међутим, своје обвезнице нису добили натраг. Друштво им је обвезницу задржало због дуга неке старе управе подружинске, али он мисли да садања управа не може за ранције дугове да одговара, и моли да се то питање у најкраћем року пречисти. Осим тога његова је Подружина тражила, да приреди изложбу у В. Шиљеговцу, али их је Друштво у томе омело, наводећи за разлог што тамо нема чланова.

Милутин Грец изасланик Подружине из Обрунова, наводи да је и прошле године говорио на збору али је био погрешно разумен, па моли да то не буде и овог пута. По говору г. Н. Белобрка, Подружине нису радиле, а управа Друштва радила је; а он би казао обрнуто, јер их Друштво за последње две године није потстицало на рад, то се види и из извештаја Друштвеног где се говори о раду секција и где се види да секције нису ништа радиле, Секције треба да стварају планове за рад и да нам дају директиву. Ми смо упутили Друштв упредлог за унапређење сточарства и ђ чеку смо упутство по томе. На подизању пољопривреде најкоље утиче пример., а Тежак и разни списи не, јер је уверен да се слабо чита. Што се тиче образовања фонда под именом пок. председника Паје Тодоровића, то треба оставити Управи Друштва, да она учини све што је потребно да се фонд установи, само је он мишљења да тај фонд треба да служи пропаганди, а не да се искоришћује на стипендије.

Светислав Поповић, изасланик Подружине из Куле, наводи да је био на доста зборова, на којима се обично прича: то је добро а оно није, треба ово оно, записа се у записнику и говорнику се отиђеска. На збор Друштва долази први пут, и хоће да каже, да није доста што се народу дају поуке, већ их треба упутити како да се користе тим поукама. Али једно друштво не може све потребе да задовољи, и зато има разна друштва са разним задацима и једно друго допуњују. То допуњавање може бити само онда, ако та Друштва раде сагласно, али има случајева, да раде једно другом супротно. Нас у унутрашњости то се не тиче, јер сматрамо да сва Друштва постоје ради народа, а не народ ради њих. Моли да се то прими знању, да се народ обилази и поучава. Ми желимо сложан рад и зато смо код нас уредили, да чланови Подружине имају бити и чланови задруге, а чланови задруге имају бити чланови Подружине, на то захтевамо и од наше централе. Моли да се Подружинама даје већи кредит од 300 дин по члану, па мајар то било и са интересом.

Сава Вујић председник Подружине из Сенте, изјављује поверење садашњој и будућој управи, али мора да учини једну примедбу. Из завршног рачуна види се, да иста добит износи само 20 што је за данашње прилике врло много, јер и трговци мање зарађују. Због тако велике добити чланови иступају из Подружина, ма да ми морамо да имамо своју сталешку институцију, која ће нас заступати, но то може бити само тако, ако иза Српског Пољопривредног Друштва стоји што већи број чланова. Зато Друштво треба да са ценама конкурише трговцима, да би привукло што већи број чланова и моли да се у томе правцу ради, а ако би настао губитак, тражити да га попуне држава и чланови.

Љубомир Тајић изасланик Подружине из Тополе Крагујевара на замерке да се Тежак не чита и да није корисан. Успех је кад га читају макар и 20 и налази да Тежак не треба да буде само лист, него ће читавка, т.ј. опширнији и моли да се у будуће тако ради.

Блажо Божовић, члан Управе Друштвене, одговара на замерке и објашњава да Друштво узима зараду само 4—5 % и то на бруто количине, а кад се одбије дара, онда је зарада минимална. Што се тиче анализе плавог камена при увозу, о томе је донета одлука на једној конференцији пре 5 година, али је Министарство Пољопривреде није могло да усвоји, пошто би плави камен услед тога много поскупио. Друштво набавља робу по паритету златне валуте, и због тога је Друштво често пута у неприлици и двоумици, да ли да изврши набавке. За важније артикле издаје се врло велика сума јер треба знати да Друштво све набавке врши за готов новац, и онда је треба ни захтевати да набавља и тако сигне артикле које се могу свугде добити и без бојазни за исправност. Што се тиче замерке да је друштвена зарада велика, то није тачно кад се има у виду да је обрт 7 милиона динара и да у зараду улази и помоћ од Министарства Пољопривреде, Народне Банке, од продаје књига и др.

Председник објашњава о току убаштињења и да је још у спору. Државни Савет признао је Друштву право својине и упутио државу на грађанску парни-

цу. Ако држава одустане од парнице, ми ћемо за два месеца добити тапију. Но како је у изгледу да ће нам држава одузети земљиште путем експропријације, ми ћемо се старати да добијемо пуну одштету. Што се тиче прибирања података о пољопривредној кризи, ми смо их тражили од Подружина, али је одзив слаб, а тај ће се посао наставити. Правила Друштвена непредвиђају надзорни одбор зато што рачуне Друштвени подлежу прегледу Главне Контроле. Што се тиче сузбијања метиља и ту је рађено много, па је подружинама поклоњена извесна количина дистола, који је добивен од фабрике Каштел за пропаганду. Зарада Друштвена није велика кад се има у виду да је у зараду урачунато: продаја књига, помоћ Министарства Пољопривреде и других институција. Што се тиче давања кредита подружинама, он се даје по могућности с обзиром на тачност Подружине, али има Подружина које свој дуг нису још исплатиле. Обвезнице се враћају Подружинама кад измире дуг, и нова управа прима на себе и обавезе старе управе.

Бура Шамоња, редован члан из Београда, изводи, да се из извештаја види да чланови Одбора за израду програма Пољопр. Коморе нису долазили на седнице. Он не замера Друштвеној Управи већ члановима дотичног одбора и вато моли да се то питање поново узме што скорије у претрес и да се у одбор узму људи који ће да раде. Што се тиче привредне кризе, она ће се отклонити ако се отклони пољопривредна криза. Једно од средстава је, да се предупреди сељаку да потписује менице као економ, јер на тај начин губи све имање. У Народној Одбрани прикупљају се подаци о привредној кризи, па моли да и Друштво узме учешће. Пита шта је Друштво учинило да се оствари пољопривредни кредит. Жали што је на Збору слаб одзив интелектуалца и народних посланика, који треба да чују шта наш пољопривредник говори, јер подижући пољопривреду подижемо нашу државу, али треба нарочиту пажњу обратити, да се у пољопривреди не увлачи партијанство. На железничкој станици видео је много спрана које тамо дуго времена леже, и како чује, онај коме се шта додели, мора да дође лично и прими. Ако је то заиста тако, онда ће те справе да пропадну, јер нико нема рачуна, а нарочито они из дальих крајева, да дођу овде и потроше више но што справа вреди. Ради свега тога моли Управу Друштва, да више посвети пажње пољопривредној политици.

Никола Белобрк редовни члан из Београда објашњава, да није у своме говору осудио рад свих Подружина, а који тако мисли погрешно га је разумео. Што се тиче жеље да се у промет пушта само исправна роба, може да изјави да је у Министарству Пољопривреде већ израђен правилник о вештачким ђубривима. Што се тиче справа које леже на железничкој станици, набавило их је Министарство Пољопривреде на рачун репарације, али са њима не располаже оно већ управа за Ратну Штету.

Љубисав Миленковић изасланик Подружине из Рахна, моли да Друштво набавља Еберхартове плугове, пошто су бољи од Сакових.

Милутин Стојановић редовни члан из Београда, мишљења је, да се не може задовољити захтев Подружина да им се дуплира кредит, јер би у том случају морало и Друштво да дуплира кредит. Ова и раније Управа, уништили су заблуду да Друштво треба да ради без зараде, али ту зараду треба утврдити на пр. на 10%. Друштво не може да снабдева са јевтиним потребама, али може да утиче да трговци смање своју зараду. Иначе зарада Друштва берзанска је. Поново моли, да се за идући збор спреми измена правила и да се установи Надзорни Одбор.

П.председник саопштава да се више нико није јавио за говор и зато пита: да ли се прима извештај и да ли се даје разрешница Управи. Збор једногласно одговара да прима извештај и да даје разрешницу управи.

Затим п.председник пита: да ли Збор усваја предлог г. Ђ. Џамоње да се установи фонд пок. председника Паје Т. Тодоровића и да предлог изради Управа са г. Џамоњом. Збор једногласно усваја предлог.

Напослетку п.председник пита: да ли Збор усваја предлог г. М. Стојановића да се спреми измена друштвених правила и да се установи Надзорни Одбор. Збор једногласно усваја предлог.

П.председник саопштава да је већ подне и пита: хоће ли Збор да прекине рад и да га настави по подне, или рад да продужи. Збор одлучује: да се рад продужи.

III.

П.председник саопштава да је на реду 3. тачка: решавање о писменим предлозима Друштвене Управе, Подружина и појединих чланова, али пошто таквих предлога нема, то се по тој тачци нема шта да говори. Збор прима знању.

IV.

П.председник моли да се пређе на 4. тачку и да се донесе решење о буџету прихода и расхода за ову годину. По жељи Збора да се буџет не чита пошто су га сви добили и проучили, позива говорнике, да се јаве за реч.

Бура Ђирковић редовни члан из Београда говори да је буџет добро састављен, али у интересу и јаче инспекције требало би позицију 25 повећати бар на 36.000 динара.

П.председник објашњава да нема потребе да се буџет исправља, јер ако се у току године покаже да је позиција 25 недовољна, ту је позиција 22 за допуну, а такође ће се помоћи и вирманисањем из других позиција, ако Збор усвоји овај буџет и да овлашћење за вирманисање.

Пошто се више нико није јавио за реч, то П.председник пита Збор: да ли прима предложени буџет прихода и расхода за ову годину и да ли даје овлашћење Управном Одбору за вирманисање кредита између појединих партија и позиција. Збор једногласно одлучује: да се буџет прима и даје овлашћење Управном Одбору за вирманисање кредита између појединих партија и позиција.

V.

П.председник ставља на ред 5 тачку.: Решавање о измени и допуни правила и пословника. Позива секретара да прочита предлог. Секретар чита:

а) чл. 1.1 Правила допуњује се трећим ставом који гласи:

Ако је редовни члан изасланик Подружине или Савеза, има права да гласа још и као изасланик.

б) чл. 32. Правила мења се и гласи:

На редовном годишњем збору Српског Пољопривредног Друштва, Подружине и Савези биће представљени својим изасланицима. Свака Подружина која броји до 50 чланова, може за тај циљ опуномоћити једног изасланика, а оне које броје више од 50 чланова, могу опуномоћити на сваких 50 чланова још по једног изасланика с правом гласа. Сваки изасланик гласа само једанпут. Савези могу опуномоћити по једног изасланика с правом гласа.

б) чл. 32 Пословника допуњује се другим ставом који гласи:

Право гласања имају само редовни чланови и изасланици Подружина и Савеза. Ако је изасланик редовни члан, има права да гласа још и као изасланик.

Пошто се нико не јавља за реч, то п.председник пита: да ли Збор прима предложене измене и допуне правила и пословника. Збор једногласно одлучује: да прима.

VI.

П.председник саопштава да се има приступити избору чланова Управе на место оних који по правилима иступају. Има се извршити избор председника и пет чланова. Даје одмор 10 минута, да редовни чланови и изасланици попуне гласачке листиће. Објашњава: да је гласање тајно и да сваки има право само на један глас.

После одмора п.председник моли одређену господу за оверу записника и бројање гласова, да примају гласачке листиће, а секретара позива да изврши прозив чланова и изасланика с правом гласа.

По свршеном гласању п.председник саопштава да су добили гласове:

за председника:

Мирко Миљковић	104
Димитрије Николић	1
Д-р Ђорђе Митровић	1
Милорад Тројановић	1
Божидар Ранковић	1

за чланове Управе:

Никола Петровић	104
Милутин Стојановић	104
Софроније Партонић	99
Борислав Станисављевић	86
Драгутин Спремић	82
Павле Петковић	22
Никола Белобрк	11
Лазар Сладековић	6
Јован Стојановић	5
Д-р Божидар Попадић	4
Милош Николић	4
Сава Ратковић	1
Божидар Ранковић	1
Д-р Коста Кондић	1
Никодије Стаменковић	1
Алекса Поповић	1
Д-р Милан Влајинац	1
Д-р Ђорђе Митровић	1
Ђура Џамонја	1

П.председник објављује да су према резултату гласања изабрани: за председника г. Мирко Миљковић и за чланове Управе г. г. Никола Петровић, Милутин Стојановић, Софроније Партонић, Борислав Станисављевић и Драгутин Спремић. — Збор поздравља изабране чланове са живели!

VII.

П.председник износи на решавање 7. тач. дневног реда: Избор почасних и редовних чланова, и позива секретара да предлог прочита. Секретар чита:

за почасне чланове:

1. Велимир Ђ. Димитријевић, коњички пуковник, в. д. управника Двора, веома заузимљив на унапређењу пољопривреде, о чему служи као доказ угледна Дворска Економија, која је његовом иницијативом створена, из које се многи пољопривредници снабдевају одличном стоком и другим потребама. Својом пажњом према Друштву васпоставио је тесну везу између Друштва и угледне Дворске Економије.

2. Спира Лозанић, професор Универзитета, који је већ 52 године редовни члан Српског Пољопривредног Друштва и који је као Министар Народне Привреде много учинио за напредак Пољопривреде. Осим тога и својим научним радом, много је задужио пољопривреду и Српско Пољопривредно Друштво.

3. Алекса Станишић државни саветник и бив. Министар за обнову и искрају, који је увиђајући користан рад Српског Пољопривредног Друштва пружио му прву помоћ за обнову свога рада.

4. Јулијус Дирст професор зоотехнике на Бернском Универзитету. Сви наши млађи ветеринари и агрономи његови су ђаци, и свима је познато да се он нарочито интересује о приликама у нашој земљи. Његовим избором истакло би се, да се Српско Пољопривредно Друштво интересује за науку и научаре ван свога круга.

за редовне чланове:

1. Милорад Кузмановић, приватни економ из Бујачића у ср. ваљевском, дугогодишњи је ревносан члан Ваљевске Подружине у којој је биран за члана Управе, а ове године изабран је за п.председника Подружине. Својим радом и тачношћу Кузмановић је узор земљорадник и показује велико интересовање за напредније начине рада у пољопривреди, и на сваком изложби суделује активно;

2. Милутин Никетић проф. средње Пољоприв. Школе у Ваљеву члан је Управ. Одбора Ваљевске Подружине. Властитом иницијативом потпомаже рад Подружине, те се увек показује вољан да са својом стручном спремом потпомогне акцију Подружине. Одржао је пар успелих предавања.

3. Петар Томковић школовани економ из Бање био је председник Подружине у Аранђеловцу од 1923 г. до 1926. г. и увек се старао, да се чланством у сваком погледу изађе на сусрет.

4. Светолик П. Швабић свештеник из Аранђеловца, активно сарађује на оџачање Подружине и из личне иницијативе путује по срезу и агитује за Подружину. Био је главни сарадник за приређивању изложбе у 1926 години.

5. Милан Илић земљорадник из Г. Трешњевице и

6. Војин Д. Гајић земљорадник из Копљара, оснивачи су Подружине у Аранђеловцу, који у својим крајевима утичу на примењивање напреднијих начина рада.

7. Милош Трифуновић ср. економ у Трстенику, агилан је радник на увећавању Подружина у срезу и главни сарадник око пољопривредне изложбе у Трстенику.

8. Влада С. Лапчевић учитељ у Рибнику у ср. Трстеничком вредан је пчелар и један од главних сарадника пољопр. изложбе у Трстенику. Такође је велики пропагатор идеја Српског Пољопривредног Друштва.

9. Милован Гавриловић пуковник у пензији који сада живи у селу Калањевцима, оснивач је тама Пољопр. Подружине, и агилан је пропагатор Друштвених идеја.

10. Теодосије Тошић игуман и старешина Манастира Јошанице, вредан је пољопривредник и пропагатор савршенијег начина рада, у чему врло много помаже Српско Пољопривредно Друштво. Учествовао је на Друштвеној изложби међу првим излагачима.

11. Милоје М. Суботић ср. економ из Књажевца, у сталној је вези са Срп. Пољоприв. Друштвом и помаже његов рад.

12. Тихомир Ђорђевић, ср. економ из Краљевог Села, оснивач је тамошње Подружине у којој је и секретар и која врло добро ради.

13. Драгољуб Стојиљковић земљорадник из Чифлука код Печењевца, председник Подружине, и

14. Душан М Јовановић земљорадник из Чифлука код Печењевца, секретар Подружине, обојица су оснивачи Подружине и свесрдно раде на унапређењу пољопривреде.

15. Живојин С. Милетић председник и оснивач Подружине у Жучковцу, код Соко Бање, агилно помаже Друштво у раду и у опште енергично ради у своме крају на побољшању пољопривреде.

16. Милан В. Павловић секретар Министарства Пољопривреде и Вода дугогодишњи пољопривредни чиновник и као економ ср. посавског покретач за обнову најстарије и најчувеније Подружине у Обреновцу.

17. Срећко А. Гобец чиновник Мин. Пољоприв. и Вода а раније као чиновник у унутрашњости активно је сарађивао у Подружинама: Приштинској, Босиљградској, Изворској, Бресничкој и Лесковачкој. Осим тога преводио је Друштву извесне радове за Тежак, са словеначког језика, не тражећи за то хонорар.

18. Драгутин Јотић ср. економ из Свилајнца, врло је вредан и активан сарадник тамошње Подружине а има и угледно добро које служи за пример широј околини.

19. Душан Путниковић секр. Мин. Пољопр. и Вода сарадник је на Тежаку, нарочито у правним стварима.

20. Јован Ђенисијевић, ср. економ из Плевља, трудољубив и марљив сарадник на унапређењу тамошње Подружине. Дужност секретара и благајника Подружине отправља без обзира на личне материјалне жртве и свог слободног времена.

21. Милосав Митровић ср. економ у пензији из Чачка, сарадник у оснивању и раду Подружина и сарадник на Тежаку.

22. Петар Стојадиновић економ из Медвеђе у ср. трстеничком, агилан пропагатор на унапређењу пољопривреде и приређивању трстеничке изложбе.

23. Радивоје Жикић, писар Мин. Пољ. и Вода, сарадник на Тежаку и Гласнику С. П. Д.

Мирко Миљковић редовни члан из Београда, захваљује се Збору на указаној му почасти бирањем за председника овога Друштва. Правац рада обележен је и он ће се трудити свима силама да оправда указано му поверење и да Друштво одржи на оној висини, на којој су га издигли његови претходници. Збор се одазва са Живео!

П.председник саопштава да је дневни ред исцрпљен и захваљује се члановима и изасланицима на лепом одзиву. Моли их да понесу уверење да ће Управа Друштва настојати, да што боље одговори своме задатку и да ће поступити по примедбама које су данас изнете, у колико има могућности.

Поздрави из унутрашњости упућени 53. Редовном Годишњем Збору.

Ниш. — У име свих чланова честитамо рад Збора који је од велике користи за општу, ствар истрајан рад нове Управе и срдачно поздрављамо. Председник Димитрије Цветановић, секретар Петар Х. Манић.

Јагодина. — Спречен слабошћу не могу лично присуствовати данашњем Збору желим успешан рад. Бозољац.

Нови Сад. — Поздрављам све другове са жељом да у слози донесу зборске одлуке у корист Друштва и народа. Мајеровић, управитељ Градинарске школе.

Скопље. — Желим да данашњи рад уроди плодом. Много поштовање Стефановић економ из Куманова.

Паланка. — Због слабости не могох доћи. Желим сложан и плодан рад нека Збор и овом приликом дигне искрен и одлучан глас за напредак земљорадника тога извора народне привреде народног богаства и одбране државе. Вића Радовановић.

У Дебелици ср. тимочки. Срдачно поздрављам плодан рад Збора. Младен Ђ. Милошевић.

Кавадар. — Спречен немањем новца да Збор посетим, зато га поздрављам желећи сложан рад. Избор председника и управе молим да се изврши из реда људи заслужних за рад Друштва, сваку политику молим другове да одбаце јер она нама само штету доноси а не користи никога а најмање пољопривредника и привреду на чијим темељима држава стоји. Петровић.

Сарајево. — Братском Српском Пољопривредном Друштву — Београд. Молимо Вас да Вашем овогодишњем редовном збору испоручите наше жеље, да и овај, као и сви досадашњи Ваши зборови, уроди плодом за срећу и напредак наше пољопривреде, која нарочито сада преживљује тешке дане. Жалећи, што ради неодложних послова не можемо изасланика послати, остајемо са братским поздравом. Савез Српских Земљорадничких Задруга.

Бар — Црна Гора. — Службени хитни послови не дозволише, да ни ове године будем присутан годишњем збору. Жалим, веома жалим; јер и лично познанство и реферисање о потребама овога краја, на чију се зачамалу привреду гледа као на „убого пасторче" — било би значајно — и добило јаких присталица у потпомагању наше привреде.

Поздрављајући 53 редовни састанак, пионера, капацитета и раденика на културно-привредном пољу, дозволите да вама господо и колеге пожелим срећан скуп и рад — са жељом, да се дуго и дуго сакупљате, добро вијећате па и нас, овамо обалом плавог Јадрана до реке Бојане не заборављате. Друштву на услузи са искреним поздравом агр. Иво М. Калуђеровић ред. члан Српског Пољоприв. Друштва.

Збор је закључен у 2 часа по подне.

Секретар
М. В. Дамњановић с. р.

П.председник,
Др. Тан. Митровић с. р.

Оверачи

Драг. Ј. Савић с. р.
Мих. П. Видановић с. р.
Александар Васић с. р.

Штампарија Драг. Грегорића, Страх. Бана 93. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5035С

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Берба, транспорт и прерада трешања.

Код нас се у многим местима гајењу трешања обраћа нарочита пажња с погледом на рану родност и добру ренту, где су размножене одабране сорте трговачке вредности. Међу њима предњачи Охрид са својим одличним сортама, Ритопек, Мостар и многа места у дубровачкој и сплитској области са најранијим сортама

Али и поред свега тога њиховој берби, транспорту, а нарочито кућевној преради за сада се обраћа недовољна пажња, те овде износим кратак упут, како би се оне што боље уновчиле и прерадиле.

I. Берба и транспорт.

Берба трешања доста је заметна и скупо стаје, јер плодови за продају морају бити пажљиво руком и са дршком узабрани, али се ипак уложен труд добро исплаћује.

Да се плодови могу лако, брзо и добро брати, треба за бербу имати једне практичне дрвене мердевине (стубе) тако, да су што уже и дугачке, како би се са њима могло што даље у круну попети. Сем тога потребна је корпа исплетена од врбовог прућа са куком, да се може прикачити за грану. Дужа дрвена кука за савијање врхних грана, како би се и околни плодови могли узабрати, а који су махом најкрупнији и најлепши.

Ако се трешње беру за дужи транспорт, онда се беру на неколико дана пре правог зрења, како би до тржишта потпуно сазреле и на њему се показале у својој правој зрелости и квалитету. У главном трешње могу добро издржати транспорт до три дана, а за даљи ваља их брати нешто недозреле.

Беру се прво оне сорте, које су лако изложене квару услед влаге и јаке сунчане припеке, па тек онда оне, које су издржљивије и могу се на дрвету дуже очувати.

За продају за јело најбоље су сорте чврстог меса, али при том да су сочне, ружичасто црвене боје, а међу њима крупне и црне достижу на тржишту највећу цену. Жуте трешње најрадије купују и добро плаћају фабрике за конзервисање, јер су зато најподесније. Вишње и мареле доброг квалитета боље се плаћају од трешања услед

њиховог пријатног укуса и киселине, било за јело или за прераду сока и конзервисање.

Боље сорте трешања, а нарочито са мекаником љуском, пакују се у корпе исплетене од врбовог прућа са тежином од 5 килограма (сл. 39), док остале сорте чвршћег меса и љуске пакују се у корпе са тежином од 15–20 килограма, које се обложе танким слојем лишћа, при врху зашију ланеним, платном и укрсте дебљим врбовим прућем (сл. 38).

Сл. 38. Већа корпа.

Сл. 39. Мања корпа.

II. Прерада трешања.

1) *Ликер од трешања.* — Три килограма зрелих трешања опере се, измуља, изваде коштице, дода 2 литра препечене комовице, 2 грама каранфилића и 5 грама зејтина од горког бадема. После 6 недеља оцеди се течност, избистри и томе дода ½ кграма шећера растворено у 1 литру воде. На овај начин добија се врло добар ликер.

2) *Трешње у сирћету.* — а) Први начин: Плодови се на неколико места избуше иглом, сместе у какав суд за кување, прелију винским сирћетом и дода на сваки литар по 800–1000 грама шећера и неколико грама цимета и каранфилића. Затим се прокува на тихој ватри, док трешње не отпочну да пуцају, смести у тегле и др. судове и добро повежу пергамент хартијом.

б) Други начин: Зрели плодови оставе се 24 часа да престоје у винском сирћету, изваде коштице, плодови поређају у тегле или ћупове и поспу танким слојем шећера.

3) *Трешње у ракији.* — Зрели плодови поређају се у боце тако, да при врху остану нешто празне. На 1 литар чисте комовице даде се 1 кгр. шећера и са тим прелију сложене трешње у боцама.

4) *Трешње у меду.* — Остављају се са коштицама. На 1 кграм. плода узме се 700 грама меда и ⅛ литра воде. Мед и вода неколико се пута загреју и добро измеша, са њим прелију

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек

(Наставак)

Историја меда казује нам, да је мед био познат, како јужним, тако и северним народима. Кад су Римљани отпочели освајање туђих земаља, дошли су у Хелвецију и у Алпима, као и другим деловима Галије, где су живели Келти, наишли су на употребу меда. Келти су употребљавали мед чак и за размену за друге предмете, а и справљали су од њега пиће. Исто тако и код Германа мед је био у том добу у јачој употреби и трошио се у великим количинама за справљање пића. По једној причи о германском сату од осам стопа дужине, изгледа да су Германи држали пчеле у дупљама, које су секли и правили од шупљих дрвета.

У средњем веку мед је потпуно замењивао шећер и од њега је справљано вино као и друге разне посластице. Да се је од меда у том добу справљала велика количина вина, види се и из тога, што је 1050. године у Мајсену угушен пожар вином од меда у оскудици воде.

Мед у средњем веку употребљаван је и у неким казненим случајевима, у којима су се злочинци мазали медом и остављали у пољу, да их разни инсекти пецају, док не умру. У неким опет казненим делима мазали су злочинце медом и увађивали их у перје и тако их проводили и излагали руглу и подсмеху света.

У циљу добијања меда, који се одликовао својом слашћу, хранљивошћу и лековитошћу, пчеларством су се бавили и најстарији народи. Још стари Мисирци занимали су се пчеларством, преносећи своје кошнице с једног места на друго са обилатијом пашом. За Трачане прича се, да су сипали мед у вино, а у Св. Писму за Канан помиње се да је пун меда. Војници Александра Великог, кад су ушли у Индију, наслађивали су се медом, којег је у Индији имало у великим количинама. Свуд дакле, где је год имало пчела у дивљини, народи су се бавили пчеларством у циљу добијања меда и воска. За владе Карла Великог обраћена је особита пажња пчеларству, што је учинило, да се исто врло рашири и производња меда подигне. Појава хришћанства још је више појачала производњу меда, јер су цркве и манастири у томе предњачили због воска, који је црквама и манастирима био потребан за прављење свећа, које су се у њима палиле. Наши пак владаоци као Стеван Немања, краљеви: Урош и Милутин, Цар Душан, Стеван Дечански, Стеван Деспот српски са својом мајком Милицом, подижући манастире, уједно су оснивали и пчеланике и поклањали манастирима са великим просторима. А да би пчеларство што боље напредовало, они су оне, који су се њим бавили, ослобођавали од свију краљевских и црквених радова и кулука.

(Наставиће се).

плодови и оставе до употребе на каквом хладном и сувом месту.

5) *Мармелада од трешања.* — Са плодова сасвим зрелих уклоне се петељке, изваде коштице и у каквом суду прокува, изгњечи, процеди течност, па на сваки литар дода 3—400 грама шећера према слости плода. Затим се сипа у какав плитак и широк суд, кува и чешће меша све дотле, док се не згусне, па као врела каша сипа у подесне судове и кад се охлади повеже пергамент папиром; и

6 *Сулц-пихтије од трешања и вишања.* — Саме за себе трешње не дају добар сулц, зато се обично узима $^2/_3$ трешања и $^1/_3$ рибизла. Плодови се оперу, уклоне петељке и изваде коштице, па у каквом суду прелију водом тако, да сви плодови у њој огрезну. Кувају се, док не омекшају, изгњече и оцеди сок. На 1 литар сока дода се $^1/_2$ кгр. шећера и поново кува, док се не згусне, сипа у подесне судове и чува до употребе.

П. С. Петковић.

ШТЕТНЕ ЖИВОТИЊЕ.

Како је најбоље таманити пацове*)

Код нас живе две врсте пацова: *домаћи пацов (Mus rattus L.) и путнички пацов (Mus decumanus Pal.)* Први је мањи, а други већи. Разликују се и у боји. Домаћи је пацов дуж кичме мрко зеленкасте боје; са трбушне је стране пак нешто отворените боје пепељасто-црне. Наш га народ услед те угасите боје назива и црним пацовом. Други, путнички пацов је угасито-жућкасто-сиве, боје, на боковима је отворените боје жућкасто-сиве а по трбуху беличасте. Код обе се врсте нађу и бели примерци са црвеним очима. Разликују се и у величини ушију и репа; јер док су у домаћег пацова уши дужине половице главе тако, да напред пружене покрију очи, дотле су у пацова путничког дугачке само за $^1/_3$ дужине главе; док је реп домаћег пацова дужи од тела му, дотле је у путн. пацова доста краћи.

Пацови нису праседеоци Европе, него или су се доселили, или су их пренели из Азије и Африке. У Европу је први доспео домаћи пацов, и у средњем веку је само он био овде познат. Невероватним множењем често пута бивао је права напаст.

Почетком XVIII столећа доспео је у Европу и путн. пацов. У великим групама доселио се из Азије са обала Каспијскога мора, препливавши Волгу; а у исто доба на лађама је пренесен и из Источне Индије у Енглеску. Ова се врста за кратко време распростр.ла по целој Европи, а године 1755. пренесен је лађама и у Америку. Данас је већ тако рећи одомаћен по целом свету.

Ове две врсте су се у почетку добро слагале међусобно, али су набрзо постали крвни непријатељи у борби за опстанак; и победник је био путн. пацов. Домаћи је пацов бивао из дана у дан све јаче и јаче стешњаван, непрестано га је нестајало тако, да се данас ретко налази у неким државама. И код нас — мада се истина и црни односно дом. пацов налази још у доста великом броју — преовлађује путн. пацов и овај је познатији.

Опасност од пацова лежи у њиховом обилатом множењу. Женка носи младе 1 месец, и на једном окоти 5—22 млада. А коти се годишње више пута. Неке статистичке белешке помињу такав огроман број о множењу, да је готово невероватно. Тако су нпр. у Паризу на једној кланици за 4 седмице убили 16.000 ком., а исто у Паризу су пацови на једној шинтерници за једну ноћ појели 35 коњских лешева, оставивши само кости.

Од какве су штете у кући а и у пољу и од какве су опасности по човека, речено је у чланку г. др. Иванић.

Осим економског интереса дакле, и са здравственог гледишта је потребно, да се пацов тамани свим силама, те ћу и да говорим *о одбрани.*

И против пацова, као и против осталих пољопривредних штеточина, не зна се ни броја одбранбеним средствима, која се препоручују.

О овима нећу много да говорим, али ћу се укратко обазрети на озбиљније поступке, нарочито на тамањење са „бацилима“ и отровом, пре него би почео да говорим о најуспешнијем поступку.

Досада су најпознатији препарати против пацова „*Рашин*“ и „*Данис*“. Но огледи су доказали, да успех како са ратиновим, тако и са данисовим бацилима није увек сигуран.

Од опште су употребе *отрови*: стрихнин и арсеник. Обоје су опасни отрови, те их стога и не препоручујем за употребу око куће. Јер пацов један део поједеног отрова поврати и тако се разнесе по кући, што је опасно како по домаће животиње, тако и по човека.

У место ових поменутих средстава а и многих других, које овде нисам споменуо, употребљавајмо *морски лук* за тамањење пацова. И морски лук *(Scilla maritima)* садржи у себи отрова, али употреба овога није ни близу тако опасна, као других отрова, шта више тврди се за њега, да на човека или домаћу животињу не дејствује. Али ми ипак свакоме препоручујемо да га сматра исто, као и други отров и да према њему буде исто тако обазрив и предострожан.

Морски се лук може добити у свакој већој апотеци и дрогерији. Ваља знати да морски лук дејствује само, ако је свеж; стари труо или смрзнут не вреди много. Ваља га употребити овако: Исече се као и обичан црни лук на кришке и у

*) Чланак г. Др. Ст. Иванића, у 13. бр. Тежака, дао ми је повода да напишем овај чланак.

Писац.

масти га испржимо, али строго пазећи да не загори, јер тада уместо да својим мирисом примами пацове, мирисом на загоретину још их растерује. Када смо са овим готови, умесимо кашу од кукурузног брашна, у коју помешајмо нешто пшеничног или ражаног брашна и у ову смесу помешамо испржене кришке морског лука. Није саветно ову смесу руком мешати, јер по мало пали. Овакво тесто ставимо на парче дашчице, и спремимо на места, куда пацови долазе. Ако пацови долазе на таква места, где су и домаће животиње, тада тровано тесто треба остављати тако, да до њега може доћи само пацов (види сл 40.). А

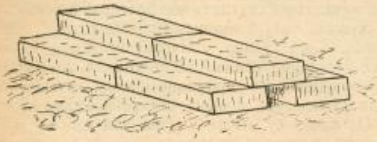

Слика 40. Олук за стављање отрова.

то ћемо постићи овако: узмимо 6 комада цигаља, од којих две ставимо пљоштимице на земљу и то једну за другом тако, да те четири цигље чине један олук, широк толико да у њега може ући само пацов; тај олук пак треба пљоштимице покрити са преостале 2 цигље. А у средину овако начињеног олука метнемо зготовљено тесто. Пацове домами мирис, једу тесто и од отрова угину. Овај посао треба више пута поновити, т. ј. када теста нестане метнути друго. Успех ће бити потпун, ако им ову храну дајемо, кад друге немају.

Када смо овај посао свршили, оперимо добро руке и судове, у којима смо тесто правили, а исто тако очистимо и своје одело. Јер увек морамо имати у виду да радимо са отровом, и да у случају недовољне пажње можемо шкодити себи и другима.

Приказаним поступком пацове убијамо, дакле их заиста *шаманимо*. Али за одбрану од пацова има још једно добро средство, којим пацове не убијамо, него их само терамо са свога имања, а то је средство: употреба *течног катрана*. Овај поступак траје дуже и захтева стрпљења, али је успешан. У рупе, куда пацови улазе, често сипамо течног, али ипак доста густог, лепљивог катрана. Овај им се залепи за длаку, од чега не могу да се очисте. Једно услед мириса катрана, друго и нарочито због тога, што се упрљају, набрзо се са тога места удаље. Јер пацов, мада се задржава на прљавим местима, воли телесну чистоћу, а како се катран лепи и не може да се од њега очисти, радије оде. Но на овај начин се не тамани, већ само расели. Зато да се не би вратио, треба њихова места чешће преливати катраном.

Напослетку да поменем и природне непријатеље пацова. То су сове и гаврани, даље мачка, псето (ратнери), твор и куна.

28. марта 1927. год.
Београд.

А. Жорж, агропом

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ:

Питање: Имам једну кобилу мелез арапске расе, која је стара пет година. Ова кобила пре десетак дана почела је да се лишајиви по глави и брњици тако, да та лиша расте у облику круга и стално заузима све већи простор, па почела и по целом телу тако, да приликом тимарења на оном месту длака отпада и већа се рана отвара те не могу тачно да појмим, да ли је то лиша или шуга. Зато ми је част умолити Српско Пољопр. Друштво за објашњење, од чега је то наступило и како је најбоље средство противу тога?

Јевдимир Милановић,
из Крагујевца.

Одговор: У самом питању нису довољно изложене све околности, под којима се је болест појавила као и знаци, који се показују. Важно је знати, шта се прво јавља као знак болести (бубуљица, мехурић), да ли је дубље под кожом, у самој кожи или на површини исте, појављује ли се каква течност и какве је природе, да ли длака одпада из корена или се ломи (као да се шиша), постоји ли свраб (чеше ли се болесник) и у којој мери. Све је ово важно знати, јер има неколико врста кожних болести, које се јављају под знацима описаним у питању и само све појединости дозвољавају, да се постави тачна диагноза болести.

Али по томе, што се болест шири и у круг од места, на коме се појављује, може се са сигурношћу тврдити, да је то болест паразитарне природе, то ће рећи, да је проузрокују жива бића и несумњиво је лишај (teigue). Дакле то је лишај, али који, то се из објашњења у питању не може утврдити. У осталом за саму ствар нема практичног значаја, пошто је лечење исто за све лишајеве. Главно је знати, да је лишај заразна паразитарна болест, коју проузрокују ситне, голим оком невидљиве гљивице, развијају и се на кожи болесне животиње. Тих гљивица има неколико врста и оне се међу собом разликују како по своме облику, тако и по месту развијања (покожица, кожа, корен длаке, сама длака), те и по самим знацима болести, коју проузрокују. Иначе се могу распознати микроскопским прегледом. Из овога јасно је, да је потребно, да би се болест појавила, да се животиња зарази, т.ј. да се на њеној кожи нађу те гљивице, које ту наставе да живе и да се множе, те шире болест у круг. Само заражење врши се најчешће додиром, преносом тих гљивица, јер су оне саме непокретне. Кад је једно грло већ оболело, болест се шири на њему

у круг, са места на коме се је појавила и на другом месту појављује се на тај начин, што болесник чешањем преноси гљивице са болесног места на здраво, или његов газда четком, чешагијом или прибором.

Лечење: Из описа саме болести намећу се две врсте закључака: спречити ширење болести и лечити оболела грла.

1). Да би се спречило ширење болести, потребно је пре свега оболелу животињу одвојити од здравих, као и све оне предмете који су долазили са болесником у додир: ћебе, прибор итд. Овде треба имати на уму, да се и човек може заразити лишајем, да је код њега ова болест опаснија него код стоке, те према томе онај, који ради око оболеле животиње, нека обрати нарочиту пажњу на чистоту. Човек исто тако може да пренесе болест са оболеле на здраву животињу, ако не оправши руке после рада око болесне животиње, ради око здраве стоке.

Све предмете, који су долазили у додир са болесном животињом, треба дезинфиковати, тј уништити на њима гљивице, проузроковаче болести. То се постиже топлотом за ћебад, прибор, јасла, који се попаре кључалом водом, кречењем штале, спаљивањем простирке, посипањем пода кречним млеком.

2). Само лечење оболеле животиње врши се различито према томе, да ли је болест у почетку, на малим површинама коже, или је р спострањена по целом телу.

Ако је болест у почетку, мало распострањена, онда се гледа да се спречи њено даље ширење, чувајући се, да се четком и чешагијом не преносе гљивице по целом телу, као што је то био случај код коња у питању, чији је сопственик тимарењем болесних и здравих места само ширио болест. И одмах се лече најенергичније болесна места на тај начин, што се на тим местима ошиша длака и огребе перут, па све пажљиво скупи и сагори. Затим се само место премаже једном тинктуром или машћу, коју ћемо доцније поменути.

Ако је болест већ узела маха и распострањена по целом телу, онда је први услов за лечење подпуно ошишати болесника, јер се тиме постиже да лек дејствује директно на кожу, а и боље се виде оболела места, најзад са длаком се уклања велики број гљивица. Разуме се, да лечење треба вршити пажљиво, шишати на заклоњеном месту, да ветар не би са длаком разносио болест, и сву длаку покупити и спалити. После шишања, окупати болесника водом и сапуном, водећи рачуна, да се не изложи назебу. Кад је сув од купања, онда треба намазати болесна места овом машћу:

Acide phenique 1.
Savon vert) à à 10.
Vaseline)

коју треба купити у апотеци.

Ако треба услед распострањености болести мазати цело тело, онда то вршити од два пута, прво једну половину, па затим другу половину тела у размаку од три дана. После неколико дана лечење се може поновити, ако је потребно.

Сама болест није опасна, јер се са лечењем, које смо описали, постиже сигуран успех.

На крају сматрам од нарочите важности, да скренем пажњу свима нашим пољопривредницима, да је велика грешка, што се они врло мало или тек у крајњем случају обраћају марвеном лекару за савет код оболења њихове стоке. Кад се хоће најпростија чивија на колима да измени, иде се ковачу, а код сточних болести прво се „проба“ све што препоруче „вешти“ људи и „бабице“ из села и околине, па се тек онда иде марвеном лекару. А д нас марвени лекари нису ретки, хвала Богу, ни код нас и у интересу је сваког сопственика, *да се прво њему обрати за савет и само њему*, кад му је стока болесна или кад ма шта хоће око стоке да предузима, јер ће то у стварн бити најкорисније и најмање скупо. Па и сама питања ове природе, која Српско Пољопривредно Друштво даје својим редовним члановима — марвеним лекарима да одговоре, имају опште вредности, јер се сви читаоци „Тежака“ упознају са појединим болестима, али за самог сопственика у томе моменту много је корисније, да се је одмах обратио оближњем марвеном лекару за савет, јер прво одговор преко „Тежака“ стиже после дужег времена (15—20 дана), а „брза помоћ двострука је помоћ“, а друго у свакој болести поред саме њене природе велику улогу играју и саме индивидуалне околности болесника, које треба имати у виду приликом лечења, што се може учинити само непосредним прегледом болесника.

Обреновац.

Милутин Гец,
ср. ветеринар.

БЕЛЕШКЕ.

Ред у коњушници. — 1. Са стоком поступај пријатељски; па и са страшљивим и злоћудним грлима имај стрпљења.

2. Коњушница нека је свагда чиста, сува и у реду; сузбијај гамад.

3. Старај се свагда, да у стаји буде здрав ваздух и довољно светлости.

4. Старај се, да јасле и судови за храњење и појење стоке буду свагда чисти, јер се тако отклањају болести.

5. Храну полажи у одређено време и по мери. Храна нек је свежа и здрава и вода чиста.

6. Стока треба да има потребан јој одмор; треба јој простирати довољно простирке, те да се може ваљано одмарати.

7. Ланац, којим се коњи везују, мора бити толико дугачак, да им при лежању не смета,

8. Кад је хладно време, обеси преко ноћ оглав у топлој стаји, те да гвоздене жвале (ђем) не дођу и уста сувише хладне.

9. Не мећи додатке узди („ауфзеце"), да би коњи држали право главе, јер су непотребни и муче их; непотребни су и наочници. Ако когод ипак мене наочнике, нек пази да не тару и не заклапају очи.

10. Не примењуј свирепи ђем с ланцем, нити какве оштре гвоздене жвале (оштре „тренале"), који коњу језик расецају, приклештују или увијају

11. Палдуми (задњачни део ама) корисни су, јер је коњима лакше при заустављању и враћању кола.

12. Запрежни прибор нек је чист и подмазан, уверавај се чешће, да ли пристаје, како ваља; ако жуљи, онда ударити одмах, где треба меку подлогу.

13. Прегледај чешће потков. Поткивати ваља мирно и са стрпљењем. Ако је поледица, нек је ков изоштрен или још боље, наместити шиљке на завртањ (т. зв. „штолне").

14. Коње, ако рамљу или имају ране, поштеди од рада, док не оздраве.

15. Ако коњ оболи, што ћеш најбоље приметити при храњењу, и тимарењу, потражи благовремено стручну помоћ. Чувај се врачара и надрилекара.

Овај је „ред у коњушници" издало швајцарско друштво за заштиту животиња, а добро је, да га и сви наши пољопривредници проуче и у стаји на видном месту држе, да би се по њему што боље владали.

А. Г. Ј.

Почасним и редовним члановима Друштва.

Из друштвених књига и спискова чланова Пољопривредних Подружина види се, да велики број почасних и редовних чланова Друштва не примају друштвени орган „Тежак" ни остала повремена издања његова — Пољопривредни Календар и Гласник.

Налазећи да је морална обавеза почасних и редовних чланова Друштва, да његова издања, или бар његов орган — лист „Тежак" примају и тиме докажу интересовање за рад и живот једне културно-хумане установе, која им је изабором за своје чланове, истина, признала дотадање заслуге, али их у исто време сматра и у будућности за своје активне сарадниче.

По чл. 7. Правила за Подружине Друштва, редовни друштвени чланови дужни су да оснивају месне Подружине и да код ових и раније основаних буду њихови чланови и плаћају годишњи улог као и редовни подружински чланови.

Према изложеном Друштво сматра за своју дужност, да овим апелом умоли своје почасне и редовне чланове, који до сада нису примали, друштвена издања, да их у будуће примају.

Српско Пољопривредно Друштво.

Пољопривредним Подружинама.

I.

Ради израде распореда помоћи за пољопривредне изложбе у овој години, потребно је, да све Пољопривредне Подружине, које по одлукама својих годишњих скупштина или по програмима рада имају приредити и обавити пољопривредне изложбе у овој години, *најдаље до 10. јуна ове године*, поднесу Друштву извештаје, из којих треба да се види следеће:

1. За коју се територију (срез област или покрајину) изложба има приредити и за које пољопривредне гране.

2. Са каквим средствима Подружина располаже за приређивање-обављање изложбе и награде излагачима.

3. Да ли је Подружина учинила и какве предрадње за приређивање изложбе по чл. 4. и 5. Правилника о приређивању изложаба.

4. Колику помоћ Подружина и у чему (пољ. справама, семену, књигама или новцу) очекује од Друштва за награде излагачима.

Која Подружина до одређеног рока не пошаље овај извештај биће њеном кривицом лишена права на помоћ и сарадњу Друштва.

II.

Како Друштво по своме Програму Рада за ову годину, има да обави низ популарних практичних пољопривредних предавања у целој земљи, то се позивају све Подружине, да Друштву *најдаље до 10. јуна ове године* пошаљу извештаје, из којих треба да се види: у којим местима, у ком времену и из којих пољопривредних грана треба обавити предавања, па да ова имају корисно дејство на напредак пољске привреде.

Овај извештај саставити споразумно са обласним или среским пољопривредним референтом и у исто време предложити предаваче, који би предавања са успехом обавили.

ЗАПИСНИК

19. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 4 маја 1927. год. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник М. Миљковић и чланови: Б. Станисављевић, С. Партовић, С. Ратковић, Д. Николић, А. Рашковић, Б. Ранковић, В. Матић и Д. Спремић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

292) 18. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

293) 17. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II.

294) Прочитан је записник 17. седнице Финансијског Одбора, да је извршио преглед и оверу рачуна. Одбор прима знању.

III.

Прочитан је записник 17. седнице Набављачкг Одбора, па је одлучено.

29) да се набави од фабрике џакова из Младеновца, 1.000 комада џакчића за паковање.

296) да се набави: од заступника оригиналних Мајерових тријера, 10 комада Н. I[1] и Банат. Савеза Срп. Земљорад. Задруга Хајдеови тријери и то: 20 ком. Н.I/I и 12 ком. Н. II/I.

IV.

Прочитан је записник 17. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

297) да се одобри Подружини у Високом приређивање изложбе стим, да ће јој се дати помоћ, кад поступи по правилнику.

298) да у смислу одлуке 53. Редов. Год. Збора Књижевни Одбор са г. Ђ. Џамоњом, изради статут о фонду бив. председника поч. П. Т. Тодоровића

299) да у смислу одлуке 53. Редовног Годишњег Збора, Финансијски Одбор спреми измене Друштвених правила о установљењу Надзорног Одбора.

V.

Саслушани су реферати инспектора за Подружине па је одлучено:

300) да се одобри кредит Подружинама: у Кладову 9.600 дин.; у Грабовцу 7.500 дин.; у Ковину 19.000 дин.; у Алексинцу 6.000 дин. и у Барајеву 10.000 динара.

301) да се реферат инспектора о стању и развитку Подружина, као и у мерама за поправку стања, упути Одбору за извршење програма рада да спреми предлог.

VI.

302) По молби Трговачке Коморе, за мишљење о ширењу хмељарства, одлучено је: да се упути Секцији за Земљорадњу.

VII.

Саопштења и предлози:

303) Председник извештава, да су он и п.председник на основи овлашћења датог им на прошлој седници разговарали са лиферантом повеља о смањењу цена и да је добијен писмени пристанак да уступа повеље по 6 дин. комад. Одбор прима знању стим да се исплата изврши, кад врати оригинал и 30 отисака. Попуњавање повеља да се одмах узме у рад и свима члановима пошаљу бесплатно. Дупликат се може издавати уз накнаду трошка од 10 дин.

304) Председник саопштава да су он и п.председник разговарали са пољопр. аташе-ом Чехословачког Посланства г. Хохолоушеком о намераваној посети пољопривредника из Чехословачке. По изјави аташе-а они би хтели посету да учине у мају идуће године а нарочито да обиђу Јужну Србију. Одбор прима извештај знању стим, да се ово има у виду и учине нужне припреме.

305) Прочитано је писмо г. С Лозанића, којим се захваљује на избору за почачног члана. Одбор прима знању са: Живео!

306) Члан г. Д. Николић реферише о путу у Загреб са чланом г. Н. Петровићем ради лицитације ветрењача. Даље да су извршили набавку трокара, прстенова за бикове и берила за воће. Осим тога посетили су Загребечки сајам, и разговарали са излагачима о могућим трговачким везама, на бази комисиона, што су они врло радо прихватили. Одбор прима предње знању стим да се упути у даљи рад Набављачком Одбору.

Са овим је седница закључена.

На знање!

Српско Пољопривредно друштво

има:

Жетелице за жито, са једним резервним ножем — Динара 7.300 ком.

Косачице за траву, са додатком (апаратом) за жетву жита — Динара 5.800 ком.

Косачице за траву, без апарата за жетву жита — Динара 5.000 ком.

Брусеви од пешчара (тоцила) за оштрење ножева — Динара 450 ком.

Цене се подразумевају франко наш магацин у Београду. Справе се не могу давати по отвореном рачуну.

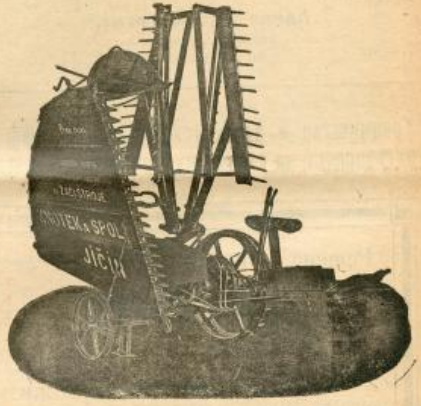

већ само на фикс поруџбину, а попуст код њих не важи. Друштво, изузетно, даје Подружинама и члановима и то: код куповине жетелице 300·— динара, а код куповине косачице (са апаратом или без њега) динара 200 од комада.

Подружине, које имају отворен кредит, могу добити машину, ако положе половину вредности унапред, с тим да остатак исплате најдаље до **половине месеца јула** ове године. Сви остали шаљу **половину вредности унапред,** а остатак се полаже код пријема справа, т. ј. узима се повуком.

Поруџбине треба чинити благовремено, како би справе стигле за сезону и на време. 3—1

Тражите

Илустровани Пољопривредни Речник

Свеска А—Б. Свеска 20 дин.

Исправка. — У додатку „Тежака“ бр. 21., непажњом слово-слагача, погрешно је оштампан број присутних на годишњем збору. Моле се читаоци да бројеве овако исправе:

редовних чланова	101
изасланика подружина	39
добротвора, утемељача и гостију . .	45

Уредништво.

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ
радионица кованих коса
13,9—10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 7. — V — до 23. — V — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	270	280	268	278	—	—	—	293	330	290	305	2150	295	322,50
Раж	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	—	—	190	200	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—
Кукуруз	166	176	164	175	—	—	—	173	230	167	180	19450	168	190
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	460	460
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	800	150	175
Пасуљ	155	165	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—			
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 342 — 345 дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА
Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС
Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

5—10

Штампарија Драг. Грегорића — Страхињића Бана 93 — Телефон 8-39 — Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Баци и појници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут на целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5035С

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Садашњост и будућност нашег хмељарства.

Необично повољне цене хмеља на светском тржишту по завршеном рату учиниле су, да се хмељарство код нас почело нагло ширити. Овоме су нарочито допринеле тешкоће у пољопривредној производњи, које су се последњих година појавиле и необична рентабилност гајења хмеља према осталим културама. Трговачка Комора сасвим је оправдано скренула пажњу на наше хмељарство у намери, да испита, у колико је и да ли је у опште здраво овако нагло ширење културе хмеља и да ли неће наступити какве штетне последице од евентуалне суперпродукције хмеља код нас или да не би нагли пад цена на светском тржишту бацио наше младо хмељарство у какав тежак положај, па изазвао и опадање, да не би уложени капитал постао неприносан или чак да се не би делимице и изгубио, капитал, који би уложен у друге културе или пољопривредна стварања дао боље резултате итд., другим речима жели се, да испита садашњост и будућност нашег хмељарства.

Да би се могао донети правилан закључак, потребно је критички пропратити извесне чињенице. Потребно је пре свега утврдити садашње површине под хмељом.

Статистика обрађених површина и производње очигледно није тачна. Али је за то статистика извоза и увоза несумњиво бар приближно тачна. Покушаћемо, да помоћу њих и других чињеница што тачније утврдимо данашње површине под хмељом.

Према статистици било је под хмељом

1921	год.	1.226	хектара
1922	„	1.826	„
1923	„	1.615	„
1924	„	2.227	„
1925	„	2.155	„

просечно годишње 1.809 хектара

Према статистици извоза и увоза извезено је:

1921	год.	1,283.380	кгр.	за	дин.	11,223.684
1922	„	876.315	„	„	„	19,522.035
1923	„	2,303.484	„	„	„	118,052.659
1924	„	1.277.679	„	„	„	91,451.446
1925	„	3,158 665	„	„	„	243,772.055
просеч. годиш.		1,779.904	„	„	„	96,804.375

Увезено је:

1921 год.	74 675	кгр.	за дин:	2,107.069
1922 „	59.133	„	„ „	3 569.563
1923 „	153.811	„	„ „	3,443.470
1924 „	87.041	„	„ „	3,636.305
1925 „	56 897	„	„ „	4 468.324
просечно годишње	86.331	„	„ „	3,444.946

Од интереса је знати порекло увезеног хмеља. Ово је потребно због доцнијих закључака.

Увезено је ових пет година просечно годишње

Из Чехословачке	80.371	кгр.
„ Немачке	2.441	„
„ Мађарске	1.929	„
„ Италије	729	„
„ Сједињених Држава	43	„
„ Енглеске	20	„
„ Шведске	0.80	
„ Аустрије	191	„
„ Албаније	3.20	

Из овога се види, да је наш главни увозник хмеља Чехословачка.

Ако упоредимо површине из године 1925. са извезеном количином хмеља, наилазимо на једну очигледну нетачност код површина. Ако претпостављамо, да је наш свеколики произведени хмељ извезен у тој години, онда би један хектар требао донети просечно 14.65 товара. Ако претпоставимо, да је и увезени хмељ извезен, онда би ипак један хектар дао 13.92 товара. Претпоставка о извозу увезеног хмеља је мање логична и могућа, јер је наш хмељ у тој години продат просечно по 77 дин., а увезени плаћен по 78 дин. килограм. Највећи део увезених количина хмеља је из Чехословачке, те је свакако употребљен у нашим пиварама у мешавини са нашим хмељом или и чист, по традицији можда или потреби појединих пивара. Овде је врло важна чињеница, да се просечна цена увоза и извоза разликује само за око 1 динар по килограму. Ово је најбољи доказ о квалитету нашег хмеља. Просечно пак за последњих пет година продавали смо свој хмељ у округлом по 54 дин., а куповали по 39 динара, а по бројевима статистике увоза и извоза.

У сваком случају нађени број 14.65 товара по хектару као принос са једног хектара је и сувише велики. С обзиром на нашу унутарњу потрошњу он би се имао још попети. За колико би то требало да буде, писац незна, јер нема података о тој потрошњи.

Ако бисмо се ставили на гледиште могућих просечних приноса и ставимо их 5—7 товара по хектару, добили бисмо 2 – 3 пута више површине под хмељом од статистичких површина. Ови би бројеви требали да се још попну с обзиром на

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек.

(Наставак)

Ова пажња наспрам пчеларства, као и повластице, које су даване онима, који се баве истим, помогле су те је пчеларство код Срба у том добу било врло раширено и напредно, те се мед и восак могао извозити и на страна тржишта, а нарочито у Млетке и отуд добијати знатне новчане користи.

И ако је мед био познат и најстаријим народима и употребљаван за многе сврхе и лекарије при лечењу разних болести, ипак све до половине шеснаестог столећа народи нису знали, како се мед ствара и од чега постаје, већ су држали да мед у виду медене росе пада на земљу са које га пчеле купе. Северни народи старога доба, држали су да мед пада са „светог дрвета живота“ обливено белом маглом, која се спуштала на земљу у виду медене росе, одакле су је пчеле купиле. Тек у половини шеснаестог столећа, појављују се два француска калуђера са мишљењем, да се мед у бићи ствара и дејством росе издваја из нектара, делова цвета и претвара у слатку течност, коју пчеле из цвећа купе. У доцнијем времену, то је још боље испитано и доказано, да мед постаје од медљаног сока, који се ствара у нектарима цветова. Тај сок назван и сам нектар није исто што и мед. Тек онда, кад нектар дође у пчелин медни стомак, а под утицајем пчелине пљувачке, он се претвара у мед.

Сад, кад смо се укратко упознали, какво су поимање о меду имали и најстарији народи као и за шта су га употребљавали, да видимо шта о меду кажу стручњаци и научници данашњег доба г.г. лекари, хемичари и бактеоролози.

Професор Бунге вели, да од свију врста шећера једини мед има у себи гвожђа. Хемиским испитивањем меда, нашао је, да у једном килограму меда има једанаест милиграма гвожђа. У својој пракси, при лечењу малокрвних, дошао је до резултата, да од свију гвожђаних препарата, што се преписују малокрвнима, мед заузима прво место. Јер он садржи у себи гвожђане соли у таквом облику, у којем прелази одмах у крв.

Француски научар Alina Caillasa, при испитивању меда, дошао је до резултата, да је најлековитији тамни мед и да он садржи и радиума. Према његовом испитивању у 100 грама меда има: 125 милигр. фосфорне киселине, 124 милиграма креча везаног са фосфорном киселином и 0·166 до 2·42% милигр. гвожђа и то све у таквом облику у каквом га човечије тело најлакше и непосредно прима.

Доктор Paul Emrih, у Швајцарској, својим вишегодишњим испитивањем меда у погледу хранљивости и лековитости дошао је до врло повољног резултата. Та своја испитивања он је вршио на две стотине слабуњаве деце, која су се налазила на лечењу у дечјој болници у Wesenu у Швајцарској.

(Наставиће се).

унутарњу потрошњу. Оволика грешка се не може претпоставити, па ма колико били погрешни податци о обрађеним површинама и производњи хмеља. У оправдање тога говори и разлог, што су у тој години могле бити извезене и извесне количине хмеља из прошле године, што ће свакако имати много вероватноће.

Много ближе стварности стоје просечни бројеви површина под хмељом и извезених количина. Према тим бројевима, а на основу прорачуна, један хектар доноси 9 83 товара хмеља. Налазимо, да је и овај број као просечан и сувише велики и да би се још више попео, када би се урачунала унутрашња потрошња. Стога нам ни просечни број хектара не даје довољно сигурности за стварно стање. Али ако стварни број просечног извоза упоредимо са уопште утврђеном могућом просечном производњом код хмеља и имамо у виду и земаљску унутрашњу потрошњу, т. ј. ставимо 5—7 товара по хектару, добићемо око 2542 —3559 хектара или просечно у округлом око 3000 хектара. Ми мислимо, да смо на овај начин приближно утврдили право садашње бројно стање површина под хмељом. С обзиром на доцније закључке и нешто већа грешка неће имати никакав значај, зашто, видеће се доцније.

Из изнетих бројева види се, да нам је иностранство за нашу производњу са просечно цигло три хиљаде хектара за последњих пет година плаћало просечно годишње 96,804.375 дин., а ми смо давали иностранству годишње просечно 3,444.946 дин., т. ј. хмељ нам је донео просечно годишње у округлом 93.000.000 дин., бројеви који траже дубље разматрање и упоређење са другим културама.

Логично је, што се овде одмах намеће питање величине уложеног капитала с обзиром на увезене суме новца.

Култура хмеља је слична култури винове лозе. Ако ставимо, да један хектар хмељаника стаје 40.000 дин., онда би значило, да је за 3.000 хектара уложено 120.000.000 дин. У ових 40 хиљада динара урачунат је сав материјал и сви радови око подизања хмељаника. Ако узмемо, да један хмељаник са скелетом издржи не више већ само 7 год. (има их, који издрже и дванаест па и више година), онда би значило, да би се ова сума имала да амортизира за 7 год. што ће рећи годишње по хектару 5714 дин, или укупно 17,142.000 дин. Ово значи, да за све остале издатке око културе, евентуални интерес на позајмљени капитал или уложени рад, ренту на земљу, преостаје по хектару око 25.286 дин. или за целу површину 75,858.000 дин. И једна и друга цифра су толике, да обилно исплаћују све. Ако се узме у обзир сопствена радна снага произвођача, онда се тек може разумети, колико све остаје у његовој кеси по досадашњим условима производње и продаје.

Важна је и чињеница, да је просечна годишња сума примљена из иностранства толика да исплаћује три четвртине укупног уложеног капитала у хмељарство. Дакле уложени капитал је стварно у другој години већ исплаћен. Да упоредимо културу хмеља са нашим најважнијим цереалијама, пшеницом и кукурузом.

Под пшеницом је било просечно годишње 1,503.388 хектара, а под кукурузом 1,907.509 хектара. Пшеница нам је донела из иностранства просечно годишње 367,408.845 дин., а кукуруз 668,667.000 дин. Ово значи да нам површине под хмељом у величини готово 1|500 део површине под пшеницом донесе просечно годишње око 1|4 суме, коју пшеница доноси из иностранства просечно на годину, а код упоређења са кукурузом 1|600 део доноси око 1|7. Много је још интересантније упоређење са виновом лозом. Под виноградима је било за последњих пет година просечно годишње 169.883 хектара. Ова површина подмирује нашу потребу и дозвољава притицај далеко мање суме новца из иностранства (мислимо нешто око 20 мил. дин.), мислимо, око 4 пута мање према хмељу

Када се узме у обзир данашње тешкоће у пољопривредној производњи и необична рентабилност гајења хмеља, што јасно потврђују изнети бројеви, онда се може и лако разумети нагло ширење културе ове биљке. Добра тржишта и добре цене и најслабије привредне гране брзо издижу, исто тако као што лоши и најбоље обарају, а често доводе и до врло мучног положаја. Али и ако овако стоји данас, ипак нико не може знати људи тржишта од сада па за 7 и десет година унапред. Зашто се хмељ толико високо данас још плаћа, кад су цене цереалијама толико пале, могу бити многоструки разлози као: навала штеточина и других природних непогода у досадашњим центрима производње хмеља, упропашћени хмељаници за време светског рата, неродице, у опште веће потраживање хмеља на светском тржишту, дакле увећана производња пива, ратом поремећена производња зрнасте хране за људску и сточну исхрану и поратна тежња и брига за предратном хармонијом првенствено у овом правцу и т. д.

Сви су ти разлози у суштини за нас од споредније значаја. *За нас је важна чињеница, да је хмељ под утицајем досадашњег тржишта пробио себи пут код нас и да се врло брзо шири, те се на светској пијаци појављујемо као такмичари досадашњим произвођачима.*

Питање је сада, хоћемо ли моћи издржати ту утакмицу или не, и ако је не издржимо, те би полет културе хмеља код нас био задржат или у најгорем случају доведена била у питање у опште култура, шта бисмо ми изгубили у упоређењу са нашим осталим пољопривредним гранама.

Спроводити ма какав прорачун у овом правцу врло је тешко и сложено питање. Прво ми

не знамо, кад ће нам динар бити стварно то. Ако усвојимо разлоге, који су се чули прошле године на конгресу комора у Београду, тај је рок 7 година. За ово време бисмо могли и рачунати и са постепеним опадањем цена хмеља. Али цена може пасти и с обзиром на увећану производњу у опште. Могу се последице ратних недаћа поправити, може се појавити и вишак у општој производњи, могу се у опште побољшати околности за производњу хмеља у хмељарским срединштима и т. д.

(Свршиће се)

Мита Ђ. Николић.

ИЗ НАУКЕ О ЂУБРЕЊУ

Дејство стајског ђубрета.

Лабораторијум за пољопривредну хемију у Гисену (Немачка) извео је ова интер сантна опажања:

1) *Дејство ђубрива.* Познато је, да се може очекивати највећи могући принос од неке културе. само онда, кад се једновремено употреби и стајско и вештачко ђубре. Али има случајева, кад она и овако употребљена нису у могућности да обезбеде максимум приноса. Ово је у толико мање могуће постићи самим стајским ђубретом.

Најбољи и најочљивији резултати се добијају азотним ђубривом. При том се може да утврди и дејство калијевих и фосфатних ђубрива. Дејство азота је веома уочљиво на принос у зрну, кртоли и корену, али је оно још очигледније на принос у стабљици. Дејство фосфатних ђубрива је слабије на принос у стабљици.

Присуство стајског ђубрета утиче повољно на искоришћавање вештачког ђубрета. Ако се упореди дејство вештачког и стајског ђубрета (употребљено само или помешано са вештачким ђубретом), може се утврдити, да стајско ђубре потпомаже дејство вештачког ђубрета; само што у том случају изгледа, да је дејство калијума слабије на принос у зрну, кртоли и корену као и на принос у стабљици. И фосфорна киселина слабије дејствује на принос у стабљици од азота. Ако недостаје хранљивих материја, нарочито азота, дејство је у опште слабије.

2) *Састојци биљне хране, њихова количина у жетви и искоришћавање ових из ђубрива.* Количина хранљивих материја у жетви, добивеној употребом претежно стајског ђубрета као и са потпуним минералним ђубривом скоро је три пута већа од количине хранљивих материја у жетви добивеној са нећубреног земљишта. Овде је нарочито уочљиво дејство калијума.

Количине биљних хранљивих материја, које су дала горе назначена ђубрива у току седам година испитивања, упоређене са количинама биљних хранљивих материја, добивених са земљишта, на којима су употребљена минерална ђубрива без азота, биле су од прилике девет пута веће у погледу азота и фосфорне киселине, а осам пута у погледу калијума.

Искоришћавање биљних хранљивих материја из стајског ђубрета јако се повећава, када му се додаду и минерална ђубрива и обратно. Само то искоришћавање биљних хранљивих материја из стајског ђубрета је различито према томе, да ли су стајско ђубре и минерална ђубрива употребљена посебно, т. ј. свако за себе или помешана једно с другим.

Ако се стајско ђубре и вештачка ђубрива употребе свако за себе, искоришћавање биљних хранљивих материја из стајског ђубрета биће веће и потпуније него, кад се стајско ђубре и вештачка ђубрива употребе помешана међу собом.

Код искоришћавања биљних хранљивих материја из минералних ђубрива је обрнут случај: искоришћавање биљних хранљивих материја из минералних ђубрива је веће, када су она употребљена помешана са стајским ђубретом, него када су употребљена свако од њих за себе.

Ово показује да повећање дејства помешаног ђубрива долази утицајем минералних ђубрива.

3) *Новчана вредност жетве.* Циљ је употребе ђубрива, да се повећа новчана вредност жетве, т. ј. да се п већају приходи. Новчана вредност укупне жетве повећава се скоро у истој размери, у којој се повећава новчана вредност оног вишка приноса, који се добива дејством ђубрива. Јасно је, да ће повећање жетве бити веће или мање према дејству ђубрива, одн. према врсти ђубрива и начину употребе овога.

На вишак приноса, добивеног дејством стајског ђубрета просечно доприносе; азот за 27%, фосфорна киселина за 17%, а калијум за 15%.

Новчана вредност вишка жетве, добивеног искључиво употребом минералних комплетних ђубрива, била је на основу огледа просечно 56 златних марака (око 756 динара), и то по ½ хектара и на годину. При употреби минералног и стајског ђубрета, новчана вредност вишка жетве била је просечно 90 златних марака (око 1.125 динара), т. ј. стајско ђубре је повећало вредност жетвеног вишка добивеног употребом само потпуног минералног ђубрива за 34 зл. марке (око 459 динара). 67% од овог повећања, односно вишка, добивено је дејством азота.

Превео

В. Величковић.

Чланске повеље готове су. Моле се чланови (добротвори, утемељачи, почасни и редовни), који повеље немају, да јаве: годину кад су постали Друштвени чланови, и тачну адресу, да им се повеље пошаљу.

КЊИЖЕВНОСТ

Проф. Драг. Арсић, инж. агроном. **Производња и трговина хмеља.** — У општем делу писац износи значај хмељарства код нас, других европских држава и Америке, поткрепљен статистичким подацима. Он се нарочито задржава на нашој производњи, извозу и увозу. У историјату нашег хмељарства писац се исцрпно бави хмељарством у Словеначкој, Војводини и Србији. Према изнетим истинама култура ове биљке има свију услова код нас, како у погледу квалитета, тако и количине. И ако је хмељ по својој садашњој култури тек у зачетку код нас, он ипак на светској пијаци ништа не уступа хмељу других земаља, где је већ из давнина у гајењу. И ческа хмељарска трговина служи се нашим хмељом. Меша га са својим и продаје као свој. Да је ово могуће, најбоље показују наведене анализе зацког и бачког хмеља.

У посебном делу писац износи порекло хмеља и његове ботаничке особине, додајући овоме и хемијску анализу шишарице. По њему пракултура хмеља као да припада нама Словенима. Најјачи разлог за ово је само име, ако не би можда требало тражити га у санскриту, што је такође лако могуће. Подела је извршена посве правилно: рани, полурани и позни хмељ. Наш бачки хмељ по писцу треба да води порекло од зацког хмеља, а не од голдинга. Са овим у вези стоји свакако и његов добар квалитет.

У нарединм одељцима писац износи услове успевања, ђубрење, значај компоста, стајског и вештачког ђубрета, подизање хмељаника и подизање наслона — скелета.

Одељак о нези обухвата радове у првој и другој години, односно следећих година. Они су јесењи, зимски, пролетњи и летњи. Посве оправдано је на резање обраћена нарочита пажња.

Б рба обухвата конзервисање и паковање. Изнети су и разни системи сушница.

Болестима хмеља је посвећен нарочити одељак. Обухваћене су све важније болести и штеточине.

Трговина хмељом предвиђа осигурање, солидне производње и трговине. Основица је квалитет. Оцени квалитета посвећен је нарочити одељак.

Мере за подизање хмељарства код нас су према реферату к нгреса из 1925. год., т. ј. техничко усавршавање производње и организационо поправљање валоризација производа.

Публикација износи преко шест штампаних табака велике осмине, са 47 слика у тексту. Језик је јасан, стил концизан. И ма да писац много пута у својим излагањима заилази дубоко у научно разматрање, ипак је дело задржало у основици практични терен. У садашњици, када култура хмеља све више узима маха, појава ове публикације је од велике вредности. Али не само за наше хмељарство већ и за литературу наше биљне производње она има свој значај. Она је једна карика на ланцу, који се из године у годину све више допуњава.

Писац својим излагањима не пружа нам само технику гајења и конзервисања хмеља, већ нам износи и економски значај културе хмеља и трговину њиме. Ово је врло важна чињеница у овој књизи. Од каквог је огромног значаја култура хмеља, најбоље показује биланс извоза, да не идемо далеко, Чехословачке. Винова лоза неких виноградарских крајева стоји далеко позади хмеља. Ко је имао прилике, да се нађе и посабави на терену Постелберг — Зац и околини ка Теплицу на једној страни и Пилзену и Карлсбаду на другој страни, тај ће и знати, колико богатство доноси култура хмеља и какво благостање ствара. Понављамо, далеко надмаша винову лозу култура хмеља.

Ми лично смо захвални г. Арсићу за лепту, коју је приложио нашој биљној продукцији и тиме је и задужио и надамо се, да ће овоме следовати а други његови радови.

Књига стаје у меком повезу 20 дин., а може се добити од С. П. Друштва.

М Ђ. Николић

ДОПИС

Наше дужности.

Знано је и познато свакоме, да успех, будућност и напредак државе лежи у њеној пољопривреди. Зато је дужност сваког грађанина ове земље, да помаже пољску привреду; свесрдно и с љубављу; јер помажући пољску привреду, тиме помаже самог себе, помаже друштво, помаже државу.

Ако школовани пољопривредници буду давали објашњења онима, који су мање или никако школовани, ако сваки, колико буде до њега стало, отвори срце према пољској привреди и помаже јој, колико највише може. Тиме ће извршити само своју дужност.

У овом правцу раде и наши пољопривредни листови, међу којима је један од најстаријих и најпознатијих „*Тежак*". Стога сваки пољопривредник треба неуморно да чита пољопривредне листове и на њих се редовно претплаћује и да ради на њиховом ширењу у народ.

Једна корист од читања пољопривредних листова је и у томе што они, као нпр. „Тежак" с времена на време, доносе биографије и опис заслуга признатих пољопривр. ветерана, који имају велике заслуге за пољску привреду, и њено подизање, те подстичу млађе пољопривреднике да се на њих угледају.

Зато нека сваки крене на посао, на неуморан рад, умни и физички.

А да би рад донео успеха и користи, мора се знати, како треба корисно радити. То знање пољопривредник може добити, ако редовно чита стручне пољопривредне листове, као што су „Тежак“, „Економ“, „Пољопривредни Гласник“, „Задругар“, „Гласник Министарства Пољопривреде Вода“ и друге листове и књиге.

Светао је правац ових пољопривредних (боље рећи народних) листова, јер они дају пољопривредном свету: „снагу, моћ, знање и разум“.

Познато је, да сваки лист живи искључиво од претплате, па и „Тежак“ од претплате живи, и моћи ће вршити свој светли и корисни правац у народу, ако га сав пољопривредни свет оберучке прима и претплаћује се на њега. Ако га не само прима, већ и редовно чита, и ако га и другима препоручује и даје на читање.

Ми, у пољској привреди, морамо ићи стално напред. Данас је свакоме виђено и познато, да онај, који разумно ради, који штеди, који трудом, радом неуморним и стрпљењем стече имања — да тај побеђује.

А дужност је свих школованих пољопривредника, да својим знањем допринесу користи својој околини; и у исто време, да их упућују, да читају и претплаћују се на стручне пољопривредне листове.

3. Фебруара 1927. год.
Књажевац.

Илија Радевић,
пољопривредник.

НЕКРОЛОГ

† Dr. Драго Драговић

Управник државног лозног расадника у Јагодини, преминуо 27. маја ове године у Јагодини, а сахрањен у Андријевици.

Покојни Драговић рођен је 4. децембра 1891. године у месту Ђулићу, среза андријевачког, области зетске.

Основну школу учио у месту рођења, а велику матуру свршио је у Подгорици; пољопривредне науке студирао је у Италији и на пољопривредном факултету неапуљског универзитета стекао диплому доктора пољопривреде.

Државну службу добио је први пут 13. октобра 1910. године, као учитељ основне школе, у коме је звању остао до 15. децембра 1912. године. По том је неко време служио као чиновник Министарства Финансија у царинској и пореској струци, где га је и Велики Светски Рат затекао. И за време овога рата он је служио у српској војсци, као редов добровољац, у првом прекобројном пуку, моравске дивизије првог позива. Тек по Ослобођењу и Уједињењу, желећи стално да корисно послужи струци, којој се посветио, покојни Драговић успева да буде постављен Указом Његовог Величанства Краља за државног среског економа I класе и вршиоца дужности економа округа беранског.

После овога заузимао је положаје: државног економа округа призренског, стручног обласног пољопривредног референта на Цетињу, секретара Министарства Пољопривреде и Вода, и најзад управника државног лозног расадника у Јагодини, где га је и немилосрдна смрт затекла.

Покојни Д-р Драго Драговић био је веома спреман, вредан и исправан државни пољопривредни чиновник. Волео је рад у народу и са народом, пошто је отуда и изникао и тамо га је привлачила силна љубав. Нарочиту је жељу имао да што више помогне заосталој, кршевитој и сиромашној Црној Гори, одакле је родом. Зато је тамо највише служио и радио, а непосредно пред смрт изучавао је у Италији и Француској културу јужног воћа, са намером да исту развије у приморју Црне Горе и Далмације, где за њу има повољних услова и чиме се тамошњем земљораднику може много помоћи.

Као млад, врло енергичан и врло предострожан јавни радник, покојник је на свима народним пословима постизавао добре резултате, те једно због тога, а друго што је био веома предусретљив, љубазан, дружељубив и честит, он је свугде био симпатично виђен. На тај начин свуда где је служио стицао је убрзо велики број одних и правих пријатеља, који ће, заједно са нама, његову прерану смрт много и искрено жалити.

Покојни Драговић био је истрајан и ваљан сарадник Српског Пољопривредног Друштва, због чега је почаствован изборомза редовног члана тога Друштва.

Као и сви други прави народни учитељи и идеалисте, за собом је оставио незбринуту породицу. Његова ожалошћена млада супруга и мало детенце остали су да се пате и муче без потпоре и хранитеља, кога ће вечито жалити и оплакивати.

Бог нека да души Драговића рајско насеље

Н. Ж. П.

ЗАПИСНИК

20. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 11. маја 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: п.председник Др. Т. Митровић и чланови: Д. Спремић, А. Рашковић, М. Стојановић, С. Парошић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, С. Ратковић и Д. Николић.

Председавао п.председник г. Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

307) 19. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

308) 18. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и одлучује: да се откупи 50 књига „Гајење питомих зечева“ по 15 дин. са 20% попуста, и да

се уступи генерално заступништво за огласе у Тежаку и Календару фирми „Фема“ К. Д. из Београда с тим, да се у уговор унесу ове измене: да се не могу штампати огласи, док не прођу кроз Књижевни Одбор; да фирма добија провизију од наших огласа 5%, а од осталих 30%; да се од фирме може тражити наплата судским путем у случају да буде нетачна у плаћању и да дође до раскида уговора, и да ће се за Календар примати огласи у ограниченом броју, т. ј. највише један штампани табак (од 16 страна).

II

Прочитан је записник 18. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

309) да се прими стање касе за месец април о. г. с тим, да књиговођа поднесе списак дужника, из кога да се види дуг за раније и ову годину, као и дуг Подружина, које нису рад обновиле.

310) да се оправка кровне конструкције на магацину бр. 2. уступи Теофилу Пановићу, предузимачу, за 4.100 дин., као најповољнијем понуђачу.

III

Прочитан је записник 18. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

311) да се поручи од Монтекатини још 15.000 кгр. славог камена по понуђеној цени;

312) да се набави још 2000 кгр. рафије, пошто се претходно прибаве понуде;

313) да се одбију понуде: Идеал А. Д. Духшера и Ком.; Глебе и Ј. Червинке.

314) да се од г. М. Јованића тражи повраћај справа, које је узео на испитивање, са извештајем о њиховој употребљивости. Справе да врати најдаље до 1. јуна о. г.

315) да продајна цена жетелицама жетелицама је: за чланове 7000 дин. а за нечланове 7300 дин. а косачицама: за чланове 4800 дин. а за нечланове 5000 динара.

IV.

Прочитан је записник 18. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

316) да се извести Мин. Пољоприв. и Вода, да ће Друштво помоћи Подружину на Руднику да приреди изложбу, и да ће се почетком идућег месеца утврдити дан и величина помоћи, кад се изради програм за целу земљу;

317) да се уврсти у списак младића за праксу у Чехословачку и син председника Подружине из Зворника, и да се на праксу пошаље, ако се добију средства за то.

318) да се тражи расписом од Подружина, да до краја о. м. известе: какве су припреме учинили за приређивање изложаба, ако је приређивање одлучила скупштина;

319) да се расписом замоле области пољопривредни референти, да до краја о. м. известе: када би и где и из којих пољоприв. грана требало обавити практична предавања, претпостављајући првенство место, где има Друштвених Подружина, као и да предложе предаваче. У истом смислу тражити преко Тежака такав извештај и од Подружина.

320) да се прими са захвалношћу понуда фабрике Каштел, да бесплатно изда дистол за награде излагачима стоке на овогодишњим изложбама.

V

321) По мишљењу инспектора за Подружине, одлучено је, да се Подружини у Куршумлији одобри кредит од 9.700 дин. са дугом.

VI

322) По молби писара г. Ђ. Поповића одлучено је, да му се одобри 20 дана одсуства с тим, да га у дужности заступа г. Н. Стаменковић.

VII

Саопштења и предлози:

323) По молби благајника г. М. Марковића, да му се одреди заменик, пошто ће њен у болницу на операцију, одлучено је, да га замењује секретар г. М. В. Дамњановић.

324) По реферату члана Управе г. С. Ратковића, да се одриче хонорара за чланак „Једно напредно село“ штампан у Тежаку. Одбор прима знању.

325) По реферату секретара, да га је известио Друштвени адвокат, да је држава одустала од грађанске парнице и да ће према томе Друштво добити ускоро тапију, ради чега му треба издати 2000 дин. аконто такса. Одбор прима предње знању и одлучује: да се из касе изда привремено 2000 динара.

Са овим је седница закључена.

На знање!

Српско Пољопривредно друштво

има:

Жетелице за жито, са једним резервним ножем Динара 7.300 ком.

Косачице за траву, са додатком (апаратом) за жетву жита Динара 5.800 ком.

Косачице за траву, без апарата за жетву жита Динара 5.000 ком.

Брусеви од пешчара (тоцила) за оштрење ножева Динара 450 ком.

Цене се подразумевају франко наш магацин у Београду. Справе се не могу давати по отвореном рачуну.

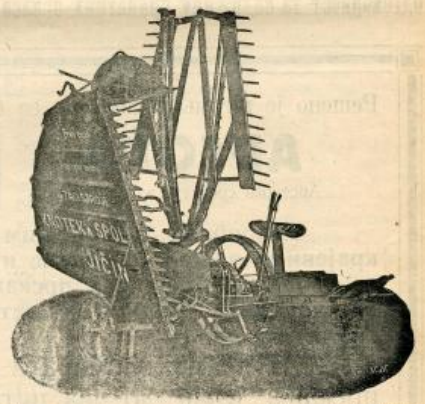

већ само на фикс поруџбину, а попуст код њих не важе. Друштво, изузетно, даје Подружинама и члановима и то: код куповине жетелице 300— динара, а код куповине косачице (са апаратом или без њега) динара 200 од комада.

Подружине, које имају отворен кредит, могу добити машину, ако положе половину вредности унапред, с тим да остатак исплате најдаље до **половине месеца јула** ове године. Сви остали шаљу **половину вредности унапред**, а остатак се полаже код пријема справа, т. ј. узима се повуком.

Поруџбине треба чинити благовремено, како би справе

КОЛИНСКА ЦИКОРИЈА

је првокласан придодатак за кафу.

Осведочити се и захтевајте је

3—1

Тежаци--Пољопривредници!

Ако хоћете да весело косите своје ливаде, наручујте само гласовите, опробане и одликоване косе Варцарке, од најбољег енглеског челика, руком рађене, изванредно оштре и дуготрајне, у величини од 70—95 cm. За сваки комад гарантујемо. Цена по комаду 90 динара. Задругама 5% попуста.

Код наруџбе од 10 комада једну дајемо на дар. Молимо тачну адресу код наруџбе. Мање од два комада не шаљемо.

ПАВЛЕ ЋОСИЋ—ГРГИЋ

радионица кованих коса

13,10—10 МРКОЊИЋ ГРАД БОСНА

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 24. — V — до 31. — V — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	275	290	270	285	—	—	—	310	307/10	307	312/10	6750	283	322/8
Раж	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	—	—	195	210	—	—	—	—	—	—	—	200	223	228
Кукуруз	175	185	170	182/10	—	—	—	177	182/50	174	180	3075/0	165	230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	600	155	170
Пасуљ	155	165	150	155	—	—	—	—	—	—	—	200	160	160
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	110	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Ратна штета 343.50 — 344.50 дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА

Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС

Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

6—10

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 40 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Маљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Садашњост и будућност нашег хмељарства.

— Свршетак —

Све то може утицати неповољно на цене хмеља. Али не би то било ни први ни последњи пут у светској па и локалној производњи у опште. Пад цене пшенице за последњих пет година од 500 дин. на 270 није ни мало уништио њену културу, али је смањио само њену рентабилност. Није нам у опште познато, да се је култура хмеља кроз просек година показала као нерентабилна. Баш на против врло рентабилна. Да је она нерентабилна, не би се, где једном ухвати корен, стално даље ширила. У Словеначкој је отпочела, а данас је стигла на Дунав код Земуна, па га чак и прешла и већ се можда угњездила овде—онде и у Србији.

Ипак да пропратимо бројевима разне моменте. Претпоставимо, да се просечне цене наредних 5 година спусте на половину просечне цене прошлих пет година, т. ј. на око 27 дин. по килограму. Ово би значило бруто принос по хектару најмање 13 500—18.900 дин. Ове су цифре још увек довољне за амортизацију, трошкове и довољну добит. Ова ће свакако бити мања од досадашње, али још увек довољна. Задржимо ли се при оваквим ценама на садашњим површинама, ми ћемо преполовити своја примања из иностранства, место досадашњих 93,000.000 дин. примаћемо тек 46,5 0.000. Ово није добро ни са које тачке гледишта, дакле да би смо под предњом предпоставком о цени остали на старој висини увоза новца, морали бисмо удвостручити површине под хмељом. По себи се разуме, ако остану старе цене и увоз новца ће се удвостручити. Ово желимо сви. Претпоставимо чак најнезгоднији случај, да наше хмељарство ликвидира у конкуренцији са својим 30 0 или 6000 хектара. Ту би дошао у питање уложени капитал од 120—240,000.000 дин. Ово је безначајна сума према општим народним улагањима у биљној производњи. На крају ово не може никада бити у потпуности, јер ће се у тој ликвидацији један део уложеног капитала ипак исплатити, јер је квалитет нашег хмеља врло добар, те ће увек и бити извесног потраживања на светском тржишту. Овако је логично мислити. Али кад се узме у обзир, да се уложени капитал

у три хиљаде хектара хмељаника према изнетом рачуну већ давно амортизирао и донео велике зараде, остају само у питању будућих три хиљаде хектара, т. ј. капитал од 120 милиона, те би последње имало само за њих да важи, евентуално следеће нове три хиљаде. Сви старији хмељаници и даље би вукли одличну ренту. Ту, у томе и лежи дејство приватне иницијативе на већи или мањи интензитет ширења ове културе и правилно регулисање тог питања.

Да изведемо из свега закључак.

За сада не постоји никаква опасност за наше хмељарство. Његово ширење не треба никаквим мерама спречавати. Треба искористити повољне тржишне конјуктуре. Много је корисније чак стати са интензивном протекцијом винове лозе у њеном ширењу у садашњици и задовољити само интерну потребу, него ли потпомоћи ширење хмељарства. За ово говоре многи разлози, у које се овде не можемо упуштати. Дати приватној иницијативи што више слободе, а она ће увек знати да наће златну средину. Она ће се већ задржати тамо, где се мора задржати, јер се руководи цигло својим интересима

Од интереса је питање, да ли је садашња култура хмеља у нас на правом терену за хмељ. Ово питање има нарочити значај за будућност, реноме и будућу рентабилност нашег хмељарства, а нарочито за утакмицу на светском тржишту. Ми мислимо, да није, изузимајући Словеначке. Прави терени културе хмеља леже на другим местима. То ће будућност најбоље показати. Ми се за сада уздржавамо од даљих прецизирања. Али кад је култура хмеља дала овакве резултате ту, где је, она ће морати дати још много боље тамо, где баш треба да је, баш с обзиром на квалитет и квантитет.

Све изложене чињенице говоре, да је култура хмеља код нас и здрава и корисна појава не само за садашњост већ и будућност. Када би квалитет нашега хмеља био лош, ми бисмо се морали поразмислити. Али према многобројним податцима и раније изнетим чињеницама он у садашњости већ стоји близу чувеног чешког хмеља. У будућности он може бити раван њему, па га чак, могуће, и превазићи. Ово стоји у нашој руци. Под једнаким условима квалоће, ако ништа друго, ми ћемо туђи своје конкуренте јевтинијом радном снагом, т. ј. радна снага нашег пољопривредника просечно ће бити ипак боље плаћена кроз хмељ, него ли кроз цереалије. Код нас је махом произвођач и ликерант радне снаге, те већином отпадају улагања готовине у ту сврху. Уложена пак радна снага исплаћује се кроз увећану зараду, како се она у народу схвата, више него ли код многих других култура.

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек.

(Наставак)

Нека деца храњена су медом, а нека млеком и резултат таквог храњења показао је, да су деца храњена медом добила већу количину хемоглобина-крвних зрнаца но деца храњена млеком. Проценат хемоглобина код деце храњене медом увећао се са 29%, док се код деце храњене млеком увећао само са 8%. И за једно исто време деца храњена медом отежала су са 4 килограма, док су деца храњена млеком добила у тежини само један килограм.

Доктор Бем, специјалиста за дечије болести, вели: да деци, која брзо расту и која су бледа и изгледају слабуњава, треба давати што више меда, нарочито им треба заслађивати с медом млеко. Мед због велике садржине грожђаног шећера најлакше прелази у крв, те је због тога за децу најздравији и најсварљивији доручак, нарочито зими, јер мед поред тога што храни тело, он га и загрева и јача органе за дисање.

Руски лекар Љубарски вишегодишњим испитивањем меда и давањем истог болесницима, дошао је до резултата, да је мед као лек одлично средство у многим болестима, а нарочито у малокрвности, хипохондрији, старачкој изнемоглости, растројству живчаног система, као и свим плућним и стомачним болестима. За дечији организам, вели, да је мед од неоцењеног благотворног утицаја.

Чувени амерички бактеролог Dr. Saclet износи да се медом не могу пренети клице трбушних болести, јер све заразне клице у меду угину. При разним опитима, он је дошао до резултата да заразни бакцили у меду угину и то:

Бакцил тифуса после 24 сата, бакцил паратифуса такође после 24 сата, бакцил који изазива тровање крви при хроничном запаљењу бронхитиса и плућа после 4 дана, бакцил дизентерије угине у меду после 10 сати, бакцил који изазива запаљење црева, угине после 48 сати. Црвени бакцил (coli communis), кога има у нездравој води, угине у меду за четврт дана.

Као што се види, заразни бакцили у меду не могу да остану, нити могу да се развијају и даље множе. С тога је мед препоручљив да се једе нарочито у времену, кад владају заразне болести. Ово нарочито важи за путнике, који нису сигурни, да се у времену заразних болести у путу неће заразити каквом другом храном.

Испитивањем стручњака сазнало се да у меду има од минералних састојака: гвожђа, магнезијума, креча, фосфора, силициума, сумпора, мангана и хлора; од шећера: декстрозе, левузозе и сакарозе; од неорганских материја има само кисеоника, водоника и угљеника. Поред овога у меду има још и витамина, који утиче на стварање крви у човечијем телу, као и етарског зејтина.

(Наставиће се)

Унапређење ове привредне делатности зависи од организације продаје и производње. Потребно је организовати произвођаче у задруге и спровести најрационалније задружно сушење, а задруге организовати у једну централу за сортирање, паковање и продају. На овај начин ће наш хмељ излазити под нашим именом на светско тржиште, те нам се неће догодити као некада са сувим шљивама. Према извесним податцима се већ таква трговина води. Наш хмељ се купује и увози у Ческу. Тамо се меша са ческим и продаје под именом ческог хмеља. Ово је најбољи даљи доказ о његовој вредности.

У производњи треба расчистити питање сората и крајева најбоље квалитативне и квантитативне производње. Према Арсићу равни терени преко Саве и Дунава су засађени ческим хмељом, и ако чески трговци стављају приговоре, да би то био голдинг. Писац се слаже са г. Арсићем, у колико је имао прилике да разматра тај пречански хмељ (са напоменом, да су у јаком степену неодређене мешавине). Он по свему судећи води порекло од аушевског хмеља или његовог одгајеног варијетета — семшерски. Напомињемо, да у самом Зацу и околини: Постелберг – Проћивин на једној и ка Комотави и Карлсбаду на другој, ка Прагу на трећој страни, и нема више правог старог зацког хмеља. Избачен је због своје слабе родности и замењен је већином аушевским, колико је писцу познато. Овде се виђа чак и голдинг. Данас се не тражи само квалитет, већ и квантитет. Аушевски и друге неке сорте одговарају овим захтевима потпуно, па се на тржишту бољи квалитет и не тражи. Био би стари зацки хмељ знатно скупљи, те се не рентира ни произвођачу нити фабрикацији пива. Скупе сировине поскупљују производњу пива. Можда је садашњи квалитативно нешто слабији од старог зацког, али и трговина и индустрија пива је њиме као и многим другима, као што рекосмо, посве задовољна. Наравно у колико је квалитативно он бољи, у толико још боље. Тако је то било још пре 20 година тамо у центру хмељарства, па је вероватно и данас још тако.

Словеначки хмељ, по свему судећи, изгледа, да води порекло од голдинга или бар делимице.

Потребно је, да се расчисте питања о приоритету сората код нас и да се спроведу потребни огледи у разним крајевима, те да се добије јасна слика о томе, како где стоји и шта је где најбоље, те да приватна иницијатива без утврђеног правца и плана не предухитри, јер се после врло тешко и прескупо мења, губи се у времену, а уложени капитали се не пласирају како треба. Учинити треба све, да се избегну могућа лутања, као некад и са виновом лозом, због чега и данас неки крајеви пију лоша и лошија, па можда чак и шкодљива вина. Признајемо, да ово има својих

цијатива ствара. Што се пре уради то боље. Моменте треба користити.

Да се искористи овај полет приватне иницијативе и евентуално и пијаца, треба што пре расчистити бар основна питања, протежирати сорте, за које падне бар привремена одлука, подићи прпоришта и распродавати саднице као и калемове винове лозе и ставити интересантима на расположење. Омогућити, да се из државних шума добије што боља и што јевтинија грађа за скелете, дати органима власти у одређеним крајевима потребна упутства, створити што јевтинији кредит за циљеве хмељарства и пустити слободној иницијативи што више замаха, а никако је спутавати или доводити у положај зебње или плашње. Произвођач доброг хмеља не може никада изгубити у просеку времена.

12./5.-1927. год.
Београд.

Мита Ђ. Николић.

ИЗ ПРЕРАДЕ ВОЋА:

Справљање безалкохолног пића од воћа и грожђа

Употреба безалкохолног пића од воћних сокова, у непреврелом стању, све се више шири и налази практичну примену у кућевној преради, нарочито у страним државама. Док међутим код нас тек је где-где отпочето са овом прерадом. У Љубљани, је за ту сврху основана Задруга.

Они су напитци веома пријатног укуса, освежавајући и корисни за човечије здравље, нарочито при употреби преко лета. И од самих лекара препоручује се као здраво пиће. Сем тога и она лица, која не пију алкохолна пића, нарочито младеж и деца, могу ове напитке веома корисно употребити, чувајући на тај начин своје драгоцено знравље.

Справља се од разноврсног воћа као и од грожђа, а састоји се у томе, да оцеђена ширасок не превире, а да се униште гљивице које проузрокују превирање, кува се — стерилише.*)

Може се справљати на више начина и помоћу нарочитих апарата, а пошто смо ми у њима оскудни, јер се не праве у нашој земљи, овде описујем најпростије начине за кућевну потрошњу.

1.) Трешњама се дода на 1 л. сока-шире 50 грама шећера, огрозду на 1 л. шире ½ л. воде и 100 грама шећера, рибизлама на 1 л. шире 2 л. воде и 300 грама шећера. Боље је, кад се рибизлама дода на 1 л. шире 4-5 л. шире од трешања, вишања или марела. Шири од јабука, крушака и грожђа не мора се додавати вода ни шећер.

*) Како се стерилише и на друге начине могу читаоци наћи потребна упутства у књижици Конзервисање воћа и поврћа — стерилисањем издање Српског Пољопривредног Друштва од Д-р Вел. Стојс

Зрели плодови претходно се изгњече, измуљају, процеди сок-шира кроз какво често сито, сипа у спремљене боце, али тако да при врху остану нешто празне, запуше чепом од плуте, који се предходно у врелој води добро прокувају Напуњене боце добро увежу жицом (сл. 41) или преко грлића намести нарочити плехани затварач (сл. 42), спусте у котао-бакрач или други подесан суд, обавију сламом, наспе вода и кува постепено на топлоти од 65—70° С, која се регулише топломером и тако држе око ½ часа. Суд

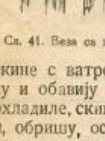

Сл. 41. Веза са жицом.

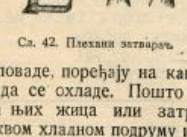

Сл. 42. Плехани затварач.

се скине с ватре, боце поваде, поређају на какву даску и обавију крпама, да се охладе. Пошто су се охладиле, скине се са њих жица или затварачи, обришу, оставе каквом хладном подруму или другом подесном месту, где се чувају до употребе.

2.) Исцеђени сок-шира сипа се одмах у боце, које се добро запуше и увежу жицом или намести плехани затварач, спусте у суд с водом, која се загреје до 70° С и тако прокува ½ до ¾ часа. Затим се боце изваде, грлићи замоче у растопљену смолу и оставе на каквом хладном месту. Пошто се је сок избистрио, разлије се у друге опране и чисте боце, још се једанпут прокувају, изваде и чувају на подесном месту до употребе.

3.) Плодови се оперу, одстране сви натрули црвљиви и покварени делови, измуљају и оцеди шира. Њој се може додати према укусу потрошача и врсти воћа нешто шећера и киселине.

У каквом чистом казану или др. подесном суду поређају се на његово дно танке дашчице или засечене летве (да не би боце дошле непосредно на дно суда и испуцале) спусте напуњене и затворене боце, наспе вода и кувају на 70° око 30 минута. Суд се скине с ватре и када се вода охлади, поваде боце. После хлађења изваде се чепови и сок избистри, разлије у друге чисте боце, запуше, увежу жицом или намести плехани затварач и још једном прокува. Пошто се охладе, скине се жица и затварач, чепови глатко сасеку и поравњају са грлићем, па двапут замоче у истопљену смолу и оставе на подесном месту до употребе.

4.) Исцеђен сок од воћа сипа се у какав глеђосан суд и прокува на топлоти од 65 — 70° С. После тога скине се с ватре и разлије у боце, које се пре тога у врелој води прокувају, овлаш запуше (употребе нови чепови), спусте у какав суд са водом, пошто се предходно увежу жицом или намести плехани затварач и у кључалој води прокувају око ½ часа. Затим изваде, обришу, добро запуше и грлићи замоче неколико пута у истопљену смолу.

5.) Сокови од малина, рибизле и трешања имају пријатнији мирис, ако се њихови плодови прво прокувају, па тек онда из њих сок исцеди. То се ради овако: Одаберу се зрели плодови и оперу, спусте у какав суд и сипа на сваки 5 кграма воћа по ¼ л. воде, пристави на ватру и прокува 10 – 15 минута, пазећи да не прокључа, те да се не уништи мирис воћа. Тада се скине с ватре, измуља и оцеди сок по потреби и према врсти воћа неколико пута кроз какво сито или платно. Овако оцеђен сок може се сипати одмах у боце и прокувати као код напред наведеног начина.

6.) Понеки приликом справљања сока додају шећер на овај начин: пошто се сок исцеди, на сваких 5 л. сока дода се по ¼ кграма шећера (према врсти воћа мање или више), промеша добро да се шећер раствори, па се разлије у боце, ове добро запуше, премажу смолом, спусте у воду и кувају до ½ часа од времена, када почне да кључа. Затим изваде, обришу и оставе на подесном месту до употребе.

П. С. Петковић

ИЗ ЛИВАДАРСТВА.

Косидба траве и сређивање сена.

На рационалну основу за искоришћавање ливадних трава код нас, не поклања се довољно пажње. Ливаде се косе ве ином, кад сва трава прецвета, па чак и сема почне да испада. Ово је од велике штете и за квалићу и количину сена.

Пољопривредник се вара, ако мисли, да кад дуже покоси, добије више сена, но што би га добио, кад би траву покосио у цвету.

Ево, зашто траву треба косити раније, најбоље, кад је у пуном цвету.

Стабло покошене траве биће још мекано-нездрвењено, те ће се увек лакше сварити. Поред тога траве у ово доба имају у себи све хранљиве састојке у стабљици, листићу и цвету.

Ако пољопривредник чека да трава прецвета и семе сазри, у нади да добије више сена и добије ситнију, нежнију отаву, изгубиће много. Хранљиви састојци из стабљике прећи ће у семе, које за време косидбе одпадне, а сама стабљика постане дрвенаста, тврда и мање хранљива.

Али не само то већ се раниjом косидбом добива стварно одлична отава. Управо онаква, какву пољопривредници желе.

Пошто се трава покоси, треба једанпут истог дана превртнути је, да би се боље осушила. Преврће се вилама или рогуљама или нарочитим машинама-превртачима. Лептирасте биљке много се теже суше. Треба их што мање превртати, како би што мање отпало лишћа. Њих је најбоље сушити на сушиљкама.

Када се сено осуши, прикупи се у мале навиљке (пласке). Ове пласке се дену у мале пластове. Пластови су обично саденути у редовима по целој ливади Сложено сено у пластове дене се у сена (стогове). Мањи пластови и пластићи могу се преносити на рукама, (вилама или рогуљама). Боље поступити овако:

Пластић или мањи пласт обавити јаким конопцем, или обичан предвостручити. Обавити треба до саме земље. Вилама подбити конопац, — да лепо обухвати подножје целог пластића или пласт, упрегнути два вола и превући на место, где се жели денути стог.

Стог треба денути на сувом и оцедном месту у ливади, а још боље превући га одмах код стаје. Основицу стога треба обложити једним слојем дебелог грања или гредама, тако да сено не лежи непосредно на земљи. Стог треба лепо завршити и притиснути лемезима. Лемезима треба притиснути и пластове, ако сено остаје зденуто у пластове. Лемези су дугачке мотке или гране привезане по две врхом једна за другу. Тако привезане се пребацују преко пласта или стога, да и једна и друга висе низ пласт или стог. Место грана или мотака могу се исплести ужета од сламе или сена и њима везати у накрст пластове, а стог попречно дужини.

Александар М. Петровић,
в. д. ср. пољ. референта.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Лечење у бањама.

Наш народ врло радо тражи лека у бањама. Ништа се не би имало приговорити овоме. Бање не само да имају лековиту моћ, не само да могу ослободити од болести, него су корисне и за здраве, јер их опораве и душевно и телесно. Али има у овом и једна велика погрешка код нашег света. Ако тражими бању за лечење болести, морамо ићи он мо, где постоје могућности за бањско лечење. Наш свет обично иде у бање по препоруци својих пријатеља и познаника. И ту се може често учинити судбоносна погрешка. Јер не само да једна бања може не помагати у једној болести, него шта више може и погоршати болест.

У бању треба ићи само по савету и препоруци лекара, који има прво да утврди болест, па онда да према врсти болести одреди бању.

Лековитих бања има разноликих. Имамо места, која су само својом висином, чистим ваздухом, ведрином неба, одговарајућом влажношћу, топлим сунцем, лековита. То су климатска места, погодна за болеснике са плућним и срчаним болестима, као и нервозне.

Имамо затим бања у ужем смислу речи, где постоје извори лековитих вода за пиће и купање.

Лековите воде делују на нашу кожу и слузокоже унутрашњих органа. Оне бубре горње слојеве, услед чега болесни слојеви одпадају, а подрастају здрави. Оне изазивају убрзану радњу разних органа и ћелица. Топле бање изазивају знојење, те и лучење свих штетних састојака, који су се накупили у нашем организму. Ове воде изазивају брже лучење сокова у желудцу и цревима. Оне испирају жучни мехур, бубреге, мокраћну бешику; утичу на растварање песка и камења у жучном мехуру или мокраћној бешици, ослобађају организам од шкодљивих соли у костобољи и шећера код шећерне болести, подижу исхрану код изнурених, ослобађају жлезде шкрофулозних болесних ткива, подмлађују старе неизлечиве ране. Једном речи, врло велики број болести могу се побољшати, па чак и излечити у климатским местима и бањама.

Бање дејствују водом и солима, које су растворене у води, као и електричним стањем тих соли.

Топле бање имају топлоту преко 20° С, имају мало соли и мало угљене киселине. Садрже разне друге гасове. Такве су бање код нас многобројне. Ту спада Јошаничка, Нишка, Куршумлијска Бања, Врањданске Топлице итд. Ове бање су добре за лечење живчаних болести, лакше реуматизме и костобољу, женске болести, за старе и малаксале, ако имају топлоту мању од 34° Ц.

Оне, које имају температуру већу од 38° С, погодне су за лечење тежих оболења од реуматизма и костобоље, тежих оболења живаца последица рана, прелома и угањења костију, тровања металима.

Најбоље су бање са топлотом између 34° до 38° С, а служе истим циљевима.

Прости киселаци имају велики хемијски значај. Те воде надражују желудац и црева на лучење сокова, те побољшавају варење. Они исто тако дејствују и код лакших катара органа за дисање, а служе и за разблажења мокраће.

Алкалних вода, које садрже извесне соли, има неколико врста и веома су лековите.

Чисте алкалне воде служе за побољшање варења, за катаре органа за дисање, код болесника са катаром мокраћне бешике и неким камењем у бубрезима, против костобоље и шећерне болести, за лечење оболења јетра и жучног мехура као и песка и камења.

Алкално муријатичне воде служе такође за лечење ових оболења. Али ту се могу лечити и шкрофулозни, као туберкулозни, који не пљују крв. Оне су добре и за оне, који су имали запаљења плућне марамице, трбушне марамице, материце и јајника.

Алкално-салиничне воде добро служе против гојазности и затвора, затим против шуљева, запаљења материце, јајника, простатичне жлезде,

Пијење ових вода препоручује се код тежих случајева катара желудца, гризлице, катара црева, болести јетре, камења у жучном мехуру и мокраћној бешици, отока слезине после маларије, шећерне болести.

Угљено-киселе воде служе за болести срца и крвних судова, за слабуњаве, нервозне, за женске болести.

Земно-алкалне воде дејствују лековито на костобољу, мокраћно камење, оболења бубрега и бешике, оболења желудца, шећерне болести, кроничних бронхита, кожних болести.

Слане воде помажу против старих катара органа за дисање, органа за варење, женских полних органа, поремећаја исхране као скрофулозе, гојазности, костобоље. Неке од ових вода врло добро утичу и на опорављење после прележаних болести. А воде које имају и јода у себи утичу и на лечење сифилистичних оболења.

Горке воде дејствују против затвора у цревима, код шуљева, код гојазности и пунокрвности и сипње.

Гвожђевите воде утичу на малокрвне, јако ослабеле и изнурене, болести полних органа и живчаног система. Оне воде које садрже и арзен утичу и на залечење шкрофула, маларичних последица, тешких живчаних оболења.

Сумпоровите воде лече реуматизме, кроничне оспе, последице повреда, шкрофуле, позни сифилис, тровање.

Из овог најкраћег прегледа јасно је, да се у бању може ићи тек онда, кад се тачно зна, од које се болести болује и кад се тачно зна, каква је која бања по своме саставу. Тек ако се оде у бању, чији састав одговара болести, може се постићи успех у лечењу.

Др. **Ст. З. Иванић.**

КЊИЖЕВНОСТ

Наше Горице, *илустровани месечни гласник Винарског Друштва у Марибору за унапређење Пољопривреде.* Број 1.

Почетком ове године основано је Винарско Друштво у Марибору, које је одлучило да издаје свој месечни лист под горњим именом. За уредника је изабран наш познати виноградарски стручњак г. Андрија Жмавц, директор Средње Пољопривредне Школе у Марибору, под чијим је уредништвом већ изашао овај први, одлично уређени број са овом садржином:

Реч уредника читаоцима и сарадницима. *Будућност нашег виноградарства*, од Антона Пуклавца. *Далматинско вино у Словенији* и наше тежње од И. Забавника. *Пероноспора* од Жмавца. *Оскрбовање прволетног хмељаника* од В. Садара. *Импрегнирање коља* од И. Клеманчића. *Грожђани сукач* (мољац) од А. Жмавца. *Уништавајте рђавога хрошча!* од Ф. Лукмана. *Винске болести и винске мане* од А. Жмавца. *Важност живинарства* од В. Венка. *Читанке за пољопривредне школе.* *Да ли је боље воћне саднице куповати или производити за себе. Друштвене вести. Тржна поручила. Белешке. Пољопривредне школе. Књижевност. Метеоролошка опажања. Закон о обнављању и унапређењу виноградарства.*

Као што се види садржај листа је обилан и разноврстан. Лист се штампа латиницом и словеначким наречјем, које је за сваког писменијег нашег сељака разумљиво.

Цена листу за чланове 20, а за остале 40 динара годишње. Претплата се шаље на чековни рачун поштанске штедионице у Љубљани на бр. 10.786 или упутницом на уредништво листа при Винарској Школи у Марибору.

НЕКРОЛОГ

† Савко Кучпарић.

Савко Кучпарић, окр. економ у пензији и редовни члан Срп. Пољопривредног Друштва, умро је 21. фебруара ове године у Предејанима, окр. врањског, где се био и настанио. При свој жељи нисмо могли ни с које стране доћи до тачније му биографије, те о њему, уколико као другови знамо, можемо рећи само оволико: Покојник је рођен 1857. године, у селу Лесковцу, окр. крагујевачког. Основну школу и гимназију учио је у Крагујевцу, а Земљоделско-Шумарску Школу у Пожаревцу. Још као ђак ове школе у лето 1878. год. прибирао је храну са турских чивлика у присаједињеним окрузима ратовањем 1876-1878. год. По свршетку исте школе 1881. године био је кратко време држ.шумар у окр. крајинском. Потом је дуже време био учитељ у Предајанима. Ту су га поред учитељства, узгред занимали понајвише народно сточарство и бачијање на планинским суватима. О томе је чешће писао у „Тежаку“. После учитељства био је једно време секретар Срп. Пољопривред. Друштва И то време, кад су у Друштву била уведена предавања за шири круг слушалаца, одржао је и он једно предавање 1900. године: *О преради млека.* Са тог положаја био је, по његовој жељи, годину дана на студији млекарства на Пољопривредној Школи у Бечу, послат од стране Сточарског Оделења. По повратку са ових студија био је једно време чиновник у Шумарском Одељењу, па је одатле отишао и живео је неко време у своме родном месту. Затим је био срески економ на неколико места, и напослетку окружни економ у Ужицу, са ког је положаја и пензионисан још пре светског рата. За време овога рата као и многи претрпео је доста, изгубивши оба сина. У последње време био је председник местне Пољопривредне Подружине. Пок. Савко од своје ближе породице оставио је једну удату кћер и од једног сина двоје мушких унучади. На послу је био свагда вредан и исправан радник, а друштву добар друг. Бог да му душу прости и вечни помен међу нама!

ЗАПИСНИК.

21. седнице Управног Одбора С.П.Д. држане 18. маја 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник М. Мильковић, п.председник Д-р Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Д. Спремић, Б. Станисављевић, С. Партонић, С. Ратковић и Д. Николић.

Председавао председник г. М. Мильковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

326) 20. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

327) 19. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

328) 1. Седнице Секције за Земљорадњу. Одбор усваја прочитани записник с тим, да се реферат секретара Секције г. Д. Николића штампа у „Тежаку".

II

Прочитан је записник 19. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

329) да се I и II тачка одложе за идућу седницу.

330) да се за оправку ограде из Немањине улице прикупе понуде и упуте Финансијском Одбору;

331) да се прода старо гвожђе и мермерне плоче, рад чега прикупити понуде, па их упутити Финансијском Одбору.

III

Прочитан је записник 19. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

332) да се набави сто боца по 1 лит. Каштеловог сиришта по понуђеној цени.

333) да се набави 10 тона плавог камена од Металокемике по понуђеној цени.

334) да се одбију понуде: В. Штајнхерца и Раоника А. Д.

335) да се узме у комисион 12 сточних вршалица са сламотресом, за које да се плати 12.000. дин. лежарине, која сума да се наплати од прве продаје.

IV

Прочитан је записник 19. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

336) да се одобри пољопривредницима из Камендола оснивање Подружине.

337) да се одобри Подружини из Фојнице прирећивање изложбе с тим, да ће помоћ добити, кад поступи по Правилнику.

338) да се изврши ликвидација Подружине у Рековцу, пошто није обновила рад. Готовину да пошаље непосредно друштву, а робу да преда ср. економу, који ће је такође послати Друштву са архивом.

339) да се одобри Подружини из Сопота прирећивање изложбе с тим, да ће помоћ добити, кад поступи по Правилнику.

V

Саслушана су мишљења инспектора за Подружине, па је одлучено:

340) да се прими у састав Подружина из Омашнице, пошто је испунила све услове.

341) да се Подружини из Сенте одобри кредит од 15.000 динара.

VI

342) Прочитан је извештај књиговође о стању текућих рачуна, па је одлучено:

а) да се позову Подружине, које нису обновиле рад, да дуг измире одмах, а најдаље за месец дана, после кога рока тражити наплату судским путем. Ако ове Подружине имају непродатог материјала, да поднесу списак са означењем количина и вредности. Преписима доставити надлежним среским економима с молбом, да утичу на дужнике да дуг измире до остављеног рока, да се не би наплата тражила судом, и да им се не би стварали трошкови;

б) такође позвати и остале Подружине и дужнике, да похитају са измирењем дуговања, пошто је Друштву новац потребан.

VII

343) По реферату г. Н. Стаменковића да је гаража пренукла услед земљотреса, одлучено је: да се реферат упути Финансијском Одбору.

VIII

344) По молби Подружине из Лазаревца, да Друштво поклони Календаре из ранијих година, а који се налазе код ње, за раздавање ђацима основ. школа о год. испитима, као и добрим и сиромашним земљорадницима, одлучено је: да књиговодство поднесе преглед стања о календарима, па онда да се донесе одлука.

IX

Саопштења и предлози:

345) Прочитано је писмо игумана г. Теодосија старешине Манастира Јошанице, којим се захваљује на избору за редовног члана. Одбор прима знању.

346) По питању прегледа тријера, који је вратила Подружина из Чифлука, одлучено је: да га прегледа Набављачки Одбор и г. Д. Николић.

Са овим је седница закључена.

На знање!

Српско Пољопривредно друштво

има:

Жетелице за жито, са једним резервним ножем — Динара 7.300 ком.

Косачице за траву, са додатком (апаратом) за жетву жита — Динара 5.800 ком.

Косачице за траву, без апарата за жетву жита — Динара 5.000 ком.

Брусеви од пешчара (тоцила) за оштрење ножева — Динара 450 ком.

Цене се подразумевају франко наш магацин у Београду. Справе се не могу давати по отвореном рачуну

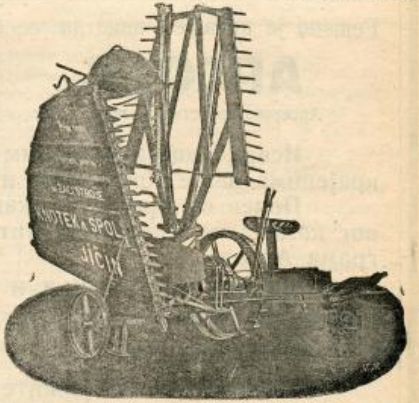

већ само на фикс поруџбину, а попуст код њих не важе: Друштво, изузетно, даје Подружинама и члановима и то. код куповине жетелице 300— динара, а код куповине косачице (са апаратом или без њега) динара 200 од комада.

Поруџбине треба чинити благовремено, како би справе стигле за сезону и на време. 3—2

КОЛИНСКА ЦИКОРИЈА

Је првокласан придодатак за кафу.

Осведочити се и захтевајте је

3—2

Чланске повеље готове су. Моле се чланови (добротвори, утемељачи, почасни и редовни), који повеље немају, да јаве: годину кад су постали Друштвени чланови, и тачну адресу, да им се повеље пошаљу.

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 1. — VI — до 7. — VI — тек. год.

Пољопри вредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	277	295	275	290	—	—	—	—	—	—	—	3250	305	360
Раж	—	—	—	211		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	—	—	200	230	—	—	—	—	—	—	—	150	250	250
Кукуруз	1[illegible]0	190	175	185	—	—	—	—	—	—	—	12500	175	200
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	420	420
Мекиње	—	155	—	150	—	—	—	—		—	—	300	160	170
Пасуљ	160	165	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—			
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	—	—		—	—	—	—		—	—	—	—
Јено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—		—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			—

Рат[illegible] штета 335.50 — 337.50 дин

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА

Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС

Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

7—10

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Пољопривредно образовање и књижевност.

Пољопривредни напредак и наука су сразмерно скоријег датума, и ако је земљорадничко занимање најстарија привредна делатност човека.

То занимање, којим се је човек бавио од првих почетака културе, *најдоцније* је постало предметом научног проматрања и истраживања.

Па и данас та судбина прати земљорадњу; у многим питањима њени интереси долазе на послетку.

Далеко би нас одвело излагати, којим су путевима ходили пољопривредна култура и њен развој, ко су били њени носиоци и које су то околности биле од највећег утицаја на развој пољопривредне науке и образованости у опште.

Само ћемо упозорити на улогу пољопривредне књижевности. Било би лако рећи: „Књижевност је образованост"!

Како је велики био њен утицај, најбоље се види из тога, како је наука продирала у земљорадничко занимање.

Пољопривредна књижевност је веома стара.

Из античке књижевности докучујемо много о ступњу пољопривредне технике, о томе, како се газдовало, како су се обављали разни послови. У том су добу већ биле писане многе пољопривредне науке и упутства као последица искуства и искуством стечених посматрања, ту су многа дела, чији нас обим изненађује, а која сведоче о добром посматрачком таленту, али то нису дела произашла из научног из методског проучавања. То су просто описи практична искуства и огледи, проведени путем искуства, којим се дошло и до знатних успеха.

Тако је пољопривреда старог Египта, Индије, Феничана и Грка доспела до великог савршенства.

Мало из Картагине написао је четрдесет свезака, које представљају тако обимно и драгоцено дело, да је римски сенат наредио, да се преведе на латински, а римски пољопривредни писац Колумела с правом је аутора назвао „оцем пољопривреде".

Солон, Теофраст, Плиније, Хесиод, Ксенофон — све су то велика имена јелинске и старорим-ске културе, која се с поштовањем помињу у историји пољопривреде, јер су они прославили, ценили и истицали велики значај земљорадње за државу и народ и по срећу самога човека.

Од римских писаца од свију су народа високо цењени класични списи Колумеле, Варона, Катона, Виргилија, Плинија, Грецинуса и др., који су имали велики утицај и на развој модерне пољопривреде. У тим списима, од којих су многи поетски-уметнички састављени, налазимо добре савете, који и данас имају своју вредност и добар су потстицај за бољи рад у пољопривреди.

Средњи век је доба опадања пољопривредне књижевности, која животари све до краја 17., а током 18. века, поглавито утицајем националноекономске школе физиократа, достиже највећи значај и теоретски развитак у Француској, критичку вредност у Енглеској, а практичну примену у Немачкој, делимично у Ческој.

У доба Марије Терезије и Јосифа II основане су камералистичке катедре на аустријским универзитетима, које су израђивале и примењивале научне методе у пољопривредном истраживању. Прва камералистичка катедра основана је у Хале на Сали 1727. год., у Прагу 1763. год.

Почетци камералистике тону у безживотним теоријама, помажу се цитатима из англичких пољопривредних аутора, описују пољопривреду магловито, али постепено, научном методом, пољопривредна се наука ослобађа празноверица, наивности и заблуда немачке старинске књижевности поставља се основа за рационалну пољопривреду, која поступа методски по здравом разуму, користећи се како научном теоријом, тако и практичним искуствима. Она гради на основу развитка природних наука и привредних наука ваљане темеље целе пољопривредне технике и економике, користећи се експериментима, да би нова сазнања тражила, проверавала и са свију страна испитивала.

Школа рационалних пољопривредника значи крај угара, паше и тропољног газдовања, она заводи стајско храњење стоке, пиће биљке, кромпир, шећерну репу и друге трговинске и индустријске биљке, у знаку је плодореда, гради пољопривредну индустрију, препоручује мелиорацију, модерне машине и механички погон у пољопривреди. Накратко достиже врхунац преврата у пољопривредном предузећу, тежећи поглавито вишој интензивности и рентабилности. Та је школа творац модерне пољопривредне наставе и огледа, којима на даље припада улога воћа.

Тај преврат има скоро револуциони карактер, не значи само преврат у производњи, већ и у животу. Мирно, примитивно село са наслеђеном сеоском културом, са укорењеним конзервативизмом, модернизује се, сеоска патријархална породица мења се услед већег благостања и личне слободе, село преживљује утицајем пољопривредног индустријализма и интензивности све оне кризе, које су настале услед државне привредне политике и

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек.

(Наставак)

А према испитивањима у Пастеровом заводу у Паризу доказано је, да мирис етерског зејтина убија и ништи бактерије, те је мед због истог још лековитији.

Немачки лист „Здравље“, који уређују немачки лекари, о меду наводи ово: „Кад ми говоримо о меду, то чинимо зато, што се тиме добива једна храна, да јој равне нема, што се тиче лакоће у сваривању, у снази храњења и доброти укуса. Као што оно вода непосредно прелази у крвне судове и за собом не оставља никаквих отпадака, тако и мед, не остављајући ни најмање трага о каквом отпадку, прелази непосредно у крв и у њој, при хемиском преображају, служи за загревање тела и за развијање животне снаге. По томе мед је, ма да сам не може живот да обдржава, једна од најизврснијих храна, коју ми познајемо. Ако се путник у Тиролској и Швајцарској после доручка, у коме има меда, осећа да је у већем степену оснажен но на своме дому, то ово није никакво уображење, јер он је сваким залогајем меда, којим му је хлеб био намазан, унео више хране у свој желудац, но дома најбољим маслом.“

И многи наши лекари испитивањем у свом дому и код својих болесних клијенета, утврдили су вредност меда у погледу његове хранљивости, лакоће варења и лековитости.

Еве шта вели о меду наш познати лекар г. Свет. Марковић:

„Зна се, да се биљни производи својом хранљивошћу равнају месној храни, а многи ову и превазилазе и својом лакоћом варења и својим квалитетом. У овај ред на прво место долазе мед и млеко. Нико се до данас није разболео, што је много јео добра меда и млека, а случајеви тровања овим двема супстанцијама у медецини су непознати.

Због својих хемиских састојака мед је врло добра храна, с једне стране услед грожђаног шећера, који се у њему налази, а с друге стране и с тога, што је он веома јако и сигурно средство, које подстиче и помаже варење и одржава столицу у нормалном стању.

„Мед се дакле као храна може не само хвалити и похвалити, већ и најискреније препоручити свакоме ономе, који жели да му здрав стомак и даље остане здрав и издржљив, као и ономе, који је свој стомак непажњом или незнањем већ мало начео, па га жели поправити и довести у добро стање. Мед, мед и опет мед“.

(Наставиће се)

светских трговинских односа, поглавито утицајем стране конкуренције. То одводи пољопривредној специјализацији у стручном, друштвеном и политичком погледу, ка самопомоћи, к одбрани и освајању.

Сав тај развитак, нови живот и пољопривредна борба огледа се у стручној књижевности.

Проучавање старе пољопривредне књижевности занимљиво је штиво.

Пре 100 – 150 година био је велики утицај Енглеске; њена пољопривреда и књижевност били су на највишем степену.

Данас корачају на челу Немачка, Северо-америчке Државе и Француска. Веома је цењена њихова књижевност, научна, стручна и популарна, која је оригинална и веома обимна.

У тим се земљама много полаже на пољопривредну науку, а стручне се књиге радо купују и читају. У Чехословачкој је стручна књижевност од друге половине прошлог века међу земљорадницима веома цењена. Књиге, часописи и чланци у пољопривредним листовима вршили су велики посао буђења свести земљорадника.

После светског рата јавио се је извесан ум р и немар за стручним штивом. Нови облици газдовања дали су повода новим установама, п пољопривредној настави, пољопривредним истраживањима (огледима), земљорадничким удружењима (задругама) и стручним организацијама. С тиме је у вези виши ступањ општег и стручног образовања и у земљорадничким редовима и извесни виши захтеви на стручну књижевност, које тадање доба није могло потпуно задовољити. Пракса је била отишла даље него ли просечно пољопривредно књижевно делање.

Живот је постао сложенији, дан шње пољопривредно занимање захтева уз већу интензивност више времена, размишљања, прорачунавања, више труда, а и бављење политиком одваја од стручне лектире.

Било би за ссуду, ако би земљор дник занемарио стручно образовање, нарочито ако би потцењивао његов важан састојак: књигу и часопис. Школа полаже само темељ и учи здраво мислити и судити. Образован човек, који здраво расуђује, може и путем искуства много постићи, али то није довољно.

Систематско образовање и шири видик могу се постићи не само праксом, већ читањем добрих стручних часописа и књига.

Сваки земљораднички дом треба да је претплаћен на погодан стручан пољопривредни лист, а сваки пољопривредник требало би да има сво у ручну стручну књижницу, из које би црпео поуке и савете у разним случајевима свакодневне праксе. Тако би практичари и сами више писали у часописима, који су намењени пољопривредној пракси.

Само *узајамним додиром праксе и науке* достићићемо опет развитак наше стручне књижевности, њен полет и срећни утицај на напредак наше укупне пољопривреде.

Радимо на томе, да се пољопривредна књига заволи и да буде неопходан саветник и пријатељ нашег земљорадника.

Пољопривредни писци, пишите занимљиво, разумљиво и привлачно. Није довољно само знати, већ је исто тако важно умети то знање пренети на другога!

Не потцењујте популарну књижевност, она има најмоћнији утицај, јер у најширим редовима земљорадника потстиче највећи напредак.

Популарни састави захтевају највише труда, највише пажње у погледу обима, стила и језика у опште и у погледу слика (илустрација).

У општинским и осталим јавним књижницама не мислите само на забавну и поучну књижевност, већ и на добре пољопривредне књиге, старајте се да се читају, будите интересоване за њих и гледајте, да не остају мртви инвентар, који је у књижници за параду.

Подајмо пољопривредну књигу животу и живот пољопривредној књизи!

Овај чланак с лепим мислима написао је г. Др. Е. Рајх, начелник пољопривредног одељења Министарства Пољопривреде Чехословачке за ческе пољопривреднике, а ја сам га овде изнео у скраћеном слободном преводу и преради. Он се у потпуности може применити и на наше прилике; и наш пољопривредник треба да редовно чита стручне пољопривредне књиге и часописе. Не може сваки проћи кроз стручну школу, не може се свуда доспети, да се све лично види, проучи и поучи се о ономе, што му је потребно, али сваки писмен човек може брзо и јевтино доћи до пољопривредне књиге и часописа или листова и ту налазити поуке и потстрека за унапређење свог газдинства.

Прошло је време старим начинима газдовања; у пољопривредно се газдинство мора улагати све више труда, новаца и знања, а без последњег нема успеха — о чему се и наш сељак сваким даном све јаче уверава.

Отуда поновимо још једаред речи г. Рајха: „подајмо пољопривредну књигу животу и живот пољопривредној књизи".

12-V-1927,
Ваљево

А. Г. Јовановић

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Пијаће воде.

Вода, ваздух и сунце то су три потребе сваког живог бића. Ни травчица ни најситнија животињица не може без њих. Има живих бића, која се клоне сунца и којима оно доноси смрт. Има их и таквих, којима шкоди кисеоник из ваздуха. Али

нема ниједнога, које може опстати без воде. Живи организми су у ствари жива вода. Главни део сваког живог бића сачињава вода. Без ње нема никакве животне радње.

Али вода је добар слуга, а зао господар, као и ватра. И ако хоћемо да нам вода служи здрављу и напретку, морамо ми бити њени господари, морамо водити рачуна о стању и кретању воде у насељима.

Зар поплаве нису дојадиле неким нашим крајевима? Зар маларија у Македонији, Далмацији, Херцеговини, Посавини, Црној Гори није у најужој вези са стањем вода у тим крајевима? Ту у тим водама налазе комарци погодна легла. А комарци преносе ову опаку болештину с болесних на здраве.

Али ми ћемо данас проговорити нешто о нашем још већем злу, о пијаћим водама. Многе болести нас сналазе само због рђавих пијаћих вода. Проливи одраслих и деце, трбушни тиф, срдобоља — све те тешке и опаке болести разносе се и шире водом. У нашој земљи у погледу воде има разноликих крајева. Оскудни су пијаћом водом Далмација, Херцеговина, Приморје Хрватско, Црна Гора. Остали крајеви имају и изворске и подземно воде у довољним количинама. Али, на жалост, немају правилно снабдевање водом.

Извори су обично само ископане јаме, у које се набаца камење, па из њих заиђе воду сваки, чим стигне. Уједно служе и као појило за стоку и животиње. То су кладенци.

Где се употребљује подземна вода, ни ту није боље. Ископа се бунар, озида рупа и подигне зидана или дрвена ограда у висину ок еден метар. Над бунаром се подигне ђерам, точак, или коло за спуштање кове.

Не пази се ни на место, где се бунар копа, не огради се и не изида ни споља ни изнутра како треба, не затвори се, да у њега не продире нечистоћа, околина му се не бетонира, да се избегне враћање сливака. Баш противно се ради. Бунар се копа на најнижем месту у дворишту, јер се плиће налази вода. Међутим на добро пропусном земљишту до површине воде треба да има бар 5 метара. Само у том случају моћи ће се вода добро процедити и обескличити. Не пази се ни да ли је у близини бунара нужник, ђубриште, штала. На против, нема бунара на селу, где у непосредној близини нема каљуге за свиње, појило за стоку са блатњавом, загађеном околином. И још горе. Ту се поред бунара умива, пере рубље. Кућа обично нема нужника, те се нужда води по дворишту. Деца, свиње, живина на ногама доноси те изметине и у онај глиб око бунара.

И све се то слива у бунар, јер земљиште око бунара није цементовано, јер нису направљени одводни јаланци, да одведу даље од њега сливке.

Бунар је отворен, те споља упада у њега разно ђубре и отпатци, што их доноси ветар.

А вода се црпи, чим се стигне. Може се врло често видети, да сељак намакне кову на ђерам, извуче воду, па је положи на свеже изметине коња или говечета. Кад напоји стоку, спушта тако загађену кову у бунар, вади воду за себе и своју децу.

И ништа лакше него овакве бунаре загадити. Место да буде носилац здравља, вода из ових бунара постаје извор болести.

Колико је ово питање важно, може се видети и из тога, да су у напредним земљама, у Енглеској, Немачкој, Северној Америци и др. тиф и срдобоља престале, од како су код њих сва насеља добила здраву пијаћу воду.

И код нас би се ово могло врло лако постићи у највећем делу наше земље.

Где има извора, треба место кладенца подићи чесме. Свакако, не треба притом упасти у погрешку, па поверити овај посао сваком бунарџији. Постоје нарочити стручни инжињери, хидротехничари, који се баве свим послом. Њих има и у нашој државној служби, те њима треба поверити овај посао. Они ће испитати извор, скупити све водене жице, израчунати количину воде, направити планове и подићи потпуно хигијенске чесме, из којих ће се добијати сигурно здрава вода.

Али ни подземно вода није рђава за пиће. У њој нема клица, нити шкодљивих материја, ако је довољно дубока и у добро порозном земљишту. Људи својим неразумним подизањем бунара загаде и упропасте ову воду.

У овом погледу треба имати ова правила на уму: Треба изабрати место за бунар, које је узвишеније од штала, нужника, гробља ђубришта и т.сл. и најмање 15 - 20 метара удаљено. Околина бунара бар за десет метара треба де буде неприступачна за домаће животиње. Најбоље да се постави ограда. Појила за стоку треба поставити на нижем и удаљеном месту од бунара. Бунар треба да је изидан и цементован. Треба да је потпуно затворен, да с поља не може ништа упасти. Бар један метар у наоколо треба поставити цементовану подлогу. Са стране где се вода црпи треба ископати и цементовати или бар калдрмисати одводне јарке, који морају имати такав нагиб, да вода отиче даље од бунара. Најбоље је побити црпку, а околину потпуно затворити. Ако се из неких разлога ипак остане при бунару, треба му дати чисту кову, која ће стално стојати на њему, а изливање воде у судове тако удесити, да се не мора кова прихватити у руке, него да се сама по себи, кад дође до ивице ограде искрене и воду излива у судове.

Оваквих бунара већ има у неким нашим селима. Овакви бунари треба свуда да се израде.

Наравно, да земљорадници тај посао не могу сами да изведу, али данас има у нашој земљи установа, чија је дужност да се и о овоме брину. То су хигијенски заводи. Њих има готово у свакој области. Њима треба општине, па чак и појединци, ако општине неће, да се обраћају за савете по овој ствари.

Д-р Стев. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Прострел

Господину Матији Ђаконовићу, економу, Павловци (Срем).

На питање, које сте упутили „Српском Пољопривредном Друштву": од чега су Ваше две крмаче угинуле, нападнуте неком болешћу, услед које им је отекла глава и од које су за 4–5 дана угинуле, после чега сте, казасте, распарали лешеве истих и нашли отечену цигерицу, из које је при расецању цурила жута вода; — ево Вам одговора:

Према ономе, дакле, како сте у овом писму болест описали, изгледа, као највероватније: да су обе те свиње боловале и угинуле од *„прострела — бедренице Antrax-"а.* И како је прострел или бедреница, што у ствари значи једно исто, једна заразна болест, излази, да су те свиње биле заражене. А откуда и како? И то ћемо Вам рећи.

На пример Ви нам у своме писму ништа нисте казали: шта сте учинили са лешевима угинулих Вам свиња! Да ли сте их укопали у јаму ископану најмање 1 и по до 2 метра дубоку — како је то пропис за укопавање лешева већих животиња у опште, или је јама била тако плитка да су из ње пси или и саме свиње лако могли лешеве извући, или сте их просто бацили, можда, гдегод у пољу и не покривши их земљом. А то је, видите, од веома велике важности знати, нарочито кад је у питању болест, односно, зараза, коју смо склони претпоставити у Вашем случају.

Свиње, као што знате, радо једу месо, па и месо од лешина угинуле стоке. И ваше су свиње морале наићи где на какав леш које животиње угинуле од прострела, јеле од њега и, наравно, заразиле се.

Та заразна болест се код свиња испољава најчешће отицањем гуше — грла, због чега је у Шумадији позната под називом *„гроница"*. Оток са гуше, подгушњака прелази и на образе, чиме читава глава добија у обиму, те изгледа да је она сама отечена.

А испољавање те заразе код свиња у отицању гуше, долази отуда, што оне иначе једу халапљиво, а нарочито кад су још у друштву. Па грабећи која ће пре и што више појести, оне гутају и кости од најеног зараженог леша, недовољно сажватане, које пролазећи, кроз ждрело запарају — повреде ово, у коју се повреду унесе зараза и одатле почне да дејствује. Гуша — ждрело се запали, отекне и тај оток прелази и на образе, те отуда изглед отечене главе...

Из наведеног биће Вам јасно: од какве су болести Ваше свиње боловале и угинуле, како су се могле њоме заразити, и — чијом кривицом.

Неукопавање, дакле дубоко лешева од прострела угинуле стоке, било које врсте, једини је узрок одржавању и распростирању те заразе, код нас.

За заштиту стоке од те заразе, као и за лечење, кад болест наступи, постоје „серуми", који се убризгавају под кожу (цепљење) марвинчета. Заштитни серуми убризгавају се здравим животињама, да би се за извесно време сачувале од зараза, као што се на пример цепе — пелцују деца серумом противу великих богиња. А други серуми убризгавају се, кад већ наступи болест. То су серуми за лечење. Но употреба ових серума дозвољена је само ветеринарима.

30-V.-927. г. **Марко Павловић,**
у Београду ветеринар

ЗАБЕЛЕШКЕ

С прошлогодишње изложбе у Зворнику. У 42. броју Тежака од прошле године, на стр. 334. донели смо извештај са изложбе у Зворнику. Сада доносимо фотографију са те изложбе, по-

Сл. 48 Са изложбе у Зворнику

што нам је тек ових дана дошла до руке. На слици су почев с лева на десно од г. г.: Нурија Нурбеговић, члан управног одбора, Никола Поповић, председник Подружине и Владимир Ђорђевић, ср. економ и секретар Подружине.

КЊИЖЕВНОСТ

Grozdni sukač. Грожђани мољци у многим нашим виноградарским крајевима наносе велике штете грожђу. То је био разлог, што је и Српско Пољопривредно Друштво још прошле године издало књижицу „Грожђани мољци" од Др. П. Вукасовића за познавање и сузбијање тих штеточина. Исти разлог руководио је Кметијску Дружбу у Марибору, кад је ове године издала, на словеначком, ову књижицу „Grozdni sukač" из пера нашег познатог виноградарског стручњака Андрије Жмавца, директора средње пољопривредне школе у Марибору. Књижица је украшена врло

успелим сликама, од којих је једна у боји, и које са пробраним текстом потпуно упознају читаоца са овим штеточинама и начинима борбе против њих.

Књижица се може наручити код Виноградарског Друштва у Марибору (при винарској школи); цена јој је 5 дин. од комада, а 2.50 дин. при заједничкој поруџбини најмање 10 комада.

ДОПИС

Прегаоцу Бог помаже.

Био сам друштвени изасланик на изложби. Он, Мијушко Ст. Петровића, био је излагач. Упознао сам га. Снажан, већ у другој половини живота, паметан, енергичан и пун воље за рад. Позвао ме, да му видим газдинство и дам по који упут. Одазвао сам се његовој молби.

Причао ми је уз пут своје муке.

„Вратио сам се из рата и не нађох на дому готово ништа, до своју стару прибивену уз огњиште. Ограда разнета, стока одведена, алат упропашћен, земља запуштена и кућа и све стаје попустиле. Требаше ми много рада, много снаге и воље и доста пара, па да доведем све у ред. Од свега ја сам имао само вољу и снагу. Недостајала су ми средства. Џепови ми беху празни. Окретах се неко време празних шака. Нисам смео да се задужујем код зеленаша, јер сам знао, где би ми био крај. Имање је тражило, да се ради. Требао сам на нешто да се решим. И реших се. Оставих стару, да ради, колико може и како зна, а ја одох да стечем, колико толико да могу сам спокојно радити на свом имању. Имао сам снаге као и данас и то ми је давало наде на успех. Мучио сам се у страном свету коју годину, али зарадих и уштедих, колико ми је требало и научих поред тога нешто. Тежак је то посао био, али, хвала Богу, и то је прошло".

Остао сам цело после подне код Мијушка. Познат је то домаћин у том крају. Кућа му је преко пута станице Врњачке Бање. Ретко да прође који представник власти, а да му не сврати у дом. Газдинство му је још у срећивању. Он би хтео брже, но што може. Добро је, што је опрезан и слуша савете. Разгледајући му газдинство, пао ми је у очи врло лепо одгајен и негован бик, кога је добио од Државе на негу и на храну у циљу поправке домаће расе. Апарат ми је био при руци. Снимио сам га. Слика 44. показује свеколику правилност облика, негу и питомину. Ево шта он пише о њему: „...и ја овога бика пуштам на поље свакога дана, и пре и после подне, те се мало проиграо. Али је за то опет и здрав и леп и добар. Оплодио је прошле године 24 крава и ни једна није повађала. Дала ми га је Држава на негу, чување и исхрану. Ми га сви лепо пазимо. Стар је сада око две године".

Враћајући се размишљао сам о томе, колико све може да уради памет, енергија и добра воља. На изложби је поред осталога био одликован и похвалницом.

Сл. 44. Државни бик од 22 месеца на чувању код Мијушка Ст. Петровића из Врњаца, за оплођавање и приплод хране у тој околини.

У једном писму каже: „Веома благодарим на добивеној похвалници са изложбе у Трстенику. Већ сам је лепо урамио".

Требаће само још мало времена, па ће му рат и његове последице у његовом газдинству бити неки давнашњи сан, који све даље и нагло иде у заборав, а који ће он у часовима доколице овда онда прелиставати по памети и разматрати све муке, које му је он некада створио.

М. Ђ. Н.

НЕКРОЛОГ

† Цветко Павловић

2. јуна ове године умро је у 73 години старости Цветко Павловић, угледни економ из Великог Села и један међу најстаријим редовним члановима Српског Пољопривредног Друштва.

Име поч. Цветка познато је и изван области пожаревачке и смело тврдимо, да је ретко било старијег стручног пољопривредника и уопште јавних радника предратне Србије, којима није било познато име и рад цок. Цветка. Нарочито је он познат од пре минулих ратова са Пољопривредних и Задружних Конгреса и скупова, на којима се својим трезвеним говорима и излагањем здравих мисли увек међу прваке народне истицао и чија се реч од меродавних радо и са уважењем слушала.

Пок. Цветко Павловић, не само да је био најнапреднији практични земљорадник у читавој маленој Србији, већ и један од најначитанијих сељака у Југославији... У ово се могао уверити сваки онај, ко је имао прилике да ма о чему разговара или се дописује са поч. Цветком, а то се донекле могло оценити и по богатој књижници покојниковој.

То што је поч. Цветко прочитао, није као код многих остало само прочитано па заборављено, већ се он својски старао да прочитане корисне савете на свом имању примени и да по томе ради и живи. Покојни Цветко, први је у окр. пожаревачком почео употребљавати гвоздени плуг за орање, за прашење и за огртање; први је подигао, а затим и правилно неговао виноград на америчкој подлози калемљењем; први је набавио бољу пасмину приплодне стоке, једном речју: уопште био је прави носилац рационалне пољопривреде...

Стечено знање, читањем одабраних књига, покојник није употребио само на корист свога газдинства, већ је био прави и стални бесплатни народни учитељ, који је свуда, у свакој прилици и на сваком месту, поучавао народ своје околине: како ће својим поштеним радом, што боље да привреди, па према томе и удобније да живи.

Колико је пок. Цветко високо ценио школу, просвећеност и напредак пољопривреде уопште, доказ је и то, што је сва три своја сина, колико их је свега и имао, дао у пољопривредне школе: Милана и Милију у ондашњу Ратарску Школу у Краљеву, а Драгутина у Винодељско-Воћарску у Букову код Неготина. Ти млади школовани људи, били су десна рука своме оцу у извођењу напреднијих пољопривредних радова, на које се пространа околина, као на добар пример, угледала.

Пољопривредницима уопште познато је, да је у предратној Србији пољопривреда у окр. пожаревачком била најнапреднија и да су земљорадници ту највреднији. Колико се то у заслугу може приписати негдашњој Земљоделско-Шумарској Школи у Пожаревцу и утицају културе од севера, — толико и свесним људима из народа, као што је пок. Цветко.

Због неоцењиво великих заслуга на свестраном помагању Друштву око унапређења наше заостале пољопривреде, на чему оно већ преко 58 година истрајно ради — Српско Пољопривредно Друштво изабрало је пре 30 год. пок. Цветка за своја редовног члана.

Пок. Цветко био је до краја свога живота трезвен, ретко честит и у сваком погледу за пример је служио чврстином свога духа, остајући доследан својим начелима кроз цео свој живот!... Пок. Цветко у исто време био је и прави филозоф, који је скромно провео цео свој век у тако исто скромној сеоској кућици, као врло редак пример и са њим ће се поносити његови потомци многобројна родбина као и сва околина и средина, у којој је тако дуго и плодно делао на добру њеном и којој је као најбољи пример преко пола века светлио.

Мир пепелу и покој праведној души узор паметног Цветка Павловића.

Сава М. Ратковић.

ЗАПИСНИК

22. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 25. маја 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: Председник М. Миљковић, чланови: А. Рашковић, С. Партонић, Н. Петровић, Д. Спремић, Д. Николић, С. Ратковић, Б. Ранковић и В. Матић, и гост М. Петровић, редов. члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г М. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

347) 21. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

348) 20. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима протитани записник стим, да се не откупљује књига "Сељак мали Краљ".

II

Прочитани су записници 20. и 21. седнице финансиског Одбора, па је одлучено:

349) да се одобри исплата 4100 дин. Т. Поповићу за оправку крова на магацину бр. 2.

350) да се прими знању да су оверени сви рачуни преко 1000 дин.

351) да се уступи претрес тарабе из Немањине улице Т. Поповићу за 2300 дин. као најјевтинијем понуђачу.

III

Прочитан је записник 20. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

352) да се уступи Глав. Савезу Срп. Земљор. Задруга у Београду, 1000-1500 кгр. сумпорног праха по 4.20 дин.

353) да се одбије понуда Бераси и Комп., али да се има у виду за евентуално потраживање.

354) да се од J. Росхона тражи мустра од ветрењаче 46 X 5% са 7 сита.

355) да се од J. Маро набави 1 тријер H. 5 и H. 4 и да му се траже повољније цене, с обзиром на конкуренцију.

356) да се од J. Инвалда набаве тегле за конзервисање: 200 ком. од 1 л, и 2000 ком. од 1½ л.

IV.

Прочитан је записник 20. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

357) да се не може одобрити економу из Н. Бечеја путовање у циљу пропаганде за оснивање подружина, нити се може упутити изасланик за тај циљ, пошто се нема могућности. Али да се замоли ср. економ, да пропаганду врши приликом службеног путовања.

358)да се одржи предавање из прераде воћа код Подружине у Паланци С. Предавање да одржи г. П. Петковић, редовни члан, коме на име дневнице и трошкова издати 400 дин. Мин. Пољ. и Вода замолити да му одобри одсуство 5 и 6. јуна о. г.

359) да се одобри Подружинама у Лазаревцу и Ст. Бечеју приређивање изложбе стим, да не помоћи добити, кад поднесу извештај у смислу правилника.

360) да се предлог Подружине из Чачка за отварање сталне домаћичке школе у Чачку на Подружинском земљишту, које за тај циљ уступа бесплатно, достави Министарству Просвете, са молбом, да понуду као корисну прихвати.

361) да се поново замоли г. Ц. Гроздановић, да прегледа Подружину у Прокупљу и поднесе извештај. На име трошкова призрати му дневницу 100 дин. и железницу II класу.

V

362) По молби г. С. Радића, да му се повиси хонорар за попуњавање повеља, одлучено је, да му се хонорар повиси на 2 динара од комада, с обзиром на његову прву понуду.

VI

363) Прочитан је извештај књиговодства о дужницима за пољопривредне Календаре. Одбор одлучује; да се дужници позову, да у року од месец дана врате непродане Календаре или пошаљу новац, после кога рока да се предузму оштрије мере.

Са овим је седница закључена.

КОЛИНСКА ЦИКОРИЈА

Је првокласан придодатак за кафу.

Осведочити се и захтевајте је

3—3

Уредништво и администрација не прима одговорност за садржину приватних огласа

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 7. — VI — до 15. — VI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара		динара		количина	дин.	динара		динара		количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	280	290	277	320	—	— —	310	345	310	335	4000	305 350
Раж	—	—	—	210	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Овас	245	—	220	260	—	— —	230	250	—	—	200	245 250
Кукуруз	185	193	180	190	—	— —	180	210	180	203	17650	174 208
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	155	155	150	150	—	— —	—	—	—	—	900	160 177
Пасуљ	160	165	155	155	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Супе пшенице	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Зраси	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 342 — 343. дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА

Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС

Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

8—10

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

О колери пернате живине.

Несумњиво је, да највеће штете живинарству наносе заразне болести, које често пута униште читаве запате, да једва 5% живине остане Ако испитамо статистичке податке о томе, видећемо, да се у већини случајева колера пернате живине јавља у нашим крајевима, док су остале заразне болести живине много ређе. Стога смо сматрали за корисно, да читаоце „Тежака“ упознамо са овом болешћу, нарочито са начинима њеног спречавања тим пре, што сада настају топли дани, када су оболења код живине најчешћа.

Колера пернате живине је заразна болест, која се јавља код кокошака, патака, гусака и голубова. Најчешће се јавља пооштреном облику тако, да се тек нађе мртва кокош, на којој се никакви знаци оболења до тада нису примећивали. У јутру освану испод седала по неколико комада мртвих, носиља угине на гњезду, пловка плива по води и наједаред се изврне мртва. Друге болују по дан два и за то време су снуждене, опустиле крила, слабо једу, петао неће да гази кокошке, не пева — и за кратко време болесник угине. Кад болест почне у једном запату, понавља се стално и ретко које грло, да не оболи, а од оболелих већина угине, те од стотине једва преостану по неколико комада, ако се одмах не предузму потребне мере.

Напоменули смо већ, да је болест заразна, то ће рећи проузрокују је жива биђа-бакцили. Према томе све оно, што смо рекли у једном ранијем чланку „Борба против сточних заразних болести“, који је штампан у 39. броју „Тежака“ за 1926. год. важи и за ову болест. Сада ћемо изнети само оне ствари, које се односе специјално на колеру пернате живине и њено лечење и спречавање.

Прво, што треба да имају у уму сви они, који гаје живину, то је, да се заразне болести код пернате живине јављају само у оним запатима, где су хигијенске прилике рђаве. Слаба храна, рђаве смештајне прилике, нечистоћа омогућавају, да се болест развије. У живинарницима, који су удешени, да заштићују живину од влаге и хладноће, а осигуравајући им при том чистог ваздуха, тамо где је живина добро храњена и где влада примерна чистота, ту нема болести. О овоме сам се лично уверио код неколико напредних живинара у Обреновцу и у живинарнику ра-

садника среза посавског, где су хигијенски услови добри, да заразних болести није било, и ако се појаве, одмах се њиховом ширењу стане на пут. Док, где живина спава по дрвету или у малим и пространим јазбинама, остављена и лети и зими да сама себи тражи храну, ту је болест редован гост сваке године. Зато први успех борбе против болести живине јесу добре хигијенске прилике.

А кад се већ појави који случај оболења или угинућа, онда треба нарочито бити енергичан. Оболеле одмах издвојити, угинуле уништити, живинарник дезинфиковати кречом или кађењем сумпором. Храну појачати, нарочито са састојцима животињског порекла (крв кувана, црви, млевене кости и т. д.).

Пошто се зараживање живине врши преко хране и воде кроз црева, то један добар начин спречавања ширења болести јесте дезинфекција органа за варење разним лековима, т.ј. уништавање заразних клица, које са храном доспу у црева. Једно од врло добрих средстава јесте раствор плавог камена 1% или раствор сумпорне киселине 0.5% (на литар воде 5 гр. сумпор. киселине). Држати стално овакву воду на расположењу живине и не дати јој другу. Друго одлично средство, са којим се нарочито хвале они, који су га употребљавали, јесте карбол. Он се даје неколико дана узастопце свако јутро по једна мала кашика на 20 комада живине, забркан са брашном или мекињама. Исто тако, је добро, кад је опасност од болести ту, давати у каши живини по једну кашичицу на 10 комада живине следећег прашка:

Quinquina gris pulverisé	100 gr.
Cubèbe pulverisé	60 gr.
Gingembre pulverisé	40 gr.
Salicylate de soude	20 gr.

кога купити у апотеци.

Сви разни специјалитети, који се продају по апотекама, а нарочито дрогеријама, као одличан и сигуран лек противу свих оболења код живине, нису ништа друго, него ово што смо напред изнели и немају никакво боље дејство, а само су знатно скупљи.

Али при појави јаче болести, често пута сва су ова средства немоћна, да спрече њено ширење. Онда не остаје ништа друго, него да се зове марвени лекар, да изврши калемљење (цепљење) све живине специјалним лековима, који дају одличне резултате. У живинарницима од вредности ово превантивно калемљење живине треба вршити сваке године крајем пролећа, не чекајући да се болест појави. На тај се начин живина начини имуном (непријемчивом) за болест и не може исту болест за извесно време да прими (3—6 месеци). „Ко ће још кокош шприцати?" — рећи ће неко. То је корисно, једини начин често пута, да се избегне велика штета, а то не тражи велике

ПОДЛИСТАК.

Мед као храна и лек

(Наставак.)

Слично г. Марковићу овако повољно мишљење о меду имају и многи други наши лекари и већ видимо, да се он све више препоручује болесницима, а нарочито болесницима, који посећују Врњачку Бању. Познато нам је да болесници, који пију воду у тој бањи, морају се строго придржавати дијете, коју лекар препише. У противном доводе свој живот у опасност. Међу тим, мед се може јести при сваком обеду без икаквих шкодљивих последица по здравље и живот.

Од многобројних изјава, где је мед утицао као лек, навешћу само једну, која је изашла у једном немачком листу. Та изјава гласи: „Не као пчелар, већ као пријатељ човечанства био би рад да се сазнање овог случаја у што шире кругове јавности пренесе. У мом суседству становала је једна раденица у овдашњој фабрици дувана, чија двогодишња девојчица, беше жгољаво и пупаво јадниче, остала сама кожа и кост, како већ девет месеци боловаше од катара црева. Сва лекарска вештина беше узалуд не беше од ње бедном створењу помоћи; изгледало је, да само смрт беше у стању, да болци овог црвића учини крај. Најзад нађе се нека добра душа, да посаветује матери, да даје детету млека и меда. С тога доће тај случај и до мог сазнања, јер узимаше мед од мене. Када мати по трећи пут дође к мени по чашу меда, запитах је, како иде малој. „О пречасни господине, не можете веровати, како ми се дете сада опоравља, од како дневно пије трипут по чашу млека с медом! Већ се може рећи да је здраво, само мора још мало да се окрепи и онда ћу је донети, да је само видите". После неколико недеља донесе ми детенце лепо као уписано; нежно беше као анђелак, обрашчићи зарумењили се и чинило је утисак, као да никад боловало није. Нека би се дакле ови прости и природни божији дарови чешће деци давали, но што је данас обичај у многим домовима обдареним децом. Били би по децу далеко здравија и пријатнија храна, но кафа, чај, слаткиши и томе подобне посластице и пића, која драже нерве и кваре желудац".

Дакле пошто је мед према испитивању лекара, хемичара и бактериолога не само хранљив већ и лековит и да он чува телесни организам од сваке заразе, то би требало да се у нашим домовима више троши, јер као што видесмо, он је користан и добар како за младе и старе, тако и за здраве и слабе.

Као је пак утврђено, да је биљна храна за телесни организам здрава и лака у погледу варења, као и да је лечење биљем и цвећем у много случајева изврсно и добро, то је природно, што је и

материјалне жртве ни много времена, пошто се за један сат може калемити преко 100 комада живине.

На крају да напоменемо, да све ово, што смо рекли за колеру пернате живине у погледу њеног спречавања, вреди и за остале заразне болести код пернате живине, изузимајући калемљење, које је специјално за сваку поједину болест, т.ј. свака болест има свој нарочити серум или вакцину, који заштићују само од ње и ни од једне друге болести.

Обреновац **Милутин Ф. Гец,**
ср. ветеринар

ИЗ РАТАРСТВА.

Копња кукуруза.

Питање копње кукуруза покренуто је још пре 20 година. О томе је и у „Тежаку" за 1922. објављена и нарочита анкета. У допуну ове, доносимо и ово неколико редова.

У местима, где још није у примени сејалица и копачица већ мотика, за време прашења и огртања, око струка се и сада прави *кућица*, а у местима, где је у примени горње оруђе, негде се у обе копње прави банак дуж врсте т.ј. око струкова. У долини Западне Мораве, у првој копњи - прашењу, врши се *одгртање* земље од струка и „банак" се прави између врста; ово се чини, пошто се прође са копачицом, са које су платна скинута и раденик који разређује, одгрће земљу толико: да се жилице открију.

На основу искуства, огледа и научних студија потребно је да се у обе копње задржи *равно копање*, јер ће се тиме талог подједнако поделити, искључено је јаче испаравање влаге, даје се могућност да се корен и главне жиле правилно и на време развију и најзад искључено је развијање накнадних жила, које избијају из приземних чланака, а које су по струк штетне. Са овим је дата могућност струку, да плод правилно развије и да оно што се очекује.

И где је струк огрнут и где су се накнадне жиле развиле и учврстиле у земљу, догађа се исто тако да струк буде оборен. Он нема снаге да се поврати сам. Обратно је код неогрнутог струка само зато, што је корен снажан.

У 1924. год. сејан је кукуруз у моравској долини, на 9-ом клм. ниже Чачка, са применом савремене технике у обради кукуруза. Није вршено упоређење на парцелама, јер више није ни требало. На земљи, која никада није ђубрена, добивен је принос 4300 кгр. сувог кукуруза у зрну са једног хектара. Под кукурузом је било 7 хектара.

мед хранљив и лековит као сок из биља, који пчеле купе и претварају у мед. А кад се зна, да пчеле морају да походе по неколико хиљада разноврсних цветова, док накупе неку количину меда, то је онда потпуно разумљиво, зашто је мед по наш телесни организам тако пријатан, хранљив и лековит и што га многи хвале, да се њиме одржава добро здравље и да је он „патент" за дуг живот.

Видели смо да мед поред шећера садржи у себи и знатну количину фосфоро-киселог креча и гвожђа, као и витамина, који је главни чинилац за стварање крви у човечјем телу. По искази медецинских стручњака, фосфор накнађује човечијем мозга утрошак услед умног рада и напрезања; фосфоро-кисели креч потребан је човечијем организму ради образовања и јачања костура; а гвожђа фосфит главни је материјал за стварање црвених крвних зрнаца у нашој крви и лечи бледило и малаксалост. Поред овог мед садржи у себи и пчелиног отрова, који има антисептичко дејство против заразних болести, а при том дражи и органе за варење да уредно врше своју дужност. С тога је мед одлична храна, како за децу тако и за одрасле, јер он садржи много шећера и то у облику, у каквом га наш желудац најлакше уноси у крв. Према испитивању стручњака један килограм меда развија 3075 калолија, док један килограм говеђине само 1000 калорија По испитивањима научара г. г. Grandeau и Coullon-а један килогр меда храни колико три и по килограма меса или 12килгр. зеља. А опет према другим испитивачима један килограм меда садржи хране колико 50 јаја или 5 килогр. млека или 1750 грама говеђине.

Између шећера, који се у меду налази и обичног шећера, разлика је у томе, што се мед састоји из грожђаног шећера, који се у човечијем желудцу лако вари и као храна одмах прелази у крв. Обичан пак шећер тешко се вари и код многих због тешког варења изазива главобољу. Ако у желудцу има у довољној количини соне киселине, онда ће се обичан шећер моћи да свари, а ако је соне киселине мало, онда се свари само незнатни део, а остали део истура се несварен напоље. Како је пак соне киселине мало у дечијем желудцу, као и код оних, који пате од стомака, то је обичан шећер и за једне и друге шкодљив.

Доктор медицине Бернар вели: Шећер кад доспе у човечији стомак, мора се претходно утицајем стомачног сока и соне киселине хемиски претворити у грожђани шећер, да би тек тада могао као храна прећи у крв. У случају да је стомак слаб и кад не изобилује потребном количином соне киселине, онда се шећер не може да свари, већ се несварен избацује напоље, због чега се стварају болести у стомаку и цревима. Напротив употребом меда, овај процес претварања у стомаку не бива, јер као што је напоменуто, мед се састоји из грожђаног шећера, који при варењу одмах прелази непосредно у човечију крв.

(Наставиће се)

Да је земља ђубрена, принос би био много већи, као и да је у јесен угарена (гарење није било, јер је земља примљена за рад у јануару месецу). Истина је, да је у тој години кукуруз добро родио свукуд, али количина и квалитет клипова и зрна у суседним њивама, а јачим, није могао дати ни половину горње количине. Ово је проверено.

Да би се избегло огртање струка, где се то чини копачицом, скинути платна у опште. У обе копње (оба прашења) на овај начин смањиће се и радна снага. У првој копњи отпада половина радне снаге, која врши *одгртање* земље од струка, где се то врши, или чување пасуља и тикава, где се и у првој копњи струк *огрће*. Исто тако и у другој копњи ће послужити исти број радне снаге. Али где се „огрће", а раде коњи са копачицом, пасуљ се тешко сачува, па се изгуби у времену око одгртања земље са затрпаног струка.

На овај најновији и сигуран начин потребно је:

1. за 2. хект. земље 1 пар волова или 1 коњ (коњ због дужег одмора) и само 2 раденика за копачицу и руковањем стоком;

2. за поправку, разређивање и претрес земље, где копачица то није учинила за 1 хект. 3⅓ раденика. Тако да за обе копње кошта рад, по ондашњој цени а са храном, где је урачуната и вредност копачице по 25 дин. од 1 хектара. Свега динара 623·32. А на начин, који се примењује, где се земља одгрће од струка и огрће — праве кућице, у обе копње морало је коштати: динара 903·32; више по хектару за 280 динара. Колико тек кошта обрада, где где није примењена сејалица и копачица?

Мерење шаше није вршено, већ је рачунат број снопова и тадања цена, као и количине и цене пасуља, гроровине, тикава и кукуруза у зрну и, нађено је: да је целокупан расход — орање, сејање, копња, берба, превлачење и све остале радње покривен од: шаше, пасуља и гроровине, а тикве и кукуруз остали су чист приход. Тикава је било по хектару троја добра кола, по 100 дин. — 300 дин. Кукурузу је цена била по 1·60 дин. од 1 кгр., што износи 6.880 дин. или укупно чистог прихода 7.180 динара.

М. Д. Митровић.

ИЗ ПРЕРАДЕ ВОЋА:

Берба, транспорт и прерада кајсија

И код нас из године у годину кајсија постаје важан воћарски трговачки артикал, јер је укусна за јело, доста издржљива за транспорт, а поред тога може се врло добро прерадити у мармеладе, компоте, суво воће итд.

Добар приход даје услед обилне родности, и добре цене, те се од скора са њом почињу подизати читави воћњаци *у близини већих градова* са одабраним сортама.

У крајевима јужне Србије има врло повољних услова за њено гајење тако, да тамо а нарочито у околини Штипа и Криве Паланке постоји одомаћена особита сорта „Шамка", која одлично успева, обилно роди (једно дрво осредње старости око 100 – 200 па и више кграма), веома је укусна, чврста и подесна за дужи транспорт. Одлична за јело и прераду (*Сл. 45**). У околини

Сл. 45. Шамка.

Нове Градишке (осијечка област) доста је велика производња бољих сората кајсија, које се у већим количинама извозе на загребачку пијацу.

I Берба и транспорт. — Ради продаје у свежем стању за јело, треба берби кајсија обратити нарочиту пажњу. Бере се пажљиво руком, уврћући плод, јер се лако одваја. Подесна је за бербу, када плодови са присојне стране отпочну да жуте. Код бољих асталских сората препоручује се, да се плодови разреде у зеленом стању, кад достигну величину ораха, како би се они, који остану, што боље развили. Ово се може практично извести код кајсија са ниским-чучавим и полувисоким стаблом.

За транспорт беру се при сувом времену и то обично јутром на 3—4 дана пре потпуног зрења. Пошто плодови не сазревају једновремено, треба их брати постепено, одабирајући најкрупније и најздравије. За конзервисање морају бити сасвим зреле и чисте од мрља-флека.

За брање најбоље је направити дрвене лествице-стубе (*Сл. 46.*), као што се то на Рајни у Немачкој практикује. Њихова је дужина при земљи

*) Саднице-калемови од ове сорте одгајене су у расаднику среза кривопаланачког-Крива Паланка (врањска област) и биће за продају током јесени ове године.

1.70 м., ширина 1.30 м. а висина 1.40 м. тако да се при врху сужавају. Врло су практичне, просте и јефтине и помоћу њих може се берба врло брзо и удобно обавити.

Сл. 46. Дестиће за бербу кајсија

Бере се у плитке корпе, а да се плодови не би повредили, корпе су изнутра обложене сувом сламом или сеном и обшивене платном или саргијама (*Сл. 47*).

Узабране кајсије пре паковања сортирају се према крупноћи. Пре тога треба плод ве са каквом меканом четком или крпом пажљиво очистити од влакна-маља, које се на плоду налазе, јер се после чишћења покаже лепша боја, добије бољи изглед и тиме повећа продајна цена на тржишту.

Најфи-није-првокласне асталске сорте пакују се у мање сандучиће, а да плодови добију лепши изглед метне се између њих ситно исецкана хартија-резанци. *(Сл. 48)*. Може се сваки плод

Сл. 47. Корпа за брање кајсија

Сл. 48. Паковање најбољих сората кајсија

обавити фатом или танком хартијом и то двапут и пошто се наслажу, при врху се метне тањи слој фате и сандучић затвори поклопцем.

Асталске сорте бољег квалитета пакују се у сандуцима, који су 12 см. високи, 24 см. широки и 33 см. дугачки, тако да у њима може стати око 60 плодова. Са стране сандуци се избуше на неколико места, како би се омогућио приступ спољашњег ваздуха.

При паковању сваки плод увије се танком бољом хартијом и то два пут, наслажу у сандук и између сваког плода метне тањи слој дрвених резанаца, да се међусобно не додирују. Пошто се до врха тако наслажу, сандук се затвори дрвеним поклопцем (*Сл. 49*).

Сорте осредњег квалитета и сачваршком љуском пакују се у корпе исплетене од врбовог прућа, када се сваки плод обавије тањом хартијом, на дно и при врху метне тањи слој резаната од дрвета или хартије и добро поклопцем затворе. (*Сл. 50*).

Лошијег квалитета пакују се у корпе исплетене од врбовог прућа, када се обложе свежим лишћем, као што се пакују трешње (види бр. 22 Тежака од ове године стр. 170 сл 38).

II Прерада кајсија. *1) Мармелада од кајсија (заслађен пекмез).* — У колико су плодови зрелији, у толико ће мармелада бити укуснија и бољег квалитета. Оперу се у хладној води, исеку на тање кришке, спусте у какав суд, прелију са

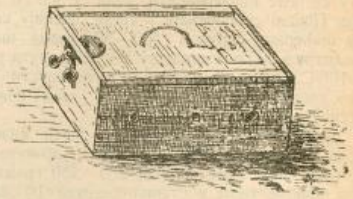

Сл. 49. Паковање бољих сората кајсија

мало воде и прокувају, док не омекшају. Чешће мешање са дрвеном кашиком потребно је.

После ¼ часа кувања одеди се течност-каша и дода на сваки литар према сласти и укусу по 500 – 600 грама шећера. Затим се пристави и кува на тихој ватри, чешће меша да не загори и кад се згусне, сипа се онако врела у судове, повеже пергамент хартијом и остави на подесном месту до употребе.

2) Сушење кајсија. — За време родних и кишовитих година, када се не могу добро продати у свежем стању, врло је корисно да се осуше. *На сушницама* суше се на овај начин: суше се цели плодови, кад се изваде коштице или као полутке са љуском или без љуске. Најбоље су сорте ситног плода, који треба да су зрели и ољуштени. Ољуштене или исечене кајсије на полутке пре сушења треба спустити у врео шећерни

Сл. 50. Паковање кајсија осредње квалоће

сируп (1 кграм шећера у 1 литру воде) и оставити да престоје око 6 часова. Суше се постепено мењањем леса сваких 20 минута, на то-

плоти од 80—100°С., а сушење траје према величини од 8—10 часова.

Сушење на сунцу изводи се овако: Зрели се плодови расцепе, изваде коштице, па као цели или полутке поређају на какву лесу или даску, оставе на сунцу да се осуше, пазећи да их киша не окваси. По сушењу нанижу се на канап и оставе на каквом сувом месту до употребе.

3) Конзервисање кајсија. — Узму се плодови најбољих и најкрупнијих сората, оперу, ољуште и предвоје на полутке. Сорте ситнијег плода могу се целе конзервисати, када се изваде коштице. Пошто се поређају у тегле, прелију се врелим шећерним сирупом (400—500 грама шећера у 1 литру воде) и стерилишу 20 - 25 минута у води на 100°С. Добро је, ако се у тегле спусти неколико коштица од кајсија, јер су тада конзерве укусније.

4) Компот од кајсија. — Један килограм плода ољушти се, изваде коштице, прокува са $^1/_8$ л. белог вина, коме се дода 200 250 грама шећера, сипа у тегле и стерилише-кува 10 минута на топлоти од 100°С.

5) Кајсије у сирћету. — Не сасвим зрели плодови очисте се од маља каквом меканом четком или крпом, исеку на кришке, изваде коштице, поређају у тегле или друге подесне судове и спусти неколико чистих коштица, Прелије врелим винским сирћетом, коме се на 1 л. воде дода 800—1000 грама шећера и понеколико грама цимета и каранфилића.

6) Кајсије у меду. — Да се мед не би кристалисао-ушећерио, треба га избистрити прокуравањем на топлоти од 40 – 50°С. Ако је мед ушећерен, онда се при кувању дода на $^1/_2$ кграма меда 5—6 кашика прокуване воде. Затим се из кајсија изваде коштице, исеку на кришке и сваки килограм плода прелије са 700 грама меда спремљеног на напред означен начин. Тако остављене плодове у меду треба после сваких три дана 2-3 пута мало прокувати, а затим суд повезати пергамент хартијом. Чува се на хладном и сувом месту.

П. С. Петковић

БЕЛЕШКЕ

Пољопривредне књиге за награду ђака. — Приближује се крај школске године, када ће сваки добар ђак добити по коју лепу и поучну књигу, како би му се дала воља да и на даље остане ваљан и вредан.

Управитељи основних школа, а и они који као дародавци купују те књиге за раздавање ђацима, као похвалу и награду за добро учење и примерно владање, требало би да купе за овај циљ и по коју пољопривредну књигу.

Пољопривредних књига имамо врло много и добрих, а тавка је књига човеку потребна и корисна, а деци два пута више да је читају и уче се ономе, што је добро и корисно, а за сељака, неопходна потреба.

Пољопривредне књиге врло се мало у народу читају, јер их народ не купује. Па због тога овако тешко и иде са напретком у селу; наша је дужност да их што више уносимо у народ и да га приволимо да чита.

Велика би штета била оставити село и даље без пољопривредних књига, а ово је један врло згодан начин да пољопривредне књиге уђу у народ.

Када би свако село сваке године узело само по 20 ових пољопривредних књига, ми бих за неколико година унели у народ стотинама хиљада, и одмах би се приметио знатан напредак у пољској привреди.

Српско Пољопривредно Друштво има ових пољопривредних књига доста, а зато нека се сваки Друштву обрати и добиће их одмах по ценовнику.

Као што рекосмо нарочито су ове књиге корисне за ђаке III и IV разреда основних школа на селу, па баш због тога ми нарочито апелујемо на управитеље основних школа на селу као и на све добре и племените људе да уношење ових књига у народ помогну.

Марко—Маша

Једно опробано и сигурно средство за утамањивање пацова и мишева. — Узети једну здраву канту од петролеума-гаса, очистити је да нема задаха. Канта мора имати и горњи поклопац здрав, па на средини овога направити једну округлу рупу, кроз коју може лако и највећи пацов да уђе. На месту, где има највише пацова и мишева, канту закопати и потпуно у земљу тако, да се на поклопцу сјајан плех нимало не примећује а оставити само отвор слободан; кроз отвор сипати чисте воде до половине канте. Кад се то уради, онда кроз овај отвор руком разредити поврх воде ситне трње од сена, да се вода покрије и не види њена сјајност. Поврх трња посолити конопљаног семена, на које су пацови врло лакоми и радо га једу. Кад пацов наиђе на отвор и осети конопљано семе, појури за њим и падне у воду и удави се, за овим долази други, трећи, и четврти и тако даље, да се за кратко време канта напуни овим штеточинама, које се подаве.

Трећег дана или најдаље четвртог, треба канту извадити из земље, избацити воду и подављене пацове и мишеве, па канту добро спрати и наместити као и први пут. Ако се канта чешће не чисти и вода са подављеним пацовима не мења, произвешће се смрад од подављених пацова, те други беже од задаха.

Овај начин тамањења пацова и мишева опробао је, по моме савету, Крста Р. Миловановић, из Горње Беле Реке, среза зајечарског, и веома је задовољан, јер је првог дана подавио у наме-

штеној канти, као што је горе изначено, 4 пацова и 2 миша, другог дана 3 пацова и 1 миша, трећег дана 7 пацова и четвртог дана 2 пацова и 5 мишева. **Н. С.**

Како ћемо познати, да ли је предмет од челика или гвожђа. — Смешати 1 део азотне киселине (ђезапа) са 4 дела воде. Кап ове течности показаће нам да ли је предмет од челика или од гвожђа. Ако је предмет од челика, на месту, где је кап била, постаће црна мрља (флека) Што је мрља затворенија, то је челик тврђи. Ако ли је пак предмет од гвожђа, на месту где је кап била, неће бити никакве мрље, већ ће се сијати. **М. М. Ђ.**

Уплив месеца на биље. Стари и искусни баштовани запазили су и уверили се о упливу месечевом на биљке, па с тога воде рачуна о сејању повртарског семена.

Они веле: биљке, од којих се очекује више плода, као грашак, пасуљ, сочиво, кромпир, и т. д. треба сејати прва четири дана последње четврти — кад су ноћи мрачне — дакле кад месец пред зору излази. А биљке, од којих се очекује само бујан пораст, као: купус, кељ, карфиjол, спанаћ, салата и т. д., треба сејати о „младини“, кад месец по заласку сунца почиње да светли.

М. М. Ђ.

КЊИЖЕВНОСТ

Упут о поткивању здравих и болесних копита, њиховој нези и лечењу. — Подешено за калфе и мајсторе поткиваче, економе, сопственике коња и љубитеље коњарског спорта, од Милана Митровића, ветеринарског пуковника у пензији, друго допуњено издање (ново о поткивицама), са 10 слика у тексту. Садржај је књиге:

I. О грађи копите; II. О нези копите; III. О поткову; IV. О неправилним и поквареним копитама, и њиховом поправљању; V. О указивању помоћи код повреда копита и папака при поткивању; VI. О познавању заразних болести и јављање истих властима. О поткивању волова и бикова. О најважнијим правилима о нези копита и поткову.

Већ и по томе, што се ова корисна књижица јавља у другоме издању (што је редак случај за данашње прилике) најбоља је оцена о њеној вредности, јер је писац потпуно успео да овом књижицом задовољи једну битну потребу.

Књига износи 3½ штампаног табака велике осмине. Цена је 10 дин. Може се добити код Срп. Пољ. Друштва и код писца.

М. М.

ЗАПИСНИК

23. седнице Управног одбора С. П. Д. држане 1. јуна 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Д-р Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, С. Партовић, С. Ратковић, Н. Петровић, Д. Спремић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, М. Стојановић, Д. Стојановић, и Д. Николић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

364) 22. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

365) 21. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и одлучује: а) да се одкупи 30 књига „Упут за расплођавање, гајење, јахање и тренирање“, по 15 дин. са 20% попуста, и б) да се одбије рукопис „Луцерка и црвена детелина“ од Д. Николића, пошто није по стечају.

II

Прочитане су 1. и 2. тач. 19. записника и 22. записник финансијског Одбора, па је одлучено:

366) да од 1. јула о. г. плаћају месечно кирију за свој стан г. г. М. Марковић, благајник и Н. Стаменковић, економ по 200 дин., а г. г. А. Петровић магационар, В. Пешић, писар и Р. Стефановићева, писар по 100 динара.

367) да се од 1. јула ов. г. прими у сталну службу за економа г. Никодије Стаменковић, досадањи хонорарни службеник, на место г. Ђуре Поповића, коме уважити оставку, и да се г. В. Пешићу, писару, који је болестан, издаје пола принадлежности до оздрављења.

368) да се од 1. јула о. г. утврде бруто месечне принадлежности службеницима овако: М. В. Дамњановићу, секретару 3000 дин.; Б. Нешићу, инспектору 2500 дин.; М. Марковићу, благајнику 2000 дин.; А. Петровићу, магационару 2000 дин.; М. Ђорђићу, књиговођи 1700 дин.; Н. Стаменковићу, економу 1600 дин.; С. Петровићу, помоћнику магационара 1600 дин.; В. Пешићу, писару 1500 дин.; С. Абрамовићки, писару 1400 дин.; Р. Стефановићевој, писару 1300 дин.; Ђ. Ристићу, службенику канцеларијском 1600 дин.; Ђ. Тодосијевићу и С. Џаферагићу службеницима у магацину по 1200 дин.; и

369) да се све уштеде, које се покажу по партији личних издатака, употребе на повећање позиције за инспекцију Подружина.

370) да се прими знању да су оверени сви рачуни преко 1000 динара.

III

371) Прочитан је записник 21. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено, да се набаве Хајгеови тријери: 10 обичних Н. I. а, 10 обичних Н. I. и 10 сортирача Н. I а.

IV

Прочитан је записник 21. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

372) да се известе Подружине у: Крушевцу, Жабарима, Св. Николи, Пироту, Београду, Јагодини (женска), Владимирцима и Свилајнцу, да се начелно одобрава прерађивање изложбе и да ће им се одобрити помоћ, кад Друштво изради општи план и распоред изложаба и кад Подружине поступе по правилнику.

373) да се препоручи Подружини у Бресници код Босиљграда, да изложбу одложи за идућу годину.

374) да се помогне са 500 дин. Подружина на Руднику, ради оправке своје зграде, која је страдала од земљотреса.

V

375) По молби г. Милована Милорадовића за кредит, одлучено је: да се молба упути финансијском Одбору на мишљење.

VI

Саопштења и предлози:

376) Прочитано је лекарско уверење о боловању г. М. Марковића, благајника. Одбор прима знању.

377) Члан г. Б. Ранковић предлаже, да се у месецу фебруару идуће године, приреди сајам вина, пошто је за тај циљ добивена помоћ од Мин. Пољопр. и Вода још пре неколико година. Такође предлаже да се ове године о Друштвеној Слави приреди изложба сувих шљива. Одбор усваја оба предлога с тим, да се суве шљиве за изложбу узимају само од произвођача, са потребним подацима. О овим предлозима да размисли Одбор за извршење програма рада.

Са овим је седница закључена.

Чланске повеље готове су. Моле се чланови (добротвори, утемељачи, почасни и редовни), који повеље немају, да јаве: годину кад су постали Друштвени чланови, и тачну адресу, да им се повеље пошаљу.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 15. — VI — до 21. — VI — тек. год.

Пољопр. предм., кланични и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	динара		динара				количина	динара	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	282	288	280	286	—	—	—	280	315	300	—	850	300	320
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	245	—	240	250	—	—	—	—	—	—	—	150	220	220
Кукуруз	183	190	182	188	—	—	—	175	185	—	182	15000	170	202
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	300	160	175
Пасуљ	160	165	155	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орасн	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Слапина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 341 — 343.50 дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАВОГ МОЉЦА**

АРСОЛА
Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС
Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првога прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама Арсоле.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством Молекс.

Тражите упутства.

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

9—10

„КАШТЕЛ“ А. Д.
Карловац.

Излази сваке недеље. — Цена листу за годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Неправилна многобременост или многоплодност.

Бременост женки наших домаћих животиња, које по правилу рађају једно или два младунца, или до извесног одређеног броја и по више младунаца, почива на томе, да се за време полног нагона избацују из јајника женке више зрелих јајних ћелица, које се парењем животиња оплоде мушким семеном, што је правилно код свиње и козе. Узроци многоплодности леже у раси и пореклу, у приликама исхране и у склоности појединих животиња. Утицај расе опажа се код оваца, код којих источно-фризиска овца по правилу близни, романовска овца у Русији близни и тројани, кинеска овца јагњи по 2—5 јагњади, чак и онда, када у неколико промене услове живота своје постојбине. Утицај исхране опажа се код раностасих раса у давању већег броја ближњења, неголи касностасе расе. А утицај склоности појединих животиња јасно се опажа код извесних запата коза, код којих је многобременост честа, тако да козе сваки пут ојаре по четири јарета. Таква се јарад па и јагњад обично радо чувају и поред своје природно мање живе мере, пошто искуство с правом сматра ту многоплодност наследном.

Неправилном многобременошћу или многоплодношћу означује се рођење много више младунаца, но што је правило код појединих врста домаћих животиња. На пр. кад крмача опраси 20 прасади, кад овца ојагњи осморо јагњади, кад крава отели седморо телади, кад кучка окуци 15 кучета и т. д. У књижевности је забележено да је једна крмача опрасила 22 прасета, од којих је 19 живело; друга једна крмача опрасила је првог дана 16, следећег дана 18 прасади, од којих је двоје мртво опрашено, дванаесторо угинуло одмах после рођења, а 20 их је ипак живело и правилно се развијало. У Енглеској, у извесним местима са врло напредним овчарством, даје се чобанима новчана награда ако им испадне за руком, да од одређеног броја оваца добију што више јагњади. Због тога чобани морају водити рачуна да се овце за време парења добро хране и да паре такве овнове и овце, које воде порекло од матера, које често близне или тројане.

Али често се дешава да се извесне животиње одликују рађањем многих младунаца, односно многоплодношћу. Забележено је на пр. да је једна крава

1892. и 1893. год. тројанила, 1894. год близнила и 1895. год. четворила и сва телад беху правилно развијена. Једна овца три године једно за друго јагњила је по петоро, четврте године четворо, дакле за 4 год. дала је 19 јагњади.

Интересантно ће бити забележити један случај многоплодности овце нашег пољопривредника и члана Жике Миленовића, из Вишевца, среза лепеничког, области шумадиске. Како је известио Друштво, које је његов исказ проверило преко среског економа и општинског Суда, једна његова овца домаће расе, ојагњила је 14. маја ов. год. петоро јагњади, четири женска и једно мушко (Види сл. 51).

Сл. 51. Овца домаћа, својина Жике Миленовића из Вишевца са петоро јагњади.

Овца је из запата Миленовића, стара је 2 год., тешка 32 кгр. и први пут се јагњила 14. маја, када је ојагњила петоро јагњади. Прво јагње ојагњило се са тежином од 5·200 кгр., друго са тежином од 3·100 кгр., треће 2·650 кгр., четврто 2·500 кгр., пето са тежином од 2·500 кгр. Сва су јагњад правилно развијена. За наше домаће овце, које јагње обично по једно јагње, реће два и врло ретко три јагњета, овај случај јагњења петоро јагњади представља врло велику реткост и могао би се назвати за наше овце неправилном многоплодношћу. Код других раса многоплодност је расна одлика, као код немаче источно-фризиске овце, која скоро по правилу близни, код романовске овце у јарославској губернији у Русији, која јагњи по 2—3 јагњета, а може се јагњити два пута у години. У огледној стаји киевског Политехникума једна романовска овца ојагњила је седморо јагњади у два јагњења у једној години.[1]) Кинеска овца, која се по правилу јагњи у години два пута, јагњи сваки пут 2—5 јагњади.[2])

Наши одгајивачи требало би из својих сопствених интереса да поведу рачуна о многоплодности код оваца, а нарочито Жика Миленовић, јер се то исплаћује. Његова овца, која је ојагњила петоро јагњади, па и друге, које близне, имају у себи склоност за велику плодност, што би у одгајивању требало искористити. Идуће године видеће се према броју јагњади, да ли је рођење толиких многих млађунаца била пука случајност или ће то бити донекле особина. Не може се рећи да ће иста овца и идуће године ојагњити петоро јагњади, али се очекује да ће у најмању руку близнити. Сопственик би био дужан, да са своје стране потпомаже ту многоплодност тиме, што ће за идуће време наћи

[1]) П. Н. Кулешов, Грубошерстное овцеводство. Москва 1925. г.
[2]) J. Bohm; Die Schafzucht. Bd. I. Berlin 1883.

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек*)

— Наставак —

Стога пошто је мед одлична и за стомак лака храна и пошто је он главни чинилац за стварање топлоте у човечијем телу, то би требало да је он у свакодневној употреби за јело, за слађење разних напитака, као и за справљање разних колача и слаткиша.

Поред тога што је мед добар као храна за човечији организам, он је још и лековит, и та се лековитост повећава тиме, што у себи садржи етерског зејтина и пчелиног отрова, који мед чувају да се не поквари, уништећи све заразне клице и разне микробе, које изазивају трулеж и заразе. Услед ове лековитости меда, мед, према исказу лекара, треба да је у општој употреби и да се што више једе, нарочито кад владају заразне болести: дифтерија, шарлах, кашаљ, колерина, трбушни тиф, срдобоља, као и при свим другим стомачним и плућним болестима. Само треба имати у виду да, кад се мед узима као лек, онда га је најбоље узимати некуваног и то најбоље онај мед, који је истресен зрео из затвореног медног сача.

Да пак мед покаже своје благотворно дејство по телесни организам, које му стручњаци приписују, он треба да се у већој количини једе. Није довољно узимати меда само изјутра по једну малу кашичицу у место слаткот, већ га треба узимати у већој количини, како изјутра за доручак, тако и за ужину. После тога, добро је јести мед и по сваком обеду у место колача, јер мед поред своје хранљивости и лековитости помаже сваривање хране у стомаку, те је нарочито добар за оне, који имају слабе стомаке.

После овог кратког излагања о лековитости и хранљивости меда, до којег су стручњаци својим испитивањем дошли, прећићу на другу тачку овог предавања и изнећу, какав мед треба да узимају потрошачи, па да им исти као храна и као лек буде добар по њихово здравље и њихов телесни организам.

Као што сам у почетку овог предавања нагласио, нашем пчеларству и природном меду, а услед неразумевања потрошача меда, наносе штете они, који под именом природног меда продају

*) Предавање на годишњем збору Чачанске Подружине.

доброг овна, који потиче од плодних родитеља и с њим парити своју овцу, што ће ову последњу добро хранити за време парења и за време целе бремености, али никако да је угоји. Њену јагњад женску и нарочито мушку сопственик треба да чува. Њих не треба оплођавати међусобно, него и за њих да тражи овна из другог запата, који води порекло од многоплодних родитеља, а својим овном (сада мушко јагње од оних петоро) парити овце, које с њим нису ни у каквом крвном сродству. Овце треба добро хранити и дати им, не раскошну, али просту, удобну и за време зиме топлу стају. Ако се овако уради, онда је од стране сопственика све учињено, што се од њега тражи, а будућност ће показати резултате, који не долазе иначе тако брзо. И у овоме раду, који има сврху повећања плодности, као и у сваком другом треба бити истрајан. Добро би било када би Миленовић и у идућој години известио Друштво о томе, колико је стара овца ојагњила јагњади, колико њене кћери, а колико су јагњади ојагњиле овце парене његовим овном.

Др. Т. Митровић.

ИЗ СТОЧАРСТВА.

Однеговати малу прасад без крмаче.

И ове године, као и прошле, много је свиња угинуло, због чега су пољопривредници претрпели велике штете, јер је по некима угинуло по 20—50 па и више брава свиња.

Међу угинулим свињама било је и крмача, које су оставиле малу прасад. Ову прасад жалосно је погледати, како се по више дана без довољне хране и неге муче, док и она не угину.

Како прасад, коју угинула крмача остави, тако и она, коју опраси крмача угојена за пастрму или продају, па не може да их очува, — могу да се однегују, само треба воље и истрајаности у послу.

Мала прасад хране се и негују према својој старости: што су млађа, тим се теже и очувају. Прасад, која су само неколико дана своју мајку сисала, лакше се хране и негују, пошто се брже навикну сисати млеко из вештачких сиса — цуцле — које су на за то удешен суд намештене, па с тога, прасад од здраве крмаче не треба одмах по прашењу одвојити, већ, их оставити 3—4 дана, за које време неће своју дебелу мајку много да „разбуцају“, како се то обично мисли.

Суд за дојење — храњење — прасади може бити од дрвета или фрцинкованог плеха, у виду корита, на које се на потребна остојања цуцле наместе, пазећи да се тако удесе, да се све млеко из суда посисати може. Суд са намештеним цуцлама ваља на потребну висину подићи, и учврстити, како га прасад, отимајући се за храну, не би преврнула или у њега ускочила и храну убрљала.

Како изгледају судови за млеко за појење прасади, види се на сликама бр. 52 и 53.

У прво време, док се прасад не науче сисати, мора се свако прасе ухватити и до цуцле принети, цуцла у уста метнути и тако држати све, док само не почне сисати, када га треба, после неколико минути, од цуцле одвојити и поново му је дати; и тако чешће понављати, како би се што пре на тражење и узимање цуцле научило. Овако поступати и са осталим прасадима и за 1—2 дана прасад се науче сама храну тражити и цуцле узимати.

разне шећерне сирупе. Потрошачи меда, немајући довољно појма и знања да могу распознати прави и природан пчелин мед, они га цене само по спољашњем изгледу. Како се пак сви ти сирупи и сурогати вештачки пречишћавају, те изгледају бистри и провидни, са белом и зеленкастом бојом, то га радо купују, пошто је он и за неки динар јевтинији од правог пчелиног меда.

С тога све такве медове, који се продају под именом багреновца и липовца са овако сумњивим бојама и са оваком бистрином и провидношћу, без укуса и мириса на прави природан мед и без његове природне боје (затворените жуте, наранџасте и рујаве), треба избегавати и не куповати, већ мед узимати од пчелара, који га добијају од својих пчела.

Велика је погрешка потрошача меда, што они воле и траже само онај мед, који се не кристалише и не згушњава, већ остаје увек течан и редак. Они мисле да је такав мед бољи, а међутим то не стоји, што ће се у даљем излагању видети.

Да не би у овом излагању био сувише дуг, то само напоменем и тврдим, да сваки природан мед, добивен ма из каквог цвећа, дрвећа и шибља, само ако је истресен зрео из потпуно затвореног саћа, мора се кристалисати и згуснути, неки пре а неки доцније, што зависи, са чега су га пчеле сакупиле.

Мед исцеђен из затвореног саћа издржљивији је и може стајати више година, а да се не поквари и да не пређе у врење и не ускисне. Затим овакав је мед гушћи, слађи, хранљивији и лековитији, јер поред тога што у себи садржи мање воде, он садржи и пчелиног отрова, који мед чува да се не поквари и да не пређе у врење.

Онај мед, који није могао да се стегне и кристалише после краћег или дужег времена или је вештачки справљен од шећерних сирупа, или ако је природан, онда је истресен незрео из незатвореног медног саћа, због чега садржи више воде, која смета његовом кристалисању и згушњавању. Услед тога је такав мед и ређи и провиднији са отворенијом бојом а при том и са мање сласти.

(Наставиће се)

Ради сваке сигурности прасад не остављати саму за време храњења, већ на њих припазити, пошто се око сисања увек отимају, да што више посисају, којом приликом слабија могу остати без потребне хране, закржљати, па и угинути.

Млеко за исхрану прасади треба да буде кравље, али се не сме давати цело, већ се мора мешати са чистом млаком водом — пола млека,

Сл. 52. Суд за појење прасади млеком.

пола воде. Топлота млека треба да буде равна топлоти тела, а то је око 30°R. У почетку млада прасад пуштају се да сишу 4—5, а старија 3—4 пута на дан, али пазити да то увек буде у једно исто време — по могућству време храњења удесити по сату. Количина млека даје се према ста-

Сл. 53. Пушак за прасад.

рости прасади. Покварено млеко несме се за храну давати, пошто није здраво. Суд за храњење мора се после сваког храњења врелом водом попарити и добро опрати, како се храна — млеко — у њему не би кварила, што би било од штете по здравље прасади.

Доцније, и постепено, прасад ваља навикавати и на другу храну, у почетку са млеком помешану, а после без млека. Са млеком се даје брашно од овса, у почетку по мало, а доцније постепено све више и више, док не буде као каша. У место брашна од овса, треба по који дан давати куване кромпире, који се добро изгњече и у житку кашу претворе. Од суве хране најбоље је давати по мало јечма.

У пролеће и преко лета прасадима давати по мало младе детелине.

Стаја — свињац, где се прасад чувају, мора бити потпуно сува, а преко зиме и топла. Простирка — слама — мора бити такође сува и да није много крупна. Чишћење стаје и мењање простирке мора се често вршити.

Вода за пиће мора се давати чешће и то свакад свежа и чиста, а никако са бара и потока захваћена, која је често нечиста и заражена.

За време сувих, лепих и топлих дана, прасад ваља пуштати да ходају, а по који пут и окупати, али их по купању од хладноће добро чувати и сувом крпом избрисати — осушити.

Милисав М. Ђорђевић.

РАД С. П. Д. И ЊЕГОВИХ ПОДРУЖИНА

Српском Пољопривредном Друштву — Београд.

Част ми је поднети Друштву овај извештај о одржаном предавању из прераде воћа код Пољопривредне Подружине у Смед. Паланци, а на основу одлуке Управног Одбора Српског Пољопривредног Друштва:

Предавање сам одржао у тамошњој основној школи на дан 6. овог месеца и то са теоријским излагањем значаја прерађеног воћа и поврћа за кућевну потрошњу и то: конзервисање стерилисањем и справљање воћних сокова — напитака (безалкохолна прерада). Ово предавање трајало је од 11—12 час. пре подне. После подне од 1—4 приступљено је демонстративном предавању.

На том предавању конзервисано је стерилисањем воће и поврће и то 3 тегле трешања и 2 тегле грашка у зрну. Конзервисање је вршено у теглама херметички затвореним од по 1 л. у казану са покретним дном Српског Пољопрпвр. Друштва.

Затим је справљен сок од рибизла „Бауманови апаратом“ и сипан у нарочите тегле, које се херметички затварају. Сок је помоћу овог апарата пастеризиран на топлоти од 70—75°C да би се сачували витамини, а при том сок да се може сачувати за дужу употребу.

Апарат је радио врло добро тако, да су слушаоци његовим радом били изненађени и веома задовољни. Преимућство је овог апарата и то, што поред пастеризирања уједно и сок филтрира, те је у флашама бистар. Пастеризиране су 3 флаше, од којих је једна отворена и дата слушаоцима ради пробе, а две донете за Друштво.

Да би се слушаоци упознали и са стерилисањем сока без овога апарата, то сам стерилисао једну теглу сока од рибизла у казану за конзервисање воћа. И ова прерада испала је на опште задовољство.

Организација за ово предавање била је врло добро изведена, а нарочиту пажњу и труд уложили су г. г. Аћим Банковић, инж. агроном и председник подружине, Милован Јањић, ср. економ и Качавенда, школски надзорник.

На предавању је било око 100 слушаоца скоро сви учитељи и учитељице основних школа из среза јасеничког, чланице Кола Српских Сестара и Женског Друштва као и тамошње домаћице.

Предавање је било саслушано са интересовањем и пажњом тако, да су многи слушаоци одмах код председника Подружине поручили преко 100 ком. тегли за конзервисање воћа и поврћа, коју ће набавку извршити Подружина од Друштва. Том приликом председник Подружине распродао је око 50 ком. књижица „Домаће конзервисање воћа и поврћа — стерилисањем“ од Др. Вел. Стојковића — Друштвено издање.

При крају предавања, у колико су се затекли слушаоци, извршено је фотографисање. (В. сл. 54).

Сл. 54.

Да би се предавање могло извести како треба, а нарочито са припремом воћа и справљањем сока, на путу сам провео два дана т.ј. 5 и 6. јуна тек. године.

На крају част ми је умолити Друштво да изволи издати налог своме магационару, да се изради од плеха један казан, у који се смешта Бауманов апарат ради загревања воде. Потребна упутства мајстору дао би лично приликом прављења.

Исто тако налазим да би Друштво требало још сада да изврши набавку из Немачке барем 2—3 ком. Бауановог апарата исте нумере као и овај што је набављен и известан број флаша за воћне сокове.

Ови апарати као и флаше могли би се распродати приликом држања предавања.

Овом приликом част ми је изјавити Друштву своју благодарност на указаном ми поверењу.

8. јуна 1927. год.
Београд.

Павле С. Петковић,
секретар Мин. Пољопр. и Вода, редовни члан Друштва

Пољопривредници!

Читајте и ширите „ТЕЖАК“

КЊИЖЕВНОСТ.

Гајење хмеља. У низу корисних пољопривредних књига, које је до сада издала Делегација Произвођача Чилске Шалитре у Београду, дошла је на ред и ова успела књижица о гајењу хмеља, са овом садржином: *Опис и особине хмеља. Засађивање хмељаника. Редовно неговање хмељаника. Берба.*

Колико је питање гајење хмеља код нас сад важно и на дневном реду, види се и из тога, што је ово по реду трећа књига о хмељу, која је код нас у току ове године оштампана: прву је издало Министарство Пољопривреде и Вода — Одељење за Ратарство, а другу професор Арсић.

Као и сва досадашња своја издања, Делегација Произвођача Чилске Шалитре у Београду (Поенкарова улица бр. 35) и ову књижицу шаље, на захтев, *бесплатно.*

Изашла је 19. свеска Аграрне библиотеке „**Othrana bilja**“ од г. А. Хрибара, нашег познатог пољопривредног писца. Књижица износи 68 страница, штампаних латиницом, а претреса питања из агрикултурне хемије и биологије биља. Писана је великим познавањем предмета и на основу сопственог искуства. Садржај јој је: За бољу и већу пољопривредну производњу. — Повијест агрикултурне хемије. — Тло и његова плодност. — Састав и живот биљке. — Сјеме и клијање. — Вода. — Откуда биљу храна. — Корјен. — Бактерије тла. — Уподабљање (асимиловање) угљика. — Примање минералне твари. — Испитивање плодовитости земље. — Количина хранива, потребних за поједине врсти биља. — Неколико практичних примјера повишења продукције. — Цена је Дин. 10 без поштарине, са поштарином Дин. 12.50. Набавља се код Аграрне библиотеке, Загреб, Судничла 9 и код свих већих књижара.

ДОПИСИ.

Маслинарски курсеви у Улцињу и Бару.

Г. Министар Пољопривреде и Вода, да би удовољио потреби овог краја у погледу приређивања маслинарских курсева (течајева) на Приморју, изволио је својим решењем од 4. јануара одредити једну скромну своту од динара 8000 на поменуту сврху. За руководиоца течајева одређен је писац овог дописа и он је довршио поверене му радове.

Руковалац течајева одржавао је исте по програму:

а. *Теорија:*

Појам о маслинарству; Размножавање маслине; Сађење; Кресање и даљи радови; Калемљење;

Обрада земљишта и ђубрење; Болести, штеточине и борба са њима, завршетак и узгредне напомене.

6. Пракса:

Извођење кресања, калемљења, сађења, ђубрења и свих односних сезонских радова.

Курсеви су трајали по пет дана у Улцињу и Бару, а курзиста је било по десет младића — свега двадесет из дотичних општина, у којима се гаје маслине.

За вјештаке — практичаре у крашћењу — резању маслина узети су у Бару: г. г. Анте Доманчић Далматинац и Б. Колар-Баранин, у Улцињу М. Колар-Улцињанин, који су под руководством потписатога изводили све односне радове и у детаљима објаснили младићима разлику у радовима у Далмацији и на нашем црногорском Приморју.

Услед закашњења поручених алата и др. потреба, курс је отпочео тек почетком априла т. г.

Кад је све било спремно, позвати су прво курсисти из Улциња и околине, који су се радо одазвали и дана 7—4. били на окупу пред зградом општине града Улциња — када је и отпочео курс. Општина града Улциња одредила је следеће младиће — курсисте: Ника М. Мировића, Шпира Н. Милошевића, Ћамила Д. Ман-Хаџе, Мета Б. Бећира, Шаћира Н. Чауша и Петра М. Јанковића — свега 6.

Општина Братичка, у којој има маслина, одредила је: Мила Ђуришића, Ђону Марковића, Павла Лукића и Франа Николића — укупно из обије општине 10 младића.

Према утврђеном програму — распореду курс је отпочео 7. априла прво теорија, а главно пракса, и завршен 12. истога, када је дан раније руковалац курса извијестио предсједника општине г. М. Матановића и замолио да се образује једна комисија, пред којом ће курсисти полагати испите из онога што је предавато и на пракси извођено, а тако исто извештено је и грађанство о дану полагања испита.

Одзив грађанства повољан. У комисију су ушли г. г. Ђуро Ђуришић, нар. учитељ, Ц. Алибеговић и М. Поповић, пенсион. Испит је прошао у најбољем реду и на задовољство присутних, те и курсисти постигли успјех: 6 врло добар, а 4 добар.

Курсистима подељено је поред увјерења, сваком по дин 20 дневно на име повчане потпоре за пет дана трајања курса, и сувише 5 Кун. ножева, 5 воћарских, 5 мод. сјекира, 5 маказа за скидање гусеничних гнезда, три косира за крашћење маслина, три стругача и пет воћ. ножица у вредности до 1200 динара.

Маслинарски курс у Бару одпочео је 14. априла, а закључен 19. истога (са паузом 17. априла) са истим програмом и распоредом — као и у Улцињу.

Општина града Бара одредила је младиће: Велишу Мијовића, Мета Ђуламеровића; Оп. Мркојевићи: Мах. Ђуровића и Иса Вуковића; општина Заљево Зубачка: Митра Вучићевића и Јовету Јоветића — свега 6. Општине паштровска, острозска и спичанска одговарају, да не могу послати ниједног младића.

Четири упражњена места попунили су младићи из општине барске: Сабо Прелевић, Рам. Шаиновић и Мих. Ивановић, а из оп. заљево-зубачке Душан Петровић.

Дан раније г. Калуђеровић известио је грађанство о дану испита и састављена је комисија од г. г.: М. Вукосављевић, нар. учитељ, Ђ. Мијовић и Т. Ојовић. Испит је завршен 19. априла са успехом: 5 врло добро, а пет добро. И овде је подељена новчана потпора од динара 1000 (хиљаду), увјерења и разног алата: сјекира пет, косира два, стругача два, маказа пет, ножица пет, ножева за калем пет, воћарских пет.

Од умјетног гнојива такође је раздељено младићима за опите на својим маслинама. За идуће сличне курсеве спремиће се по који комад доброг алата у резерву — нека се нађе.

Овакви и слични течајеви од велике су користи, поглавито за наше Приморје, у коме нема ни школе ни расадника — те је ово највеће знање и пракса, што се може пружити сеоским младићима из дотичних грана.

Нека ми је дозвољено искрено заблагодарити Г. Министру Пољопривреде и Вода и свима онима, који су суделовали у овоме — молећи и препоручујући им да и у будуће овај забачени али најлепши крај наше Домовине — припазе, скрену пажњу и приређују чешће течајеве.

Бар, маја 1927. г.

Агр. Иво Калуђеровић.

ЗАПИСНИК

24. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 8. јуна 1927. г. у друштвеном дому у Београду.

Били су присутни: г. г.: председник М. Миљковић, председник Др. Т. Митровић, чланови: Н. Петровић, А. Рашковић, С. Ратковић, С. Партонић, Б. Станисављевић, Д. Спремић, Б. Ранковић и В. Матић и гост П. Бунушевац.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

378) 23. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

379) 22. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуку, да се огласном заводу „Фема" уступи генерално заступништво за огласе у Календару и Тежаку стим да се у уговору назначи: да ће Књижевни Одбор цензурисати спискове огласивача,

а не огласе, и да „Феми“ припада 5% провизије од Друштвених огласа, који су наручени пре потписа уговора, а за остале 30%.

II

380) Прочитан је записник 23. седнице финансијског Одбора, па је усвојено мишљење, да се предузимачу за оправку плота из Немањине улице исплати зарада, кад поступи по примедбама финансијског Одбора, иначе да му се од зараде одбије 300 динара.

III

Прочитан је записник 22. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

381) да се од фабрике шећера из Ћуприје тражи једна ветрењача, које нуди на продају.

382) да се одбије понуда „Глебе“.

383) да Набављачки Одбор купи 5000 кгр. плавог камена и 500 кгр. рафије, а ако буде тражња већа, и више.

IV

Прочитан је записник 22. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

384) да се начелно усваја распоред изложаба и помоћи, а дефинитивна одлука да се донесе на идућој седници.

385) да се држав. економу ср. беличког поклони 30 тегли за мед од 1 литра, које да изда као Друштвену награду слушаоцима пчеларског курса стим, да Друштву пошаље списак награђених.

386) да се лицима, која буду држала предавања по Друштвеном распореду, изда награда: за предавања у месту становања по 100 динара, а за предавања ван места становања — даље од 5 км. по 200 дин. стим, да се награде исплаћују, кад предавач поднесе извештај о одржаном предавању и укратко изложи, о чему је предавао и које је опите изводио.

387) да се за плетарски курс код Подружине у Фојници, да помоћ 600 дин. за дневнице мајстора плетара, и да се замоли Мин. Пољоприв. и Вода да упути плетара из најближе пољопривредне школе, као и да курс новчано помогне. У колико трошкови буду већи, да их поднесе Подружина.

388) да се извести Земљорадничка Кредитна Задруга из Планинице (Божевац), да је кредит за изложбе већ распоређен и да јој се стога и поред најбоље воље не може дати помоћ.

V

389) По извештају Инспектора за Подружине да је женска Пољопривредна Подружина у Јагодини испунила све услове за пријем у састав, одлучено је: да се у састав прими.

VI

Саопштења и предлози.

890) По предлогу члана Управе г. М. Стојановића, доцније, одлучено је: да у будуће седница почиње у 17½ часова.

391) По предлогу ппредседника г. Др. Т. Митровића, да се изради орман за моделе воћа, Одбор одлучује: да се орман изради.

Са овим је седница закључена.

ВИНОГРАДАРИ! Ако вам се вино није добро очувало и показује знаке болести, потражите му лека у књизи „ВИНАРСТВО“ која се добија од Срп. Пољ. Друштва по 30 дин. комад.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:

Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	д. ком.
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумпорисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini“ првокласни	8	„ кгр.
Сумпор „Montekatini“ у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком.
Сириште у течности боца од ½ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком.
Сточне вршалице „*Lanz*“ са геплом и сламотресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, крућаче и др.	1500	„ „
Ветрењаче „*Cyklon*“ са 2 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Hofher-Schranc са 2 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око 2½ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л	23	„ „
Тријери Mayer-ови № 1a½	2400	„ „
Тријери Heid-ови № 1a	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1a сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магации у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати

вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до $1^1/_2$ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ЧЛАНСКЕ ПОВЕЉЕ ГОТОВЕ СУ. Моле се чланови (добротвори, утемељачи, почасни и редовни) који повеље немају, да јаве: годину кад су постали Друштвени чланови, и тачну адресу, да им се повеље пошаљу.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.
Од 22. — VI — до 28. — VI — тек. год.

Пољопривредни, ваљински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	280	286	278	280	—	—	—	285	292½	280	288	1250	280	315
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Овас	210	235	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кукуруз	180	190	180	187	—	—	—	175	200	170	178	6800	170	200
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	300	145	180
Пасуљ	160	165	155	160	—	—	—	—	—	—	—	100	150	150
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	375	640	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	750	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 339.75—341 дин.

Решено је питање, како да се бранимо против **ГРОЖЂАНОГ МОЉЦА**

АРСОЛА — Арсеново средство за прскање

МОЛЕКС — Арсеново средство за запрашивање

Испробана са најбољим успехом у свим виноградским крајевима наше Краљевине и Аустрије.

Почев од првог прскања треба да се раствору плавог камена на сваких 100 литара СТАЛНО дода 300 до 400 грама АРСОЛЕ.

За време цветања и крајем јула треба да осим прскања један до два пута запрашимо цео чокот са средством МОЛЕКС.

ТРАЖИТЕ УПУТСТВА

За ова средства траже се препродавци у свим виноградским крајевима.

Арсола 1 кгр. дин. 44.
Молекса 1 кгр. дин. 30.

10—10

„КАШТЕЛ“ А. Д.
КАРЛОВАЦ.

Излази сваке недеље. — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раинковић**

Кукурузни мољац и борба против њега.

Кукурузни мољац чини врло велике штете кукурузу и на разне начине, тако да та штета може да достигне, често пута, и врло велике размере. Није био редак случај да кукурузни мољац нападне тако кукурузна поља да својим разорним дејством смањи жетву за 30% целокупног приноса.

Раније се није много знало о овој опасној штеточини, која је нарочито велике штете причињавала у Америци на кукурузу. То је дало повода Министарству Пољопривреде и Вода да две године узастопце 1925. и 1926. истражује и проучава животне навике, штетно дејство и сузбијање кукурузног мољца. На основу резултата, које је Министарство Пољопривреде и Вода истраживањем добило, утврђено је, да између свих болести и штеточина на кукурузу, највећу му штету наноси кукурузни мољац, те је поводом тога Министарство (Одељење за Ратарство) издало и књижицу „Поучник о сузбијању кукурузног мољца".

У овој књижици изнето је у кратко и врло јасно: развијање, живот кукурузног мољца као и штете, које кукурузни мољац чини кукурузу, затим начин сузбијања кукурузног мољца, како би се пољопривредници што боље упознали са тим и предузели успешну борбу.

Ове књижице Министарство је разаслало пољопривредним референтима — стим, да их доставе преко државних економа, пољопривредницима. У исто време препоручено је државним економима, да предавањем и објашњавањем заинтересују што више земљоделнике за добровољну и општу борбу против кукурузног мољца.

Како је једна од главних мера за сузбијање кукурузног мољца та, да се сва заостала кукурузовина спали пре првог маја, пошто се у кукурузовини налази кукурузни мољац као црв, који ту презими и излеће, пре првог маја, као одрасли лептир кукурузног мољца, то је преко државних економа у том правцу делована, овог пролећа, код пољопривредника.

Извештаји, који су добијени после ове предузете акције (београдска област, а верујем да је исти случај и у другим областима) нису на жалост ни најмање задовољавајући. Изгледа, да многи пољопривредници нису могли или нису хтели да обраћају пажњу на то, колику штету кукурузни мољац наноси кукурузу. Већина пољопривредника зна само за штету, коју мољац чини, нагризајући

зрневље у клипу, али на штету, коју кукурузни мољац чини, правећи на стабљици многобројне ходнике и тиме ништи читаве биљке кукуруза, пољопривредници не обраћају довољну пажњу, ма да је та штета много већа од оне прве, јер мољац може као што је напоменуто, жетву кукуруза да смањи за 30%.

И док је један мањи број пољопривредника схватио опасност, која му прети од кукурузног мољца и попалио, по упутствима, сву заосталу и заражену кукурузовину пре првог маја, дотле већина њих то није учинила. Поједини пољопривредници правдали су то неизвршење — односно несагоревање заостале кукурузовине тиме, што им је кукурузовина потребна за исхрану стоке, јер им је то главна резервна храна, те би уништавањем резерве, довели у питање исхрану стоке у идућој години у случају неродице. Други опет пољопривредници, сматрајући да би се спаљивањем кукурузовине оштетили, остављали су да је употребе доцније за печење цигле, што се тиме такође ниште постигло. Има и један случај, где је спаљивање кукурузовине један пољопривредник (подунавске области) схватио као једно зло за његово газдинство и поводом тога жалио се Српском Пољопривредном Друштву и тражио савете од Друштва.

Ти сви случајеви, као што напоменусмо, говоре јасно, како је наш пољопривредник схватио борбу противу кукурузног мољца, и ако му је јасно изнето, да му кукурузни мољац чини велике штете на кукурузу и да задржавајући заосталу заражену кукурузовину после првог маја, он потпомаже развијање кукурузног мољца, а тиме иде против својих интереса и ради на штету.

Како лептир кукурузног мољца може да прелети 10—15 километара у свима правцима, то је јасно да од делимичног уништавања — сагоревањем заражене заостале кукурузовине, није се постигао никакав успех. Потребно је да сви пољопривредници приступе сагоревању кукурузовине у крајевима, где се мољац појавио, па тек онда ће бити стварног успеха.

Од сагоревања кукурузовине заражене кукурузним мољцем пољопривредници ће имати двојаке користи, уз малу или никакву штету. С једне стране спаљивањем уништиће се црв кукурузног мољца, а који пољопривреднику наноси огромне штете, а с друге стране од сагореле кукурузовине на њиви пољопривредник имаће врло добро ђубре. Дакле, пољопривредници треба да су свесни, да ће од сагоревања кукурузовине имати само користи, као што је то на основу двогодишњег испитивања и доказано.

Што се пак тиче исхране стоке у пролеће и преко лета кукурузовином, која и није никаква сточна храна, јер нема довољно хранљивих састојака, пољопривредник ће најбоље учинити, ако кукурузовину замени: озимим грашком, детелином и грахорицом. Од ове хране и стока ће му бити напреднија, него кад је храни кукурузовином, а овако раде и сви напреднији пољопривредници. Доста је пољопривреднику, ако само један најмањи део свога земљишта засеје с јесени озимим грашком, па да рано с пролећа добије врло добру храну за стоку, а нешто доцније стићиће му опет детелина и луцерка, коју може да остави и као сено за исхрану стоке преко зиме.

На тај начин лако ће се помоћи пољопривредник за исхрану стоке само са мало више труда

ПОДЛИСТАК.

Мед као храна и лек*)

— Наставак —

Мед, који је истресен из отвореног саћа, не може бити постојан као зрео мед, који је истресен из затвореног саћа, те је подложан квару. Поред тога незрео мед као рећи и са више воде не може имати ни ону моћ хранљивости и лековитости као зрео мед.

Године 1900. један немачки пчеларски часопис, који је излазио у Минхену, упутио је једно питање немачким пчеларима и тражио од њих: да му пошаљу своја мишљења односно квалитета меда, који је истресен из затвореног саћа и меда, који је истресен из отвореног саћа.

Немачки су се пчелари одазвали томе позиву и одговорили. да је мед истресен из затвореног саћа много бољи, слађи, гушћи, хранљивији, лековитији и постојанији но мед, који је истресен из отвореног саћа. Поред тога што мед из отвореног саћа нема горње особине зрелог меда, он је још подложан квару, јер после дужег стајања хоће да се пени и да прелази у врење. Случајно да се код неког меда деси, да се не пени и да одмах не прелази у врење, оно се у њему на површини од неколико сантиметара дубине одвоји водникаста течност и кад се овакав мед остави да дуго стоји, прелази у распадање и губи природне особине доброг меда како по укусу тако и по мирису. Због свега овога мед треба истресати само из затвореног саћа или бар, у коме су три четвртине или најмање две трећине медних ћелица затворене воштаном скрамицом.

Они, који више воле да једу течан мед него стегнут, који је кристалисан, могу стегнут мед довести у течно стање, кад суд с медом метну у топлу воду да се мед полако растопи и доведе у течно стање. Оваквим лаганим и постепеним растапањем мед неће ништа изгубити од своје хранљивости и лековитости.

Зрео мед, који је истресен из поклопљеног саћа, може се одржати у течном стању само на два начина, а ти су: додавањем меду салицилне киселине или сипањем једног дела воде у мед.

*) Предавање на годишњем збору Чачанске Подружнице.

и воље, а од такве исхране имаће и много веће користи и стока, јер ће бити напреднија и пољопривредник ће од такве стоке имати и веће користи.

Дакле не треба ништа да стоји на путу пољопривредницима, да поведу заједничку борбу против овако опасног штеточине, који толико штете наноси кукурузу сваке године.

Акцију за уништавање кукурузног мољца треба да поведу сви пољопривредници, почев још од идуће јесени у крајевима, где се кукуруз гаји.

С јесени одмах треба сви пољопривредници да заоравају остатке кукурузовине, корове и траве, на њивама после бербе кукуруза.

Сваки пољопривредник треба, у првом реду, да исхрањује своју стоку са кукурузовином, а сламу и сено да оставља као резервну храну.

Заражену кукурузовину пре давања стоци за исхрану треба прво добро иситнити на сечки, јер ће је стока тако најбоље искористити. Остатке треба пажљиво скупити и бацити у стајско ђубре и затрпати или спалити.

Остатак неупотребљене кукурузовине безусловно изнети на њиву и по тихом времену спалити, од чега ће се добити врло добро ђубре, што ће опет бити од користи.

Поштo се кукурузни мољац налази и у коровима и по јендецима поред њива, то треба безусловно уништити и ту траву и коров.

Ако својски прихвате сви пољопривредници борбу против кукурузног мољца, а она је врло лако изводљива, онда ће имати и успеха и мољац ће бити уништен и тиме ће пољопривредник повећати и жетву кукуруза са око 30%.

Овим питањем треба и сам пољопривредник да се јаче заинтересује, јер је то само у његову корист, па да у том погледу тражи од државних економа и ближа упутства.

Бор. М. Станисављевић.

Користи од гајења живине.

Ретки су одгајивачи живине, који воде дневник о носиву јаја, приплоду пилића и трошковима око овога, те да на основу бројних података покажу, у коликој је мери приносно гајење живине. То ме је руководило, да сам извршим овај прорачун.

На крају 1925. год. оставио сам, да зазими за приплод 35 кокошака и 4 петла. Нисам могао водити тачан рачун, колико је која кокошка посебице снела јаја, већ сам ово свакога дана укупно бележио по књизи, да на тај начин сазнам просечан рачун.

За сваки месец сабирао сам број снесених јаја. Ево резултата месечно добијених јаја:

у јануару	157	ком.	у вр.	157·—	дин.
„ фебруару	461	„	„	368·80	„
„ марту	584	„	„	408·80	„
„ априлу	524	„	„	314·40	„
„ мају	409	„	„	245·40	„
„ јуну	325	„	„	195·—	„
„ јулу	206	„	„	145·60	„
„ августу	31	„	„	24·80	„
„ септембру	36	„	„	25·20	„
„ октомбру	42	„	„	33·60	„
„ новембру	178	„	„	178·—	„
„ децембру	183	„	„	183·—	„
Свега:	3136	ком.	у вр.	2279.60	дин.

Вредност јаја изнео сам према кретању пи-

Како је салицилна киселина шкодљива за човечији организам, то она код савесних људи не би требала да се употребљује и да се додаје меду. Додавати пак меду воду, спада у непоштен рад, с тога поштени људи не би требали ни тиме да се користе, па и ако додата чиста вода меду не наноси штете човечијем здрављу. Мед пчелари треба да износе на трг што зрелији и чистији и прави природан пчелин мед без икаквих других додатака.

Потрошачи меда, треба да га цене по његовом правом медном мирису, по његовој слости и кад је још у течном стању по његовој густини као и по његовој природној боји.

Од затворенијег меда по боји, само ако је истресен помоћу центрифуге, не треба бегати, јер затворен мед по мишљењу стручњака добија затворенију боју због веће количине етерског зејтина, због чега је он лековитији. Мед сакупљен са ливада са разноврсног цвећа затворениje је боје, јачег и силовитијег мириса, а практичари веле, да је мед затворениje боје и слађи. Мед пролећни, сакупљен са воћака, отворениje је боје и слабијег мириса и он се по своме слабом мирису највише приближује шећеру и по својим особинама не може се равнати са медом, који је сакупљен са багрема, липе и другог летњег цвећа, а нарочито са ливада.

Згушњавање и кристалисање меда особина је правог природног пчелиног меда и по томе се најбоље може разликовати од фалфисикованог и вештачког меда, који је справљен од меласе, којекаквих шећерних сурогата, а који не може да се стегне и кристалише, већ остаје увек течан и бистар.

На завршетку овог кратког излагања о добрим особинама меда напоменућемо, да се је са појавом шећера, који се почео справљати од шећерне трске а нарочито шећерне репе, повећала производња шећера, те је шећер у многом потиснуо употребу меда. Ипак пчелари не треба да малакшу, већ треба да се труде и старају, да подизањем медоносног биља, шибља, воћа и дрвећа, повећају производњу меда. У противном, у колико буде у једној околини имало више кошница са пчелама, а не буде се уједно и повећала пчелина паша, у толико ће се мање добијати меда од својих пчела.

(Наставиће се).

јачних цена у Прокупљу, јер сам сувишак јаја преко кућевних потреба продавао.

Кад сам се решавао, да отпочнем гајење кокошака са неколико приплодних стабала, подразумевајући у једно стабло 10 кокошака и 1 петла, очекивао сам, да ми свака кокошка просечно снесе око 60 јаја годишње. Нисам могао више да очекујем, пошто су ми кокошке домаћега соја, ма да марљиво вршим одабирање бољих носиља. Међутим, као што се из предњега података види, свака је кокошка у току године просечно снела по 89 јаја.

У току фебруара, марта и априла насадио сам 15 квочака на 225 јаја. Од овога броја јаја излежено је 181 пиле. Очувано је и до клања одрасло 157 пилића, остало је угинуло и од грабљивица однесено.

Пилићи су у току године клани већим делом за домаћу употребу, а неки је део продаван. Њихова се вредност према узрасту кретала од 8 до 15 дин. по комаду, или просечно по 11 динара, према чему излази, да је била вредност 157 пилића 1727 дин. Кад се овој суми дода вредност јаја у 2279·60 дин., износи бруто прихода 4006.60 динара. Кад се од ове суме одбије вредност насађених 225 јаја у 164·25 дин., остало је бруто прихода од јаја и пилића 3842·35 дин.

За храну кокошака и пилића утрошено је преко целе године:

кукуруза	774	кгр. у вр.	994	дин.
пшенице	95	„ „ „	285	„
јечма	200	„ „ „	240	„
кук. брашна	15	„ „ „	30	„
Свега:	1084	кгр. у вр.	1549	дин.

По одбитку ове суме трошкова за храну, остаје чистог прихода 2293 дин. Ако се од све суме прихода одбије 250 динара на амортизацију (отплату) уложенога капитала на подизање скромнога живинарника, чист је приход 2043 динара, па ипак уложени капитал на гајење доноси преко 100 на 100, а ово је све узгредно поред других послова, као једна врста пријатног разоноћења.

Али није само ова корист од гајења живине. Стварна је корист много већа. Живинарник сам подигао у воћњаку (дворишту) код винограда. У винограду је било тако много размножено ларви (црви) од инсеката гундеља (кокица), да на појединим гицама у времену кретања ластара обрсте сав лист, а млади ластари остану без листа као шипке. Појмљиво је, како је ово утицало на принос грожђа и напредак лозе. Плаћао сам радницима, да требе ову напаст по винограду, али са мало ваљде, и ако је на хиљаде уништено.

Од како запатих живину, која и по винограду иде у времену кад се не наноси штета грожђу, од тада нестаде ларви или се једва по која примети. Кокошке и пилићи не само да требе ларве, чепркајући ситну земљу испод гица, већ и савршен инсекат у тренутку, кад излеће из земље.

Овакав је исти случај био са ларвама у повртњаку, где је од њих савршено уништаван посађени лук.

У воћњаку, где се налази живинарник, било је много размножено инсекта зв. „рутава буба“ (пипа) и „жиг“ или жижак. Први је много нападао на цвет расцветалих воћака и ометао оплођавање. А и што замете плода, „жиг“ га (нарочито код шљива) потпуно уништи својим убодима, па неразвијен и зелен отпадне. „Жиг“ убада плодове и у њих смешта своја јаја за размножавање. Нисам знао, на који начин да се ослободим ових непријатеља у воћњаку, да би ми воћке одржавале род.

Тек пошто сам запатио живину — нестаде и ових опасних непријатеља у воћњаку, па ми сада воћке рађају и одржавају, да се поломе од рода.

Кокошке се не пењу по воћкама да требе ове две врсте инсеката — тврдокрилаца. Кад је хладно време, ови се инсекти крију у земљу. Кад у пролеће отопли и воћке цветају, излазе из земље и узлећу на воћке често пута у ројевима. Кад духне ветар, исекти падају стрмоглавце на земљу, не служећи се својим крилима. Кокошке и пилићи их дочекују испод воћака, па све потамане. Ако им по који умакне у ситну земљу, исто се понови другом приликом — до коначног истребљења.

Нисам споменуо и у приход урачунао и кокошиње ђубре, које је по каквоћи првокласно. Нисам, даље, споменио каквоћу добијених јаја и пилића од својих кокошака, какав се ретко може за новац добити. Кокошке у изобиљу храним два пута дневно зрнастом храном, стога су им јаја жућкасто беле боје, а не бело-модре, што је случај, кад се кокошке недовољно хране зрнастом храном. Кокошке и пилићи довољно храњени зрнастом храном имају жућкасто месо, проткано салом, а рђаво храњени имају модро месо без сала. Мојим кокошкама и пилићима оненогућен је приступ човечијим изметима, а то у здравственом погледу много значи. Па при свем томе цену јаја и пилића од мојих кокошака изједначио сам са ценом јаја и пилића од кокошака рђаво храњених, а то није свеједно.

Гајење живине још је више приносно у околини већих градова. Гајење живине јевтиније ће коштати и онде, где се производи зрнаста храна и држи стока. Свако просуто зрно око амбара и коша, као и код стоке, живина ће искористити за своју храну. Па и у сточном измету кокошка налази у извесној количини себи хране.

Мил. Ж. Вучковић,
држ. економ у пензији.

Пољопривредници!

Читајте и ширите „ТЕЖАК“

Црвљање плодова јабука, крушака и шљива

Често се дешава да се плодови јабука, крушака и шљива учрвљају, пре него што на дрвету сазру и као недозрели отпадну. Понеких година штета је осетна и многи пољопривредници питају се, шта да ураде, те да се ове опаке штеточине сузбију и утамане. Са мало труда, воље и материјалних издатака могу се оне сузбити и утаманити, и овде укратко износимо њихово распознавање и начин живота, као и најпотребнија средства за сузбијање.

I Распознавање и начин живота. — Код јабука и крушака јавља се штеточина Carpocapsa pomonella или pomonana (Сл. 55.) Лептирица ове штеточине, која је дугачка око 1 см., са сивим крилима прошараним мрким пегама, месеца јуна или јула положи на полуразвијеним — зеленим плодовима јабука и крушака појединачно јаја. Најрадије на заклоњеним местима испод лишћа или где се плодови додирују. После краћег времена (8—10 дана) излегу се из јаја гусенице са 16 ногу, које су испочетка беле, а доцније постану црвенкасте (сличне боји меса), пробуше плодове, силазе

Сл. 55. — *Гусеница од које се плод јабуке учрвља:* а) лептир б) лептир на листу в) гусеница г) чаура и д) гусеница у земљи.

Сл. 56. — *Привезан прстен — појас на стаблу воћке.*

у семену кућицу — тврдину и хране се поглавито семеном. Кад се исхране, излазе напоље из плода и то обично од противне стране, са које су ушле, траже подесно место, да се учауре у старој испуцаној кори на стаблу, маховини или у земљи, где и презиме. Често се дешава да и друге плодове пробуше, учрвљају, па тек се потом учауре. Ако заражени плодови стоје чврсто на дрвету, онда се гусенице спуштају на земљу помоћу танког končића и ту учауре (види сл. 55 под в). Чауре су мале и мрко обојене, из којих с пролећа изађу лептири. Лептири се преко дана не крећу, него мирују, а преко ноћи лете около воћака.

Слична *гусеница* јавља се и на шљивама (Carpocapsa funebrana), чији је живот сличан, као и код напред описане.

II Сузбијање. — Да се штеточина сузбије и уништи, треба све опале црвљиве плодове пажљиво са земље покупити, да не би из њих гусенице измилиле и учауриле се. Код јабука, плодови, ако нису сувише зелени, могу се употребити за справљање пихтија — сулца, када се пажљиво оперу, очисте и исеку на кришке или за јабуковачу.

Да се гусенице униште треба још месеца јула отпочети са привезивањем прстена — појаса на стаблу воћке. То се чини на овај начин: на 1 м. висине од земље изабере се глатко и чисто место на стаблу и у ширини 20—30 см. обавије столарским струготинама или кудељем и преко тога намести крута дебља хартија у виду *прстена — појаса*. Привеже се уз стабло на два места жицом или канапом и то при врху чвршће, да се не би вода услед кише унутра слила и да се гусенице не би могле провући, а при дну овлаш — лабаво, да се гусенице могу унутра увући (Сл. 56.) У том прстену-појасу гусенице се до пролећа учауре, па зато га пре цветања воћке треба скинути и спалити. Не треба заборавити, да се при скидању и спаљивању појаса прегледа и кора на стаблу, где су они били, јер се и у њој могу наћи чауре.

Код младих скоро посађених воћака, треба овакве појасе привезати и уз притке — кочеве, јер се и на њима могу наћи гусенице а тим пре, ако са њих није ољуштена кора или су испуцане.

Као јефтино средство јесте, ако се на стаблу воћке направи и привеже појас у виду гужве, само од сена или ситне сламе (Сл. 57.) или се преко тога намести и на два места привеже обична дебља или још боље, сува пергамент хартија (Сл. 58.)

Сл. 57. — *Појас — гужва од сена или сламе.*

Сл. 58. — *Појас, где је преко сена или сламе привезана хартија.*

Да се штеточина сузбије, треба поред намештања ових прстенова — појаса, стабло и дебље гране с јесени окречити, пошто се претходно скине стара испуцана кора, маховина и лишајеви, а земља под воћком дубље прекопа, да се и ту униште заостале чауре.

Ова опасна штеточина сузбиће се само тако, ако напред означена средства изврше истовремено у воћњацима, градинама и окућницама сви пољопривредници целог једног краја, где се она појављује.

П. С. Петковић.

БЕЛЕШКЕ.

Употреба сумпордиоксида против оидијума. — Као најбоље средство против оидијума на винској лози је запрашивање лозе сумпорним прахом. Како се мисли, да сумпорни прах дејствује против ове болести поред додира још и претварањем у сумпор-диоксид, то је прошле године један талијански агроном извршио оглед, при коме је против оидијума употребио непосредно сумпор-диоксид т.ј. сумпорни дим и то овако: У левак обичних мехова за запрашивање сумпорним прахом унео је један фитиљ фате, пошто га је претходно натопио финим сумпорним прахом, па га је затим запалио, радећи даље као и при обичном запрашивању, т.ј. млаз од сумпорног дима управљао је у унутрашњост лозе. Резултати су били врло повољни.

Радови у јулу. *На дому и двору.* — Главно је занимање: око жетве и вршидбе и смештања зрна у житнице, а сламе у плевне или на камаре. Поливати гнојиште и превртати компост (мешанац). Дене се сено у котаре. Вуна од оваца се продаје, а задржана се пере и смешта на подесна места, где није влага.

Око стоке и живине. — Стоци за рад полагати појачану храну. Осталу стоку изгонити на пашу. За време јаке врућине држати на пландишту, нарочито младу стоку. Торење стрњика. Продаја пролећних овнова. Мркање оваца за раније јагњење. Летње јагњење. Купати свиње и изгон на стрњике. — Пуштање живине на стрњике да побирају опало зрневље од усева и корова.

На њиви и ливади. — Завршује се вршидба и уношење зрна у житнице. Окопавање и огртање репе, кукуруза, кромпира. Сузбијање корова косидбом по стрњикама и загоревањем. Подоравање стрњике. У детелини и луцерки јавља се самовила (вилина косица), коју треба уништавати. Косидба детелине и осталих пиљних биљака. Орба и сејање пиљних биљака за јесен. Берба раних кромпира.

У градини. — Сејање ротквице и мркава за јесен и зиму, продужује се расађивање купуса, цветног купуса, празог лука. Уноси се у суботе прибор топлих леја. Жетва свих варива, купуса, краставаца, диња, лубеница и свег осталог поврћа, које стасава сад у највећој количини. Прибирање семена. Уз то се окопава, где год је потреба и обилато врши заливање.

У воћњаку и воћном расаднику. — Летње орезивање обличастих воћака. Најважније доба (епоха) производње воћа. Беру се: мареле, кајсије, ране брескве, шљиве — ранке, крушке, малине, огроз. У расаднику почиње калемљење притајеним пупољком (окулирање), и то: кајсије, јабуке, крушке, шљиве — пожегаче.

У винограду и подруму. — Довршују се последњи летњи радови у винограду. Прска се последњи пут противу пламењаче, и ако је потребно запрашује се сумпором противу плесни (оидиума). Скупљање увртутог лишћа од цигараша (инсекта) и спаљивање овога. Код раних сората јавља се шарак и до краја месеца може бити у зрелог грожђа (малингера, мадлене, шасле — ранке и др.). Прегледање калемова у новом саду. — У подруму ноћно проветравање. Нагледање вина, али се не дира.

На пчеланику. — Ројење спречавати. Слабе ројеве удруживати. Трутови гину. Путничко пчеларење. Вађење меда.

Код свилобуба. — Производња јаја свилобуба.

КЊИЖЕВНОСТ.

Изашла је из штампе књига: **Упутство за одбрану од свињске куге** од Dr Стјепана Пласаја, проф. Универзитета. Пето издање. Загреб 1927. Са овим садржајем:

Како изгледају свиње које болују од свињске куге. Знакови акутне свињске куге. Знакови хроничне куге. Шта треба да знамо о узрочнику свињске куге? Како треба да се свиње чувају од свињске куге? Шта треба да ради господар против свињске куге пре но што ће куповати свиње? На шта треба пазити при куповању свиња? Како треба свиње држати па да их одбранимо од свињске куге? Употреба серума против свињске куге. Савети одгајивачима свиња за одбрану од свињске куге. Каквих још болести има код свиња сем свињске куге. Може ли се јести месо заражено свињском кугом? Кад и како се постизава оштета за свиње које су се после куповине разболеле од свињске куге?

Критика се о овој књижици повољно изјаснила. Писцу је тежња: да овом књижицом упозна шире масе наших сточара: како да се бране противу ове опаке свињске заразе, која сваке године наноси огромне штете нашим сточарима; јер ни појединци, ни удружења па ни држава, не могу успешно да се боре противу овог зла све дотле, док у масу пољопривредника — сточара не продре свест о самопомоћи и самоодбрани против свињске куге и др. заразних сточних болести, и да штета коју наше сточарство и народна привреда претрпи од сточних заразних болести сваке године износи не на милијоне већ на милијарде. Да се зло ублажи и штета смањи, једна је од најпогоднијих мера: ширење у народу поука о сузбијању сточних зараза.

Књижица је популарно и јасно написано; има 24 стране велике осмине ($1^1/_2$ штамп. табак).

Цена је књизи 8 динара. Може се добити код Српског Пољопр. Друштва у Београду а и код писца у Загребу. **М.**

Naše gorice, месечни гласник Винарског Друштва у Марибору. Изашао је из штампе други број овог новог пољопривредног гласила са пробраним садржајем: Улога гостионичарства у на-

родној привреди. Наше хмељарство с посебним обзиром на избор хмеља. О ошидијуму. Наш извоз вина у иноземство. Виноград и брескве ит.д.

ЗАПИСНИК

25. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 15. јуна 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Др. Т. Митровић, чланови: А. Рашковић, М. Стојановић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, С. Ратковић и Б. Ранковић, и гост П. Петковић, редовни члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамљановић.

I

Прочитани су записници:

392) 24. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

393) 23. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуке: а) да се откупи 50 књига „Упут о пружању здравих и болесних копита, њиховој нези и лечењу“ по 10 дин. са 20% попуста и б) да се друштво претплати на један примерак Интернационалног Пољопривр. Речника.

II

Прочитани су записници 24. и 25. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

394) да се прима стање благајне за месец мај о. г.

395) да се прима знању, да су оверени сви рачуни преко 1000 динара.

396) да се одобрава кредит у роби г. М. Милорадовићу у суми до 8000 дин., а на основи гарантног писма Загодинске Трговачке Банке, и

397) да се штампање Тежака у другој половини ове године уступи штампарији „Св. Сава“ као најјевтинијем понуђачу по условима.

III

Прочитан је записник 23. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

398) да продајна цена сточним вршалицама (са витлом и сламотресом) буде 5800 дин. са 5% попуста за чланове.

399) да се набави 5800 кгр. семена мухара од Држав. Добра Беље, по понуђеној цени.

400) да се одбије понуда за сулникол и др. препарате.

401) да се набави 5000 кгр. плавог камена од Д. Симића и Ком. по понуђеној цени.

IV

Прочитан је записник 23. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

402) да се прима знању извештај председника, да је био код г. Министра Пољопривреде и Вода и молио га за помоћ Друштву за приређивање изложаба. Г. Министар се интересовао за рад Друштва и изјавио жељу, да би дошао на седницу, кад се буде претресало какво важно питање. Што се тиче помоћи рекао му је, да ће Друштво добити извесну суму, а за детаљније обавештење упутио га на г. г. начелнике, који о томе има да му поднесу предлог. На основи добијеног извештаја од г. г. начелника, направљен је и распоред Друштвених изложаба и предвиђена помоћ.

403) да се сума за приређивање изложаба распореди овако:

а) Пољопр. Подружини у	Ковачици	5.000.— дин.
„ „ „	Фојници	5.000.— „
„ „ „	Ст. Бечеју	5.000.— „
„ „ „	Сопоту	5.000.— „
„ „ „	Лазаревцу	5.000.— „
„ „ „	Крушевцу	15.000.— „
„ „ „	Жабарима	5.000.— „
„ „ „	Пироту	15.000.— „
„ „ „	Београду	5.000.— „
„ „ „	Јагодини	5.000.— „
„ „ „	Владимирцима	5.000.— „
„ „ „	Свилајнцу	5.000.— „
„ „ „	Мрчајевцима	5.000.— „
б) Одбору Моравске Области за изложбе у: Деспотовцу, Варварину, Јагодини и Ресавцу		12.000.— „
в) за воћарску изложбу у Врању, за срезове: масурички, пољанички и кривопаланачки		14.000.— „
г) за изложбу о Друштвеној Слави прерађеног и конзервисаног воћа и поврћа и сувих шљива		40.000.— „
д) за сајам вина у Београду, у месецу марту 1927. г. (са сумом која се већ налази у депозиту		60.000.— „
Свега динара		211.000.—

ђ) од предвиђене помоћи, по једна награда од 3.000 дин. у Крушевцу, Пироту и Врању и једна од 1.000 дин. у Фојници, носиће назив „Награда Њ. В. Краља“ и има се досудити једном најбољем излагачу на дотичној изложби.

е) на терет предвиђених помоћи имају пасти и трошкови експедиције.

404) да се одобри Подружини у Мрчајевцима приређивање сточарске изложбе и да јој се препоручи да одмах поступи по правилнику.

405) да се препоручи економу ср. Трстеничког да ове године не приређује среску изложбу, пошто ће се приредити у Крушевцу обласна изложба.

406) да се прими знању извештај Подружине из Петровца Ил. да одустаје од приређивања изложбе.

407) да се на све изложбе, које се приређују уз сарадњу друштва, упуте изасланици од чланова управе или чиновника и то: на обласним изложбама до двоје а на осталим по један. Финансијски Одбор да проучи питање накнаде путних трошкова изасланицима.

408) да се приме натраг две дрљаче од држав. економа из Параћина, са којима је задужен г. М. Јоксић, од кога тражити накнаду трошкова.

V

Саслушана су мишљења инспектора за Подружине, па је одлучено:

409) да се Подружини у Гиљану одобри кредит од 12.500 дин.

410) да се изузетно прими у састав Подружина из Косјерића, која је платила само пола чланског улога, с обзиром на то шо је дотични срез страдао од елементарних непогода. Но Подружини не одобравати кредит, док не исплати цео улог.

VI

411) по молби Настаса Станчића, из Гуче, одлучено је: да му Друштво не може дати помоћ за израду брдског плуга, јер нема могућности, а у своје време помогло га је са 3.000 дин. да замисао оствари и плуг му испитало и дало комисијску оцену. Стога молбу препоручити Мин. Трговине и Индустрије.

VII

412) Прочитан је извештај г. П. С. Петковића о одржаном практичном предавању из прераде воћа код Подружине у Паланци С. Одбор прима извештај знању стим, да се штампа у Тежаку, а г. Петковићу изјављује захвалност на труду. У исто време одлучује: да се одмах поруче 2 Бауманова апарата и 200 флаша, и да се за Друштвени апарат изради казан.

VIII

413) По предлогу магационара да се смањи цена пресама за сено, одлучено је: да се упути Набављачком Одбору на мишљење.

IX

Саопштења и предлози:

414) По предлогу члана Управе г. М. Стојановића, да инспектор обиђе све Подружине, које ће у овој години да приреде изложбе, као и оне које ће му бити уступне, одлучено је: да инспектор подвезе идућој седници план и програм за путовање тако, да у три маха обиђе све Подружине. Првенствено, да обиђе оне где ће бити изложбе и оне које су неактивне. На путу да прикупља поруџбине, држи по могућству предавање, даје упутства и у опште чини све што ће користити општој ствари.

415) По предлогу члана Управе г. М. Стојановића да Друштво приреди курс из подрумарства за трговце вина и гостионичаре, како би се поучили у преради грожђа, нези вина, чистоћи подрума и судова, као и други курс из воћарства за трговце воћа и пиљаре, да се и они поуче у чувању и паковању воћа, упознавању са воћарским крајевима и где и каквих сората воћа има, одлучено је да се претходно пише дотичним удружењима ради споразума, где и кад да се курсеви одрже, који би били бесплатни, па за тим молити Министарство Пољопривреде и Вода да да помоћ за ове курсеве.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	д. ком.
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумporисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini“ првокласни	8	„ кгр.
Сумпор „Montekatini“ у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком.
Сириште у течности боца од ½ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком.
Стоне вршалице „*Lanz*“ са геплом и слаmотресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, круњаче и др.	1500	„ „
Ветрењаче „*Cyklon*“ са 2 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Hofher-Schranc са 2 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око 2½ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л	23	„ „
Тријери Mayer-ови № 1a½	2400	„ „
Тријери Heid-ови № 1a	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1a сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Ошшшинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до 1½ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 29. — VI — до 4. — VI — тек. год.

Пољопривредни, сточни и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	260	275	256	260	—	— —	—	—	—	—	1400	270 290
Раж	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	180	190	180	190	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Овас	210	210	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кукуруз	172	180	—	—	—	—	162	170	165	165	4150	167 172.50
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Мекиње	155	155	150	150	—	— —	—	—	—	—	300	160 170
Пасуљ	160	163	155	162	—	— —	—	—	—	—	400	190 190
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	—	—	375	640	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Орасн	—	—	750	810	—	810 810	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сливница	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 340.25 до 341.25 дин.

Штамп. „Св. Сава“, Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље. — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљена рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раниковић**

Припреме за пољопривредне изложбе

Под највишом заштитом Њ. В. Краља, Српско Пољопривредно Друштво са својим Подружинама приређује ове јесени низ изложаба: ратарских, воћарских, сточарских и повртарских, конзервисаног воћа и поврћа, а уз материјалну помоћ: Њ. В. Краља, Министарства Пољопривреде и Вода, Народне Банке, Извозне Банке и др. приватних лица и установа.

Друштво ће у овој години приликом прославе свог крсног имена Краља Милутина приредити у своме дому изложбу сувих шљива и конзервисаног воћа и поврћа, а о годишњем Друштвеном Збору изложбу — сајам вина.

Пољопривредне Подружине уз учешће С. П. Друштва приређују своје облсне и среске изложбе у овим местима:

Пољ. Подружина у Ковачици (Банат) среску сточарску изложбу
„ „ „ Фојници (Босна) среску изложбу сточарску и воћарску
„ „ „ С. Бечеју (Бачка) општу изложбу из свију пољ. грана
„ „ „ Сопоту среску изложбу сточарско-воћарску-повртар.
„ „ „ Лазаревцу среску изложбу ратарско-градин. и воћар.
„ „ „ Крушевцу обласну изложбу сточар. живинар. пчелар.

Пољ. Подружина у Београду (за срез врачарски) из сточарства
Женска пољ. подр. „ Загодини среску изложбу свежег и конз. воћа и повр.
Пољ. Подружина „ Владимирцима среску изложбу за све гране п. пр.
„ „ „ Свилајнцу за сточарство
„ „ „ Мрчајевцима за сточарство и воћарство
„ „ „ Обреновцу за све пољопр. гране
„ „ „ Деспотовцу за сточарство
„ „ „ Варварину за сточарство
„ „ „ Загодини за сточарство
„ „ „ Рековцу за сточарство
„ „ „ Врању за воћарство (учествују 3 среза)

Министарство Пољопривреде и Вода приређује ратарско воћарске виноградарске изложбе: у Прилепу, Ђевђелији, Охриду, Урошевцу, Тетову, Јужном Броду, Св. Николи, Кривој Паланци, Високом (Босна), Стоцу (Херцеговина), Даниловом Граду, Пећи, Беранима, Сињу (Далмација), Госпићу, Беловару, Вараждину, (Хрватска), Новој Градишки (Славонија), Новом Саду и Жалецу (за хмељарство и бонитирање земље).

Поред ових приредиће Министарство (Одељење за сточарство) неколико обласних изложаба за сточарство.

У које ће се дане приредити изложбе у поменутим местима, објавиће се доцније.

вања и у опште биће тако организоване, да ће сваки заинтересовани посетилац наћи потпуног обавештења.

За награду најбољих излагача производа одређен је велики број награда у пољопр. справама, алатима, похвалницама и др. одличијама.

На овај начин дата је прилика пољопривредницима крајева, у којима се изложбе приређују, да своје најбоље производе донесу и прикажу на овим смотрама и утакмицама, те да се не само види: које производе поједине области и крајеви у већој мери и најбољој квалоћи производе, већ и да се интересни привредни кругови упознају са изложеним производима и добију обавештење о евентуалној набавци.

Зато Српско Пољопривредно Друштво апелује на свест и увиђавност: великих жупана, среских поглавара, обласних самоуправа да Друштво потпомогну у овом тако важном и корисном подузећу. Нарочито Друштво много полаже на доказано устаоштво обласних и среских пољопр. референата као и Управа Пољопр. Подружина, да ће и у овој прилици оправдати наде и очекивања Друштва, те да у свима згодним приликама скрећу пажњу како члановима Подружина, тако и осталим пољопривредницима свога краја — области, да благовремено спремају: *примерке производа* за изложбу.

Сви меродавни фактори и сви привр. кругови придају велику важност пољопривредним изложбама зато, што су оне право огледало привредног стања крајева, из којих су производи изложени и најподеснија пољопривредна пропаганда, која обухвата све произвођачке снаге на селу: људе, жене и децу. Њима се подстиче пољопривредник на интензивнију производњу и на савршенији и економнији рад.

Све ове изложбе треба да носе научно обележје. Правилником о приређивању изложаба Срп. Пољопр. Друштва и Пољопр. Подружина предвиђено је донекле, које податке са изложбе треба прикупити (име и презиме излагача, место производње — назив предмета, количину и број који излаже, количину и број који има за продају и по којој цени? Порекло изложеног предмета — семе одакле је набављено; код воћа и грожђа одакле су саднице: код стоке и живине: отац и мајка и од које су пасмине. — Просечни принос по хектару односно способности грла: како се гоји, колико крава даје млека и т. д.), али то су само напомене за детаљније проучавање изложбе на изложеним предметима. Нарочито су штури податци са сточарских изложаба.

Наше је сточарство ратом било потпуно уништено, али брзим радом обновљено је бројно пре но што смо се надали.

Најпре су набављене приплодне краве, кобиле. свиње и овце из северних крајева Југославије без обзира на расу и сој и раздате свима окрузима предратне Србије и Црној Гори. Затим је вршена обнова сточарства набавком на име репарација (коњи, говеда и овце) из држава: Немачке, Ма-

---

ПОДЛИСТАК

Мед као храна и лек.

— Свршетак —

Да би се пак повећала потрошња меда, треба обавештавати свет о важности меда по његовој хранљивости и лековитости, као и да се солидним радом износи на трг што зрелији и чистији мед. И тада ће мед, који је познат са својим многим преимућствима и одликама, потиснути шећер у многим нашим потребама.

Ако који не може да једе мед због његовог медног мириса, нека га меша с водом и пије у место малине, јер мед помешан с водом врло је пријатно пиће како по укусу, тако и по мирису. И не само то, већ бих препоручио сваком од тих са неисправним плућима да другаче воду и не пију, док је добро не засладе медом. Мени се чини, да би свакодневним једењем што веће количине меда истресеног из затвореног саћа и пијењем искључиво воде добро заслађене таквим медом, био пронађен лек од плућних и трбушних болести. Ово велим из ових разлога:

1. Што мед, као што смо видели, добро храни тело, те оно добија јачу отпорну снагу, да може савлађивати болест плућа.

2. Што у меду има витамина, који потпомажу стварање крви у човечијем телу, због чега тело са више крви постаје јаче и отпорније плућној болести.

3. Што мед садржи у себи знатну количину гвожђа, које утиче на стварање црвених крвних зрнаца у човечијој крви, због чега крв постаје бољег квалитета, те се тело због тога боље снажи и боље одупире плућној болести.

4. Што мед садржи у себи фосфорног креча, који при варењу одмах прелази у човечију крв, те поред тога што јача костур, он још утиче на брже закречавање начетог плућа.

5. Што мед садржи етерског зејтина и пчелијег отрова, који убитачно утичу на микробе и бакциле у човечијем телу.

6. Што мед са свима својим састојцима при варењу прелази одмах у човечију крв, те је природно да ће се тело брже оснажити и добити што пре већу и јачу отпорну снагу потребну за сузбијање плућне болести.

7. Што се у плућној болести обично губи апетит, те се друга храна у довољно потребној количини за снажење тела не може узимати, те се и због тога мед може пајлакше узимати размућен у води. А треба га узимати дневно од 200 до 400 грама, што више то боље*).

Милан В. Поповић, свештеник из Жежевице.

*) При писању овог предавања послужио сам се нашим познатим пчеларским књигама.

царске и Бугарске. Тек у последње време са извесним планом врши се набавка приплодне стоке из иностранства за обнову сточних завода, пољопривр. школа давањем на искоришћавање у приплоду: среским расадницима, општинама и појединцима. Расно шарenило, које је и пре рата постојало код наше стоке, после ове обнове умногостручено је. Ово шаренило не сме остати. Безусловно се мора тежити томе, да се те разноликости изгладе. У том правцу мора се утицати на одгајивача, и да му се укаже пут ка једноликом типу стоке. За ту сврху изложбе су најподеснije; одмах ће видети, како оцењивачки суд оцењује и која грла награђује, па му је се после лако решити: шта ће задржати, а која грла избацити из приплода, јер стручњак другим очима гледа на приплодно грло при оцени, те за то се многи враћају са изложбе да им је неправедно цењено.

Зато је неопходно сточне изложбе пропратити стручним предавањем, којим би се упозорили одгајивачи на одлике награђених и ненаграђених грла, на користи сточарских удружења за набавку приплодне стоке, на добре особине одабраног грла тако да изложбе стоке у истини буду јавна школа са очигледном наставом.

Симпатична је појава, што обласне самоуправе, схватајући да им је најважнији задатак унапређење привреде своје области, отпочињу свој рад на привредном пољу приређивањем пољ. изложаба. У томе се ове године видно истакла самоуправа моравске области, која у свима срезовима своје области приређује среске сточарске изложбе уз учешће Подружина Срп. П. Друштва. Надамо се да ово неће бити усамљен случај и да ће сви привредни кругови топло поздравити рад самоуправних органа на јачању пољске привреде. Поред једног рђавог искуства са неким бив. сам. окруж. одборима, који су се угасили због привредног нерада у своме округу, — очекујемо да ће садање обласне самоуправе умети да изаберу *право поље* за свој рад, чији ће се корисни утицај осетити у народу.

Пада у очи да се ове године приређује велики број сточних изложаба. Свакојако да је ово знак тежње интензивнијем сточарењу, које ће у ближој или даљој будућности заузети прво место међу пољопривредним гранама.

Напослетку не треба губити из вида, да су обласне и среске изложбе припремни радови за општу земаљску изложбу, која се жељно ишчекује и у којој ће Срп. Пољ. Друштво са својим Подружинама узети видно учешће.

Мир. Миљковић.

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА.

Један нов начин подизања винограда.

Виногради се подижу засађивањем на стално место, било готових зрелих или зелених калемова винове лозе, било резница и прпорака америчке лозе, који се доцније — идуће године на сталном месту окалеме.

Први начин подизања винограда готовим калемовима, било да виноградар калем купује или га сам припрема, најбржи је, али и најскупљи, стога га употребљавају економски јачи виногради, а сиромашнији прибегавају другом начину, т. ј. с јесени или пролећа засаде резнице или прпорке америчке лозе, па их идуће године калеме.

То се калемљење примљених резница и прпорака досада вршило било с пролећа калемљењем зрелих ластара у пола, цео и пун процеп било лети калемљењем зелених ластара енглеским спајањем, простим спајањем, у пун процеп и очењем. О овим начинима каламљења писано је у „Тежаку“ често, (в. чланак „О калемљењу винове лозе“ у 15. броју Тежака од 1924. године), те их нећемо понављати, у толико пре што томе раду није сада време.

Али се у последње време у Шпанији, а делимично у Француској, нарочито јужној, отпочео променьивати један нов начин калемљења винове лозе на сталном месту и он се састоји у овоме:

С јесени или пролећа засаде се на стално место добро ожиљени прпорци од оне америчке подлоге, која је за дотично земљиште подесна. И сад у место да се чека, па да се ти прпорци калеме идуће године, на један од побројаних начина, калемљењу се приступа исте године у месецу августу.

Вијоке се узимају са најбоље сазрелих чокота од оне сорте домаће лозе, коју желимо да размножимо. За сваку вијоку узима се само један пупољак са парчетом лозе од 3—4 см., спремљеној како показује слика 59 под *а*.

Сл. 59. а) Вијока. б) Подлога. в) Справа за калемљење.

На подлози, при земљи, а при дну чланка, начини се усек, како показује иста слика под б. Увуче се вијока у овај усек и добро се веже памучним концем. После тога калемљени чокот

добро се загрне, тако да се окалемљено место никако не открије у току зиме.

У пролеће идуће године, у априлу месецу, одгрне се окалемљено место, скине се веза, ако већ није иструлила, па ако се калем примио, онда се изнад њега на првом чланку одсече подлога и поново загрне. Ако калемљење није успело, у току маја-јуна може се извршити зелено калемљење на већ познати начин.

Једини приговор овом начину калемљења тај је, што рад захтева више времена и пажње, те је спор, али, као што се види са слике 59 под в), за ово калемљење постоји нарочита справа, помоћу које се може дневно окалемити око 600 чокота, те се може препоручити за велике винограде.

Справа се прво утврди за један сто и спреми 300 калем-граничца за $^1/_2$ дана рада, па се држе у неком суду с водом. Са истом машином припреми се усек на подлози на 10 см. од земље највише, а одмах за тим један радник у те усеке умеће вијоке и везује, а за њим трећи загрће. Спајање се изврши највише за десет дана. Пошто подлога није пресечена, то заостало лишће на њој привлачи из земље сокове, те пупољак на калему у току јесени не креће, него тек с пролећа.

Спајање се изврши врло добро, тако да се спојно место готово и не познаје и чокот врло брзо пророди.

Саопштавамо предње читаоцима „Тежака“ у нади да ће неко од виноградара овај начин калемљења опробати и о успеху известити нас у своје време.

Бож. Ђ. Ранковић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Муха*)

С разлогом се узима као мерило хигијенске културе једног народа количина потрошеног сапуна. Али ових мерила има и више. Могли бисмо рећи, да је мерило културе и количина муха у једном насељу. Јер муха се размножава и шири само онде, где је нечистоћа раширена.

Међутим није само досадна ова животиња, она је и врло опасна. Муха пада свуда, тражећи храну. Пада на храну, пада на изметине, на ране, на испљувке туберкулозних, гној, и т. д. На тај начин преноси и заразне клице с болесника или његових лучевина на животне намирнице или на наше тело: руке, лице, уста. Клице срдобоље, трбушног тифа, колере, шарлаха, гушобоље, малих богиња, великих богиња, трахоме, туберкулозе, заразног запаљења мозга, великог кашља, грипа, злог пришта и многих других болести може пренети ова досадна напаст.

Размножавање муха је врло обилно. Само од једне мухе, која презими, могу се излећи преко лета 4000 билиона потомака и то само ако рачунамо, да после 18 дана по излетању женка носи јаја и то само 100 комада и само један пут за цело лето. Међутим муха може више пута преко лета носити јаја и много већи број. Ето, од куда толико много муха преко лета, докле се преко зиме нађе тек по која, а остале угину с јесени. Ето, колико значаја има тражити преко јесени и зиме зимовнике муха, па их уништавати. Ако преко зиме убијемо једну муху, убили смо небројене потомке њезине.

Мухе носе своја јаја у свима материјама у труљењу и распадању. Где има оваквих материја, ту има погодности за лежење муха. По шталама, коњушницама, свињским оборима, торовима, нарочито ако се недовољно чисте од изметина, налазе мухе погодности да се легу. По нужницима, отвореним и приступачним одраслим женкама, такође носе мухе своја јаја. У ђубриштима, нарочито свежем стајском ђубрету, најбоља су легла за мухе. Из јајета се излегу ларве, црвићи, које се после неког времена претворе у лутке, а из њих излећу готови инсекти. У повољним топлотним односима већ за осам дана развије се из јајета одрасла животиња, која је већ за 12—15 дана способна, да и сама носи јаја.

Муха је дневна животиња. Воли и тражи светлост и топлоту, те бежи из замрачених, хладних и ветрених просторија. У даљину може летети 2—3 километра. Пред мрак се смирује и тражи одмора.

Најглавнији начин за сузбијање муха налази се у одклањању могућности за њихово размножавање. Ако бисмо успели, да сва легла, погодна за лежење ових инсеката, уништимо, уништили бисмо и мухе. Ово није немогуће. У великим градовима западних држава муха готово и нема. Али и по селима у тим државама предузимају се све потребне мере, те су и тамо мухе често врло ретке.

Поменули смо већ велику важност тражења и убијања муха преко зиме.

Да бисмо им спречили ношење јаја, потребно је уништити све оно, што им може служити као легло. Све одпадке од хране, лучевине, изметине како човека тако и животиња, треба тако одстрањивати, да мухе не могу до њих да продру и да носе своја јаја. Зато треба имати нужнике тако удешене, да су потпуно затворене јаме са изметом, те да до њих не могу доспети мухе. Стаје и оборе за стоку треба редовно чистити од изметина и лучевина. Стајско ђубре треба тако сместити даље приступачно мухама. Прегорело ђубре није погодно за лежење муха, него само ђубре у труљењу. Ако се ђубре, као што је то обично, држи иза штале на отвореном пољу, онда га треба за

*) Овај чланак је написан по жељи једног читаоца „Тежака“ са села. Молио бих читаоце, да се или мени или уредништву „Тежака“ обраћају писмом, ако би желели каква обавештења и поуке из науке о чувању здравља.

С. З. И.

30 сантиметара покрити прегорелим ђубретом или земљом. Пошто се мухе у топло време могу излећи за осам дана, треба бар у року од осам дана свеже ђубре покрити, као што је речено. У ђубрету у дубини од 30—40 сантиметара развија се висока топлота од 60°—70°C., која дејствује убитачно на јаја и ларве муха. Да ларве не би побегле из те топлоте, треба земљу или прегорело ђубре прелити водом, па набити. Буџриште можемо ради уништења јаја и ларва преливати свеже справљеним кречним млеком, црним карболом, 20% раствором плава камена, петролеумом (2 литра на један квадратни метар) или нафтом.

Отворене нужничке јаме треба такође преливати тим средствима. Али је и најдевтиније и најсигурније, ако се нужници подигну тако, да до њих не могу доспети мухе.

Кућу треба држати у највећем реду. Мухе се врло прождрљиве и у колико више у једној кући налазе одкривених животних намирница, у толико више ту долећу. Ако држимо све намирнице затворене, или под застором, да мухе не могу до њих доћи, мухе се неће дуго бавити у нашим становима. Нарочито треба обратити пажњу на чистоћу кухиња. Приступ мухама у станове можемо немогућити и стављањем мрежа на врата и прозоре. Истераћемо их и ако замрачимо собу и направимо промаху. Оне не подносе ветар и мрак, те беже на светлост.

За хватање и уништавање одраслих муха постоји много средстава. Тако има и нарочитих мухоловки у виду стаклених звона. Употребљује се отровна хартија, прашак, течности, пара.

Хартије су обично натопљене арсеником, те су отровне и за људе. Оне се овлаже, па се ставе на плитке тањире. Мухе, које сисају из тих хартија, врло брзо угину и падају на све стране.

Лепкови за мухе такође су добро средство, али где има много мува, те је потребно свакодневно многа лепкова, скупи су.

Просто и јевтино је средство ово: узети 25 грама млека 15 грама формалина и 60 грама мало зашећерене воде. Овај раствор разлити у плитке судиће и распоредити по местима, где се мухе најрадије задржавају. Мухе, које сисају овај сок, угину за неколико минута. Исто тако добро је средство и рицинусово уље, само ако помешано са шећером. Ово још више привлачи мухе него формалин. Убија мухе и једанпроцентни раствор салицилног натриума, помешан с млеком или шећером.

Напослетку мухе се могу уништити и кађењем извесним средствима.

Средстава за уништавање муха има доста и врло добрих. Али из разлога, што се мухе легу у огромним количинама, сва су та средства недовољна. Сваким овим средством можемо свакодневно уништити хиљаде и милионе муха, али ако им остављамо слободна многобројна легла, никад их се не можемо ослободити. Истинско ослобођење од овог злог посетиоца наших станова постићи ћемо тек онда, ако му не дозволимо могућности за размножавање, као што смо већ казали.

Д-р Ст. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ.

Извештај о стању пољопривреде у Краље вини С. Х. С. од 1—30. јуна 1927. године. —

I. Зрнасто биље: 1) пшеница: *врло добро* у областима: ужичкој, бихаћској, ваљевској, брегалничкој, врањској, крушевачкој, битољској, нишкој, тимочкој, рашкој и скопској; *између врло добро и добро* у областима: тузланској, дубровачкој, травничкој, љубљанској и мариборској; *између добро и врло добро* у областима: врбаској и пожаревачкој; *добро*: у свима осталим областима; 2) јечам: *врло добро* у областима: скопској, рашкој, сплитској, тимочкој, нишкој, крушевачкој, врбаској, врањској, брегалничкој, ваљевској, бихаћској, шумадијској, ужичкој; *између врло добро и добро* у областима: моравској, битољској, љубљанској, травничкој, дубровачкој, приморско-крајишкој и тузланској; *између добро и врло добро* у областима: мариборској и пожаревачкој; *добро*: у свима осталим областима; 3) раж: *врло добро* у областима: ужичкој, шумадијској, бихаћској, травничкој, брегалничкој, врањској, крушевачкој, нишкој, тимочкој, сплитској, скопској и рашкој; *између врло добро и добро* у областима: тузланској, дубровачкој, љубљанској, битољској, моравској и пожаревачкој; *добро*: у свима осталим областима; 4.) наполица *врло добро*: у областима скопској, сплитској, нишкој, врбаској, брегалничкој, травничкој, дубровачкој, бихаћској и ужичкој; *између врло добро и добро*: у области љубљанској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 5.) овас *врло добро* у областима: ужичкој, бихаћској, ваљевској, брегалничкој, врбаској, крушевачкој, скопској, рашкој, нишкој и тимочкој; *између врло добро и добро* у областима: љубљанској и травничкој; *између добро и врло добро* у области шумадијској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 6.) кукуруз: *врло добро* у областима: скопској, рашкој, моравској, ужичкој, нишкој, подринској, љубљанској, бачкој, брегалничкој, дубровачкој, подунавској, ваљевској, врбаској, бихаћској и врањској; *између врло добро и добро* у областима: пожаревачкој, травничкој, приморско-крајишкој и тузланској; *између добро и врло добро* у области шумадијској; *слабо* у области зетској; *добро* у свима осталим областима, где се гаји.

II. Маунасто биље: пасуљ: *врло добро* у областима: ужичкој, подринској, ваљевској, брегалничкој, врањској, врбаској, тимочкој, сплитској и моравској; *између врло добро и добро*: у области травничкој; *између добро и врло добро* у областима: љубљанској и пожаревачкој; *слабо* у областима: београдској и рашкој; *добро* у свима осталим областима, где се гаји; 2) грашак *врло добро* у областима: сплитској, тимочкој, крушевачкој, врбаској, врањској, брегалничкој, ваљевској и шумадијској; *између врло добро и добро* у областима: љубљанској и травничкој; слабо у области београдској; *добро* у свима осталим

областима, где се гаји; 3.) Сочиво: *врло добро* у областима: шумадијској, брегалничкој, врањској и крушевачкој; *између добро и врло добро* у области љубљанској; *слабо* у обл. београдској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 4.) *боб*: *врло добро* у областима: моравској, сплитској, љубљанској, крушевачкој, врбаској, врањској, брегалничкој и шумадијској; *слабо* у обл. београдској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 5.) грахорица: врло добро у областима: шумадијској, бихаћској, ваљевској, травничкој, брегалничкој, врањској, врбаској и крушевачкој; *између врло добро и добро* у областима: љубљанској и пожеревачкој; *слабо* у обл. београдској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји.

III. Индустријско биље: 1.) *Шећерна репа*: *врло добро* у областима: подринској, шумадијској, тузланској, ваљевској, травничкој, врањској, врбаској, подунавској и моравској; *између добро и врло добро* у обл. пожаревачкој; *добро* у свима осталим областима, где се гаји; 2.) *Лан*: *врло добро* у областима: рашкој, тимочкој, нишкој, крушевачкој, врбаској, врањској, ваљевској, и тузланској; *између добро и врло добро* у обл. љубљанској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 3.) *Конопља*: *врло добро* у областима: рашкој, тимочкој, нишкој, крушевачкој, врбаској, врањској, брегалничкој и ваљевској; *између врло добро и добро* у областима: травничкој и тузланској; *између добро и врло добро* у обл. љубљанској; *слабо* у обл. моравској; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји. 4.) *Дуван*: *врло добро* у областима: сплитској, брегалничкој, тузланској, подринској и ужичкој; *слабо* у обл. нишкој; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 5.) *Хмељ*: *између врло добро и добро* у области мариборској; *између добро и врло добро* у обл. љубљанској; *добро* у свима осталим областима, где се гаји:

IV. Коренасто-кртоласто биље: 1.) *Кромпир*: *врло добро* у областима: моравској, сплитској, битољској, крушевачкој, подунавзкој, врбаској, врањској, брегалничкој, дубровачкој, шумадијској, тузланској, ваљевској и бихаћској; *између врло добро и добро* у областима: пожаревачкој, мариборској и љубљанској; *између добро и врло добро* у обл. мостарској; *слабо* у областима: рашкој и приморско-крајишкој; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 2.) *мрква*: *врло добро* у областима: сплитској, крушевачкој, подунавској, врањској, травничкој, ваљевској, тузланској и шумадијској; *између врло добро и добро* у областима: љубљанској и врбаској; *слабо*: у обл. приморско-крајишкој; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји. 3.) *репа угарњача*: *врло добро* у областима: љубљанској и подунавској; *добро*: у свима осталим ,областима, где се гаји; 4.) *сточна репа*: *врло добро* у областима: моравској, сплитској, подунавској, врбаској, брегалничкој, ваљевској, тузланској, бихаћској и шумадијској; *између врло добро и добро* у областима: пожаревачкој, љубљанској и травничкој; *слабо* у обл. приморско-крајишкој; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји.

V. Баштенско биље: 1.) *лукови*: *врло добро* у областима: ужичкој, шумадијској, ваљевској, дубровачкој, травничкој, брегалничкој, моравској, врањској, подунавској, крушевачкој, скопској, битољској, сплитској, тимочкој; *између врло добро и добро* у областима: пожаревачкој, тузланској, врбаској и љубљанској; *добро*: у свима осталим областима; 2.) *паштрмани*: *врло добро* у областима: ужичкој, подринској, шумадијској, тузланској, ваљевској, брегалничкој, моравској, врањској, рашкој, врбаској, сплитској, подунавској, битољској, скопској, тимочкој; *између врло добро и добро*: у области травничкој; *добро*: у свима осталим областима; 3.) *купус*: *врло добро* у областима: ужичкој, шумадијској, тузланској, ваљевској, брегалничкој, врањској, моравској, врбаској, подунавској, крушевачкој, скопској, љубљанској и битољској; *слабо* у областима: приморско-крајишкој и сарајевској.

VI. Сточно-јадно биље: 1.) *детелина одлично* у областима: бихаћској, ваљевској, врбаској и љубљанској; *врло добро* у областима: тузланској, сарајевској, мостарској, брегалничкој, врбаској, сплитској, мариборској, београдској, подунавској, скопско, крушевачкој, рашкој и тимочкој; *између врло добро и добро* у областима: приморско-крајишкој; *добро*: у свима осталим областима; 2.) *луцерка*: *одлично* у областима: бихаћској, ваљевској, брегалничкој, врањској и љубљанској; *врло добро* у областима: тузланслој, сарајевској, мостарско, травничкој, сплитској, врбаској, мариборској, београдској, скопској, подунавској, рашкој, крушевачкој, пожаревачкој и моравској; *између врло добро и добро* у обл.: приморско-крајишкој; *слабо* у обл.: нишкој; *добро*: у свима осталим областима;

VII. Ливаде и пашњаци: 1.) *ливаде*: *одлично*: у врањској области; *између врло добро и добро* у областима: шумадијској, бихаћској, брегалничкој, врбаској, крушевачкој, љубљанској, нишкој, мариборској и рашкој, *између добро и врло добро* у областима: тузланској и приморско-крајишкој; *слабо*: у областима: мостарској и београдској; *добро*: у свима осталастима; 2.) *пашњаци између врло добро и добро* у областима: брегалничкој, врањској, врбаској, крушевачкој и нишкој; *између добро и врло добро* у обл. шумадијској; *слабо*: у свима осталим областима;

VIII. Виногради и воћњаци: 1.) *виногради*: *одлично* у областима: ваљевској, крушевачкој и рашкој; *врло добро* у областима: подринској, шумадијској, мостарској, брегалничкој, врањској, врбаској, смедеревској, тимочкој и пожаревачкој; *између врло добро и добро* у обл. приморско-крајишкој; *између добро и врло добро* у обл. мариборској; *слабо* у областима: загребачкој и нишкој; *добро*: у свима осталим областима, где се гаји; 2.) *воћњаци*: *одлично* у областима: рашкој и моравској; *врло добро* у областима: бихаћској, сарајевској, ваљевској, врбаској, смедеревској и крушевачкој; *добро*: у свима осталим областима.

Болести и штеточине на културама: у највећем делу земље атмосферске прилике нису биле повољне за развијање болести и штеточина на културама, те од њих није било веће штете. Местимично су се биле појавиле: *гар на житарицама* (области: мариборска, сплитска, нишка, битољска, љубљанска, крушевачка, београдска, травничка, приморско крајишка, тузланска, подринска, ужичка); *главница на житарицама* (области; тимочка, нишка, битољска, крушевачка и београдска); *пламењача*

на кромпиру (области: љубљанска, дубровачка); *пламењача на хмељу* (обл. љубљанска); *пламењача на виновој лози* (области: моравска, тимочка, нишка, битољска, љубљанска, зетска, крушевачка, врањска и брегалничка); *крвава ваш на јабукама* (области: мариборска, сремска, сплитска, тимочка, нишка, битољска, љубљанска, травничка, подунавска, врањска, брегалничка и тузланска); *мољац на јабукама* (области: битољска, подринска и ужичка); *гусенице* (области: битољска, љубљанска, врбаска, бихаћска); *вилина косица на луцерки* (области: пожаревачка, тимочка, подунавска, бихаћска); *грожђани мољац* (области: битољска, љубљанска, приморско-крајишка); *бувач на купусу* (обл. тузланска); *сочна ваш на шљивама* (области: брегалничка, травничка, тузланска, бихаћска, подринска); *„мана“ на афиону* (обл. битољска); *маслинова мушица* (обл. сплитска); *житна мушица* (обл. подунавска);

Атмосферске прилике биле су мање променљиве, него у предходном месецу, али је било више елементарних непогода. Скоро у свима областима у току месеца било је топло и суво време (топлота је прелазила 40°C), нарочито у другој половини месеца. Водених талога у већини области није било довољно, што је неповољно утицало на правилан развој култура. Суша је нарочито неповољно утицала на кукуруз и окопавање. Једино на винограде и масливке није много неповољно утицала. Велика и дуготрајна топлота утицала је, да житарице раније него обично дозру. Од елементарних непогода највише је штете нанео град и то виноградима и воћкама (области врањска, сремска, пожаревачка, тузланска, осечка, приморско-крајишка, београдска, врбаска, бачка, дубровачка, љубљанска, скопска, ужичка, подунавска, ваљевска, врањска, бихаћска, битољска, косовска, загребачка, нишка, мариборска, подринска, сарајевска). Од осталих непогода било је: провала облака и ветрова у приморју, али је од њих било мање штете;

Пољопривредни радови: Главни радови у току месеца били су: жетва стрних усева; берба воћа; кошња ливада и детелишта; сређивање сена; окопавање кукуруза и репе; заоравање стрништа; прскање, везивање и заламање винограда; прскање хмељара; расађивање градинарских усева; сетва мухара, проса и кукуруза за зелену пићу; брање маунастог биља; пљевљење и окопавање баштенских усева;

Стање стоке. У погледу зелене сточне хране стање је било задовољавајуће, али се оно знатно погоршало нарочито у низинама у другој половини месеца услед великих суша. Здравствено стање како крупне тако и ситне стоке се је према предходном месецу поправило. Болести и епидемија већих размера није било. Местимично су се биле појавиле следеће болести: *антракс код говеди* (обл. шумадијска); *свињска куга* (области: шумадијска, бихаћска, дубровачка, травничка, љубљанска, сплитска, скопска); *колера код живине* (обл. шумадијска); *куги код говеда* (обл. бихаћска); *овчије богиње* (области мостарска, дубровачка); *шуга на коњима* и *говедима* (области: дубровачка, травничка); *сакагија код коња* (обл. београдска); *метиљ* (области: сплитска и мариборска).

Из Одсека за Пољопривредну Статистику Министарства Пољопривреде и Вода.

ЗАПИСНИК

26. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 22. јуна 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Др. Т. Митровић и чланови: Н. Петровић, С. Партонић, Д. Спремић, С. Ратковић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић и А. Рашковић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

416) 25. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

417) 24 седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

Прочитан је записник 26. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

418) да се прими знању, да су оверени рачуни преко 1.000 динара.

419) да се Подружини из Бабушнице врати готовина, која се налази код Државне Хипотекарне Банке, пошто је рад обновила.

420) да се у будуће за службена путовања рачунају дневнице и трошкови овако:

КОМЕ	Дневница	ПОДВОЗ		
		желез. или лађом	сувим путем	до и од станице
	динара			
Члановима управе	200	I класа пола карте	6 дин. од километра, по уверењу Грађевинске Секције	по такси
вишим чиновницима (секретару, инспектору и благајнику)	150	II класа цела карта		
нижим чиновницима	100	II класа цела карта		

III

Прочитан је записник 24. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

421) пошто су модели воћа распродати, а има још тражње, то да се прикупе поруџбине, па накнадно да се наручи потребан број колекција.

422) да се од фирме Блаш и Ком. набави 60 ком. маказа за шишање оваца.

423) да се од Банатског Савеза набави 60 Хајдеових тријера Н. $^1/_1$.

IV

Прочитан је записник 24. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

424) да се прима знању, да је Подружина у Куманову обновила рад, од које тражити извештај о пријему дужности од старе Управе.

425) да се одобри Подружини у Обреновцу приређивање изложаба, и да јој се да помоћ од 3000 дин. у роби, кад поступи по Правилнику.

426) да се препоручи Подружини у Ваљев. Каменици, да изложбу одложи за идућу годину, пошто има мало чланова и материјално слабо стоји.

427) да се одобри Женској Подружини у Јагодини, да изложбу прошири и на свеже воће, али стим, да се изложба приреди у половини октобра, пошто се има пренети у Београд на изложбу о Друштвеној слави.

428) да инспектор почне са обиласком Подружина у првој половини јула и првој половини августа и првен-

ствено прегледа оне Подружине, које нису рад обновиле и оне које неуредно одговарају својим обавезама, па затим оне, где ће се приредити изложбе и све остале.

429) да се начелно усваја распоред предавања стим, да се од пријављених предавача тражи тема предавања, на основи којих да се извриши избор предавача и затим коначно утврди распоред предавања.

430) да се прими знању са захвалношћу да је народна Банка одредила 25.000 динара на име помоћи за изложбе, и усваја се предлог да се од те суме изда свима одобреним изложбама по 1.000 динара у роби, као награде Народне Банке, која сума има да се урачуна у већ одређене помоћи.

V

431) По молби дома за домаће газдинство у Врњачкој Бањи, одлучено је: да се тражене тегле не могу поклонити, пошто их Друштво нема.

VI

432) По прочитању критика о 1 св. Пољопривред Речника, одлучено је: да се сазове Редакциони Одбор и да се са њима упозна.

VII

433) По молби службеља Ђ. Ристића, одлучено је: да му се даје месечно по 150 динара за прање канцеларија и прозора.

VIII

Саопштења и предлози:

434) Прочитано је писмо Мин. Пољопр. и Вода, да је Друштву одобрено на име редовне помоћи 80.000 дин. Одбор прима знању са захвалношћу.

435) Члан Управе г. С. Партонић известитава, да је приликом службеног пута прегледао у Приштини таможњу Подружину. Подружина не дугује Друштву ништа и рад ће обновити у једном оближњем селу, пошто у Приштини нема услова. Одбор прима извештај знању и захваљује г. Партонићу.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	л. ком.
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумпорисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini" правокласни	8	кгр.
Сумпор „Montekatini" у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком.
Сириште у течности боца од ½ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком
Сточне вршалице *„Lanz"* са геплом и слаботресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, крушиче и др.	1500	„ „
Ветрењаче *„Cyklon"* са 2 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Holner-Schranc са 2 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око 2½ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л	23	„ „
Тријери Мауер-ови № 1а½	2400	„ „
Тријери Heid ови № 1а	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1а сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до 1½ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 4. — VII — до 12. — VII — тек. год.

Пољопривредни, сточни и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	динара		динара				количина	динара	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	260	275	260	265	—	—	—	280	285	270	278	4400	270	285
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	180	190	190	190	—	—	—	—	—	—	—	200	195	200
Овас	210	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кукуруз	172	180	173	175	—	—	—	170	180	160	177.50	5500	170	180
Брашно пшенично	—	—	—	—	400	445	445	—	—	—	—	100	275	275
Мекиње	155	—	150	—	—	—	—	145	—	—	—	3900	140	155
Пасуљ	160	175	155	170	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	2000	2000
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	375	660	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	720	805	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 341 дин.

Штампа „Св. Сава", Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље. — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Осигуравање усева од непогода.

Имовина земљорадникова од свију осталих највише је изложена разним штетама и непогодама времена, јер се готово сва налази „под ведрим небом".

За време пораста усева, па све док се плодови са њиве не склоне, земљорадници са стрепњом посматрају свако гомилање сумњивих облака и наговештавање непогоде, па кад се без штете прође, лакне им, и као да им се велики терет са леђа скине. А кад окупе кише из дана у дан, као што је то био случај прошле године, земљорадници у равницама, а нарочито поред већих река, стрепе од поплава, које често пута опустоше читаве крајеве и најплодније обрађена и засејана поља. Земљорадник брине и страхује за свој опстанак и толики уложени труд, и од великих суша, које су, нестанком некадањих наших шума његов врло чест и немио гост, а као што је случај баш и ове године. У сва три наведена случаја непогоде времена, сав труд и рад земљорадника постане узалудан, а они остају са својим породицама без средстава за живот и опстанак.

Ма које од наведених непогода снашле наше земљораднике, штете су отуда огромне, те није потребно нарочито овде истицати их и доказивати и оне скоро сваке године изнашају на много стотина милиона. Ако се та штета за сада још не може у опште и потпуно разним техничким и другим мерама отклонити, или свести на што је могуће мању меру, могуће је осигурањем ублажити рђаве последице и беду оних појединаца у местима, у којима се такве штете највише појаве.

Ублажавање тешког положаја и беде, у коју ове непогоде доводе нашег земљорадника, могуће је за сада постићи једино осигурањем противу тих непогода; пошто те побројане штете никада једне исте године не погоде све произвођачке крајеве и све земљораднике у једној области, а камо ли у читавој држави.

У нашој јавности како у стручним листовима тако и у дневној штампи, питање о осигурању усева и плодова од града, поплава и суше, покреће се често, а нарочито после појаве непогода и њиховог дејства са свима рђавим последицама. Па ипак налазимо, да по томе питању никад није сувише писати, већ напротив да га треба покретати све до његовог што правилнијег решења.

У пређашњој Краљевини Србији постајао је закон о накнади штете од града и неколико го-

дина радило се на извођењу накнађивања штете по њему, али: прво, због недовољно обезбеђених средстава за његово извршење, која су се прикупљала као прирез уз државни порез; друго, што се оскудевало у организацији наше администрације; и треће, што је сам закон изигран највише баш од оних, којима је он у првом реду и био намењен, јер се увек претеривало са процењеном учињене штете, коју су вршили процениоци-мештани дотичног села и то више „за љубав" и „из атара" један другом, него по стварно учињеној штети, морало се приступити укидању тога иначе веома потребног и корисног закона за нашег земљорадника.

1923. год. донет је нов закон о обезбеђењу усева и плодова од града, који је објављен у 189. броју Службених Новина од 21. VIII-1923. г., а и штампан је у засебној књижици. По овом закону, осигурање усева и плодова од града факултативно је т.ј. може се осигурати само ко хоће, и остављено је да то осигурање обављају нарочити обласни заводи, који се овим законом предвиђају. Ради овога циља, могу више области основати један заједнички завод, а средства тих завода образују се:

а) из новца, који се прибира сваке године од сопственика осигураних усева или плодова-наплатом улога за обезбеђење;

б) из помоћи, коју Министарство Пољопривреде и Вода даје појединим областима из нарочито за то одређеног кредита у државном буџету;

в) из помоћи, коју има одредити обласна скупштина у свом обласном буџету.

Тај закон до сада је остао само на хартији и као добра жеља и намера људи, који су на његовој изради радили. Да закон све до сада остане непримењиван, на првом месту треба тражити узрока у још несређеној организацији наше администрације; затим у сувише спором спровођењу закона о обласној срескоj и општинској самоуправи, пошто је и извршење читавог овог закона у тесној вези са тим установама и више упућено на обласни стални одбор, из чијег буџета, као што смо напред навели, и помоћ за исплату осигурања има у знатној мери добијати.

Ваљда многобројне прече државне потребе омеле су, да се за извршење овог закона још ни до данас није образовао стални фонд при Министарству Пољопривреде и Вода за помагање обласних завода, ради обезбеђења усева и плодова од града, а тако исто није основан ни резервни фонд, који се предвиђа чл. 38. поменутог закона, а који се образује:

а) од интереса сталног фонда; б) од једне четвртине прихода Класне Лутрије; в) од државне помоћи, која ће се сваке године уносити у државни буџет.

При области образује се обласни резервни фонд из следећих прихода:

а) казне изречене по овом закону; б) сувишак од улога који би преостали, кад се исплати накнада штете и режијски трошкови; в) накнаде које нису наплаћене у року; г) интерес на улоге по чл. 16. закона; д) остатак од помоћи, коју је одредила обласна скупштина у своме буџету; и ђ) други ванредни приходи.

Ови фондови служе за покриће причињених штета, ако улози осигураника и државна и обласна помоћ не би били довољни.

Како су сада већ формиране обласне самоуправе, које имају тако много и разноврсних по-

ПОДЛИСТАК.

Воћарство у Италији.

— Утисци Р. Michael-a Bertsch-a са пута по Италији —

Немачки пољопривредни писац Берч пропутовавши Италију 1923. г. у циљу проучавања воћарства, изложио је у часопису „Der Obstbau" ова своја опажања:

Италија има све услове за успевање разноврсног воћа, јер се налази на југу Европе. Опкољена је са три стране морем, а са севера штите је Алпи од северних хладних ветрова. И с тога није ни чудо, да и у северној Италији успевају маслине и др. јужно воће.

Путујући из Немачке у Италију после задржавања у Боцену, одатле залазећи даље у Италију наишао сам на многобројне воћњаке јабука и крушака, одлично одневане и правилно посађене. Ту се од јабука гаје: бела зимска калвилка, бела зимска тафтица, Kalter Böhmer (Mantovana), бела рузмаринка, тиролска рузмаринка, тиролска кожаста ренета, графенштајнка и др. Од крушака: зимска деканткиња, калуђерка-пасторовка, красанка, есперенова бергамота и др. И од Боцена па до Вероне налазе се читаве плантаже воћака. Од њих преовлађују крушке и јабуке. Такође се налазе и брескве по виноградским положајима, засађене местимично или на подесним местима у чистом саду и у већем броју.

Јабуке и крушке вирају се у знатном броју и у Ломбардији, Ривиери и по другим местима Италије. Има их и на југу, нарочито у нижим положајима.

У области Рима јабуке се мање гаје, а у колико постоје, већином су заражене са крвавом ваши и изгледају закржљале. Али на брдским положајима, и где не влада јака топлота као н. пр. на сабињанским брдима нешто даље од Рима ка пределима Civita Castellana и Veterbo вирају се опет јабуке.

Крушке се гаје и у околини Рима, али нису најбољег квалитета.

Аталске сорте јабука гајене у нижим местима у области Рима, које се гаје и у Немачкој, постају чврсте, кожасте и крпасте, а сорте крушака које се по облику и по расту могу лако распознати постају крпасте, а по некад чврсте и кожасте. Сло-

слова да приме на себе од државе, овим чинимо апел надлежнима, да на време и сада пред састанак обласних скупштина и изгласавање обласних буџета упозоре обласне одборе на потребу и законску дужност, да се већ једанпут отпочне са применом закона, који обезбеђује земљорадника у случају невоље, која га често сналази т.ј. да се отпочне у буџету обласном предвиђати потребна сума по чл. 3. истог закона; да се приступи припреми за оснивање обласних завода за осигурање и да се све остало уради, што чл. 7. и 9. овог закона предвиђају, како би се земљорадници на време обавестили, да поднесу пријаве за осигурање своје летине.

У обавештавању земљорадника по овоме питању и закону, много би припомогли и државни пољопривредни органи, који у народу делају, обавештавајући сваком згодном приликом земљорадника о користи и потреби, да своју летину код обласних завода на време пријаве и осигурају, по овом закону.

Само, наше је мишљење, да би се овај закон имао допунити у толико, што би се по њему вршило обезбеђење усева и плодова и од штета проузрокованих од поплаве, а тако исто и штете проузроковане сушом; јер и ове непогоде времена, скоро никад не сналазе читаве области, а још мање целу државу, што нам као доказ може послужити прошлогодишња поплава у Бачкој и Барањи, а тако исто и овогодишња суша, која ипак од свог почетка, није обухватила целу земљу.

Ако би и даље остали равнодушни према огромним штетама, које временске непогоде сваке године наносе нашем земљораднику, народ у селу убрзо би се довео у велику беду, па би и општанак нарочито ситног сопственика, био доведен у питање. И већ имамо примера: да се постепено ствара земљораднички пролетаријат, чему истина, има и других узрока, као што је: општа привредна криза, појевтињавање пољопривредних производа и др., али морамо признати, да има много безкућника и услед тога, што их је летина „издала“ неколико узастопних година.

Земљорадници наши треба да знају и верују, како осигурање летине никад није скупо, па макар се оно и неколико година плаћало, како наш народ каже „на суво“, јер кад је среће, те их узастопце неколико година прихвате, ништа се за њихова газдинства неће познати, што ће по нешто одвојити и помоћи онима, које је штета снашла, и којима среће у родним годинама није била тако наклоњена. То узајамно помагање, напослетку захтева и социјална правда, те и с те стране ту идеју и потребу наших пољопривредника треба тертирати и пропагандом потпомагати.

Сава М. Ратковић.

Шта треба знати при подизању овчарника.

У пределима са топлом климом овце се држе под шупом, која има један зид или је ограђена са 3 стране. Неоспорно је, да је оваква стаја за смештај оваца најјефтинија.

Код нас, где је клима хладна — нарочито у брдовитим крајевима, потребан је затворен овчарник, јер бољу одбрану и боље склониште пружа овцама. У оваквим стајама овце боље напредују, а што је најглавније, оваквим је склоништем осигурано зимско тагљење. Ово је за сопственика највећа корист.

бодно се може рећи да се њихови плодови уџрвљају за 80—90% услед разних штеточина. По мишљењу Берча такав квалитет јабука и крушака долази, што су засађене у нижим местима, услед вулканске топлоте у земљи, велике топлоте и суше за време лета. Сасвим је другојачије, ако су засађене на вишим брдским местима; јер тамо дају добре и укусне плодове. Ово се понавља и у пределима Frascati, нарочито у Camaldoli код Frascati, као и по другим местима Италије.

Јабуке и *крушке* гаје се у свима облицима, само су полувисока и висока стабла у понеким местима тако одгајена, да им је унутрашњост круне празна без грана, како би биле отпорније против јаких и честих морских ветрова.

У новије доба многи одгајивачи воћних садница образују круну у облику купе или круга зв. una corona cupoliforme o sperica, које се већ вињају у Италији засађене на стално место.

Што си тиче познавања сората писац каже, да је дошао до сазнања распитивањем код приватних лица, на тржиштима, угледним изложима и продавницама воћа.

Риму зове се *Mercato centrale* (слично тржишту у Штутгарту—Немачка) на месту званом Via Ostiense и има многобројна продајна одељења са начињеним зградама и специјалном банком. Целокупна површина овог огромног тржишта износи око 7|$_2$ ha. Са овог тржишта продаје се роба на детаљ (мање количине). Ту се могу видети многобројне и разноврсне сорте воћа. Од познатих му и непознатих сората г. Берч видео је крушке: Butirra d' Amanlis' (аманлијева воденљача), Faforita di clapp (клапов љубимац), maddalena verde (летња зелена магдаленка), Buoncristiana Wiliam (вилиамовка), Triomphe de Wienne (бечка дика) и др. Јуна и јула јављају се многе сорте, чије име писац није могао сазнати. Од јесењих сората крушака, које сазревају месеца августа и септембра, јесу: авраншка (Luigia d' Avransches), Ангулемка (Duchessa d' Angouleme), Маролотка (Margherita marillat), вод. поатовка (Nuovo Poiteau), вод. харденпонтова (Butira Hardy), вод. клержова (Claigen) и др. Од зимских сората вињају се напред означене.

П. С. Петковић.

(Наставиће се).

За мање стадо оваква се стаја подиже између других већих стаја за стоку. За већи број грла боље је овчарник подићи на одвојеном месту, понајбоље у близини паше.

Удаљеност овче стаје од осталих пољопривредних зграда није од важности. Главно је то, да је на сувом месту.

Величина стаје. Узевши у обзир то, да је потребно кретање грла, у главном треба водити рачуна о површини стаје према броју грла.

За величину простора по грлу, треба имати у виду начин храњења. Када се храњење врши на земљи, онда је за једно грло довољно 0·6—0·7 м² простора; ако се храњење врши из јасала, за једно грло треба просечно 0·7—0·9 квадратних метара.

За крупнија грла, као што су енглеске овце за месо, француске мерино а и наше сјеничке овце, треба од горње мере узети већу.

У горње мере урачунат је и простор за јасле или валове. Није урачунат простор за пролаз при уношењу хране, износ ђубрета и место за спремање хране. Када се при градњи хоће и ово да урачуна, онда је по грлу просечко потребно 1 до 1·10 м².

Висина стаје несме бити мања ни код најнижих пасмина од 3·5 метра, пошто се у овчарнику оставља ђубре до висине од 1 метра. Када број грла прелази 500, потребна је висина од 4·00—4·50 метара.

Код одређивања *дужине и ширине*, сем подешавања што јефтиније подизања, треба водити рачуна и о распореду стубова, који имају држати кров, да не сметају кретању грла, а нарочито изношењу ђубрета.

Није рентабилно подизати уже зграде од 8—9 м. И код ове ширине не може се искључити слеме са стубовима, зато је препоручљивије узети већу ширину (10—16 м.) Са већом ширином олакшан је износ ђубрета, а и велика је уштеда у зидовима. Сем овога, при већој ширини боље се могу распоредити и прозори, отвори за проветравање, а и излаз. Код већег броја грла, односно код држања већег стада, потребно је одвојити и један део стаје за болесна грла. За одвајање је довољан зид од 30 см. дебљине.

Простор за болесна грла не треба да је већи од $^1/_{15}$—$^1/_{20}$ целог простора стаје. Одељење за спремање хране довољно је кад износи 10% од целе површине. Под ово одељење може да дође и подрум, за смештај кртолaсте сточне хране.

Сено и овом слична сламаста храна за овце обично се смешта на таван зграде. Запремина таванског простора обично је довољно велика за пријем оволике количине хране, која је потребна за исхрану грла смештених у стаји. Веће стаје јефтиније је градити без тавана, а сено и сламу саденути у камаре или у сењак.

За зидове овчарника није потребан првокласан материјал, а ни она дебљина, која се узима за стаје за говеда и коње, јер за овце није потребна велика топлота. Главно је то, да зидови могу одржати кров са таваном.

Темељ као и висину зида од 1·0—1·2 м. треба тако удесити, да не упија осоку ђубрета. Најбоље је овај део пре малтерисања облити асфалтом и тек тада сасвим глатко превући малтером.

Упијање осоке може се спречити и цементирањем, само што ово, нарочито ако је зид од камена, није добро, јер се приликом испаравања овакви зидови зноје и цуре, те од ове влаге грла овлаже вуну. Зид после висине од 1 метра покрије се катран-папиром, па затим зида чергњем или набије земљом. У крајевима, где има шуме, зид може бити и од брвна. Места на зиду, где ће лежати греде, треба озидати цигљом или каменом.

Највећи део стаје за овце гради се *са таваном* за смештај сламасте хране. За таваницу најјефтиније је употребити слабије греде или крајнаке даске, које се горе олепе 8—10 см. дебелом глином.

За подупирање слемена ступци се несмеју пустити до пода, јер ће иструнути. На 1·0—1·2 м. висине најбоље је начинити зидане подступце, чије ивице ваља заокруглити.

За кров може се употребити према приликама, цреп, шиндра, трска а и слама. По мом мишљењу најбоља је против пожара осигурана, препарирана слама*).

При изградњи овчарника треба обратити велику пажњу на проветравање, јер јаким знојењем грла и испаравањем ђубрета, ваздух је препун паре.

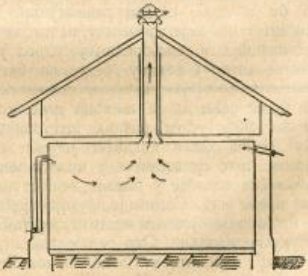

Сл. 60. Вентилатори кроз зидове и кров.

Ово штетно утиче на вуну и здравље грла, а и на саме греде, које брзо иструну. Овакав ваздух презасићен паром најбоље је извести кроз шупљине, које се кроз зидове и кроз кров за то поставе. Види сл. бр. 60. За увођење свежег ваздуха треба поставити рупе са затварачем. Види сл. бр. 61.

Прозоре треба тако удесити, да се лако отварају. Величина ових не треба да је већа од $^1/_{15}$ површине стаје.

*) О овоме сам писао 1921. год. у 12. бр. Тежака под насловом „Препарирана слама и трска као најбољи кров за пољопривредне стаје". Мало даље то ћу укратко поновити.

Врата, односно капије за улаз и изношење ђубрета, најбоље је поставити у два уздужна зида, само ако је ово немогуће, онда у два челна зида. Величина капија креће се између 2·6—3·0 метара ширине и 2·5 метара висине. Капије су обично двокриле и унутарње су им ивице обле, да се не би овцама вуна при излазу чупала.

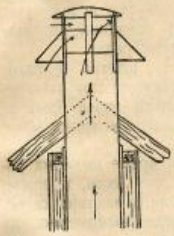

Сл. 61.

Под у овчарнику набије се 20—30 см. дебелом глином. Ово спречава упијање осоке у здравицу. Добро је поврх ове глине посути песка 6—10 см. дебљине. Овај упија осоку, а приликом изношења ђубрета, што се врши једаред годишње, и овај се песак износи са ђубретом.

Унутарње уређење. У стајама треба да су мердевинасте јасле за храњење оваца. Ове могу бити једноставне, дупле, осмоугаоне и округле. Прве се постављају поред зида и данас се већ

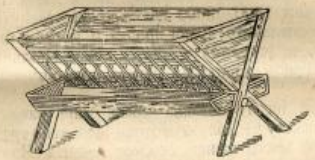

Сл. 62. — Дупла јасла.

ретко употребљују. За једначитије нагомилавање ђубрета много су практичније покретне дупле и осмоугане. Дупле показује сл. 62. Слика 63. пока-

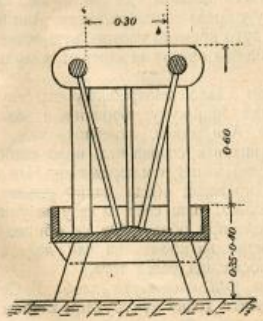

Сл. 63. Просте јасле у пресеку.

зује бољи облик, а сл. 64. показује округле покретне јасле у пресеку са стубом.

Код изградње ових јасала на једно одрасло грло рачуна се 40 см., за јагњад према старости 20—30 см. Мере за дужину, висину и ширину показују слике.

Округла јасла намештају се око стубова и обична им је величина 2·5 метра у пречнику. Граде се из два дела, да би се могле по потреби рас-

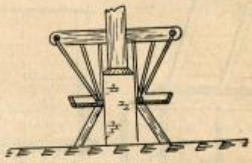

Сл. 64. Пресек округлих јасала поред стуба.

клопити и уклонити. Преимућство оваквих јасала састоји се у томе, што се овце при храњењу не збијају, а и што је овима одклоњено штетно чешање оваца о стубове.

За одвајање оваца приликом јагњења, потребне су и покретне ограде. Ове се граде од летава, дасака и других облих притака.

За овнове је такође потребно саградити мање ограде, у које дође по 2—3 овна. За једног се рачуна 1—1·2 м² простора. Када је стадо повеће, те има и десетак овнова, онда је при изради оваквих ограда за једно грло довољна површина од 90 смет.

У стајама под кровом од сламе или трске ваздух је једначитији, зими топлији, а лети хладнији. Под оваквим је кровом ваздух и чистији, јер кроз шупљину ових ваздух природно струји.

Овим добрим особинама може се, дакле, приписати и то, да се на таванима под кровом од сламе не уплесниви за зиму остављена сточна храна, као под разним модерним крововима.

Када се сем предњег још узме у обзир и то да се овај материјал на селу и лакше набави, и да се за њега могу употребити и греде од слабијег и јефтинијег дрвета, онда је неоспорно, да је кров од сламе, који се на неки начин од ватре осигура, најпрепоручљивији за употребу.

У последње је време пронађена течност, која осигурава овакав крбв од ватре.

Пре спремања ове течности начини се рам, какав показује сл. бр. 65. У овај се сложи слама, попреко прошије танком жицом, па рам укопча.

Овако спремљени рамови са сламом умачу се у течност, која се овако справља:

Начини се онакав сандук какав употребљују зидари за прављење малтера. У њега се у 60 литара воде раствори 12 кгр. глине. У другом суду у 10 лит. воде раствори се 2—3 кгр. гипса, пазећи да се гипс не угрудва. Кад су обе течности добро спремљене, помешају се у предњем сандуку.

У ову течност успе се још и 15—20 лит. амонијака и поново добро измеша.

У овом сандуку рамови са сламом се тако наквасе да течност проће кроз сву сламу; затим се дигну и наслоне на сандук тако, да сувишна течност у исти исцури. После ½ сата ваде се табле из

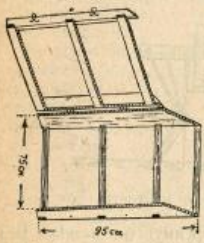

Сл. 65.

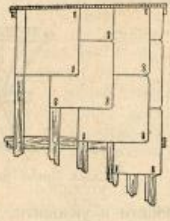

Сл. 66.

рама, међу на грађу и жицом, утврде за летве. Даљина летава треба да је нормална 27 см., доње 3 мало чешће. Сложене табле добро је дуж летава везати дебљим дротом. Овако везане табле, у случају да на тавану избије ватра, неће са горућег крова склизити, него на таван пасти и ватру локализовати

Како се табле на грађу међу и учвршћују показује *сл. бр. 66.*

3. II. 1927.
Београд.

А. Жорж,
агроном

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Исхрана на селу.

У многим стварима греши наш народ против правила живота, те ствара сам себи болест и невољу. Али, изгледа, да више него и у чему греши у начину исхране.

Храни се недовољно и нецелисходно. Нарочито се много грешн у исхрани деце, али ни одрасли нису много одмакли у овом погледу.

Свакако да није могуће у једном кратком чланку дати опширна упутства о исхрани, али изнећу овом приликом бар неколике најчешће мане у овом погледу.

Храна одржава тело, здравље и снагу човека. А шта је потребније радном човеку него то?

И баш преко лета и с јесени највећи и најтежи послови чекају сељака, а он се тада у највећем делу наше земље најмршавије исхрањује. Свакако да у топле дане није потребно много хране за одржавање телесне топлоте. И кад би се седело у хладу, могло би се живети и о луку и зеленој паприци у сирћету и парчету суве прође. То је врло мало хране за онај тежак и напоран рад у пољу. Ту се врло много снаге потроши, па да тело не би губило од својих материја, треба добром и снажном храном потрошено надокнадити. И за то се врло често чује, како се јадају наши сељаци, да их сатре рад, да ослабе, изгубе у тежини, па чак и оболе после напорних пољских радова. Наравно да и рад може, ако је претеран, навући слабост и болест, али понајвише је овде узрок у слабој исхрани за време рада.

Па чак и при самом раду штетна је слаба исхрана, јер се много мање постиже при тако недовољној исхрани. Рђаво храњен човек брже се премори, није издржљив и дурашан, малакше, мање уради, снага га изда.

Исхрана нашег сељака за време пољских радова је веома лоша. Докле се у јесен, и преко зиме кад престану тешки радови, а настану славе, свадбе и празници, обично једе прекомерно, да се пукне, за време најтежих радова једе се само да се напуни желудац, а не лази се и да се унесу у тело довољне количине храњивих састојака.

Али није само недовољна исхрана нашег сељака, она има и других мана.

Употребљује се обично врло кабаста храна, у великим количинама. На тај начин долази постепено до проширења желудца. Човек треба да узме за 24 часа 1800—2000 грама хране. Међутим сељак се поглавито храни пројом и посном биљном храном, те је узима у много већим количинама. То временом доводи до катара и проширења желудца.

Али ни готовљење хране није како треба. Жена на селу не зна да зготови јело, како треба. То је болно место нашег сеоског живота. Човек захтева справљену храну и зависи од начина како је справљена, да ли ће бити искористљива и сварљива. Није добро хранити се искључиво посном храном. Али је исто тако велико зло и употребљавати сувише много масти у исхрани. Велике количине масти не може да свари наш желудац; њих избацују црева неискоришћене. Али није само то. Ако се дуго времена употребљује оваква храна доће до обољења органа за варење: желудца, јетре' црева.

Па врло слабо употребљују на селу за исхрану поврће. Још купус, боранија и зеље и употребљује се. Али мрква, келераба, кељ, грашак, карфиол, паштрнак, спанаћ итд. врло слабо се виђају на трпези нашег земљорадника. Чак ни воће није сталан пратилац обеда нашег сељака, и ако га има довољно. Наш свет на селу не узима воће као једно јело при обеду. Он се обично нагрува воћа с времена на време, па чак доће и до непријатних последица услед тога.

Морамо још споменути хлеб. У Србији се народ поглавито храни кукурузним хлебом. Ма колико да и у овом брашну има потребних храњивих састојака, па се с неких страна истављао овај хлеб и испред пшеничног, ипак се проја не може предпоставити пшеничном хлебу. На првом месту због тога што се овај хлеб справља на прасно

без квасца. Квасац раствори извесне материје у хлебу, те их направи за лакше варење и боље искоришћавање. Даље овај хлеб садржи много целулозе. Обично се узима у врло великим количинама. То све отежава варење и може да доведе и до обољења.

Навео сам на дохват само најчешће погрешке у исхрани нашег сељака. А има их још много више. Управо сваки крај има своје мане. И врло често није само немаштина кривац за рђаву исхрану. Има ту свога удела, и то знатног, и незнање и оно пусто и кобно: па ми живимо као сељаци. Међутим баш сељак због природе свога рада мора највише и да пази на добру исхрану.

Д-р Ст. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Узгојио сам више стабала смокава, које изванредно добро рађају. Али како се досад у овим местима нису на велико производиле смокве, него само поједина стабла, чији се плодови још по лети утроше, услед тога ни ја ни други сељани не знамо сушити смокве за зиму или продају и тако нам пропадне доста новаца.

Жегар, (Далмација) **Пава Р. Милић.**

Одговор: Смокава има врло много врсти, како за јело свеже, тако и за прераду — сушење. Ако су смокве сорта зв. „сушелица“ — цепача, онда је њен плод добар за сушење. Потпуно зрео плод суши се на сунцу или у нарочитим пећима — сушницама. Уберу се зреле смокве, расеку ножем до петељке, али се половине не одвајају, и тако рађају на даске или лесе, да једна другу не додирује. Даска са поређаним смоквама изнесе се на сунце да се суши. Сушење траје дуже. Ноћу даске треба покривати, да роса не пада на плодове, јер би почрнели, или их уносити под стреху.

Кад је плод осушен, а то се лако познаје, онда се остави на промајно место, и касније, кад се је добро провенуо, слаже по слојевима у сандуке — за зиму. Ако има ловорова лишћа, добро је мешати га са смоквама, ради чувања од мољца и ради пријатног мириса. Овако добро осушен плод „ушећери“ се и може се дуго чувати.

Ако се жели добити целих осушених плодова „сушелица“ за низове, венчеве, онда се плод остави на дрвету, док се не смежура „укуфели“, па се полуосушени плод скида и не цепа се, већ се онако цео поређа на даске, да се доврши сушење.

Осушен плод, добија златно-жуту боју, мекан је, унутра сочан — па се, или слаже у сандуке, или ниже на подебљи конац и „низови“ чувају до употребе.

Ето у кратко, како се ја Црногор. Приморју спремају смокве (плодови) за зиму.

Ст. Бар (Ц. Гора). **Иво Калуђеровић.**

ЗАПИСНИК

27. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 29. јуна 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови Д. Спремић, Б. Станисављевић, С. Партонић, С. Ратковић, А. Рашковић и Н. Петровић.

Председавао председник г. М. Миљковић
Б лежио секретар г. М. В. Дамњановић

I

Прочитани су записници:

436) 26. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

437) 25. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја предлог да се откупи од г. С. Пласаја 100 књига „Упутство за одбрану од свињске куге“ по 8 дин. са 20% попуста.

II

Прочитан је записник 27. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

438) да се прими знању, да су оверени рачуни преко 1000 динара.

439) да финансијски Одбор прегледа ствари, које економ предлаже за расход;

440) да се Подружини из Владимираца врати обвезница, кад се дуг наплати од одговорних лица, а Друштво и Подружина да ургирају наплату;

441) да се тражи наплата за дугујуће календаре од г. Јована Павловића 900 дин. и од г. Драгутина Средојевића 1400 дин.

442) да се отпише дуг за календаре пок. М. Марчића 300 дин. и пок. Д р Д. Драговића 30 динара.

III

Прочитан је записник 25. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

443) да се одбије понуда фирме Исток, за сепараторе;

444) да се смање цене: мотору од 22.000 на 20.000 дин.; већој преси за сено од 18.000 на 15.000 дин. и мањој преси за сено од 12.000 на 10.000 дин.

445) да се узме од Господарског Друштва у комисион: 5 преса за грожђе од 75 лит., 10 од 100 лит. и 10 од 180 лит. и 10 ветрењача Циклон КБ 1 по понуђеним ценама стим, ако буде већа тражња, да се накнадно узме потребан број.

IV

Прочитан је записник 25. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

446) да се добијене помоћи за изложбе од Мин. Пољ. и Вода, Народне Банке и Извозне Банке поделе у целом износу за награде излагачима на предвиђеним изложбама, а у колико недостаје до одређених сума, да се допуни из Друштвеног буџета.

447) да се Земљорад. Кредит. Задрузи у Планиници код Бољевца дâ на име помоћи за изложбу 500 динара у воћарском алату;

448) да инспектор приликом обиласка Подружина организује што више плетарских курсева за јесен, па да се према томе тражи помоћ од Министарства;

449) да се Извозној Банци изјави захвалност на помоћ од 1500 дин. за изложбу сувих шљива;

450) да се Мин. Пољопр. и Вода изјави захвалност на помоћ од 70.000 дин. за изложбе и да се Министарству пошаље списак изложаба, на које је помоћ распоређена.

451) да чланови управе г. г.: Д-р Т. Митровић, Б. Ранковић, и М. Стојановић, спреме одговор за идућу седницу по питањима Међународног Пољопривредног Института;

452) да се стави на расположење Министарству Пољопривреде и Вода пет прскалица за лозу, које поклања фабрика Франц Нехвил из Беча, за награде излагачима у Јужној Србији, пошто Друштво ове године не приређује изложбе у тим крајевима.

V

453) Прочитано је мишљење инспектора за подружине да би требало примити у састав новообразоване Подружине у В. Плани и Ђураковцу, пошто су испуниле услове. Одбор одлучује: да се приме у састав.

VI

По осталим предметима одлучено је:

454) да се особљу одобри одмор по предложеном распореду, са учињеним изменама.

455) да се не могу поклонити косе и српови Колу Трезвене Младежи из Никшића, пошто их Друштво нема;

456) да се Народној Банци изјави захвалност на помоћ од 25.000 дин. за изложбе;

457) да на предавање Главног Задружног Савеза 2. јула о. г. иде чл. Управе г. Б. Станисављевић.

458) да се г. Грујићу позајме тражена клишеа, за која да плати по 10 дин. од комада и да реверс са обавезом, да ће свако изгубљено клише заменити новим.

Са овим је седница закључена.

Тражите Књигу: Винарство!

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	д. ком.
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумпорисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini“ првокласни	8	„ кгр.
Сумпор „Montekatini“ у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком.
Сириште у течности боца од $^1/_2$ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком
Сточне вршалице „*Lanz*“ са геплом и сламотресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, круњаче и др.	1500	„ „
Ветрењаче „*Cyklon*“ са 2 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Hofher-Schranc са 2 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око $2^1/_2$ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л	23	„ „
Тријери Mayer-ови № 1a$^1/_2$	2400	„ „
Тријери Heid-ови № 1a	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1a сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом $^1/_5$ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до $1^1/_2$ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 12. — VII — до 19. — VII — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	270	290	268	280	1000	275	275	—	—	—	—	2300	265	285
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	190	190	190	200	-	—	—	—	—	—	—	200	200	240
Овас	—	-	185	205	—	—	—	—	—	—	-	300	170	175
Кукуруз	175	190	177	185	-	—	—	—	—	—	—	2700	177	190
Брашно пшенично	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
Мекиње	155	155	150	150	—	—	—	—		—		300	152	155
Пасуљ	—	—	170	190	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	-	—		—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	520	—	390	720	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	720	805	—	—	—	-		—	—		—	—
Сено	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	-	—
Спанина	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—

Ратна штета 342·75—343 дин.

Штамп. „Св. Сава“, Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље. — Цена листу на годину за Краљевину Србя, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350.

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Обласне Самоуправе и напредак пољске привреде

Новим законом о подели земље на области и уредбама и правилницима издатим прошле године о делокругу и начину рада обласних самоуправа, поред осталих циљева и намера свакојако се ишло и на то, да Централна Управа не буде преоптерећена и да има већих и јачих самоуправних установа у држави, на које би се већи део послова могао да пренесе.

Пољопривредници се сигурно не надају, да ће им обласне самоуправе одмах дати све, што им недостаје, али са правом могу очекивати од њих најјачу и највећу делатност на напретку пољске привреде, а тиме ће радити и на подизању и јачању села и пољопривредника. Сувишно би и непотребно било да доказујемо потребу најјаче делатности обласних самоуправа првенствено на унапређењу пољопривреде.

Довољно је, кад се зна, да су обласна скупштина и њен стални одбор изабрани и делегирани представници народа, од кога се преко 80% бави земљорадњом и привредом, те према томе та самоуправа треба најбоље да познаје потребе земљорадника и највише да ради на подмирењу и задовољавању ових.

Зато је потребно, да обласне самоуправе израде план рада и пропишу уредбе за извођење овог важног посла, изводећи засебно од државне иницијативе своју организацију у границама закона и прибирајући све снаге и средства за његово извођење.

Руковођени искреном жељом, да укажемо на једну неопходну потребу, шта све треба сви скупа да помажемо и радимо за наше опште подизање и јачање, навешћемо неколико општих правца, у којима обласне самоуправе треба да нађу што год применљиво и корисно у своме раду, а то су:

1. Установљавање обласног завода за обезбеђење усева од града и поплава по закону.

2. Одржавање и помагање постојећег и оснивање новог земљорадничког произвођачког и кредитног задругарства.

3. Помагање постојећих и оснивање нових пољопривредних Подружина и других установа и удружења приватне иницијативе, која имају за циљ и задатак унапређење пољопривреде.

4. Уносити у народ савршеније справе и алате

за обраду земље; боље расе стоке и живине; боље врсте семена ратарских усева и биљака за храну стоке и т. д,

5. За унапређење сточарства бољу ветеринарску службу и јачу пропаганду и средства противу сточних болести.

6. Приређивати предавања, курсеве и течајеве за обуку пољопривредника у бољим начинима рада и побољшању пољопривредне производње, а приређивати и изложбе стоке и пољопривредних производа у циљу потстицања на бољи рад.

7. Помагање постојећих државних пољопривредних установа и сарадња са њима у свима правцима.

Бор. Љ. Нешић.

ИЗ РАТАРСТВА.

Кисела, базична и неутрална земљишта.

У последњих неколико година у страној пољопривредној литератури много се расправља о овоме питању и приписује му се велика важност, и то не без оправданог разлога. Јер на напредовање и повољно развијање неке биљке, и особито на развијање разних биљних штетотина из реда корова и из реда паразитских биљних болести, стање земљине киселости од великог је уплива. Данас је објашњена многа појава, која је и раније била позната, али јој се није могло наћи тачно објашњење. Истраживањима је доказано, да има таквих биљака, које траже киселу земљу, али и таквих, за које је кисела земља отров; исто тако да се разне биљке понашају различно и према базичним земљама; и да напослетку има и неутралних земљишта, која стоје у средини између киселих и базичних, и која се понашају према биљкама једне и друге групе у средњу руку, т.ј. неутрално.

У главном „кисела" су она земљишта, која су сиромашна кречом, која нису оцедита, која су богата са још нераствореним хумусом; а базична су пак земљишта, која су богата кречом и која су оцедита. Вешто око примећује то с приличном тачношћу по изгледу усева, и нарочито још по коровима, који расту на некој земљи.

Већина наших културних биљака највише воли неутралну земљу, или онакву, која се много не удаљује од неутралне, дакле слабо базичну, или слабо киселу (житарице, кукуруз и т. д.); некоје су биљке изразити љубитељи киселе земље (н. пр. кромпир), друге су опет изразити љубитељи базичне земље (н.пр. детелине и махунасте биљке). Од биљних болести чини се, да већина воли киселу земљу (нарочито пламењача на пшеници). Отуда се н.пр. може објаснити, зашто је на једној (обично високој) њиви пшеница сваке године здрава и доноси једро зрно, а на другој опет сваке године зарђана са штурим класјем.

За пољопривредника је од велике важности, да зна, да ли је његова земља кисела, неутрална, или базична, јер ће он тек према томе умети своју земљу да „лечи". Најшкодљивије је свакако, ако је земља кисела. Но киселост земље може се лечити, ако јој се додаје креча, и ако јој се не дају такве врсте вештачких ђубрива, која су саме по себи кисела. Киселост се надаље лечи тиме, да се земља дренира и исушује, ако се добрим обрађивањем проветрује и т. д. За све ово потребно је, да се земља предходно испита, па да

ПОДЛИСТАК.

Воћарство у Италији.

— Утисци P. Michael-a Bertsch-a са пута по Италији —

— Наставак —

Сорте јабука ситнијег плода сазревају око половине јуна и тада се већ продају на тржишту. Међу најраније убрајају се: бела и црвена астраканка, бела летња калвилка Цар Александар, виргинска ружичарка (Rosa della virginia) и др. Јесење сорте: данцишка (Calville di Danzia), црвена јесења калвилка—ребрача (C. rossa d' autunno), cellini, графенштајнка, Jacob Lebel и др. Врло је обилат сортимент зимских јабука, а међу овим долазе познате ренете: шампањска, ананас, кармелитска, кулонка, канада, орлеанска, бленхајмова и др.

Сем јабука и крушака гаје се у Италији од јабучастог воћа још и мушмуле (mespilus-germanica) као и дуње (Cydonia comunnis).

Код мушмула битно се разликује „Nespoli" или са пуним именом звана Nespoli di giappone' (Eriobotrya abonica), чије је дрво увек зелено са крупним и лепим лишћем. Цветови се не виде, али су мирисави. Плодови су доста крупни, а сазревају крајем месеца априла.

Тамо успевају и најодабранији сорте коштичавог воћа услед топле и подесне климе.

Прво сазревају трешње и у то доба човек се срета са продавцима трешања по улицама Рима и велику гомилу деце око њих.

Трешања у Италији има врло много и стижу на тргочетком маја, а највећа је продаја месеца јуна. Код понеких сората месо је доста чврсто и жилаво.

У Италији постоји ова подела трешања:

1) Чврстог меса — грискаје (duracine) Овде се убрајају сорте: „Abel" са врло крупним и црним плодом. Сасвим црне су Bella di arabanti и Grossa Comballoise. Са црвеним плодом: grossa rossa, Precoce della marca, Reginia del mercato, Наполеон. Отворено црвене боје јесте Garnea. Бела и ружичаста grocante Rossa и Zuccherina di Bitonto.

2) Меканог меса — сочне (a polpa molle), овде долазе: Bella di Chatenay, елтонова (Elton), Bella d' Orleans, Bella di Padova, Nera di Piemonte, Precoce di Will u Agh Gillas.

3) Вишњасте трешње (visciolone) или нази-

се може одредити, колико креча треба да јој се дâ, и који усеви да се на њој гаје (н.пр. земља у *Мачви* јесте већином кисела). Оваква истраживања треба по својој званичној дужности да врше државне пољопривредне установе, и да онда дају пољопривредницима савете. Данас је непобитно утврђено: да нема смисла мучити се много око обрађивања и ђубрења земље тамо, где се у њој налази једна основна грешка: „киселост“, пре но што се та грешка отстрани. Но не само то, већ је непобитно утврђена и та чињеница, да су и пољопривредници напредних држава годинама не само пропуштали прилику, да о овоме воде рачуна, и да своје земље лече од киселости, већ су их чак погрешним ђубрењем још и јаче окиселили. Тако су н.пр. немачки пољопривредници у послератних неколико година прионули, да за ђубрење својих њива употребљавају што више азотно ђубриво *амонијев сулфат*, који се производи у Немачкој, како би се ослободили увоза скупе чилске шалитре, коју су пре рата трошили у огромним количинама. Намера им је успела. Увоз чилске шалитре знатно су смањили, али зато им је успело и то, да употребом амонијевог сулфата у јакој мери „закиселе“ своје земље, и да услед тога смање жетвене приносе за 24.06% код пшенице, 22.54% код јечма, 28.37% код зоби, 22.80% код ражи, 17.50% код кромпира и за 19.47% код шећерне репе.

На 71. седници *Комитета за вештачка ђубрива*, која је одржана 15. октобра 1926. год. у пруском Министарству Пољопривреде, државни подсекретар *Др. Рамм* у више махова упозоравао је присутне на опасност, коју проузрокују физиолошки кисела вештачка ђубрива, нарочито сулфат амонијака, указујући на резултате истраживања гласовите енглеске опитне станице у *Ротамстеду*, где је доказано, да стална употреба амонијевог сулфата кречом сиромашна земљишта у толикој мери закишељује, да их потпуно онеспособи и учини сасвим бесплоднима.

Др. Рамм препоручује немачким пољопривредницима, да се поново врате ка јакој употреби чилске шалитре, усркос томе, што ову морају да увозе из иностранства, и да се не боје великих издатака. Он вели, да је чилска шалитра далеко надмоћна над свима осталим азотним ђубривима, јер се она може употребити на свима земљама без разлике, и без опасности, да ће их укиселити.

Као лек против киселења земље препоручује *Др. Рамм* редовно кречење земље, што треба да је полазна тачка у употреби вештачког ђубрета у опште; надаље *Др. Рамм* препоручује, да се употребљује што више азотних ђубрива у облику нитрата (шалитре).

Изнесавши ово, намера ми је била, да наше пољопривреднике, нарочито оне школоване, упозорим на појаву киселости (ацидитет) земље, да би се овој појави посветило више пажње, како би наше пољопривреднике спасли од штета, које се могу на темељу туђега искуства лако избећи.

К. Поповић,
директор Ратарске Школе, Шабац.

ИЗ ВИНАРСТВА.

Лечење заврелице и тегљивости вина.

И ако у нашој земљи има свих услова и у погледу поднебља, каквоће и положаја земљишта

село слатке *(agro-dolci)*. Сорте: лепа монтрељска, краљица хортензија, marenona di Verona, Nouvelle Royale, Reale precoce, рана енглеска и Царица Евженија.

4. Киселе трешње (agre) или *вишње (Visciolline)*. Сорте: Minister Podbielski, Del Nord (marasca tedeska), maraska moscata.

5) Мареле-амареле (amarasche): Di montmorency a piccinolo corto (гобетовка крупна), Di mont. a picc. lungo u D' Olivet.

У особито воће Италије убрајају се и *кајсије* (Albicocchi), од којих понеке сорте сазревају кад и трешње. Од многобројних сората познате су: бредова (Di Breda), амброзија (di Sants' Ambrogio), Liabant, Luizet, Paviot, Persicina (брескваста), нанска (Pesca de Nancy), рана булбонска, рана италијанска, жута рана, краљица, Bianco (бела) и др.

Још више су размножене *бресквe* (*Peschi*) и већим делом из семена-коштица. Сорте су многобројне и по пелој Италији одлично успевају услед повољне климе. У понеким градинама предграђа Рима, где се друго воће не гаји преовлађују само бресквe. Има их, чије се коштице одвајају од меса, а такође и такве, које се не одвајају.

Шљиве, рингловке-ренклод и мираболане (Susini). Сазревају од јуна па све до септембра.

Тамошња домаћа сорта много је крупнија од оне, која се гаји у Немачкој. *Од сората познате су:* Билерова рана, краљица Викторија, франкфуртска рана, Ана позна и више од 100 сората рингловка, а међу њима glaudia verde (зелена), Гроф Алтан. Сем тога гаје се многе сорте донете из Јапана и Северне Америке. У околини Рима успева Via Appia и Prunus Pisardi са многобројним лепим плодовима.

П. С. Петковић.

(Наставиће се):

јају. *У прву долазе* Ammirabile, Di masalombarda, крупна montagna, Reginia dei frutteti (краљица воћњака), крупна Gialla, di Verona, Lugliatica, магдалена (maddalena di courson, Sant' Anna Re Umberto, gumberland. *У другу групу долазе познате сорте:* амсденка (Amsden), musser, Sneed, Sieger. Поред ових има преко 50 разних сората „голице“ зв. нектаринке.

и у погледу сората винове лозе, да наше виноградарство буде међу најбољима у целом свету, ипак смо далеко од тога и то једино нашом кривицом.

Имамо изврсне винограде, али шта то вреди, кад ретко ко од нас сачека, да обере виноград, онда кад је грожђе зрело и добро за прераду, него пожури са бербом, те због тога може да добије само слабо и кисело вино.

Ако се овоме дода још и наша невештина у преради грожђа и нези вина, немарност у одржавању чистоће винских одаја и судова, онда није чудо што већина наших вина морају да се троше као млада, најдаље до почетка лета, иначе се покваре. Таква вина једва нађу купца у својој околини, а о некој продаји на даљим тржиштима у земљи или о извозу у иностранство и не треба говорити, јер се не исплаћује превозити их, пошто је подвоз несразмерно скуп према малој вредности вина.

О неким болестима вина било је речи у „Тежаку“ за прошлу годину (в. број 8) и то о цикнулости и винском цвету, које су две најчешће болести наших вина, али то, као што ћемо видети, нису ни једине ни најмање опасне винске болести.

Ове болести у већини случајева су последица рада разних гљивица, малих ситних, голим оком невидљивих бићчица, које се под повољним условима топлоте развијају у слабим, недовољно превреним и рђаво негованим винима.

Ако се болест на време опази и предузму потребна средства, онда се у већини случајева вино може излечити. Ако се на време или никако ово лечење не предузме, онда не остаје ништа друго него, ако је могуће да се вино преради у сирће или да се препече у ракију.

Овде ћемо укратко описати две од важнијих винских болести и изнети средства за њихово сузбијање:

Превнуто вино или како се још зове *надуто вино* и *завреница* последица је рада једне нарочите гљивице болести и то код вина, код којих се за време алкохолног врења топлота јако повећа или која се чувају у рђавим подрумима на високој топлоти или најзад код вина добијена од таквих сората грожђа, које немају довољно винске киселине. Ове гљивице дејствују на стреш у вину, који се распада у разне састојке.

Спољни знаци болести се показују у промени боје вина: вино се узмути и потавни, а ако је болест у пуном јеку, онда се према светлости опажају у њему мутни облаци, који се стално покрећу. Понекад се у таквом вину у јачој мери развије угљен-диоксид, тако да под притиском овога гаса вино у јаким млазевима истиче из рђавих буради на саставцима између дуга, те се отуда вели, да је вино *надуто*.

И укус вина мења се. Свеже наточено вино, ако још није сасвим кварно, може се и пити, јер због угљен-двооксида „резни“, али кад је болест узела маха, или кад угљен-двооксид из чаше одиђе у ваздух, онда је вино бљутаво, безукусно, а кад се проветри, осећа се и горчина.

Ако вина имају довољно винске киселине — до 10 грама на литар и ако се чувају у добрим, хладним подрумима, ова се болест не јавља на њима.

Болесна вина од ове болести лече се појачавањем додавањем алкохола, ако су слаба (испод 10% алкола) и додавањем винске киселине од 25 до 50 грама на хектолитар. Може се употребити у место винске киселине и лимунска киселина, али у пола мање. Било алкохол, било винска киселина, додају се прво мањој количина вина у једном шафољу, па се затим кад се ту добро измеша, сипа у буре и таксће промеша кроз отвор за врањ, једним витким чистим штапом. После дан-два вино треба вештачки избистрити и у том случају вину се претходно дода и нешто танина и то 5 грама на хектолитар.

Најбоље је пак средство за лечење ове болести код вина, као и многих других, *пастеризација* или загревање вина у нарочитим апаратима, који се зову пастеризатори, а на топлоти од 65—70° С.

Масно или **тегљиво вино** такође је честа болест у неким нашим винородним крајевима, као у Крајини. Болест се познаје по томе, што се вино при точењу отеже, балави, као кад се сипа густ зејтин.

Ова се болест појављује нарочито код белих вина и то код оних, која немају довољно танина у себи, зато се при справљању белих вина, нарочито од белих сората грожђа са малом количином танина, препоручује додавање до 5 грама танина на хектолитар.

Ако то нисмо урадили, те се болест појавила, онда се вино лечи на тај начин, што се кроз отвор за врањ провуче расцепљени витак штап, па се вино у бурету добро измути — излупа, да би се у њему раставиле једне од других гљивице болести, које ову болест изазивају везивањем у гомиле. После тога узме се 15 до 20 грама чистог танина, више или мање према јачини болести, раствори се у алкохолу у једној винској чаши, сипа у један шафољ са вином, размути, а одатле у буре и ту такође добро промеша. После недељу дана извршити вештачко бистрење вина, а после десетак дана бистро вино се оточи.

Још је боље средство, ко има пастеризатор, да се вину дода 5 грама танина, да се вештачки избистри, по потреби и филтрира, па најзад пастеризује.

Бож. Ђ. Ранковић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Како ћемо се сачувати од јектике?

Туберкулоза је болест нездравих станова, нечистих соба, загушљивих и мрачних просторија за борављење, а нарочито за спавање. Тамо где

не улази свеж, чист ваздух, где сунце не осветљава сваки угао, где бије мемла из зидова, тамо се шири туберкулоза, ту је главни расадник ове заразне немани. А на нашем селу у многим крајевима кућа је душу дала за ширење туберкулозе. Куће ниске, прозори мали, под од земље. Ту нема ни ваздуха ни сунца, ни суводе.

И прва је потреба, ако хоћемо да сачувамо своје, а нарочито подмладак од ове болести, да нарадимо кућу, коју ће купати ваздух и сунце, са подовима од даске одвојеним од земље, са великим собама и прозорима, окренутим истоку и југу.

Али ако желимо, да се сачувамо од ове болести, морамо се манути и многих других штетних навика и обичаја.

Рђав је, штетан је и опасан је обичај имати заједничку постељу. У нашим селима често сви укућани спавају на заједничкој постељи, па чак и странца наместе уз своју чељад. Ништа боље него ово за преношење туберкулозе. Овако су се затрле многе породице по нашим селима. Нездраво је чак и кад у једној соби спавају више укућана. За спавање је потребно за свако лице бар 20 кубних метара простора. Постеље морају бити засебне за свако лице и најмање по један метар удаљене. Нарочито је опасна по здравље рђава навика, да се деца метну да заједнички спавају с одраслима. Овако се најлакше може заразити нежан дечји организам.

Друга штетна навика је пљување. Пљује се не само ван куће него и у кући, где се стигне. Ова пљувачка се сасуши, затим истроши у прашину и подиже у ваздух. Кад дишемо, удишемо с ваздухом и ту прашину. И ако та прашина садржи клице туберкулозе, можемо се и заразити.

Овим начином се врло често заражују станови код нас. Туберкулозни болесник по својој болести кашље и пљује много више него здрав човек. Ако му се дозволи да пљује по кући на све стране, дозвољава му се, да сеје заразне клице на све стране. И као год што сејач баца семе преко њиве, тако и такав болесник сеје огромне количине клица по својој околини. На тај начин сви они, који живе у заједници излажу се опасности заразе. Нарочито су у смртној опасности одојчад и мала деца, која пузе и играју се по земљи, те долазе у додир с тим испљувцима.

Ако желимо да се сачувамо од опасности заражавања испљувцима, не треба допустити ником, ни здравом ни болесном, да пљује по кући, где стигне, него и за то одређен суд, пљуваоницу. Ови судови морају се преливати дезинфекционим течностима (карбол, лизол, креч итд.) и што чешће чистити, а најбоље искувати.

Јектика је баук човечанства. Али сами јој људи отварају врата, да их разара и уништава. Ситница је заиста водити рачуна о пљувању. Међутим та сигна ствар има јако крупне последице: преношење туберкулозе. Зар није разумније пазити, где ће се пљунути и о томе упозоравати сваког. Неостварљиво није, јер већ има и земаља и народа, где ни на улици нико не пљује. Међутим код нас се пљује и више него што треба. Често се пљује чак из шале или беса.

Даље је велика опасност за преношење сушице у нашим неким обичајима. У болести се често и сувише претерује у посетама. Ту се болесник љуби, седи се на његовој постељи. Приликом смрти, скупља се свет на погреб и на дане. Укућани после смрти туберкулозног употребљују његово рубље, одело, постељне ствари. А има случајева и да распоклањају сиротињи. Међутим у свима тим приликама налазе се врло велике могућности за заражење. Треба се клонити ових штетних обичаја. И ако си приморан да одеш у посету туберкулозном, седи даље од његове постеље, не допуштај да те закашље, не бави се дуго у соби, нарочито ако је нечиста, прашњава, непроветрена.

Никакве ствари, застале иза туберкулозног, не смеју се употребљавати, док се не дезинфикују. Ако никако друкчије није могућа ова дезинфекција, треба их добро искувати.

Штетни су обичаји и у претераном чувању од хладноће и претопљавању. Треба очврснути тело и плућа, те их направити отпорним. То ћемо постићи бављењем у слободној природи на чистом ваздуху и сунцу, сунчањем, купањем, трљањем тела хладном водом. Нарочито је деци потребно што више ваздуха, сунца и воде. Ни зими не треба децу затварати у топле собе, него их пуштати на свеж, хладан ваздух.

Не затварај прозоре на кући ни дању ни ноћу, докле год дозвољавају прилике у природи. А онда кад захладни, треба што чешће ветрити собе, а не остављати ништа што захлађује ваздух.

Ово су најважније ствари, којих треба да се држимо баш и ако немамо јектичавца у кући. Ако пак имамо таква болесника, онда је потребно још и пооштрити ове мере.

Болеснику треба дати засебну собу. Ово је потребно не само због опасности за друге, него баш иде и у корист самог болесника, јер му је потребан мир, одмор, доста чиста ваздуха. Прозоре треба држати стално отворене, чак и преко зиме. Бољег лека за туберкулозу од чиста ваздуха нема.

Све што је долазило у додир с болесником треба дезинфиковати. Најпростији је начин дезинфекције искувањем. Али не треба сметнути с ума, да су те ствари загађене заразним клицама, па их не треба мешати са стварима здравих. Најбоље се чини, ако се све те ствари још у болесничкој соби потопе у неку дезинфекциону течност (лизол, карбол, сублимат, крезолин, сапуница итд.), па се тек после два сата износе из собе и даље чисте. Ако се нема средства за дезинфекцију, треба све ствари погодне за кување, стрпати у суд за кување, па их одмах искувати.

Исто тако и пљуваонице болесника треба добро дезинфиковати и искувати.

У болесничку собу не пуштај одојчад и децу, јер су она највише наклоњена туберкулози. Али и старији морају пазити, да се према болеснику наместе тако, да их не може закашљивати и да избегну удисање капљица, које он избацује.

Све су ово, као што се види, врло просте мере, али испуњујући њих, ми можемо бити сигурни, да ћемо заштити своје здравље.

Др Ст. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Приметио сам на лањским калемовима трешања, како мрави нападају младо лишће, које се тек развија, кваре га (уковрчи) и ометају даље напредовање. С тога молим Српско Пољопривредно Друштво за објашњење, како се мрави могу одбити?

Божидар М. Милићевић,
пољопривредник из Умчара — срез грочански.

Одговор: Где се на лишћу код трешања налазе лисне ваши, виђају се и мрави у групама и ту се хране сладким соком — течношћу, који из себе луче ваши.

Живећи тако у заједници са лисним вашима, штите их и закланјају од непријатеља, заједно са њима ометају правилно развиће воћке и на тај начин постају штетни.

Због тога је потребно уништити лисне ваши, да се и појава мрави отклони.

Лисне ваши јављају се с пролећа, а оне које живе на трешњама, сјајно су црне боје, те се издалека могу распознати. Сисањем воћног сока ради исхране, ваши чине, да се лишће уковрчи — увије, увене, пожути и отпадне, а пупољци на младарима закржљаве.

Пошто воћкама чине штету од пролећа, па све до јесени, док не отпадне лишће, ако се противу њих не предузму средства за утамањивање, могу нарочито млади калемови, па и старије воћке, угинути.

Као препоручљива средства за њихово сузбијање јесу:

1) *Дуванов екстракт,* који у себи садржи отров (никотин), од кога ваши брзо угину. Може се добити код творнице дувана у Љубљани и монополским стоваришним дувана. Раствор се справља, када се на 1 кгр.м дуванског екстракта дода $^1/_4$ кгр. црног сапуна за прање, па ово измеша у 100 л. воде.

Са њим се воћке прскају прскалицом, а најбоље у времену, док се лишће није уковрчило. Прскање се врши више пута.

Може се кувати у води и прост дуван, па са тим раствором воћке прскати.

2) *Воћни карболинеум,* који је растворљив у води, може се врло корисно употребити и за уништавање лисне ваши од јесени па све до пролећа, док воћке нису у порасту. Употребљава се, када се 10 лит. воћног карболинеума раствори у 90 —100 л. воде. Код трешања и шљива само 6 л. на 100 л. воде. Прска се цела воћка по тихом и топлијем времену. Може се набавити под именом „Лохсол" код Индустрије Катрана Д. Д. у Загребу.

3) *Кречење воћака* с јесени и преко зиме са кречним млеком. Још боље је, ако се узме 6 л. карболинеума и 18 кгр. креча на 100 л. воде. Прво се гаси креч са водом, дода карболинеум и добро измеша и сипа остатак воде, како би се добио раствор од 100 лит.

4) *Гас — петролеум* (емулзија). Прво се у врелој води раствори 125 грама црног сапуна за прање и дода 2 л. гаса, па ообро измеша. Томе се дода још 1 л. вруће воде и ово саспе у суд са 100 л. воде. Са овим раствором прскају се воћке.

П. С. Петковић.

Лисне ваши и пероноспора на лубеницама.

На питање Раде Бебића, из Ђурђева — Бачка — односно лисних вашију и других болести на лубеницама, — бостану — и др. шаљем овај одговор:

А. *Лисне ваши на лубеницама* су заиста од велике штете, јер се оне већ рано у лето нагло размножавају и сисањем сока из саме биљке проузрокују ковржљање лишћа и биљке се осуше.

Ради лечења има много средстава, али треба имати у виду да означена средства дејствују само онда, ако их употребљавамо тако, као што их искуства препоручују.

I. Најбољи је лек одсећи и спалити оне делове биљке, на којима се лисне ваши појаве, а то су обично врхови делови.

II. Запрашивање вашљивих биљака пепелом од дрва, негашеним кречом и гипсом, у брашњавом стању; прашком за утамањивање инсеката, (далматинска бухара) или дунавским прашком.

III. Прскањем са разним растворима*)

Б. Пушкање врежа код лубеница бива услед *пероноспоре — аламењаче — магле* — која се у ново доба на свима културним биљкама појављује.

Оболело нежно лишће код лубеница нестане; стабљике — вреже — су јаче и страдају само местимично.

Услед даљег пораста и ширења, у дебљину, кора на сувим местима прсне, не може одмах да зарасте, зарасте, напротив улежу се разне гљивице, које проузрокују цурење сока и чине да се цела биљка осуши.

Једино средство је прскање са слабом бордовском чорбом (1% плавог камена) и то чим биљке мало ојачају и ако се не види нигде траг од пероноспоре.

Прскање треба поновити са порастом на већ прсканим биљкама.

Неће бити штетно болесне биљке запрашити сумпорним прашком.

Нови Сад. **Мајеровић.**

*) Види горњи одговор.

КЊИЖЕВНОСТ.

Међународни пољопривредни речник. — Читаоцима Тежака познато је, да у Риму постоји Међународни Пољопривредни Институт, заједничка установа целога света, са задатком међусобног упознавања појединих земаља у пољопривредном погледу и унапређења пољопривреде. Институт је досада у том циљу приредио неколико међународних конференција пољопривредних стручњака, на којима су се расправљала важна пољопривредна питања и у којима су и наши истакнути пољопривредни радници узимали видног учешћа, а тако исто штампао је многе научне пољопривредне расправе у својим повременим часописима и гласилима, које смо приказали у једном од прошлих бројева Тежака (бр. 17).

Сада је Институт предузео штампање „Међународног Пољопривредног Речника", у коме ће бити прикупљене све речи, које могу интересовати једног пољопривредног научника и практичара у области пољопривреде, пољопривредне индустрије и помоћних им знања, а за основу је узет француски језик, т. ј. узимаће се све такве речи по азбучном реду француског језика и на француском бити објашњене, затим преведене на енглески и такође објашњене на овом језику, а само преведене на 23 разних европских и других језика, између осталих и наш српски језик. Објашњења на француском и енглеском језику за сваку реч филолошка (језична) су, али се по потреби налазе и научне и техничке примедбе, да би се значење сваке речи потпуно одредило, а преводи на остала 23 језика су највише употребљени и опште признати изрази.

На овом делу сарађују из свију земаља већином Пољопривредна Министарства и пољопривредна удружења, а за нашу државу Управни Одбор Српског Пољопривредног Друштва.

Сада је изашла прва свеска за углед овог дела са речима, које на француском почињу на *A* и то од речи *abaca* до речи *accaparement*.

Дело ће се штампати месечно у свескама од 32 стране на 8° великом формату, у два стубца и имаће од прилике 90 оваквих свезака, односно око 3.000 страна, а почеће да излази стално, чим се упише довољан број претплатника. Претплату треба послати одмах по пријему друге свеске и то за 12 свезака суму од 48 талијанских лира. Ко жели претплатити се на цело дело, треба да извести одмах Институт. Дело ће изаћи и у три укоричене књиге од 1000 страна свака и по цени од 120 лира свака књига.

Адреса Института је: Institut International d' Agriculture (service des abonnements et des publications) — Vila Umberto I. Rome (10).

ЗАПИСНИК

28. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 6. јула 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: М. Стојановић, С. Партонић, Б. Станисављевић, А. Рашковић, Н. Петровић и С. Ратковић.

Председавао председник г. М. Миљковић.
Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

459) 27. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

460) 26. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II.

Прочитани су записници 28. и 29. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

461) да се прима знању да су оверени рачуни преко 1000 динара;

462) да се прима знању да су прегледана и сравњена документа са књигом благајне до конца јуна о. г.

463) да се прима стање касе за месец јуни о. г., пошто је исправно;

464) да се прима знању упоредни преглед прихода и расхода за прво полугође прошле и ове године;

465) да се одбије молба г. Ђ. Поповића, којом је тражио да му се оставка на службу рачуна по истеку одсуства, како би могао за толико дана више да прими припадлежности.

III.

Прочитан је записник 26. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

466) пошто је изгорела фабрика Ј. Инвалда, код које су поручене тегле за конзервисање, те поруџбину не може да изврши, то набавку извршити од Л. Бејосифа и то: 400 ком. по $^1/_2$ л. и 1000 ком. по 1 л. по понуђеној цени.

467) да се сада још не прави закључак за детелинско семе, пошто још није обављена жетва истог.

IV

Прочитан је записник 26. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

468) да се предложи приређивање изложаба Одбору Врањске Области, за срезове пољанички, масурички и пчињски, и Одбору Крушевачке Области за целу област, пошто врањски пољопривредни референт и Крушевачка Подружина одустају од приређивања истих;

469) да се извести Подружина из Краљевог Села, да Друштво нема могућности да јој да помоћ за екскурзију;

470) да се замоли сресци економ у Бугојну да на сваки начин обнови Подружину;

471) да се одобре предавања г.г. М. Ч. Пауновићу, економу среза копаоничког, о рационалној обради земље и заоравању стрњике; М. Ценићу, економу среза кривопаланачког, о подизању винограда на америчкој подлози и сузбијању криптогамских болести лозе, и о употреби њубрива стајског, зеленог и вештачког но стим, да предходно пошаље на преглед извод предавања; г. С. Жежићу, пољопр. референу сплитске области, о јесењим радовима у винограду и г. И. Калуђеровићу, пољопр. референту барског среза, из виноградарства и воћарства.

472) да се у буџету за идућу годину, предвиди позиција за слање младића на праксу у Чехословачку;

473) да се свима Подружинама препоручи Пољопривредни Гласник, као врло добар и поучан лист.

V.

Прочитана су мишљења Инспектора за Подружине па је одлучено:

474) да се прими у састав нова подружина у Жуковцу, пошто је испунила услове;

475) да се одобри кредит од 10 000 дин. Женској Подружини у Јагодини.

VI

476) По предлогу Мин. Пољ. и Вода, одлучено је: да се поклони по једна колекција модела воћа, Пољопривредним Факултетима у Београду и Загребу.

VII

Саопштење и предлози:

477) Прочитани су извештаји г.г. Д-р Т. Митровића, п.председника и Д. Спремића, члана, да неће присуствовати седницама извесно време, пошто одлазе на одмор. Одбор прима знању.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	д. ком
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумпорисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini“ првокласни	8	„ кгр.
Сумпор „Montekatini“ у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком.
Сириште у течности боца од ½ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком
Сточне вршалице „Lanz“ са геплом и сламотресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, крушаче и др.	1500	„ „
Ветрењаче „Cyklon“ са 12 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Holher-Schranc са 12 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око 2½ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л.	23	„ „
Тријери Mayer-ови № 1a½	2400	„ „
Тријери Heid-ови № 1a	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1a сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до 1½ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ЈАЈА ЗА ЛЕЖЕЊЕ још се могу добити од чистокрвних директ из Енглеске и -портованих Легхорн кокоши (Беле Талијанке).

Носе 240-260 јаја годишње. Комад 10 динара, поштарина и паковање 20 дин. Шаље свугде на поруџбу Легхорн Фарм, Трк, код Шида, Срем. 1—1

ПОЉОПРИВРЕДНИЦИ

читајте и ширите свој лист „ТЕЖАК“

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 19. — VII — до 26. — VII — тек. год.

Пољопривредни, воћарски и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	—	—	290	290	—	— —	—	—	—	—	610.000	277 297
Раж	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Јечам	—	—	205	205	—	— —	—	—	—	—	20.000	195 240
Овас	—	—	195	195	—	— —	—	—	—	—	220.000	175 187,50
Кукуруз	—	—	187	205	4000	195 198	—	—	—	—	1.230.000	182 202
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	370.000	270 440
Мекиње	155	155	150	150	—	— —	—	—	—	—	90.000	152 160
Пасуљ	—	—	240	250	200	240 240	—	—	—	—	10.000	225 225
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Гра-хорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	—	—	420	820	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Ораси	—	—	720	805	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сланина	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— 1

Ратна штета 342—342·50 дин.

Најбоље помоћно средство за храњење и опорављење закржљале, слабуњаве и рахитичне стоке јесте

„Тежаково храниво и лековито уље за стоку“,

које је у томе циљу испитано, добрим проналажено и препоручено од:

Бујиатричке клинике ветеринарског факултета и Завода за сточарство на Кр. свеучилишту С. Х. С. у Загребу, протоколом Бр. 75 од 14. јуна 1927.

Ово уље добија се ИСКЉУЧИВО САМО код фирме:

М. Тежак, Загреб, Гундулићева 13.

која шаље упуте о употреби свакоме на захтев бесплатно. 6—1

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Промењена рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Рашковић**

Фонд проте Димитрија Грујића, из Уровице.

У једној краткој белешци у 17. броју Тежака од ове године објавили смо, да је под горњим именом протојереј г. Димитрије Грујић, парох у Уровици, окр. крајинског, основао при Српском Пољопривредном Друштву Фонд у циљу награђивања пољопривредних књига.

Али сама намена завештачевог фонда толико је важна, да је једна мала белешка била недовољна да обележи и истакне ово културно дело племенитог завештача и кад смо је пустили у „Тежак", ми смо имали намеру, да о томе доцније, чим прикупимо податке, мало више проговоримо у циљу подробнијег обавештења, како читаоца „Тежака" тако и његових сарадника, који могу такмичити се за награде из тога фонда.

Завештач г. Грујић положио је благајници Српског Пољопривредног Друштва у Београду суму од 10.000 динара са жељом, да се главница не сме ни за какве циљеве трошити или употребљавати, а да се од интереса на ту суму помаже штампање пољопривредних списа и књига и Управни Одбор Друштва сходно Друштвеним Правилима примио је тај прилог и те услове.

На свакој књизи, која буде награђена из овога фонда, биће наштампана или печатом утиснута ова напомена:

„*Награђено са .... динара* (колики буде интерес) *из фонда проте Димитрија Грујића*".

Износ суме, коју је завештач за ову културну сврху приложио Друштву, показује његову велику племенитост, а сама намена завештања, као што горе напоменусмо, сведочи колико је завештач дубоко разумео потребе народне и где лежи кључ народног напретка.

Ми смо на овоме месту у више махова наглашавали важност писмености за напредак нашег села и да од бржег или споријег ширења писмености у нашем народу зависи његово брже или спорије културно препорођивање. Наглашавали смо нарочито и то, да не смемо оставити времену наш културни напредак, јер ми нисмо сами у свету. Ми смо суседи са народима, који су живели у много повољнијим приликама од нас, те су културно много измакли испред нас, а од када смо се ујединили са нашом браћом у велику народну државу и у самој нашој средини имамо крајева како напреднијих тако и назаднијих, — с тога не смемо оставити времену наше културно просве-

њивање, јер је познато да културнији народи и државе искоришћују незнање и неумешност непросвећених, подјармљујући их економски, а то раде и појединци.

Као што смо се борили за нашу државну слободу и извојевали је, исто тако морамо прегнути и одбранити и своју економску слободу и делатност.

Позната је чињеница, да је наш сељак у последње време задужен и презадужен, с тога се многи плаше да не дође до економског слома села. Стање је тешко, али ко познаје добро нашег сељака, тај неће рећи да је и очајно. Општа карактерна црта нашег народа је да се у добру поносе и не мисли много на будућност, али чим дође у тешке прилике, он се прене и настане дивовском енергијом, да се из неприлика извуче.

Можемо дакле тврдо веровати, да ће се наш сељак, који се годинама борио и приливао крв за Краља и Отаџбину, борећи се тако и за своје имање, умети снаћи и у економској борби и неће дозволити да га културнији странац или доморођац искоришћује и задужује му, па и одузима имање.

Па који је пут, којим треба наш сељак да пође за економску независност? Једини пут за то је, да прегне свим силама да своје имање боље, савременије обрађује, да од њега извлачи највећи могући приход; да се постара да своју и своје чељади радну снагу рационално искоришћује, како лети тако и зими и да своје издатке одмери према приходима и не задужује се олако за непотребне ствари.

И у овоме раду и напору, који и ако је тежак, није ипак толико, колико су биле муке и напори, што их је подносио за време ратова за слободу, много ће му помоћи добра пољопривредна књига и поука. То је за време свог већ дугогодишњег живота и рада у народу и са народом запазио и племенити завештач овога фонда, па ће бити од интереса за читаоце „Тежака" да сазнају, какав је тај његов живот и рад био и какав је и данас. Ево шта о томе стари прота, завештач, пун младалачке живости и енергије, сам вели у једном свом писму:

„Ја сам рођен 8. марта 1860. год. у селу Михајловцу, среза брзопаланачког, округа крајинског. Основну школу и полугимназију учио сам у Неготину, и стару Богословију свршио сам у Београду 1882. год., све послужујући.

По свршетку школе био сам учитељ у Михајловцу годину дана, затим сам премештен у Уровицу, где сам био учитељ до јануара месеца 1884. год. 30 априла 1884. год. рукоположен сам за ђакона, а 1. маја исте год. рукоположен сам за свештеника у Београду, и постављен сам за свештеника у Метришу, срез и округ крајински, где сам провео две године. Затим сам 1886. год. премештен у Прахово, где сам провео 8. година, а најзад сам премештен у село Уровицу, где и сада живим.

За време светског рата био сам интериран у Бугарској, где сам провео три године.

Као свештеник одликован сам црвеним појасом 1902. год., а 1921. 25|III, произведен сам за протојереја.

Од ране младости пољопривреду сам највише волио, — пошто сам и иначе земљораднички син, — и њу сам свим силама ширио и у месту и у околини. Први окалемљени виноград ја сам подигао 1897. год. Све слободно време употребљујем у башти, око чела, и у винограду.

ПОДЛИСТАК.

Воћарство у Италији.

— Утисци P. Michael-a Bertsch-a са пута по Италији —

(Наставак)

Слатки и горки бадем гаји се по целој Италији. Позната је сорта Della Regina са тврдом љуском, која при зрењу пуца. Не мање позната је Dolce grossa такође са тврдом љуском, која се лако отвара. Плодови горког бадема беру се и продају као сасвим недозрели по доброј цени за справљање сапуна и уља. Кад потпуно сазри, језгра му очврсне и тада у себи садржи много горчине.

Од *језграстог воћа* гаји се *леска* (Noceinoli) са многобројним одабраним сортама и *орах* (Noci) са мање сората. С погледом на повољно поднебље њихова је родност тамо много већа него у Немачкој. Овде спада и *питоми кестен* (castagni), који у Италији образује читаве шуме. Тамо је веома плодан и даје обилну бербу. Када с јесени сазри, продаје се по радњама или их жене пеку у мањим фурунама — пећима по улицама већих градова и продају пролазницима. Употребљава се при мешењу теста за печење хлеба и за разна пецива. Само у провинцији Modena има га засађеног у чистом саду на површини од 4.900 ha.; а у Пиемонту његова годишња просечна берба износи на један милијон килограма.

Од *јагодичастог воћа* гаји се у Италији сем *јагода* (Fragole), *малина* (Lamponi), *купина* (Roveti a grosso frutto), *огрозда* (Ribes d' Inghilterera), *рибизла* (Ribes a grappoli) још и *дуд* (mori или gelsi). *Дуд* се мање гаји ради плода, а више због лишћа за исхрану свилобуба. Његов је плод доста крупан, пријатног укуса, сладак, мало накисео, а употребљава се за јело у свежем стању или за справљање сирупа.

Једна много важнија врста јагодичастог воћа јесу *смокве* (Fichi), које су дугог века. Крећу рано с пролећа и развијају невидљиве цветове. Многе сорте смокава роде два пута преко године. Плодови првог рода сазревају почетком месеца јула, а у том времену плодови другог рода већ су величине грашковог или лешниковог плода и сазревају месеца новембра. Плодови првог плода (летњи) употребљавају се поглавито за јело у свежем стању, док међутим другог рода (јесењи) и за су-

Члан сам добротвор Српског Пољопривредног Друштва и крајинске пољопривредне подружине.

Све што данас имам, стекао сам радом и штедњом, мотика и ашов често се и данас виде у мојим рукама, а верморел на леђима, и ако ми је већ шестдесет осма година. Цркви Уровичкој поклонио сам 1 звоно од 150 кгр.

Ово је мој кратак животопис".

Ево једног кратког животописа дугог живота и напорног рада једног правог народног човека и просветитеља, из кога многи могу извући за себе поуке.

Срећом наш народ има не мали број таквих врсних својих синова у свима својим слојевима, а нарочито међу свештеницима, учитељима и економима, и док је тако, стални напредак народни је осигуран.

На крају сматрам да могу у име свих чланова Српског Пољопривредног Друштва захвалити племенитом завештачу проти г. Димитрију Грујићу, колико на новчаној помоћи Друштву за извршење његових задатака, толико и на лепом примеру, који ће бити подстрек и путоказ за друге и пожелети му да још дуго година истраје у свом културном раду.

Бож. Ђ. Ранковић.

ИЗ РАТАРСТВА.

Олајна репица.

Хитна помоћ земљораднику потребна је у овој необично сушној години и у доброј поуци. Велике врућине у овом месецу упропашћују постепено вегетацију биља, а нарочито испашу. Трава је готово изгорела, земљорадник већ сада храни стоку сувом храном, сеном и сламом. Сламе је у овој години у пола мање и прети опасност, да ће стока остати на зиму без хране. Врућина попушта у августу, а најмања киша може земљорадника извући из ове опасне кризе, ако у току тог месеца засеје *олајну репицу*, која се од свег биља одликује најбржим порастом. Семе није скупо, а за један хектар довољно је у добро обрађеној земљи 15—20 килограма. Семе ваља при сејању измешати са пепелом, да се боље по њиви распореди, јер је само семе репице веома тешко сејати. Зрно је ситно и клизи из руке. Репица после најмање кише брзо и добро клија. Код мене је у предпрошлој години достигла репица у новембру висину од 18 см. Тако развијена биљка даје одличну храну за овце. У Енглеској сеју репицу сваке године за гајење оваца и говеда у јесен, што би и код нас требали завести, нарочито они, који овце у јесен за продају одвајају и гоје.

Још боље је репицу сејати у смеши са инкарнатском детелином, а у недостатку ове са ражи. И инкарнатска детелина одликује се брзим порастом, а сем тога садржи већи проценат беланчевина, т.ј. хранљивог састојка који необично силно дејствује у исхрани стоке. После јесење и зимске паше даје репица а донекле и инкорнатска детелина и у пролеће најранију пашу или чак и најранији откос сточне хране. Откос даје већ почетком априла, дакле управо у оно време када одлучује сејање кукуруза. Репица оставља чисту њиву, те је и гајење кукуруза лакше. Земља, у којој је била репица, одржава боље влагу него ма која друга, јер има вретенаст дубок корен, који плуг приликом орања за кукуруз пресече, па се тај одсечени у орници заостали део корена осуши и тако остају шупљи шење. Италијанске *суве смокве* одличног су квалитета, а најбоље су од њих оне, које се извозе у иностранство у сандуцима и кутијама. У венцима су тек другог квалитета. Постоји преко 40 разноврсних сората, а разликују се по облику и крупноћи плода, боји меса и љуске.

Поред смокава гаје се у Италији и т. зв. *индиске смокве* (Fichi indici), чији су плодови облика и величине гушчијег јајета и спада у фамилију кактуса (Opuntia ficus indica). Месо је са многобројним семенкама винско-слатког укуса. Љуска се тешко љушти, а обасута је многобројним ситним мањама — длакама, које улазе у дубину саме љуске.

Гаји се и *нар-шипак* (melagrani) врло често као украсни шиб услед лепог цвета, а и за јело. Успева и на поснијем земљишту.

Један интересантан плод, облика и боје нара јесте *Loti* и *Каки (Diospyros Lotus и D. Kaki)*. Први су плодови мањи и пријатног укуса. Лишће је крупно и овално, плодови су нерандасто жути и обливени руменилом са већом чашицом, а љуска им је глатка. Као недозрели нису за јело и опори су, јер садрже у себи већу количину танина. Као зрели и устајали могу се јести на тај начин, кад се малом кафеном кашичицом пробуше и извади из њих месо. Сем неколико семенки и неупотребљиве љуске, цео плод се употребљава за јело.

Више су познати *рошчићи-рогачи (Carrubo Ceratonia siligua)*. Само најбоље сорте налазе се у трговини и служе за људску исхрану.

Италијани убрајају у воће и *маслине (olivi)*, из чијих се плодова цеди зејтин-уље. За справљање зејтина особита је сорта Santa Caterina, а као стона сорта може се употребити и за јело сама за себе, уготовљена са поврћем и на друге начине зготовљена. Знатну улогу има маслина у Италији за прераду зејтина, и зато јој се при гајењу обраћа нарочита пажња. Тамо постоје читави маслињаци од по 1000 па и више дрвета у једном комплексу. Највише се гаји у западној Италији, Апулиену и острву Сицилији, где постоје преко 60 разноврсних сората, а разликују се по облику, величини и боји плода.

П. С. Петковић.

— Свршиће се. —

отвори у земљи, који сваку кап кише спроводе у већу дубину земље, као резервоар. Ова вода у сушнијем времену капиларним путем прилази усеву и даје му потребну влагу, онда када у другој орници биљке у влази оскудевају.

Из свег овог види се важност културе репице као сточне хране, а пошто она долази као усев између стрнина и пролетних усева, то она пружа двојаку корист.*)

Милан Јованић,
26. јуа 1927. г. агроном

Угар.

Заборавили смо зле последице суша, које су биле пре неколико година, па изгледа да се овогодишњој суши нисмо ни надали, те земљу нисмо припремили, да би могла да издржи борбу са сушом.

Ранијих година, па и ове, стекло се једно златно искуство, а то је, да су сви усеви засејани на угару у овој години дали одличан принос, а тако исто и квалитет. Зато и веле вредни земљорадници: *угарено, пола најубрено.*

Сећамо се врло добро, да је приликом анкете у борби противу суше, о којој је писано преко Тежака 1923. и 1924. год., донет закључак још онда, да *само угарене њиве и дубоко преоране с јесени могу да издрже сушу.*

У потврду овога навешћемо, ради бољег утицаја, неке примере:

У селу Водицама Илија Тодоровић, земљорадник, прошле године чим је скинуо жито и овро, одмах је угарио једну њиву од 4 ланца, и тако угарена стојала је до месеца октобра. Како ни тада није било кише, да би се могле поорати њиве, где је био засејан кукуруз, то бојећи се да не остане без жита — пшенице, он половином новембра преоре овај угар и посеје пшеницу на сва 4 ланца. После извесног времена падне мало и киша, жито никне и тако презими зиму. Одмах с пролећа се познало, да је оно лепо никло и избокорало, а и напредно све до саме жетве. Када је пожео и пре неки дан на вршалици овро, нашао је 1.100 кила по 1 ланцу т. ј. са 4 ланца 4.400 кила чисте лепе и здраве пшенице.

Одмах ту до њега његов син Ђорђе на шашини посејао је 6 ланаца жита у малом размаку времена, нешто је никло, а много је пропало, с пролећа је било ретко и почела да расте трава и коров, и када је пожео и овро на машини — вршалици нашао је око 480 кгр. по ланцу.

Ово је што се пшенице тиче, а сада ћемо да наведемо такође један пример за кукуруз.

Н. Јанковић, из Глибовца, чим је пожео и овро пшеницу, он је њиву угарио, и тако је стајала целу јесен и зиму. Рано с пролећа дубоко је преорао и оставио једно месец дана да се земља слегне, и онда је кукуруз посејао дворедом сејалицом дубоко и само по једно зрно.

Ницање кукуруза било је доста дуго и тешко, али данас његов кукуруз служи за углед свакоме, и за њега сада нема суше, а може се слободно рећи да ће принос по једном хектару бити најмање од 2000—2500 кгр.

Његов комшија Милован, њива до њиве и иста земља, није хтео да угари, и он је с пролећа поорао и посејао под мотику и метао по 4—5 зрна у оџак, посејао доста густо, а приликом копања није хтео то да прореди, и када се сада погледа у њиву сав кукуруз до пола изгорео и пожутео, па и ако је ових дана пала овамо добра киша, не може да му помогне ништа и према садањем стању принос неће бити ни 500 кила од ланца, и то не кукуруз — корен, но сами пабирци, на којима ни мало нема зрна, него само кочањ.

Ова два истинита примера биће довољно свакоме да се мора угарити. Ми немамо потребе, да овде и даље излажемо добре стране угара, него имамо да кажемо свакоме само ово: Плуг па у њиву сада одмах, пала је киша и може да се угари.

Помислите само ово, да и идућа година може бити још горе сува, па где ћемо онда.

Спремајмо се да нас суша не изненади; кајање је доцно и не даје никакве користи.

Марко-Маша Тодоровић,
ковном.

*) Семе се може набавити преко Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА.

Један нов начин подизања винограда.

У 29. броју „Тежака“ о. г. одштампан је чланак начелника г. Бож. Ђ. Ранковића *„Један нов начин подизања винограда“*, у коме писац износи начин калемљења америчке лозе на *пуп* (окце), кога изводе у Шпанији, Француској, у Сицилији и у осталим јужним пределима Италије. У том напису госп. Ранковић позива заинтересоване, да опробају тај начин у својим виноградима и о успеху известе у „Тежаку“.

Како смо ми у важнијим винородним срезовима Херцеговине, у Мостару и Стоцу, окушали и вршимо тај начин калемљења има већ 5 година, то ћу овде у кратко изнети неке измене и сопствена запажања на ову врсту калемљења лозе.

Код нас се према месним приликама и стеченом искуству, лоза на пуп нешто друкче калеми, а разлика је између по г. Ранковићу описаног начина и нашега у овоме:

1.) Што се калемљење отпочне раније, средином јула, а траје до конца августа.

2.) Што се калеми руком, а не справом. Вешт раденик накалеми у винограду дневно до 300 лоза.

3.) Што се *пуп (окце) изреже и на подлози, а на његово место сшави управо онолики пуп питоме домаће лозе;* питоми пуп се добро при-

тегне уз подлогу гумицом, а не памучним концем. Облик и дужина пупа је иста, као у описаном начину.

4.) Пре калемљења одаберу се здраве виоке од најродније домаће сорате лозе (Жилавке, Кркошије, Бене, Мозлера, Пошипа, Блатине, Скадарке и Братковине) и срежу на три пупа. Тако приправљене виске држе се до употребе замотане у влажном џаку, а направи их се сваки дан колико треба. Ни виоке, а ни пупови не држе се у води.

5.) Да чокот дуже траје и подигнут без коца не постане „љуљавац“, ми овде калемимо одмах при земљи, а не 10 сантиметара високо.

6.) Како је у Херцеговини блага зима, лоза се не загрне земљом.

7.) Сви остали радови при *калемљењу на пуп* исти су као у Француској.

Прираст је такође задовољавајући, 80—90%.

На пуп окалемљени виногради расту бујно и роде добро. Има случајева да се лоза већ у четвртој години јако осили. На таквим чокотима остави се барем по један кондир (маца) са шест, седам пупака, да се искористи превиши сок и да се лоза боље оплоди.

Код нас има још да се установи трајност на пуп окалемљених винограда, док нам је то код калемљења лозе у зелен прут и у зрело дрво са стратификовањем добро познато.

И ако је у Херцеговини још увек главни начин калемљења *у зелен прут*, које одлично успева, ипак је и нама ово калемљење добро дошло, јер се њиме у истој години окалеме лозе, које се нису примиле при калемљењу *на зелено**) и виноград у једној години попуни родном лозом.

Поред тога постоји за нас код *калемљења на пуп* (окце) и та предност, што је већ сада у Херцеговини велика оскудица домаћих зелених калемова, па ће се и због тога овај начин калемљења лозе у брзо одомаћити и у нашим винородним срезовима.

Мостар.

Мил. Томић,
обл. пољопр. референт у п.

Наводњавање прпришта.

Недостатак водених талога, појава суше лети, успорава пораст биљака, па га и прекида и биљке пре времена почну сазревати и улазити у јесењи стадијум. Ово је неправилан ток вегетације, једна елементарна непогода са штетним последицама за све биљке у опште, јер без влаге биљка не може из земље узимати храну и развијати се.

За сраштивање спојеног места код зрелих калемова лозе, потребна је правилна вегетација, правилно кружење биљних сокова преко целог лета, да би причињена рана калемљењем зарасла и да би се успоставила што јача органска веза између дивљаке и питоме лозе.

Из тих разлога, прпришта се постављају у низинама или бар на местима, где се лети могу по потреби наводњавати. Често има година, када је ово наводњавање излишно и непотребно, т. ј. када су кише лети тако распоређене, да их је и у првој и другој половини лета довољно. Од прилике могло би се рећи, када кукурузи не трпе због недовољне кише, тада ни прпришта не осећају оскудицу у влази. Сувишно наводњавање и превелика влага у прприштима лозе, такође не дејствује добро, већ на против, разнежи лозу, прошири ћелије дрвета, и када до године такви калемови буду засађени на оцедним теренима и сувом земљишту, они навикнути на влажну земљу дегенеришу, закржљају. Такав пример видимо често код лозе из неких приватних расадника из земље и са стране, где се у циљу веће бујности, вештачким путем: јаким ђубрењем и наводњавањем, изазива дугачак пораст ластара и жила.

Треба подесити да земља буде умерено влажна све до половине месеца августа, а тада пустити да калемови до јесени потпуно сазру.

Како у првој половини лета обично има довољно зимске влаге и кише, то је или потребно или не једанпут прпориште наводнити, нарочито ускоро после прпорења да земља слегне. У другој половини лета, у месецу јулу, при појави суше као што је ово сада, треба извршити 2—3 наводњавања. За ову сврху најбоља је текућа вода, која је мека и топла, а садржи у себи и доста хранљивих састојака. Изворска и бунарска вода долази у други ред т. ј. у недостатку прве. Наводњавање се обично врши вадама, моторним пумпама и дрвеним долапима. Посао се предузима рано из јутра и после подне од 4 часа. По заливању прпориште се после 3—4 дана, пошто се земља просуши, између биљака мотиком плиће прекопа, да би се капиларност горњих слојева земље порушила и влага од испаравања задржала. Ове године нема услова за појаву пероноспоре (ноћи су хладне и без росе), иначе, наводњавана прпришта имају више услова за појаву гљивичних болести, те пажња произвођача калемова треба да је удвостручена и да је све лишће на калемовима свагда покривено бордовском смесом, ма се прскање вршило сваког 6. или 7. дана. На чишћење жилица, које из питоме лозе избијају такође обратити пажњу, јер су оне чешће тамо, где има влаге. Мање је пак жилица онде, где се приликом прпорења мене поред спојеног места на калемовима маховина, која је била у сандуцима за стратификовање и која је за тај посао врло практична, јер калемови озго нису јако притиснути земљом, а сумпорисана маховина боље задржава влагу и одржава равномернију температуру у земљи, управо земљу загрева, и на тај начин помаже сраштивање спојеног места код калемова.

М. П. Видановић.

*) Или обратно, ако не успе ово калемљење у августу, калеми се на зелено изнад лета. У сваком случају добија се у времену.

Примедба Уредништва.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

О прскању винограда бордовском чорбом и ђубрењу.

Наш члан Подружине среза моравског Манојло Н. Манојловић, из Кушиљева, извештава нас, да је његов виноград и поред велике суше много боље одржао род и да је грожђе крупније, сочније, но код суседа, приписујући то редовном и чешћем прскању свог винограда бордовском чорбом и честим прашењем. Тако, вели, да је последњи пут опрашио виноград половином јула после једне мале кише и одмах после тога прскао бордовском чорбом и запазио је, да је виноград после тога добио бољи изглед и свежину. У исто време он нас пита, да ли би било потребно и од користи с обзиром на сушу, која се продужава, да још прска и да ли би било добро да употреби које вештачко ђубре.

Несумљиво је, да је добра нега винограда главни услов за добијање добре бербе. Та нега треба да почне још с јесени, чим, после бербе, лишће винове лозе опадне, и то ђубрењем стајским или вештачким калијевим и фосфорним ђубривима, дубоким прекопавањем винограда и по потреби огртањем, а с пролећа ђубрењем чилском шалитром, одгртањем и резидбом на време. Нарочито ђубрење стајским ђубретом и дубоко јесење копање винограда потребно је тамо, где виногради често пате од суше, јер обе ове радње чине, да се у земљи за време зиме накупи доста зимске влаге, која служи као резерва лози за време летњих суша. Да би се зимска влага сачувала, честа плитка прашења винограда за време лета, врло су потребна, нарочито после кише. Донекле и прскање винограда бордовском чорбом, поред главног свог дејства против пламењаче, утиче на освежавање лишћа код винограда, јер не треба заборавити, да је најглавнији састојак бордовске чорбе вода и да сваку биљку, па и лозу, прскање водом за време летњих суша, поред заливања, јако освежава. Отуда дакле и виноград нашег члана Манојловића изгледа данас добро.

Да ли пак треба још прскати виноград и чак га ђубрити вештачким ђубривима, ту ствар овако стоји. Још једно прскање слабим једнопроцентним раствором бордовске чорбе и ђубрење чилском шалитром — по пола шаке око сваког чокота, наравно да би винограду било пре од користи, него од штете, нарочито ако падне киша, али не би било сигурно, да ће добит од повећања приноса у роду бити довољна, да покрије издатке око ових радова, нарочито око ђубрења, те их стога не треба сада ни вршити. Много би боље било, ако би се виноград могао наводнити. Прскање бордовском чорбом, ако лишће остане без плавог камена и грожђе још није почело да зри, треба извршити, али кад се шарак појави, онда је прскање непотребно, чак шта више може бити од штете, ако киша не падне до бербе да скине плави камен са грожђа.

Бож. Ђ. Ранковић.

ИЗ ВИНАРСТВА.

Јачина вина из 1926. год.

из околине Пирота, мерена Малигановим ебулиоскопом.

Ред. Број	Име и презиме сопственика	Одакле је	Положај	Врста вина и сорта грожђа	% алкохола
1	Лоз. Расад. Држ.	Пирот	„Могила“	бело од 2/3 скад. 1/3 смед. 2/3 семијона	12.6
2	Ваца Павловић	„	„Жуково“	бело од 2/3 прок. 1/3 плов.	11.0
3	„ „	„	„	црно	11.2
4	Браћа Мисирлићи	„	„	бело од прок.	12.0
5	„ „	„	„	црно	10.5
6	„ Гаротићи	„	„Канздере“	бело од 2/3 плов. 1/3 прок.	10.2
7	Свет. Влатковић	„	„Прчевац“	бело од 2/3 плов. 1/3 прок.	11.5
8	Ник. Томановић	„	„Провалија“	„	10.0
9	Милан Златковић	„	„Тюшка“	бело од 1/3 прок. 1/3 плов.	11.9
10	Петар Смиљанић	„	„Провалија“	црно од 2/3 прок. 1/3 плов.	11.2
11	Алекса Ћирић	„	„Прчевац“	бело од 2/3 прок. 1/3 плов.	11.6
12	Миша поп Манић	„	„Будиндел“	бело од 1/2 прок. 1/2 раз	10.5
13	Ћира Митић	„	„Радин до“	бело од 3/4 прок. 1/4 плов.	12.0
14	Ђорђе Игњатовић	„	„Сарлак“	бело од прок.	12.1
15	Тодор Иванковић	„	„Чумина чесма“	црно од 1/2 прок. 1/2 плов.	11.2
16	Коста Ћирковић	„	„Провалија“	црно од прок.	9.7
17	Милан Пејчић	Гњилан	„	бело од прок. скад., зач. багр. и др.	12.8
18	„ „	„	„	бело од рајнског ризлинга	14.3
19	Светислав Митић	„	„Крајиште“	бело од 1/2 плов. 1/3 прок.	10.8
20	Коста Милошевић	„	„Забабје“	бело од 2/3 прок. 1/3 плов.	11.2
21	„ „	„	„Аћавац“	бело од 2/3 прок. 2/3 плов. 1/3 смедер.	10.2
22	Милан Станчић	„	„Крајиште“	бело од 1/2 плов. 1/3 прок.	11.1
23	Владимир Манчић	„	„Аћавац“	бело од 1/2 прок. 1/2 плов.	10.9
24	„ „	„	„	бело од 2/3 плов. 1/3 прок.	11.0
25	Свет. Мијалковић	„	„Бачев присад“	бело од 1/2 прок. 1/2 плов.	10.5
26	Дим. Ц. Петровић	„	„Крајиште“	„	11.2
27	Ђорђе Стаменовић	„	„	бело од 2/3 плов. 1/3 прок.	10.8
28	Костадин Петровић	„	„Жуково“	бело од 1/2 плов. 1/2 прок.	11.6
29	Дим. К. Ђорђевић	„	„Напин Село“	„	9.3
30	Коста Панајотовић	„	„Крајиште“	бело од 2/3 прок. 2/3 плов.	12.4
31	Коста Јанаћковић	„	„	бело од 1/2 прок. 1/2 плов.	13.0
32	Петар Стојановић	„	„	бело од отела	12.5
33	Мита Станчић	„	„Напин Село“	бело од 1/2 прок. 1/2 плов.	11.0
34	Петар Игњатовић	„	„	бело од 1/2 прок. 1/2 плов.	10.4
35	Млад. Ж. Јовановић	„	„	„	10.4
36	Раиђел Николић	„	„Могила“	бело од 2/3 прок. 1/3 плов.	12.0

Пирот.

М. П. Вид.

БЕЛЕШКЕ.

Јесењи Велики Сајам у Прагу. — Ове јесени приређује се Велики Сајам у Прагу у дане од 18. до 25. септембра на старом и новом излагалишту. На Великом Сајму биће опет заступљена свеколика чехословачка индустрија, а биће тамо и индустрије из иностранства, особито велика изложба француског луксуса, приређена на површини од преко 2.000 квадратних метара. Влада бразилска излагаће опет бразилске сировине и робу, које су прикладне за увоз у Европу. Биће заступљена и швајцарска и аустријска индустрија. Поред осталог биће приређена хигијенска изложба, где ће се изложити продаји у првокласној изради све потребе за лекаре, апотекаре, ветеринаре, зубаре, бабице и т. д.

У велесајамској недељи приредиће у Прагу посебан комитет прву међународну конференцију о производњи брашна и хлеба, па ће ова међународна конференција имати посебно одељење на Прашком Великом Сајму, где ће се излагати најмодернији стројеви и друге потребе за што боље искоришћење брашна.

Посетиоци из Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца имају право уз показивање велесајамске легитимације на попуст од 50% на југословенским и чехословачким жељезницама, а од 25% на аустријским жељезницама. Исти је попуст дозвољен на мађарским жељезницама уз посебну легитимацију. Посједници велесајамске легитимације не требају за пут у Праг и натраг ни аустријске ни чехословачке визе. Подробнија обавештења дају интересентима сви чехословачки консулати и званични заступници Прашког Великог Сајма у свим великим градовима у Југославији.

Радови у августу. *На дому и двору.* — Главнији рад: продужење вршидбе и уношење зрна у житнице, и камарење сламе или уношење и плевне. Прегледање справа, прибора и материјала за бербу грожђа; набављање потребног посуђа и оправка и чишћење судова за прихватање кључа. Оправка путева до винограда и у виногрдима. Припрема за сушење дувана.

Око стоке и живине. — Добро храњење стоке за рад и на даље, и старати се, да се још не узима млађо сено. Изгон млечних крава на пашу, оваца и свиња на стрњике. Мркање оваца. Набавка одабраних приплодних мушких грла. Лучење и продаја оваца за суватење. — Живина се митари, те се смањује носиво.

На њиви и ливади. — Извожење стајског гноја, креча (и лапора) где је то потребно. Подоравање стрњике, орање угара. Окопавање окопавина. Жетва сочива, грашка за зрно, проса, конопље, лана; косидба кукуруза некопца. Сејање озиме блајне репице и руменике — детелине (инкарнатске). Мочење конопље и лана. На ливадама косидба (друга или трећа) отаве и сређивање. По увожењу ове настављa се умерено наводњавање.

У градини. — Припремање земље и сејање: зимске салате, мркава (карота, које остају зими покривене напољу), спанаћа, пасуља и грашка (последњи), першуна, ротквица, црног лука. Расађивање купуса за пролеће. Жетва: плавих патлиџана, спанаћа, боранија, салате, диња, кромпира и т. д. Сабирање семена.

У воћњаку и расаднику. — Берба: бадема, брескава, јесењих јабука, крушака, смокава. — Калемљење пупољком (окулирање) позних воћака. Сабирање семена дивљих јабука и крушака.

У винограду и подруму. — Брање грожђа од сората за јело (стоних). Код мекших и лепших сората грожђа навлаче се на гроздове кесе од честог тула да се сачува од квара од инсеката (зоља). Сузбијање киселог црва — мољца. У подруму ноћно проветравање. Доливање, претакање и у опште брижљиво надгледање вина.

На пчеланику. — Убијање трутова (трутоловке). Удруживање кошница.

Код свилобуба. — Чување јаја свилобуба. Испитивање на пегавицу.

ЗАПИСНИК

29. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 13. јула 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: Б. Станисављевић, В. Матић, М. Стојановић, Н. Петровић, С. Ратковић, А. Рашковић, С. Партонић, Б. Ранковић и Д. Николић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

478) 28. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

479) 27. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

Прочитан је записник 30. седнице финансијског одбора, па је одлучено:

480) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара.

481) да се по предлогу члана финансијског одбора г. М. Стојановића усвајају ове измене у одлуци бр. 420: а) чланови управе пензионери, имају права на накнаду целе карте, а они који имају бесплатне карте, немају права на накнаду; б) вишим чиновницима припада на име дневнице 120 дин. и в) сви чиновници имају права на подвоз железницом II кл. а лађом I кл.

III

482) Прочитан је записник 27. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено: да се за јесен набави 30 муљача, за које тражити још коју понуду, поред оних, које су већ примљене.

IV

Прочитан је записник 27. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

483) да се одобре предавања појопр. референтима срезова: которског, деспотовачког, ужичког, плевљанског, кавадарског и кључког (обл. бихаћске);

484) да инспектор отпочне са обиласком Подружина у областима: шумадијској, моравској, крушевачкој и рашкој стим, да 15. о. м. присуствује у Ћуприји конференцији за изложбе.

485) да се подружини у Фојници повећа помоћ за изложбу још са 3000 дин.

486) да се г. Душану Млађановићу, свештенику из Котор Вароши, пошаље 20 Тежака за пр. г. ради бесплатног раздавања пољопривредницима у циљу оживљавања Подружине у Дабовцима.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	д. ком
Систем Верморел — домаћа израда	450	„ „
Запрашивачи за сумпорисање — ручни	70	„ „
Плави камен „Montekatini" првокласни	8	„ кгр.
Сумпор „Montekatini" у праху	5	„ „
Сумпор на азбесту и у шипкама	25	„ „
Сириште у течности боца од 1 л.	40	„ ком
Сириште у течности боца од ½ л.	25	„ „
Маказе за шишање живе ограде	70	„ „
Трокари за говеда	60	„ „
Брусеви за косе од природног камена	4	„ „
Ков за косе (чаканац и бабица)	15	„ пар
Ручне вршалице	2500	„ ком
Сточне вршалице „*Lanz*" са геплом и сламотресом	5800	„ „
Мајфартове гепле за вршалице, сецкалице, крућаче и др.	1500	„ „
Ветрењаче „*Cyklon*" са 12 сита	1200	„ „
Ветрењаче домаћа израда са 8 сита	2200	„ „
Ветрењаче Hofher-Schranc са 12 сита (за све врсте зрна)	2600	„ „
Косачица за траву	5000	„ „
Косачице за траву са апаратом за жетву жита	5800	„ „
Жетелице за жито	7300	„ „
Брусеви од пешчара за оштрење ножева жетел. и косачице	450	„ „
Манила за везачице — првокласна енглеска — у клубетима од око 2½ кгр.	55	„ „
Тегле за конзервисање воћа и поврћа (патент) од 2 л	23	„ „
Тријери Mayer-ови № 1а½	2400	„ „
Тријери Heid ови № 1а	2200	„ „
„ „ „ 1	2600	„ „
„ „ „ 11/1а сортирачи	2600	„ „
„ „ „ 11/1 „	2800	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Од овога се изузимају косачице, код којих се даје 200 дин. и жетелице, код којих се даје 300 дин. по комаду, одсеком. Тегле за конзервисање од 1 до 1½ л. поручене су и чим стигну, цена ће бити објављена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 26. — VII — до 2. — VIII — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	—	—	290	310	—	—	—	—	—	—	—	830.000	302	315
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	—	—	230	240	—	—	—	—	—	—	—	25.000	265	280
Овас	—	—	205	210	—	—	—	—	—	—	—	430.000	190	200
Кукуруз	—	—	190	222	—	—	—	—	—	—	—	1.995.000	190	225
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	620.000	200	460
Мекиње	—	—	170	175	—	—	—	—	—		—	170.000	152	180
Пасуљ	—	—	240	380	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—		—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	430	820	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	720	805	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—

Ратна штета 341—342 дин.

СВАКИ НАПРЕДНИ ЗЕМЉОРАДНИК, да повиси природ својих озимих усева, мора већ код јесенске сетве употребити

ВЕШТАЧКА ЂУБРИВА

а од ових нарочито

СУПЕРФОСФАТ

који даје огромну повишицу прихода. — Сва вештачка ђубрива а особито СУПЕРФОСФАТ нуди уз најповољније дневне цене

„ФОСФАТ" Д. Д. ЗАГРЕБ

Мажуранићев трг 4. — Телефон 18-39

Све упуте и брошуре о употреби вештачких ђубрива бесплатно.

1-1

Штамп. „Св. Сава", Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Приложени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раниловић**

Народно-економски значај стручног школовања земљорадника и пољопривредна криза.

Послератне привредне неприлике обухваћене су једним изразом „привредна криза". Ова је криза обухватила све привредне гране: пољопривреду, индустрију, занатство и трговину. Али је утврђено, да општа привредна криза у нашој земљи има свој извор у пољопривредној кризи, која је настала падом цена пољопривредних производа у несразмери с ценама индустријско-занатских производа, што је смањило и потрошачку моћ земљорадника. Пољопривреда је слабо рентабилна, а ово највећим делом долази, поред стицаја тржишних прилика, од слабе производности на сеоским газдинствима, н. пр. слаби приноси житарица, слаба млечност крава, рђава прерада и др.

Док с једне стране треба издатке умањити, односно капитал и рад, уложени у производњу, свести на најнужнију меру („појевтињати производњу"), с друге се стране мора тежити повећању производности, т.ј. већим приносима у свима гранама производње. Примера ради да наведем, да би питање ренте друкчије изгледало, ако би сељак у место 9 товара пшенице жео по хектару 18 товара са истим радом и капиталом, уложеним у обраду земље. То се не може постићи без потребних знања о савременој пољопривредној техници и начинима газдовања.

Како се и само питање пољопривредне кризе одн. ренте своди на питање о повећању приноса и смањењу производних трошкова, то је и тежиште решења у изналажењу начина, односно у примени свију метода и средстава модерне пољопривредне науке, да се то постигне. Међутим то није тако проста ни лака ствар. Могу бити створени сви остали предуслови н. пр.: повољан пољопривредни кредит, повољна државна трговинска, царинска и саобраћајна политика, задругарство и др. — ако недостаје још један, у овом случају најважнији чинилац, а то је *знање* и *умење*, другим речима *стручна спрема*, неће бити довољног резултата.

Немачки народ претрпљује такође привредну кризу, али тежу него код нас, јер он нема т. ј. не производи довољно хлеба, да се исхрани, већ га мора увозити из иностранства.

Поучен ратним искуством све је своје напоре управио на то, да на својој њиви произведе по-

требан му хлеб и друге најнужније животне намирнице. Његови стручњаци тврде, да је то могуће и као главни услов истичу *стручну спрему земљорадника.*

Поучно је и за нас знати, шта је о томе питању ту скоро донео један њихов најугледнији стручан пољопривредни лист[1]):

„Питање исхране немачког народа јесте питање стручног образовања. Стручно школовање земљорадника мора према томе бити средиште свију питања и мера о исхрани народа са сопствене груде.“ Том се питању за сада не поклања довољна пажња, јер као да још није у довољној мери рашчишћен појам о томе, каква се корист по народну економију постиже бољим стручним школовањем.

Јасно је, да се мора приступити интензивном практичном и теоријском школовању свију слојева пољопривредног становништва, почев од обичног пољског радника, па све до директора великопоседа. Тежиште акције је у сеоском становништву, које поседује 75% пољопривредне површине. Пут води преко боље организације основних школа, преко продужних школа, које су прилагођене пољопривредним приликама, уз пољопривредне школе, преко виших и највиших пољопривредних школа; напоредо мора тећи практично образовање.

Поставља се питање:

„Како би данас изгледала производња сељачких имања, да се је одмах после рата свом енергијом приступило уређењу практичне и теоријске наставе? Још увек није постављен „аграрни проблем образовања.“

[1]) Deutsche landwirtschaftliche Presse — за јули 1927.

Може се заступати гледиште, да ће се из иностранства набављати оно, што недостаје за исхрану немачког народа. Али увиђавном излазе пред очи: беспослица, гладовање трговаца и занатлија, који су упућени на куповну моћ сељака, незапосленост индустрије. Вишак пољопривредне производње значи истовремено повећану куповну моћ, повећање пазара (обрта) свију трговачких, занатских и индустријских кругова, који су посредно или непосредно упућени на пољопривреду.

Ако је икоје питање хитно, то је питање стручног пољопривредног школовања. С мало се средстава могу постићи крупни резултати. *Рећи ће да држава може један део народног иметка тако високо укаматити као у подизању стручне спреме земљорадничког дела становништва.*

Немачка штампа стручна и политичка, стекла би заслугу, ако би сва одговорна места и личности често опомињала на факт:

„Питање исхране је првенствено питање стручног образовања земљорадника“.

„Не само из земље, главама се мора прибавити насушни хлеб!“

Желети је, да се и код нас сви позвани чиниоци за рад на унапређењу пољопривреде руководе изнетом идејом.

19. VII 1927. **А. Г. јовановић.**

ВИНОГРАДАРИ! Пре бербе грожђа у интересу је сваког виноградара да набави књигу „ВИНАРСТВО“ од Српског Пољопривредног Друштва у Београду. Цена 30 динара.

ПОДЛИСТАК.

Воћарство у Италији.

— **Утисци Р. Michael-a Bertsch-a са пута по Италији** —

— Свршетак —

После сађења на стално место пророди од 7—8 године и од тога времена редовно рађа. Стабло треба чешће подкресавати и подмлађивати, пошто достиже старост до 1000 година. Често се виђа да су старија маслинова стабла изнутра шупља и местимично избушена; па и поред тога на њима се налазе младе гране и ластари са плодом. Цвета с пролећа. Плодови почну сазревати месеца новембра, па тако зрење траје све до пролећа, месеца марта. Зрели плодови могу се брати или потресати, када се испод стабла простре каква пољава да се не би угрували и скупе у џакове. У Италији се преради просечно годишње на три милијона хектолитара маслиновог уља — зејтина.

Од већег је значаја гајење *јужног* воћа и то: *поморанџе (неранџе), мандарине и лимуна.*

Италија није постојбина овог воћа, али је оно тамо пренето одавна из јужне Азије преко Грчке и сада је у толикој мери размножено, да представља важан трговачки извозни артикал. Пошто ово воће тражи топло и заклоњено поднебље, не успева у брдским и планинским пределима. Највише се виђа на Ривиери, около Рима, области Феликса, Неапоља и острву Сицилији. Најбоље поморанџе успевају у Сицилији и Неапољу, док међутим римске поморанџе лошијег су квалитета, али су зато тамо мандарине одличног квалитета.

Од поморанџе и мандарине има више сората, које се међусобно разликују по особини и квалитету меса и спољашњем изгледу плода. Има их са танком и дебљом кором — љуском, отворено и затворено жуте боје, без семена и поморанџе са црвеним месом. Оне су тамо веома сочне, слатке и особитог укуса, а за трговину беру се са дрвета пре него што сасвим сазру, оставе на каквом месту да престоје, па тек онда продају. Сазревају почетком децембра, када отпочне берба зрелих плодова, па траје све до месеца маја, када се и завршава. После тога времена престаје њихова трговина, јер више нису употребљиве за јело. Берба мандарина завршава се већ месеца јануара.

ИЗ ВИНАРСТВА.

Преломи вина.

У „Тежаку“ за прошлу годину број 8-и од ове године у броју 31, а у чланцима „Цикулост и вински цвет“ и „Лечење завралице и тегљивости вина“ упознали смо читаоце са четири најчешће винске болести, којима су непосредни узрок гљивице, т.ј. мале, голим оком невидљиве бильчице, које се размножавају у вину и покваре га, кад нађу на повољне услове за живот.

Али наша вина поред поменутих гљивичних болести често пута су подложна и болестима, којима нису први и непосредни узрок гљивице. У те болести убрајамо *преломљена вина* или *преломе* вина. Прелома вина има три врсте: мрки, плави и бели, од којих се прва два јављају и на белом и црном вину, а последњи само на белом.

Како су ови преломи вина код нас врло честа појава, то ћемо читаоце „Тежака“ подробније са њима упознати и показати средства за њихово сузбијање.

Мрки прелом јавља се и код белих и црних вина, само што се код белих вина не зове мрки, већ *жути прелом*.

Вино болесно од прелома чим дође у додир са ваздухом, на пример кад се сипа у чашу, промени боју, узмути се и после дужег или краћег времена таложи своју боју, тако да се на дну чаше види талог мрк код црног вина, а мрко-жут код белих вина, а течност у чаши постане или жута или протпуно безбојна. Уз то се донекле, мање или више, мења и укус вина.

Према томе какве је јачине болест, вино се преломи после дужег или краћег додира са ваздухом. Тако нека вина се преломе тек после 3—4 дана стајања у чаши на ваздуху, нека после неколико сати, а нека одмах тако рећи још при сипању у чашу.

Према овоме потребно је да знамо са свако наше вино, чим смо га справили, да ли је подложно или не овој болест, да би знали да ли треба да га чувамо од додира са ваздухом или не.

Зато још пре отакања новог црног вина са комине и пре првог претакања младог белог вина треба да оточимо мало вина из сваке бачве, из сваког бурета и то по једну чашу и по једну боцу и једну и другу од безбојног стаклета. Боце пажљиво запушимо, а чаше оставимо непоклопљене да стоје један до два дана. После тога сравњујемо боју сваког вина у чаши и у боци, па ако се није променила, значи да вино није подложно прелому и да се даље има чувати и неговати као и редовно, а ако се боја вина у створеној чаши променила, значи, да је то вино подложно прелому, да га при претакањима не смемо излагати ваздуху и да морамо предузети мере за његово лечење.

Да би пак знали унапред, да ли неко вино изгледа да ће бити подложно прелому или не, треба да знамо узрок тој болести. *Кад год нам је грожђе, од кога смо сйравили вино, било натруло*, а нисмо предузели никаква средства за предохрану, *можемо се надати, да ће се добијено вино преламати*. И ако непосредно узрок овој болести није гљивица већ једна нарочита материја, звана *оксидаза*, ипак је болест крајна последица опет једне гљивице, јер ову оксидазу лучи из себе гљивица обичне трулежи на грожђу.

За ову оксидазу мисли се, да има особину, кад

И ако су поморанџе врло јефтине услед обилне родности, њиховој нези обраћа се нарочита пажња. Тако месеца септембра нарочито у Неапољу сва су поморанџина стабла све до саме круне *окречена*.

Исто таква пажња обраћа се и гајењу лимуна, који се из Италије извози широм целог света а тим пре, што је употреба његовог плода веома разноврсна.

Услед своје разноврсности, са многобројним сортама и повољним климатским условима *воћарство је у Италији* од великог значаја, али не треба ни помислити да се оно тамо може сасвим лако гајити.

Многобројне болести и штеточине такође имају повољне услове за њихово размножавање, те се против њих употребљавају опробана средства ради сузбијања и уништавања.

Ако италијански воћар жели добити обилну бербу плода, он мора уложити исто толико труда као и воћар у Немачкој.

Велику потешкоћу за одгајивање воћа у Италији причињава дуготрајна летња суша. Да се воћу припомогне у Ломбардији се наводњавају воћњаци са речном текућом водом, а где тога нема, заливају их бунарском водом.

У Италији има преко целе године зрелог воћа и стога се њихове конзерве ређе виђају. Може се рећи, да је тамо скоро непознато конзервисање воћа стерилисањем. За доказ томе писац вели, да је у Риму тражио тегле за стерилисање воћа, али их није могао наћи.

Италија има и своју индустрију, али је за њу од особитог значаја и пољска привреда, у коју не спада на последње место и воћарство.

Ради смотре напретка пољске привреде у Риму је 1923. год. била приређена прва, а 1925. год. друга пољопривредна изложба, на којима су били изложени и плодови јужног воћа, који су дали врло добре резултате.“

Превео с немачког,
П. С. Петковић.

ТРАЖИТЕ!
Илустроаани Пољопривредни речник, Свеска А и Б. Цена 20 дин.

се налази у маљим количинама у вину, да дејствује на брже сазревање, удобравање вина на тај начин, што потпомаже да ваздушни кисеоник јаче дејствује на разне састојке у вину. Али кад је има много, утврђено је да је то њено дејство онда штетно, јер подстиче нагло спајање ваздушног кисеоника са бојом вина, услед чега боја вина постане нерастворљива, те се таложи.

Пошто је трулеж главни узрок болести, то да би болест избегли, не треба дозволити да нам грожђе почне да трули на гиџи, изузев код неких белих сората, (рајнски ризлинг, семијон, совињон итд.), код којих та трулеж није штетна, него на против повољно утиче на квалиоћу добијеног вина. Али, ако трулеж нисмо могли избећи, онда при брању грожђа треба одвојити труле гроздове, па их засебно прерађивати или ширу пастерисати. Али је много јефтиније употребити при справљању вина калијум-метабисулфит на начин како је то већ у „Тежаку“ чешће писано. Ако уз то грожђе није слатко, те не би дало јако вино, онда треба ширу додавати и нешто шећера, а по потреби лимунске киселине и танина.*)

Ако ништа нисмо предузели за спречавање појаве ове болести, те се она појавила, онда се болесно вино лечи на тај начин, што му се дода на 100 л. до 10 грама танина растореног у чаши алкохола, па затим вино, ако је већ мутно, вештачки избистрити и преточити га, не излажући га додиру ваздуха, и најзад пастерисати га на 70 до 75°.

Ако немамо пастеризатора, можемо вино, које још није променило боју, сумпорисати, додајући му 6 а највише 12 грама на 1 хл. калијум-метабисулфита растореног у мало воде. Како сумпордиоксид из калијум-метабисулфита има само привремено дејство, то чим се опази да се вино на ваздуху поново мути, треба извршити опет додавање калијум-метабисулфита. Ако је пак вино већ променило боју, онда му пре додавања калијум-метабисулфита треба додати танина и вештачки га избистрити и оточити, не излажући га дејству ваздуха.

Код жутог прелома белих вина, жуту прљаву боју вину можемо одузети вештачким бистрењем помоћу камена или крви**).

Бели прелом појављује код неких белих вина, која се при претакању на ваздуху узмуте, добивши беличаст изглед млека.

Вину, које је подложно овој болести, треба пре појаве болести додати 25 до 30 грама лимунске киселине. Ако то нисмо учинили, па се болест појави, онда се лечи опет додавањем лимунске киселине, само се после тога вино одмах вештачки бистри казеином.

Плави прелом или **мастиљавост**, као и сви преломи, показује се одмах при точењу, проветравању вина на тај начин, што се вино узмути, постане плаво или прљаво-пепељасто, па се затим из вина таложи талог затворено-плаве боје. Јавља се и код белих и код црних вина.

Као узрок овој болести сматра се гвожђе, које се унесе случајно у ширу односно вино са земљом или кад се при преради грожђа и нези вина ради са гвозденим, некалајисаним справама и судовима или кад вино стоји у цементираним кацама, које изнутра нису стаклом поплочане.

Болест се лечи додавањем винске киселине у количини од 20 до 75 грама на хл, или у пола мање лимунске киселине.

Бож. Ђ. Ранковић.

*), **) Види књигу „Винарство“ од Бож. Ђ. Ранковића.

ИЗ ПРЕРАДЕ ВОЋА.

Справљање „коњака“ од шљива.

Како је овогодишња берба шљива већ на прагу, — сматрам да неће бити без интереса проговорити неколико речи о овом нарочитом начину искоришћавања шљива, које и иначе нашем земљораднику сваке године доносе леп приход.

Производња коњака из шљива је врло прост посао и не изискује много ни трошка ни труда. Коњак се може пећи из разних врста шљива, чак и из оних, које не садрже велику количину шећера: не само из јесенки, већ и из џенарика, раношљива, пискаваца и т. д. Природно, ако се хоће коњак најизврснијег квалитета, онда се он пече из јесенки (пожегача, мађарка). Тога ради, бере се плод потпуно зрео, јер тада он у себи садржи највише шећера. Зато шљиве не треба одједаред трести, већ подбирати само најзрелије, остављајући остале да и оне потпуно сазру. Обране шљиве треба избирати: ситне, црвљиве и иструлеле, одвајати за обичну ракију, а само крупне и здраве задржавати за печење коњака.

При том је нужно и петељке издвојити: оне не смеју ни у комину, а издвојене се могу исушити и, зими, употребљавати за тај, који је врло пријатан за човечији организам. После тога се пребране и избиране шљиве стављају — сипају — у густо исплетене котарице и остављају у месту не сасвим топлом, ради унутрашњег превирања. — У котарицама шљиве остају, док не отпочне врење. Ради тога процеса, потребно је, обично, око 4 до 5 дана. Кад је то готово, онда се настављa даљи рад: ако се има при руци виноградарска преса за муљање грожђа, шљиве се у њој пресују, док се не исцеди сав сок. У преси ће остати језгре — коштице, кожмуре и неки део ткања. Ако се нема пресе, шљиве се могу изгњечити и исцедити и на који други начин.

Тако припремљен сок се сипа у кацу, у којој мора завршити потпуно своје врење. Стаја, у којој се каца држи, мора бити чиста, с довољним приступом ваздуха и са температуром 20 до 23 гради Ц.

У таквој температури врење се врши на најбољи начин и пружа најизврсније резултате. Каце, биле оне ма каквих размера, остављају се отворене, јер се први период врења мора обавити уз потпун приступ ваздуха. То је период бурнога врења. Кад се бурно врење заврши, настаје тихо врење; у овом другом периоду каце треба покрити даскама. Сав период бурнога и тихога врења траје 6 до 7 недеља. По истеку тога времена може се приступити печењу.

Кад потече казан, прва течност, супротно код случаја печења обичне ракије, садржи мало алкохола. Затим, одмах отпочне тећи јако пиће. Од тога тренутка треба подметнути капаоницу — џбањицу и у њу примити испечено пиће. Кад главни део јакога пића буде испрљен из комине насуте у казан, опет отпочне тећи слабија течност — патока. Капаоницу тада треба опет измаћи и патоку примити у други суд, па је враћати у казан, кад се буде пунио свежом комином.

Тако се добије пиће са знатном количином алкохола и бива јачине 50 до 60%. То пиће има пријатан шљивин мирис и зове се непрерађен коњак.

Из тога сировога материјала треба добити прави шљивов коњак. То се постиже на овај начин: добивено пиће разблажи се чистом водом, ако је потребно, до јачине од 52%, и затим се налива у бурад, која морају бити дубока и савршено свежа — новоизграђена за пријем непрерађеног коњака. Ипак, и као нова, бурад се претходно морају очистити, испрати и добро исушити, па тек онда пиће у њих налити. У бурадима, добро затвореним, пиће треба оставити 2, 3 па и више година.

Да би се пићу дао сладак укус, потребно је додати му малу количину шећера, а нарочито шећер добивен из шећерне трске. Ако се употребљава шећер од шећерне репе, онда треба узимати најбољи квалитет. Шећер се претходно раствори у малој количини најбољег шљивовог коњака. У коњак се додаје шећера 1 од сто.

После заслађивања, пиће се оставља неко време у потпуном миру, па се затим коњак разлива у флаше.

Београд, 26-VII-927. **Миле Стевановић.**

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Услед велике суше јесење шљиве „пожегаче — мађарке“ поцрвенеле су и отпадају са дрвета. Молим Српско Пољопривредно Друштво, да изволи одговорити преко „Тежака“, шта треба предузети, да се спречи и умањи опадање плодова шљива?

Марко Стојковић,
земљорадник из с. Пранте,
срез зајечарски

Одговор: Шљиве у овој години и поред веома обилате родности у прошлој години, понеле су добро. Услед дуготрајне суше и топлих јужних ветрова месеца јуна и јула, на многим местима шљиве су поцрвенеле и отпочеле нагло са дрвета отпадати.

Ова појава много је већа у шљивацима недовољно негованим, а који су као такви изложени нападу разних болести и штеточина. Њихови плодови нису правилно и довољно развијени, и при оваквим појавама лакше и у већој мери отпадају као недозрели.

Да шљивари буду отпорнији, треба предузети ове мере:

1) При подизању (сађењу) нових шљивара, водити строга рачуна, да се шљивове саднице саде у прописном растојању.

2) Нарочиту пажњу обрати нези старијих шљивара. Шљивова дрвета треба сваке јесени или преко зиме пажљиво очистити од маховине, лишајева и старе испуцале коре и у шљивару спалити. Затим стабло и дебље гране пажљиво окречити. Пре тога треба све суве и излишне гране сасећи и уклонити.

3) Где год буде могуће за време летњих суша наводњавати обилно текућом водом.

4) Ако су шљивари слабог пораста, онда их добро нађубрити.

5) У обиму круне, око сваке воћке, с јесени или преко зиме, пажљиво земљу прекопати у дубину једног ашова, пазећи да се жиле не повреде.

6) Преко зиме око стабла нагрнути гомилицу снега, да би се влага што дуже спролећа и преко лета у земљи задржала.

7) С пролећа око сваке воћке направити удубљења — чиније, како би се с пролећа па и преко лета услед кише вода задржала. И

8) Предузети разна подесна и препоручљива средства за сузбијање болести и штеточина, која се објављују повремено у „Тежаку“ и у стручним књигама.

П. С. Петковић.

Питање: Запазио сам код мојих говеди, да је овладала нека „окобоља“. Знаци, које сам приметио, јесу: Око непрестано сузи, капци су затворени (жмури) и с времена на време, кад отвори капке, види се да је зеница сва бела као снег. Грло потпуно обневиди и то на једно око.

24.-VII.-1927 год.
Штавица.

Периша В. Којић,
с. Штавица п. Љиг.

Одговор: Према опису код ваше је стоке — говеди „окобоља“ наступила услед заразе — инфекције, коју произрокују покадшто лети у ово доба (за време жетве) сићушни створови (микроорганизми) биљног порекла.

Лечење: Два пута дневно испирати говедима болесне очи са 1% раствора креолина (Creolin), који се може добити у дрогерији. А потом мстати на болесне очи у почетку ладне, а доцније топловлажне облоге.

Ну како је ово случај заразе — инфекције, то би најбоље било да се обратите за савет тамошњем марвеном лекару.

М. Митровић,
марв. лекар.

БЕЛЕШКЕ.

Изложба стоке у Сопоту. — Управни и надзорни одбор среске пољопривредне подружине у Сопоту, на 5. седници од 11. јула о. г. решио је, да се одржи на дан 25. септембра 1927. године *чисто сточарска изложба* са овим одељењима:

а) *Одељење говеди:*

1.) Краве са овогодишњим теладма;
2.) Јунице и јунце (свако одвојено);
3.) Приплодни бикови;

б) *Одељење коња:*

1.) Кобиле са овогодишним ждребадима;
2.) Ждребад од 1 до 2 год.;
3.) Омад од 2—3 год.;
4.) Приплодни пастуви;

в) *Одељење свиња:*

1.) Крмаче са прасадма;
2.) Назимад;
3.) Приплодни нерастови;

Одељење оваца.

1.) Приплодне овце — стадо од 5 оваца и 1 ован;
2.) Јаловице — стадо од 5 брава;
3.) Приплодни овнови.

Право учествовања на овој изложби имаће само чланови подружине среза космајског у Сопоту.

Пријаве за изложбу примаће секретар подружине г. Душан М. Тошић, срески економ.

Пријаве ће се примати најдаље до 15. септембра о. г.

Среска пољопривредна подружина у Сопоту, а уз припомоћ Српског Пољопривредног Друштва, и среског одбора, одредила је доста знатну суму новаца за награђивање оне изложене стоке, коју одабере и препоручи оцењивачки суд, одређен за ову изложбу. Па позива све земљораднике и сточаре, који су чланови ове подружине да учествују на овој изложби у што већем броју.

Пољопривреда на загребачком збору. — У намери да сарађује на упапређењу наше пољопривреде и да посвети што већу пажњу потребама наших земљорадника одлучила је управа Загребачкога Збора у договору са стручњацима и интересентима, да у оквиру овогодишњега *VIII Загребачког Збора* 28. VIII—5. IX, приреди што потпунију изложбу свих машина, справа и алата као и семења и вештачког гноjива, односно свих потреба при јесенској обради земље и сејању.

Пошто ускоро наступа сезона за сађење воћака, то је управа заинтересовала све веће произвођаче *воћака* и *лозе* да суделују на збору, како са садницама воћака и лозе тако и са плодовима, да би воћари знали шта купују. Биће изложена и средства за сузбијање *разних штеточина* на њиву, у винограду и врту. Уједно ће бити изложено све оно што требају наши *млекари*. Упозоравају се сви произвођачи воћака, лозе и семења, као и трговци пољопривредних машина и стројева, који желе присуствовати на овој изложби, да се што пре јаве управи Загребачког Збора, да им се узмогну на време послати сва потребна разјашњења и резервисати места.

Упис ученика у ниже пољопривредне школе. — Управе свих нижих пољопривредних школа у нашој Држави (у Краљеву, Букову Крајин., Шапцу, Ђуприји, Алексинцу, Бутмиру код Сарајева, Бањој Луки, Книну, Илоку, Ади, Вршцу, Крижевцима и т. д.) примаће пријаве за упис *приватних* ученика, а срески поглавари и економи примаће пријаве за упис *државних* питомаца *и то до краја овог месеца*. Уз молбу за упис, таксирану са 25 дин., и државни и приватни питомци треба да поднесу: 1) уверење општинског суда да ли има или ће наследити обрадиве земље; 2) крштеницу да није млађи од 16 ни старији од 19 година; 3) сведочанство о свршеном најмање 4 раз. основ. школе; 4) лекарско уверење да је здрав и телесно добро развијен за тежачке послове; 5) уверење о владању, ако не долази непосредно из школе. Срески поглавари одредиће комисију за изборе државних питомаца и о резултату избора известити све пријављене. У недостатку кандидата земљорадничких синова за приватне ће се примати и из другог сталежа.

Настава траје 2 године. Држави питомци за све време имаће *бесплатно:* стан, огрев, осветљење, храну, одело, обућу, рубље, све школске потребе, лекарску негу и т. д. Приватни пак плаћаће тромесечно унапред за стан и издржавање по 150 динара, ако су земљорадничи синови, иначе 300 динара, а одело, обућу, рубље и т. д. сами ће набавити.

Како без стручно образованих земљорадника не може наша пољопривреда да се развија онако, како би требало, то сваки земљорадник имућнији или не треба да своју мушку децу шаље у ове школе, (а женску у домаћичке школе), јер за сваки па и најлакши занат треба неке претходне обуке, у толико пре за пољопривреду, која је много виша и тежа него иједан занат.

VII Међународни источни велесајам у Лавову. — Од 4. до 15. септембра ове године одржаће се у Лавову у Пољској *седми источни велесајам* индустријских и пољопривредних производа. На ранијим сајмовима, поред пољских излагача, било је излагача још из 27 стрних држава и промет на сајму био је увек веома жив.

Излагачи и посетиоци имају попуст на пољским, аустријским, чехословачким и румунским железницама од 25 или 33⅓% од тарифне цене у свима класама на основу сталне улазне легитимације, која при повратку из Лавова мора бити оверена од Уреда I. V., да је њен власник своје бављење на велесајму пријавио.

Пријаве за учествовање на велесајму, као и сва питања у циљу обавештења слати на адресу: *Targi Wschodnie Lwów (Polska)* — ul. Jagiellonska 1.

НЕКРОЛОГ.

† Мирослав Аврамовић.

Српско Пољопривредно Друштво и наша пољопривреда изгубили су још једног свог врсног члана, још једног ваљаног, идеалног, оспособљеног и вредног радника, којих, на жалост, немамо таман толико, да их све на прсте можемо избројати. Напрасна и немилосрдна смрт отргла нам је 8. јуна ове године у Паризу, где је био на усавршавању, Мирослава Аврамовића, секретара Министарства Пољопривреде и Вода, инжињера агронома и дипломираног правника.

Вест о преминућу покојног Мирослава, поред његове старе матере, сестара и остале родбине, необично је морала ожалостити и све његове многобројне младе другове и пријатеље, као и све истинске и праве пољопривредне раднике и љубитеље пољске привреде. Јер, покојни млади Мирослав обећавао је бити сигуран хранитељ и сигурна заштита, утеха и понос своје остареле матере и својих сестара, а врло одан и веома користан пионир на пољопривредном пољу. То је он несумњиво гарантовао најпре својим неуморним и истрајним радом као студент Високе Пољопривредне Школе у Гриньону (у Француској), затим Правног Факултета на Београдском Универзитету (који је успешно свршио и ако као чиновник Министарства Пољопривреде и Вода, што му је донело много признања и уважења), и најзад својим плодним радом као писар и секретар Министарства Пољопривреде и Вода.

Бистар и окретан, он је веома брзо улазио и у најтеже административне и стручне послове, који су му у Министарству поверавани, и што је главније, он је те послове отправљао на потпуно задовољство својих шефова. Због тога једино могло се десити, да је покојни Мирослав онако млад а онако дуго времена отправљао дужност шефа Одсека у Одељењу за Пољопривредну Наставу и Пољопривредне Огледе.

Лепо васпитан, темељно и солидно школован, по природи благе и добре нарави, по спољашности леп и импозантан млад човек, покојни Мирослав задобријао је брзо симпатије свакога, који би са њиме у додир долазио.

Покојни Мирослав је чиновничко дете. Отац му је био шеф железничке станице у Крагујевцу, где је он и рођен године 1896. У Крагујевцу је свршио основну школу и започео школовање у гимназији, које је у Светском Рату и због евакуације Отаџбине морао да прекине и да заједно са нашом славном војском издржи све тегобе и све недаће кроз Албанију, па да започето гимназијско школовање заврши у Француској, у Ворену.

Нема сумње да је Албанска Голгота за једнога дечка племените крви, јединога сина и једине наде једне ваљане чиновничке шумадијске породице, коме је указивана велика пажња и нега, — допринела у многоме, те смо Мирослава изгубили заиста у цвету младости.

Ово би још једино могло донекле да буде утеха силно ожалошћеној старој матери и двема сестрама покојнога Мирослава, јер је њихов и наш Мирослав отишао попут оних својих многобројних другова, који су својом крвљу и својим костима створили данашњу нашу велику Отаџбину и Уједињене Србе, Хрвата и Словенаца.

Бог нека даде рајског наслеђа души покојнога Мирослава и светао му био спомен међу нама.

Н. Ж. П.

ЗАПИСНИК

30. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 20. јула 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: Б. Станисављевић, С. Ратковић, С. Партонић, М. Стојановић, Б. Ранковић и А. Рашковић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

487) 29. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

488) 28. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

II

Прочитан је записник 31. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

489) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 дин.

490) да се тужи суду Подружина из Голупца за дуг од 20.995·60 дин., ради чега предати адвокату потребна документа, и да се на биланс закуне у име Друштва г. Н. Стаменковић, Друштвени чиновник.

491) да се одобри расход по реферату бр. 8210.

III

Прочитан је записник 28. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

492) да се од вештачких ђубрива набави само суперфосфат, али пре тога да се прибаве подаци од јачих Подружина, да ли би и колико могли да приме суперфосфата и коју би количину могле да расподаду.

493) да се одбије понуда Браће Шлезинг за разне препарате против биљних болести и штеточина, али да се траже извесне количине бесплатно ради пробе.

494) да се одбије понуда Е. Дическул да јој се откупе сточне вршалице, већ да се остаје при ранијим условима, под којима су примљене у магацин, т. ј. као комисиона роба.

IV

Прочитан је записник 28. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

495) да се програм изложбе Подружине из Сопота, упути Књижевном Одбору, ради штампања у Тежаку, и да се Подружини одговори, да јој се помоћ не може повећати, већ нека се обрати надлежном пољопривредном референту, који има кредит за сточне изложбе.

493) да се одобре предавања државним економима срезова: кочанског, невесињског, кривопаланачког, пољаничког, хварског, фочанског, г. полошког и фојничког но стим, да предавања одрже после 20. септембра.

497) да се одбије молба г. М. Бозоља, којом моли да му се хонорише предавање, које ће држати у В. Орашју по позиву Пчеларске Подружине.

498) да се извести пољоприв. референт Вранье Области, да ће изложба бити у Врању за срезове: пчињски, масурички и пољанички.

499) да се траже подаци од Подружине из Ст. Бечеја, о помоћи Бачке Жупаније, као и да дâ пристанак, да ће изложба бити после 11. септембра, па ће се онда узети ствар у расправу.

V

500) По молби Академије Наука, да јој се дâ по једна књига, које служе као уџбеници ради утврђивања терминологије, одлучено је: да се поклони по једна књига од свих Друштвених издања.

VI

Саопштења и предлози:

501) по извештају економа, да се иселио бив чиновник Ђ. Поповић, и да на стану има полупаних прозора, Одбор прима извештај знању стим, да се оправке не врше.

502) По реферату секретара да има извесан број поруџбина за колекције модела воћа, одлучено је: да се накнадно поручи још 30 колекција, сем њалабије, која није добро израђена. Од ликеранта тражити да цену снизи и извести, да ли може да изради и моделе шљива као и летњих јабука и крушака, које би му слали повремено, и шта би нам рачунао од комада.

503) чланан г. М. Стојановић предлаже да се за моделисање шљива, летњих јабука и крушака и другог воћа, које се на изложбе не износе, одобри један кредит ради набавке ових на лицу места. Одбор усваја предлог и одобрава кредит 1000 дин. стим, да се од летњих јабука и крушака ради по 60 примерака модела.

504) члан г. М. Стојановић предлаже, да Друштво набави једну радионицу за прераду воћа, по подацима прикупљеним у Мин. Пољопр. и Вода. Одбор одлучује: да г. Стојановић стави Друштву мат. ријал на разматрање, па ће се потом донети одлука.

Са овим је седница закључена.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:

Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продунтне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 2. — VIII — до 9. — VIII — тек. год.

Пољопривредни, шумски и други производи	БЕОГРАД								НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено				понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	динара			динара				количина	динара
	од	до	од	до		од	до		од	до	од	до		од	до
Пшеница	305	310	295	307	150	316	316		—	—	—	—	410.000	297	310
Раж	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Јечам	260	270	240	260	—	—	—		—	—	—	—	40.000	265	275
Овас	205	210	200	200	—	—	—		—	—	—	—	350.000	190	207
Кукуруз	215	260	212	240	—	—	—		—	—	—	—	1.880.000	205	230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	500.000	200	455
Мекиње	185	185	175	175	—	—	—		—	—	—	—	160.000	172	185
Пасуљ	380	380	300	340	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	590	603	440	820	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Ораси	720	810	680	780	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Сено	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 343—345.50 дин.

Штамп. „Св. Сава“, Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Србе, Хрвате и Словенце 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Малковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Рашковић

Вино и здравље.

У новије време опажа се код свију народа покрет против потрошње алкохолних пића у опште, па и против вина. У неким државама покушава се, да се законом забрани продаја алкохолних пића, а у Сједињеним Северо-Америчким Државама та је забрана већ приведена у дело.

И код нас се од стране разних удружења проповеда уздржавање од потрошње алкохолних пића, а та се пропаганда врши нарочито код младежи, ђака. Ту је та пропаганда, може се рећи, на свом месту, и ту она налази доброг одзива, али у народу она се још не осећа у довољно запажљивој мери.

У расправу, која су и у којој мери алкохолна пића шкодљива или не, нећемо се упуштати, али да видимо, у коју групу пића да уврстимо вино, у здрава или шкодљива.

Пре свега морамо поставити себи ово питање: Пошто је вино једно од најстаријих алкохолних пића, и сви су га народи кроз векове и векове трошили, како то да се кроз толике векове није запазило његово штетно дејство на човечије здравље, па да је благовремено његова употреба забрањена, него се на то дошло тек у данашње време?

Вино у давној прошлости не само што није сматрано за штетно пиће, него напротив као здраво, чак у извесним случајевима и као лек. Наши стари нису истина знали за витамане у воћу и грожђу, али су знали добро, да воће и грожђе алкохолним вређем даје пиће, које је одлично средство за предохрану од разних болести, за потстицање бољег варења хране, па чак донекле и као храна.

Код Хришћана вино добија и нарочито видно место, јер се употребљује при светој тајни причешћа, а за хришћанску науку не може се рећи да препоручује штогод рђаво.

И да вино заиста није шкодљиво за здравље, има многих примера и огледа. Лекари многим болесницима, при опорављању, препоручују употребу вина. Истина лекари дају болесницима као лек и неке отрове у малим количинама, али то чине већином за време лечења од болести, док за време опорављања дају само најпробранију храну и пиће, па ту ипак уврштују и вино.

И сами противници потрошње вина не тврде да је вино у умереној количини шкодљиво по здравље, али веле, да само тако постају пијанице, што се постепено навикавају на веће количине пића, док им то не пређе у навику. Међутим ова теорија у обичном животу не само да не налази по-

тврде, него напротив бива обратно. Пијаница нема више у крајевима, где се вино производи, него што их има у невиноградским крајевима. Пијаницу не ствара обилност производње вина, него обично нека невоља у животу и таквом случају налази човек чиме да се опије и трује, па макар се и законом забранило точење алкохолних пића. За ово имамо очити пример у Француској. У Француској је производња вина толико велика, да је вино постало у неку руку народно пиће. Тако је данас, а тако је било и раније, па и пре појаве филоксере. Стога, кад је филоксера уништила винограде у Француској, осетила се потреба за увозом вина, па је оно доношено са свију страна, а и отпочето је справљање вештачких вина често са алкохолом врло лошег квалитета, а у недостатку вина употребљавала су се и разна јака алкохолна пића, те су се последице тога одмах осетиле на народном здрављу — број пијаница за време ове оскудице у природном вину нагло је био порастао.

Вино је хранљиво, хигијенско, лековито пиће, и као такво изврсно средство за предохрану од многих болести: туберкулозе, пијанства, душевног растројства, тифа, рака и т. д.

Да је вино хранљиво, види се по томе, што један литар вина у човечјем организму производи топлоту од 700 калорија и што је статистиком утврђено да живот људи у виноградарским крајевима траје дуже просечно за 7 година него у невиноградарским крајевима.

У многим сиромашним крајевима, где грожђе добро успева, сељак троши врло мало хране: довољно му прегршт сувих смокава или једна паприка или главица лука и парченце проје са чашом две доброг вина, па му то не смета да доживи дубоку старост, да је целог века живахан, весео и увек трезвен и отресит. Ретко је наћи ту пијанице, којима обилују баш невиноградски крајеви. У опште ретке су пијанице, које се опијају вином, они то чине већином употребом јаких алкохолних пића сумњивог порекла.

После овога намеће се питање: па зашто се у последње време свуда осећа јака пропаганда против употребе вина, упоредо са пропагандом против других алкохолних пића. Изгледа, да је томе узрок рђаво здравствено стање готово код свију народа. Али да ли је томе рђавом здравственом стању узрок баш вино и да ли би се то стање поправило престанком употребе вина? По нашем мишљењу данашње рђаво здравствено стање није последица употребе вина, па и ако јесте донекле, вино може бити као један од последњих узрока таквог стања. Много су јачи узроци: ратне тешкоће, које су многи на себи осетили и чије последице на себи још осећају, рђаве послератне прилике за живот као што су лоша исхрана, бедни станови, рђава вода за пиће, неуређеност насеља и уз то једна неразумна, бесна жеља за луксузом и проводом.

Зар је штетније попити после ручка код своје куће чашу доброг вина, или се сатима задржавати у затвореним одајама играјући разне савремене игре, гледајући биоскопе, седећи у кафани пуној дима од дувана, шетајући се по прашњавим варошким улицама у невероватним хаљинама, које не штите, човека ни од чега, замарајући се претерано разним спортовима, и уз то или после тога попити чашу лимунаде од рђаве воде, у којој кипте разне заразне клице или чашу млека, које је про-

ПОДЛИСТАК.

М. Митровић,
ветер. пуковник у пенз.

О заштити животиња и растиња

Кратка историја одомаћења — доместикације животиња.

Из науке о развитку људи и животиња познато нам је, да људи и животиње нису били овакви као данас, већ су се кроз разне земљине епохе мењали, док нису дошли до садањег облика. И према неумитним законима природе они ће се и даље мењати кроз вечита времена.

Праисторијски човек ловио је разне животиње и звериње у двојаком циљу: ради исхране и искоришћавања њихових кожа и других делова тела, као и нужне одбране. Па тек доцније са почетком развијања културе почео је човек искоришћавати животиње и за друге многобројне сврхе. Како је изведено прво одомаћење — доместикација животиња, о томе нам није познато, јер немамо о томе тачних података сем претпоставки — хипотеза.

Још око 6.000 год. пре Христа биле су познате домаће животиње. Под праоцем Аврамом биле су познате нарочито овце. Исто тако у Египту биле су познате домаће животиње 5—6.000 год. пре Христа. У Кини око 3.227 год. пре Христа биле су познате: овце, говеда, перната живина, пас, свиња и коњ, а тако исто и у Јапану и Индији. Магарац је као домаћа животиња био познат на Истоку још пре коња. Највише су се са њим служили Вавилоњани, који у том добу коња и нису имали. Постоји хипотеза: да се одомаћење — доместикација домаћих животиња датира још од 10.000 год. пре Христовог рођења.

Први писани податци о домаћим животињама потичу од „Мојсија" књ. III, и по „Талмуду", у коме је скуп свих тадањих јеврејских навика и обичаја. Од тада потичу и прва правила хигијене за чување и клање домаћих животиња. У том добу код Јевреја дељене су животиње на чисте и нечисте. У чисте убрајане су: говеда, овце, козе, срне, кошуте, биволи, перната живина и поједине птице, а све остале животиње убрајане су у нечисте, нарочито свиње, чему су вероватно били узрок и хигијенски разлози. Мисли се: да је Јеврејима била забрањена употреба свињског меса

шло кроз толико често прљавих руку, док није дошло до потрошача.

На питање да ли је вода здраво пиће, ево шта вели француски чувени винарски стручњак Roos: „У библијско време, не кажем да није, али данас? Са пренасељеношћу становника, са фабрикама, које свуда прерађују свакојаке отпатке и заражују и најмање потоке, са загађивањем тако распрострањеним, да се заразне клице налазе чак и у минералним водама из дубоких извора — једва ако се може наћи добре воде за умивање.“

Не велимо да је вино здравије од воде у нашим планинским шумовитим крајевима са пречишћеним ваздухом, где се налазе чести извори добре воде, али тврдимо да је вино разблажено водом или не много здравије пиће него „чиста“ вода, коју пију становници многих наших нехигијенских, прашњавих и прљавих вароши, па и многих села у равницама са загађеном бунарском водом или у безводним кршевима Херцеговине, Далмације, Јужне Србије, где се за пиће употребљује прљава кишница из цистерна или чак из баруштина.

Делање антиалкохолничара несумњиво је корисно, али под данашњим приликама за живот, још би било корисније, ако би се оно управило у место против употребе вина првенствено на побољшање хигијенских услова за живот на селу и вароши.

Најзад не треба да заборавимо, да нам то вино производе наши земљорадници — виноградари од својих винограда, који им укупно дају преко једне милијарде динара годишњег прихода и то често пута на земљишту, које није ни за какву другу употребу, и да се они тиме привезују за ту сиромашну грудву земље, воле је и у нужди много ватреније бране ту своју сиромаштину, а тиме и Државу, него многи други, као што је то био случај у скорашњим ратовима. И да је и то један од важних разлога, који нам намеће дужност, да пре него што наш свет не навикнемо на бољи, хигијенски живот и на потрошњу слатке, безалкохолне шире од грожђа и др., не смемо, и кад би могли, забранити му употребу вина.

Бож. Ђ. Ранковић.

ИЗ ВИНАРСТВА.

Вештачко бистрење вина.

Једна од врло честих мана наших вина је та, што су ретко кад потпуно бистра, светла, да би на тај начин њихова природна боја одскакала у пуној јачини. Да је то тако код нас, види се јасно и из тога, што многи и виноградари и потрошачи сматрају, да природна вина могу само тако и бити по мало мутњикава, а да су бистра и светла вина само вештачка вина.

Очигледно је, да од спољњег изгледа ма какве ствари, ма ког пића, па дакле и вина, зависи много и њихова потражња и цена. Мутна вода, мутно пиво није ником пријатно за пиће, па му не може бити пријатно ни мутно вино и ако и такво мутно вино може имати и често пута има све лепе особине доброг вина на језику: јако је, свеже, питко, мирисно је — мирише на грожђе.

Кад не би имало пута и начина, да се вино учини бистрим и светлим, онда би овакво стање морали трпети и од тога подносити штете. Али пошто то није случај, јер постоје сигурна средства за вештачко бистрење вина, онда је та штета још

из здравствених разлога, што су се једно време Јевреји у Палестини почели у маси побољевати, па с/ сматрали да је томе био узрок једење свињског меса.

Између свих домаћих животиња издваја се нарочито једна врста, чији је преставник веран пратилац човека и природни заштитник и чувар осталих домаћих животиња, а то је пас. Одомаћење паса датира се још из каменог доба.

Стари Римљани имали су три врсте паса: обичних — уличних, овчарских и ловачких. Стари Гали гајили су специјалне псе чуваре, ловачке и псе за борбу. Према употреби имамо данас паса: овчарских — чуваркуће, за вучу, лов, спасавање, полицијске и луксузне. За нашу земљу, која је сточарска, најважнији је и најкориснији овчарски пас, односно пси за чување стоке. Јер се не може ни замислити стадо оваца, чопор говеди или свиња без верног пса чувара. Особина је паса чувара стоке не само да ову чува и брани, већ као животиње са нарочито изоштреним чулима задатак му је и да открива близину непријатеља и дивљих зверова лавежом, што је сигнал пастиру — чобанину и околини, да се обраћа већа пажња и припреми за одбрану.

Чим су домаће животиње припитомљене, оне су одмах потпале под заштиту човека, коме је драговољно пришао у помоћ и верни пријатељ, пас чувар. У том добу домаће животиње најпримитивније су чуване и неговане, и већином су живеле по свом природном нагону.

За време старина још пре селења, као и за време сеобе народа, у добу, док земља није била издељена, заграђена и врло мало, или нимало обрађивана — зирађена, домаће животиње чуване су већином племенски у заједници, у већим стадима, чопорима, ергелама и јатима. А напасане су на плодним природним пашњацима селењем од места до места према годишњим временима. Али кад се народи почеше насељавати, ограничавати и обрађивати своје земље и култивисати разноврсно биље и растиње, настадоше за домаће животиње много теже приліке за живот. Јер људи почеше из економских разлога држати и чувати стоку на ограниченим пашњацима, утринама, као и у стајама, које су биле далеко од хигијенских услова. Почеше их употребљавати за разноврсне радове. Упоредо

тежа. Та је штета двострука, прво што као произвођачи — виноградари морамо продавати јефтиније наше мутно, неодневано вино, а друго што се вино у опште мање троши и уступа место пиву, ракији, лимунадама и др. пићима, која често пута немају ни издалека ону вредност, коју има добро вино.

По неки трговац са вином, кафеција и др. још и уме да купљено вино одневгује за продају и у том случају има врло добру зараду, јер купи по јефтиној цени добро вино, само ћаво одневговано, а прода га скупо, кад га „дотера“ да буде лепо и на око, т. ј. кад га вештачки избистри, али су и такви трговци, који разумеју свој посао, доста ретки.

Кад се ново црно вино оточи са комине у бурад и ова сместе у подрум за млада вина, где се већ налазе млада бела вина, која обично у том подруму и превиру, онда као што је познато услед претакања на ваздуху гљивице алкохолног врења, које су већ при завршетку свога рада, мало живахну и отпочну поново радити да и онај мали остатак шећера у новом вину искористе.

Младо вино мало се узмути услед тога накнадног и завршног врења, што траје око 3 до 4 недеље, али после тога услед јесењих и зимских хладноћа, које настају, младо вино почиње постепено да се бистри и најдаље до Божића, оно треба да је потпуно бистро и светло, те се тада обично врши прво претакање.

Али из разних узрока често пута ово се бистрење не изврши за време зиме, или се изврши, па доцније с пролећа и у лето вино се поново замути и то обично не сасвим, него само донекле, као да се природна боја вина превуче неком кореном. Ти су узроци разни, било што је грожђе брано натруло, а при његовој преради није употребљаван калијум-метабисулфит, било што алкохолно врење није с јесени било потпуно завршено, било што је вино оболело услед ћавог грожђа или ћаве прераде и ћавих судова.

Таква вина сама од себе неће се или ће се врло тешко избистрити, те се морају вештачки избистрити додавањем неке стране материје, која се једини или не са неким састојцима вина, па онда пада на дно суда и са собом повлачи и сав мутљаг из вина, те се вино избистри. Како се неке од тих материја једине са неким састојцима вина, то после њихове употребе вино не само што постане бистро, него се донекле измени, н. пр. губитком танина, боје, мирисних састојака ит.д. С тога се особина тих средстава за вештачко бистрење искоришћује често да се сем тога што се добије вино светле боје, из њега уклоне и ћави мириси, вишак танина и боја код ружичастих вина. С тога опет ако вину нећемо да мењамо ни мало његов састав, онда место вештачком бистрењу прибегавамо филтрирању вина.

Пре него што приступимо вештачком бистрењу мутног вина, морамо дакле потражити узрок, зашто је вино мутно и по могућству отклонити га, затим према стању вина изабрати подесно средство за његово вештачко бистрење или прибећи филтрирању.

С тога, дакле, ако је узрок мутноћи вина то, што је оно непотпуно преврело, па је отпочело да превире накнадно и да се услед тога мути, морамо у том вину подстаћи то накнадно врење проветравањем, повећавањем топлоте до 18° С, а по потреби и додавањем квасца од чистих гљивица

са овим економски разлози су императивно налагали: да се пронађе што јевтинији начин исхране домаћих животиња, а при том да оне ипак дају максимум користи. Захтевано је: *што мањи издатак на њих, а што већа продукција и корист од њих.* За остварење овога појавила се развитком индустрије вештачка исхрана. Печеше се искоришћавати за храну животиња сви могући фабрички отпатци, у којима је било ма и трага хранљивих састојака, што разуме се није било без ушрба за њихово здравље.

Ово ограничено држање животиња, као и борављење у стајама и вештачка исхрана са хиперпродукцијом, учинише: *ће домаће животиње изгубише своју природну отпорност и особине.* Постадоше нежније, мање отпорне према непогодама и почеше нагињати разним поболевањима. А у исто доба почеше се код њих појављивати и разноврсне заразне болести, које су домаће животиње сатирале. Што изазва ради борбе око ових зала заједничко учешће људи — сопственика стоке — и државе. Првих, да заштите својину, а државе, да заштити скуп својина у обостраном интересу. И од тада се почеше доносити закони у свим културним државама за спречавање животињских зараза, од којих су поједине прилазиле и на људе. Донесоше закон: за преглед животиња намењених за клање и исхрану људи; закон за преглед меса; против скотолоштва и друге законе, који се односе на промет са домаћим животињама. Али нажалост не донесоше и законе против тадањих варварских обичаја и мучења животиња приликом измишљених разноврсних спортова, који су једне животиње сатирали и убијали, као што су: борба животиња међу собом; ваљење и горење очију птицама певачицама да би, веле, боље певале; борба матадора са биковима и т. д. Који су спортови служили људима за богаћење и забаве. Услед чега се почеше јављати протести хуманих људи да једне животиње заштите, и организовати друштва за заштиту животиња у свима културним државама.

(Настаће се)

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

алкохолног врења*). Ако пак не можемо извести како треба ово накнадно врење, онда је боље прекинути га додавањем вину калијум-метабисулфита највише до 10 грама на хл.

Ако је пак узрок мутноћи вина *нека болест*, онда по могућству треба вино излечити од те болести, па га вештачки бистрити, а ако лечење не можемо извести, онда је исто тако као и горе потребно прво сумпорисати вино највише са 10 грама калијум-метабисулфита на 100 литара вина.

Неки пут се дешава да се бело вино не бистри само стога, што *нема у себи довољно танина*, опросити. У том случају пре бистрења таквог вина треба му додати на 100 литара 8 до 10 грама чистог танина, растореног у чистом алкохолу.

Најзад пре него што приступимо вештачком бистрењу вина морамо изабрати и дан за тај посао. Најбоље је вршити га, кад је дан хладан, време суво и тихо или кад дува северац. Ово стога, што је тада притисак ваздуха највећи, те то спречава мућење вина.

Као што смо рекли, има више средстава за бистрење вина, од којих ћемо поменути нека.

Бистрење беланцетом од јајета врши се код свих вина белих и црних, али нарочито бољих белих вина. На 100 л. вина узму се у једну порцуланску чинију 2 до 3 беланцета од свежих кокошињих јаја, посоле са 10 до 12 грама кухињске соли и брезовом метлицом што јаче измуте тако, да се претворе у пену. Ова се пена изручи у један шафољ вина отореног из бурета, где ће се вршити бистрење, па се добро измеша прво штапом, а затим брзим пресипањем са висине овог вина у други празан шафољ, па затим из овога у први и тако неколико пута. Ово се вино из шафоља сада кроз отвор за врањ сипа постепено у буре, које треба пре тога отпразнити још за један или два шафоља вина, и за све то време вино се у бурету добро меша помоћу једног штапа, који се провуче кроз отвор за врањ. Кад смо из шафоља пресули у буре све вино измешано са беланцетом, онда у тај шафољ сипамо вино из оног другог шафоља, па одатле у буре. Ако на отвор за врањ излази много пене, онда почекати, да се она слегне, а то убрзати и лупкањем бурета песницом или дрветом око отвора за врањ, па буре потпуно напунити, ударити врањ и оставити на миру две до три недеље, после чега извршити отакање потпуно бистрог вина са прљаве стеље — талога, који се слегне на дно бурета.

*Бистрење желатином***)* најчешће је у употреби и то за сва вина. На 100 л. вина узме се 10 до 15 грама пречишћеног желатина, па се у веће потопи у хладну воду у једном глеђосаном лонцу, а сутра дан се ова вода проспе и на желатин сипа четврт литра вреле воде и меша у лонцу све дотле, док се желатин не растопи, а да се то растварање убрза, лонац са желатином и водом можемо држати на тихој ватри и стално мешати. Растворени желатин даље се употребљава као и беланце.

Беланце и желатин два су најчешћа средства за бистрење вина и она су за наше прилике за препоруку. Употребљавају се још *рибља бешика* за најбоља бела вина, али је то средство и најскупље и *свежа говеђа крв* и *свеже посно млеко* за вина, којима поред бистрења желимо одузети и нешто боје и неки стран мирис.

Поред ових средстава, која се сва једине са танином из вина, па постављи нерастворљива падају на дно бурета, повлачећи за собом и мутљаг из вина, имамо и других средстава, која бистре вино на тај начин, што услед своје сопствене тежине, или услед своје тежине и теж ине упијеног вина, падају на дно бурета и са собом повлаче нечистоће из вина, а то су: *каолин* (једна врста беличасте земље од које се пече порцулан), *чисти силикатни песак* без креча и *негумирана храпава хартија*, али са тим средствима треба бити врло обазрив, јер могу, ако су нечиста, да даду вину какав непријатан задах.

Ако кога од виноградара интересују и ова средства, која смо само побројали, а нисмо објаснили њихову употребу, може се обратити на Уредништво листа, па ће добити одговор.

Бож. Ђ. Ранковић.

*) Види „Винарство“ од Бож. Ђ. Ранковића.

**) Желатин за бистрење вина може се набавити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

РАД ПОДРУЖИНА.

Значај пољопривредних подружина и користи од њих за сељаке.*)

Нико не може све знати, нити се ко научен родио. Да би ко могао знати што, мора се трудити још од малена, па своје знање допуњавати до смрти.

Неписмен човек научи само оно, што види и чује од својих ближњих или својим радом и искуством у животу исправља погрешке, јер оно што једном није добро урадио, он памти и кроз живот се од тога склања.

Али код писмених је то другчије. Ко чита, види, шта се где ради, рђаво и добро, па се од оног рђавог склања, а прима добро. Али код нас на селу ретки су и писмени људи, који читањем упознају живот људски, али многи писмени, када нешто важно и добро чује, прочита то и својим неписменим познаницима и пријатељима.

Напредак у селу не може се другојаче постићи, докле се не дође у додир са боље образованим људима, а да би се до тога дошло, најбоље је удруживати се.

Са тога је овде у Брезовици пре 5 година образована пољопривредна подружина. Чланови

*) Говор на подружинској скупштини 9. Јануара 1927. г. у Брезовици.

улог је годишњи за члана подружине 40 динара. Од тога се шаље Друштву у Београд 25 дин., а 15 дин. остаје код Подружине.

Многи кажу, зашто да дам 40 дин.? А ево зашто:

Сваки члан добије „Пољопривредни Календар“, у коме само нека прочита напомене о месечним радовима, па ако се мало управља по њима, донеће му по неколико пута по 40 дин.

Сваке недеље добије по један број „Тежака“, где такође има врло лепих ствари за пољопривреду, само треба читати и проучавати.

Подружина је за своје чланове набавила за ових 4—5 година рада већи број пољопривредних књига, које сваки члан може прочитати, затим више пољопривредних справа, добрих и сразмерно јефтинијих, но ма где.

Поред тога и Држава радије и лакше помаже оваква удружења, но појединце.

Набавили смо једну ливадску дрљачу, са којом сваки члан може подрљати своје ливаде. Са њом има извадити сву маховину, да начини места трави да боље расте, да поравна сва изривена места; од тога ће сваки осетити користи у идућој години одмах. А иначе један сам не би имао рачуна да дрљачу набави, пошто овде нико нема великих ливада.

Ви добро видите и осећате, а и сами ћете то признати да се гора код нас немилице сече и народ се тиме и сувише занима, а не мисли на последице.

Ја сам са осталим сељацима 1922. год. био у Словеначкој и видео, како они тамо раде. Они саде и забране, као ми шљиваре или крушке и јабуке. Ако у овој години одсече које дрво за употребу, одмах на његово место посади друго и каже: „За мене је садио мој дед и отац, а ја садим за своје млађе“. Ми то исто можемо овде радити, ако хоћемо да мислимо на млађе. Ми не морамо садити бор, јелу, смрчу и т. д., али можемо садити, раст, јасен, брест, ора, багрем и остала дрвета, која овде успевају. Ових дрвета код нас је све мање и наши млађи оскуђеваће у њима. Нарочито код нас треба садити више ораха, јер донесе годишњи добар приход, а поред тога када дрво остари, скупо је.

За брест и јасен чак је и Пољопривредно Друштво расписало награде, за оне који доста посаде.

Овако удружени, одржавајући Пољопривредну Подружину за даље развијање у привредном и просветном циљу, имаћемо још многих користи.

Казао сам како ћемо увећати производњу сена са дрљањем ливада, сада да напоменем, како ћемо увећати и производњу других привредних производа.

Видео сам у Словеначкој да готово свака кућа има своје ђубриште, ако не бетонирано, оно онако ископано у земљи, па земља добро убијена да осока не иде у земљу. Ђубре из таквог ђубришта много је јаче, има више снаге, него овако како га ми чувамо. Са осоком се ђубре ливаде, па трава много добро расте, и ту маховина и сама угине. Ми овде ђубре избацујемо напоље из штале на гомилу, осока му отиче, дакле оде му снага, а онај суви остатак извлачимо на њиву и од њега имамо мало користи.

Овде употребљавамо за простирку говеди сламу или торину од сена, а у Словеначкој не: тамо се спрема за простирку папрат и друга трава, која није за храну, суво лишће од дрвета, те се на тај начин много увећава ђубре, а слама, сено и трска сече се сечком, те је говеда све поједе и тиме доприносе велику уштеду сточне хране.

Нама је овде главна храна проја од кукуруза и пасуљ, зими једемо пастрму са купусом, а лети пасуљ, ко има по мало бели смок, а иначе лук и сирће. У Словеначкој сам видео да свака кућа сади поред купуса сва остала поврћа и кромпир, никакво јело не једу без салате, јер што се поједе више поврћа, то се мање поједе хлеба и човек је здравији.

Да нисмо имали Подружине у овом срезу, не би обавили пољопривредну изложбу можда још за дужи низ година, јер шта вреди нама што нам воће рађа, када други нису обавештени о томе. Овако са изложбом смо учинили, да нас је упознао шири круг потрошача.

И ако је нашу општину у прошлој години убио град, остале су општине своје јабуке врло добро продале, а то има да се захваларити изложби. И онда ми у Подружини, када имамо што да продамо, увек можемо бити боље обавештени о ценама, те веће користи имати, јер ћемо оно што имамо продати скупље.

Што је најглавније морамо обратити највећу пажњу на нашу омладину. Можемо образовати читаоницу, певачку дружину за младеж да би у будуће она заузела видна места у друштву, јер дружећи се, читајући и радећи, оно што је корисно, немају времена помишљати на оно што је рђаво.

Дакле ја као нешколован ово и оволико вам казах, а моја је жеља да Подружина са пуно успеха настави свој рад на корист свију нас.

9. Јануара 1927. г. Брезовица.

Милан Петрашиновић,
пољопр. из Брезовице.

ЗАПИСНИК

31. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 27. јула 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни гг.: председник М. Миљковић и чланови: Б. Станисављевић, С. Партонић, Н. Петровић и А. Рашковић.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић

I

Прочитани су записници:

505) 30. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

506) 29. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник и одлучује: а) да се набави 50 књига „Кукуруз“ од Д. Николића са 20% попуста;

б) да се на изложбама поклоне сви Календари из ранијих и ове године, задржавајући за Друштвене потребе по 100 ком. од сваке године; в) да се за огласе у Тежаку, који нису на целој страни, наплаћује по 10 дин. од сантиметра на једном ступцу, и г) да се од Мин. Пољопр. и Вода узму у комисион статистичке публикације, по 100 ком. са 20% попуста.

II

Прочитан је записник 32. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

507) да се прима знању, да су оверени рачуни преко 1000 дин.

508) да се сума у 1812.20 дин. која је добивена од комисионе продаје књига Мин. Пољопр. и Вода, преда Министарству Финансија,

III

Прочитан је записник 29. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

509) да се набави од Банат. Савеза 5 комбинованих и 25 обичних муљача за грожђе, по понуђеним условима.

510) да се „порозол“ не узима за готов новац.

511) да се нема могућности за набавку радионице за прераду воћа, која стаје око 70.000 дин. и за коју би било тешко наћи купца. Али ако би Мин. Пољопр. и Вода хтело да радионицу купи за коју државну установу, онда набавка да се изврши.

IV

Прочитан је записник 29. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

512) да се примају знању извештаји Подружина из Лазаревца и Свилајнца, да не могу ове године да приреде изложбе с тим, да се помоћ додели другим Подружинама и установама.

513) да се одобри Подружини у Каменици Ваљев. приређивање изложбе, ради чега јој дати помоћ у роби 5000 дин.

514) да се позове Женска Подружина из Јагодине, да узме учешћа на изложби о Друштвеној Слави са конзервисаним воћем и поврћем, ради чега јој ставити на расположење за излагање предмета простор од 100 м².

515) да се одобре предавања пољоприв. референтима, ср. економима, пољопр. школама и Подружинама у: Сплиту, Александровцу (Кр.), Бањој Луци, Новом Пазару, Сенти, Свилајнцу, Царевом Селу, Босанској Дубици, Стоцу, Прокупљу, Високом, Бугојну, Подгорици, Лебану, Коњицу, Умци, Силбашу, Цариброду и Књажевцу стим да предавања буду после 15. септембра и да се у Александровац (Кр.) не шаљу млекарске справе за демонстрирање, јер се после не могу продати као нове.

V

516) По реферату инспектора, да је у Прилепу основана нова Подружина и да је испунила све услове за пријем у састав, Одбор одлучује: да се Подружина прими у састав.

VI

Саопштења и предлози:

517) саслушани су извештаји гг.: М. Миљковића, председника и С. Ратковића, члана, да извесно време неће присуствовати седницама, пошто одлазе на одмор. Одбор прима знању стим, да дужност председника отправља члан, г. Б. Ранковић, до доласка п. председника.

518) члан г. Н. Петровић извештава, да су раније постојале Подружине у Ћаковици, Н. Пазару и Пријепољу, које су ликвидирале. Подружина у Ћаковици била је од јачих и имала је приличну имовину, па моли да се извиди, шта је са том имовином. Одбор одлучује: да инспектор прибави податке не само за ову но и за остале Подружине, које рад нису обновиле, зашто су ликвидирале и шта је са имовином и архивом.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 75 лит.	*950*	„ „
„ „ „ „ *100* „	*1250*	„ „
„ „ „ „ *180* „	*1700*	„ „
„ „ „ „ *250* „	*3450*	„ „
„ „ „ „ *500* „	*4500*	„ „
Муљаче за грожђе обичне од 22 ст. ширине	*860*	„ „
„ „ „ „ *30* „		
(мајфартове)	*1150*	„ „
Муљаче за грожђе комбиноване за одв. јетљеке (мајфартове)	*1850*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малигандови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни штрцени (зјаке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Дрљаче дводелне лаке — преламаче	300	„ „
Крушачи за два клина, са ветрилом	1700	„ „
Крушача за 1 клин без ветрила	1100	„ „
Крушача за причвршћивање за сандук	120	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd „ Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I½*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ *II/I* „	*2800*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23.— од ½ л. 7.—		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*40*	„ кгр.
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „

Семе од озиме грахорице и грашка поручено је, цена ће се објавити накнадно.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ЦЕНОВНИК КЊИГА

Које се могу добити код С. П. Д. у Београду:

Гајење пољских усева од П. и Б. Тодоровића	10.—	дин.
Гајење раног поврћа од Др. Ђ. Радића	15.—	„
Гајење пасуља и сочива од М. Лукићевића	10.—	„
Болести и штеточине гај. биљака од Ранојевића	10.—	„
Одломци из Аграрне Политике од Грковића	5.—	„
Зимски тежаков рад од Д. Лапчевића	3.—	„
Земљорадниче Коморе од Др. М. Марковића	5.—	„
Споменица 50 год. С. П. Д.	5.—	„
Пољска полиција у Србији од Д. Лапчевића	2.50	„
Дечији пољоприв. клубови од Др. В. Стојковића	2.—	„
Мара живинарка превод	2.—	„
Поуке о пољоприв. газдовању од М. Ђурића	10.—	„
Наука о пољоприв. газдовању од М. Дуњића	25.—	„
Млекарство од А. Г. Јовановића	10.—	„
Конзервисање воћа и поврћа стерилисањем од Др. В. Стојковића	3.—	„
Конзервисање воћа и поврћа сушењем од Др. В. Стојковића	12.—	„
Једна практична сушница од Др. В. Стојковића	3.—	„
Берба и прерада шљива од Др. В. Стојковића	15.—	„
Предлози С. П. Д. за трговин. уговоре	3.	„
Путна Пољопривредна настава у Италији од Др. В. Стојковића	8.—	„
Подизање врбе за плетарство од Д. Лапчевића	3.	„
Подизање живинарника од А. Г. Јовановића	2.—	„
Конзервисања јаја од А. Г. Јовановића	1.—	„
Шумарство од Благ. Д. Тодоровића	15.—	„
Извештај о пољопривреди округа ужичког	12.—	„
Пчеларство од Ј. П. Јовановића	12.—	„
Једна погодна кошница од Ј. П. Јовановића	10.—	„
Дадан блатова кошница од Б. Мићића	4.—	„
Како се добија добро вино од Б. Ранковића	5.—	„
Винарство за школе и народ од Б. Ранковића	30.—	„
Успомене из живота П. Т. Тодоровића	10.—	„
Земљорадникова читанка од Р. Вулића	5.—	„
Употреба калиметабисулфита од Б. Бошковића	2.—	„
Ливадске траве и њихов избор од Др. Локота	7.—	„
Поуке о ђубрењу стајским и вештач. ђубретом од Николића	10.—	„
Све о кукурузу од Николића	25.—	„
Пшеница и раж од Николића	10.—	„
Кромпир у домаћој употреби од Зечевића	10.—	„
Гајење Луцерке од Татића	4.—	„
Поуке о воткивању стоке од М. Митровића	10.—	„
Хипологија (гајење и дресирање коња) од Цветковића	50.—	„
Пољска привреда у пословицама од Др. М. Влајића	55·	„
Напредна чехословачка од Лапчевића	15·	„
Грожђани мољци од Вукасовића	3·	„
Воћке и воће од Б. Тодоровића	60·	„
Привредне зграде (са 500 цртежа) од Несторовића	80·	„
Бактерија и болести (латиницом) од В. Вуковића	25·	„
Црни пришт и свињска куга од Др. Вуковића	6.—	„
Свињска куга од Др. Пласаја	8·	„
Загодичасто воће од П. С. Петковића	5·	„
Широмер и његова употреба од Бошњака	10·	„
Расе оваца у Србији (порекло) од Др. Т. Митровића	7·	„
Расе оваца у Србији (вуна) од Др. Т. Митровића	20·	„
Гајење питомих зечева од Радојчића	15.—	„
Гајење и трговина хмеља од Д. Арсића	20.—	„
Гајење лана и конопља од В. Радовановића	5.—	„
Гасник С. П. Д. I свеска	15.—	„
Пољопривредни Речник I свеска	20.—	„
Преглед излагача на изложби С. П. Д. 1926. г.	10.—	„
Гајење јахаћег коња од К. Газданова	15.—	„
Наука о храњењу домаће стоке од Др. Климера	60.—	„
Гајење пиварског јечма од Др. Радића	10.—	„
Прерада безалкохолних пића од Петковића	10.—	„
Радна стока у пољопривреди од Др. Влајића	5.—	„
Земљиште Д. С. М. области од Др. Стебута	20.—	„
Хемија с минералогијом од А. Г. Јовановића	5.—	„
Прскање и запрашивање лозе (плакат) од Ранковића и Петровића	2.—	„
Комплети Тежака за г. 1913, 922, 4, 5 и 26 по	20.—	„
Пољопр. Календар за г. 1920, 1, 2, 3, 4, 5 и 26 по	3.—	„
Пољопр. Календар за г. 1927	10.—	„

Књижарама, препродавцима и свакоме, ко наручи књига најмање за 100 динара одобравамо 20% попуста, а на мање суме не дајемо никакав попуст. Новац за књиге шаље се у напред, а наш пошт. чек. бр. 50350 шаљемо на захтев бесплатно. Експедицију вршимо о нашем трошку.

Да би се што више корисних књига унело у народ Друштво је одлучило, да сва своја издања даје државним економима, свештеницима, учитељима, агилним члановима и позватим књижарама у комисиону продају, под условом да узимају само оне књиге које ће сигурно у току године продати: да се обрачун врши на крају сваког месеца, а да се узета количина књига има исплатити на крају календарске године. За евентуалне трошкове и труд око распродаје дајемо 20% попуста.

Конкурс

Дирекцији државног Добра „Беље" потребно је 10 пољопривредних адјуната, те овим расписује конкурс ради попуне тих места.

Рефлектанти морају бити инжињери агрономије и да су неожењени. Молбе снабдевене документима према чл. 12. закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, упутити најдаље до 25. августа т. г. Дирекцији Државног Добра „Беље". Кнежево (Барања). Изабрани кандидати биће постављени као привремени чиновници са месечном платом од 400 дин. и принадлежностима по прагматици, која важи за чиновнике државног добра „Беље".

Из Дирекције Државног Добра „Беље" — Кнежево (Барања) Бр. 3807. од 2. августа 1927. год. 3—1

Тражите Књигу: Винарство!

Штамп. „Св. Сава", Бранкова 16. Телефон 249. Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у half цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Мљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Мере за ублажавање последица овогодишње суше

И по дуготрајности и по својој јачини незапамћена овогодишња суша јако је оштетила принос жетве и бербе готово свих усева и плодова. Стрни усеви — пшеница, јачам, раж и овас дали су просечно пола редовног приноса. Каквоћа зрна је истина врло добра, али је количина преполовљена. Кукуруз ће по свима досадањим изгледима једва дати 30—40% редовног приноса, а о каквоћи његовој у напред се може рећи, да ће бити лоша. Кромпир је дао и даје испод половине приноса у редовним годинама. О приносу повртарских усева, где није било могућности редовног заливања, не треба ни говорити, јер га готово и нема. Плод на воћкама, у колико се могао одржати, остао је већином деформисан и ситан толико, да ће му тешко бити места у трговини, а у локалној потрошњи имаће малу цену. Виногради су на прекретници, да даду добар или лош принос према томе, да ли ће ускоро бити кише или не.

Још једна велика невоља јако притиска и баца у бригу пољопривредника, а то је исхрана домаће стоке, која је важан део његовог капитала и основице за живот и опстанак. Ливаде су дале осредњи принос сена врло доброг квалитета, али је све то узалуд, кад га стока мора појести до правог времена, кад треба да га једе. О исхрани стоке на пашњацима, зеленим стрновима, суватима и покошеним ливадама нема ни помена, јер је, ево већ 2 месеца дана, све то црно као о Божићу, а са исхраном стоке иде тако тешко, да свакоме задаје више бриге но за исхрану чељади. Кад се овоме дода да је сточна храна кабаста и да је крупна стока по количини троши 15—20 пута више од човека, онда је брига оправдана.

Тешко је стање код земљорадника — пољопривредника, кад му је занимање — занат производња људске и сточне хране, па од тог свог занимања не види никакву вајду, а чељад и стоку, са којима је радио, мора да исхрани.

Шта треба радити и какав начин борбе да употребимо да тешке последице ове опасне суше ублажимо и „новином“ у наредној години прихватимо што пре и одржимо — исхранимо и чељад и стоку.

Рационална обрада земље — летње плитко и благовремено орање — угарење стрњика, јесење дубоко орање, благовремена сетва доброг и пра-

вилно припремљеног семена стрних усева, употреба стајског и вештачког ђубрива, све су то средства за борбу против суше, да она не настане и да њене последице не буду неподношљиве, а кад суша већ настане, кад је оскудица у сточној и људској храни већ ту, онда треба да нам буде прва брига, шта треба да радимо и које усеве и биљке за људску и сточну храну ове јесени, чим настану повољне прилике, да посејемо, па да што раније прихватимо и до главне жетве прихранимо људство и стоку.

Да би у колико се више може ублажили оскудицу у људској и сточној исхрани, а с обзиром на ону народну изреку „најтежа је оскудица из међу два хлеба", т. ј. у међувремену, као нова храна треба ускоро да пристигне, а старе нестаје, морамо се постарати да идуће јесени и пролећа посејемо што више усева и пићних биљака, које ће у пролеће што раније прихватити и помоћи у исхрани и људства и стоке.

За прихрану људства у пролеће треба с јесени посејати раног озимог јечма, ране, озиме пшенице, ражи и наполице, а у пролеће ране сорте кромпира што раније посејати.

Да би пшеница у пролеће што раније стигла, треба јарицу, а првенствено канадску пшеницу „манитибу" на озим посејати, јер је доказано да даје добре резултате, кад се као озима посеје и рано стиже.

За прихрану стоке у пролеће треба ове јесени посејати што више озиме грахорице и луцерке, а с пролећа раније пролетње грахорице, луцерке, црвене детелине и сточне репе.

Добро би било посејати повише и олајне репице, која с пролећа рано даје откос за храну стоке.*)

Кад смо сви у оскудици људске и сточне хране Држава нам не може дати све, колико нам треба, а енергичан и разуман рад самих пољопривредника у многоме може да ублажи оскудицу.

Бор. Љ. Нешић.

ИЗ ВОЋАРСТВА.

Берба, транспорт и прерада бресака

По многим нашим виноградима виђају се посађене брескве, било да су произведене из коштица *„самониклице"* или као окалемљене бољим сортама. Ако се налазе у близини већих градова, онда се од њиховог плода може добити знатна корист продајом за јело у свежем стању. Тако н.пр. по смедеревским виноградима гаје се одабране ране и позне одомаћене стране сорте бресака, које тамо одлично успевају, а њиховој берби и паковању за извоз у Београд из године у годину обраћа се све већа пажња. Исто тако нове воћне саднице за попуњавање празних места по виноградима калеме се и производе највише на подлози горког бадема, који је отпорнији против суше и разних болести, нарочито смолотечине.

I. Берба и транспорт. — Пошто су брескве доста нежне, мора се при њиховој берби обратити нарочита пажња. Зато се плодови пажљиво узимају руком и уврну, јер се лако од дрвета

*) Семе озиме и пролетње грахорице, луцерке, црвене детелине, сточне репе и олајне репице може се добити код Српског Пољопривредног Друштва.

ПОДЛИСТАК.

М. Митровић,
ветер. п.пуковник у пенз.

О заштити животиња и растиња

(Наставак)

Историјат Друштва за заштиту животиња.

Прво друштво за заштиту животиња у Европи образовано је у Енглеској 1824. год., пре 100 год., иницијативом Ричарда Мартина, члана енглеског парламента. Његовом је заслугом донет закон против ондашњих варварских обичаја и поступака приликом омиљених спортова, који су били надалеко чувени, а при којима су јадне животиње много мучене, повређиване и убијане међусобно. Ови спортови служили су појединцима за богаћење, а маси за уживање — увесељење. Тако су у Енглеској постојали спортови: борба петлова, борба паса и борба медведа са биковима.

Пре овог закона у Енглеској није постојала никаква заштита животиња. Године 1776. пише Др. Примат у своме спису „Дужност милосрђа и грех суровости": „Постоје судови, у којима повређени човек може да тражи заштите, али никакви закони и судови не постоје за заштиту мучених животиња, којима би се могло обратити против људског варваризма". И болно узвикује: *„Нема пријатеља, нема адвоката, који би се подухватио да узме у заштиту мучене, повређене и убијене животиње приликом спортских вежби, кад се мисли да животиње постоје само ради човека и његовог задовољства и спорта"*. Ми налазимо потврду за то и из епа, који носи назив „Венац двобоја петлова", у коме се описује један догађај 1789. год., кад је један млад човек, богаташ, свог љубимца петла, који му је многе победе у овом спорту доносио, али је на послетку и сам био побеђен *„из освете што га је осрамотио, живог на ватри испекао."*

Ричард Мартин и његова велика љубав према животињама, као и његови силни напори у парламенту, да се укине смртна казна у Енглеској за фалсификаторе, и да се свима злочинцима, чија би кривица повлачила за собом смртну казну, одређује бранилац ради заштите, учинили су: да га је Краљ Ђорђе IV прозвао *„Хумани Дик"*, назив познат

одвајају. Најбоље их је брати јутром до 9 часова и с вечери после 5 часова, пошто је доказано, да се узабране за време дневне жеге лакше и брже кваре. За конзервисање, плодови треба да су нешто недозрели и да имају чврсће месо, а за готовљење мармелада треба да су добро зрели. За транспорт беру се на неколико дана пре правог зрења свакодневно, одабирајући зрелије плодове. Бресквe су зреле, када на присојној страни изгубе зелену боју и пожуте.

При берби за транспорт, узабрани плодови спуштају се у мање плитке корпе (види сл. 47 „Тежак“ бр. 26.). За најбоље стоне сорте нежног плода између сваког реда бресака поставе се парчад ланеног платна, да се са плода не би отрљао фини пепељак. Могу се пажљиво завити у свеже лишће од винове лозе.

Када се бресквe овако узаберу, приступа се сортирању према величини и квалитету плода, пакују у корпе или сандучиће. Пре тога се пажљиво обришу са четком начињеном од свиластог ткива, како би се уклониле ситне маље — длачице и прашина, те на тај начин да се истакне природна боја плода. Овако очишћене бресквe и на самом тржишту имаће већу вредност.

Ако се бресквe шаљу на даљи пут, не морају се четком брисати, већ се сваки плод увије двоструком танком хартијом и пакују у плитак поштански синдучић. Он је испрегрђен чврстом дебелом хартијом и има више преграда, тако да у сваку прегради дође само по један плод обавијен фатом. Ради лепшег изгледа намести се при врху сандучића, по ивицама, исецкана хартија. Када се сандучић напуни треба поклопац пажљиво учврстити, пазећи да се горњи плодови не пригњече. (Сл. 67).

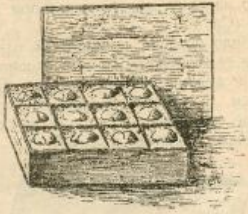

Сл. 67. Француски начин паковања.

Бресквe се могу паковати и на ове начине:

1). У сандуцима, који су 12 см. високи, 24 см. широки и 33 см. дугачки, тако да у њима може стати око 60 ком. бресака. Са стране су избушени, да би се омогућио приступ спољашњег

Сл. 68. Паковање у дрвеним сандуцима.

у целом свету. Ричард је био храбар и вешт у боксовању, тако, да му је то прибављало поштовање и међу непријатељима — мучитељима животиња. Један писац прича о сцени у доњем дому, кад је Ричард имао да брани један свој предлог, да је народ у маси одлазио у парламент да га исмеје и да му се наруга. Али је он и поред тога ватрено бранио у парламенту овај немушти свет — животиње, које не могу саме да се бране, необзирући се на добацивања и подсмех спортиста депутирана и гомиле. И онда писац овако резимира: *„у колико су већ давно забораваљена имена тадашњих чувених чланова парламента спортиста, утолико усиомена на „Дика“ и данас живи.“*

И од тога доба Енглези постадоше не само класичан народ у погледу гајења најплеменитијих животиња, већ и најхуманији према животињама. А какве су користи погодним законима, друштвеним уређењем и васпитањем омладине и народа постигли, најбоље се види по томе, што је Енглеска једина земља у Европи, у којој од 1903. год. до данас није било ни једног случаја беснила код паса и осталих домаћ. животиња.

Србији основано је у 1906. год. иницијативом поч. Димитрија Кнежевића, општинског марв. лекара, чија су правила од власти усвојена и потврђена 23. јула 1906. год. И радило је све до почетка великог европског рата, када је престало, а по рату обновљено. За прилично интензивни рад овог друштва у прошлости има великих заслуга и једна племенита госпођа, супруга бив. енглеског посланика на нашем Двору, Леди Пеџет, која је била овом друштву вођа и за чији је одани и користан рад од нашег друштва изабрана за почасну председницу.

Пре рата ово је друштво било под заштитом Њ. В. Књагиње Јелене и издавало је свој лист „Заштитник“.

Наше садање друштво за заштиту животиња стоји под заштитом Њ. В Краљице Марије, са допуњеним именом, по жељи Њеног Величанства, *„Друштво за заштиту животиња и растиња“*. Друштво је истакло за циљ: *да штити животиње од мучења и растиње од уприпашњавања и да се стара о њиховој бољој нези.*

(Наставиће се).

ваздуха. Сваки се плод увије двоструко танком хартијом, наслажу у сандук и између сваког плода метне тањи слој дрвених резанаца, водећи рачуна, да се плодови међусобно не додирују. Кад се до врха тако наслажу, сандук се затвори дрвеним поклопцем. (Сл. 68).

2). Врло подесни сандуци за паковање бресака могу се направити од дебљег картона-хартије. Њихова је дужина 37 см, ширина 27 см. и висина 12 см. са поклопцем, који се пресавија.

Ивице поклопца прошију се канапом, како би се што боље учврстио. (Сл. 69).

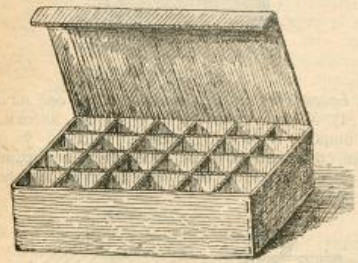

Сл. 69. Практичан сандук од хартије.

3). Сорте осредњег квалитета могу се паковати и у корпице исплетене од врбовог прућа, када се сваки плод обавије тањом хартијом, на дно и при врху метну резанци од дрвета или исецкана хартија, па добро поклопцем затворе.

II. Прерада бресака. Поред употребе у свежем стању брескве се могу врло корисно прерадити на ове начине:

1). *Мармеладе од бресака.* — Из 1½ кграма бресака изваде се коштице, али се не ољуште, дода ¾ кграма шећера и остави у каквоме суду да преноћи. Затим се дода још ¾ кграма шећерног сирупа, ово добро прокува и чешће меша за ¼ часа. Добивена каша процеди се и кува, док се не згусне, па затим сипа у тегле.

2). *Пунш од бресака.* — Изабере се 10—12 ком. добро зрелих бресака, ољушти, извади коштице, исеку на кришке, поспе са 150—200 грама ситног шећера, добро измеша и остави око 2 часа да престоји. Затим се сипа 2—3 литра доброг белог вина, суд остави на леду или каквом хладном месту.

3). *Компот од бресака.* — Један килограм бресака ољушти се и изваде коштице, прокува са ⅛ л. белог вина, дода 100—250 грама шећера, мало прокува, сипа у тегле и стерилише 10 минута на топлоти од 100°С.

4). *Ликер од бресака.* — Из 2½ кграма бресака изваде се коштице, изгњече, прелију винским алкохолом или препеченом комовицом, сипа у флашу и запуши. Да се добије укуснији ликер, дода се 5 језгри извађених из коштица. После 10 дана процеди се течност, избистри и дода шећерни сируп (2 кграма шећера прокуваног у 1½ л. воде).

5). *Конзервисање бресака.* — За конзервисање најбоље су оне сорте, чије се коштице одвајају од меса. Ољуште се, а сорте крупнијег плода располуте и изваде коштице. Претходно се мало обаре, поређају у тегле, прелију врелим шећерним сирупом и стерилишу 20—25 минута у води на топлоти од 100°С.

6). *Сушење бресака.* — Родних и кишовитих година када се брескве не могу у свежем стању продати, могу се осушити и као суве корисно употребити. Најбоље су за то сорте ситног плода. Зрели и ољуштани плодови преполове се и као полутке суше у сушницама 8—10 часова на топлоти од 80—100°С. Могу се осушити и на сунцу као и кајсије.

П. С. Петковић

БЕЛЕШКЕ.

Радови у Септембру. — *На дому и двору.* — Припремање семена за јесење сејање озимих усева. Потапање семена у раствор плавог камена. Оправка справа за обраду земље и набавка нових. Набавка семена из другог краја ради мењања усева. Набавка вештачких гнојива. Припремање справа и прибора за производњу јабуковаче и остале начине кућевне прераде воћа и конзервирања. Прегледање и оправка сушница са сушење воћа. Отпочиње сушење шљива пожегача. Спремање просторија за смештање градинарских плодова и семена.

Око стоке и живине. — Отпочиње прелаз са храњења зеленом храном на суву храну. Додавање у оброк сецкане сточне репе, морске репе и др. Опасање детелине и старије грахорке (еспарзете). Завршује се мркање оваца. Враћа се стока са бачијања и суватења из планина. — Живина почиње опет носити.

На њиви и ливади. — Извожење стајског ђубрета и растурање. Подоравање зеленог ђубрета. Сеје се: озими овас, пшеница, озими јечам, раж, њивски (сиви) грашак за храну стоке (у мешавини с ражи или с јечмом), озима грахорица, пољски боб, руменика — детелина и траве за вештачке ливаде. Жетва конопље (црнојка), лана, сочива, пасуља, кукуруза, дулека, кромпира, њивских мркава, репе (шећерне), хмеља, дувана, сирка, проса, хељде. На ливадама наводњавање, но на 10 дана после сређивања отаве. Извршује се дренажа.

У градини. — Припремање земље и сеје се: спанаћ, салата, ротквице. Ако је потребно, заливање јутром. Наставља се прибирање плодова из прошлог месеца и семена за сејање; пречишћавање и смештање ових.

У воћњаку и расаднику. — Берба воћа: ораха, кестена, јабука, крушака, мушмула, дуња, смокава. Размеравање за подизање нових воћњака. Копање

јама за сађење воћака. Окопавање око старијих воћака, и гребање маховине на стаблу.

У подруму и винограду. — Испитивање шире да би се одредило време за бербу винограда Берба: најпре подбирање, па после главна берба. Прерада грожђа, за бело, црно, шилерасто и ружичасто вино. Намештање врањева за врење на судовима за врење шире и кључа. Пажња при врењу шире и кључа. Одабирање грожђа стоних сората за оставу, и спремање локала, прибора и материјала за то.

На пчеланику. — Чување кошница од непријатеља. Спречавати крађе. Сузити лето. Припремање за узимљивање.

Код свилобуба. — Скидање јаја свилобуба с платна или хартије одн кесица; прање, сушење, метање у кутије или кесице од тула.

ДОПИСИ.

Почетком августа 1927. год. у Остри, среза љубићског, области шумадијске.

Кад је у другој половини прошлог месеца, дневна штампа донела телеграм из Чачка, да је у околини пала добра киша, обрадовали смо се, што је та киша пала баш у добу, када је она била најпотребнија и кад је због велике суше и жеге овладала општа забринутост код свих земљорадника и привредних кругова уопште.

Међутим како је пре те кише прилично дуго времена владала врућина и суша, и како се суша повлачи још од зимус, пошто је цела јесен, а скоро и зима, била сушна, то није никако чудо, што је од ове кише, која је пала само у горњем делу среза љубићског, било мало користи, јер је пала као „кап воде на усијано гвожђе“. Истина, као последица ове кише одмах се јавише неколико свежих ноћи, док опет не осворише тропске врућине, те би човек помислио, да све изгоре.

Како нема изгледа, да ће киша ускоро пасти, а и да ма колико падне, стање летине не би се у многоме изменило, а киша би користила у неколико позним градинарским усевима, донекле шљивама „пожегачама“, а највише виноградима и што би се добило воде за појење стоке и омогућило угарање стрњике, то се већ сада може изрећи суд о приносу усева у овој години у срезу љубићском.

Пшеница је по квалитету одлична, јер је зрно чисто а и тешко, али је нажњев слаб, те је и принос за 40% мањи него редовно. Кад се томе дода, да је услед суше, која је владала прошле јесени, мало посејано, онда се може имати приближна слика о квантитативном приносу пшенице у овој години. Сада је цена пшеници на чачанској пијаци 310 динара 100 килограма.

Кукуруз, који је овде главни усев, па према томе и најглавнија народна хлебна храна, посве је пао, па ће му и принос такав бити, нарочито у југо-источно делу среза, где није било кише ни у другој половини прошлог ни почетком овога месеца. Због оваквог исхода са приносом у кукурузу велика је забринутост код земљорадника, како ће се ова неродица издржати, кад се зна, да Остри нема ни 6% домаћина, који имају резерву у кукурузу за исхрану преко целе године, а има преко 20% домова, који већ од подужег времена немају старог кукуруза, а са новим ће се помоћи само за месец или највише два месеца, па ће опет морати да купују, а велико је питање, како ће га и за шта куповати, кад се нигде ништа зарадити не може. Сада је цена кукурузу 280 дин. 100 кгр.

Најглавнији производ земљорадника у овоме срезу је шљива, коју суши и од које пече ракију, па продајом тих производа подмирује новчано свеколике своје домаће потребе, а што је најглавније исплаћује и државне дације. И ако су шљиве прошле године биле преродиле, ипак су и ове године биле одлично почеле и све до ове незапамћене суше и до оног у половини прошлог месеца топлог ветра, добро се одржале; сада је и са њима свршено, т.ј. пожегаче су готово све опале, а и што је остало, онако ситно, поцрвенеле су и стално опадају, да ће их мало бити за брање. Шљиве ранке, зване „шумадинке“, прилично су родиле и како раније сазревају, суша им је мање нашкодила, те су већ обране и у каце стављене, па се сада и ракија пече.

Принос код пасуља и кромпира је десет пута, а конопље у пола мањи ове од прошле године. Купушњаци су свуда рђави и пострадали од бувача више ове године него икоје раније; а градинарских усева и нема, јер су сасвим пострадали.

Чини нам се, да је ова суша и прекомерна врућина, коју ни најстарији људи не памте, да је овако рано (од маја) и изгло отпочела, највише погодила наше сточарство, јер стока, не само што сада нема траве за испашу, већ нема ни чисте, здраве воде за појење, те се мора она појити по нечистим барама и далеко по неколико километара. Због немања паше, стока се у највише случајева већ од подуже времена храни храном спремљеном за зиму и кукурузовином без рода. Трошењем пак кукурузне шаше сада смањује се сточна храна за зиму, услед чега је велика забринутост код сточара, како ће се и са чиме преко зиме стока исхранити.

Као последица бојазни како ће се стока преко зиме исхранити, јавља се нагло продавање нарочито крупне стоке и свиња, чија је цена опет с тога толико ниска, да је скоро за 40% јевтинија, него пролетос. Према свима околностима ово падање цене стоци неће се зауставити.

Овде вреди забележити разговор наш 26. пр. месеца у Горњо-Трепчанској Бањи о овогодишњој суши, са угледним домаћином Владимиром Гавриловићем, из Брђана, за кога су пре две године готово све дневне новине писале, како је помоћу

немачког друштва за водоградњу и бушење са седиштем у Београду, спровео планинску воду у кућу са даљине од 1.700 метара. На то је утрошено 102.000.— динара, од чега је он поднео половину, а половину 9 његових суседа. На питање наше, како је његово газдинство погођено овом сушом, изјавио је, како су његове њиве са кукурузом ипак добре, јер су дубоко с јесени оране, рано у пролеће сејане, а што је главно и доста снажне, те су пре ове велике суше кукурузи свилали и зрно образовали. И шљиве му нису пропале ни опале, јер је шљивар дочно с јесени, чим је киша пала, преорао, па како је земља била лака за рад, то је преоравање с пролећа поновио, а по том неку кровину и шашу разбацао, чиме је много влагу сачувао и род шљива спасао.

О корисности оваквог начина обрађивања и неговања кукуруза и шљивара уверили смо се и на угледном газдинству Нестора Кривачића, из Остре, који има најбоље краве и чије су њиве са кукурузом, с обзиром на сушу врло добре, а који је такође свој шљивар преоравао и по њему кровину растурао, као што су то радили и многи други отресити и вредни пољопривредници.

Обишли смо и срески расадник у Мојсињу, који је на путу доброг уређења. Одржани седмодневни пролетњи курс прикупио је 65 младића из целог среза, који су обучени у пролетњем калемљењу и свима важнијим радовима тога времена у расаднику, чиме је доста учињено да се поврати некадањи углед овој установи. Потребно је само, да се овом расаднику додели бар још један бик за приплод, пошто један бик, кога сада расадник има ни приближно није довољан за оплођивање свих крава, које се ради тога у расаднику доводе. У опште, у целом срезу, осећа се оскудица у добрим биковима за приплод, те има више домаћина, који траже, да им се бик додели, слично додељивању пастува, за поправку коњарства.

У срезу љубићском доста је добро развијен задружни покрет, јер је мало општина, а да у њима нема било кредитних било потрошачких задруга. Најагилније ради и најбољи успех у томе за сада показује кредитна и потрошачка задруга у Прислоници, која је подигла велики задружни магацин, у који је смештена откупом велика количина задругарске хране, па ће се сва добит на томе поделити међу задругарима. Затим Бресничка, која има задружни парни млин и парну вршалицу. Добре домове задружне имају и Потрошачке Задруге у Остри, Д Трепчи, Бресници и др. местима.

Среска Пољопривредна Подружина у Мрчајевцима увелико врши припреме за ово-јесењу сточарску изложбу; само много више земљорадника из среза љубићског чланови су Чачанске Пољопривредне Подружине, нарочито северни део овога среза, због близине Чачка, а удаљености Мрчајеваца.

Ове је године у среском месту — Прељини основана Пчеларска Подружина, ради ширења и унапређења рационалног пчеларства, по угледу на пчеларење са кошницама покретног саћа пчелара и угледног виноградара Крсте Вучићевића, из Остре и председника Пчеларске Подружине г. Ђорђа Јовановића, свештеника из Мојсиња.

Чини нам се, да овај долис не би био потпун, ако се у њему не би дотакли и једне корисне творевине вредног и паметног домаћина Миљка Урошевића, из Д. Трепче. Миљко је сам конструисао и својим рукама израдио од почетка до краја све што је потребно на једној вршалици, сем што је купио мотор од аутомобила, који је на савршено вештачки начин уместио у дреш, те вршалица ради потпуно и правилно као свака парна вршалица; а као што се то унеколико и са саме слике види, вршалипа је тако израђена да је мотор као саставни део дреша, те цело постројење заузима доста ограничен простор, па према томе и мало места на гувну заузима. Вршалица се брзо и лако поставља за рад без икаквог нарочитог учвршћивања, као што је то случај код парних вршалица, код којих се у томе много дангуби.

Сл. 70 Вршалица, коју је саградио М. Урошевић, (X) из Д. Трепче.

Поред тога, што је ова вршалица, звана „Миљкида“, лако покретљива и лака за превоз у опште, јер је по овом сувом времену превлачи један пар волова, а други пар волова доста је за превлачење кола са бензином и осталим прибором, она је тако конструисана, да су каиши за преношење снаге необично кратки и тако удешени, да је искључено спадање и кидање каиша; не гори много бензина, искључено је да се вршалица запали при раду. Тако исто руковање вршалицом је врло просто. Зрно одлично истреса — од сламе одваја — класира овршени усев у чисто зрно и у очиње. За 24 часа рада ова вршалица може да оврше око 8.000 кгр. зрна. С тога је ова вршалица веома препоручљива за мања газдинства, а нарочито за брдске крајеве, због њене лакоће и спретности. (Види слику 70).

Сава М. Ратковић.

ЗАПИСНИК

32. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 3. августа 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г. чланови: Н. Петровић, Б. Станисављевић, С. Партонић, В. Матић и А. Рашковић.

Председавао члан г. В. Матић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

519) 31. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

520) 30. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II

521) Саслушан је извештај Финансијског Одбора, да је прегледао и оверио рачуне преко 1000 дин. Одбор прима извештај знању.

III

Прочитан је записник 30. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

522) да цена винским пресама буде: од 75 л. 950 дин., од 100 л. 1250 дин. и од 180 л. 1700 динара.

523) да се набави од Б. Тепли-а: 3000 крг. озиме грахорице, 1000 крг. инкарнатске детелине, 3000 крг озимог сточног грашка и 1000 крг. лецерке.

524) да се узме у комисион од М. Јованића око 400 крг. семена олајне репице.

IV

Прочитан је записник 30. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

525) да се одобре предавања, како је предложено.

526) да се помоћ за изложбу у Врању повећа са 1000 дин. стим, да ће се изасланик одредити доцније, кад се буде правно општи распоред.

527) да Омладинска Дружина из Сибнице изложи своје производе на изложби у Сопоту с тим, да се за овај циљ изда Дружини помоћ од 1000 динара у робн.

528) да инспектор отпутује у Ст. Бечеј и изврши неспоразум између тамошњих пољопривредних удружења око дана приређивања изложбе и подели новчане обласне помоћи.

V

529) По извештају инспектора, да је у Бевађелији образована нова Подружина и да је испунила све услове за пријем у састав, Одбор одлучује: да се прими у састав.

VI

Саопштења и предлози:

530) Прочитано је писмо члана г. Н. Петровића да ће изведено време одсуствовати и да због тога неће долазити на седнице. Одбор прима знању.

531) Прочитано је писмо М. А. Сомера о условима за израду модела воћа. Одбор прима знању стим, да се одмах поручи 30 колекција прве партије.

532) Прочитан је позив Међунар. Пољоприв. Института на седницу Сталне Међунар. Комисије Пољопр. Удружења, која ће се састати 7. новембра о. г. Одбор прима знању.

533) Елан г. С. Партонић предлаже да се ужи одбори попуњавају и другим члановима Управе, кад су одређени заменици, одсутни, како би Одбори могли да раде. Одбор усваја предлог.

Са овим је седница закључена.

ТРАЖИТЕ!

Илустровани Пољопривредни речник, Свеска А и Б. Цена 20 дин.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 75 лит.	*950*	„ „
„ „ „ „ *100* „	*1250*	„ „
„ „ „ „ *180* „	*1700*	„ „
„ „ „ „ *250* „	*3450*	„ „
„ „ „ „ *500* „	*4500*	„ „
Муљаче за грожђе обичне од 22 ст. ширине	*860*	„ „
„ „ „ „ *30* „ „		
(мајфартове)	*1150*	„ „
Муљаче за грожђе комбиноване за одвајање (мајфартове)	*1850*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и тегловима	700	„ „
Ебулоскопи Малигандови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1/2 литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком 480—	500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „

Плугови à la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Дрљаче дводелне лаке — преламаче	300	„ „
Крушачи за два клина, са ветрилом	1700	„ „
Крушача за 1 клин без ветрила	1100	„ „
Крушача за причвршћивање за сандук	120	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	2400	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	2200	„ „
„ „ „ „ „ *I/I*	2600	„ „
„ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	2600	„ „
„ „ „ „ „ *II/I*	2800	„ „
Патент шеле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23— од ½ л. 7.—		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и љломбирано — чисто од вилине косице	40	„ кгр.
Семе од црвене детелине гарантовано и љломбирано — чисто од вилине косице	30	„ „
Семе од озиме грахорице и грашка поручено је, цена ће се објавити накнадно.		

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-љаћом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скрпе пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:

Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког виноградара да пре бербе грожђа набави књигу „ВИНАРСТВО“ од Српског Пољопривредног Друштва у Београду. Цена 30 динара.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 16. — VIII — до 23. — VIII — тек. год.

Пољопривредни, шумски и други производи	Београд						Нови Сад					
	понуда		тражња		закључно		понуда		тражња		закључно	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од — до	од	до	од	до		од — до
Пшеница	300	315	295	310	—	295 — 311	—	305	—	292	925.000	292 — 305
Раж	—	—	—	—	—	— — —	—	285	—	280	20.000	280 — 285
Јечам	270	280	260	270	—	— — —	—	270	—	260	—	— — —
Овас	205	225	205	222	—	— — —	—	215	—	205	70.000	200 — 215
Кукуруз	205	260	200	250	—	205 — 210	—	245	—	210	895.000	210 — 245
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— — —	—	447	—	280	300.000	280 — 447
Мекиње	200	210	197	200	—	200 — 200	—	195	—	190	250.000	190 — 195
Пасуљ	375	—	340	350	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —
Маст	—	—	—	—	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —
Кожа	—	—	—	—	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —
Гроздње	—	—	—	—	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —
Супе шљиве	—	—	400	700	—	550 — 550	—	—	—	—	—	— — —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —
Ораси	680	800	680	770	—	770 — 770	—	—	—	—	—	— — —
Сено	115	—	112	115	—	115 — 115	—	—	—	—	—	— — —
Кромпир	145	—	140	—	—	140 — 140	—	—	—	—	—	— — —
Лук	230	250	220	240	—	220 — 220	—	—	—	—	—	— — —
Сланина	—	—	—	—	—	— — —	—	—	—	—	—	— — —

Ратна штета 351.75—352.75 дин.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

Конкурс

Дирекцији државног Добра „Беље“ потребно је 10 пољопривредних адјуната, те овим расписује конкурс ради попуне тих места.

Рефлектанти морају бити инжињери агрономије и да су нежењени. Молбе снабдевене документима према чл. 12. закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, упутити најдаље до 25. августа т. г. Дирекцији Државног Добра „Беље“. Кнежево (Барања). Изабрани кандидати биће постављени као привремени чиновници са месечном платом од 400 дин. и принадлежностима по прагматици, која важи за чиновнике државног добра „Беље“.

Из Дирекције Државног Добра „Беље“ — Кнежево (Барања) Бр. 3807. од 2. августа 1927. год. 3—1

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и појници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Прилежећи рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво: власник, председник, **Марко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

О потреби подизања ђубришта и употреба стајског ђубрета.

Пољопривредник не може да добије добру жетву пшенице, а још мање кукуруза, ако, поред доброг обрађивања земље и добре неге усева, не посвети нарочиту пажњу и ђубрењу. Данас, кад се на све стране говори о привредној кризи, а коју пољопривредник највише осећа, те је упућен да производи: и боље, и јефтиније и више, несумњиво је да ће ђубре, у првом реду бити једно од главних средстава, да пољопривредник постигне тај свој циљ. Кад то знамо, онда морамо и много већу пажњу да поклонимо ђубрењу, него што је то до сада чињено.

За ђубрење можемо да употребимо, поред стајског ђубрета и разна вештачка ђубрива, али у првом реду треба пољопривредник да посвети нарочиту пажњу, стајском ђубрету.

Али и ако се о стајском ђубрету и његовој употреби, без чега се тако рећи не може замислити напредна пољопривреда, непрестано пише и говори, ипак му пољопривредник не посвећује ону пажњу, коју оно, својом вредношћу, заслужује. У место да га пажљиво скупља и чува, он га више мање разбацује по дворишту, чиме оно губи много од своје вредности.

Да пољопривредник заиста има стварне користи од стајског ђубрета, он мора почети од уређеног ђубришта, без којега се не може ни замислити добро стајско ђубре.

Министарство Пољопривреде и Вода (одељење за Ратарство) налазећи да је питање подизања ђубришта код пољопривредника од велике важности и користи, а да би дало подстрека пољопривредницима, да обрате и сами што већу пажњу на ђубриште и стајско ђубре, изабрало је по једног напреднијег пољопривредника *за узор рајтара* у сваком срезу, дало им је помоћ са задатком, да у првом реду имају подаци ђубришта, која ће служити осталима пољопривредницима за углед. Министарство је у ту сврху издало већу суму новаца, само да би питање подизања ђубришта и боље чување стајског ђубрета, популарисало код пољопривредника.

Овде ћемо укратко изнети, како треба да буде ђубриште подигнуто, а које је препоручено и узорним ратарима од стане Министарства.

За пољопривредника, који има 10 грла крупне стоке довољно је ђубриште, које има 30 кв. мет.

површине, т. ј. 6. метара дужине и 5 метара ширине. Ђубриште треба да буде 50—70 см. дубоко тако, да зидови буду 30—50 см. испод земље, а 20 см. над земљиштем.

При подизању ђубришта треба гледати, да оно буде близу стаје и то тако ископано, да кола уз ђубриште могу да приђу са две стране.

Јама за стоку треба да је уз само ђубриште и треба да је један метар дугачка, 1 метар широка, а $1\frac{1}{2}$ метар дубока.

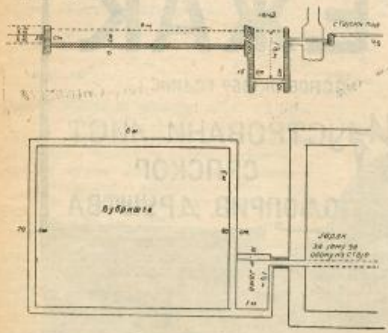

Сл. 71. План ђубришта.

Овако треба да буде сграђено ђубриште за 10 грла крупне стоке, а за мањи број грла, треба да је свакако и сразмерно мање ђубриште.

За зидање ђубришта може се употребити: цемент, камен, цигла, креч и песак, дакле оно што пољопривредник лакше може да набави.

У ђубришту ђубре треба често поливати осоком из јаме, да би ђубре што пре сазрело.

Ђубре из ђубришта може се употребити за ђубрење њива онда, кад је ђубре сагорело, а сагорело је тада, кад добије мрку-масну боју. Пре изношења на њиву, треба дићи горњи слој, који још није сагорео и оставити га на страну, док се не извуче све сагорело ђубре. Дигнути слој несагорелог ђубрета враћа се поново у ђубриште, кад је све ђубре извежено и на њега се слаже свакодневно извежено ђубре из стаје.

Увек се при раскопавању ђубришта губе извесни делови хранљивих материја. Хранљиве материје излазе у виду гаса напоље кроз шупљине, које се стварају при раскопавању. То ће губљење хранљивих материја не може спречити, јер се у раскопаном ђубришту стварају шупљине, кроз које продире светлост, ваздух и топлота, који утичу на брзо растварање. Губљење гасова — хранљивих материја из ђубрета познаје се по нарочито јаком мирису, који штипа за очи и у нос.

Али да се из ђубрета не би сасвим изгубиле хранљиве материје, треба ђубре на њиви истоварити на гомиле, које треба да буду, по могућству, једнаке величине, а тако исто треба да је једнако растојање од гомилице до гомилице и ред од реда.

Треба се трудити да се на њиви ђубре што пре заоре, а не остављати га на њиви по неколико месеци да лежи, као што се на жалост често дешава. Ако ђубре у гомилицама остаје дуже време на њиви незаорано, из њих се губе хранљиве материје, које одлазе у ваздух у виду гаса, јер кроз шупљине, које се налазе у гомилицама, продире ваздух, светлост и топлота, те и растварање постаје брже и јаче.

Приметиће се одмах да гомилице ђубрета остављене на њиви дуже време постају много мање, а при том изгубе ону масну боју, коју су имале, кад су биле извежене. Томе је узрок тај, што су гомилице биле изложене: ветру, снегу и киши, који су гомилице испирале и упиле све растворљиве — хранљиве састојке, које повлаче све дубље у земљу, где су за биљке готово изгубљене.

Овакво ђубре није скоро ни од какве користи и више је од штете за биљку, јер су из њега испране све хранљиве материје, те је остала само слама, коју после заоравамо.

Исто тако не ваља растурити на њиви ђубре, па га тако оставити дуже време да стоји, јер ђубре за све време изложено је још више свим оним губитцима, као и оно у гомилицама.

Обично од каквоће земљишта зависи, колико је потребно изнети ђубрета на њиву (родније земље мање ђубрити, а посније јаче ђубрити). Теже земље јаче и ређе, а лакше земље мање и чешће ђубрити.

Ђубри се обично по једном хектару 150—400 метричких центи. Зависи хоћемо ли да нађубримо њиву: слабо, средње или јаче.

Борисав М. Станисављевић.

ИЗ ПРЕРАДЕ ВОЋА И ПОВРЋА.

Сушење поврћа.

Ако се поврће како треба осуши, може се у току зиме корисно употребити и на разне начине зготовити. Одличан производ може се добити од бораније, грашка, спанаћа, шаргарепе, келерабе, карфиола и др.

Добро осушено поврће може се више година очувати, па као такво у оскудним годинама употребити. При сушењу поврћа важе иста упутства као и за сушење воћа. За чување треба изабрати сува и промајна места, избегавајући влагу, услед чега би се осушено поврће брзо покварило.

Поврће се може сушити на мањим сушницама подесним за кућевну употребу, као што су н. пр. Гајзенхајмска и Нехвилова сушница.*) Може се

*) Могу се набавити преко Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

сушити и на сунцу, пећима за печење хлеба и у „шпоретима“.

1.) *Боранија.* — Од свег поврћа осушена боранија највише се употребљава. Млада, месната и свежа боранија опере се у хладној води, очисти од конаца и исече по дужини или се изломи. Тако исечена претходно се обари, па се суши у сушницама, шпорету, на сунцу, или хлебним пећима. Може се осушити и као неисечена. Ако се суши у сушницама, онда треба лесе сваких 20—30 минута мењати.

2.) *Купус и кељ.* — Суши се у мањој количини. За сушење изаберу се чврсте и сочне главице. Повређено, суво и натруло лишће одстрани се, а остало исецка, обари или прокува. Суши се пажљиво, водећи рачуна да не постане мрко. Сваких 20—30 минута треба лесе у сушницама мењати.

3.) *Зелени грашак у зрну.* — Одлично се суши, ако је топлота у сушници од 60—70° С., а осушен је после 2—3 часа. На већој топлоти зрна лако пуцају. Зрна треба да су доста чврста, али недозрела. Изваде се из љуске, мало обаре и сложе на лесе за сушење.

4.) *Црвени патлиџан.* — Плодови се оперу, уклоне дршке и зелени делови, исеку на кришке у дебљини 6—8 мм. и одмах поређају на лесе и суше у сушницама на топлоти од 70° С. Кришке се поређају усправно тако, да им љуска дође на дно. Чим се на кришкама образује покожица, треба их раздвојити, да се не би међусобно слепиле. Осушени патлиџан може се употребити за готовљење супе — чорбе, за сос и др. За сушење најбоље су сорте ситног плода.

5.) *Карфиол* се ређе суши. Његов млечни цвет издвоји се и исече на мање делове, дршке скрате, па бари око 5 минута. Да би се сачувала боја, при барењу дода се нешто млека. Затим се постепено и пажљиво суши.

6.) *Келераба.* — Ољушти се, у нешто сланој води, прокува и исече на кришке или котуре. Затим се поређа на лесе и осуши. Исто тако и њено младо лишће може се осушити.

7.) *Целер.* — Претходно се добро опере у хладној води и пажљиво ољушти, уклони лишће и жилице, па исече на тање кришке. У колико су кришке тање, у толико ће се брже осушити. Баре се, док не омекшају и поређају у тањем слоју на лесе. За сушење потребна је топлота од 60—70° С. Лесе се мењају сваких 20—25 минута, а осушиће се већ после 3—4 часа. Употребљава се за готовљење супе и као придодатак салати.

8.) *Шаргарепа.* — Суши се на исти начин као и целер. Пошто је шаргарепа мекша од целера, треба је пре сушења мање барити. Као сува може се употребити за кување сама за себе, као додатак супи или у мешавини са осушеним грашком у зрну.

9.) *Разни зачини.* — Не треба их претходно барити, већ опрати и одстранити непотребне делове. Пошто многи од њих нису сасвим месната, могу се лако и брзо осушити на сунцу и у самом „шпорету“. За сушење препоручује се: лишће од першуна, мирођије и целера, мајоран и др.

Осушено поврће чува се на сувом и промајном месту. Најбоље је, ако се остави у мањим џачићима и ови обесе, па на сваком стави забелешка са називом осушеног поврћа.

Пре употребе пажљиво се опере у хладној води, затим у млакој води натопи, да омекша, како би се брже скувало и постало мекше. За једно одрасло лице довољно је као један оброк 25—30 грама осушеног поврћа.

Ако је остављено поврће повукло влагу и почело да се квари, буђа, треба га одмах потопити и држати неколико минута у врелој води, затим извадити и наново осушити. У случају да је сасвим убуђавило, онда више нема вредности. Зато је потребно вршити чешћи преглед осушеног поврћа.

П. С. Петковић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Како је ове године грожђе од суше доста пропало и како има доста киселине, молим Друштво за обавештење, како ће се из вина отклонити ова киселина.

22. августа 1927. год.
Чибутковица.

Божа Зиндовић,
земљак.

Одговор: Мало има изгледа. да ће грожђе ове сушне године бити кисело, јер је топлоте, потребне за сазревање, било и сувише. Али ипак има случајева, где је грожђе делимично од сунца спрљено и пропало или су поједина пупад, па и гроздови остали мали са ситним тврдим зрном, које ће тешко да узри, остајући ситно, тврдо и црвенкасто и за време општег зрења грожђа.

Ако има бојазни, да ће у вину бити више киселине, него што је потребно, треба предузети ове мере:

1) Брати грожђе, кад буде потпуно зрело, а не журити, како се то обично код нас чини. Јер само од зрелог грожђа може да буде добро вино. Ако смо принуђени, да беремо недовољно зрело грожђе, и поред све вештине у справљању вина, не можемо ипак од тог грађевног материјала добити првокласно вино, јер ће му недостајати арома, мирис „на грожђе“, својствен само вину од добро зрелог грожђа.

Зато је потребно знати оценити, кад је грожђе зрело. То се цени по спољашности грозда, по његовом укусу, а најбоље мерењем шећера у грожђу. Како се то врши, било је речи у „Тежаку“ за прошлу годину у броју 38. у чланку: *„Изгледи на овогодишњу бербу грожђа и припремање за њу“*, од потписатог, те се нећемо упуштати у описивање овога рада.

Ако и поред свега тога грожђе, које беремо,

није довољно зрело, слатко, онда морамо прибећи другим мерама.

2) Смањићемо киселину једне недовољно зреле или по природи опоре сорте грожђа, ако је мешамо са другим зрелијим и слађим сортама, односно мање опорим, на пр. прокупац са скадарком.

3) Ако је грожђе неједнако зрело, можемо вршити подбирање, т. ј. брати прво зрело грожђе, а оно зелено доцније.

4) Смањићемо киселину такође, ако од црних сората грожђа правимо бело вино.

5) Ако желимо ипак црно вино, онда морамо, да би му смањили киселину, одвојити шепурину, те метнути у кацу да ври само шира са покожицом и семенкама.

6) Да добијемо црно вино са мање киселине и мање опоро, не треба га дуго држати на комини, већ одмах по завршеном врењу оточити га.

Ако употребимо једно од побројаних средстава или још боље више њих заједно, смањићемо вину киселину у осетној мери, али ако има изгледа да ни то неће бити довољно, онда морамо прибећи осетнијим мерама, као:

7) Одузети шири киселину додавањем у одређеној количини неких соли, које се једине са киселином вина, те је на тај начин смањују. Такве су соли н. пр. калијум тартрат, а у недостатку овог чист мермер.

8) Додавањем шири чистог алкохола или још боље шећера, појачаћемо ширу, односно вино и на тај начин већа количина алкохола у вину утицаће да се киселина у вину мање осећа.

И при појачавању шире на један од ова два начина и нарочито при одузимању киселине помоћу мермера, треба бити врло обазрив и вршити то само у одређеним количинама и на начин како је прописано, у противном можемо или покварити вино или доћи у опреку са законским прописима.

О свему што овде није описано у појединостима, као на пр.: како се одређује зрелост грожђа; како се одваја шепурина; како се добија бело вино од црног грожђа; како се вину или шири одузима киселина и како се појачава вино или шира или је било говора раније у „Тежаку“ или се може наћи описано у књизи „Винарство“, која се може набавити од Српског Пољопривредног Друштва по цени од 30 дин. У описивање свега овога нисмо се могли упуштати, због тога што би то заузело много места у листу и прешло обим једног чланка.

Бож. Ђ. Ранковић.

Питање: Прошле јесени добио сам од Друштва 30 кгр. озиме грахорице, помешане са мало јечма и ражи; посејао сам једну количину за храну стоке; а пошто је семе скупо, посејао за следећу годину и 5 кгр. за семе. Пошто је грахорица сазрела овро сам је и оветрењао, али сам по њој нашао неког крилатог инсекта, који семе суши и ништи. Сви су изгледи, ако ово потраје и даље, да ће ми семе бити неупотребљиво за следећу сетву. Шаљем мало семена за испитивање.

Молим Друштво за обавештење преко „Тежака“, како бих овога немилог госта отерао.

1. августа 1926. год.
у Виткову (Жупа) **Јован Д. Тодоровић**

Постављено питање Друштво је упутило *Пољопривредној Огледној и Контролној Станици у Топчидеру*, и Директор Станице инж. г. Никола П. Казањецки, доставио је Друштву службеним актом овај

Одговор: Семена наших лептирастих биљака, као што су грашак, пасуљ, сочиво, грахорица и др., изложена су нападима ситних буба-тврдокрилаца, које народ зове *жижцима*, у Јужној Србији *гагрицама*. Свака врста од ових семена има своју гагрицу, те према томе и носе имена „грашкова“, „пасуљева гагрица“ и т. д.

Све ове гагрице или жижци нападају зрневље на исти начин. Одрасле бубе снесу у пролеће своја јаја на махуне, које су се управо образовале. Из снесених јаја излегу се мале беле ларве (црвићи), које кроз махуне продру до младог семена и у њега се увуку. Обично се у једном зрну налази само једна ларва и она не смета семену, да се даље развија и расте. Ларва се храни семеновим беланцетом, брашњавом материјом семена, изједе зрно изнутра, па и саму семену клицу хоће да повреди. Кад семена сазру, гагричина ларва се претвори у лутку, и тако остане у семену све до пролећа. Кад се семе с пролећа посеје, онда га гагрица напушта, изађе из њега као савршен инсекат. Али у топлијим годинама могу гагрице имати и краћи рок за своје развиће, те у том случају савршени инсекти не презимљују у семенима, него кад изађу, потраже скривена и заклоњена места за своје зимовање.

Послато семе грахорице (Vicia sativa) јако је нападнуто од стране *грашкове гагрице* (Laria pisorum L.), што је доста редак случај, јер овај инсекат напада поглавито *грашак*, а само изузетно грахорицу. Грашкова гагрица је бубица једва пола сантиметра дугачка, угасито мрке боје: по покрилцима има беличасте мрље симетрично поређане; покриоци су крањи од трбуха тако, да он вири испод њих; тај део трбуха што вири испод покриоца бео је и има доле са сваке стране по једну црну мрљу. По овоме ћемо лако познати грашкову гагрицу. Оштећена зрна, из којих је грашкова гагрица изашла, имају спола на семењачи округао отвор, који води у унутрашњост издубљеног зрна, а нападнута семена, из којих гагрице још нису изашле, познају се по округлом, готово прозрачном прозорчету, које ствара семењача изнад удубљења, у коме се гагрица налази. Пробијајући ова прозорчета, одрасле гагрице излазе на поље, паре се и ток њиховог развића почиње на ново.

Из овог кратког описа гагричиног живота

раздвојни за читаве две и по године, докле је био у Хоенхајму (колико се сећамо). Тада је он био већ зрео човек са једним свршеним факултетом и стеченом докторском титулом, а ми почетници.

Било је потребно, да се од правника створи пољопривредник наоружан свима највишим савременим пољопривредним знањима. И њега је Криштоф стварао кроз недеље, месеце и године ретким стрпљењем и истрајношћу. Многе су епрувете и реагенције страдале у почетку под још невештом руком правника. Ммого је лабораторијских мантила измењано. Али Криштоф је ипак створио од правника још и дипломираног агронома и правог пољопривредника са дубоким схватањима о пољопривреди, о њеним потребама и њеним правцима. У његовом тадашњем раду се нарочито истицала једна црта, која је указивала на један будући интензиван и користан рад у правцу аграрне политике.

Живот у иностранству по сили околности упућивао нас је једно на друго. Постали смо интимни и нераздвојни. У тој се је интимности тек могао увидети прави велики и узвишени дух Криштофа. Необично широко срце и груди, необично добар и коректан друг, необично велико схватање о потребама свога народа, необично велики родољуб. Још тада је он био исто толико велики Хрват, колико и Србин и Словенац. Много пута смо у заједничкој шетњи између Хоенхајма и Бирхаха или Хоенхајма и Штутгарта или на Хоенхајмским пољима или у његовом стану сатима третирали разна питања, која су подједнако била важна за Хрвате као и Србе у то доба, онако како смо схватали и осећали у то доба као синови делова једнога народа, који се развијају под различитим околностима, а који у суштини теже једном циљу. Па и поред свеколике интимности постојала је једна извесна граница, коју је стварала сама куртоазија, а преко које се није могло. Из тадање његове прошлости знао сам само толико да је као патриота био затваран у Беловару и да је имао своје добро, на коме је мислио да отпочне рад.

Завршили смо студије и разишли, носећи собом дубоки узајамни утицај, одржавајући га на даље преписком, јер у даљем животу само смо се још једном срели.

И 2. јуна т.г. добио сам од њега ово кратко писамце:

Загреб, 2/6-27. г.

Драги пријатељу,

Управо већ на умору диктирам за Вас. Шаљем Вам задњи број Господарског Листа у којем сам још нешто написао и ако већ врло тешком муком.

Желим Вам све добро, сјећам се жалосно наших лијепих дана у Хоенхајму.

Срдачно Вас поздравља Ваш

Криштоф.

Господарски Лист, који је Криштоф уређивао, већ у броју за јуни донео уводни чланак:

„† Dr Милан Криштоф“

Можда је ово било последње писмо, које је Криштоф написао.

Оно о чему ми нисмо никада говорили и оно, што нисам знао, казује писац тог уводног чланка. Узећемо само главне мисли.

„9. јуна у 9 часова склопио је после дуготрајне и тешке болести на вечни починак своје очи Dr Милан Криштоф, бивши шеф народногосподарског одсека у Загребу.

Родио се 1872. год. у Клањцу у Хрватском Загорју. Ту је и провео своје детињство до времена средњешколског и универзитетског васпитања. Младост му је падала у најбурније политичко доба. Лично он није марио за политику ради њених метода и на том пољу се није истицао, па ипак 1895. год. није могао одолети ни он огорчењу народном, па је и он суделовао спаљивању мађарске заставе. Био је осуђен 4 месеца затвора. Још као ђак био је пристао уз покрет Хрватске Мисли и Новог Доба. По свршеним пољопривредним наукама ступио је у службу код Пољопривредне Банке. 1905. год. постао је Уредником „Господарског Листа“ и „Господарског Календара“. Од тада скоро четврт столећа радио је за Хрватско-славонско господарско друштво у Загребу. Године 1919. постао је шефом народногосподарског одсека у Загребу. У том положају се с премао да приступи провађању аграрне реформе, али је био ометан махинацијама њених противника. Његови назори на жалост нису нашли одзива код меродавних фактора, те је и његов утицај био кратког века. Оболевши од стомака, повукао се из државне службе. Али преко Господарског Листа као сарадник утицао је и даље на развој пољопривредног живота. По опорављању радио је као вишегодишњи члан Управног Одбора Хрватско-Славонског Господарског Друштва и као директор стручног одељења Друштва.“

Тако у најкраћим потезима пише Господарски Лист.

Завршен је један живот веома плодан. На жалост само сувише рано! Нека је светао помен пок. Криштофу и Бог да му душу прости!

Мита Ђ. Николић.

ЗАПИСНИК

33. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 10. августа 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: п. председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Б. Станисављевић, Т. Партовић, Б. Ранковић и Д. Николић.

Председавао п. председник Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

534) 32. седнице Управног одбора. Одбор прима прочитани записник.

раздвојни за читаве две и по године, докле је био у Хоенхајму (колико се сећамо). Тада је он био већ зрео човек са једним свршеним факултетом и стеченом докторском титулом, а ми почетници.

Било је потребно, да се од правника створи пољопривредник наоружан свима највишим савременим пољопривредним знањима. И њега је Криштоф стварао кроз недеље, месеце и године ретким стрпљењем и истрајношћу. Многе су епрувете и реагенције страдале у почетку под још невештом руком правника. Ммого је лабораторијских мантила измењано. Али Криштоф је ипак створио од правника још и дипломираног агронома и правог пољопривредника са дубоким схватањима о пољопривреди, о њеним потребама и њеним правцима. У његовом тадашњем раду се нарочито истицала једна црта, која је указивала на један будући интензиван и користан рад у правцу аграрне политике.

Живот у иностранству по сили околности упућивао нас је једно на друго. Постали смо интимни и нераздвојни. У тој се је интимности тек могао увидети прави велики и узвишени дух Криштофа. Необично широко срце и груди, необично добар и коректан друг, необично велико схватање о потребама свога народа, необично велики родољуб. Још тада је он био исто толико велики Хрват, колико и Србин и Словенац. Много пута смо у заједничкој шетњи између Хоенхајма и Биркаха или Хоенхајма и Штутгарта или на Хоенхајмским пољима или у његовом стану сатима третирали разна питања, која су подједнако била важна за Хрвате као и Србе у то доба, онако како смо схватали и осећали у то доба као синови делова једнога народа, који се развијају под различитим околностима, а који у суштини теже једном циљу. Па и поред свеколике интимности постојала је једна извесна граница, коју је стварала сама куртоазија, а преко које се није могло. Из тадање његове прошлости знао сам само толико да је као патриота био затваран у Беловару и да је имао своје добро, на коме је мислио да отпочне рад.

Завршили смо студије и разишли, носећи собом дубоки узајамни утицај, одржавајући га на даље преписком, јер у даљем животу само смо се још једном срели.

И 2. јуна т.г. добио сам од њега ово кратко писамце:

Загреб, 2/6-27. г.

Драги пријатељу,

Управо већ на умору диктирам за Вас. Шаљем Вам задњи број Господарског Листа у којем сам још нешто написао и ако већ врло тешком муком.

Желим Вам све добро, сјећам се жалосно наших лијепих дана у Хоенхајму.

Срдачно Вас поздравља Ваш

Криштоф.

Господарски Лист, који је Хриштоф уређивао, већ у броју за јуни донео уводни чланак:

„† Dr Милан Криштоф“

Можда је ово било последње писмо, које је Криштоф написао.

Оно о чему ми писмо никада говорили и оно, што нисам знао, казује писац тог уводног чланка. Узећемо само главне мисли.

„9. јуна у 9 часова склопио је после дуготрајне и тешке болести на вечни почивак своје очи Dr Милан Криштоф, бивши шеф народногосподарског одсека у Загребу.

Родио се 1872. год. у Кланьцу у Хрватском Загорју. Ту је и провео своје детињство до времена средњешколског и универзитетског васпитања. Младост му је падала у најбурније политичко доба. Лично он није марио за политику ради њених метода и на том пољу се није истицао, па ипак 1895. год. није могао одолети ни он огорчењу народном, па је и он суделовао спаљивању мађарске заставе. Био је осуђен 4 месеца затвора. Још као ђак био је пристао уз покрет Хрватске Мисли и Новог Доба. По свршеним пољопривредним наукама ступио је у службу код Пољопривредне Банке. 1905. год. постао је Уредником „Господарског Листа“ и „Господарског Календара“. Од тада скоро четврт столећа радио је за Хрватско-славонско господарско друштво у Загребу. Године 1919. постао је шефом народногосподарског одсека у Загребу. У том положају се с премао да приступи провађању аграрне реформе, али је био ометан махинацијама њених противника. Његови назори на жалост нису нашли одзива код меродавних фактора, те је и његов утицај био кратког века. Оболевши од стомака, повукао се из државне службе. Али преко Господарског Листа као сарадник утицао је и даље на развој пољопривредног живота. По опорављању радио је као вишегодишњи члан Управног Одбора Хрватско-Славонског Господарског Друштва и као директор стручног одељења Друштва.“

Тако у најкраћим потезима пише Господарски Лист.

Завршен је један живот веома плодан. На жалост само сувише рано! Нека је светао помен пок. Криштофу и Бог да му душу прости!

Мита Ђ. Николић.

ЗАПИСНИК

33. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 10. августа 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: п. председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, Б. Станисављевић, Т. Партовић, Б. Ранковић и Д. Николић.

Председавао п. председник Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

534) 32. седнице Управног одбора. Одбор прима прочитани записник.

535) 31. седнице Књижевног одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II.

Прочитан је записник 34. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

536) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара.

537) да се одобрава исплата рачуна г. Ц. Гроздановића на 740 дин. за преглед Подружине у Прокупљу.

538) да се прима знању, да је извршен преглед касе и нађено стање исправно.

III.

Прочитан је записник 31. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

539) да се од Техничко-Хемијског Друштва из Беча тражи у комисион понуђени вагон плавог камена.

540) да цена Мајфартовим муљачама буде: обичним 1150 дин., комбинованим 1850 динара.

541) да се од Севера и Ком. купи 5000 кгр. луцерке, по понуђеној цени.

542) да се одобрава набавка једне хектолитарске ваге за пољопр. референта врањске области.

IV.

Прочитан је записник 31. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

543) да се од Подружина, које немају могућности да дуг исплате, а имају робу у магацину, прими роба натраг или експедује за награде на околним изложбама о њиховом трошку.

544) да се усваја предлог пољопр. референта врањске области, да се изложба у Врању одржи 15. и 15. октобра о. г.

545) да се одбија предлог г. И. Марковића, из Силбаша, да уз награду посредује код Подружина, да од Друштва набаве вештачка ђубрива.

546) да се одобравају предавања по предлогу Одбора.

547) да се г. И. Калуђеровићу, пољопр. референту из Бара, исплати 200 динара за одобрено му и одржано предавање, а предавање да Књижевни Одбор штампа у Тежаку, ако за сходно нађе.

V.

Саслушани су извештаји инспектора за Подружине, па је одлучено:

548) да се прими у састав нова Подружина из Битоља, пошто је испунила све услове за пријем.

549) да се прими знању извештај о прегледу Подружина у областима: моравској и крушевачкој стим, да инспектор у будуће прилаже извод о нађеном стању код сваке Подружине. Подружина из В. Поповића, да се тужи за дуг, а од крушевачке да се тражи да дуг плати, као што је обећала инспектору. Да би се избегле неправилности у књиговодству код Подружина, инспектор да изради упутство о вођењу књига и поднесе га Управном Одбору на одобрење, па затим, да се достави свима Подружинама с препоруком. да у будуће један пут годишње шаљу Друштву на преглед књиге и документа. Што се тиче жалби Подружина, да им се на писма неуредно одговара и да се поруџбине са задовољењем извршују, препоручити одговорном особљу, да на писма одмах одговара и поруџбине хитно извршује, а ако робе нема у магацину да се поручиоци такође известе са потребним објашњењем.

VI.

Саопштења и предлози:

550) Прочитан је позив Комитета при Пољопр. Институту у Риму, којим позива на III Конгрес института рада. Одбор прима знању стим, да се Комитет извести, да Друштво неће учествовати, пошто је кратак рок, те се не може припремити.

551) По питању дуговања Подружина одлучено је: да инспектор поднесе извештај идућој седници, које Подружине треба тужити за дуг.

Са овим је седница закључена.

ТРАЖИТЕ!

Илустровани Пољопривредни речник, Свеска А и Б. Цена 20 дин.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калијумметабисулфит за ширу и вино . .	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен провласни „Монтекатини“ .	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
„ „ „ запушач. флаша. . . .	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др. . .	250	„ „
Пресе за грожђе од 75 лит.	*950*	„ „
„ „ „ „ *100* „	*1250*	„ „
„ „ „ „ *180* „	*1700*	„ „
„ „ „ „ *250* „	*3450*	„ „
„ „ „ „ *500* „	*4500*	„ „
Муљаче за грожђе обичне од 22 ст. ширине	*860*	„ „
„ „ „ „ *30* „ „ „		
(мајфартове)	*1150*	„ „
Муљаче за грожђе комбиноване за одв. јетељке (мајфартове)	*1850*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малигандови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда . .	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови . . .	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа . . .	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија .	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком 480 –	500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама .	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Дрљаче дводелне лаке — преламаче . . .	300	„ „
Крушачи са два клипа, са ветрилом . . .	1700	„ „

Крушчча за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Крушчча за причршњавање за сандук . .	120	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½ .	2400	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia* . .	2200	„ „
„ „ „ „ „ *I/I* „ .	2600	„ „
„ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	2600	„ „
„ „ „ „ „ *II/I* „ .	2800	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дан., од 2 л. 23 — од ½ л. 7. –		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и љломбирано — чисто од вилине косице . .	40	„ кгр.
Семе од црвене детелине гарантовано и љломбирано — чисто од вилине косице	30	„ „

Семе од озиме грахорице и грашка поручено је, цена ће се објавити накнадно.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних задружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Најбоље помоћно средство за храњење и опорављење закржљале, слабуњаве и рахитичне стоке јесте

„Тежаково храниво и лековито уље за стоку“,

које је у томе циљу испитано, добрим пронађено и препоручено од:

Бујиатричке клинике ветеринарског факултета и Завода за сточарство на Кр. свеучилишту С. Х. С. у Загребу, протоколом Бр. 75 од 14. јуна 1927.

Ово уље добија се ИСКЉУЧИВО САМО код фирме:

М. Тежак, Загреб, Гундулићева 13.

која шаље упуте о употреби свакоме на захтев бесплатно. 6—2

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 23. — VIII — до 30. — VIII — тек. год.

Пољопривредни, сточни и други производи	Београд						Нови Сад					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара						динара					
	од	до	од	до	количина	дин.	од	до	од	до	количина	дин.
Пшеница	300	315	300	307	—	—	295	300	292	292	615.000	292
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Јечам	280	—	270	—	—	270	270	—	267	—	265	—
Овас	210	235	200	230	—	207	207	202	215	200	210	80.000
Кукуруз	202	240	200	220	—	197	225	205	240	200	220	1395.000
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	278	442	275	440	210.000
Мекиње	200	210	197	200	—	—	—	185	205	182	200	100.000
Пасуљ	370	375	340	360	—	340	360	—	—	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	400	640	—	520	520	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орасн	680	770	650	750	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	—	112	—	—	115	115	—	—	—	—	—
Кромпир	150	—	140	—	—	145	145	—	—	—	—	80.000
Лук	260	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 353 –353.50 дин.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

Конкурс

Дирекцији државног Добра „Беље“ потребно је 10 пољопривредних адјуната, те овим расписује конкурс ради попуне тих места.

Рефлектанти морају бити инжињери агрономије и да су неожењени. Молбе снабдевене документима према чл. 12. закона о чиновницима и осталим државним службеницима грађанског реда, упутити најдаље до 25. августа т. г. Дирекцији Државног Добра „Беље“. Кнежево (Барања). Изабрани кандидати биће постављени као привремени чиновници са месечним платом од 400 дин. и принадлежностима по прагматици, која важи за чиновнике државног добра „Беље“.

Из Дирекције Државног Добра „Беље“ — Кнежево (Барања) Бр. 3807. од 2. августа 1927. год. 3—3

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Чување јесењих и зимских сората јабука и крушака преко зиме.*)

У чланку „*На који се начин могу преко зиме очувати позне сорте јабука и крушака*“ оштампаном у „Тежаку“ Бр. 38 — 1921. год. опширно је изнето, како се воће чува у воћним коморама и траповима. Овде пак допуњује се то и са другим начинима према најновијем искуству.

Да се јесење и зимске сорте јабука и крушака што дуже преко зиме очувају, пре свега морају бити пажљиво и на време руком или нарочитим бериљкама узабране. За чување узимају се само здрави и зрели плодови, а повређени, натрули и црвљиви издвајају се и употребе за јело или прераду. Оно се том приликом и сортира или се то чини при продаји.

По берби јабуке се оставе на каквом промајном месту у тањем слоју да престоје неколико дана и затим се уносе у воћну комору или друга подесна места.

За чување јабука и крушака преко зиме могу се употребити хладније собе, подруми и др. подесна места. Пре оставе плода, место се пажљиво очисти и сумпорише (на 1 куб. м. 30 грама сумпора), како би се уништиле гљивице, које се прозорокују трулеж плода. Средња просечна топлота треба да је 5—6° С, јер услед веће топлоте

Сл. 72. — Просте стеллаже са покретним лесама.

Сл. 73. — Стеллаже са малим лесама од летава или пруће.

плодови увену и брже се кваре. Најбоље је, да су прозори и врата окренути источној или северној

*) Одговор на питање г. Миодрага Живковића, учитеља из Јарка (Срем).

страни, а да се спречи приступ јаче светлости, треба прозоре покрити хартијом.

У собама и подрумима воће се чува у стелажама са ногарима и покретним лесама начињеним од дасака и летава тако, да се између леса може

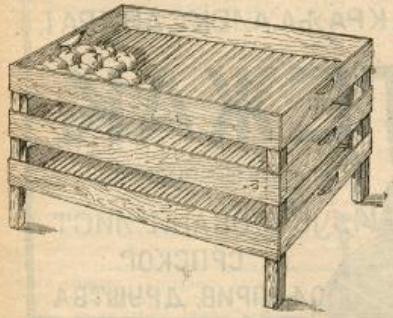

Сл. 74. — Практичне — чврсте стелаже са лесама од летава.

слободно руком радити. *(Сл. 72., 73. и 74.)*. Стелаже се поређају унаоколо зида, а ако је простор већи, онда и по средини. Затим се по лесама поспе тањи слој суве сламе и воће наслаже у дебљини 2—3 реда, пазећи да дршке буду на горе окренуте. При дну дођу сорте чврстог меса и љуске, па затим нежније — мекше сорте.

Остављено воће прегледа се сваких 14 дана, а по потреби и чешће. Том приликом дозрели плодови одвоје се, употребе или продају, а натрули одстране. Остали здрави разреде се и даље чувају. Дозрело воће познаје се по мирису, боји и укусу.

Могу се направити и нарочити *сандуци* и *бурад*, који се испуне са плодовима и унесу у подрум. *Сандуци* су високи 0.50 см., дугачки 2 м. и широки 1 м. Направе се са размакнутим летвама тако, да се између њих не могу мишеви провући. Воће се пажљиво наслаже у висини до 0.40 см. Сваке 2—3 недеље прегледа се, па се натрули плодови избаце, а здрави очисте сувом крпом и чувају до употребе. Овај начин подесан је за издржљиве зимске сорте јабука и крушака.

Јабуке се могу очувати свеже и здраве до самог пролећа, када се узабрани плодови сместе у *бурад* и између њих после што ситнији суви песак, који спречава приступ спољашњег ваздуха, а у себе упија воду, која из јабука испарава. Бурад са воћем оставе се у какав хладнији подрум, али да није изложен мразу.

Зимске сорте крушака осредњег квалитета могу се очувати, ако се на отвореном пољу поред каквог зида северу окренутом земља очисти, после тањи слој сувог шумског лишћа, поређају крушке на гомилу, покрију дебљим слојем лишћа (40—50 см.)

За пролетњу употребу зимске сорте јабука и крушака могу се очувати у мањим количинама, када се здрави плодови завију хартијом, сложе у корпе или сандуке, па корпе затворе и чувају у каквој соби, где се не ложи.

П. С. Петковић.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:
Пауке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

ПОДЛИСТАК.

М. Митровић,
ветер. пуковник у пенз.

О заштити животиња и растиња

(Наставак)

Мучење животиња и упропашћивање растиња.

Покрет, да се заштите животиње и растиње, побудила је чињеница, што се код нас у знатној мери муче животиње и упропашћује растиње. Људи ово чине већином из пакости, самоволе и саможивости и тежње за брзим богаћењем. А реће из неразумевања — незнања. На пр. многи незнају правила сточне хигијене и не познају снагу своје стоке. Они мисле, да кад добро хране и напоје стоку, да је могу употребити и за најтежи рад, без и најмањег одмора. Или, да могу и за тежи рад употребљавати гладну и жедну стоку, сипљиву и увелико бремену стоку и т. д.

Има људи малоумних, који прецењују снагу своје радне стоке, мислећи: да им је она довољна и за најтежа кола и терете, не водећи рачуна ни о доброти путева, а све у циљу да за што краће време више зараде, несвесни при томе: да ће овако радећи, убрзо или искварити — уарумити, или са свим упропастити своју стоку и себи на тај начин причинити велику штету.

Мучења се са животињама врше при раду, трговању, клању, продукцији и уништавању.

Појединци немилосрдно туку и псују стоку. Употребљавају за рад: болесну, увелико бремену, сипљиву, сакату и рањаву стоку. Муче стоку претоваривањем и прекомерним радом, као и глађу и жеђу. Преко зиме често виђамо, како људи употребљавају за рад непотковану стоку, при чему се она клиза, пада на колена и повређује, не може да вуче, а теранци је притом немилосрдно туку, псују и покадшто премлаћују. Или остављају стоку на најачем мразу запрегнуту у колима, скроз мокру, знојаву и непокривену пред каквом механом или ракицаницом, у којој они пију и проводе се, а за то време стока им се напољу знојава, гладна и жедна мрзне. И онда треба ли се чудити, што им ова често побољава и пре времена пропадне.

На трговима виђамо, како продавци — цам-

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

О употреби требера за исхрану стоке.

Питање: Пошто нам је на овој сушној години тешко исхранити нашу стоку, нарочито краве музаре, то смо се нас неколико решили, да купимо из овдашње пиваре *требера* ради мешања са другом храном. Стога молимо за обавештење: Колика је хранљива вредност свежег пиварског требера, а колика мекиња; да ли више вреди $3,_5$ кгр. свежег требера или 1 кгр. мекиња, пошто у Пољопривредном Календару није нам довољно јасно, колико садрже беланчевина и друго?

19. VIII. 1927. год.
Заблаће.

Живојин Радојевић, из Вапе,
члан млекар. задруге и Чачан.
Пољопр. Подружине.

Одговор: Пошто се са својим пријатељима интересујете за подробно сазнање хранљивих материја у пшеничним мекињама и свежем пиварском треберу (комини, тропу), то се у ниже означеним бројевима износи њихов хемиски састав.

	Сварљиве беланчевине	Сварљиве сирове масти	Сварљивих безазот. хран. мат.	Грубих влакана
1000 гр. пшенич. мекиња садрже:	105. гр.	$33,_4$ гр.	388 гр.	$23,_6$ гр.
1000 гр. свежег пивар. требера садрже:	35 гр.	15 гр.	66 гр.	20 гр.

Према овоме хемиском саставу поменуте хране, скробна вредност, која махом служи као мерило хранљивости сваке хране, износи за пшеничне мекиње просечно $45,_{35}$ кгр., а за свеж пиварски требер $12,_7$ кгр. То значи: да 100 кгр. пшеничних мекиња производе исто хранљиво дејство као и $45,_{35}$ кгр. чистог скроба, а 100 кгр. свежег пиварског требера имају исто хранљиво дејство као и $12,_7$ кгр. чистог скроба. На основу овога можете извести закључак, да у погледу хранљивости 1 кгр. мекиња одговара $3,_7$ кгр. свежег требера, односно хранљивост мекиња већа је за $3,_7$ пута од исте количине свежег требера.

Ако упоредимо хранљивост мекиња и свежег пиварског требера са њиховом ценом, узимајући да 1 кгр. мекиња добијате тамо по $2,_{20}$ дин., а 1 кгр. свежег требера по $0,_{35}$ дин., излази, да вас 100 кгр. сварљиве беланчевине из мекиња стају $2,_{00}$ дин., а 100 гр. сварљиве беланчевине из свежег пиварског требера свега $0,_{71}$ дин. Значи, да у треберу добијате беланчевину много јефтиније него у мекињама и да би био бољи рачун узимати требер место мекиња.

Када би се узимао у обзир једино хемиски састав поменуте хране, ствар би стајала, како је изнесено. Али сем хемиског састава ваља водити рачуна и њиховој биолошкој вредности, нарочито о витаминима, о чему се у новије време води много више рачуна него ли о хемиском саставу хране, који је последњи раније био одлучујући при одређивању хранљивости. У томе погледу мекиње имају предност и већу хранљиву вредност од свежег пиварског требера, пошто оне прве садрже доста витамина, који су од особитог значаја по растење и напредовање младих организама, по здравље већ одраслих организама, по физиолошку радиност организма, па и млечне жљезде. Витамини отклањају извесна оболења, која се јављају после извесног времена као природна последица одсуства витамина. У пиварском треберу ниште се извесни витамини кувањем пиварске каше, те их

баси немилосрдно туку слабе, сипљиве и сакате коње, као и увелико суждребне кобиле, да би код њих изазвали срчаност и брзину, а све у циљу преваре. Исто тако виђамо посведневно да продавци са села доносе живину у варош ради продаје на обрамици или затурену преко рамена, везану за ноге по неколико комада једно за друго са главама надоле, што јој причињава бол, па често и липсава. Уместо да је носе у за то нарочито оплетеним котарицама од прућа, кафезима и т. д. А познато нам је и то: да поједини несавесни продавци кљукају песком живину, нарочито пловке, да би биле теже и т. д.

Многи људи муче стоку нерационалним клањем: често кољу увелико бремену стоку са живим плодом, као и незреле младе животиње, чије је месо шкодљиво за храну људи, као: телад, јагањце, прасце и т. д., што јако штети и сточни прираштај. Намењену стоку за приплод појединци рђаво хране и негују, злостављају и туку, услед чега она побацује. А код млечне стоке и стоке за клање ово рђаво утиче не само на количину, него и нарочито на каквоћу меса, млека и осталих производа, од чега трпи велику штету народна економија и људска исхрана.

Има много људи и по варошима и селима, који радо држе из задовољства псе и мачке, али их нерадо хране, те ови тумарају по улицама и туђим двориштима, тражећи себи хране. Овим им се поред досађивања околини даје и могућност да дођу у додир са бесним псима и мачкама, услед чега се они заражују и на тај начин беснило у земљи шире. И онда треба ли се чудити, што сваке године шаљемо знатан број људи и деце уједених од бесних животиња у Пастерове заводе на лечење и за то издајемо силан новац, и што се беснило код нас тако рећи одомаћило и безпрекидно одржава.

Чешће виђамо, како људи приликом уништавања непотребних животиња немилосрдно поступају са њима, и врше злочин са њиховим лешевима. Н. пр. своје престареле, неизлечиве и непотребне животиње — псе и мачке — убијају на најсуровији начин: камењем, мотком, или им везују камен о врат, па живе бацају у какву бару или поток и уопште текућу воду, на места, где појимо стоку и одакле се водом служимо. Уместо да их само у

после нема у треберу. Када се за исхрану стоке употребљује свеж и сув требер, треба животињама додавати зелене или укишељене хране, коренасто биље, чиме се надокнађује недостатак витамина.

Сем свега горе изнесеног ваља још знати, да је свеж, топао пиварски требер врло добра храна, која својим мирисом и извесним материјама, које потичу из хмеља, повољно утиче на лучење млека. Али после извесног времена стајања, ако је топлота повољна, свеж требер брзо подлеже превирању, укисели се, уплесњиви се, којом приликом штетно дејствује на стомак животиња, што се познаје по наталом проливу, смањује лучење млека, па често погоршава квалоћу млека и масла. Свеж требер даје се млечним кравама у количини 10 до 20 кгр. дневно на грло, даље товљеним говедима и свињама, рачунајући до 25 кгр. на дан и на 1000 кгр. живе мере. Коњима и овцама даје се као споредна храна услед врло велике количине воде, коју свеж требер садржи.

Када је реч о свежем пиварском треберу, треба напоменути, да је сув пиварски требер много веће хранљивости. Он садржи: око 9% воде, 14,1% сварљиве беланчевине, 6,6% сирове масти, 25% безазотних екстрактивних материја и 7,7% грубих влаканд. Његова скробна вредност износи 50,8 кгр. дакле око 4,5 пута већа је од оне свежег требера. Сув пиварски требер боље се може очувати и дуже стајати, даје се с успехом свој стоци сув или слабо поквашен водом у смеши са сечком, односно са коренастим биљем. Кравама и товљеним говедима даје се по 3 кгр. дневно на грло, товљеним овцама до 0,5 кгр. на дан и грло, док се код коња половина оброка зоби може заменити сувим требером. Свиње га рђаво варе.

Dr Т. Митровић.

Питање: У априлу ов. год. засадио сам на стално место непосредно из стратификале две хиљаде окалемљене лозе на америчкој подлози. Садио сам по два комада на једно место, где по један треба стално да остане. Негом, радом, а и угодним временом, примило се је врло добро, да слабо које место има празно — односно без две.

Како нисам тачно познат са овим радом, молим Друштво за стручно обавештење преко наредног броја „Тежака":

1) Да ли на месту, где су се оба калема примили, треба по један исшчупати сад с јесени или у пролеће.

2) Да ли треба ђубрити, кад и како.

2) Да ли би орезивање на њима било боље да извршим сад у јесен или у пролеће, како за оне што остају на својим местима, тако и за оне што се расађују.

12. август 1927. г.
Струганик, ср. косјарски.

Јанко Т. Николић.

Одговор: Пре свега да напоменемо, да овај начин подизања винограда, т. ј. сађењем стратификованих калемова непосредно из сандука на стално место, није за препоруку. И то нарочито с тога што у случају неподесне године проценат примања може да буде врло слаб. Али кад такво сађење успе, као што је овде случај, онда овај начин подизања винограда не уступа ни по чему другим сличним начинима.

А сад да одговоримо на постављена питања:

1. На месту, где су се примила оба посађена калема, треба оставити само један и то онај бољи, т. ј. који има јак ластар и нарочито код кога је спојно место без икакве замерке.

води удаве, па потом њихове лешеве на склоњено место у земљу закопају.

Исто тако многи људи уместо да закопавају лешеве од својих убијених или уопште угинулих животиња и живине, они ове по варошима бацају на ђубришта или туђа дворишта и улицу. А по селима лешеве бацају често по друмовима, јарковима, њивама и ливадама, где се лети црвљају, труле и распадају, кужећи околину. Тиме се иде на руку не само ширењу заразе међу животињама и живином, већ и међу људима код болести, које са животиња прелазе и на људе.

А шта тек да рекнемо за посведневно сатирање и упропашћивање растиња, што сваке године чине излетници по шумама и парковима и напуштена деца. Или шта да кажемо за напуштену децу и самовољне људе, који по селима газе усеве, чине штете по ливадама, воћњацима, виноградима и шуми, којом приликом поред упропашћивања ових, хватају и корисне птице певачице, уништавају птичија гнезда и јаја у њима и т. д.

Као што видимо, овакви су поступци страшни, они се граниче са злочином. И ми у интересу нашег сточарства и уопште народне економије, као и у интересу нашег угледа, морамо свим силама настати да ова зла у нашој земљи искоренимо.

Истина је, да се ова варварства мање више дешавају и по другим земљама, али ми треба да се угледамо на најкултурније од њих.

Пре свега треба да се удружимо у целој земљи ради заједничке борбе. Удружења за заштиту животиња и растиња треба да се организују и по варошима и селима. Овим удружењима по селима треба да дају правац и са њима управљају на првом месту земљорадничке и сточарске задруге. У њима треба да узму видног учешћа економи, ветеринари, свештеници, учитељи и остали образовани људи.

Земљорадничке и сточарске задруге требало би да стављају својим задругарима као услов: да добро хране и негују домаће животиње и растиње, и да према њима буду милосрдни и са њима да лепо — човечно поступају, у властитом, и општем интересу.

За борбу против овога зла имамо три средства: васпитање, поука и закон.

Прва дужност родитеља и учитеља треба да буде, да развијају код деце љубав не само према

Ако су оба калема кржљава и спојна места рђава, треба их обадва извадити и на њихово место посадити један од извађених добрих калемова, јер ако се остави на сталном месту кржљав калем, он ће убрзо пропасти, прве рђаве године, и онда ће га тешко бити заменити, те ће виноград бити местичав, проређен, што није ни лепо за око, нити економски.

Вађење сувишних калемова треба свршити с јесени, кад се лоза здрвени и лишће пожути и почне опадати. То чупање треба вршити пажљиво, да се што мање повреди како ишчупани сувишни калем, тако и нарочито онај што остаје на сталном месту. С тога то треба вршити после једне кише, кад се земља оцедне од сувишне влаге и постане мекша и стога такође треба око калемова, нарочито уз онај што треба ишчупати, одгрнути земљу. Том приликом треба вршити и ђубрење стајским ђубретом оног остављеног калема, ако га има довољно, ако не, онда вештачким фосфатним и калијевим ђубривима, растуривши га око остављеног калема, с тим да овај не додирује и затрпавши земљом.

Од извађених сувишних калемова одабрати најбоље и употребити за попуњавање места, где се ниједан калем није примио или где су примљени калемови слабог пораста, рђави.

Ово попуњавање треба извршити с јесени, а ако време не дозволи, може се радити и у току зиме, кад се подеси суво, топло време. У сваком случају треба сађење извршити што раније, не остављајући то за пролеће.

Пред сађење треба одабране калемове припремити, на тај начин, што се све жилице при врху и по средини калема одсеку глатко оштрим ножем, а доње жиле скрате на 10 до 15 см., правећи оштрим ножем глатак и кос пресек. Осушено парче двогодишњег дрвета изнад избилог ластара такође одрезати воћним маказама.

Што се тиче једногодишњег ластара, он се у већини случајева ореже на једно или два окца, која, кад се калем засади на стално место, прве године леже загрнута у земљи. Али ако је земља јако ђубревита, и ако у њој има много штетних инсеката и њихових ларва, које могу оштетити ластаре, што у току пролећа избију из остављених окаца у земљи, онда је боље при сађењу калемова једногодишњи ластар не орезивати кратко на 1 или 2 окца, него само одрезати горњи рђаво здрвењени крај ластара. У том случају, кад се овако орезани калем посади и загрне земљом, из земље вири од остављеног ластара 1 или 2 окца, тако да ако инсекти униште оне ластаре, што избијају из земље, онда оставимо најдоњи ластар изнад земље. Ако пак инсекти не униште ластаре, који избијају из земље, онда у току године лачимо све горње ластаре, остављајући да се развије само онај најдоњи у земљи

Само сађење врши се овако: Ашовом се ископа јама око 30 см. дужине и ширине и потребне дубине. У јаму се побије кочић у угао на југо-источној страни. У ископану јаму баци се потребна количина ископане земље са површине и намести у виду хумића — оџака. Припремљени калем намести се у јами мало косо, тако да спојно место буде за 1 см. испод површине земљине, глава калема да дође уз притку са јужне стране, а жиле се, управљене северу, разместе по хумићу при дну јаме. Затим се набаца у јаму земља за десетак сантиметра, земља се добро али и пажљиво ногом нагази, поврх тога баци 1 до 2 добре прегршти сагорелог стајског ђубрета. Затим набацати земље и ову постепено добро угазити, тако да земља добро прилегне око жила, да нема шупљина, у ком би случају жиле иструлиле. Најзад око главе калемова загрне се земља, тако да глава калема буде у земљи на десетак см. ако се сади с јесени, а 2 до 3 см. ако се сади с пролећа. Ако се сади с пролећа, добро је при сађењу жиле калема умочити у раствор иловаче и балеге и при сађењу вршити заливање водом.

Извађене сувишне калемове утрапити у подруму, у песку врло мало овлаженом, са којим се измеша неколико лопата кречног праха. Пре трапљења калемовима уклонити све жиле при врху и у средини, а од најдоњих скратити само оне, које су при чупању повређене.

Ови се калемови, ако су добри употребе за подизање новог винограда идућег пролећа или се с пролећа утрапе у земљу, у прпориште и ту негују до идуће јесени.

2. Што се тиче ђубрења дат је донекле одговор под тачком горњом. У допуну можемо рећи ово: Ако имамо довољно стајског ђубрета или компоста, не морамо куповати вештачко ђубре. Што се тиче количине ђубрета, она зависи од ста-

---

људима — ближњем, него и љубав према животињама и растињу, да развијају милосрђе. Да их уче: да животиње и растиње добро хране и негују и да са њима лепо поступају.

Лица, која муче животиње и упропашћују растиње, ваља прво саветовати и поучавати, а непоправиме најстрожије кажњавати. А по варошима оваквим људима забрањивати рад са стоком.

Ако овако будемо радили, успех је осигуран. И ми ћемо убрзо стати у ред најкултурнијих народа. Утолико пре што је наш витешки народ у целини узев познат као народ доброг срца и здравог разума.

(Наставиће се).

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да пре бербе грожђа набави књигу „ВИНАРСТВО“ од Српског Пољопривредног Друштва у Београду. Цена 30 динара.

рости винограда, јачине земље и др. Рачуна се да је довољно 50 до 60.000 кгр. сагорелог стајског ђубрета за виноград у пуном роду и за време од 4 године. Боље је ову количину поделити, па ђубрити сваке друге године са 25.000 кгр. ђубрета. Као што је речено, ђубри се с јесени и око сваког чокота се одгрне земља, баци ђубре, па затрпа. Или се између редова повуче плугом бразда, у њу убаци ђубре, па загрне. А најбоље је пре огртања винограда свуда равномерно растурити ђубре, па га при огртању претрпати земљом.

Ако немамо довољно стајског ђубрета, морамо куповати вештачко ђубре, али и у том случају морамо повремено употребљавати и стајско ђубре, али место 50 до 60.000 кгр. на хектар можемо узети на пр. једне године 20.000 кгр. стајског ђубрета, 300 кгр. кога фосфатног ђубрета и 60 кгр. калијевог ђубрета, а друге, треће и четврте године употребити чилске шалитре 100 до 200 кгр., фосфатног ђубрива 300 до 500 и калијевог од 60 до 100.

Фосфатно и калијево ђубре растуре се с јесени пред загртање винограда, а чилска шалитра само с пролећа после одгртања. Њу бацамо око сваког чокота и тако оставимо или још боље загрнемо је земљом.

3. Орезивање вашег младог винограда треба да извршите сад с јесени, кад с њега опадне лишће, а никако не остављати то с пролећа. Тако исто радити и у 2. и у 3. години. Тек кад је виноград ојачао и може понети више рода, режемо га с пролећа. И тако га режемо докле год је у пуној снази. Ако приметимо да је у опадању, морамо га опет једне године резати с јесени.

О резидби оних калемова, који се расађују, било је говора у тачки првој.

Бож. Ђ. Ранковић,

Питање: Молим за одговор, на који се начин суздбијају глисте у цревима код младих прасади.

Ковин — Банат
28. маја 1927. год. **Ђорђе Манђул,** ратар.

Одговор: Не ретко се дешава да мала прасад „оглишчаве“, то јест да добију глисте, на тај начин што узимајући храну са земље, унесу у себе мању или већу количину јаја од глиста, из којих се после оне у њима створе.

Количина глиста према томе, зависи од количине унетих јаја. И као што се догађа да се оне нагомилају у цревима кога прасета у толикој мери, да му сасвим ометају исхрану. Једе добро, али не напредује. И кад би се чешће претраживао измет тога прасета, у њему би се нашла и по која глиста. А чим је то утврђено, ваља одмах или позвати ветеринара или му однети и показати измет са глистама, који ће према врсти тих паразита преписати лек за избацивање истих.

Не би, међутим, било згорег узети у апотеци по 50 грама зејтина терпентинског и зејтина рицинусовог, у једном суду, па од те смеше давати прасету *по једну кафену кашичицу дневно*, ујутром, пошто се иста смеша непосредно пред сипање у кашичицу најпре добро промућка. То давати, док се прасе не прочисти, а после тога престати. Ако глисте нису избачене, значиће да природа глисте захтева други лек.

19-VII-1827.
Београд **Мар. Павловић,**
ветеринар.

Питање: Пре извесног времена запазио сам на моме коњу неке мале гњиде. Њих је из почетка било врло мало и налазиле су се чврсто припијене коњу на: ногама, врату и глави. Али из дана у дан њих је било све више и више и коњ почиње да мршави. Стога молим цењено Друштво да ми разјасни, од куда ово долази и са чиме се може спречити.

14.-VIII-1927 г.
Чачак — Трбушани. **Божидар Брковић,**
уч. VII раз. гим.

Одговор: Према опису ваш се коњ „*овашљиво*“. Добио је једну врсту „ситних вашица“, које се голим оком не виде. А живе на кожи у перути и длакама, чиме се и хране.

Узрок: Нечистоћа.

Лечење: Коња чешће купати — чисто држати и добро хранити. Вашљива места мазати са „живином машћу“ (Ung. Hydrarg.), која се може добити у дрогерији, па ће коњ оздравити.

М. Митровић,
мрвн. лекар.

РАД ПОДРУЖИНА.

Пољопривредна Подружина среза космајског у Сопоту сазвала је своје чланове 31. јула ове године на скуп ради држања предавања „О борби против суше“. На скуп је од 200 чланова дошло 135, пред којима је горње предавање са успехом одржао там. сресни економ г. Душан Тошић, редован члан Друштва.

По жељи Подружине, као и присутних чланова на предавању, износимо овај пример за углед осталим Подружинама и њиховим члановима.

ДОПИСИ.

О уништавању пиревине.

У околини, где ја живим, узео је маха опасни коров, звани „пиревина“, који много смета при обради земље, а тако исто и засејаним биљкама. Покушавао сам да је уништим требљењем при орању, тако исто требио сам је и када сам копао кукуруз, виноград и т. д., али без успеха. 1925. године сам посејао пшеницу на једном таквом земљишту, које је било потпуно обрасло пиревином.

Када сам пожњео пшеницу, у пола месеца јула извршио сам плугом орање стрњике на обичној дубини и јулска топлота осушила је изорани пирев-

њак. С конца месеца јула поорао сам у накрст исто парче њиве. Гвозденом дрљачом поорани пиревњак издрљао и повадио потпуно суву пиревину из груда.

У јесен опет сам посејао пшеницу на истој њиви и на њој није било пиревине ни за 1/4 од раније.

После жетве пшенице поново сам вршио орање на горњи начин два пута и једаред дрљање, и сада ми је њива потпуно чиста од пиревине.

10. августа 1927. г. у Виткову (Александровац — Жупа).

Јован Д. Тодоровић.

ЗАПИСНИК

34. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 17. августа 1927. године у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни чланови Управе г. г.: Б. Станисављевић, Д. Спремић, С. Партонић, А. Рашковић, М. Стојановић и Д. Николић, и гост г. Сп. Пешић, редовни члан.

Председавао члан Управе г. М. Стојановић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

552) 33. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник.

553) 32. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II.

Прочитан је записник 35. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

554) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 дин.

555) да се исплати г. Ј. Бенисијевићу 200 дин. за одржана предавања у прошлој години.

III.

Прочитан је записник 32. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

556) да продајна цена воћарском алату буде: маказама за скидање гусеничних гнезда 30 дин., маказама за лозу 25 дин., воћарским ножевима (кресаћим) 40 динара.

557) да се набави још 100 тријера Хајдовић Н. 1/I под истим условима и цени од исте фирме.

558) да се одбрава набавка 192 колекције ратарског алата, по извршеној поруџбини.

559) да се прими у комисион по 20 плугова „Монахија“ Н. 4 и 5, по понуђеним условима. Ако буде тражња ових плугова накнадно узети потребан број.

IV.

Прочитан је записник 32. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

560) да се одобравају предавања по предлогу Одбора.

561) да се нема могућности помоћи изложбу у Св. Николи.

562) да Друштво сарађује на Крушевачкој изложби, коју приређује Мин. Пољопр. и Вода, и да помоћ од 15.000 динара.

563) да се прими знању, да Подружине у Владимирцима и Ст. Бечеју, не могу ове године да приреде изложбу.

V.

Прочитани су извештаји инспектора:

564) О стању дуговања Подружина, па је одлучено: да чланови г. г. А. Рашковић и С. Партонић и инспектор прегледају списак дуговања, па идућој седници предложе: које Подружине да се туже за дуг, а које да се опомену. Државним установама, које дугују, послати рачун и тражити новац. Што се тиче справа, које се налазе код држав. лозног расадника у Скопљу, усваја се предлог г. Сп. Пешића, управника расадника, да ветрењаче оправи и стави их Друштву на расположење, а две жетелице да врати, да се овде оправе.

565) По извештају о путу у Ст. Бечеју, ради изравнања спора између тамошњих пољопр. удружења, одлучено је: да се упути представка великом жупану бачке области у смислу поднетог извештаја.

VI.

566) По прочитаном реферату Друштвеног економа о стању дуга Голубачке Подружине, Одбор одлучује: да магационар провери по својим књигама издатке и поднесе извештај.

VII.

Саопштења и предлози:

567) По позиву Управе Загребачког Сајма да Друштво организује чланове за заједничку посету сајма, одлучено је да се због кратког времена не може извести организација. Од чланова Управе сајам да посете г. г. А. Рашковић и Д. Спремић, и прикупе податке за евентуалне поруџбине.

568) По позиву Главног Савеза Срп. Земљорад. Задруга на конгрес у Ср. Карловце, одлучено је: да на конгрес иде п. председник г. Др. Т. Митровић.

569) Уредник Календара г. М. Стојановић извештава да је прикупио рукописе и да се Календар може дати у штампу. Одлучено: да се траже понуде од штампара, које да отвори финансијски Одбор.

Са овим је седница закључена.

ТРАЖИТЕ!

Илустровани Пољопривредни речник, Свеска А и Б. Цена 20 дин.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 75 лит.	*950*	„ „
„ „ „ „ *100* „	*1250*	„ „
„ „ „ „ *180* „	*1700*	„ „
„ „ „ „ *250* „	*3450*	„ „
„ „ „ „ *500* „	*4500*	„ „
Муљаче за грожђе обичне од 22 ст. ширине	*860*	„ „
„ „ „ „ *30* „		
(мајфартове)	*1150*	„ „

Муљаче за грожђе комбиноване за одв. петељке (мајфартове) . . . . . 1850 „ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима . . . . . 700 „ „
Ебулоскопи Малигандови за испитивање вина 400 „ „
Маказе за лозу и воће . . . . . 25 „ „
Маказе за живу ограду . . . . . 70 „ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда . . 30 „ „
Берила за воће са кесицом . . . . . 25 „ „
Покретне тестерице за воће . . . . . 30 „ „
Ножеви за кресање воћа . . . . . 50 „ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови . . . 35 „ „
Ножеви за калемљење Солинген . . . . 30 „ „
Четке за скидање маховине са воћа . . . 20 „ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија . . 500 „ „
Ручни запрашивачи за виноград . . . . 70 „ „
Носни прстени (алке за бикове) . . . . 15 „ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра . . . . . 25 „ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра . . . . . 40 „ „
Плугови лаки обични са једним точком 480 - 500 „ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама . 800 „ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач 850 „ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи . . . . . 800 „ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама . . . . . 650 „ „
Дрљаче троделне (Сакове) . . . . . 900 „ „
Дрљаче дводелне средње . . . . . 550 „ „
Дрљаче дводелне лаке — преламаче . . . 300 „ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом . . . 1700 „ „
Круњача за 1 клип без ветрила . . . . . 1100 „ „
Круњача за причвршћавање за сандук . . 120 „ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога . . . . . 1500 „ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д. . . . . 700 „ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½ . 2400 „ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia* . . 2200 „ „
„ „ „ „ „ „ *I/I* . . 2600 „ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи* . . . . . 2600 „ „
„ „ „ „ „ „ *II/I* . . 2800 „ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23 — од ½ л. 7. — ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице . . 40 „ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице 30 „ „
Семе од озиме грахорице и грашка поручено је, цена ће се објавити накнадно.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ⅓ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца,* те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.
Од 30. — VIII — до 6. — IX — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	300	310	300	305	400	307	310	295	300	292	297	700.000	292	300
Раж	—	—	—	—	—	—	—	—	285	—	280	10.000	280	285
Јечам	270	280	260	270	—	—	—	—	260	265	—	—	—	—
Овас	205	225	200	220	—	—	—	—	215	—	200	70.000	200	215
Кукуруз	202	250	200	240	500	200	230	—	203	—	197	1570.000	197	203
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	275	440	210	430	250.000	210	440
Мекиње	197	205	195	195	—	—	—	180	190	177	185	80.000	177	190
Пасуљ	370	375	340	370	—	380	380	—	355	—	350	10.000	350	355
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	420	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Орвси	680	770	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	112	—	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	165	170	155	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	—	260	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сванина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 360—362. дин.

СВАКИ НАПРЕДНИ ЗЕМЉОРАДНИК, да повиси природ својих озимих усева, мора већ код јесенске сетве употребити

ВЕШТАЧКА ЂУБРИВА

а од ових нарочито

СУПЕРФОСФАТ

који даје огромну повишицу прихода. — Сва вештачка ђубрива а особито СУПЕРФОСФАТ нуди уз најповољније дневне цене

„Фосфат“ Д. Д. Загреб

Мажуранићев трг. 4 — Телефон 18-39

Све упуте и брошуре о употреби вештачких ђубрива бесплатно. 1—1

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раиковић**

Сочна уш на шљиви.*)

Има већ неколико година, како се чују тужбе из наших појединих шљиварских крајева, да нам шљивици у великој мери назадују, местимице и пропадају, а неки им проричу потпуну пропаст још за пар година. Као главни разлог овоме назадовању, односно пропадању шљивика навађа се сочна уш (Lecanium corni Bouche). Пре светског рата појавила се је сочна уш у јачој мери у Босанској Посавини године 1913.**) Прорицање овакве кобне судбине наших шљивика свакако је врло смело и ми ћемо се радије позабавити чињеницама, које су дале повода томе стању. — Посавачки шљивици, и то нарочито они у изразито шљивичким крајевима почели су осетно пропадати након прерода јесени 1918. године, дочим у пределима, где шљива нема толике економске важности, та је појава остала неприметна. Та прерода година дошла је при концу рата, кад су се наши шљивици налазили у врло лошем стању. У добро одгајаном воћњаку нема прерода, он је дуговек и скоро не познаје неродицу, ако то иначе елементарне непогоде не проузрокују. И ако је шљива наша главна воћка, а по негде и главно врело прихода, ипак многи наш привредник држи, да је она воћка, која може свагде да успева. Треба знати, да је шљива донесена из топлих плодних крајева и да је осетљивија него наше друго воће. Не само, да је за њезин напредак потребна обрада земље, ђубрење и општа нега у вези са размерном влагом, него она ставља особите захтеве на положај. Ветру и мразевима изложени положаји, као ни суви и посве влажни нису подесни за културу шљиве. Надаље се мора нарочито истаћи, да шљива са кречовитог земљишта у погледу општег развитка, напретка и савршености плода далеко надмашује квалитет рода са дебала посађених на другоме коме земљишту. С тога и вреди као правило, да се шљивицима са недовољном садржином креча мора додавати креча. Разуме се, да све ово може

*) С обзиром на велику опасност, која прети нашој шљиви од овог опасног непријатеља, познатог код нас и под именом „шиљатаста ваш", замолили смо г. Љубу Стјепановића, обласног пољопривредног референта у Тузли, да за „Тежак" напише овај чланак, пошто је ту скоро имао прилике да при свом путовању по Чехословачкој проучи најбоље сузбијања штитасте ваши, који се тамо употребљавају. Скрећемо пажњу нашим читаоцима и на чланак „Нафа на шљивовим стаблима" у бр. 8 „Тежака".

Уредништво.

**) И онда сам био у Тузли пољопривредни референт за тадашњи округ, а данашњу област Тузланску и написао сам у „Бос. Херц. Тежаку" бр. 10 од 1913. год. упутство за сузбијање шљивове уши.

бити од правога успеха, ако се у исто време побрине и за ђубрење, јер непобитна је истина, да наши шљивици формално гладују. Да и не говоримо о прегусто посађеним воћњацима, где шљиве стрше као јаблани, о њиховој запуштености, где су дебла обрасла маховином, лишајима, пуна сувих грана, кора на стаблима попуцала или чак одпала са југо-западне стране и др. У Посавини нема готово шљивика, где ово потоње није случај. Мало када, или врло ретко ђубре се шљивици, премда се је стручним огледима доказало, да шљиви треба доста хране, али за то крај праве неге награди обилато труд и трошак. Тако један стари стручњак каже за шљиву, да му се најјаче ђубрење најбоље исплатило. Ко је ствар пратио, могао се је и код нас уверити, од какове је благодати само јесење преоравање шљивика, а иза орања када се браном земља поравна, и ако су жиле одкривене, земљом покрију.

Као што сам то већ напред споменуо, сушење шљивика у масама приметило се је након прерода шљиве 1918. године, а после се је то само у мањем настављало већ према томе, како је које дебло било отпорно. Исцрпљено земљиште није могло дати шљиви довољно хране за њезин даљи опстанак, јер је она све, што је имала, уступила плоду, који је те године био врло обилат. Крај запуштености шљивика штету су још пре рата нанашали такође и разни инсекти и криптогамске болести. Од ентомолошких ваља споменути као најважније сипац или шљивин подкорњак (Eccoptogaster rugulosus и E. pruni), шљивин мољац (Huponomenta malinellus), гусеницу глоговца лептира (Aparia Crataegi), кукавичји сузник (Gastropacha quercifolia) и гусенице лептира (Porthesia chrysorrhoea), а од криптогамских: пламењачу (Polystugma rubrum) и буђ на шљивама (Monilia fruchtigena).

И ето на тако запуштене и добрим делом изнемогле шљивике крај споменутих штеточина појавила се је последњих година и *шљивина штитна уш*. Многи се је питао, зашто је толико грана сувих по деблима, плод неугледан, а лист као и шљиве саме почађавили, као да је на њих чађ пала. На танким гранчицама могу се видети многе бобице као половица биберова зрна.

Кад се сочна уш излеже, наличи с прва на инсекта, али већ након неколико дана женка својим рилцем прободе младу лику, почне свој разорни рад са сисањем сока и на тај начин постаје непокретна трајна штеточина. — Развијање крилатог мужјака нећемо описивати, јер не нанаша штете.

Одрасле женске уши имају мало сличности са инсектом. Види се само њен окорели штит, под под којим се налази мноштво излежених јаја. Кад снесе јаје, она угине, али штит остане још годинама, док једном не одпадне.

Испод штита јаја се развију за неколико недеља; младе уши измиле некако концем маја, почетком јуна, па најпре пређу на младе гранчице и доњу страну лишћа, где отпочну са сисањем воћног сока. Пре него ће лист почети да опада, повуку се на дебеле гране, стабло и врат од корена, где презиме у укоченом непокретном стању. Ради њих изгледају многе гране црвенкасте. Чим почне топло пролетно време, пробуде се лутке штитне уши и отпочне нови живот, те пређу опет горе на врхове лањских гранчица, да сишу сок на њиховим младим вршикама. За неколико недеља оне израсту, способне да размножавање и излегу мноштво јаја.

Ако се ништа не предузме за њихово сузбијање, проузрокују уши на младим гранчицама својим сисањем огромну штету, а природно и назадовање рода. Сем тога, у оној се медној роси, што је ваши излучују, развију ситне црне гљивице, које лишћу и гранама дају онај црни „чађави“ изглед; такође ова „чађ“ падне и на плод, који услед тога губи много у количини и изгледу. Услед тога, што овим сисањем сока не може дрво да сазри, то и младе гранчице особито вршике промрзну. Кроз неколико година све је мање и мање лишћа на шљиви, док најпосле не остане ни толико, колико је потребно за опстанак самог дрвета.

У слици 75 виде се разне промене штитне уши.

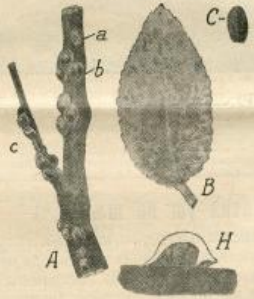

Сл. 75 (по Др.-у Л. Фулмеку). А) Штитна уш на шљивиној гранчици: а) белкаста мрља, која остане на црној кори, кад се уш откине; с) неколико младих ситних ушију са старијим; В) Шљивов лист са мноштвом ситних младих ушију озло (природна величина); с) млада штитна уш (10 пута повећана); Н) Стара штитна уш под штитом са њезиним дугим рилцем сиса сок из гранчице (пет пута повећано).

Друштво за Хемијску и Металургијску продукцију (Оделење за сузбијање биљних болести) у Аусигу на Лаби у Ческој издало је међу осталим и врло успеле плакате о развијању шљивине сочне уши и штети коју нанаша шљиви. Слике 76 до 81 представљају разна стања сочне уши.

Шљивина сочна уш налази се данас готово по целој Европи. Сем код нас има је у Чехо Словачкој, Немачкој, Мађарској, Бугарској, Аустрији, Данској, Италији, Француској, Енглеској, Русији и др. Може се наћи у воћњацима, који леже 900, а у Италији и у таковим, који се налазе до 1200 м. над морем.

У Чехо-Словачкој је штитна уш нанела огромне

штете. Данашњи њихови пусти шљивари, који се још по негде могу видети, најбољи су доказ разорнога деловања ове штеточине. Гледао сам такова 25 годишња дебла, која изумиру, на њима је још толико побледелог лишћа, да се може пребројати. Изпрва мислио је тамошњи народ с

Сл. 76. — Сочна уш у марту оставља своје зимско боравиште и прелази на врхунце гранчица. Суздбијање пре пупања: а) штит од старе уши.

обзиром на ону „чађ" или „гару", да је то чађ од фабрика, али су после дошли до праве истине. У многим крајевима изгубио је стога народ вољу за културу шљиве, а крај тога и њезино унапређење заостаје далеко за другим воћем, као што су: трешње,

Сл. 77. — Сочна уш сиса сок из младих гранчица и развија се. Суздбијање није више могуће. У априлу.

кајсије, брескве, крушке, које одлично успевају и врло се добро плаћају.

Та околност је дала повода Министарству Земљоделства за Чехо-Слов. Републику у Прагу, да преко својих специалиста ову ствар испита.

Два ческа специалиста Др. инж. Ц. Блатни и инж. С. Новицки дошли су након дугог испитивања разлога ширења ове инвазије, живота штитне уши и њезиног суздбијања до следећих закључака:

Аутори су у своме извештају потанко описали

звиђеног мужјака констатоване су беле длачице на крилима (пре се је говорило само о белим пегама). За времена инвазије аутор је приметио врло много мужјака (у години 1925. био је размер родова чак 1 : 1)

Инкубација јајета траје увек више од 2 дана,

Сл. 78. — Сочна уш се потпуно развила и концем маја почетком јуна почиње дети јаја.

Сл. 79. — Стотине јајашаца под штитом женке: а) појединa јаја јако повећана. Јуни—јули.

да се излеже лутка потребна је температура око 19° С. Број излежених јаја не достиже 1000,

Аутори полажу велику важност на разорно деловање женке при сисању сока из грана. Услед тога настају патолошке промене у ткиву грана, поремећај водених елемената, образовање калуса, цепање ткива, који знатно доприносе изумирању грана и с тим и целоме деблу.

Као разлог, да се је штитна уш тако огромно раширила по Ческо-Словачкој Републици наводи аутор то, што се много сади багрем (Robinia pseudoacacia), даље у метеоролошким приликама, које су врло повољне за размножавање и презимљавање за време главне периоде (исте су у вези са размножавањем природних непријатеља штеточине), а делом и у недовољној обради воћака. Што се тиче локалног ширења штитне уши, аутор је дошао до закључка, да се крајеви са грубом климом касније заразе и да зараза потиче из заштићених места у низинама и у опште из крајева, који ниже леже. У једном нарочитом одељењу описани су природни непријатељи штитне уши.

Сл. 80. — Измилеле младе уши сисају сок на доњој страни листа и младим гранчицама: а) шљивов лист с доње стране са младим ушима: б) млада уш јако повећана. Јули—август.

Гледе суздбијања сочне уши чињени су многи покушаји и стручњаци су дошли до следећег резултата:

Као најбоље средство против шљивине уши препоручује се прскање заражених стабала са *карболинеумом* за време, кад вегетација мирује. Код неких се је врло добро показало прскање стабала за мировања вегетације са 18—20% смесом каинита и додатком 2% денатурисаног шпирита. Прскање за време вегетације држе ови стручњаци за мање умесно, односно успешно, него прскање са карболинеумом у време, кад вегетација почива.

Својих добрих страна има особито прскање у зимско доба, кад нема мраза, пошто се тада у исто време сузбију и остале воћне штеточине. За

Сл 81. — У „медљаву росу“ пређали чађ. Услед тога добије плод рђав изглед, а лишће пре времена пожути: а) лишће и плод шљиве покривени „чађи“ у августу—септембру.

то се препоручује 10% воћни карболинеум (Дендрин). Ово се прскање може предузети, чим лист опадне па до марта, али на сваки начин пре него што ће се пупољци развити. Пре свега се очисти шљивово дебло, суве гране одсеку и спале. Затим се на 90 литара воде узме 10 литара „Дендрина“, добро смеша и воћка попрска. Ако је зараза јака, препоручује се двоструко прскање, и то у јесен чим лист опадне и у рано пролеће, пре него почне пупати. — Да се једно дебло ваљано попрска, треба 4 литре смесе, за коју је потребна ½ литре „Дендрина.“

Године 1925. приметило се је у многим пределима Чехо-Словачке Републике велико опадање заразе од штитне уши. То смањивање у пустошењу шљивика, што га проузрокује ова штеточина, приписују чески стручњаци великом множењу самих природних непријатеља сочне уши и утицају на њезин развитак неповољног времена, које је владало 1925. године.

У осталом они не држе навалу од стране сочне уши, као завршену, јер у потоње време ова штеточина напада до сада поштеђена дебла и тако заражује њихове нове шљиварске крајеве.

Како сам путујући по ческо-словачким шљиварским крајевима приметио, могла би се она веза између јаче културе багрема (акације) и навале штитне уши довести у склад са овдашњим приликама, јер и наше изразито шљиварске области тузланска, шумадијска, ваљевска, подунавска, подринска, осечка област обилују багремом, али и пате од сочне уши. А што се тиче климатских прилика, ови су наши крајеви вероватно још повољнији за расплод и размножавање тако опасног штеточине.

Свакако би требало, да се отпочне са овом борбом против штитне уши, да се види резултат. Потребна хемијска средства и прскалице могло би се прибавати путем Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

* * *

С обзиром на жалосно стање многих и многих шљивика у нашој земљи особито би препоручио нашим привредницима, да још ове јесени своје шљивике прочисте, т. ј. сува дебла и суварке истребе и за гориво употребе. Око конца октобра треба шљивик ђубрити сагорелим стајским ђубретом и то не око самог дебла, него унаоколо испод капница, како круна засеца, плитко преорати, па позубити (подрљати), да не би жиле голе остале. Ако су дебла шљива заорана (приорана), треба да се одгрну. Осим тога врло је важно за шљивик додавање креча. Рачуна се на ар 6 до 8 кг. (60 до 80 кг. на дунум) живог креча у праху. Суве, поломљене гране имају се сасећи, обамрла кора састругати, па окречити дебло, а и дебље гране докле се може дохватити.

Ко нема довољно ни ђубрета ни креча за ђубрење, нека барем свој шљивик прочисти, окречи, плитко преоре и подрља, па ће видети да му труд није био узалуд, ако не одмах прве, али сигурно друге године.

25. августа 1927. год.
Тузла.

Љубомир Стјепановић,
области пољоар. референт.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Кад метнем млад овчији сир у чабар, ја му и даље држим правилну чистоћу као и раније и сир ми је леп, све док не проври. Кад почне да ври, њему се сок убалави и тегли као катран, пожути и сок и сир, запенуши, сир се подигне у чабру и сок почиње преливати из чабра. Парчад сира залепе се једно за друго и почне цео сир да смрди, да се од смрада не може стајати код чабра. После врења на њему се створе неке бубе у облику јечмовог зрна, које остају на површини. Покушавао сам, да тај сир излечим од смрада, прао сам га и мењао сок, премештао у други суд, али је све то без успеха. Целог лета бацао сам један по један чабар псима, па ни они неће да га једу. Сир ми је увек стајао у подруму, а сада сам пробао да га држим у згради, где допире ветар, па и то је без успеха.

Молим Српско Пољопривредно Друштво за

обавештење, од чега је то наступило, како је најбоље средство противу тога и како се сузбија?

Драгољуб Лукић,
земљорадник из Милошевца.

Одговор: Према свему овоме што сте изнели, јасно је, да превирање сира не иде својим правилним током, већ да се том приликом врше врло сложена штетна превирања и трулење, проузроковани штетним бактеријама или клицама, које су доспеле у сир. Ви истина кажете, да добро запарите чабар кључалом водом, у коју још спуштате и по три усијане цигле, пре но што метнете сир, али то није довољно и то је само онај мали део ове чистоће, која мора бити у свему примерна при добијању млека, масла и сира. Јасно је и то, да кривица није до чабра, који добро парите и чисто држите, већ узрок кварења сира долази с друге стране и треба га тражити на другом месту. Нађи прави узрок вашег неуспеха при справљању сира, који вам се стално квари, то је врло сложено питање и предмет је веома озбиљног проучавања. Кварење вашег сира долази од превирања разних штетних клица. За вас је сасвим без значаја износити појединачно све ове клице, али да бисте схватили, колико је сложено то кварење, напоменућу вам да једне производе балавост, друге жуту боју, треће врше превирање са развијањем гасова, услед чега се јавља пенушање и најзад четврте проузрокују трулење, које се познаје по смраду, а све те радње врше једне пре других или више врста клица једновремено. После оваквог превирања сир је отрован, не треба га јести, нити давати животињама.

Кварење сира у главном настаје услед нечистоће, која је легло свих клица и помоћу које ове доспевају у млеко, сир и масло. *У млекарству важи као правило, да је примерна чистоћа сууда и свачега битни и најглавнији услов.* Од куда долазе те штетне клице, које вам кваре сир? Оне су разноврсне и многобројне, а много је путева, којима доспевају у сир. Ако пођемо од самог вимена, млеко се може заразити тим клицама још каналима сиса, ма да млечна жљезда, под условом да је здрава, даје млеко без тих клица. У канале сиса доспевају клице од нечистоће у стаји, особито од нечисте и кужне простирке. Њихов број није тако велики. Али се овоме броју придружују још и оне клице, које долазе од вимена и сиса при мужи, да је скоро немогуће добити млеко без клица. Кад је већ тако, онда се треба старати да их буде што је могуће мање и то: чистим држањем руку музача, вимена и сиса. При обичној мужи доспевају клице у млеко још и из ваздуха, из стајског ваздуха, из хране, из сточног измета, из простирке, са коже и длака крава. Најзад са одела музача, из прљаве воде, којом се судови перу, из судова, којима се служи при мужи, па и из просторија, у којима је стајао покварен сир или покварено млеко. Чак је примећено, да се извесне мане млека и сира јављају у извесним пределима чешће у другим ређе и да то треба довести у везу са каквоћом и особинама земљишта.

Ето како су могле доспети у сир клице, које вам га стално кваре. Није главно запарити добро суд, у коме ће сир стајати, него је много важније, да се добије млеко чисто намужено и са што мање ових штетних клица. Сви су изгледи, да се код вас млеко не добија чисто и да ове клице преко млека доспевају у сир од њега справљеног, кваре га и ако је чабар чист. Или се може десити, да те клице доспевају у готов сир из оног подрума, у коме се сир једном покварио, а који се може бити не проветрава, те их има и у ваздуху и по зидовима његовим.

Речено вам је, од чега долази кварење сира, изнесени су вам и сви могући случајеви, у којима би се могао наћи узрок, а на вама је да их све проверите и да сами нађете узрок, јер као што видите они су многобројни, па је тешко рећи, који је прави, пошто ми не знамо, како добијате млеко, да ли вам је чиста стаја и краве уредно тимарене, како справљате сир и т. д., а увек је реч о чистоћи.

Од средстава, које би вам могли препоручити, најглавније је чистоћа. Да је чиста стаја, окречена, опајана и увек добро проветрена и са довољно чистог ваздуха. Да сточна храна не буде плеснива, прашљива, а тако исто и простирка. Да краве буду добро тимарене, да не буду упрљане блатом и улепљене балегом, да им перете виме чистом водом и отрете чистом крпом пре муже. Да за време муже не млатају репом, него да им бар за време муже реп увежете. Да музач пре муже добро опере руке сапуном и да су му нокти увек сасечени. Да се музе у чисту ведрицу. Да се млеко одмах по мужи изнесе из стаје у другу какву чисту одају или ван стаје и да се тамо пресипањем кроз цедило у други суд проветри, па затим одмах расхлади до на 12° С. Подливање вршити у чистом суду, цеђење чистим цедилом и слагање кришки у чист чабар. За прање судова употребити кречно млеко и слаб раствор камене соде у кључалом стању, само опрезно с њом поступати, јер је отровна и за људе и за стоку. После ње више пута исплакнути судове чистом хладном водом, да нема ни најмањих трагова соде. Сир треба чувати на хладном месту, које је увек добро проветрено. Ако је сувише велика топлота просторије, у којој стоји и превире сир, он ће се укварити.

Ако овако поступите, мислимо, да вам се сир неће кварити, али ако се опет што догоди, известите нас.

Др. Т. Митровић.

Одговор за Драгољуба Јовановића, земљодељца, *Стрижа — Параћин.*

Из описа болести врло је тешко закључити, о чему се заправо ради, да ли о неком кожном оболењу или о некој врсти нервозе. Може да буде и услед знојења. Добро би било, ако бисте преко

дачали, па ако се одатле може какав закључак извући. Иначе најбоље би било, да се обратите ради прегледа неком специјалисти за кожне болести.

Док не будете имали ту прилику, запирајте свакодневно двапута дотично место раствором хипермангана. Раствор треба начинити, да буде црвен као разблажено вино. То треба чинити дуже време бар 2 недеље. Ако би сте тим успели нешто, јавите, па да вам се да други савет за даље сузбијање несносне појаве.

Др. С. З. Иванић.

Одговор за Станимира Марковића, земљопривредника, *Црни Као — Рача.*

Ни једно ни друго средство нису никаква чудотворна средства за лечење, него препарати, којих има врло велики број, али који се не рекламишу тако безобзирно.

Није могуће у опште дати мишљење о њиховој вредности за вас и вашу болест, пошто јој се не зна узрок, што је могуће утврдити само лекарским прегледом.

Први лек садржи гвожђа у себи, па је могуће да помаже против малокрвности и бледоће Други пак не вреди много. Он ће такође моћи помоћи за време, док се пије, али није вероватно, да ће стално бити од помоћи.

Др. С. З. Иванић.

Питање: Код мога коња опазио сам још у месецу децембру да преко ноћи јако кашље као и код каса или галопира и то само у почетку, а после ма колико да каса или трчи, не кашље.

Знаке никакве не могу опазити. Слабинама не бије да би се утврдио текневез.

Молим за одговор, као и за средства, којима би га лечио.

24.-VIII.-1927. год. Вел. Крчимир. **Крста Т. Поповић,** свештеник.

Одговор: Према опису код вашег коња може да буде *хронични катар грла.*

Узроци су разни, а најчешћи је назеб.

Лечење: Ако је коњ добар у снази — (није мршав), онда му треба метати око врата топловлажне облоге. И давати му сваког дана два пута (јутром и вечером) у поквашеној зоби по 1 кашику од јела прашка — Pulv. Equorum, који се можс добити у дрогерији.

На случај ако је коњ мршав, или му ово лечење не помаже, онда је знак, да је код њега *„почетак сипње“*, и треба да се обратите за савет тамошњем ветеринару.

М. Митровић, марв. лекар.

БЕЛЕШКЕ.

Једно заслужено одликовање. — Његово Величанство Краљ, на предлог Господина Министра Пољопривреде и Вода, благоволео је превисоким указом Својим одликовати Орденом Св. Саве V реда г. Светислава Огњановића, управника Државног Лозног и Воћног Расадника у Штипу за његов предан и успешан рад на оснивању поменутог расадника, што је лично утврдио сам Г. Министар Пољопривреде приликом своје последње инспекције пољопривредних установа у Ј. Србији.

Г. Огњановићу, који је познат и као врло вредан сарадник на извођењу задатака Српског Пољопривредог Друштва у народу, због чега је изабрат за редовног члана Друштва, честитамо ово високо одликовање.

Рад наших чланова у народу. — Г. Петар Војводић, обласни пољопривредни референт зетске области на Цетињу, и редован члан Српског Пољопривредног Друштва на апел Друштва за држање практичних пољопривредних предавања у народу, известио је да ће ове јесени за народ одржати два предавања и то: у Даниловом Граду, о значају гајења винове лозе за дотични срез, а друго у Беранима — о напреднијем гајењу стоке, не тражећи од Друштва никакву нарочиту награду за овај рад.

Износећи ово, Управа Друштва изјављује своју захвалност г. Војводићу на преданом раду и сарадњи са Друштвом на добро народа.

Угушивање у угљен-диоксиду. — Читали смо скоро у неким дневним листовима, како се је један радник приликом спуштања у ново-ископани бунар спротиштао доле и на сва викања и дозивања није давао никаквог знака живота. Нико се није смео спустити поново, да види шта је са њим. Позвали су полицијску власт и полицијски чиновник одмах је видео у чему је ствар. Спустио је на конопцу у бунар упаљену свећу, и ова се одмах на 3 метра дубине угасила; фењер се угасио на нешто већој дубини; спуштен је жив петао и он је извучен мртав. Значи да се у бунару био накупио неки гас, у коме се жива бића гуше, а запаљена светлост гаси. Тај се гас зове угљен-диоксид. Он се развија при горењу ватре, светлости, при дисању животиња и биља, при распадању органских материја итд., а како је тежи од ваздуха, кога удишемо, то пада на дно, те се купи у провалијама, бунарима, пећинама и т. д. Позната је и чувена „Пасја Пећина“, названа тако што чим уђе у њу пас или која животиња мања од пса, одмах се у њој угуши, док човек идући и стојећи у њој ништа не осећа, јер се у тој пећини налази при дну у великој маси нагомилан угљен-диоксид.

Доносимо ову белешку ради опомене виноградара, који ће ускоро имати прилике да раде у одељењима, у којима се производи много овог гаса, а то су подруми и врионице, у којима превире кључ и шира од грожђа. Овај се гас, као што је познато, производи у великој количини и приликом врења грожђане шире. Клобуци, који при врењу шире из ње излазе и распрскавају се на површини каце, пуни су овог гаса — угљен диоксида. С тога се у подрумима и врионицама

накупи много овог гаса приликом врења шире, нарочито ако је велика количина шире. Тај се гас онда као тежи од ваздуха спушта при дну врионице и подрума, при дну каца, нарочито га много има у кацама изнад кључа у оном празном простору каце при врху, који се оставља да се шира приликом врења не би преливала. Ако је сад човек непажљив, па легне да спава у подруму или врионици, или уђе у бачву да је чисти, или се нагне јако над кацом у којој ври шира, онда може тренутно да се онесвести и убрзо да се угуши у овом гасу.

С тога пре него што човек хоће да уђе у њега у низак подрум, или хоће да прегледа и очисти бачву или да се нагне над кацом, треба пре тога да запали свећу и да је пред собом држи. Ако се свећа при улазу у подрум или бачву гаси, а нема промаје, значи да је опасно унутра ући, док се подрум или бачва не проветри. Исто то важи и при нагињању над кацом пуном кључа у врењу: увек пре нагињања треба каквом даском или хартијом махати више пута изнад каце, па се тек онда нагињати над њу.

Истраживања о кукурузном мољцу. — Последњих десетак година запажен је чешће у нашим крајевима, а нарочито у Војводини, кукурузни мољац (Pyrausta nubilalis Hübn) у већој мери, те су за пољопривреду настале веће штете. Гусенице тога мољца нападају нарочито стабљику кукуруза, те је постепено уништавају. Ако се гусенице појаве у већој мери, могу и читава кукурузна поља бити уништена. Овај штетник пренесен је из Европе у Северну Америку, где се је нагло раширио у Удруженим Државама. Практични Американци увидели су ту опасност, те је њихово министарство за пољопривреду организовало сав свој службени научни апарат у борби против овога штетника. Нарочито су изаслати посебни стручњаци у Европу, да проучавају овога штетника у његовој вероватној домовини, а то су Мађарска, Југославија и Румунија. Мађарски стручњак ентомолог др. Јаблоновски проучавао је низ година биологију овога штетника, те од њега имамо основна истраживања о том питању. Још године 1924. проучавао је г. Малама као асистент госп. К. Бабкеока, ентомолога министарства пољопривреде (Department of Agriculture) појаву овога штетника у нашој Краљевини и констатовао је поразне чињенице (види Пољопривредни Гласник 1925., бр. 24), који нас упућују, да се и наша држава мора озбиљно побринути, да се овом питању скрене већа пажња. Г. др. Мацдекић (Пољопривредни Гласник 1925., бр. 24) упозорује такође на овог знатног штетника и на опасности, које прете нашим кукурузним културама. Г. М. Поповић износи своја опажања о том штетнику у гласнику Министарства Пољопривреде год. 1926.*)

У Америци постоји огромна литература о том штетнику, његовој биологији и патологији, но уза све то су многа још основна питања остала неистражена, а к томе се овај опасни штетник шири све више и више. Па како то у напредној Америци већ бива, организовао је и приватни капитал организације за проучавање и побијање овога штетника. Организација „International Live Stock Exposition" у Чикагу основала је посебни закладни фонд, којим је организована интернационална организација за проучавање кукурузног мољца под именом „Interational Corn Borer Investigations" са седиштем у Чикагу. Чланови су главног одбора ове организације у Чикагу гг. Arthur G. Leonard, председник директорија друштва „International Live Stock Exposition", C. F. Curtiss, декан пољопривредног факултета у Амесу (Sowa), G. I. Christie, директор пољопривредне станице Purdue — универзитета у La Fayettu (Indiana), H. O. Ellinger, председник ветеринарске и пољопривредне високе школе у Kjöbenhavenu и Tage U. H. Ellinger директор друштва International Live Stock Expositione. Овај одбор организовао је одсеке за проучавање кукурузног мољца у неким већим научним европским центрима, а напосе преузео је ову задаћу Пастеров Институт у Паризу, Државни Биолошки Институт у Берлину, универзитети у Кјебенхавену, Лунду, Лиону, Будимпешти и Букурешту. Изасланик главног одбора у Чикагу г. Елингер пропутовао је у питању проучавања кукурузна мољца и нашу државу, па је коначно замолио и Ботанички Институт свеучилишта у Загребу, да би преузео организацију одсека ове интернационалне организације. Предстојник ботаничког института г. проф. др. В. Вук одазвао се је томе позиву и преузео је организацију за проучавање кукурузног мољца. Основан је посебан одсек националне организације JCBJ који је започео се радом. Одсек JCBJ има више научних сарадника из подручја ентомологије. Осим тога ће посебна питања бити поверена на проучавање неким нашим научним иститутима.

Одсјек JCBJ основао је и информациону службу, па сви пољопривредници могу на захтев добити обавештења о кукурузном мољцу. Адреса је: *Ботанички Институт Универзитета* (Одсјек за проучавање кукурузног мољца) Загреб, Мажураниће в трг 29.

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да пре бербе грожђа набави књигу „ВИНАРСТВО" од Српског Пољопривредног Друштва у Београду. Цена 30 динара.

*) О кукурузном мољцу писано је чешће и у „Тежаку". А Гласник Српског Пољопривредног Друштва од ове године донео је расправу „Кукурузни мољац", у којој је писац инж. Др. Божо Турина изнео интересантне податке по овом питању, који су прикупљени у Заводу за Болести Биља у Крижевцима у току 1925. и 1926. год.

Примедба *Уредништва*.

ЗАПИСНИК

35. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 24. августа 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: п. председник Др. Т. Митровић, чланови: С. Партонић, А. Рашковић, Б. Станисављевић, Д. Спремић и Б. Ранковић и гост П. Петковић, редовни члан.

Председавао п. председник Др. Т. Митровић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:

570) 34. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

571) 35. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуку, да се Црвеном Крсту поклоне за библиотеку послератне Друштвене публикације, у замену за Гласник Црвеног Крста, који ће Друштву редовно слати.

II.

Прочитан је записник 36. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

572) да се прима знању, да су оверени рачуни преко 1000 динара;

573) да се од г. П. Тодоровића тражи наплата дуга судским путем и да се извести Министарство Пољопр. и Вода о његовом раду;

574) да се управнику расадника ср. пчињског исплати 35 дин. за 3 кгр. воћа послатог ради моделисања стим, да му се скрене пажња, да је рачун велики.

III.

Прочитан је записник 33. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

575) да чланови г. г.: А. Рашковић и Д. Спремић, који путују на Загребачки Сајам, лично преговарају са фирмом Тепли, да нове цене семена пићних биљака смањи и приближи првој понуди, па одмах закључе куповину за 3000 кгр. грашка, 3000 кгр. грахорице и 1000 кгр. инкарнатске детелине;

576) да се од М. Ковановића тражи извештај: коју би количину луцерке и по којој цени могао да лиферује до краја септембра о. г. Такође писати и г. Ж. Тодоровићу, свештенику из Аџбеговца, а и расписом питати Подружине и Пољопр. Референте, да ли се код њих може добити семе луцерке, колико, по којој цени и са којим роком испоруке. У будуће у Тежаку отворити рубрику „Расписи", преко које саопштавати све што може интересовати чланове;

577) да се поручиоци справе за нов начин калемљења, известе о цени, па према добијеним одговорима извршити поруџбину.

IV.

Прочитан је записник 33. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

578) да се обавести Задруга у Б. Градишки, на који ће начин доћи у вези са Друштвом, и да је Друштво ове године не може материјално помоћи;

579) да се прими знању одговор Задруге из Планинице, којим се одриче дате јој помоћи;

580) да се одобрава предавање пољопр. референту из Аранђеловца;

581) да се исплати 200 дин. пољопр. референту из Лазаревца за одржано предавање;

582) да се прими помоћ Мин. Трговине и Индустр. за изложбу сувих шљива односно вина стим, ако се изложбе не одрже, да се замоли Министарство да се помоћ задржи за исти циљ у идућој години;

583) да секретар и инспектор даду у штампу плакате за изложбу у Фојници, на терет отвореног кредита.

V.

584) По реферату инспектора, да је Подружина из Сребрнице поднела уредну обвезницу за кредит и да јој овај треба одобрити, Одбор одлучује: да се одобри 10000 дин.

VI.

По осталим предметима одлучено је:

585) по реферату комисије за преглед стања дуговања Подружина, усваја се извештај стим, да прегледа Подружину у Радовишту г. С. Огњановић, управник лозног расадника из Штипа, а у Пожеги г. М. Поповић, обл. пољоприв. референт из Ужица;

586) да се Главном Савезу Српских Земљорадничких Задруга да на послугу Бауманов апарат и казан за конзервисање, ради држања предавања на Конгресу;

587) да и даље остаје г. Б. Ранковић делегат код сталне Међународне Комисије Пољопр. Удружења;

588) да се по питању приређивања изложбе сувих шљива, затражи мишљење од Извозног Друштва из Београда и Трговачких комора из Београда и Сарајева

VII.

Саопштења и предлози:

589) Прочитано је писмо Главног Савеза Срп. Земљорад. Задруга, да Конгрес одлаже због избора народних посланика. Одбор прима знању.

Са овим је седница закључена.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 6. — IX — до 13. — IX — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	302	310	295	300				295	300	292	297	215.000	295	300
Раж	—	—	—	—	—	—	—	280	290	280	290	10.000	280	290
Јечам	260	275	250	273	-	273	273	265	265	260	260	—	260	265
Овас	202	225	200	220	—	200	200	202	207	200	205	80.000	200	207
Кукуруз	185	250	185	240	—	187	222	195	197	190	195	1.100.000	190	197
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	220	430	210	420	290.000	220	440
Мекиње	197	205	190	195	—	—	—	182	187	177	185	20.000	182	187
Пасуљ	370	375	340	360	—	365	365	325	340	325	340	10.000	325	340
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	420	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	660	770	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	112	—	112	112	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	170	170	160	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	260	240	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—

Ратна штета 361.50—364.75 дин.

Штампарија „Св. Сава" М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Србу, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Мићковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Раниовић

Борба против суше.*)

Пољопривредници! Суша нам је ове године знатно смањила жетву. Од суше је страдала пшеница, а још горе кукуруз; страдали су воћњаци, нарочито шљиве; страдале су ливаде и пашњаци. Биће мање хране и за људе и за стоку, а ако наиђе неколико оваквих сушних година, онда ће наступити гладне године. А сви знаци говоре за то, да ће бити више узаступних сушних година. Зато се морамо сви спремити на борбу против суше, ако желимо да избегнемо те гладне године. Време је кратко, скупоцен је сваки тренутак и у колико се пре и боље припремимо, у толико ће бити већи успех. Стога не губите време и приступите одмах борби против суше, која нам се јавља као највећи непријатељ.

Како настаје суша? Суша настаје код нас на тај начин, што киша никако не пада у оно време, кад је то потребно житу, воћкама, ливадама, пашњацима, већ пада много раније и много доцније, у јесен, у зиму и пролеће — због тога настаје јака жега, која све сагори. Против тога се морамо борити.

У чему се састоји борба против суше? Борба против суше састоји се у томе, да што више и што боље искористимо влагу од оних киша, које су пале пре наступања суше. То није ни мало тешко, потребно је само мало више воље и труда и ништа више. Борба против суше је лака и ко је не прихвати, тај је непријатељ и себи и својој породици и своме народу. Та је борба корисна и на случај да не буде суше, јер се тада жетвени приноси знатно увећавају. С тога, пољопривредници, сви сложно у борбу против суше!

Које су то мере што омогућавају да се и за време суше искористи јесења, зимска и пролећна влага?

Пољопривредници! Прва је мера да *што пре заорете стрњику.* Незаорана стрњика само још више суши и скупља земљу, те повећава опасност, која прети од суше. По жетви земља не сме да се суши, мора да се доведе у стање да лако упија влагу од кише. Зато је прва ваша дужност, да одмах по жетви, док је земља још свежа и нешто влажна, заорете стрњику за шаку дубине. За оне пољопривреднике који на стрњици напасују своју стоку, ово ће бити мало теже, али пред опасношћу од сушних гладних година мора се са

*) Прештампано из плаката, који је ових дана растурен у народу.

таквим радом престати. За стоку се мора као и за људе сејати храна, као на пр. сточна репа, грашорица, детелина, луцерка, пољски грашак, кукуруз на сачму и т. д. и таква храна може се давати стоци на зелено, а може се и приправити за зиму. Питајте свога економа, где се може набавити овакво семе од сточне хране и како се оно гаји. Таква сточна храна је боља но ма каква стрњика. С тога још једном заорајте стрњику плитко и што пре и не дајте да вам у томе пропадне ни један дан. Што је доцније заорете, све је горе, а најгоре је, ако ни до пролећа не угарите.

Друга је мера, да на угареној стрњици уништите сваки коров. Ако се остави коров да буја по угареној њиви, онда је сваки посао узалудан. Земља ће се поново сабити и неће моћи да упије влагу од кише, а бујни коров потрошиће и оно мало влаге, што се дотле накупило у земљи. Коров је највећи помагач суше и ваш највећи непријатељ. Стога чим видите да коров избије и узима маха, одмах поново угарите њиву плитко, па ако се укаже потреба, онда још који пут. Главно је, да на њиви не сме да се види ни једна једина коровска биљка.

Трећа је мера, да се пред последње заоравање корова по њиви растури у пола прегорело стајско ђубре и одмах још истог дана заоре заједно са коровом на дубину од шаке и по. При заоравању стајског ђубрета гледајте да га земља добро покрије. Многи земљорадници још нису навикли да прикупљају стајско ђубре и да га негују. Питајте свога економа, како се гради ђубриште и како се прикупља и негује стајско ђубре. Ко сеје сточну храну и храни стоку у стајама, тај ће се лако навићи на то. Пољопривредници, навикните се сви што пре на ово, да вас после не изненаде гладне године. Ни њиве не смеју да гладују, већ им треба дати што више добро одневаног стајског ђубрета. Ко то не ради, тешко ће успети у борби против суше.

Четврта је мера, да се одмах у јесен, чим земља после које кише постане умерено влажна, *извршите једно дубље орање. Не орите ни суву земљу, али не орите ни много влажну.* Само орање умерено влажне земље јесте правилно орање. Дубина таквог орања зависи од тога, шта ће се на тој њиви сејати, али оно мора да је у сваком случају дубље но сва ранија — угарења. Само тако поорана њива може да прикупи доста јесење и зимске влаге. Земља треба само тако дубоко поорана да презими, да би се напила влаге и да би је мразеви иситнили и истрошили. Тамо где је потребно после кукуруза или репе употребити стајско ђубре, ово се растура одмах, чим се посече шаша или повади репа, плитко заоре, па убрзо затим кад земља буде умерено влажна дубоко преоре.

Пољопривредници! То су основне мере, које спадају у јесењу обраду земље. Све су оне у вези једна с другом и свака од њих има свој нарочити задатак у борби против суше. С тога се свака од њих мора извршити благовремено и правилно. Ко се ма у чему оглуши о њих, тај ће тешко успети. Од тога рада зависе и све друге доцније мере, а којима је циљ да припреме земљу за сетву и да се она негује, док је под усевима. Запамтите још и ово, да ако не стигнете с јесени дубље да поорете, онда то учините с пролећа само што ра-

---

ПОДЛИСТАК.

М. Митровић,
ветер. п.пуковник у пенз.

О заштити животиња и растиња

(Наставак)

Како треба гајити и неговати домаће животиње и растиње.

Дужност је сваког човека, да буде племенит и милосрдан. У племенитост и милосрђе не спада само љубав према ближњем, већ и љубав према домаћим животињама и растињу.

Живот је између људи животиња и растиња чврсто уткан заједничком везом, и један без другог не би могли опстати. Само је природа обдарила човека здравим разумом, и оставила му да у свом животу искоришћује све земаљске животиње и растиње, а домаћим животињама и растињу да буде још и руководилац, чувар и заштитник.

Највећу корист можемо имати од домаћих животиња и растиња само тада, ако их будемо према њиховој врсти одабирали, добро хранили и неговали, и нарочито ако будемо према њима милосрдни. Ако их будемо волели и са њима лепо, умиљато и паметно поступали. Тада ће нам се домаће животиње добро плодити и бити здраве. Коњи, волови и биволи биће снажни, здрави, добре нарави и добри радници. Краве овце и козе даваће нам више и боље млеко; овце ће давати више и бољу вуну, козе јарину, кокоши биће боље носиље; гуске ће давати боље перје, а месо од свих њих биће у изобиљу и доброг квалитета. И све, што нам живине и растиње буду давале, биће добро, у изобиљу и нешкодљиво за нас. Док напротив: рђаво одабиране, храњене и неговане домаће животиње и растиње, са којима се рђаво поступа, биће слабодушне и немоћне при раду, лако ће побољевати. Млечне животиње даваће мање и лошије млеко, и уопште сви њихови производи биће умањени, лошији и вешином шкодљиви за људе и њихово здравље. А ако са домаћим животињама будемо и сувише немилосрдно и рђаво поступали, ако их будемо много тукли и злостављали, онда ће нам оне бити немирне, пакосне, ћудљиве и опасне за нас. Вратиће нам жао за срамоту; коњи ће гледати да нас уједу или ударе; говеда да нас убоду, пси уједу, мачка огребе, и као што нам је познато: краве и остале млечне животиње биће

није, јер ако с пролећа доцкан орете, цела је борба противу суше узалудна.

После сетве једина је брига плевити што боље коров у житима и што чешће окопавати кукуруз и репу. Корова не сме нигде бити, а не сме се ни дозволити, да се хвата покорица на њивама са кукурузом или репом. Кукуруз и репу сејте само на нижим и равнијим земљиштима и положајима. Земљу за кукуруз и репу спремите још с јесени и дубоко поорите. Најбоље је да кукуруз сејете сејалицом, а никако под плуг, под мотику или под мочугу.

Као што морате плевити своја жита, окопавати кукуруз и репу, тако морате чешће окопавати и свој виноград и воћњак (шљивар, јабучар), јер и ту је коров и трава највећи помагач суше и ваш највећи непријатељ. Наша пословица лепо каже: „Ко у шљиварy траву коси, тај ракију проси". С тога чим видите, да у винограду и воћњаку избија и узима маха коров или трава, одмах окопајте виноград, а воћњак прво с јесени, па и доцније, чешће гарите, па ако се укаже потреба и више пута. Главно је, да ни у винограду ни у воћњаку не сме да се види ни једна коровска биљка ни трава. У јесен и преко зиме очистите воћке од сувих и сувишних грана, од лишаја и маховине, окречите их и нађубрите.

Пољопривредници! Кад прочитате ово, добро размислите, на шта ћете се одлучити: на сигурну будућност или на неизвесност пуну опасности. Сваки онај, који жели добра и себи и својој породици, неће се ни мало двоумити, већ ће одмах усвојити све напред изложене мере за борбу против суше. Само такав пољопривредник може бедра чела да дочека и највећу сушу, уверен да му она неће моћи ништа нахудити. Сваки ко друкчије ради, излаже се опасности, да једног дана неће имати шта јести ни он, ни његова породица, ни његова стока.

Из канцеларије Ратарског Одељења Министарства Пољопривреде и Вода.

Како да повећамо сточну храну оскудних година

Срећом „луте" гладне године ретко код нас наступају, али кад наиђу, наши пољопривредници махом не знају, како да се помогну и посаветују. Они изгубе главу и држе за немогућно да могу невољу ублажити; спусте руке у крило и предају се мирним очајањем судбини, која може да се избегне.

Ипак се у таквим временима може нешто учинити ради ублажавања невоље и брзим деланьем спасти многа сељачка газдинства, која би иначе пропала. Задатак је свих пољопривредних подружина, задруга, држ. економа и др. да делом и саветом помогну пољопривредницима. Овде ћемо дати неколико практичних опомена за овакве случајеве.

Пре свега морају се мале количине спремљене хране за зиму, чим киша падне, повећати брзим засејавањем некојих пићних биљака, које дају врло добру сточну храну. Као што нам је познато, јер се одавно стално препоручује, стрњику морамо одмах по жетви заорати. За оне пољопривреднике, који на стрњици напасају своју стоку, ово ће бити мало теже, али пред опасношћу

немирне при мужи, не дајући да се помузу, крију́ући млеко и т. д.

Домаће животиње као и људи поред добре хране и неге, нарочито воле, кад се са њима лепо поступа, кад им се тепа, мазе и милују. Којом се приликом животиње весело окрећу човеку, додирују га главом, нарочито пси и мачке. Пас весело скаче око нас и умиљава се или весело лаје, мачке се умиљавају и весело преду и т. д.

Домаће животиње и растиње корисне су човеку само, док су здраве и са лепим особинама — нарави. А чим оболе или постану ћудљиве, оне су за човека штетне и опасне у мањој или већој мери, према ступњу и врсти њихове болести и ћудљивости. И ми онда треба да смо нарочито пажљиви, кад смо са њима и у њиховој близини у обостраном интересу, њих ради и нас ради. Њих ради зато: што животиње често побољевају и од појединих заразних болести, које се додиром и посредством разних предмета могу лако међу њих да пренесу. А нас ради: што има доста болести, које се могу лако са животиња да пренесу и на људе, као што има и нездравог растиња, које може да буде за људе штетно и опасно по њихов живот. А поред овога од ћудљивих животиња можемо и да настрадамо — погинемо. Има заразних болести, које можемо од животиња да добијемо, ако смо непажљиви, додиром руку, као на пр. *„шуга"* и многе друге болести, ако будемо додиривали нашим устима њихову њушку, нос, уста, или будемо додиривали рањавим рукама њихове ране и чиреве по телу и другим местима; такве су болести: прострел, сакагија, беснило, шап и устобоља и т. д. Нарочито може да буде за људе опасно, ако дозвољавамо да нас пси по устима или око уста језиком лижу. Јер том приликом могу се пренети поједине болести са пса на човека, од којих су главне и најопасније; „беснило" и једна опака болест звана „екинококус", која се код човека појављује у јетри — црној дигерици.

Да би одржали домаће животиње у добром здрављу и снази, потребно је, поред добре хране, неге и доброг — лепог поступања са њима, осигурати им добар смештај — добре хигијенске стаје, у којима је главно чистоћа и чист ваздух. И постарати се, да животиње имају довољно кретања, рад и одмор. Само домаће животиње намењене за гојење и бремене, у другој половини бремености, не треба употребљавати за тежи рад и велике покрете. Иначе кретање је потребно и њима ради

од сушних гладних година, мора се са таквим радом престати. За стоку се мора као и за људе сејати храна, као на пр. сточна репа, грахорица, детелина, луцерка, пољски грашак, сточни боб, кукуруз на сачму и т. д. и таква храна може се давати стоци на зелено, а може и приправити за зиму. Таква сочна храна је боља но најбоља стрњика.

Набавка подесног семена мора се што је могуће брже извршити, најбоље заједничком куповином, али не тек онда, кад је давно жељена киша већ пала. Земљишна влага мора се што је могуће више искористити и зато се мора одмах после кише сејати. Из овог разлога мора се и њива на којој ћемо сејати сточну храну, било да је угар, било да је стрњика, благовремено спремити, т. ј. поорати и подрљати. Да бисмо убрзали пораст усева, кратко време пре сетве, треба дати половину обичне количине вештачког ђубрива. Чак и оним биљкама, које збирају азот (грашак, сточни боб, грахорица, и детелинске врсте), треба дати у овом случају једну малу количину азота, оне ће брзим порастом и већим приносом ово богато наградити. Сва ђубрива морају се дати у *лако растворљивом облику*, и то на један хектар: 150 кгр. суперфосфата (око 18%), 75 кгр. 40% тне калиумове соли и 30 кгр. чилске шалитре. Ако сејемо само биљке које троше азот (слачица, хељда, кукуруз и др.), то онда треба дати или дуплу количину чилске шалитре или се обилно ђубри осоком. Врло добро ћемо урадити да крупније семе, као: грашак, сточни боб, кукуруз и т. д. неколико часова пре сетве у води размекшамо, да би се тиме клијање убрзало. Сетва се мора, као што смо поменули, обавити само после какве обилне кише, пошто би се иначе влажено семе у земљи претворило у слад. Као што смо рекли, све се припреме за сетву морају благовремено обавити тако, да се, чим падне киша, семе потопи, на спремљену њиву растури ђубре и удрља и потом посеје и подрља. Такав усев сасвим ће друкчије бујати но онај, који се тек после неког времена доцније обави.

Као *храна за јесен* на првом месту била би подесна за све врсте земљишта *бела слачица* (горушица, која се, као ни једна друга биљка, одликује брзим порастом, јер се већ после 7—8 недеља може косити. Она се мора косити пре цветања, јер доцније добије горак укус, због чега је стока, нерадо једе. Рачуна се 20—30 кгр. семена на хектар

Још боље но чист усев од слачице јесте *смеса од слачице и хељде* и то на хектар: 12 кгр. слачице и 30 кгр. хељде. Принос од смеше је сигурнији но од чистог усева слачице и даје уз то још укуснију храну.

За добре земље препоручује се за јесењу храну, у колико се може сејати још пре половине августа, *једна мешавина* од 75 кгр. *грашка*, 75 кгр. *грахорице* и 50 кгр. *овса*. Ова позната смеша је свакако скупља од горње, али даје храну знатно богатију у хранљ. материјама.

Једну врло познату и јевтину јесењу храну даје и *бела рења — угарњача*, од које требамо за хектар само 2,5—3 кгр. семена.

Сејање *кукуруза (сачме)* може се такође топло препоручити, ако се сејање може предузети најкасније средином јула, јер кукуруз позно расте. Њиву за то треба добро пођубрити осоком или људским изметом, јер кукуруз тражи много азота. Рачуна се на хектар око 150 кгр., ако се сеје сеја-

---

бољег искоришћавања хране. Свиње затворене у у обору за гојење, и ако ми то неопажамо, такође се довољно крећу. И оскудицу кретања у слободи допуњују нарочитим покретима у обору: ришкањем, квичањем, гроњењем, обађањем, превртањем, ваљањем по свињцу и валовима са водом; скакањем на ограду обора и квичањем, кад су гладне и жедне и т. д.

Да би се умели опходити са домаћим животињама и растињем, и знали, како их кад ваља чувати, потребно је да знамо, како изгледају здраве, добро неговане животиње и растиње, а како болесне животиње и рђаво неговано растиње.

Здраве и добро неговане животиње познају се по томе, што лепо изгледају; имају лепо заобљено тело, чисте су, снажне, добронудне, веселе и живахне. Воле човека и радо се налазе у његовој близини. Добро једу и пију, уредно балегају и мокре. Преживари после храњења мирно леже и преживају. Запрежне животиње мирно и весело раде. Телесна им топлота није повећана; код коња су уши и копите ладне, а код говеди рогови ладни, а њушка ладна и влажна — као орошена. Све домаће животиње и живина, према својој врсти плодне су, и све што нам дају, то је добро, здраво и у изобиљу. Док напротив: рђаво храњене и неговане животиње, са којима се рђаво поступа, су: ружне, мршаве и слабе, прљаве, невеселе, злонудне и пакосне. Не воле човека и већином се плаше и беже од њега. Запрежне животиње не могу да вуку, или вуку рђаво, немирне су у запрези и уопште су рђави радници. Овакве су животиње и живина неплодне, њихови су производи нездрави и дају их у малој количини.

Растиње здраво и добро неговано лепо изгледа и има га у изобиљу. Шуме су лепе и густе; плодоносно је растиње лепо поврстано, бујно расте, брзо цвета и даје доста и добар плод. Воћке добро роде, винова лоза даје доста доброг грожђа. Пољски и баштенски усеви су једри, добри; траве су густе и бујне, а цвеће лепо и мирисно. На против код нездравог и рђаво негованог растиња: шуме су ретке, дрвета кржљава, воћке и плодоносно растиње су ружно поврстане, дају мало и рђавог плода; жита су и баштенски плодови штури, нечисти и зарасли у травуљини. Траве су ретке, увеле; а цвеће ружно, увело, са врло мало, или нимало мириса.

— Свршиће се. —

лицом. Кад се раније заседе, својим приносом превазилази све остале пиће биљке и може се доцније као укишељен употребити за зимску храну.

На овај начин исцрпли смо листу оних пиће них биљака, које могу за јесен још дати довољну сточну храну, пошто остале пиће биљке имају спорији пораст. Не треба ипак заборавити, да је млада детелина или луцерка на многим сељачким газдинствима такође доста претрпела од суше, шта више да је деломице можда потпуно изгорела, услед чега ће се и идуће године јавити потешкоће у исхрани. *Стога се морамо такође и за допуну детелине или луцерке, а пре свега за једну рану зелену пиће у с пролећа побринути.*

Црвена детелина као и *луцерка* могу се код нас не само у пролеће, већ и у позно лето и рано с јесени сејати и зато се овде ново заседање ових биљака у јесен само по себи разуме. *Али да бисмо већ рано добили добру зелену пиће у и дугу зимску периоду по могућству скратили, морамо сем луцерке или детелине засејати још коју другу зелену пиће у, која брзо сташе.*

Овде се на првом месту може препоручити *смеша мађаве грахорице и иванъске ражи.* То је готово прва зелена пиће а, која се 2—3 недеље раније може косити но све друге пиће биљке. Мађава грахорица и раж потпуне су чврсте на зиму и стога је ова хранљ. смеша врло сигурна. Мађава грахорица не само што је врло подесна за лака, већ и за средње тешка земљишта и доноси богате приносе. За жаљење је, што је ова одлична пиће а биљка тако мало позната нашим пољопривредницима и није јој се поклонила она пажња, коју она заиста заслужује.

Показала се као добра смеша од 150 кгр. мађаве грахорице и 30 кгр. иванъске ражи на хектар. Ова смеша, свакако, није јевтина, али се она ипак може појевтинити, ако се смеша направи од подједнаке количине семена, тј. од 90 кгр, мађаве грахорице и 90 кгр. ражи, или ако се на место иванъске ражи узме *обична озима раж.*

Ако се случајно не може добити мађава грахорица, онда се може направити једна смеша од *озиме грахорице* и *озиме ражи*, која, свакако, није тако отпорна против хладноће и није тако приносна. Смеша се може направити од истих количина, као што је горе назначено код смеше мађаве грахорице и иванъске ражи.

Ако за ову смешу не можемо случајно добити потребно семе од озиме грахорице, онда се на место ове може препоручити *чисто* и *густо усев само од озиме ражи*, који такође, као што је познато, даје прилично рану и добру храну.

Семе треба поручити само код солидних семенарских радња или пољопр. друштва и удружења која за чистоћу и добру клијавост семена гарантују.

Овде можемо навести и различне друге сточне биљке, тако на пример за тешко земљиште *сточни боб и уљану репицу*, за лаке земље различне врсте *вучка (луйина)* и серадела. Колико се ове биљке за извесне прилике многих сељачких газдинстава могу препоручити, толико су оне опет рђаве за газдинства под другим приликама. Оне, дакле, спадају у несигурне сточне биљке, јер не дају добру сточну храну и стога се не могу увек препоручити за сејање. Зато се задовољимо само са напред поменутим биљкама, које су код нас опробане и показале се као добре.

*

Обично се деси, да после једне дуже летње суше наступи кишно време тако, да се отава и засејане пиће биљке врло добро развију. Али често пута у јесен време није тако, да се ова храна може осушити и за дугу зиму сачувати. У оваквим приликама обично се много хране бескорисно распе и утроши. Стоци се у јесен толико даје од зелене пиће, лишћа од репе и др., колико год она може више да поједе, јер се многи плаше да ће им таква зелена храна пропасти, пошто не знају да је спреме за зиму и ако су свесни, да ће зими у храни оскудевати. Из овога излази, да треба знати и јесењу храну и код неповољног времена тако приправити да се она за зиму може сачувати. За овакве случајеве најбоље је храну *укиселити* — једна радња, која је, нажалост, многим нашим пољопривредницима непозната. Укиселити се даје не само сва зелена пиће а, већ и поneке хране од мање вредности, шта више и разни отпатци (на пр. лишће од кромпира), који би иначе били бачени на ђубре — компост.

Храна се најбоље укисели у рупи од бетона. Ако се оваква рупа из буди којих разлога не може направити, онда се у близини дворишта и у земљи, у којој нема подземне воде, ископа једна $1^1/_2$—2 метра дубока и од прилике 3 метра широка рупа произвољне дужине са унутра косим зидовима. Избачена земља служи доцније за покривање рупе. У ову рупу слаже се слој по слој сва зелена храна, као: трава, детелина, махунице, лишће од репе, још зелено лишће од кромпира, сецкан кукуруз, (сачма) чак и премрзла репа и кромпир и т. д. Сваки се слој мора добро набити, што обично чине људи или стока гажењем. Главно је, да се сав ваздух мора истерати, да се храна не би уплеснивила. Нарочито треба обратити код овога пажњу на углове и ивице. Рупа се мора напунити највише још за 1 метар високо над горњом ивицом рупе, пошто се маса, упркос доброг гажења, ипак још слеже. Рупа се по слегању покрије свом избаченом земљом и добро угази, да се рупа добро затвори и маса чврсто пресује. Ако се доцније у току времена појаве пукотине у набацаној земљи, то их треба одмах затворити. После 8—10 недеља храна је преврела, и сада имамо киселу зелену храну пријатна мириса, која је врло добра за млечну и гојазну стоку; она се дуже времена држи и стока је врло радо ждере. На овај начин можемо и код најгорег времена сачувати храну за зиму, и ако

се овде не могу избећи извесни губитци у хранљивим материјама, ипак су они још увек мањи од улудо страћене хране у јесен.

Мил. Ђурић.

(Наставиће се).

Овогодишња суша и исхрана стоке

И у редовним годинама са исхраном стоке једва се излази на крај, а шта ће тек бити са исхраном стоке ове године, када је принос наше главне сточне хране — кукуруза — сасвим подбацио?! Најгоре време за исхрану стоке биће у пролеће, јер ће дотле пољопривредник и оно мало резервне хране, што је скупио, да потроши, а нова зелена храна неће још стићи. И онда шта му остаје: или да своју стоку продаје у бесцење, онда кад му је она најпотребнија за рад или да се задужује и плаћа скупим новцем оно мало хране, што ће код трговца добити.

Али да не би ни једно ни друго урадио, што би за њега у овим тешким данима било још теже, потребно је, да се сваки пољопривредник јаче заинтересује о рационалном начину исхране своје стоке и одмах ће се лако помоћи. Треба само, а крајње је време за то, напустити тај досадањи примитивни начин исхране стоке и не чекати само од кукурузовине, која и није никаква храна, да исхрани стоку. Треба приступити и гајењу других сточних биљака, које служе као наврсна храна за сву стоку, а коју стока једе радо, а од које је стока много напреднија и способнија за рад.

За сада ћемо овом приликом да напоменемо, како ће пољопривредник да се помогне за исхрану своје стоке у рано пролеће, кад му нестане резервне хране. Пошто пашњаци и ливаде у то време не могу да даду још никакву храну, то је потребно да сваки пољопривредник посеје такву сточну храну, која ће му у то време дати довољно и добре хране, а то је озими (пићни) *грашак* и *озима грахорица*.

То је најранија зелена храна за стоку, јер се може косити већ око 10—20 априла најдаље.

Озими грашак не сеје сам већ у смеши са озимим јечмом или ражи, а тако исто сеје се и грахорица. Ако немамо семе грашка и грахорице, можемо сејати само раж. За један хектар потребно је око 120—130 кгр. грашка и 40—50 кгр. јечма или ражи. Оволико је семена потребно за један хектар. Пошто ће сваком пољопривреднику бити доста, да посеје само 20 или 25-ти део својих њива са озимим грашком, то ће према томе одредити и количину семена за сетву.

Сејање може почети половином септембра па до половине октобра. Озими грашак може се сејати и раније, а то је концем августа месеца.

Да се пак не би сваке године куповало семе за сетву, треба оставити један седми део посејаног грашка да узри, и то ће бити довољно за семе за идућу годину.

Како озими грашак тако и озима грахорица за наше прилике су потпуно сигурни, јер су према зими врло мало осетљиви, а према суши су много издржљивији, него друге биљке код нас, јер пуштају жиле на велику дубину у земљу, те су у могућности да ће њу довољну влагу за своје развијање. Према томе не треба имати бојазан да би, у случају суше, подбацили у приносу или пропали.

Ове биљке успевају подједнако добро на лаким песковитим земљама, као и на тежим, а земља не треба да је јако неђубрена већ средње. Најбоље сејати их на стрниште.

За озими грашак земљу треба два пута поорати и то први пут плитко и повољати, а други пут поорати дубоко пред сетву, посејати и подрљати.

На исти начин и у исто време сеје се и озима грахорица, но опет у смеши са озимим јечмом или ражи.

Пошто озими грашак рано стиже и рано се покоси, то се може иза њега посејати одмах кукуруз за сачму — зелену храну или кукуруз, који се оставља да узри, јер за то има времена.

Поред тога што ове биљке дају рано с пролећа зелену сточну храну, пољопривредник има од њих и ту велику корист, што ове биљке остављају у земљи азота, који је важна и скупа биљна храна. Даље оне ниште коров на њивама. Напослетку и та је велика корист од ове зелене хране, што се храњењем стоке са њим добија доста ђубрета, које је пољопривреднику од велике користи.

После свега овде изнесеног о овој сточној храни, мислимо, да сваки пољопривредник без предомишљања треба да прихвати сејање озимог грашка и озиме грахорице још ове јесени, ако хоће, поред других користи, које ће имати од њих, да исхрани своју стоку. Верујемо и то, да ко почне једне године да сеје и види колике користи те биљке дају, неће пропустити ни једне године, а да их не сеје, јер ће бити сигуран да ће имати довољно и изврсне храну за своју стоку, а од које ће му стока бити и напреднија и дати више млека.

Бор. М. Станисављевић.

КЊИЖЕВНОСТ.

Календар Подмлатка Црвенога Крста Краљевине С. Х. С. за школску 1927.—1928. год. Издање Главног Одбора Подмлатка Црвенога Крста. Уредио Светолик Р. Милосављевић, Београд, 1927. Графички Институт „Народна Мисао“ А. Д. Цена 3 динара.

Овај календар је састављен у духу идеја и програма Подмлатка Црвенога Крста и намењен је у првоме реду нашој школској омладини из организација Подмлатка Ц. К., којој има да служи и као потсетник и упутство за рад, а затим и осталој омладини ради упознавања са организацијом Подмлатка Ц. К., која у целоме свету броји око десет милиона чланова. Техничка опрема је врло укусна.

цена је књижице веома мала, кад се узме у обзир да има преко стотине страна и много слика. Продавцима 30% на име рабата.

ЗАПИСНИК

36. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 31. августа 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: А. Рашковић, С. Ратковић, Б. Станисављевић, С. Партонић, Н. Петровић, М. Стојановић, Б. Ранковић и Д. Спремић.

Председавао председник г. М. Миљковић.
Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I.

Прочитани су записници:
590) 35. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;
591) 34. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II.

Прочитан је записник 37. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:
592) да се прима знању, да су оверени рачуни преко 1.000 динара;
593) да се отпишу 35 Календара за 1924. г., пошто је дужник Николај Каперцев отишао у Америку; да се усвоји молба Н. Кривошијева, да дуг за Календаре из 1925. г. у суми од 480 дин. исплати у три рате, и да се дуг за 40 Календара из 1924. г. и 29 Календара из 1925. г., за који одговарају г. г.: Љ. Живановић и Н. Љубовшенко, држи у евиденцији, па ако се дужници врате у службу, да се траже наплата;
594) да се за повез ампелографије потражи још неколико понуда.

III.

Прочитан је записник 34. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:
595) да се одобрава куповина 3000 кгр. грахорице и 3000 кгр. грашка, које су купили чланови г. г.: А. Рашковић и Д. Спремић, по датом им овлашћењу на прошлој седници. Грахорица да се продаје по 12 дин., а грашак по 7.50 дин. Такође се прима знању, да се викарватска детелина може врло тешко наћи и по знатно високој цени, па зато нису ни закључивали куповину;
596) да продајна цена универзалних тријера сортирача мора буде: Н. 4 дин. 4600, а Н. 5 дин. 4800;
597) да се набавка суперфосфата одложи, док се не реши питање царине;
598) да се одбију понуде: Ланца за сеператоре и П. Фраја за апарат за утамањивање мишева.

IV.

Прочитан је записник 34. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:
599) да се одобрава Обреновачкој Подружини, да награде о изложби изда из Друштвене помоћи у роби, а из осталих помоћи у готовом новцу;
600) да се одобрава предавање у Прилепу, по предлогу среског референта;
601) да се прима знању извештај Пиротске Подружине, да одустаје од приређивања изложбе стим, да се одређена помоћ не издаје Подружини;
602) да се одређеним изасланицима за преглед Подружина у Радовишту и Пожеги призна дневница по 100 дин. и подвоз железницом II кл. у пола цене односно километража као и државним чиновницима;
603) да се замоли г. М. Милорадовић, да одржи у Јагодини 2. октобра предавање о справљању безалкохолних пића, ради чега му признати награду од 100 дин.

V.

604) По позиву Трговачке Коморе на Конгрес, одлучено је: да на Конгрес иду чланови г. г.: . Станисављевић и Д. Николић.

VI.

Саопштења и предлози:
605) Члан г. А. Рашковић реферише, да је са чланом г. Д. Спремићем посетио Загребачки Сајам, на коме су пољопривредне справе биле добро заступљене, нарочито од Клајтон Шутлеворта, Сака и једне ческе фирме. Међутим цена справама била је висока. Посета Сајма била је слаба, а такође били су слаби и закључци. Одбор прима извештај знању.
606) Члан г. Б. Ранковић предлаже, да се набави по један модел од справа за калемљење на енглеско спајање и за калемљење на сталном месту. Одлучено: да се сачекају одговори интересената, па поруџбина да се изврши, од једном.
607) Члан г. С. Ратковић реферише, да је обишао Мрчајевачку Подружину и распитивао се о њеном раду. Чланови су се интересовали о спору за њихово земљиште. Такође су му изјавили, да ће им изложба бити слаба, ако не добију помоћ од области; програм за изложбу послаће Друштву на одобрење. Одбор прима извештај знању с тим, да се предмет о спору за земљиште изнесе идућој седници, пошто се претходно прибави мишљење адвоката.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини"	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 75 лит.	*950*	„ „
„ „ „ „ *100* „	*1250*	„ „
„ „ „ „ *180* „	*1700*	„ „
„ „ „ „ *250* „	*3450*	„ „
„ „ „ „ *500* „	*4500*	„ „
Мућаче за грожђе обичне од 22 ст. ширине	*860*	„ „
„ „ „ „ *30* „ „		
(мајфартове)	*1150*	„ „
Мућаче за грожђе комбиноване за одв. петељке (мајфартове)	*1850*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малигандови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „

Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком 480	500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Дрљаче дводелне лаке — преламаче	300	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Круњача за причвршћавање за сандук	120	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/I*	*2800*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23.— од ½ л. 7.—		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*40*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „

Семе од озиме грахорице и грашка поручено је, цена ће се објавити накнадно.

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ¹/₁ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

ТРАЖИТЕ!

Илустровани Пољопривредни речник, Свеска А и Б. Цена 20 дин.

Пољопривредници!

Читајте и ширите „ТЕЖАК“

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 13. — IX — до 20. — IX — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	295	310	290	300				295	300	290	297	245.000	290	300
Раж	—	—	—	—	—		—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	260	—	250	—		—	—	265	265	260	260	—	—	—
Овас	202	225	195	220	—	—	—	205	207	200	205	80.000	205	207
Кукуруз	182	240	177	225	—	—	—	180	212	175	210	194.000	180	212
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	220	440	210	427	130.000	210	440
Мекиње	195	195	185	185	—	—	—	175	180	172	177	130.000	172	180
Пасуљ	350	375	320	360	—	—	—	325	330	320	325	10.000	322	330
Маст	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	400	640	—	—	—	—	—	—			—	—	—	
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	660	740	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Сено	115	—	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	155	160	150	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—

Ратна штета 368.50 - 370.50 дин.

Најбоље помоћно средство за храњење и опорављење закржљале, слабуњаве и рахитичне стоке јесте

„Тежаково храниво и лековито уље за стоку“,

које је у томе циљу испитано, добрим пронађено и препоручено од:

Бујиатричке клинике ветеринарског факултета и Завода за сточарство на Кр. свеучилишту С. Х. С. у Загребу, протоколом Бр. 75 од 14. јуна 1927.

Ово уље добија се ИСКЉУЧИВО САМО код фирме:

М. Тежак, Загреб, Гундулићева 13.

која шаље упуте о употреби свакоме на захтев бесплатно.

6—3

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладоковића, Брашнова 16. Телефон 240. Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже унапредак за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5356

За С. П. Друштво власник, председник, Марко Малиновић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Раинковић

Борба против главнице и гари на житима.*)

Главница и *гар* спадају у најопасније болести наших житарица. Дешава се да извесних година униште више од половине жетве. Међутим оне се могу успешно сузбијати.

Главнице, које изазивају ове болести, преносе се скоро искључиво семеном. Због тога је неопходно потребно семе пред сетву очистити од заразних клица, које се на њему могу наћи.

Најраније познато и до сада најраспрострањеније средство за дезинфекцију — припремање семена против главнице и гари јесте *плави камен* (модра галица, сулфат бакра).

Дејство плавог камена и на споре — семенчице главница, које проузрокују ове болести, показало се као посве сигурно. На који начин пак дејствује плави камен, за практичара је без значаја. Главно је, да правилно натопљено семе у раствору плавог камена бива скоро потпуно сачувано од главнице и гари.

Али плави камен у *извесним приликама* успорава клијање или чак и уништава клијавост семена. Ово нарочито бива, ако је семе рђаво дозрело, остало штуро или ако је повређено — напрсло приликом вршидбе. Поред овога неке сорте пшенице су осетљивије према плавом камену. Али и семе неповређено, добро дозрело и једро плавим каменом нема апсолутно никаквог рђавог дејства. Ово су потврдили многобројни, међу којима и моји огледи.

Ипак због чињенице да плави камен може мањ само и у извесним приликама утицати неповољно на клијавост семена, извесни истраживачи су предложили да се плави камен замени каквим другим средством, које ће очистити семе од заразних клица, а при том сачувати нетакнуту клијавост.

И сада се у трговини налазе многобројна специјална — патентирана средства, позната по разним именима, која се неде за натапање — припремање семена. Мада су се извесна од њих на страни показала као сасвим добра и сигурна, ипак се код нас не смеју без огледе препоручити. Потребни су још многи систематско организовани огледи (које Огледне Државне Установе већ изводе), па тек да се могу и код нас применити

*) Одговор, добијен преко Огледне и Контролне Станице у Топчидеру, на питање г. Драг. Р. Јанковића, мајора у пенз., поводом чланка г. Др. Бодњара и белешке: „Да ли за квасимо или правимо семе за сетву?“, штампаних у „Пољопривредним Гласнику“ бр. 15 и 16 од 1. августа 1927. год.

већем обиму. Дотле не треба напуштати стару али сигурну праксу и своју пшеницу, јечам и овас и даље натапати у раствору плавог камена. (Један килограм плавог камена на 100 литара воде. Трајање натапања према јачини заразе од 15 минута до једнога сата). Да би се случајно рђаво дејство плавог камена на клијавост свело на најмању меру, потребно је семе натопљено у плавом камену ставити неколико минута у благо кречно млеко (5 кг. негашеног креча на 100 литара воде), па онда осушити(**).

Нова пак средства нека пољопривредници употребе за мање количине семена као пробу и на тај се начин сами увере о њиховим добрим или рђавим странама.

Што се пак тиче питања, да ли треба квасити или прашити семе за сетву, ствар стоји овако:

Стварно, сама пракса натапања има незгодне стране. Справљање раствора, натапање и сушење одузимају како много времена тако и радне снаге, поред тога што се семе може и упалити — ужегнути, ако се у случају хладног и влажног времена брзо не осуши. Због тога је покушана припрема семена сувим путем, употребом разних отрова у праху. Ово запрашивање је неоспорно много простије и брже него натапање. Осим тога нема никаквог штетног дејства на клијавост семена и при том може се обавити и много раније пре сетве, у времену кад земљорадник има најмање посла.

Једно од првих средстава за запрашивање, које је дало изврсне резултате, јесте карбонат бакра у фином праху (200 гр. на 100 кгр. семена. Ближа упутства нађи ће се у напред споменутом поучнику). Поред њега сада се јављају у трговини и многи специјалитети (од којих су неки споменути у чланку у Пољопривредном Гласнику), о чијим се особинама мање-више повољно изјашњавају разни испитивачи и стручњаци.

Али мада је утврђено да је запрашивање семена једно од најпрактичнијих и најјефтинијих средстава за предохрану пшенице од главнице, ипак запрашивање не може увек заменити натапање. Семе пшенице, које садржи цела главничава зрна, запрашивањем се не може очистити од заразних клица. Тако семе се може успешно припремити — очистити једино натапањем, које дозвољава не само да се главничава зрна већим делом издвоје и униште — јер као лакша испливају на површину и могу се сплавити — већ раствор продире у унутрашњост и оних заосталих главничавих зрна и убија споре заразне главнице. Због тога се *запрашивање може применити само тако, ако је семе без главничавих зрна.* У супротном, натапање се ничим не може заменити.

Запрашивање се не може искористити ни за припрему семена јечма и раса.

Од средстава за запрашивање до сада је увек и свуда дао сигурне резултате карбонат бакра. Остала средства се још испитују. Због тога земљорадницима препоручујемо, да се не поводе за лепим реклама, које читају по дневним листовима или рекламним чланцима по часописима, већ да их сами на мањим парцелама упоредо испробају.

16. септембра 1927. год.
Београд.

Dr **Младен Јосифовић,**
доцент Универзитета.

(**) Ближа упутства о самој пракси припреме — натапања пољопривредници ће наћи у моме Поучнику о одбрани жита од главнице и гари, кога је штампало и бесплатно раздаје преко срезких економе Министарство Пољопривреде и Вода, и у Пољопривредном календару Српског Пољопривредног Друштва за ову 1927. год.

ПОДЛИСТАК.

М. Митровић,
ветер. пуковник у пенз.

О заштити животиња и растиња

(Свршетак)

Болесне животиње и поступак са њима и њиховим лешевима.

Болесне су животиње невеселе, не једу, преживари не преживају, животиње се тешко крећу. Код тежих болести тешко дишу, леже, јече, сузе, код неких се појаве ране и чиреви у носу, њушци и по телу. Црвенило, плаветнило и разне осне и отоци по телу. Покадшто бале на уста и на нос, и имају рањаве папке. Телесна им је топлота повећана. Код говеди рогови су врели, а тако исто и њушка је врела и сува, код коња су уши и копите вреле. Често су болесне животиње подадувене и не могу да балегају и мокре, или имају пролив, а покадшто балега им је и мокраћа крвава и са крвљу помешана.

Болести могу бити обичне и заразне, стога је нужно одмах позвати ветеринара, да утврди врсту болести, и изда потребна наређења и предузме, шта треба да се заразе не рашири.

Са болесним животињама треба лепо и смотрено поступати, бити предострожан и пажљив, и после сваког додира са њима прати руке и не ићи међу здраве животиње.

Гдегод је могуће, треба болесне животиње оставити на месту, где су се поболеле да болују, где их ваља лечити и добро неговати, а све здраве животиње по могућству одатле исселити на друго здраво место. Ово нарочито треба да чинимо, ако животиње поболе од заразних болести.

Са лешевима угинулих животиња и живине ваља пажљиво поступати, и увек их треба укопати далеко и на место, где здраве животиње и живина не долазе.

На случај да која животиња угине од какве болести, која се преноси на друге животиње, или и на животиње и људе, онда њихове лешеве треба заједно са кожом, простирком и њиховим њубретом по могућству спалити. Или лешеве са испресецаном кожом (да не би Цигани коже вадили ради употребе) дубоко закопати на какво суво, потпуно за-

Како да повећамо сточну храну оскудних година.

(Наставак)

Ако млада детелина или луцерка у плодореду услед трајне суше делимично сасвим изгори, препоручује се да се *стара детелина или луцерка не преорава*, већ остави за идућу годину, Она ће се, чак и кад изгледа да је изумрла, упијањем зимске влаге поново повратити и у идућој години дати добру и изобилну храну. Овом мером мораћемо, можда, у неколико изменити плодоред, али ћемо ову малу невољу лако пребродити. У осталом, не треба одвећ рано изгубити наду да ће млада детелина порасти, јер често се она на један невероватан начин после какве оболне кише полако поврати. Овде, нарочито ђубрењем лако растворљивим ђубривима, можемо знатно повећати принос. Једно ђубрење са *нешто суперфосфата*, (150 кгр. на хектар) *и осоке*, иако је осока за детелину обично потпуно непотребна, за пораст детелине било би од велике важности. Ако у детелини има врло много *празних — нелавих* места, то исту треба подрљати, и то: стару детелину ливадском дрљачом, а младу обичном њивском дрљачом *и у јесен благовремено усејати инкарнатску руменику-детелину*. После усевајања треба поново поорати и ваљком поваљати. Руменика је, свакако, осетљива на већем мразу и ако је она на отвореном положају, пред зиму је треба покрити танким слојем стајског ђубрета или сламе. Ако се с пролећа укажу празна места, онда накнадно усејати *талијански љуљ* (утринац).

Да би се за зиму спремљена храна за дуже време сачувала, најтоплије се препоручује, *да се сва слама и шаша искључиво употребе за храну стоке*. Оскудних година сламу по могућству не треба употребити за простирку, већ је сву дати стоци за храну. За простирку се може згодно употребити шумско лишће (од лишћара и четинара), маховина, шевар сува земља, струготине, дрвене шушке и др. У осталом, тврдо лежиште још је увек боље, но кад стока мора да гладује!

Да би се храна по могућству уштедила за зиму, морамо оскудне године већ у лето стоку *нешто мршавије хранити*. Ту ћемо се најбоље помоћи, ако *зелену пшу бар делимично мешамо са сламом*. Она ће се на овај начин боље искористити, но кад се полаже чиста зелена пшна. *Сву храну, било да је дајемо као зелену, било као суву, треба сецкати* пре полагања, јер и овим можемо много уштедити. Дугачку храну стока избацује из јасала, угази је у простирку и на тај начин много од ње пропадне. Затим, сву ону храну коју коса не може да захвати, треба пустити да је стока попасе. Стога у јесен положити стоци изјутра нешто сачке или сламе и потом је истерати на пашу, да ту заосталу храну побере.

*

Као једна посве важна мера за уклањање глади из стаје јесте *смањивање бројног стања стоке*. Ово смањивање не треба разумети тако као да се иде само за тим да се број просто смањи без обзира на вредност појединих грла. Сваки пољопривредник треба да тежи, да у својој стаји изврши један брижљив избор грла, тј. да из свог стада *излучи по могућству што пре сва она грла* чије су подобности у питању, или су оне

клоњено место, које је удаљено од друмова и сеоских путева, и где здраве животиње не могу да дођу. А простирку и ђубре увек спалити.

Стаје и сав стајски прибор, у којима су заражене животиње боравиле и боловале, ваља добро дезинфицирати — очистити и оставити отворене дуже време да се проветравају и да их сунце зрачи, и за дуже време у њих друге здраве животиње не уводити. А ваља се чувати као ватре, да лешеве оваквих заражених животиња и живине, као и простирку и њихово ђубре не бацамо на места, која су здравим животињама и живини приступачна.

Важне напомене.

Купуј и набављај за своју домаћу употребу и гајење животиње, живину и расниће здраве и од добре расе — соја, које су за твоје потребе и прилике. И од људи, који животиње, живину и расниће добро хране и негују и са њима човечно — лепо поступају.

Ново купљене домаће животиње и живину не мешај одмах са твојим здравим животињама и живином. Већ оне држи неко време одвојено, док се не увериш, да су здраве, па их тек онда пусти међу осталу стоку и живину.

Постарај се да домаће животиње имају добре стаје за смештај.

Буди милосрдан према домаћим животињама и растињу и са њима лепо човечно поступај, јер им то вреди колико половина целокупне хране и неге. Добро их храни, пој и негуј.

Храни животиње и живину здравом храном, пој чистом водом, из чистих судова. При раду код њих пази, да су ти увек чисте руке, и после каквог рада и додира са болесним животињама и живином не иди међу здраве.

Старај се, да добро храњене и неговане животиње (коњи и волови) имају увек довољно кретања — рада и одмора.

Закрачуј својим домаћим животињама и живини, да тумарају по туђим двориштима и ђубриштима, јер могу лако том приликом да се заразе, и да заразу пренесу међу осталу здраву стоку, живину, па и укућане — људе.

Не треба никад задиркивати, дражити домаће животиње и живину, јер ове тада постају пакосне и злобније, па могу да буду опасне за стоку и људе.

баш сасвим мале. Кад је већ нормалних година неекономски у стаји држати грла која своју храну не заслужују, то је онда ово једне оскудне године чак и опасно за пољопривредника, јер оно мало хране, што је за зиму спремљено, треба дати да је искористе само она грла, од којих имамо највеће користи. И код најбољих грла, кад је оскудица у храни, природно је да млечност нешто тргне — ово је тешко избећи — али добре млекуље и код оскудне хране остаће *сразмерно* млечне. Оставимо ли цело бројно стање тако, како је било преко зиме, то ће штета бити двострука, јер с једне стране ђава грла не само што недовољно искористе своју храну, већ и бољим грлима поједу храну тако, да ова добију мање хране и услед тога знатно заостану у својим подобностима. Као што је познато, има разлике између хране која служи само за *одржање* и хране која служи за *производњу*. Један део хране служи увек само за одржање телесне топлоте, животних радња у телу и живе тежине грла, то је храна за *одржање*. Од ове хране пољопривредник нема никакве користи. Онај део хране преко тога, од кога се гради маст, месо и млеко, зове се храна за *производњу*. Ако, дакле, 10 крава могу изобилно да једу од једне одређене количине хране, го ће оне више млека дати но 20 крава које ову исту храну морају да поделе. 10 крава добију хране и за одржање и за производњу истовремено, док 20 крава добију само храну за одржање. И зато још једном понављамо: Уклањајте свако грло, чија је вредност у питању, уклоните сва грла која, су већ стара, која су ђава на млеку, на порасту и у телесном облику. Продају треба обавити што је могуће брже, јер сваки дан је овде скуподен ради уштеде у храни. Осим тога, као што је познато, цена стоци падне врло ниско оскудне године да се идуће пролећа опет знатно попне. Из тога разлога морају се, дакле, *сва добра грла, као и она млада грла која обећавају да буду добра, по сваку цену задржати у пољопривреди!* Нарочито млада грла која већ пристижу да послуже у газдинству, не смеју се жртвовати ножу месарском, пошто би се, иначе, наше велико народно богатство за дуго година осетно осиромашило. На жалост, искуство нам показује да се наш сточни подмладак, нарочито оскудних година, највише десеткује, што је велика штета за нашу пољопривреду.

*

Једна ствар која је неизбежна и врло потребна не само оскудних већ и нормалних година, јесте та, *да пољопривредник безусловно мора да направи један преглед о целокупној храни, коју спрема за зимску исхрану стоке и да исту равномерно подели на целу зиму.* Ова мера треба да се спроводи сваке године у сваком добро уређеном сељачком газдинству, а поготову она је неопходна у оскудној години, ако пољопривредник неће да буде изложен опасности да већ у фебруару дочека све своје готовине исцрпљене. Где се води уредно књиговодство, овакав прорачун не прави велике тешкоће, где њега нема, онда прорачун ухватити од прилике: колико имамо на расположењу возова сена и отаве, колико сламе, шаше, репе итд., са одбитком 10% на сасушивање. Такође из запремина спремљене хране даје се у неколико ухватити прорачун. На пр. 1 кубни метар добро сложеног сена, отаве или сламе мери од прилике 75—100 кгр., слабо сложеног сена сламе и т. д. напротив, само 45—55 кгр. Кад смо на овај начин

И код здравих животиња и живине, а нарочито болесних, кад их хранимо, негујемо и милујемо, треба добро прати руке, и не дозвољавати да нас оне додирују око уста, носа, очију, или језиком лижу.

Никад не треба миловати пљаве и непознате животиње, и уопште не треба животиње, живину и птице при миловању љубити, а том приликом могу се додиривати образом а никако устима.

Болесне животиње и живину, а нарочито болесне од заразних болести треба увек држати, лечити и неговати одвојено од здравих. И по могућству лице, које их негује, не треба да иде међу здраве животиње и живину. А ако мора, онда треба претходно да се добро умије и опере руке, пресувче у друго одело и обује у другу обућу, па онда да иде међу здраве.

Заражене животиње треба увек опрезно држати и неговати. И чим угину са њима — њиховим лешевима, ђубретом, стајама и свим стајским прибором (виле, лопате и т. д.), где су боловали, ваља тако поступити, да се зараза не може пренети на друга здрава грла.

И по варошима и селима треба подизати погодна стрвишта, која ће бити под контролом месне власти, где ће се угинуле животиње и њихови отпатци закопавати. Ова стрвишта треба да се подижу на сувом оцедном месту, склоњеном, које је далеко од главних друмова и путева. Таква места треба да су ограђена и потпуно неприступачна за здраве животиње и живину.

За све што ти је нејасно око здравих и болесних животиња и растиња питај ветеринара и економа; а где ових нема, онда учитеља или свештеника и паметног комшију, па ће ти они казати и помоћи.

Не дозвољавај, да твој комшија — сељак мучи животиње и упропашћује растиње ни туђе ни своје, и гдегод то приметиш, поучи га.

— Крај —

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да пре бербе грожђа набави књигу „ВИНАРСТВО“ од Српског Пољопривредног Друштва у Београду. Цена 30 динара.

добили преглед о нашој спремљеној храни, то ћемо сада израчунати прво количину сена и сламе за коње, младу стоку и овце. Остатак служи нам за говеда. Ову количину имамо да поделимо на број зимских дана (120—150 дана од новембра до априла) и добићемо тако дневни оброк — количину — за цео број стоке. Ако имамо на пр. 250 метарских центи сена, а од тога нам треба 65 мет. центи за коње и младу стоку, то нам за волове и краве преостаје још 185 мет. центи. Ових 185 мет. центи морају се равномерно поделити преко зиме, тј. на један дан не сме се више утрошити но 186:150 = 1.2 м. цен. Код 20 ком. крупне марве дошло би дакле на грло од прилике 6 кгр. сена. На исти начин треба израчунати дневни оброк и за осталу храну.

Код састављања оваквог прорачуна не смеју се пре свега младој стоци одмерати мали оброци, *јер њава исхрана младе стоке не да се после поправити*. Одраслим грлима, напротив, може се према приликама дати само слама. „Гладовање“, или како би смо другим речима казали „вођење голог живота“, могло би се, ако је то икако допуштено, дозволити само код волова, па према приликама и код млечне стоке. И коњи искоришћују велике порције сламе сразмерно рђаво; цео њихов апарат за варење није скројен за кабасту храну.

Стомак говечета, напротив, потребује кабасту храну, али *срећом говеђе има способност да се код лаганог прелаза на другу храну, такође, задовољава и са далеко мањим порцијама кабасте хране но што је обично добија, а да при том много не попусти у производњи, ако му се у мањој сувој маси не даду потребне хранљ. материје* (беланчевина, маст и угљ. хидрати). Морамо се, дакле, пре свега старати, да грла добију довољно беланчевине и масти, јер угљени хидрати (скробно брашно и шећер) већ су у грубој храни довољно, у репи, кромпирима и киселој храни и т. д. *Беланчевину и маст*, напротив, *садрже наше јаке хране*, као: врсте жита, махунице, мекиње, а пре свега уљани троп и зато ми храну ове врсте морамо оскудне године докупљивати. Овако ћемо боље урадити, но кад би смо докупљивали грубу храну, јер јака храна садржи хранљ. материје у врло концентрисаном облику и стога је она сразмерно јевтинија од сена и сламе. Саветно је *да се груба храна, као: сено, слама и шаша купује само у највећој нужди*, пошто њена цена у таквом времену не стоји у сразмери према њеној вредности.

Одраслом говечету од 500 кгр. живе мере потребно је дневно 12.5 кгр. суве масе; али код лаганог прелаза на другу храну довољно му је, како су то различни огледи доказали, само половина од тога, ако се само потребне количине беланчевине, масти и угљ. хидрата дају. Грла притом, како се утврдило, не попуштају знатно ни у млеку ни у телесној тежини, ако су само јаке хране правилно изабране и храњење се правилно обавља. Што се тиче, дакле, најцелисходнијег начина исхране, овде ћемо дати неколико напомена.

Мил. Ђурић.

— Наставиће се —

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА.

Које особине треба да имају добре америчке сорте лозе за подлогу.

При обнављању и подизању винограда уништених од филоксере и у опште приликом сађења нових винограда са лозом калемљеном на америчкој подлози, највеће се грешке чине у одређивању и избору сората америчке лозе за подлогу. Међутим за опстанак, напредовање, трајашност и уредну родност сваког новог винограда један од најважнијих услова јесте: *што правилнији избор америчке лозе за подлогу*. Није довољно да се земљиште, на коме се виноград жели подићи, испита само у садржини кречног карбоната, већ је потребно, да се добро проучи и све остале физичке и хемијске особине дотичнога земљишта, па да се према томе изврши правилан избор сорте лозе за подлогу. Јер сушење многих младих винограда као и слаба и неуредна родност других такође младих винограда, подигнутих на америчкој подлози, долази понајпре и једино од рђавог избора сората лозе за подлогу. И није редак случај, да се од нашег земљорадничког, још необавештеног и неупућеног света, нарочито у Јужној Србији, овом толико важном питању у опште никаква пажња и не поклања, те су приватни произвођачи калемљене лозе у могућности, да и поред строге контроле државних пољопривредних органа врше злоупотребе и преваре приликом продаје својих калемова тиме, што виноградарима за скупе новце продају рђаве сорте подлоге, уместо одабраних и добрих, не водећи никаквог рачуна о особинама земљишта, на коме те подлоге треба да се усаде.

Услови, које свака добра сорта лозе за подлогу мора испуњавати, ови су:

1.) да је у довољној мери издржљива према филоксери;

2.) да може добро успевати на земљишту, на коме желимо виноград подићи (адаптација);

3.) да има добар афинитет (прилагодност, сродност) са домаћим сортама лозе, које у винограду желимо гајити;

4.) да има довољну бујност, тако, да се осигура дуготрајна, добра и уредна родност подигнутог винограда;

5.) да се лако ужиљава и да добро срашћује са домаћом лозом, када се окалеми и упрпори или усади.

Издржљивост подлога према филоксери. — Све врсте америчких лоза, изузимајући Витис Ротундифолију, мање или више подлежне су нападима филоксере, и имају различиту отпорност

према њој; извесне врсте и сорте филоксера својим убодима не штети скоро ни мало; друге су осетљивије према тим убодима филоксерним, али су ипак у довољној мери отпорне и издржљиве; и најзад неке су слабо отпорне и неиздрже филоксерне нападе, већ пропадају, суше се. Међутим, у опште узев, све врсте америчке лозе много мање су подлежне убодима филоксерним него ли домаће — европске лозе, и што је још главније, ти убоди на жилама и жилицама америчке лозе остају без великог или без икаквог дејства, док је то дејство по жиле и жилице европских лоза, као што се зна, убитачно.

По својој отпорности и издржљивости према филоксери, сорте лозе за подлогу, које ми гајимо, заузимају овакав ранг:

Рипарија Порталис или како се још зове Рипарија Глоар; све сорте хибрида добијених укрштањем (хибридирањем) између Рипарије и Рупестриса (на пр. № 3306, 3309, 101[14]); Берландијери; хибриди добијени укрштањем Берландијере и Рипарије (нпр. № 8[B], 420[A], 420[B], 157[11], 33[EM]) хибриди Рупестрис х Берландијери, (№ 301[A], 219[B]; Рупестрис Ди Лот.

Хибриди: Мурведер х Рупестрис № 1202; Арамон х Рупестрис Ганзен № 1; Шасла х Берландијери № 41[B] и др., који су производ укрштања између америчких и европских сората, у погледу издржљивости према филоксери, разуме се, долазе на последње место. Неки од ових хибрида, на извесним виноградским местима, извесних година, чак и страдају потпуно, те их за таква места не треба као подлогу ни употребљавати.

Али, издржљивост према филоксери поменутих врсти и сората лозе за подлогу зависна је: од природе земљишта, на коме је виноград засађен, климе, прилагодности дотичне подлоге према земљишту на коме је усађена, као и афинитета, који постоји између подлоге и калем лозе.

Сува, промајна и топла земљишта потпомажу размножавање филоксере, а збијена и влажна земљишта ометају њено развиће. Кречуше, нарочито оне где се кречњак лако раствара, погодне су за кретање филоксере, а пескуше напротив врло су неповољне за њено кретање, па, као што је познато, на песковитим земљима са 60—70% ситног силикатног песка филоксера не може да шкоди ни домаћој лози, те на таквим местима врло добро напредују виногради засађени са домаћом, некалемљеном лозом. Стално топло време врло је погодно за филоксеру и она се утолико више множи, уколико је већи број топлих дана преко године, а претеране и дуготрајне суше врло су штетне за њено размножавање.

Иначе, лако је схватљиво, да уколико је подлога слабије прилагодна земљишту на коме се налази и уколико је афинитет-сродност између подлоге и накалемљене домаће лозе рђавији, утолико је и отпорност чокота према филоксерним убодима слабија.

Прилагодност (адаптација) подлога према разним виноградским земљиштима: Прилагодност подлога према кречним земљиштима. Жутица хлороза. — Европске (домаће) сорте лозе мање или више успевале су и успевају добро на свима виноградским земљиштима.

Међутим, америчке сорте лозе, које нам сада служе за подлогу ради подизања нових винограда са калемљеном лозом, не успевају на свима виноградским земљиштима. То се није знало у почетку обнављања од филоксере пропалих винограда, те су силне грешке чињене у избору сората америчке лозе за подлогу при подизању нових винограда. Читави виногради, због погрешно изабраних подлога осушили су се од жутице (хлорозе), те су морали да се крче и поново саде на добрим подлогама. Јер, као што ћемо доцније видети, извесне америчке сорте на појединим виноградским кречним земљиштима, страдају од једне опасне болести, која се зове *„жутица* или *хлороза*, и која је била непозната, док се домаћа лоза гајила.

Болест ова запажа се по слабом и закржљалом расту чокоћа и губитку лисног зеленила; лишће је пре свега, било местимично, било по целој својој површини, *зелено-жућкасто*, затим постепено оно постаје *жуто* и најзад *беличасто*; оно је, између својих ребара често пута спржено; раст целог чокота нагло опада; он закржља, почне да вене и осуши се.

Сређом америчке сорте лозе, које узимамо за подлогу, нису све у истој мери подлежне жутици-хлорози; има сората врло отпорних, а има и врло подлежних тој болести.

Према томе при избору сората за подлогу, веома је нужно да се зна: које су сорте и врсте америчке лозе и у којој мери отпорне хлорози-жутици; која су виноградска земљишта подесна за појаву и њено развиће; који су главни узроци за јачање односно слабљење — сузбијање те болести.

Што бољи и пажљивији избор подлоге према дотичном земљишту потребан је и због трајности и отпорности чокота према филоксери. Јер, као што знамо, филоксере има и на корену америчке лозе, као што је има на корену домаће лозе, али америчкој лози она не може много да шкоди. Међутим, ако је извесан чокот односно виноград хлоротичан, болестан, закржљао и назадан, онда ће његову коначну пропаст филоксера знатно убрзати.

Ник. Ж. Петровић.

— Наставиће се. —

БЕЛЕШКЕ.

О производњи ораха. — Кад су ораси зрели, треба их набрати са комушином, и то оне, који су напрсли, јер су они сигурно здрави, а они, којима комушина није напрсла, сумњиво да су здрави, и посадити у дубоко земљиште, које је за то спремљено, али тако да орах са комушином не

буде дубље од 5—10 с. м. Треба сејати далеко ред од реда 1 метар, а орах од ораха 25 - 30 см. На пролеће ораси ће сви изнићи, а ако је земља добра — дубока и обично влажна, треће године имаћемо расад за пресађивање.

Милен Петрашиновић,
ред. чл. Срп. Пољ. Друштва.

Исправка. — Моле се читаоци Тежака да у чланку *„О употреби требера за исхрану стоке"* на стр. 291 учине ове исправке:

У првом ступцу 22. ред озго место: *сварљивих безазотних хран. мат.* треба да стоји: *сварљивих екстрактних материја.*

У другом ступцу 12. ред озго после броја 100 треба да стоји **гр.** место кгр.

ЗАПИСНИК

37. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 7. септембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: С. Партонић, Б. Станисављевић, Н. Петровић, С. Ратковић, Б. Ранковић, А. Рашковић и Д. Спремић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

608) 36. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

609) 35. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуке: да се узме од Мин. Пољоприв. и Вода у комисион 1138 књига „Наука о храњењу" са 50% попуста стим, да је Друштво продаје по 60 дин. и да се откупи од г. Д. Николића 50 књига „Луцерка и црвена детелина" по 15 дин. са 20% попуста.

II

Прочитан је записник 38. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

610) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара;

611) да се прими знању, да је прегледана каса и да је нађено стање исправно.

III

Прочитан је записник 35. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

612) да се одбије понуда Вајса и Сина из Клостернајбурга;

613) да се питање о набавци суперфосфата одложи, док не стигну понуде и од осталих фирама, од којих су тражене;

614) да се закључи погодба, са Ж. Ковановићем, из Баточине, да лиферује један вагон луцерке гарантовано чисте и пломбиране, франко Баточина, — по цени предложеној од Набављачког Одбора;

615) да продајна цена ново купљеном семену луцерке буде 32 динара;

616) да се одобрава набавка ратарског алата, за награде излагачима.

IV

Прочитан је записник 35. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

617) да се исплати г. Пацићу, ср пољопр. референту у Кључу, 200 дин. за одржано предавање, а предавање преда уреднику Тежака на употребу;

618) да се одобри предавање ср. пољопр. референту у Ђаковици, г. М. Арсенијевићу;

619) да се изјави захвалност преко Тежака г. П. Војводићу, обл. пољопр. референту на Цетињу, који пристаје да одржи два предавања без награде;

620) да се замоли г. М Милорадовић да одржи предавање 2. октобра у Јагодини о конзервисању воћа и поврћа, пошто је апарат за справљање безалкохолних пића заузет;

621) да као изасланици на овогодишњим изложбама присуствују:

у Варварину 18. септембра члан г. А. Рашковић
у Деспотовцу 21. септембра члан г. С. Ратковић
у Каменици В. 21 септембра члан г. Д. Спремић
у Рековцу 25. септембра члан г. Н. Петровић
у Сопоту 25. септембра члан г. В. Матић
у Обреновцу 25. септембра п.председник г. Др. Т. Митровић
у Мрчајевцима 27. септембра члан г. С. Партонић
у Јагодини 2. октобра инспектор г. Б. Нешић
у Фојници 9. октобра члан г. Б. Станисављевић
у Врањи 15. и 16. октобра председник г. М. Миљковић и чланови г. г. Б. Ранковић и М. Стојановић
у Ковачици 11. новембра члан г. Д. Николић.

V

622) По реферату инспектора о спору Мрчајевачке Подружине за отуђено јој земљиште, одлучено је: да се предмет упути Подружини, да сама поведе спор, а члан г. С. Партонић, који иде тамо као изасланик на изложбу, да Подружини да нужна упутства.

VI

По осталим предметима одлучено је:

623) да на Конгресу Сарајевског Савеза Срп. Земљорад. Задруга заступа Друштво г. В. Ђурић, пољопр. референт из Сарајева;

624) да се начелно усваја молба г. В Михаиловића, којом тражи да купи гарнитуру за чишћење детелинског семена стим, да Набављачки Одбор утврди цену коштања, па му је по ту цену и уступи.

VII

Саопштења и предлози:

625) По предлогу члана г. Б. Ранковића, да се набаве подрумарске справе, нарочито од француских фабриканата, одлучено је: да се прибаве понуде.

626) По предлогу члана г. Б. Ранковића, да се набави семе инкарнатске детелине, одлучено: да с обзиром на високу цену магационар предходно прикупи извештаје, да ли је коме и колико потребно ово семе, па ако буде тражња и поред високе цене, онда да се набави потребна количина.

627) По предлогу члана г. С. Партонића, да се откаже служба чиновнику г. В. Пешићу, који болује од пре осам месеци, одлучено је: да се г. Пешић позове, да се најдаље до 1. октобра о. г. врати на дужност, у противном да од тога дана престаје бити Друштвени чиновник.

628) члан г. Б. Станисављевић реферише о Конгресу Привредних Комора, на коме је био Друштвени изасланик са чланом г. Д Николићем. Конгрес је био врло добро посећен из свију крајева државе, што доказује, да се рад Конгреса веома цени. На Конгресу били су реферати о стању увоза и извоза, о производњи дувана и о рударству, по којима су на послетку донете резолуције. Одбор прима знању реферат са захвалношћу.

629) Председник г. М. Миљковић саопштава тужну вест, да је преминуо Александар Шошкић, учитељ, оснивач и секретар Подружине у Пећи. Одбор прима саопштење знању и са слава му и устајањем одаје пошту покојнику.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 250 лит.	*3450*	„ „
Муљаче за грожђе (Мајфартове) од 30 ст. ширине	*1150*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком 480	500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23 — од ½ л. 7.		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „
Семе од озиме грахорице	*7·50*	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ⅓ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Медоносно и украсно шибље и дрвеће

Највећи избор шибља и дрвећа са цветањем од фебруара па до позне јесени. — Цене солидне.

Илустровани ценовник шаље се бесплатно.

Први Српски Расадник украсног и медоносног шибља и дрвећа

4—1 **Мил. Милорадовића, Јагодина — Србија.**

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 20. — IX — до 27. — IX — тек. год.

Пољопривредни, мајски и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	300	310	290	300	—	—	—	295	297	290	295	340.000	290	297
Раж	—	—	260	260	—		—	282	287	280	285	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	—		—	255	285	200	270	60.000	200	285
Овас	202	225	195	217	—	—	—	205	217	200	210	100.000	200	217
Кукуруз	195	225	185	225	—	190	215	190	212	185	205	1.610.000	185	212
Брашно пшенично	342	342	340	340	—	340	340	220	437	205	415	850.000	205	437
Мекиње	195	195	185	185		—	—	175	180	175	177	90.000	175	180
Пасуљ	337	350	320	340	—	335	335	320	325	320	325	10.000	320	325
Маст	—		—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	380	670	—	—	—	—	—	—			—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	660	700	620	690	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Сено	115	—	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	—	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—
Сланина	—	—		—	—	—	—	—	—	—		—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4800	5000	—	—	—

Ратна штета 385.50—391 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

О сејању пшенице.

Наше пољопривредне установе врше огледе са сејањем пшенице на редове и кућице, плеве и окопавају, па и нас сељаке позивају с речима, да се и ми макнемо — да и ми у том погледу што предузмемо.

Да би те наше младе и вредне људе уверио, да се наш сељак миче, можда живље но и један други народ у Европи, да размишља, како о ономе што се ради, тако и ономе што се пише. Навешћу мало примера, шта сам за ово 70 година мога живота чуо, видео, прочитао (разуме се упамтио) и примењивао.

Још као дечак испод 10 година слушао сам од онда старих људи, како нас Чеси коре, веле: „Ви, Срби, побацате пшенично семе по лединu, па после преко семена орете".

Семе остаје под чврстом ледином, тако да када би клица имала и мачије нокте, ипак не би могла изаћи.

После 2—3 године одем са оцем, да сејемо пшеницу. Отац побаца семе по лединu, па после оремо. Гледао сам, како чврста бразда претправа семе и сећао се приче о мачијим ноктима.

Пошто је та пшеница овршена, слушао сам, како се говорило, да је зрно крупно, а принос обилат.

Када сам ја постао орач и прилично пољопривредних књига прочитао, старао сам се да земљу за све усеве уситним, како им не би били потребни мачији нокти да би изникли.

Када сам можда прву њиву на трећем орању пшеницом засејао, ја сам дрљао и повaљао. Површина земље била је равна као длан. Случајно дође један старац, па ће рећи: „Е, дете, много си земљу уситнио, нећеш имати добру пшеницу". Када је ова пшеница сазрела, онамо где је земља била најситнија, била је и пшеница најситнија.

Ово је тако рећи био први и прави гром из ведра неба у моју наду и моје схватање око гајења пшенице.

У току живота дешавало се и мени и многим другима да на земљама, које су с јесени при сетви биле *сувише иситњене*, да је ту пшеница остала ретка и ситна или и сасвим пропала. Док на земљама са већим и мањим грудвама то се скоро никад није догодило. Тој нежељеној појави придавали смо разне узроке. Тек доцније, када сам из књига сазнао, да биљу и у земљи треба ваздуха, решење је било просто. Ситна земља, када

се напуни воде, па смрзне, направи се санта леда без ваздуха, те биљке угину. Исто тако биљка угине и испод дуготрајних снежних сметова. Шта више дешава се да и пролећни усеви, ако је кишевито, болују на сувише снежној земљи.

Од тога доба удешавао сам, да озиме усеве сејем тако, да површина земље не буде сувише равна. На угару много пута боље је и јевтиније, прво посејати па заорати.

Овде морам да учиним следећу напомену, да се за све земље и све положаје не може препоручити ни применити један исти начин обраде ни једне исте справе. Ово је само по себи толико разумљиво, да не би требало објашњавати. Али на жалост, код нас као да и то треба.

За песковите земље ваљак и ваљање неопходни су како при сејању с јесени тако и с пролећа. Док за земље, које се преко зиме саме збивају и стврдњавају, ваљак је од штете а дрљача је неопходна.

Тако исто, где је земља сувише влажна или изложена јаким ветровима, ту треба удесити да површина земље буде таласаста. Где је ветровито, удесити, да семе пада у удолице, а за влажне по узвишици. Прво се постиже удешеном сејалицом, а друго, када се после сејања и дрљања избразда плугом, као кад се огрће кукуруз.

Пре тријестак година чујем, да руски официри по примеру Кинеза а помоћу војника сеју пшеницу на расад; расађују на редове, заливају, окопавају и огрћу. На тај начин добију око 100 товара зрна по хектару.

Мој нераздвојни друг и рођак пок. Цветко Павловић сејао је нешто пшенице на расад, расађивао и заливао. Поплава је омела резултат. Ја, који сам био по мало и баштован, био сам сит расађивања, нарочито биљака, које су док су младе без стабљике а са много дугих и нежних жилица као што је пшеница, па такође сит и заливања а нарочито у Стигу, где се баш с јесени, када се пшеница сеје, односно расађује, оскудева у води и за пиће. Задовољио сам се тиме, што сам за дужи низ година, кад год се то могло, сејао пшеницу на редове.

Сејао сам под бразду или сејалицом, на растојању 20—50 см. На овај начин било ми је потребно семена за половину мање, а принос никада није био мањи.

Сејање на редове за препоруку је из више разлога. Земља, која се стврдњава, може се обичним прашачем прашити, коровљива прашити и окопавати, подводна дренирати, још за време пшенице између редова какву другу биљку засејати за сточну храну и т.д.

Али сваки рад, па и сејање, односно гајење биља зависи од проклете пијаце. Ако тај рад не стаје више од вишка прихода, онда је добро, у противном не.

Како у младим људима, који радо предузимају огледе, па чак и са давно и давно доказаним стварима, тако рећи гледам самога себе из млађег доба, нека ми се не замери, што ћу учинити још неке напомене.

Огледе треба вршити нарочито са пшеницом више деценија. Али колико смо ми ватрени и брзи, само мало примера:

У једном стручном листу читам, како је неко посејао кукуруз за оглед у половини маја, кад му време није, а други посејао пшеницу у половини новембра, такође кад јој време није, па те огледе објављују и препоручују.

ПОДЛИСТАК.

Како да повећамо сточну храну оскудних година.

(Наставак)

Од многих пољопривредника чује се у оваквом оскудном времену ова изјава: ја прекрупљујем своје жито и њиме храним стоку. Али од оваквог корака пак морамо, у опште, одвратити пољопривредника, јер и код ниских цена жита оно је још увек сразмерно најскупља јака храна. Вредност једне хране треба ценити по њеној садржини хранљив. материја, а не по њеној цени од метарске центе, тачно тако како се вештачка ђубрива цене и плаћају по њиховој садржини биљн. хранљ. материја. У мекињама, махунишама, а нарочито у уљаном тропу (такозв. уљане погаче), *сразмерно* има више хранљ. материја но у житном зрневљу, ма колико ово изгледало пољопривреднику невероватно, и *стога треба у опште, ако му прође ниће сувише отежана, жито продавати, а јаку храну куповати.* Овде би се могло учинити изузетак само са оним житом, које је другог лошијег квалитета, па га ваља оставити за исхрану. Можда би се могло приговорити, да ће многи пољопривредници код куповине јаке хране бити преварени од стране несолидних трговаца, али кад имамо ту многа пољопривредна удружења, задруге и Савезе, који овакву храну могу држати и продавати из својих магацина, и кад имамо у земљи држ. контролне Станице, које овакву храну могу хемијски испитати, мислимо да оваквој бојазни нема места.

Пољопривредник ће и нехотице упитати „па какву јаку храну треба купити“. Одговарамо: „која је најјефтинија и најбоља“. Цена хране управља се, као што смо поменули, према њеној садржини хранљ. материја. Али она подлеже, као свака тржишна роба, извесним колебањима, која су условљена од понуде и тражње и стога цена од метарске центе није једино пресудна. Зато се, дакле, релативно повољна цена поједине хране у трговини даје само за једно кратко време, од месеца до месеца, често само од недеље до недеље. Али ако *код куповине јаке хране узмемо у обзир пре свега њено специфично дејст* . т. ј. дејство које поједине хране код различит:

Мени се у животу дешавало, да на једној истој њиви са једнаком сетвом и обрадом једне године добијем преко 60 товара пшенице, а других година и испод 6 товара (прошле године због сувишне кише пшеница полегла, а ове због суше закржљала.)

Што се тиче жетвеног приноса у опште не може се ништа тачно и поуздано рећи до оволико: „колко села толко обичаја“. У једној држави, где је жетвени принос највећи, пишу: Најмања олакшица у порези на сељака повећава жетвени принос више но све економије и пољопривредни факултети.

У другој једној држави, где је жетвени принос најмањи, пишу: Сељака треба преоптеретити великом порезом, да би морао више радити и више производити.

Неки налазе, да је у страним државама жетвени принос већи с тога, што се тамо употребљава вештачко ђубре. Ја, који те државе, њихове сељаке и њихове услове добро познајем, смем тврдити: да и када би се код њих забранила употреба фабричког ђубрива, а код нас оно давало бесплатно, да би код њих ипак жетвени принос био већи но код нас.

Нама је од интелегенције речено, да се макнемо, да боље радимо. То је добро, али ја бих им истим речима рекао, да се наша интелегенција макне, те да више мисли и ради за добро сељака и земље, па ће бити много боље за све нас.

За нашег сељака зна се, да је сваки трећи без запрежне стоке и без икаквих пољопривредних справа, сваки други неписмен и да су му здравствене прилике лоше.

Па ако се мисли, да ће се жетвени принос повећати, када се овај и овакав сељак оптерети још већом порезом, онда се то може одмах извршити. Јер, зато не треба ни много памети ни много студија.

Велико Село (Стиг) **А. Нешић,** земљорадник.

ИЗ ВИНОГРАДАРСТВА.

Које особине треба да имају добре америчке сорте лозе за подлогу.

— Наставак. —

Узроци хлорозе. — Главни узрок појави хлорозе је кречњак или кречни карбонат. На разним виноградским земљиштима, која су по својим физичким и хемијским особинама иста и која се налазе под истим поднебним приликама, појава хлорозе утолико је већа, уколико више креча та земљишта садрже.

По томе, испитивањем и дуготрајном праксом, тачно је утврђено: колико највише креча у земљи свака америчка сорта подлоге може да издржи; испод тога процента креча свака сорта може лепо успевати и напредовати, а изнад тога процента би морала хлоротисати и осушити се.

Тако например, Рипарија Порталис врло добро успева на земљиштима са 5 до 10% креча, али хлоротише и пропада, ако је усађена на земљишту, које садржи више од 15 и 20% креча. —

Одређивање количине (процента) креча у земљи. — *Извесно земљиште утолико је повољније за појаву хлорозе, уколико је расположивији кречњак, који оно у себи садржи.* Ако се у неком земљишту кречњак налази у грудвама и ко-

---

и гојазна грла) имају, онда већином нећемо рђаво купити. Као *одлична јака храна за производњу млека* била би на пр. пивска комина (требер), сладне клице, мекиње, уљани троп од маковог, сезамовог и др. уљаног семена. Као *јака храна за младу стоку:* сладне клице, ражане мекиње, овас и троп од ланеног семена. Као *јака храна за радну стоку:* троп од репичног семена, махунице (грашак, граорица, уров и сточни боб). Најзад, као *храна за гојазну стоку:* све врсте тропа од уљаног семена, махунице, кукуруз, прекрупе од жита. Далеко би нас одвело да овде прописујемо дневне оброке, пошто се они могу наћи у сваком нашем пољопривредном календару. Ако све ове напомене имамо на уму, онда неће бити тешко да код избора јаке хране погодимо оно, што је најбоље, нарочито кад имамо у виду да у толико више јаке хране треба дати, у колико је остала храна оскуднија. *Дневни оброци у јакој храни од једног грла кретаће се стога између 1·5 и 4·5 кгр.* и да би се храна боље искористила и апетит повећао, од једне јаке хране на једно грло дневно лико, дакле у дневном оброку треба да буду више врста јаких храна.

Затим, *храну треба умети и зготовити*, нарочито за зимску исхрану стоке. Овде ваља напоменути да се зими *топлом храном и не одвећ хладном водом за пајој* може много у храни уштедити. Један велики део хране служи за одржавање и обнављање телесне топлоте грла. Једно грло, које се мрзне, узима много хране само да производе топлоту у своме телу, те зато ваља водити рачуна *да зими стаја буде топла*, незаборављајући, наравно, и на њено дневно и темељно проветравање.

Мил. Ђурић.

(Наставиће се)

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

мадима тешко растворљивим, онда он није много погодан за појаву хлорозе. Напротив, ако се тај кречњак у дотичном земљишту налази у облику ситних делова и делића, лако растворљивих, онда он није много погодан за појаву хлорозе. Напротив, ако се тај кречњак у дотичном земљишту налази у облику ситних делова и делића, лако растворљивих, онда је веома погодан за развиће и јачање хлорозе. Зато се за утврђивање процента креча помоћу кречомера (калциметра) земља мора прво да иститни и просеје кроз сито, густине од једног милиметра у пречнику.

Узимање пробе земље за испитивање је врло важан посао, те је потребно да се пажљиво и тачно по улутима изведе. Иначе, ако се проба погрешно или нехатно узме, резултат испитивања дотичне земље биће погрешан, па према томе биће и сорта подлоге погрешно одређена.

Пре но што се на *изриголованом* земљишту буде приступило узимању пробе, ваља се потанко и тачно уверити: да ли је цела површина тога земљишта *исте каквоће*, што се може оценити по изгледу земљишта и коровима, који ту расли.

Ако је цело земљиште исте каквоће, онда се проба земље узме на два до три места; а ако је различито, онда се са сваког његовог различитог дела узме проба на по два места.

За узимање пробе ископа се квадратна рупа, дубока метар, и довољне ширине. Из тако ископане рупе скине се ашовом и узме: један ашов земље на горњем делу рупе, један ашов на средњем њеном делу и један са дна ископане рупе. Земља од ове три узете грудве пажљиво се помеша и начини једна грудва од прилике 1 до 1½ кгр. тежине; то је једна проба земље за испитивање. И потребан још број таквих грудви узме се на исти начин, па се на сваког од њих забележи, са ког је дела виноградског земљишта узета, односно све обележе: нумерама и носе државном среском економу или најближем управнику државног лозног расадника на испитивање и одређивање подлоге америчке лозе.

Изналажење, одређивање колико креча има у земљи, врши се помоћу нарочитих апарата, званих калциметри (кречомери). Испитивање земље и срачунавање процента креча, који она има, врше поменути државни чиновници бесплатно.

Међутим и онда кад нам је познат проценат креча, који наше земљиште у себи садржи, потребно нам је да знамо још и остале узроке, који утичу на јачу појаву и на веће развијање хлорозе. Ти узроци су:

Растворљивост и стање кречњака у земљи. Кречњак је утолико погоднији за хлорозу уколико се у ситнијем стању налази у земљи. Исто тако колико је он мекши и лакше растворљив, толико је подеснији за појаву и ширење њено.

Стање кречњака у дубљим слојевима земље такође утиче на појаву хлорозе. Јер ако се кречњак налази у доњем слоју земље, у дубљој здравици, он је приступачан жилама подлоге. Зато се и испитује земља у дубини од најмање једног метра.

Влажност земљишта особито је повољна за хлорозу, пошто се кречњак, као што смо већ поменули, растварa у води, која кроз земљу кружи, пошто таква вода у себи увек садржи извесну количину угљене киселине, у којој је кречњак растворљив. И на најкречнијим земљиштима хлороза се неће ни на којој сорти америчке лозе појавити, ако су иста земљишта веома сува и ако је година сувише сушна.

Избор калемова лозе за сађење врло је важна ствар за напредак и трајашност винограда. Хлороза се више појављује на калемљеној него ли на некалемљеној лози. На пример: ако је на једном истом земљишту подигнут матичњак од сорте Порталиса и засађен виноград на истој подлози Порталису, онда ће виноград пре страдати од хлорозе него матичњак. То је због тога, што између подлоге и калем лозе афинитет никада није савршен. За сађење дакле треба узимати само *првокласне калемове*.

Ник. Ж. Петровић.

— Свршиће се —

ИЗ ВИНАРСТВА:

Вино бермет.

Један од наших најважнијих специалитета, и ако само у неким пределима познат, јесте берме или бермет. У Француској и Талијанској пије се у имућнијим кућама пре ручка и вечере, као код нас шљивовица. Код њих се згусне (укуван) гроздов машт (шира) кува са пелином и осталим мирођијама, те тако производи берме — „вермут“. Производњом бермета баве се у споменутим државама велике винарске радње, дочим неки наши виноградари у Срему, Хрватској, Славонији и Војводини приређују берме само за домаћу потребу. — Истом у последње време почеле су се и неке наше фирме бавити у већем размеру овом трговином.

Одакле, на који начин и када су се наши виноградари упознали са овим дезертним вином није познато. У српској литератури спомиње га први Захарије Стефановић *Орфелин* (рођен у Вуковару 1726., а умро у Новом Саду 1785. год.), самоук, књижевник и уметник-сликар. Он је ради усавршавања у уметности дошао из Фрушке Горе у Италију половицом 1764. год., а год. 1768. вратио се је у Сремске Карловце. Лако је могуће, да је он био први, који је фрушкогорске калуђере упознао са начином приређивања овога дезертног вина, јер га и спомиње у своме „Искусном Подрумару“.

За кућну употребу приређује се мала количина бермета, толико, да има за Крсне Славе и Божићне празнике.

Берме се у Славонији, Хрватској и Срему

приправља на разне начине. Ми ћемо описати само најобичније.

Славонски бермет — прави се у околини Брода на Сави, — у Паорији и неким винородним крајевима Славоније.

Главни материјал за бермет је грожђе и старо добро вино. Изабере се добро зрело грожђе, са здравим и ретким пуцадима, која не смеју бити буђава, напукла или озлеђена; све се то има очистити и отребити. Тако пажљиво пребрано грожђе сложи се по танко на мале лесице и остави неколико дана на сунцу, да провене; по ноћи се лесице уносе. — Место на лесицама суше неки грожђе за бермет на „евенкама“ на таванском промајном месту. Пре употребе т.ј., када се је кожмурица од грожђа прилично смежурала, прегледа се грожђе још једном и отреби од трулих, напуклих или озлеђених боба-зрна.

За само приправљање бермета узме се чисто, здраво винско буре од акова (56 л.) и на средини горње дуге, где је врањ, изрежу се враташца, како се може у буре провући рука са гроздом. Од мирођија приправи се:

Обичног пелена (Artemisia Absynthium) колико може стати између палца и кажипрста. Узети само гранчице са цветом;

50 дека* розина (грожђица, суво грожђе);

15 „ рена (Armoracia rusticana) на танке резанце исеченог;

15 дека рошчића, рогача (Ceratonia siliqua) на танко изрезатих;

пола прегршти вршика од вишњева зеленог лишћа и

6 дека свеже црне горушице-слачице или сенфа (Brassica nigra, moutarde noir) истучене.

Сад се слаже ред грожђа, а по њему поспе нешто пелена, розина (грожђа сувог), резанаца од рена, рогача, рошчића и врхова од вишњевога лишћа. По овоме дође опет ред грожђа и по нешто сувог грожђица, пелина и осталих мирођија. Тако се слаже све до врха аковчета и онда налије пуно буре старим добрим вином, црвеним или белим. Кад је све ово готово, узме се оних 6 дека црне истуцане слачице и стави у чисту ланену кесицу и на узици спусти у вино кроз врањ аковчета. Овај додатак слачице од особите је важности по успех, пошто она спречава врење и бермет остане сладак и даје му свежину (рескост). Горњи чеп буренцета је пробушен и лако запушен сумпорастом ватом. Тако се бермет држи до Божића, па точи, а ко хоће може га и надолевати вином, и то половицу од онога, колико је извађено.

Захарије С. Орфелин у споменутој књизи, која се сада врло ретко може где видети, препоручује приређивање „Пеленова вина“ с гроздијем“ под числом 4.: „Изабери најзрелијег црвеног или белог грожђа, плеснива или иначе покварена зрна покидај и баци, повежи сваки грозд посебно концем и обеси на чистом месту. Мора висити месец дана, да се свене. По томе одадни аковче (буренце од 56 л), добро га опери и осуши, па метни један таван тако овог но на комадке исеченог грожђа високо с једне шаке и по њему пелена са цветом на крупно исечена с два прста високо и једну шаку такођер накрупно исечене траве стозлатника малог (Erythraca Centaurium) и опет по томе грожђе, како најприје и тако даље до врха, где са шаке празно оставити буре, заднити и налити лепим старим вином, после добро заврањити, а пробушити код врања рупицу, коју само једном крпом чистом једноструко покрити и оставити тако за 12 дана стајања. Потом се и ова рупица чепом затвори и када хоћеш почети пити, метни славину и точеши вади само чеп, но не сасвим на поље, него само раслаби, да може вино на славину слободно исходити, а врањ једнако да стоји и наточивши колико потребно, утврди опет чеп и таким начином пребудет (биће) овај бермет веома деликатан. Ако ко хоће може овај бермет до Ускрса у потпуној деликатности додржати само за све време ни мало од њега не вадити, но сваке недеље на ону одушку кроз мали лимени левак долевати и држати буренце добро затворено.“

Овај Орфелинов начин приређевања бермета одомаћио се је разуме се са разним модификацијама по Фрушкој Гори. Принцип је готово исти; разлика је само у врстама и количини мирођија; особити вештаци то држе, као кућну тајну.“

За трговину и веће потребе приређују у Мађарској бермет и на овај начин:

Узме се 60—65 литира свежег мошта-шире и на тихој ватри укува за једно аковче. Охлађена се укувана шира саспе у буренце и у њега спусти кесица са мирођијама. У ту чисту, ретку, ланену кесицу стави се:

4 дека траве „стозлатника“,
7 „ самлевене црне горушице (сенфа),
3 „ „ беле „
5 „ сувог цвета од пелена
2 „ суве испарчане коре од наранџе,
1 „ „ „ „ „ лимуна
1 „ мало изпребијаног цимета
1 „ нарезаног корена од калмуса (иђирот, Radix Calami aromatici)
½ „ нарезаног корена од кориандера (Coriandrum sativum) и 10 зрна каранфила.

Кесица се са мирођијама држи у шири 3—4 недеље, док берме добије свој прави укус, а после се извади. Затим се бермет оточи и пошто се је избистрио, након 2—3 месеца ваља га у боце преточити.

10.-IX-1927.
Тузла-Босна

Љубомир Стјепановић,
обласни пољопр. референт.

* Овај је рецепт донесен онако, како га је Захарије Орфелин обелоданио у првом издању свога „Искусног подрумара“, који је излазио у Бечу 1817. — После је та књига издавата пет пута, а последњи

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Част ми је замолити, да би ми у „Тежаку“ одговорили, колико далеко метара од села, града и главне улице у овима имају бити саграђени обори — стаје за товљење свиња. Ако су обори већ и саграђени близу напоменутих места, да ли уз ту грешку може да буде у њима и кланица старих мршавих и болесних коња, од којих се месо прекувано употребљује за храну свиња.

Ј. Ш.
из Петроварадина

Одговор: Према закону о спречавању сточних зараза и чувању народног здравља „свињски обори имају се подизати на склоњеном месту и што даље од нужника, људских станова и јавних путева — друмова, да се не би свиње у њима „*обобичавиле*“, и да не би обори нечистоћом и смрадом кужили околину“.

Колико ће метара обори — свињци бити удаљени од људских станова и јавних путева — друмова, то ће зависити од прилика и места, на коме се они подижу. Ну свакако је желети да буду што више удаљени.

Коњске кланице према закону о спречавању сточних зараза и чувању народног здравља могу се подизати само на месту, где то власт одобри, и морају увек бити под сталним надзором ветеринара. А, ако је коњска кланица подигнута уз свињски обор без знања власти, и у њој се кољу болесни коњи, чије се месо употребљава за нахрану свиња, а без надзора ветеринара, онда је то *злочин*.

М. Митровић,
марк. лекар.

БЕЛЕШКЕ.

Радови у октобру *На дому и двору.* — Довршује се смештање летине (у житницима, траповима, подрумима). Сортирање и калупљење дувана. Прерада воћа у јабуковачу, и осим тога и у пекмезе, рецељ, мармеладе (пекмезе са шећером), воћне ликере, воћне сиреве и паче, слатка, колачиће и др. Почиње и печење ракије. Спремање зимнице од поврћа и зачина. Издвајање потребне стоке за продају, говеда, оваца и свиња ради товљења, и утовљених на стрњикама и суватима. Стављају се на храну свиње и говеда за посек.

Око стоке и живине. — Прелаз са храњења зеленом храном: сену се додају сецкани и коренасти плодови, лишће од репе за краве и волове, и мркве за коње. На пашу се може изгонити само, кад нестане росе и магле. Установљује се зимски оброк храњења. Прекида се торење, ако настане трајно влажно време. — Живинарнике треба спремити за узимљавање. Кречење и дезинфиковање.

На њиви и ливади. — Наставља се жетва: позног кукуруза, репе (шећерне и сточне), њивских мркава, позних кромпира, угарњаче — репе. Превози се шећерна репа до места за откуп. Наставља се припремање земље и сетва озимица. Извози се стајски гној и вештачка гнојива, креч. Трапе се коренасти плодови; трапи се (конзервише се) зелени кукуруз за зимско храњење стоке. Сабира се жир из шуме. Наводњавање ливада.

У градини. — Док је још топло и суво, може се наставити припремање земље и сејање: спанаћа, ротквица, салате за пролеће. Прибира се заостало поврће, а као главно купус за кацу. Риљане празних одељења.

У воћњаку и расаднику. — Вађење воћних садница из растила и сађење ових у раније ископане јаме за воћке (на лаким земљама). Ако се воћке замењују, треба врсте мењати: на место семенастих воћака да дођу коштичаве и обрнуто. Берба воћа, по добу како која сорта сазрева. Издвајање за оставу и за прераду. Воће за оставу смешта се у одаје (коморе) за оставу, но с тим да се при ређању не додирају, и код јабука да је дршка горе, а код крушака да је чашица горе. Привредно воће, за прераду, ако се одмах не употреби, утрапљује се у слами, или држи под сувотама положено на слами и покривено сламом или плевом.

У винограду и подруму. — Довршује се берба у винограду. Спрема се комињак. Употреба средстава противу грожђаног метиља (црва). Загртање винограда, где се чокоти чувају преко зиме огртањем. Продужује се вађење калемова из прпоришта, чисте се од горњих жилица, из вијоке и подлоге, све до средњих побочних жила. Калемови се класирају и сорте везују у снопове по 50 ком., и утрапљују у умерено влажном песку у подрумима или траповима (земуницама). Резање зелених калемова и потапање положница у винограду. Уравњивање (планирање) риљевина, размеривање, копање јамића и сађење. — У подруму надгледање старих вина. Доливање буради, у којима је ново вино, и кад се бурад допуне вином, врањ наместити лабаво.

На пчеланику. — Узимљивање кошница; покривање и чување од влаге, зиме и других шкодљивих утицаја. Снабдевање храном за зиму.

Код свилобуба. — Јаја свилобуба у зимовнику.

Јесење орање за пролетњи усев. — Овогодишња суша треба да послужи свакоме као најбоља опомена и наук, да за пролетње усеве, нарочито кукуруз и репу, треба земљиште да спреме још с јесени, то јест да у јесен још земљиште дубље поору. Тиме ће постићи с једне стране, да у пролеће избегну чешће превртање земље и сачувају од исушавања, с друге стране постижу да се земљиште већ у пролеће очисти од многог корова, баш у времену кад усев почне да буја. На овај

пут 1885. год., чини ми се код Браће Јовановића у Панчеву. — Препис овога рецепта добио сам од „Матице Српске“ у Новом Саду, пошто се прво издање не може добити. Још би узгред имао споменути, да Захарије Орфелин није ни први ни последњи од наших интелектуалаца, који је умро у крајњој беди и јаду, болан и — гладан.

Љуб. Стј—ћ.

начин најбоље сачувају земљи потребну зимску влагу, јер с пролећа немају потребе више да ору, већ само да подрљају. Семе тада може брзо да никне и не пропадне у земљи. За начин орања не може се, свакако, поставити једно опште правило, оно се управља према земљишним приликама и дубини и квалитету земљишта.

Ђубрење осоком. — Осоку (мокраћу стајску) треба извозити на њиве само при лепом времену. Озиме усеве на замрзлој земљи не треба заливати осоком, јер ће лако да измрзну. Код ливада она опасност не постоји у толикој мери, али и на њих треба осоку извозити само при лепом или лако кишном времену. Најбоље дејство од осоке постиже се у пролеће, ако се она одмах плитко заоре или удрља. За сточну репу осока је нарочито добра. Добра осока садржи просечно у 1000 кгр. 2,2 кгр. азота, 0,8 кгр. фосфор киселине, 4,6 кгр. калијума и 0,3 кгр. креча.

Карбидски шљам — има као кречно ђубриво извесну вредност. Треба га по могућству пре зиме извести на њиву и растурити, да би се преко зиме могао довољно растворити. Он садржи 30—40% креча. У великим количинама због шкодљивих примеса не треба га употребљавати.

ЗАПИСНИК

38. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 14. септембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Др. Т. Митровић, чланови: С. Партонић, М. Стојановић, С. Ратковић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, Д. Спремић. и Д. Николић, и гост П. Петковић, редован члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамјановић.

I

Прочитани су записници:

630) 37. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник с тим, да као изасланик на изложбу у Обреновцу иде члан Управе г. В. Матић, пошто је п. председник г. др. Т. Митровић спречен службом, а у Сопот да иде инспектор г. Б. Нешић;

631) 36. Седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и начелно усваја предлог о прештампавању у брошуру чланка г. М. Ђурића „Како да повећамо сточну храну оскудних година".

II.

Прочитан је записник 39. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

632) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1.000 дин.;

633) да се одбије молба ср. економа из Мионице за кредит у семену до новог буџета, због несталности држав. економа;

634) да се одбије молба школе за домаћице из Бавништа за кредит у семену;

635) да се одбију понуде за штампање Календара за 1928. год., па да г. г.: М. Стојановић и Д. Николић лично иду код штампара и штампање погоде. Потребну

III.

Прочитан је записник 36. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

636) да члан г. А. Рашковић, који иде својим послом у Осек, види квалитет и цену лопата и ашова, које нуди Д. Тркуља, па идућој седници поднесе извештај;

637) да се приме у комисион подрумарске справе, које нуди П. Миовић;

638) да се од И. Панића тражи, да понуђеним плуговима смањи цену и да их да у комисион. Такође писати Еберхарту и тражити понуду за 100 плугова Сервус и 100 комет;

639) да се одобрава набавка алата за рачун ср. економа из Урошевца;

640) да се усвоји понуда г. Б. Милутиновића за вештачка ђубрива, али тако, да депо буде код Друштва и да се набавка врши према потреби, јер се не могу оснивати депо-и код свих предложених Подружина, пошто су нестална и ретко да имају стручна лица за руковање и давање упутстава.

IV.

Прочитан је записник 3[illegible] седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

641) да се одговори Подружини из В. Градишта, да се снабдевање не може вршити на други начин, него како правила предвиђају;

642) да се одобрава програм изложбе Мрчајевачке Подружине;

643) да се исплати г. Д. Милојевићу, ср. економу из Деспотовца, 400 дин. за одржана два предавања;

644) да се изда бесплатно Подружини у Високом 15 похвалница за награде излагачима;

645) да се изјави захвалност фабрици „Каштел, на датим наградама у дистолу за изложбе;

646) да се изложба сувих шљива одложи за идућу годину, о чему известити установе, које су дале помоћ за ову изложбу. У исто време одлучено је: да се одмах приступи припреми за вински сајам или изложбу и одређен Одбор од г. г.: Б. Ранковића, М. Стојановића и Н. Петровића, да изради програм.

V.

Саопштења и предлози:

647) Прочитан је позив Одбора Љубљанског Велесајма на сајам. Одбор прима знању.

648) Члан г. Б. Ранковић саопштава, да је добио понова писмо од Пољопр. Института у Риму, у коме му тражу дефинитиван одговор, хоће ли присуствовати скупштини пољопривредних друштава. Одбор одлучује: да г. Ранковић иде као Друштвени изасланик, а финансијски Одбор да на идућој седници предложи дневницу, коју треба дати г. Ранковићу.

Са овим је седница закључена.

НОВА КЊИГА 2—1
М. Ј. Никетића

ВИНОГРАДАРСТВО

Садржај: Анатомија и физиологија винове лозе. Животне појаве винове лозе. Чиниоци које утичу на квалитет вина. Главне сорте домаће и америчке лозе. Ампелографија америчких сората и хибрида. Начин размножавања винове лозе. Подизање винограда. Орезивање винове лозе. Родови у винограду. Болести винове лозе. Илустровано на 148 страна.

Цена 30 динара.

Књижара А. М. ПОПОВИЋА

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да при извођењу ма ког посла у подруму има при руци књигу „ВИНАРСТВО" која се добија код Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 30

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 250 лит.	*3450*	„ „
Муљаче за грожђе (Мајфартове) од 30 ст. ширине	*1150*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од $^1/_2$ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Крућачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Крућача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia$^1/_2$	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23 — од $^1/_2$ л. 7.		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „
Семе од озиме грахорице	*7·50*	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом $^1/_3$ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Медоносно и украсно шибље и дрвеће

Највећи избор шибља и дрвећа са цветањем од фебруара па до позне јесени. — Цене солидне.

Илустровани ценовник шаље се бесплатно.

Први Српски Расадник украсног и медоносног шибља и дрвећа

4—2 **Мил. Милорадовића, Јагодина — Србија.**

ОГЛАС

„Управа Ниже Пољопривредне Школе у Ади-Бачка, има у свом расаднику на продају 2400 ком. 3 год. јаворових младица, просечне висине 180 см. и око 2000 ком. медоносног шибља — Софоре (јапанског багрена), по цени 4 дин. по комаду, франко расадник.

Из канцеларије Управе Ниже Пољопривредне Школе Бр. 1473 у Ади 28. септембра 1927. г.“. 1—1

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 27. — IX — до 4. — X — тек. год.

Пољопривредни, мајски и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	290	310	285	300	—	267	285	295	300	290	298	630.000	295	300
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	290	280	285	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	—	—	—	260	275	255	270	—	—	—
Овас	202	225	195	217	—	—	—	207	210	202	205	10.000	202	210
Кукуруз	190	240	185	225	—	190	212	190	220	185	215	530.000	190	220
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	210	437	205	425	80.000	210	437
Мекиње	195	195	185	185		—	—	177	178	175	175	40.000	175	178
Пасуљ	350	360	325	350	—	—	—	325	325	320	320	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	380	670	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	650	660	620	640	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	150	145	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	260	240	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сланина	—	—		—	—		—	—	—	—		—	—	—
Хмељ		—	—	—	—	—	—	—	—	4800	5000	—	—	—

Ратна штета 399—402 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. Телефон 240. Београд

Излази сваке недеље. — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раниовић**

Које особине треба да имају америчке сорте лозе за подлогу.

— Свршетак. —

Што се самих подлога америчке лозе тиче, досадашњим одабирањем и хибридацијом између америчко-америчких и европско-америчких лоза постигло се, да су добијене подлоге за све врсте виноградских земљишта.

Према издржљивости на кречњаку сорте подлога, које се код нас гаје, могу се овако поређати:

а) од 5-10% креча: Рипарија Порталис или Рипарија Глоар.

б) од 10-25% креча: Рупестрис Ди-Лот; Рипарија х Рупестрис № 3306; Рипарија х Рупестрис № 3309; Рипарија х Рупестрис № 101^{14}.

в) од 25-40% креча издрже: Берландијери х Рипарија № 34^{EM}; Берландијери х Рипарија № 420^{A}; Берландијери х Рипарија № $157.^{11}$; Рупестрис х Берландијери № 301^{A}.

г) од 40-50% креча издрже: Мурведер х Рупестрис № 1202; Арамон х Рупестрис Ганзен № 1; Берландијери х Рипарија Телеки № 8^{B}.

д) од 50-60% креча издрже: Берландијери Ресегије № 1 и 2; Шасла х Берландијери № 41^{B}.

Прилагодност подлога за тешка, непропустљива и збијена земљишта. — Оваква земљишта у главноме нису првокласна виноградска земљишта, и нема их много, али где су она по своме положају за гајење винове лозе подесна и жели се на таквим земљиштима засадити виноград, онда, ако су таква земљишта још и *сува*, за подлогу треба узети: Рупестрис Ди Лот и Арамон х Рупестрис Ганзен № 2. А ако су та земљишта *влажна*, за подлогу узимати: Рипарију х Рупестрис № 3306; Солонис х Рипарија № 1616; Арамон х Рупестрис Ганзен № 1; Мурведер х Рупестрис № 1202.

Прилагодност подлога за влажна земљишта. Мада су извесне сорте америчких подлога дале добре резултате у своме успевању и напредовању на земљиштима влажним, ми никако и никоме не би могли препоручити да подиже виноград на влажном земљишту. Јер, таква су земљишта већином у равницама и поред река, и на њима првенствено ваља гајити ратарске усеве, а винову лозу садити онамо, где друге културе не успевају, већ где добро успева само винова лоза,

То су брежуљци, косе и припета места, сунцу изложена преко целог дана. Поред тога, на влажним местима винова лоза тешко се чува и брани од разних криптогамских болести и других штеточина, а произведено грожђе из винограда на таквим земљама не садржи довољну и потребну количину шећера, већ напротив садржи више киселине, но што је потребно, и од таквог грожђа, разуме се, не може се справљати добро вино. Међутим, циљ свакога виноградара је производња што бољег вина. А таква вина ће у будућности, нарочито, моћи да дају виноградару жељену добит и да му обилно накнаде уложени капитал и труд; слаба и лоша вина пак нису и неће никада бити у стању да конкуришу добрим винима, те се њихова производња поступно мора све мање рентирати.

Прилагодност подлоге за сува земљишта. — Оваква земљишта обично су шљунковита, песковита и посна. Она су површна, када је горњи њихов слој тањи, лако пропустљив и погодан за обрађивање, а доњи дубљи слој им је каменит и теже пропустљив, те и жиле лозе ту теже продиру. За оваква земљишта употребљавати ове сорте лозе као подлогу: Берландијери; Рупестрис х Берландијери № 301^{A}; Берландијери х Рипарија № 420^{A}.

Ако су ова земљишта исте каквоће и у својим горњим и у својим доњим-дубљим слојевима, т. ј. шљунковита, песковита, лака за рад, пропустљива и посна, онда за подлогу узимати ове сорте: Берландијери х Рипарија Телеки № 8^{B}; Рупестрис Ди-Лот; Арамон х Рупестрис Ганзен № 2; Рипарија х Рупестрис № 3309; Рипарија х Рупестрис № 101^{14}.—

Што се тиче *афинитета* (сродности), који постоји или треба да постоји између подлоге и домаће лозе, о томе је било речи опширније у „Тежаку“ бр. 21 од ове године. — Када је афинитет између подлоге и домаће (калем) лозе добар, тада засађени чокот расте и напредује, као и да је од некаламљене лозе, па се никакав застој у порасту не може приметити ни на жилама, нити на ластарима и лишћу. Задебљање (гука) на месту, где је извршено спајање подлоге и домаће лозе, не премећује се или се примећује слабо.

Поједине америчке сорте лозе за подлогу, у погледу афинитета са нашим домаћим сортама, по својим вредностима, заузимају овај ред: хибриди добијени укрштањем Берландијери и домаће лозе (на пример Шасла х Берландијери № 14-^{B}.); хибриди добијени укрштањем Рупестриса и домаће лозе (Арамон х Рупестрис Ганзен № 1, Мурведер х Рупестрис № 1202); Берландијери; Рупестрис х Берландијери № 301-^{A}; Берландијери х Рипарија; Рупестрис Ди-Лот; Рипарија х Рупестрис; и Рипарија Порталис.

У погледу *бујности* појединих сората лозе за подлогу, потребно је истаћи: да се од подлоге мора тражити довољна бујност, како би се живот и опстанак чокоћа осигурао. Међутим има сората подлоге, које су сувише бујне, те такве сорте не треба садити на плодном земљишту, нити виноград са њима засађен често и јако ђубрити. Ово стога што те бујне подлоге, усађене на плодном земљишту, дају врло снажно и јако чокоће, које има много и снажних ластара, али које не рађа уредно. Такво чокоће страда од т. зв. „реуљавости“ — опадање цвета. И тој се појави донекле може доскочити *високом резидбом.*

ПОДЛИСТАК.

Како да повећамо сточну храну оскудних година.

(Наставак)

Зими можемо на овај начин зготовити добру и укусну храну за стоку: *Исецкана слама или шаша попари се врелом водом,* (ако се може добити топла џибра у фабрици шпиритуса, и она је врло добра), *па се она слој по слој измеша са исецканом репом, кромпирима и јаком храном, коју грла у овако смешаној храни не могу само њу да одаберу и поједу, већ је поједу заједно са осталом смешаном храном.* Слама овако навлажена и помешана са јаком храном постаје укуснија, те је стока тако радије једе, него кад се сува даје. Чак и троп од уљане репице, који се обично, због свог слачичног уља даје сув, треба квасити, да би сечка од сламе која се с њим меша, добила на укусу. *Ако немамо топле воде, онда се можемо помоћи и хладном водом; у том случају храна се меша на исти начин као пре, само, на 24 часа раније, пре храњења, у дрвеном сандуку, у коме се смеша покрије даскама, поврх којих се стави какав тежак предмет да се мало пресује. Храна ће се сама од себе угрејати и стока је тада врло радо једе.*

Овај начин зготовљавања хране за зимску исхрану заслужује код нас много већу пажњу, но што је то досад био случај у пракси, јер топла храна грлима је зими много кориснија и пријатнија но хладна, а после тога је и сам начин оваквог зготовљавања прост и јевтин и многу, често неподесну храну коју би стока иначе нерадо јела, поправља, правећи је укуснијом.

Сандук се за зготовљавање хране прави овако: начини се из дасака две (ако се храни три пута дневно, онда три) преграде без данцета, висине $1\frac{1}{2}$ метар а величине толике да у њима може да стане храна за сва грла за цео дан. Ако је број стоке мањи, онда се можемо згодно послужити и каквом кацом. У ове преграде стави се, као што смо раније поменули, слојевима сечка од сламе или шаше, плева, секцана репа или кромпир и јака храна, прекупљена или самлевена, и сваки слој за себе чврсто нагази, пошто се више пута залије хладном водом помоћу канте са решетком, *али само толико, колико ова маса може да упије*

Наши виноградари највише греше, што Рупестрис Ди-Лот, једну бујну сорту подлоге, често засађују на дубокој, свежој и плодној земљи, управо на земљи, на којој се сади Рипарија Порталис. Због тога, ново подигнути виногради на Ди-Лоту а на плодним и дубоким земљиштима не рађају. Такве и сличне грешке, дакле, треба отклонити, тиме, што ће се бујне подлоге садити на посном земљишту.

По природној бујности поједине сорте подлога, које се код нас гаје, овај ред заузимају: хибриди добијени укрштањем између домаће лозе и Рупестриса; Рупестрис Ди Лот; Берландијери; хибриди Берландијере и домаће лозе (Шасла х Берландијери № 41-Б); хибриди Рупестрис х Берландијери; Рипарија х Рупестрис; Берландијери х Рипарија; Рипарија Порталис.

Напослетку, што се тиче *ужиљавања* појединих америчких сората лозе и њиховог *срашћивања* са калем — (домаћом) лозом, мора се нарочито истаћи, да Берландијери, и ако иначе одлична сорта лозе за подлогу, која је за сувише кречна земљишта незамењива, има једну великуману: што се врло тешко ужиљава, било кад се као резница упрпори, било да се упрпори, пошто је окалемљена и стратификована, и што има веома слаб проценат срашћивања, када је домаћом лозом окалемљена. Због тог њеног крупног недостатка, вршено је и врши се хибридирање између ње и других подлога, које се лако ужиљавају и лако срашћују са домаћом лозом, те да се добију сорте за подлогу, које би задржале особине Берландијери у погледу њене издржљивости на кречњак, а боље се ужиљавале и боље срашћивале при калемљењу.

Остале сорте подлога, које се по нашим расадницима размножавају у главноме добре су и у погледу ужиљавања и у погледу срашћивања са домаћом лозом. Али се нарочито добро ужиљавају и добро срашћују: Рипарија Порталис, Рупестрис Ди-Лот, Мурведар х Рупестрис № 1202, и Рипарија х Рупестрис № 3309.

Ник. Ж. Петровић.

ИЗ ПРЕРАДЕ ВОЋА И ГРОЖЂА:

Сулц-пихтије од јабука, дуња и грожђа.

Када се исцеђеном воћном соку дода известан проценат шећера, па на јачој ватри прокува, онда ћемо добити пихтијасту, лепљиву и згуснуту кашу, која се назива сулц-пихтије.

У колико је суд, у коме се сок кува плићи и већи, у толико ће се сулц брже зготовити и постати укуснији. Да се брже зготови и постане бистар, не треба одједанпут велику количину сока кувати.

При избору узима се оно воће, чије семене кућице — тврдине и љуске имају довољну количину пихтијастих-лепљивих материја, јер се без тога сок не би могао згуснути. У недозрелом воћу има увек више таквих материјала него у зрелом, али оно садржи у себи мањи проценат шећера.

Сок из воћа може се добити на разне начине. Код рибизла и јагодичастог воћа може се сулц зготовити, тако да плодови претходно не баре, већ сок цеди, па кува; док међутим код јабука, дуња и др. воћа сок се добија претходним кува-

---

воде, тако да вода не сме да отиче кад се поједини слојеви нагазе. Овако нагажена храна најзад се покрије са неколико снопова сламе или шаше, поврх њих ставе даске, на даске какав тежи предмет и остави да храна 24 часа престоји. Овај покривач од сламе или шаше служи за то да сву водену пару која се у храни развије, упије и уједно спречи расхлађивање. Цела маса се загреје на 35 до 40° С., па се идућег дана онако још свеже топла полаже стоци. Да бисмо за свако храњење имали овако спремљену храну, морамо је за следеће храњење одмах спремити на исти начин, те стога, ако хранимо двапут дневно, морамо имати две, ако хранимо трипут, три преграде. Преграда се, наравно, мора сваки пут потпуно испразнити и темељно очистити, јер ће се иначе развити шкодљиве киселине. С тога се препоручује да се преграде месечно најмање 2—3 пута испер у кречним млеком.

Где, дакле, нема топле џибре или топле воде да се храна попари, онда се можемо послужити за справљање топле хране и овим простим, горе описаним начином, који ни један пољопривредник не треба да пропусти а да га не примени.

Осим сламе и шаше као даља, груба храна може оскудне године добро да послужи још и *плева* од овршеног жита и махуница, јер она по својој храњ. вредности превазилази шта више и саму сламу, а има и ту добру страну да се и свињама може дати као допунска храна, нарочито плева од махуница, кад омане берба кромпира. За свиње се, такође, и попарена сечка од детелине, само у ограниченој мери, може употребити као храна. И плеву, како свињама, тако и говедима најбоље је давати врелом водом попарену, или у пари кувану и јаком храном измешану. *Јечмена плева*, која се нормалних година због свог осја не употребљава за храну, по нужди се, такође, може употребити, ако се прво кува у пари, па поквашена и измешана са сечком полаже коњима. Уопште се препоручује, да се разне врсте плеве не дају свака за се, већ све добро измешане. На овај начин се и рђава плева од јечма и ражи употреби исто тако добро као и добра плева од пшенице и овса. У овој смеши јечмена плева, ако се да у мањој количини и наквашена, неће шкодити говедима због свог осја, шта више јечмено осје, ако се дâ у попареној или у само од себе загрејаној храни, може се врло добро употребити.

— Свршиће се. —

њем-бареньем плода. У првом случају добија се мања количина пихтијастих материја, а кад се претходно прокува, лакше се растворе те материје. Док међутим хладан сок увек је бистрији и бољег изгледа.

Најпознатији је сулц од јабучастог воћа, а нарочито од јабука и дуња. Плодови се оперу, очисте, исеку на кришке, спусте у суд, прелију водом да у њој огрезну и *без* мешања прокувају, док не омекшају. Да се из тако прокуваног, обареног воћа добије сок, може се за кућевну потрошњу на столу наместити преокренута столица, при врху разапети ланено платно, у њега сипати обарено воће, — па ће се сок процедити кроз разапето платно у суд испод њега. (Сл. 82.) Добивени сок још се једанпут процеди, а остатак може се употребити за готовљење пекмеза и мармеладе.

Сл. 82. Један практичан начин цеђења воћног сока.

Када се сок избистри, сипа се у плитак широк суд и пошто се краће време прокува (довољно је 15—20 минута), тада му се додаје шећер. Шећер се може одмах сипати у сок или се претходно прокува са водом и пена уклања, па онда у сок сипа. У колико се сок, коме је додат шећер, брже и на јачој ватри кува, у толико ће се пре згуснути, а кад се охлади имаће лепу боју и бољи укус. Дужим кувањем добија сулц угаситу мрку боју, непријатан укус и мекши је. При кувању сок се чешће меша и пена пажљиво уклања. Додатак шећера управља се према томе, како је воће кисело и према укусу, који се жели добити. Недозрелом воћу додаје се већа количина шећера. Да се поправи укус, може се при кувању сока додати јабучастом воћу мало ваниле, цимета, коре од лимуна и др., али се ови зачини морају уклонути при последњем скидању пене. Сулц је готов, када се са кашике почну одвајати и капати згуснуте крупне капљице. (Сл. 83.) Тада се сулц као врео сипа у загрејане тегле или друге подесне судове и површни део очисти од пене, повеже пергамент хартијом, остави неколико часова на топлој пећи, како би се на површини сулца образовала тања покожица и чува на каквом умерено хладном месту до употребе.

Сл. 83. Одвајање згуснутих капљица са кашике.

Разни начини готовљења:

1) Сулц од јабука. Не сасвим зреле а нарочито опале јабуке од сората, које нису слатке, дају најбољи сулц. Плодови се оперу, исеку на кришке, уклоне натрули и црвљиви делови, сипају у суд, прелију водом, обаре и сок процеди. Соку од зрелих јабука дода се 500 грама шећера, а недозрелим 600—700 грама. Кува се на јачој ватри, скида пена и сипа у тегле или друге подесне судове.

2) Сулц од дуња. — Зрели плодови пажљиво се очисте од мала каквом крпом, исеку на кришке и као јабуке прокувају, оцеди сок, а преостали делови употребе за готовљење мармеладе. Кува се као и код јабука. На сваки килограм сока додаје се по 500 грама шећера. Дуњама се не додаје ванила.

3) Сулц од грожђа. — Са недозрелог грожђа уклоне се петељке, прокува се мало воде, изгњечи и сок-шира процеди. На сваки килограм добивене шире дода се по 750 грама шећера, измеша и кува. При кувању може се додати и мало ваниле.

П. С. Петковић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Имам два јунца по 3 године. Обадва су зимус били метиљави. Дао сам им дистол по пропису, о Ускрсу, и један је оздравио одмах, а други до по лета носио је подвољицу и једва је остао жив. Тек сад може, да ради. Да ли треба опет да га лечим дистолом?

Јован Милановић, из Трбушнице.

Одговор: Код вашег другог јунца свакако је морала бити *метиљавост* у великом степену, и требали сте још раније (с јесени) да употребите *дистол*.

Ну како се је сада по вашем казивању јунац мало поправио (ради), то бих вам саветовао, да га добро храните и негујете. Па ако видите да се поправља (гоји), онда му *дистол* није потребан. У противном: ако брав и поред добре хране и неге опада у снази (мршави), онда треба да га продате месару. А ако то не желите, онда ради поновног давања *дистола* обратите се за савет тамошњем најближем ветеринару.

М. Митровић,
марв. лекар.

Питање: Приметио сам на моме коњу пре неки дан, појаву неких краста у виду брадавица по ногама. Красте прскају, а нарочито испод кичице и ноге се надују.

Живојин П. Ерић, Љуљаци (Гружа).

Одговор: Према опису код вашег коња може да буде једна кожна болест звана *„екцем“*.

Узрок је велика влага, зној и нечистоћа, и уочите сваки надражај — мазање коже са поквареном (ужеженом) машћу и другим љутим средствима.

Лечење. Ваља држати коња чисто и у суботи. Болесна места на кожи не смеју се прати (квасити), већ их треба посипати са прашком од штирка, самим, или са штирком на пола помешаним са прашком од *борне киселине* — Acid. boricum.

Ако ово лечење не би помогло, знак је да је болест узела дуготрајан (хроничан) облик, и треба да се обратите за савет ветеринару.

М. Митровић,
марв. лекар.

БЕЛЕШКЕ.

Из извештаја наших консулата на страни о могућности извоза воћа, грожђа и вина.*)

1.) **Од Краљ. Консулата у Монтреалу** (Канада). — У ранијим извештајима дао сам потребна објашњења у увозу нашег вина у Канаду. Нарочито сам радио на томе да упознам овдашње увознике са далматинским винима, која би, по мом мишљењу овдашњим потрошачима била најсимпатичнија. Тај мој рад нисам био ограничио само на провинцију Квебек, него на све, у којима су установљене тако зване Провинционалне Ликвор Комисије.

Истина је да се овде, специјално у провинцији Квебек, увози вино скоро из свих земаља, али сем француских вина, која овде имају предоминацију, друга се увозе само на изузетан захтев и тражњу потрошача. Да бих изазвао захтев и створио тражњу нашег вина, ја сам у више махова писао у циљу тога у овдашњој великој новини „Монтреал Стар". Затим сам најмио двојицу људи, који су ишли по дућанима Ликвор Комисије и распитивали се, да ли они имају на продају далматинског вина. Па онда, заинтересовао сам и неколико најугледнијих људи овог места, који су у исто време и моји лични пријатељи, као управитељ Сан Лајф Осигуравајуће Компаније, Сенатор Касгрен и други, и замолио их да пишу председнику Комисије Ликвора и да траже да набаве и нашег вина.

У настојању да створим пијацу нашег вина у овој земљи, ја сам чак наручено вино од Колића из Дубровника за моју употребу, раздавао овдашњим трговцима у форми мустара. Председник Ликвор Комисије био се у неко време и сам заинтересовао за наше вино, па га је дао и анализирати. Анализом је тобож утврђено да наше вино не одговара укусу овдашњих потрошача.

Ликвор Комисија има своје представнике у Паризу, који у великим количинама купују француско вино. Да француско вино овде има преимућство први је разлог тај, што су Французи главни потрошачи вина у овој земљи. И пошто је то најјачи артикал, кога Французи уважају овамо, они строго воде рачуна о томе да сачувају овдашње винске пијаце за себе и удешавају такве цене, да им нико у томе не може конкурисати.

Француски консули у страним државама, па и у нашој разуме се, посвећују нарочиту пажњу производњи и извозу вина, да би на тај начин успешније могли сузбијати конкуренцију њиховим винима.

Француски генерални Консул рекао ми је једном приликом да се чуди како Колић сме продавати вино под етикетом „Далматински Бордо", пошто вели, нефранцуска вина немају права на назив „Бордо". Вино под том етикетом на пролазу кроз Француску, могла би лако бити конфискована. Ради тога било би добро скренути пажњу нашим произвођачима, да избегавају стране називе, који би им могли донети евентуалну штету.

*

За време од 9 година, ја сам неколико пута покретао питање о извозу шљива у Канаду. Овде је велика потрошња шљива и како ми спадамо у главне произвођаче шљива, извесно наш експорт наишао би на добар пријем у овој земљи.

До рата, босанска шљива овде је била позната као најбоља, и ако је уважана у малим количинама и имала је реноме једног од најлепших аустриских артикала. Али после рата етикета босанске шљиве потпуно је изчезла са месног тржишта и место те налази се добра шљива под француском етикетом са врло високом ценом. Шљиве бољега квалитета стижу овамо паковане у стакленца од по један до два фунта.

Ја сам извештен да се у извесним квантитетима наша првокласна шљива изваже у Француску, која је под својом етикетом уважа у Канаду.

Калифорниске шљиве, разног квалитета, продају се овде врло јефтино. А долазе паковане у лименим кутијама од по два фунта и у дрвеним сандуцима од по 25 фунта.

Наше шљиве, ја држим, било би најбоље паковати у дрвену сандучад од по 10—25 фуната тежине.

Три ствари које се при експорту морају имати на уму јесу:

1) Цена, која би се могла такмичити са калифорниском.

2) Паковање које мора бити привлачиво, и

3) Транспорт најбржи, у колико је то могуће. Иначе успех се не може очекивати.

Па и онда кад се потпуно удовољи горњим захтевима мора се строго рачунати са произвођачима воћа на западу Сједињених Држава који су добро организовани и чију је конкуренцију тешко издржати.

2) **Од Краљ. Конзулата у Грацу.** — „да је Штајерска, која сачињава област Конзулата, — пуна воћа и да га у огромној већини извози за Беч."

„У Штајерску се само увози јужно воће и

*) Министарство Пољопривреде и Вода — Одељење за Виноградарство и Воћарство умолило је Министарство Иностраних Дела да се од ваших консулата на странм траже извештаји о томе како је у овој години понело воће у дотичној држави и да ли има изгледа да се може наше воће пласирати тамо. Неке од тих извештаја доносимо овде у изводу у циљу обавештења пољопривредника.

грожђе и то из Италије, а за време сезоне (пре Божића) око 5—6 вагона ораха из наше Краљевине.“

3.) **Од Краљ. Посланства у Мадриду.** — „....Воће је ове године у Шпанији добро понело, те према томе слаби су изгледи да би се наше свеже и прерађено воће могло пласирати у Шпанији.“

„Кад се, поред изложеног, узме у обзир т. зв. коефицијенат, који морају да плаћају увозници у Шпанију робе пореклом из наше земље, а због депресијације наше валуте, и који, поред царине, износи око 80% од исте, онда се долази до уверења, да је извоз наших производа у опште, тако рећи, онемогућен у Шпанији.“

4.) **Од Генералног Конзулата у Прагу.** — „Да ће овогодишњи род воћа у Чехословачкој бити врло слаб и незнатан услед пролетњих мразева, од којих су скоро све воћке страдале. Наше свеже воће, нарочито шљиве, грожђе, јабуке и ораси, могло би се ове године на овдашњој пијаци пласирати под врло повољним условима, ако би извозна трговина воћем и брзи превоз били боље организовани“.

5.) **Од Генералног Конзулата на Ријеци.** — „.....Досада изгледа, да воће неће добро уродити у Кварнерској провинцији услед велике суше. Свакако о неком тачном резултату моћиће се извештавати истом око прве половине месеца септембра, када добар део разног воћа буде сазревао.

У сваком случају Кварнерска провинција и цела Истра богати су воћем, тако да и ови крајеви изважају један део производа у остале италијанске провинције, као на пр. шљиве, јабуке, грожђе, кестење и т. д.

Из горе наведених разлога Краљевски Консулат је мишљења, да наши произвођачи не би имали никаквог успеха са извозом својих производа у Кварнерску провинцију. Ово тим више што су италијанске царинске таксе на увоз страног воћа врло високе, тако да наши произвођачи не би имали од извоза воћа у ове крајеве никакве добити.“

6.) **Од Краљ. Посланства у Софији.** — „.....Да је према добивеном извештају од бугарских власти воће ове године добро понело, у опште. Ћустендилске шљиве, које заузимају највећи простор у Бугарској, су на неким местима, због суше, остале ситне.“

За увоз свежег и конзервираног воћа Бугарска нема потребе.

Овде се проучава питање извоза у главноме за јабуке и за суве шљиве“.

7.) **Од Краљ. Генералног Конзулата у Букурешту.** — „По предмету извештаја како је понело воће у појединим државама, Генералном Консулату част је послати Министарству следећи извештај у колико се он односи на Румунију

	Шљиве		Остале воћке	
	Пов. у хект.	Квинтала	Ха	Кв.
Ст. Краљевина	117.882	2,758.438	28.564	736.951
Бесарабија	15.429	319.380	25.840	521.968
Буковина	2.485	32.056	4.915	115.994
Трансилванија	73.525	1,382,270	173.327	4.714.494
Цела Румунија	209.321	4,492.144	236.646	6.089.407

Што се тиче саме продукције, податци су још увек провизорни, али у сваком случају домаћа потрошња подмирена је довољно, те нема изгледа да ће бити каквог увоза са стране“.

НЕКРОЛОГ.

† Александар С. Шошкић.

31. августа ове године, после кратког а тешког боловања, умро је у Пећи Александар Шошкић, тамошњи учитељ и један од оснивача Пећске Пољопривредне Подружине.

Покојни Шошкић родио се 1893. године у селу Улотини среза плаво-гусињског. Основну школу свршио је у оближњем селу Крушеву, нижу гимназију у Плевљу а учитељску школу у Скопљу. Кроз цело школовање био одличан ђак и најбољи друг. Прво место службовања било му је Ђаковица, а затим Пећ.

Прерана смрт овога у истини ретко ваљаног просветног раденика и пријатеља наших земљорадника и свеколиког пољопривредног напретка искрено је ожалостила сваког оног, који га је познавао; јер пок. Александар не само да је био међу најбољим учитељима и међу правим патриотама данашње наше отаџбине, већ је то био редак карактер и из дубине душе племенит човек, најбољи друг и чини ми се највећи пријатељ истине и правде!...

У свима покретима у циљу оснивања установа за културно и национално просвећивање нашег народа у ново-ослобођеним крајевима, Ацу видимо међу првим покретачима, а затим доцније и као озбиљног раденика, било као члана Управе, или, што је најчешће: као секретара дотичне установе. И док је год пок. Аца у дотичној установи сарађивао, дотле је и та установа напредовала, служећи за опште добро нације, јер је у њој сарађивала честита и несебична душа његова: скромно тихо, али до пожртвовања истрајно.

Кад су пријатељи пољске привреде у почетку 1920. године покренули питање о оснивању Пећске Пољопривредне Подружине, тако потребне пољопривредне установе са Метохију и ту опет видимо међу најагилнијим оснивачима њеним учитеља Александра Шошкића, ради чега је одмах почаствован избором за члана Управног Одбора, на коме је положају остао све до 1922. године, када је дотадањи секретар Подружине премештен из Пећи, а на чије је место за секретара изабран Александар и на којој је дужности остао све до краја свога живота.

Као и сваком јавном послу, кога се пок. Александар примао, тако је и у Подружини из почасти

и из љубави према напретку нашег земљорадника, активно сарађивао, прво као члан Управе најревносније похађајући сваку седницу Управе, на којима је имао увек по какав користан предлог да поднесе или какво паметно питање да покрене; доцније, као секретар, био је права душа Подружине, дајући правац рада и са благајником Подружине скоро стално је заступао стручна лица, којих на жалост није било у Подружини...

Успешно приређена пољопривредна изложба од стране Пећске Пољопривредне Подружине у 1923. години, која је овој установи у многоме покрчила пут и подигла углед код тамошњих земљорадника, дело је истина и целе Управе, али највећим делом и вредног подружинског секретара учитеља Шошкића, који није жалио труда изложбу код сељака пропагирати, предмете за исту прикупити, уредити, организовати правилно оцењивање ради награђивања награде сваком поделити.

За велике заслуге, које је поч. Шошкић имао из раније рађени као народни учитељ на унапређењу пољопривреде, а нарочито за стечене заслуге у Пећској Подружини као њен члан Управе, Српско Пољопривредно Друштво на своме годишњем збору 1921. године, почаствовало га је избором за свог *редовног члана*.

Колико је пок. Шошкић, цењен код својих колега као наставник и васпитач омладине, доказ је и то, што је и ако млад, постављан и за управитеља тамошњих основних школа, и што је дужи низ година биран за председника Учитељског Удружења за окр. метохијски, на којој га је почасти и у најактивнијем раду и смрт затекла...

Мир пепелу и покој доброј души поч. Александра Шошкића, а наше искрено учешће његовим ожалошћеним родитељима, сестри и брату.....

Сава М. Ратковић.

ЗАПИСНИК

39. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 20. септембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић и чланови: Љ. Станисављевић, С. Партонић, Н. Петровић, Б. Ранковић, А. Рашковић, и В. Матић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

649) 38. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник с тим, да чланови г. г.: М. Стојановић и С. Партонић виде код штампара услове и цену за штампање Календара, па на основи њиховог реферата, да председништво да Календар у штампу;

650) 37. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуку, да се поклоне означене књиге за изложбе, које приређује Министарство Пољопривреде и Вода.

II

Прочитан је записник 40. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

651) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара;

652) да се члану г. Б. Ранковићу, који иде у Рим као Дрштвени изасланик на скупштину пољопривредних друштава, призна дневница по 400 динара.

III

Прочитан је записник 37. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

653) да се набаве од К. Николића Еберхартови плугови (дивљи вепар): 50 ком. Јота, 150 ком. Сераус и 100 ком. Комет. Такође да се набави 10 ком. обртача, који се израђују у Сарајеву, у тамошњој фабрици;

654) да се поручи од Нехвила 10 прскалица за воће Н. 2064, са припадајућим деловима;

655) да се одбије понуда Ж. Ковановића, за луцерку;

656) да се прима знању извештај г. А. Рашковића, да је приликом бављења у Осеку прегледао ашове и лопате, које нуди Друштву г. Д. Тркуља, и ма да су добри, да их не треба узимати, пошто нису за наше прилике. У исто време реферише о Осечкој изложби, која је била врло слаба. Одбор усваја предлог о ашовима и лопатама и прима знању извештај о изложби, захваљујући се г. Рашковићу;

657) да се усваја предлог за набавку до 20 прашача Кумулус, коју да изврши Набављачки Одбор.

IV

Прочитан је записник 37. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

658) да се по молби Сарајевске Подружине прими натраг исправна роба о њеном трошку и да јој се са општине имена потписника обавезе стим, да се сачека још 30 дана да остатак дуга регулише, после кога рока тражити наплату судским путем;

659) да се не може усвојити предлог ср. пољопр. референта из Подравске Слатине, да у своме срезу одржи предавање, пошто је раније учињен распоред предавача;

660) да се усваја предлог о бесплатном раздавању књига на изложбама, на којима Друштво материјално сарађује;

661) да се прима знању извештај члана г. А. Рашковића, о изложби у Варварину, на коју је ишао као Дрштвени изасланик. Извештај да се преда уреднику Тежака да га штампа, ако налази за потребно.

V

Саслушана су мишљења Инспектора за Подружине, па је одлучено:

662) да се Подружини у Прилепу одобри кредит од 7.500 динара;

663) да упут о оснивању и раду у Подружинама прегледају г. г.: М. Миљковић, Др. Т. Митровић, С. Партонић и А. Рашковић, па поднесу извештај Управном Одбору.

VI

Прочитана су остала писма, па је одлучено:

664) да се не може усвојити молба г. С. Веселиновића, којом тражи помоћ за израду свога модела плуга, а који би патент уступио Друштву у израду;

665) да се Друштвеном чиновнику В. Пешићу, одобри боловање од 1. октомбра о. г. од 4. фебруара 1928. г. без принадлежности.

VII

Саопштења и предлози:

666) Прочитано је решење Мин. Пољопривреде и Вода, којим одобрава одсуство својим чиновницима, који ће као чланови Управе бити изасланици на Друштвеним изложбама. Одбор прима решење знању.

667) члан г. Б. Ранковић саопштава, да у Панчеву постоји Пољопривредно Удружење, које има око 140 чланова, и да би им требало предложити да ступе у Савез Друштва. Одбор усваја предлог и одлучује: да се Удружење позове у Савез и да му се пошаљу потребна упутства.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 250 лит.	*3450*	„ „
Муљаче за грожђе (Мајфартове) од 30 ст. ширине	*1150*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23.— од ½ л. 7.—		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „
Семе од озиме грахорице	*7·50*	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних Подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

Медоносно и украсно шибље и дрвеће

Највећи избор шибља и дрвећа са цветањем од фебруара па до позне јесени. — Цене солидне.

Илустровани ценовник шаље се бесплатно.

Први Српски Расадник украсног и медоносног шибља и дрвећа

4 - 3 **Мил. Милорадовића, Јагодина — Србија.**

НА ЗНАЊЕ

Извештавају се Подружине и чланови, да је Друштво поручило већи број чувених Еберхартових плугова марке „Дивљи вепар“, који ће приспети крајем овога месеца. Цена ће бити ова:

Лак плуг „Јота“	Динара	700 —
плуг „Сервус“ (№ 5)	„	750—
плуг „Комет“ „ 4)	„	880—

Моле се Подружине да ово одмах објаве својим члановима и да прикупе поруџбине од појединаца и још сада за све заједно резервишу потребан број плугова.

Која Подружина има отворен рачун, капара није потребна, у противном слати по 200 динара од сваког порученог плуга.

Како је тражња ових плугова велика, а нову поруџбину нећемо вршити до пролећа, моле се Подружине да плугове резервишу што пре, јер ће се и експедиција из нашег магацина вршити по реду пријава.

Подружине и чланови имају уобичајени попуст од 5%, као и на осталим справама, које од Друштва узимају.

Појединци нека шаљу новац унапред, додајући 10 дин. по комаду за експедиционе трошкове. 2—1

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 4. — X — до 11. — X — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	287	300	280	290	—	—	—	295	298	290	295	220.000	290	298
Раж	—	—	260	260	—	—	—	285	290	280	285	10.000	280	290
Јечам	260	260	250	250	—	—	—	260	275	255	270	—	—	—
Овас	202	225	200	217	—	—	—	207	210	202	205	10.000	205	210
Кукуруз	190	230	185	220	—	187	187	185	220	185	215	1,170.000	185	220
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	210	437	205	425	340.000	210	437
Мекиње	195	195	185	185		—	—	175	177	170	175	30.000	175	177
Пасуљ	350	360	330	350	—	—	—	325	325	320	320	10.000	320	325
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	500	550	—	—	—	440	820	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	630	650	600	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	150	145	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	260	240	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	4500	5000	4000	5000	—	—	—

Ратка штета 398—405 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Раниовић

Како да лечимо привредну кризу.

Привредна криза, под чијим теретом грца наш сељак, забринула је сваког искреног грађанина наше земље и њено лечење постало је озбиљно питање и за надлежне чиниоце у земљи и за обичне грађане. О њој се свуда говори и пише, предлажу се те ове те оне мере, само да се стање поправи, али се оно много не мења. Шта више погоршава се, расте, и питање: шта да се ради, како да јој се противстане, на који начин да се излечи, све се више истиче.

По нашем мишљењу њено лечење мора почети одоздо, од оних, која је она највише погодила, од самих сељака, а држава овима мора притећи у сусрет, пружајући им средства за борбу. Како то? Ево како:

Криза је изазвата на тај начин, што сељак, плаћајући варошанину — трговцу намирнице, које мора купити и скупље но што треба, није имао довољно прихода да подмири своје расходе, услед чега се је презадужио, а скоком динара његови су приходи још више смањени, те није могао одговарати својим обавезама плаћања и створена криза тим је расла. Овогодишња суша ову је још и појачала, јер му је осујетила и најнужније приходе, упутив га да се још више задужује, и ако повериоца нема.

Из оваквог стања сељаку је једини излаз да своје расходе умањи, а приходе увећа, да их доведе у равнотежу. То ће пак постићи, ако своју продуктивну моћ, моћ производње, увећа, а од расхода, нарочито од издавања на непотребне ствари, да се уздржава.

Како повећати продуктивност? Решење овога питања није баш лако, али није и немогућно. Позната је и доказана истина, да наш сељак, привредник, својим радом не производи онолико, колико треба и може произвести, колико му „Божји амбар" — земља може дати, родити, јер је не обделава рационално. И у искоришћавању ове неискоришћене снаге земљине лежи спас његов. Није све једно да ли ће се произвести на једном хектару земље 1000 или 2000 кгр. пшенице. Велика је разлика између винограда обрађеног према научним опробаним захтевима науке о виноградарству и винограда обрађеног на најпростији начин, чије лишће и плод не може доживети ни половину лета. А тако је са сваком граном пољске привреде.

Ако хоћемо имати бољих усева и већих прихода, морамо боље и земљу обрађивати и више труда уложити. Ово се пак може учинити својом сопственом снагом и помоћу државе, само ако се хоће и има воље за то. Својом снагом ћемо то учинити на тај начин, што ћемо земљу обделавати на савршенији начин, него до сада. За ову сврху потребна су два услова: радна снага и знање. Снага је ту, али шта је са знањем, када је сељак недовољно образован, најмање стручно, а овде му је потребно стручно знање. То је камен спотицања! Са јаком вољом може се овај недостатак личним усавршавањем надокнадити путем читања књига, часописа и листова издатих од Срп. Пољопривр. Друштва и осталих наших пољопривредних установа, којих, хвала Богу, има прилично, међу којима је и „Тежак". Ако се све не може научити, може се о свачему имати књига, па кад што пољопривреднику затреба он нађе и види.

Узмимо н. пр. „Тежак". Ретко је, а можда и не постоји питање из пољске привреде, које се у њему не обрађује или бар делимично није додирнуто, а кад је тако, он треба да је требник сваког пољопривредника. Њега треба увек читати и без њега не треба, да је ни један пољопривредников дом. Зато је сваком његовом читаоцу света дужност да га препоручи своме пријатељу, другу, суседу, да га и они примају и читају. Кад би тако радили не само са „Тежаком" већ и са осталим пољопривредним часописима и књигама, онда не би ништа простачки и напамет радили, онда би свака стопа земље била добро искоришћена усевима, за које је она подобна и кризе би врло брзо нестало, јер би се продуктивност сељакова те још како увећала и он не би имао дефицита у приходима својим.

Кад би још сваки пољопривредник био члан које пољопривредне подружине или којег другог привредног друштва, које држава помаже, преко којег би на лак начин дошао до потребних му пољопривредних справа за обрађивање земље као и до потребног му практичног стручног знања, онда би питање рационалног обрађивања земље било готово сасвим решено, а ту је кључ решења привредне кризе.

Жуковац—Књажевац. **Јанко Станковић,**
учитељ.

ИЗ РАТАРСТВА.

Где можемо уштедити много и брзо?

У доба велике кризе, суше и неродице, које су снашле наш добри народ, потребно је, да му помогне сваки од нас колико својим знањем и искуством уме и може. То је сврха ових редова.

Наскоро ће да се почне са сетвом озимих стрних жита. На семену за сетву може се врло много заштедити, ако се испуне услови, које ћу овде споменути, а то је у већини случајева и могуће.

Истражујући више пшеница овогодишње жетве, нашао сам, да у њима има поред прилично количине коровског семена и ћубрета, још и много полупаних пшеничних зрна. У 100 килограма овогодишњих пшеница нашао сам 0.3—1.1 кг. печистоће; 0—5.8 кг. коровског семена; 1.5—20.5 кг. полупаног зрна пшенице; 1.4—5.8 кг. шушка и мршавог зрна; а 78.6—94.1 кг. једрога зрна пшенице.

Ова слика казује нам, да ове године морамо семе за сетву уредити с највећом пажњом. Јер —

ПОДЛИСТАК.

Како да повећамо сточну храну оскудних година.

(Свршетак.)

Да бисмо храну, која се највећим делом састоји из сламе, шаше и томе слично, направили још укуснијом, уједно и здравијом, *треба јој дневно додавати нешто соли*. Ово нарочито важи за умекшану и смлачену храну, о којој је раније било речи, јер јој со знатно поправља укус, а тиме и апетит код стоке повећавамо. Где се може добити, за поправку укуса је врло добра *течна меласа*, јер има у себи много шећера и соли и здраво утиче на појачање апетита. Ваља је прво разблажити са 8 делова воде и са сечком измешати.

Овде треба још поменути да се код дужег давања сламе, шаше и сл. може да појави једна врло опасна болест, наиме *ломљивост костију*, која долази отуд, што у таквој храни нема неких соли које очвршћавају кости. Ако се пак поред сламе даје довољно и јаке хране, то се ова болест може избећи, пошто јака храна има довољно таквих соли. Где се пак штеди на јакој храни, то се, да би се горња болест избегла, храни додаје дневно 30—40 гр. (једна пуна кашика од јела) препарираног коштаног брашна и исто толико препране креде.

Не можемо довољно да похвалимо једно одлично средство, помоћу кога се знатно утиче на јаче лучење млека код крава, кад се хране оном млаком храном коју смо горе поменули. То се средство састоји у једном напоју, који се кравама даје у јасла, док још нису појеле последње остатке од хране. Овај се напој справља непосредно пред само његово давање и то на сваку краву изјутра и увече по 500 гр. овсеног или ражаног брашна. Да би се избегле грумуљице од брашна, оно се прво добро и равномерно размути са нешто хладне воде, па се потом целој маси долије одмерена количина вреле воде и све још једаред прокува. Затим се напој ражиди са 10—15 литара воде, дода му се 15 гр. соли и потом сипа у јасла, ако

сејући коров, штетимо себе двоструко: загађавамо њиву и губимо то семе, које би се могло као јарма употребити за сточну храну; сејући пак полупана зрна пшенице бацимо их у земљу, да тамо иструну, а она би се ипак могла самлети на брашно и употребити за људску исхрану. Сејући овако неуређено семе ми себе обмањујемо. Мислимо, посејали смо толико и толико, а у истини нисмо. Рељење семена од велике је важности сваке године, а нарочито ове. Мали пољопривредник, који сеје мало земље, а има много деце, а нема справа за требљење семена, најбоље ће урадити, ако са својом дечицом пребере зрно по зрно, као што бира за славско жито.

Ако имамо потпуно чисто, једро и здраво семе, можемо сејати много мање, него обично, па да ипак добијемо потпуни склоп биљака, и то снажних првокласних, које ће дати много већи принос, него с лошим семеном густо засејана њива. Потребно је, да се код тога испуни још један услов: њиву треба обрадити што боље и сетву обавити што пажљивије, како би свако посејано зрно нашло повољне услове да исклија, изникне и ојача. Ако се такав „ретки“ усев касније још негује плевљењем и окопавањем, а то су све послови за децу, онда се од њега добијају жетвени приноси, који по количини и квалитету далеко превазилазе наше досадашње приносе. Овде у ванредној мери долази до изражаја важан националноекономски моменат, да штедимо с материјалом, у чему оскудевамо, а корисно улажемо више радне снаге, с којом обилујемо. Дакле: ми јесенас морамо обраћивању земље поклонити највећу пажњу, да је уоремо и обрадимо на ситно и равно, како би свако посејано зрно добро изникло.

Тамо, где се испуне ови услови, може се мирне душе уштедити трећина, па и половина семена. Што раније сејемо, то више семена смемо уштедити.

Ја сам потпуно свестан одговорности, коју узимам на себе, дајући овакав савет. Ја то ипак чиним мирне душе, јер ствар познајем из искуства. То је такође доказано и извршује се и у осталом напредноме свету. У доказ тога изнећу следеће примере из ове године са имања Ниже Пољопривредне Школе у Шапцу.

Ја на споменутоме имању изводим селекцију пшенице и овса, па сам прошле године имао пуну хиљаду чистих линија. Ове су линије биле засејане у врстама дугачким 10 метара, а с размаком на 25 сантиметара једна од друге. У свакој врсти било је засејано тачно на 100 зрна, т. ј. зрно од зрна било је у врсти на 10 сантиметара. Рачуном би добили, да је на свакоме квадратном метру било посејано 40 зрна, док по обичном начину ми сејемо по 400 зрна. По хектару сејао сам на тој њиви само 15 килограма семена, док наш сељак сеје по хектару 150 до 200 килограма. Земља није била првокласна, и одавно није била ђубрена. Ево сад шта сам од тога усева добио:

Пре жетве у свакој су врсти тачно избројани класови, да се види, колико је класова произведено од стотине посејаних зрна. По стотини зрна износили су бројеви класова најмање 330, и највише 782, просечно 550 класова. То значи, да је свако посејано зрно дало 5½ добрих и пуних класова. За сваку од хиљаде врста окруњен је руком принос и засебно мерен, па је по врсти добивено од 400 до 760 грама чисте пшенице, што износи по хектару 1600 до 3040 килограма. И ако је овај опит био изведен у другу сврху (у сврху селекције), тај огроман број од 100.000

су за то згодна, иначе у шафоље, који су нарочито направљени за напој.

*

У крајњој нужди, кад ни слама, шаша и друге поменуте хране, нису довољне да се стока њима преко зиме исхрани, може се за невољу препоручити такозвани *лисник*, који се прави од сечених грана са лишћем од наших лишћара: храста, букве, липе, јавора, брезе, бреста, врбе, леске и др. Овакву храну још доста радо једу овце. Само не треба заборавити, да лишће од букве, храста, леске, јове има у себи много горких материја, које кад се лишће много даје, производе затвор. Четине од јеле, бора и смрче утичу штетно на органе за варење и лучење мокраће, а четине од тисе су отровне. Наши пољопривредници у многим местима имају ружну навику, да лисник праве и кад треба и кад не треба, и при том нису свесни колику штету наносе нашем шумарству.

Свиње врло добро могу зими да искористе *буков и храстов жир*, где га, наравно, има, и да тиме доста хране уштеде. Ако га довољно има, могу чак и да се угоје. За говеда није добра храна. Исто тако свиње могу врло добро да искористе и *опало воће* у јесен и нешто хране тиме да уштеде. Где га има доста, може се и млечним кравама давати, јер је за њих укусна храна која утиче још и на јаче лучење млека.

Што се тиче *корења од купуса и другог зеља*, овде га ваља само поменути, али ово због мале количине не може никад играти велику улогу и као допунска храна доћи у обзир. Али да би се и те мале количине искористиле да не труле у земљи, могу се дати стоци, пошто се претходно добро водом оперу и исецкају.

*

На крају да поменемо још, да код овако штедљиве, често пута и рђаве простирке и мало вредне и мршаве хране и само стајско ђубре, природно, нити вреди много, нити га много има. Зато, ако хоћемо да жетвени приноси следеће године не претрпе много од прошле оскудне године, *стајско ђубре треба брижљиво неговати* да му осока не одиње, а оно само не изветри. Да се ово

бројаних зрна и тачност, с којом је све рађено, пружају потпуну сигурност и за другу његову употребу.

Док је код предњега опита велики принос постигнут тиме, што се је свако зрно разбокорило и дало просечно $5\frac{1}{2}$ класова, дотле је код друге серије опита, и то опита изведених на великој површини од више хектара, постигнут такође одличан резултат, и опет поред уштеде од скоро половине семена. То је била сетва жита у кућице (оџаке). У сваку кућицу сејано је по 20 зрна. Кућица од кућице била је на 30 сантиметара у квадрат, што значи, да је било 11 кућица по квадратном метру, или да је било посејано по 220 зрна по квадрат. метру. Сејањем у кућице хтело се је баш запречити бокорење, па је зато сејано пет пута више семена, него по предњем начину, но зато још увек само нешто више од половине, која се сеје по обичном начину. И ту је резултат био одличан, *ове године* просечно око 2000 килограма пшенице по хектару. На некојим њивама било је и до 3000 килограма, а код једног пољопривредника, како ми је он јавио, било је чак и 5550 килограма! И прошлогодишњи одити са сејањем у кућице дали су сличне резутате као и овогодишњи.

У нашој Отаџбини сеје се око *2* милијона хектара стрних жита. За сетву утроши се око 3 милијона метричких центи семена. Размислимо дубље о овој ствари, па ће нам се показати пут, како и где да брзо уштедимо милијон метричких центи жита, које ми данас врло нужно требамо.

Али, желимо ли штедити семе, не смемо штедити свој труд и рад. То да не сметнемо с ума!

Коста Поповић,
директор Више Пољопривредне Школе у Шапцу.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Повадио сам кромпир из земље оставио га 3 дана у пољу да се провене и унео у једну зграду, да га чувам, али је отпочео да трули. Како да се спречи трулеж?*)

Печ. 10.-IX-1927 г. **Обрад Рашевић,** земљ.

Одговор:**) Трулеж кртола кромпира могу изазвати разне гљивице и бактерије. Ова трулеж наступа или док су кртоле још у земљи или доцније, у подруму и трапу. Али најчешће од кромпира остављеног за зимницу иструле оне кртоле, које су већ биле раније у земљи оболеле или које су јако повређене — засечене или убијене — приликом вађења, преношења и трапљења, па од њих се затим даље трулеж шири.

Трулеж кртола у земљи може се избећи применом разних мера, које се утврђују према природи проузроковача болести.

А да би се пак спречила трулеж код кромпира остављеног за зимницу, потребно је:

1. кртоле по вађењу оставити неко време растурене по земљи, да се добро просуше;

2. Пазити да се приликом преношења — утовара и истовара — кртоле не бацају, да би се избегле повреде — убој;

3. За зимницу оставити само потпуно здраве — без мрких флека и натрулих места — и непо-

*) Питање овако постављено непотпуно је, нарочито што се тиче штеточина и болести на биљу. Да би се могао дати тачан одговор, потребно је болест тачно описати, или најбоље послати примерке оболелих биљака.

Може се читаоци „Земљака" да у будуће тако поступају, у противном неће им се давати одговор на овако неодређено питање.

**) Добивен преко Пољопривредне огледне и контролне станице у Топчидеру.

избегне и газдинству сачува велико благо у стајском ђубрету. *Треба подизати ђубриште са јамом за осоку* и ђубре на ђубришту сваке недеље једанпут нагазити са стоком. Затим идућег пролећа постарати се за набавку *вештачких ђубрива* а по могућству и потреби применити и *зелено* ђубрење. Свака штедња у овом погледу горко би се светила. Куповину вештачких ђубрива треба безусловно извршити заједнички преко своје задруге или подружнице, код Пољопривредног Друштва или Савеза задруга, јер смо само тако најсигурнији да нећемо бити преварени.

*

Још одмах у почетку нагласили смо *1) да мале количине за зиму спремљене хране можемо, чим киша поново падне, знатно повећати брзим засејавањем доцунских хранљивих биљака.* То ћемо постићи:

а) Засејавањем зелене пиће која брзо сташе и коју у јесен можемо употребити.

б) Засејавањем сточне пиће која добро презимљује и која нам рано с пролећа може добро послужити за сточну храну, чиме дугу зимску периоду скраћујемо.

** 2) Јесењу зелену пићу треба на подесан начин конзервисати за зиму.*

3) Сву количину сламе, шаше сачувати за исхрану стоке.

4) Бројно стање стоке на смишљен начин *свести на мањи број.*

5) Правилном исхраном, правилним зготовљавањем и правилним саставом смеша хране штедити храну што се више може.

6) По могућству и потреби и други какав материјал, који се иначе нормалних година не би употребио за храну, згодним зготовљавањем подесити за исхрану.

Као што се види, има једна множина средстава, која су подесна у оскудним годинама, ако не сасвим да уклоне, оно бар да ублаже тешкоће око исхране стоке, па стога би и овде дошла згодно она наша пословица: „Помози се сам, па ће ти и Бог помоћи."

Мил. Ђурић.

вређене кртоле. Делимично натруле и озлеђене кртоле издвојити и одмах употребљавати.

4. Тако здрав — пробран кромпир има се ставити у тањи слој (до једног метра највише) било у подрум или трап и мора се добро са свих страна покрити сувом сламом.

5. Како подрум тако и трап морају бити потпуно суви и промајни. Температура у њима не сме сићи испод нула степени, нити се попети изнад 10° С. Најповољнија температура за чување кромпира је око 4° С Код трапа осигурати проветравање остављањем одушке помоћу подесних сулундара

Ако се пак у току јесени или зиме појави трулеж било у трапу било у подруму, потребно је одмах издвојити и избацити све натруле кртоле. Остале здраве просушити, метнути у нову суву сламу и осигурати њихово боље даљно проветравање.

Д-р **Младен Јосифовић.**

Дивљи кестен као сточна храна.*)

Ако имате много дивљег кестена, то је потребно, да га осушите, јер ће се иначе лако уплеснивити. Сув дивљи кестен лако се љушти, што ћете онда такође извршити. Сув и ољуштен дивљи кестен садржи поприлици трипут толико хранљивих састојака као кромпир. Из тога је јасно, да се сушење исплаћује и у добрим годинама, а како тек да не би ове гладне године. Кестен ћете моћи осушити у сушници за шљиве, или за хмељ, а за нужду и у пећи за хлеб. Суву робу држите у чардаку на промајном месту и превртите је чешће.

Пре употребе најбоље је кестен скувати, па метнути у кошару и држати га 1 до 2 дана у текућој води, да га вода излужи и извуче му горчину. Излужен кестен се онда гњечи и меша с другом храном, у којој је добро да има и мекиња, јер кестен затвара, а мекиње отварају.

Најбоље га подносе свиње (до 3 килограма дневно), па овце (½ кгр.), говеда (1—3 кгр.). — Коњима је боље не давати у храни дивљег кестена.

Мање количине кестена одличне су и здраве хране, само животиње треба на њега постепено привикнути.

К. **Поповић** — Шабац.

Питање: Данас ми се једна потпуно здрава коза разболела и за 5 сати угинула. Знаци болести су били ови: прво је наступила нагла надувеност, општа клонулост и тешко дисање — јечање. У овако тешком стању чобанин коза узео је и пустио крв кози на оба ува, те је истекло прилично крви. По пуштању крви надувеност је била мало умањена. После 3 часа коза је почела да се све више надува, непрестано тешко дишући и метнувши главу у земљу. Бојећи се да није због надувености добила запт мокраће или др. употребио сам рицинус, затим масло растопљено и т. д. Ово је све било без успеха и после непуних 15 минута прво је на првим ногама клекнула, затим пала надувена као кугла, овако паднувши на земљу почела је врекати и натезати се као да хоће да избаци младунче, после неколико зевања и истека воде на уста угинула је.

28-VI-1927. год.
Исток.

Радован Милосављевић,
тежак — деловођа општине источке
срез источки округ метохијски.

Одговор: Према опису има више узрока, због којих је ваша коза могла да угине. Од којих су главни: надув, тровање и прострел (Anthrax).

Надув се јавља код стоке лети, кад се ова пушта на пашу рано изјутра, док је велика роса, са празним стомаком.

Тровање. Могао је бити случај да је чиме коза отрована?

Али се погледом на краткоћу боловања и брзо угињење, највероватније је: да је коза боловала и угинула од „прострела" (Anthrax), коју болест проузрокују ситни, голим оком невидљиви створови — микроорганизми (антраксне бактерије), који се могу видети само справом, која увеличава — микроскоп.

У погледу лечења (по нужди) добро сте поступали, само сте још требали да мењете кози око трбуха ладне облоге. И, у будуће, ако би вам се овакав случај десио, треба да будете свесни: „да је прострел (Anthrax) једна опака заразна болест, која прелази како на стоку тако и на људе, од које се треба чувати". *Код ове болести кожа се и јарина не искоришћава, већ се леш заједно са кожом закопава дубоко у земљу на склоњено место, где здрава стока не долази. А, о овоме се мора да извести општинска власт ради знања и јављања ветеринару.*

М. Митровић,
мир. лекар.

*) Одговор на питање г. Јована Милића, економа из Ст. Футога. У исто време извештавамо питача, да се вешти калемари за винову лозу могу наћи у околини Александровца (Жупа).

БЕЛЕШКЕ.

О гајењу жита на кућице. — Пред нама је време јесење сетве. Да не промашимо то време, препоручујем заузимљивим пољопривредницима, да изврше опит с начином гајења пшенице (или ражи, јечма) на кућице (оџаке). Потребно је то стога, што су опити по овом питању, изведени у прошле две године, показали такве успехе, да је вредно, да се с овом ствари занимамо у већој мери, како би је с једне стране, што боље проучили, и с друге стране, што боље популарисали.

У ту сврху потребно је:

1. Најмање 1 ар земље, т.ј. комад земље дугачак и широк по 10 метара, који да буде што боље обрађен.

2. Конопац дугачак 10 метара, и на његовим крајевима да су привезани клинови од дужине 30

сантиметара. На конопцу треба на сваких 25 сантиметара мастилом обележити значку. Свега биће дакле 40 значака.

3. Једна мала мотика.

4 Један напрстак, или кашичица, у коју може да стане 25 зрна семена, које ћемо сејати.

5. Један килограм семена пшенице (или ражи, јечма). Најбоље ће бити, ако семе преберемо руком, да не буде ниједног полупаног зрна и ниједне семенке корова.

То је сав прибор, који нам је потребан за извођење овога опита. Посао ћемо извршити овако:

Прво ћемо на припремљеном земљишту затегнути конопац и забости клинове у земљу.

Дуж конопца ископаћемо мотичицом браздицу дубоку око 5—6 см.

Затим ћемо спрам сваке значке на конопцу посејати по један напрстак семена, који смо баш тако подмерили, да у њега стане по 25 зрна.

Пошто смо на тај начин посејали цео ред, т ј. 40 кућица, преместићемо конопац за дужину клинова (30 см), па ћемо дуж њега ископати другу браздицу, засејати је као и прву, па тако наставити све, док не будемо засејали 33 браздице, јер толико може да стане на ширини од 10 метара.

На послетку ћемо поље подрљати или повлачити, и тиме је свршен сав јесењи посао.

У пролеће узећемо опет у руке исту мотичицу, па ћемо усев тако окопати, да унаоколо кућица земља буде уситњена и чиста од корова. Овај посао свршићемо по могућности већ у месецу марту или априлу.

Ко буде хтео, да свој опит прошири и опитом с вештачким ђубривом, добро ће урадити, ако од *делегације произвођача чилске шалитре — Београд* (Поенкареова улица 35) замоли потребну количину ђубрива, па пре копања усева посеје ђубриво преко половине свих редова, и приликом окопавања помеша га са земљом.

После првог прашења усев ће се брзо склопити и вероватно неће га ни требати и други пут окопавати. То ће бити потребно само у томе случају, ако би иза првога копања ускоро пала плаха киша, па би се земља окорела. Због те коре морао би се усев окопати и други пут.

Напослетку потребно је, да сваки пољопривредник, који се буде одлучио, да изведе овај опит, тачно хвата рачун, за колико је више рада уложио у овај посао спрам обичног начина, али да рачуна и то, за колико је више добио приноса, како би на крају идуће године знали, шта нам вреди овај нови начин гајења жита.

Како године 1926., тако и године 1927. било је случајева, да су приноси износили преко 50 товара зрна по хектару. Ово су бројке, које ће нам без сумње импоновати, и које ће нас потстаћи, да ствар озбиљно узмемо.

За сада нека свако врши опите у маломе и нека их изведе руком. За извођење посла у великом размеру биће онда такође могућности, јер су, како за сејање у кућице, тако и за окопавање усева, конструисане одличне справе, које ћемо моћи лако и јефтино набавити, ако се за то покаже потреба.

Шабац. **К. Поповић.**

НЕКРОЛОГ.

† Јован Станојевић,

прота неготински, оснивач крајинске подружине Српског Пољопривредног Друштва

Неготин и сва Вељкова Крајина достојно је ожалила свога узорнога старога свештеника и проту, који је јула о. г. преминуо.

Као свештеник служио је цркви и народу 60 година, као окружни прота 35 година. Увек смеран и раден, он је заслужио велико поштовање, које је уживао.

Ми ћемо да потсетимо овде у његовом многосрсном раду само на оно, што је радио за унапређење пољопривреде у томе крају.

Школа за винодеље и воћарство у Букову код Неготина као нова тековина наилазила је код многих у народу на неједнаку оцену, па делимично и на неповерење. Ово је могло и ометати утицај њен на народ, који угледајући се и слушајући са поверењем своје прваке, одмах од почетка по савету проте Јове о школи и њеном утицају имао најповољније мишљење. Да би се ојачао утицај школе, требало је основати подружину пољопривредну, и он је и на томе усталачно порадио и тако утицао, те је она ускоро и своју изложбу приредила.

Затим је са школом и подружином помогао да се оснује зимска школа за винодеље и воћарство. Ово је још више послужило да се убрза препород оболелих и у многоме већ изумрлих винограда чувене крајине.

Обично се с неповерењем предусрета свака нова ствар, а већ за утицај науке на пољопривреду и да се не говори. Довољно је да само један угледнији човек сумњиво заврти главом, па да сви окрену леђа једној такој установи. Код проте Јове то није било тако. Свагда и свуда имао је лепу реч за школу и привреду. Вредни Крајинци зато су радо давали децу у школу за Винодеље и Воћарство, па и одраслији људи долазили у *зимску* школу и прибављена знања одмах примењивали код својих кућа.

По своме положају увек у додиру с народом целога крајинског округа он је много допринео да се рад школе и новога правца рада свуда пријатељски прихвати и оцењује.

У доба јаке пероноспорне заразе такође се корисно осетио тај његов утицај. То се запазило и у другим пословима управе школске, као на пр. са увођењем телефонске везе са вароши у доба, кад је и у Београду телефон био реткост. Није мање

реч његова ублажавала силну опозицију, која се дизала око просецања пута кроз рит, за који се школа залагала.

Он је заслужио да му рекнемо: хвала ти на свему, што си радио и урадио, а још више за добар пример, који си својим радом дао својој браћи свештеницима у другим крајевима наше отаџбине.

Слава проти Јови Станојевићу!

М. С.

ЗАПИСНИК

40. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 28. септембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић, чланови: А. Рашковић, Д. Спремић, С. Ратковић, Б. Станисављевић, М. Стојановић, В. Матић и Н. Петровић и гост А. Васић, ред. члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

668) 39. седница Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник као и саопштење председника, да је штампање календара за 1928. г. уступљено штампарији Св. Сава, као најповољнијем понуђачу;

669) 38. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуку, да се поклони ђацима, учитељским матурантима из Даниловграда, по један календар и Тежак из ранијих година.

II

670) Прочитан је записник 41. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено: да се прими знању, да су пре гледани и оверени рачуни преко 1000 динара.

III

Прочитан је записник 38. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

671) да се по понуди Д. Тркуље за плугове „Венцки“, тражи 20 ком. у комисион;

672) да се наручи од Кунде и Сина: 1000 ножева за калемљење од 10 см., 500 ножева за калемљење од 9½ см., 200 ножева воћарских ЗЕ а од 11 см; 200 белегија за оштрење ножева № 387 и 240 маказа № 139;

673) да продајна цена Еберхартовим плуговима буде: 700 дин., Сервус 750 дин. и Комет 880 дин.

IV

Прочитан је записник 38. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

674) да се исплати по 200 дин. за одржана предавања држав. економима срезова: неготинског, ужичког и пољничког;

675) да се одобри Подружини из Бања Луке, да дуг ликвидира најдаље до краја ове године;

676) да се прими знању извештај изасланика о изложби у Деспотовцу стим, да се извештај преда Уреднику Тежака ради штампања.

V

677) Прочитано је писмо адвоката г. Обрада Б. Благојевића, којим извештава, да је завршио рад око убаштињења Друштвеног имања и да предаје оригиналну тапију са шест преписа, са молбом, да му се накнади трошак од 302 дин. и призна заступничка награда колико Управа за сходно нађе, а која не би требала бити мања од 25.000 дин., како је усмено изјавио секретару. Одбор узимајући у обзир да је г. Благојевић радио на овоме послу скоро пуних пет година, налази, да је ова награда минимална и да је г. Благојевић био овако скроман, имајући у виду хумани рад овога Друштва као и с обзиром на то што је његов почасни члан. С тога одлучује: да се г. Благојевићу исплати 302 дин. на име трошкова и 25 000 дин. на име награде и упути писмо са изјавом захвалности. Осим тога одлучује: да се г. Благојевић упише за члана добротвора. Председник Друштва да напише о овоме чланак, који да се штампа у календару на уводном месту. У исто време изабран је одбор од г.г.: М. Миљковића, Др Т. Митровића и А. Рашковића са задатком, да одмах приступи припремним радовима за подизање новог Друштвеног дома, ради чега се овлашћују да могу узети једно стручно лице, коме платити 5 6000 дин за израду скице. О своме раду да сваке седнице извештава Управу.

VI

Саопштења и предлози:

678) Председник саопштава, да је у име Друштва узео учешћа на конгресу Привредника, на коме су били многи изасланици разних културних друштава. Пре конгреса одржан је парастос умрлим члановима. На конгресу било је многих лепих говора, у којима је нарочито истицана заслуга творца Привредника г. В. Матејића. Одбор прима знању саопштење и захваљује се председнику на труду.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калијумметабисулфит за ширу и вино . .	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плавн камен првокласни „Монтекатини“ .	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушач. флаша. . . .	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др . .	250	„ „
Пресе за грожђе од 250 лит.	*3450*	„ „
Муљаче за грожђе (Мајфартове) од 30 ст. ширине	*1150*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда . .	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови . . .	35	„ „
Ножеви за калемљење Солингеи	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа . .	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија .	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра.	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама .	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „

Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800 „ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650 „ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900 „ „
Дрљаче дводелне средње	550 „ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700 „ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100 „ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500 „ „
Сецкалице за сточну репу, буидеве. кромпир и т. д.	700 „ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	2400 „ „
„ „ „ *Hajd* „ *Ia*	2200 „ „
„ „ „ „ *I/I*	2600 „ „
„ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	2600 „ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	4600 „ „
Патент шегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23.— од ½ л. 7. –	ком.
Семе од лучерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	32 „ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	30 „ „
Семе од озиме грахорице	7·50 „ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња чланова и осталим пољопривредницима да своје поруџбине прво преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

НОВА КЊИГА 2—2
М. Ј. Никетић

ВИНОГРАДАРСТВО

Садржај: Анатомија и физиологија винове лозе. Животне појаве винове лозе. Чиниоци које утичу на квалићу вина. Главне сорте домаће и америчке лозе. Ампелографија америчких сората и хибрида. Начини размножавања винове лозе. Подизање винограда. Орезивање винове лозе. Радови у винограду. Болести винове лозе. Илустровано на 148 страна.

Цена 30 динара.

Књижара А. М. ПОПОВИЋА
Београд — Сремска 4.

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да при извођењу ма ког посла у подруму има при руци књигу „ВИНАРСТВО“ која се добија код Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 30 динара.

Медоносно и украсно шибље и дрвеће

Највећи избор шибља и дрвећа са цветањем од фебруара па до позне јесени. — Цене солидне.

Илустровани ценовник шаље се бесплатно.

Прва Српски Расадник украсног и медоносног шибља и дрвећа

4—4 **Мил. Милорадовића, Јагодина — Србија.**

Дво-годишње на зелено калемите!

Лозне саднице (ожиљени калемови) ожиљене саднице Америч. лозе 1—3 годишње воћне саднице, воћне дивљачице и калемите руже. „Стручна производња“ од свих страна призната као најбоља са најсолиднијом послугом. Ценовници бесплатно.

Јанко Шарић
дипл. стручњак за виноградарство и воћарство
Петроварадин — Мајур (Срем).

НА ЗНАЊЕ

Извештавају се Подружине и чланови, да је Друштво поручило већи број чувених Еберхартових плугова марке „Дивљи вепар“, који ће приспети крајем овога месеца. Цена ће бити ова:

Лак плуг „Јота“	Динара	700 –
плуг „Сервус“ (№ 5)	„	750—
плуг „Комет“ „ 4)	„	880—

Може се Подружине да ово одмах објаве својим члановима и да прикупе поруџбине од појединаца и још сада за све заједно резервишу потребан број плугова.

Која Подружина има отворен рачун, капара није потребна, у противном слати по 200 динара од сваког поручног плуга.

Како је тражња ових плугова велика, а нову поруџбину неће моћи вршити до пролећа, може се Подружине да плугове резервишу што пре, јер ће се и експедиција из нашег магацина вршити по реду пријава.

Подружине и чланови имају учобичајени попуст од 5%, као и на остали справама, које од Друштва узимају.

Појединци нека шаљу новац унапред, додајући 10 дин. по комаду за експедиционе трошкове. 2—2

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 11. — X — до 18. — X — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	Београд							Нови Сад						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	287	300	280	290	—	—	—	290	297	285	295	300.000	285	297
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	—	—	—	260	275	255	270	—	—	—
Овас	202	225	200	217	—	205	219	207	210	202	205	30.000	202	210
Кукуруз	190	230	185	224	—	212	212	185	230	182	227	1,280.000	182	230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	425	200	415	120.000	220	425
Мекиње	195	195	185	185	—	—	—	175	175	170	170	10.000	170	175
Пасуљ	350	365	330	360	—	362	362	330	350	325	340	50.000	325	350
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	495	495	—	910	910	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	630	630	600	620	—	620	620	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	150	145	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	260	240	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	4500	5000	4000	5000	—	—	—

Ратна штета 402—405 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Србиј, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Прављени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Рајковић**

Како да утрапимо сточну репу за зиму?

Ово питање занима данас наше пољопривреднике. Јер, репа је „зимска зелена пића", коју сва стока врло радо једе, а које је као и остале сточне хране ове сушне године врло мало уродило, па то мало ваља добро сачувати.

Репа, која је добро очишћена од зеленог, и нарочито од сувога и натрулога лишћа, пусти се прво, да дан-два мало провене, па се затим свезе до места, где ће бити трап. То место нека буде на узвисини, куда не може да се слива вода.

Трап не треба копати у земљи, и на дно трапа не треба простирати сламе, већ се само каналом обележи и оивичи његов облик, који је правоугаоник, широк $1^1/_2$ метар, а дугачак по потреби. Сад се од репе „зида" камара, при чему се пази, да се у камару не метне ниједна натрула и плеснива репа, јер ће такве покварити и оне здраве. Од натрулих и угњечених репа направи се засебан трапић, и оне треба што пре да се потроше. Висина трапа не треба да је одвише велика, нека буде највише 1 м. 20 см. — Важно је, да у трапу репе буду тако сложене, да не буде много шупљих неиспуњених простора. Шупљине треба испунити са ситнијим репама. Трап ће у пресеку изгледати овако:

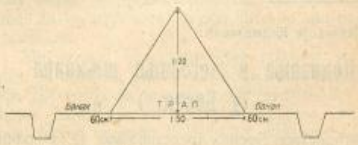

Сл. 84. — Попречни пресек трапа за репу

Пошто је трап добро саденут, ваља га покрити. За прво време не сме се трап покривати трајним покровом, већ се само с обе стране наслажу на њега снопови кукурузовине (или се мало покрије са сламом), да репа није директно изложена сунцу и да у трап не закисава. Овако оставља се трап што дуже, све до пред почетак хладног времена, да се репе што боље охладе и издишу. То је врло важно, јер свака репа је жива билька, која дише и испарава водене паре, и све то треба да из трапа изветри. Ако би трап одмах био покривен трајним покровом, било би запречено то ветрење и репа би се ознојила и подушпарила, па

од тока иструлила. Осим метања натрулих репа у трап, ово је главни узрок трулењу репе.

Кад већ осетимо, да ће наступити хладно време, ваља трап покрити. Ово се чини тако, да се трап сасвим открије и уклони с њега привремени покров од кукурузовине (или сламе), па се директно на репу набаца слој земље од дебљине 20 до 30 см. Репа дакле не сме ни одозго, ни одоздо доћи у дотицај са сламом, већ са земљом, јер у слами се ствара трулеж, а у земљи не. Земља, што се набацује на трап, ископава се из јарка око трапа. Овде ваља пазити, да се свуд у наоколо трапа остави банак широк барем 60 см., како се на трап набацана земља не би срозавала натраг у јарак. На врху трапа нека за сада још буде најмање земље, да репе вире скоро још из ње. Да трап не закисне, треба по врху натући две даске сковане у виду крова, па онда тако чекати све до наступања јаче зиме. Пред јаку зиму скинућемо даске с врха, па и на њега набацати земље, тако да читав трап буде подједнако покривен с наслагом од 20 до 30 см. земље. Сад ћемо преко ове земље метнути сламе за више сантиметара, па ћемо преко сламе набацати још једну наслагу земље дебелу 20 до 30 см. и тиме је наша репа врло добро утрапљена. Ни по најстрожијој студени неће се смрзнути унутрашња наслага земље, већ само спољашња до сламе, а пошто се је ранија репа добро охладила и испарила, не треба на врху остављати никакву „одушку“ за проветравање, јер баш те одушке и јесу најчешће оно место, где се трап квари.

Имамо ли две врсте репе, на пр. жуту и црвену, то ће бити добро, да се свака врста утрапи засебно. Црвена се репа држи дуже од жуте, па ћемо прво потрошити жуту, а касније црвену. Онај трап, који мислимо трошити раније, неће се можда ни морати покривати другом наслагом земље.

Радећи овако сачуваћемо „зимску зелену пињу“ за нашу стоку, а не за ђубриште.

Шабац. **К. Поповић.**

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Гушобоља

Преко две хиљаде година позната је човечанству ова опака болест. Али из 16., 18. и 19. века познате су страховите редње са врло великом смртношћу.

Дифтерија је била бич дечји, докле год није откривен њен изазивач, а убрзо потом и наручити лековити серум за лечење.

Ово је једна нагла заразна болест, веома заразна за децу, изазвана нарочитом клицом, која изазива образовање наслага и навлака на месту обољења, обично на крајницима, ресици, грлу, непцима, реље у гркљану и носу. У исто време клице производе врло јаке отрове, који се шире и преносе крвљу и трују живце.

Дифтерија је проширена преко целе земљине кугле. Преноси се непосредним додиром с болесником. Али и здрави људи могу бити посредници. Нарочито одрасли могу удисати бациле дифтерије, а да не оболе, а затим их пренети на своју децу. Овако се врло често приноси ова болест. Али се може пренети не само ваздухом у близини болесниковој и капљицама, које излазе из његових уста, него и стварима из његове околине, затим

ПОДЛИСТАК.

Инж. **Миливоје Кецмановић.**

Подизање и неговање шљивара у Босни.*)

Воћарство Босне представљало је у раније доба, а и данас представља једно од главнијих врела наше пољопривреде, врело из кога је народ црпио велику материјалну корист.

Сви ми, а напосе школовани пољопривредници, који смо имали прилике пролазити кроз ове крајеве, видели смо да су прилике теренске и климатске у овим крајевима врло погодне за гајење најбољих и најплеменитијих врста воћа. Па и поред тих изванредно повољних услова ми видимо, да наше воћарство не само да не напредује, него даномице пропада. Нарочито шљива не доноси ни издалека оне приносе, које смо некада имали. Кад прођемо кроз наше крајеве и погледамо наше воћњаке, ми видимо, да они личе на стара и напуштена гробља. Шљиве су удаљене једна од друге једва 3—4 метра, круна је пуна старих трулих и пребијених грана, које су поломљене приликом трешења, великог рода или ветрова. Све старе гране проткане су са младарима и легорастима, тако, да читава круна више личи на једну стару издерану метлу, него на једно лепо и одгајено стабло. Не само суве гране него и читава осушена стабла место да се ископавају и спале, остају на своме месту и служе за склониште свима инсектима, који се одатле размножавају и нападају здрава стабла.

Ако ми одмах не прискочимо у помоћ нашем оронулом воћарству, биће мо приморани да увозимо воће и поред тога што имамо све услове, да постанемо извозничка покрајина прворазредних воћних производа.

За време Аустрије, када смо ми у већини били кметови, ми нисмо могли да с много воље и интереса множимо и гајимо одабране врсте воћа, јер нисмо били ни власници земљишта, нити свега прихода, који смо са туђе земље имали. Али данас, када смо ми господари свога огњишта, када

*) Са једног предавања одржаног у народу.

млеком и другим животним намирницама. Чак и муве могу бити посредници у преношењу гушобоље.

Нарочито је опасан прездравели белесник, јер он за једно дуго време по оздрављењу скрива у грлу своме бациле дифтерије и сеје их по својој околини. Има случајева, да их сеје чак и 90 дана по оздрављењу. Због тога је врло потребно, да се сваком прездравелом од дифтерије, пре него што му се дозволи дружба са здравом децом, испита грло бактериолошки, у размаку од неколико дана бар 3—4 пута.

Још је врло велика опасност и лак случај оболења. Често пута дифтерија се покаже као лак, незнатан крајник. Детету зацрвени грло, нешто отекне, добије ватру, траје 3 - 4 дана, па све и без лечења прође.

Али ако је тако лако прошло једно, друго обично прође врло рђаво. У овим случајевима родитељи мисле: прездравило је прво, па ће и друго. Међутим друго оболи много озбиљније, јер је с једне стране клица ојачала, а и дете је можда је мање отпорно. И у таквим случајевима дете врло често и умире.

Зато је неопходно нужно, чим дете заболи у грлу, тражити лекара. Исто тако за спречавање, да се болест даље шири треба тражити и бактериолошке прегледе.

Најопаснија је дифтерија, кад почне дубоко у гркљану. Ту, у крупу, обично дете се и угуши.

Дифтерија почиње са запаљењем грла. Дете се осећа уморно и утучено, невесело је, не једе и не игра се, нос му је обично затворен, говори кроз нос, има кијавицу. Каткада добије главобољу, тужи се на болове у грлу. Реље почиње болест изненада са језом и ватром, повраћањем, јаком главобољом, гушобољом, тешким хрканьем. На грлу, крајницима, непцима, ресици, почиње се појављивати једна скрама пљаво беличасте боје, која се не скида лако и која расте. Жлезде око врата почињу отицати, па чак и оне исподвиличне. Скрама прелази и на нос.

Температура може бити врло висока. Било је убрзано. Дете постаје бледо. Што болест више напредује, бледило је све јаче. Кад тровање узме маха, помодре болеснику усне и нокти.

Болест, ако се остави самој себи, у ретким случајевима може проћи сама од себе. Обично такав болесник свршава смрћу.

Међутим од дифтерије имамо веома сигуран лек у лековитом серуму. Овај серум добија се на тај начин, што се коњима убризгава дифтеритичан отров, доклегод им крв не постане имуна, доклегод се дакле, у крви коња не створе нарочита лековита противтела, која везује дифтеритичан отров и чине га безопасним.

Искуство је показало, да ако се дете првог дана убризга овим серумом, оздрави готово свако. Од деце убризгане другог дана оздрави тек 96% трећег дана само 87 процената, а петог дана тек 60 од сто оболелих. У колико се више одуговлачи с одласком лекару и са убризгавањем, у толико су све мањи изгледи на оздрављење. Због тога је најпаметније, чим дете оболи под горњим знацима, одмах тражити лекара. Никад се не може прорећи, које ће оболење бити мање, а које тешко. Баш и ако је сасвим лак почетак, током болести може се изврнути тешка болка. А кад се болест укорени, доцкан је све, па ни серум не помаже.

Ако једно дете болује, треба га издвојити од

смо ми слолодни ковачи своје среће, ми требамо, ми морамо, да окренемо једним другим бољим напреднијим путем, који ће нас довести до напретка и благостања нашег. Ми морамо у свему да се угледамо на друге напредније народе, који су живили у бољим и повољнијим приликама од нас. Ми морамо да се послужимо с науком и искуством тих напреднијих народа. Данас можемо проћи много села и кад питамо за калемове ко их је калемио и садио, одговор је, мој дед или отац, а млађи су врло ретки, који калеме и који су вични томе послу.

Још пре 2000 година људи су се интересовали и занимали са воћарством. Немачки цар Карло Велики још пре 1300 година основао је школу за подизање и неговање воћа.

Пре 100 и 200 година у Немачкој су биле прописане строге казне за оне, који су правили штете на воћкама и шумама.

Закони су били такви, да су младенци морали приликом венчања да засаде по неколико воћака, а такви су прописи били и приликом крштења и сличних згода.

Шта би рекли наши стари, кад би устали и видели да после толико стотина година, ми у томе послу нисмо ни педља корачали напред, па шта више, да не очувасмо ни оно, што су они подигли и оставили.

Ми имамо пољопривредну Школу у Бањој Луци. У области имамо пет ново основаних расадника. Ви треба да шаљете своју децу у Пољопривредну Школу и на воћарске курсеве, који се држе сваког пролећа и јесени у наведеним расадницима. Јер само школовани пољопривредници моћи ће да помогну себи и да друге упуте о бољем и рационалнијем неговању воћа.

Као што видите, о вашем напретку Држава води рачуна; само и ви треба да се боље одазивате и да у што већем броју шаљете своју децу у школу и на наведене курсеве.

— Наставиће се. —

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да при извођењу ма ког посла у подруму има при руци књигу „ВИНАРСТВО" која се добија код Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 30 динара.

здравих. Чак и оно одрасло чељаде, које негује болесника, нека не залази међу здраве, пре него што се добро не опере, а нарочито не испере уста и грло.

Кад болесник оздрави, не сме се пустити одмах међу здраве. Најбоље је утврдити, као што смо поменули, бактериолошким прегледом, да ли је обезсмрчен.

Али данас постоји и могућност, да се пелцују деца против дифтерије. Ово се са врло великим успехом нарочито у Америци спроводи. Чак можемо и испитати и пре него што се појави болест, да ли је дете наклоњено дифтерији или није. Па у случају наклоности, морамо га пелцовати.

Ово раде бесплатно државни хигијенски заводи, а треба да раде и сресци лекари. Због тога се у опасности треба обраћати њима.

Др Ст. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ.

Радови у новембру. — *На дому и двору.* — Вршидба и млаћење разних зрнастих плодова. Кружење кукуруза. Утрапљивање коренастих плодова. Рељење лана и конопље. Прегледање справа и машина за сбрађу, чишћење, подмазивање и смештање под сувоте. Печење ракије од комине. Оправка и препокривање кровова. Спремање дрва за огрев.

Око стоке и живине. — Храњење по зимском оброку. Умањивање оброка за радну стоку. Брижљивд нагледати храњење крава — музара. Утопљавање стаја. Товљење свиња и издвојених говеда с јачим додавањем репе и репних резанаца из шећерних фабрика, уљевних погача и јарме. — Код живине се утопљава све више, уколико настаје јаче хладноће. Храни се по зимском оброку хрењења

На њиви и ливади. — Јесење дубоко орање на свима парцелама које нису засејане. Извожење гноја на њиве и детелишта. — На ливадама чишћење разора за наводњавање. Справљање гноја мешанца — ливадског. Пуштање воде за наводњавање по благом времену.

У градини. — Риљање на свима одељцима, који нису под усевима. Покрити лишћем усеве, који остају преко зиме на отвореном пољу, ради заштите од зиме.

У воћњаку и расаднику. — Ако време допушта продужује се сађење воћних садница. Почиње орезивање старијих семенастих воћака. Окопавање. Кречење воћака. Смокве се полажу и покривају земљом. — У расаднику риљање у одељцима, из којих су повађене воћне саднице. Вађење младица за зимско калемљење и утрапљивање.

У винограду и подруму. — Вађење притака и полагање на купе под сувотама. Растурање гноја и вештачких — хемијских — гнојива, и загртање. Јесење сађење на пролетњим риљевинама. Дубоко риљање (риголање) за оснивање нових садова. — У подруму брижљиво доливање нових вина. Отакање прног вина са комине. Бистрење старих вина.

На пчелањику. — Кошнице треба да су снабдевене са довољно хране. Оставити их на миру.

Код свилобуба. — Јаја свилобуба у зимовнику.

Искоришћавање грожђане и воћне комине за исхрану стоке — Оскудних година, као што је ова, може се за исхрану стоке: коња, оваца, волова и др., корисно употребити комина од грожђа и воћа било таква каква је, или још боље ако јој се додаду јефтине шећерне материје, као што је меласа, која се добија при изради шећера у шећерним фабрикама.

Припремање комине за храну стоке врши се овако: комина се осуши, искрши, натопи мелассом, па поново осуши. Овако спремљену комину лако је чувати и руковати њом.

Ако не можемо употребити овај поменути начин, који је најбољи, комина се може и на друге начине сачувати за исхрану стоке, као на пример:

1) у траповима, ако се само добро нагази;

3) у кацама цементираним или дрвеним, добро нагажена или прекривена водом;

3) на промајном и сувом месту, ако је претходно добро осушена.

Комина је храна за нужду, на коју се стока тешко навикава, па је треба давати прво у врло малим количинама, а доцније нешто више, али увек мешајући је са другом храном: трицама, прекупљеним кукурузом, плевом и др. Најбољи дневни оброк на крупну стоку не треба да је већи од 6 до 8 кгр., а за ситна грла по 1 до 4 кгр. највише. И комина од воћа чува се на сличан начин. И она је тешко сварљива и може изазвати поремећаје у органима за варење, ако се даје у већим количинама и сама за себе. Даје се овцама, свињама и говедима, која се гоје, радним воловима, а ретко приплодној стоци.

Дивљачица јабука I класе има на продају сресци воћни расадник у Петровцу до 20.000 ком.

Одабрана пшеница за семе, тежине 80.50 **кгр.** по хектолитру, без уродице, одгајена на брдном терену, може се добити преко Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 3·50 дин. по килограму, франко Друштвени магацин.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

УПРАВНОМ ОДБОРУ СРПСКОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА.

По одлуци Управног Одбора од 7. ов. мца. Бр. 10.227, присуствовао сам отварању изложбе стоке у Варварину, за срез темнићски, 18. ов. м. и о припремама, уређењу и приређивању част ми је поднети овај извештај:

I. Припремање:

Обласни Одбор Моравски око припремања

изложба у опште учинио је све, што је могао и требало. Приређивање изложбе у ср. темнићском објавио је штампаним плакатама, на којима је било све лепо изложено и објашњено; ове плакате биле су изложене свуда по срезу: у школама, општинама, задругама, подружинама, кафанама, среском расаднику, као и већи број код утицајнијих људи у срезу. Сем овога засебним писмима тражено је од општина да све ово објаве народу на зборовима код општина и по селима, а чланови Одбора и лично су обилазили по срезу и утицали да народ учествује са својом стоком на изложби. Велики део овог посла био је пао на државног среског економа, који је ову дужност лепо и обављао, уз помоћ свог вредног помоћника.

II. Уређење изложбе:

За уређење изложбе било је припремљено на простору сточне пијаце, која је одмах до вароши и на лепом месту. На овоме уређена су одељења оградама за ситну стоку, краве, бикове, јунад м. и жен., пастуве, кобиле и омад. У опште све је ово било у реду.

Спискови уписане стоке посебно по врстама били су лепо и прегледно срећени.

Од стоке је било пријављено		дошло на изложбу
Прип. кобила са ждребадима	16	16
„ без ждребади	21	21
Пастува старијих од 3 год.	9	9
Омади мушких и женских	22	22
Крава са теладима	74	74 две са биволицима
„ без телади	18	18
Бикова	31	32
Јунади мушких и женских	61	61
Оваца и шиљежади	167	141
Коза и шиљежади	88	74
Крмача и нераста	60	60
Назимади	5	15

Код све стоке готово преовлађује мршавост због слабе паше, али је стока иначе негована са вољом и љубављу.

За расе могло би се рећи, да су сва старија грла мелези бољих раса, али сва млађа грла, види се, да су већ чистије крви, што је дошло од избора мушких приплодних грла, на шта сточари у овом крају обраћају нарочиту пажњу.

Код коња има арапске, липицанске, енглеске и нормандске крви; код говеда преовлађује сименталска раса, а мали је број домаћих раса; код свиња већином је мелез бекшира, виђа се по неко грло фајфелове расе, а свега је било три грла монголице чисте. Код свиња има лепих примерака, али изгледа да се слабо обнавља крв, те мислим да им је ово један велики недостатак, што је уочио и Обласни одбор, па је узео знању да о овоме поведе бригу. Овце и козе обичне су и домаће, међу њима има и врло добрих примерака, што се је видело да зависи од одгајивања.

Учествовање на изложби било је већим делом из оближњих села.

III. Приређивање изложбе:

Пријем стоке отпочео је од 6 часова ујутру 18. ов. мца, на дан изложбе. Стока је одмах распоређивана у одређена одељења, где је било за свако одељење одређено по једно лице као дежурно. Крупнија стока: коњи и говеда обележена су бројевима, а ситна стока онако изложена (овце, козе и свиње). Пријем и долазак стоке завршен је до 8 часова.

У 8 часова на месту приређивања изложбе одржали су водоосвећење два свештеника у присуству чланова обласног одбора, месног чиновништва, излагача и великог броја грађанства. По завршеном водоосвећењу председник обласног одбора г. Александар Васић, поздравио је присутне, одржао врло леп говор о важности сточарства, изнео циљ приређивања изложбе, заблагодарио се на добивеној помоћи Министарству Пољопривреде и Вода и Српском Пољопривредном Друштву, за које је додао да ово ни до сада никада није заборављало Темнић, после овога објавио је да је изложба отворена, позвао г.г. чланове оцењивачког Суда да приступе своме раду, а присутне да пођу и размотре изложена грла.

За чланове оцењивачког суда били су одређени обласни пољопривредни референт у Ћуприји, директор пољопр. школе у Ћуприји и ветеринар.

Пошто директор школе није могао доћи, заменио га је један од његових наставника, а како ветеринар није био дошао, позвали су ме, те сам се примио ове дужности:

Број награда био је подељен и то:

Код коња	30 и 1 премија
Код говеди	48 и 1 премија
Код оваца	14
Код коза	13
Код свиња	14
Укупно	121

По завршеном раду направљен је записник и награде су добили:

Приплодне кобиле са ждребадима и без њих	19 награда 1 прем. и 1 пох.
Пастуви	4 награде и 1 похвалницу
Ждребци-омади	7 награда
Краве са теладима и без	21 награду, 1 прем. и 1 пох.
Бикови	16 награда и 1 похвалницу
Јунад мушка и женска	11 „
Овце	14 „
Козе	12 „
Свиње	14 „

Записник одређених награда прочитан је излагачима и присутнима и сви су изјавили, да су задовољни додељеним наградама, као и радом чланова оцењивачког суда као потпуно правилног.

Излагачима, који су награђени, подељене су одмах додељене награде, које су биле у пољопривредним справама, алату, материјалу, семену, пољопривредним књигама и мали број у новчаној сумама у готовом новцу.

Изложба је завршена у потпуном реду и оставила врло добар утисак и подстрек на одгајиваче тако, да се може надати да је овим одгајивачима дата воља за утакмице и много би се допринело, ако би ове било што чешће.

Српско Пољопривредно Друштво, сматрам, да оваквим радом Обласног Одбора треба да буде задовољно и радосно, што се појављују озбиљни знаци код самоуправних установа, да увиђају користи од приређивања изложаба и предузимају

озбиљне кораке за ове, на којима је Друштво толико година радило и крчило пут како у малим ранијим тако и сада у ширим границама, и да према квалитету тамошњег сточарства може слободно заинтересоване пољопривреднике упућивати у облас, моравску за набавку добрихконја, говеди и свиња у којој је сточарство било и пре ратова и најнапредније и сада са својим вредним пољопривредницима најближи су старом циљу.

Подносећи Управном Одбору предњи извештај, благодаран сам на додељеном ми поверењу и молим га, да верује, да сам на овој изложби као Друштвени изасланик уложио сав свој труд и по могао послове око припремања ове изложбе.

14. септембра 1927. г.
Београд.

С поштовањем
Алекс. П. Рашковић,
члан Упр. Одбора Срп. Пољ. Друштва

НЕКРОЛОГ.

† Војин Ћирковић

бив. дугогодишњи народни посланик и председник: Општине Пиротске, Ћилимарске Задруге, Пољопривредне Подружине и Трг. Занатлијске Банке.

На дан 13. септембра ове године угасио се за навек један живот до краја испуњен борбом за народна права и слободу и неуморним радом на подизању и унапређењу трговине и пољопривреде. Смрт је прекратила живот уваженом грађанину вароши Пирота, Војину Ћирковићу, у 69. год. старости, који је од уже породице после себе оставио јединца сина владику бихаћског Висијамина и супругу Љубицу.

Пок. Ћирковић још за време Турака прочуо се је као национални борац. Зет пок. Косте Таушановића, још 1889. год. био је изабран први пут за народног посланика, па од тада, са малим паузама, када је биран за председника општине, стално је ту био кроз пуних 20 год., чврсто држећи развијену заставу. За све време живота неуморно је радио и на подизању трговине и пољопривреде свога краја. Као трговац по професији, био је од помоћи у скупштини, када су се закључивали разни трговински уговори; основао је Ћилимарску Задругу, коју је све до рата 1915. водио као њен председник и подигао на највиши степен, а чувено пиротско ћилимарство добило је под његовим руководством одређен правац и материјалну подлогу. Његова изложба на страни није била без угледног павиљона Ћилимарске Задруге из Пирота, која је представљала Србију и величила њен углед. Пок. Ћирковић основао је од пре 20 год. Трговачко-Занатлиску Банку, један од угледних новчаних завода.

Енергија Војина Ћирковића није могла задржати се само на ономе, што је дотле већ био урадио. Отац његов, поред трговине бавио се и земљорадњом па је то остало у наслеђе и његовом сину Војину. После пропасти винограда од филоксерне заразе у овој околини, нашло се неколико усталачних људи, међу којима је Војин први био који је прихватио сађење калемљене америчке лозе и обнову винограда. Исто тако он је први прихватио новину да прска виноград раствором плавог камена и креча ради заштите од пероноспоре. Да би помогао и друге, неуке и сиромашније, 1900. г. он оснива Виноградарску Задругу са лозним расадником на општинском земљишту. Овај расадник кроз пуних 15 година успешно је вршио свој задатак. У исто време ствара Пољопривредну Подружину са посебним задатком да унапређује све остале гране пољске привреде; а и сам лично даје пример, како се обрађује земља, одабира семе и ђубри хемиским ђубривима.

У свима овим удружењима пок. Ћирковић био је стални председник и неуморни радник за њихов напредак. Последњих година био је јаче оронуо, но ипак је редовно и први долазио на заказане седнице, и прекорео би по кога члана управе, ако би се случајно задоцнио. Тачност на послу није га остављала до последњег часа. Само један пример. Почетком октобра 1918. год. одмах по ослобођењу Пирота, као председник општине, први од свих председника варошких општина, пок. чика Војин, депешом захваљује Њ. В. Краљу и Влади у Солуну у име грађанства за ослобођење од трогодишњег ропства.

Умро је честит и поштен, и ако је могао обогатити се.

За сав тај рад, који је овде само делимично приказан, покојни Ћирковић одликован је: орденима Белог Орла II и III реда; орденом Св. Саве IV реда; Таковским Крстом: и двема златним медаљама за грађанске заслуге; разним дипломама и медаљама са светских изложаба. Ценећи његов рад С. П. Друштво га је још давно пре рата изабрало за свога редовног члана, а сада је уписан и за члана утемељача С. П. Друштва.

Пратња његова била је величанствена, какву

Пирот не памти. Учествовало је око 5.000 људи, међу којима командант III пешад. пука, председник општине, народни посланици, чиновништво, трговци, пољопривредници и занатлије, сиромашно и богато, без разлике на партијску подвојеност. Израђен је нарочити програм за сахрану, а учествовала је војна музака III пеш пука, певачко друштво „Момчило“, ученици гимназије и основних школа. Ношено је 8 скупоцених венаца приложених од стране: Окружне пољопривредне подружине, Трговачко-Занатлиске Банке, Електричног Друштва, Есконтне Банке, Трговачке Школе, С. М. Димитријевића, лекара, и два од стране радикала из Пирота.

Покојник је поздрављен од 7 говорника: у цркви од проте Стојана Аранђеловића; пред црквом од Д-р Панојотовића у име радикалног клуба; пред Трг. Зан. Банком од Чедомира Антића; пред Пољ. Подружином од Мих. Видановића, упр. лоз. расадника; у име грађанства пред његовом кућом од Панте Митића, шефа жел. станице; од Моше Леви, студ. права у име јеврејске црквене општине; и на гробу од Божидара Стојадиновића, студента филозофије. Сви су говорници величали Војинов рад.

Међу многобројним депешама изјава саучешћа прва је депеша била садањег Председника Владе г. Вељe Вукићевића, његовог друга и сарадника.

Слава Војину Ђирковићу и мир пепелу његовом

— П. —

З А П И С Н И К

41. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 5. октобра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић и чланови: Б. Станисављевић, С. Партонић, Д. Спремић, М. Стојановић, С. Ратковић, Б. Ранковић, А. Рашковић и В. Матић.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

679) 40. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

680) 39. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник стим, да питање хонорара рецензије реши и предложи финансијски Одбор.

II

Прочитан је записник 42. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

681) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1.000 динара;

682) да се прими знању, да је извршен преглед касе и нађено стање исправно.

III

Прочитан је записник 39. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

683) да се одбију поиуде М. Јовановића за банатску пшеницу и И. Чатера за сено;

684) да се набави 10 босанских ралица марке „Ферхат“;

685) да се одобри набавка 7 мужача и 1 хектолитарске ваге, коју је извршио Набављачки Одбор.

IV

Прочитан је записник 39. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

686) да се за одржана предавања исплати: г. Љ. Марковићу 200 динара и М. Милорадовићу 100 динара;

687) да се по извештају г. С. Огњановића о извршеном прегледу Подружине у Радовишту замоли тамошњи ср. економ, да прими робу, која се налази код Подружине и Подружину обнови, а стара Управа да се оптужи за мањак;

688) да се по извештају г. М. Поповића о прегледу Подружине у Пожеги, тражи наплата дуга судским путем. Рачун г. Поповића о путном трошку да прегледа финансијски Одбор;

689) да се тражи од ср. економа из Влад. Хана, да плати сечку, коју су рабаџије у његовом присуству поломиле;

690) да се упути у Врању г. Н. Стаменковић друштвени економ, да спреми и уреди тамошњу изложбу. На пут да поће на три дана пре изложбе;

691) да на изложбу у Крушевац иде као изасланик г. Др. Т. Митровић, п.председник;

692) да се прими знању извештај г. Н. Петровића о изложби у Рековцу, на којој је присуствовао као Друштвени изасланик. Извештај да се упути уреднику Тежака ради штампања.

V

По осталим предметима одлучено је:

693) да Друштво не може да прими одговорност за дело и вештачких ђубрива код Подружина; али нема ништа против, да их само Министарство оснива, пошто су Подружине самосталне установе;

694) да се објасни Министарству, да је измена чл. 32. Друштвених правила потекла ради јачег потстрека за снажење Подружина, чиме се заједница повећава, и да се да могућност Подружинама са великим бројем чланова, да буду утицајније у Друштвеном раду.

VI

Саопштења и предлози

695) Члан г. С. Партонић реферише о изложби у Мрчајевцу и о спору тамошње Подружине због земљишта. Одбор прима реферат знању стим, да г. Партонић поднесе писмени извештај.

Са овим је седница закључена.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Калиумметабисулфит за ширу и вино	24	д. кгр.
Рибља бешика за бистрење вина	1	„ грам
Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	„ кгр.
Плави камен првокласни „Монтекатини“	8	„ „
Градуси за вино	35	„ ком.
„ „ ширу	35	„ „
„ „ ракију	35	„ „
Ручни апарати за прање флаша	250	„ „
„ „ „ запушав. флаша.	30	„ „
Мале пресе за малину, парадајз и др.	250	„ „
Пресе за грожђе од 250 лит.	*3450*	„ „
Мувче за грожђе (Мајфарйове) од 30 ст. ширине	*1150*	„ „
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ „
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Оригиналне прскалице Патент Аустрија	500	„ „
Ручни запрашивачи за виноград	70	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „

Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	д. ком.
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Патент тегле за конзерв: воћа: од 1 л. 14.— дин., од 2 л. 23.— од ½ л. 7.—		ком.
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „
Семе од озиме грахорице	*7·50*	„ „

Све се цене подразумевају франко друштвени магацин у Београду. За мање пошиљке (поштом) слати новац унапред, а за веће, које се шаљу возом-лађом ½ вредности унапред. Поштански пакети се не могу у опште слати на доплату, нити се могу слати *на адресу појединаца*, те се скреће пажња члановима и осталим пољопривредницима да своје поруџбине врше преко *Пољопривредних подружина и Државних Економа или Општинских Судова и Земљорадничких Задруга.*

Чланови и Подружине имају 5% попуста од горњих цена.

Подружине, које имају отворен рачун, нека поручују само оно, што ће сигурно продати, јер се узете ствари неће натраг примати.

НА ЗНАЊЕ

Извештавају се Подружине и чланови, да је Друштво поручило већи број чувених Еберхартових плугова марке „Дивљи вепар“, који ће приспети крајем овога месеца. Цена ће бити ова:

Лак плуг „Јота“	Динара	700 —
плуг „Сервус“ (№ 5)	„	750—
плуг „Комет“ „ 4)	„	880—

Моле се Подружине да ово одмах објаве својим члановима и да прикупе поруџбине од појединаца и још сада за све заједно резервишу потребан број плугова.

Која Подружина има отворен рачун, капара није потребна, у противном слати по 200 динара од сваког порученог плуга.

Како је тражња ових плугова велика, а нову поруџбину нећемо вршити до пролећа, моле се Подружине да плугове резервишу што пре, јер ће се и експедиција из нашег магацина вршити по реду пријава.

Подружине и чланови имају уобичајени попуст од 5%, као и на осталим справама, које од Друштва узимају.

Појединци нека шаљу новац унапред, додајући 10 дин. по комаду за експедиционе трошкове. 3—3

Државни лозни расадник у Новом Месту Љубљ. Области

Има свакојаке сорте америчких и других резница и прпорака као и првокласне калемове најодабранијих сората за издавање по ценама Мин. Пољоприв. и Вода. Ко треба резнице и прпорке за замену хибрида (директора), нека пита за упутство свог среског пољопривредног референта.

Државни Лозни Расадник Ново Место.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 18. — X — до 25. — X — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	287	300	280	290	—	—	—	290	295	285	292	340.000	285	295
Раж	—	—	260	260	—	—	—	245	290	245	290	30.000	245	290
Јечам	202	260	200	250	—	200	200	260	275	255	270	10.000	255	270
Овас	210	220	207	217	—	—	—	205	210	202	207	70.000	202	210
Кукуруз	187	230	185	220	—	185	210	185	230	182	227	1,520.000	183	230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	425	200	415	230.000	200	425
Мекиње	—	—	—	—	—	—	—	175	195	170	175	30.000	170	195
Пасуљ	350	370	340	360	—	—	—	355	380	350	370	70.000	355	380
Маст	—		—		—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	500	500	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	630	650	620	650	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	150	145	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	260	240	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—

Ратна штета 400 - 402 дин.

Сваки добар земљорадник купује само

ТРАКТОР ЦЕНТАУР

јер га добива за свега 30.000 дин. неоцарињеног франко Београд. Њиме може простим и лаким руковањем обавити све земљорадничке послове. ТРАКТОР ЦЕНТАУР оре, дрља, ваља, сеје, окопава, коси, врши, вуче, а може да се употреби и за погон ма које земљорадничке машине.

ТРАКТОР ЦЕНТАУР подесан је и за виноградарство.

Понуде у детаљу и обавештења радо даје:

Bodencultur A. G. Budapest-Ungarn,

Alkotmany utca 25.

1—1

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Прилежни рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Српско Пољопривредно Друштво славиће своје крсно име СВ. КРАЉА МИЛУТИНА, 12. новембра о. г., у своме дому у Београду, Немањина ул. бр. 11.

Богослужење и сечење колача извршиће се у 10 часова.

Позивају се чланови Друштва и Подружина, као и остали пријатељи пољопривреде, да изволе посетити Славу.

Оснивање месних и обласних задруга за пољопривредни кредит.

Још прошле године у „Тежаку" бр. 6, у чланку *„Закон о пољопривредном кредиту"* изнели смо значај овог закона за унапређење пољопривреде, јер се њиме даје могућност сваком пољопривреднику, сопственику пољопривредног добра, да уз малу интересну стопу од 3% за дугорочне и од 4% за краткорочне зајмове добије позајмице за развитак и побољшање пољопривредне производње на свом имању. А ту се подразумевају: земљорадња, сточарство, воћарство, виноградарство, рибарство, живинарство и свако друго главно занимање пољске привреде, скопчано са својином земље.

Сада пак у стању смо известити читаоце „Тежака", да Управни Одбор Дирекције за Пољопривредни Кредит намерава да у најкраћем року отпочне издавање тих позајмица. Али како је давање позајмица по овом закону организовано на задружној основи, то је потребно, да се претходно пољопривредници организују и створе *месне задруге за пољопривредни кредит.*

Ова Дирекција већ је једним летком обзнанила ово и позвала пољопривреднике да приступе оснивању месних и обласних задруга за пољопривредни кредит и ми за читаоце „Тежака" износимо овде одељак о томе, како се оснивају те задруге:

„Месне задруге за пољопривредни кредит могу оснивати само пољопривредници, који пуноважно располажу својом имовином. Лица, која живе на селу, а не баве се пољопривредом као главним занимањем, могу бити чланови Задруге, али се не могу користити кредитом по овом закону.

У једну месну задругу могу ући само лица из исте општине, односно задружне територије. У крајевима, где нема општина, у крајевима брдским и без погодних саобраћајних средстава, у једну месну задругу могу ући и лица из више општина, односно места, која се међу собом граниче. На исто територији не могу постојати две месне задруге основане по Закону о пољопривредном кредиту.

Месну задругу могу основати најмање 20 лица.

Капитал задруге за пољопривредни кредит образује се уделима њених чланова. Удели морају гласити на име и могу се преносити само одобрењем Задруге; они не могу бити мањи од 100 динара. Ова се сума не мора уплатити на једаред, него у ратама. Сваки члан Задруге одговара за обавезе задругине солидарно целим својим имањем.

Задруга се може конституисати истом онда, кад буде уплаћена четвртина уписаних удела, али кредит задругари могу добити тек онда, када уплате пуне уделе.

Када се задруга оснује, треба послати записник основне главне скупштине Дирекцији за Пољопривредни Кредит, која ће га прегледати и потврдити, а после тога треба правила и све остале списе поднети надлежном првостепеном суду, који ће потврдити правила и увести Задругу у судски задружни регистар. Истом онда може задруга да започне свој рад.

По пријави правила суду, сваки онај, који жели да ступи у Задругу, дужан је то и изјавити и потписати изјаву, а по пријему у Задругу исту признати за своју код надлежне полицијске или судске власти.

Задруге за пољопривредни кредит оснивају се на неодређено време.

Месне задруге допуњују своје капитале од удела ради давања кредита својим члановима:

а) примањем новца на штедњу од својих чланова о нечланова;

б) повлачењем кредита од обласне задруге, са којом су у савезу.

Постојеће кредитне организације пољопривредника: земљорадничке кредитне задруге, сељачке благајне, вересијске удруге, сељачке кредитне кооперативне организације итд. могу се претворити у месне задруге и користити пољопривредним кредитом, ако се саобразе Закону о пољопривредном кредиту и ако их прими обласна задруга, а д к се ова не образује, Управа Дирекције. У оваквим случајевима при одлучивању о пријему месних задруга у обласну задругу првенствено ће се узимати у оцену пријаве постојећих кредитних организација. Такве организације, ако би се као целина хтеле претворити у месну задругу, морају претходно ликвидирати своје обавезе према централној установи (Савезу) чији су чланови.

Обласне задруге за пољопривредни кредит оснивају најмање 20 месних задруга, основаних по

ПОДЛИСТАК.

Инж. **Миливоје Кецмановић.**

Подизање и неговање шљивара у Босни.

(Наставак)

И овај наш састанак данас и то је једна мала школа, где ћете моћи чути и научити бар најпотребније ствари о подизању и неговању воћа, ствари које треба да зна сваки наш тежак.

Пошто су у нашем срезу већим делом засађене шљиве, то ће у главном о њима данас највише и бити говора.

Наши тежаци обично узимају шљивове саднице од изданка без икаквог пробирања. То није добро, јер су така стабла краткога века и обично нису довољно родна. Стога при избору изданака морамо обратити пажњу на каквоћу шљивара из кога их узимамо и да су добро одгеговани, најбоље у растилу.

Али је много боље, нарочито за мало посније земље, производити шљивове саднице из семена. Коштице је најбоље сејати одмах после брбе воћа, са месом. Како су семенке посејане с јесени често нападнуте од мишева, то се сејање семена предузима обично у пролеће. До тога времена потребно је сачувати семенке. Стога када се семенке одаберу од зрелих и најлепших плодова, оперу се, осуше и оставе на суво промајно место. Половицом октобра семенке се метну у испран песак помешан са истуцаним угљеном и то се у једном сандуку чува до пролећа. Већ у фебруару треба сандук поквасити и оставити га на пољу да неколико пута измрзне, тако да би услед мраза коштице лакше пуцале. На овај се начин омогући лакше и једноличније излажење клица.

До тога времена сандуче се чува на сувом и хладном месту, где семенке не би исклијале пре времена.

Сетва семенки обавља се се на присојном и промајном месту, које је риголовано од 35 до 50 см. Земља треба да је доброг квалитета, умерено влажна, ђубрена са прегорелим стајским ђубретом или компостом.

Кад је земљиште припремљено, приступа се сетви. Ред од реда треба да је удаљен 20 см., а коштица једна од друге 3—4 см. Дубина се узима 6—10 см.

Прве године потребно је обавити неколико

Закону о пољопривредном кредиту. Пуноважну одлуку о оснивању обласне задруге доносе пуномоћници месних задруга на нарочито за то сазваној скупштини. Пуномоћнике бирају скупштине месних задруга и то за сваку задругу по једног.

Одлука о оснивању обласне задруге, са записником главне скупштине, коју је ова донела, достављa се, са свима потребним подацима, Дирекцији за Пољопривредни Кредит, која ако је одлука правилно донесена, одобрава да се обласна задруга може увести у судски задружни регистар.

Територија једне обласне задруге поклапа се са територијом области предвиђене Законом о областима. Седиште обласне задруге одређује сама обласна задруга на својој територији.

Обласна задруга оснива се на уделима са ограниченом одговорношћу. Сваки члан задруге одговара за њене обавезе солидарно онолико, колико износи његов удео, односно збир сума свих његових удела и поред тога још и сумом, која не може бити мања (а може бити већа) од десетоструке висине уписаних удела.

Чланови обласне задруге за пољопривредни кредит могу бити:

а) месне задруге, основане по Закону о пољопривредном кредиту, које су дужне уписати бар један њихов удео и којих мора бити најмање 20;

б) централна пољопривредна удружења: (Савези Земљорадничких Задруга, Пољопривредна Друштва и сличне пољопривредне установе), која упишу један или више њених удела.

Обласне задруге за пољопривредни кредит могу примати у савез само оне месне задруге и централна пољопривредна удружења, чија су седишта у њиховој области.

Обласне задруге допуњују своје капитале од удела:

1) примањем новца на штедњу од свакога, који им га буде поверио;

2) повлачењем кредита од Дирекције за Пољопривредни Кредит, на текући рачун;

3) сумама, које политичке области предвиде у својим буџетима за појачање овог кредита.

Задруге за пољопривредни кредит ослобођавају се:

а) свих такса око потврђивања правила, књига, обавеза, оверавања потписа, у опште за све радње што их са државним, општинским или самоуправним властима имају;

б) поштарина у свом међусобном саобраћају и у саобраћају са својим задругама и државним, самоуправним и општинским властима;

в) свих пореза и свих прireза и дажбина државних, самоуправних и општинских на рад, капитал и приход;

г) такса при обезбеђењима и споровима код судова, но таксе ће се досуђивати држави од осуђеног дужника, ако се спор равнањем не би свршио.

Сви примаоци зајмова по овом Закону ослобађају се државних, општинских и самоуправних такса око потврђивања облигација, стављања и скидања интабулација, трошкова око оцењивања имања и других дажбина“.

Према напред изложеном, чим се у једном месту окупе бар 20 пољопривредника, који испуњавају напред изнете услове и који желе да образују месну задругу нека се обрате *Дирекцији за Пољопривредни Кредит у Београду, Краља*

прашења, а за великих суша и заливање је неопходно. Боље је ређе заливати и обилно, него чешће и помало. Ако младице слабо напредују, у воду за заливање потребно је метнути 50% осоке, или помешати свеже говеђе балеге.

Младице се негују у семеништу једну годину, а потом у јесен друге године преносе у растило. Ако су жиле младице слабе и кржљаве, онда се преношење младица у растило мора одгодити до пролећа. На пролеће се младице саде у земљу, која је у јесен риголована од 50—70 см, која је је добрих особина, као и само семениште. У пролеће рано приступа се послу. Терен се планира, саднице се саде са размаком у редовима од 60—80 см., а младица од младице 30—40 см. Приликом сађења младица, потребно је главну жилу мало скратити. Радови у растилу исти су као и у семеништу. Чешће прашење, плевљење и заливање од велике су користи младим садницама.

Од пролећа па током лета и јесени приступа се калемљењу.

Младице се држе и негују у растилу 2—4 године већ према врсти, расту и бујности њиховој.

растилу и калемили младу садницу, преносимо је на стално место.

Преношење на стално место врши се у јесен и што раније тим боље. Јесење сађење згодније је од пролећног:

1. што се земља, која се налази око воћке боље слегне (сецује) око жила и што тако растресита прилном копања прима сву кишу преко зиме и осигура воћки довољно влаге; 2. што ће воћка посађена у јесен већ концем фебруара, кад се природа почиње да буди, и кад се сокови покрену, почети да оживљава и да буде у свему бољa и напреднија од оне, која је посађена у пролеће; 3. што у то време сваки пољопривредник има мање посла.

Приликом сађења потребно је, пошто се жиле скрате умочити их у течност, у којој је размућена иловача и говеђа балега, да би мале жилице одмах у почетку имале добре хране. Ако је земљиште слабо, добро га је измешати са компостом, или пregорелим стајским ђубретом. У саму рупу добро је метнути споменутог ђубрета, али само не непосредно на саме жиле.

— Наставиће се —

Милана ул. бр. 65. II спрат, па ће им она послати сва потребна упутства и штампане обрасце, који су потребни око осниваља задруге.

Ево једног сигурног пута, да наш земљорадник уносећи јефтин капитал у своје газдинство повећа и побољша његову производну моћ и на тај се начин исчупа из тешке кризе, у коју је он запао, а која се ништа мање не осећа и код осталих слојева грађанства. Од разумне употребе овог кредита зависи највећим делом наш будући привредни напредак, па према томе сваки од своје стране треба да настане да се он искористи што боље.

Бож. Ђ. Ранковић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Имам кобилу, која се од неког времена спотиче на предње ноге и по равном земљишту, а не примећује се на коју ногу?

Виконија код Црниброда. **П. Манић.**

Одговор: Има много узрока, због којих коњ може да набада и посрће на предње ноге. Најчешћи су узроци у самим копитама и поткову. Н. пр. ако коњ има *жуљеве* у копити, ukован, или је табаналија (дузтабан), па се *подбио* А може да буде посртању узрок и лабавост тетива (суве жиле), да је коњ услед дуге употребе оронуо — *шпруйиран*.

Да би знали, шта је код вашег коња, потребно је да се обратите мајстору поткивачу, да коњу скине потковице и прегледа копите. Па ако шта примети у копитама, да ово лечи и подесним потковом отклони.

М. Митровић,
мар. лекар.

Питање: У овој години ојагњило ми се 40 комада јагњади, које сам врло добро однеговао и била су до пола лета првокласна, а од пола лета почели су да на нос шмркљају и главом да отресају, а поред тога и у телу да опадају. Ја сам поneко заклао више пробе ради, но што ми је то требало и у роговима сам им налазио по 7—8 па и 10 великих црва.

Молим да ми се објасни преко Тежака: 1) шта је узрок овоме? 2) какве последице ово доноси и 3) како се и чиме ово лечи.

Рајко В. Милићевић,
привр. из Лозовице
Чачак.

У Лозовици 23. септембра, 1927. год.

Одговор: Према опису код ваших оваца (јагњаца) узрок трешења главом могла би да буде и *„брљивост“*, коју проузрокује једна врста црва у мозгу званих у науци *Cysticercus coenurus*. А коју добивају овце од паса болесних од тракавице — пантљикаре зване *Taenia coenurus*.

Ну како сте ви приметили да овце много шмрчу на нос, а опадају у снази, и при клању нашли сте код њих црве у роговима, то је потребно да се обратите тамошњем марв. лекару да овце прегледа и нареди шта треба са њима да урадите.

М. Митровић,
мар. лекар.

БЕЛЕШКЕ.

Појава за похвалу. — Обласни Одбор Скопске Области дао је Среској Пољопривредној Подружини у Јужном Броду 800 дин. помоћи на име темељнијег и јачег утицаја у раду на унапређењу свију грана пољопривреде.

Како сазнајемо Обласни Одбор у Скопљу даје свима Подружинама овога Друштва на својој територији обилније помоћи за постигнуће њиховог циља и задатка на унапређењу пољске привреде, зашто му Друштво овим изјављује своју захвалност и признање.

Ценовник лозе по државним лозним и воћним расадницима за јесен 1927. и пролеће 1928. г. — Господин Министар Пољопривреде и Вода под бројем 39004|V од 15. септембра 1927. г. прописао је ценовник лозе, која ће се издавати народу у јесен 1927. и с пролећа 1928. г. из државних лозних и државних лозних и воћних расадника, и по томе ценовнику продајна цена лозе по свима државним пољопривредним установама, рачунајући од (1000) једне хиљаде комада, биће ова:

а) *Резницама* (кључићима) *америчке лозе* дужине 35—45 см.:

I. класа по (100) једна стотина динара;
II. класа по (35) тридесет и пет динара;

б) *Пропорцима* (кореньацима):

I. кл. по (250) две стотине педесет динара;
II. кл. по (75) седамдесет и пет динара.

в) *Калемовима:*

I. класа по (1500) једну хиљаду и пет стотина динара.

г) *Резницама домаће лозе*, произвољне дужине (100) једна стотина динара.

Пријаве за куповину лозе шаљу се најближем Државном Лозном Расаднику непосредно или преко државног среског економа. Пријаве се већ сада могу слати и на њих се не плаћа никаква такса.

КЊИЖЕВНОСТ.

Produkcija i rafinacija maslinova ulja. — Од Стијепе Булића. Издање привредне штедионице у Сплиту. 55 страница. Цена 15 динара.

У овој књижици наш познати пољопривредни стручњак г. Булић износи лепим народним језиком врло прегледно све радње око производње и пречишћавања маслиновог зејтина у овим одељцима:

1) *Градња и распоред уљарнице*. 2) *Инвентар уљарнице*. 3) *Уређење уљарнице у очи бербе*

и по берби. 4) *Доба и начин брања.* 5) *Пренашање и чишћење маслина.* 6) *Сáремање и конзервирање маслина.* 7) *Млевење маслина.* 8) *Исцеђивање уља.* 9) *Растављање или куáљење исцеђеног уља.* 10) *Рећење младог уља* (Парење уља. Прање уља. Процеђивање уља. Конзервирање уређеног уља. Судови за конзервирање и разашиљање уља. Одређивање садржаја киселина у уљу. Побољшавање лошег уља.). 11) *Искоришћавање маслинове комине, талога и вегетáлне воде.* 12) *Рафиновање лошег уља* (Дезасидификација, деколорација, деодоризација). 13) *Прирáвљање и конзервирање маслина за јело.*

Препоручујемо ову књигу читаоцима „Тежака", које ово питање интересује. Књига се може добити код писца: Стијепо Булић, Сплит, Бихаћска ул. бр. 8.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Прва Пољопривредна Изложба у Фојници (Босна)

9. октобра, у дворани основне школе, била је приређена пољопривредна изложба у Фојници од стране фојничке Подружине Српског Пољопривредног Друштва.

Изложбу је отворио потписати и у свом говору изнео, поред осталог, циљ и задатак Српског Пољопривредног Друштва. После потписаног одржао је прикладан говор сресци поглавар г. Веселин Косорић, а на крају говорио је члан приређивачког одбора г. Сејид Булима. Г. Булима је у свом говору истакао тешкоће, које је приређивачки одбор код приређивања ове прве изложбе имао, а нада се да ће идућа изложба бити боља и зато позива пољопривреднике да са више поверења гледају на пољопривредне изложбе, које се само у њихову корист приређују.

Пошто је фојнички срез претежно воћарско-сточарски, била је приређена воћарско-повртарска изложба, на којој је било заступљено и сточарство.

Свега излагача било је 132.

Изложено је било 286 предмета из воћарства и 87 грла стоке. Најбоље је на изложби било заступљено воћарство а нарочито јабуке.

Јабука је било изложено 85 примерака, крушака, сувих шљива и ораха 56. Затим било је изложено прерађених производа из воћарства и повртарства (пекмез, мармеладе, компот, конзервирано воће и др.)

Врло лепо биле су заступљене босанске сорте јабука: зеленика, будимка, бела сенабија, тиквача.

Интересантно је овде напоменути да је зеленика иначе једна од најбољих стоних јабука, која се на вагоне извози из босанског Подриња у Италију, Француску, делимично и у Египат.

Било је и неколико врло лепих примерака јабука „црвенке" која је обрана на висини 1100 м. н. м.

Од крушака била је заступљена босанска сорта „Јерибасма", зимска крупна крушка. Јерибасма на персиском језику значи „не сме на земљу пасти".

Од поврћа је било изложено 91 објекат. Врло лепо је био престављен кромпир са 10 сората, а које су врло добре, те се зато радо троше у Сарајеву.

На изложби било је доведено 87 грла стоке и то:

кобила са ждребадима	7 грла
пастува	5 „
ждребади до 2 године	7 „
бикова	4 „
крава са телади ма	15 „
волова	6 „
јуница	11 „
оваца	10 „
коза	8 „
свиња угојених	2 „

Приплодних свиња није било изложено.

Краве и јунице биле су босанске расе „Буша". Ма да су ове краве ситне, ипак је било и таквих грла, која дају по 8—10 литара млека.

Исто тако треба истаћи врло лепа грла оваца, зване „фојничке-растовачке" овце.

Награда је била подељено свега 120 и то:

1 сеjалица за кукуруз, награда Њ. В. Краља.
5 круњача.
3 пресе за воће.
5 брдских плугова обртача.
1 копачица.
20 кгр. семена луцерке.
20 кгр. семена детелине и др. семе као и воћарског алата.
15 похвалница Српског Пољопривредног Друштва.

Највећом наградом били су награђени Браћа Хузбашић, који су изложили 36 објеката из воћарства и повртарства и 3 грла говеда.

За овце добили су највеће награде Хазим Баулина и Браћа Тупновићи.

На крају хоћу да истакнем да, и ако је ово била прва и у мањем обиму изложба у овом крају, и ако је приређивачки одбор располагао са малим новчаним средствима, јер је као помоћ добијено само од Српског Пољопривредног Друштва 7000 динара и од обласног одбора у Сарајеву 2000 дин., ипак је изложба потпуно успела.

Нарочито заслужује похвале за свој енергичан рад око приређивања изложбе сресци економ г. Александар Комша, који је успео да после неколико месеци, пошто је образовао Пољопривредну Подружину у Фојници, приреди и ову прву изложбу. Исто тако заслужују хвалу и његови сарадници у том послу, а то ту чланови Подружине и приређивачки одбор.

Бор. М. Станисављевић

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК"

ДОПИСИ.

Пољопривредна изложба у Прилепу.

Прва пољопривредна изложба у Прилепу одржана је 8., 9. и 10. октобра ове године.

Заузимањем и енергичном припремом ср. пољ. референта г. Гавре П. Јовановића, изложба је потпуно одговорила своме циљу.

Укусно декорисане просторије, где се је изложба одржала, чиниле су диван утисак на посетиоце.

Изложбу је отворио после водоосвећења изасланик Господина Министра Пољопривреде и Вода, пољ. референт битољ. области г. Миливоје Ристић, затим су одржана неколико предавања код самих изложбених предмета од стране г. Јовановића ср. пољ. референта и ср. ветеринара г. Миливоја С. Поповића.

Нарочито је пажња обраћена пољопривредницима са села на изложене кошнице са пчелама и моделима, а тако исто им је показан рад са центрифугом, који је као модел изложена.

Изложбу је посетило више од десет хиљада особа.

Излагачима су раздељене награде од стране Мин. Пољ. и Вода у суми од 30 000 дин., све у разним пољ. справама, алатима и семену, као и поучним пољ. књигама.

Дим. Кочевић,
привред. и члан Управе пољ. подружине у Прилепу.

ЗАПИСНИК

42. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 12. октобра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић, и чланови: С. Партонић, А. Рашковић, Д. Сремић, Н. Петровић, С. Ратковић, В. Матић и Б. Станисављевић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

696) 41. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

697) 40. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуку бр. 547, за куповину књига.

II

Прочитан је записник 43. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

698) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара;

699) да се усваја предлог, да се туже суду за дуговања Подружине у: Башину, Сарајеву, В. Поповићу, Паланци С., Бијељини, Б. Пољу, Б. Башти и Берову. Заклетву да положи у име Друштва г. Н. Стаменковић економ.

III

Прочитан је записник 40. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

700) да продајна цена Бауманову апарату буде 1.250 дин., а боци „Санас“ од 1 лит. 25 дин.;

701) да се питање о набавци винских филтра, упути на мишљење члану Управе г. Б. Ранковићу;

702) да се одбије понуда Мабила за винске пресе;

703) да се оправе 6 неисправних крушчача и да се тражи понуда за набавку још 25 комада, ако се не могу добити код Управе за Ратну Штету.

IV

Прочитан је записник 40. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

704) да се примају знању извештаји изасланика на изложбама у Каменици В., Соноту и Загодини стим, да се упуте уреднику Тежака на употребу;

705) да се да помоћ за изложбу у Лозници 3 000 дин. Као Друштвени изасланик да иде г. Д. Спремић, члан Управе.

706) да се пошаљу г. И. Марковићу, из Силбаша, правила и упутства за оснивање Подружина, и да се извести, да се не може исправљати раније записник, пошто је одлука донета по његовој представци;

707) да се не може одобрити предавање ср. економу из Рековца, пошто је одбијено;

708) да се одобрава Подружини из Обреновца, да на рачун одобрене помоћи за изложбу изда награде од справа, које има у своме магацину;

709) да се за награде на изложбама у Врању и Крушевцу да још по 1500 дин. из помоћи Њ. В. Краља, а да се за толико смањи помоћ Друштвена;

710) да се изложба у Лесковцу не може помоћи, пошто је кредит исцрпљен.

V

711) По молби Подружине из Ђурђева, да јој се одобри кредит и по мишљењу инспектора за Подружине Одбор одлучује: да се одобри кредит од 8400 динара.

VI

Саопштења и предлози:

712) Председник саопштава, да ће 16. ов. м-ца бити изложба Подружине среза врачарског, па моли чланове, да изложбу посете. Одбор прима саопштење знању.

713) Члан г. В. Матић реферише о изложби у Обреновцу. Одбор прима извештај знању стим, да г. Матић поднесе писмени извештај.

714) Члан г. В. Матић саопштава, да у место трогодишњег помена, уписује своју берку Јелисавету за члана добротвора, која је на данашњи дан преминула. Одбор захваљује г. Матићу и са Бог да је прости одаје почаст покојници.

715) Председник саопштава да ће одсуствовати неколико дана, пошто иде као Друштвени изасланик на изложбу у Врању. У дужности ће га заступати пређседник г. Др. Т. Митровић. Одбор прима знању.

716) Члан г. С. Ратковић саопштава, да иде на службени пут и да због тога неће долазити извесно време на седнице. Одбор прима знању.

Са овим је седница закључена.

Дво-годишње на зелено калемите!

Лозне саднице (ожиљени калемови) ожиљене саднице Америч. лозе 1—3 годишње воћне саднице, воћне дивљачице и калемите руже. „Стручна производња“ од свих страна призната као најбоља са најсолиднијом послугом. Ценовници бесплатно.

Јанко Шарић

дипл. стручњак за виноградарство и воћарство

Петроварадин — Мајур (Срем).

Изванредно добру калемљену лозу можете са највећом гаранцијом и сниженим ценама добити из лозног расадника „МИТИНАЦ“ Смедерево. Тражите ценовник од г. Ж. Поповића, економа Смедерево или г. М. Обреновића, Поенкарева ул. 35. Београд (Тел. 18—51).

3—1

Добро „Стижанин“ у Врњачкој Бањи, одашиље из свога расадника поузећем, свакоме ко му се обрати **четворогодишње саднице** Јапанске Софоре (Sophora Japonica) по 5 дин. комад рачунано у расаднику.

Са поруџбином треба похитати, за јесење сађење.

3—1

Српском Пољопривредном Друштву је потребно:

до 15.000 кгр. рафије прима
„ 105.000 „ плавог камена (98—99%)
„ 25.000 „ семена луцерке (пломбираног)
„ 2.500 „ семена црвене детелине (пломбираног)
„ 15.000 „ мухара
„ 15.000 „ грахорице пролетње
„ 2.500 „ ст. репе (сорте: Мамут и Екендорф)
„ 1.500 „ еспарзете
„ 100 „ дивљих јабука
„ 100 „ дивљих крушака
„ 500 „ багрема
„ 300 „ гледича
„ 50 ком. дводелних дрљача средње тежине
„ 10 „ ливадских дрљача средње тежине
„ 1.000 „ раоника за Сакове и Еберхатове пл.
„ 2.000 „ шрафова „ „ „ „
„ 25 „ круњача за кукуруз (за 1 клип)
„ 200 „ прашача и огртача
„ 50 „ дворедних сејалица за кукуруз.

Позивају се понуђачи да своје оферте пошаљу Друштву (Немањина 11) најдаље до 1. децембра ове године.

У оферту означити цену — франко станица Београд — услове плаћања, рок испоруке и све остало што би понуђач имао да напомене (порекло семена и др. тежина справа, итд.).

Из Канцеларије Српског Пољопривредног Друштва КБр. 11519. 28-X-927. у Београду.

Државни лозни расадник у Новом Месту Љубљ. Области

Има свакојаке сорте америчких и других резница и прпорака као и прокласне калемове најодабранијих сората за издавање по ценама Мин. Пољоприв. и Вода. Ко треба резнице и прпорке за замену хибрида (директора), нека пита за упутство свог среског пољопривредног референта.

Државни Лозни Расадник Ново Место.

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 25. — X — до 1. — XI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	290	300	282	290	—	—	—	287	292	285	290	630.000	287	292
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	—	—	—	230	270	225	265	30.000	225	270
Овас	215	225	212	220	—	—	—	205	220	202	217	70.000	202	220
Кукуруз	175	235	170	230	—	170	220	195	230	175	227	1,590.000	175	230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	425	200	415	420.000	200	425
Мекиње	190	190	185	185		—	—	175	180	170	180	180.000	170	180
Пасуљ	350	395	320	380	—	—	—	355	400	350	395	—	—	—
Маст	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	500	500	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	670	690	650	670	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	150	150	145	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	260	315	240	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 391—394 дин.

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да при извођењу ма ког посла у подруму има при руци књигу „ВИНАРСТВО“ која се добија код Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 30 динара.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:

Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

У издању Српског Пољопривредног Друштва у Београду

а под уредништвом г. **Мил. Стојановића**, начелника Мин. Пољопривреде

ускоро ће изаћи из штампе

Пољопривредни Календар за 1928. г.

Са одељком из **пољске привреде**, који обухвата:

I. РАТАРСКИ ДЕО.

Милан Новаковић, инспектор Министарства Пољопривреде: Како се најбрже и најлакше може повећати наша ратарска производња?

Коста Пајовић, директор Пољопривредне Школе: О одабирању или селекцији семена. О плодореду.

Д-р Тим. Локоти, проф. Универзитета: Неколико важнијих питања из ливадарства.

Б. Бошковић, инспектор Мин. Пољопривреде: Поуке из градинарства.

II. СТОЧАРСКИ ДЕО

Милан Бурић, начелник Мин. Пољопривреде: Поуке из сточарства. Поуке из живинарства.

Ал. Г. Јовановић, директор Средње Пољопривредне Школе: Поуке из млекарства. Подизање стаја за говеда. О домаћем конзервисању јаја. Гајење свилобуба.

Бор. Љ. Нешић, инспектор Срп. Пољ. Друштва: О справљању киселог млека, кајмака и меких сирева.

Драга Радовићева, учитељица домаћинства: Прерада свињског меса.

III. ВЕТЕРИНАРСКИ ДЕО

Д-р Љуб. Младеновић, држ. ветеринар: Поука из сточног лекарства.

IV. ВИНОГРАДАРСКО ВОЋАРСКИ ДЕО.

Мил. Стојановић, начелник Мин. Пољопривреде: О америчким подлогама за обнављање и подизање винограда. Поуке о чувању и неговању вина.

Б. Ранковић и Н. Петровић: Најбеће штеточине и болести винове лозе.

Ник. Петровић, инспектор Мин. Пољопривреде: О условима за добар вински подрум.

Стјепан Којдл, учитељ пољопривреде: Неговање воћака, сузбијање њихових болести паразита и штеточина.

Павле Петковић, секретар Мин. Пољопривреде: О промету, чувању и преради воћа.

V. ПОЉОПРИВРЕДНО ГАЗДОВАЊЕ И АГРАРНА ПОЛИТИКА.

Ал. Стебут, проф. Универзитета: Наши пољопривредни реони и гајење усева у њима.

Д-р Милан Влајинац, проф. Универзитета: О вредности и цени пољопривредног земљишта.

А. Храбар, председник произвођачких шећерана: Наша пољопривредна индустрија.

Д-р Вел. Н. Стојковић, начелник Мин. Пољопривреде: О земљорадничком кредиту.

Бор. Љ. Нешић, Однос народних самоуправа према пољопривреди.

VI. ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТА НА СЕЛУ.

Д-р Влад. Стаменовић, лекар: Поуке о чувању народног здравља. О заразним и паразитним болестима.

Д-р Добра Гер. Пајовић, лекар: Домаћа апотека.

Драга Радовићева, учит. домаћинства: Како се кувају важнија домаћа јела? Кување сапуна.

VII. НАШЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ УСТАНОВЕ.

Ник. Петровић, инспектор Мин. Пољопривреде: Српско Пољопривредно Друштво, његов рад и његове установе.

VIII. ТЕЖАКОВ ПОДСЕТНИК.

Вашари, панађури, претварање мера, пољопривредне таблице.

Календар ће имати око 30 штампаних табака са 20 слика у тексту ради објашњења стручних поука.

Цена ће се календару објавити накнадно.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладковића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се поляже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Раниовић**

Зар да се укину наше пољопривредне школе?*

Приликом последње ревизије новог буџета Министарства Пољопривреде, како смо извештени, у Министарству Финансија избрисани су сви кредити за разне пољопривредне установе, не поштедивши при том ни пољопривредне школе, којих има само 25 у целој држави. Том приликом решено је, да се ове установе од нове године пребаце на буџет обласних самоуправа. У Министарству Пољопривреде већ се спрема уредба о предаји ових школа, чија имовина вреди данас око 150 милиона дин., обласним одборима на даље располагање.

Какав ће бити практичан резултат ове неочекиване реформе, донете без претходне анкете и консултовања одговорних стручњака, није тешко погодити, кад се зна, у каквом се стварном стању данас налазе наше обласне самоуправе.

Пољопривредне школе у Словенији, Хрватској и Војводини, којих има око 10, моћи ће сигурно и даље функционисати, па вероватно још и боље се развијати. Њихове велике и економски јаке области имаће буџета од по неколико десетина милиона. Просвећеност и агилност њихових јавних радника, јака свест самог народа о материјалној самопомоћи и чврстина задружних организација у тим крајевима, могу у по нечем надмашити и јачину државне иницијативе. То даје гаранцију за успешан рад свију самоуправних институција у овим областима, па следствено и установа за пољопривредну наставу. Тамо, овакав експеримент са пољопривредним школама не само да није опасан, већ је чак и потребан. Али није такво стање свуда.

У областима изгладнеле Лике и пасивне Далмације, Херцеговине и Црне Горе; у непросвећеној и голој Босни, у неписменој и од сунца спржењој Јужној Србији па и у већем делу Северне Србије, коју је окупација до голе коже опљачкала, — још ће се прилично дуго чекати, да се обласне касе напуне, да се јавни радници са политичког баце на привредно поље рада и да огољели и у 70% неписмени народ сам потражи спаса у напору ка пољопривредном прогресу путем добро организоване стручне наставе и задружних организација. У овим, економски и културно заосталим областима скоро 15 пољопривредних школа, које су

* По одлуци Управног Одбора Српског Пољопривредног Друштва прештампано из „Радикала"

за последњих 30 година са пакленим мукама створене, имају остати без буџетских средстава а јасно је као дан, да ће то брзо и неминовно довести и до њиховог потпуног укидања. О заснивању пак нових пољопривредних школа у оваквим околностима не може бити ни речи, и то можда за већа времена. То би питање морало да оде пре у сверу снова и фантазија.

Доказивати потребу пољопривредних школа за наш народ, који је у огромној већини земљорадник, било би излишно до граница комичности. Јер, чиме би се тумачила толика тврђења у читавој нашој јавности па и у самој Народној Скупштини, како имамо превише гимназија, и како их треба без одлагања и без милосрђа претварати у стручне школе: трговачке, занатлијске, техничке и пољопривредне. Чиме би се објаснило, да Чехословачка, која делима доказује да зна шта ради, има данас 230 пољопривредних школа, док наша држава и ових 25 хоће да стресе са себе и баци их у још несигурне руке, на тајин обласних самоуправа.

Зар се у државном буџету нашло кредита за сликарске и глумачке, за богословске и жандармеријске школе, за гимназије у свакој палаци, за византолошке и археолошке институције, — само кредита нема за пољопривредне школе!?... Зар је интерес наше државе, да сељак из Босне и Јужне Србије и даље оре ралицом, сеје руком, жање српом и врше биволима?! Зар ћемо вечито гледати, како наше њиве дају једва 10 товара жита по хектару, док се у културном свету на лошијој земљи и под хладнијим сунцем добија и преко 20 товара?!

Привредна криза, која нас већ две године дави, потиче баш из пољопривредне кризе. Ове пак свакако не би било, као што је ни у Чехословачкој нема, кад би наш сељак био стручним знањем боље наоружан, јевтиним кредитом боље обезбеђен и задружно чвршће организован. Али пре свега, он мора бити писмен. Пољопривредна школа поред писмености даје сељаку и стручну спрему, бар онолико, колико му треба, да се оспособи за правилну примену напреднијих начина рада на пољском имању; а то је битни услов за повећање и побољшање пољопривредне производње.

Сву наду за напредак у пољској привреди културни народи полажу на пољопривредну наставу и добро организовану пољопривредну пропаганду. Сву пак наду за препорођај живота на селу и увођење материјалне културе у њега, паметан свет полаже у школе за сеоске домаћице. То знају сви народи почев од наших суседа Чеха до Американаца. То игноришимо само ми, јер у овом питању наше је схватање, рекли бисмо, чисто балканско, премда су нас у правилном схватању овога проблема чак и Бугари превазишли.

Наш народ, у основи пољопривредник, не може вечито живети од косовских песама, херувике из осмог гласа, латинске синтаксе и подофицирске школе. Ти су фактори у нашој народној историји већ оставили значајан и сјајан траг. Њима нека је свака част и слава, али се те врлине више данас не котирају тако високо на берзи међународне конкуренције, кад је у питању материјална култура народа. Светско тржиште не тражи више од нас гусле и реторику, већ захтева извоз из наше земље што веће количине и што боље квалитете: жита и кукуруза, дебелих свиња и волова, свежих јаја и крупније живине, лепог воћа и сувих шљива.

ПОДЛИСТАК.

Инж. **Миливоје Кецмановић.**

Подизање и неговање шљивара у Босни.

— Наставак. —

Приликом затрпавања мора се пазити, да земља не пређе оно место, до кога је раније стабло било у земљи (до врата). С јесени усађену воћку није потребно заливати, док за ово сађење у пролеће, заливање је неопходно потребно.

Пре сађења потребно је ударати коље, за које ће воћка бити притврђена. То се препоручује ради тога, да се при набијању кола не би повредиле жиле стабла, поред кога се колац удара.

Приликом планирања (копања рупа) за воћке, које се саде на стално место, готово сви ви без разлике грешите, јер не остављате потребно остојање од једног стабла до другог. Стога при подизању младих воћњака сваки мора да одреди остојање од 6—8 метара, стабло од стабла. То је важно ради тога, да би се круна могла слободно да развија и да би сунце, светлост и ваздух могли да допиру до круне са свију страна.

Сви ми добро знамо, да наш тежак када усади воћку, не долази више под њу, него само онда, када треба да је тресе. Међутим није доста усадити воћку, него да би нам она бујно напредовала, била лепа и изгледна, отпорна против свих болести о штеточина и давала нам максимум плода, ми морамо да је често обилазимо, и дајемо јој све оно, што јој треба.

У првом реду морамо да се бринемо, да јој круна буде што лепша и правилнија. Дужина стабла од земље до круне, треба да буде од прилике 140—160 см. А из врха стабла, са ког треба да се развија круна, оставићемо пет грана унаоколо, а једну у средини. Поред тога треба да се старамо да ове гране буду што правилније раздељене, тако да би сунце, које биљци доноси светлост, топлоту и зрак, што једначитије допирали до свих делова воћке.

Стога сваке године у фебруару ваља приступати обрезивању круне. Све суве и поломљене гране, као и оне које се међусобне укрштају, треба уклонити из круне и спалити. Веће ране, које смо

А од тога се не може створити ни већа количина ни бољи квалитет без солидног стручног знања и вештине, која не пада с неба, већ се мора научити у школи. Ако наше пољопривредне школе до сада нису испуњавале овај задатак, знак је: или да су имале рђаву организацију, која се да поправити или да их је било и сувише мало. У пребацивању њиховом на области не видимо јасно начин за стручну реорганизацију њиховог рада а њиховим пак евентуалним укидањем, неће се повећати њихов број.

Очекивати, да ће се наш сељак, који је особито у културно заосталим крајевима јако инертан, просветити и култивисати сам, из својих побуда и са својим средствима, без иницијативе и трошка од стране државе, за коју је он дао и црно испод ноката па и свој живот, — то је превелика утопија, са којом оперисати, значи потпуно игнорисати психологију нашег сељака. Гола политичка слобода без економске еманципације, то јест без стручне просвећености, нашем сељаку мање вреди него најмршавији изборни гулаш. Свест о овоме већ захвата мозгове отреситијег дела наших тежака. У оном подринском селу сви су сељаци ономад демонстративно напустили гласачко место, тај политички Кајмакчалан, јер им држава није дала — *школу*. Како ли ће тек народ захвалити својим изабраним оцима, ако буду допустили, да му се одузме и ова последња искрица наде за бољи и напреднији живот, и овај злехуди број од 25 пољопривредних школа, које и иначе имају циновски задатак, да стручно наоружају и просвете читавих 10 милиона наших тежака.

Ми се тешимо једино тиме, што ово сматрамо само као један лош експеримент, до чијег остварења у опште сигурно неће ни доћи.

С.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Како да излечим кобилу, која има навику да притиска зубима у ивицу од јасала и гризе их, па како ми изгледа да јој та њена навика или болест, доста шкоди, то се обраћам с молбом Српском Пољопривредном Друштву да ми даде какво упутство да спречим ту њену навику или болест.

С поштовањем
Живојин Марковић,
члан Пољопр. Подружине у Голобоку

Одговор: Ваша кобила пати од једне штетне навике — мане: *„гризе јасла и гута ваздух“*. Коњи са овом навиком, ако је она у великом степену, услед гутања ваздуха не могу како ваља храну да искористе. Те су већином мршави и подадувени.

Ако је ова навика скорашња, моћи ће се излечити, али ако одавна траје, онда тешко.

Помоћ: Ваља направити један тврд крут кајиш од ђона, широк око 6—8 с|м, удешен са пређицом за закопчавање — везивање кобили око врата (под гушом).

Овај кајиш треба да стоји везан кобили на врату стално, кад је она у коњушници. И тако удешен: да кобила не може да савија врат и главу и зубима притиска о јасла и гута ваздух. Кајиш треба скинути само, кад се кобила храни и пои.

М. Митровић,
марв. лекар

направили приликом одрезивања, треба да премажемо катраном или са смесом од једног дела иловаче и два дела говеђе балеге.

Као што себе и своју децу чешљамо, перемо и негујемо, тако исто и воћке, ако од њих хоћемо да имамо што већу корист, морамо да чистимо, кречимо и негујемо. Сваке јесени у октобру или новембру и с пролећа у фебруару неопходно је потребно обавити чишћење и кречење воћака.

После кише и рано с јутра док је дрвеће још влажно од росе, треба остругати сву маховину и лишајеве са стабла. Овај се посао успешно обавља са челичном четком, која се може заменити и са старим гребенима од вуне. Ако немамо четке, ово стругање можемо обавити и са тупом страном ножа. Сву маховину или оструготине са стабла скупимо и спалимо, да се овој онемогући даљи опстанак.

Пошто смо обавили наведене послове, приступамо кречењу стабла, и дебљих огранака. Креч за кречење воћака спрема се исто као и за кречење кућа и стаја, једино у креч се помеша мало говеђе балеге или иловаче, да би креч боље пријањао за кору стабла. Приликом кречења, морамо настојати, да креч уђе у све поре на кори, и да тако убије сва јаја од гусеница, која се налазе у тим пукотинама.

Ово кречење, које се обавља с јесени у октобру или новембру, потребно је обновити с пролећа у априлу или мају.

Оне воћке, које су сасвим запуштене са испуцаном кором, а таквих код нас има врло много, потребно је кречити и то у новембру са смесом од креча, иловаче и крви, са нешто мало карболинеума. Воћке премазане са овом смесом добијају сасвим глатку кору, под коју се инсекти не могу завући.

Сваке године у јануару или фебруару морамо скинути и спалити заостале суве плодове, суво лишће и гусеничија гнезда, јер у њима се налазе јаја, из којих ће у пролеће да измиле гусенице и прождрљиво почети да уништавају лишће, цвет и плод.

— Свршиће се. —

БЕЛЕШКЕ.

Дубина орања. — Пошто ораница, као што је познато, садржи велику количину најразноврснијих бактерија и пошто ове у ствари помажу растварања у земљи, то врло много зависи од дубине орања, да се дејство ових земљишних бактерија учини корисним. 1) Земљу не треба дубље орати, но што то дубина оранице дозвољава, да се не би уништило дејство бактерија и спречио приступ светлости, ваздуха и топлоте. Земља из здравице (мртвице) не сме да се избаци горе, на површину, јер она проузрокује да се земља сасвим веже, међутим, хумусна земља јако прожета бактеријама никад земљу не веже. Плитко орање са једновременом употребом подривача знатно олакшава борбу против корова. 2. Здравицу треба у место плугом за дубоко орање растрести подривачем, да би се олакшало културним биљкама са дубоким кореном да у здравицу лакше продру и у њој искористе органске и минералне материје, које су спране у доње слојеве. 3. Њиве после жетве треба одмах плитко поорати, да би се бактерије могле размножити и земља сачувала од испуштања влаге, која је поред светлости, ваздуха и топлоте неопходна за живот бактерија. 4. Стајско ђубре треба што плиње заорати, чак да и поједени сламни делови стрче из земље, јер се бактерије развијају само у горњем слоју оранице и слами делови ђубрета и остатци корења од стрњика дају бактеријама храну слободну од угљеника, напротив, дубоко заорано ђубре споро се распада или се чак и не распадне и остане без дејства. 5. Посејану њиву треба често, колико је то потребно и могућно, прашити ручним или машинским справама.

РАД СР. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Управном Одбору Срп. Пољопривредног Друштва
Београд

Као делегату Упр. Одбора за посету и уређење пољопривредне изложбе, коју је приредила Пољопривредна Подружина среза подгорског у Каменици, на дан 25. септембра 1927. год. част ми је поднети овај извештај:

Изложба је одржана у просторијама среске зграде и среског дворишта у Каменици. Она је била подељена на два дела и то: винодељско-воћарски и сточарски. Воћарско-Винодељска изложба била је смештена у среској згради и на њој је било заступљено 57 излагача са овим изложеним предметима:

јабука	136	примерака
крушака	46	„
дуња	19	„
ораха	21	„
грожђа за јело	6	„
грожђа за вино	9	„

Од изложених јабука било је само три примерка страних сората и то: два примерка енглеске златне парменке и један примерак кожарке, а све остале биле су домаће, међу којима је најбоља била будимка и колачара. Од изложених крушака било је свега шест разних сората, међу којима највише су биле заступљене арапке и калуђерке. Дуње у опште биле су домаће и то врло лепе и крупне. Ораси у опште средње квалитете. Од изложених сувих шљива и поред рђаве године ипак било је преко двадесет примерака одличног квалитета, какве се ретко и у бољим годинама налазе. Грожђе како аталско тако и винско било је средње квалитете.

За изложено воће и грожђе одређено је и издато 45 награда у справама, алату и материјалу у вредности 4310 динара.

За оцену воћа и грожђа у оцењивачком суду био је пољопривредни референт ваљевске области и два професора средње пољопр. школе из Ваљева. Овај оцењивачки суд био је врло строг и правичан.

На изложби стоке учествовало 65 излагача и то са:

Крава с теладима	16	грла
телади мушких	9	„
телади женских	6	„
бикова	12	„
јуница	19	„
ждребади	3	„
пастува	8	„
кобила	4	„
оваца	4	излагача.

Изложена грла говеди с малим изузетком су мелези између домаћих сименталаца. Чисте расе није било сем једног бика, који је добивен од државе. Кад се зна да је у овом срезу раније било заступљено само домаће обично крљаво говече, то је ова изложба показала да се почело нагло радити на замени тог ситног говечета, што свакојако показује у сточарству корак унапредак. Изложена грла коња и оваца такође су обична домаћа раса.

На награде на стоку одређено је и издато 28 награда у справама, алату и материјалу у вредности 5030 динара. У оцењивачком суду за стоку био је директор средње пољопр. школе из Ваљева и његова два професора. Суд је у оцени био врло строг и правичан.

Изложбу су посетили поред великог броја пољопривредника још и г. г.: Стева Јанковић, народни посланик, директор пољопр. школе из Ваљева са своја четири професора, председник обласне скупштине и председник обласног одбора, обласни пољопривредни референт и изасланик Подружине среза врачарског.

По завршетку одржане изложбе приређена је за госте закуска, на којој пало више здравица.

Ако се узме у обзир само број излагача и изложених предмета на овој изложби, могло би

се рећи да она није одговорила своме циљу, али ако се пак узме у обзир сама околина, где је изложба приређена, менталитет привредника тога краја као и то што је то прва изложба а нарочито ако се узме у обзир квалитет изложених објеката, прилично велика посета привредника и потстрек са будућност, морам рећи, да је ова изложба потпуно успела.

За одржање ове изложбе има се захвалити Управном Одбору Пољопривредне Подружине, а а нарочити среском економу и његовом помоћнику.

28. септембра 1927. год.
Београд.

Члан Управе:
Драг. Ј. Спремић.

ДОПИСИ:

Прва пољопривредна изложба у Беранима.

Лако је појмити са колико смо радости дочекали отварање ове изложбе. Она је за нас била редак догађај: Славило је славу наше село, које је сатирано столећима турским ропством, које је сав економски живот занемарило, и сву снагу трошило на то да сачува част и име; те није обраћало пажњу на њиве, и на економски живот, само да се одржи у љутој борби.

Али данас кад ране зарастају, а руке уморне од пушака прихватају рало, данас кад земљорадник упире поглед у њиву и свој усев, он тек осећа, колико је морао да заостане иза других, и колико треба напора, да постигне лепшу будућност.

Зато је ова изложба и дочекана с једном ретком радошћу и примљена с одушевљењем. Најзад смо осетили и ми у овим крајевима, да се с дана на дан осећа, да борба овога краја за слободу има да донесе благодет, и да се запуштеном економском животу села почиње да обраћа пажња, коју је заслужио борбом у крвавој прошлости.

И у сали основне школе, после службе Божје у десет часова пре подне свечано је отворена 25. септ. Прва Пољопривредна Изложба. Отворио ју је г. П. Војводић, обласни пољопривр. референт. Присуствовало је скоро све грађанство и чиновништво.

Наглашавајући значај економског живота у нашој земљи, г. Војводић апелује на становништво овог краја, које је много значило у борби с Турцима, да данас не заборави нов задатак живота: Рад на економском подизању наше домовине.

После отварања изложбе, која је трајала три дана, образован је одбор, који има да подели награде излагачима.

Изабрани су поред вредног економа брата Руса г. А. Васиљева, секретара овдашње пољопривредне подружине, која је основана његовом иницијативом, још стари заслужни национални радници учитељи г. г.: Милан Поповић, Љубо Недић, Томо Јоксимовић, Милутин Дабетић и срески поглавар Анђелић.

Кад су се врата сале отворила, пао је поглед на разноврсне плодове, којих је била пуна сала, и човек је одмах осетно, да је земља заиста мати живота.

Од грожђа за које се веровало, да не може успевати, па да нежних кајсија, било је изложено од свих производа ратарских, повртарских, воћарских и виноградарских.

Публика је радо посматрала плодове својих њива, које су крвљу натапане, да би дале хлеба слободним потомцима.

На овој изложби запажа се, да су стрмна жита првокласна у овом крају. Јабука је било крстовача и других сората; крушака је било масловка и караманка. Могуће успевање грожђа раних сората. Најгоре су биле шљиве, јер их је омела сушна година.

Иначе шљива овога краја може да се мери с најбољом шљивом у земљи. Што је најгоре, шљива изумире, јер се посушише све баште, и потребно би било да се томе злу стане на пут.

Било је изврсне ракије, која се може мерити с најбољом ракијом у земљи.

Пошто је пре подне разгледана изложба, после подне одржао је г. Војводић у сали хотел „Европа“ предавање о сточарству, које је врло занемарено код нас у околини Берана, која располаже само са два приплодних бика, и ако је срез сточарски.

Награда од 30000 динара, у справама, семену и књигама биле су расподељене пољопривредницима. И тако ће жељени плуг, дрљача, ветрењача, да први пут уђу у наша села.

Добро је урадио Одбор за награде, што је дао плугове, дрљаче и остале крупније награде по неколицини у селу.

Распитивао сам шта је потребно да се уради, па да овај крај заиста економски оживи.

Пре свега нема расадника, и ако су овдашњи пољопривредни органи већ неколико пута тражили од надлежних за одобрење оснивања воћног расадника и потребних кредита за ту сврху. Земљиште је већ изабрано и предмет са планом налази се код надлежних без решења, а овај крај трпи нужду у културном воћу, и примерци доброг воћа не могу да се набаве.

У исто доба потребни су курсеви о пољопривреди, а нарочито о калемљењу, који се обично приређују при расадницима.

Пољопривредна подружина већ је основана 2. јуна текуће године, сада има 37 чланова, и чека да Пољопривредно Друштво одобри већи кредит у справама, алату и семену, да се одмах убаце у овај крај, који веома оскудева у модерним справама и алатима за рационално обрађивање земље. Сем тога потребно је имати добрих грла стоке, а пре свега, да се на хигијенски живот и исхрану стоке обрати пажња.

Ова изложба сведочи, да можемо да напредујемо. Али да би тај напредак узео маха, потребно је да се много ради.

У првом реду потребно је да пољопривредне

школе излазе на сутрет у примању ученика из Јужне Србије. Тако би се вршио један леп посао, јер би они у свом крају радили да се култура пољопривреде унесе у већим размерима. Само школовани људи имали би да скрећу пажњу на потребу рационалног обрађивања земље. И само једним искреним радом на истинском подизању културе села моћи ћемо оправдати тешке напоре минулих генерација, које су утрошиле снагу у борби за слободу ове земље.

Беране,
17.—X—1927. г. **Драгиша Боричић.**

ЗАПИСНИК

43. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 19. октобра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић и чланови: С. Партонић, Б. Станисављевић, А. Рашковић, Д. Спремић, Н. Петровић, М. Стојановић, и Б. Ранковић.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

717) 42. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

718) 41. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник стим, да се писмо г. М. Јованића, о банатској пшеници, штампа у Тежаку као белешка, и да се огласи завод „Фама" опомене, да енергичније прикупља огласе за Тежак.

II

Прочитан је записник 44. седнице финансијског Одбора, па је одлучено:

719) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1.000 динара;

720) да се коричење Ампелографије уступи А. Пацановском за 1470 дин., као најјевтинијем понуђачу.

III

Прочитан је записник 41. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

721) да се узме у комисион од Д. Тркуље 10 плугова Венцки, франко Осјек;

722) да се извести царинарница у Панчеву, да нас интересују пољопривредне справе и да молимо да нас о таквим продајама извештава;

723) да се прима знању цена Дистолу стим, да се поруџбине врше према потреби;

724) да се одобрава набавка 100 кгр. глатке жице, које је извршио Набављачки Одбор;

725) да се одобрава замена 5 Мајерових тријера Н. 1 а 1/2 за 3 Кригерова сортирача.

IV

Прочитан је записник 41. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

726) да се исплати по 200 дин. награде за одржана предавања држав. среског економа у Високом, Бања Луци, Хвару, Плевљу, Љубовији и Бугојну стим, да се предавање из Бања Луке преда уреднику Тежака на употребу.

727) да се Подружини из Липолиста остави рок за исплату дуга до конца године;

728) да се изда бесплатно изложбене похвалнице Подружинама: у Фојници 15 ком., Мрчајевцима 9 ком. и у Београду 35 ком.;

729) да се свима обласним одборима шаље Тежак у замену за њихов лист. Такође да им се пошаље бесплатно по један комплет Календара за раније године;

730) да се прима знању извештај изасланика на изложби у Фојници, стим да се извештај упути уреднику Тежака на употребу.

V

Саопштења и предлози:

731) Прочитано је писмо Београдског Пољопривред. факултета, којим се у име факултетског савета захваљује на поклоњеној колекцији модела воћа. Одбор прима знању.

732) прочитан је позив удружења произвођача шећерне репе на свечано отварање шећеране у Ст. Сивцу. Одлучено је: да прослави посете г. г.: председник Др. Т. Митровић и члан М. Стојановић. Ако који од њих буде спречен, онда да иде члан г. С. Партонић.

733) Председник предлаже да се изабере одбор за припрему Славе. Одлучено је: да у Одбор уђе г. г.: чланови Н. Петровић, Б. Станисављевић и А. Рашковић и благајник г. М. Марковић.

734) г. г.: Председник и члан М. Стојановић реферишу о изложби у Врању, која је била добра и на којој је било око 800 предмета. Отварање изложбе било је свечано. Изложено воће, и ако је била суша, чинило је леп утисак. Стране сорте много више дегенерисале су од суше но домаће. Према броју излагача награда је било мало. Повољама су нарочито биле награђене прерађевине. Посета је била врло добра. Што је изложба овако лепо испала, има се захвалити ср. економима, који су уложили много труда око прибирања предмета. Одбор прима извештај знању.

735) Председник г. Др. Т. Митровић реферише о изложби ср. врачарског. Изложена грла добро су одгајена, а нарочито коњи и говеда. Такође су и свиње биле добре. Изложено је било око 300 грла стоке. После водосвећења били су говори и он је у име Друштва поздравио излагаче. Изложба је била добро посећена од стране сељака. Одбор прима извештај знању.

736) Члан г. Д. Спремић саопштава, да је у Шапцу умро Михаило Спасојевић стари члан Друштва, који је много учинио за пољопривреду. Одбор прима знању са Бог да га прости.

737) Председник г. Др. Т. Митровић предлаже, да се сачини списак потребних набавака за идућу сезону. Одлучено: да Набављачки Одбор поднесе предлог благовремено.

Са овим је седница закључена.

ЗАПИСНИК

44. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 24. октобра 1927. год. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић, чланови Управе: А. Рашковић, С. Партонић, М. Стојановић, Б. Ранковић, Н. Петровић, и Б. Станисављевић, и гости — редовни чланови: М. Николић, Л. Сладековић, П. Петковић, Др. Б. Попадић и Св. Радић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

738) Председник саопштава, да је ова седница сазвана ради договора о реорганизацији пољопривредне службе, коју намерава државна управа да изведе. Моли говорнике да изнесу своја мишљења, како би се донела одлука: да ли би требало да и ово Друштво да своју реч.

Из дискусије, која се поводом постављеног питања развила, дошло се до закључка, да би пребацивањем државних пољопривредних установа као и службеника,

на обласне буџете, пољопривреда била уназађена у већини области, са разлога што су пасивне, те неће имати средстава да пољопривреду унапређују, или што неће имати људе да правилно схвате значај и напредак пољопривреде. Српско Пољопривредно Друштво позвано је, да по овоме да своју реч, јер су у питању државни интереси и тиче се целокупне пољопривреде, о чијем се унапређењу и оно стара. Оваквим радом Друштво има само да претресе мере за унапређење пољопривреде и да евентуално утврди: да ли су мере, које мисли државна управа да изведе, целисходне за напредак пољопривреде или не и шта би требало предузети да се избегну рђаве последице.

По завршеној дискусији одлучено је:

а) да Друштво сазове пољопривредни Конгрес на коме би се узело у претрес ово питање и донела резолуција;

б) да позив саставе г. г: Др. Т. Митровић, М. Стојановић и Др. Б. Попадић.

в) да исти Одбор састави списак институција, које се имају позвати на Конгрес, и

г) да исти одбор изабере референте за Конгрес.

Са овим је седница закључена.

Изванредно добру калемљену лозу можете са највећом гаранцијом и сниженим ценама добити из лозног расадника „МИТИНАЦ“ Смедерево. Тражите ценовник од г. Ж. Поповића, економа Смедерево или г. М. Обреновића, Поенкарева ул. 35. Београд (Тел. 18—51).

3—2

Добро „Стижанин“ у Врњачкој Бањи, одашиље из свога расадника поузећем, свакоме ко му се обрати **четворогодишње саднице** Јапанске Софоре (Sophora Japonica) по 5 дин. комад рачунано у расаднику.

Са поруџбином треба похитати, за јесење сађење.

3—2

Српском Пољопривредном Друштву је потребно:

до 15.000 кгр. рафије прима
„ 105 000 „ плавог камена (98—99%)
„ 25.000 „ семена луцерке (пломбираног)
„ 3 500 „ семена црвене детелине (пломбираног)
„ 15 000 „ мухара
„ 15.000 „ грахорице пролетње
„ 2.500 „ ст. репе (сорте: Мамут и Екендорф)
„ 1.500 „ еспарзете
„ 100 „ дивљих јабука
„ 100 „ дивљих крушака
„ 500 „ багрема
„ 300 „ гледича
„ 50 ком. дводелних дрљача средње тежине
„ 10 „ ливадских дрљача средње тежине
„ 1.000 „ раоника за Сакове и Еберхатове пл.
„ 2.000 „ шрафова „ „ „ „
„ 25 „ круњача за кукуруз (за 1 клип)
„ 200 „ прашача и огртача
„ 50 „ дворедних сејалица за кукуруз.

Позивају се понуђачи да своје оферте пошаљу Друштву (Немањина 11) најдаље до 1. децембра ове године.

У оферту означити цену — франко станица Београд — услове плаћања, рок испоруке и све остало што би понуђач имао да напомене (порекло семена и др. тежина справа, итд.).

Из Канцеларије Српског Пољопривредног Друштва КБр. 11519. 28-X-927. у Београду.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатручке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић).

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“ — Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Диссол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемиско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. — Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 16—1

ПРЕГЛЕД ЦЕНА ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 1. — XI — до 8. — XI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				количина	дин.		динара				количина	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	290	300	285	290	—	292	292	285	292	282	287	1,000.000	282	292
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	—	—	—	203	270	203	265	20.000	203	270
Овас	225	235	220	230	—	232	232	217	225	215	220	70.000	215	225
Кукуруз	180	240	175	235	—	175	226	185	227	180	225	1,640.000	180	227
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	200	425	195	415	300.000	195	425
Мекиње	190	190	185	185	—	—	—	175	195	170	195	250.000	170	195
Пасуљ	380	395	375	380	—	—	—	355	390	350	380	10.000	350	390
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	290	825	280	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	—	—	660	680	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	315	315	300	300	—	303	303	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Пачка штете 392:50—395 дин.

У издању Српског Пољопривредног Друштва у Београду

а под уредништвом г. **Мил. Стојановића**, начелника Мин. Пољопривреде

изашла је из штампе књига

Практичне Пољопривредне Поуке

са календаром за 1928. годину

Која садржи:

I. РАТАРСКИ ДЕО.

Милан Новаковић, инспектор Министарства Пољопривреде: Како се најбрже и најлакше може повећати наша ратарска производња?

Коста Поповић, директор Пољопривредне Школе: О одабирању или селекцији семена. О плодореду.

Д-р Тим. Локошћ, проф. Универзитета: Неколико важнијих питања из ливадарства.

Б. Бошковић, инспектор Мин. Пољопривреде: Поуке из градинарства.

II. СТОЧАРСКИ ДЕО

Милан Ђурић, начелник Мин. Пољопривреде: Поуке из сточарства. Поуке из живинарства.

Ал. Г. Јовановић, директор Средње Пољопривредне Школе: Поуке из млекарства. Подизање стаја за говеда. О домаћем конзервисању јаја. Гајење свилобуба.

Бор. Љ. Нешић, инспектор Срп. Пољ. Друштва: О справљању киселог млека, кајмака и меких сирева.

Драга Радоњићева, учитељица домаћинства: Прерада свињског меса.

III. ВЕТЕРИНАРСКИ ДЕО

Д р Љуб. Младеновић, држ. ветеринар: Поука из сточног лекарства.

IV. ВИНОГРАДАРСКО-ВОЋАРСКИ ДЕО.

Мил. Стојановић, начелник Мин. Пољопривреде: О америчким подлогама за обнављање и подизање винограда. Поуке о чувању и неговању вина.

Б. Ранковић и Н. Петровић: Најпре штеточине и болести винове лозе.

Ник. Петровић, инспектор Мин Пољопривреде: О условима за добар вински подрум.

Стјепан Којдл, учитељ пољопривреде: Неговање воћака, сузбијање њихових болести паразита и штеточина.

Павле Петковић, секретар Мин. Пољопривреде: О промету, чувању и преради воћа.

V. ПОЉОПРИВРЕДНО ГАЗДОВАЊЕ И АГРАРНА ПОЛИТИКА.

Ал. Стебут, проф. Универзитета: Наши пољопривредни реони и гајење усева у њима.

Д-р Милан Влајинац, проф. Универзитета: О вредности и цени пољопривредног земљишта.

А. Хрибор, председник произвођачких шећерана: Наша пољопривредна индустрија.

Д-р Вел. Н. Стојковић, начелник Мин. Пољопривреде: О земљорадничком кредиту.

Бор. Љ. Нешић, Однос народних самоуправа према пољопривреди.

VI. ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТА НА СЕЛУ.

Д-р Влад. Станојевић, лекар: Поуке о чувању народног здравља. О заразним и паразитним болестима.

Д р Добра Гер. Поповић, лекар: Домаћа апотека.

Драга Радоњићева и *Даница Стојановић*: Како се кувају важнија домаћа јела? Кување сапуна.

М. Милорадовић: Стварање зеленила и парка око куће.

VII. НАШЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ УСТАНОВЕ.

Ник. Петровић, инспектор Мин. Пољопривреде: Српско Пољопривредно Друштво, његов рад и његове установе.

VIII. ТЕЖАКОВ ПОДСЕТНИК.

Вашари, панађури, сајмови, размера за подизање економских грађевина, пољоприв. таблице. Књига има 30 штампаних табака са 20 слика у тексту ради објашњења стручних поука.

Цена је књизи 15 дин. — Књижарима и купцима за најмање 10 комада, даје се 20% рабат.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Маљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Рашковић**

Одбрана против заразних болести.

Јесен је најгоре доба у години у погледу зараза. Већ се у многим местима почиње ширити трбушни тиф код одраслих, а код деце дифтерија и скрлет. Има у неким местима читавих редњи ових болести. А све су три болести врло опасне. Од трбушног тифа умире на 100 болесника 10—12, од дифтерије код нас умире по 10—15, а од скрлета чак и 20 од сто оболелих. За дифтерију има сигуран лек у лековитом серуму, само је потребно да се примени у почетку болести, најбоље чим се разболи дете. Данас је пронађен такав лек и за скрлет. Али и овде важи правило да не треба чекати, него чим се дете разболи, трчати лекару. За врућицу немамо још никаквог лека.

Али за све ове болести постоје могућности да се бранимо од од њих, постоје средства, која здраве могу да имунизују, т.ј. начине отпорним према заразним клицама. Овако имунизовлн човек, и ако прими у себе заразне клице, не оболи. Сокови нашег тела их убијају.

Наравно да и овде има изузетака, али у већини случајева ти људи постају отпорни. Имунизован човек се кадкада и зарази. Ово бива нарочито, ако је немаран, па не пази ни најмање на чистоћу, на храну, на ред и чистоћу у кући, ако је одан пићавом и нередовном животу, ако је ослабио од тешког рада или пићаве хране. Али чак и такав човек много лакше, ако је раније пелцован, преболи болест, него онај, који се није пелцовао.

Ова отпорност организма траје неколико месеци, 8—12 највише, па ишчезне. Због тога се треба поново пелцовати.

За трбушни тиф постоје два начина. Може се убризгати маја под кожу. Обично се ово ради 2—3 пута у размаку од седам дана. Услед убризгавања место, где се убризгало, отече и поцрвени, боли неко време, па прође. Код неких људи се и телесна топлота повећа за неколико степени. Али све ово ни из далека није тако страшно, као што је сама болест. Поред тога је потпуно безопасно. Али у последње време можемо стећи одпорност против трбушног тифа и узимајући мају на уста. У три јутра наште срца треба попити одређени број капљица. Тек после сат и по од узимања сме се доручковати. Не осећају се апсолутно никакве промене или поремећаји и може се одмах по узимању капљица ићи на рад.

За дифтерију и скрлет постоје такође сред-

ства за имунизовање, код ових болести можемо и нешто више. Можемо разликовати, које је дете наклоњено тим болестима помоћу нарочите пробе.

Овде се употребљује убризгавање нарочитих маја, које се справљају од изазивача ових болести. Ако дете да позитивну реакцију, значи да је наклоњено болести, те га одмах треба пелцовати. Не треба часа часити, јер су ово врло опасне заразе, па никад нисмо сигурни, да ли ће нам дете преболети, чак и ако га на време лечимо.

Услед пелцовања дете може (али не мора) добити оток и црвенило на месту убризгавања. Врло ретко по неко дете добије и ватру. Све то траје свега 2—3 дана, па је дете опет потпуно здраво. Средства за имунизовање су подпуно нешкодљива и безопасна, а врло добро чувају од заразе, што је до сада већ на стотине хиљада деце опробано.

Од скрлета је најбоље пелцовати дете, почевши од 2—3 године сваке године. Убризгава се у размаку од 7 дана 3—4 пута, што зависи од тога, да ли је дете постало отпорно или не.

Од дифтерије треба дете пелцовати, ако се појави или завлада ова болест у нашем месту.

Не треба се предомишљати, не треба се ни заваравати, да ћемо се моћи сачувати од ових болести. Опасност је од њих невидљива, прати нас устопице, на сваком кораку. И због тога је најбоље организму дати оружје, да се бори против невидљивих непријатеља, против заразних клица.

Пелцовања су бесплатна. Врше их сви хигијенски заводи, а обавезни су и срески и општински лекари да их врше.

Dr. Ст. З. Иванић

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Питање: Мој сусед има пут преко моје њиве. Ја сам му пут одвојио покрај њиве, а он неће тај пут да држи у реду, него је зарастао у трње, а он ми иде преко њиве. Молим за објашњење, чија је дужност да крчи пут и има ли он права да иде преко њиве.

Милисав Р. Петровић,
економ свога добра у Гор. Мушићу (Ваљево)

Одговор: По § 344. грађ. зак. уживалац службености — у овоме случају онај што употребљава пут — дужан је одржавати службеност — пут — у употребљивом стању. Према томе у конкретном случају уживалац пута дужан је крчити тај пут.

2) По § 345. грађ. зак. дужан је уживалац пута употребљавати исти само у оној површини, коју му је допустио власник добра — не сме га проширавати или пак правити нов пут.

Душ. М. Путниковић,
секр. Мин. Пол. и Вода

Питање: 1). Једна моја крава имала је рану на ребрима, из које је целог лета текла крв, а сад је престала. Чиме би се рана залечила, ако буде поново протекла?

2). Једна моја коза кривље на ногу; ја сам прегледао и видео да се разјела између чапољака и отуда тече гној. Чиме би ово лечио?

Смиљко Јовановић
пољопр. из Гаре

Одговор: Код краве и козе ране треба чисто држати. То јест: сваки дан прати са млаком водом и 3% раствора лизола — Lysol. А кад се ово

ПОДЛИСТАК.

Инж. **Миливоје Кецмановић.**

Подизање и неговање шљивара у Босни.

— Свршетак. —

Није довољно, да само појединци обављају послове око уништавања наметника и штеточина на воћу. Да би борба била што успешнија, потребно је, да се сви пољопривредници једнога села, једнога среза, једне области, организују и подузму све наведене мере по једном једнообразном систему и тачно у исти дан у исти час. Поново вам и нарочито наглашујем, да заједничко иступање свију пољопривредника у једном крају, а за успешну борбу против свих штеточина, било које врсте, неопходно је потребно. Јер ако само појединци обављају ове послове, мања је корист, пошто штеточине прелазе саме или их ветар пренесе од онога, који није обавио потребне послове у свом воћњаку.

степену, овај поступак потребан је и врши се успешно сваке године.

Наравно да од овог рада имају непроцењиве материјалне користи сви пољопривредници, па разуме се и држава. И ми морамо у интересу сваког од нас, као и ради општег интереса, да се латимо свих модерних метода рада у пољопривреди, па и ових у успешном начину борбе против наметљиваца и паразита на воћкама.

Пошто смо воћку очистили, орезали и окречили, ваља је окопати и ђубрити. И ови се послови обављају у октобру или новембру. Окопавање се подузима стога, да би жиле могле лакше да приме ваздух, топлоту и влагу, одакле оне црпе један део хране. Овим копањем и све ларве од разних штеточина изложене су мразевима и осуђене су да угину. Окопати треба онај простор, који лежи испод саме круне; али треба добро пазити да се жиле не озледе.

Око стабла ваља направити једну удубину (чинију), према средини падајући, у коју се киша лакше може да салије и тако боље натапа жиле стабла.

осуши, онда рањава места намазати са јодном тинктуром — Tinct. Jodi. Па поврх тога метути чистог памука и одозго повезати завојем. Ово се све може добити у дрогерији.

Овако ваља радити све до оздрављења. А ако ово не помогне, онда се обратите за савет ветеринару.

М. Митровић,
мед. лекар.

Питање. У воћњаку поред осталог воћа имам засађене и орахе неједнаког развића, старих око 18 година, а који слабо роде. Остало воће ђубрио сам, а орахе нисам, јер сам чуо да се не ђубре. Да би се правилно развили и дали одговарајући род, молим за савет?

Скела—Обреновац. **В. Жквковић,**
економ.

Одговор. За повољно успевање ораха, треба пре сађења обратити нарочиту пажњу на избор земљишта, положај, одгајивање садница произведених из семена од бољих и родних сората, као и да су у довољном растојању посађени.

Орах тражи растреситу кречну, али не сувише лаку земљу, која не сме бити каменита или сувише влажна. Положај треба да је отворен, а најбољи су топли обронци. По пољима и на узвишенијим местима, треба га садити у растојању од 12—15 метара. На влажним местима и где се чешће јављају рани мразеви, промрзну врхови ластара, услед чега орах постаје неплодан за прво време.

Ако су ораси на подесном месту и положају посађени, па недовољно роде, треба такве воћке за време цветања посматрати, да ли то не долази случајно од тога, што се мушки и женски цветови не развијају у једно исто време, што се чешће дешава. У том случају на место таквих посадити саднице произведене од родних воћака, сем тога, за време цветања могу се покупити опали мушки цветови, који се обично развијају пре женских и разбацати по гранама круне.

Ораси најбоље успевају, ако су посађени около воћњака, по виногрздарским међама, поред друмова и т. д.

Орах је задовољан са незнатном негом и ђубрењем. Отпоран је противу разних болести и штеточина. Дуговечан је, а његово дрво поред обичног плода има највећу вредност од свег осталог воћа.

П. С. Петковић

БЕЛЕШКЕ.

Поздрав С. П. Друштву са пољопривредне изложбе у Крушевцу:

Српском Пољопривредном Друштву.

Ценећи са великом захвалношћу напоран рад тога друштва на унапређењу пољопривреде у земљи у току 60 год., изложбени одбор, излагачи и посетиоци поздрављају друштво са жељом да и даље друштво иде напред у свом великом раду на корист државе и народа.

Директор изложбе,
Велики Жупан,
Милутин Нагулић.

Познати стеону краву. — У првој половини стеоности нема апсолутно никаквог сигурног знака. У томе времену стеоност може познати само мар-

---

терену, преко лета треба испод круне прострти шушња, сламе или прегорелог ђубра, тако да би испаривање влаге било што мање.

Да би воћке имале довољно хране, потребно их је хранити. Храна њихова налази се у стајском и уметном ђубру или компосту.

Компост је најприкладније ђубре за све врсте воћа. Он се приправљ тако, да сви отпатци са имања, као и пепео, креч и земља, бацају се на једну гомилу, чешће преврћу и након годину дана или више добијемо наведено гнојиво.

Као што смо споменули, ђубрење воћака обавља се касно у јесен, или преко зиме, сваке четврте или пете године, већ према јакости земље, на којој се воћњак налази. Ђубре се наравно измеша са земљом испод круне и око дебла.

И са осоком могу се воћке ђубрити. Ово ђубрење подузима се преко лета. Осока се разблажи са 50% воде. Око стабла се ископају рупе од 30—40 см. и у њих се сипа осока разблажена са 50% воде. Овај начин ђубрења препоручује се нарочито за стабла, која су кржљава и слабог раста.

Изданке око шљивиног стабла морамо у свако доба марљиво да откланамо, јер они црпе храну из жила, а не доносе нам никакву корист. У исто време морамо одрезати све ново избиле младице (водопије) на самом стаблу, као оне у круни.

На крају овог нашег малог разговора рад сам, да вам нарочито нагласим и истакнем, да се што тачније држите ових упута, који нису скопчани ни са каквим издатцима, јер извршење њихово пада у дане, када ви немате великих послова на пољу.

У Србији постоји закон против оних, који се оглуше о наређења власти гледе борбе против штеточина. Ти су се Закони врло строго проводили, тако, да данас, кад је тежак увидео све користи од тога, чини наведене послове, и ако га нико не упозорује на то.

Надати се да ћете и ви бити толико свесни и да неће бити потребно предузимати сличне мере.

У октобру 1927. године.
Бања Лука.

ТРАЖИТЕ КЊИГУ:
Поуке о ђубрењу стајским и вештачким ђубретом!

вени лекар. У другој половини стеоности она се познаје само по томе, што се млечност умањи, а повећава обим леве стране трбуха, затим, кад се за време појења или после тога стави рука на опште познато место леве или десне стране трбуха, осећају се покрети живог младунца у материној утроби.

Немирна крава после спаривања. — Понека крава постане после спаривања врло немирна. На пише се стално, леже и устаје сваки час. Против ове често врло шкодљиве навике има једно врло просто средство. Животиња се одмах умири, ако јој се на леђа стави каква крпа умочена у хладну воду и преко тога пребаци ћебе или покровац и за тело привеже конопом. После четврт сата животиња редовно легне и умири се. Овај се начин нарочито препоручује код таквих крава, за које се има искуство у да тешко примају.

Брадавице на вимену — уклањају се најлакше подвезивањем свиленим концем или натапањем азотном киселином (ћезап). Место око брадавице предходно намазати дебелим слојем вазелина, да би се избегло нагризање здраве коже око брадавице.

Пепео од дрвета. — Према томе од каквог је дрвета, пепео има мању или већу ђубриву вредност. Пепео од лишћара од прилике са 3½% фосфорне киселине, 10% калиума и 30% креча богатији је у хранљивим материјама, но пепео од четинара. Као непосредно ђубриво пепео долази мање у питање, сем за ђубрење ливада и пашњака. Најкорисније се употребљава код справљања компоста.

Уредништво и администрација „Тежака" не прима одговорност за садржину приватних огласа.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Управи Српског Пољопривредног Друштва

Београд.

На основу одлуке Управног Обора Друштва од 14. септембра текуће године присуствовао сам као изасланик Друштва уређењу и обављању сточарске изложбе, коју је уз помоћ Друштва и самоуправног обласног и среског одбора приредила Пољопривредна Подружина за срез космајски на дан 25. септембра тек. год., па ми је част о тој изложби поднети Друштву овај свој извештај:

Изложба је приређена за главне врсте крупне и ситне домаће стоке — говеда, коње, овце и свиње.

За изложбу је било пријављено 125 излагача са 203 грла, а дошло на изложбу и изложило своју стоку 103 излагача са 170 грла.

Колико је излагача по врстама стоке узело учешћа на изложби и колико је награда и у чему издато, види се из следећег прегледа.

Одељења	ГРУПА — ПОДОДЕЉЕЊА	пријављено		дошло на изложбу		награђено		Наградом		
		излагача	грла	излагача	грла	излагача	грла	у сребрну лупер-ске кгр.	у новцу динара	укупна вредност награда динара
Говеда	Краве са овог. телад,	29	38	29	38	29	38	75	1450	4450
	Јунице од 1 до 2 год.	14	14	12	12	12	12	25	600	1600
	Јунци од 1 до 2 год.	13	16	13	16	13	16	25	700	1700
	Приплодни биковн	10	13	9	11	5	7	—	650	650
	Свега	66	81	63	77	59	73	125	3400	8400
Коњи	Кобиле са овог. ждреб.	6	6	4	4	4	4	—	580	580
	Жреб. и омад од 1-3г.	8	9	5	6	5	5	—	850	850
	Приплодни пастуви	9	9	8	8	8	8	—	1100	1100
	Свега	23	24	17	18	17	17	—	2530	2530
Свиње	Крмаче са прасадима	11	13	4	4	4	4	—	420	420
	Назимад	5	19	4	14	4	14	—	240	240
	Приплодни нерастови	4	4	3	3	3	3	—	300	300
	Свега	20	36	11	21	11	21	—	960	960
Овце	Приплодне овце	7	40	6	35	6	35	—	600	600
	Јаловиње — шиљежад	3	15	3	15	3	15	—	180	180
	Приплодни овнови	6	7	3	4	3	4	—	180	180
	Свега	16	62	12	54	12	54	—	960	960

За оцену изложених грла и одређивање награда образован је један оцењивачки суд, у који су ушли г. г.: Стеван Лукић, обласни пољопривредни референт подунавске области и изасланик обласног одбора, ја као изасланик Друштва, Душан Тошић, срески економ, Живко Синђелић, председник Подружине и Стеван Паунић, члан среског самоуправног одбора.

Изложба ја приређена на погодном месту — ливади до саме варошице Сопота. Место изложбе подељено је на оделења по врстама и полу стоке. На средини изложбеног простора подигнут је ладњак, одакле је извршено водоосвећење и отварање изложбе у 10 сати пре подне.

По водосвећењу, у присуству свих излагача и већег броја гостију из места и околине, срески економ г. Душан Тошић кратким говором отворио је изложбу, а ја сам после њега са неколико речи у име Друштва поздравио излагаче и госте и умолио пољопривреднике да се у Подружине ради свог усавршавања уписују.

После овога оцењивачки суд је приступио послу и у 1 сат по подне завршио рад на оцењивању и додељивању награда.

На изложби у Сопоту изложили су гајену живину домаће расе и чланови сибинчке омладинске пољопривредне дружине. На изложбу је благовремено стигло 7 излагача са 16 грла живине и то 6 са кокошима и један са ћуркама.

У оцењивачки суд за оцену живине коју су изложили чланови дружине одређен сам ја, срески економ г. Тошић и вођа дружине г. Арсеније Ристивојевић, општ. деловођа. С обзиром на то што су само 7 чланова дружине благовремено стигли и изложили своју живину, а више њих задоцнили

због даљине села, а да би се дала воља свима за рад, оцењивачки је суд веће награде дао оним члановима дружине, који су на изложбу благовремено стигли, а свима осталим члановима дружине, дао је по једну мању справицу за награду тако, да је цео кредит на награде у справама раздељен.

На дан изложбе дошао је у Сопот г. Алекса Петровић, магационер Друштва и собом донео све књиге одређене за бесплатно раздавање на изложбама, које су на месту изложбе бесплатно раздељене излагачима.

Изложбу су посетили скоро сви чиновници и грађани и из околине, као и представник произвођача вештачких ђубрива г. Бора Милутиновић, који је такође раздао више примерака књига о прибирању стајског и употребе овог и вештачког ђубрива и живом речи давао упуте пољопривредницима за рад на унапређењу сточарства и употреби стајског и вештачког ђубрета.

Општи поглед на успех ове изложбе с обзиром на све услове за њено приређивање, може се резимирати овако: Изложба као прва у Сопоту успела је, а успех би био већи, да Подружина није ограничила учешће излагача само на чланове Подружине.

Од свих изложених врста домаће стоке, говеда су била представљена са најбољим примерцима, у којима је сименталска раса са доста чистим и измележеним грлима чинила 90% од изложених грла.

Код коња било је мање добрих и чистокрвних грла. Било је мелеза арапске и енглеске расе.

Код свиња није било чистих раса и сојева, већ све измележено, без нарочитих одлика.

Код оваца све што је изложено било је домаће расе са дугачком и оштром вуном. Само једно стадо мелеза од 6 грла са краћом и финијом вуном чинило је изузетак.

И по жељи подружине и по жељи оцењивачког суда, а с обзиром на број награда одређених програмом, скоро сви излагачи добили су бар по једну малу награду, да би се за рад подружине и наредне изложбе што више заинтересовали.

У $1\frac{1}{2}$ сат по подне у присуству свих излагача и већег броја гостију среског економ г. Душан Тошић саопштио је на месту изложбе резултат рада оцењивачког суда и додељивање награда, што је примљено без икаквог негодовања.

У времену од 2 до 5 часова по подне извршено је дељење награда излагачима у среском воћном расаднику, коме сам непрекидно присуствовао.

Друштвена помоћ у 5000 динара дата Подружини за ову изложбу раздељена је : а 25 излагача у семену луцерке — 125 кгр. по 5 кгр. на једног излагача. Помоћ за изложбу дата Подружини од обласног и среског одбора од по 5000 динара динара, раздељена је у готовом новцу на награде у суми од 7.850 динара, а 2.150 динара употребљено је на режиске трошкове и припреме.

Досуђивање награда и дељење ових вршено је правично и правично, само су режиски трошкови морали бити мало већи.

За приређивање и уређење ове изложбе у Сопоту заслуга и признање припада државном економу среза космајског г. Душану Тошићу и члановима управе Пољопривредне Подружине у Сопоту, који су га искрено помагали како у раду на организирању и приређивању изложбе тако и на увећању и на развијању Подружине.

Одлазак у Сопот искористио сам и извршио преглед рада и стања тамошње Подружине по књигама и нашао стање исправно. Подружина располаже готовином од 5.226 динара, а Друштву дугује 3780 динара.

5. октобра 1927. год.
Београд.

С поштовањем
Бор. Љ. Нешић,
инспектор за Подружине.

ЗАПИСНИК

45. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 26. октобра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, чланови: Б. Станисављевић, Д. Спремић, С. Партоњић, М. Стојановић, А. Рашковић, Б. Рапковић, Н. Петровић, и В. Матић и гост редовни члан П. Петковић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамјановић.

I

Прочитани су записници:

739) 43. и 44. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

740) 42. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и предлог да се прештампа из Тежака чланак г. М. Ђурића „Како да повећамо сточну храну оскудних година", у 2000 примерака за 650 дин.

II

Прочитан је записник 45. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

741) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара;

742) да се прими знању, да су прегледани изводи дуговања Подружина у: Влад. Хану, Гучи, Иригу, Жупањевцу, Грабовици, Дебру, Јагњилу, Косјерићима, Лесковцу, Лозници, Лозни, Мрчајевцима, Ср. Митровици и Осечини стим, да се позову да до краја године дуг измире, после кога рока да се траже наплата судским путем. У име Друштва заклетву да положи Друштвени економ г. Н. Стаменковић;

743) да се прештампани чланци хоноришу са 50% од утврђене тарифе.

III

Прочитан је записник 42. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

744) да прскалицама за воће буде продајна цена 2.250 динара;

745) да се има у виду понуда Д. Тркуље за моторне кружаче;

746) да се траже понуде за набавке за идућу сезону са роком до 1. децембра о. г. Стечај да се објави и преко Тежака;

747) да се приме од Друштва Плуг понуђене справе у комисион.

IV

Прочитан је записник 42. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

748) да се исплати хонорар за одржана предавања, по предлогу;

749) да се не одобрава предавање у Стопу, пошто је задошњено;

750) да се прима знању извештај изасланика на изложбу у Обреновцу. Извештај упутити уреднику Тежака на употребу;

751) да се прими знању одлука Самоуправног Одбора Бачке Области, да не тужити суду Газдинско Удружење из Ст. Бечеја, што је без споразума са осталим пољоприв. удружењима утрошило 40 000 дин. само на своју изложбу.

V

По осталим предметима одлучено је:

752) да се уважи оставка на чланство у Управном Одбору г. Д. Николићу, и да се на његово место позове г. П. Петковић, с обзиром на број гласова добивених на Годишњем Збору. У исто време а с обзиром на ову промену одлучено је: да председник г. М. Миљковић уђе у Књижевни Одбор, члан г. П. Петковић у Одбор за извршење програма рада, а члан г. Б. Станисављевић да иде као изасланик на изложбу у Ковачицу;

753) да се по извештају Одбора за подизање новог Друштвеног дома не тражи измена границе, већ да се дом повуче онолико колико закон наређује, па да се могу отворити прозори. Одбор да спреми за идућу седницу стечај за тражење конзорцијума за зидање, који објавити три пута у Службеним Новинама, Политици, Времену, Правди и Самоуправи;

754) да се прими позив за Конгрес који је састављен ужи одбор. Конгрес да се одржи 13. новембра о. г. у Друштвеном изложбеном павиљону. Позив да се објави преко свих новина, да се тражи повластица за подвоз на железницама и пароводима, и одсуство за државне службенике. Позив да се оштампа у 1500 примерака и растури међу заинтересованим установама и личностима. За павиљон да се набави једна пећ;

755) да се усваја предлог уредника Календара, да се оштампа 3000 објава о Календару, које да се растуре међу пољопр. и учитељским школама, Подружинама и др. установама.

Са овим је седница закључена.

Пољопривредници!

Ако желите ране крупне енглеске трешње (сорта Duc of May), можете добити првокласне саднице са ванредним крунама преко Српског Пољопривредног Друштва, по цени од 30 динара по комаду.

Можете добити и семе оригиналних америчких лубеница са углед. добра Б. Гавриловића. 3—1

Државни Воћни Расадник у Приједору—Босна

Има за продају воћних младица дивљачица и шумских садница следећих врста:

Јабука дивљачица	23.000	ком.
Крушака	10.000	„
Касија	1.000	„
Трешања	400	„
Кестен питоми неокалемљен	700	„
Кестен дивљи	660	„
Багрена (акација)	10.000	„
Јоргована	280	„

Такође има за продају ожиљених прапорака америчке лозе: Рупестрис ди Лот, Р. Порталис и Барландијери Рипарија Телеки.

Калемова воћа за продају имаће тек с јесени 1928. године.

Приватна лица која се обраћају за обавештења достављаће марку поштанску од 1 динар или дописну карту за одговор. 1—1

Изванредно добру калемљену лозу можете са највећом гаранцијом и сниженим ценама добити из лозног расадника „МИТИНАЦ" Смедерево. Тражите ценовник од г. Ж. Поповића, економа Смедерево или г. М. Обреновића, Посилкареова ул 35. Београд (Тел. 18—51).

3—3

Добро „Стижанин" у Врњачкој Бањи, одашиље из свога расадника поузећем, свакоме ко му се обрати **четворогодишње саднице** Јапанске Софоре (Sophora Japonica) по 5 дин. комад рачунано у расаднику.

Са поруџбином треба похитати, за јесење сађење.

3—3

Дво-годишње на зелено калемите!

Лозине саднице (ожиљени калемови) ожиљене саднице Америч. лозе 1—3 годишње воћне саднице, воћне дивљачице и калемите руже. „Стручна производња" од свих страна призната као најбоља са најсолиднијом посугом. Ценовници бесплатно.

Јанко Шарић

дипл. стручњак за виноградарство и воћарство

Петроварадин — Мајур (Срем).

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

ВИНОГРАДАРИ! У интересу је сваког од вас да при извођењу ма ког посла у подруму има при руци књигу „ВИНАРСТВО" која се добија код Српског Пољопривредног Друштва у Београду по цени од 30 динара.

ЕНГЛЕСКЕ **АЛБИОН** МЛИНОВЕ

разних величина и разног типа, само са каменом, са каменом и ваљцима, са ситом или без сита.

ПРОДАЈЕ СА СВОГ СТОВАРИШТА

Посредничка Банка

Београд — Кнез Милетина бр. 3

Тражите бесплатне проспекте.

Сваки сопственик парне или моторне вршалице треба да набави свој млин. 1—1

Преко 100.000 инструмената продали смо прошле године, што доказује извртну каквоћу наших производа.

Виолине од 95 дин., ручне хармонике од 85 дин. Грамофони од 345 дин. Тамбуре од 95 дин. Мандолине, гитаре, дувачачке инструменте и т. д. уз повољне цене непосредно са творничког складишта и то

8 дана на увид!

Сваки инструмент можете вратити, ако Вам се не свиђа.

Велики илустровани цјеновник бесплатно.

Тражите га одмах од тврдке: Складиште

Мекмел и Херолд

творница музичких инструмената и грамофона

МАРИБОР број 144. 2-1

Српском Пољопривредном Друштву је потребно:

до 15 000 кгр. рафије прима
„ 105 000 „ плавог камена (98 – 99%)
„ 25.000 „ семена луцерке (пломбираног)
„ 3.500 „ семена црвене детелине (пломбираног)
„ 15.000 „ мухара
„ 15.000 „ грахорице пролетње
„ 2.500 „ ст. репе (сорте: Мамут и Екендорф)
„ 1.500 „ еспарзете
„ 100 „ дивљих јабука
„ 100 „ дивљих крушака
„ 500 „ багрема
„ 300 „ гледича
„ 50 ком. дводелних дрљача средње тежине
„ 10 „ ливадских дрљача средње тежине
„ 1.000 „ рворника за Сакове и Еберзатове пл.
„ 2.000 „ шрафова „ „ „ „
„ 25 „ крушача за кукуруз (за 1 клип)
„ 200 „ прашача и огртача
„ 50 „ дворедних сејалица за кукуруз.

Позивају се понуђачи да своје оферте пошаљу Друштву (Немањина 11) најдаље до 1. децембра ове године.

У оферту означити цену — франко станица Београд — услове плаћања, рок испоруке и све остало што би понуђач имао да напомене (порекло семена и др. тежина справа, итд.).

Из Канцеларије Српског Пољопривредног Друштва КБр. 11519. 28-X-927. у Београду.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатручке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић)

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћириличом „ДИСТОЛ“

Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемијско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—1

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 8. — XI — до 15. — XI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до		од до	од	до	од	до		од до
Пшеница	290	300	285	290	—	— —	285	293	282	293	380.000	282 293
Раж	—	—	260	260	—	— —	228	290	228	280	—	— —
Јечам	260	260	250	250	—	— —	202	270	202	265	20.000	202 270
Овас	225	235	220	230	—	— —	225	225	220	220	10.000	220 225
Кукуруз	185	240	180	235	—	180 229	187	230	185	230	1.600.000	185 230
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	— —	200	420	195	410	180.000	195 420
Мекиње	190	190	185	185	—	— —	165	175	165	170	100.000	165 175
Пасуљ	380	385	375	380	—	— —	370	385	360	380	30.000	360 385
Маст	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	290	825	280	800	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Ораси	730	730	660	730	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Сено	115	115	110	110	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Лук	315	315	300	300	—	— —	—	—	—	—	—	— —
Хмељ	—	—	—	—	—	— —	—	—	—	—	—	— —

У издању Српског Пољопривредног Друштва у Београду

а под уредништвом г. **Мил. Стојановића**, начелника Мин. Пољопривреде

изашла је из штампе књига

Практичне Пољопривредне Поуке

са календаром за 1928. годину

Која садржи:

I. РАТАРСКИ ДЕО.

Милан Новаковић, инспектор Министарства Пољопривреде: Како се најбрже и најлакше може повећати наша ратарска производња?

Коста Пејовић, директор Пољопривредне Школе: О одабирању или селекцији семена. О плодореду.

Д-р Тим. Локоја, проф. Универзитета: Неколико важнијих питања из ливадарства.

Б. Бошковић, инспектор Мин. Пољопривреде: Поуке из градинарства.

II. СТОЧАРСКИ ДЕО

Милан Бурић, начелник Мин. Пољопривреде: Поуке из сточарства. Поуке из живинарства.

Ал. Г. Јовановић, директор Средње Пољопривредне Школе: Поуке из млекарства. Подизање стаја за говеда. О домаћем конзервисању јаја. Гајење свилобуба.

Бор. Љ. Нешић, инспектор Срп. Пољ. Друштва: О справљању киселог млека, кајмака и меких сирева.

Драга Радовићева, учитељица домаћинства: Прерада свињског меса.

III. ВЕТЕРИНАРСКИ ДЕО

Д-р Љуб. Младеновић, држ. ветеринар: Поука из сточног лекарства.

IV. ВИНОГРАДАРСКО ВОЋАРСКИ ДЕО.

Мил. Стојановић, начелник Мин. Пољопривреде: О америчким подлогама за обнављање и подизање винограда. Поуке о чувању и неговању вина.

Б. Ранковић и Н. Петровић: Највеће штеточине и болести винове лозе.

Ник. Петровић, инспектор Мин. Пољопривреде: О условима за добар вински подрум.

Стјепан Којда, учитељ пољопривреде: Неговање воћака, сузбијање њихових болести паразита и штеточина.

Павле Петковић, секретар Мин. Пољопривреде: О промету, чувању и преради воћа.

V. ПОЉОПРИВРЕДНО ГАЗДОВАЊЕ И АГРАРНА ПОЛИТИКА.

Ал. Стебут, проф. Универзитета: Наши пољопривредни реони и гајење усева у њима.

Д-р Милан Влајинац, проф. Универзитета: О вредности и цени пољопривредног земљишта.

А. Хрибор, председник произвођачких шећерана: Наша пољопривредна индустрија.

Д-р Вел. Н. Стојковић, начелник Мин. Пољопривреде: О земљорадничком кредиту.

Бор. Љ. Нешић, Однос народних самоуправа према пољопривреди.

VI. ПОБОЉШАЊЕ ЖИВОТА НА СЕЛУ.

Д-р Влад. Стаикојевић, лекар: Поуке о чувању народног здравља. О заразним и паразитним болестима.

Д-р Добра Гер. Пејовић, лекар: Домаћа апотека.

Драга Радовићева и *Даница Стојановић*: Како се кувају важнија домаћа јела? Кување сапуна.

М. Милорадовић: Стварање зеленила и парка око куће.

VII. НАШЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ УСТАНОВЕ.

Ник. Петровић, инспектор Мин. Пољопривреде: Српско Пољопривредно Друштво, његов рад и његове установе.

VIII. ТЕЖАКОВ ПОДСЕТНИК.

Вашари, панађури, сајмови, размера за подизање економских грађевина, пољоприв. таблице.

Књига има 30 штампаних табака са 20 слика у тексту ради објашњења стручних поука.

Цена је књизи 15 дин. — Књижарима и купцима за најмање 10 комада, даје се 20% рабат.

Штампарија „Св. Сава" М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Одговор Управе Двора, на поздрав упућен Његовом Величанству Краљу са Конгреса Српског Пољопривредног Друштва од 13. новембра:

Београд, 14. новембра 1927. год.

Господине,

Пријатно дирнут изразима оданости поднесеним са конгреса Српског Пољопривредног Друштва у Београду, Њ. В. Краљ благоволео је наредити да се конгресистима изјави топла захвалност.

Министар Двора,
Јанковић.

Господину Мирку Миљковићу, Председнику Српског Пољопривредног Друштва — Београд.

Недовољна производња млека и млечних производа.

Потрошња свежег млека и млечних производа сваким се даном појачава порастом становништва с једне и начином исхране по примеру западних народа с друге стране. Но упоредно по томе примеру не иде и производња, услед чега имамо цене млеку од 1.50 до 7 динара по једном литру. Ни један други артикл у границама државе нема ову разлику цена приближно 5 пута већу, која је у толико теже сношљива, јер су услови за производњу скоро истоветни. Док тако стоји са производњом, која се своди на рокове и у зависности је од ситне стоке, о индустрији млека не може бити говора, те је омогућено странцима да своје млечне производе, који се у нашу земљу увозе, књиже по 8—10 динара по једном килограму млека.

Индустрија је могућа, где је производња млека јако заступљена у сва четири годишња доба скоро подједнако, и разуме се, где се млеко може на-

бавити испод продајне цене у свежем стању. Код нас се схвата погрешно, јер се подразумева пијачна цена, па се вишак млека подвргава примитивној преради, не улазећи притом у суштину какве штете отуда проистичу. Споменуто је да се цена млеку пење на 7 па и више динара. Од тако скупо плаћеног млека морали би производи бити скупљи од швајцарског сира, међутим примитивном прерадом млеко се не може ни приближно уновчити. Од 100 литара млека добију се 3—3.500 кгр. масла, које се онако како је израђено једва продаје по 30 динара. Узмимо да млаћеница односно посно млеко вреди 0.50, добију се до 90%. Значи са израдом масла млеко се уновчава по 1.50 динар. Са израдом кајмака и обичног сира справљеног од овчјег млека, нешто боље стоји, али се и тамо млеко једва уновчи до 2 динара. Ово је максимум, који се постиже, а у који спадају трошкови и дангубе око прераде.

Као што се види примитивном прерадом млеко не достиже једва трећину његове продајне цене. У млекарима са справама за савршенију прераду не стоји тако. У односу према цени млека финије израђени сиреви: транист, тилзит, ајдамер и др. треба да су 10—12 пута скупљи, масло и меки масни сиреви 18—20 пута, па да се млеко према куповно-продајној моћи уновчи 75%, а то је од примитивне прераде више за 35%. Притом би се имале солидне цене: маслу 30, сиру бољем 18, обичном 8 дин. До ових се стварних цена не долази зато, што се несметано могу постићи много веће цене, пошто се производи разашиљу тамо, где би иначе били 5 пута скупљи. Са овим се чини притисак на произвођача, сличан атаку који се врши над потрошачем принуђеним на куповину, где је производња рђаво заступљена.

Тиме се намеће и питање ренте: Производити један литар по 8 или пет литара по цени 1.50 динара, пошто већа производња обара цене, па попут тога отвара кризу. Као одговор могла би се упоредити овогодишња суша, која је изазвала скок цена, пољопривредна криза и ако увећана потиснута с дневног реда, а настала општа забринутост за исхрану.

Јасно је, да се подређује производња млека и млечних производа сем пречанских крајева, производима, који не могу издржати конкуренцију. То је велика погрешка и сметња за расплет пољопривредне кризе, о којој се толико говори и пише, а проблем остаје отворен без дефиниције.

Увећана производња млека измењује велику производњу пићног биља које доприноси: Богагаћење земље повећањем ђубрета, уштеду физичке снаге, чији се утрошак не исплати за многе производе, омогућава подизање домаће буше на степен одличне млекуље. Познато је да наше домаће говече живи на вечитој исхрани шашом, на којој би свака стране раса изумрла. На даље спречава увоз страних, а омогућава конкуренцију наших производа. И најзад сузбија злоупотребе, које се врше млеком и млечним производима, на обострану штету произвођача и потрошача.

Ради овог целисходно би било законским путем увести контролу млека. Кад би се млеко плаћало по стварној вредности % масноће, као што се то свугде чини, потрошачка публика била би поштеђена разних подметања, која долазе од несавесних лица, услед чега је честа неоснована повика на произвођача, особито када се анализа

ПОДЛИСТАК.

Ing. agr. **Влад. Миловић.**

О производњи пиринча.

Довољно је напоменути само то, да пиринач заузима најплоднија алувијална земљишта речних тераса у нашим јужним крајевима, па појмити од колике је важности за те крајеве решавање сваког проблема за унапређење производње тог усева.

Ако загледамо у статистичке податке по срезовима и општинама, видећемо да има читавих општина, у којима је пиринач, поред тога што заузима најплоднија земљишта, још и главна пољопривредна култура*). Баш та груписаност гајења пиринча на земљишту појединих општина и граничних срезова чини питање унапређења гајења пиринча од још веће важности, јер засеца дубоко у привредне интересе тих крајева наше Краљевине, у којима је гајење пиринча примитивно, а у којима још и данас видимо највише у употреби ралицу и потпуно дрвена кола, која чак ни шине на точковима немају.

С обзиром на етнографски положај тих крајева у Држави, питање унапређења производње пиринча добива још већу важност не само привредну, него и социалну, те би требало што пре приступити довођењу ове културе у Краљевини на ниво, који одговара савременој пољопривредној науци и пракси, а у интересу напретка тих крајева, који су економски много заостали. А без рада на стварању економског напретка и материјалног благостања, не може ни речи бити о интелектуалном напретку и просвећивању нашег људства у тим крајевима, које сви од свег срца што пре желимо.

Да би нам напред поменута важност рада у овоме правцу била јаснија, можемо се послужити овим упоредним статистичким податцима за пиринач и озиму пшеницу, састављеним према статистичким податцима Министарства Пољопривреде и Вода (в. таблицу):

Из предњих упоредних статистичких података јасно се види, да је принос зрна пиринча у ољуштеном стању у брегалничкој области, у којој се

*) Ове године у срезу кочанском (брегалничка област) највећи део зиратног земљишта (1010 ha) био је засејан пиринчем.

млека врши старим справама, које утврђују специфичност, јер после млеко има исту а често већу запремину од пуног, те они који врше контролу сами истражују да се млеко допуњује водом. Кад је млеко по природи лошије каквоће, потрошач није дужан плаћати исту цену, а произвођач добије количину и обратно. То исто важи и за млечне производе, који се справљају из млека, с кога је масноћа одстрањена.

Из горе наведеног види се, да би повећана производња млека, која изискује сваки користан предуслов, допринела више, пре и боље користи но ма која друга грана пољске привреде. То је чињеница с којом треба рачунати тим пре, што не изискује велике новчане жртве, а нема се шта изгубити, па било да кризу изазива вишак производње или неродица као што је случај са овогодишњом жетвом. Те у оба случаја треба прибећи развијању млекарства и млекарске индустрије, која би земљорадничко-сточарској земљи, као што је наша, неоспорно доносила највећу ренту, а то је уклањање пољопривредне кризе у најзнатнијем односу.

4-XI-1927.
Д.

Душан Н. Шаулић.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Исхрана деце.

У овом погледу код нас се врло много греши. Још докле дете доји, неразумна мајка га неразумно прихрањује. Често пута детету од 3—4 месеца даје се корица хлеба, парче меса и слично. А има крајева, где се већ од пет месеци дете почиње прихрањивати, па му се даје обично сва храна, коју узимају одрасли.

Међутим исхрана детета и размена материја у дечјем организму различна је од исхране одраслог човека. Сами органи за варење детињи нису још очврсли у толикој мери, да могу да поднесу и преваре храну, коју употребљују одрасли.

Али и циљеви исхране су разни. Докле одрасло лице потребује храну главним делом за произвођење топлоте и снаге, затим као надокнаду за утрошене органске материје, детету треба храна како за ове потребе одраслог организма, тако и за *рашћење*. Дете употребљује извесне састојке из хране као градивни материал за изградњу нових ћелица и нових ткива организма. Али и по потрошњи хране за произвођење топлоте и снаге разликује се дете од одраслог. Тако новорођенче потребује за килограм тежине 100 калорија дневно, дете по навршеној првој години 70—80, одрастао само 35, а старац 20 калорија.

Размена материја на даље зависи и од састава детињег тела и потребе за храном су често и код деце истог доба различне. Али поред хране која у организму сагорева и претвара се у топлоту, треба водити рачуна и о каквоћи хране, која се даје детету. Мора се водити рачуна о састојцима потребним за исхрану и дечју размену материја. Поред воде и минералних соли за правилно развијање и рашћење детета потребни су: беланчевине, масти, угљени хидрати и витамини. Беланчевине служе као градивни материјал једним делом, а другим делом као и масти и угљени хидрати сагоревају и производе топлоту. Витамини су нарочито важни за организме у рашћењу. Они су допунске материје хранљивим састојцима, које подешавају

Редни број	Година	ОБЛАСТ	Пожета површина у ha		Принос по ha у мет. цент.		% у кгр. пиринча по одбитку 30% плеве + —
			Пиринач	Оз. пшеница	Пиринач	Оз. пшеница	
1	1923.	Б; егалничка	856,80	10282,52	11,23	6,98	
	1924.	„	848,10	10611,14	15,84	4,95	
	1925.	„	639,10	11664,42	11,40	9,39	
	1926.	„	633,00	12191,56	16,97	11,25	
	Просечан принос по ha за 4 године:				13,86	8,39	+ 35,19
2	1923.	Битољска	556,00	41367,82	7,95	7,39	
	1924.	„	299,50	40361,27	8,23	7,03	
	1925.	„	299,33	44641,97	8,31	10,39	
	1926.	„	367,12	44378,02	12,15	7,78	
	Просечни принос по ha за 4 године:				9,16	8,14	— 17,47
3	1923.	Скопска	100,18	28020,47	9,63	8,89	
	1924.	„	120,00	30381,25	12,00	6,96	
	1925.	„	148,50	31124,67	6,97	11,01	
	1926.	„	141,80	31514,84	10,35	10,02	
	Просечни принос по ha за 4 године:				9,73	9,22	— 24,47

он и највише гаји, увек знатно већи (око 30%), а често и двоструко већи од приноса зрна озиме пшенице, која је по засејаној површини, природи нији такмац пиринчу. Кад се овоме дода још и то, да је цена ољуштеном пиринчу увек двоструко већа од цене пшенице и да је наша војска сигуран и сталан купац домаћег пиринча*), онда је јасно да је чист приход од гајења пиринча, и у другим областима већи од чистог прихода озиме пшенице на истом земљишту. У прилог овоме иде и тај факат, да пољопривредници јужних области пиринча често производе што више пиринча, па продају, а пшеницу за домаћу употребу купују.

Пошто смо се са важношћу унапређења производње пиринча упознали, да видимо сада пут и начине за унапређење овога усева у тим крајевима.

— Наставиће се. —

*) „Задруга за Унапређење Пиринча“ у Кочану продала је пиринач својих задругара од 1926. год. по 6,50 дин. 1 кгр. у ољуштеном стању. Државно Угледно Добро „Косанчић“ продало је 1921. год. пиринач у ољуштеном стању по 10 дин. 1 кгр.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

правилно развијање и радње извесних органа и ткива. Ако они недостају храни, наступају поремећаји и обољења.

Дете после прве године живота већ нема довољно хранљивих састојака у мајчином млеку. Треба га одбити и хранити.

Главну храну за дете после прве године треба такође да сачињава млеко, најбоље кравље. У другој години треба му давати дневно 400—500 гр., у трећој и четвртој години 300—400, у петој и шестој око 250—300 гр. Деци у другој години треба још као храну давати зелено поврће, кромпир, мркву, спанаћ, најбоље у облику папуле, кувано с млеком. Исто тако је добро давати и сок од патлиџана. Даље овој деци треба давати за храну супу од овсеног брашна, свеже воће и воћне сокове, компоте или пекмез, мед, гриз, џибак, пиринач. Маслац са земичком или белим хлебом такође може добити ово дете. У другој половини друге године може му се поред ове хране већ дати и по мало (20 гр) сецканог меса, супе од слезине или црне џигерице, спанаћ с јајетом.

У трећој и четвртој години дете већ може узимати и печено месо, све врсте супе, пржене кромпире, келерабу, чоколаду.

У шестој и седмој години треба му давати све сврсте поврћа и варива, меса, салате, роткиице. У овим годинама дете се већ приближује исхрани одраслих.

Али није само главно детету према узрасту бирати средства за исхрану, треба водити рачуна и о оброцима и количинама хране. Детету се несме допустити, да преко целог дана једе. У ових првих шест година дете треба да узима своју храну у пет оброка. Храна треба да је равномерно распоређена на оброке и да је разнолика. Врло је рђаво, ако се детету даје једнолична храна. Тако се најлакше храна доједе и губи прохтев за јелом.

Опојна пића, кафа и чај, зачини: паприка, бибер и слично не само да нису корисни по дете, него шта више могу му нанети врло велике штете, те их ни у којој прилици не треба давати.

Исхрана деце у првим годинама живота од великог је значаја за цео развитак и напредак детета. Многи људи патили су до краја свога живота услед нецелисходне исхране у детињству. Родитељи желе својој деци највеће добро. А најбоље ће их подићи, ако их правилно и целисходно хране. Исхрана деце је и вештина и наука. И боље је обратити се за савет лекару или саветовалишту за мајке и малу децу, него хранити нецелисходно и неправилно децу, па их тако оптеретити болешћу и манама.

Д-р Ст. З. Иванић.

БЕЛЕШКЕ.

Пример за похвалу и углед. — Г. Миленко Сладековић, власник штампарије „Св. Сава“, цењен рад Српског Пољопривредног Друштва, уписао се за члана Добротвора Друштвеног са улогом од 1000 дин.

Као велики пријатељ пољопривреде Г. Сладековић је овај поступак пропратио овим речима: „И ако је моја штампарија из ранијег доба Друштвени Добротвор, ипак и ја лично желим да будем Добротвор тога Друштва, јер ценим Друштвени рад, које ради скоро шест деценија једино на општу корист наше отаџбине.“

Г. Сладековић је и овом приликом доказао, колико му лежи на срцу унапређење наше пољске привреде, па би требало, да се на њега угледају и остали пријатељи пољске привреде.

— Н. —

Прва задруга за пољопривредни кредит. — Према извештају г. Љубисава Петковића, обласног пољопривредног референта у Шапцу и редовног члана С. П. Друштва, 5-ог новембра ове године основана је у месту Узовници Задруга за пољопривредни кредит према закону о пољопривредном кредиту. Желимо успешан рад.

Јесењи течај за обуку сеоских младића у виноградарству и воћарству при Државном Лозном и Воћном Расаднику у Скопљу. — Курс је одржан у октобру месецу, трајао је пет дана, а на њему је узело учешћа 64 младића, православних и муслимана, из скопске области.

Сл. 86. Јесењи течај при Државном Расаднику у Скопљу.

На течају су курзистима практично објашњене све радње око подизања и неге винограда и воћњака, а поред тога обучени су и у конзервисању воћа укувавањем и стерилисањем.

По завршетку курса младићи су добили по 1 калемарски нож, по једну теглу конзервисаног воћа и по једну поучну пољопривредну књигу.

За све време трајања курса курзисти су имали у расаднику бесплатан стан и храну.

Слика 86. показује курзисте са особљем расадника.

Статистички преглед наше пољопривреде и извоза пољопр. производа у 1926. год.

I. Пољопривредна производња.

а) *Стање земљорадње.* — Од укупне површине земљишта наше Краљевине, која износи 24,848.820 хектара, долазило је на обрађену површину 11,354.405 ха и то:

на зиратну земљу	6,111.691	хектар или	53.83%
„ баште и вртове	123.914	„ „	1.09%
„ ливаде	1,681.568	„ „	14.81%
„ пашњаке	2,866.630	„ „	25.25%
„ винограде	175 016	„ „	1.54%
„ воћњаке	253.807	„ „	2.23%
„ баре и ритове (продуктивне)	141.779	„ „	1.25%

Од зиратне површине, која је износила 6,111 691 хектар, долазило је:

на зрнасто биље (цереалије)	5,031.650	ха или	82.33%
„ маунасто биље	92.820	„ „	1.52%
„ коренасто и кртоласто биље	259.634	„ „	4.25%
„ индустријско биље	118.512	„ „	1.94%
„ баштенско биље	79.230	„ „	1.30%
„ сточно пићно биље	207.177	„ „	3.39%
„ угаре	322.668	„ „	5.27%

1. *Зрнасто биље (цереалије)*

Тек. бр.	Врсте:		пожета површина (у хектарима)	принос (у мет. центима) укупан	просечан (са 1 хект).
1.	кукуруз		1,994.726	34,101 063	17.10
2.	пшеница	озима	1,623.981	18,855 458	11.61
		јара	66.738	584 055	8.75
3.	јечам	озими	204.051	2,311.549	11 33
		јари	146.864	1,449.523	9.87
4.	овас		352.305	3,577.250	10.15
5.	раж	озими	164.274	1,557.827	9.48
		јари	37.921	355.597	8.85
6.	наполица		45.372	437.171	9.64
7.	крупник		19.483	165,776	8 51
8.	просо		33.299	265.879	7.98
9.	хељда		5.119	37.044	7.24
10.	пиринач		1.182	16.952	14 34
11.	Све остало зрнасто биље.		1.331	—	—

2. *Маунасто биље.*

Тек. бр.	Врсте:	пожета површина (у хект.)	Принос (у м. ц.) Укупан.	просечан (са 1 ха)	Принос од маунастог биља као узгредног усева (у м. ц.)	Целокупан принос (у м. ц.)
1.	пасуљ	35.597	367 630	10.33	816.944	1,184.574
2.	грашак	4.761	38.745	8.14	2.671	41.416
3	сочиво	3.675	23.733	6.46	623	24.356
4.	боб	4.204	39.735	9.45	5.733	45.468
5.	граорица за семе	36.474	404.359	11.08	—	404.359
6.	све остало маунасто биље.	830	—	—	—	—

3. *Коренасто-кртоласто биље*

Тек. бр.	Врсте:	пожета површина у хектарима	Принос (у м. ц.) укупан	просечан са 1 ха
1.	кромпир*)	221.639	9,400.206	42.41
2.	сточна репа	18.071	2,072 837	114.70
3.	мрква	4.534	254.736	56.18
4.	репа угарњача	2.804	159.218	56.78
5.	све остало к. и к биље	123	—	—

4. *Индустријско биље.*

Тек. бр.	Врсте:	пожета површина (у ха)	Принос (у м. ц) укупан	просечан (са 1 ха)
1.	шећерна репа	34.765	5,918.631	170.25
2.	памук	657	2.784	4.24
3.	лан за влакно	12.220	86.181	7.05
4.	конопље за влакно	27.677	270.641	9.78
5.	олајна репица	3 461	20.890	6.03
6.	мак	5.367	12.908	2.40
7.	дуван	15.178	144.531	9.52
8.	хмељ	4.132	17.150	4.15
9.	цикорија	379	36.747	96.96
10.	остало индустр. биље	2.797	—	—

5. *Баштенско биље.*

Тек. бр.	Врсте:	пожета површина (у ха)	Принос (у м. ц) укупан	просечан (са 1 ха)
1.	купус	33.107	2,331.200	70.41
2.	лук црни и бели	16.029	560.846	34.99
3.	патлицан	4.095	216.520	52.87
4.	паприка	5.623	108.544	19.30
5.	диње и лубенице	12 396	697.882	56.30
6.	остало баштенско биље	1.005	—	—

6. *Сточно (пићно) биље.*

Тек. бр.	Врсте:	пожета површина (у хектарима)	Принос (у мет. цент.) укупан	просечан (са 1 ха)
1.	детелина	103.317	3,424.195	33.14
2.	луцерка	59.465	2,263.749	38.07
3.	све остало сточно биље	37.601	—	—

*. Кромпира је поред горње количине још добивено 139.515 мет. центи као узгредни усев.

7. *Ливаде и пашњаци.*

Ред. бр.	Врсте:	Површина	Принос (у м. ц.)	
			укупан	(са 1 ха)
1.	ливаде	1,681.567.83	37,971.478	22.58
2.	пашњаци	2,866.630.23	—	—

8. *Виногради.*

Ред. бр.	Врсте:	Површина	Принос вина (у хектол.)	
			укупан	са 1 ха
1.	На америчкој подлози	135.002.04	2,911.885	16.64 хл
2.	На домаћој лози	40.013.96	—	—
	Свега	175.016.01	2,911.885	16.64

9. *Воћњаци.*

Ред. бр.	Врсте воћака	Број дрвета	Принос	
			укупан принос (у м. ц.)	са 1 дрвета (у кгр.)
1.	Шљиве	50,852.151	9,839.411	19.35
2.	Јабуке	6,772.739	1,952.526	28.83
3.	Крушке	3,619.670	967.137	26.72
4	Орасi	1,936.346	434.642	22.45
5.	Смокве	742.327	97.692	13.16
6.	Кестени	487.166	145.775	29.92
7.	Масline	4,222.428	48.973 хл.	1.26 хл.
8.	Све остале воће	5,270.304	—	—
	Свега	73,903.131	—	—

Преглед производње наших најважнијих култура по покрајинама (у метар. центама).

I. *Кукуруз:* 1. Војводина 17,103.183, 2. Србија 8,094.275, 3. Хрватска 4,290.437, 4. Босна 2,964.191, 5. Словеначка 576.744, 6. Далмација 532.911, 7. Црна Гора 417.600, 8. Херцеговина 117.732;

II. *Пшеница:* 1. Војводина 8,734.593, 2. Србија 5,532.687, 3. Хрватска 2,761.292, 4. Босна 1,390.191, 5. Словеначка 575 835, 6. Далмација 250.870, 7. Црна Гора 112.097, 8. Херцеговина 91.948;

III. *Јечам:* 1. Србија 1,328.407, 2. Босна 769.727, 3. Војводина 568.141, 4. Хрватска 523.252, 5. Далмација 241.347, 6. Словеначка 207.006, 7. Херцеговина 93.098, 8. Црна Гора 40.094;

IV. *Овас:* 1. Босна 1,050.959, 2. Србија 851.839, 3. Војводина 747.803, 4. Хрватска 668.355, 5. Словеначка 208.817, 6. Далмација 16.511, Херцеговина 21.069, 8. Црна Гора 11.898;

V. *Раж:* 1. Србија 812 963, 2. Хрватска 355.075, 3. Словеначка 303.871, 4. Босна 266.978, 5. Војводина 71,053, 6. Далмација 39.096, 7. Херцеговина 31.834, 8. Црна Гора 12.514;

VI. *Шећерна репа:* 1. Војводина 5,279.194, 2. Србија 366.990, 3. Хрватска 261.828, 4. Босна 10.614. 5. Словеначка 5;

VII. *Дуван:* 1. Србија 99.208, 2. Хрватска 40.395, 3. Далмација 6.309, 4. Војводина 4.060, 5. Босна 3.760, 6. Црна Гора 1,319;

VIII. *Хмељ:* 1. Војводина 8.574, 2. Словеначка 8.430, 3. Хрватска 78, 4. Србија 68;

IX. *Конопље за влакно:* 1. Војводина 119.947, 2. Србија 89.545, 3. Хрватска 39.941, 4. Босна 16.870, 5. Словеначка 3.953, 6. Херцеговина 330, 7. Црна Гора 55;

X. *Кромпир:* 1. Хрватска 2,838.181, 2. Словеначка 2.048.901; 3. Босна 1,424.121, 4. Војводина 1,348.470, 5. Србија 1,007.264, 6. Далмација 426.326, 7. Херцеговина 353.660, 8. Црна Гора 92.798;

XI. *Пасуљ:* 1. Србија 524 922, 2. Босна 199.012, 3. Хрватска 192.107, 4. Војводина 175.582, 5. Црна Гора 42.589, 6. Словеначка 42.589, 7. Далмација 9.769, 8. Херцеговина 5.620;

XII. *Шљиве.* Србија 6,735.465, 2. Босна 1,313.249, 3. Хрватска 922.098, 4. Војводина 631.491, 5. Словеначка 126.010, 6. Црна Гора 106.506, 7. Далмација 2.923, 8. Херцеговина 1.669;

б *Стање сточарства.* — Бројно стање стоке на дан 31. децембра 1926. године било је (комада): 1. *Коња* 1,116.858, 2. *говеда* 3,706.019, 3. *свиња* 2,806.182, 4. *оваца* 7,932.845, 5. *коза* 1,721.263, 6. *магараца* 96.298, 7. *мула и мазги* 14.551, 8. *бивола и биволица* 31.510, 9. *домаће пернате живине* (кокошке, пловке, гуске, ћурке) 16,259.608.

II. Извоз пољопривредних производа у 1926. год.

Укупна вредност извоза пољопривредних производа износила је око 5 милијарди и 250 милиона, што чини око 65% од вредности целокупног нашег извоза у иностранство. Од тога долази: на производе земљорадње око 3 милијарде, на производе сточарства нешто мало више од 2 милијарде и на производе пољоприв. грана индустрије око 250 милиона.

Главнији извезени пољопр. производи по вредности иду овим редом (изражено у 1000 динара): 1. *кукуруз* 1,338.652, *пшеница* 846.093, 3. *јаја* 606.297. 4. *говеда* 366.344, 5. *свиње* 339.314, 6. *суве шљиве* 233.587, 7. *хмељ* 206 517, 8. *брашно пшенично* 156.804, 9. *коњи* 106.883, 10. *кудеља* 98.850, 11. *сиćна стока* 88.759, 12. *пасуљ* 87.586, 13. *коже домаћих животиња* 86.741, 14. *свеже воће* 85.178, 15. *жита изузев пшенице* 85.022, 16. *месо свеже и прерађено* 55.838, 19. *млекарски производи (масло, сир, качкаваљ)* 50.100, 18. *опијум* 46.665, 19. *дуван у листу* 26.146, 20. *мекиње* 26.015.

В. Величковић.

Јабука Цар Александар*). — Ова је јабука омиљена због крупноће и лепе црвене боје; али како много опада, пре потпуног сазревања — у јулу — то се њено гајење постепено напушта.

Један чески воћар тврди, да је јабуке Цар

Александар обране оставио на промајно и од мраза заклоњено место, и да су му ове трајале до марта идуће године са мањим процентом трулења.

Пре него што се гајење ове красне јабуке сасвим напусти, требало би да се покуша, бар у брдским и хладнијим крајевима, са остављањем њених плодова за зиму, те да се види докле могу истрајати.

Исправка. — У 45. броју „Тежака“ на стр. 357, други стубац, 9. ред оздо, место Комша, треба да стоји Козлов

ЗАПИСНИК

46. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 2. новембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић и чланови: П. Петковић, С. Партонић, Н. Петровић, Б. Станисављевић, Б. Ранковић, А. Рашковић и М. Стојановић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

756) 45. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник стим, да се прештампа у Тежаку из Економа чланак „Зар да нам се укину пољопривредне школе?“

757) 43. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуку, да се Срп. Централ, Библиотеци у Сарајеву поклони 1 комплет Календара за раније године и 1 Тежак за пр. г.

II

Прочитан је записник 46. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

758) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1.000 динара;

759) да се одобрава штампарији Св. Сава 20.000 дин. аконто штампања Календара;

760) да се признa Голубачкој Подружини 7682.40 дин. у олакшицу дуга стим, да остатак дуговања одмах измири.

III

Прочитан је записник 43. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

761) да продајна цена балканској ралици буде 500 динара;

762) да се одбије понуда Дамхолца и Ком. за разна сточна хранења средстава;

763) да понуда Планшона и Бурже за рафију сачека и друге понуде.

IV

Прочитан је записник 43. седнице Одбора за извр[illegible] програма рада, па је одлучено:

764) да се подружини из Лозовице продужи рок за исплату дуга, до конца о. г.;

765) да се Пољоприв. Референту врањске области изда накнадно још 2 колекције воћарског алата и једна тестерица све у вредности 320 дин. за награде излагачима на Друштвеној изложби;

766) да се исплати 200 дин. г. Н. Поповићу, ср. економу из Радовишта, за одржано предавање;

767) да се усвоји одлука председника, којом је одређено за изасланика без дневнице на Ваљевској изложби г. Д. Спремића, члана Управе, пошто је позив примљен после седнице;

768) да се не може одобрити помоћ пољопр. рефер. дубровачке области за држање предавања, пошто је сав кредит исцрпљен;

769) да се прими знању позив старешине манастира Јошанице на монашку скупштину;

770) да се Подружини у Ковачици поклони 20 похвалница, без потписа председника.

V

771) Прочитан је позив за зидање Друштвеног дома, па је одлучено: да се објави по 3 пута преко Службених Новина, Политике, Времена, Трг. Гласника и Привредног Прегледа. Осим тога да се замоли и Уредништво Економа да позив објави, а у Тежаку стално да излази до краја конкурса. Позив да се достави Посланствима: Француске, Енглеске, Америке и Немачке и предузећима, која се баве оваквим послом. Рок за подношење понуда да се продужи до 15. децембра о. г.

VI

Саопштења и предлози:

772) Прочитан је поздравни телеграм са Крушевачке изложбе. Одбор прима знању стим, да се штампа у Тежаку;

773) Прочитано је писмо С. Арнаутовића, из Причиновића, којим извештава да Друштву поклања по мало семена од џанарика, јабука и дуња. Одбор прима знању стим, да се дародавцу изјави захвалност;

774) П.председник реферише о изложби у Крушевцу. Одбор прима знању стим, да поднесе и писмени извештај;

775) Члан г. Б. Ранковић саопштава да 4. о. м. полази у Рим као Друштвени делегат на Конгрес Пољопривредних друштава. Одбор прима знању и г. Ранковићу даје упутства да ступи у непосредан споразум са осталим Друштвима и да промотри фирме, са којима би Друшво могло да ступи у везу.

Са овим је седница закључена.

Преко 100.000 инструмената продали смо прошле године, што доказује изврстну каквоћу наших производа.

Виолине од 95 дин., ручне хармонике од 85 дин. Грамофони од 345 дин. Тамбуре од 95 дин. Мандолине, гитаре, дувалачке инструменте и т. д. уз напредно ниске цене непосредно са творничког складишта и то

В дака на увид!

Сваки инструменат можете вратити, ако Вам се не свиђа.

Велики илустровани цјеновник бесплатно.

Тражите за одмах од тврдке: Складиште

Меинел и Херолд

творница музичких инструмената и грамофона

МАРИБОР број 144.

2-2

Пољопривредници!

Ако желите ране крупне енглеске трешње (сорта Duc of May), можете добити првокласне саднице са ванредним крунама преко Српског Пољопривредног Друштва, по цени од 30 динара по комаду.

Можете добити и семе оригиналних америчких лубеница са углед. добра Б. Гавриловића. 3—2

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	д. кгр.
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ ком.
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колекчама	650	„ „
Еберхардов лак плуг „Јота“	700	„ „
„ плуг „Сервус“ № 5	750	„ „
„ „ „Комет“ № 4	880	„ „
Босанска ралица (обртач с 1 п. без рез раон.	500	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога 700, 1380 и	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатручке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић).

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“ — Велике капсуле за говедл. жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемиско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. — Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—3

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 15. — XI — до 22. — XI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				килограма	дин.		динара				килограма	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	290	300	285	290	—	—	—	290	300	285	295	710.000	285	300
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	260	260	250	250	-	—	—	250	270	245	265	—	—	—
Овас	225	235	220	230	—	225	232	225	230	220	225	10.000	220	230
Кукуруз	185	245	184	242	—	185	230	187	226	185	224	930.000	185	226
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	425	197	415	190.000	197	425
Мекиње	180	190	180	180	-	180	180	165	175	165	170	20.000	165	175
Пасуљ	380	395	370	380	—	—	—	370	385	360	380	—	—	—
Маст	—	-	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—
Суве шљиве	290	510	280	500	—	—	—	—	-	-	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—
Ораси	640	725	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	310	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	-	—	—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—

Ратна штета 399—400·50 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Браћкова 16. Телефон 240. Београд

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ваци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже ујелашпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Св. Краљ Милутин

Крсно Име Српског Пољопривредног Друштва.

Историја је забележила, да је српска држава под краљем Милутином била моћна и снажна. — Историја је забележила, да је привредни живот у народу бујао под краљем Милутином, да је пољска привреда заузимала прво место у државној управи, коју је он најизразитије помагао, заснивајући примерне економије земљорадца, воњњака и уљаника у свима својим задужбинама, на свима манастирским добрима и у целој краљевини. Он је доводио странце ради искоришћавања рудног блага и поучавања народа напредној пољопривреди. Остатци изврсних сората воћа око Тетова и са обе стране Шар-Планине, који су се до данашњег дана одржали, из његовог су доба.

Држава Св. Краља Милутина била је најмоћнија на Балкану. Њен снажни привредни утицај доминирао је у Грчкој и Бугарској. Победу на Велбужду и под Стеваном Дечанским и поход на Цариград под Душаном Силним припремила је економски снажна краљевина Св. Милутина, јер је историја забележила и то: да су житнице биле пуне, да се држава уредила и стала у ред првих држава у Европи.

Ни слом српске војске на Марици, ни изгубљена косовска битка, нису могли уништити српско племе, највише зато, што су економско снажне сродничке задруге, кроз читава столећа, гајиле и очувале обичаје и традиције све до ослобођења. — И то су остатци од привредно снажне краљевине Св. Краља Милутина.

Св. Краљ Милутин пружа леп пример: да владаоци са својих узвишених места могу много да учине да држава постане моћна и силна, својим моћним утицајем на унапређењу пољске привреде, која је темељ државе и која уноси културу у све гране друштвеног живота; да су најтрајнији споменици: стварање добара у пољској привреди, које зуб времена не може да уништи, и да пуне житнице трајније осигуравају мир држави но сви завојевачки подвизи и налети.

Да би се међу српским пољопривредницима очувао трајни спомен овом великом владаоцу, који је најистакнутије помагао пољску привреду, — Српско Пољопривредно Друштво, као народна установа, која негује и чува суревњиво обичаје

српских пољопривредника, изабрало је за своје крсно име Св. Краља Милутина.

Друштво је изабрало за своју Славу Св. Краља Милутина још и зато, што се на тај дан 1868. године састало једанаест угледних државника и одушевљених пољопривредника, чије слике красе дом Друштвени, и основали Српско Пољопривредно Друштво. Из пијетета према претцима, што је одлика нашег племена, дужност нам налаже да на дан прославе крсног имена и постанка Друштва одамо поштовање члановима оснивачима, које је родољубље покренуло да своју помоћ упуте пољопривредном сталежу, који чини темељ свеколике народне привреде, државног уређења и финансијске моћи.

И ове године Српско Пољопривредно Друштво прославило је своју Славу, као сваки добар српски домаћин. Славу је посетио велики број званица. Међу угледним званицама био је Изасланик Њ. В. Краља, који је Покровитељ и Моћни Заштитник Срп. Пољ. Друштва. Изасланик г. Министра Пољопр. и Вода г. Д-р Веља Стојковић, начелник Министарства; изасланик Б. Универзитета г. Д-р Влајинац, декан Пољопривредног Факултета; г. г.: Јов. Јовановић, Мин. у пенз. и народ. посланик, М. Ђурић и М. Мојсиловић, начелници Мин. Пољ. и Вода; изасланик Трговачке Коморе, г. Радојловић; изасланице Женског Друштва; изасланици: Удружења агронома, Удружења Економа, Чачанске пољопр. подружине, Медвеђске подружине, Пиротске подружине, Врачарске, Скопске Подружине; изасланик општ. града Београда кмет г. Рајко Мишић; изасланик Друштва Црвеног Крста г. Д-р Марко Леко, Омладинске Подружине и још многе друге угледне звањице и високе особе.

По извршеном Водоосвећењу презесан је славски колач и при овом чину били су: као домаћин Председник С. Пољ. Друштва и још два члана из народа — сељака. По саршеном резању колача свештеник, г. Влада Стаменковић, одржао је прикладан говор, а затим је изасланик Њ. В. Краља, пуковник г. Костић, честитао Председнику у име Краљево Славу Срп. Пољ. Друштва.

После ове честитке Председник Друштва, г. Мирко Миљковић, поздравио је госте биранim речима, захвалив им на пажњи, коју су указали Друштву посетом његове Славе. У своме говору напоменуо је, да Друштву чини част, што међу угледним званицама може поздравити Изасланика Њ. В. Краља, изасланика г. Министра Пољ. и Вода, као и остале угледне звањице и високе особе. Објаснио је значај славе, па је поменуо: да Срп. Пољ. Друштво слави своје крсно име као народна установа, која ради искључиво за народ — за сељака, за његов привредни и културни напредак, и да је сасвим природно било, што је усвојило и овај народни обичај, који је толико национално везан за српско племе. — Навео је, какве је задатке Друштво одмах у почетку имало, како се његов рад развијао и ширио и како се још тада правилно схватила важност Друштвеног рада код пољопривредника и у народу. Затим је прешао на рад Друштва у овој години, па је рекао: да је по програму рада за ову годину Друштво требало да приреди у своме дому о овогодишњој Слави: Изложбу сувих шљива и прерађеног воћа. Али је ову изложбу одложило за идућу годину због летошње дуготрајне суше, која је учинила, те су плодови воћа остали неразвијени, и наша шљива, са својим одличним особинама, не би на

ПОДЛИСТАК.

Ing. agr. **Влад. Миловић.**

О производњи пиринча.

(Наставак) (2)

Према данашњем стању културе пиринча у Краљевини јављају се ова четири проблема као ситна, чије решење нам даје могућност унапређења културе пиринча у Краљевини, а која стоје у тесној међусобној вези у погледу рационалног искоришћавања земљишта и у опште природних и привредних прилика тих крајева:

1. Проблем борбе против корова у пиринчу;
2. проблем повећања приноса ђубрењем;
3. проблем повећања приноса помоћу семена;
4. проблем употребе увођења машина при производњи пиринча.

Овом приликом задржаћемо се само на излагању начина решавања ових поменутих проблема.

1. *Проблем борбе против корова у пиринчу.*

Борба против корова у пиринчу од стране наших произвођача пиринча води се само плевљењем и узимањем семена пиринча са оног дела њиве, који је марљивије плевљен и има најмање корова „проса" (Panicum Crus Galli), који је најраспрострањенији и најопаснији коров у пиринчу. Да је то недовољно, најбоље нам сведочи то, што су наши произвођачи пиринча приморани да сваке године дају замашне суме новаца на плевљење. Плаћање од 400 дин. ђутуре за плевљење 1 ha пиринчишта у северној области пиринча (Бачка), или 25—30 дин. и храна надницом у јужној области пиринча (Јужна Србија), представља један редован новчани издатак, који односи нашим произвођачима пиринча 10—20% бруто прихода пиринча. То је једна сума, која знатно умањује чист приход од гајења пиринча, доводи до економског неуспеха извесних година, па чак и до нерентабилности културе пиринча у неким случајевима. Овај факат знатно отежава нашим произвођачима пиринча издржавање данашње пољопривредне кризе у Краљевини, а и стране конкуренције оних држава, у којима је радна снага много јефтинија, или техника много савршенија и гајење познијих продуктивнијих сората могуће. Зато је потребно потрудити се много озбиљније за сузбијање корова у пиринчу. Треба приступити систематском

овој изложби дошла до пуног изражаја као у нормалним годинама. — Уместо тога, Друштво је сазвало за 13. новембар *Пољопривредни Конгрес*, на коме ће се узети у расправљање питање: О мерама за унапређење пољ. привреде у вези са пољопривредном кризом, као и о целисходности преноса скоро свих пољопривредних установа на обласне самоуправе. — Сем тога Друштво је приредило ове јесени две обласне изложбе: у Врању воћарску изложбу за област врањску, и Крушевцу сточарску изложбу за област крушевачку. Обе су изложбе потпуно успеле.

Поред обласних изложаба, Друштво је у споразуму са Министарством Пољопривреде и Вода, а уз сарадњу Пољопривредних Подружина, приредило дванаест среских и месних изложаба, на којима су биле заступљене све пољопривр. гране и то у овим местима: Ковачици (Банат), Фојници (Босна), Сопоту, Београду (подружина среза врачарског), Мрчајевцима, Обреновцу, Каменици (Ваљевској), Варварину, Деспотовцу, Рековцу, Јагодини, Лозници, Сибници (омладин. пољопр. дружина). На име награда добрим излагачима на овим изложбама као и на име награда на изложбама, које је Министар. Пољ. и Вода приредило у 18 места Јужне Србије, Црној Гори, Херцеговини, Босни, Далмацији и Хрватској издато је из Друштвеног магацина: ветрењача 8, плугова 28, дрљача 15, крупача 53, сејалица 7, прскалица 57, разних пољопр. справа и ратарског алата 1107 ком., воћарског алата 1122 ком., виноградарских справа 11 ком.

Друштво је одржало 35 стручних предавања и том приликом раздато је бесплатно преко 11.200 ком. књига Друштвеног издања, те је и овим путем пружило пољопривредницима корисне поуке.

Затим је Председник на крају свога говора захвалио на указаној помоћи око приређивања изложаба г. г.: Министру Пољопр. и Вода и Министру Трговине и Индустрије, Народној и Извозној Банци, а у првом реду Друштво дугује дубоку захвалност Његовом Величанству Краљу на Његовој моралној и материјалној потпори, коме кличе: да живи Моћни Заштитник Срп. Пољопр. Друштва, да живи Њ. В. Краљ Александар Први.

Са овим је свечаност завршена и приступљено послуживању гостију. Слава је текла у најбољем расположењу и примање гостију трајало је преко целог дана — дубоко у ноћ.

М.

Пољопривредни Конгрес

сазван од Српског Пољопривредног Друштва и одржан 13. новембра 1927. г.

Почев од после рата многа питања разних привредних грана и осталих струка решавана су путем ширих конференција, скупштина и конгреса. Многа од тих питања била су често малог или само локалног значаја, па је ипак сматрано за потребно да се цела наша јавност о њима обавести, па и меродавни кругови, у чијим се рукама налазило решење тих питања. Па ипак за послератно време карактеристично је, да су и врло важна питања решавана на пречац, иза кулиса, без упита стручњака, или ако се од њих тражило мишљење, оно се при решавању није узимало у обзир. Резултати оваквог рада били су, да су многа питања решена на штету

уништавању корова у пиринчу. За то је потребно организовати борбу по извесном утврђеном плану састављеном на основу познавања биолошких особина, живота и размножавања корова и пиринча. Треба потражити, да ли има какве разлике у погледу захтева вегетације пиринча и корова у њему и то искористити у борби против корова, гајећи пиринач на онај начин, који ће најмању штету проузроковати пиринчу, а што већу штету корову. Тако например најраспрострањенији и најопаснији коров у пиринчу у јужним областима „просо", ма да се лако прилагођава животу и успевању и на сувом и на потопљеном земљишту под пиринчем, ипак у погледу подношења дубоке воде нарочито при ницању и у почетку пораста заостаје много иза пиринча. Ту слабу страну тога најопаснијег корова у пиринчу код нас треба искористити у борби против њега. Али добро запамтити, да претходно треба огледима утврдити, коју дубину воде смемо употребити, па да пиринчу не нанесемо велику штету. Дубина воде, до које се сме ићи са потапањем, зависи од подневља, топлоте воде дотичне реке и пропустљивости земљишта, те њу морамо за сваки крај огледима на малој површини утврдити, па тек кад се човек извежба и увери о успеху, онда да приступи примени овога начина сузбијања корова на целом пиринчишту.

Осим тога има и много других начина приступачнијих за обичне пољопривреднике и лакших, који знатно умањују трошкове на плевљење, а које сваки пољопривредник може одмах лако да примени. На жалост, било из незнања, или због нехата, ни један произвођач пиринча те начине не примењује. Од тих начина нарочиту пажњу заслужује сетва пиринча у врсте, јер се при таквом распореду пиринча у доба плевљења брже плеви између врста, пошто раденици не дангубе око распознавања „проса" од пиринча, који су врло слични у почетку пораста. Растојање редова не треба да буде мање од 18 см., ни веће од 20 см., изузевши случај на особито плодном земљишту. Што се тиче приноса пиринча сејаног у врсте, он је увек већи од приноса пиринча посејаног омашке.

(Наставиће се).

опште ствари, и по дотичну струку и по народ и по Државу.

Као што рекох, сви су говорили, и о свачему се говорило, само су пољопривредници ћутали, само се о пољопривреди није говорило. Није се тако рећи ништа говорило о оној струци, којом се занима преко десет милиона наших грађана, од тринаест милиона становника, колико их сада има наша земља. То је и главни узрок, што пољопривреда није популарна у нашем јавном животу и што јој се мало пажње поклања. Па и наши државници не схватају праву важност пољопривреде, јер кадгод је требало вршити какве уштеде, компензације и кадгод је другима требало више дати, пољопривреда је немилосрдно кресана и све је рађено на њену штету. А заборавља се, да је она донела земљи од целокупног нашег извоза, и то: 1923. год. Дин. 5.212.299.513 (укупан извоз био је 8.048,843.930 дин.), 1924. год. Дин. 5.673,177.599 (укупан извоз 9.538,744.432 дин.), 1925. год. Дин. 5.961,329.734 и 1926. год. Дин. 5.426,792.750 (укупан извоз био је 7.818,180.094 динара.) Према овим огромним цифрама, са којима пољопривреда учествује у материалном и културном развићу наше отаџбине, види се њена важност за нас. Од куда долази то, да су пољоправредници ћутали све до сада? Ово се може протумачити или њиховом скромношћу или уверењем, да у нашој Држави има довољно свести о значају пољопривреде за нашу земљу и да није потребно износити њен значај и то нарочито доказивати.

Али у томе смо се сви преварили, јер су на одговорним местима тако решена извесна пољопривредна питања од врло велике важности, да ће ван сваке сумње задати тешке ударце нашој иначе заосталој и оронулој пољопривреди.

Подстакнуто општим интересима народа и Државе, Српско Пољопривредно Друштво сматрало је за нужно, да сазове Конгрес свих пољопривредника и пријатеља пољопривреде, на коме ће се чути мишљење наших стручњака о ономе, што је Влада намерна била да спроведе и што је већ и спровела. Својом резолуцијом, која ће бити штампана са рефератима и током целе дискусије, Конгрес је супротног мишљења, него што је Влада урадила. Своје мишљење Конгрес поткрепљује чињеницама, да области, које су тек образоване, тек ступају у живот и то без потребних материјалних средстава, нису у стању да приме оне установе, које се на њих преносе (ниже пољопривредне и стручне школе, велики воћни и лозни расадници, угледна добра и контролне огледне станице). Многе од ових пољопривредних установа, са малим изузетком можда, сигурно је да ће пропасти. Можда ће се зграде некадањих пољопривредних школа, пошто ове не могу опстати, претворити у жандармериске станице, расадници и угледна добра издати под закуп и т. д. Извесно је, да сам народ, коме пољопривреда данас не доноси тако рећи никакве добити, презадужен и упропашћен временским непогодама, неће моћи да поднесе терете пореза и самоуправног обласног и општинског прireза. У другим случајевима народ неће бити толико свестан потреба за те чисто пољопривредне институције и оне ће му изгледати сувишним. А оне су стваране кроз читаве деценије, тешком муком и са великим материјалним жртвама.

Д-р *Т. М.*

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Као сталан претплатник и читалац „Тежака“, као и будан пратилац рационалног обрађивања земље, молим да ми Друштво да преко цењеног листа „Тежака“ одговор по овом питању: Са кућом и имањем налазим се у непосредној близини града Шапца, од кога ми један део граничи се са игралиштем спорт клуба „Мачва“.

На поменутој парцели, а у површини од 2,50 ха засејао сам зоб (овас). Али како се баш ова парцела граничи са једне стране у дужини од 100 метара са игралиштем поменутог клуба, то ми се редовно сваке године причињава штета гажењем од стране спортиста приликом упада лопте, за којом они јуре.

Обраћао сам се више пута Управи поменутог клуба и молио да се страна до мога имања заштити мрежом, или чим другим у потребној висини, али је нажалост увек остало без успеха.

Шабац. Светозар Чичулић, економ.

Одговор: Молилац има права на накнаду штете причињене од играча клуба „Мачва“, али како процену штете није вршио на време пре жетве овса, то је мало вероватно да би се сада процена могла вршити, те тако и он обештетити.

За све пољске штете мањег обима, надлежан је општински суд. С тога молилац нека се обрати општинском суду с молбом, да се клубу „Мачва“ нареди да огради игралиште према имању молиоца, у противном сву штету причињену од чланова клуба биће дужан накнадити сам клуб, по тужби оштећенога и по процени надлежног општинског суда.

4-X-1927. Душан М. Путниковић,
Београд. секр. М. П. и В.

Питање: Молим друштво за одговор: 1) да ли је засађивање бресака у винограду штетно по винову лозу?

2) може ли да никне посејано семе од глога и како се оно сеје?

Село Гари Смиљо Јовановић.
Крушевац.

Одговор: 1) У винограду не треба садити ништа друго сем винове лозе.

2) Глог, Crategus Oxyacantha. Плод је меснат, боје црвене или мрке, раста је средњег, чак кржљавог. Глог је добар за подизање живе ограде,

лако се гаји и не задаје толико посла око орезивања као жива ограда подигнута од гледичије, маклуре, багрема и дуда.

Семе, кад добро сазри, треба одмах сејати на спремљену леју или стратификовати. Семе засејано у јесен не ниче идућег пролећа, него тек у другој години.

Сађење однегованих младица најбоље је извршити у јесен у два реда на савез, на реду садница од саднице 20 сант., ред од реда 30 сант. у ископани ров дубок и широк 40 сант. Жиле при сађењу треба за $^1/_3$ орезати, земљу после сађења добро утапкати и залити.

7-XI-1927.
Београд.

Војтех Бураан.

БЕЛЕШКЕ.

Радови у децембру. — *У дому и дворишту.* — Надзор над житницама, траповима и котарима. Затварају се трапови (земунице) и подруми. Збијање (пресовање) суве кабасте хране (сена и сламе). Зимска вршидба — млаћење — у плевнама. Крушење кукуруза. Превртање жита. Зимски ручни радови: плетарство, резбарство, ткање, вез и др. Посек свиња, говеда и оваца и спрема за зимницу. Читање стручних књига.

Око стоке и живине. — Повећање сламе за простирку. Обраћати већу пажњу на стеоне краве, као и за време телења. По сунчаним данима изгонити овце по стрњикама, кукурузиштима и угарима. Проветравање сточних стаја, а за то време да стока буде напољу у оборима. — Код живине као прошлога месеца.

На њиви и ливади. — Орати кадгод време допусти. Извожење гноја. Чистити јаркове и јаме. Изводити разорима воду са влажних места. Оправка путева и ограда.

У градини. — Риљање празних оделења, кадгод време допусти. Препокривање усева сламом.

У воћњаку и расаднику. — Довршује се орезивање семенастих воћака, чим настану мразеви. Извожење стајског гноја, вештачких гнојива и др. Одбрана од зечева. Храњење корисних птица.

У винограду и подруму. — Наставља се дубоко риљање са оснивање нових садова. — У подруму: доливање; затварање буради, где је врење завршено: отакање вина да се одвоји од великог талога (стење).

На ачеланику. — Кошнице не узнемиравати; чувати их од мишева и других штеточина.

Код свилобуба. — Јаја свилобуба у зимовнику.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Управном Одбору Срп. Пољопривредног Друштва.

Према одлуци Управног Одбора присуствовао сам отварању и затварању изложбе стоке, која је била приређена у Рековцу на дан 25. септембра о. г., па ми је част о томе поднети овај извештај:

Изложба стоке у Рековцу за срез левачки приређена је на вашаришту, до среског воћног расадника. Простора за једну такву изложбу било је довољно. Припреме за то биле су скромне, али пристојне. Око чињења тих припрема и смештају стоке старао се, поред среског економа г. Варагића, и цео изложбени одбор, у који улазе сви срески посланици, срески поглавар, учитељ и свештеник.

Изложено је било: кобила, пастува, омади, крава, бикова, јунади, оваца, коза и свиња.

Излагача пријављених укупно било је 350 из целога среза, т. ј. из свију општина и села у срезу, али нису сви привели стоку на дан изложбе тако, да је њихов укупан број спао на 300. Од тога броја највише њих привело је на изложбу говеда (око 215), па затим коња, оваца, коза и свиња.

С обзиром на то, да је ова сточна изложба *прва* изложба у срезу левачком и у Рековцу, може се сматрати, да је одзив био врло добар. Цело вашариште било је прекривено стоком. Нарочито је пак било врло много сељака—домаћина и излагача и неизлагача присутних на изложби и присутних подели награда.

Одмах се јасно могло запазити: да је приређивање изложбе важан догађај за све пољопривреднике у читавом срезу. Јер, од ранога јутра, на дан 15. септембра, у свечаном руху, почели су се на вашаришту скупљати сељаци, приводећи стоку, тако да је око 9 часова било цело поље вашаришта и варошица Рековац прекривено светом.

Председник обласног одбора моравске области, г. Александар Васић, са члановима одбора и оцењивачким судом, дошао је око 9 часова. Одмах по његовом доласку одржана је једна кратка седница, на којој одређен оцењивачки суд овако:

За крупну стоку:

Г. г. Љубисав Поповић, управник Добричева, срески ветеринар из Јагодине и један члан обласног одбора, који је из деспотовачког среза.

За ситну стоку:

Потписани, срески економ г. Варагић и један члан среског одбора из среза беличког. Као саветодавац овој другој комисији био је г. Драг. Грујић, обласни референт из Крушевца, који се те дужности драге воље примио.

Изложбу је отворио г. Аца Васић у $9^1/_2$ часова, пошто је претходно свештеник извршио водоосвећење. При отварању изложбе г. Васић одржао је леп и пригодан говор, објаснивши циљ изложбе и начине на које је одбор области постигао, да су се ове године могле приредити изложбе стоке у свима срезовима у области. Затим је представио изасланике и госте, па оцењивачке комисије.

После г. Васића говорио је потписани, као делегат Друштва, и изнео установу и циљ Друштва, његово непрекидно старање за напредак пољске привреде и његово старање око приређи-

вања пољ. изложаба, а затим је објаснио циљ изложаба у опште и завршио поздрављајући све присутне од стране Српског Пољопривредног Друштва.

Трећи по реду говорио је г. Перић, срески посланик из Рековца, који је поздравио изасланика Српског Пољ. Друштва и председника обласног одбора, благодарећи, у име среза, на приређивању изложбе, од које он очекује велике користи за народ у срезу.

По завршеним говорима, отпочели су рад оцењивачки судови и они су свој посао у примерном реду и на време завршили. И када је то учињено, сва награђена лица уведена су у нарочиту књигу, па се онда приступило дељењу награда на један свечан начин.

Вредност награда износи око 30.000 динара. Оне су овако одређене:

Премија за кобиле: плуг.

Премија за краве: прашач.

Прва награда за бикове, омад, пастуве, кобиле и краве: прскалица за лозу.

Друга награда за иста грла: дрљача.

Друга награда за иста грла: крућач (ручни), трокар и 100 динара у готову новцу.

Трећа награда за иста грла: 5 кгр. семена детелине.

Четврта награда за иста грла: ашов, мотика, вила и грабуља.

За ситну стоку:

Прва награда: крућач, трокар, маказе за шишање оваца и 100 дин. у готову.

Друга награда: пет кгр. семена детелине.

Трећа награда; ашов, мотика, вила и грабуље.

Четврта награда: маказе за орезивање винограда, калемарски нож и књиге.

Пета награда: 100 динара у готову.

Премију за кобилу добио је Александар Ђорђевић, из Велике Крушевице, а прву награду Владимир Нешић, из Рековца. За кобиле награђено је 20 излагача и то: 1 премија, 1 прва награда, 3 друге награде, 9 трећих награда, 6 четвртих награда.

Прву награду за пастуве добио је Младен Димитријевић, из Вукановца. Било је код пастува још једна друга, једна трећа и једна четврта награда.

Прву награду за омад добио је живота Станковић, из Сиљевице. Било је за омад још: 2 друге награде, 2 треће и 2 четврте.

Премију за краве добио је Радивоје Красић, из Рековца, а прву награду Живадин Ђирковић, из Пчелице. За краве било је још награда: 3 друге, 7 трећих и 9 четвртих.

За бикове прву награду добио је Бранко Крстић, из Опарића, а било је још за бикове ових награда: 3 друге, 4 треће и 8 четвртих.

За јунад прву награду добио је Настас Брзаковић, из Ратковића. Било је за јунад још награда: 1 друга, 3 треће и 6 четвртих.

За овце прву награду добио је Момир Вуловић, из Мотриња и Спасоје Младеновић, из Рековца, а било је за овце још: 2 друге, 2 треће, 2 четврте и 6 петих награда.

За козе прву награду добио је Светолик Анђелић из Рековца. Било је још награда: друге 2. треће 4, и пете 3.

За свиње прву награду добио је Обрен Илић, из Цикота и Арсеније Вукићевић, из Опарића, Било је још ових награда за свиње: друга 2, трећа 4, четврта 2 и пета 5 награда.

Награде све издате су одмах. И оне награде што је требало да се издаду у новцу, већином су издате у справама.

Од раса стоке заступљене су највише биле ове: код говеди мелези сименталске расе; код коња мелези арапских и енглеских коња; код свиња било је и чистокрвних шумадинки; и код оваца и коза домаће расе.

С обзиром на сушу и недостатак паше стока је доста добро очувана, нарочито крупна рогата.

На завршетку овог кратког извештаја дужност ми је да истакнем иницијативу г. Александра Васића, председника обласног одбора и свршеног ђака пољ. школе, који је својим утицајем у одбору покренуо и омогућио приређивање изложаба у својој области, и државног среског економа из Рековца г. Варагића, који је уложио сав свој труд, те је изложба успела, и ако су за њено припремање учињени ништавни режијски трошкови.

28. сент. 1927. г.
Београд.

Ник. Ж. Петровић,
члан Управе.

ЗАПИСНИК

47. седнице Управног Одбора С.П.Д. држане 9. новембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г.г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић и чланови: П. Петковић, С. Партовић, М. Стојановић, Н. Петровић, С. Ратковић, А. Рашковић и В. Матић.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

776) 46. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник;

777) 44. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник стим, да се по предлогу бр. 604 тражи мишљење од г. Б. Јакшића.

II

Прочитан је записник 47. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

778) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 дин.;

779) да се прими знању да је извршен преглед касе и да је нађено стање исправно.

III

Прочитан је записник 44. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

780) да се начелно усваја понуда предузећа „Рокс“ да набави Друштву разне справе на рачун репарације. Набављачки Одбор да састави списак набавака, а нарочито Еберхартове плугове, а члан г. Н. Петровић да у име Друштва потпише уговор;

781) да се одбије понуда С. Прендића за вршаће гарнитуре и жетелице;

782) да се одобрава набавка бодљикаве жице по поруџбини чланова.

IV

Прочитан је записник 44. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

783) да се исплати по 200 дин. награде за одржана предавања држав. ср. економима у Царевом Селу, Жабарима и Аранђеловцу и обласном пољопр. референту у Слиту.

784) да се Подружини у Фојници изда 600 дин. за плетарски курс.

785) да се из помоћи Министарства Пољопривреде и Вода од 20.000 дин. исплате сви трошкови за одржана предавања и курсеве, и остатак у колико није утрошен, такође ангажује на тај циљ.

786) да се прима знању извештај Женске Подружине из Јагодине, да о Друшвеној Слави неће ништа излагати од својих производа.

V

787) По извештају инспектора за Подружине, да је у Беранима основана Подружина и да је испунила све услове за пријем у састав, одбор одлучује: да се Подружина прими у савез.

VI

788) По реферату уредника календара, да је готов календар за 1926. год. по програму који је одобрио Управни Одбор; али да је календар већи за 5 табака, ма да је $4^1/_2$ табака штампао петитом, одбор одлучује: да одобрава повећање календара као и штампање петитом $4^1/_2$ табака за које да се плати штампару додатак по 300 динара. Чланци штампани петитом да се хоноришу са 50% скупље; да наслов календара буде „Практичне пољопривредне поуке са календаром“ и да продајна цена буде 15 динара; да се поклони по један примерак: *у кожи*: Њ. В. Краљу, Њ. В. Краљици и Г. Министру Пољопривреде и Вода; *у платненом повезу*: члановима Управе; *у тврдом повезу* писцима; *у меком повезу*: Друштвеним службеницима, оделењима Мин. Пољ. и Вода, пољопривредним, учитељским и богословским школама, обласним одборима, војној академији и подофицирским школама, дивизијама, Инвалид. Одељ. Мин. Соц. Политике, Одељ. за народно просвећивање Мин. Просвете, редакцијама неких дневних и стручних листова, и уреднику 10 примерака.

VII

Сао штења и предлози:

789) Прочитан је акт Министарства Пољопривр. и Вода, да одобрава измену чл. 11 и 32. Друштвених правила Одбор прима знању.

790) Прочитан је акт Мин. Пољ. и Вода да је Друштву одобрено 80.000 динара на име субвенције. Одбор прима знању са захвалношћу.

791) Прочитан је акт Мин. Пољ. и Вода, којим са[illegible] конгрес у Риму, на који иде као друштвени изасланик. Одбор прима знању.

792) Прочитан је позив Гл. Савеза Срп. Земљорад. Задруга на конгрес у Новом Саду. Одбор прима знању с тим, да се не може упутити изасланик због Друштвене Славе и Конгреса.

793) Члан г. М. Стојановић саопштава, да је мало прикупљено воћа са изложба из унутрашности и да га стога не би требало излагати о Друштвеној Слави. Одбор усваја предлог.

794) Члан г. С. Партонић предлаже, да се рад Конгреса штампа. Одбор усваја предлог.

Са овим је седница закључена.

Дво-годишње на зелено калемите!

Лозне саднице (ожиљени калемови) ожиљене саднице Америч. лозе 1—3 годишње воћне саднице, воћне дивљачице и калемите руже. „Стручна производња“ од свих страна призната као најбоља са најсолиднијом послугом. Ценовници бесплатно.

Јанко Шарић

дипл. стручњак за виноградарство и воћарство

Петроварадин — Мајур (Срем). 6—4

ВИ НИСТЕ ЈОШ ДО САДА ЗНАЛИ?

Где се купује добра роба? обратите се на ниже наведену адресу, тамо ћете добити све што требате за себе, Вашу породицу и Ваше познанике. Најбоља мушка и женска одела, добре радничке ципеле и кожне гамаше, свакојако рубље за јесен и зиму, огртаче против кише и разну плетену робу. Исто добићете најбоље сатове швајцарског производа. Велики избор бријача и апарата за шишање косе. Највећи избор свакојаког кухињског посуђа и ручног алата. Пишите одмах за велики илустровани ценовник са више хиљада слика, који Вам се шаље бесплатно.

Отпремна кућа

Анте Савнин

3—1 Шкофја—Лока (Словенија)

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“, који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке домове по свима крајевима наше Отаџбине.

Пољопривредници!

Читајте и препоручујте пријатељима ваш лист „Тежак“.

ФРАНЦУСКЕ

РУСТИК МОТОРЕ

за бензин, за гас, за нафту, стабилне, и на колицима или двоколицама, — сауггас моторе за употребу обичног дрвета, стабилне и на колицима, — од 2 до 25 коњских снага, за млинове, стругаре, вршалице и сличне машине

ПРОДАЈЕ СА СТОВАРИШТА

ПОСРЕДНИЧКА БАНКА А. Д.

Кнез Милетина 3.

Тражите бесплатне проспекте. 1—1

Уредништво и администрација „Тежака“ не прима одговорност за садржину приватних огласа.

Пољопривредници!

Ако желите ране крупне енглеске трешње (сорта Duc of May), можете добити првокласне саднице са ванредним крунама преко Српског Пољопривредног Друштва, по цени од 30 динара по комаду.

Можете добити и семе оригиналних америчких лубеница са углед. добра Б. Гавриловића. 3—3

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	д. кгр.
Калциметри Бернард-ови са терезијама и теговима	700	„ ком.
Ебулоскопи Малигановн за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Бериле за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови à la Sak (Rajnla.id) № D6MN са колечкама	650	„ „
Еберхардов лак плуг „Јота“	700	„ „
„ плуг „Сервус“ № 5	750	„ „
„ „Комет“ № 4	880	„ „
Босанска ралица (обртач с 1 п. без рез раон.	500	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Крушачи за два клина, са ветрилом	1700	„ „
Крушача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога 700, 1380 и	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, буздење, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia	2400	„ „
„ „ „ „ *Hajd „ Ia*	2200	„ „
„ „ „ „ „ *II*	2600	„ „
„ „ „ „ „ *II,Ia (сортирачи*	2600	„ „
„ Универзални сортирачи „Marot“ № 4	4600	„ „
Семе од луцерке, гарантовано и аломбирано — чисто од вилине косице	32	„ кгр.
Семе од црвене детелине гарантовано и аломбирано — чисто од вилине косице	30	„ „

За набавке справа и материјала, које Пододружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиљава заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатричке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић).

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“ — Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемијско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—4

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 22. — XI — до 29. — XI — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД					НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено	понуда		тражња		закључено	
	динара				кило-грама	динара				кило-грама	дин.
	од	до	од	до		од	до	од	до		од	до
Пшеница	292	300	285	297	—	295	295	295	302	290	300	300.000	290	302
Раж	260	260	250	260	—	—	—	290	290	280	280	—	—	—
Јечам	250	260	240	250	—	—	—	250	270	245	265	10.000	245	270
Овас	215	245	212	240	—	215	220	227	232	225	230	120.000	225	232
Кукуруз	200	250	197	242	—	198	238	200	232	190	232	1,850.000	190	232
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	425	197	417	180.000	197	425
Мекиње	182	190	175	180	—	180	180	177	180	175	177	40.000	175	180
Пасуљ	380	395	370	380	—	—	—	370	380	360	375	10.000	360	380
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	290	510	280	500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	640	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	115	115	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	310	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 400 402 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Србе, Хрвате и Словенце 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједанпут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, Мирко Миљковић | Одговорни уредник, Божидар Ђ. Ранковић

Куда можемо извозити наше воће и поврће?

Министарство Пољопривреде и Вода прикупља податке из оближњих страних држава, како је тамо понело воће и грожђе и има ли изгледа за извоз нашег воћа и грожђа у те земље. Неке од примљених података објавили смо у 42. бр. Тежака. На жалост, велики број података стиже доцкан, тако да они немају више пуну вредност за наше извознике, али неке од њих доцније примљених, ипак објављујемо, пошто им они могу донекле бити од користи.

Француска. Према податцима, још из септембра месеца, има изгледа да домаћа производња воћа, као и обично, неће бити довољна да подмири потражњу и да ће се воће морати увозити из иностранства.

Француска троши велику количину страног воћа, што се из овог прегледа види:

Увезено је у Француску свежег и сувог воћа:

а) количина од метр. квинтала

у 1925. год.	у 1926.	за 6 мес. 1927. г.
3,410.023	3,530.727	2,059.061

б) у вредности од франака

у 1925. год.	у 1926.	за 6 мес. 1927. г.
557,425.000	712,676.000	389,286.000

Као што се види из овог прегледа, Француска је увезла у 1926. год. огромну количину воћа у вредности преко $1\frac{1}{2}$ милијарде динара, а за првих 6 месеци ове године близу 900 милиона динара.

Воће се ту увози највише из Шпаније, Италије и Алжира. Наш извоз воћа у Француску износио је у 1926. год. око $5\frac{1}{2}$ милиона франака а за прва 6 месеци ове године преко 2,5 милиона франака.

Пошто ћемо и са Француском ускоро закључити нов трговински уговор, има изгледа да се извоз нашег воћа у Француску може још повећати.

Баварска (Немачка). Јабуке су у Баварској добро понеле, тако да има мало изгледа да ће се морати увозити са стране. Јабуке се увозе из Тирола, Штајерске, Швајцарске и Чехословачке. У пролеће, кад домаћа роба ишчезне са пијаце, појављују се америчке јабуке из Калифорније.

Крушке су мање понеле, тако да ће се увозити и са стране и то као и обично само раније сорте, које излазе на пијацу пре домаћих. Њих увозе обично Италија и Тирол.

Шљиве се редовно увозе из Тирола, Мађарске и наше државе.

Пољска. Јабуке су добро понеле, док је род шљива и крушака осредњи.

Аустрија — Према добијеним извештајима овогодишња берба воћа у Аустрији осредња је, те ће наше воће, нарочито јабуке, крушке и суве шљиве, као и редовно сваке године, моћи тамо да се извози у знатним количинама.

Извоз сувог воћа и поврћа. — Према добијеним извештајима наши извозници *сувог воћа*: шљива, крушака, јабука ит.д. могу ступити у везу са великим трговачким кућама: Hans Buob, Colonialwaren, Rorschah (St. Gallen) и Thomas Koelle Ulm (Württemberg), које се баве увозом и продајом тих производа.

Трговачке куће и фабрике: Conservenfabrik Lenzburg A. G. Lenzburg (Argovie) као и Fabrik von Maggis Nahrungsmitteln Kempttal (Zürich) потребују и увозе веће количине: *јагода, сочива* и др.

Ко се за овај извоз сувог воћа и поврћа више интересује, може добити обавештење од Краљевског Посланства у Берну или непосредно од Краљевског Почасног Конзулата у Базелу.

С обзиром на чињеницу, да наша земља има изврсних земљишних и климатских услова за успевање воћа, као и на то, да наши ратарски и сточарски производи с даном на дан наилазе на све веће тешкоће при извозу у иностранство, и ако се на светским пијацама са тим производима још не јавља Русија, интерес нам налаже, да све воћарске положаје, утрине, стазе, путеве засађујемо најбољим врстама трговачког воћа и у опште предузмемо све мере за повећавање извоза нашег воћа у иностранство, нарочито у оближње земље, које имају мање услова за воћарство. Наше воће на тим пијацама може увек успешно и успешније издржати конкуренцију са страним воћем, него што то могу учинити наши ратарски и сточарски производи, којима ту данас успешно конкуришу Америка, а сутра ће још успешније то учинити Русија. Колико је за многе наше пољопривреднике од важности воћарство, види се нарочито овако рђава година, као што је била ова, кад је подбацила и пшеница и кукуруз и сено и кад је многе од њих продаја воћа спасла од глади. Напомињемо, да наша земља само од извоза сувих шљива добија годишње око 200 до 300 милиона динара.

Б. Ђ. Ранковић.

ИЗ ВОЋАРСТВА

Деканка зимска.*)

Господин А. Ј. Бенч, у чеком листу „Prakticky Rádce" много хвали ову крушку, па о њој између осталог вели ово:

„Крушка Деканова зимска красна је, крупна, светло-зелена, а доцније жућкаста, облика крушкастог, у фебруару и марту стално бива изложена у радњама за продају воћа са назначењем чески „Zimni dekanka" и француски „Doyenné d'hiver". Немци је називају „Vinter Dechantsbirne." Цена јој бива за нас необично висока, али то због тога, што је то посластица прве врсте.

Ова изврсна крушка, зимска деканка, пренесена је, кажу, из Француске; други тврде да је гајена у Белгији; а Немци је такође присвајају. Ми ову крушку присвајати нећемо, али јој радо дајемо у башти најлепше место, које треба да буде од ветра и промаје заклоњено.

*) Један од двостаних радова пок. Милисава М. Ђорђевића

ПОДЛИСТАК.

Ing. agr. **Влад. Миловић.**

О производњи пиринча.

(Наставак) (3)

Вршећи огледе са гајењем пиринча посејаног у врсте, добио сам у једном случају принос 1690 кгр. зрна и 3190 кгр. сламе по ха, а у другом случају 1845 кгр. зрна и 3320 кгр. сламе по ха. Сетву сам вршио у редове на растојању 20 см. Према томе видимо, да је у јужним областима Србије принос пиринча правилно гајеног у врстама готово двоструко већи од приноса пиринча посејаног омашке. Добра страна гајења пиринча у редовима је још и та, што омогућава плевљење нарочитим ручним плевачицама за пиринач, помоћу којих се много брже и лакше плеви.

Поред свега напред поменутог, постоје многи узгредни послови, којима се може спречити појава корова у пиринчу, те да плевљење кошта што јефтиније. Али, баш тај више споредан изглед тих послова вара наше произвођаче пиринча, да их занемаре, због чега их плевљење после скупо кошта.

У те послове спада на првом месту строго и марљиво чишћење семена пиринча за сетву од семена „проса". Пошто произвођачи пиринча у Краљевини немају нарочити тријер за тај посао, треба да чисте семе пиринча од семена "проса" потапањем семена у воду (непосредно пред сетвом), јер се на тај начин може најефтиније одвојити семе „проса" и уништити. Затим треба стално бдити над свим местима имања и сечом спречавати семе „проса" да сазри. Тај посао може вршити и најслабија радна снага. Треба одмах приступити и завођењу рационалног вишечланог плодореда на земљишту за пиринач, који би нам омогућио и обраду земље за време лета рада изазивања клијања неклијалог семена корова, а и уништавање и изнурење честим сечењем вегетативних органа размножавања другог на реду по опасности корова у пиринчу „шевара" (Cyrpus Maritimus) и уклањање тих органа размножавања са "леје" (пиринчишта). Ти органи се избацују при обради земље и виде као црне лоптице (кртолице) величине лешника. У томе циљу нарочито за јужне крајеве Краљевине треба приступити што пре увођењу грахорице у плодоред на земљишту за пиринач,

Ова омиљена крушка успева код нас у веома родној, дубокој, топлој и влажној земљи. Гаји се у облику високих палмета, као високо калемљена, или у облику чучавица, као ниско при земљи калемљена. Кад се добро негује, дрво је веома плодно. Код нас у хладним крајевима често га напада бо-

Сл. 87 — Зимска деканка.

лест Fusicladium, услед чега плодови закржљају, љуска отврдне и испуца, па стога труле и рано опадају. Зато је добро неговати је у облику малих кордуница или поред зида, заклоњено од ветрова, где је можемо лако противу Fusicladium-a прскати. Ако на неговање крушака обратимо мало више пажње, успећемо да њихови плодови буду необично велики, за изложе, и укуснији. Њени су плодови велики, и сувише велики (крупни), заокругљени, па и округли. Љуска је груба, чврста, рапава, лепо зелена, касније зелено-жућкаста, са густим тачкама, при петељци нешто зарђала (прљава). Петељка је кратка, јака, боје седо-мрке. Чашица је велика, зеленкава, полуотворена, и налази се у умерено дубоком убраном удубљењу. Семениште је мало, оделења семеништа (собице) тесна. Месо је жуто-бело, веома фино, пуно сока, необично пријатног укуса и јаког мириса мирођије, слатко и освежавајуће.

Плод се бере касно, с тога је то зимска крушка. Што касније тим боље. Стога после на лежишту не вене, дозрева у комори (згради) у другој половини јануара, и касније, а одржи се добро све до краја марта.

Из овога, што смо о овој крушци написали, види се, да то није дрво просто, за сваку башту и за свакога. То је врста, која само руковањем окретнијих стручњака даје потпуно развијене плодове. Зато је уврштена у прву класу стоног воћа.“

Као што се из напред изложеног види, ово је крушка, без које не треба да буде ни једна башта, па била она у селу или вароши, а нарочито куће, у којима има задругара, који су свршили коју пољопривредну школу, и који знају како воћке треба неговати.

Плод ове крушке траје до краја марта, дакле када скоро никаквог воћа немамо, и у које се доба може по скупе новце продати.

Крушка је ова пренесена и код нас и гаји се у неким среским расадницима.

Калем гранчице могу се набавити од излагача са прошлогодишње изложбе Српског Пољопривредног Друштва у Београду, чији су плодови награђени. — Имена тих излагача сваки може бесплатно сазнати преко свога среског економа.

Малисав М. Ђорђевић.

било као чист усев, или у смеши са овсем; гдегод је земљиште подесно. Вишечлани плодоред може се добити увођењем црвене детелине у плодоред, која на већини пиринчишта може врло добро да успева, јер на њима има довољно влаге за њу. У томе правцу од вредности је поменути један покушај са детелином на имању среског расадника у Кочану. Она је поред необично сушног лета 1927. године дала четири откоса. Увођењу црвене детелине у плодоред треба приступити још и из тога разлога, што је дугогодишњом праксом на Државном Угледном Добру „Косанчић“ утврђено, да пиринач највећи принос даје, када долази за детелином.

Све ове мере против корова у пиринчу могу произвођачи да заведу одмах, осим начина држања дубоке воде у почетку пораста пиринча (после периоде ожиљавања), који треба прво огледима на малом делу пиринчишта покушати, како би пољопривредник себе извежбао у том новом начину гајења пиринча, а без велике штете услед невештог почетка. У томе би произвођаче пиринча много могли помоћи срески економи, који су непрекидно са њима у додиру, те им могу да-

2. *Проблем повећања приноса пиринча ђубрењем.*

Ово је једно питање од нарочите важности за те крајеве, јер се у њима, због особито подесних природних прилика поред пиринча гаје и друге скупоцените индустријске биљке на мало уздигнутијим и оцеђенијим земљишту од пиринчишта, те се готово све стајско ђубре, које је и једино ђубре у тим крајевима, само за њих употребљава. Али то није разлог, због кога се треба одрећи ђубрења земљишта за пиринач. Треба се потрудити и потражити начин за решење тога проблема. Тај начин јесте употреба вештачких ђубрета, која, допуњавајући стајско ђубре, повећавају количину хранљивих састојака за биљке, и тиме нам дају могућност да један део од тако повећане количине ђубрета употребимо за ђубрење пиринчишта.

Да видимо сада какву вредност имају поједине врсте ђубрета за гајење пиринча.

Стајско ђубре. — Ова врста ђубрета има најповољније дејство на принос пиринча, јер не само да даје хранљиве састојке пиринчу у по-

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Имам теглећу краву овдашње расе од пре четири године, која кад се отели даје дневно 6—7 лит. млека. Млеко је беле боје, као и овчије. Њено теле добро напредује, крава је потпуно здрава, никад није боловала, али њено млеко не може да се усири. Молим Друштво да ме извести, како ћу поступити с кравом или са млеком, па да добијем сир.

Кладово. **Илија К. Јовановић.**

Одговор: Млеко може да се не усири поглавито из ова два узрока: прво, ако сирило (маја) није добро и друго, ако само млеко није подесно за подсиравање.

1. Као органска материја сирило подлежи брзом квару и тиме губи своје дејство на млеко у погледу његовог згрушавања. Ако се сирило не чува на хладном месту и од светлости, оно се може укварити, нарочито течна сирила. Сирила у прашку много су постојанија и веће јачине од течних сирила. Када се млеко хоће да подсири, треба да се зна јачина сирила, односно колико је грама сирила потребно за одређену количину млека. При подливању млека сирилом треба водити рачуна о топлоти млека, иначе сирило дејствује врло лагано или уопште нема дејства, и млеко се не може згрушати. Сирило најбоље дејствује при топлоти од 35° до 40°С.

2. Узрок незгрушавања млека може бити баш у само млеку, и то у овим случајевима:

а) Млеко се тешко згрушава помоћу сирила, односно подсирује, кад у млеку нема у довољној количини соли креча, те је и недовољна количина креча везана за казеин, сирну материју. Мисли се да и растворљиве соли креча у млеку учествују при деловању сирила, али оне немају ничега заједничког при разлагању сирне материје, већ само поспешују издвајање груша и тиме убрзавају згрушавање млека.

б. Ако се у млеко сипа вода, оно је неосетљиво према сирилу. Додавањем воде смањује се природан степен киселости млека, па и количина растворљивих соли креча у њему. Ако се млеку додају све веће количине воде, оно најпре губи способност да ствара густ груш, па најзад постаје сасвим неосетљиво према дејству сирила. Ово наступа онда, ако остане иста количина сирила, прописана за пуно млеко. Млеко разблажено водом до извесних граница, ипак се може подсирити повећањем количине сирила.

в) Незгрушавање млека може наступити и тада, када се у млеку налазе неке шкодљиве клице, које су у стању да растварају сирну материју и да је претварају у сасвим другу. Пошто је растварање отишло тако далеко, да у млеку нема више сирне материје која се згрушава, то се ни млеко не може подсирити. Појава растварања сирне масе наступа, када се млеко нечисто помузе, не проветри се и не охлади, већ долази у судове, који остају дуже времена затворени. Под оваквим приликама штетне клице добро напредују. Промена млека које се не згрушава, познаје се по томе, што млеко нема природан изглед, постаје провидно и има труо задах.

Према свему овоме што је речено, можете сами проценити, какав би узрок био код ваше краве, односно код њеног млека То што сте ви приметили на млеку ваше краве могуће је, и ве-

---

поправља структуру земљишта за пиринач. Нарочито при сетви и ницању пиринча на суво ради сузбијања корова (барских биљака), неструктурно земљиште, које брзо хвата кору и пуца, задаје озбиљне незгоде и може довести успех у питање, а уредним ђубрењем стајским ђубретом та се незгода отклања.

Али не сме се претерати са количином стајског ђубрета на пиринчишту, јер тиме можемо проузроковати производњу велике количине сламе на рачун зрна. Још треба обратити пажњу, да стајско ђубре буде добро згорело, јер кратка и непотпуна ферментација не може да уништи клијавост семена „проса“, те можемо са таквим незгорелим стајским ђубретом расејати семе „проса“ по пиринчишту и тако обновити заразу пиринчишта тим опасним коровом.

Пр ма количини хранљивих састојака, коју једна жетва пиринча исцрпе из земљишта, може се казати, да с обзиром на хранљиви састојак азот, треба 200 товара (мет. цент.) стајског ђубрета на хектар. При томе би се унело у земљиште два пута више него што је потребно хранљивог састојка калиума и мало више него што је потребно фосфорне киселине. Осим тога зна се, да пиринчиште добива уредно хранљиви састојак азот и с друге стране — из атмосфере, а нарочито муљ воде, која натапа пиринчиште, додаје земљишту хранљиве састојке за биљке у подесном облику. Према томе можемо употребити мању количину сточног ђубрета, допунивши га вештачким ђубретом, у колико неки хранљиви састојак не буде у довољној количини на дотичном пиринчишту. У опште није могуће дати један рецепт, који би важио за свако пиринчиште, већ пољопривредник мора сам за сваки случај да одлучи онако, како би постигао највећи чист приход.

Кадгод пиринач у плодореду следује за детелином, није потребно ђубрити земљиште за пиринач стајским ђубретом.

Вештачка ђубрета: Азотна вештачка ђубрета. Дугогодишњом праксом употребе вештачког ђубрета за пиринач и на међународном конгресу за пиринач 1912. год. утврђено је, да најбоље дејство на принос пиринча има органско азотно ђубре, амонијум сулфат и цијанамид.

— Наставиће се. —

роватно да је узрок онај, који је изнесен под 2, а., ако нема изгледа да је могао наступити и други који од поменутих узрока. Добро би било, ако би нас известили, како и чиме краву храните, као и од кад је она почела давати млеко, које се не може подсирити. У исто време јавите нам, да ли се тај случај понавља сваке године одкако краву држите.

Dr T. Митровић.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Сточарска изложба у Деспотовцу.

По одлуци Моравске Обласне Скупштине, њен Обласни Одбор, уз обилату помоћ Министарства Пољопривреде и Вода и Српског Пољопривредног Друштва, приредио је 22. септембра ове године сточарску изложбу за срез деспотовачки, у варошици Деспотовцу.

Како је ово била прва изложба у овоме срезу, то је нарочито изабрани — припремачко-пропагандистички одбор састављен од најугледнијих људи у срезу морао уложити доста труда, да сточари појме сав значај и свеколику корист за унапређење домаћег сточарства од овакве једне изложбе. Нарочито се у томе истакао већ и по својој дужности позвани секретар тога Одбора г. Драгутин Милојевић, срески пољопривредни референт, који је у два маха обишао сва села у срезу, ради пропаганде и уписа стоке.

Изложба је приређена на за то веома подесном имању угледног тамошњег пољопривредника, г. Душана Г. Милорадовића, које је за ову потребу правилно и практично подељено у девет одељења, и то у одељење за: бикове, краве, јунад, пастуве, кобиле, омад, овце, козе и свиње.

Као што је и сама варошица још у очи изложбе окићена малим тробојчицама и на главном улазу, где се изложба приређује, подигнута скромна али укусна капија, тако су и сва изложбена одељења била овим заставицама искићена, те су тога дана како сама варошица, тако и изложбена одељења имала свечан изглед.

Пријем и распоређивање по одељењима пријављених грла почело је рано изјутра и трајало је све $10^1/_2$ часова, када је отпочело водоосвећење, после чега је председник Обласног Одбора, г. Александар Васић, прикладним говором изложбу отворио, затим су посетиоци почели са разгледањем изложбених грла по одељењима, а оцењивачки су судови отпочели рад на оцењивању грла за додељивање награда.

Како је уписаних и доведених грла било много, то да би се оцењивање ипак извршило благовремено, морало се образовати три оцењивачка суда, које су сачињавали:

За групу говеда т. г.: Светозар Максимовић, обласни пољопривредни референт, Драгутин Милојевић, срески пољопривредни референт и Груја Јовановић, члан Обласног Одбора.

За групу коња г. г.: Билић, окр. марв. лекар у Ћуприји, обласни ветеринарски референт Лазар Манојловић, Милован Ристић, чланови Обласног Одбора.

За групу ситне стоке г. г.: Александар Васић, председник и Свет. Стевановић, правни референт Обласног Одбора и Сава Ратковић, изасланик Српског Пољопривредног Друштва.

Број изложених и награђених грла по одељењима био је:

а) Крава са телад и без телади: изложено 130 и награђено 19 грла;
б) бикова од 2 год. па на више изложено 84 и награђено 16 грла;
в) јунади мушких и жен. испод 2 год: изложено 70 и награђено 14 грла.
г) са ждребадима и без ждребади изложено 43 а награђено 10 грла;
д) пастува од 3 год. па на више изложено 28 а награђено 10 грла;
ђ) омади мушких и жен. испод 2 год. изложено 53 а награђено 12 грла;
е) оваца са овновима изложено 128 а награђено 10 излагача:
ж) шиљежади испод 1 год. изложено 40 а награђено 6 излагача;
з) крмача са прасадима и без прасади изложено 66 а награђено 10 излагача;
и) назимади испод 1 године изложено 61 а награђено 6 излагача;
ј) коза са јарчевима изложено 76 а награђено 17 излагача.

Награђени су: *премијама:* од 800 динара *пастув* Драгољуба Рајића; од 600 дин. *крава* Николе Радосављевића; *првим наградама: за краве:* Милосав Радосављевић, из Брестова; *за бикове:* Душан Г. Милорадовић, из Деспотовица и Јоксим Богдановић, из Плажана; *за јунад*: Љубомир Голубовић, из В. Поповића; *за пастуве:* Љубомир Голубовић и В. Поповића; *за кобиле:* Милоје Милошевић, из Плажана и Љубисав Радосављевић, из Медвеђе; *за овце:* Димитрије Милић, из В. Поповића и Љубомир Обрадовић, из Буковца; *за козе:* Милан Станојевић, из С. Деспотовца; *за свиње*: Милан Милошевић, из Вел. Поповића и Угљен Вуксановић, из Трубевца.

Укупна вредност награда износи 25.600 динара и оне су биле у справама, алату, семену и једним делом у готову (више ради доплаћивања награде, у колико се то справама и алатом није могло постићи).

Награде у материјалу справама и семену биле су: 1 саков плуг, 6 прскалица, 1 прашач, 10 дводелних дрљача, 10 ручних крушача, 10 трактора за говеда, 10 маказа за шишање оваца, 10 ком. калемарских ножева, 10 воћарских маказа, 132

кгр. детелине луцерке, по 45 мотика, вила, ашова и грабуља.

Говеда су мелези између домаће и сименталске расе, а било је и неколико грла крава и бикова чистих сименталаца, а тако исто запажено је неколико добрих примерака моравских и ресавских сојева говеди.

Коњска грла су била највећим делом мелези наше домаће са арапском и енглеском расом.

Овце су производ укрштања наше домаће овце за кривовирским а нешто са липским овцама.

Свиње су такође у већини мелези наших домаћих свиња са шумадинкама, јоркширкама, буђевкама и беркширкама. На изложби је било и неколико чистих запата шумадијског соја, набављених код Државног Сточарског Завода у Добричеву; у опште на овој изложби, код свих пет врста стоке, могао се запазити утицај ове државне сточарске установе.

Како по обилности и квалитету изложених грла тако и по организацији саме изложбе, а и по реду који је на изложби владао, мора се признати, да је ова прва изложба у Горњој Ресави преко очекивања успела, што се има преписати озбиљном раду позваних пољопривредних органа, који су у овај посао унели сву своју добру вољу и сав труд, те да изложба што боље одговори своме циљу.

Ретко се на којој изложби могло запазити једно тако пријатно расположење, као што је то био случај на овој изложби, јер није запажен ни један знак незадовољства, што је најбољи доказ, да је оцењивачки суд поверени му посао правилно обавио, те се и по томе може оценити да је изложба успела.

Како је изложба као новина за те крајеве нарочито приређена у пазарни дан, то је посетилаца било преко очекивања. Управо може се рећи, да што год је тога иначе лепог и подесног дана било на пијаци, све је било и на изложби, те и по томе ценећи изложба је потпуно успела.

Једино што би се могло још пожелети, то је, да су одржана намеравана предавања о значају оваквих пољопривредних изложаба, од којих је једно припремано од стране секретара приређивачког одбора, г. Милојевића, а која су изостала због сувише дугог примања и распоређивања стоке, те се после морало све на брзу руку радити, како би ипак било све истог дана готово.

Наше је мишљење, да на оваквим пољопривредним скуповима, треба чути мишљење и стручних људи, нарочито оних који су на том послу највише сарађивали . . .

Сава М. Ратковић.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

ЗАПИСНИК

48. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 15. новембра 1927. г. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Др. Т. Митровић, чланови: П. Петковић, А. Рашковић, М. Стојановић, С. Партонић, Б. Станисављевић, Н. Петровић, Д. Спремић, и С. Ратковић, и гост Др. Б. Попадић, Др. П. Чубровић, Д. Јоксимовић и Ђ. Џамоња.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

795) Прочитан је записник 47. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник.

II

796) Прочитан је записник 48. седнице финансијског Одбора, да је извршен преглед и овера рачуна преко 1.000 дин. Одбор прима знању.

III

Прочитан је записник 45. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

797) да се по понуди Н. Ђорђевића, из Скопља, прегледа комисијски ветрењача стим, да за преглед плати 325 дин. Преглед да изврше г. г.: С. Партонић, Н. Петровић и А. Рашковић;

798) да се одбије понуда Р. Ворбаха за машине за селекцију семена.

IV

Прочитан је записник 45. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

799) да се Подружини у Жуковцу и осталим новим Подружинама, основаним у овој години, поклоне књиге за читаоницу, као што су поклоњене и старим Подружинама;

800) да се исплати по 200 дин. предавачима у Травнику, Краљевом Селу, Цариброду, Штипу и Свилајнцу.

V

801) По питању предаје резолуције са Конгреса пољопривредника, одлучено је: да се резолуција предаа Њ. В. Краљу, Председнику Владе, Министру Финансија и Министру Пољоприв. и Вода. Предају да изврше г. г. Председник, п. председник, Др. П. Чубровић, Д. Јоксимовић и Ђ. Џамоња.

VI

Саопштења и предлози:

802) Прочитан је одговор Њ. В. Краља на поздравни телеграм са Конгреса. Одбор прима одговор знању са Живео Краљ стим, да се одговор штампа у Тежаку.

803) Прочитани су телеграфски поздрави упућени о Друштвеној Слави и Конгресу. Одбор прима знању са Живели!

804) Прочитан је акт Мин. Пољоприв. и Вода, којим извештава да је одобрило свима службеницима три дана одсуства за Друштвену Славу и Конгрес. Одбор прима знању са захвалношћу.

805) Прочитано је писмо г. В. Радовановића, са којим поклања Друштву пет књига из своје библиотеке. Одбор прима знању стим да се г. Радовановићу изјави захвалност.

806) члан г. С. Ратковић предлаже, да се продавцима Пољопр. Календара, који растуре преко 50 ком. поклони по један укоричени примерак. Одбор усваја предлог но сим, да се у том случају не даје проценат за продају. Такође одлучује: да продајна цена укориченом Календару буде 25 динара.

Са овим је седница закључена.

Исправка. — У 49. броју „Тежака“ у подлистку: „О производњи пиринча“, у првом ступцу, трећи ред озго, место речи *сипна* треба да стоји *хипна*.

Најбоље помоћно средство за храњење и опорављење закржљале, слабуњаве и рахитичне стоке јесте

„Тежаково храниво и лековито уље за стоку“,

које је у томе циљу испитано, добрим пронађено и препоручено од:

Бујиатричке клинике ветеринарског факултета и Завода за сточарство на Кр. свеучилишту С. Х. С. у Загребу, протоколом Бр. 75 од 14. јуна 1927.

Ово уље добија се ИСКЉУЧИВО САМО код фирме:

М. Тежак, Загреб, Гундулићева 13.

која шаље упуте о употреби свакоме на захтев бесплатно. 6—1

ВИ НИСТЕ ЈОШ ДО САДА ЗНАЛИ?

Где се купује добра роба? обратите се на ниже наведену адресу, тамо ћете добити све што требате за себе. Вашу породицу и Ваше пословнице. Најбоља мушка и женска одела, добре радничке ципеле и кожне тамаше, свакојако рубље за јесен и зиму, огртаче против кише и разну плетену робу. Исто добићете најбоље сатове швајцарског производа. Велики избор бријача и апарата за шишање косе. Највећи избор свакојаког кухињског посуђа и ручног алата. Пишите одмах за нашим илустрованим ценовник са више хиљада слика, који Вам се шаље бесплатно.

Отворена кућа
Анте Савник
3—2 Шкофја—Лока (Словенија)

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“, који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке домове по свима крајевима наше Отаџбине.

Пољопривредници!

Читајте и препоручујте пријатељима ваш лист „Тежак“.

Ако те нешто мори

ако осећаш болове, купи у којој апотеци или подесној радњи фелеров прави миомирисни „Елсафлуид“. Трљај сваког јутра и вечера болна места, па ће те изненадити и обрадовати брзина и благотворност, којом Елсафлуид убламује твоје боле. Ако си здрав употреби Елсафлуид за испирање грла, за умивање тела. Бићеш благодаран и остаћеш верни Елсафлуиду.

Свакодневна нега тела са Елсафлуидом награђује те бистром главом, јакни нервима и здравим сном, заштићује те од кијавице, од грипе, од болести, па ти тако ствара радост живота. — А и употребљеј употреби заштићује неколико капи на шећер или млеку од нелагодности, грчева и сл., те прија стомаку. Већ наши родитељи и дедови обичавали су да употребљују фелеров Елсафлуид сољи и измучи као поуздано домаће средство и коментирају за читано тело. Зачег је и бољег дејствовања но француска виноница.

Лаштенај у апотеци или у којој подесној радњи и у најмањим местима изразом „Фелеров“ прави Елсафлуид, у поуздним фласицама по 6 дин., у двоструким по 8 дин., или специјалним фласицама по 26 дин. Ако праве не добијеш поручи директно поштом, а тада је тим сигурније што више поручиш од једном, јер

6 поуздених или	6 двоструких или	2 специјалне фласице				62 дин.
27	„	18	„	6	„	130 „
54	„	36	„	12	„	240 „

Адресу означити јасно: Апотекару 2—1

Eugen V. Feller u Stubici Donjoj Elsatrg 366 (Hrvatska)

Победница

у натечају за најјефтинију цену јест Сутнеров

прави швајцарски будилник Бр. 105

са поузданим анкеровим стројем који уз трогодишње јемство стоји пак само . . . . . **64.**-Дин. 20-п.

Исто тако **прави швајцарски џепни часовник Бр. 100** анкеров строј—Ремонтоар-Роскоф само **49.**-дин. 60 п.

Анкер-Ремонтоар-Роскопф Бр. 111 са трогодишњим јемством само . . . . . **69.**-Дин. 20 п.

Доплатом (повуком) или уз новац шаљат унапред.

Нема ризика!

Што ти се не свиђа, то се замењује или ти се враћа новац. Велики ценовник са сликама о часовницима, ланчићима, свакојарске златнине и сребрнине, као и ценовник о стотинама других корисних предмета, дневне употребе, добићеш бесплатно, ако пошљеш тачну своју адресу 1—1

Светској кући **H. SUTTNER Љубљана Бр. 950**

ТРАЖИТЕ!

Илустрован Пољопривредни речник, Свеска I., А и Б. Цена 20 дин. Може се добити код Српског Пољопривредног Друштва.

Пољопривредници!

Практичне Пољопривредне Поуке са календарским делом за 1928. год. можете добити у књижарама:

У Врању код Василија Х. Динића;
у Врњачкој Бањи код М. Грујића;
у Суботици код Ђокића и Друга.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	д. кгр.
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ ком.
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колекчама	650	„ „
Еберхардов лак плуг „Јота“	700	„ „
„ плуг „Сервус“ № 5	750	„ „
„ „ „Комет“ № 4	880	„ „
Босанска ралица (обртач с 1 п. без рез раон.	500	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога 700, 1380 и	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатричке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић)

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“ — Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемиско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—5

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 29. — XI — до 6. — XII — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				килограма	дин.		динара				килограма	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	295	305	290	300	—	290	300	300	307	290	305	420.000	292	305
Раж	—	—	260	260	—	—	—	290	295	280	290	—	—	—
Јечам	250	250	240	240	—	—	—	250	270	245	265		—	—
Овас	215	255	212	250	—	—	—	240	245	235	242	40.000	235	245
Кукуруз	207	250	206	245	—	207	235	207	240	202	238	1.010.000	202	240
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	435	200	425	200.000	200	435
Мекиње	182	190	175	180		—	—	180	185	175	180	40.000	175	185
Пасуљ	380	395	370	380	—	—	—	370	380	360	375		—	—
Маст	—		—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	275	810	—	—	—	—	—		—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
Ораси	610	680	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	110	110	105	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	310	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 401.50—402.50 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу на годину за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца 20, а за иностранство 45 дин. — Ђаци и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Прикљени рукописи за штампу не враћају се. — Рачун код Поштанске Штедионице број 5350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

ПОЗИВ

На конференцију пољопривредника, економиста и пријатеља пољопривреде, коју приређује Српско Пољопривредно Друштво у Београду у своме дому, Немањина ул. бр. II, на дан 18. о. м., у 9 часова пре подне. Реферисаће г. инж. Др. Драг. Ћосић, асистент Београдског Пољопривредног Факултета о теми: „ПОЉОПРИВРЕДА У БУЏЕТУ ЗА 1928/29. год.“

Друштво позива све стручњаке и пријатеље пољопривреде, да дођу на ову конференцију, на којој ће се после реферата отворити слободна дискусија по овоме важном питању.

Пољопривредни производни сустав сточарских предела Горње Хрватске и потреба његовог у темељима*)

У овој врло интересантној расправи г. Dr Турине од 39 штампаних страна малог формата, изнесено је предавање одржано на скупштини агронома у Загребу на дан 12. фебруара 1927. год. У њој је подвргнут критици досадашњи производни систем сточарских предела Горње Хрватске, а посебно онај, одомаћен у бившој жупанији бјеловарско—крижавачкој и загребачкој, које су у ствари најнапредније сточарски крајеви.

Према статистичким податцима и жетвеним приносима поднебља наше земље, писац изводи тачан закључак, да су у нас веома подесне прилике за развој сточарства. Али се не може сматрати сасвим оправданим тврђење, да је наша земља претежно сточарска, на основи укупне површине ливада и пашњака, које износе просечно од 1921—1925. год. 38.$_{25}$% од укупне обрађене површине, а не 56.$_{64}$%, како писац наводи. Ово би пре могло служити као доказ примитивности наше

*) Под овим насловом изашла је из штампе књига од Dr Боже Турине, која је од интереса и за сточаре других крајева.

пољопривреде, особито кад знамо, да се ливаде и пашњаци у нас никако не обрађују и да је у те површине урачунато и доста запуштеног поља, које се не обрађује, већ се оставља природи да од њега створи ливаду или пашњак.

За доказивање неоправданог, погрешног и штетног пољопривредног производног система најнапреднијих сточарских крајева, писац у подробностима износи начине господарења на државним добрима и ситним, приватним поседима Горње Хрватске. У томе излагању писац нам пружа доста драгоцених података о исхрани стоке, о стању ливада и пашњака, о биљкама, које на њима расту, о њиховој хранљивој вредности и о каквоћи сена.

Из појединих оброка, који се дају стоци и у државном добру у Крижевцима и у приватним поседима, упоређујући их са оброцима прописаним Kellner-ом, види се, да се стоци не даје довољна количина. Ово нарочито важи за беланчевину, која је недовољна за радну стоку, за краве музаре и млада грла. Наука је доказала, да беланчевина игра главну улогу у исхрани стоке. Ако у храни нема довољне количине беланчевина, код млечних крава опажа се знатно смањење количине млека. Код младих грла примећује се изосталост у развићу и мршављење. Ако у храни нема довољно беланчевина, остале хранљиве материје из хране организам рђаво искоришћује.

Што се тиче ливада и пашњака, писац вели, да они заузимају у појединим газдинствима 25—50% укупне обрађене површине и наводи за то примере. На ливадама и пашњацима ништа се не ради. Ливаде су препуштене природном порасту биљака махом лоше врсте, мале хранљиве вредности, а уз то дају мале приносе. Сељаци не верују, да би без производа оранице могли исхранити своју стоку сеном са ливаде. За сељака, који има 16 јутара земље, па од тога осам јутара оваквих ливада, то је заиста велика штета. Поред њих, због малих приноса и лоших биљака, принуђен је да одваја још и извесан део оранице за пиће биљке, да би могао исхранити стоку. По овом начину организована су у Горњој Хрватској државна добра и приватни поседи, те их писац с правом означује штетним и тражи њихово темељно преуређење, јер је држање стоке скупо и не исплаћује се.

Проучавањем биљака на ливадама и пашњацима из Крижеваца и његове околине и државне ергеле Станчић, писац је утврдио каквоћу паше и сена, који се са њих добивају. Просечан резултат тих испитивања овакав је: добрих трава и легуминоза 20—30%, а остатак од 80—70%, у најбољем случају 50%, чине киселе траве, корови и шкодљиве биљке. Према подацима писца, просечни приноси са ливада и пашњака износе 30 мет. центи хране, од чега је добре хране просечно 20% или 6 мет. центи са 1 хектара. Према званичним подацима Министарства Пољопривреде и Вода, добија се у нас просечно са 1 хектара ливада и пашњака 20 мет. центи хране. Ако узмемо, да је од тога добре хране 20%, онда се ове добија само 4 мет. центи или 400 кгр. са 1 хектара. Из ових бројева јасно видимо, колико су бедни приноси са наших ливада и пашњака, у каквој се тами налази наш пољопривредник и колико су огромни његови губитци. Са укупне површине ливада и пашњака у нашој земљи, прорачунао је писац, да се добије 80 милиона мет. центи хране, од чега је добре хране само 17 милиона мет. центи.

ПОДЛИСТАК.

Ing. agr. **Влад. Миловић.**

О производњи пиринча.

(Наставак) (4)

Органско азотно ђубре је увек показивало добро дејство у производњи пиринча, али треба водити рачуна о лакоћи распадања те врсте азотног ђубрета и количини азота.

Амонијум сулфат употребљава се од 100—200 кгр. по хектару пред сетвом.

Нарочиту пажњу треба поклонити, с обзиром на прилике у нашој Краљевини, цијанамиду, јер је показао најбоље резултате у производњи пиринча. Његова добра страна је још и та, што уништава коров. Ова врста азотног ђубрета употребљава се у количини од 100—200 кгр. по хектару, и то пре сетве пиринча на две недеље.

Чилска шалитра за пиринач може се употребити само у изузетним случајевима, када је потребно да се тренутно помогне усеву, који је у рђавом стању, и то врло обазриво и у малој количини "преко главе" — највише до 100 кгр. по хектару, када воду испустимо из пиринчишта за извесно време.

Фосфорна вештачка ђубрета. — Ова ђубрета треба увек додавати земљишту за пиринач, јер увек повећавају искоришћавање азотне хране, па према томе и принос пиринча, а убламавају дејство сувишне количине азота. Нарочито кад пиринач долази на земљиште после детелине и других лептирастих биљака, не треба да се изостави ђубрење фосфорним ђубретом. Његова употреба је без дејства, само кад земљиште већ садржи 0,35 од 1000 растворљивог фосф. у лимунској киселини.

Од свих фосфорних ђубрета за пиринач је најбоље употребити суперфосфат. Али када је земљиште безкречно, а има довољно органских материја, боље је употребити томасово брашно. Природни фосфати, ма колико ситно самлевени, нису за препоруку.

По хектару употребљава се 200—300 кгр. суперфосфата или 300—400 кгр. томасовог брашна.

Калијумова вештачка ђубрета. — За употребом специјално калијумових вештачких ђубрета не јавља се потреба, када за пиринач има довољно стајског ђубрета. У другим случајевима треба га

Писац даље истиче цифре хране са 1 хектара ливада и пашњака у Данској и Енглеској, које износе 50—80 мет. центи добре хране. У нас се добија 10—16 пута мање хране него у другим напреднијим земљама. Да подигнемо производњу доброг сена на 40, 50 и 60 мет. центи по 1 хектару, писац сасвим оправдано вели, да нема никаквих нарочитих тешкоћа, изискује само мало рада и разумевања. Ми поред овога додајемо, да би вредност ливада и пашњака скочила за исто онолико пута, за колико би се повећали приноси.

Према свему ономе што је у расправи писац документима доказао, изводи закључке:

1. *Под оваквим приликама немогуће је очекивати код нас цветање сточарства.*

2. *Одржавање стоке скупо је у садашње време и не исплаћује се пољопривредницима.*

3. *Наш пољопривредни систем производње у свима сточарским пределима наше домовине погрешан је, па и све мане и сви недостатци, који отуда произилазе, немилосрдно су се свалили на леђа нашег пољопривредника.*

4. *Морамо се постарати, да бољим системом и рационализовањем пољопривредне производње постигнемо снижење цена стварним смањивањем наших производних трошкова, јер се само тиме може сузбити опасна конкуренција прекоморских држава.*

5. *У напредним сточарским крајевима мора се поклонити исто онолика пажња ливадама, колико се поклања и ораницама.*

6. *Садање стање треба поправити поучавањем пољопривредника на лицу места од стране стручњака. Овај рад састојао би се у томе, што би пољопривредни стручњак са сељаком: на терену одредио место за ливаду, направио би смешу трава најподеснију по његовом мишљењу, присуствовао сејању, прецрручио по потреби ђубрење, наредио време кошења траве и справљања сена.*

Ову интересантну књижицу, штампану латиницом може сваки добити од г. Dr Боже Турине — Крижевац, по цени од 4 дин.

Dr **Т. М.**

Читаоцима „Тежака"

Моле се читаоци „Тежака" да обнове претплату за лист за 1928. г. до 15. јануара, у противном обуставиће им се од тог времена даље слање листа.

У исто време извештавају се читаоци, да ће лист у 1928. години излазити два пута месечно, 1. и 15. у месецу, на два штампана табака, у облику књижице, у место досадашњег излажења сваке недеље, а само на једном штампаном табаку. На тај начин „Тежак" неће изгубити ништа у обиму, а добиће много у томе, што ће у сваком броју моћи доносити много већи број чланака из свију грана пољске привреде.

За чланове Друштва и Подружина претплата остаје иста као и до сада, а за претплатнике, који нису чланови, годишња претплата стаје 30 динара за нашу Државу, а за иностранство 65 динара, а полаже се код свију пошта на чековни рачун Друштва бр. 5350 или на упутницу.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

употребити и то, ако пиринач следује у плодореду за детелином, боље је за детелину ђубрити калијумом. У осталом то зависи и од богатства земљишта у калијуму, који се може лако истиснути из једињења другим базама. Сматра се да кад земљиште садржи хранљивог састојка калија 3—4 од 1000 сасвим је довољно. Овога ђубрета употребљава се 150—200 кгр. по хектару с јесени, или раније с пролећа, када и фосфорно ђубре треба растурити.

Питање утицаја магнезијума као вештачког ђубрета за пиринач. — Посматрајући хемиски састав жетве пиринча, приметиће се да се њоме износи из земљишта већа количина магнезијума него креча, те би се човек могао запитати, да ли ђубрење магнезијумом не би повећало принос.

С обзиром на огромну количину воде (око 60 милиона литара), која се при гајењу пиринча доводи на земљиште, а која садржи око 0,014 гр. магнезијумових соли у 1 литру све у облику бикарбоната, не би се могло казати да је потребно нарочито ђубрити земљиште магнезијумом.

Ђубрета катализатори. — У томе правцу највише је рађено на употреби мангана као ђубрета за пиринач, али не може се са сигурношћу казати, да утиче на повећање приноса, те је према томе још рано о томе и говорити у пракси пољопривредника.

На послетку треба нагласити да је пиринач, с обзиром на обезбеђену обилну количину воде, један усев, који пружа могућност за рационално искоришћавање вештачких ђубрета до максимума, те је у интересу сваког произвођача пиринча, да у томе правцу предузме рад што пре.

Проблем повећања приноса пиринча помоћу семена.

Познато је свима, да питање о семену заузима особито важно место како у пољопривредној науци тако и у пракси. Избором добре сорте може се принос повећавати за 10—15% његове вредности.

Нарочито при употреби ђубрета, бољих справа и боље неге усева, пољопривредник треба у исто време да потражи и ону сорту пиринча, која ће најбоље искористити земљиште, ђубре и исплатити труд, т. ј. која ће дати највећи и најбољи принос. Али решење овога проблема најчешће за-

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Молим за одговор, чиме се најлакше уништава *папрат* на крчевини.

Чајарци
код Зенице у Босни.

Анто Јањић,
тежак.

Одговор: То је доста досадни коров на свежим крчевинама, и ако у ствари борба са *папратима*, или са *„папром“*, није толико тешка, како се чини на први поглед. Истина је, да се папрат размножава на крчевини врло лако од оног најситнијег прашка, који испада из црвенкастих тачака, на доњој страни лишћа, кад папрат сазри. У овим тачкама ствара се огромна количина тако званих „спора“, т.ј. микроскопски малих семенака, које ветар у гомилицама слободно разноси по ваздуху, па чим падну на згодно место, могу да порасту у нову биљку. Осим тога папрат ствара доста јаке подземне делове, као „корење“ — ризоме, који могу да расту неколико година. Али у исто време папрат није толико јака биљка, као што су други корови из виших врста биљака, особито са јаким ризомима, напр. зубача, пиревина, паламида итд. Главни и готово једини начин борбе против „папре“ јесте стално и пажљиво чишћење њиве у опште од корова, па и од папрати. Што чешће усев окопавина, напр. кукуруза, и што усрдније прашење редова у току пораста окопавине, тим је сигурнија борба и са „папром“. У колико је могуће после окопавине треба да се сеје озима пшеница, која као што је познато врло добро уништава, угушује коров, кад се развије јако. Дакле и при обичном плодореду у нашој земљи: кукуруз и озима пшеница, папрат ће се скоро уништити, чим прашење кукуруза буде исправно, а усев озиме пшенице успешан.

Др. Тим. Локот,
проф. Београд. Универзитета.

БЕЛЕШКЕ.

Измене и допуне Правила Српског Пољопривредног Друштва. — Господин Министар Пољопривреде и Вода решењем својим Бр. 42334|VI о 1. новембра ове године изволео је одобрити о луку 52. Редовног Годишњег Збора Српског Пољопривредног Друштва о измени чл. 11. и 3 Друштвених Правила, како гласи:

а) Чл. 11. Правила допуњује се трећим ст вом који гласи: *„ако је редован члан изасланик Подружине или Савеза има право да гласа јо и као изасланик.“*

б) Чл. 32. Правила мења се и гласи:

„На редовном Годишњем Збору Српског Пољопривредног Друштва, Подружине и Савез биће представљени својим изасланицима. Свак Подружина, која броји до 50 чланова може з тај циљ овуномоћити једнога изасланика, а он које броје више од 50 чланова могу овуномоћити на сваких 50 чланова још по једног изасланика с правом гласа. Сваки изасланик гласа само једанпут. Савези могу овуномоћити и једног изасланика с правом гласа.“

Предње се ставља до знања свима редовним члановима Друштва и његовим Подружинама молбом да се по изложеним изменама управљају и по њима поступају.

Из канцеларије Српског Пољопривредно Друштва Бр. 11741.

хтева нарочиту стручну и техничку спрему, те је за произвођаче пиринча немогуће, да цело то питање реше сами. Рад на решењу овога питања креће се у два правца и то:

1. Доношење страних сората и њихова аклиматација, прилагођавање и реимпортација;

2. селекција — одабирање домаћих сората и оних, које се већ гаје код нас.

Доношење страних сората и аклиматација је један врло озбиљан посао, који захтева брижљиву и методичку организацију, те га могу предузети само стручњаци. Ради доношења неке стране сорте мора се строго водити рачуна о приликама, под којима она тамо успева и о приликама, које владају код нас, па тек на основу упоређивања тих прилика донети решење о доношењу неке стране сорте и вршењу огледа са њом. Никако се тај рад на доношењу страних сората не сме вршити, да тако реканемо, тумарањем, т. ј. покушавањем са ма којом сортом, јер такав рад излаже великим трошковима и врло често се свршава неуспехом. Ради доношења и огледа неке стране сорте пиринча морамо проучити нарочито оне чињенице, које утичу на принос и чист приход: 1. топлоту; 2. земљиште; 3. водени режим и 4. тр говинске особине сорте.

Произвођачи пиринча треба да се добро чу вају узимања неке стране сорте од трговачког света, било за новац или као пријатељски поклон, док се оне од надлежних стручњака не огледају дуже година и не препоруче.

Селекција. — Одабирање семена сората, које се већ гаје код нас, је други део овога проблема, на чијем решавању могу много урадити и произвођачи пиринча. Тај рад састоји се у томе, да се од сората пиринча, које се већ гаје код нас, врши одабирање било у погледу раностасности, или већег приноса и трговинске вредности и т. д.

Овај рад захтева више година труда, али је и корист од њега увек врло велика. И на овоме послу највише би могли допринети школовани стручњаци, који би културом „педигре“, вештачком хибридацијом и другим начинима поradили, како би се што сигурније и брже дошло до циља.

— Завршиће се. —

Штетни обичаји. — Један од штетних обичаја, о коме је често било речи у „Тежаку“, то је, што празнујемо велики број дана у години. Све недеље, сваки други или трећи петак, сви празници са црвеним словом“ у календару, неки празници и „са црним словом“ у календару, све то ми празнујемо, па се често пута „не ради“ ни „у очи“ многих од ових дана. Тај луксуз могли су себи дозволити наши прадедови и дедови, па можда и очеви, јер су имали више земље, снажне, тек искрчене, које су добре рађале. Има села, где је пре 50—60 година било свега 2 до 3 породице и где је већи део сеоског атара био под шумом, а данас их живи стотинама на тој истој земљи одавна искрченој. Ми данас живимо под много тежим привредним околностима, управо нам се живот изједначује са животом других народа, који су већ одавна натерани нуждом оставили ове честе светковине, па искоришћују сваки подесан тренутак за рад. То морамо и ми чинити, ако хоћемо да се спасемо од туђег економског подјармљивања.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Управном Одбору Срп. Пољопривредног Друштва
Београд.

Одлуком Управног Одбора од 7. септембра ове године одређен сам да као изасланик Друштва присуствујем уређењу и обављању сточарске изложбе за срез белички у Јагодини, коју је на дан 2. овог месеца, уз помоћ Минист. Пољопр. и Вода и Друштва, приредио обласни одбор моравске области, па ми је част поднети Управи овај свој извештај:

Под руководством вредног председника обласног одбора г. Александра Васића, кога је одбор у свему искрено помагао, по раније израђеном програму за четири сточарске изложбе у моравској области, учињене су све потребне припреме за ову изложбу и она је обављена у погледу реда на потпуно задовољство.

Изложба је обављена за све врсте крупне и ситне домаће стоке — говеда, коње, овце, свиње и козе. Место изложбе било је варошка пијаца — тржиште за стоку и све друге производе, која је, узгред буди речено, једна од најуређенијих пијаца у унутрашњости Србије.

Учешће излагача у опште, није било онакво, какво се је за околину Јагодине очекивало. Пријављен је био велики број излагача и грла, али је на изложбу дошло око 70% од пријављених, што се види из ниже изложеног прегледа.

	пријављено изваг. грла		дошло изваг. грла		награђено излаг. грла	
1. Краве са теладима и стеоне	105	121	65	73	26	26
2. Приплодни бикови	25	27	22	25	10	10
3. Јунице и јунци до 2 год.	72	77	43	54	15	15
Свега:	202	225	130	152	51	51
1. Кобиле са жаребадима и без	45	45	35	35	19	19
2. Пастуви	6	6	6	6	4	4
3. Омад мушка и женска до 2 г.	35	35	30	30	10	10
Свега:	86	86	71	71	33	33
1. Овце	10	57	10	57	10	57
2. Свиње	20	62	17	53	6	27
3. Козе	3	8	3	8	3	8
Свега:	33	127	30	118	19	92

Награде су издаване у справама, алату, семену луцерке, књигама и готовом повцу. Вредност свих награда износи 25.000 динара.

Поред ових материјалних награда 7 излагача је награђено са похвалницама и то: 3 за краве, 3 за бикове и 1 за пастува.

За оцену стоке одређена су три оцењивачка суда од 3 лица, од којих по два стручњака и по један представник обласног одбора.

У 9½ часова пре подне извршено је водоосвећење на врло свечан начин уз учешће месне певачке дружине. Водоосвећењу су присуствовали велики жупан моравске области, обласни одбор, скоро сви излагачи, професори са ђачима школа у Јагодини и већи број чиновника и грађана из места.

По извршеном водоосвећењу, изложбу је отворио председник обласног одбора г. Аца Васић пригодним говором о значају изложаба за унапређење пољопривреде и поздравио присутне. После говора г. А. Васића ја сам се у име Друштва захвалио Обласном Одбору на његовом раду и заузимању око приређивања изложаба и унапређења пољопривреде, поздравио сам излагаче и умолио их, да се уписују у пољопривредна удружења и читају Тежак и пољопривредне књиге ради свог усавршавања, а интелигенцију и омладину у народу молио да сваки користан рад помажу.

После ове свечаности при отварању изложбе настало је разгледање исте, а оцењивачки судови приступили су послу и рад на оцењивању и досуђивању награда завршили до 1 сат по подне. У 1 сат по подне био је заједнички ручак, на коме су у виду здравица лепо говорили вел. жупан г. Николић и г. А. Васић, а и ја сам се у име Друштва захвалио свима раденицима и сарадницима на унапређењу пољске привреде, узевши за пример обласну скупштину и одбор моравске области.

У времену од 1½—4 сата по подне, (док су оцењивачки судови сређивали материјал за дељење награда), у биоскопској сали до хотела „Симић“ одржана су пред великим бројем излагача и других ова предавања:

1. Г. Тиура Ћирковић, представник фабрике „Каштел“, одржао је предавање о развићу и штетном дејству метиља на домаћој стоци са филмским пројекцијама и детаљним објашњавањима.

2. Г. Јурај Замечник, професор учитељске школе у Загодини, одржао је предавање из млекарства (о мужи, чистоћи, чувању и употреби млека).

3. Г. Милован Милорадовић, пензионер и стручњак из Загодине, одржао је предавање о чувању свежег поврћа и воћа за исхрану преко зиме и о конзервисању ових.

Овим предавањима присуствовало је око 150 пољопривредника — излагача са изложбе и око 50 других лица из Загодине.

Предавања су саслушана са највећом пажњом и интересовањем од стране присутних слушалаца.

Ја сам искористио сваку паузу између предавања, да се у име Друштва и Обласног Одбора захвалим сваком предавачу, да новога предавача представим слушаоцима, у неколико објасним циљ предавања и да у напред заинтересујем слушаоце.

У времену од 4 до 5½ часова извршено је на месту изложбе у највећем реду дељење награда излагачима у присуству председника обласног одбора г. А. Васића.

Од интереса је напоменути, да никаквог недовођања није било ни против рада оцењивачких судова ни против дељења награда, што тврди да је рад и правилно и правично извршен.

Признање и хвалу за ову лепо припремљену и правилно обављену изложбу заслужују у првом реду обласни одбор а нарочито његов председник г. Васић, па затим државни економ среза беличког г. Милан Богољац и његов помоћник г. Ђорђе Л. Антић.

С обзиром на све изложено сматрам, да је изложба у Загодини потпуно успела и оставила утисак од велике користи по напредак пољске привреде.

6. октобра 1927. год.
Београд.

С поштовањем,
Бор. Љ. Нешић
инспектор за подружине.

ЗАПИСНИК

49. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 23. новембра 1927. г. у Друштвеном дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п.председник Др. Т. Митровић и чланови: А. Рашковић, П. Петковић, Н. Петровић, Б. Ранковић, Б. Станисављевић, С. Партовић, С. Ратковић и М. Стојановић и гост Др. Б. Попадић, редован члан.

Председавао председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

807) 48. седнице Управног Одбора. Одбор усваја прочитани записник;

808) 45. и 46. седнице Књижевног Одбора. Одбор прима прочитани записник и усваја одлуку бр. 619 за набавку књига.

II

Прочитан је записник 49. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

809) да се прими знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 динара;

810) да се штампање извештаја о раду Конгреса, уступи штампарији Св. Сава, по 1.500 дин. табак у 2000 примерака;

811) да се набави од Љ. Марисављевића 30 куб. мет. дрва, по 155 дин. метар.

III

Прочитан је записник 46. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

812) да се одбије понуда Х. Шранца за сортирач „Селектор“;

813) да се откупи од Држав. Лов. Расадника у Модричу 11 кгр. семена од јабуке;

814) да се поручи из Немачке на рачун репарације: 10 ливад. дрљача, 3 грабуље коњске, 3 грабуље ручне, 50 грабуља за жито, 30 шиваћих машина, 3 ваљка тродела, 10 преса за грожђе од 260 лит. и 5 од 400 лит. стим, да ако овом нарудбином не буде искоришћен цео бон, онда да се број справа повећа;

815) да робу, коју враћа Сарајевска Подружина, која је у ликвидацији, прегледа Набављачки Одбор и поднесе извештај и предлог, а цијанамид да се пошаље на анализу.

IV

Прочитан је записник 46. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

816) да се прима знању извештај г. Б. Станисављевића о изложби у Ковачици стим, да се упути уреднику Тежака на употребу;

817) да се исплати 200 дин. ср. економу у Крупњу за одржано предавање;

818) да се ступи у што тешњу везу са Самоуправним Одборима и да се замоле да Подружинама поклоне моралну и материјалну пажњу, као и да рад својих пољопривредних службеника цени и по раду са Подружинама.

V

819) По тражењу Мин. Пољопр. и Вода, да Друштво дâ мишљење о уредби за унапређење сточарства, одлучено је: да гг.: председник и п.председник прочуре уредбу и да подиесу извештај идућој седници.

VI

Саопштења и предлози:

820) Председник реферише, да је одбор за предају резолуције предао ову Њ. В. Краљу, Председнику Владе и помоћнику Мин. Финансија. Код свих су били врло добро примљени, а нарочито код Њ. В. Краља, који се интересовао о раду Друштва и тражио, да му се пошаље извештај о раду Конгреса. Да би Друштво било спремно, да предложи план за унапређење пољопривреде, Одбор је одлучио да свој рад продужи и у том циљу одржао је већ две седнице и за члана Одбора узео и г. Др. М. Влајића. Управни Одбор прима извештај стим, да се ужи одбор стара о извршењу резолуције, да изради до 1. фебруара 1928. г. план за унапређење пољопривреде, да резолуцију преда Председнику Скупштине и Председнику Финансијског Одбора, и да одреди једног референта за Конференцију, на којој би се узело у претрес питање о обезбеђењу пољопривреде у буџету за 1928|29. г.

821) Члан г. Б. Ранковић реферише о своме путу у Рим на Конгрес Пољопривредних Друштава, где је био као Друштвени изасланик. Одбор прима реферат знању стим, да г. Ранковић поднесе писмени извештај.

Са овим је седница закључена.

Најбоље помоћно средство за храњење и опорављење закржљале, слабуњаве и рахитичне стоке јесте

„Тежаково храниво и лековито уље за стоку“,

које је у томе циљу испитано, добрим пронађено и препоручено од:

Бујиатричке клинике ветеринарског факултета и Завода за сточарство на Кр. свеучилишту С. Х. С. у Загребу, протоколом Бр. 75 од 14. јуна 1927.

Ово уље добија се ИСКЉУЧИВО САМО код фирме:

М. Тежак, Загреб, Гундулићева 13.

која шаље упуте о употреби свакоме на захтев бесплатно. 6—5

Што год требате

за себе, за своју породицу, за свој дом, за посао, наручите у највећој врсти уз најјевтиније цене у великом красном илустрованом ценовнику са сликама, који можете да примате

потпуно бесплатно.

У том ценовнику налазите чарапе, еластику и сребрницу, јелеја, перорезе, ножице, алат, брадарске потребе, посуде и т. д. — Засебно одељење за одевне предмете и рубље, чарапе, рукавице, шешире за мушкарце, жене и децу. — Најбоље сукно, тканине и одевне предмете за тоалетне предмете. — Засебно одељење за гламбаче. — Захтевајте овај ценовник бесплатно од светске отварене куће

H. SUTTNER, u Llub'jani br. 9 0

Ако желите да се допаднете

ако желиш да будеш леп, да уздржиш своје лице младеначки свежим, своју кожу еластичну и баршунасто меку, своју косу лепу и бујну, тад употребљавај за свакодневну негу лепоте:

1. „ЕЛСА“ сапуне здравља и лепоте, што нису тек намирисана тоалетна сапуни, већ здравке медецинске опробане састојине доброг дејствовања, које продиру у Твоју кожу, те ју уздржавају здравом, левом, младом, а спољашњост младеначки свежом. „Фелерови“ прави сапуни здравља и лепоте јесу:

„ЕЛСА“ лилинов млечни сапун
„ЕЛСА“ од жумањка сапун
„ЕЛСА“ глицерински сапун
„ЕЛСА“ боранов сапун
„ЕЛСА“ за бријање сапун
„ЕЛСА“ катранов (шампон) сап

Опробај их. Никада ваше неће хтети да се служиш другим сапуном.

За пакет 5 комада Елса сапун 32 дин., већ са шампон и пошт.рином

2. Фелерову праву немачку помаду за заштиту лица и коже, она углађује боре и брадогиће, чини кожу гипком и нежном уклања појаве старења, ствара младост и лепоту.

Изненађујуће је великом брзином нестају сунчане пеге, напуњене коже, руменило носа, пришћи, масне бубуљице и сваковрсне мане коже.

3. Фелерову јаку помаду за порашт косе која спречава испадање власи, прераног седења, уклања перут, умекшава крту косу и чини ју гипком, бујном, те поспешује порост власи.

За пакет 2 комада једно, или поврадом комада од сваке Елса помаде, већ са шампон и пошт.рином за 38 дин.

У Твојем је интересу, да познајеш њихов упраред, јер ако поручиш погрешно (подлатом), покушаћеш ге горе наведене цене за 10 дин., рани већ пошт.рине. Поруџбине адресирај јасно:

Apotekaru EUGEN V. FELLER u Stubici Donjoj
Elsatrg 366 — Hrvatska. 12—2

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“, који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке домове по свима крајевима наше Отаџбине.

ВИ НИСТЕ ЈОШ ДО САДА ЗНАЛИ?

Где се купује добра роба? обратите се на ниже наведену адресу, тамо ћете добити све што требате за себе, Вашу породицу и Ваше познанике. Најбоља мушка и женска одећа, добре радничке панделе и кошуље гамаше, свакојако рубље за јесен и зиму, огртаче против кише и разну паетену робу. Исто добићете најбоље сатове швајцарског производа. Велики избор бријача и апарата за шишање косе. Највећи избор селонајске кухињске посуђа и ручног алата. Пишите одмах за велики илустровани ценовник са више хиљада слика, који Вам се шаље бесплатно.

Отварена кућа
Анте Савини
Шкофја—Лока (Словенија). 3—3

МУЧИ ЛИ ВАС

Ви морате чим пре да снажном храном и природним средствима појачате и обновите своју крв. Она је главни услов доброг здравља.

Свакоме ко нам пошаље своју тачну адресу, шаљемо одмах потпуно

Бесплатно

поучну књижицу са много корисних савета за чување и обнову здравља.

ЛАМИКО, 2—1
Београд, Кнеза Михаила ул. 15.

Пољопривредници!

Читајте и препоручујте пријатељима ваш лист „Тежак“.

Дво-годишње на зелено калемите!

Лозне саднице (ожиљени калемови) ожиљене саднице Америк. лозе 1—3 годишње воћне саднице, воћне дивљачице и калемите руже. „Стручна производња“ од свих страна призната као најбоља са најсолиднијом послугом. Ценовници бесплатно.

Јанко Шарић,
дипл. стручњак за виноградарство и воћарство
Петроварадин — Мајур (Срем). 6—5

Пољопривредници!

Практичне Пољопривредне Поуке са календарским делом за 1928. год. можете добити у књижарама:

У Врању код Василија Х. Динића;
у Врњачкој Бањи код М. Грујића;
у Суботици код Ђокића и Друга.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	д. кгр.
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ ком.
Ебулоскопи Малиганови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са кесицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од ½ литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком	480—500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колекчама	650	„ „
Еберхардов лак плуг „Јота“	700	„ „
„ плуг „Сервус“ № 5	750	„ „
„ „ „Комет“ № 4	880	„ „
Босанска ралица (обртач с 1 п. без рез раон.	500	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Круњачи за два клипа, са ветрилом	1700	„ „
Круњача за 1 клип без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога 700, 1380 и	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве. кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia½	*2400*	„ „
„ „ „ „ *Hajd* „ *Ia*	*2200*	„ „
„ „ „ „ „ „ *I/I*	*2600*	„ „
„ „ „ „ „ „ *II/Ia (сортирачи*	*2600*	„ „
„ *Универзални сортирачи „Marot“ № 4*	*4600*	„ „
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*32*	„ *кгр.*
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	*30*	„ „

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побуђује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатричке (говеђе) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић)

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“

Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемиско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—6

ПРЕГЛЕД ЦЕНА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 6. — XII — до 13. — XII — тек. год.

Пољопривредни, млински и други производи	БЕОГРАД							НОВИ САД						
	понуда		тражња		закључено			понуда		тражња		закључено		
	динара				килограма	дин.		динара				килограма	дин.	
	од	до	од	до		од	до	од	до	од	до		од	до
Пшеница	295	305	290	300	—	—	—	300	307	297	305	440.000	297	307
Раж	—	—	260	260	—	—	—	295	295	290	290	—	—	—
Јечам	250	250	240	240	—	—	—	250	270	245	265	—	—	—
Овас	217	255	212	250	—	—	—	245	250	242	245	—	—	—
Кукуруз	215	250	213	242	—	215	240	207	240	205	230	2.145.000	205	240
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	—	205	437	200	425	200.000	200	437
Мекиње	182	190	175	180	-	—	—	180	190	180	185	340.000	180	190
Пасуљ	380	395	370	380	—	—	—	370	380	360	375	10.000	360	380
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Суве шљиве	—	—	275	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ораси	570	620	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Сено	110	110	105	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Кромпир		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Лук	310	310	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Ратна штета 407.50—408.50 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

Излази сваке недеље — Цена листу за годину за Краљевину Србе, Хрвате и Словенце 20, а за иностранство 45 дин. — Баш и војници добијају лист у пола цене. Претплата се полаже уједнапут за целу годину. — Претплата и рукописи упућују се Срп. Пољопривредном Друштву у Београду. — Примљени рукописи за штампу не враћају се. — Цена огласима по такси. — Рачун код Поштанске Штедионице број 50350

За С. П. Друштво власник, председник, **Мирко Миљковић** | Одговорни уредник, **Божидар Ђ. Ранковић**

Крушка калуђерка*)
(пасторница)

По списку награђених лица на изложби Српског Пољопривредног Друштва у Београду, која је одржана од 12—14. новембра 1926. г. (прилог „Тежаку" бр. 7 за ову годину) од 25 награђених излагача крушака, њих 11 награђено је за крушку калуђерку, а за све остале 14 излагача. Дакле, на поменутој изложби крушка калуђерка однела је победу. Па како ће читаоце „Тежака", а нарочито многе љубитеље лепога воћа, који ову крушку нису видели, интересовати, које су њене добре особине и какво мишљење о њој имају наша браћа Чеси, који су познати и признати мајстори за воћарство, то немо о томе преговорити неколико речи.

Калуђерка или „пасторница" сазрева доцкан и по брању дуго се одржава. Дрво јој је у младости бујног пораста, ако је на подесном земљишту посађена. Плод је крупан, услед чега на местима, где јаки ветрови дувају, много опада. Боје је у почетку зелене, доцније жућкасте, са сунчане стране црвенкасте. На лаким и сувим земљама слабо напредује и рађа, те је на таквим земљиштима не треба ни садити.

Даова крушка калуђерка заслужује више пажње и гајење у већем броју, поред оцене, коју је на поменутој изложби од комисије добила, нека читаоцима послужи њена слика бр. 88, на којој је верно представљена, као и оцена и мишљење инспектора воћарства за Моравску Ческу господина Фр. Сухога, који о њој пише овако:

„Крушка пасторница је из топлијих крајева. Дрво није пробирач. Успева и на вишим, али не и на високим положајима. Дубље глинасто земљиште, са пропустљивом здравицом, за њу је најбоље. На лаким земљама споро расте и мало роди.

Дрво расте бујно. Гране у младости расту усправно, доцније образују велику, округлу (лоптасту) круну. Стабло, гране и у опште цела воћка је веома чврста и отпорна свима неугодним чињеницама. Добар пораст и здравље је не напушта до велике старости, коју она достиже. Сађење на отвореним, ветровима изложеним, местима, због крупноће плодова, није за препоруку.

Може се гајити у сваком облику, свакад је благодарна. Накалемљена на дуњу и одгајена као чучавица ма ког облика јесте бујног пораста и

*) Један од заосталих радова пок. *Милисава М. Борђевића.*

много пре пророди. — Такође се употребљава и за сађење између калемова са високом круном.

Род је крупан, па и много крупан, веома дугачак, изгледа на флашу (боцу), округао или звонаст, готово сваки је род (комад) другчије створен,

Сл. 88. Крушка калуђерка (пасторница).

али, основни дужни облик остаје. Карактеристика је у пасторнице кривина петељке (дршке), која опомиње на крушку Кривицу, с том разликом, што петељка не продужује кривину, него је савијена на супротну страну.

Чашица је отворена, мала, дуголиста и у плитком удубљењу. Околина чашице је равна или набрана, глатка или зарђала (прљава).

Петељка је осредње дебљине, дрвенаста, јако накривљена и наслоњена на дебелом (корпулзом) израштају са једне стране. Боја љуске је светло зелена, при дозревању жута, тачкаста. На отвореном сунцу расли плодови имају фину црвенкасту боју. Око чашице и петељке види се често лака зарђалост (мрља).

Љуска је фина и танка. Каквоћа меса зависи од положаја; многи тврде да је добра, други је не хвале, премда обе стране могу имати право.

Доба зрења је такође разно. У топлим крајевима дозрева већ у новембру, а одржи се чак до марта. Просечно узето: дозрева у децембру до јануара. Бере се почетком октобра, када је добро израсла. У времену брања је неукусна (има укус репе).

Због издржљивости, чврстине меса и позног сазревања, цени се као добро и рентабилно воће, које не тражи нарочито брижљиво паковање. На пијаци је због своје крупноће и угледности тражена и просечно добро плаћена. Употребљава се за јело као стоно воће, а и за прераду.

Пасторницу би због великог пораста дрвета, велике родности и лепоте плодова требало у већим размерама гајити. Чак и они сопственици, чије баште нису у добрим климатским приликама, а хтели би да гаје лепе воћке, које доносе крупне и лепе плодове, могли би да гаје ову сорту, само са великом пажњом и негом".

Саднице и калемграничице ове крушке могу се добити из државних лозних и воћних расадника: у Пекри (пошта Лимбуш код Марибора) и Птују (мариборска област). Саднице стају 6 дин. по команду. Калемграничице се дају бесплатно.

ПОДЛИСТАК.

Ing. agr. **Влад. Миловић.**

О производњи пиринча.

(Свршетак). (5)

У нашој Краљевини постоје две сорте пиринча. Једна од њих је без ося, дугуљастог и мало спљоштеног зрна, звана „Каролина", која се гаји у северној области пиринча (Бачка—„Косанчић"). Она је, по причању мештана, задржана као боља од две сорте донете из Италије пре 15 година. Међутим носи име једне одличне америче сорте, која тамо даје принос око 3500 кгр. зрна по 1 ха. Код нас се горе поменута сорта показала добра за фабричко љуштење, јер даје мали процентат разбивених зрна, а принос јој био раније готово два пута већи од садашњег приноса. Та сорта је већ почела да дегенерише. Као доказ јесте појава великог броја зрна са осјем, а и принос се знатно умањио. Према томе би ту сорту требали реимпортирати, поново увести или вршити селекцију.

Том приликом потребно је нарочито нагласити, да је реимпортација сората пиринча у великој већини случајева неизводљив посао, јер постоји око 300 сората пиринча. Оне нису ботанички довољно одређене, а поред тога постоје и разна имена за једну исту сорту, те је тешко утврдити порекло сорте.

Друга сорта јесте *Кочански пиринач* са осјем. Каквоће зрна је врло добре, али није тако подесан зафабричко љуштење као „Каролина". На против, за примитивно љуштење, као што се у јужним нашим областима пиринча ради, много је подеснији од „Каролине", јер даје много мањи процентат разбивених зрна. Према томе, а с обзиром на каквоћу зрна и прилагођеност ове сорте нашим приликама, не би је требало напустити ради гајења неке друге сорте, него се подрудити да се селекцијом поправи, у колико показује недостатке.

Проблем увођења машина у производњу пиринча.

Важност свршавања сезонских пољопривредних послова брзо, на време и добро, налаже нам примену механике у пољопривредним пословима, а нарочито у култури пиринча код нас, који је једна суптропска биљка, чије је рационално гајење врло деликатан посао.

Калемгранчице се могу добити и од лица, награђених на поменутој изложби, чија се имена могу видети у списку награђених излагача.

Милисав М. Ђорђевић

Читаоцима „Тежака"

Моле се читаоци „Тежака" да обнове претплату за лист за 1928. г. до 15. јануара, у противном обуставиће им се од тог времена даље слање листа.

У исто време извештавају се читаоци, да ће лист у 1928. години излазити два пута месечно, 1. и 15. у месецу, на два штампана табака, у облику књижице, у место досадашњег излажења сваке недеље, а само на једном штампаном табаку. На тај начин „Тежак" неће изгубити ништа у обиму, а добиће много у томе, што ће у сваком броју моћи доносити много већи број чланака из свију грана пољске привреде.

За чланове Подружина претплата остаје иста као и до сада, а за претплатнике, који нису чланови Подружина, годишња претплата стаје 30 динара за нашу Државу, а за иностранство 65 динара, а полаже се код свију пошта на чековни рачун Друштва бр. 50350 или на упутницу.

СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Дете и стан.

У колико је дете мање и слабије, у колико је више везано за туђу помоћ и туђу негу, у толико је више везано за кућу, за собу. Кад се роди, у прве дане и не износи се на поље. Доцније и кад се почне износити, већи део дана проведе у соби. А често се нађу неразумни родитељи, који из страха да му не нашкоде и не износе га напоље. У варошима пак у много прилика чак и не постоји могућност, да изађе на светлост дана. Соба му је у то доба у највише случајева цео свет. То није добро, није здраво. Дете већ после првог месеца треба износити напоље и у колико је старије све више. Њему треба за рашћење светлости и ваздуха. Не треба се бојати хладноће, само ако „из неба не пада" и ако нема много влаге у ваздуху.

Али и у доцнијим годинама врло је важно за децу, да имају што више ваздуха и сунца. Преко дана је то могуће. Али стан треба да буде такав, да деца, кад год се баве у њему, а нарочито ноћу, имају довољно свежа ваздуха.

Деца треба да имају засебну, дечју собу, просторну, светлу и видну, пуну сунца и ваздуха, нарочито је потребно, да те собе буду окренуте врту са верандом или балконом. За децу треба бирати најбоље, најсунчаније и највеће собе, окренуте југу. Нарочито је нездраво држати децу у кујни. Највећи број обољења црева код деце преко лега јавља се баш услед тога, што се деца држе у кујни или у прегрејаним просторијама.

У дечјој соби не сме бити прашине. Због тога те собе не треба простирати ћилимовима, теписима и сличним простиркама, јер оне увек задржавају велике количине прашине. Подови тих соба најбоље је да су из угланчаних дасака без пукотина, паркета или покривени линолеумом.

Сунце треба да има слободан улаз у дечју

Ради припреме земљишта за сетву пиринча, од особите је користи усвојити машине и савршење савремене справе, нарочито због тога што се код нас осећа потреба за брзом обрадом земље и бирањем повољног времена и стања земљишта за обраду. Ма и једино усвајање гвозденог плуга место ралице значило би великн напредак у тим крајевима, јер пиринач код нас захтева марљиву обраду земље.

Употреба великих и тешких стројева Fowler или Howard немогућа је услед кашавости и неподесности путева, оризишта и малих газдинстава. Према извештају Међународног Конгреса за пиринач 1912. год. нешто успеха у поменутим околностима показала су у Италији оруђа са лаким моторима са експлозијом и то два типа: „Patuzzo" и „Tolotti Paveri", а нарочито овај последњи тип.

Дрљање и разбијање грудава и планирање земљишта пред сетвом је врло важан посао, који се код нас обавља руком, а то иде споро и тешко. У томе послу у Италији показале су нарочито добро дејство две специјалне дрљаче „Rabossi" и „Sargenti", а нарочито прва.

За планирање пиринчишта и данас је најподеснија справа, којом се служе на имању Управе Државног Угледног добра „Косанчић", а којом се ради на потопљеном пиринчишту. Она се састоји просто од једне даске 3,5 м. × 0,30 м. × 0,03 м. са полукружним гвозденим кукама пречника 5 см., заковним дуж једне дуже ивице даске, а на размаку сваких 5 см. Ову даску вуче пред сејачима један пар коња тако, да се полукружне куке вуку трбухом (испупченом страном) по земљи, а на средини даске стоји човек управљач и кад наиђе на узвишење земљишта, онда стане ближе предњој ивици даске.

Сетва пиринча даје нам особито важно поље за примену машина. Свима је данас довољно познато да усев посејан у врсте добро, даје увек већи чист приход од усева посејаног омашке. Нарочито је сетва у врсте корисна у гајењу пиринча због тога, што онда плевљење коштa много јефтиније. За средња и мала газдинства, као што је то случај у јужним областима, могу послужити као најбоље и већ опробане две сејалице у Италији: „Concaro" и „Vittorio Barini" а за велика газдинства сејалица „Rabossi". Све су оне подешене за сетву на потопљеном пиринчишту. Може

собу. Исто тако и ваздух. Због тога преко лета треба држати и дању и ноћу прозоре отворене и доклегод допусти време, треба се овог придржавати. Чак је веома корисно, да преко лета деца спавају на пољу, у башти, на ливади, нарочито, ако нема опасности од комараца. Али и кад настану хладнији дани, треба се старати за свеж ваздух по дечјим собама, те их треба што чешће преко дана ветрити.

Малу децу, која пузе, треба поставити на чисту простирку, па оградити, да не могу бауљати по целом поду. Нарочито је ово врло потребно у породицама, где има оболелих од туберкулозе, као и онде, где долазе и странци у дечју собу.

Топлота у дечјој соби треба да буде 18° С. Ако дете подноси без непријатности и нешто нижу топлоту, може се одобрити, али већа топлота није здрава. Спаваћа соба не сме бити топлија од 14—17° С. Из јутра треба мало смлачити дечју собу, докле деца не сврше, да могу без икакве штете устајати и у хладној соби.

Соба за играње не сме бити прегрејана. Ту се дозвољава температура од 12—14° С.

Друштвено стање родитеља у највише случајева не дозвољава да имају више соба за децу. Чак многе сиромашне породице и немају више од једне собе за све чланове. Али и тада се још може понешто од ових савета искористити за добро здравље детета. Ваздух и светлост још се не морају куповати. Треба само знати, да су ово двоје највећи пријатељи здравља дечјег, па ће се увек наћи могућности, да нам деца у томе не оскудевају.

Dr Ст. З. Иванић.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.

Питање: Имам воћњак у непосредној близини реке и место ограде около њега налазе се високи јаблани. Воћњак је стар 10 год. и до данас немам од њега никаквог приноса. Молим за одговор, да ли је узрок томе сувишна ладовина или влага.

А. Кретић,
школ. економ из с. Кучевишта.

Одговор: Свакојако да је узрок хладовина и влага. Што се тиче влаге, може се сувишна вода одстранити помоћу дренаже, а јаблане треба посећи, ако не све, онда толико да не би правили хлад воћњаку. Ако и после тога не би воћњак продродно, тада треба потражити друге узроке, као н. пр. неподесност земљишта и положаја, рђав избор врсти и сората воћа, недовољна или неправилна нега и т. д.

За сваки случај треба редовно пратити лист „Тежак“, у коме повремено и сезонски излази доста поука, нарочито из воћарства.

П. С. Петковић.

БЕЛЕШКЕ.

Тимарење стоке у пола је храњење. — Није узалуд речено, да је тимарење стоке у пола храњење. Наш пољопривредник слабо обраћа пажњу на тимарење стоке, изузев коња. Рогата марва се пушта на пашу онако улепљена, пржава. Овако неотимарена стока не само да не служи домаћину на углед, но добија и шугу и ваши, те јој је узалуд трпати хране. За тимарење служи четка и че-

---

се употребити за сетву у врсте и Сакова сејалица за стрнике, која већ постоји код нас, само ако неко може планирање „леје“ да изврши без воде — на суво. При употреби ове сејалице треба уклонити осје код Кочанске сорте пиринча, а подесити „луле“ да сеју на растојању 18—20 см. између редова. Пиринчиште („леја“) се потопи одмах по завршеној сетви.

Ради бржег плевљења посејаног пиринча у врсте, постоје као најбоље ручне плевачице две: „Rabossi“ и плевачица Огледне Станице у Vercelli (Италија). Прва је тежа, а друга лакша. Овим начином плевљења треба да наши произвођачи пиринча што пре замене свој начин, који се састоји у чупању корова, које кошта много скупље. Набавку врстачних сејалица за пиринач могу пољопривредници извршити путем удруживања, а плевачице не коштају много.

Жетва пиринча код нас врши се српом, а то је и једини начин за сада, којим се најсавршеније може прибрати зрно пиринча, јер се врло лако отреса. У Америци употребљавају специјалне жетелице. У Италији је у употреби жетелица за пиринач „Alfonso Balbo Bertone“. У опште може се рећи, да засада све жетелице за пиринач сувише отресају зрна, те их без велике нужде не треба употребљавати.

Сушење зрна пиринча је редован и важан посао ради чувања зрна, који се код нас обавља на сунцу. Овај начин сушења, истина, даје најбољи резултат у погледу трговинске вредности зрна. Али, ако бисмо ми предузели код нас гајење неке позније сорте пиринча, које су родније, онда бисмо били приморани прибећи и вештачком сушењу, када је јесен кишовита. На Државном Угледном Добру „Косанчић“ постоји једна непокретна сушница за пиринач, која задовољава потребе газдинства. У Италији су у употреби много савршеније велике сушнице, од којих су особито познате и цењене оне, које су подешене да се пиринач у њима креће кроз спратове, искоришћавајући своју сопствену тежину. На тај се начин добива уштеда у енергији, која би се трошила на премештење пиринча и смањује се број делова механизма у покрету, те се тиме избегава квар и штета. Постоје још и сушнице са платнима без краја и т. д. За наше прилике на Југу нарочиту пажњу заслужује путујућа сушница на точковима у облику

шагија. Чешагија се не сме никако употребљавати за тимарење стоке, но само за чишћење четке, која по телу стоке покупи прашину. За мокра и залужена места стоке, употребљава се направљена гужва од сламе или сена.

Ако се стока и поред овакве неге ошуга, треба тражити лека од марвеног лекара, а од вашију најбољи је лек скувати дуван (крџу) и мазати ваш-љива места.

К. Ив.

РАД С. П. ДРУШТВА И ПОДРУЖИНА.

Среска пољопривредна изложба у Високом.

Иницијативом Пољопривредне Подружине, а уз помоћ Министарства Пољопривреде и Вода, обласне самоуправе сарајевске области, општине високе и среског већа среза високог, приређена је прва среска пољопривредна изложба у Високом у дане 2., 3. и 4. октобра о. г. Изложба је одржана у „Српском Дому“, а отворио је обласни пољопривредни референт, начелник г. Владо Ђурић, из Сарајева.

На изложби су суделовали 164 излагача са 703 изложбена предмета. Заступљене су биле све врсте жита, воћа и поврћа и њихове прерађевине. Изложено је било 100 пшеница, 74 кукуруза, 72 јечма, онда по неколико примерака зоби, ражи, проса, крупника, хељде, граха, лана, затим 100 примерака јабука и по неколико сората крушака, које су ове године издале, ораха, дуња, сувих шљива и другог воћа, а од поврћа могле се видети на изложби све врсте. Биле су заступљене: озима домаћа пшеница, мађарка, белица и јара пшеница; домаћи јари јечам и голи јечам; кукуруз зубан (коњски зуб), домаћи жути и бели, као и аклиматизовани „сураш“ кукуруз; поврај свих домаћих сората јабука као сенабије, шаренике, метљике, тикваче, хајваније и друге, биле су заступљене и стране сорте као ледерка, паришка, сегедка и т. д. Од домаће кућне индустрије било је изложено разних чибука, „чешљева, керамичких производа и домаћих везови, приглавака и т. д.

Сл. 89. Са изложбе у Високом.

Приликом изложбе одржана су разна предавања. Инж. агр. г. М. А. Јаловичић, стручни референт пољопривредног одељења сарајевске области одржао је предавање о гајењу воћа и заштити воћњака од разних болести и штеточина, демонстрирајући при том прскање воћњака; затим је срески економ г. М. Спахо држао предавања о борби против суше и одбрани воћњака од сочне ваши.

Оцењивачки одбор поделио је на излагаче 60 плугова „брдњак“ II, 10 кошница за пчеле, 3 машине за резање репе, пресе за воће, 3 прскалице за воће, 3 руњаче за кукуруз, 2 сејалице за кукуруз и 2 окопачице, разног воћарског алата, 100 килограма семена детелине и луперке, 20 кил. гледичије, 28 комада поучних пољопривредних књига, 15 похвалница Српског Пољопривредног Друштва и одабрао 15 најбољих излагача, које је препоручио госп. Министру Пољопривреде и Вода да им подели своје дипломе.

Изложбу је посетило око 3000 посетиоца, што је веома добар успех, како је ова изложба у овом крају прва своје врсти. Према расположењу изгледа, да ће друга изложба, коју намерава Подружина приредити у исто доба године, успети много боље.

М. Спахо.

дуплог положеног цилиндра, коју израђује кућа Fauser у Novare (Италија).

На послетку остаје нам питање љушћења пиринча. Оно се врши примитивно у поточарама („динкама“). Тај начин даје много изломљених зрна, те га треба што пре заменити љушћењем у фабрици, како би наш пиринач могао на тржишту издржавати конкуренцију страног пиринча.

* * *

Са овим кратким излагањем питања о унапређењу производње пиринча у јужним областима наше Краљевине надам се да сам ипак успео да покажем начине и пут за постигнуће циља. Не мислим да је све речено. За то бих желео да се овоме мом скромном раду придружи још који, а нарочито рад наших произвођача пиринча.

На тај начин, удруженим радом, верујем да би се успело, да се наша култура пиринча подигне на ниво, који одговара савременој пољопривредној науци и пракси, а на добро наших произвођача пиринча, њихових покрајина па и Отаџбине.

Пољопривредници!
Читајте и ширите „ТЕЖАК“

ЗАПИСНИК

50. седнице Управног Одбора С. П. Д. држане 30. новембра 1927. г. у Друштвеном Дому у Београду.

Били су присутни г. г.: председник М. Миљковић, п. председник Др. Т. Митровић, чланови: П. Петковић, С. Партовић, Б. Станисављевић, С. Ратковић, М. Стојановић, Б. Ранковић, В. Матић, Д. Спремић, и А. Рашковић, и гост М. Нешић, редовни члан.

Председавао Председник г. М. Миљковић.

Бележио секретар г. М. В. Дамњановић.

I

Прочитани су записници:

822) 49. седнице Управног Одбора. Одбор прима прочитани записник;

823) 47. седнице Књижевног Одбора. Одбор усваја прочитани записник као и одлуке бр. 641 и 644 стим, да сваке године први број Тежака доноси слику Њ. В. Краља.

II

Прочитан је записник 50. седнице Финансијског Одбора, па је одлучено:

824) да се прима знању, да су прегледани и оверени рачуни преко 1000 дин.;

825) да се исплати 642 дин. г. С. Огњановићу за преглед Подружине у Радовишту;

826) да се од Извозне Банке прими 1500 дин. на име помоћи за изложбу сувих шљива стим, да се Банка извести, да ће се изложба приредити идуће године;

827) да се за ликвидацију рачуна дâ рок од два месеца Подружинама: Пожешкој, Пећској, Савиначкој и Струшкој, после ког рока да се тражи наплата судским путем.

III

Прочитан је записник 47. седнице Набављачког Одбора, па је одлучено:

828) да се одбије понуда за Томасово ђубре;

829) да Набављачки Одбор види сточне вршалице код Француско-Српске Банке, па ако су за Друштвену потребу, да откупи 10 гарнитура као и 5 витлова;

830) да се набави од Верморела 1200 прскалица, 100 запрашивача и потребна количина резервних делова. Аконто поруџбине дати 20% капаре, а остатак по пријему робе стим, да роба стигне у Београд у две партије; 1. фебруара и 1. марта 1928. г. Квалитет робе има бити као 1926. год. Остале понуде за прскалице да се одбију.

IV

Прочитан је записник 47. седнице Одбора за извршење програма рада, па је одлучено:

831) да се исплати 200 дин. г. С. Милинковићу за одржано предавање;

832) да се извести Подружина у Сремској Митровици, да се помоћ за изложбе у 1928. г. не може одређивати, док Друштво не изради програм и не одреди места, где ће се држати изложбе у идућој години;

833) да Одбор за извршење програма рада, предложи мере за извршење осталих тачака програма рада, које нису извршене;

834) да инспектор за подружине употреби по 15 дана у децембру и јануару, ради обласка подружина, по маршрути, коју му одобри Одбор.

V

835) По тражењу Министарства Пољопривреде и Вода, да Друштво дâ мишљење о пројекту уредбе о давању дозвола за искоришћавање водених снага, одлучено је: да се замоли за мишљење г. Љуб. Малетић стим, да примедбе, ако их буде, образложи на седници Управног Одбора 14. децембра о. г.

VI

Саопштења и предлози:

836) По предлогу члана г. В. Матића, да се књиге у магацину претресу, па што је сувишно да се поклони и растури у народ, одлучено је: да по овом питању учини предлог Одбор, који буде вршио попис на крају године.

Са овим је седница закључена.

Исправка. — У броју 51., у наслову уводног чланка, између речи *његовог* и *у темељима* додати реч *исправка*, тако да тај део наслова гласи: **и потреба његовог исправка у темељима.**

Пољопривредним Подружинама и члановима Друштва и Подружина.

За набавке пољопривредних справа, прскалица, семена луцерке, црвене детелине, мухара, сточне репе, плавог камена и рафије за 1928. годину Друштву је потребна велика сума новаца.

Да би Друштво горње потребе **благовремено** набавило и својим Подружинама и члановима на време испослало, а с обзиром на то, што оно моментано нема прикупљен толики капитал и што Подружине Друштву дугују велику суму новаца, то се Друштво овим обраћа свима својим Подружинама са молбом и препоруком:

1) *Да све Подружине, које Друштву дугују по отвореном рачуну, за ову и ранije године измире своја дуговања неодложно до краја 1927. године.*

2) *Да све Подружине, које имају ма колику готовину, ďа и ако не дугују, ову пошаљу Друштву на рачун набавака за идућу годину, за коју ће се приликом поруџбина извршити обрачун,* и

3) *Да Подружине и од својих чланова прикупљају при поруџбини по једну половину вредности поручених семена, плавог камена и прскалица и шаљу Друштву у напред рачунајући цене овако:* **Верморелова прскалица око 520, а Нехвилова — патент Аустрија 480 дин. од ком., плави камен око 8, семе луцерке 32, црвене детелине 30, сточне репе 15, мухара 4 и рафије 25 динара од једног килограма.** Утврђене цене објавиће се накнадно преко Тежака.

Испорука поруџбина вршиће се по реду пријема ових. Ко пре поручи и пошаље половину вредности поруџбине, он ће поручено пре и добити.

Подружине, које желе да добију кредите за идућу годину, нека до конца године измире стара дуговања и још у току јануара поступе по чл. 3. Подружинских Правила.

Све Подружине Друштва и сви чланови Подружина добијају 5% попуста од одређених цена означених потреба на поруџбине од преко 100 динара.

Бр. 12751. Из Канцеларије Српског Пољопривредног Друштва 15. децембра 1927. год. у Београду.

ОГЛАС.

Државни Лозни Расадник „Соколуша“ Београд Н/М расположе ове јесени 1927. и идућег пролећа 1928. год следећим воћним садницама, воћним младицама — лозњацима, дрењем и шибљем и то:

I. **Воћне саднице** (3—5 год. старе, полуузданог узраста): 1. *Коштичаво воће:* а) вишње; б) трешње; в) кајсије; г) брескве све по дин. 5.— по комаду. 2. *Језграсто воће:* а) бадем кмд. по дин. 5.— б) орах кмд. по дин. 6.— 3. *Јагодасто воће:* а) смокве кмд. по дин. 3; б) бокор јагода по дин. 0·10.—

II. **Воћне младице** — дивљачице (једно или двогодишње): а) магриве (Prunus Mahaleb) кмд. по дин. 0·30.—

III. **Дрење и шибље:** а) багрем и дудово дрво (једно или двогодишње): за 1000 комада дин. 100.— б) бели дуд (мурва) издаје се бесплатно.

За паковање и превоз воћака до најближе железничке станице у Београду Н М рачуна се за сваку воћку или дуд дин. 1, а за 1000 кмд. дрења и шибља дин. 30.—

Исто тако расадник располаже следећим врстама *резница (калучића) америчке лозе:* 1. Rupestris Du Lot Monticola); 2. Riparia x Rupestris Schwarzmann; 3. Riparia x Berlandieri Teleky Br. 8 B; 4. Riparia x Rupestris Ganzin Br. 1.

Цена резница је следећа: 1000 резница I класе заједно с паковањем дин. 115.—; 1000 резница II класе заједно с паковањем дин. 50.

Пријаве за лозу ослобођене су таксе (чл. 2. тач. 1. Правилника за извршење закона о државној трошарини, таксама и пристојбама).

Одговарајући износ за наручене воћке и паковање или за наручену лозу треба слати непосредно овој управи и унапред.

Из Управе Државног Лозног и Воћног Расадника бр. 1011. Соколуша, 26. новембра 1927. год. 3—1

Члановима Пољопривредних Подружина.

Права, која су чланови Подружине овога Друштва у 1927. год. имали да за свој улог од 40 динара примају „Тежак“ и Пољопривредни Календар престају крајем ове године за све оне, који се не постарају, да одмах у почетку идуће 1928. године положе свој члански улог за наредну годину и тиме своја права обнове.

Како претплата на „Тежак“ за идућу годину за оне који нису чланови Подружина износи 30 динара, а практичне Пољопривредне поуке са календаром за ту годину 15 динара, то су сви чланови Подружина доста повлашћени, јер за 40 динара свега добијају и „Тежак“ и поуке са календаром, поред овога у ту суму им се рачуна и чланарина, која такође повлачи повластицу у набавкама свих потреба од Друштва.

Скрените се пажња члановима Подружина, да се пожуре и своје улоге за 1928. годину уплате, како би и сва права своја обновили.

А и Ваш да не буде тако, кад часовници не вреде! Заштити себе од скупе судбине, да купи себи часовник код ове стручне часовничарске фирме, која поседује властиту фабрику часовника у Швајцарској, па само зато може да продаје праве швајцарске часовнике готово

уз изворне фабричне цене

Џепни часовник Бр. 100 Анкер-Ремонтоар-Роскоп добијате за цигих 49 дин 50 п. будилник Бр 105 са позлаћеним швајцарским анкеровим стројем уз трогодишње јемство за цигих 64 дин. 20 п

Сутњеров часовничар са дугогодишњом тврдком ИКО, ОЈМИКО и АХО, који се могу добити и разних шкољки од злата, сребра, никла, ужичају светски глас. Многе слике ових часовника, часовника — у виду грнине, лапиња, прстенова, комуштри и сау осталу златнину и сребрнину, као и корисне дарове, прикладне предмете дневне потребе садржи велики красни луксузни илустровани каталог, који се бесплатно разашиље сваком ко га затражи од

Светске куће часовника H. SUTTNER
LJUBLJANA Br. 950.

„Пријатељ здравих“ „Утеха болесних“

тако називају већ наши родитељи и дједови прави, миомирисни „Фелерев“

„ELSA-FLUID“

који утиче у боље, тако називају већ више од тридесет година верни потрошачи ово обљубљено народно средство и козметикум, те у многим захвалницама назива на ново благодаре правом „фелеровом“ Елсафлуиду, што не шкоди лако назебама, кијавици, инфлуенци, грипу, кашљу, промуклости, што не пати од бесвишће, нервозе, слабости.

Јер, шта је узрок таквом летаргама? У већини случајева узрок је недостатна нега тела и лоши опток крви.

А чиме ли се најбоље негује тело, а чиме ли се постиже крвоток на најнешкодљивије и најпријатније начин? Трљањем, умивањем, и назалом пошасну Фелеровог Елсафлуида, које је прирећен од сокова (есенција) многих лековитих трава, те код спољашње као и унутрашње употребе једнако прија стомаку, као и читавом телу.

Опробај! Доспора неш постећи весело расположење, добар тек за јело, вољу за рад, осетићеш се свеж и као подмлађен.

А где да набавиш јентино праве Фелеров Елсафлуид?

У апотекама и свим подесним радњама, где год га тражиш.

Слуга шаљемо за једну покупу флашицу 6 дин., једну двоструку 9 дин., једну специјалну флашу 26 дин., или ако та поручиш поштом, така ће стоје са паковањем и поштарином 9 појуснех, или 6 двоструких или 2 специјалне флашице 62 дин* напротив 27 појуснех, или 18 двоструких или 6 специјалних флашица само 139 дин.

Адресу јаснити јасно:

Eugen V. Feller u Stubici Donjoj Elsatrg 366 (Hrvatska)

ОГЛАШУЈТЕ У „ТЕЖАКУ“, који се штампа у 10.000 примерака и залази у најнапредније сељачке домове по свима крајевима наше Отаџбине.

ТРАЖИТЕ!

Илустровани Пољопривредни речник, Свеска I., А и Б. Цена 20 дин. **Може се добити код Српског Пољопривредног Друштва.**

МУЧИ ЛИ ВАС

Ви морате чим пре да снажном храном и природним средствима појачате и обновите своју крв. Она је главни услов доброга здравља.

Свакоме ко нам пошаље своју тачну адресу, шаљемо одмах потпуно

Бесплатно

поучну књижицу са много корисних савета за чување и обнову здравља.

ЛАМИКО, 2—2
Београд, Кондина ул. 15.

Пољопривредници!

Практичне Пољопривредне Поуке са календарским делом за 1928. год. можете добити код свих државних пољопривредних чиновника, у свима књижарама и код Српског Пољопривредног Друштва за 15 динара.

ЦЕНОВНИК

Справа, алата и др., што се може добити код Српског Пољопривредног Друштва у Београду.

Сумпор на азбесту за сумпорисање буради	25	д. кгр.
Калциметри Бернард-ови са теразијама и теговима	700	„ ком.
Ебулоскопи Малигранови за испитивање вина	400	„ „
Маказе за лозу и воће	25	„ „
Маказе за живу ограду	70	„ „
Маказе за скидање гусеничних гнезда	30	„ „
Берила за воће са косицом	25	„ „
Покретне тестерице за воће	30	„ „
Ножеви за кресање воћа	50	„ „
Ножеви за калемљење — Кунде-ови	35	„ „
Ножеви за калемљење Солинген	30	„ „
Четке за скидање маховине са воћа	20	„ „
Носни прстени (алке за бикове)	15	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1/2 литра	25	„ „
Сириште у течности „Каштел“ у боцама од 1 литра	40	„ „
Плугови лаки обични са једним точком 480—	500	„ „
Плугови Сакови № D6MN. са колечкама	800	„ „
Плугови Сакови № UW5 са колечкама обртач	850	„ „
Плугови Сакови № UW5 са једним точком обртачи	800	„ „
Плугови á la Sak (Rajnland) № D6MN са колечкама	650	„ „
Еберхардов лак плуг „Јота“	700	„ „
„ плуг „Сервус“ № 5	750	„ „
„ „Комет“ № 4	880	„ „
Босанска ралица (обртач с 1 п. без рез раон.	500	„ „
Дрљаче троделне (Сакове)	900	„ „
Дрљаче дводелне средње	550	„ „
Крунячи за два клина, са ветрилом	1700	„ „
Крунача за 1 клин без ветрила	1100	„ „
Сецкалице за сточну храну, са елеватором дин. 1800, без овога 700, 1380 и	1500	„ „
Сецкалице за сточну репу, бундеве, кромпир и т. д.	700	„ „
Тријери за жито марке Mayer № Ia1/2	2400	„ „
„ „ „ *Hajd „ Ia*	2200	„ „
„ „ „ „ *„ I:1*	2600	„ „
„ „ „ „ *„ II/Ia (сортирачи*	2600	„ „
„ Универзални сортирачи „Marot“ № 4	4600	„ „
Семе од луцерке, гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	32	„ кгр.
Семе од црвене детелине гарантовано и пломбирано — чисто од вилине косице	30	„ „

За набавке справа и материјала, које Подружине не врше преко С. П. Друштва, Друштво не прима одговорност.

Сточари

Услед оскудице у сточној храни ове године, веома је важно питање, њено искоришћавање.

Од метиља заражена стока не искоришћује храну. Стока која је ослабила побољшује сумњу да је *метиљава*.

Не постоји више опасности од метиљавости, јер

ДИСТОЛ

апсолутно сигурно убија све метиље без икаквих последица на бременост и млечност стоке.

Израда дистола под сталном је контролом бујатричке (гробеће) клинике ветеринарског факултета у Загребу (проф. Рајчевић)

Чувајте се фалсификата, сличних јевтиних препарата и лажног Дистола. Тражите само оригиналне кутије Дистола са *жигом* на капсулама:

Мале капсуле за овце жиг ћирилицом „ДИСТОЛ“ — Велике капсуле за говеда жиг латиницом „DISTOL“

Дистол се продаје у свима апотекама и дрогеријама.

Упутства и бесплатно испитивање измета стоке у погледу метиљавости даје

„КАШТЕЛ“ фабрика хемијско-фармацеутских производа А. Д. — Карловац.

ДЕПО фабрике „Каштел“ А. Д. — Београд, Краља Милана 44. Телефон 32-69. 15—7

ПРЕГЛЕД ЦЕНА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА
по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду

Цене за 100 кгр.

Од 13. — XII — до 20. — XII — тек. год.

Пољопривредно-занатске и друге производе	БЕОГРАД						НОВИ САД					
	понуда		тражња		закључено		понуда		тражња		закључено	
	динара				количина	дин.	динара				количина	дин.
	од	до	од	до			од	до	од	до		
Пшеница	295	307	290	305	—	—	300	307	297	305	800.000	297 307
Раж	—	—	260	260	—	—	295	295	290	290	—	— —
Јечам	250	256	240	240	—	—	250	270	245	265	10.000	245 270
Овас	217	255	212	250	—	—	245	252	242	250	30.000	242 252
Кукуруз	207	250	204	245	—	—	205	235	202	230	800.000	202 235
Брашно пшенично	—	—	—	—	—	—	207	437	200	425	180.000	200 437
Мекиње	182	190	175	180	—	—	190	195	185	190	45.000	190 195
Пасуљ	380	395	370	380	—	—	370	380	360	375	—	— —
Маст	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Кожа	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Грахорица	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Суве шљиве	—	—	275	800	—	—	—	—	—	—	—	— —
Пекмез од шљива	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Орези	570	580	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Сено	110	110	105	105	—	—	—	—	—	—	—	— —
Кромпир	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Лук	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —
Хмељ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— —

Ратна штета 413 - 414.50 дин.

Штампарија „Св. Сава“ М. Сладековића, Бранкова 16. — Телефон 249. — Београд.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 45783

ТЕЖАК

ОСНОВАН 1869. ГОДИНЕ

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ СРПСКОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА

ИЗДАВАЛАЦ
СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО

ВЛАСНИК
ЗА СРПСКО ПОЉОПРИВРЕДНО ДРУШТВО
ПРЕДСЕДНИК МИРКО МИЋКОВИЋ

УРЕДНИК
БОЖИДАР Ђ. РАНКОВИЋ

ГОДИНА LIV (ЗА 1927.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

У БЕОГРАДУ
ШТАМПАРИЈА „СВ. САВА", М. СЛАДЕКОВИЋА, БРАНКОВА БРОЈ 16. ТЕЛЕФОН БРОЈ 249
1927.

I. САРАДНИЦИ

ОБЈАШЊЕЊА: Бр. значи број листа; **Ст.** значи број стране.

† **Аврамовић Мирослав.** — Бројно стање ученика по пољопривредним школама бр. 3, ст. 17.

Анђелковић Радомир. — Вештачка — фалсификована вина бр. 18, ст. 141.

Аранђеловић Панта. Орахово уље бр. 14, ст. 105 и бр. 15, ст. 113.

Аџић Сретен. — Огромни успех пчеларски бр. 12, ст. 90 и бр. 13, ст. 98.

Бановић С. Јосиф. — Стање воћарства у околини Пећи бр. 19, ст. 150.

Белобрк С. Никола. — Кратко упутство о гајењу памука бр. 16, ст. 125.

Боричић Драгиша. — Прва пољопривредна изложба у Беранима бр. 46, ст. 365.

Бошковић Бошко. — Пољопривредна изложба у Пљевљу бр. 4, ст. 30.

Буриан Војтех. — Сејање глога бр. 49, ст. 388.

Величковић Василије. — Значај пољопривредних пописа бр. 7, ст. 50; бр. 8, ст. 58; бр. 9, ст. 66 и бр. 10, ст. 82. — Дејство стајског ђубрета бр. 23, ст. 180. — Статистички преглед наше пољопривреде и извоза пољопривредних производа у 1926. г. бр. 48, ст. 381.

Видановић П. Михаило. — Нова виноградарска Задруга бр. 6, ст. 46. — Наводњавање пространа бр. 32, ст. 253. — Јачина вина из 1926. г. из околине Пирота бр. 32, ст. 254. — † Војин Ћирковић бр. 44, ст. 350.

Вучковић Ж. Милоје. — За унапређење живинарства бр. 18, ст. 139. — Користи од гајења живине бр. 28, ст. 219.

Гец Милутин. — Против крвопишње бр. 15, ст. 116. — Број код оваца бр. 21, ст. 165. — Лишај код коња бр. 22, ст. 172. О колери пернате живине бр. 26, ст. 201.

Градојевић Мих. Д-р — Како се уништава жижак у семену лептирастих биљака бр. 36, ст. 284.

Грујић Ј. Драг. — Одабирање носиља и петлова за приплод бр. 7, ст. 51 и бр. 8, ст. 60. — Практично обележавање пилића бр. 14, ст. 108. — Италијанска раса кокошију бр. 20, ст. 156.

Доловски Тома. — Калемљење поморанџа бр. 17, ст. 133.

† **Ђорђевић М. Милисав.** — Производите ране усеве бр. 11, ст. 84. — Попуњавање празних места у винограду бр. 12, ст. 90. — Гајење репа бр. 13, ст. 99. — Прак- — Како ћемо познати да ли је предмет од челика или гвожђа бр. 26, ст. 207. — Утицај месеца на биље бр. 26, ст. 207. — Однеговати малу прасад без крмаче бр. 27, ст. 211. — Јабука цар Александар бр. 48, ст. 382. — Деканка зимска бр. 50, ст. 394. — Крушка калуђерка бр. 52, ст. 409.

Ђурић Милан. — Како да повећамо сточну храну оскудних година бр. 39, ст. 307; бр. 40, ст. 315; бр. 41, ст. 322; бр. 42, ст. 330 и бр. 43, ст. 338. — Јесење орање за пролетњи усев бр. 41, ст. 326. — Ђубрење осоком бр. 41, ст. 327; — Карбидски шљам бр. 41, ст. 327. — Дубина орања бр. 46, ст. 364. — Познати стеону краву бр. 47, ст. 371. Немирна крава после спаривања бр. 47, ст. 372. — Брадавице на вимену бр. 47, ст. 372. — Пепео од дрвета бр. 47, ст. 372.

Жорж Андреја. — Гљивица, која проузрокује трулење патлиџана бр. 6, ст. 47. — О гајењу раног кромпира у башти и на њиви бр. 7, ст. 50. — Очиљци као сточна храна бр. 19, ст. 147. — Како је најбоље таманити пацове бр. 22, ст. 171. — Шта треба знати при подизању овчарника бр. 30, ст. 235.

Иванић З. Стеван Dr. — Трбушни тиф бр. 1, ст. 5. — Туберкулоза на селу бр. 3, ст. 20. — Грип бр. 6, ст. 46. — Здравствене станице по селима бр. 7, ст. 49. — Кликоноше бр. 9, ст. 67. — Пацови као преносиоци заразних болести бр. 13, ст. 100. — Витамини бр. 15, ст. 116. — Домаће животиње и болести бр. 17, ст. 132. — Спавање је здравље бр. 18, ст. 139. Заразне болести и штетни обичаји бр. 21, ст. 164. — Лечење у бањама бр. 24, ст. 189. — Пијаће воде бр. 25, ст. 195. Муха бр. 29, ст. 228. — Исхрана на селу бр. 30, ст. 238. — Како ћемо се сачувати од јектике бр. 31, ст. 244. — Одговор за Драг. Јовановића бр. 38, ст. 301. — Одговор за Ст. Марковића бр. 38, ст. 302. — Гушобоља бр. 44, ст. 346. — Одбрана против заразних болести бр. 47, ст. 369. — Исхрана деце бр. 48, ст. 379. — Дете и стан бр. 52 ст. 411.

Ивановић Живица. — Мали рибњаци бр. 13, ст. 98.

Ивковић Коста. — Курс из подрумарства у Жупи бр. 1, ст. 7. Годишњи збор Пољопривредне Подружине у Жупи и слава св. Трифуна бр. 13, ст. 102. — Тимарење стоке је у пола храњење бр. 52, ст. 412.

Јекић М. Јован. — Жива ограда од драче или чалије бр. 1, ст. 5. — Свако Кућарић бр. 24, ст. 190.

Јовановић Г. Александар. — Стајски ред бр. 15, ст. 117. — Сирарство бр. 15, ст. 118. — Ред у коњушници бр. 22, ст. 173. — Пољопривредно образовање и књижевност бр. 25, ст. 193. — Народно економски значај школовања земљорадника и пољопривредна криза бр. 33, ст. 257.

Јовановић П. Јов. — Неправилно сађе бр. 20, ст. 157.

Јосифовић Младен Dr. — Борба против главнице и гари на житима бр. 40, ст. 313. — Како да се спречи трулење кромпира у трапу бр. 43. ст. 340.

Калуђеровић М. Иво. — Маслинова мушица бр. 19, ст. 148. — Маслинарски курсеви у Улцињу и Бару бр. 27, ст. 213. — Како се спремају суве смокве бр. 30, ст. 239.

Кецмановић Миливоје. — Подизање и његов ње шљивара у Босни бр. 44, ст. 346; бр. 45, ст. 354; бр. 46, ст. 362. и бр. 47, ст. 370.

Којић Маринко. — Смрзнуте јабуке бр. 7, ст. 53.

Кочевић Дим. — Пољопривредна изложба у Прилепу бр. 45, ст. 358.

Кукић С. Миодраг. — Курс за обуку сеоских младића из Ј. Србије из пољопривредног задругарства бр. 9, ст. 68.

Локот Тим. Др. — Уништавање паприти бр. 51, ст. 401.

Мајеровић Антоније. — О њубрењу воћака стајским и вештачким њубретом бр. 3, ст. 20 и бр. 4, ст. 27. — Интересантнији податци о кафи бр. 19, ст. 146 и бр. 20, ст. 154. — Лисне ваши и пероноспора на дубеницама бр. 31, ст. 246.

Милановић Д. Алекс. — † Љубомир Милановић бр. 21, ст. 168.

Милетић В. Љубомир. — О важности њивског гајења кромпира бр. 12, ст. 90.

Миловић Влад. — О производњи пиринча бр. 48, ст. 378; бр. 49, ст. 386; бр. 50, ст. 394; бр. 51, ст. 402. и бр. 52, ст. 410.

Миовић Ј. Петар. — Прилог о ливада бр. 14, ст. 109.

Мирковић Мићко. — Упут о поткивању здравих и болесних копита, њиховој нези и лечењу бр. 26, ст. 207. — Упутство за одбрану од свињске куге бр. 28, ст. 222. — Припреме за пољопривредне изложбе бр. 29, ст. 225. — Са. Краљ Милутин бр. 49, ст. 385.

Митровић Д. Мил. — О извозу воћа бр. 2, ст. 9.— Последње дуге и топле јесени бр. 5, ст. 37. — Две најбоље сорте јабука бр. 9, ст. 65. — Копња кукуруза бр. 26, ст. 203.

Митровић Милан. — Оокобоља код говеди бр. 33, ст. 261. — О заштити животиња и растиња бр. 34, ст. 266: бр. 35, ст. 274; бр. 37, ст. 290; бр. 39, ст. 306 и бр. 40, ст. 314. — Глисте код младих прасади бр. 37, ст. 294.— На коме се одстојању од места за становање може подизати свињац бр. 41, ст. 326. — Треба ли поновити лечење „дистолом" бр. 42, ст. 332 — „Екцем" код коња бр. 42, ст. 332. — Прострел код оваца бр. 43, ст. 341. — Подбивање коња бр. 45, ст. 356. — Брљ бр. 45, ст. 356. — Кад коњ „гризе јасла и гута ваздух" бр. 46, ст. 363. — Ране на стоци бр. 47, ст. 370.

Митровић Танасије Д-р. — Тиролска стока за запат бр. 2, ст. 11. — Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години бр. 3, ст. 18; бр. 4, ст. 26 и бр. 5, ст. 34. — † Д-р Јован Цвијић бр. 5, ст. 33. — Кировање коња бр. 7, ст. 53. — † Павле Т. Тодоровић-Бакочић бр. 10, ст. 73. — Д-р Сима М. Лозанић бр. 16, ст. 121. — Справљање киселог млека—јогурта бр. 20, ст. 153. — Неправилна многобременост или многоплодност бр. 27, ст. 209. — О употреби требера за исхрану стоке бр. 37, ст. 291. — О превирању младог овчијег сира бр. 38, ст. 300. — Пољопривредни Конгрес одржан 13. новембра 1927. г. бр. 49, ст. 387. — Због чега млеко не може да се подсири бр. 50, ст. 396. — Пољопривредни производни састав сточарских предела Горње Хрватске и потреба његовог исправка у темељима бр. 51, ст. 401.

Нешић Алекса. — О сејању пшенице бр. 41, ст. 321.

Нешић Љ. Бор. — † Крстомир Гавровић бр. 14, ст. 110. — Кретање и стање Пољопривредних Подружина бр. 18, ст. 140. — Курсеви за сеоске домаћице бр. 18, ст. 140. — Један од лепих примера за углед бр. 19, ст. 150. — Обласне самоуправе и напредак пољске привреде бр. 31, ст. 241. — Мере за ублажавање последица овогодишње суше бр. 35, ст. 273. — Појава за похвалу бр. 45, ст. 356. — Зар да се укину наше пољопривредне школе бр. 46, ст. 361. — Извештај са изложбе у Сопоту бр. 47, ст. 372. Извештај са изложбе у Јагодини бр. 51, ст. 405.

Николић Ђ. Мита. — Гајење соје бр. 2, ст. 13. — Овогодишња пољопривредна изложба у Трстенику бр. 3, ст. 22. — Гласник Српског Пољопривредног Друштва бр. 12, ст. 94. — Редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С. Х. С. бр. 14, ст. 106; бр. 15, ст. 114; бр. 16, ст. 122; бр. 17, ст. 130 и бр. 18, ст. 138. — Важније болести и штеточине код хмеља бр. 16, ст. 123 и бр. 17, ст. 130. — Садашњост и будућност нашег хмељарства бр. 23, ст. 177 и бр. 24, ст. 185. — Производња и трговина хмеља бр. 23, ст. 181. — Прегаоцу Бог помаже бр. 25, ст. 198. — Сећање на † Д-ра Милана Криштофа бр. 36, ст. 285.

Павловић Марко. — Прострел бр. 25, ст. 197.

Петковић Љубисав. — Прва задруга за пољопривредни кредит бр. 48, ст. 380.

Петковић С. Павле. — Берба, транспорт и прерада трешања бр. 22, ст. 169. — Справљање безалкохолног пића од воћа и грожђа бр. 24, ст. 187. — Берба, транспорт и прерада кајсија бр. 26, ст. 204. — Извештај о предавању из прераде воћа код Пољопривредне Подружине у См. Паланци. — Чувањe плодова јабука, крушака и шљива бр. 28, ст. 221. — Воћарство у Италији бр. 30, ст. 234; бр. 31, ст. 242; бр. 32, ст. 250 и бр. 33, ст. 258. — Мрави на лишћу трешања бр. 31, ст. 246. — Опадање шљива са дрвета бр. 33, ст. 261. — Берба, транспорт и прерада бресака бр. 35, ст. 274. — Сушење воћа бр. 36, ст. 282. — Чување јесењих и зимских сорта јабука и крушака преко зиме бр. 37, ст. 289. — Сулц — пихтије од јабука, дуња и грожђа бр. 42, ст. 331. — Неродност ораха бр. 47, ст. 371. — Неродност шљивара бр. 52, ст. 412.

Петрашиновић Мил. — Значај пољопривредних подружина и користи од њих за сељаке бр. 34, ст. 269. — О производњи ораха бр. 40, ст. 318.

Петровић Ж. Никола. — Утицај калемљења на бујност, родност и трајаштност винове лозе, као и на каквоћу

грожђа бр. 21, ст. 161. — † Др. Драго Драговић бр. 23, ст. 182 † Мирослав Аврамовић бр. 33, ст. 263. — Које особине треба да имају америчке сорте лозе за подлогу бр 40, ст. 317; бр. 41, ст. 323 и бр. 42, ст. 329. — Извештај са изложбе у Рековцу бр. 49, ст. 389.

Петровић М. Александар. — Косидба траве и сређивање сена бр. 24, стр. 188.

Пешић Влад. — Преглед цена пољопривредних производа по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду бр. 1, ст. 8; бр. 2, ст. 16; бр. 3, ст. 24; бр. 4, ст. 32; бр. 5, ст. 40 и бр. 6, ст. 48

Пешић Спасоје. — Јесењи течај за обуку сеоских младића у виноградарству бр. 48, ст. 380.

Попадић С. Бож. Dr. — Опасност од метила и начини да се сузбије и лечи бр. 10 ст. 76 и бр. 11, ст. 82.

Поповић В. Милан. — Мед као храна и лек бр. 21, ст. 162; бр. 22, ст. 170; бр. 23, ст. 178; бр. 24, ст. 186; бр. 25, ст. 194; бр. 26, ст. 202; бр. 27, ст. 210; бр. 28, ст. 218 и бр. 29, ст. 226;

Поповић Константин. — Соја-пасуљ бр. 6, ст. 43.— Чађа на шљивовим стаблима бр. 8, ст. 57. Кисела базична и неутрална земљишта бр. 31, ст. 242, — Где можемо уштедити много и брзо бр. 43, ст. 338. — Дивљи кестен као сточна храна бр. 43, ст. 341. — О гајењу жита на кућице бр. 43, ст. 341. — Како да утрапимо сточну репу за зиму бр. 44, ст. 345.

Поповић Милош. — Значај пољопривредних подружница бр. 18, ст. 137.

Путниковић М Душан. — Накнада штете причињене суседним усевима од кокошака бр. 36, ст. 285. — Право службености пута бр. 47, ст. 370. — Накнада штете причињене од стране лоптачког клуба бр. 49, ст. 388.

Рађевић Илија. — Курс у среском расаднику бр. 17, ст. 134. — Наше дужности бр. 23, ст. 181.

Радосављевић Милош Dr. — Професор Dr. Јован Ујрих Дирст бр. 19, ст. 145.

Рајић Т. И. — Мој први успех бр. 9, ст. 70.

Ранковић Ђ. Божидар. — У новој години бр. 1, ст. 1. — Једна тридесетогодишњица бр. 1, ст. 6. — Воћке и лоза на продају бр. 2, ст. 15. — Ценовник винове лозе, воћака и других производа из државних лозних и воћних расадника за 1926-27. годину бр. 2, ст. 15. — Правилник о увозу и промету средстава за уништавање биљних штеточина и средстава за дезинфекцију семена против биљних болести бр. 3, ст. 21. — Изложба вина у Иваньковцима бр. 3, ст. 21. — Извлачење обвезница ратне штете и исплата купона бр. 4, ст. 28. — Накнадно извлачење обвезница ратне штете бр. 5, ст. 39. — Семе дивљег воћа на продају бр. 5, ст. 39. — Пољопривредни Гласник бр. 5, ст. 39. — Од којих сората винове лозе да подижемо винограде бр. 6, ст. 44. — III Међународни Сајам у Познању бр. 7, ст. 53. — Рад на унапређењу воћарства бр. 8, ст. 61. — Повлашћени превоз воћних садница и лозе на бродовима „Јадранске Пловидбе" бр. 9, ст. 69. — Поучник о гајењу лана бр. 9, ст. 70. — Пољопривредни сајам у Будимпешти бр. 11, ст. 85. — Извлачење згодитака обвезница ратне штете бр. 11, ст 85. — Буђа на зрелим калемовима у стратификали бр. 12, ст. 92. — Пролећни сајам у Прагу бр. 12, ст. 93. — Међународна конференција у Риму бр. 12, ст. 94. — Сушење зрелих калемова у приоришту бр. 13, ст. 101. — Гајење лана и конопље бр. 13, ст. 102. — Годишњи Збор Српског Пољопривредног Друштва бр. 14, ст. 107. — Ослобођење плавог камена од плаћања увозне царине бр. 14, ст. 108. — Борба против болести на виновој лози и противу грожђаног мољца бр. 14, ст. 108. — О једном узроку сушења хибрида бр. 15, ст. 117. — Добијање етил алкохола од дрвета, а нарочито од винове лозе бр. 15, ст. 118. — Потрошња вина од непосредно родних хибрида бр. 15, ст. 118. — О пламењачи на виновој лози бр. 16, ст. 126. — Искоришћавање дивљег кестена бр. 17, ст. 133. — Илустровани пољопривредни речник бр. 17, ст. 134. — Наше горице бр. 24 ст. 190 и бр. 28 ст. 222. — С прошлогодишње изложбе у Зворнику бр. 25, ст. 197. — Грозднн сукач бр. 25, ст. 197. — Гајење хмеља бр. 27, ст. 213. — Othrana bilja бр. 27, ст. 213. — Употреба сумпор диоксида против оидијума бр. 28, ст. 222. — Један нов начин подизања винограда бр. 29, ст. 227. — Лечење завреланце и тегљивости вина бр. 31, ст. 243. — Међународни пољопривредни речник бр. 31, ст. 247. — Фонд проте Димитрија Грујића, из Уровице бр. 32, ст. 249. — О прскању винограда бордовском чорбом и ђубрењу бр. 32, ст. 254. — Јесењи велики сајам у Прагу бр. 32, ст. 255. — Преломи вина бр. 34, ст. 259. — Изложба стоке у Сопоту бр. 33, ст. 262. — Пољопривреда на Загребачком Збору бр. 33, ст. 262. — Упис ученика у више пољопривредне школе бр. 33, ст. 262. — Међународни велесајам у Лавову бр. 33, ст. 262. — Вино и здравље бр. 34, ст. 265. — Вештачко бистрење вина бр. 34, ст. 267. — Како се отклања киселина из вина бр. 36, ст. 283. — Подизање винограда сађењем стратификованих калемова непосредно из сандука на стално место бр. 37, ст. 292. — Једно заслужено одликовање бр. 38, ст. 302. — Рад наших чланова у народу бр. 38, ст. 302. — Угушивање у угљен диоксиду бр. 38, ст. 302. — Искоришћавање грожђане и воћне комине за исхрану стоке бр. 44, ст. 348. — Осниваље месних и обласних задруга за пољопривредни кредит бр. 45, ст. 353. — Produkcija i rafinacija maslinova ulja бр. 45, ст. 356. — Куда можемо извозити наше воће и поврће бр. 50, ст. 393. — Штетни обичаји бр. 51, ст. 405.

Ратковић М. Сава. — Једно напредно село бр. 17, ст. 129. — † Цветко Павловић бр. 25, ст. 198. — Осигуравање усева од непогода бр. 30, ст. 233. — Пољопривреда у селу Остри бр. 35, ст. 277. — † Александар С. Шошкић бр. 42, ст. 334. — Извештај са изложбе у Деспотовцу бр. 50, ст. 397.

Рашковић Александар. — Извештај са изложбе у Варварину бр. 41, ст. 318.

Савић Милутин. — † Јован Станојевић бр. 43, ст. 342.

Спахо М. — Извештај са изложбе у Високом бр. 52, ст. 413.

Спремић Драг. — Изјава саучешћа бр. 2, ст. 14. — Извештај са изложбе у Каменици бр. 46, ст. 364.

Стаменковић Никодије. — Преглед цена пољопривредних производа по извештајима Продуктне Брзе у Београду и Н. Саду бр. 7, ст. 56; бр. 8, ст. 63; бр. 9, ст. 71; бр. 10, ст. 79; бр. 11, ст. 87; бр. 13, ст. 103; бр. 14, ст. 111; бр. 15, ст. 120; бр. 16, ст. 128; бр 17, ст. 136; бр. 18, ст. 144; бр. 19, ст. 152; бр. 20, ст. 160; бр. 21,

ст. 168; бр. 22, ст. 176; бр. 23, ст. 184; бр. 24, ст. 192; бр. 25, ст. 200; бр. 26, ст. 208; бр. 27, ст. 216; бр. 28, ст. 224; бр. 29, ст. 232; бр. 30, ст. 240; бр. 31, ст. 248; бр. 32, ст. 256; бр. 33, ст. 264; бр. 35, ст. 280; бр. 36, ст. 288; бр. 37, ст. 296; бр. 38, ст. 304; бр. 39, ст. 312; бр. 40, ст. 320; бр. 41, ст. 328; бр. 42, ст. 336; бр. 43, ст. 344; бр. 44, ст. 352; бр. 45, ст. 359; бр. 46, ст. 367; бр. 47, ст. 375; бр. 48, ст. 384; бр. 49, ст. 392; бр. 50, ст. 400 и бр. 51, ст. 408 и бр. 52, ст 164. — Прва Пољопривр. Подружина у Црној Гори бр. 2, ст. 14. — Изјава саучешћа бр. 6, ст. 46; — Награде Српског Пољопривр. дног Друштва бр. 7, ст. 53. — Нов члан утемељач бр. 9, ст. 68. — Српско Пољопривредно Друштво наградило је у 1926. г. бр. 11, ст. 86. — Нов члан утемељач бр. 12, ст. 93. — Друга Пољопривредна Подружина у Црној Гори бр. 14, ст. 108. — Прва женска Пољопривредна Подружина бр. 14, ст. 108. — Фонд пр.те Грујића бр. 17, ст. 133. — Кукуруз бр. 19, ст 150 † Милисав М. Ђорђевић бр. 19, ст. 151. — Нов члан утемељач бр. 20, ст. 158 Једно опробано и сигурно средство за утамањивање пацова и мишева бр. 26, ст. 206 — Пример за похвалу и углед бр. 48, ст. 380.

Станисављевић Н. Борисав. — Пољопривреда Северне Америке бр. 1, ст. 2 и бр. 2, ст. 10. — Кукурузни мољац и борба против њега бр. 28, ст. 217. — О потреби подизања ђубришта и употреба стајског ђубрета бр. 36, ст. 281. — Овогодишњ суша и исхрана стоке бр. 39, ст. 310. — Прва пољопривредна изложба у Фојници (Босна) бр. 45, ст. 357.

Станковић Јанко. Како да лечимо привредну кризу бр. 43, ст. 337

Стевановић Миле. — Справљање „коњака" од шљива бр. 33, ст. 260.

Стјепановић Љубомир. — Сочна уш на шљиви бр. 38, ст. 297. — Вино бермет бр. 41, ст. 324.

Стојковић Н. Вел. Dr. — Међународни пољопривредни Конгрес у Риму бр. 4, ст. 25.

Тодоровић Д. Јован. — О уништавању пиревине бр. 37, ст. 294.

Тодоровић Марко. Пољопривредне књиге за награду ђака бр. 26, ст. 206. — Угар бр. 32, ст. 252.

† Тодоровић Т. П. — Питомац за даље усавршавање бр. 2, ст. 14. — Malo vinogradarstvo бр. 4, ст. 29. — Осврт на нашу потоњу изложбу воћа, поврћа, грожђа и њихових прерађевина бр. 5, ст. 35 и бр. 6, ст. 42. — † Бохуслав Скалицки бр. 7, ст. 54. — Нове железничке пруге у нашој Држави бр. 9, ст 69.

Томић Милан. — Један нов начин подизања винограда бр. 32, ст. 252.

Шаулић Н. Душан. Недовољна производња млека и млечних производа бр. 48, ст. 377

II. САДРЖИНА

ОБЈАШЊЕЊЕ: бр. значи, број листа; **ст.** значи страна; **Чл.** значи чланак; **Бел.** значи белешка; **П. и О.** значи питања и одговори; **Доп.** значи допис; **Некр.** значи некролог; **Пл.** значи подлистак и **Књ.** значи књижевни приказ.

I. Чланци општег привредног значаја.

У новој години Чл. бр. 1, ст. 1.

Пољопривреда Северне Америке Пл. бр. 1, ст. 2 и бр. 2, ст. 10.

Месечни радови Бел. бр. 1, ст. 6; бр. 5, ст. 38; бр. 9, ст. 68; бр. 28, ст. 222; бр. 32, ст. 255; бр. 35, ст. 276; бр. 41, ст. 326; бр. 44, ст. 348 и бр. 49, ст. 389.

Преглед цена пољопривредних производа по извештајима Продуктне Берзе у Београду и Н. Саду бр. 1, ст. 8; бр. 2, ст. 16; бр. 3, ст. 24; бр. 4, ст. 32; бр. 5, ст. 40; бр. 6, ст. 48; бр. 7, ст. 56; бр. 8, ст. 63; бр. 9, ст. 71; бр. 10, ст. 79; бр. 11, ст. 87; бр. 13, ст. 103; бр. 14, ст. 111; бр. 15, ст. 120; бр. 16, ст. 128; бр. 17, ст. 136; бр. 18, ст. 144; бр. 19, ст. 152; бр. 20, ст. 160; бр. 21, ст. 168; бр. 22, ст. 176; бр. 23, ст. 184; бр. 24, ст. 192; бр. 25, ст. 200; бр. 26, ст. 208; бр. 27, ст. 216; бр. 28, ст. 224; бр. 29, ст. 232; бр. 30, ст. 240; бр. 31, ст. 248; бр. 32, ст. 256; бр. 33, ст. 264; бр. 35, ст. 280; бр. 36, ст. 288; бр. 37, ст. 296; бр. 38, ст. 304; бр. 39, ст. 312; бр. 40, ст. 320; бр. 41, ст. 328; бр. 42, ст. 336; бр. 43, ст. 344; бр. 44, ст. 352; бр. 45, ст. 359; бр. 46, ст. 367; бр. 47, ст. 375; бр. 48, ст. 384; бр. 49, ст. 392; бр. 50, ст. 400; бр. 51, ст. 408 и бр. 52 ст. 416

О извозу воћа Чл. бр. 2, ст. 9.

Тиролска стока за запат Чл. бр. 2, ст. 11.

Ценовник винове лозе, воћака и др. производа из државних лозних и воћних расадника за 1926|27. годину Бел. бр. 2, ст. 15.

Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години Пл. бр. 3, ст. 18; бр. 4, ст. 26 и бр. 5, ст. 34.

Правилник о увозу и промету средстава за уништавање биљних штеточина и средстава за дезинфекцију семена против биљних болести Бел. бр. 3, ст. 21.

Извештај о стању усева у Краљевини С. Х. С. Бел. бр. 4, ст. 28; бр. 8, ст. 62; бр. 12, ст. 93; бр. 17, ст. 133; бр. 21, ст. 166 и бр. 29, ст. 229.

Извлачење обвезница ратне штете и исплата купона Бел. бр. 4, ст. 28.

Обрт на нашу потоњу изложбу воћа, поврћа, грожђа и њихових прерађевина Чл. бр. 5, ст. 35 и бр. 6, ст. 41.

Накнадно извлачење обвезница ратне штете Бел. бр. 5, ст. 36.

Значај пољопривредних пописа Пл. бр. 7, ст. 50; бр. 8, ст. 58; бр. 9, ст. 66 и бр. 11, ст. 82.

Нове железничке пруге у нашој држави Бел. бр. 9, ст. 69.

Мој први успех Доп. бр. 9, ст. 70.

Извлачење згодитака обвезница ратне штете Бел. бр 11, ст. 85.

Једно напредно село Чл. бр. 17, ст. 129.

Значај пољопривредних Подружина Чл. бр. 18, ст. 137.

Наше дужности Доп. бр. 23, ст. 181.

Прегаоцу Бог помаже Доп. бр. 25, ст. 198.

Уплив месеца на биље Бел. бр. 26, ст. 207.

Осигурање усева од непогода Чл. бр. 30, ст. 233.

Обласне самоуправе и напредак пољске привреде бр. 31, ст. 241.

Народно-економски значај стручног школовања земљорадника и пољопривредна криза Чл. бр. 33, ст. 257.

О заштити животиња и растиња Пл. бр. 34, ст. 266; бр. 35, ст. 274; бр. 37, ст. 290; бр. 39, ст. 306 и бр. 40, ст. 314.

Значај пољопривредних подружина и користи од њих за сељаке Чл. бр. 34, ст. 269.

Мере за ублажавање последица овогодишње суше Чл. бр. 35, ст. 273.

Пољопривреда у селу Остри Доп. бр. 35, ст. 277.

О потреби подизања ђубришта и употреба стајског ђубрета Чл. бр. 36, ст. 281.

Борба против суше Чл. бр. 39, ст. 305.

Како да повећамо сточну храну оскудних година Чл. бр 39, ст. 307; бр. 40. ст. 315; бр. 41, ст. 322, бр. 42, ст. 330 и бр. 43, ст. 338.

Овогодишња суша и исхрана стоке Чл. бр. 39, ст. 310.

Из извештаја наших конзулата на страни о могућности извоза воћа, грожђа и вина Бел. бр. 42, ст. 333.

Како да лечимо привредну кризу Чл. бр. 43, ст. 337.

Оснивање месних и обласних задруга за пољопривредни кредит Чл. бр. 45, ст. 353.

Зар да се укину наше пољопривредне школе Чл. бр. 46, ст. 361.

Недовољна производња млека и млечних производа

Статистички преглед наше пољопривреде и извоза пољопр. производа у 1926. год. Бел. бр. 48, ст. 381.

Куда можемо извозити наше воће и поврће Чл. бр. 50, ст. 393.

II. Ратарство с ливадарством.

Гајење соје П. и О. бр. 2, ст. 13.

Соја—пасуљ Чл. бр. 6, ст. 43.

О гајењу раног кромпира у башти и на њиви Чл. бр. 7, ст. 50.

О важности њивског гајења кромпира Чл. бр. 12, ст. 90.

Принос од ливада Доп. бр. 14, ст. 109.

Важније болести и штеточине код хмеља Чл. бр. 16, ст. 123 и бр. 17, ст. 130.

Кратка упутства о гајењу памука Чл. бр. 16, ст. 125.

Садашњост и будућност нашег хмељарства бр. 23, ст. 177 и бр. 24, ст. 185.

Дејство стајског ђубрета Чл. бр. 23, ст. 180.

Косидба траве и справљање сена Чл. бр. 24, ст. 188.

Копња кукуруза Чл. бр. 26, ст. 203.

Киселa, базична и неутрална земљишта Чл. бр. 31, ст. 242.

Олајна репица Чл. бр. 32, ст. 251.

Угар Чл. бр. 32, ст 252.

Мере за ублажавање овогодишње суше Чл. бр. 35, ст. 273.

О потреби подизања ђубришта и употреба стајског ђубрета Чл. бр. 36, ст. 281.

О уништавању пиревине Доп. бр. 37, ст. 294.

Борба против суше Чл. бр. 39, ст. 305.

Како да повећамо сточну храну оскудних година Чл. бр. 39, ст. 307; бр. 40, ст. 315; бр. 41, ст. 322; бр. 42, ст. 330 и бр. 43, ст. 338.

Овогодишња суша и исхрана стоке Чл. бр. 39, ст. 310.

Борба против главнице и гари на житима Чл. бр. 40, ст. 314.

О сејању пшенице Чл. бр. 41, ст. 321.

Јесење орање за пролетњи усев Бел. бр. 41, ст. 326.

Ђубрење зоком Бел. бр. 41, ст. 327.

Карбидски шљам Бел. бр. 41, ст. 327.

Где можемо уштедити много и брзо Чл. бр. 43, ст. 338.

Како да се спречи трулење кромпира у трапу П. и О. бр. 43, ст. 340.

О гајењу жита на кућице Бел. бр. 43, ст 341.

Како да утрапимо сточну репу за зиму Чл. бр. 44, ст. 345.

Дубина орања Бел. бр. 46, ст. 364

Пепео од дрвета Бел. бр. 47, ст. 372.

О производњи пиринча Пл. бр. 48, ст. 378; бр. 49, ст. 386; бр. 50, ст. 394; бр. 51, ст. 402 и бр. 52, ст. 410.

Уништавање паprати П. и О. бр. 51, ст. 404.

III. Градинарство (повртарство) и прерада поврћа.

Главица, која проузрокује трулење патлиџана Бел. бр. 6, ст. 47.

О гајењу раног кромпира у башти и на њиви Чл. бр. 7, ст. 50.

Производите ране усеве Чл. бр. 11, ст. 84.

Гајење рена Чл. бр. 13, ст. 99.

Сушење поврћа Чл. бр. 36, ст. 282.

Куда можемо извозити наше воће и поврће Чл. бр. 51, ст. 353.

IV. Виноградарство и винарство (подрумарство).

Воћке и лоза на продају Бел бр. 2, ст. 15.

Ценовник винове лозе, воћака и других производа из државних лозних и воћних расадника за 1926|27. годину Бел. бр. 2, ст. 15.

Од којих сората винове лозе да подижемо винограде Чл. бр. 6, ст. 44.

Попуњавање празних места у винограду Чл. бр. 12, ст. 90.

Бућ на зрелим калемовима у стратификали П. и О. бр. 12. ст. 92.

Сушење зрелих калемова у приpоришту П. и О. бр. 13, ст. 101.

Борба против болести на виновој лози и противу грожђавог мољца Бел. бр. 14, ст. 108.

О једном узроку сушења хибрида Бел. бр. 15, ст. 117.

Потрошња вина од непосредно родних хибрида Бел. бр. 15, ст. 118.

О пламењачи на виновој лози П. и О. бр. 16, ст. 126.

Вештачка фалсификована вина Доп. бр. 18, ст. 141.

Употреба сумпор-диоксида против оидијума Бел. бр. 28, ст. 222.

Један нов начин подизања винограда Чл. бр. 29, ст. 227.

Лечење завrелице и тегљивости вина Чл. бр. 31, ст. 243.

О прскању винограда бордоовском чорбом и ђубрењу П. и О. бр. 32, ст. 254.

Један нов начин подизања винограда Чл. бр. 32, ст. 252.

Наводњавање приpоришта Чл. бр. 32, ст. 253.

Јачина вина из 1926. г. из околине Пирота Чл. бр. 32, ст. 254.

Преломи вина Чл. бр. 33, ст. 259

Вино и здравље Чл. бр. 34, ст. 265.

Вештачко бистрење вина Чл. бр. 34, ст. 267.

Како се отклања киселина из вина П. и О. бр. 36, ст. 283.

Подизање винограда сађењем сиратификованих калемова непосредно из сандука на стално место П. и О. бр. 37, ст. 292.

Угушивање у угљен-диоксиду Бел. бр. 38, ст. 302.

Које особине треба да имају добре америчке сорте лозе за подлогу бр. 40, ст. 317; бр. 41, ст. 323 и бр. 42, ст. 329.

Вино берм т Чл. бр. 41, ст. 324.

V. Воћарство (с маслинарством) и прерада воћа.

О извозу воћа Чл. бр. 2, ст. 9.

О ђубрењу воћака стајским и вештачким ђубретом Чл. бр. 3, ст. 20 и бр. 4, ст. 27.

Последице дуге и топле јесени Чл. бр. 5, ст. 37.
Смрзнуте јабуке Бел. бр. 7, ст. 53.
Рад на унапређењу воћарства Бел. бр. 8, ст. 61.
Две најбоље сорте јабука Чл. бр. 9, ст. 65.
Орахово уље Чл. бр. 14, ст. 105.
Калемљење поморанџа П. и О. бр. 17, ст. 133.
Маслинова мушица Чл. бр. 19, ст. 148.
Стање воћарства у околини Пећи Доп. бр. 19, ст. 151.
Берба, транспорт и прерада трешања Чл. бр. 22, ст. 169.
Справљање безалкохолног пића од воћа и грожђа Чл. бр. 24, ст. 187.
Берба, транспорт и прерада кајсија Чл. бр. 26, ст. 204.
Воћарство у Италији Пл. бр. 30, ст. 234; бр. 31, ст. 242; бр. 32, ст. 250 и бр. 33, ст. 258.
Како се спремају суве смокве П. и О. бр. 30, ст. 239.
Справљање „коњака" од шљива Чл. бр. 33, ст. 260.
Окађање шљива са дрвета П. и О. бр. 33, ст. 261.
Берба, транспорт и прерада бресака Чл. бр. 35, ст. 274.
Чување јесењих и зимских сората јабука и крушака преко зиме Чл. бр. 37, ст. 289.
О производњи ораха Бел. бр. 40, ст. 318.
Сулц-пихтије од јабука, дуња и грожђа Чл. бр. 42, ст. 331.
Подизање и неговање шљивара у Босни Пл. бр. 44, ст. 346; бр. 45, ст. 354; бр. 46, ст. 362 и бр. 47, ст. 370.
Неродност ораха П. и О. бр. 47, ст. 371.
Јабука цар Александар Бел. бр. 48, ст. 382.
Деканка зимска Чл. бр. 50, ст. 394.
Крушка калуђерка (пасторница) Чл. бр. 52, ст. 409.
Неродност шљивара П. и О. бр. 52, ст. 412.

VI. Сточарство.

Тиролска стока за запат Чл. бр. 2, ст. 11.
Стајски ред Бел. бр. 15, ст. 117.
Очињци као сточна храна Чл. бр. 19, ст. 147.
Ред у коњушници Бел. бр. 22, ст. 173.
Неправилна многобременост или многоплодност Чл. бр. 27, ст. 209.
Одњеговати малу прасад без крмаче Чл. бр. 27, ст. 211.
О употреби треберя за исхрану стоке П. и О. бр. 37, ст. 291.
Како да повећамо сточну храну оскудних година Чл. бр. 39, ст. 307; бр. 40, ст. 315; бр. 41, ст. 322; бр. 42, ст. 330 и бр. 43, ст. 338.
Овогодишња суша и исхрана стоке Чл. бр. 39, ст. 310.
Дивљи кестен као сточна храна П. и О. бр. 43, ст. 341.
Искоришћавање грожђане и воћне комине за исхрану стоке Бел. бр. 44, ст. 348.
Познати стеону краву Бел. бр. 47, ст. 371.
Немирна крава после спаривања Бел. бр. 47, ст. 372.
Брадавице на вимену Бел. бр. 47, ст. 372.
Тимарење стоке у пола је храњење Бел. бр. 52, ст. 412.

VII. Сточно лекарство (ветеринарство).

Опасност од метиља и начини да се сузбије и лечи Чл. бр. 10, ст. 76.
Против крволишње П. и О. бр. 15, ст. 116.
Бриљ код оваца П. и О. бр 21, ст. 165 и бр. 45, ст. 356.
Лишај код коња П. и О. бр. 22, ст. 172.
Прострел П. и О. бр. 25, ст. 197.
О колери пернате живине бр. 26, ст. 201.
Окобоља код говеди П. и О бр. 33, ст. 261.
Глисте код младих прасади П. и О. бр. 37, ст. 294.
Треба ли поновити лечење дистолом П. и О. бр 42, ст. 332.
„Екцем" код коња П. и О. бр. 42, ст. 332
Прострел код оваца П. и О. бр. 43, ст. 341.
Подбивање коња П. и О. бр. 45, ст. 356.
Кад коњ „гризе јасле и гута ваздух" П. и О. бр. 46, ст. 362.
Ране на стоци П. и О. бр. 47, ст. 370.

VIII Млекарство.

Справљање киселог млека-јогурта Чл. бр. 20, ст. 154.
О превирању младог овчијег сира П. и О. бр 38, ст. 300.
Недовољна производња млека и млечних производа Чл. бр. 48, ст. 377.
Због чега млеко не може да се подсири П. и О. бр. 50, ст. 396.

IX. Живинарство.

Одабирање носиља и петлова за приплод Чл. бр. 7, ст. 51 и бр. 8, ст. 60.
Практично сбележавање пилића Бел. бр. 14, ст. 108.
За унапређење живинарства Чл. бр. 18, ст. 139.
Италијанска раса кокошију Чл. бр. 20, ст. 156.
Користи од гајења живине Чл. бр. 28, ст. 219.

X. Пчеларство.

Огроман успех пчеларски Пл. бр. 12, ст. 90; бр. 13, ст. 98.
Неправилно сабе П. и О. бр. 20, ст. 157.
Мед као храна и лек Пл. бр. 21, ст. 162; бр. 22, ст. 170; бр. 23, ст. 178; бр 24, ст. 186; бр. 25, ст. 194; бр. 26, ст. 202; бр. 27, ст. 210; бр. 28, ст. 218 и бр 29, ст. 226.

XI. Свиларство.

Дудово семе Бел. бр. 18, ст. 141.

XII. Рибарство

Мали рибњаци Чл. бр. 13 ст. 98.

XIII. Шумарство.

Жива ограда од драче или чалије П. и О. бр. 1, ст. 5
Сејање глога П. и О. бр. 49, ст. 388.

XIV. Штеточине, њихово сузбијање и њихови непријатељи.

Правилник о увозу и промету средстава за уништавање биљних штеточина и средстава за дезинфекцију семена против биљних болести Бел. бр. 3, ст. 21.
Чаћа на шљивовим стаблима Чл. бр. 8, ст. 57.
Борба против болести на виновој лози и противу грожђаног мољца Бел. бр. 14, ст. 108.
Важније болести и штеточине код хмеља Чл. бр. 16, ст. 123 и бр. 17, ст. 130.
Маслинова мушица Чл. бр. 19, ст. 148.
Како је најбоље таманити пацове Чл. бр. 22, ст. 171.
Једно опробано и сигурно средство за утамањивање пацова и мишева Бел. бр. 26, ст. 206.
Кукурузни мољац и борба противу њега Чл. бр. 28, ст. 217.
Цвељање плодова јабука, крушака и шљива Чл. бр. 28, ст. 221.
Мрави на лишћу трешања П. и О. бр. 31, ст. 246.
Лисне ваши и пероноспора на лубеницама П. и О. бр. 31, ст. 246.
Како се уништава жижак у семену лептирастих биљака П. и О. бр. 36, ст. 284.
Сочна уш на шљиви Чл. бр. 38, ст. 297.
Истраживања о кукурузном мољцу Бел. бр. 38, ст. 303.

XV. Пољопривредне зграде, справе и машине.

Практичне и лепе ограде и капије дворишта Бел. бр. 21. ст. 167.
Шта треба знати при подизању овчарника Чл. бр. 30, ст. 235.
На коме се одстојању од места за становање може подизати свињац П. и О. бр. 41, ст. 326.

XVI. Правни односи.

Накнада штете причињене суседовим усевима од кокошака П. и О. бр. 36, ст. 285.
На коме се одстојању од места за становање може подизати свињац П. и О. бр. 41, ст. 326.
Право службености пута П. и О. бр. 47, ст. 370.
Накнада штете причињене од стране лопатчког клуба П. и О. бр. 49, ст. 388.

XVII. Задругарство.

Нова виноградарска задруга Бел. бр. 6, ст. 46.
Курс за обуку сеоских младића из Ј. Србије из пољопривредног задругарства бр. 9, ст. 68.
Оснивање месних и обласних задруга за пољопривредни кредит Чл. бр. 45, ст. 353.
Прва задруга за пољопривредни кредит Бел. бр. 8, ст. 380.

XVIII. Пољопривредна настава и народно просвећивање.

Курс из подрумарства у Жупи Доп. бр. 1, ст. 7.
Бројно стање ученика по пољопривредним школама Чл. бр. 3, ст. 17.
Курс у среском расаднику Доп. бр. 17, ст. 134.
Курсеви за сеоске домаћице Бел. бр. 18, ст. 140.
Пољопривредно образовање и књижевност Чл. бр. 25, ст. 193.
Пољопривредне књиге за награду ђака Бел. бр. 26, ст. 206.
Маслинарски курсеви у Улцињу и Бару Доп. бр. 27, ст. 213.
Народно-економски значај стручног школовања пољопривредника и пољопривредна криза Чл. бр. 33, ст. 257.
Упис ученика у ниже пољопривредне школе бр. 33, ст. 262.
Зар да се укину наше пољопривредне школе Чл. бр. 46, ст. 361.
Јесењи течај за обуку сеоских младића у виноградарству Бел. бр. 48, ст. 380.

XIX. Изложбе и предавања.

Изложба вина у Иваньковцима Бел. бр. 3, ст. 21.
Овогодишња пољопривредна изложба у Трстенику Чл. бр. 3, ст. 22.
Пољопривредна изложба у Плевљу Чл. бр. 4, ст. 30.
Осврт на нашу потоњу изложбу воћа, поврћа, грожђа, и њихових прерађевина Чл. бр. 5, ст. 35 и бр. 6, ст. 41.
III међународни сајам у Познању Бел. бр. 17, ст. 53.
Списак награђених лица на изложби Срп. Пољ. Друштва од 12 — 14. новембра 1926. год. — прилог 7. броју.
Пољопривредни сајам у Будимпешти Бел. бр. 11, ст. 85.
Пролећни сајам у Прагу Бел. бр. 12, ст. 93.
Сајам у Вуковару Бел. бр. 15. ст. 117.
С прошлогодишње изложбе у Зворнику Бел. бр. 25, ст. 197.
Извештај о предавању из прераде воћа код Пољопривредне Подружине у Смед. Паланци Чл. бр. 27, ст. 212.
Припреме за пољопривредне изложбе Чл. бр. 29, ст. 225.
Јесењи велики сајам у Прагу Бел. бр. 32, ст. 255.
Изложба стоке у Сопоту Бел. бр. 33, ст. 262.
Пољопривреда на Загребачком збору Бел. бр. 33, ст. 262.
Међународни велесајам у Лавову Бел. бр. 23, ст. 262.
Предавање „о борби против суше“ код Космајске Подружине Бел. бр. 37, ст. 294.
Извештај са изложбе у Варварину Чл. бр. 44, ст. 348.
Прва пољопривредна изложба у Фојници (Босна) Чл. бр. 45, ст. 357.
Пољопривредна изложба у Прилепу Доп. бр. 45, ст. 358.
Извештај за изложбе у Каменици Чл. бр. 46, ст. 364.
Прва пољопривредна изложба у Беранима Чл. бр. 46, ст. 364.
Извештај са изложбе у Сопоту Чл. бр. 47, ст. 372.
Извештај са изложбе у Рековцу Чл. бр. 49, ст. 389.
Извештај са изложбе у Деспотовцу Чл. бр. 50, ст. 397.
Извештај са изложбе у Јагодини Чл. бр. 51, ст. 405.
Извештај са изложбе у Високом Чл. бр. 52. ст. 413.

XX. Књижевност.

Malo vinogradarstvo Књ. бр. 4, ст. 29.
Нов велики каталог српско-хрватске књижевности Бел. бр. 5, ст. 39.
Пољопривредни Гласник Књ. бр. 5, ст. 39.
Кированје коња Књ. бр. 7, ст. 53.
Поучник о гајењу лана Књ. бр. 9, ст. 70.
Гласник Српског Пољопривредног Друштва Књ. бр. 12, ст. 94.
Гајење лана и конопље Књ. бр. 13, ст. 102.
Сирарство Књ. бр. 15, ст. 118.
Илустровани пољопривредни речник Књ. бр. 17, ст. 134.
Повремене публикације Пољопривредног Института у Риму за 1927. год. Књ. бр. 17, ст. 134.
Кукуруз Књ. бр. 19, ст. 1.0.
Производња и трговина хмеља Књ. бр. 23, ст. 181.
Наше горице Књ. бр. 24, ст. 190; бр. 28, ст. 222.
Грозђани сукац Књ. бр. 25, ст. 197.
Упут о поткивању здравих и болесних копита, њиховој нези и лечењу Књ. бр. 26, ст. 207.
Гајење хмеља Књ. бр. 27, ст. 213.
Othrana bilja Књ. бр. 27, ст. 213.
Упутство за одбрану од свињске куге Књ. бр. 28, ст. 222.
Међународни пољопривредни речник Књ. бр. 31, ст. 310.
Календар подмлатка Црвеног Крста Књ. бр. 39, ст. 310.
Produkcija i rafinacija masilnova ulja Књ. бр. 45, ст. 356.
Пољопривредни производни сустав сточарских предела Горње Хрватске и потреба његовог исправка у темељима бр. 51, ст. 401.

XXI. Народно здравље и исхрана (домаћинство).

Трбушни тиф Чл. бр. 1, ст. 5.
Туберкулоза на селу Чл. бр. 3, ст. 20.
Грип Чл. бр. 6, ст. 46.
Здравствене станице по селима Чл. бр. 7, ст. 49.
Клицоноше Чл. бр. 9, ст. 67.
Пацови као преносиоци заразних болести Чл. бр. 13, ст. 100.
Витамини Чл. бр. 15, ст. 116.
Домаће животиње и болести Чл. бр. 17, ст. 132.
Спавање је здравље Чл. бр. 18, ст. 139.
Заразне болести и штетни обичаји Чл. бр. 21, ст. 164.
Лечење у бањама Чл. бр. 24, ст. 189.
Пијаће воде Чл. бр. 25, ст. 195.
Муха Чл. бр. 29, ст. 228.
Исхрана на селу Чл. бр. 30, ст. 238.
Како нећемо се сачувати од јектике Чл. бр. 21, ст. 244.
Вино и здравље Чл. бр. 34, ст. 265.
Одговор за Драг. Јовановића П. и О. бр. 38, ст. 301.
Одговор за Ст. Марковића П. и О. бр. 38, ст. 302.
Угушивање у угљен-диоксиду Бел. бр. 38, ст. 302.
Гушобоља Чл. бр. 44, ст. 346.
Одбрана против заразних болести Чл. бр. 47, ст. 369.
Исхрана деце Чл. бр. 48, ст. 379.
Дете и стан Чл. бр. 52, ст. 411.

XXII. Друштва и скупови.

Рад Београдске Трговачке Коморе у 1925. години Пл. бр. 3, ст. 18; бр. 4, ст. 26 и бр. 5, ст. 34.
160-годишња прослава Кметијске Дружбе Бел. бр. 6, ст. 46.
Међународна конференција у Риму Бел. бр. 12, ст. 94.
Редовни годишњи конгрес привредних комора и организација Краљевине С.Х.С. бр. 14, ст. 106; бр. 15, ст. 114; бр. 16, ст. 112; бр. 17, ст. 130 и бр. 18, ст. 138.

XXIII. Личне вести.

Једна тридесетогодишњица Бел. бр. 1, ст. 6.
Изјава саучешћа Бел. бр. 2, ст. 14.
Питомац за даље усавршавање Бел. бр. 2, ст. 14.
† Dr Јован Цвијић Некр. бр. 5, ст. 33.
Изјава саучешћа Бел. бр. 5, ст. 37.
Изјава саучешћа Бел. бр. 6, ст. 46.
† Бохуслав Скалицки Некр. бр. 7, ст. 54.
Нов члан утемељач Бел. бр. 9, ст. 68.
† Павле Т. Тодоровић-Ђаковчић Некр. бр. 10, ст. 73.
Изјаве саучешћа С. П. Друштву поводом смрти председника Павла Т. Тодоровића бр. 10, ст. 75; бр. 11, ст. 85; бр. 12, ст. 92; бр. 13, ст. 101; бр. 4, ст. 107; бр. 15, ст. 117.
Нов члан утемељач Бел. бр. 12, ст. 93.
† Крстомир Гавровић Некр. бр. 14, ст. 110.
Dr Сима М. Лозанић Чл. бр. 16, ст. 121.
Фонд проте Грујића Бел. бр. 17, ст. 133.
Професор Dr Јован Улрих Дирст Чл. бр. 19, ст. 145.
Један од лепих примера за углед Бел. бр. 9, ст. 150.
† Милисав М. Ђорђевић Некр. бр. 19, ст. 151.
Нов члан утемељач Бел. бр. 20, ст. 158.
† Љубомир Миљковић Некр. бр. 21, ст. 168.
† Dr Драго Драговић Некр. бр. 23, ст. 182.
† Савко Кучкарић Некр. бр. 24, ст. 190.
† Цветко Павловић Некр. бр. 25, ст. 193.
Фонд проте Димитрија Грујића, из Уровице Чл. бр. 32, ст. 249.
† Мирослав Аврамовић Некр. бр. 33, ст. 263.
Сећање на † Dr Милана Криштофа Некр. бр. 36, ст. 285.
Једно заслужено одликовање Бел. бр. 38, ст. 302.
Рад наших чланова у народу Бел. бр. 38, ст. 302.
† Александар Шошкић Некр. бр. 42, ст. 334.
† Јован Станојевић Некр. бр. 43, ст. 342.
† Војин Тирковић Некр. бр. 44, ст. 350.
Пример за похвалу и углед Бел. бр. 48, ст. 380.

XXIV. Зборови Срп. Пољопривредног Друштва и Подружина.

53. Редовни годишњи збор Српског Пољопривредног Друштва бр. 11, ст. 81; бр. 12, ст. 89; бр. 13, ст. 97.
Годишњи Збор Пољопривредне Подружине у Жупи и слава Св. Трифуна Доп. бр. 13, ст. 102.
Годишњи Збор Српског Пољопривредног Друштва Бел. бр. 14, ст. 107.
Записник 53. Редовног Збора С. П. Друштва, прилог 21. броју.

XXV. Остали рад Срп. Пољопривредног Друштва и Подружина.

Позив на претплату бр. 1, ст. 1; бр. 2, ст. 9; бр. 3, ст. 18; бр. 4, ст. 25.

Чековна уплатница С. П. Д. бр. 1, ст. 8; бр. 2, ст. 16; бр. 3, ст. 24; бр. 4, ст. 32.

Стечај за инспектора за Подружине бр. 1, ст. 8; бр. 2, ст. 16; бр. 3, ст. 24; бр. 4, ст. 32.

Прва Пољопривредна Подружина у Црној Гори Бел. бр. 2, ст. 14.

Награде Српског Пољопривредног Друштва Бел. бр. 7, ст. 53.

На знање — набавка прскалица бр. 10, ст. 79, бр. 11, ст. 88.

Српско Пољопривредно Друштво наградило је у 1926. г. Бел. бр. 11, ст. 86.

Друга Пољопривредна Подружина у Црној Гори Бел. бр. 14, ст. 108.

Прва женска Пољопривредна Подружина Бел. бр. 14, ст. 108.

Подружинама Срп. Пољ. Друштва бр. 14, ст. 111; бр. 15, ст. 119; бр. 16, ст. 128.

Кретање и стање Пољопривредних Подружина Бел. бр. 18, ст. 140.

Хонорисање радова у Тежаку бр. 20, ст. 158; бр. 21, ст. 167.

Почасним и редовним члановима Друштва бр. 22, ст. 174.

Пољопривредним Подружинама бр. 22, ст. 174.

Чланске повеље готове су бр. 23, ст. 180; бр. 26, ст. 208; бр. 27, ст. 216.

Фонд проте Димитрија Грујића, из Уровице Чл. бр. 32, ст. 249.

Значај пољопривредних под ужина и користи од њих за сељаке Чл. бр. 34, ст. 269.

Слава Српског Пољопривредног Друштва бр. 45, ст. 353.

Св. Краљ Милутин Чл. бр. 49, ст. 385.

Пољопривредни Конгрес одржан 13. новембра 1927. год. Чл. бр. 49, ст. 387.

Позив на конференцију бр. 51, ст. 401.

Читаоцима „Тежака" бр. 51, ст. 403 и бр. 52, ст. 411.

Измене и допуне Правила Српског Пољопривредног Друштва Бел. бр. 51, ст. 404.

Пољопривредним Подружинама и члановима Друштва и Подружина бр. 52, ст. 414.

Члановима Пољопривред. Подружина бр. 52, ст. 415.

XXVI. Разно.

Извлачење обвезница ратне штете и исплата купона Бел. бр. 4, ст. 28.

Ради знања Бел. бр. 5, ст. 38.

Чачанска Пољопривредна Подружина шаље поздравни телеграм С. П. Друштву Бел. бр. 5, ст. 38.

Накнадно извлачење обвезница ратне штете Бел. бр. 5, ст. 39.

Нов велики каталог српско-хрватске књижевности Бел. бр. 5, ст. 39.

Семе од дивљег воћа на продају Бел. бр. 5, ст. 39.

Поздрав С. П. Друштву Бел. бр. 7, ст. 53.

Повлашћени превоз воћних садница и лозе на бродовима „Јадранске Пловидбе" Бел. бр. 9, ст. 69.

Поздравни телеграм С. П. Друштву бр. 11, ст. 85.

Ослобођење плавог камена од плаћања увозне царине Бел. бр. 14, ст. 108.

Добијање етил-алкохола од дрвета, а нарочито од винове лозе Бел. бр. 15, ст. 118.

Искоришћавање дивљег кестена Бел. бр. 17, ст. 133.

Интересантнији податци о кафи Чл. бр. 19, ст. 146 и бр. 20, ст. 154.

Како ћемо познати да ли је предмет од челика или гвожђа Бел. бр. 26, ст. 207.

Појава за похвалу Бел. бр. 45, ст. 356.

Ценовник лозе по државним лозним и воћним расадницима за јесен 1927. и пролеће 1928. год. Бел. бр. 45, ст. 356.

Поздрав Друштву са изложбе у Крушевцу Бел. бр. 47, ст. 371.

Одговор Управе Двора на поздрав са Друштвене Славе бр. 48, ст. 377.

XXVII. Записници седница Управног Одбора Срп. Пољопривредног Друштва.

Записник 51. седнице бр. 1, ст. 7.
„ 52. „ „ 2, „ 15.
„ 53. „ „ 3, „ 23.
„ 1. „ „ 4, „ 30.
„ 2. „ „ 5, „ 39.
„ 3. „ „ 6, „ 47.
„ 4. „ „ 7, „ 55.
„ 5. „ „ 8, „ 62.
„ 6. „ „ 9, „ 70.
„ 7. „ „ 10, „ 78.
„ 8. „ „ 11, „ 86.
„ свечане „ „ 11, „ 87.
„ 9. „ „ 12, „ 94.
„ 10. „ „ 12, „ 95.
„ 11. „ „ 13, „ 102.
„ 12. „ „ 14, „ 110.
„ 13. „ „ 15, „ 119.
„ 14. „ „ 16, „ 127.
„ 15. „ „ 17, „ 135.
„ 16. „ „ 18, „ 141.
„ 17. „ „ 19, „ 151.
„ 18. „ „ 20, „ 159.
„ 19. „ „ 22, „ 174.
„ 20. „ „ 23, „ 182.
„ 21. „ „ 24, „ 191.
„ 22. „ „ 25, „ 199.
„ 23. „ „ 26, „ 207.
„ 24. „ „ 27, „ 214.
„ 25. „ „ 28, „ 223.
„ 26. „ „ 29, „ 231.
„ 27. „ „ 30, „ 239.
„ 28. „ „ 31, „ 247.
„ 29. „ „ 32, „ 255.
„ 30. „ „ 33, „ 263.
„ 31. „ „ 34, „ 270.

Записник 32. седнице бр. 35, ст. 279.
„ 33. „ „ 36, „ 286.
„ 34. „ „ 37, „ 295.
„ 35. „ „ 38, „ 304.
„ 36. „ „ 39, „ 311.
„ 37. „ „ 40, „ 319.
„ 38. „ „ 41, „ 327.
„ 39. „ „ 42, „ 335
„ 40. „ „ 43, „ 343.
„ 41. „ „ 44, „ 351.
„ 42. „ „ 45, „ 358.
„ 43. „ „ 46, „ 366.
„ 44. „ „ 46, „ 366.
„ 45. „ „ 47, „ 373.
„ 46. „ „ 48, „ 383.
„ 47. „ „ 49, „ 390.
„ 48. „ „ 50, „ 398.
„ 49. „ „ 51, „ 406.
„ 50. „ „ 52, „ 414.

XXVIII. Огласи.

Сточари! Дистол бр. 1, ст. 8; бр. 2, ст. 16; бр. 3, ст. 24; бр. 4, ст. 32; бр. 5, ст. 40; бр. 6, ст. 48; бр. 7, ст. 56; бр. 8, ст. 64; бр. 9, ст. 72; бр. 10, ст. 80; бр. 11, ст. 88; бр. 12, ст. 86; бр. 13, ст. 104; бр. 14, ст. 112; бр. 46, ст. 367; бр. 47, ст. 375; бр. 48, ст. 384; бр. 50, ст. 400; бр. 51, ст. 408. и бр. 52, ст. 416.

Тражите Пољопривредни Календар бр. 3. ст. 24.

Ценовник књига, које продаје Српско Пољопривредно Друштво бр. 4, ст. 31; прилог 7. броју, ст. 7; бр. 34, ст. 272.

Стечај за књиговођу бр. 5, ст. 40.

Праве Нехвилове прскалице бр. 5, ст. 40; бр. 6, ст. 48; бр. 7, ст. 56; бр. 8, ст. 64; бр. 9, ст. 72; бр. 10, ст. 80; бр. 11, ст. 88; бр. 12, ст. 86; бр. 13, ст. 104; бр. 14, ст. 112; бр. 15, ст. 120 и бр. 16, ст. 128.

Хаиселово сириште бр. 6, ст. 48; бр. 7, ст. 56; бр. 8, ст. 64; бр. 9, ст. 72; бр. 10, ст. 80; бр. 11, ст. 88; бр. 12, ст. 86; бр. 13, ст. 104; бр. 14, ст. 112; бр. 15, ст. 120.

Купујте само најбоље лозе и воћке бр. 6, ст. 48; бр. 9. ст. 72; бр. 10, ст. 80; бр. 11, ст. 87.

Ценовник справа, алата, семена и др. материјала, који продаје Срп. Пољ. Друштво — прилог 7. броју ст. 7; бр. 12, ст. 95; бр. 13, ст. 103; бр. 17, ст. 136; бр. 18, ст. 143; бр. 20. ст. 159; бр. 27, ст. 215; бр. 28. ст. 224; бр. 29, ст. 232; бр. 30, ст. 240; бр. 31, ст. 248; бр. 32, ст. 256; бр. 34, ст. 271; бр. 35, ст. 279: бр. 36, ст. 287; бр. 37, ст. 295; бр. 39, ст. 311; бр. 40, ст. 320, бр. 41, ст. 328; бр. 42, ст. 336; бр. 43, ст. 343; бр. 44, ст. 351; бр. 48, ст. 384; бр. 49, ст. 392; бр. 50, ст. 400; бр. 51, ст. 408 и бр. 52, ст. 416.

Виногради! Тражите ожиљене калемове бр. 8, ст. 63; бр. 9, ст. 71.

Племените воћке бр. 8, ст. 64; бр. 9, ст. 72.

Оглас, потребује ми стручњак бр. 8, ст. 64.

Арборин бр 8, ст. 64; бр. 9, ст 72; бр. 10, ст. 80; бр. 12, ст. 86.

Повлашћени лозни, воћни и шумски расадник бр. 8, ст. 64; бр. 9, ст. 72; бр. 10, ст. 80; бр. 11, ст. 88; бр. 12, ст. 86; бр. 13, ст. 104; бр. 14. ст. 112; бр. 15, ст. 120.

Имам на продају воћних младица бр. 9, ст. 71.

На знање — прскалице бр. 10. ст. 79; бр. 11, ст. 88; бр. 12, ст. 96.

„Рапид“ бр. 10, ст. 79; бр. 11, ст. 87; бр. 12, ст. 95; бр. 13, ст. 104; бр. 14, ст. 112; бр. 15, ст. 120; бр. 16, ст. 128; бр. 17, ст. 136; бр. 18, ст. 144.

Тежаци — пољопривредници — косе бр. 14, ст. 111; бр. 15, ст. 119; бр. 16, ст. 128; бр. 17, ст. 136; бр. 18, ст. 143; бр. 19, ст. 152, бр. 20, ст. 160; бр. 21, ст. 168; бр. 22, ст. 176 и бр. 23, ст. 184.

Кокошија јаја за насад бр. 14, ст. 111; бр. 15, ст. 119 и бр. 17, ст. 136.

Семе конопље бр. 17, ст. 135.

Продаје се вршаћа гарнитура бр. 18, ст. 143; бр. 19, ст. 151 и бр. 20, ст. 158.

Земљорадници — чилску шалитру бр. 18, ст. 143; бр. 19, ст. 152 и бр. 20, ст. 160.

Арсола молекс бр. 18, ст. 144; бр. 19, ст. 152; бр. 20, ст. 160; бр. 21, ст. 168; бр. 22, ст. 176; бр. 23, ст. 184; бр. 24, ст. 192; бр. 25, ст. 200; бр. 26, ст. 208 и бр. 27, ст. 216.

На знање! (жетелице косачице) бр. 22, ст. 175; бр. 23, ст. 183; бр. 24. ст. 191

Колинска цикорија бр. 23, ст. 184; бр. 24, ст. 192 и бр. 25, ст. 200.

Тежаково храниво и лековито уље за стоку бр. 31, ст. 248; бр. 36, ст. 288; бр. 39, ст. 312; бр. 50, ст. 389; бр. 51, ст. 407.

Вештачка њубрива бр. 32, ст. 256; бр. 37, ст. 296.

Конкурс за пољопривредне адјункте бр. 34, ст. 272; бр. 35, ст. 280 и бр. 36, ст. 288.

Медоносно и украсно шибље бр. 40, ст. 320; бр. 41, ст. 328; бр. 42, ст. 336 и бр. 43, ст. 344.

Виноградарство бр. 41, ст. 327 и бр. 43, ст. 344.

Винарство бр. 41, ст, 327; бр. 43, ст. 344; бр. 44, ст. 347; бр. 45, ст. 359; бр. 47, ст. 374.

Јаворове саднице бр. 41, ст. 328.

На знање (плугови) бр. 42, ст. 336; бр. 43, ст. 344; бр. 44, ст. 352.

Двогодишње на зелено калемите лозе бр. 43, ст. 344; бр. 45, ст. 359; бр. 47, ст. 374; бр. 49, ст. 391; бр. 51, ст. 407.

Дивљачица јабука бр. 44, ст. 348.

Одабрана пшеница бр. 44, ст. 348.

Америчке лозе бр. 44, ст. 352; бр. 45, ст. 359.

Трактор центаур бр. 44, ст. 352.

Изаберидиу калемљену лозу бр. 45, ст. 359; бр. 46 ст. 367 и бр. 47, ст. 374.

Саднице јап. софоре бр. 45, ст. 359; бр. 46, ст 367 и бр. 47, ст. 374.

Стечај за набавку пољопривредног материјала бр 45, ст. 359; бр. 46, ст. 367; бр. 47, ст, 375.

Практичне пољопривредне пауке са Календаром з 1918. годину бр. 45, ст. 360; бр. 46, ст. 368; бр. 47, ст 376; бр. 50. ст. 400; бр. 51, ст. 408.

Саднице раних трешања бр. 47, ст. 374; бр. 48, ст 384 и бр. 49, ст. 392.

Државни воћни расадник у Приједору бр. 47. ст. 37

Енглеске албион млинове бр. 47, ст. 375.

Музички инструменти бр. 47, ст. 375; бр. 48. ст. 383.
Ви нисте још до сада знали бр. 49, ст. 391; бр. 50, ст. 399 и бр. 51. ст. 407.
Француске Рустик моторе бр. 49, ст. 391.
Ако те нешто мори бр. 50, ст. 399.
Победница бр. 50, ст. 399.
Мучи ли вас бр. 51, ст. 407 и бр. 52. ст. 415.
Штогод требате бр. 51, ст. 407.
Ако желите да се допаднете бр. 51, ст. 407.
Дошкан! бр. 52, ст. 415.
Elsa-Fluid бр. 52, ст. 415.

XXIX. Слике.

Сл. бр. 1. Горњо-италски бик бр. 2, ст. 11.
Сл. бр. 2. Доњо-италска раса. Јунац стар 1 год. бр. 2, ст. 11.
Сл. бр. 3. Бик пинцгавске расе стар 4 године бр. 2, ст. 12.
Сл. бр. 4. Туксерска раса. Јунац стар 1 год. бр. 2. ст. 12.
Сл. бр. 5, 6 и 7. Како треба воћке њубрити бр. 4, ст. 27 и 28.
Сл. бр. 8. † Д-р Јован Цвијић бр. 5. ст. 33.
Сл. бр. 9. Средње месечне температуре бр. 6. ст. 43.
Сл. бр. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18. Особине добрих и рђавих носиља кокошака бр. 7, ст. 51 и 52, и бр. 8, ст. 60 и 61.
Сл. бр. 19. † Павле Т. Тодоровић-Ђаковчић, бр. 10, ст. 73.
Сл. бр. 20, 21, 22, 23, 24 а и 25. Метиљ бр. 10, ст. 76 и 77.
Сл. бр. 26. Подлога и вијока спремљена за калемљење бр. 12, ст. 91.
Сл. бр. 27. Окалемљени чокот бр. 12. ст. 92.
Сл. бр. 28, 29 и 30. Обележавање пилиња бр. 14, ст. 108 и 109.
Сл. бр. 31. Д-р Сима Лозанић бр. 16, ст. 121.
Сл. бр. 32 Граничица кафе са плодом бр. 10, ст. 146.
Сл. бр. 33. Професор Dr Јован Улрих Дирст бр. 19, ст. 147.
Сл. бр. 34. Италијанске расе кокоши бр. 20, ст. 156 и 157.
Сл. бр. 37. Вратнице бр. 21, ст. 166.
Сл. бр. 38 и 39 Корпе за паковање трешања бр. 22, ст. 170.
Сл. бр. 40. Олук за стављање отрова бр. 22, ст. 162.
Сл. бр. 41 и 22. Зачепљивање боца бр. 24, ст. 188.
Сл. бр. 43. Са изложбе у Зворнику бр. 25, ст. 197.
Сл. бр. 44. Државни бик код Мијушка Ст. Петровића бр. 25, ст. 198.
Сл. бр. 45. Шамка (кајсија) бр. 26, ст. 204.
Сл. бр. 46. Лествице за брање кајсија бр. 26, ст. 205.
Сл. бр. 47. Корпа за брање кајсија бр. 26, ст. 205.
Сл. бр. 49 и 50. Паковање кајсија бр. 26, ст. 205.
Сл. бр. 51. Овца са петоро јагњади бр. 27, ст. 210.
Сл. бр. 52. Суд за појење прасади са млеком бр. 27, ст. 212.
Сл. бр. 53. Цуцла за прасад бр. 27, ст. 212.
Сл. бр. 54. Са предавања у Смед. Паланци бр. 27, ст. 213.
Сл. бр. 55, 56, 57 и 58. Гусеница од које се плод јабуке прља и појасеви за одбрану бр. 28, ст. 221.
Сл. бр. 59. Справа за нов начин калемљења лозе бр. 29, ст. 227.
Сл. бр. 60 до 66. Изградња овчарника бр. 30, ст. 236, 237 и 238.
Сл. бр. 67, 68 и 69. Паковање бресака бр. 35, ст. 275 и 276.
Сл. бр. 70. Вршалица израда М. Урошевића бр. 35. ст. 278.
Сл. бр. 71. План њубришта бр. 36, ст. 282.
Сл. бр. 72, 73 и 74. Стелаже за чување воћа бр. 37, ст. 289 и 290.
Сл. бр. 75, 76, 77, 78, 79, 80 и 81. Сочна уш на шљиви бр. 38, ст. 298, 299 и 300.
Сл. бр. 82 и 83. Како се цеде воћни сокови бр. 42, ст. 332.
Сл. бр. 84. Попречни пресек трапа за репу бр 44, ст. 345.
Сл. бр. 85. † Војин Ћирковић бр. 44, ст. 350.
Сл. бр. 86. Јесењи течај при Држ. Рас. у Скопљу бр. 48, ст. 380.
Сл. бр. 87. Зимска деканка бр. 50, ст. 395.
Сл. бр. 88. Крушка калуђерка (пасторница) бр. 52, ст. 410.
Сл. бр. 89. Са изложбе у Високом бр. 52, ст. 413.

XXX. Исправке.

У бр. 5, на ст. 36, други стубац, 11. ред одозго, место *маљенка*, треба да стоји *малинка*

У бр. 6, на ст. 41, други стубац, 1. ред одозго, место *динка*, треба да стоји *дринка*.

У бр. 21, на ст. 167, поред слике ставити број 27.

У додатку 21. бр. на 1. ст. треба исправити број присутних чланова овако: редовних 101, изасланика подружина 39 и добротвора 45.

У бр. 37, на ст. 291, први стубац, 22. ред озго, место *безазот. хран. мат.* треба да стоји *сварљивих екстрактних материја*.

У бр. 37, на ст. 291, други стубац, 12. ред озго, место *кгр.* треба да стоји *гр.*

У бр. 45, на ст. 357, други стубац, 9. ред оздо, место *Комша* треба да стоји *Козлов.*

У бр. 49, на ст. 387, први стубац, 16. ред оздо, место *сијна* треба да стоји *хајна.*

У бр. 51, на ст. 401, у наслову уводног чланка после речи *његовог* додати реч *исправка.*